

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

A

IOHANNES

VIRI INTER IVDÆOS

OPERA omnia quæ extant ex Græcorum
Codicum accurata collatione Latine
expressa.

*Notis & annotationum serie ad ordinem singulorum
capitulum illustratum.*

Cum INDICE locupletissimo.

TOMVS PRIMVS,

TOMVS SECVS.

M. Jos. Storch. Officin.

IACOBVS STORER

M. D. XCV.

IOHANNES

TYPOGRAPHVS

Ad Lectorem.

HAVIYM IOSEPHVM (bene-
vole Lector) & historiam ab eo
scriptam commendare lubens ab-
stineo: Qualis fuerit indicat abunde
eius vita simpliciter & sine furo ab ipso conscri-
pta, quam praefationis loco alteri Tomo appone-
re visum est. De operis dignitate & utilitate sa-
tis liquet ei qui vel argumentum vel scribendi
genus attendere volet: Historiam tractat, cu-
ius laudes multis iam pridem celebratas, si per-
sequi velim actum agere videar, sed quod exigui
non est momenti historiam tractat sacram, etiam
profanis expetitam, quae patrum mores, vitam,
& res tam foris quam domi gestas continet. Ha-
nus ergo scriptoris monumenta merito suo passim
omnibus recepta, ut facilius circūferri, eorumque
lectione animus recreari possit, iam tuo comodo
in Tomos duos ita distributa exhibemus, ut pri-
ma utriusque pagina indicabit: atque aded ea forma
exhibemus, qua & Platonis & Plinij opera à
nobis non ita pridem edita plerisque omnibus pla-
cuisset videmus. Ac praeter capitum summas prae-
fixas, habes ad aram libri annorum seriem à mun-
do condito, necnon notulas quae toti materia lu-
cem afferant. Quae omnia à te eodem quo offe-
runtur animo si accipi intellexerimus, idem in aliis
deinceps tentare certum est. Vale.

Tom. j.

a. j.

AVTORES QVORVM

POTISSIMVM TESTIMONIO

PARTIM COMPROBATO, PAR-
tum confutato Iosephus historiz
sux fidem facit.

<i>Acusilaus Arginus</i>	<i>Hesiodus</i>
<i>Agatharchidas Gnidius</i>	<i>Hieronymus Aegyptius</i>
<i>Alexander Polyhistor</i>	<i>Homerus</i>
<i>Andreas</i>	<i>Isidorus</i>
<i>Apion grammaticus</i>	<i>T. Linus</i>
<i>Apollonius Molo</i>	<i>Lyfimachus</i>
<i>Apollodorus</i>	<i>Manetho</i>
<i>Arifhaneas</i>	<i>Menander Ephesus</i>
<i>Aristaus</i>	<i>Mnaseas Damascenus</i>
<i>Aristoteles</i>	<i>Mochus</i>
<i>Berosus Chaldeus</i>	<i>Nicolaus Damascenus</i>
<i>Cadmus Milefius</i>	<i>Pherecydes Syrus</i>
<i>Caftor Chonographus</i>	<i>Philon senior</i>
<i>Chareson</i>	<i>Philoftratus</i>
<i>Cherillus poeta</i>	<i>Polybius Megalopolitanus</i>
<i>Canon hift.</i>	<i>Polycrates</i>
<i>Demetrius Phalerens</i>	<i>Pofidenius</i>
<i>Dioc. hift.</i>	<i>Pythagoras</i>
<i>Ephorus</i>	<i>Strabo</i>
<i>Eftius</i>	<i>Thales</i>
<i>Euhemerus</i>	<i>Theodotus</i>
<i>Eupolemus</i>	<i>Theophilus</i>
<i>Hecataeus Abderita</i>	<i>Theopompus</i>
<i>Helanicus</i>	<i>Theophrastus</i>
<i>Hermippus</i>	<i>Thucydides</i>
<i>Hermogenes</i>	<i>Timaeus</i>
<i>Herodotus</i>	<i>Zopyrius</i>

VM
NIO
AR-

FLAVII IOSEPHI
ANTIQUITATVM
IYDAICARVM
Liber primus.

Optius

SIGISMUNDO GELONIO
interprete.

ius
cento

SVMMA CAPITVM LIBRI
PRIMI ANTIQVITATVM
Iudaicarum,

om

- I. Proœmium, cõtinenti causas & summam sequenti descriptionis.
- II. De mundi creatione, & elementorum dispositione.
- III. De posteritate Adami, & decem atavibus usque ad Diluvium.
- IIII. De Diluvio & quomodo Noe in Arca cum familia servatus habitaverit in campo Senaar.
- V. De turri Babylonica, & quæ linguarum mutatione.
- VI. Quomodo Noe posteri per totum terrarum orbem sedes sibi occupaverint.
- VII. Quod gentes singula à suis autoribus nomina traxerint.

A-

- VIII. Quomodo Abraham generis nostri
 auctor è Chaldaeorum terra profectus
 habitauerit regionem quondam Cha-
 naneam, quae nunc Iudaea dicitur.
- IX. Famae Chananæam premente, Abrah-
 am in Aegyptum est profectus: & ibi
 aliquantisper commoratus, retro unde
 venerat est reversus.
- X. Sodomitarum clades ab Assyriis accepta.
- XI. Quomodo Abrahamus in Assyrios ag-
 gressus, tam captivos quam reliquam
 prædam victor reduxerit.
- XII. Quomodo Deus Sodomitarum gentem
 extiterit, & genus eorum offensus.
- XIII. De Ismahèle Abrahami filio, eiusque
 posteris Arabibus.
- XIII. De Isaac legitimo Abrahami filio.
- XV. Sara Abraham coniugis obitus.
- XVI. Quomodo è Chetura Abrahamo nu-
 pta Troglodytarum gens promeneris.
- XVII. De obitu Abrahami.
- XVIII. De Isaac filio Esau & Iacobo, &
 natiuitate eorum ac educatione.
- XIX. De Iacobo metu fratris in Mesopota-
 miam profugo.
- XX. Mors Isaac & sepultura in Hebrone.

PROOEMIUM

CONTINENS CAUSAS

ET SUMMAM SE-

quentis descriptionis.

CAPVT I.

D scribendas historias qui se con-
ferunt, non vnā neque eandem
sui propositi causam habere mi-
hi videntur, sed plures eāque
multum inter se differentes. qui-
dam enim ostentandæ eloquentiæ causa, glo-
riæque ex ea captandæ, ad hoc studiorum ge-
nus se applicant. alij quò gratiam illis referret,
quorum res gestas scribendas sibi sumpserunt,
nulli labori, quantum in se fuit, pepercerunt.
Sunt quos res ipsa compulit, vt quibus geren-
di interfuerant, ea scripto complexa in vul-
gum proderet. nec defuerunt, qui res insignes,
cognitūque dignas in obscuro latere non ser-
pent, atque ideo narrationem earum in com-
munem vtilitatem profertent. Ex b iam dictis b *Impulsus*
causis postremæ duz me quoque ad idem per-
causa huius
mouerunt. Bellum enim quod cum Romanis *Historiæ*
habuimus, & res vtriusque gestas, ac demum e-
uentum, quæ omnia præsens ipse meo perien-
da.
lo didici, narrare coactus sum propter quosdā
qui scriptis suis veritatem deprauauerunt. Præ-
sens verò opus aggressus sum, ratus Græcis
omnibus cognitū nō iniucundū fore. Comple-

Actur enim vniuersam nostræ gentis antiquitatem, formamque reipublicæ, ex Hebræis literis translata. Cogitaueram æquidem & antea, iam tum cū historiam de bello scriberem, docere, vnde primum oriundi Iudæi, quam varia fortuna vii, sub quali legislatore ad pietatem ceterasque virtutes instituti, quibus bellis per tot secula gestis, impiti ad postremum contra Romanos bellū sint pertracti: sed quoniam prolixius erat hoc argumentum, seorsim illud propriè dicato opere exorsus vsque ad finē suum perduxī. Procedēte dein tempore, sicut vsu venit his qui res arduas aggrediuntur, cunctatio quædā ac segnicies mihi incessit, tantam materiam in alienam ac peregrinam linguam traducturo: sed fuerunt qui cupiditate cognoscendi ad opus me adhortabantur, & præ ceteris bEphaproditus, vir cum omnis generis disciplinarum, tum verò rerum gestarum peritus cum primis audis, ut qui ipse in maximis negociis & variis fortunæ casibus versatus, in omnibus eximiam naturæ indolem præ se tulisset, in eo cōsummaque virtutis studium perpetuū retinisset. Huic igitur morem gerēs, assiduo cūctorum vtile aliquid ac honestum molientium fautori, cum me mei iam suppideret, si videret ignauiam speciosissimo labori antepone, vires animi, neque resumptissimū hoc quoque reputatione non leuiter permotus, quod & maiores olim nostri exteris sua benignè communicauerunt, & Græcorum nonnulli vehementer res nostras cognoscendi studio flagrauerunt. Itaque inueni o literis proditū, quod cPtolemæus secundus eius nominis Rex, totius disciplinæ colligendisque libris deditus, magnopere contendens legem nostram, eiusque instituta, & viuendi formam præscriptam in Græcā cum eloquium transferri dEleazarus autem pontificum

a Iosephus
hanc histo-
riam non
Hebræica,
sed peregrina
lingua,
Græca nimirum con-
scripsit.

b Ephapro-
ditus.

c Ptolemæus
Philadel-
phus.

d Eleazarus

officium nostrorum nemini secundus, Regi hanc
utilitatem non invidit, reclamatus omnino,
nisi cōsuetudinem haberemus à maioribus ac-
ceptam, res bonas & honestas celare neminem.

*Anno 268.
ante Chri-
stum nat.*

Proinde mihi quoque convenire duxi, ut &
pontificis nostri imitarer magnanimitatem: &
hodie quoque Regis illius multos perfimiles
putarem, duntaxat quod ad discendi cupidita-
tem attinet. neque enim totam scripturam oc-
cupavit ille, sed legem solam ei tradiderunt in-
terpretes, qui ob hoc Alexandriam missi fuerāt.

*a Septua-
ginta inter-
preses.*

Sunt autem innumera sacris literis prodita, ut
quæ quinque millium annorum historiam in se
complectatur, in qua diuersi sunt inopinati oc-
sus, varia belli fortuna, multa imperatorū præ-
clara facinora, multæ rerum publicarum muta-
tiones.

In vniuersum autem ex huius potissi-
mum historię lectione cognoscere licet, quod
his qui Dei voluntati obsequuntur, & leges be-
ne lætas transgredi veretur, omnia prosperè suc-
cedunt supra quàm credi possit, & felicitas illis
præmium à Deo proponitur, quod si ab illarum
diligenti obseruatione discedant, neque cōsilia
eorum exitum inueniunt, & boni ipsorū opinio-
ne conatus in calamitates immedicabiles desi-
nunt.

*b Quid po-
tissimum ex
huius histo-
ria lectione
peti debeat.*

Quapropter etiam nunc lecturos hæc volu-
mina adhortor, ut Deo mentē adhibeant, & le-
gillatorem nostram probeant, si naturam, ut dignū
est, considerauit, & virtutibus convenientior
semper operationes assignauit, puramque suam
narrationē ab omni, qualis apud alios est, fabu-
larum vanitate cōseruauit: tamen si quantum ad
longitudinem temporis, rerūque verustatem
attinet, impune poterat quælibet mendacia con-
fingere. Natus enim est ante annos bis mille, cū
ad rot retro secula etiam Poetæ ne Deorū qui-
dem sanctorū natales, nedum mortalium legeant

*c Ad Lecto-
rem Iosaphi
adhortatio.*

res gestas referre ausi fuerint. Sed hæc ordine procedens oratio accuratè suo quæque ordine docebit, ita ut nos facturos sumus polliciti, neque subtrahendo quicquam, nec addendo. Cæterum quoniam ferme omnia pendent à Mosis legislatoris sapientia, necesse habeo paucis de illo præfari, ne quem fortè cogitatio subeat, quæ factum sit, ut quum operis inscriptio res gestas polliceatur, tam multa ad naturæ cognitionem spectantia scriptis nostris inseruimus. Scire igitur oportet, quod vir ille ante omnia necessarium existimauit, vel vitam suam rectè disposituro, vel aliis leges posituro, ut in primis naturæ Dei cognitionem haberet, atque ita consideratis eius operibus, egregium illud exemplar imitari quantum in suis viribus est, & sectari conetur. alioquin absque hac contemplatione neque legislatores ipsi vnquam bonam mentem sibi paraturum, neque scripta eius vllum momentum ad virtutem auditorum allatura, nisi ante omnia discerent, quod Deus cum sit parens omnium ac Dominus, omniâque contueatur, eis quidem qui se sectantur, felicem vitam donare qui autem à virtutis tramite digrediantur, illos maximis calamitatibus innotuit. **b** Hanc doctrinam ciues suos docere volens, non à pactis aut conuentis de mutuo circa hæc iure leges est aspiciat, quemadmodum alij solent: sed ad Deum & mundum ab eo conditum erectos mente, & persuasos quod in terris pulcherrimum Dei opus simus homines, cum iam ad pietatem haberet obsequentes, facile deinceps de reliquis omnibus edocuit. Itaque alij Legislatores præfatas fabulas sequuti, pudenda hominum peccata in Deos suos verbis transtulerunt, atque hoc pacto hominibus malis magnum incitamentum ad maliciam addiderunt, ac nostræ Legislator posteaquam

a *Norma
Magistra-
rum & Le-
gislatorum.*

b *Discrimin
Mosis & a-
liorum Le-
gislatorum.*

eaquam puram virtutem habere Deum docuisset, censuit pro se quenque adniti oponente, ut in partem eius aliquam peruenire possint: in eoque qui neque sapiunt, hæc neque credunt, seuerè admodum animaduertit. Ad hoc igitur præscriptum volo Lectorem hæc nostra examinare. namque sic considerantibus nihil vel absurdum, vel Dei magnificentia indignum esse videbitur. omnia enim summa concinnitate iuxta vniuersi naturam sunt disposita, partim hæc ut dignum erat à Legislatore subindicata, partim decentissimis allegoriis conuestita: partim etiam disertè expressa, nimirum quæcunque absque ambagibus erant præferenda: quorum causas si quis singillatim cōsiderare vellet, sublimis inde & valde Philosophica speculatio exoriretur, in aliud tempus differenda. Quod si Deus longiorem ætatem concessisset, absolutis quæ nunc tractamus, ut illa quoque perferbatur operâ dabimus: nunc ad serû seriem veritatis stylû, præmissis quæ Moses narrat de mûdo condito: ea è sacris codicibus ita ut inuenimus tractumpta, in hunc fermè modum se habent.

De mundi creatione, & elementorum dispositione.

Ann. mundi 1.

C A P. II.

Ante Christum

IN principio creauit Deus cælum & terram. Hæc cum in conspectum non veniret, alta caligine repleta, spiritusq; eam supernè permearet, lucem Deus freti iussit: quæ cum effulisset, considerata tota materia, discreuit lucem à tenebris: & his nomen imposuit noctem, illam verò Rufinus diem appellauit, vespere & mane vocabulo exordiis lucis & quietis indito. Atque hæc quidè prima dies extitit. Moses autem vnâ eam dixit, Cuius causam possem equidem & nunc redere: sed quoniam promissum me omnium causas dicere.

Ann. mundi 1963.

Genes. 1.

Hedio &

cap. 1.

Creatio

mundi.

Prima

dies.

Anno mun-
di 1. An-
christi nat.
3963.

Hedio &
Rutinus
Cap. 2.
Gen. 2.

a Secunda
dies.

b Tertia
dies.

c Quarta
dies.

d Quinta
dies.

e Sexta
dies.

f Sabbatum.

g omnium
vetum no-
minis origo.

proprio volumine cōscriptas editutum, in illud
tēpus hāc quoque rationem differam. Post hāc
a secūda die cōrium vniuersitatī rerū superim-
posuit, discretū à ceteris, & in sublimi per se
collocatum, glaciēque circumpectū, & humida
ac pluuia saturata ob terram irroratione iuuan-
dam cōpetenter temperatū. b Tertia verò tēpō
statuit, mari vndiquāque circumfusam: eadēmq;
die cōtinuū plantā simul & semina ē terra sunt
exorta. c Quarta verò cōelum sole ac luna, aliisq;
que sideribus exornauit, mandato eis dato, vt
suo moru & meatu temporum anni reuolutio-
nem manifestē indicarent. d Quinta verò die
animātia, tum natatilia, tū per sublimē volātia,
per alitū pētque aerē dimisit, copulata prius & ad
cōgressus geniturę causa comparata, quo genus
eorū cresceret simul ac multiplicaretur. e Sexta
autem die quadrupedū genus cōdidit, masculo
& fēmineo sexu distinctū: in hac verò hominē
etiā finxit. atque ita mundū sex diebus vniuer-
sum, & omnia quę mūdo cōtinentur, Moyses fa-
cta esse dixit, septima autē requieuisse Deum, &
ab operibus cessauisse. quāmodiē etiam nos va-
cationē à laboribus per hanc diem celebramus,
appellantes eam f Sabbatum: quę vox requiem
Hebręorū lingua significat. Quin etiam naturā
interpretatī post septimam diem Moyses incepit,
de hominis fabricatione in hūc modū disserēs.
Finxit Deus hominē humo telluris sumpta, im-
misitque in eum spiritū & animam: homo autē
hic vocatus est Adamus. significat ē autem hoc
Hebręorum lingua rufum: quādoquidem ē rufa
humo fermentata est factus. talis enim est inta-
hū terra & vera. Statuit autē Deus coram Ada-
mo diuersa animalium genera tam masculina
quā fēminina ei ostendens: qui eis nomina
indidit, quibus hodie quoque dominantur. Vi-
deas

dens autem Adamū carentem societate & con-
 uictu fœminæ (nondum enim erat) mirantem-
 que quoddam reliquarum animantes ita se haberet: so-
 pito illi cotta vna exempta, mulierem ex ea for-
 mauit: moxque ut est adducta, ex se productam
 Adamus agnouit. Ista autem Hebræorum lingua
 vocatur mulier. huius autem nomen erat ^aEua, *a Eua mater*
 id significat matrem omnium viuientium. *omnium vi-*
 Natæ præterea Deum hortum bad orientem plan-
 tasse omni viuenti planta: & in his fuisse arbor-
 em vitæ, & aliam scientiæ, per quam dignosce-
 retur bonum à malo: in hunc ortum cum intro-
 duxisset Deus Adamum cum vxore; iussit eos
 plantarū curam habere. Rigatur autē hic hor-
 tus ab vno amne, vniuersam in circuitu terram
 iustrate, qui in quatuor diuersos alueos funditur. *Paradisi*
 Horum qui à Philson nominatur (ea vox multi-
 tudinem significat) ad terram Indiam delatus, *fluuij.*
 in illud se pelagus exonerat, Græcis Ganges ap-
 pellatus. Euphrates autem & f. Tigris in rubrum *d. 1. Philson*
 mare exeunt: quorū Euphrates vocatur Phora; *f. Ganges.*
 id significat vel dispersionē vel florē. Tigris autē *Hed. Seth.*
 Diglath, quod interpretatur angustus simul & *e. 2. Euphra*
 velox. Geon autem Egyptum mediam secaturū *ter.*
 nobis ab oriēte exortū signat, quē Græci Nilum *f. 3. Tigris.*
 appellare solēt. Porro Deus Adamū & vxorem *g. 4. Geon;*
 de cæteris plātis gustare iussit, vna arbore scien-
 tiæ solū illis interdixit, præmonitis si attigerint, *Nilus.*
 confessum exitium eis affuturum. Cum hautem *h. Astus ser*
 per id tempus nullum esset inter animalia diffi- *panti.*
 dium, & serpens familiariter cum Adamo ac v-
 xore degeret, inuidebat eis felicitatem ventu-
 ram, si iussis Dei parere perleuorarent: & ratus
 in calamitatem casuros, si mandata neglexis-
 sent, maliciosē persuadet mulieri ut de arbore
 scientiæ gustaret, asseuerans inesse ei vim di-
 gnoscendi boni ac mali, de qua si gustassent,

Anno mun-
di 1. Ante
Christ. nat.
3963.

a. Adami &
Eua lapsus.

b. Adamus
Deum allo-
quitur.

c. Adamus
iram Dei
deprecatur.

d. Adami
pena.
e. Eua pa-
na.

beatam nihilôque deteriozem quàm Deus vit-
tam acturos. atque hoc pacto mulierem sub-
vertit, vt mandatum Dei contemneret: quæ gu-
rato arboris fructu, cibôque hoc delectata, et-
iam Adamo vsum eius persuasit. Iamque se nu-
dos esse sentiebant, & de tegmento sibi despi-
ciebant. arbori enim æuminis & cogitandi vis
inerat. Folii igitur ficulnis sese texerunt, atque
ita conuelatis pudendis, videbantur sibi felicio-
res, qui inuenissent quo prius carebant. Mox
cùm Deus in hortum venisset, Adamus antea
familiariter cum Deo colloqui solitus, conscius
sibi iniusticiæ secedebat. Deus autem miratus
causam sciscitabatur, quid ita prius delectatus
sua consuetudine, nunc fugitaret ac latitaret. Il-
lo verò tacente præ conscientia non seruati præ-
cepti, Deus bita inquit: Equidem prospexerâ vo-
bis, quomodo vitâ felicem omnîque mali ex-
partem vineretis, nulla noua cura in animo so-
licitati, omnibus quæcunque ad vsum ac volu-
ptatem conferunt, sua sponte vobis prouenien-
tibus, mea vnus prouidentia citra omnem ves-
trum laborem aut sollicitudinem: quibus fruen-
tes vos neque senectus celeriter opprimeret,
& vita diuturna quàm longissimè proferretur.
tu verò hanc meam sententiâ ludibrio habui-
sti, mādato meo contempto. non enim propter
bonum aliquod times, sed propter malam con-
scientiam. quare & senectus ocyor superueniat.
& vita vestra minus sit diuturna. Adamus autē
excusabat peccatum, & iram Dei deprecabatur,
culpam in vxorē referens, sedicens, ab illa decep-
tum se peccauisse: at illa serpentem accusabat.
Tum Deus multauit eum, quod muliebri con-
silio cessisset: terrâque nullos posthac fructus
sponte proferre iussit: laboratibus autē & opere
atutis alia dare, alia negare. Eua autem par-
turiō

curtionibus & hoc genus doloribus castigauit,
eo quod ipsa à serpente decepta Adamū eisdem
dolus illectum in calamitates cōieciſſet. quin &
serpenti vocē ademit, iratus ob maliciam, qua
erga Adamū est vsus: venenūmque blinguz eius
indidit, & hostem eorum declarauit: admonuit-
que, caput eius plagis impetendū esse, tum quod
in hoc pernicies hominis sita sit, tū quod ipsa be-
stia hoc pacto facilimē opprimatur: ad hæc pe-
dibus priuatum trahi per terram, ac volui fecit.
His pœnis impositis Deus Adamum & Euam
ex horio in aliam regionem tranſtulit.

a Semei nū-
lieris (hoc
est Christus)
ceteros ca-
pit serpēis.
Gen. 3.
b Perna ser-
pentis.

De posteritate Adamī, & decem atatibus vsque
diluuio. CAP. III.

Nati sunt autē eis & filij mares duo, horum
prior appellatus est Cain, quod interpreta-
tur acquisitio: Abel autem secundus, ea vox lu-
etū significat. Nati sunt eis etiam filij. Hi c fratre-
suis quisque studiis intenti erant. Abel iu-
ſtitiam colebat, & omnibus actionibus suis Deū
preſentem ratus, virtuti operam dabat. pastora-
lis autem eius erat vita. Cain verò quum alio-
quin etiam peſſimus eſſet, lucrūmque ſolū ſpe-
ſaret, terram quoque arare primus excogitauit:
ac poſtremo fratrem etiam intetemit tali de
cauſa. Quū viſum eis eſſet ſacrificare Deo, Cain
agri & arborum fructus obtulit, Abel lac & pri-
mogenita pecorum. Huius d ſacrificium Deo
fuit acceptius, quod ſponte naturæ genitis con-
ſtare, quàm ea quæ homo auarus & induſtrius
per vim quādam à natura extorſerat. idē Cain
agrē ferens prelatum ſibi à Deo Abelem, inter-
fecit fratrem, & caduere eius abdito, rem clām
ſore putabat. Quo cognito Deus venit ad Cain,
rogans de fratre, ubi nam eſſet. multis enim ē
diebus ſe non viſiſſe eum, quem cetero omni-

Anno mun-
di 70. Ante
Chriſtum
nat. 3894.

Hedio &
Raffinus
Cap. 4.
Gen. 4.
c De Cain
& Abel fra-
tribus.
d Sacrificiū
Cain &
Abel.

e Abel à
Cain inter-
fectus
Colloquiū
Dei & Cain.

tempore cū ipso versari animaduertisset. Tum Cain anxius, nec habens quod responderet Deo, primum se quoque demirari ait, qui factum sit, quod frater nusquam compareat. Instante verò Deo, & accuratius inquirente, iam commotior negauit se pædagogum fratris aut rerum eius obseruatorem esse. Tum Deus coarguit Cain patricidij, mirari se dicens, quod negaret se quicquam de fratre scire, quem ipse interemisset. & supplicium quidem quod eade commeruerat ei remittit, sacrificio placatus ne grauius in supplicem scruiret: sed malè ominatus ei & posteris ipsius, vsque septimâ progeniem puniturū se est cōminatus: & ex illa regione extorret vnā cum

a Cain-re-
gione ex-
termin.

vxore fecit. Illo autē timente, ne oberrans in feras incideret, atque ita periret, securū esse iussit, quod ad hoc periculum attinet, & impauiddē terras peragrate: & signo ei indito quo nosci posset, abire procul iussit. Cain autē multas regiones vnā cū vxore emensus tandē Naida cōdidit: id loci nomen est: atque illic sedē optauit,

b Cain Dei
castigatione
haud melior
redditur.

vbi etiā liberos procreauit. Cæterū brantum abfuit vt hac castigatione in melius vitā mutauerit, vt peior etiam sit factus, suis voluptatibus vel cū aliorū iniuria indulgēs: & facultates domesticas per vim ac rapinas accumulans, accitis vndecunque latrociniorum & nequitiz sociis, magister illis ad facinorosam vitam est effectus.

c Mensuras
& pondera
Cain eno-
gitas.

Adhuc cū simplice hætenus viuendi rationem, excogitatis mensuris & pōderibus immutauit, pristināque sinceritatē & generositatem ignaram talium artium in nouam quandam versutiam deprauauit. Primus agrorum terminos fixit, urbēque extructam & communiam coactis in vnum domesticis & clientibus inhabi-

d Enos
vbi prima

tandam tradidit. Enosq; dnomine imposito ab Enoso liberorū natiū maximo. Is Iaredū genuit,

ex quo Malehel, & ex eo deinceps Mathusala
est progenitus. huic Lamechus fuit filius, qui li-
beros habuit septuaginta & septem, ex duabus
susceptis vxoribus, Selia. & Ada. Ex his Iobel
ex Ada natus, tabernaculis constructis pastorali
cultu ac victu fuit contentus. Iubal^a verò ger-
manus eius Musicæ operam dedit, psalterium-
que & citharam inuenit. Thobel^b autem vnus ex
altera vxore prognatorum viribus excellens re
militarem egregie tractauit, cuius artibus & o-
pes ampliore., & victum lautiozem sibi compa-
rauit. quin & ætiam primus est commentus, &
filiz factus est pater vnus, nomine Naamæ. Por-
ro Lamechus diuini iuris non imperitus, videns
pœnas se exoluturum participij à Cæno perpe-
trati, vxoribus suis hoc indicauit. Cæterum Tu-
perstite etiam tum Adamo Cain soboles sceleratissimæ
euasit, dum posterior quisque sit deterior, nec solum
imitatur priorum vitia, sed & superat, interiam nec à
bellis, nec à latrocinijs remperando: & quæ à cædibus
abstinebant, alioquin auarè & superbè inter suos vine-
bant. Adamus autem qui primus è terra factus, vti ad
illum oratio nostra recurrat, posteaquam Abel esset
mactatus, & Cain propter eandem solum vertisset,
procreandis liberis operam dedit, quod magno
prolis desiderio teneretur, annos diuina natus
triginta supra ducentos: quibus cum accessissent
septingenti, tandem vita defunctus est.
ex huius liberis, quos complures habuit, etiam
Sethus. sed quia de alijs longum esset narrare,
de solo Setho mentionem faciam. hic à patre
educatus, vbi eò ætatis venit, ut iam quod testu
est discere valerè, virtutis studiis leuè tū
dedidit: & cū ipse vir optimus euasisset, etiam
nepotes sui similes post se reliquit. qui quoniam
erant omnes boni indolè præditi, & pater ab ipso
optatus.

*a Iubal Mu-
fica inuen-
tor.*

*b Thobel
inuentor
araria.*

*c Cain Hy-
perstarum
& scelerato-
rum pa-
rens.*

*d Adam a-
tas. 930. an-
ni.*

*e Seth Ada-
mi filius vir
optimus.*

seditione incolebant in perpetua felicitate vitam exigerunt: & sideralem scientiam ac coelestium rerum cognitionem excogitauerunt. ne autem inuenta sua ex hominum noticia dilaberentur, & prius perirent quam pernoscerentur, scientes Adamum vniuersalem rerum inexitum præcecinisse, vnum incendio, dilauio alterum, excitatis^a duabus columnis, verique sua inuenta inscripserunt, vt si lateritiam dilauio deleri contingeret, lapidea superstes hominibus discendi copiam faceret, & quæ inscripta continebat, spectanda exhiberet. aiunt enim lapideam illam ab ipsis dedicatam, quæ & nostris temporibus extat in terra Syria.

De diluio, & quomodo Noe in arca cum familia seruatus habitauit in campo Senaar.

CAP. IIII.

IN hunc modum per septem generationes perseuerarunt vnum Deum colentes omnium rerum dominum semperque virtutis respectum habentes. Procedente dein tempore à patris institutis degenerarunt, neque humana iura seruantes, neque Deo consuetos honores persoluentes. & qui prius certatim virtutem exercebant, postea duplo maiore studio maliciam consuebantur: atque ita Deum insensum sibi reddiderunt. nam multi Angeli Dei cum mulieribus congressi progeniem procreauerunt insolentem, & fiducia roboris omne ius & fas contemnentem: quorum facinora non absimilia his quæ de gigantibus Græci memorant, posteritati sunt tradita. Noe autem facta eorum moleste & indignè ferens, suadebat vt in melius voluntates ac opera sua transmutaret: verum cum videret illos sibi non parere, totosque vitiorum dulcedini succumbere, verius ne & se & familiam

*a Columna
dua excita-
ta.*

*Hedio &
Ruffinus
Cap. 6.*

*Gen. 5. 6.
h Quos Iosephus hic
Angelos,
Moses Dei
filios nomi-
nat.*

Gen. 6.

ham suam interimerent, secedens^a cum suis in
 aliam regionem migravit, tum Deus viri iusti- *An mon-*
 cia delectatus, non eius solum seculi homines *di 1 56.*
 extremæ maliciæ damnauit: sed cum decreuisset *Ante Chri-*
 vniuersum humanum genus extinguere, aliud *stus na-*
 que nouum & à viciis purum instaurare, pri- *tum 2, 308.*
 mum viam eorum breuiore spacio circumseri
 puit, & abrogata longæuitate intra centum & *a Noe in aliâ*
 viginti annos coartauit, dein continentem ter- *regionem*
 ram in pelagi faciem transmutauit, atque ita ge- *migrat.*
 nus aliud aboleuit vniuersum. Noe autem solus
 est seruatus, diuino oraculo viam euadendi &
 rationem edoctus talem. Arcam^b quatuor con- *b, Arca Noe*
 tignationum extruxit, longitudine cubitorum
 ccc. latitudine l. patentem in altum cubitos
 x x in eam cum matre liberorum suorum, eo-
 rumque coniugibus conscendit: impositis prius
 quæ ad vitam sustentandam forent vsui, & om-
 ne genus animantibus ad seminarium conser-
 uandum rogatim pro sexus ratione introductis,
 & quibusdam ex his septenarium vsque nume-
 rum. erat autem arca tam tecto quam lateribus
 firmis contra omnem vim tempestatum, & vn-
 darum insultum. In hunc modum seruatus est *c Geneale-*
 Noe cum familia, gentis successione ab Adamo *gia Noe.*
 decimos. nam Lamecho est genitus, cui pater fuit
 Methusala. hic autem Enoch: fuit filij Jared,
 Mahabelo geniti, qui cum pluribus fratribus ex
 Cainane prognatus fuerat Enos filio. Enos
 verò Sethi filius erat, Adami nepos, contigit *d Diluuiū.*
 autem hæc vastitas anno ætatis Noe sexcentesi-
 mo, mense secundo, qui Dlus à Macedonibus
 vocatur, ab Hebræis Marfomante. sic enim
 Ægyptij distinxerunt annum. Moses autem *e Nisan vel*
 Nisan qui est Xantichus, mensem primum in suis *2 anthicus*
 lisis ordinauit, quod per hunc Hebræos ex *e nobis est*
 gyro eduxisset. quod etiam omnium quæ ad et *Aprilis.*

An mundi
1696. Ante
Christi nat
2:08.

2 Hac compo
satio cum
hebraicis &
septu gin
ta interpre
tis exacte
non con
gruit.

diuinam pertinerent, exordium fecit: alioqui
quod ad nundinationes rerum venaliū reliquā
que dispensationē anni attinet, nihil de pristino
ritu in nouauit. Vim autem imbrium cepisse ait
vigesima septima iam dicti mensis, post annum
ab Adamo primo homine bis millesimum sex
centesimum quinquagesimum sextum. hoc ipa
tium temporis relatum est in sacros codices,
diligenter annotantibus priscis illustrium viro
rum tam natales quā obitus. Adā siquidē, qui
non gentos & triginta vixit annos, cum esset tri
ginta & ducentorum annorum, Sethus filius na
tus est. Sethus autem ducentesimo & quinto an
no genuit Enosum. qui dum quinque & non gē
tis vixisset annis, Cainani filio suo rerum curā
tradidit, quem genuerat anno centesimo nona
gesimo. hic vixit annis decem & non gentis. Cai
nan cum vixisset decem & non gentis annis, Ma
lalehelē filium dereliquit, quem genuit anno a
tatis centesimo septuagesimo. Iste Malalehel cū
vixisset quinque ac nonaginta & octingentis
annis, defunctus est, Jaredum filium derelin
quens, quem genuit quum sexaginta duorum &
centum esset annorum, cui nouem & sexaginta
& non gentis annis viuēti, Enochus filius sucees
sit, natus cum sexaginta & centum annorum pa
ter eius existeret. qui exactis trecentis sexaginta
quinque annis, discessit ad Deum: vnde b fñis e
ius non inuenitur esse conscriptus. Methusala au
tem Enochi filius, quinto ei & centesimo natus
anno, Lamechum filium habuit quum esset an
no quum octoginta septem & centum: cui tradidit
principatum, quem ipse tenuerat annis non gē
tis sexaginta & nouem. Lamechus autem cum
habuisset principatum annis septingentis & sep
tem, Noe filium suum rebus præfecit: qui de
Lamecho natus est agente annum aetatis sexcentis
dum

b Enochi
fñis in sa
cris literis
non inueni
tur conscri
ptus.

dam & octogefimum supra centefimum. quiq;
quinquaginta & nongentis annis rerum admi-
niftrationi præfuit. Hi anni in vnā summam
contracti fupra fcriptum tempus conficiunt. Nō
funt autem difquirendi obitus vitorum illorū:
cum liberis enim fuis agebant vitam, eāq; vī-
que ad ipforum nepotes extendebant: fed nata-
les tantum eorum in hac ratione funt fpectandi.

Ceterū Deus figno dato imbres emifit: qui cū *Gen. 7. 2.*
nonaginta cōtinuis diebus tuerent, ad quindecim cubitos aqua fuper terram extitit: quē *a In Græco*
caufa *Codice &*
omnis salutem ademit, non habentibus quō se *Mofe fuit*
iatum recipere. centefima autem & quin- *dies 40.*

quagefima die poftquam pluere defuit, tandē co-
perum aquæ fidere, mēfe feptimo, vicesimo fe-
ptimo die mēfis. deftituta deinde arca in ver-
tice montis cuiufdam in Armenia, fentiens hoc
Noe, apenit eam: & videns circa ipfam aliquātū
lum̄ terræ, meliore fpe cōcepta paulisper quie-
vit: mox poft paucos dies magis recedente aqua,

emifit coruum, cupiens cognofcere fi qua alia
parte terrarum aquæ decefiffent, vt quā exscē-
dere poffet. at ille comperto totū adhuc stagna-
re, ad Noe eſt reuerfus. is poſt ſeptem dies colū-
bam ad explorandum terræ ſtatum emiſit, quæ

b Ex arca
Noe coruum
emittit.

cum lutata & frondem oliuæ ferens rediſſet, in-
tellecto terram à diluuiō iam eſſe liberatā, poſt-
quam alios ſeptem dies expectaſſet, animantes

ex arca emiſit. & ipſe quoque cum liberis egreſ-
ſus, mactatis Deo viſtimis, epulabatur vnā cum *c Noe egre-*
familia. Apobaterion, id eſt egreſſorium, loco *ditur ex ar-*
ca, mactatio *ca, mactatio*
nomen Armeni fecerunt. Huius autem diluuii *Deo viſti-*
& arce meminerunt omnes barbaricæ hifto-
riæ.

Scriptores, & in his Berofus Chaldæus, narrās enim
de hoc diluuiō, ſic fermē ſcribit: Fenuſ autē & na-
uigij huius pars in Armenia apud mōtē Cordo-
rū fupereſſe, & quofdā bitumē inde abrafam ſe-

An. mundi
1657.

Ante Chri-
stum nat.

2307.

Hedio &
Ruffinus

Cap. 6.

a Nic. Da-

masceus

de arca

Noe.

b Noe preca-

tur ne Deus

terram ite-

rum inun-

daret. Pleci-

bis & sacri-

ficiis.

c Noe Deum
propitium
reddit.

Hedio &
Ruffinus

Cap. 7.

d Homo sui

interitus au-

tor, non

Deus.

cum reportate: quo vice amuleti loci eius ho-
mines uti solent. Meminit horum & Hierony-
mus Aegyptius, qui antiquitates Phœnicum scrip-
sit, & Maaseas, & alij plures. quin & Nicolaus
Damasceus libro xcvi. de his rebus narrat in
hac verba: Est super regionem Minyatam ma-
gnus mons in Armenia, nomine Baris, in quo
multos profugos diluvij tempore servatos fo-
runt, & quendam accavectum in huius vertice
habuisse, ac reliquas lignorum eius longo tem-
pore duravisse, qui fortasse is fuit de quo etiam
Moses scribit Iudæorum legislator. Noe autem
veritus ne Deus damnatis ad interitum homi-
nibus, per singulos annos terram inundaret, vi-
timis inœntis precabatur ut in posterum pristi-
nus rerum ordo maneret, & nulla tanta incide-
ret calamitas, per quam uniuersum animalium
genus in salutis periculum adduceretur: utque
affectis merito supplicio scelestis, parceret in-
nocentibus, quos ipse superstitites esse voluerit,
& sua sententia absoluerit, alioqui miseriore
conditione ipsos fore & grauius dampnatos, si nō
in uniuersum incolumes alteri diluvio reserua-
rentur, & prioris pauorem ac spectaculum per-
pessi, & posterioris exitio destinati, orabat igitur,
acciperet sacrificium propitius, neue ullam
posthac tantam iram contra terram conciperet:
ut operibus suis eam excolerent, & urbibus ex-
structis feliciter vitam degerent, nullis com-
modis carentes quibus ante cataclysmum frue-
bantur, & ad extremam senectutem longuita-
temque, qualis maiorum suorum fuerat, per-
uenientes.

His precibus finitis, Deus iusticia viri dele-
ctatus, votis eius annuit, negans se deletis inre-
ritus autorem fuisse: sed ipsos sibi suapte malicia
debitas pœnas acciuisse. Si enim delictos cupe-
ret,

vet, nunquam in hanc vitam eos introducturum
fuisse. Potius enim esse ne dare quidem vitam,
quàm eos, quibus dederis, perdere. sed conti-
nuis inquit, contumeliis quibus pietatem mihi
debitam violabant, coegerunt me vindictam de
se sumere. non sum autem posthac tam iracun-
dè pœnas peccatorum exacturus, præsertim te
deprecatore. quod si quando maiores tempesta-
tes concitauero, caute expauescatis ob vim im-
becum, nunquam enim in posterum aquæ ter-
ram sunt inundaturæ. Iubeo tamen ut ab huma-
næcde puras manus abstineatis, & qui contra
fecerit, seuerè puniatis. aliorum animalium vo-
lum ad voluntatem ac libitum vestrum permit-
to. Dominos enim vos feci omnium tam terre-
strium quàm natatiliū, & eorum quæ per subli-
me feruntur, absque sanguine: nam in hoc inest
anima. Arcus bæcelestis signum vobis erit cessa-
turæ meæ iaculationis. nam iris arcus Dei apud
illos habetur. His mandatis & promissis Deus
abiit. Noe enim cum post diluuium superui-
xisset cccc. annos, totumque hoc tempus festi-
citer exegisset, defunctus est expleto annis in v-
niuersum dcccc. Nec enim est cur aliquis præ-
sentem vitam annorumque eius paucitatem eū
priscorum rebus conferendo fidem nobis ab-
roget, aut quia tunc eam non peræque proro-
gari videt, coniecturam hinc de illorum lon-
gæuitate faciat. Illi enim Deo chari quum es-
sent, ipsiusque recens etiam tum opificium, &
commodiore victu ad diuturnitatem viteren-
ter merito per tam multos annos vivebāt. Præ-
terea tum propter studium virtutis, tum propter
villitatē inuentarum artium, ut astronomiæ, ac
geometriæ, Deus illis propitiore largitus est vitæ:
quarū certitudinem assequi non poterant, si im-
pus m. c. annis vixissent, cæ tot enim magnus

An mundi
1007.

Ante Chri-
stum nat.

1959.

a Fœderis
Dei cum
Noe.

b Iris signū
fœderis in-
ter Deum
& Noe.
Hedio &
Ruffinus
Cap. 8.

c Noe ætas,
950 anni.

d Priscorum
vita quam-
obrem pro-
rogata, numo
non perma-
net.

e Magnus
annus.

annus constat. Attestantur autem mihi omnes qui Græcas barbaricæque antiquitates literis prodiderunt. Namque & Manetho Ægyptiarum rerum scriptor, & Berosus Chaldaicarum, adhuc Mochus, Hestizus, Hieronymus Ægyptius, quæ Phœnicum res prosequuti sunt, nobiscum consonant. Hesiodus quoque cum Hecatzæ, Hellenicus & Acusilaus, Ephorus & Nicolaus, narrant priscos illos ad mille annos vitam produxisse. De his igitur quisque ut sibi visum fuerit, accipiat.

An. mundi
1790.

Ante Christi
sum nat.

2174.

De turri Babylonica, de linguarum mutatione.

CAP. V.

Gen. 10.

a Tres Noe
filij.

b Noe postea
ris, ut ter-
ram cole-
rent, Deus
mandat.

Tres autem verò Noe filij, Semas, Iaphetus, & Chamus, centum annis ante diluvium nati, primi relictis montibus planiciem habitare ceperunt, & aliis recenti etiam tam cladis memoria pauidis, nec audentibus à celsiore loco descendere, idem faciendi autores & exemplum fuisse, Campo, quem primum colere sunt aggressi, nomen est Senaar. Cæterum b Deo iubente ut propagandi multiplicandique generis gratia colonias deducerent, homines rudes non paruerunt quâ obrem calamitatibus implicati, offensum illum errore suo sunt experti. Cum enim florent iuventutis multitudine, Deus rursus de colonia deducenda admonerat. Illi verò obliti se ipsius benignitate presentibus commodis perfructuamque illam felicitatem suis viribus acceptam ferentes, dicto eius non fuerunt obediens. Et quod peius erat, consilium de coloniis non favorem numinis, sed insidias interpretabantur, videlicet quo facilius dispersi possent, opprimi, Hanc superbiam Deique contemptum excitavit in eis Nabrodes, nepos Chamas, filij Noe, vir audax & manu promptus, subinde iactans, non Deo

Deo, sed propterea virtuti praesentem felicitatem
eos debere: atque ita paulatim rem ad Tyranni-
dem trahebat, ratus fore ut homines ad se defi-
cerent à Deo, si se illis duem praeretur, opem
suam offerens contra novum aliud diluviū in-
tentantem. Turrim^a enim se exedificaturum,
excelsiorem quam quò aqua ascendere posset:
& insuper maiorum suorum interitum vlturum.
Vulgus autem faciliè Nabrodīs placitis obtem-
perabat, ignavum ratus Deo cedere: atque ita
struendam turris occurrerunt, nulli labori par-
centes, nihilque sibi ad summam industriam re-
liquum facientes. Cùmque ingens esset operarū
numerus, surgebat opus supra quam speraverat.
Crassitudo enim erat tanta, ut proceritatem ob-
scuret. Seruebāt autem lateribus coctis, ad fir-
mitatem bitumine ferruminatis. Hanc^b eorum
vrsaniam videns Deus, delere quidem omnes
voluit, quando ne priore quidē clade ad meliorem
mentem profecerunt, sed dissidium in eos im-
misit, linguis eorum variatis, ita ut ob diversitatē
sermonis mutuo se non intelligerent. Locus ve-
rò turris nunc Babylon vocatur, propter confu-
sam linguam quae prius omnibus ex aequo clara
fuerat. Nam Hebraei confusionem nominant
Babel. De turri^c autem hac, deque linguis homi-
num mutatis, meminit & Sibylla his verbis: Cū
vniuersi homines vno eloquio vterētur, turrim
aedificauerunt excelsissimam, quasi ad caelum per-
eam ascensuri. Dij verò procellis immixtis tur-
tim subuerterunt, & suam cuique linguam de-
derunt: quae causa fuit ut vrbs ea Babylonis vo-
cabulum acceperit. De loco autem qui Senaar
in Babylonia nominatur meminit Hesiodus hoc
modo: Aiunt sacerdotes cladis eius superstitēs,
Euyelij Iouis sacra ferentes, in Senaar Babylo-
nis peruenisse.

*a Nemroth
primus Ty-
rannus tur-
rim Babyloni-
cam exa-
dificat.
Gen. 11.*

*b Linguarū
confusa.*

*c Sibylla de
Babylonica
turrisuati-
nium.*

*Quomodo Noe posteri per totum terrarum orbem
sedes sibi occupauerint.*

CAP. VI.

An. mundi

1790.

*Ante Chri-
stum natum*
2174.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 10.

*a Nomina
regionum
& gentium.*

Illo ex tempore dispersi sunt passim, propter
diversitatem linguarum colonis nusquam nõ
deductis: & quod quæque fors & Deus tulit, eam
terram cū suis occupavit, ut tam maritima quàm
mediterranea cultoribus replerentur. Nec de-
fuerunt qui conscensis navibus ad insulas habi-
tandis traicerent. Porro gentium quædam ad-
huc servant derivatam à suis conditoribus ap-
pellationem, quædam etiam mutauerunt, nõ nul-
læ in familiarem accolis & notiorẽ vocẽ sunt
versæ, Græcis potissimum talis nomenclaturæ
autoribus. Hi enim posterioribus seculis vete-
rem locorum gloriam sibi usurpauerunt, dum
gentes nominibus sibi notis insigniunt, dumque
tanquam ad suum ius attinerent, mores quoque
proprijs in illas invehunt.

*Quod gentes singula à suis autoribus nomina
traxerint.* CAP. VII.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 11.
Gen. 10.

*b Galata a
Gomar o-
riundi. Iose-
phi Noe
primogeni-
i proge-
nies.*

Erant autem Noe filiorum liberi, in quorum
honorem gentibus nomina imponebant, ut
quisque terram aliquam occuparet. siquidem
Iapheto Noe filio fuerunt septem. Horum sedes
à Tauro & Amano montibus incipientes, perti-
nebant in Asiam ad amnem usque Tanaim, in Eu-
ropa usque Gades, in terris hætenus vacuis oc-
cupatz: quo factum est, ut ipsorum nomina
gentibus imponerentur. Quos enim nunc
Græci Galatas vocitant, Gomarenseß olim di-
ctos, Gomar condidit. Magoges verò Magoga-
rum à se denominatorum fuit autor, qui ab
ipsis vocantur Scythæ. Ex alijs Iapheti filiis
Iauane & Mado, ab hoc Madai descendunt,
Gircis

Græcis Medi nominati: à lauane verò Ionia-
tūmq; Græcorū genus. Quin & Thobelus Thobe-
lis sedē dedit, qui nunc iunt Iberi: & Meschini à
Mescho autore appellantur. Cappadocum e-
nim appellatio noua est, veteris autem vesti-
gium adhuc superest. Vrbs enim est apud eos
hodie quoque Mazaca, satis indicans intelli-
gere volenti, hoc priscum fuisse genti nomen.
Thires autem Thiras de se vocauit, quorum
fuit princeps: eos Græci Thracas dicere malue-
runt. Et tot gentes à Iapheti filiis sunt institutæ.
Comaris^a autem, trium liberorum patens, v-
nus filius Aschanaxes originem Aschanaxis de-
dit, qui nunc Rhègines à Græcis nominantur:
Rhiphates verò Riphatis, nunc Paphlagoni-
bus: & Thygrammes Thygrammis, quos Phry-
gæ Græcis libuit vocare. Iauanis^b item trium
filiorum vnus Alifas Alifæis vt originem ita
nomen dedit, qui hodie sunt Aæles: parique
modo Tharsensibus Tharsus. Sic enim olim ap-
pellabatur Cilicia: cuius rei signum est^c Thar-
sus vrbium eius celeberrima cæterarūmq; prin-
ceps, prima nominis lœra in tau mutata. Porro
Chetimus in sulam occupauit, tunc Chetimam,
nunc Cyprum, quo factum est vt tum insulas om-
nes, tum pleraque loca maritima Hebræi gen-
tū voce Chetim significant. attestatur mihi vnā
è Cypriis vrbibus, quæ adhuc nomen retinet.
Citium enim vocatur ab his qui in Græcum so-
num vocabula detorqueant, ne sic quidem ablu-
dens à Chetimi nomine. Tot gentium fuere
principes Iapheti filij nepotēsq; Cæterum
quod Græci fortassis ignorant prius dicam, de-
inde cæptam narrationem prosequar. No-
mina à ista decoris causa in Græcam formam à Mosaicis
mutari ad aurium voluptatem, nostrates e-
nim huiusmodi forma non vtantur: sed ean-

*in mundi
1790.*

*Ante natum
Christum
2174.*

*a Progenies
filiorum Go-
mar.*

*b Progenies
filiorum Iau-
anis.*

*c Tharsus
Pauli par-
tria
Alber. 9.*

*à Mosaicis
nominibus
unde orta.*

Hedio &
Ruffinus
Cap. 12.
Genes. 10.

*a De Cham
filii ipso-
rumque pro-
genis.*

*b Libya sine
Africa
c Progenies
Chanandor-
um.*

*d Nabrædes
sive Nem-
ædes.*

dem apud nos perpetuè speciem obtinent,
nec terminationem variant. Adamus certè no-
bis Adam vocatur, & Noe qui Græcis Nochos
diceretur, eaque forma nullam variationem ad-
mittit. Chamæ verò filij Syriam & regionem
Amāno Libanōque montibus hærentem obti-
nuerunt, quicquid eius ad mare vergit occupan-
do, & Oceanum vsque ditionis terminos profe-
rendo, vocabula tamen patrum omnino evanue-
runt, vix ita depravata sunt in diuersum, vt
haud facile agnoscantur. ex quatuor enim Cha-
mæ liberis Chosro nihil detrimenti tempus attu-
lit. Æthiopes enim quibus præfuit, nunc quoque
tam à seipsis, quàm ab Asiānis omnibus Chu-
sæi nominantur. Mestris etiā suā mansit appel-
latio Ægyptum enim Mestren, & Mestros Æ-
gyptios vocamus quorquos eam regionem in-
colimus. Quin & Libyæ colonos dedit Phutes,
dæque suo nomine Phutos dici voluit. extat &
flumen in Mauritania hoc nomine. & cōplures
apud Græcos historici eius mentionem faciunt,
sicut adiacentis etiā regionis, quæ Phute dici-
tur. mutuauit autem præiens nomen ab vno fi-
liorum Mestri, qui vocabatur b Libys. cur autē
Africa sic dicta, paulo post docebimus. Quartus
e Chamæ filius Chananeus Iudæam nunc voca-
tā habitauit, gentemq. suam Chanaan nomina-
uit. Hi quoque libe- os genuerunt, & in his Chu-
sus filios sex, quōrum è numero Sabas Sabæorū
author fuit, & Euilas Euilæorum, qui nunc Ge-
tuli appellantur. Sabathes verò Sabathenos, qui
Græcis dicuntur Asabarrī: Sabactas quoque Sa-
bactenos instituit. Romus item Romæos con-
didit, & duos filios habuit. alter Iudas genti Iu-
dæorum inter occidentales Æthiopes originem
dedit & nomen, Sabæus alter Sabæis. Nabro-
des autem manens apud Babylonios tyran-
nem

dem arripuit, sicut iam ante diximus Mesizi vero filij numero octo quatum terrarum a Gaza *Æ. An mundi.* Egyptum usque pater possederunt, sed solius Phy- 1790.

lissimi nomen ipsius regio servauit. Palaestinam *Ante Chri.*

enim Græci eius portionem vocant, reliquorum *nat. 2174.*

Lamzi, Enamzi, Labimi, qui solus colonis in Ly

bia ductis regionem se denominauit, tum Nethe- Hedio &

mi, Phatrosimi, Cheslæmi, Chephthomi, iam res Ruffinus

quæ nomina sunt in obscuro. Bello enim *Æ. Cap 14.*

thiopico, de quo suo loco dicitur, urbes eorum *Gen. f. 2.*

sunt euerse. Chananzi quoque filij fuerunt hi. *a Palaestina*

Sidonius, qui & urbem libi cognominem condidit *a Phylisino*

in Phœnice, Sidonem a Græcis vocatam. Amathus *nominata.*

verò Amathen habitauit, quæ adhuc exat, & b *Filij Cha*

abaccolis Amathe vocatur: amethi hanc Ma- nadas.

eredones Epiphaniam ab uno e Regum successori-

bus denominauerunt. Arudus Aradum insulam *Hedio &*

obtinuit, Arudus Ascen in urbem in Libano sita. *Ruffinus*

cæterorum septem, Euzi, Chetzi, Iebulzi, Euzi, *Cap. 13.*

Sinzi, Samatzi, Gergeszi, præter nomina ni *Genes. 9.*

hil in sacris codicibus superest, nam Hebræi urbes *a Noe in-*

corum exciderunt, quæ clades causam habuit hæc *bratur, nu-*

Postquam terra finito diluuium in pristinam na- *datur, &*

turam esse restituta, Noe cepit eam colere, quæ *pro ludibrio*

eam uiribus conseruisset, sedque tempore v. a. *habetur un-*

demisset, inuento vini usu, lacris prius opera- *de derisorio*

tus epulabatur, ebriusque factus ac sopore gra- *diri deuo-*

uatus, parum decoris nudatus iacuit, id conspici- *us.*

casu filiorum natu minimus, per ludibrium fra-

tribus indicauit, illi reuerentiam parentem operue-

tunt. Sensit hoc Noe: & precatus alios filios: soli-

licitatem, ne Chamam quidem diris denouit, re- *d De filiis*

speculo sui sanguinis, sed tantum eius posteros: *Sem, tertij*

quos cum cæteri euasissent, Chananzi liberos *Noe filij, &*

uilio diuina est cõsecra. sed de his rebus dice *de progenie*

mus postea. Semus uero tertius Noe filio fuerunt *ipsorum &*

quinque, qui Asiam usque ad Indicum Oceanum *Abrahami.*

num incoluerunt, ab Euphrate propagandæ di-
An mundi tionis initio factæ, nam Elymus posteros reli-
 1910. quit Elymos, à quibus Persæ originem traxerunt.
Ante Chri. Affuras urbem Ninum condidit, & subditos de
 met. 2014. se Assyrios denominavit, quorum opes præ cæ-
 teris effloruerunt. Arphaxades eos qui nunc
 Chaldaei sunt Arphaxadæos nominavit, impe-
 rio gentis potitus. Aramæos Aramus tenuit,
 quos Græci Syros appellare malunt. qui verò
 Lydi nunc vocantur, olim Ludi dicti, Ludam au-
 torem generis habuerunt. Ex Arami verò qua-
 tuor liberis Vses habitator Trachonitidis fuit,
 Damacique conditor, ea sita est Patzistinam in-
 ter, & Syriam cognomine Cœlen. Armeniam
 Otrus tenuit, Getheris Bactrianos: Metus verò
 Mesanæos, nunc Palsini castrum vocatur. Ex Ar-
 phaxade prognatus est Sales, ex hoc Heberus, à
 quo Iudæi Hebræi quondam appellabantur. Por-
 ro Heberus Iustam & Phalegum genuit, qui
 natus est dum habitationes distribuerentur.
 nam hæc vox Phalec partitionem Hebræis so-
 nat. Iustæ verò Heberi filio liberi fuerunt, El-
 modadus, Salephus, Azarmother, Iræes Edo-
 amus, Vzalis, Dacles, Ebalus, Ebemaelus, Saphas,
 Ophires, Eoilas, Jobehus. Hi à Cophenæ flumine
 Indix ad Assyriam vsque habitant. Hæstennus
 de Semæ progenie sit dictum. nunc de Hebræis
 erit narratio. Ex Phalego enim Heberi filio
 prognatus est Rogaus: ex hoc Serugus, ex quo
 Nachores est genitus, & ex hoc Thartus hic
 b *Genera-*
 1910. *gia Abra-*
 1910. *hami.* Abrahami fuit pater, qui fuit decimus à Noe,
 & natus est post diluviū anno secundo supra du-
 centesimum & nonagesimum. siquidem Thar-
 tus septuagesimo anno genuit Abrahamum. Na-
 chores cum esset viginti & octo annorum ge-
 nuit Thartum de Serugo autem Nachoræ na-
 scitur circa annum trigesimum secundum. Ra-
 gaus

gane factus est Serugi pater cum esset annorum
viginia duorum. totidem verò annorum Pha-
legus genuit Ragaum. Heberus autem quarto &
tricesimo ætatis anno genuit Phalegum, ipse de
Sale prognatus anno nato tricesimum: quem Ar-
phaxades genuit quinto & tricesimo ætatis an-
no. Semæ filius Arphaxades natus est post annos
duos à diluvio. Abrahamus autem fratres ha-
buit Nachorem & Aranem. Ex his Aranes reli-
cto filio Lotho, & filiabus Sara & Melcha, in re-
gione Chaldæorum est mortuus, in Vibe quæ
Vra Chaldæorum vocatur, & sepulchrum eius
nunc usque ostenditur. nepotes verò ex fratre du-
cetuna coniuges, Melcham Nachores, Saram A-
brahamus. Cæterum cum Tharrus exosam ha-
beret Chaldæam propter luctum Aranis, omnes
simul migrauerunt: Carras Mesopotamiz, vbi
etiam Tharrum defunctum sepeliuerunt, anno
ex ista vitæ ducente simo quinto. Iam enim pau-
latim subtrahebatur de vitæ spatiis, usque ad
Mosis ætatem: post quem * cxx. annorum ter-

a *Humana*
vita termi-
nus Anno,
120.

Quemodo Abraham generi nostri autem à Chalda-
rum terra profectus, habitauit regionem quondam
Chananaam, qua nunc Iudæa dicitur.

An. mundi
1024.
Ante Chri-
st. 294.

C A P. V I I I.

A Abrahamus verò Lothum Aranis fratris sui, Hebio &
filium, Sara coniugis suæ fratrem, adopta. Rufinus

FLAVII IOSEPHI

Cap. 35.

Gene. 11. 12.

a *Sapientia
Abrahami.*

b *Abrahami
primus
verbi diuini
concionator.*

c *Berosus.*

d *Hecataeus.
e Nicolaus
Damasceus.*

uit, quod germano filio careret: & cum iam esset annorum xxxv. monitus oraculo Chaldæa terram mutauit Chanaan: quam & ipse habitauit, & posteris reliquit. Vir sapiens ex æquo & eloquens, & in coniectando sagax. Cúmque ob virtutem a eximia sapiens esset, præ cunctis habitus, ausus est vulgo receptam de Deo persuasionem conuellere, & in melius vertere. Ergo b primus omnium clara voce prædicauit, vnum esse Deum rerum vniuersarum conditorem: de cætero siquid ad felicitatem conferat: non nostris nobis viribus, sed illius voluntate cōtingere. Hoc verò exterræ ac maris obseruatione colligebat, tum eorum quæ circa solem ac lunam & reliqua sidera videbat accidere, esse nimirum potentiam quandam quæ horum curam gerat, & omnia decenter administraret, quæ cessante nihil nostris voluntatibus seruiturum, cum nihil suapte virtute polleat, sed vniuersa omnipotentis ipsius voluntati obsecundæ. quapropter huic vni honorem deberi, huic gratias agi oportere. Quamobrem cum Chaldæi Mesopotamiæque cæteri contra se insurgerent, consilium migrandi cepit, & voluntate ac favore Dei fretus terram Chanaanam tenuit: vbi sedibus positus Deo struxit altarem, & hostias mactauit. Meminit autem patris nostri Abrahami c Berosus quoque, non tamen eum nominans, his verbis. Post diluuium autem decima ætate apud Chaldæos erat quidam iusticiæ cultor, vir magnus & fidei scientiæ peritus. Hecataus d verò non meminit tantum obiter, sed libro in hoc conscripto res eius posteritati tradidit. Nicolaus e autem Damasceus in quarto Historiarum sic scribit. Abrahamus regnauit apud Damasum adueniens, ut qui cum exercitu venerat è regione supra Babylonem sita, quæ Chaldæorum dicitur, nec ita multo post hinc

hinc quoque migrans cum suo populo, sedem
transiit in terram tunc a Chananzam, nunc a Damici-
verò Iudæam nominatam: eiusque posteritas i- *lium Abra-*
bicreuit in ingentem numerum, quorum *ses bami.*
alibi sum narraturus. Abrahami verò nomen e-
tiam nunc est apud Damascenos celebre, & vi-
cus ostenditur, quem vocant Abrahami domi-
cilium.

*Quod sane Chananaam premente, Abrahamus in
Egyptum est profectus: & ibi aliquantisper
commoratus, retro unde venerat,
est reversus.*

*An. mundi
2016.
Ante Chri-
sti. 1938.*

CAP. IX.

Fame deinde Chananzam terram invaden-
te, Abrahamus audita Egypti ubertate, pro
fici illuc decrevit, tum ut copiis eorum frue-
retur, tum ut sententiam sacerdotum de diu-
nitate cognosceret: aut secutus illorum opi-
niones, si modò melior esset, aut ipse rectiora
eis demonstraturus. Ceterum cum & Saram
secum duceret, veritus Egyptiorum libidine,
ne fore ob excellentem vxori. formam à rege
interimeretur, artem commentus est talem Fra-
trem eius se finxi, monita prius, ut ob presen-
tem necessitatem simulationi suæ subseruiat.
Vt autem ventum est in Egyptum, id, quod
suspicius fuerat, euenitiam enim coniugi pul-
chritudinem fama divulgauerat, quamobrem
Pharaohes gēis rex aud ta oculis suis cognos-
cere, ac muliere etiam potiri concupuit. Huic
malæ libidini Deus obstitit, pestilentia & sedi-
tione res regis infestans: consultiq; de reme-
dio Sacerdotes, quove modo placandum esset
numen, hanc mali causam responderunt, quod
hospiti matrimonio iniuriam inferre parauis-
set. Rex territus primum scitatur, quamam sit;

*Hedio &
Roffinus
Cap. 16.
Genes. 12. 13.*

*Egyptio-
rum libido.*

quisve eius comes. cognita deinde rei veritate.
An. mundi Abrahamo satisfecit: sortorem se putasse non v-
 2016. xorem, & affinitatem contrahere, non iniuriā

Ante Chri. inferre voluisse: donatōque magna pecunia po-
 nat. 938. testatam fecit congregiendi cum prastantissi-

a Abraha- factū est vt virtutis nomine in maximam existi-
mus Egy- mationem veniret. nam cum ea gens in diuer-
ptios religio- sos titus & opiniones scinderetur, & per mu-
nem docuit tuum contemptum atque inlectationem infen-
& artes. sis inter se animis agerent. collisos inter se eo-
 rum de religione sermones & à seipsis confuta-

b Abraha- tos, vanissimos esse nihilq. prorsus veritatis ha-
mus egredi- bere declarauit. ou *b* has dissertationes in pre-
Astronomus. tio habitus, vt qui magnā tā intelligendi, quam

eloquendi docendique facultatem prae se ferret
 & numerorum scienciam & siderū benignē il-
 lis communicauit. nam ante Abrahami ad e ad-
 uentum, Egyptij rudes erant huiusmodi disci-
 plinarum: quæ à Chaldæis ad Egyptios profe-
 & z, hinc ad Græcos tandem peruenerunt. Re-
 uersus inde in Chananæam e agros cum Lotho
c Diuisio a- diuisit. orta verò inter opiliones contentione
gri Abraha- de iure ac terminis pascuorū. arbitrium & opi-
ni & Lothi. nionem Lotho permisit: ipse contentus relicta
 sibi portione agri submontani, domicilium ele-
 git in oppido Hebrone. id septem annis est an-
 tiquius quam vrbs Egypti Tanis. Lotho verò cā-
 pi, cesserunt, & planicies Iordani fluuio contig-
 na, non longè à Sodomorum vrbe: quæ tunc
 bona & magna, ante diuinā ultione ac ira, vt ne
 vestigium quidem superfit, est deleta: cuius rei
 causa mox suo loco diceretur.

Sodomitarum ciades ab Assyris accepta.

C A P. X.

Hedio &

Ruffin.

Cap. 17.

Eodem tempore cum Imperiū Asiæ penes
 Assyrios esset, Sodomitarum res tā opibus
 quam

quàm numerosa iuuentute florebat, ut à quin-
que Regibus administrarentur. hi erant Bal-
lus, Bareas, Senabatus, Symoborus & Balin, suo
quisque regno præpositus. Hos Assyrij bello pe-
tuerunt, diuisisque quadr. fariam copiis sub qua
mor Imperatoribus, regionem illorum oppu-
gnabant, commisso tandem prælio victores As-
syrij Sodomitarum regibus tributum impera-
uerunt. cùmque per duodecim annos impera-
ta fecissent, & tributa soluissent, decimotertio
defecerunt: quo factum est ut noua in eos Assy-
riorum expeditio fieret, ductu & auspiciis Mar-
phadis, Ariochi, Chodollogomori, & Thargali.
Hi & Syriam vniuersam rapinis vastauerunt, &
gigantum polteros perdomuerunt, cùmque in
agrum Sodomorum esset ventum, castra me-
tati sunt in valle puteorum bituminis, tunc
enim putei fuerant in eo loco: mox verò So-
domis deletis, lacus ibi, quem à scatenti bitu-
minae Asphaltitem dixeret, repente exiit. eo
de lacu paulò post dicemus. cæterum Sodomi-
te cum Assyriis congressi, post egregiam pu-
gnam editam, partim in acie ceciderunt, par-
tim deditionem fecerunt, cum quibus & Lo-
thus captiuus est abductus, qui Sodomitis in
auxilium venerat.

*Quomodo Abrahamus Assyrios aggressus tam ca-
ptiuos, quàm reliquam prædam victor
reduxit.*

C A P. XI.

His auditis Abrahamus, cum Lothi cognati,
etiam Sodomitarum amicorum ac vicinorum
clade commotus, nihil cunctatus in succursum
eorum cum suis properauit: & quinta nocte ho-
stis allecutus circa Danum (hoc alteri Iordanis
fontium est nomen) oppressum ex improviso

Hedio &
Ruffinus
Cap. 18.
Genes. 14.

facile superavit. Securi enim & incanti partim in cubilibus inermes sunt cæsi, partim præ temulentia pugne inutiles in fugâ se converterunt quos Abrahamus acriter à tergo sequenti quoque luce perurgens ad Sobâ Damascenorum compulsi.

a In quibus *visitator a con-*
spicit. *spicit.* Quo facto nemini dubium reliquit victoriâ non in multitudine militum, sed in bellatorum alacritate consistere, & virtutem nulli numero succumbere, ut qui cum domestica tricenaria cohorte, & insuper decem & octo vernaculis, triumque amicorum auxiliis tantum exercitum profligaverit quotquot autem ex hac clade evadere contigit, cum ignominia domum se receperunt.

b Abraham
Zotburn ca-
ptum cum
Sodomitis
reducit.
c Campus
regius.
d Melchisedech Rex
iustus.
e Solyma
postea Hierosolyma
vocata.
Gen. 15. Abraham vero captivis incolumibus reductis, pacta pace victor ad suos rediit. rediit Rex Sodomitarum usque in locum quem Campus regium vocant, gratulabundus occurrit: ubi à Solymæ urbis Rege Melchisedeco est exceptus id nomen interpretatur rex iustus, erat enim reuerentialis, omnium consensu sacerdotio summi Dei ob iusticiam dignus habitus. Sed Solyma postea ætas vocavit Hierosolyma. Hic Melchisedecus milites Abrahami hospitally habuit, nihil eis ad victum deesse passus: simulque ipsam adhibitum mensæ meritis laudibus extulit, & Deo cuius favore victoriâ contigerat, debitos hymnos ut sua pietate dignum erat cecinit. Abrahamus contra de manubiis decimas ei dono dedit. Rex vero Sodomorum Abrahamo prædam omnem cedens solos captivos suæ regionis reposcebat. Hanc conditionem ille non accepit, negans ad se quicquam inde rediturum, exceptis alimentis militum: amicis tantum in prædæ partem admissis. hi erant Eschol, Ennerus & Mambres. Hac viri virtute delectatus Deus: non carebis, inquit, præmio quot pro tot rebus egregie gestis tibi debetur. Quo respondente, & quam voluntatem

nim & incanti partem
 at cæsi, partim præ te-
 in fugâ se conuerterunt
 à tergo sequenti quoque
 Damascenorum compa-
 nibus reliquit victoriâ
 itum, sed in bellatorum
 virtutem nulli numero
 in domestica tricenaria
 tem & octo vernaculis,
 auxiliis tantum exercitum
 t autem ex hac clade cœ-
 omnia domum se rece-
 erunt captiuis incolumibus
 tor ad suos rediit. rede-
 que in locum quæ Cam-
 tulabundus occurrit: ubi
 Melchisedeco est exce-
 retatur rex iustus, erat e-
 ius cōsensu sacerdotio sum-
 gnus habitus. Sed Solyma
 Hierosolyma. Hic Mel-
 abrahami hospitaliter ha-
 bitus: simulq; i-
 u deesse passus: extulit
 e mortis laudibus extulit,
 victoriâ contigera; debitos
 digni erat cecinit. Abra-
 hâ decimas ei dono de-
 morum Abrahamo præ-
 los captiuos suæ regionis
 ditione illi nō accepit, ne-
 unde rediturus, exceptis ali-
 tantum in prædæ partem
 ol, Ennerus & Mambres.
 tatus Deus: non carebis,
 pro tot rebus egregiè ge-
 cipōdente, & quâ vola-
 ptatem

ptatem ista præmia mihi afferre poterunt, cum
 hærede carcam? (nondū enim pater factus erat) *An. mundi*
 tum: Deus & filius illi est pollicitus, & posteri- *2034.*
 ta: ex eo tantum, quæ stellæ cœli possent æqua- *Ante Chri-*
 re numero. His auditis lætos, sacrificiū Deo ius- *sum nat.*
 sapientius obtulit. Porro sacrificij citus erat hic. *1930.*
 mactata iuu-nea trienni, capta trienni, arietē i-
 tē trienni, cæteras victimas vt iussus fuerat diui-
 si, solis aubus exceptis: deinde priusquā erige-
 retur ara aduolitantibus aliq̃ibus ad victimarū *a Deus A-*
 ctuorē, oraculum redditur, prænunciāns proge- *braham si-*
 niem eius malos vicinos per annos CCC. in *lium pollice*
 Egypto habituram: quo tempore grauitèr af- *tur.*
 flicto, victoriam tamen de inimicis reportatū *Abraha-*
 ros, deuictisq; Chananzis regionem eorum & *mo, Deus*
 vrbes occupaturos. Habebat cum Abrahamus *progeniem*
 circa quercum quæ vocabatur Ogis, id agri no- *eius malos*
 men erat non longè ab vrbe Hebrone. Cæterū *vicinos in*
 agrē ferens cōiugis sterilitatem, supplex à Deo *Egypto ha-*
 petiit vt prolem sibi masculam largiretur. Tum *biturā pro-*
 Deos de cætero quoque bene sperare illum ius- *nuntiat.*
 sit, vt qui non temerè Mesopotamiam reliquis- *c Sara Abra-*
 set, atque insuper liberos ei non defuturos pro- *hamo in tha-*
 misit. Sibi Sara Dei monito in thalamum eius ad- *lamm ad-*
 ducit vnam famularum nomine Agarē Egy- *ducit Agar.*
 ptiam genere, quo liberos sibi ex ea quæretet.
 & cū vtrum se gerere sensisset simula, cœ- *d Agar Sa-*
 pit contemptim habere Saram, ad principatum *rā consens.*
 aspirans, quasi ad prolem suam dominatū per- *c Israhel*
 uenire eilet. quapropter cū: Abrahamus vxorē *Deus enu-*
 ri eam ad pœnam dedisset, decreuit fugere non *dit.*
 ferens afflictionem: Deūque rogabat vt sui
 miseretur. Itaque per desertum abeunti oc-
 corrit Angelus iubens vt ad dominos reuer-
 retur. fore enim eam meliore cōditione, modò
 se modestè gerat, nunc enim ingrati tudinis ac
 arrogantiz pœnam luere: quod si contemptis

FLAVII IOSEPHI

Dei iussu ulterius pergeret, præsens exitum in
An mundi eam manere aiebat. sin retro rediret, matrem
 2034. futuram pueri, qui tandem regno eius regionis
Ante Chri. esset potiturus. Paruit famula, & reuerſa ad do-
 nat. 1930. minos, veniam est consecuta: nec ita multo post

Iſmahelem peperit, ac si dicas exoratum, eo
 quòd Deus preces matris exaudierit. Hunc A-
 brahamus sextum supra octogefimum annum
 natus genuit, cum autem nonagesimum no-
 a *Isaac A-* num attigisset, apparuit ei Deus, nūcians a quòd
brahim pro è Sara ſuſceptorus eſſet filium. eum iuſſit vocari
 miſſus. Iſaacum, addens prodicturas ex eo gentes ma-

Genef. 17. gnas & Reges: eàſque iure belli occupaturas v-
 niuerſam Chanaanam à Sidone viſque Agy-
 b *Circumci-* ptum. Iuſſit b etiam genus ipſius, quod nolebat
 ſo *inſtituta.* cum alijs permixtum, pudenda circumcidi, id-
 que octaua die natiuitatis. cauſam verò noſtræ
 circumciſionis dicam alibi. Conſulente verò A-
 brahamo & de Iſmahele, an eſſet victurus, re-
 ſponſum eſt, fore longæuum ſimul & multa-
 rum gentium patentem. Tum Abrahamus po-
 ſteaquam Deo gratias egiſſet, eueſtigio cir-
 cumciſus eſt cum tota familia, ſimiliter & Iſ-
 mahel, annum tunc agens decimumtertium: i-
 pſe verò pater nonum iam agebat ſupra nona-
 geſimum.

*Quomodo Deus Sodomitarum gentem excidit ſla-
 gitiu eorum offenſo.*

C A P. XII.

Hedio &
 Ruſſinus
 Cap. 19.
 c *Sodomita-
 rum ſlagitia.*

P *Er* e idem tempus Sodomitæ diuitiis & abū-
 dantia pecuniarum elati, tā in homines cō-
 tumeliou erant, quā erga Deum impij: quippe
 qui neque beneficiorū eius meminerant, & ho-
 ſpites auerſabantur, denique mutuis etiam li-
 bidinibus ſeſe inceſtabant. Hiſ rebus offenſus
 Deus decreuit ſuperbiæ pœnas de illis ſumere
 & regionem

& regionem eorū adeo vastam reddere, vt po-
 thac nec plantas nec fructū vllum produceret.
 His ita decretis de Sodomis, Abrahamus a con-
 spicatus tres Angelos (sedebat enim ad quercū
 Mambræ pro foribus domicilij sui, ratus esse ho-
 spites, assurgens salutauit eos, rogauitque vt ad
 se diuerterent fruenterur hospitio, illis verò an-
 nuentibus iubet panes è simila fieri, & mactatū
 vitulum ac affatum sub quercu discumbentibus
 apposuit, at illi visi sunt ei comedere, & de vxo
 neque rebant, vbinam esset Sara, quo referente,
 iatus eam esse: aiunt se aliquanto post reuersu-
 ros, eāque inuenturos iam matrē, muliere au-
 tē accidente, & negante fieri posse vt liberos gi-
 gnetet ipsa nonagenaria, è marito centesimum
 annum agente: nō sustinuerunt amplius simu-
 lare: sed fassi sunt se Dei esse Angelos: & b quodd
 missi essent, vnus nunciatum de filio, duo verò
 ad delendos sodomitas. Quo audito Abrahā-
 mas indoluit propter Sodomitas. & surgens de-
 precatus est Deū, ne promiscuē iustos cum iniu-
 stis perderet. Deo verò negante quiequā Sodo-
 mitatam esse bonum, alioqui si vel decem in-
 ter eos essent, omnibus remissurum fuisse pec-
 cam, Abrahamus destitit, Angeli c verò perue-
 nerunt Sodoma. ciues autem tūm vidissent a-
 dolescentes forma præstantes ad Lothū diuertis-
 se, ad illudendū per vim ætati eorum sunt ver-
 si. Lotho verò suadente continerent se, neve in
 probum hospitū ruerent, sed hospitio suo non
 nihil honoris haberent: aut si cōperare sibi non
 quirent, filias se pro illis eorū libidini exhibitu-
 rū: ne sic quidē parēte voluerunt. Deus d autē il-
 lorū audacia cōmotus ad irā, ipsos quidem ex-
 ercauit, ne in ædes introitum inueniri possent.
 ceterum Sodomitarum populum vniuersum suū serua-
 ad supplicium adiudicauit. Lothus e autem

An. mundi
1948.

Ante Chri-
nat. 1916.

a Angelos
Abrahamus
suscipit ho-
spitio.

b Angeli
Abrahamo
filium nasci-
turum nū-
ciant, & de-
lentos Sodo-
mitas.

c Ad Lo-
thum Ange-
li diuertit.

d Sodomitas
Deus exa-
cat.

e Lothus cū
sua serua-

FLAVII IOSEPHI

ab ipso pramoni us de futuro excidio, discessis inde, assumpta etiam vxore & duabus filiabus etiã tum ianuptis, sponsi enim earũ monentem de exeundo cõtempserant vt deliriũ qui talia diceret. Tum Deus iaculatur telũ in vrbem, eamque cum ipsis incolis exurit, & agrũ quoque patti deuastat incendio, quẽadmodum mihi iam dictum est in cõmentariis quos de bello Iudaico prodidi. Ceterum Lothi vxor inter abeundum subinde ad vrbem respiciens, & curiosius cladẽ hanc contra mandatum Dei spectans, in statuã salis est versa. dictum est mihi iam & de illa: nam extat hodie quoque: ipse a vero cum filiabus in paruum quoddam rus euasit, cui soli iugis omnia circũquaque vastans pepercit id Zoor nuncvque vocatur, sic patuum Hebræorum lingua significante. In hac solitudine vitã inopẽ aliquantisper tolerauit: puellæ verò vniuersum genus humanum extinctum ratæ, astu circumuento parente, cum in seio sunt congregatæ, curantes ne totum genus deficeret. ex hoc congressu nati sunt filij: maiori b Moabus, ac si dicas è patre, iuniori Ammonus, quod nomẽ significat filium generis. Horum alter Moabitarum fuit autor, magnæ gentis etiam nostra ætate. alter verò Ammonitarum vtrique Syriam Cœlen incolunt. Et in hunc modum Lothus reliquit Sodoma. Abrahamus autem migravit in Gerara Palestinæ, Saram ac si sororem secum ducens, eadem arte qua quondam, nimirum insidiarum metu. timebat enim Abimelechum eius loci regem: qui & ipse amore Saræ captus, ea potiti cupiebat eam cupidinem morbus grauis impediuit diuinitus iram missus, atque ira medicorum ope destitutus, in somnis admonetur, abstinere se ab iniuria coniugis hospitis. mox cum meliuscule habere

a In Zoor
Lothus euasit.

b Explicatio
nominis
Moabus &
Ammon.

Hedio &
Ruffinus
cap. 20.
Gen. 20.
c Abimelech
amore
Saræ captus.

habere cœpisset, indicat amicis, quod Deus sibi hunc morbum immisisset vindicans ius hospitii, & vxori eius ab iniuria cauens, non enim fororem esset, sed vxorem legitimam. Hæc locutus Abrahamum de consilio amicorum accersis situm, secutum esse de pudicitia coniugis iubet. Deum enim eius curam habere, cuius auxilio nihil turpe passam se illi restituere, idque ita esse Deum testabatur, & mulieris concientiã, ac ne expetiturum quidem eam fuisse, si nuptiã esse sciuisset, ad hæc rogaba, vt æquo animo in se esset, Deumque propitium redderet. Et siue apud se maneret, nihil ei defore: siue abire mallet, deductores est pollicitus, & omnia quorum causa ad ipsum venisset. Hæc locuto Abrahamus nec omnino fictam consanguinitatem aiebat, esse enim fratris filiam: & sine hac simulatione parum curam peregrinationem credidisse, ac ne morbi quidem causam ei se fuisse excusabat. Quin & salutem regis sibi curæ futuram, & mansurum quoque cum illo libenter, cū sex tã ægi quã pecuniarum partem ei cessit, & conditiones pacis bona fide vtrunque seruandas dixit, fœdere cum eo super puteo quodã idolo, qui a Bersabe vocatur, ea vox iuramenti putem significat: & id nomen & hodie locus seruatur. Nec ita multo post Abrahamus filium è Sara suscepit, iuxta promissa Dei, quem Isaacum nominauit. Sic b rîsus Hebræis significatur, siqui b rîsus Saræ, dum proles ei iam natu grandipræter expectationem promittitur, in causa fuit huius appellationis. ipsa enim erat nonagenaria, Abrahamus vtrò auctorum centum ipso anno quo Isaacus est natus. eum octaua mox die circumcidunt, qui mos adhuc Iudæis durat, vt post totidem dies circumcisionem celebrent.

An mundi
1048.

Ante Chri-
natum 1916.

a Bersabe iuramenti pu-
tenus.

Genes. 21.

b Isaac viderem

FLAVII IOSEPHI
De Ismahelis Abrahami filio, eiusque po-
steri Arabibus.

CAP. XIII.

Medio &
Ruffinus
Cap. 21.
Gen. 27.

a Iudas oſa
no die circū-
cifionem ce-
lebrant, A-
rabes poſt
decimum ter-
tium annū.
b Ismahelē
cum matre
Abraham
ablegat.

c Angelus
Dei occurrit
Agar.

d Duodecim
Ismahelis
liberi.
Genef. 25.

A Rabes^a verò post decimum tertium annū
ad faciunt. Ismahel enim gentis eorum au-
tor Abrahamo ē concubina natus, post tantum
temporis est circumcisus, de quo iam dicendū.
Amabat Sara Ismahelem ab initio, ē famula A-
gate natum, non secus ac si ex se esset genitus. a-
lebat enim in spem successionis, verū post-
quam ipsa Iliacum peperit, non amplius æquum
censebat Ismahelem cum hoc educari: quippe
qui natu maior, defuncto communi patre iniu-
riam ei faciliē inferre potuisset. Suasitigitur A-
brahmo vt cum vnā cum matre aliquō ablega-
ret. ille verò primum non advertebat mentem
ad Saræ consiliū, tem atrocem ratus, puerum
nondū adultum & mulierem egenam ablegare.
tandem verò approbante Deo, Saræ voluntati
paruit: puerūque matri cōmisit, nondum per
se peregrinationi aptū: & dato eis vtre aque as-
panibus iussit ire quō eos necessitas duceret, &
cū defecisset cōmeatus, in anxietate erat ma-
ter, cūque nihil aquæ superesset, depositū sub
abiete puero animam agente, ne spectatrix es-
set expirantis vltius pergebat. cui c occurrens
angelus Dei, & fontem in propinquo indicauit,
& curam educandi pueri habere iussit. sperandū
enim illi eximia felicitatem ē salute Ismahe-
lis. tum verò mulier meliori spe concepta, cū
incedisset in pastores, eorum benignitate mis-
eriam euasit. Postquam autem ad virilem æta-
tem peruenit, vxorem ei coniunxit Egyptiam
genere, vnde & ipsa erat oriunda: ex qua Isma-
hel duodecim suscepit liberos. hi erant, Nabzo-
thes, Cedarus, Abdeel, Edumas, Massamus, Me-
massus,

XIII.

decimum tertium anal-
l enim gentis eorum ar-
bina natus, post tantum
sus, de quo iam dicendū.
em ab initio, è famula A-
ac si ex se esset genitos. &
successionis. verum post-
perit, non amplius æquum
cum hoc educari: quippe
ncto communi patre in-
potuisset. Suasit bigitur A-
a cum matre aliquò ablega-
non aduertebat mentem
tem atrocem ratus, puerum
ulierem egenam ablegare.
ante Deo, Saræ voluntati
matri cōmissus, nondum per-
itū: & dato eis vitæ aque
o eos necessitas duceret, &
earas, in anxietate erat ma-
quæ superesset, deposito sub-
im agente, ne spectatrix ei-
us pergebat. cui & occurrenti
em in propinquo indicauit,
pueri habere iussit. sperandū
felicitem è salute Ismahe-
t meliori spe concepta, cum
es, eorum benignitate mise-
autem ad vinilem tra-
tem ei coniunxit. Ægyptiam
erat oriunda: ex qua Isma-
pit liberos. hi erant, Nabzo
el, Edumas, Massamus, Me-
massus,

massus, Massesius, Chodamus, Themanus, Ie-
terus, Naphzsus, Calmasus. hi quicquid terra-
rum est, Euphratem inter & rubrum mare ha-
bitant, Nabathæzæ nomine regioni indito. Sunt a Nabathæzæ
autem hi à quibus Arabes gentem suam eiuſque regio.
tribus denominauerunt, tum propter ipsorum
virtutem, tum propter Abrahami auctoritatem.

De Isaac legitimo Abrahami filio.

CAP. XIII.

Isacum autem Abrahamus supra modum ama-
bat ut unigenitum, & quem in senectute Dei
dono susceperat. hunc affectum & beneuolen-
tiam parentum puer ipse magis ac magis accen-
debat. omni virtuti deditus, & tam parentes quā
Deum colens: quo successore omnium fortuna-
rum relicto, Abrahamus haud grauatim vita
excessum videbatur: id quod ipsi Dei benigni-
tate contingit. Volens tamen pietatis eius peri-
culum facere, Deus apparuit ei: enumeratisque
omnibus beneficiis in eum collatis, ut victoriā
illi de hostibus olim concesserit, vique præsen-
ti felicitate suo favore frueretur, filium Isacum
poposcit ut sacrificium & victimam sibi offer-
ret. iubebat autem ut in montem Morium sub-
ductum holocaustum faceret. sic enim piete-
tem eius illustriorem fore, si vel filij salutē vo-
luntati diuinæ posthaberet. Abrahamus verò
nefas ducens quauis in re Deo morem non ge-
rere, quin potius per omnia parendum ei per-
quem omnes viverent, celans uxorem tam Dei
mandatum, quā suam de pueri cade senten-
tiam. ac ne famulorum quidem ulli re indicans
ne forē aliquis sibi obstaculo esset, absumpto
Isaco cum duobus seruis, impossitque in asi-
ad rebus ad sacrificiū necessariis, profesticeba-

An. mundi
2074. ante
Christum
nat. 1890.
Gen. 12.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 22.

b Abrah-
mi pbe dicitur
tia.

*a Isaac ma-
bandus an-
num agit vi-
gesimum
quintum.*

*b Oratio A-
brahami ad
Isacum ante
mactatum.*

*c Isaci ad
parentem re-
spoſo.*

tur ad montem. ac biduum quidem comitati
sunt eum seribi. tertia verò die cum iam in pro-
spectu esset mons, relictis aliis in campo cum so-
lo puero ascendit in montē, in quo post David
templū constituit: ferebântque secum quicquid
ad sacrificium pertinet, absque victima. Isaco
verò qui tum vigesimum quintum annum age-
bat, aram apparante, percontantēque quidnam
macturus esset nullam habens hostiam: tum il-
le Deum daturum aiebat, qui potens esset ho-
minibus & quæ non habeant largiti, & quæ ha-
beant adimere, si in illis fiduciam collocent. da-
turum ergo sibi quoque victimam, siquidē pro-
pitius esset his factis interuenturus postquā au-
tem structa ara ligna imposuerat, omnibus appa-
ratis sic inſit. Fili, b mille votis te expetiturum,
postquam in hanc vitam venisti, summa cura ac
solitudine educaui, nihil beatius existimans quā
si te virum videre daretur, & tandem hæredem
meæ diſionis relinquere. Sed quoniam Deo vi-
sum est ut te susciperem, ac nunc rursum ut te
amittam, ferè generosè hoc sacrificium. Cedo e-
nim Deo, qui à nobis hunc honorem reposit, pro
perpetuo fauore quo nos belli ac pacis tem-
pore est prosecutus. Nunc lege naturæ natos
eum sis ut moriaris, non vulgarem habebis vi-
tæ exitum, sed à proprio patre patri vniuerſorū
Deo sacrificio ritu oblatus, ipso ut credere par
est indignum te censente qui aut morbo, aut
bello, aut alia quapiam humana calamitate de
vita decedas: sed inter precamina & sacra ani-
mæ tuæ exceptam apud se collocabit: ubi
memor erit te potissimum eduxerim senectu-
tem meā sustentabis, non quidem per te ipsum,
sed Deum mihi curatorem tuo loco relinques.
tum c Isacus haud quaquam à tanto parente
degener, libenter hæc verba accepsit, negans se
dignum

dignum qui vnquā natus esset, si tam Dei quā
 patris decreto reluctans, non alacriter se praebe
 ret vniūque placitis: quandoquidem etiā si
 pater solus ita vellet nefas esset non obsequi.
 iamque minimum aberat quin perpetraretur
 facinus, ni Deus obstitisset. Inclamat enim no
 mine Abrahamum, neci pueri intercedens. nom
 enim cupidine sanguinis humani, pueri eadem
 imperasse, neque ut quem patrem ipse fecerat,
 liberis per impietatem orbarer, sed ut probaret
 eius animum, an etiam talibus iussis pariturus
 esset. nunc cognita eius promptitudine ac prae
 cellenti pietate ratum se habere quicquid illi
 haecenus concesserat. non defuturam autē nec
 in posterum suam providentiam, tam ipsi quā
 eius generi. hunc quoque filium longissimo tē
 pore victurum, vitāque feliciter exacta filii ger
 manis & probis magnum principatum relictu
 rum. praedixit etiam fore ut genus eorū in mul
 tas gentes cresceret, nec minus opibus quā nu
 mero augeretur: ipsorum etiam autorum eius
 generis memoriam fore sempiternam. regione
 quoque Chanaan bello quā sita, vsque ad inui
 diam omnium exterarum gentium fortuna
 tos fore. Hoc oraculo reddito, Deus² illis a
 rictem ad victimam ex improviso praesto esse
 voluit. At illi ex insperato sibi reddidit, auditāque
 tantae felicitatis promissione, mutuo se comple
 ctantur: mactata deinde victima incolumes
 ad Saram se receperunt: vixeruntque beati, o
 mnes eorum conatus Deo prosperante.

Sara obitus Abrahami coniugis.

C A P. XV.

Sara autem non multo post moritur, cum^b
 vixisset annos viginti septem supra centum.
 Sepulta est in Hebrone, Chanaanis publice.

*Ari. tem
 ad victimā
 loco Isaci
 Deus offert
 Abrahamo.
 An mundū
 2087. Ante
 Christum
 nat. 1877.*

Hedio &
 Ruffinus
 Cap. 23.
 Gen. 23.

Etas Sa

ra, 127. an

FLAVII IOSEPHI

ius sepulchri offerentibus. Abrahamus tamen maluit sepulturæ locum quadringentis siclis emere de Ephremo quodam Hebronensi ciue: ubi monumenta eius & posterorum sunt edificata.

Quomodo à Chatura Abrahamo nupta Troglyditarum gens prouenit.

C A P. XVI.

An. mundi
2087. Ante
Christ. nat
1877.

Gen. 24. 25.

a Trog'ody-
tarum origo.
b Libya de
nominatur
Aphrica.

c Alexan-
der Polyhi-
stor.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 24.
d Isaac Re-
becca uxore
rem ducit.

Post hæc duxit Chaturam, ex qua nati sunt
ei filij sex, viri prudentes & industrij, Zem-
branes, Iazares, Madanes, Madianes, Lufubacus,
Suus: qui & ipsi filios habuerunt. Suo Sabacanes
natus est & Dadanes. huic Latufimus, Asurus,
Luures. Madanis verò fuerunt, Ephra, Ophres, A-
nochus, Ebidas, Eldas. His^a omnibus filiis ac ne-
potibus Abrahamus deducendi colonias fuit
autor, occupaueruntque Troglydyticam regio-
nem, & Arabiæ Felicis quicquid ad rubrum ma-
re pertinet. Fertur etiam quòd hic Ophres cum
exercitu profectus occupauit b Libyam, quam
postea nepotes eius tenuerunt, Aphricam ab ip-
so denominatam. Attestatur huic opinioni &
c Alexander Polyhistor sic scribens: Cleodemus,
inquit, propheta, cognomine Malchus, qui ad
imitationem Moſis legislatoris Iudæorum hi-
storiam contexuit, narrat Abrahamum è Cha-
tura aliquot filios suscepisse, tres nominatim re-
censens, Aphram, Surim, Iaphram. à Suri appel-
latam Assyriam. ab Aphra verò & Iaphra urbem
Aphram & regionem Aphricam nominatas. hos
enim du & Herculis in Libya militasse contra
Anteum Herculem etiam ex Aphræ filia ge-
nuisse filium Dedorum, ex hoc Sophonem pro-
gnatum, à quo Sophaces barbari habent nomē.
Isaco quæ autem tam ferme quadragenario Abra-
mus

mus pater coniungere volens vxorē Rebecca
 Nachoris fratris sui neptē mittit maximum na- *An mundi.*
 tu-famulorum ad sponsalia, prius accepta fide *1089.*
 obligatam, modus verò deuinciendi fuit talis. *Anse Chri.*
 Subditis^a alter alteri manibus sub femora, Deū *nat. 1875.*
 ita testem inuocabant eorum quæ destinauerāt,
 Misit etiam dona ad illos, vel rara illis vel nun- *a Mos vete*
 quam anie visa. Profectus autem famulus diu- *rib. inuadi.*
 turnum iter faciens, eò quòd difficilis esset itā-
 situs per Mesopotamiam hyeme propter corni-
 altitudinem, æstate ob aquarum inopiam: ad
 hæc propter latrocinia quæ ~~erat~~ non poterāt,
 nisi à cautis, tandem peruenit ad urbem Carras.
 & cum venisset in suburbium, incidit in com-
 plures puellas euntes aquatum: mōxque inter
 se precatur, si Deo gratæ forent hæc nuptiæ, vt
 inter illas inueniretur Rebecca, ad quam filio
 desponsandam Abrahamus eum miserat: & hoc
 signo dignosceretur, quòd cæteris negantibus
 ipsa potū roganti præberet. hæc secum volutās
 accedit ad puteum, poscens ab eis potum. illis
 verò causantibus aquam se non sine labore ac-
 quirere, quam domum deferant, non aliis præ-
 beam: vna omnium obiurgatis reliquis negan-
 do eas vaquam inter hominēs versatas, quæ ne
 aquam quidem impartirent, benignè hospiti po-
 tum offert. at ille certa iam spe de euentu con-
 cepta, volens tamen verum cognoscere, collau-
 data prius virginis indole & benignitate, quæ
 vel cum sua frigatione roganti subministrare
 non grauaretur, sciscitatur ex quibūsnam esset
 parentibus gratulatus eis talem filiam, & impre- *b Rebecca*
 catas vt eam ex animi sententiā viro probò elo- *familiaris a*
 carent, ex quo germanos ac legitimos liberos *sem contra-*
 pateret. puella in hoc quoque ei gratificatura *bit cum A-*
 genus suum indicat. Rebecca *b* inquit, mihi *brahami ser-*
 uome est, pater verò fuit Bathuel, quò defūcto *uo.*

FLAVII IOSEPHI

Labanus frater meus & domum curat & matrē
meā quoque virginitatē tutor. His cognitis
homo gaudebat ob ea quæ sibi acciderent, quæ-
que audiuisset: manifestò cernens Deum hoc
iter prosperare prolato deinde monili & aliis
quibusdam ornamentis quibus ætas ea delecta-
tur, obtulit puellæ, dicens hanc esse gratiam &
honorem pro communicato potu, ipsamque
dignam quæ accipiat, cum inter tot virgines bo-
nitas eius emineat: rogabat etiam ut ad dome-
sticos ipsius diuertere liceat, quandoquidem no-
cte iam appetens ulterius progredi non detur-
ferre se mundum muliebrem magni precij, qui
nusquam tutior esse possit quàm apud eos quo-
rum probitatem iam esset expertus. coniectu-
tam enim se facere ex ipsius moribus, matrem
quoque & fratrem pari humanitate esse prædi-
tos, neque grauatiū hospitem admissuros, præ-
sertim hostis nec oneri nec sumptui futurum, ad
hæc illa bene cum de parentū humanitate con-
iectare, sed non rectè facere quod tam illibera-
les suspicetur. omnia enim sine precio habitu-
rum, indicaturam tamen prius Labano fratri,
cuius permisso ipsum adducturū, quo facto post-
quam adduxit hospitem, serui Labani camelos
curandos acceperunt, ipse verò ad cognam eum
secum duxit, quæ peracta sic eum & matrē puel-
læ est allocutus. Abrahamus ^a filius est Tharri,
vester autem cognatus Nachores enim tuorum
mi matrona liberorum auus, Abrahami erat
frater, eodem patre eadēque matre proгна-
tus is nunc mittit me ad vos, postulans hanc vir-
ginem filio suo coniugem dari, quem legiti-
mum habet & vnicum, ad omnium suarum fa-
cultatum hereditatem educatum, cui cum pos-
set opulentissimam quamvis x. eius regionis
fœminis deligere, non est ita visum: sed ma-
leat

*a Oratio ser-
ui Abraha-
mi & Re-
becca.*

leus hunc honorem cognationi suæ habere, procurat has nuptias : cuius voluntatem nolite contemnere. diuino enim fauore præter alia quæ mihi feliciter in hoc itinere successerunt, & puellam hanc & vestras ædes inueni. propinquus enim iam oppido, conspicatur multas virgines putum petentes, optauit ut in hanc inciderem: quod & factum est. has igitur nuptias auspice Deo conciliatas, vos quoque vestra auctoritate ratas habetote & Abrahamum qui me tam accurate hac misit, vestro annutu honorate. illi verò tum quòd rem tam optabilem approbarent, tum quòd Dei sententiam accedere cognoscerent, mittunt eam quibus postulabatur conditionibus : duxitque illam Isaac, facultatum paternarum iam dominus.

De dñu Abrahami. CAP. XVII.

Defunctus est autem Abrahamus non ita multo post, vir in omni virtute eximius, & pro sua insigni pietate Deo egregie carus, Vixit annos 175, sepultus est in Hebrone iuxta uxorem Saram, communi cura filiorum suorum, Isaci & Ismahelis.

De Isaci filijs Esau & Iacobo, & natiuitate eorum ac educatione.

CAP. XVIII.

Defuncto autem Abrahamo vxor Isaci gesebat vterum: cuius mole crescente dies, anxius consuluit oraculum. Responsum est, gemelos ei parturam Rebeccam, & ab utroque descensuram gentem auctori suo cognominem: & quæ minor videbitur, eam fore potiotem. nec multo post, sicut prædictum erat, nascuntur ei gemini, quorum grandior à capite ad pedes erat hipides, minor verò excurans ante se calcaneum

retinebat. pater autem amabat seniore[m] Esau[m]
An mundi ex te cognomen habentem. nam Hebraei pi-
 2124.
Ante natum amabatur. Fame autem in ea terra grassante. Isac-
Christum volens ire in Ægyptum propter vberitatem
 2840.
 regionis peruenit Gerara, Deo sic iubente. rex
 autem Abimelech as excepit eum, quia hospitij
 & amicitij ius inter eum & Abrahamum inter-
 cefferat. cumque hominem initio magna bene-
 uolentia prosequeretur, motus inuidia non po-
 tuit in eo affectu permanere. videns enim Deum
 Isaco propitium, suumque fauorem declaran-
 tem, expulit illum. at ille expetitus mutatum pre-
 inuidia, recessit non longe à Gerara in locum
 qui vocatur Fuces. ibi dum foderet puteum,
 pastores intrantes aggressi sunt armis opus im-
 pedire: sed illo viro cedente, visi sunt vidisse.
 mox cum alio loco fodere ceppisset, rursum
 ut prohibentibus alijs Abimelechi pastoribus
 hunc quoque puteum imperfectum reliquit.
 prudenti consilio meliorem occasionem expe-
 ctans. qua deinde oblata, rege sponte fodiendi
 potestate faciente, puteum Rooboth nomen
 imposuit, quod significat amplum. è prioribus
 vero alterum vocauit Elcon hoc est pugnam: al-
 terum Siennam, hoc est inimicitiam. itaque Isac
 potentia cum opibus indies magis ac magis
 exercebat. Abimelechi autem ratus contra se for-
 tunas Isaci augeri, cum quo parum sincere con-
 suetudinem habuerat, & qui ob similitudinis suspi-
 cionē aliquantisper secesserat, veritus ne quan-
 do apud eum plus recens offensā quam pristina
 amicitiarū memoria valeret, neque iniuriā ac-
 ceptam vlcisceretur, profectus ad illum amicitia[m]
 eum eo renouat, vno è suis amicis arbitro adhi-
 bito. cumque Isacus pro naturæ bonitate iniu-
 rias suas paternarū amicitiarū libenter donaret, vo-

a Isacus per
 mittit Gerar-

na.

Gen. f. 26.

b Abimelech.

Isacum inui-

dia motus

expellit.

c Abimelech

amicitiam

renouat cum

Isaco.

si compos domum est reuersus. Alter autem filiorum Isaci, in quē pater erat propensior, quadraginta annos natus, duxit^a Adam Helonis, & Alibamen Eſebconis, dynaſtarum inter Chanaezos filias, idque autoritate propria, ne patre quidem conſulto. neque enim ille permiſſurus erat, ſi filius ſententiam ipſius expectaſſet, quoique non delectabatur affinitate eius regionis a hominum. nolens tamen moleſtus eſſe filio, habendo eum, vt mulieres miſſas faceret decreuerem totam ſilentio transmittere. Sed eum eſſet ſenex, & viſu orbatuſ, accito filio, præſtatūque ætatem, per quam etiamſi cæcitatis calamitas non acceſſiſſet, non diceret ſibi amplius Deum ſolito cultu venerari, iuſſit beum venatū ite. Cura, inquit, vt quod poteris capias, & para mihi cœnam: qua ſumpta precabor Deum, vt tibi dignetur eſſe auxiliator & adiutor per omnem vitam tuam. nam meę finis quā longē abſit incertuſ ſum: qui priuſ quā me opprimas, æquuſ eſt vt meis precibus Deum tibi faciam propitiuſ. Vadit Eſauſ venatū: Interim Rebecca malens Iacobuſ Deum propitiuſ, etiam præter Iſaci mentem, iubet eum hadis iugularis cœnam inſtruere. ille obſequitur matri, iuſſu ipſius omnia faciens. cœna verō paratā, circumſolutuſ hadino exuuiſ brachiū, vt contactuſ pilis Eſauſ crederetur: nam cœtera omnino ſimilia vt gemelluſ, hoc ſolo differebat: ſollicituſ ne manuſ in malo dolo deprehenſuſ pro fauſtis precaminibus diſas imprecationeſ reportaret, apponebat cœnā patri. At Iſacuſ ſentiens in voce vñ nihil peculiare, aduocat filiuſ. illo verō protendēte brachiū hadina pelle amiſſū voce, inquit, propior eſ Iacobo, at tamen ob pilofitatem Eſauſ mihi videriſ. nec quidquam doli ſuſpicāſ, iam cœnatuſ ad Deum precibuſ inuocandū ſe d ij

An. mundi
2186.

Ante Chriſti
ſum nat.
1778.

Vxor eſ E-
ſau.

Gen. 27.
b Iſacuſ miſit
in venatū
Eſauſ.

c Matris hor-
tatu Iacob
fratris bene-
dictionem
anteuerſit.

FLAVII IOSEPHI

vertit. Domine, inquit, omnium seculorum, & conditor omnium creaturarū, tu patri meo maxima bona pollicitus, etiam mihi presentem felicitatem es largitus, meis quoque posteris propitium te fore, & maioribus beneficiis eos cumulaturum promissisti. hic tuus fauor perpetuus sit precor, neue me propter hanc debilitatem despicias, quæ facit ut magis etiam ope tua egam. Serua puerum hunc propitius, & ab omni calamitate illasum custodi. da ei vitam felicem, & possessionem bonorum quæ in tua sunt potestate. fac eum formidabilem inimicis, apud amicos gratiosum. Sic ille Deum inuocabat, putans se Esau bene precari. vix absoluerat preces, cum Esau à venatu reuertit, & Isaac intellecto errore nihil tamen, est commotus. Esau a verò postulabat ut sibi quoque sicut fratri faceret. denegante id patre, eo quod omnes preces in Iacobum absumpsisset, lugebat quod voti compos non esset. quin & pater moerore eius motus, studiis quidem venandi, & robore corporis armorumque præstantia celebrem fore prædicit, eamque gloriam tum ipsi, tum eius posteris maturam sempiternam: seruiturum tamen fratri. Cæterum cum Iacobus timeret fratrem, ne poenas à se exigeret ob circumuentum in votis faciendis patrem, mater eum huic periculo eximit, persuadet enim marito, ut Iacobo Mesopotamena uxorem daret, propinquam genere. iam enim etiam Esau duxerat Basemmathen Ismahelis filiam. Malè enim Chananæis volebāt Isaac cum suis, priori affinitate offensus, in quoniam gratiam filius Basemmathen duxit, quam postea magis quam cæteras dilexit.

De Iacobo metu fratris in Mesopotamiam profugo.

C A P. XIX.

Iacobus autem in Mesopotamiam missus à matre

a Esau sibi quoque benedictionem postulat. Hedio & Rufinus Cap. 27.

An. mundi 2186.

Ante Chri. nat. 1778.

Genes. 28.

matre, ducturus auunculi sui Labani filiam, consentiente etiam patre iter faciebat per Chananzam: cumque similitudinem haberet cum eagente, nolebat ad quenquam diuerrere. sed sub dio quiescebat, lapide vice puluini capiti subiecto cui dormienti visio talis est oblata. Videre a vi- a Scala Ia-
debatur scalam à terra ad cælum perurgentem, eobi.
& per eam speciem descendentes, supra humanam naturam angustas: & in summa scala Deum manifestè apparentem, & nominatim se his verbis compellantem: iacobe beum sis patre bono, b Verbum
& tuo ob suam virtutem celebri prognatus, non Dei ad Ia-
debes presenti necessitati succumbere, sed me- cobum.
liora potius sperare. Meo præsidio magna te manet felicitas. nam & Abrahamum ego è Mesopotamia huc adduxi pulsum à cognatis, & patrem tuum beatum reddidi, nec tua conditio deterior est futura. quare bono animo hanc viam perge, fretus me deductore. eueniet ex tua sententia coniugium ad quod properas, accedent inde & liberi. eorum numerus erit magnus, & ipsi rursus maiorem prolem post se c Iacobus se
relinquent. his ego terræ huius imperium da sacrificatur-
bo, & eorum posteris, qui repleturi sunt terram rum votum
omnem & mare quàm latè sol aspicit tu ne ce- Deo facit,
di vili vel labori vel periculo, tui curam mihi locumque
committens & nunc, & magis etiam in posterum. nominat Be-
hoc oraculum Deus Iacobo reddidit: quo c Iz- thel, id est,
tus vngit lapidem in quo dormienti tanta spes domicilium
affulsit, & votum Deo facit sacrificaturum se Des.
illuc, si incolumi & facultatibus aucto reditus Genes. 29.
contingeret: quod post reuertens soluit. om- d Iacobus in
nium bonorum suorum decimis oblati hono- Mesopota-
rem etiam loco addidit, Bethel nominato: quod miam perue-
græcis domicilium Dei significat. Pergens à de in- nis Carras
deceptum iter in Mesopotamiam, tandè perue- ad cognatio-
nit Carras & cū pastores offendisset in suburbio, nem matru-
d iij.

— & adolescentes ac puellas ad puerum quendam
An. mundi sedentes, poposcit potum hinc otto sermone
 1186. percontatus est an nossent quendam Labanum
Ante Chri- suum popularē, si forte adhuc sit superstes. aiunt
sum natum omnibus sibi notum. neque enim talem esse ve
 3778. ignotus esse possit. quin & filiam eius vñ pascere,
 — demiratūque se quoddā nondum adfuit. ex ea fa-
 cile quæ euperet cognitūrum vix hæc verba si-
 nuerunt, cum puella accedit comitantibus suis

a Iacobi cum Rachel col- loquium. pastoribus. ei Iacobum ostendunt, dicentes^a hos-
 pitem de ipsius patre sciscitari quæ puellaciter
 gausa Iacobi aduentu, tagabat quisnam & vñde
 ad eos veniret, & cuius rei causa: addens optare
 se ut possent illi gratificari, quacunque re opus
 haberet. Iacobus verò non tam cognatione aut

b Rachel in signi forma pradita.

huius affectu quāmbin signi puellæ forma captus,
 obstupuit, ut qui per paucas viderat pulchritudi-
 ne huic conferendas. Mihi inquit, tecum & cū
 tuo patre, siquidem Labani es filia antiquior in-
 secedit necessitudo, quā sit vel tua ætas vel
 mea. Tharzo enim Abrahamus, Aranes, & Na-
 chores fuere filij, ex his Bathuelus tuus avus Na-
 choris fuit filius: Abrahami verò & Saræ Ara-
 nis filiz Isacus, meus pater. est & propinquior ac
 recentior necessitudo, qua sumus mutuo deuñ-
 ti. Rebecca enim mater mea, Labani patris tui
 soror est eodem patre ac matre genita. itaque
 consobrinus sumus ego & tu & nunc venio salu-
 taturus vos cognationisque officia, ita ut par
 est, renouaturus. At illa memor eorum quæ de
 Rebecca ex patre, ut sit, audierat, sciensque pa-
 rentes desiderare aliquid de ea cognoscere, præ
 amore patris lacrymabunda ruit in collum e-
 ius, complexūque iuvene: optatissimam, inquit,
 & maximam voluptatem affers patri cum to-
 ta familia, qui nunquam matris iux obliuisci-
 tur, crebram illius mentionem faciens: eūm-

que nuncium cum quantavis felicitate non per-
mutaret. tum iubet ut è vestigio se ad patrem
sequatur, neque diutius eum hac voluptate frau-
det. His dictis adduxit eum ad Labanum: & agni-
tus ab auunculo, tum ipse fuit securus iam apud
suos, tum illis in expectato aduentu magnam
voluptatem attulit. Post aliquot autem dies La-
banus gaudere se quidem eius presentia magis
quam verbis exprimere posset aiebat, rogabat
tamen quamobrem venisset relictis parentibus
etate confectis, & qui ipsius obsequiis ægre ca-
rerent, pollicebatur etiam benignitatem & ope-
ram in quacunque re opus haberet. ^a Iacobus autem *Iacobum*
verò totam ei causam recensuit. Isaco filios esse
geminos, se & Esauum, cum quia fraudatus sit *Labano col-*
patris frustra imprecatione per matris artem
in se translata, cupere se interimere, quasi ra-
ptorem principatus à Deo destinari, & reli-
quorum votorum paternorum. hanc esse cau-
sam sui aduentus, & mandata matris, præsertim
cum omnes sint inter se consanguinei, sed pro-
piore gradu mater. Sperare se in rebus angu-
stis post Deum præsidium maximum in auun-
culo reperturum. Libanus contra omnem illi
humanitatem pollicetur, tum propter commu-
nes auos, tum etiam ut affectum sorori absentis
debitum erga ipsum præsentem declararet, vel-
le se eum gregum suorum magistris præficere
& quando ad suos reueri libuerit, nec indona-
tum nec inhonoratum abiturum, quemadmo-
dum tam propinquè cognatum deceat. ad hæc
Iacobus, se verò libenter accipere conditionem
quancumvis laboriosam, sed æquum esse mer- ^b *Iacobus*
cedis loco sibi dari Rachelis coniugium, quam *mercedis*
& ipsius virtutis causa diligeret, & quia eius *loco petis*
opera in tale hospitium sit introductus. amor *Rachelis*
enim puellæ cogebat eum hanc mentionem *coniugium*.

An. mundi
2193.

Ante Chri-
stum natum
1771.

In Iacobo Ra-
chelis loco
Lia in tha-
lamum indu-
citur.

In Nomina fi-
lium Iaco-
bi & expli-
catio.
Genes. 30.

inlicere. ibi Labanus ipso vultu læticiam præfe-
rens, eius petitioni annuit, negans sibi optatio-
nem generum potuisse contingere. sed opus esse
ut aliquandiu secum maneat. In Chananzam e-
nim non missurum filiam, quin & sororis in tā
longinquam regionem nuptiam datæ propem-
dum pœnitere. His assentiens Iacobo, de septem
annis est conventum; tot enim voluit seruire
mercede apud socerum, ut dato virtutis specimi-
ne, magis cognosceretur quinam vir esset. cæte-
rum elapso præstituto tempore Labanus epulum
nuptiale apparat. noctu vero non sentiente Ia-
cobo inducit in thalamum alteram filiam Ra-
chelem morem natu, facieque non admodum
liberali at ille vino & tenebris fallentibus, con-
gressus est cum ea, luce deinde cognito errore
expostulavit cum Labano ille veniam petebat
necessitati, qua compulsus hoc fecerit. non ma-
litosè, inquit, Liam supposui, sed consuetudine
regionis huius cogente. nihil tamen hoc obe-
rit Rachelis coniugio, sed dabo eam tibi viden-
ti ac scienti post alterum septennium. Passus est
hoc sibi persuaderi Iacobus: nec enim aliter fa-
cere poterat amore puellæ deuinctus: & exa-
cto altero septennio Rachelem duxit. Erant au-
tem ambabus famulæ additæ à patre, Zelpha
Liz, Racheli Bala, nequaquam ancillæ, subditæ
tamen. sed Liam malè habebat amor mariti,
quo sororem prosequabatur, expectabátque
post partum se fore in pretio: idque assiduis pre-
cibus à Deo contendebat. cumque puer mascu-
lus natus esset, & maritus ob hoc propensior in
eam factus, Rubelum nominavit, qui sibi mise-
ratione diuina contigisset. Sic enim interpreta-
tur hæc vox. Aliquantis post nascuntur ei tres
alii: Imeon, quod significat exorabilem ei fuisse
se Deum: Leui, quod est firmator societatis: lu-

das, quod est gratiarum actio. Rachel autem
 vitia ne propter fecunditatem sororis dete-
 riore apud maritum conditione esset, iubet sa-
 mulam suam Balam cum Iacobo cubare, ex ea
 nascitur puer nomine Dan, quasi dicas. Dei iu-
 dicium: & aliquanto post alter nomine Nepht-
 thalim, ac si dicas artificiosum: quod mater ar-
 te certauerit cum sororis fecunditate. Idem b
 mox & Lia facit, sororis arte contra eam ipsam
 via. deducit suam famulam in sui mariti accu-
 bitum, ex ea quoque nascitur filius Gadas, for-
 titum significante nomine: & post eum Aser, for-
 quod sonat beatificum, quod matrem fecundi-
 tate se Lia duceret. Porro cum Rubelus filiorum
 Lia maximus mandragorū mala matri afferret,
 Rachel hoc viso concupiuit hunc cibum, par-
 temque à sorore precario petiit. Illa verò de-
 negante, iubenteque contentam esse, quod ho-
 noris prerogatiuam apud communem maritum
 haberet: Rachel mitigatura indignationem so-
 roris, ait se illi virum cessuram in sequentem
 noctem, quam gratiam altera libenter accipien-
 te, Iacobus cum Lia cubauit in Rachelis gratiam.
 Rursum igitur ei filij nascuntur: Isachares, quod
 nomen significat ex mercede natum: & Zabu-
 lon, quod significat pignus benevolentiz: præ-
 terque filia Dina. Tandem etiam Rachel pepe-
 rit. Iosephum filium: ea vox significat addita-
 mentum. Hoc toto tempore, quod fuit anno-
 rum viginti, pascuis soceri & gregibus præfuit.
 quo exacto, æquum esse aiebat, ut cum vxori-
 bus ad suos reuerteretur. Socero verò non per-
 mittente, clam hoc facere cogitabat: pertenta-
 bique animum vxorum, quomodo latum ef-
 fens peregrinationem, quibus cum gratum hoc
 esset, Rachel sigillis etiam Deorum patriæ reli-
 gionis sublati, vna cum sorore fugiebat: simul.

An. mundi
 2206.
 Ante Chri-
 stum nat.
 1758.

Rachel la-
 cobo Balam
 adducit.
 Lia Zel-
 pham addu-
 cit Iacobo.

Genes. 30.

c Iacobus cum
 vxoribus si-
 lis & gra-
 gibus instio
 socero prof-
 ciscitur

que utriusque liberi & famulæ cum suis filiis,
Anno mudi a portatis etiam totis, quæ erant, facultatibus,
 2206 *Ante* Adducebat etiam Iacob dimidium pecorum,
Christum priusquã Labã rescire posset, sigilla^a verò Deo-
nat. 1758. rum secum ferebat Rachel: non quòd Deos co-
 leret, quorum contemptum à marito didicerat: sed ut si forè pater fugientes assequeretur, haberet quò confugeret veniam impetratura. Labanus^b autem post unam diem cognito Iacobi & filiarũ discessu, indignatus persequebatur eũ cum valida manu, & septima demum die deprehendit eos in quodam colle quiescentes: quũque esset diei serum, ab omni vi se continuit. per noctem verò Deus in somnis illi visus vetuit ne quid in deprehensum in fuga generum cum filiabus durius præ ira consuleret: sed potius fœdus cum eo feriret: neque paucitatem fugientium contemneret, alioqui se illis propugnatorum futurum. Sequenti verò luce Labanus Iacobum ad colloquium evocat, non dissimulans oraculum: quũque ille fidei eius se commississet, cœpit^c hominem accusare, exprobrans quòd pauperem omniumque egenũ suscepisset, & de suis facultatibus abundè ipsi suppeditasset. Præterea filias, inquit, tibi coniunxi, putans hoc pacto benevolentiam erga nos tuã fore firmiorẽ, tu verò neq; matrẽ tuam & cõmunem sanguinẽ, neq; uxores apud nos ductas, neque liberos quorũ ego avus sum, reueritus, non aliter quã hostẽ me tractasti. rapuisti mea bona, filiabus ut parentem fugerent autor fuisti: sacra patria domum tecum portasti, & apud maiores meos, & apud me in summa veneratione habita. & quæ vix hostis hosti faceret, tu cognatus, è sorore nepos, gener, hospes ac domesticus cõiunctor mihi fecisti. Iacobus cõtrã pro se afferebat, nò sibi soli, sed omnibus esse innatũ paupẽ desiderũ, æquũque

*c Labani
 contra Iacobi
 accusatio.*

æquumque ut post tanti temporis moras tãdem
ad eam reuerteretur. Quod a verò prædix, inquit, a *Iacobi ad*
abactæ crimen obiciis, ipse iniustitiæ sub alio in- *Labani ac-*
dice damnaretis. Cùm enim gratiam mihi pro *cusationem*
facultatibus tuis conseruatis & auctis debeas, an *responsio.*

non iniquum est ægrè ferre quòd partè earum
modicam vserpauimus? certè quod ad filias at-
tinet, scito nò hoc lædendi animo à me factum,
sed caritatis coniugalis hoc esse officium. se-
quuntur igitur non tam me quàm suos liberos.
Hæc pro se retorquebat: deinde accusationem *b Iacobi con-*
in ipsum, quòd auunculus ac socer duris man- *tra Labani*
datis eum per annos x x. vexauerit, & illa quidè *accusatio.*

quæ nuptiarum spe tulerit, quãvis per se graui-
sibi tamen leuiora fuisse, quæ verò postea secuta
sunt, multo grauiora, quæ nemo nisi beneuolus
perferret. etenim Labanus valdè iniquè Iacobu
trastauerat. videns enim eũ in omnibus rebus *c Labani*
à Deo adiuari, pollicebatur ei daturum se fa- *contra Iaco-*
turos fœtus, modo quicquid album nasceretur, *bum dolus.*

modo quicquid nigrum. cùm verò magno nu-
mero nascerentur, quæ Iacobo destinata essent,
nò seruabat fidem in præsens, sed in proximè
sequentem annum promittebat, quòd effect ad
rem attentior, promittens quidem eo quod non
speraret tantum prouentum, ac mox ubi proue-
nerat fallens. sacras tamè effigies permillum est
inquirere. Rachel autem cognito patrem per-
missa potestate vti velle, deponit sigilla in sarci-
nam cameli qua ipsa vectabatur: sedebatque
desuper dicens se mensuris laborare: & Laban
desistit amplius inquirere, credens filiam sic af-
fectam nò fuisse sacris propius accessuram. Post

hæc offensæ veniam pollicetur, vicissim alter a- *d Laban cū*
morem filiarum, idque iureiurando sancit. *Iacobo fœ-*
Hoc d fœdus istum est super monte quodam, *dus sancit.*
vbi columnâ erexerũt: are specie: vnde Galades *Genes. 32*

An. mundi
2206. An.
Christ. nat.
1758.

a Jacob ad
Esau fratrem
nuncios mit-
tit.

Genes. 33.

b Jacob fra-
trem mun-
eribus recon-
ciliat.

c Jacob lu-
stratur cum
pelle &
vocatur
Israhel.

colli nomen factum, à quo Galadena terra est
dicta. Post fœdus conuiuio celebrato, Laban ad
sua rediit. Iacobo autem in Chananiam iter cœ-
ptum prosequenti visiones obueniebant, bonam
spem in posterum facientes: cui loco Dei castra
nomen indidit. Volens autem scire animum
a Jacob ad fratris erga se, præmisit diligenter cuncta explo-
ratos, timens eum propter veterem suspicio-
nem: quos ita fratrem iussit alloqui. Vltro se pa-
triâ reliquisse, ne cum offenso fratre degeret.
nunc credere tantum temporis spatium satis va-
lere ad reconciliationem, idèoque redire cum
uxoribus ac liberis & facultatibus industria
quæsitis, ut se & quicquid earum haberet illi de-
dat, quandoquidè nihil felicius existimet, quàm
ea quæ Deus largitus est, cum fratre habere
communis. His nunciatis Esau vehementer ex-
hilaratus, occurrit fratri cum cccc armatis.
At Iacobus, audiens eum obuiam properare cū
tot armatis, extimuit valde. Deo tamen seruato-
re frater providebat pro tempore ne quid de-
trimenti acciperet, vique suos ab iniuria defen-
deret. Distributo igitur agmine alios procede-
re iussit, alios properè subsequi: ut si quis primos
aggrediretur, ad sequens agmen haberent re-
fugium: & hoc modo instructis qui circa se
erant, præmisit quosdam ad fratrem cum mu-
neribus. ea constabant iumentis molèisque ac
varis quadrupedibus, accipienti placituri pro-
pter raritatem. veniebant autem alij post alios,
ut crebrius occurrentes plures quàm pro nu-
mero viderentur: & credibile erat donis placa-
tum remissurum iram, si qua adhuc esset reliqua.
quin & illud mandatū est præmissis, ut blandè
hominem alloquerentur. His ita per totam diem
dispositis, noctu movit agmen. Cūque Iobac-
chum torrentem transissent, c Iacobus ali-
qua-

quantum ab agmine relictum incidit in luctum cum spectro, ipse prior laceffitus eratque superior: exclamat igitur mactum virtute qui non quemuis aduersarium, sed Angelū Dei vicerit: idque illi esse magnæ felicitatis præfagium: genusque eius nunquam de fore, nec vllis vnquam humanis viribus posse opprimi, iussitque illam posthac vocari: Israelem: quod Hebræis Angelo relictantem significat. Hæc sunt prædicta Iacobo id ipsum roganti. Cū enim sensisset Angelum esse Dei, precatus est vt ex eo fatum suum cognoscere liceret. His dictis spectrum euauit. Iacobus verò lætus audiens, imposuit loco nomē Phauel. id significat Dei faciē, sed quia latum neruum inter luctandum læsit, & ipse post co cibo abstinuit, & nobis illo propter eum velci non licet. Cognito ^a verò fratrem iam non longè abesse, iubet vxores procedere per se quæque cum pedisse quis, vt è longinquo spectarent pugnam virorū, si eam frater mallet. ipse propior factus adorauit fratrem, non malè de se cogitantem. at Esau eo salutato, interrogabat de turba mulierum ac puerorum: & cū didicisset omnia, volebat eos deducere ad patrem. Iacobo verò excusante lassitudinem inuentorum, reuersus est in Sairam. illic enim habitabat, vernacula lingua loco ab hirsutie sua denominato. Iacobus ^b autem peruenit ad Scenas quas vocāt, vetus nomen adhuc retinentes inde profectus est Sichma, quæ est vrbs Chanæazorum & cū esset celebritas apud Sicimitas, Dina ^c vnica Iacobi filia venit in vrbem ad visendum cū eum mulierū eius regionis. qua visa Sychemis Emmoris Regis filius, raptæ stuprum obtulit. & correptus amore patrem suum rogauit, vt puellam vxorem habere liceret. Ille mortem ei gerens, venit ad Iacobum, rogans vt filio

a Iacob Esau fratrem accedens.

b Iacobus peruenit ad Scenas. Genes 34. c Dina Iacobi filia historia.

— suo Dinam in matrimoniu collocaret. Iacobus
Anno mldi verò qui neque negare poterat propter maie-
1206. Ante statè rogâti, neq; fas putabat alienigenæ filiam.
Christ. nat. nuptu tradere, deliberandi spatiu poposcit. Rex
1758. sperans Iacobum assensurû, abiit Ille verò indi-
 catis filiis iniuria sororis, & Emmaoris petitione,
 iussit eos consultare quid facto opus esset. ma-
 ior pars hærebat incerti quid esset agendum.

a Simeon & Levi Simeon a verò & Levi vterini puellæ fratres sale
Sicimi consiliu inter se capiunt. Observato festo die
tas cœnaci- quo Sicimite voluptati & conuiuii operam dar-
dant. bant, iuuas noctu custodiibus sopitos contru-
Genes. 35. cidat: atque ita facit. Que potius, mares vniuer-
 sos interimût vnâ cû Rege ac filio, solis parcen-
 tes feminis. quo facinore citra consensu pa-
 tris perpetrato, sororem reducunt. Iacobum au-
 tē obstupescit audacia tanta filiorum, indi-
 gnèque ferentem, Deus per visum bono animo
 esse iussum, lustrare tentoria, sacrificiûmq; quo-
 dam post somnium illud in professione Mes-
 opotamena vouerat, persolvere imperat. itaque

b Iacob de- dum lustrat, incidit in Labani Dros (nesciue-
posu Labani rat enim Rachelem eos furatam) his apud Sici-
diu Bethel ma defessis in terram sub quadam quercu, pro-
proficiunt. pfectus inde sacrificauit apud Bethela, vbi som-
 nium illud diuinum viderat. iter faciens in Me-
 sopotamiam. Progressus deinde in agrum Be-

c Rachel ex phratatum, Rachelem c ibi ex partu mortuam
partu mori- sepelivit, solam monumento cognatorum in He-
tur. brone non illatam. Quam quum mitum in mo-
 dum laceret, infantulum nominauit Beniamin.

Hedio & Ruffinus eo quod doloris causa matri fuerit. Atque hic
Cap. 28. est filiorum Iacobi numerus, mares duodecim,
 femina vna. ex his octo legitimi, & Lia sex, duo
 è Rachele: quatuor verò è pedissequis, & singulis
 duo: quorum nomina iam dixi.

Inde venit Hebronem in Chananza sitam,
 vbi

ANTIQU. IUDÆIC. LIB. II. 30
vbi Ifacus habitabat. Nec diuturnus fuit eorum
conuictus.

Mors Ifaci & sepultura in Hebrone.

CAP. XX.

REbecca enim iam ante defuncta, Ifacus quo-
que cum sequitur, non multò post filij redi-
tum: & sepultus est à filiis iuxta uxorem in He-
brone, in monumento parentum suorum. Fuit
autem Ifacus vir Deo charus, & magna prouiden-
tia dignus ab eo habitus, post Abrahamum
patrem valde longè etiam tempore vixit. Mor-
tuus est enim exactis cum virgute annis octua-
ginta quinque supra centum.

Ann. mundi

2200. Ante

Christ. nat.

1734.

a Isaac qua-
tuor annis 189.
moritur.

Genesi 35.

SVMMA CAPITVM LIBRI II.

ANTIQUITATVM

Iudaicarum.

- I. *Quomodo Esau & Iacobus Ifaci filij diuiserunt
habitationem, & quod Esau Idumæa, Iacobus
Chananaea contigit.*
- II. *Quomodo Iosephus Iacobi filiorum natu mini-
mus propter somnia futura sua felicitatis
præsumptio in fratrum inuidiam incurrit.*
- III. *Quomodo Iosephus in Ægyptum venditus à
fratribus, illustri ibi factus est, & fratres
eandem in sua potestate habuit.*
- IIII. *Quomodo Iacobus cum tota progenie ad filium
migravit.*
- V. *De afflictionibus Hebræorum in Ægypto pen-
nantes 400.*
- VI. *Quomodo Moyses Ægyptum relique-
rit.*
- VII. *Quomodo mare scissum Hebræis Ægyptias su-
pergentibus viam aperuit.*

Quomodo Esau & Iacobus Isaci filij diuiserunt habitationem, & quod Esau Idumæa, Iacobo Chananæa contigit.
CAPVT I.

Anno mûds
2230. Ante
Christum
m. 1734.

a Isaci filij
habitatione
partinunt.
Genes. 25.

DEFUNCTO autem Isaco, filij a partiti sunt inter se habitationē, nec ambo paternam retinuerunt: sed Esau Hebrone fratri concessa habitauit in Saira, & Idumæz dominatus est à seipso denominatæ. Adomus enim cognominabatur ob causam talem. Olim adolescens etiam tum reuersus à venatu famelicus offendit fratrem coquentem sibiipsi in pradium lenticulam rubentem colore, quo magis etiam excitatus, rogauit, vt expetitur sibi cibum traderet, at velle adiuuante fratris famæ, ius primogeniti pro cibo dare eum compulit: coactus enim inedia, cessit ei suum ius interposito iureiurando. Ob eius cibi colorem à collusoribus adolescentibus Adomus est per ludibriū cognominatus. Adoma enim Hebræis significat rubens. id nomen post in regione ipsius diuisionis est deriuatum, quod Græci in mollius deslexerunt, Idumæam dicendo. Genuit autem filios numero quinque. Ex his Iaus, Iolamus, & Coreus eadem matre Alibama nati: ex reliquis duobus Aliphazem Aza, Raguelm Mosametha ei peperit. Hos 4 filios habuit Esau. Aliphazq item quinque legitimj filij fuerunt, Themanus, Omerus, Ophus, Iothamus, Occhazus. Nā Amalecus erat nothus, & Thamna concubina genitus. Hi habitauerūt Idumæz regionē quæ Gobolitjs dicitur, & eam quæ de Amaleci nomine Amalecitis est appellata. Quondam enim latè patentem terram Idumæz nomen complectebatur, cuius partes à primis colonorum inductoribus denominatæ appellationes eas postea retinuerunt.

d Esau filij
& posteri.

*Quomodo Iosephus Iacobi filiorum natu minimus
propter somnia futura sua felicitatis pra-
nuncia in fratrum inuidiam
incurrit.*

CAP. II.

Iacobus autem ad tantam felicitatem perue-
nit, ad quam vix alius quisquam nam & op-
tibus excelebat inter eius regionis homines, &
propter filiorum virtutes beatus erat ac con-
spicuus. nihil enim eis deerat, sed industrij fue-
re omnes, & generosa quadam fortitudine si-
mul ac prudentia praediti. Tantam autem ipsius
felicitatis curam gerebat coeleste numen, ut et-
iam ex rebus, sicut tum videbantur, adversis
maximorum bonorum occasionem praeberet,
& per ipsum eiusque liberos patribus nostris
viam ad exitum ex Aegypto praestrueret ac prae-
moniret. Iosephum è Rachel e sibi natum pater
tam ob corporis praestantiam, tum ob animi vir-
tutem (erat enim prudentissimus) praeter ceteris li-
beris amat. is ^a parentis affectus odium & inui-
diam fratrum in eum prouocauit. accesserunt
eò somnia, quae sibi visa patri ac illis indicauit
magna felicitatis praenuncia, quae res etiam con-
iunctissimos ad emulationem facile concitat.
Visiones autem Iosephi fuere tales. Missus beum
fratribus à patre ad colligendas fruges messis
tempore visionem vidit quae non poterat exi-
stimari vna ex istis vulgaribus quales in somnis
obuersari solent: tam expectatus fratribus in-
terpretandum narrauit, dicens visum sibi praeter
nocte suum tritici manipulum stare loco,
illorum verò manipulos accurrentes adorare
eum, quod videbatur & amplam fortunam ipsi
praenunciare, & fratres quoque in eius potestate
futuros. At illi nihil tale Iosepho sunt interpre-
tati, dissimulantes se intelligere: sed taciti pre-

Tom. j.

e

An. mundi
2206.
*Ante Chri-
stum nat.*
1658.

Genes. 37.
Hed. o &
Rufinus
Cap. 2.

*a Iosephum
odio & in-
uidia Iacobi
filij prosequi
tur.*
*b Iosephi so-
nium.*

cabantur irritum fieri præsagium, ipsumque
Anno. mudi maiore etiam odio prosequerantur. Deus au-
 2206. *Anse* tem aduersus eorum inuidiam contendens, al-
Christ. nat. teram visionem Iosepho immittit, priore magis
 1758. mirabilem. Vidit enim Solem cum Luna &
 undecim Stellis descendere in terram, & adora-

a De Sole,
Luna &
Stellis Iose-
phi somniū
b Iosephi
somniū in
terpretatio.
 re ipsum. Hoc somnium in præsentia fratrum,
 nihil mali de illis suspicatus, patri indicauit, ro-
 gans ut interpretari dignaretur: quod ei non
 mediocri fuit voluptati. Præsagium enim som-
 ni colligens, & sapienter euentum coniciens,
 gaudebat eo quod ingens filio felicitas por-
 tendi videretur: venturum olim tempus quan-
 do iam à parentibus quàm à fratribus adoratio-
 ne dignus haberetur. Intelligebat per Solem ac
 Lunam patrem & matrem, quòd altera augeret
 omnia & aleret, alter formam rebus & vim in-
 deret. Porro stellarum nomine fratres acci-
 piebat, tum quòd numerus non discreparet,
 tum quia vim à sole & luna habeant. Et Iacobus
 quidem talem interpretationem non impru-
 denier attulit. Fratres autem Iosephi valde con-
 tristati id præsagium, haud aliter quàm si alie-
 no cuiuspiam hæc felicitas portenderetur, ac non
 fratri, cum quo pariter omnibus fortunis frui
 possent, tam felicitatis quàm generis socij: de-
 creueruntque adolescentem tollere: & hoc

c Iosephi
fratres eum
tollere de-
cernunt.
d Sicilia
pascuis per
commoda.
 consilio comprobato, frumentis iam collectis,
 contulerunt se cum pecoribus in Sicilia ag-
 gium pascuis per commodum, non præmonito
 patre: atque ibi pastoricias curas obibant. At
 ille nemine à gregibus veniente, nec certi quic-
 quam nunciante, de filiis sollicitus ac mœrens,
 misit Iosephum ad greges cogniturum res fra-
 trum, & quid agant renunciaturum.

Quomodo Iosephus in Ægyptum venditus à fratri-
bus illustratus ibi factus est, & fratres tandem
in sua potestate habuit.

CAP. III.

Annus mundi
2206 Ante
Christum
nat. 1758.

Illi autem viso fratre aduentante gauisi sunt, non ob aduentum germani à patre missi, sed tan-
quam inimico in manus suas à Deo tradito: vole-
bantque cōfestim eum interimere, neque patientem
occasionem elabi sinere. Rubelus autem inter hos
nato maximus videns eos conspirasse, conabatur
impetum eorum remorari, docens quantum fa-
cinus molirentur, & quantam inuidiam paritu-
rum. Nefariam rem haberi tam Dei quam ho-
minum iudicio eodem hominis vel non cognati,
sed longè sceleratius esse necis fraternæ reos
deprehendi, quo sublato etiam in patrem eam
inuiariam redundaturam, & matrem quoque in-
luctam ac diram orbitatem coniecturos. hos re-
spicerent, reputantesque quantam eis calamitatem
allatura sit mors filii tum probi tum nati mini-
mi, abstinerent à tam nefario scelere. Deum quin
etiā viderentur spectatores ac testem cōsiliij con-
tra fratrem initi. hūc si à cōcepto desistant, acceptu-
rum eorum pœnitentiam atque resipiscenciam:
sin pergant, fieri non posse quin exigat ab eis
parricidij pœnas, cum nihil ipsius prouidentiam
latere possit, siue in solitudine admiratur, siue
in ciuitate. Vbiunq; enim sint homines, existi-
mandum ibi Deum quoque adesse. Sed & propriam
cōscientiam post tantum scelus illis aduersariam
fore, quam nunquam abire, siue bona sit, siue talis
qualis ipsorum foret si fratrem interfecerint.
Addebat, ne læso quidē fas esse germanum occi-
dere. Satius esse dare veniam amicis sicubi non
fecisse officium videantur. Iosephum verò ne
peccasse quidē in illos, cuius ætas miserationem
potius mereatur, & illos ipsos tutores ac prote-

a Iosephus
venit ad
fratres, qui
eum à me-
die tollere
conantur.
b Ruben
fratrem necesse
remorabatur.

actores causam etiam cædis facinus eorum gra-
 uaturam, si videantur ob inuidiam futuræ felici-
 tatis ei vitam ademisse, qua felicitate propter
 cognationem ipsis quoque suæ licebat. Debere
 enim ita existimare, ipsorū esse quicquid Deus
 Iosepho largitus proinde cogitandum eo gra-
 uiores fore indignationem Dei, si eum quem
 ipse omni bona fortuna dignum iudicasset in-
 terimendo, materiam diuinæ beneficentiæ sub-
 traxerint. Hæc Rubelus & his plura comme-
 morans conabatur eos absterere à particidio.
 Postquam autem nihil se proficere vidit, sed
 omnino ad eandem ascensos, consulebat ut sal-
 tem modum necis mitiorem eligerent. Dissua-
 disse quidem se primum pro virili, sed quando-
 quidem semel decretū sit fratrem tolli, minus
 mali futurum si suo consilio pareant. Sic enim
 voluntatem eorum habituram effectum, leuior-
 em tamen ac minus malum, si ad eandem con-
 feratur. Satius^a esse temperare à manibus, &
 proiectum in proximum puteum illic extingui
 sinere, ut saltem manus puras seruari. In hunc
 sententiam itum est, abductūque adolescentē
 Rubelus fure religatum demisit sensim in pu-
 teum: erat enim satis siccus. Quo facto abiit pas-
 cua quæsiturus. Iudas^b autem vnus ē Iacobi fi-
 liis, conspicatus negotiatores Arabas Imaclitici
 generis, aromata & Syriacas merces deferentes
 in Ægyptum ē Galadena, profecto iam Rubelo
 consilium dedit fratribus ut extractum Iosephū
 venderent Arabibus, & illum enim hoc pacto
 ablegatum apud externos moriturum, & se im-
 pollutos permansturos, quo approbato, eximunt
 eum, & negotiatoribus vendunt viginti minis
 annos septemdecim natum. Rubelus autem
 noctu ad puteum veniens in scis fratribus ser-
 uare Iosephum voluit, quo frustra inclamato
 suspica-

a Ruben Iosephum in puteum proiciendum ibique vendendum suadet. Hædior & Ruffinus. Cap. 3.

Gen. 37. 39. b Iosephus Iuda consilio Arabibus negotiatoribus venditur.

c Ruben noctu venit ad puteum.

suspiciatus per suam absentiam intetemptum, fratres incusabat: cognitioque quid accidisset, lugere desit. his perpetratis fratres consolare cœperunt, quomodo patris suspicionem à se alienarent. placuit tandem tunicam qua indutus Iosephus ad eos venerat, quàmque demittendo in puteum detraxerant, laceratam prius sanguine hircino inficere, atque ita patri allatâ ostendere, ut à feris deuoratum putaret. quo facto a venerunt ad senem, non ignaum de infortunio filij, aiebant autem Iosephum quidem neque vidisse se, neque seire quid illi acciderit: tunicam tamen hanc inuenisse laceratam & cruentatam, quam obrem suspicari beluatum incursum peris- se, si tamen eam indutus domo exiuerit. Iacobus autem qui hactenus leuulus malum sperauerat, captiuum aliquod abductum puerum opinionem hanc abiiecit, euident argumentum necis tunicam ratus: agnoscebat enim esse qua indutum miserat: iamque haud aliter quàm extincto se afflicto, lugere b tanquam vnicum, aliorum consolationem non admittens, quod nihil dubitaret in itinere à feris deuoratum. Se- debat ergo sacco amictus, & neque filij consolando quicquam proficiebant, nec ipse luctum satietate remittebat. Iosephum autem de negociatoribus c emptum Petephres vir Ægyptius, qui Pharaonis coquis præerat, habuit liberaliter, quem & disciplinis ingenuorum erudien- dum curauit, & victu commodiore quàm pro fetuilli conditione uti præcepit: denique totius domus curæ præposuit. ille verò fruebatur concessis, nec tamen innatam virtutem propter hanc sui status mutationem amisit: docuitque prudentiam aduersanti fortunæ non succumbe- re, si quis ea legitime, & non secundis tantum a rebus utatur. Herilis enim yxor nunc dextera-

*Anno mon-
di 2217. An
se Christum
nat. 1747.*

*a Iosephi fra-
tres cum à
feris deuora-
tum patri
persuadens.*

*b Iacob Io-
sephum tan-
quam iam
extinctum
luget.*

*c Iosephus
in Ægypto
Potiphati
venditur.
Genes. 39.*

———— tate eius tum forma in amore illecta, ratâque
Anno mûdi si rem aperiret se facilius eo potituram, & in
 2217. *Ante* parte felicitatis habiturum si cōtingeret ab he-
Christum ra se rogari, æstimans eum magis ex præfenti
 nat. 1747. conditione quàm ex immutabili morum gene-
 ———— rofitate, concupiscentia^a detecta mētionem de
a Potipharis concubitu facit, at ille preces eius repulit, nefas
uxor de con ducens talem ei gratiam referre, quæ cum tam
cubitu Iose benigni domini contumelia & iniuria coniun-
phum solici- cta esset. quin & ipsam hortabatur ut morbo
tat. suo repugnaret, negans vnquam se in hac re illi
 obsequiturum. Desineret sperare, quo potiri
 non liceat: sic enim fore ut mala cupiditas faci-
 lè sedetur se quiduis potius perpeffurum, quàm
 ut huic eius voluntati pareat. quamvis enim ad-
 uersari heræ sexuum non deceat, ipsam tamen
 rei fœditatem reclamare ne quid tale admit-
 tatur. Illam verò repulsa magis etiam accen-
 debat, quod non putaret Iosephum pernegatu-
 rum: & non cessante morbo, secundas^b illi ma-
 chinas ad mouere cogitat. Ergo publico festo in-
 stante, cuius celebritatem fœminas quoque fre-
 quentare mos erat, fingit morbum apud mari-
 tum, captans solitudinem, & ad Iosephum soli-
 citandum opportunitatem, quam nacta supplex
 blanditiis talibus eum adortur. Satiùs quidem
 erat primis precibus non repugnantem cedere,
 sedque vel dignitati precantis deferre, vel amo-
 ris vehementia, quæ cogente oblita me domi-
 nam ad tam abiecta verba descēdi: sapiens tamen
 si vel nunc cedes, & prius erratum corriges. siue
 enim iterum rogari expectabas, iam facio accu-
 ratius etiam quàm ante. nā & ægritudinem ad
 hoc sinxi, & festi lætitiā tuæ cōsuetudini post-
 habui. siue prius diffidebas, non tentari te mali-
 tiosè certo argumento colligere potes, quia in
 eadē voluntate persisto. quare aut præsentem vo-
 luptatem,

b Iosepho
Potipharis
uxor secun-
das machi-
nas admo-
net.

luptatē elige, & amanti obsequere, maiora etiam commoda expectans: aut odium meum & vindictam, si meæ gratiæ castitatis opinionem præfers, Nihil ea re iuuabit, mihi crede, si ad mariū te deferam, & de stupro me appellatam dicam. quantumlibet tua veriora fuerint, meis verbis maiore fidem habiturus est Petephres, quā tuis, ad hæc verba lachrymāsque verborū testes, nec miseratione induci, nec terrore cogi potuit, quod minus perstaret in suo pudicitiz proposito: constantēque restitit intentanti iniustam afflictionē, malens acerbissima quæque sufferre, quā oblati perfrui: non ignarus iusto se dignum supplicio, si quidquā tale in mulieris gratiā admitteret. Ipsam quoque officij sui monit, iurisque cōiugalī ac consuetudinis, iubens huius maiorem habere rationē, quā momentaneæ libidinis. huic enim præstō esse poenitentiam, quæ factum quidem doleat, infectum tamen reddere non possit: adesse & timorē continuum, qui pro magno habeat non prodi suum dedecus. at coniugalem consuetudinem & voluptatem habere securam, & conscientiz fiduciam tam apud Deum quā apud homines quin & conducibilius esse, si impolluta manens habeat se herili iure subditum, potius quā flagitij communis conscium. satius enim esse conscientia rectē factorum, quā peccati latebris fidere. his & aliis similibus verbis mulieris impetum retūdere conabatur, eāque à prava affectione ad rationis arbitrium reuocare. at illa vehementius instabat, & cū verbis nihil proficeret, iniectis manibus hominem ad obsequium cogere nitebatur. Ibi vero Iosephus intemperantias mulieris ulterius non ferens, relicta etiam interula ex qua retinebatur, profilit è cubiculo. Illa partim repulsæ dolore, partim metu ne

*a Iosephus
adulterium
iterum de-
notat.*

*b Iosephus
vestibus
mulieri re-
lictis ausu-*

Annorum
di 2217.
Ante Iheru-
salem natum
1747.

a Adultera
accusatio
contra Iose-
phum.

b Iosephus
in carcerem
conicitur.
Hedio &
Ruffinus
Cap. 4.
Gen. 40.
c Iosephi pa-
tientia in
vinculis.

suam petulantiam maritus cognosceret, decre-
uit prior Iosephum falso deferre, & hoc pacto
vindictam de eo sumere, dignū muliebri astucia
rata, si accusationem preoccuparet. itaque se de-
bat moriens & perturbata, qui erat dolor ob fru-
stratam libidinem, esse indignationem tentatæ
pudicitie simulans. Marito autem reuerso, & ad
hunc aspectum turbato, causamque seic tante, Ne
a viuas, inquit, marito, ni scelestum seruum, cu-
bile tuum violare conatum, digna pœna mul-
taueris, oblitum & qualis in ædes nostras ve-
nerit, & quanta beneuolentia sit à te complexus:
qui ingraticissimus habendus ni omnibus modis
fugit se approbaret, ne à coniugio quidem tuo
iniuriam abstinuit: idque die festo obseruata
absentia tua, vt facile appareat, modestiam quā
prius prae se ferebat, ab herili metu, non ab in-
dole recte profectā. Quod vt auderet, à te præ-
ter spem ac meritum indulgente corruptus est.
videns enim omnia tua bona fidei ac dispensa-
tioni suæ credita, grandioribusque conseruis se
propositum, æquum putauit vxorem quoque
tuam atrectare. & vt verbis fidei astrueret, pro-
tulit tunicam, quasi in colluctatione relictam.
Petephres autē victus oratione & lacrymis mu-
lieris, & coniugis amoris plus æquo tribuens, o-
missa ampliore veritatis inquisitione, collauda-
ta prius vxoris fide, audacis facinoris b Iosephū
damnatum in maleficorum carcerem coniecit:
ob vxorisque pudicitiam magis sibi placebat,
testis iam compertæ ipsius honestatis.
Iosephus c autem innocentiam suam Deo
committens, neque se defendere curauit, neque
rem ita vt gesta erat indicare: sed vincolorū ne-
cessitate tacitus ferēs, vna spe cōtolabatur, nimi-
rum potētiorem esse Deum his qui se vinxerāt,
cuius prouidentiam confestim est expertus.
Custos

Custos^a enim carceris tum fidem eius ac diligentiam in absolvendis operum pensis confidebat, tum formæ dignitatem, soluit eum à vinculis, eamque miseriam aliquâto leuiorem reddidit: victu etiam cōmodiore quàm reliquos victos uti permisit. Cæterum his qui in eodem erant ergastulo, quoties labor intermitteretur, confabulantibus ita ut solent miseriarum socij, scinter se causam damnationis percontantibus, sephe. quidam quidem regi charus, per iram ab illo ad cōpedes damnatus, familiaritatem cum Iosepho coneraxit: & quia prudentē exiltimauit visum somnium exposuit, orans ut indicaret si quod subesset præsagium, deplorans suum infortunium, cui non satis erat regis indignatio, nisi per quietem etiam somniis diuinitas turberetur. Aiebat enim se in somnis vidisse trium palmitum vitis vuas è singulis enatas pendere grandes iam & vindemix tempestiuas: easque se exprimere, subdente rege phialam. Collatum deinde mustum se obtulisse regi, illumque libenter bibisse. Narrato hoc somnio rogabat ve si quid scientiæ datū à Deo haberet, interpret visionis esse dignaretur. Ille verò bono animo hominem esse iubet, & expectare intra triduum solutionem à vinculis, rege ipsius ministerium requirente, ad quod ei denuò sit redeundum. Interpretabatur enim vitem fructum mortali- b Pincerna libus in bonum vsum afferre, quandoquidem somnij explicatione conciliante fides ac amicitia inter ipsos sanc- tiatur, & inimicitia dissoluantur, adhuc molestia mærorēsque vfu eius discutiantur, pro quibus læticia succedat. Hunc ais, inquit, manibus tuis expressum accepisse regem. Scito igitur bonum tibi somnium oblatum, & significare miserix huius remissionem intra tot dies, ex quorū palmuribus fructū vindemiasti in somnis. Tu ve-

Ann. 1218.
ante Christi-
sum nas.
1736.

^a Custos car-
ceris amicus
agit cum Iose-
pho.

b Pincerna
somnij ex-
plicatione.

FLAVII IOSEPHI

————— *rd memento mei postquam eventus hanc fau-*
An. mundi istam prædictionem non falsam approbaverit:
 2218. *Anre* & iam liber ne despexeris nos in hac miseria, in
Christ. nas qua relinquitur te ad prænunciatam hanc fe-
 1736. licitatem discedente. neque enim fontes in hæc

vincula iunus cōpulsi, sed ob virtutem ac mo-
destiam quasi malefici punimur, quodd potiorē
habuerimus honorem domus in qua versaba-
mur, & eius qui nos huc contrusit, quā pro-
prium voluptatem. Atque ita pincerna, vt par e-
rat, lætus hoc interpretamento euentum expe-
ctabat. Alius verò quidam seruus pistoribus re-
giis præpositus, in eisdem vinculis degens cum
pincerna, ex tam frustra Iosephi interpretatione
spe concepta, quia & ipse somnium viderat, ro-
gat cum quidnam sibi quoque præteritæ noctis
visio portenderet: erat autem huiusmodi. Tria

a *Pistonia*
serotinum.

a canistra, inquit, supra caput baiulare mihi videbar. ex his duo panibus erant plena, tertium carnibus & variis eduliis, qualia regibus apparari solent. Deuolantes autem alites absumpsisse omnia, ab ipso licet arcente nihil deterreas. His dictis simile priori præsagium expectabat. Tum b Iosephus coniectura somnij facta, præfatusque quod mallet ei laxiora prænunciare, quam quæ somnium portenderet, dicit duos omnino dies vitæ ipsi superesse. Hoc enim significare canistra, tertiaverò cruci suffixum ab alitibus deuorandum, quas à se arce non posset. Nec aliter euenit virisque, quam vt Iosephus prædixerat. Ad præscriptam enim in somnis diem rex natalitium epulum celebrans, præpositum pistorum in crucem egit: pincernam vinculis exemptum ministerio pristino restituit.

Genes.41.

Josephum autem post biennij tempus in miseria
carceris exactum, nihil interim ab ingrato pin-
cerna adiutū, Deus eripuit talivia ad libertatem
præstru-

præstructa. Pharaohes^a rex cum eadem nocte
 in somnis duas visiones vidisset, pariterque in-
 terpretationem earum, hanc oblitus, sola som-
 nia retinuit, nihil latum ut conicere poterat si-
 gnificantia: conuocatisque prima luce doctissi-
 mis Aegyptiorum, interpretationem requirebat.
 Illis verò nihil explicantibus tanto magis rex a Pharaonis
 turbabatur. Quo viso pincernâ subit recordatio
 Iosephi, eiusque in hoc genus coniecturis præ-
 demiz & adito rege, indicauit ei de Iosepho, &
 de visione in carcere agentii sibi oblata eiusque
 euentu iuxta illius interpretationem: quòdque
 eadem die pistorû præpositus cruci suffixus tan-
 to magis fidem prædictionibus eius astruxerit.
 vinctum autem à Petephre coquorû præfecto,
 cuius esset seruus. ipsum autê dicere, apud He-
 braeos se genere ac parentibus cum primis claris
 natum Hunc, inquit, euocari iubeto, néve con-
 temperis hominê propter præsentem miseriam:
 clarè enim significata somniorû ex eo dicere
 poteris. Confestim igitur accersit rex, manû-
 que apprehensum comiter his verbis alloquitur:
 Bone iuuenis, quandoquidê te prudentê in-
 dicio famuli mei cognoui, enarra somniorum
 meorû præsagia, quemadmodû & illi enarraſti,
 rem gratissimam mihi facturus. caue autem vel
 metu quicquâ suppressas, vel ad gratiam ac vo-
 luptatem loquaris, sed vera omnia, etiam si for-
 tasse nō admodû læta. Visus^c sum mihi secun-
 dū flumen inambulare, viderêque boues benè
 pastas & benè magnas numero septē à fluentis
 ad paludes progredi: & alias totidē à paludibus
 obuiam eis factas, vehementer extenuatas ma-
 cie ac visu fœdas. quæ cū deuorassent septē illas
 saginatas & magnas, nihil tamē profecerūt, mi-
 serè à fame vexatæ. Post hanc visionem. expec-
 tatus è somno turbatusque dum mecum agito

An. mundi
 2228.

Ante Chri.
 nat. 3736.

Aegyptiorû
regis som-
nium.

b Iosephus
liberatur
vinculū.

c Pharaonis
somnium de
septē bobus.

*Anno mil-
di 1231.*

*Ante Chri-
stum nat.
1733.*

*a Somnii
Pharaonis
enodatio.*

quidnā sibi velint species per somnum obuer-
sate, obrepente sensim sopore grauatus iterum
obdormiui: iterumque somnium vidi priore
prodigiosius, quod me magis etiam turbat ac
terret. Spicas septem videbam ac vna radice e-
natas, fruge grauatas & vertice pronas, mesique
iam maturas: iuxta quas totidem alias spicas lar-
guidas & præ rotis inopia deficientibus similes:
quæ cum illas alteras ingentes ac pulchras ab-
sumpsissent, autonitū miraculū me reddiderunt.

Ad hæc Iosephus. Somnium ^a hoc Rex, duplici
licet specie visum, vnū tamen & eundem euen-
tum significat. Namque & boues animal atrato
& labori natum, visæ ab exilioribus deuorari, &
spicæ è deterioribus absumptæ, famem Egypto
& sterilitatem ad totidem prænunciant annos,
ad quos prius vbertatis felicitatem: horumque
fertilitatem à totidem sequentium sterilitate
absumendam huic inopie non facile videtur
prospicere & occurrere: id quod inde consilio,
quia macræ boues deuoratis pinguibus, satari
non potuerunt. Sed ista Deus, non vt terreat &
contisteret, prænunciat hominibus: sed vt præ-
moniti sibi prouideant, quò leuius imminenti
malo premantur. tu ergo si vbertioris temporis
prouentus reposueris ac dispensaueris, insequen-
tem penuriam Egyptus non sentiet. Cūque

b Iosephi cō rex admiratus b Iosephi prudentiam & sapien-
tiam percontaretur quonam modo esset in fu-
tūrum prospiciendum vbertatis tempore, quò
tolerabilior fieret ventura sterilitas: monuit &
consuluit Egyptiis vñdum parsimonia, & quod
præsentī vsui superesset ad futuram necessita-
tem reseruandum. suauit etiam vt indicta pro-
fessione frumenti, aratores iubere: id in horrea
condere, & quantum sat esset, & non amplius,
populo distribueret. ibi rexam consilio quā
inter

inter

Interpretatione Iosephi collaudatis, ipsum a
huc dispensationi praeficit, iubetque providere
quacunq; putaret in rem esse vel ipsius regis
vel populi: praefatus neminem sibi videri magis
idoneum ad hoc consilium exequendum, quam
ipsum eius autorem. qua potestate a rege au-
ctus, accepto etiam annulo regis signatorio, & iure
purpurae gestandae, in sella curuli sublimis per
Aegyptum circumuectabatur, frumentumque com-
portabat, tantum inde aratoribus demerens,
quantum in alimenta & sementem sufficeret, ne-
mine sciente causam, cur hoc faceret. Tigessi-
mum iam octatis annum exegerat, in summo a-
put Regem honore habitus, & ob incredibilem
prudenciam Psoni omphaneus ab eo cognomi-
natus, quod occultorum inuentorem significat:
sed & coniugium nactus est honoratissimum. Du-
xit enim Rege connubium hoc procurante vir-
ginem Petephrae Heliopolitani sacerdotis filiam,
cui nomen erat Asanethe: ex qua & liberos genuit
ante agrorum sterilitatem. ex his maior dictus est
Manasses, quo nomine significatur obliuio, quia
melio rem fortunam nactus venit in prioris ob-
liuionem: iunior vero Ephraemes, quod reddi-
tum significat, eo quod maiorum suorum libe-
rati restitutus esset. Aegyptum autem iuxta Io-
sephi interpretationem septennio per diuitem
affluentiam exacto, octauus annus fame infe-
stabat, & quia malum improuisum erat, promi-
sua multitudo graviter laborans ad fores Regiae
confluebat. Rex Iosephum accessit, qui mox
frumenta diuidendo seruator populi citra con-
trouersiam exiit. nec solum eius regionis ho-
minibus forum aperuit, sed etiam exteris, exi-
stimas uniuersum genus hominum inter se co-
gnatum, & in rebus angustis fortunatorum ope
subleuari dignum. Et quoniam eadem calamitas

Anno munda-
di 2231.

Ante Chris-
tum nat.

1733.

a Iosephum a
Pharaone
ingentibus
honoribus
auctus.

Hedio &
Ruffinus
cap. 5.

b Iosephus
uxorem ducit
in Aegypto,
ex qua ge-
nuit Manas-
sem & E-
phraim.

c In Aeg-
pto annona
caritas.

Anno mun-
di 2238.

Ante Chris-
tum natum
1726.

a Iacobus in
Egyptum
filios frumen-
tati mittit.
Gen. 42.
b Iosephus
fratres ten-
tat, ut par-
ti statum &
Beniamin
cuspiscari
queat.

c Ruben ad
Iosephum
pro se & fra-
tribus de-
pulsio.

& Chananzam & reliquas orbis regiones premebat, Iacobus quoque omnes filios in Egyptum frumentatum mittit, cum cognouisset quod & exteris eo foro vii liceret, solo Beniamin retento, quæ è Rachele susceperat, vterinum Iosephi fratrem. Qui postquam in Egyptum peruenere, Iosephum accedunt, mercatum sibi permitti rogantes, nihil enim nisi ex ipsius sententia gerebatur. nam tum demum regem coluisse proderat, si ne Iosephi quidem gratia negligetur. Ille b agnitis fratribus nihil tamen minus quam de se cogitantibus, quod adolescens ab eis distrahus iam per aetatem faciei linamenta mutauerat, ac de tanta dignitate ne suspicari quidem poterant, tentare eos decrevit quali mente esset præditi, nam & frumenti emendi potestatem eis negavit, & pro speculatoribus comprehendere voluit, dicens conuenisse è diuersis regionibus, & cognationem simulare qui enim fieri posse, ut vir priuatus tot tam insignes filios educauerit, quæ felicitas vel regibus raro contingeret, id faciebat ut de patre cognosceret, quove in statu per suam absentiam res eius interim fuerint, quidve de Beniamine sit factum. sollicitus enim erat ne & eum quemadmodum se de medio sustulerint. at illos magnus pavor occupat, imminens periculum reputantes, & frustra se tantum iter emensos existimantes: cumque crimen amoliciendum viderent, Rubelus natu maximus sic communem causam agere cepit. Nos c neque speculatum huc venimus, neque regi damnum aliquod allaturis, sed dira fames cuius effugium querimus, venire huc compulsi, fratres vestra humanitate, quos non ciuibus solis, sed exteris quoque salutem vobis debituris frumentum venale proposuisse audiuius. Quod autem fratres sumus & ex eodem sanguine, vel facies

& reliquas orbis regiones
 s = quoque omnes filios in
 atum mittit, cum cognov
 is eo foro vili liceret, solo Benia
 Rachele susceperat, veterinum b
 Qui postquam in Aegyptum po
 phum accedūt, metatam sibi po
 es, nihil enim nisi ex ipsius senten
 nam tum demū regem coluisse po
 Iosephi quidem gratia negligetum
 is fratribus nihil tū minus quam e
 tribus, quod adolescens ab eis dista
 per terram faciei liniamenta mure
 e tanta dignitate ne suspicari quide
 tentate eos decrevit qualimentem e
 nam & frumēti emendi potestatem t
 & pro speculatoribus comprehendī v
 cens convenisse ē diuersis regionibus,
 tionem simulare qui enim fieri posse,
 uatus tot iam insignes filios educaver
 elicitas vel regibus raro contingeret.
 at vt de patre cognosceret, quōve in
 am absentiam res eius interim fuerit
 ve de Beniamine sit factum. sollicitus eni
 ne & eum quem admodum se de mē
 ilerint. at illos magnus pavor occupat, m
 ens periculum reputantes, & frustra crime
 iter emensos existimātes: cūque crim
 oliendum viderent, Rubelus natu maxim
 communem causam agere cepit. Nos c ne
 speculatum huc venimus, neque regi dam
 aliquod allaturis: sed hac compulsi, fratres ve
 humanitate, quos non ciuibus solis sed ex
 quoque salutem vobis debituus. Quod an
 res sumus & ex eodem sanguine, vel
 faciei

facies nostrae argumento sunt, non admodum
 inter se variantes. Pater nobis est Iacobus vir
 Hebraeus, qui nos duodecim ē quatuor mulie-
 ribus suscepit, qui donec omnes essent incolu-
 mes, res nostrae satis prosperae fuerunt. Ceterum
 vno, cui Iosephus fuit nomen, absumpto, dome-
 sticæ fortunæ in peius labi cœperunt. Pater in
 perpetuo luctu est, cuius lamentatio non minus
 nos afficit, quā olim suauissimi fratris imma-
 turus interitus, nunc frumētatum venimus, pā-
 tris cura Beniamini natu minimo commissa.
 Hæc ita esse, potes aliquo ad nostram domum
 missō cognoscere. Hæc Rubelus pro se ac fratri-
 bus, quod falsam Iosepho suspicionem eximeret
 qui cognito patrem ac fratrem esse incolumes,
 iubet^a eos includi in carcerem, quasi per oīum
 quæstioni adnoturus. Post triduū deinde pro-
 ductis, quoniam inquit, asseueratis vos in detri-
 mentum regis ac regni non venisse, fratresque
 esse ex patre quem nominastis, facietis mihi si-
 dem hæc ita se habere, si relicto interim vno
 ex vobis apud me nihil diutius passuro, cum fru-
 mento ad patrem profecti, rursum ad me re-
 vertamini, adducētes vobiscum fratrem quem
 aiebatis illic relictum esse. hoc enim erit argu-
 mentum vos nihil fingere. His b verbis percul-
 si, rursusque iam extremam calamitatem instare,
 lamentabantur fortunam suam, crebro iactan-
 tes, adesse diras vltices fratris per summam im-
 manitatem oppressi. Rubelus insuper increpa-
 bat seram & inuilem eorum penitentiam sp
 titer ferenda mala dictans quæ Deus inno-
 centie vindex in impios fratres immitteret. Ta-
 libus se inuicem alloquebantur, credētes linguae
 Hebræe gnarum interesse neminē: mœrebantq;
 omnes iacti verbis Rubeli, & scelus perpetrātū
 damabant, ac si non ipsi essent autores faci-

Anno muni-
 di 2238.

Ante Chri-
 stum natum
 1726.

a Iosephus
 in carcerem
 fratres in-
 cludit.

b Iosephi
 fratres pec-
 cata in eum
 commissa
 deplorant.

An. mundi
2238.

Ante Chri-
stum nat.
1726.

a Iosephus
fratres Si-
meone re-
vento dimitt-
it.

b Iacobus
propter ab-
sentem Si-
meonem &
Beniamin
ablegatum
solicitus.
Gen 43.

c Iacobi filij
praesertim
Iuda ut Be-
jamin pere-
grinationi
committas,
urgens.

notis, cui tum iustissimā poenā à Deo iudicabāt
infigendā. In hac anxietate constitutos videns
Iosephus, dissimulare fratres ulterius non valēs,
quodd lachrymā iam prorumperent, quas etiam
tum celari volebat, subduxit se de medio. ^a Nec
multo post reuersus retento Simeone qui inter-
rim obses esset dum fratres ad se redirent, fru-
mentū emere permisso abire iussit, quum prius
vni ē suis mādasset, vt pecunia quā pro frumēto
attulerant, eām in sarcinas indita, potestātē ab-
eēdi eis faceret, peregit mādāta famulus. Iacobi
verō filij reuersi in Chanaanem, renūciauerūt
patti quicquid eis in Aegypto acciderat, & quodd
pro speculatoribus regni fuerint, comprehensū:
quūq; dicerēt fratres se esse, & vndecimū do-
mi relictū apud patrem, noluisse illos credere.
relictū etiam Simeonem apud praesidem, donec
Beniamin illuc profectus, verbis eorū fidem
astrueret: postulabāque vt pater nihil sollici-
tus iuuenem cum eis mitteret. Iacobo ^b verō
filiorum factum displicuit, & cum ne Sime-
onem quidem illuc relictū probaret, morte du-
rius putabat etiam Beniamine priuari ac ne Ru-
belo quiddē rogante, filiōsque suos deducere: si
quid Bēiamini accidisset in itinere, in illos auus
fauiret, Iacobo vt assentiret persuaderi potuit,
at illos quid agēdam incertis magis etiam ter-
ruit pecunia reperta in saccis frumentariis. Ce-
terūm deficiente iam tritico, vrgēte fame com-
pulsus Iacobus deliberauit Beniaminem vnā
cum reliquis mittere. non enim licebat eis in
Aegyptum reuerti, nisi seruato pacto. Cūmq;
indies maior necessitas incumberet, & filij ro-
gare nō desinerēt, adhuc tamen hæsitabat. Tan-
dem ^c Iudas vt natura vehemens cepit liberius
arguere patrem, quodd nimis de fratre sollicitus
eiset, cui nihil prater voluntatem Dei posset
accidere

accidere siue foris siue domi. si verò in certâ per-
niciem tradi, dum ob inanam de puero curam *An. mundi*
vniem à Pharaote præsidium adimitur. haben *2238.*
dam etiam rationem Simeonis incolumitatis, *Ante Chri-*
ne dum Beniaminem peregrinationi commit- *sum nas.*
tere cunctantur, interim ille ab Ægyptiis occi- *1176.*
datur, crederet Deo salutem filij: si certè aut eū
saluum reduturum, aut illic vnâ periturum. ac
tum demum Iacobus cedens tradit eis puerū, a *Iacob filius*
& duplex frumenti pretium, addit & dona se- *cum mune-*
renda Iosepho ex prouentu Chananzæ, balani *ribus mittit*
num vnguentum, stacten, terebinthum & mel: *in Ægyptū.*
atque ita multis vtrinque fufis lachrymis à pa-
tre digredjuntur, Sene miserè timente salutē si-
liorum, illis contrâ sollicitis ne per suam absen-
tiam mærori pater succumberet. in hoc dolore
integrum diem exegerunt, mox pater afflic-
tus se domi substitit, illi in Ægyptū tendentes præ-
sentem tristitiam spe melioris fortunæ lenie-
bant. quò postquam est peruentum, apud Iose-
phum diuertunt, non parum solliciti, ne calūnia
sibi intenderetur, quasi dolo malo prioris fru-
menti pretij secum abstulerint, quod mox a-
pud Iosephi dispensatorem diligèter excusaue-
runt, dicentes pecuniam domi repertam in fru-
mento dum saccos exinaniunt, quam nunc bona
fide reportarent. illo verò negante se vnquam
eam pecuniam desiderasse, liberati hoc metu
secutiores esse cœperunt. moxque Simeon iam b *Iacobi filij*
liber inter fratres versari est permissus. Interea *veniunt in*
Iosepho ab officio reuerso, dona ei offerunt, & *Ægyptum*
scitanti de patre, bene valere aiunt. tum ille co- *& Simeon*
gnito Beniaminem superesse quem inter eos liberatur.
videbat, percontatur an is esset frater natu mi-
nimus: & audito quod is esset, hoc tantum effa-
tus, Deum vniuersis rebus prouidere secessit no-
lens ab eis adnergi lachrymas, quas vixitius cō-

tinere nō poterat. Acceptos a deinde conuulso
An. mundi iussit ordine, quo apud patrem solebant discum-
 2238 *Ante* bere, cūmq; omnes comiter haberet, duplici-
Christ. natū bus partibus Benjaminem honorabat. Post ce-
 1726. nam autem illis iam cubantibus iuber dispensa-
 torem frumentum admetiri quod asportatum

a Iosephus et aut, & precium rursus in saccis abscondere:
fratribus in in Benjaminis verō sarcinam cyphum argen-
cognitus eos teū, quo ipse præcipuē delectabatur, immittere.
saluat & id b faciebat volens experiri fratrum animū,
Beniamin. essentne adfuturi Benjamini reo facti, an illo
 Medio & relicto ac si maleficiū hōc nihil ad se attine-
 Ruffinus ter, ad patrē reuerterentur, quæ vbi facta sunt vt
 Cap. 6. imperatum erat prima luce omnium ignari si-
Genes 44. lii Iacobi proficiscuntur assumpto Simeone, lati
 b Iosephus tam huius restitutione, quā Benjaminis redi-
fratres num tu, quem patri se reduētuos fidem derant: &
in aduersis ecce agmen equitum repentē illos circumue-
Beniam n nit, inter quos erat famulus qui cyphum in sar-
essent sub cinam indiderat. illis verō turbatis inopinatio
dis, tentat. incursu, & rogātibus cur intruerent in viros quos
 paulo ante honore hospitij dignati fuerint: &

c Iosephi fra-
 tres in via
 Egypti
 prehendantur.
 Eypri: contrā sceleratos inclamabant, qui bu-
 tus ipsius beneficij, Iosephiq; comitatus
 immemores, ausi sint pro talibus meritis iniuriā
 reponere: daturōsq; furti pœnas minitabantur.
 non fessell. se enim eos Deum, licet ad tēpus mi-
 nistrum mentis fessellerint, & nunc rogitare sa-
 tis ne sani essent, quasi verō nesciant ita ita se
 ad pœnam rapiendos, his & similibus verbis fa-
 mulus præ exteris insultabat, at illi vt qui nihil
 de dolo composito sciebant, conuiciabantur ei,
 demirati se hominis intemperias temerē obli-
 cientis furti crimen ei: viris, qui ne frumen-
 ti quidem precium in saccis inuentum reti-
 auerint, sed secum reportauerint, cum nullus
 & ea pecunia præter ipsos sciret: tantum
 abesse

abesse ut data opera damnū inferre vellēt: certiore tamē tati inquisitionem, quā negationem, iubent eos scrutari sarcinas: nec recusabant vniuersi penas dare, si vnus aliquis ex ipsis in furto deprehenderetur. tanta erat securitas & innocentiz fiducia, acceperunt illi conditionē inquisitionis, supplicium tamen solius fore penes quem factum inuentū fuerit. Inquisitionē deinde aggressi, omniumque ordine sarcinas scrutati, postremo ad Beniaminē veniunt, non quod nescient in eius sacco latere cyphum, sed ut accuratē officium facere viderentur: itaque ceteri iam secuti de se, de vno Beniamine adhuc non nihil erant solliciti, sperabant tamen ne ipsum quidem in maleficio deprehendendū, adeo ut iam liberior indignarentur persecutoribus, per quorū importunitatem steterat ne bonam partem itineris iam confectā haberent: ut verō Beniaminis sarcinam scrutati cyphū protulerunt, ad lamenta & ploratus continuū versi, tum fratrem desolebant, mox furti supplicii daturum, tum suam ipsorum vicem, qui fidem de Beniaminis salute Parenti datam præsenti casu solvere cogerentur. augebat etiam dolorem eorum, quod cum maximē euasisse omnia pericula videbantur, fortunæ inuidia peruenierint in tantam calamitatem. atque huius tam fratris quā parentis infortunij se autores fatebantur, qui iniunctum ac reluctanter ad puerum simul mittendū precibus, importunis tantum nō compellissent. Et beequitē quidem comprehensum Beniaminem ducebant secum ad Iosephum, sequentibus & reliquis fratribus. Tum ille videns fratrem in carcerem contruso, exteros lugubri habitu aditāre, Itāne inquit, scelestissimi omnium vel meam humanitatem vel Dei providentiam contempnisti, ut iam nefarium fa-

An. mundi
2238.

An. Christi.
nat. 1726.

a Iacobi filij
accusantur
fuit.

b Beniamin
ut reus capi-
tur.

An. mundi
2338.

Anno Christi
sum nat.

1726.

a Iuda ad
Iosephum pro
Beniamine
argutio.

cinus contra hospitem ac benefactorem vestrum
audereti? at illi vicarios pro se Beniamine ad
supplicium offerebant: rursumque Iosephi cre-
bra mentio, felicem eum qui morte à vita ca-
lamitatibus sit exemptus, si tamen esset mor-
tuus: quod si vivat, qui dignus sit habitus ob cu-
lus iniuriam Deus tam severè in ipsos vindica-
ret, patris quoque se pestem esse & infortunium
maximum, cui ad veterem luctum recentem
hunc afferrent. nos desinebat Rubelus denuò
illis scelus eorum exprobrare. Iosephus verò
negabat se alios morari, quorum innocentiam
compertam haberet, contentus vnus pueri sup-
plicio, nam neque hunc dimitti in gratiam in-
fontium æquum esse, neque illos alieni peccati
pœnas persolvere, abirent quò vellent, se cura-
turum ut tutum iter facere liceat. his verbis
grauiter istos, ceteros præ dolore vox defecit:
Iudas verò qui patri adolescentem mittere
persuaserat, vir alioquin etiam strenuus, de-
creuit se pro fratris salute periculo obicere. Fa-
temur, inquit, Praefes, grauiter à nobis pec-
catum, suppliciumque commertitos, quod para-
ti sumus omnes luere, licet non omnium sit cul-
pa, sed vnus natu minimi: sed quamuis salutem
eius penè pro deplorata habeamus, vnica tamè
effugij spes in clementia tua bonitaterque su-
perest, quamobrem oramus ut non tam no-
stri commissi rationem habeas, quam tuæ
naturæ, & in hac causa non indignationem
iustam, sed naturam tuam bonitatem in con-
siliū adhibeas: itaque magno animo
comprimas, cui vulgares homines in magnis
iuxta ac paruis rebus succumbere solent. di-
spice quæso num ex tua dignitate sit eos occi-
dere, qui ipsi se dedunt ad pœnam, & salutem
nonnisi precario tibi debere cupiant, quam

intra hospitem ac benefactorem veni-
ti? at illi vicarios pro se Beniamin
iura offerebant: tutumque Ioseph
onio, felicem eum qui morte à viro
libus sit exemptus, si tamen esset mor-
tuus, quod si vivat, qui dignus sit habitus ob a-
iuriam Deus tam severe in ipsos vindic-
tris quoque se pestem esse & infortunes-
um, cui ad veterem luctum recitari
cerrent. nec desinebat Rubelus deus
eorum exprobrare. Iosephus vero
se alios morati, quorum innocentia
m haberes, contentos vnus puerum
neque hunc dimitti in gratiam
um esse, neque illos alieni pecca-
luere, abirent quò vellet, se com-
um iter facere licet. his verbis
ceteros patre dolore vox defecit:
ui patri adolescentem mittit
alioquin etiam strenuus, de
is salute periculo oblicere. Is
Præfatus, graviter à nobis pec-
que commisit, quod par-
e, licet non omnium sit al-
nim, sed quamvis saluten-
ata habeamus, vnica tan-
tia tua bonitateque la-
camus vt non tam no-
habeas, quam tu
non indignationem
bonitatem in con-
ue magno animo
omines in magnis
nere solent. de-
teat sic eos occi-
nam, & salutem
cupiunt, quam
non

non nunc primum tuæ benignitati sunt accepti
latari, ne committas, vt illud beneficium tibi
peteat, dum fami ereptis, & frumento liberali-
ter adiutis, etiam ad familiam eodem periculo
laborantem domum alimenta perferendi pote-
statem fecisti. Eiusdem enim bonitatis est, ser-
uare fame de vita periclitantes, & mortem me-
ritis culpam condonare, quibus fortuna tuam
beneficentiam inuidisse visa est. eadem planè
gratia est, diuerso modo collata. Seruabis enim
quos paupers, & vitam quam præ fame deficere
non es passus denuò donabis, quò commenda-
bilior sit tua clementia. dum & vitam donas, &
per quæ vita retinetur. Quinetiam Deum ipsam
existimo tibi hanc virtutis exerendæ materiam
suppeditare: vt appareat te proprias quoque of-
fensas beneficiendi voluntati posthabere, &
non in solos innoxios egenos liberalem esse.
Quantomais enim magna laus est opem ferre
in rebus angustiis, non minus tamen principem
ornat clementia, præsertim in causa quæ ad i-
psum iniuriam priuatim attineat. Si enim par-
ua peccata remittentes merita laus sequitur,
quid in capitali crimine iram cohibuisse, an non
diuinæ clementiæ proximum videri debet?
Quod nisi Iosephi interitus compertum haberæ
quam moleste ferat pater orbari filiis, nõ aded
pro salute nostra laborarem, nisi quatenus tibi
clementiæ laudem conciliatura videretur: & si
non haberemus quibus mors nostra luctum ac
mœrorem sit allatura, æquo animo supplicium
perferremus. Nunc verò quando non tam no-
stri nos miseret, tamen iuvenes adhuc nõ mul-
tum fructum aut voluptatem vitæ percepimus,
quàm parentes miseri, ætate curisque confecti,
has tibi preces illius quoque nomine offerimus,
& vitam nobis donari oramus, supplicio per ho-

An. mundi
2:38.

Ante Chri.
nat. 1726.

diernum malefactum obnoxiam. ille certe vir bonus est, nōque vt similes effemus genuit, dignus qui nūquam talem calamitatem experiat, qui nunc ob nostram absētiā curis ac morte dēseruiatur. quōd si talem nostri interitus nūciū acceperit, simulque eius causam, non sustinebit amplius viuere, nostræ mortis infamia illius mortem appropinquabit, hoc ipso infeliciorem, quia ne nostri dedecoris rumorem sentiret, & viuus excessisse videbitur. His igitur perpensis tametsi ad iustam indignationem hoc scelere permotus, patri tamen vindictæ gratiam facito: & plus illius miseriatio apud te valeat, quam nostra iniquitas. Defer hoc honoris senectutis eius, quæ si nobis orbetur superstes durare nec vult nec poterit, defer tui parentis memoriæ, defer ipsi patris vocabulo quod tibi iam contingit, ita tibi Deus omnium pater hoc felix faxit ac perpetuum, quem & ipsum honorabis hac pietate propter commune nomen, si te calamitatis senis patris misereat, quam orbatum manere est credibile. Nunc tuum est quæ nobis Deus dedit cum iure possis, non auferendo iterū dare, & hoc pacto Dei benignitatem imitari, & hac parte similem ei fieri. Cum enim tantundē ad vtrumlibet valeas, præstat bene facere quā male, & potestate contentum tui iuris non meminisse. sed tantum ad seruandos homines potentiam tibi daram existimare, & quo pluribus salutem dederis, hoc te ipsum illustriorem fore. potes autem fratri et roris venia data nos omnes seruare. neque incolumes esse possumus nisi hoc incolamus, neque domum absque hoc ad patrem redire liceat, sed hic ferendum est quicquid frater tulerit, neque enim aliam gratiam a te Præses petimus, si hanc non impetramus, quā vt nos eodem

a Potentia
ad salutem
data.

malefactorum obnoxiam. ille cense-
 rit, nō loqu: vt similes effiemus genit. &
 nunquam talem calamitatem expecta-
 nunc ob nostram abſentiam curis &
 d' ſeruiatur. quod ſi talem noſtris
 uncium acceperit, ſimulque cuius ar-
 tuſtinebit amplius viuere, noſtra ma-
 a illius mortem approperebit, hoci-
 tatem, quia ne noſtri dedecor ſi re-
 ntiret, ē viuus exceſſiſſe videbitur. H-
 culis tameſi ad iuſtam indignationem
 celere permotus, patri tamen vin-
 facito: & plus illius miſeratio ſp-
 am noſtra iniquitas. Deſerit hoc ho-
 tūti eius, quz ſi nobis orbetur ſu-
 are nec vult nec poterit, deſerui-
 moris, deſerit ipſi patris vocabu-
 n contingit, ita tibi Deus omnia
 & faxit ac perpetuum, quem &
 is hac pietate propter communem
 calamitatis ſenſis patris miſerem
 manere eſt credibile. Nunc
 nobis Deus dedit cum iure poſ-
 o iterū dare, & hoc pacto Do-
 tari, & hac pace ſimilem ti-
 untundē ad vitrum libere valeas,
 e quā malē, & poteſtate cō-
 n meminille. ſed a tantum
 es potentiam tibi daram e-
 ribus ſalutem dederis, hoc
 fore potes autem fratret
 nnes ſeruare. neque in-
 niſi hoc incolumi, ne-
 c ad patrem redite li-
 quicquid fratres cule-
 tiam a te p'zeſes peſ-
 ius, quā vt nos co-
 dem

dem afficias ſupplicio, non ſecus ac ſceleris ſo-
 cios. hoc enim ſatius fuerit, quā ſi p'ze mero-
 re nobis ipſi manus inferamus. Non addā iue-
 nem eſſe & per atatem nondum ſatis ſapere, &
 talibus non grauatiſſimam veniam dari ſolere, ſed
 hic ſinem dicendi faciam, vt ſiue damnemur,
 mihi impugetur non ſatis diligenter huic cauſe
 patrocinaro: ſiue abſoluamur, inſolidum hanc
 gratiam tuę clementię ac bonitatis debeamus,
 cuius laudi hoc quoque accedet, quod non ſo-
 lum nos ſeruaueris, ſed plura etiam quā nos
 ipſi in cauſa noſtra, quz pro nobis faciant vide-
 ris. Siue igitur plectere vis hunc, me vicario ad
 ſupplicium accepro, patri cum remittito. Siue ad
 ſeruitum addicere mauis, ego tuis miniſteris
 magis ſan idoneus, & ad verum viſ vt vides ma-
 giſ paratus. Hic diſtis Iudas p'romptus ad quid-
 uis pro fratris ſalute libenter ſubeundum, acci-
 dens Iosepho ad pedes, quantum in ſe erat mol-
 lire ac placare iram conatur: pariſque modo &
 ceteri proſternuntur, pro Beniamine ſeſe offe-
 rentes. Iosephus autem pietate victus & iam a-
 grē perſonam irati ſuſtinens, ablegat alios qui
 rum aderant, vt ſine arbitris ad fratribus agnoſ-
 ceretur. cūque ſoli eſſent, aperit ſeipſum. Siue
 Inſit Pietatem veſtram & amorem quo fratrem
 proſequimini non laudare non poſſum, quem
 maiorem comperio, quā expectaram, con-
 iectorum faciens ex his quz mihi olim ac-
 ciderunt: in hoc enim hęc omnia feci vt
 fraternę beneuolentię caperem experimen-
 tum cuius quoniam egregium ſpecimen edi-
 diſtis, ne illud quidem in me commiſſum
 veſtrę naturę imputare libet, ſed Dei po-
 tius voluntati totum aſcribo, qui vobis & p'ze-
 ſentia commodi procrauit, & maiora eſt
 largiturus, ſi nobis propitiuſſimam ſuorem ſuum

Ant. mundi
 2138.

Anto Chri.
 nat. 1726.

Genos. 45.
 a Iosephus d
 a fratribus a-
 gnoſcitur.

non subtraheret. quando igitur & patris incolu-
An. mundi mitatem optatam magis quam speratam co-
 2238. *Ante* gnoui, & vos tales quales cupiebam erga fratres
Christum comperis, libenter iniuriæ olim mihi factæ obli-
nat. 1726. uiscor, malens vobis ut ministris diuinæ prouiden-
 tiz in hoc tempus communi nostræ utilita-
 ti prospiciatis gratiam habere, quam vestræ,
 ut tum videri poterat, maliciæ meminisse. Vos
 quoque temporis illius immemores iubeo be-
 no animo esse, & mali consilij bonum euentus
 libenter ferre, neque pudore præteritis errad-
 quicquam contristari. quid enim est cur vos ma-
 le habeat iniquæ quondam vestræ sententiæ
 penitentia, quam frustratam esse iam videtis.

*a Rex cogni-
 sofratru lo-
 sephi aduen-
 tu latatur.
 Medio &
 Ruffinus
 Cap. 7. al.
 4.
 b Iacobus
 dñ Iosephi
 statum ex-
 liu cognos-
 cit, maximo
 perfunditur
 gaudio.*

Læti igitur hac diuina dispensatione ite felices
 patri hæc renunciaturi, ne forte illo consump-
 ti immodica de vobis sollicitudine, præcipuus
 felicitatis meæ fructus interciderat, priusquam il-
 le in conspectum meum veniat, & horum bo-
 norum fiat particeps, quam obrem & ipsum &
 vxores ac liberos vestros totamque cognatio-
 nem assumentes migrare vos huc volo. Non e-
 nim decet mihi charissimos ab hac mea felici-
 tate abesse, præsertim fame quinque adhuc an-
 nis duratura. Hæc locutus completitur fratres,
 illi vero in lachrymis erant ac mœnore, tanto
 maiore penitentia, quod in tam bonum fratres
 peccauissent. mox conuiuium est secutum, Rex
 autem cognito fratrum Iosephi aduentu, qua-
 si sibi ipsi aliquid boni accidisset lætatur est, do-
 nauitque eis currus onustos frumento & aurum
 ac argentum, munera ad patrem deferenda, qui
 pluribus etiam à fratre acceptis, partim patri,
 partim in singulos donatis, sed præcipuus Benia-
 mini, reuersi sunt ad suos. Iacobus autem post-
 quam ex filiis statum Iosephi cognouit, quod
 non solum mortem effugit, quam tam diu lu-

subtraxerit, quando igitur & patris in-
 tem optatam magis quam speratam
 ui, & vos tales quales cupiebam erga frat-
 perislibentes iniuriæ olim mihi facta
 or, malens vobis ut ministro diuini pro-
 in hoc tempus communi nolite vobis
 aspicientis gratiam habere, quàm vobis
 n videri poterat, maliciæ meminisse. Vi-
 ue temporis illius immemores iubeo te-
 imo esse, & mali consilij bonum euen-
 r ferre, & neque pudore præteriti er-
 am contristati. quid enim est cur vos
 rat iniquæ quondam vestræ senten-
 tia, quam frustratam esse iam vides
 ut hac diuina dispensatione ite felice
 renuncianti, ne foris illo consue-
 dica de vobis solitudine, præcipue
 nez fructus intercidas, priusquam
 etum meum veniat, & horum bo-
 articeps, quamobrem & ipsam
 eros vestros totamque cognati-
 es migrare vos huc volo. Non
 charissimos ab hac mea felici-
 certum fame quinque adhuc
 locus completitur fructus,
 nis erant ac mœrore, tam
 quod in tam bonum fructu
 nuuium est lectum. Ra-
 um Iosephi aduenia, qu-
 accidisset latus est, de-
 stos frumento & auro
 pauperem deferenda, qu-
 ceptis, partim patri,
 sed præcipuis Beni-
 abus, autem post-
 cognouit, quod
 nam cum diu lu-

zera, sed etiam in splendida fortuna viuit cum
 Rege administrans Ægyptum, & penè totam il-
 lus regionis gubernationem commissam ha-
 bens, facillè ista credidit, cogitans tum magni-
 ficentiam Dei, tum erga se fauorem, tametsi a-
 liquantisper ut videbatur intermissum: nec
 diu moratus iter aggressus est ad Iosephum
 properans.

*Quomodo Iacobus cum tota progenie ad
 filium migravit.*

CAP. IIII.

VT^o verò ventum est ad puteum iuramenti,
 oblato Deo sacrificio, cum timeret ne filius
 propter vberitatem Ægypti cupiditate habitan-
 da regionis captis posteritas sua non rediret in
 Chananeam occupatura eam iuxta promissa
 Dei: nève inconsulto Deo migratione præsen-
 tificata genus ipsius clade aliqua feriretur: ad
 hæc ne foris ipse antequàm Iosephum aspicere
 contingat, ex hac vita eximatur: talia voluntati
 in animo & somno grauato Deus per visionem
 astitit, eamque bis nominatim inelamauit. Quo
 rogante quisnam esset, an non agnosceis, inquit,
 Iacobe Deum perpetuum tam tuum quàm tuo-
 rum maiorum protectorem simul & auxiliato-
 rem: qui contra patris tui propositum princi-
 pem familiz te constituit, & cum solus in Meso-
 potamiam profectus esses, effecti vt coniugium
 nactus fortunatum redires & liberis multis &
 facultatibus auctus, incolumem etiam progeni-
 tuam seruauit, & quem amisisse videbaris Iose-
 phum, ad tam sublime dignitatis fastigium eueni,
 vt non multum à Rege Ægypti differat. Nunc
 quoque in hoc veni vt me ducem huius itine-
 ris habeas, utque tibi prænuunciem inter ma-
 nus Iosephi te à vita exiturum, & posteritatem

An. mundi
2239.

Ante Chri-
stum natum
1725.

Genes. 46.
a Iacobo
Deus apud
iuramenti
puteum ap-
paret.

An. mundi
2239.

Ante Chri.
nat. 1725.

a Iacobus
cum filiis ac
nepotib pro
fisciscitur in
Aegyptum.
b Iacobi pro
gnies.

tuam per multa secula potentē fore simul & illustrem, occupaturamque terram cuius dittonem ei sum pollicitus. Hoc somnio fretus copulenter in Aegyptum cum filiis ac nepotibus properabat qui erant in uniuersum LXX. Eorum nomina cum sint duriora non erant adscripturus, nisi propter quosdam qui nos Aegyptios contendunt esse non Mesopotamēnos. Ergo b Iacobi filij fuerunt duodecim, ex quibus Iosephus iam antea venerat. recensendi sunt nunc reliqui, cum sua quisque progenie. Rubeli fuerunt quatuor filij, Anoches, Phalles, Esaron, Charmilus. Simeonis sex, Iumilus, Iaminus, Puthodus, Iachenus, Goar, Saar. Leuis quoque tres fuerunt, Gelfemis, Caathus, Mararis. Iudae item tres, Sala, Phares, Zara, & duo filij Pharae Esron & Amyrus. Issachar quatuor, Thulas, Phruras, Iobus, Samagon. Zabulon tres, Saradus, Elon, Ianel: & hoc quidem genus est Lia, quae secum ducebat filiam Dinam, quorum numerus triginta tres. Rachelis autem filij fuerunt duo: quorum alter Iosephus filius habuit Manasse & Ephraem. alteri vero Beniamini fuerunt decem, Bolossus, Baccharis, Asabel, Gela, Nzmanes, Ise, Aros, Nomphtis, Optais, Sarodus. isti quatuordecim superioribus additi, fiunt numero quadraginta septem. & legitimum quidem Iacobi genus hoc fuit. est Bala vero famula Rachelis fuerunt Danus & Nephthalim, quem quatuor sequebantur filij, Eleinus, Gunes, Sares, Hellimus. Dano vero vnicus erat filius nomine Vlis. his ad iam dictos additis, quinquaginta quatuor numerus expletur. Gades autem & Asserus nati fuerunt est Zelpha Liae famula, ex his Gadem sequebantur filij septem, Zophonias, Vgis, Sunis, Zabros, Aetines, Brodes, Ariel, Asserum vero vasa filia, & mares numero sex, quorum nomina, Iomnes, Esus, Iubes,

II JOSEPH
 Ecce potentior simul & b
 aramque terram cuius dicitur
 tus. Hoc somnio a fecit et
 um cu filiis ac n potibus p
 in vniuersum LXX. Eoru ne
 ora non tra adscripturus, n
 qui nos Egyptios contem
 potamenos Ergo b Iacobis
 ex quibus Iosephus iam
 endi sunt nunc reliqui, co
 ie. Rubeli fuerut quatuor
 es, Eissaron, Charmitus, Sime
 minur, Puthodus, Iacheu
 neque tres fuerut, Gellenu
 Iudaz item tres, Sala, Phare
 Eison & Amyrus. Iacob
 Phcuras, Iobus Samaron. I
 blon, ianel: & hoc quideo
 cum ducebat filiam Dinam
 riginta tres, Rachelis autem
 totum alter Iosephus filius
 & Ephraimem. alteri
 decem, Bolossus, Baccarus
 nes, Ise, Aros, Nomphtis
 illi quatuordecim septem
 imero quadraginta septem
 Rachelis fuerunt Danus &
 Rachelis sequebantur filii
 quatuor sequebantur filii
 Hellimus, Dano vero d
 Vis. his ad iam dictos
 quatuor numerus expleto
 gerus nati fuerunt e Zelp
 gadem sequebantur filij
 is, Sunis, Zabros, & mar
 im vero vna filia, & mar
 a nomina, Iomnes, Eiss
 Iabo,

Lubes, Baris, Abarus, Melmiel. his quindecim
 adiectis ad predictos quinquaginta quatuor,
 supra dictus numerus completur, annumerato
 etiam Iacobo. Iosephus autem cognito patrem
 aduenire (etenim Iudas praecurrens id signifi
 canerat, profectus obulam ad Heroum oppi
 dum illi occurrit: qui a pra nimia laetitia mini
 mum abfuit quin expiraret. sed Iosephus cum
 refouit, quamais & ipse pra gaudio periclitare
 tur, non tamen aeque ac pater, deinde iussu eo
 paulatim progredi, ipse b assumptis quinque
 fratribus properauit ad Regem, nunciaturus b Iosephus
 adesse cum familia Iacobum, quo audito laetus cu quinque
 ille percontatus est Iosephum quibulnam su fratribus
 diis potissimum delectarentur, ait, pastorem Pharaonem
 artem callere, & nihil aliud exercere: idque eo
 consilio respondit, ne forte distraherentur, sed dis
 ce vna degentes curam patris haberent: tum ne
 qua emulatio cum Egyptiis interueniret sic
 ea eadem cum illis studia versarentur. Nam ei
 genti non erat licitum greges aut pascua curare.
 Iacobo autem salutarum ad Regem perducto, c Iacobus
 post faustas om nationes acceptas, rogauit eum cu Pharao
 Pharao quantum temporis vixisset, & cum audisset ne Regem lo
 set triginta supra centum annos natum, admi
 ratos est hominem tam longeuum. cumque il
 le adiecisset maiores suos longioris aetatis fuisse, accepit He
 se, iussu sum cum filiis degere in Heliopoli, Iiopolin.
 ubi etiam regij pastores habebant pascua. Fa
 mes autem crecebat in Egypto, neq aeger d
 remedium, neque flumine agris tigante. non caritas in
 enim ascendebat, neque vllis de coelo pluuiis
 ad haec grauius erat malum quia vulgo impro
 visum, quia nihil parari habebat, neq. Iosephus
 frumentum dabat nisi numerata pecunia. quae
 postquam defecit, pecudes ac mancipia pro
 frumento permutabant. quibus vero agri

Antiq. Iud. A. T. C.
 1239. Antiq.
 Chronol. mai.
 1725.

a la. obul
 quin expira
 vet pra ni
 mia laetitia
 parua fuit.
 Iosephus
 Regem accu
 Genes. 47.

c Iacobus
 Pharao
 Regem lo
 accepit He
 Annona
 in
 Egypto.

fuere, partem aliquam in precium alimentorum
An mundi Regi decidebant. cumque ad hunc modum om-
 2145. *Ante* nnes eorum possessiones in ius Regis devenis-
Christi. nat. sent, alius aliò migrabant, quo certius esset Re-
 2179. gium dominium. Soli Sacerdotes immunitatē
 & agros retinuerunt. postremò hęc necessitas

a Ingens mo- adeò non corpora solum, sed & animos gentis
les ex penu- in servitutem redegit, ut nihil turpe putarent
ria & cari- quo victus vitæque parari posset. postquam autē
tate proue- cessavit fames, & rigante flumine terra ad pristi-
niens. nam fertilitatem rediit, Iosephus regionis ve-
 bes obeūdo convocata per singulas multitudi-
 ne, agrorum quos Regi cesserant usufructum
 illis restituit, & adhortatus ut non secus quàm
 proprios colerent. iussit b quintam partem fru-
 ctuum Regi pendere, quæ ei iure domini debere-
 tur. qui latè insperata restitutione agrorū
 culturam strenuè aggredebantur atque hoc
 pacto tum Iosephi auctoritas, tum gentis erga
 Regem benevolentia non mediocriter crevit:
 & ius quintæ partis fructuum etiam penes Re-
 gam posteros ac successores permansit. Iacobus
 autem cum decimum septimum annum in Æ-
 gypto exegisset, inter manus filiorum vitam fi-
 niuit, precatus eius prius prosperitatem & abun-
 dantiam, & vaticinatus quòd singulorum poste-
 ri in partem possessionis Chananeæ terræ essent
 peruenturi, id quod factum est aliquanto post
 tempore. præterea collaudato Iosepho quòd ob-
 litus iniuriarum plura fratribus bona contule-
 rit, quàm vel benefactoribus deberentur. inan-
 davit suis filiis ut Iosephi filios Ephraïmen, &
 Manassen in suum numerum admitterent diui-
 sūri sorte Chananeam, quemadmodum postea
 dicitur. postremò rogavit ut in Hebrone sepe-
 lietur. Mortuus ē est autem cum vixisset annos
 centum quinquaginta minus tribus, ex maiori-
 bus

b Iosephus
 quintā fru-
 ctuum partiē
 Regi pende-
 re iubet.
 Hedio &
 Ruffinus
 Cap. 8.

c Iacobus a-
 tatis anno
 247 mori-
 tur.

OSIRI

precium alimentorum
que ad hunc modum o-
ne in ius Regis deuenit
at, quo certius esset Re-
Sacerdotes immunitatem
ostremo: hanc necessitas
am, sed & animos genti-
t, ut nihil turpe putaret
arari posset, postquam au-
ante flumine terra ad pre-
litit, Iosephus regionis ve-
cata per singulas multitudine
Regi cesserant usufructus
hortatus ut non secus quib-
iussit b quorum partem so-
rete, quæ ei iure dominij
nspertata restitutione agro-
t aggediebantur atque hoc
i autoritas, cum gentis en-
gentia non mediocriter creas-
tis fructuum etiam penes Re-
successores permansit. Iacobus
num septimum annum in E-
gyptum mansit filiorum vitam
inter manus filiorum & ab-
ius prius prosperitatem & ab-
cinatus quod singulorum posse-
ssionis Chanaanæ terre esset
quod factum est aliquanto post
terea collaudato Iosepho quod o-
plura fratribus deberentur. mar-
nec factoribus deberentur, &
ve Iosephi filios admitterent di-
um numerum quemadmodum postea
nanzam, quemadmodum postea
rogaui ut in Hebrone sepe-
tus est autem edm virissem an-
guaginta minus tribus, ex meliori
bu

bus suis nulli pietate secundus, cuius digna præ-
mia Dei benignitate est consecutus. Iosephus
a verò permittente Rege deportatum patris cor-
pus in Hebronē magnifice sepeliuit. ceterum
fratribus recusantibus cum eo reuerti, quod ti-
merent ne defuncto patre in se vindicaret, cum
non amplius esset in cuius gratiam datum ve-
niam sperarent, iussit eos posito metu nihil mali
suspiciari: & reductis secum magnas possessiones
largitus est, nec vnquam eos summa beneuolen-
tia prosequi destitit. Moritur b autem & ipse cē-
tesimo & decimo vitæ anno exacto, vir admira-
bili virtute præditus, in omnibus negotiis pru-
dens, & potestate bene viuis, quibus artibus fa-
ctum est ut neque externam genus, neque cala-
mitas de qua diximus, quicquam offecit quò
minus ad summam dignitatem euehereur. Re-
liqui etiam fratres vita feliciter exacta in E-
gypto sunt mortui, quorum corpora filij & nepo-
tes in Hebronem relata sepeliuerunt. Iosephi
e autem ossa postea translata sunt in Chananzā
per Hebrizos, dum ex Egipto populariter mi-
grarent, hoc enim ipse adiutis prius mandauit
Sed & hoc & alia huius populi gesta narra-
tori, dicemus prius causam propter quam ex
Egipto exiuerunt.

De afflictionibus Hebræorum in Egipto per
annos cccc.

C A P. V.

Aegyptij gens delicata & ad laborem segnis,
voluptatibus solum & captandis vndecun-
que lucris dedita, malè volebat Hebræis, quòd
per inuidiam ferre æquo animo illorum felici-
tatem non poterat, videntes enim genus Israe-
litarum florere, & opibus labore atque indu-
stria quævis abundare, non satis cura sibi cora-

An. mundi
2311. Ante
Christi natū
1633.

a Iacobus in
Hebronē se-
pultus.

b Iosephus
vixit anno
110. mori-
tus.

Historia li-
bri Exodi.
Hedio &
Ruffinus
Cap 9.
Exod. 1.
d Egiptio-
rum erga
Hebræos in-
uidia.

An. mundi 2353. Ante Christum nat. 611.
a Hebraeorū
*servitutis in-
 tolerabilis.*
 Incrementa existimaverunt: & cum iam Iose-
 phi beneficiorum memoriam tempus obli-
 tasset, regnumque Aegypti in aliam familiam de-
 migraisset, inhumanē a tractabant Israelitas, &
 variis laboribus atterebant. nam & flumen in
 multas fossas diducere sunt iussi & moenia ex-
 edificare, & aggeres construere, quibus inundatio-
 nes fluminis accerentur. pyramidum etiam in sa-
 nis suis structionibus vexabant gentem nostrā,
 coeundo varias artes edificare, & laboribus fi-
 rendis adfuescere. atque in hunc modum per
 600. annos fuit laboratum, Aegyptiis id agen-
 tibus ut Israelitas nimio labore perderent, no-
 stris contra omnes difficultates eluctari conan-
 tibus. Exortum est deinde aliud quiddam, cui
 genus nostrum magis etiam cuperent extin-
 ctum. Quidam *b* ex eo genere hominum quo
 gens illa vocat sacrorum scribas quorumque
 praelectionibus multum tribuit, praenunciat Re-
 gi nasciturum per id tempus apud Israelitas
 quendam *c*: s. Aegyptiorum olim graviter affli-
 cturum, Israelitas contra euecturum, si modo ad
 statem adultā perveniret. nam & virtute forte
 praecllentissimum, & gloria per omne zuūce-
 lebrem. Quo terrore percitus rex *c* edixit ex i-

c Pharaos
Hebraeorum
masculus no-
vari edicii.
Exod. 2.
 flus monitoris sententia, quicquid masculini
 sexus inter Israelitas nasceretur, in flumen pro-
 jectum necari, obstetrices etiam Aegyptias dili-
 genter observare partus Hebraeorum ac partu-
 ritiones. Sic enim cautum putabat ne obstetri-
 ces ob cognitionem edictum Regium contem-
 nerent. proposuit etiam poenam si quis clam ser-
 vare fetus auderet, ut cum tota familia tollere-
 tur. Gravis fuit haec calamitas non eo solum
 quia liberis orbabantur, & quia parentes ipsi mi-
 nistri eorum interitus esse cogebantur, sed fu-
 turum quoque tempus prospicientes inconsolabi-

labiliter

LAVII IOSEPHI
 exillimanerunt: & cum iam
 rum memoriam tempus obli-
 que Egypti in aliam familiam
 humanam a tractabant Israelitibus
 sum atterebant. nam & flumen
 diducere sunt iussi & moenia ci-
 geres exstruere, quibus inundare
 cerentur. pyramidum etiam
 onibus vexabant gentem nota-
 as artes edificare, & laboribus
 cere. atque in hunc modum
 fuit laboratum, Egyptiis id ago-
 litas nimio labore perderent, &
 mnes difficultates eluctari con-
 m est deinde aliud quiddam, &
 m magis etiam cuperent etiam
 amp h ex eo genere hominum
 at sacrorum scribas quorum
 us multum tribuit, prænunti-
 per id tempus apud Indis
 Egyptiorum olim graviter af-
 itas contra euecturum, si modis
 peruenerit nam & virtute
 num, & gloria per omne zō-
 errore percitus rex & edictis ex-
 s sententia, quicquid masculi
 elitas nasceretur, in flumen
 obsterices etiam Egyptias
 re partus Hebræarum ac par-
 im cautum putabat ne obster-
 onem edictum Regium contem-
 nit etiam pœnam si quis clām se-
 ret, ut cum tota familia collect-
 it hæc calamitas non eo solu-
 abantur, & quia parentes ipsi
 erius esse cogebantur, sed fi-
 tempus prospicientes inconso-
 labili-

labiliter tristabantur, certum generis exitium
 expectantes, quandoquidem & proles necaban- *Anno man-*
 tur, & ipsi parentibus non multo post erat mo- *di 1373.*
 riendum: atque ita in extremo infortunio con- *Ant. Chri-*
 stituti sibi videbantur. Sed nemo potest Dei *sum natum*
 voluntati resistere etiam infinitas artes in 1591.
 hoc comminiscatur, nam & puer de quo sa-
 ctorum scriba prædixerat, elusis Regis ob-
 servatoribus clām fuit educatus, & vatem non
 fuisse vanum euentus rei comprobavit, Ama-
 rames a Hebræus vir inter suos nobilis, sollici- a *Amara-*
 tus tum publico periculo ne gens defectu in- *mes futurus*
 venturis ad nihilum redigeretur, tum priuatim *Mosis pars*
 quoddam domi prægnantem uxorem haberet, ino- *Deum erat*
 pia consilij laborabat: & ad implorandum diui *pro Hebræis.*
 num præsidium conuersus, orabat ut tandē mise-
 raretur homines a quibus vnus perpetuo cul-
 tus fuerit, datēque finem præsentis afflictionis
 quæ toti generi perniciem minaretur. Deus au-
 tem precibus supplicis ad misericordiā flexus,
 assistit ei per somnum, iussitque in futurū benē
 sperare. Memorem se esse pietatis eorum a ma-
 ioribus acceptæ, nec ipsis defutura præmia, sic-
 ut nec progenitoribus defuisse. Se enim illorū
 progeniem ad tā numerosam multitudinē au-
 xisse: suo favore Abrahamum solum & Mesopo-
 tamia in Chanaanam profectū præter reliquas
 felicitates ex vxore antea sterili liberos susce-
 pisse, & successoribus amplas regiones reliquis-
 se, Ismaeli Arabiam, Chaturæ filii Troglodyti-
 dem, Isaco Chanaanam. Res etiam bello meis
 auspiciis feliciter ab eo gestas nunquam sine
 impietatis & ingræitudinis nota non meminisse
 potestis. Iacobi verō nomen etiā apud exte-
 ras gentes celebre est, tum ob eam felicitatem
 in qua ipse vixit, tum ob eam quæ posteris eius
 quāsi hæreditatio iure obliuioni quā septuagin-

—
An. mundi
 2573. *Anse*
Christ. natū
 1591.
 —

ta vitis patrem in Ægyptum comitatis oriundi-
 iam ad sexcentorum millium numerum creue-
 runt nunc quoque scito mihi cordi esse & publi-
 cam vestram incolumitatem, & priuatam tuam
 gloriam: puer enim iste cuius natiuitatis metu
 Ægyptij factus vestros ad necem damnauerunt,
 tibi nascetur. hic neque deprehendetur ab ob-
 seruatoribus, & postquam euaserit præter opi-
 nionem educatores nactus, suo tempore He-
 bræos ex Ægyptia seruitute liberabit, memo-
 riâque sempiternam hoc præclaro facinore
 consequetur non apud suos tantum, sed & apud
 exteros. me istud beneficium in te tuosque po-
 steros conferente. fratrem quoque talem habe-
 bit, qui dignus sit meo Sacerdotio ipse & poste-
 ri eius in omne æuum. His per visionem cogni-
 tis Amarames expectatus narrauit hoc Iocha-
 beli vxori, quæ res verisq; sollicitudinem au-
 xit. iam enim non puero tantum timebant, sed
 ne quo pacto promissa felicitas intercideret. sed
 a *Moses na* * mox oraculo fidem fecit mulieris partus, quæ
ens. tam facile est enixa vt observatores fefellerit,
 nihil sentientes eorū quæ in vulgaribus puerpé-
 riis sentiri solent. hunc infantulum per tres mē-
 ses clam nutrierunt. deinde Amarames veritus
 ne re deprehensa iram Regis incurreret, ac mox
 & ipse vnâ cum puero sublatuſ ē medio pro-
 missionem Dei faceret irritam. maluit salutem
 filij totam ipsius prouidentiz committere: ra-
 tus etiam si puer lateret, quod tamen perdiffi-
 cile erat, molestū tamen in continuo periculo
 viuere. non eius tantum, sed & suo. De Deo ve-
 rō certam spem habebat, prouisurum vt oracu-
 li veritatem euentus indicaret. Hoc consilium
 postquam satis placuit, excogitauerunt tale
 quiddam, lectulo ē papyro contexto, quantus
 infantulum commodē capere poterat, bitumi-
 neque

neque illico, ne aqua penetrare posset, indiderunt puerum: acque^a ita in flumen proiecti salutē diuinę prouidentię commiserunt. in hunc modum cū à flumine deferretur, Mariame infantuli soror iussu matris ex aduerso per ripam descendebat, obseruatura quò tandem piraceum illud vas deportaretur à flumine. hic verò manifestissimè Deus declarauit, nihil humana sapientia, sed omnia bonitate illius omnipotēti confici: eosque qui propter utilitatem suam aut securitatem aliis perniciem moluntur, quantalibet vrantur diligentia, sæpè tamen voti compotes non fieri: rursus qui suam salutem Deo committūt, præter opinionem è mediis periculis emergere: quod & in hoc puero videtur licet. Erat b filia Regi nomine Thermuthis, hæc dum ludū ad ripis fluminis conspiceret vas fluitans, missi natoribus iubet lectulum ad se in ripam extrahi. q. 10, ut iussum erat, allato, mirè placuit puer, quòd esset magnus ac pulcher. Tanto enim fauore Deus Mosem persecutus est, ut eum fecerit ab illis ipsis nutriti & educari, qui propter eius naturam reliquos quoque Hebræos perdendos decreuerant. itaq; iubet Thermuthis mulierem alicunde adduci, quæ puero mammam præbeat, quo non admittente mammam, sed aduersante, idque eum alia post aliam adduceretur: Mariamē quāsi non data opera, sed fortuito ad spectandum interuenisset. Nihil agis, inquit, Regina dum nutrices infanti adhibes alieni generis mulieres, quòd si Hebræam aliquam accerseres, tum foris popularis mammam admitteres. cūque rectè monere videretur puella, iussa est ipsa hoc negotium exequi, & lactantem quāpiam adducere: ac mox vsa permissa potestate, rediit adducta cōmunem matrem, ignotam omnibus quæ

Antiqua Iudaea
2373. *Antiqua*
Ch. 1. 1. 1. 1.
2591.

a Mosi in
flumine et pro-
secutus.

b Thermuthis
Pharaonis
filia ex-
trahit et su-
mine Mo-
sen.

Anno m^o m^o
di 2376.

Ante Chri-
stum natum
1588.

a Moserum
de nomina-
tus.

b Moses ab
Abrahamo
septimus.

c Moses
Thermuthis
Pharaonis
filia adopti-
uus filius.

tum aderant. tum infans perquam libenter in-
hætere mamillæ visus est: & rogâte Regina mu-
lier commissi infantis curam suscepit. & quia
projectus fuerat in profluentem, ab hoc casu no-
men est sortitus. aquâ enim Egyptij vocât Mo-
yses verò seruatos. quare ^a composita voce ex
vtrisque nomen infanti fuit inditum: qui dein-
de citra controuersiam prudētissimus Hebræo-
rum euasit, ita vt Deus iam antè prædixerat, erat
^b enim ab Abrahamo septimus. nam ipse Ama-
ramæ filius fuit, sicut pater eius Cathi, hic verò
Leuis, & Leuis Iacobi, qui ex Isaco erat prognat-
us. hic autem Abrahami erat filius. puer autem
non pro ætate proficiebat intellectu, sed inter
ludendum præ cæteris æqualibus sapere vide-
batur, & quicquid ageret, noua quadam indole
res magnas olim gerendas præ se ferebat. post
terrium verò annum ætatis admirandâ gratiam
ei Deus addidit. nemo enim erat adeo tetricus,
vt visa Mosis pulchritudine non obstupesceret:
& persæpe accidebat vt dum gestatur ac eircum-
fertur, obuios quosque in se conuerteret, ita vt
relictis seriis negotiis mallerent præcellenti eius
forma oculos pascere. Tanta erat puerilis gratia,
vt inuiri homines ab hoc spectaculo discederent.
quo ^c factum est vt Thermuthis hunc sibi fi-
lium adoptauerit, cum alioquin germanis libe-
ris cæteret. allatûmque patri ostentabat, dicens
de successore se cogitare, etiam si Deus ei nul-
lum filium gignere dederit. Hunc puerum, in-
quit, ego educaui non minus indole quàm pul-
chritudine diuinæ excellentem, quem Nilus ip-
se in sinum meû tradidisse videri potest, quem
decreui adoptare mihi filium, tibi verò in prin-
cipatu ac imperio successorê. & cum dicto patri
infantem in manus imposuit. at ille postquam
acceptum ad pectus appressisset, filiæ gratificatio-
nis co-

tus comiter diadema suū eius capiti imposuit. —
 Moses verò capiti pueriliter detractum prolabi *Anno mōdi*
 in humum passus, pedibus etiā calcavit. id quod 1376. *Anno*
 mox ominosum est visum, & regno nihil boni *Christum*
 portendere. mōxque ille sacrorum scriba qui *nat. 1588.*
 natiuitatem eius Ægyptio cladē allaturam præ-
 dixerat, occidere puerum volebat, vociferans:
 Rex, puer² iste per cuius necem nobis securita- *a Moses di-*
 tem Deus pollicetur, varicinium iam confirma- *mina promi-*
 uit, insultando tuo regno & diadema calcando. *dentia mor-*
 Hoc interempto tam Ægyptiis metū quàm He- *ti eripitur.*
 bræis spem & fiduciam adime. Thermuthis ve-
 rò confestim eum eripit, rege quoque non in-
 uito, cui Deus talem animum indiderat, Moses
 saluti providens, itaque educabatur quāp̃ accu-
 raūssimē. Quamobrem Hebræi quidem felici-
 tatē suo generi sperabant, Ægyptiis verò suspe-
 cta erat hæc educatio. sed cum nemo extaret
 vel è cognatis regiis vel ex aliis optimatibus, qui
 etiam si Moses sublatuſ esset, magnopere vide-
 retur procuraturus Ægyptiorum commoda ab-
 stinuerunt ab eius cadē. Itaque sic natus, & sic
 educatus, postquam adoleuit, breui suæ virtutis
 specimen edidit, & quantum momenti vel suis
 vel Ægyptiis esset allaturus, occasionem nactus
 talem. Æthiopes ^b qui supra Ægyptum inco- *Hedio &*
 lant, agebant & ferebant faculcates Ægyptio- *Raffinus.*
 rum, illi moti indignatione ducunt in eos exer- *cap. 10. al. 7*
 citum, contumeliam cum iniuria coniunctam *b Ægyptio-*
 vlturi: mōx prælio commissio, partim in a- *rum Rex in*
 cie ceciderunt, partim in fugam turpiter com- *Æthiopes.*
 pulsi retrò ad suos se receperunt. quo successu
 elati Æthiopes fugientibus instabant, & igna-
 uum rati si fortuna non viderentur, concepta
 spe subiugandæ Ægypti, latē tam populabantur
 degustataque prædæ dulcedine, non temperan-
 tes sibi ad maiora audenda accendebantur.

An. num.
di 2376.

Ante Chri.

Flum. na-
tum 1588.

a Mosen &
gyptij exer-
citus ducem
populanti.

b Mosen in
Aethiopes
mouet.

cumque vicinas regiones peruagantibus nemo cum armis obuiam iret, pergebat ulterius Mem-
phim usque & mare, nulla ciuitate resistere va-
lente. Quibus calamitatibus Egyptij pressi, mit-
tunt qui remedium ab oraculis petant, cumque
responsum esset, Hebraeum in auxilium aduocan-
dum, Rex a filia postulat Mosen qui vniuersis
copiis cum imperio praesit. paruit illa, sed prius
Rege iurando obstricto, nihil in perniciem
iuuenis machinaturum, pro magno hoc auxilium
imputas & sacerdotibus probro dans, quod non
puderet nunc eius opem implorare, quem prius
ut hostem occidendum esse monuerint ac ius-
serint. Moses vero Thermuthidis simul ac Re-
gis rogatu libenter hoc negotium suscipit, quod
factum gentis vtriusque vaibus laeticiam attulit.
Egyptij post partem eius virtute de Aethiopibus
victoriam, occasionem sibi per dolum tollendi
non defore sperabant: contra Hebraei, Mose vo-
pitiis praeposito, adfore sibi facultatem euadendi
ex Aegypto seruitute. Ille vero volens hostem
opprimere priusquam de aduentu suo cognos-
ceret, non per fluminis ripam, sed per interiora
terrae expeditionem fecit, qua in re satis decla-
rauit quantum ingenio polleret ac prudentia.
cum enim hoc iter difficile esset praeter multitudi-
ne serpentum (nam hi tractus plurimos gignit,
aliquot etiam genera quae nusquam alibi repe-
riuntur, noxios omnes & ipso aspectu horren-
dos, & in his quosdam volucres, ut non solum
humani laetis insidientur, sed & sublimes ex im-
proviso nocent) commentus est ad securum iter
exercitus stratagema dignum admiratione. vasa
enim plexilia non pauca e papyro in arca for-
mam fieri curauit, quae completa ibibus secum
deferrebat, est autem hoc animal infestissimum
serpentum generi. quapropter fugiant eam in-
fecta-

rugantibus semo
 gebat vlcus Me-
 ciuitate resistere
 s Egypti) pressi, mi-
 culis petant, cumq;
 in auxilium aduocat
 Mosen qui vniue
 paruit illa, sed prius
 o, nihil in perniciem
 ro magno hoc auxilium
 s probro dans, quod nō
 n implorare, quem pax
 esse monuerit ac ius
 et mutudis simul ac Re-
 negotium suscipit. quod
 vaticus leticiam amittit
 us virtute de Æthiopibus
 em sibi per dolum tollendi
 it: contra Hebræi, Mose co-
 re sibi facultatem euadendi
 e. Ille vero volens hostem
 am de aduentu suo cogni-
 tis rapam, sed per interiora
 m tecit, qua in re satis de-
 enio polletet ac prudētia
 difficile esset pax multitudine
 m hi tractus plurimos gignit,
 era quæ nusquam alibi repe-
 omnes & ipso aspectu horren-
 idam volucres, vt non solum
 licentur, sed & sublimes ex im-
) commentus est ad securū iter
 ema dignum admiratione. vasa
 on pauca e papyro in arce for-
 uit, quæ completa ibibus secum
 utem hoc animal infestissimum
 i. quapropter fugiant eorum in-
 feda-

sedationem, & inter fugiendum sicut à cervis
 retracti deuorantur. sunt autem mansuetæ alicæ,
 & contra solos serpentes feroces. de quibus nūc
 desino plura, utpote apud Græcos non incogni-
 tis. postquam igitur ventum est in terram vene-
 nolis beluolis scatentem, ibes illis immisit. qua-
 rum bona opera vsus, itinere impune peracto,
 nec opinos Æthiopes inuasit: cōmissōque præ-
 lio solos ac fugatos, & spe occupandæ Ægypti
 frustratos retrō in suam regionem cōpulit. nec
 hoc contentus oppida illorum euertebat, & v-
 bique magna cædes hostium patrabatur. quo
 factum est vt post hæc auspiciis Moïsis feliciter
 gesta tantam alacritatem exercitus præ se ferret,
 vt nihil non laboris toleraturus videretur, iam-
 que aut excidium aut captiuitas Æthiopibus
 immineret. ad vltimum cōpulsus in Saba re-
 giam eius gentis, quam postea Cambyfes Per-
 sarum rex de sororis suæ nomine Meroen ap-
 pellauit, obsidione sunt cincti. erat autem penē
 inexpugnabilis, utpote Nilo circumquaque cin-
 cta, accedentibus ad eius munitionem & aliis
 fluuiis Astapo & Astoborra, qui obiectu suo dif-
 ficiliorem traiectum facerent. itaque sita in in-
 sula, & muro valido inclusa, nō fluminibus tan-
 tum arcebat hostem, sed & aggeribus, qui me-
 dia inter & flumina ad eorum inūdationes pro-
 hibendas exstructi, ad hoc quoque tum prode-
 rant quod hosti etiam post superata flumina a-
 dium ad urbem oppugnandam negabant. Hic
 cum Moses desiderē exercitum ociosum agrē
 ferret, hoste non audente manus conferere, in-
 terim tale quiddam accidit. erat Æthiopum
 regi filia nomine Tharbis. hæc Moïsen mori-
 bus exercitum admoventem & egregiè dimi-
 canem conspicata, virtutēque viti admirata,
 qui & Ægyptiorum fortunam labantem in in-

An. mundi

1376.

Ante natum

Christum

1588.

a Moïsi &

Hebræorum

contra Æ-

thiopes vi-

toria.

b Saba re-

gia obsidio-

ne cincta.

c Tharbis

Æthiopum

Regis filia

Mosis coniu-

gium perie-

An mundi
2400. *Ante*
Christi natū.
1564.
tegrum restituisse, & Ethiopas modo victo-
res in extremum periculum adduxisset, vehē-
menti eius amore est correpta: quo indices cres-
cente, mittit ad eum ē servis fīdissimos coniū-
gium suum offerens. assensit ille hac conditione

iureiurando firmata, post urbem sibi traditam
ducturum se eam vrotē: ac mox dicta factum
sequitur. Sēquitur est nihilominus in hostem,
& actis Deo gratiis nuptiisque celebratis, Æ-
gyptiorum exercitus victor domum est redu-

a. Mosi insi-
diantur
Ægyptij.
Exod. 2.
ctus. illi^a verō accepta salute odium pro gra-
tia Mosi reposuerunt, & maioribus studiis in-
sidias contra eum machinabantur: suspicati que
ne rebus feliciter gestis elatus res novas in Æ-
gypto moliretur, apud regem eum cadis accu-

An. mundi
2413.
Ante Chri-
nat. 1551.
sauerunt. iam enim & ipse suspectum hominem
habere cōperat, partim invidia motus ob bel-
lum fortiter ac prudenter administratum, par-
tim etiam metu alicuius cladis, sollicitantibus

huc & irritantibus indefinenter scribis ac sacri-
ficis: vt iam Moses minimo minus abesset à
perniciē, opprimendus dubio procul, nisi rem
Cap. 11. al. 8. olfaciens in ipso temporis articulo se clam sub-

duxisset. & cum vias obseruari intelligeret, per
solitudines fugam arripuit, qua euasurum ini-
mici minimē suspicabantur: & quamuis ali-
menta nusquam inueniret, in ediam patientia

b. Mosi ad
Madienam
urbem pro-
fugis.
superabat. cūque b ad urbem Madienam per-
uenisset, in rubri maris littore sitam, denomi-
natam ab vno ex Abrahami & Chaturę filijs, se-
dens ad quandam puteum lassitudinem ex la-
botioso itinere cōtractam recreabat. erat enim

tempus meridianum, & urbem iam in prospe-
ctu habebat. Hoc loco ei negotium incidit
natum ex incolarum viuendi ratione, per quod
& virtutem suam declarauit, & mellioris fortu-
næ occasionem inuenit. cum enim ea regio

laborer

h modo vid
uxisset, vehe
uo indies cre
tissimos con
nac condicio
a sibi tradita
ox dista factus
nus in hostem
celebratis, A
num est red
odium progu
ribus studiis in
ur: suspicatio
es nouas in
um cordis acc
tum homines
a motus obet
nistratum, par
sollicitantibus
scribis ac sacri
minus abesse i
procul, nisi rem
ulo se clam sub
intelligeret, po
a euasurum in
de quamuis ali
diam patientis
Madienam per
itam, denomi
haturq; filis, se
tudinem ex la
abar. erat enim
iam in prosper
gerium incidi
tione, per quod
melioris for
enim ea regio
labores

laboret aquarum inopia, pastores operam da
bant ut primi puteos occuparent, ne forte ex
hausta aqua ab aliis, ipsorum pecora potu care
re cogerentur. Veniunt igitur ad puteum se
ptem virgines sorores, Raguelis sacerdotis filiz,
qui in magno honore ab eius loci habitatori
bus habebatur: quz patris gregum curam ge
rentes, id quod etiam per feminas apud Tro
glodytas ex more fit, hausta aqua quantum
satis videbatur, gregibus eam potandam in la
cunas ad hunc vium factas diffundunt. cumque
pastores superuenissent, & reuellendo puellas
aquam sibi usurparent, Moses^a iniquum ratus a Moses Ra
non ferre opem iniuriam patientibus virgini
bus, & se inspectante vim virorum plus pol
lere quam ius puellarum, abactis usurpatori
bus auxilium eis ita ut decebat prebuit. at illz
accepto beneficio postquam ad patrem vene
runt, & pastorum iniuriam & quomodo ab ho
spite adiuta fuerint, ei retulerunt: rogabant
que ne illi hoc beneficium petiret. tum ille col
laudata puellarum erga benefactorem gratitu
dine, iussit ut Moysen adducerent meritam gra
tiam recepturum. Qui ubi venit, indicauit
ei quomodo ex filiabus cognouisset de auxi
lio quod eis tulerat, & virtutem eius admira
tus, in non ingratos hoc beneficium colloca
tum aiebat relaturum enim se gratiam, non
modò patrem, sed etiam aliquanto maiorem.
deinde b adoptato in filium vnam ex filiabus b Raguel
nuptum tradidit hac pecorum, ex quibus olim Mo
vniuersa barbarorum possessio conitabat, cu
ratorem eum ac dominum constituit. Hanc
fortunam Moyses nactus apud Ietheglzum, quod dicitur
Raguelis cognomen erat, debebat apud locer
um pascens pecora. aliquanto verò post, egre
pastum greges in montem, qui dicitur Sina,

An. mundi
2413. Ante
Christ. natū
1551.

a Moses Ra
guelis sacer
dotis filia
bus fert opē
contra pa
stros.

Raguel
Mose vnam
ex filiabus
nuptum tra-

An. mundi
2413.

Ante Chri-
stum natum
1551.

Hecdi &
Rufinus
Cap. 12. al.
9.
Exodi 3.
a Mos. Deu
in rubi ar
dente appa
ret.

omnium in ea regione celsissimum, & pascuis
valde commodum. abundabat enim herba, eo
quodd vulgato rumore numen illic habitare, pa-
storibus hætenus inaccessus ob religionem lo-
ci fuerat. in eo mōte mirabile vidit prodigium.
ignis^a enim rubi fruticem depascere visus nec
frondes, nec fiores, nec ramos quiequam læsit,
cum tamen inde maximæ & flagrantissima flam-
ma emicuisset. ille tam inopinato spectaculo
non mediocriter attonitus magis etiam obsta-
uit postquam vocē ex igne emissam & nomi-
natim sibi vocato verba facientem audiuit: qui-
bus & audaciam eius taxavit, qui non sit veritus
locum hætenus ob religionem hominibus in-
accessum calcare, & consuluit insuper ut quā
longissimē à flammis abscederet: & contēntus
quidem sit hac visione, nō indignus ea propter
suam ac maiorum suorū virtutem habitus, ex-
terū vltius nihil curiosē inquirat. prædixit
etiam quantum honorem ac gloriā consecu-
turus esset apud homines diuino fauore assis-
tentibusque confidenter in Ægyptum proficisci,
futurum illuc ducem ac dactorem Hebræorum
multitudinis, & liberatōrū cognatum populū
ab iniqua eius genis dominatione. Etenim ha-
bitari sunt, inquit, terrā illam quam Abra-
hamus generis vestri princeps tenuit, & omnia
bona eius pœcepturi, tua prudentia ad hanc fe-
licitatem illos perducite. Sed fac memineris,
ut eductis Hebræis ex Ægypto in hoc loco sa-
crificium gratiarū actionis ob fel cū successum
offeras, & oraculum quiddē tale ex igne prodit.
Moses^b verō tam visis quā auditis terretus in-
sit, Potē itz quiddē tuæ domine quē & ego vene-
tor & maiores mei coluerunt, nō sum tam insa-
nus ut parere dubitem: attamen non intelligo
quomodo vir priuatus & nullis viribus pradi-
tus,

b Mosē &
Israelitæ
miraculis
Dei con-
uincit, ut
ipsum pro-
missionibus
fide habeat.
Exod. 4.

ea regione celsissimum & modum abundabat enim ben-
to tumore nomen illie habita-
natenus inaccessus ob religione
in eo mōte mirabilē vidit pro-
misi ubi fruticem depascere vili-
nec flores, nec ramos quiescent
en inde maximas & flagrantissimas
cussit. ille tam inopinato specta-
diocriter attonitus magis etiam col-
luctuam vocē ex igne emissam & ac-
tudiū vocato verba facientem audire
audaciam eius taxavit, qui non in ve-
hātenus ob religionem hominū
um calcare, & consulti in super veu-
tūne a flammis abscederet: & con-
m ut hac visione, nō indignus es prop-
ac maiorum suorum virtutem habuit,
a vltterius nihil curiosē inquirat. pte
quantum honorem ac gloriā conse-
eilet apud homines diuino fauore ab-
tūque confidenter in Ægyptum profecti
am illie ducem ac dactorem Hebræo-
audinis, & liberatorū cognatum populi
qua eius gentis dominatione. Etenim
ri sunt, inquit, terram illam quam Abo-
genetis velttri princeps tenuit, & om-
nus porceperi, tua prudentia ad hunc
m illos perducente. Sed fac memineri
s Hebræis ex Ægypto in hoc loco h
gratiarū actionis ob fel cē successus
& oraculum quidē tale ex igne produ-
verō tam visis quā auditis reueren-
iz quidē tu domine quē & ego reu-
iores mei coluerunt, nō sum tam inibi
re dubitem: acram non intelligi
vix priuatus & nullis vicibus pra-
con

tos, vel meis persuadere potero, vt relicta terra
quam nunc habitant, me ducem sequantur: vel
etiam si persuaserō, quomodo Pharaones sit co-
gendus vt illos exire permittat, quorum opera
& labore constat Ægyptiorum felicitas. Deus
autem iussit illū securū esse de toto hoc nego-
cio, se illi nūquam non adfuturum pollicens, &
siue verbis opus fuerit, vim persuadendi largi-
turum, siue operibus, virum satis additurum.
mox iussit vt virga in terrā proiecta fidem pro-
missorū acciperet. quo facto, draco humi repe-
bat, & in spiras se conuoluens caput erigebat
quasi repugnatur⁹ si quis insequeretur: ac mox a Moysi vir
denud in virgam est mutatus. post hoc b manū ga in Dra-
in sinum mittere iussus cum paruisset, albam & conam mu-
colore calci similem exemit, quæ mox in pristī
a. num colorem rediit. iussus c deinde aquam ē b Moysi ma-
propinquo hauistā humi effundere, vidit in co-
lorem sanguineum versam. Ad hæc stupentem c Moyses a-
vt considat hortatur, cum sciat maximum sibi
adiutorem affore, vtque apud omnes his prodigi-
bus vtendo fidem illis faciat a Deo se missum, veritatem in
eiusque iussu omnia facere, tret sine cunctatio-
ne, & festinus in d Ægyptum properaret, neque d Moyses in
die neque nocte iter intermitendo, neue diu
tempus terēdo longiorem Hebræis seruitutem ad liberan-
& afflictionē redderet. Moyses autem nihil am-
dos Israeli-
plius dubitans de promissionibus, quarnm cer-
titudinem tot argumentis auditis & visis satis
colligebat, precatus vt eandē potentiam in Ægy-
pto, cum exerta opus fuerit, experiretur: sup-
plex illud etiam rogabat vt quem conspectu ac
colloquio suo dignatus fuerat, ei nomen quo-
que suum volens ac libens indicaret, vt rem
diuinā illi aliquando facturū nominatim eum
ad sacrificium inuocare possit. cum Deus aperit
ei suum nomen, nunquam antea hominū visi

An. mundi

2454

Ante Chri-

stum nat.

1510.

audicum aut cognitum, quod mihi eloqui nec
Anno mun- ius nec fas esse arbitror. Mosis vero non tunc tar-
 di 1454. tum, sed quotiescunque opus esset talium pro-
 digiorum facultas aderat, atque ita nihil dubi-
 tans de oraculi ex igne redditi veritate, &que

Ante Chri- Dei adiutoris favore, magnam spem concepit
 stum natum
 1510. fore ut tandem & sui liberarentur, & Egypti
 insigni aliqua clade afficerentur.

Hedio & Cúmque cognouisset Pharaethem Egyptia-
Ruffinus ram regem sub quo ipse fugerat, esse defunctum,
 Cap. 13. 21. à Raguele commeatum rogat, ut salua eius pace
 10. ac gratia liceat sibi in ^a Egyptum ob publicam

a Moses ex cognatorum ac tribulium suorum utilitatem
Madian in proficisci. quo impetrato & assumpta quam ibi
a Egyptum duxerat Raguele filia, liberisque communibus
proficiscitur. b Gerso & Eleazaro, iter in Egyptum arripit:

b Moses duo quorum nominum prius peregrinum significat,
filij Gerso & posterius, Dei auxilium, quòd diuina ope infi-
Eleazarum. dias Egyptiorum euasisset, cúmque iam non
 longè à limitibus abessent, Ason frater venit

obuiam Deo sic iubente: cui mox indicauit
 quicquid in monte viderat, & omnia manda-
 ta quæ diuinitus illic acceperat. mox & ulterius

c Moses ab progressus obuios inuenit præstâtissimos quos-
Hebrai in que Hebræorum, qui aduentum eius præsen-
a Egypto ferant: & mox ne quid amplius de fide Mosis
exceptum mi- dubitarent, prodigia diuinæ voluntati attestan-
racula eis tia sunt eis ob oculos exhibita: quibus præter
exhibet. omnem opinionem visis attoniti, sperare iam
Exod. 5. 7. cœperunt prouidentiam Dei securitati illorum
 & incolumitati non defuturam. Atque dicit ob-
 sequentiore nactus Hebræos, & in potestate
 ipsius se futuros poscentes, accensos nimirum
 libertatis amore. ad nouum regem se conferit.
 Ibi posteaquam commemorasset operam suam
 pro Egyptiis contra Æthiopes contemptim a-
 gros eorum vastantes nauatam, laborisque ex-
 hau-

d Moses *Egyptio* *gem. 15.* *raculus di-* *mittat hor-*
tatur.

1032PH
tum, quod mihi dedit. *Ex* auctoribus dum non aliter quam pro suis popula-
ritur. *Mosi* vero non ita. *Ex* tribus bellum administraret, adiecit malam gra-
tiamque opus esset talium. *Ex* tiam pro tot beneficiis sibi redditam, oraculum
as aderat, atque ita nihil. *Ex* deinde in Sina monte acceptum regi aperit, nec
ex igne redditi veritate, de non prodigia quibus de voluntate Dei confir-
uore, magnam spem conc- matus omnem hzitationem posuerit, singi-
& sui liberarentur, & feg- latim enumerat. addit deinde preces ne per
ade affererentur. incredulitatem Dei decretis obstaculo esse ve-
lit. ceterum^a cum à rege contemptum audiri a

phouisset Pharaonem Egypti- *Pharaoni*
quo ipse fugerat, esse de causi- *prodigia ex-*
amorem rogar, vt salua eius p- *digiorum*
tibi in^a Egyptum ob publicis *quæ in Sina*
ac tribulium suorum visum *viderat.*
impetrato & assumpta quam *Rex*
elis filia, libertique communi *verò itatus*
azaro, iter in Egyptum arrip- *hibet ad oses.*
inum prius peregrinum signifi-
ei auxilium, quod diuina ope in
orum euasisset, cumque iam in
ibus abessent, Asion frater ve-
sic iubente: cui mox indicum
monte viderat, & omnia man-
tus illie acceperat. mox e vltim-
uios inuenit præstantissimos qui-
rum, qui aduenium eius pzele-
ox ne quid amplius de fide Mo-
prodigia diuinæ voluntati attesta-
b oculos exhibita: quibus pzele-
nionem visis attoniti, sperare in
ouidentiam Dei secuturi illorum
ait non defuturam. Atque dicit ob-
sactis Hebræos, & in postellu-
vtros pollicentes, accessos nimirum
ore. ad nouum regem se confer-
am commemorasset operam iust-
contra Ethiopas contemptum
astantes nauatam, laborisque ex-
bau-

An. mundi
2454.
Ante Chri.
nat. 1510.

scelerum eum appellat, qui Egyptiorum olim
fugitiuus, nunc magicis præstigiis instructus ad
reliquos decipiendos venerit. Habere se quo-
que sacerdotes qui eadem ostenta teperesentare
noscent, non minus peritos huiusmodi artium:
nec esse cur se Moses iactare debeat, quasi so-
lus diuina præ cæteris virtute polleat, atque
ita apud eundem multitudinem quasi supra mor-
talem conduionem potius se vendiderit: confe-
ssimque eum & ipsi suas virgas protulerunt, in
dracones supè veris. Tum Moses nihil his mo-
tus, ne ipse quidem, inquit, ignoro aut con-
temno artes Egyptiorum, attamen quæ ego
operor, tanta præstantiora esse aio, quam i-
storum magiam, quanto intervallo res diuinæ
humanas post se relinquunt. Iamque manife-
stè declarabo non esse hoc præstigias veritatis
specie parum cautis imponentes, sed ipsissi-
mam Dei virtutem, argumentum omnipoten-
tis illius voluntatis apud incredulos futuram: &
eum dicto virgam in terram mittit, iubens vt
sua draco, quæ mox dicto parens^b Egyptiorum b *Mosi vir*
virga quæ draconum specie reptabant, vnath ga. *denoras*
postuliam aggressa omnes ad vnam deuorauit. *Egyptiorum*
ac mox in pristinam speciem reuerfam *Moses virgas.*
rursus sustulit. Rex autem ad indignationem

Annemundis 1454.

Ante Christum nat.

1510.

a Pharae Hebraeos gravioribus operum difficultatibus premit.

Exod. 6.

b Moses Regem iterum Hebraeos ut dimittat hortatur.

magis quam admirationem hoc facto commotus, cum nihil actutum respondisset, neque quantum Aegyptiacis artibus profectum, mandata operarum exactori qui Hebraeis erat praepositus, ut de labore nihil eis remittat, sed gravioribus etiam quam ante operum difficultatibus premar. at ille prius paleas eis ad lateres fingerdos praebere solitus, posthac id facere desinens interdum decentes in opere noctu ad componendas paleas dimittebat, pristini laboris otio conduplicaturus. Moses autem neque minis regis a proposito deturbatur, neque assiduis suorum querelis ut a cepto desisteret vel minimum fluctebatur: sed obfirmato contra vitumque animo, in hoc totus erat, ut suos in optatissimam libertatem restitueret, itaque denuo Regem accedens, suadens ut dimittat Hebraeos in Sinam montem, illic Deo sacrificaturos, hoc enim ipsum iussisset, nec posse quenquam eius voluntati resistere, quapropter dandam operam ne favorem eius continere videatur, utque populo potestatem erundi faciat, ne forte contra moliendo post hoc culpam in se transferat, si quid ipsi tale acciderit, qualia Dei voluntati resistenteibus evenire solent. Nam necessario calamitates eos comprehendere qui divinam iram in se provocaverint: & tum terram totam aërem illis infestum existere, tum precatione filiorum parum feliciter procedere, elementis etiam ad vindicandum in eos concitatis. atque haec mala non posse evitare Aegyptios, & iam Hebraeos regione eorum exire contingant, nisi hanc professionem bona pace ipsorum impetraverint. Rege vero nihili faciente verba Moysi, neque vel tantillum ad eius preces adveniente, gravissima mala in Aegyptos incubuerunt: quae singulariter recensere tum propter eorum novitatem, tum ut eo magis appareat non vni

uisse

fuisse vatis nostri prae-dictiones : postremo quia
 hominum interest talia cognoscere, quod magis
 ea caueant, quibus irritatus Deus ad infligendas
 poenas commoueri solet : Primum a amnis san-
 guineis fluentis prolapsus, ad potus inopiam eos
 redegit, cum praeterea nullum fontem habeant. nec
 coloris tantum id erat vitium, sed si quis siti co-
 actus gustaret, coelestem acri dolore torripitur
 tur : eratque talis Aegyptiis solis, Hebraeis vero
 dulcis ac potabilis, & omnino pristina naturam
 retinens. quo miraculo Rex inops consilij, timens
 incolumitari gentis, permisit Hebraeos abire. cum-
 que malum cessasset, rursus ad pristinam men-
 tem rediit, sententiam suam reuocans. Deus autem
 motus hominis ingratitude, qui nec a pericu-
 lo liberatus vellet sapere, aliam plagam Aegypto
 infligit. Ranarum b vis immensa terram eorum
 populabatur, refertus erat & fluuius, ut aqua in
 de non nisi sanie harum vitia hauriri posset, im-
 morientibus earum plerisque & impurescen-
 tibus. plena erat & terra turpi limo ex quo e-
 nascebantur, rursusque in eundem resolveban-
 tur: quin & domesticum victum foedabant in es-
 culentis ac poculentis nusquam non repertis, &
 in cubilibus quoque passim oberrantes : ita ut
 omnia foeterent putore & ranis mortuis exha-
 lante infectis. His malis cum exagitantur A-
 gyptij, Rex iubet Moysen cum Hebraeis abire quod
 vellet: quae primum hos dixit euasuerunt ranas,
 terraeque simul & flumen in pristina naturam sunt
 restituta, vix dum hoc malum cessauerat, cum Pha-
 raon de nouo mutatus, priorum oblitus rei-
 nere populum coepit: & quasi aliarum etiam affli-
 ctionum naturas experiri vellet, negabat exitum
 quem prius concesserat timore magis compul-
 sus quam ex animi sui sententia. Rursus igitur
 Deus alia clade in homines fraudulentum

Anno mos-
 di 2454.

Ante (hri-
 stum nat.

1510.

a Prima
 Aegyptiorum

plaga: A-
 qua in san-
 guinem mu-
 tata.

Exod. 7.

Exod. 8. 9.

b Altera
 plaga, Ra-
 na.

— vindicat. pedunculorum^a enim magna vis ē
An. mundi corporibus Aegyptiorum scatebat, à quibus ma-
2454. li malè perdebantur, neque lauacris, neque

Ante Chri. medicamentorum inunctionibus extinguere eos
nat. 1510. valentes. Qua noua peste turbatus Rex, & non

a *Tertia* pitudinē tertius, nequam cum esset, agrē dimi-
plaga, Pedi diata ex parte respuit. Hebræis enim exire per
culi. missis, ac mox malo cessante, liberos & vxores

b Quarta
plaga, Be-
stia.

c Quinta etiamen eorum veneno à morbis corripiebatur. Rege verò notum quidem resipiscente. et voluntati diuinæ cederet, sed mulieres quidem cum vitis dimittente, pueros verò retinere vo-

d Sexta pla
ga, Vlcera.

e Septima
plaga, Gran
da.

f. Offana
plaga, Lo-
cusa.

Enod. 10. ut fructuum colligendorum spes Aegyptiis om-

nibus omni nō sit adempta. Quod si Rex stultus
 tantum, & non etiam malus fuisset, poterat vel
 iam dictis eladibus admonitus resipiscere, ut 2454. *Am. mundi*
 tandem de aliquo tot malorum remedio cogi- *Christum*
 tare inciperet. at Pharaōthes tamen si non ita in- *nat. 1510.*
 saniebat ut causam non intelligeret, tamen tan-
 ta malicia pectus eius obsederat, ut adduci nullo
 modo posset, quin Deo quasi per contentionem
 repugnare, & in publica commoda sciens vo-
 lensque peccare pergeret. itaque tandē Hebræis
 pueros etiam vnā cum mulieribus concedit, sed
 iussis ut bona sua Ægyptiis tanquam prædam re-
 linquerent, eo quod ex ipsorum bonis nihil
 post tot calamitates superesse conquerebantur.
 Mose verò negante æquum postulari, alioqui
 non habituros vnde sacrificarent, atque hac
 controuerſia diutius durante, tam densæ *a* te. *a* *Nona pla-*
nebræ omnisque luminis expertes Ægyptiis sunt *ga, Tene-*
circumfusa, ut prospectu in vniuersum pri- *bra.*
 uati alij alio casu absumerentur, illo quoque
 metu imminente, ne fortē penitus ab ea caligi-
 ne absorberentur. deinde his discussis post tres
 dies ac totidem noctes, cum nondum flectere-
 tur Pharaōthes ut liberū exitum permitteret,
 his verbis eum Moses aggreditur, Quousque
 repugnabis Dei voluntati, qui omnino vult
 ac iubet Hebræos dimitti, nec est aliud præter
 hoc remedium aduersus mala, quibus affligimi-
 ni. Rex *b* verò iratē ferens hanc dicendi liber- *b* *Mosen*
 tatem, minatus est eum capite plectendum, si *Pharao pro-*
 posthac de hac re molestus esse pergeret. Respo- *pollit.*
 dit Moses, se non amplius hac de causa verba *Exo. 10. 11.*
 facturum, sed ipsum cum optimatibus Ægyptiis *12.*
 autò Hebræos rogaturum ut quā primum in-
 de proficiscantur. atque his dictis abiit. Deus
 autem cum decreuisset adhuc vna plaga ictos
 Ægyptios cogere ac dimittēdos Hebræos, iussit

quàm ad satietatem, quapropter in memoriam
eius inopix ^a festa per octo dies celebramus, *An. mundi*
quos vocamus azymorum. ceterùm ^b multitu- *2454.*
do migrantium vnà cum liberis & vxoribus, vix *Ante Chri-*
erat numerabilis, qui verò militarem *statem* *sum nas.*
habebant sexcentorum millium numerum ex- *1510.*
plebant.

Quomodo Moſe duce Aegyptum reliquerunt.

CAP. VI.

Reliquerunt^c autem Aegyptum mense Xan- *Israel. nu-*
thico, luna quintadecima, anno quadringē- *merus.*
teſimo trigeſimo poſtquam Abraham pater no- *c Tempus*
ſter in Chananziam venit: & poſt Iacobi migra- *emitur ex*
tionem in Aegyptum anno ducenteſimo deci- *Aegypt.*
mo quinto. Moſes verò annum tunc agebat o- *Erod. 11.*
ctogaeſimum, & frater eius Aaron triennio erat *d Iofeph*
maior. deſerebant ^d etiam ſecum oſſa Iofephi, *oſſa.*
ita vt filiis ſuis mandauerat. Aegyptios autē per- *Hedio &*
nituit quòd Hebręos dimiſſent: cùmq; rex prę *Ruffinus.*
ceteris hanc rem zgrę ferret, totum præſtigiiſ *cap. 14. al. 15.*
Moſis imputans, de ceterò eſt, vt in eos irruerent:
& ^e correptis armis reliquęque apparatu, perſe- *e Iſraelitas*
quebatur, retracturi ſi poſſent aſſequi, nō enim *Aegyptij*
timendum ne Deus offendatur, cùm iam ſemel *perſequun-*
exitus illis ſit conceſſus. ſperabant etiam facile *tur.*
ſe in potēſtatem redacturos inermes & de via
laſſos. itaque obuium quemque rogantes quā
ecenderent, raptim inſequebantur, tamenſi per
viam difficilem non ſolū exercitibus, ſed ex-
peditis quoque viſitoribus. Moſes autē hac He-
bręos idē duxit, vt ſi Aegyptij mutata ſentētia
perſequi eos vellent. pœnas malitię violatiq; *f Quare*
pacti perſoluerent, nēve Palæſtini, quos ob ve- *Moſes Iſra-*
terem ſimulatē inſenſos habebat, de hac pro- *elias non du-*
ſeſſione certiores fieri poſſent. eſt enim illo- *uerit per-*
rum regio Aegypti contemina-quapropter *et ſo Palæſtinam*

missa via quæ in Palæstinam ducit, per desertum
via dispendiosa ac difficili voluit Chanaanem
An. mundi 2454. Ante
Christ. natum
rem? Sina populum sacrificaturum adducere,
sed ubi ad rubrum mare peruentum est, ecce

Aegyptiorum multitudo circumfusa in ætrem
a Israelita eos compellit. aderant enim septingenti currus
ab Egyptio cum equitum quinquaginta millibus & ducen-
tum milia scutatorum peditum. hi vias omnes
tudine ad obfederant, quibus fugium Hebræis parere
mare rubrum poterat, inter rupes & mare conclusus, quo
singuntur. Exod. 14.
b Israeliti
ei populi ab
Egyptiis
clausi anati-
m.

loco mons præ aspretis iniuius ad litus vsque
procurrit. atque ita ne fugæ quidem spe relle-
b Hebræos mare, inter & montem obsidione
premebant. oppositis armatis quæ exitus in cæ-
pos aperiebatur. in hac locum iniquitate
conclusi, cum nec obsidionem præ inopia to-
lerare, nec exitum ad fugam invenire possent.
nec arma adesse etiam si maxime pugnare cu-
perent, nihil superesse videbant nisi ut turpi
deditione salutem consulerent, quo factum est ut
Mosen inculpant, oblitum prodigiorum quibus
libertatem eis Deus significauerat, minimum
que aberat quin Propheta lapidato, contem-
ptisque per incredulitatem pollicitationibus,
deditione in pristinam servitutem redirent.
nam & lamentis mulierum ac puerorum exas-
perabantur, nihil nisi perniciem expectan-
tiam, cum essent rupibus & mari & armatis
circumcirca cincti, nec vlla spes effugij relinque-
retur. Moses autem efferrata licet contra se tur-
ba nulli succumbens difficulati non cessabat eis
prospicere. Deo fretus, quæ post libertatis præ-
sagia probabile non erat permissurum ut aut dele-
rentur, aut in potestatem inimicorum relaberentur.
cypriusque medius in concione constiti sedit,
sic ut ps verba fecit. si c homo aliquis res ve-

o Moses po-
pulum ut
Deo totum se
dedat hortat
tur.

stras

1710. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046. 2047. 2048. 2049. 2050. 2051. 2052. 2053. 2054. 2055. 2056. 2057. 2058. 2059. 2060. 2061. 2062. 2063. 2064. 2065. 2066. 2067. 2068. 2069. 2070. 2071. 2072. 2073. 2074. 2075. 2076. 2077. 2078. 2079. 2080. 2081. 2082. 2083. 2084. 2085. 2086. 2087. 2088. 2089. 2090. 2091. 2092. 2093. 2094. 2095. 2096. 2097. 2098. 2099. 2100. 2101. 2102. 2103. 2104. 2105. 2106. 2107. 2108. 2109. 2110. 2111. 2112. 2113. 2114. 2115. 2116. 2117. 2118. 2119. 2120. 2121. 2122. 2123. 2124. 2125. 2126. 2127. 2128. 2129. 2130. 2131. 2132. 2133. 2134. 2135. 2136. 2137. 2138. 2139. 2140. 2141. 2142. 2143. 2144. 2145. 2146. 2147. 2148. 2149. 2150. 2151. 2152. 2153. 2154. 2155. 2156. 2157. 2158. 2159. 2160. 2161. 2162. 2163. 2164. 2165. 2166. 2167. 2168. 2169. 2170. 2171. 2172. 2173. 2174. 2175. 2176. 2177. 2178. 2179. 2180. 2181. 2182. 2183. 2184. 2185. 2186. 2187. 2188. 2189. 2190. 2191. 2192. 2193. 2194. 2195. 2196. 2197. 2198. 2199. 2200. 2201. 2202. 2203. 2204. 2205. 2206. 2207. 2208. 2209. 2210. 2211. 2212. 2213. 2214. 2215. 2216. 2217. 2218. 2219. 2220. 2221. 2222. 2223. 2224. 2225. 2226. 2227. 2228. 2229. 2230. 2231. 2232. 2233. 2234. 2235. 2236. 2237. 2238. 2239. 2240. 2241. 2242. 2243. 2244. 2245. 2246. 2247. 2248. 2249. 2250. 2251. 2252. 2253. 2254. 2255. 2256. 2257. 2258. 2259. 2260. 2261. 2262. 2263. 2264. 2265. 2266. 2267. 2268. 2269. 2270. 2271. 2272. 2273. 2274. 2275. 2276. 2277. 2278. 2279. 2280. 2281. 2282. 2283. 2284. 2285. 2286. 2287. 2288. 2289. 2290. 2291. 2292. 2293. 2294. 2295. 2296. 2297. 2298. 2299. 2300. 2301. 2302. 2303. 2304. 2305. 2306. 2307. 2308. 2309. 2310. 2311. 2312. 2313. 2314. 2315. 2316. 2317. 2318. 2319. 2320. 2321. 2322. 2323. 2324. 2325. 2326. 2327. 2328. 2329. 2330. 2331. 2332. 2333. 2334. 2335. 2336. 2337. 2338. 2339. 2340. 2341. 2342. 2343. 2344. 2345. 2346. 2347. 2348. 2349. 2350. 2351. 2352. 2353. 2354. 2355. 2356. 2357. 2358. 2359. 2360. 2361. 2362. 2363. 2364. 2365. 2366. 2367. 2368. 2369. 2370. 2371. 2372. 2373. 2374. 2375. 2376. 2377. 2378. 2379. 2380. 2381. 2382. 2383. 2384. 2385. 2386. 2387. 2388. 2389. 2390. 2391. 2392. 2393. 2394. 2395. 2396. 2397. 2398. 2399. 2400. 2401. 2402. 2403. 2404. 2405. 2406. 2407. 2408. 2409. 2410. 2411. 2412. 2413. 2414. 2415. 2416. 2417. 2418. 2419. 2420. 2421. 2422. 2423. 2424. 2425. 2426. 2427. 2428. 2429. 2430. 2431. 2432. 2433. 2434. 2435. 2436. 2437. 2438. 2439. 2440. 2441. 2442. 2443. 2444. 2445. 2446. 2447. 2448. 2449. 2450. 2451. 2452. 2453. 2454. 2455. 2456. 2457. 2458. 2459. 2460. 2461. 2462. 2463. 2464. 2465. 2466. 2467. 2468. 2469. 2470. 2471. 2472. 2473. 2474. 2475. 2476. 2477. 2478. 2479. 2480. 2481. 2482. 2483. 2484. 2485. 2486. 2487. 2488. 2489. 2490. 2491. 2492. 2493. 2494. 2495. 2496. 2497. 2498. 2499. 2500. 2501. 2502. 2503. 2504. 2505. 2506. 2507. 2508. 2509. 2510. 2511. 2512. 2513. 2514. 2515. 2516. 2517. 2518. 2519. 2520. 2521. 2522. 2523. 2524. 2525. 2526. 2527. 2528. 2529. 2530. 2531. 2532. 2533. 2534. 2535. 2536. 2537. 2538. 2539. 2540. 2541. 2542. 2543. 2544. 2545. 2546. 2547. 2548. 2549. 2550. 2551. 2552. 2553. 2554. 2555. 2556. 2557. 2558. 2559. 2560. 2561. 2562. 2563. 2564. 2565. 2566. 2567. 2568. 2569. 2570. 2571. 2572. 2573. 2574. 2575. 2576. 2577. 2578. 2579. 2580. 2581. 2582. 2583. 2584. 2585. 2586. 2587. 2588. 2589. 2590. 2591. 2592. 2593. 2594. 2595. 2596. 2597. 2598. 2599. 2600. 2601. 2602. 2603. 2604. 2605. 2606. 2607. 2608. 2609. 2610. 2611. 2612. 2613. 2614. 2615. 2616. 2617. 2618. 2619. 2620. 2621. 2622. 2623. 2624. 2625. 2626. 2627. 2628. 2629. 2630. 2631. 2632. 2633. 2634. 2635. 2636. 2637. 2638. 2639. 2640. 2641. 2642. 2643. 2644. 2645. 2646. 2647. 2648. 2649. 2650. 2651. 2652. 2653. 2654. 2655. 2656. 2657. 2658. 2659. 2660. 2661. 2662. 2663. 2664. 2665. 2666. 2667. 2668. 2669. 2670. 2671. 2672. 2673. 2674. 2675. 2676. 2677. 2678. 2679. 2680. 2681. 2682. 2683. 2684. 2685. 2686. 2687. 2688. 2689. 2690. 2691. 2692. 2693. 2694. 2695. 2696. 2697. 2698. 2699. 2700. 2701. 2702. 2703. 2704. 2705. 2706. 2707. 2708. 2709. 2710. 2711. 2712. 2713. 2714. 2715. 2716. 2717. 2718. 2719. 2720. 2721. 2722. 2723. 2724. 2725. 2726. 2727. 2728. 2729. 2730. 2731. 2732. 2733. 2734. 2735. 2736. 2737. 2738. 2739. 2740. 2741. 2742. 2743. 2744. 2745. 2746. 2747. 2748. 2749. 2750. 2751. 2752. 2753. 2754. 2755. 2756. 2757. 2758. 2759. 2760. 2761. 2762. 2763. 2764. 2765. 2766. 2767. 2768. 2769. 2770. 2771. 2772. 2773. 2774. 2775. 2776. 2777. 2778. 2779. 2780. 2781. 2782. 2783. 2784. 2785. 2786. 2787. 2788. 2789. 2790. 2791. 2792. 2793. 2794. 2795. 2796. 2797. 2798. 2799. 2800. 2801. 2802. 2803. 2804. 2805. 2806. 2807. 2808. 2809. 2810. 2811. 2812. 2813. 2814. 2815. 2816. 2817. 2818. 2819. 2820. 2821. 2822. 2823. 2824. 2825. 2826. 2827. 2828. 2829. 2830. 2831. 2832. 2833. 2834. 2835. 2836. 2837. 2838. 2839. 2840. 2841. 2842. 2843. 2844. 2845. 2846. 2847. 2848. 2849. 2850. 2851. 2852. 2853. 2854. 2855. 2856. 2857. 2858. 2859. 2860. 2861. 2862. 2863. 2864. 2865. 2866. 2867. 2868. 2869. 2870. 2871. 2872. 2873. 2874. 2875. 2876. 2877. 2878. 2879. 2880. 2881. 2882. 2883. 2884. 2885. 2886. 2887. 2888. 2889. 2890. 2891. 2892. 2893. 2894. 2895. 2896. 2897. 2898. 2899. 2900. 2901. 2902. 2903. 2904. 2905. 2906. 2907. 2908. 2909. 2910. 2911. 2912. 2913. 2914. 2915. 2916. 2917. 2918. 2919. 2920. 2921. 2922. 2923. 2924. 2925. 2926. 2927. 2928. 2929. 2930. 2931. 2932. 2933. 2934. 2935. 2936. 2937. 2938. 2939. 2940. 2941. 2942. 2943. 2944. 2945. 2946. 2947. 2948. 2949. 2950. 2951. 2952. 2953. 2954. 2955. 2956. 2957. 2958. 2959. 2960. 2961. 2962. 2963. 2964. 2965. 2966. 2967. 2968. 2969. 2970. 2971. 2972. 2973. 2974. 2975. 2976. 2977. 2978. 2979. 2980. 2981. 2982. 2983. 2984. 2985. 2986. 2987. 2988. 2989. 2990. 2991. 2992. 2993. 2994. 2995. 2996. 2997. 2998. 2999. 3000. 3001. 3002. 3003. 3004. 3005. 3006. 3007. 3008. 3009. 3010. 3011. 3012. 3013. 3014. 3015. 3016. 3017. 3018. 3019. 3020. 3021. 3022. 3023. 3024. 3025. 3026. 3027. 3028. 3029. 3030. 3031. 3032. 3033. 3034. 3035. 3036. 3037. 3038. 3039. 3040. 3041. 3042. 3043. 3044. 3045. 3046. 3047. 3048. 3049. 3050. 3051. 3052. 3053. 3054. 3055. 3056. 3057. 3058. 3059. 3060. 3061. 3062. 3063. 3064. 3065. 3066. 3067. 3068. 3069. 3070. 3071. 3072. 3073. 3074. 3075. 3076. 3077. 3078. 3079. 3080. 3081. 3082. 3083. 3084. 3085. 3086. 3087. 3088. 3089. 3090. 3091. 3092. 3093. 3094. 3095. 3096. 3097. 3098. 3099. 3100. 3101. 3102. 3103. 3104. 3105. 3106. 3107. 3108. 3109. 3110. 3111. 3112. 3113. 3114. 3115. 3116. 3117. 3118. 3119. 3120. 3121. 3122. 3123. 3124. 3125. 3126. 3127. 3128. 3129. 3130. 3131. 3132. 3133. 3134. 3135. 3136. 3137. 3138. 3139. 3140. 3141. 3142. 3143. 3144. 3145. 3146. 3147. 3148. 3149. 3150. 3151. 3152. 3153. 3154. 3155. 3156. 3157. 3158. 3159. 3160. 3161. 3162. 3163. 3164. 3165. 3166. 3167. 3168. 3169. 3170. 3171. 3172. 3173. 3174. 3175. 3176. 3177. 3178. 3179. 3180. 3181. 3182. 3183. 3184. 3185. 3186. 3187. 3188. 3189. 3190. 3191. 3192. 3193. 3194. 3195. 3196. 3197. 3198. 3199. 3200. 3201. 3202. 3203. 3204. 3205. 3206. 3207. 3208. 3209. 3210. 3211. 3212. 3213. 3214. 3215. 3216. 3217. 3218. 3219. 3220. 3221. 3222. 3223. 3224. 3225. 3226. 3227. 3228. 3229. 3230. 3231. 3232. 3233. 3234. 3235. 3236. 3237. 3238. 3239. 3240. 3241. 3242. 3243. 3244. 3245. 3246. 3247. 3248. 3249. 3250. 3251. 3252. 3253. 3254. 3255. 3256. 3257. 3258. 3259. 3260. 3261. 3262. 3263. 3264. 3265. 3266. 3267. 3268. 3269. 3270. 3271. 3272. 3273. 3274. 3275. 3276. 3277. 3278. 3279. 3280. 3281. 3282. 3283. 3284. 3285. 3286. 3287. 3288. 3289. 3290. 3291. 3292. 3293. 3294. 3295. 3296. 3297. 3298. 3299. 3300. 3301. 3302. 3303. 3304. 3305. 3306. 3307. 3308. 3309. 3310. 3311. 3312. 3313. 3314. 3315. 3316. 3317. 3318. 3319. 3320. 3321. 3322. 3323. 3324. 3325. 3326. 3327. 3328. 3329. 3330. 3331. 3332. 3333. 3334. 3335. 3336. 3337. 3338. 3339. 3340. 3341. 3342. 3343. 3344. 3345. 3346. 3347. 3348. 3349. 3350. 3351. 3352. 3353. 3354. 3355. 3356. 3357. 3358. 3359. 3360. 3361. 3362. 3363. 3364. 3365. 3366. 3367. 3368. 3369. 3370. 3371. 3372. 3373. 3374. 3375. 3376. 3377. 3378. 3379. 3380. 3381. 3382. 3383. 3384. 3385. 3386. 3387. 3388. 3389. 3390. 3391. 3392. 3393. 3394. 3395. 3396. 3397. 3398. 3399. 3400. 3401. 3402. 3403. 3404. 3405. 3406. 3407. 3408. 3409. 3410. 3411. 3412. 3413. 3414. 3415. 3416. 3417. 3418. 3419. 3420. 3421. 3422. 3423. 3424. 3425. 3426. 3427. 3428. 3429. 3430. 3431. 3432. 3433. 3434. 3435. 3436. 3437. 3438. 3439. 3440. 3441. 3442. 3443. 3444. 3445. 3446. 3447. 3448. 3449. 3450. 3451. 3452. 3453. 3454. 3455. 3456. 3457. 3458. 3459. 3460. 3461. 3462. 3463. 3464. 3465. 3466. 3467. 3468. 3469. 3470. 3471. 3472. 3473. 3474. 3475. 3476. 3477. 3478. 3479. 3480. 3481. 3482. 3483. 3484. 3485. 3486. 3487. 3488. 3489. 3490. 3491. 3492. 3493. 3494. 3495. 3496. 3497. 3498. 3499. 3500. 3501. 3502. 3503. 3504. 3505. 3506. 3507. 3508. 3509. 3510. 3511. 3512. 3513. 3514. 3515. 3516. 3517. 3518. 3519. 3520. 3521. 3522. 3523. 3524. 3525. 3526. 3527. 3528. 3529. 3530. 3531. 3532. 3533. 3534. 3535. 3536. 3537. 3538. 3539. 3540. 3541. 3542. 3543. 3544. 3545. 3546. 3547. 3548. 3549. 3550. 3551. 3552. 3553. 3554. 3555. 3556. 3557. 3558. 3559. 3560. 3561. 3562. 3563. 3564. 3565. 3566. 3567. 3568. 3569. 3570. 3571. 3572. 3573. 3574. 3575. 3576. 3577. 3578. 3579. 3580. 3581. 3582. 3583. 3584. 3585. 3586. 3587. 3588. 3589. 3590. 3591. 3592. 3593. 3594. 3595. 3596. 3597. 3598. 3599. 3600. 3601. 3602. 3603. 3604. 3605. 3606. 3607. 3608. 3609. 3610. 3611. 3612. 3613. 3614. 3615. 3616. 3617. 3618. 3619. 3620. 3621. 3622. 3623. 3624. 3625. 3626. 3627

stas bene ac prudenter hactenus administrasset, oportebat & in posterū similem eius curam & diligentiam expectare: nunc postquā Deus ipse gubernandos vos suscepit, quantū infantiæ *Ante Christi* fuerit eius opē non sperare, qui per me vltro vo- *strum natum* bis præstitit quicquid ad vestram salutem ac libertatem conferre videbatur. imò hæc ipsa difficultas & angustia magis vos ad sperandū accendere debuerat. ipse enim vos in arcū hunc locum concludi voluit, ut ex tanta necessitate præter vestram æquē ac hostiū opinionē seruaret, atque hūc in modum declararet: non solum potentiam suam, sed favorem etiā quo vos perpetuū prosequitur. nō enim in parvis rebus? Deus a *Quando* propitiū auxilium afferre solet, sed tum potissimum *potissimum* mū quando spei superest minimum. ergo huius *Deus auxi-* ope freti, qui potest & ex parvis magna facere, *lum afferre* & horum potentiam debilem reddere ne ter- *solcat.*reamini Egyptiorum apparatu, neque propter fugam mari & montibus impeditam animum despondere. potest enim Deus & hos in planiciem & mare in terramvertere.

Quomodo mare seissum H. bran Egyptios fugientibus viam aperuit.

C A P. VII.

Hæc effatus ad mare eos Egyptiis spectantibus dacebat. Habentes enim eos sub oculis, quōd essent persequendo defatigati, pugnā in sequentem diem differre consultius putabāt ut verō ad extremum litus ventum est tum b a *Mosis ad* Moses sumpta virga Deum in auxiliū supplex Deum *pro-* inuocat dicens: Tu domine scis ipse quōd nec *eat.* viribus nec artibus humanis vllū hinc nobis pa- ter effugium, superest ut ipse salutem huic populo expedit qui *Egypto relicta* huc est, dela-

uniuersus exercitus introgressus effec. residitur
iterū mare, & Egyptios fluctibus inuoluit, ven- *An. mundi*
tis etiā eodem impellentibus: accesserunt & im *2454.*
bres de coelo, & aspera tonitrua fulguribus si- *Ante Chri.*
mul intermicantibus: fulmina quoque defere- *nat. 1910.*
bantur: & nihil omnino deerat eorū quæ ab i-
rato Deo hominibus ad perniciē immitti solēt:
nā & nox ees caliginosa nimis ac tenebrosa cō-
prehendit. atque ita totus ille exercitus est de-
lerus, vt ne nuncius quidē cladis domū reuerie
retur. Hebræi verō vix sui compotes erant præ
gaudio ex tā inopinata salute cōcepto, acceden-
te huc eū hostium interitu, quod maior esset li-
bertatis securitas, nymine superstitē qui eos in
seruitutem vindicare cuperet, & Deo ex profes-
so illius auxiliū submittente, quapropter tū sua
salute, tum inimicorū supplicio læti magis quā *Exod. 15.*
vlli antehac homines in hyrcanis & hilaritate to a *Carmen*
tam noctem exegerunt. & ² Moses catmen lau- *gratiarū*
des Dei & ob præsentem suorū gratiarū actio. *Bis Mos*
nes continens h xametro versū cōposuit. Hæc & *Israelita*
ego vti in sacris codicibus inueni, ita singillatim *rum pro pra*
conscripti. Nemo autem mirari debet tanquam *senti libera-*
incredibilia, si priscis hominibus & ad maliciā *tione.*
etiā tū rudibus, de salute petulantibus via b *Pamphy-*
per mare patuit, siue dei voluntate, siue naturæ *lium mare*
sponte: quando quidē heri & nudius tertius Ale- *quomodo*
xandri ducta. Macedonibus b *Pamphylum ma-* *Alexandro*
re cessit, & aliam viam non habentibus illac i- *cesseris dum*
ter spernit, cum Deus eius opera ad destruen- *moneret in*
dum Persarum impetium vii decreuisset: id *Persas.*
quod omnes testantur qui res gestas illius Regis c *Egyptio*
scripto prodiderunt. Sed de his vt cuique libet *rum arma*
ita sentiat. Postera vērō die cum astus & ven- *uentus in*
tas arma Egyptiorum in litus expulisset in quo *Hebraeorum*
rum Hebræi castra posuerant, Moses id quoque *castra expel-*
ditijs prouidētia factum interpretatus, ne post *lit.*

*Quomodo Moses populum ex Egypto in Sinam
montem eduxit.*

CAP. I.

*An. mundi
2454.*

*Ante Chri.
nat. 1510.*

*a Israelitis
in deserto a-
qua penuria
laborant.*

*b Mar ama-
re rem signi-
ficat.*

Exod. 15.

h iij

ECENTEM hanc laticiam ex inspe-
rato acceptæ salutis offuscavit non-
nihil itineris molestia, quo per de-
serta in Sinam montem ducebantur:
quoddam emetienda esset regio difficilis propter ci-
borum & aquarum extremam inopiam, &
ne brutis quidem alendis, nedum homini-
bus, idonea erat enim tota squalida, & nihil
ominò humoris habens, unde fructus proue-
nire solent, talem autem viam necessariò sunt
ingressi cum aliam non possent, deferebantque
secum aquam priusquam desertum intrarent
haustam duce ita præmone. quæ absum-
pta puteos magno labore propter duritiem ter-
ræ fodientes aquabantur: ac ne sic quidem
vel satis bonam, vel quantum sufficeret in-
veniebant. in hunc modum iter facientes
perveniunt prima vespere in locum quen-
dam, cui propter aquas vitiosas nomen fe-
cerunt *b* Mar, amarorem vocabulo signifi-
cans: ibique lassus de via & commeatu quo-
re iam absumpto: inopiam sentire inci-
pientibus, diuertere placuit, inuitabat ad
manendum puteus fortè repertus, qui ta-
metis tantis copiis non posset sufficere, non-
nihil tamen solatij propter naturam regio-
nis præbebat. audiebant enim nihil aquæ in
progressu se inuenturos. hæc ipsa quoque a-
mara fuit & nulli potabilis, non homini so-
lum, sed ne iumento quidem. Moses autem vi-
dens eis animum cecidisse, nec habens quod di-
ceret, non enim erat res cum hoste quem vir-
tute repellere posset, sed & viri & imbellis mu-

An. mundi
2454.
Ante Chri-
stum nat.
1570.

a Moser
Deum erat
ut aquam
vitiosam
potabilem
reddat.

b Israhelita
in Elym per-
namunt, ubi
contra Mo-
sen ob com-
matum pe-
ccatum mur-
mur exori-
tur.

Exod. 16.

lietam ac puerorum multitudo ex aequo periclitabantur, ægrè expediebat consilium populi miseriam ad proprium infortunium referre. ad hunc vnum enim concurrebant, mulierculæ infantibus opem implorantes, viri verò mulieribus, ne se despiceret, vique salutis remediū aliquod quæreret. ad præces igitur versus orat ut Deus mutata aqua ex vitiosa potabilem reddat: quo annuente hanc gratiam, arripit frustum ligni fortè ibi iacens, & medium per longitudinem scissum in aquā mittens, docet Hebræos Deum exauditis precibus pollicitū daturum se aquam desiderantibus, si gnauiter iussa peragerent. quibus rogantibus quid facto opus sit ut aqua mutetur, iubet robustissimū quemq; certatim puteum exhaurire, dicens, maiore parte euacuata reliquū potabile fore. quo facto aqua agitatione continua purior reddita, potum iam non aspernandū multitudini exhibuit. Hinc b castris motis perueniunt in Elym, agrum, ut prius aspectu è longinquo videbatur, non malum. ferebat enim palmas. ut verò propius est ventum, fœlicitas omnium expectationem. palmas enim non plures erant quàm septuaginta, & quæ non admodum procreare, propter loci ariditatem. nā ne à fontibus quidem rigabatur, qui duodecim colloco erant, sed non ita largi ut emissis rivulis humiditatem terræ subministrarent. quare ad egerōtam æenam versū in nullas venas incidere poterant, & si quid modicum distillaret, solis fione turbatum inutile ad potum ceddebat. arbores quoque non multum fructum ferebant propter eandē aquarum inopiam. quā obrem exortū est murmur multitudinis contra ductorem, omnem miseriam suam causam in vnum illum conferentis. triginta enim dierum itinere confecto, commeatum omnem quem secum

EXII.

ANTH. IUD. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

exularent iam absumptum desiderabant, & cum nihil alimentorum in terra deserti inuenirent, minimum à desperatione aberant: atque ita præsentē egestatē præteritorum tam Dei quàm Moïse beneficiorum memoriā exultante, in iram concitati videbantur iam iam correptis satis in Imperatorem suum inuasurū, autorem interitus sibi clamitantes. at ille irritatam multitudinem & tam acriter in se concitatam animaduerrens, fretus Deo & conscientia rei bonā fide administratæ, prodiit in medios vociferantes & saxa intentantes: cūque singularem quandam gratiam in vultu præferret, popularique facundia cum primis polleret, exorsus est iram eorum mitigare, obsecrans ac in præsentem necessitatē intenti omnium præteritorum beneficiorum memoriā abjicerent: utque à difficultate tunc premente ^a animam ad Dei gratiam ac dona verterent, qui bustodes præter opinionem cumulatī fuissent. ^b *populum ut* ^c *animam ad* ^d *Dei dona ac* ^e *gratiam* ^f *verrant hor* ^g *tudinem.* ^h *præteritane an præ* ⁱ *sentia plus apud eos possint, hanc rerum angustiam immisisse, cauendum igitur ne ob intolerantiam atque ingratitude diuino fauore indigni deprehendantur, qui & voluntatē ipsius quam secuti Ægyptium reliquissent, contemnūt, & se ministrum eius iniquis odiis persequantur, præsertim cū hactenus in nullo eorum quæ Dei insu gerenda susceperat, deceptos se queri b* *Moïse Dei* *possint. Enumerat b* *deinde sigillatim, quomodo* *beneficia* *do afflictī fuerint Ægyptij dum eos contra Dei* *populo* *Is-* *voluntatem detinere conarentur: quomodo idē* *raclitico ex-* *stimē illis quidem eruentum & ad potum inuti-* *bibita omne-* *le, ipsius verò dulce fuerit ac potabile, quomodo* *meret.*

An. mundi
2454. Antio
Christum
nat. 1510.

cionis, ait se presenti necessitati à Deo remediū
 afferre: nec ita multò post ^a magna vis coturni-
 cum, quod genus animum prae ceteris Arabicus
 finus alit, superato interiacente mari longo vo-
 laru cessatum, qui alioquin etiam non est subli-
 mis, in Hebræos deferretur. illi verò cibos diuini
 tus oblatos certatim comprehendentes, reme-
 dium iooipz quærebant: & Moses rursum ad
 supplicationes vertitur ob auxilium à Deo pro-
 missum simul atque exhibitum: qui ad hunc mo-
 dum pastis, alia mox alimenta demisit, nam in-
 terim dum Moses precabundus palmas attollit,
 ros de czlo delabitur, qui cum manibus eius hæ-
 rens, concreuisset, suspicatus ille hanc quoque
 alimoniam à Deo dimitti, degustat: lætùsque re-
 comperta, turbam ignaram & putantem hiber-
 na tempestate ningere, monet opinione falli,
 nec vulgare torré de czlo descendere, sed alimo-
 niam, quæ ope alia destitutos periculo famis ex-
 ximeret ac ^b mox prægustatū offert, vt experti
 crederent. illi verò ad eius exemplum nouo ci-
 bo læti fruebantur, qui suauitate ad mellis dul-
 cedinem accedebat, aspectu verò ad aromatis
 similitudinem quoddam bdellium dicitur, magnitu-
 dine coriandri semini similis: cùmque pro se
 quisque certatim colligebant, sed e mox edicto
 admonentur, vt ex æquo assationis mensurâ quo-
 tidie colligerent: nō enim defore hoc cibi ge-
 nus, quod eo factum est ne infirmioribus des-
 ceret, dum robustiores per auriatū plus satis col-
 ligunt, quod si quis contempto edicto vltra præ-
 scriptum modum collegisset, plus & fatigatus
 nihilo plus habebat quàm ceteri. quicquid e-
 nim vltra assationem sequenti die supererat, in-
 utile reddebatur, amaritudine ac vermibus cor-
 ruptum: adeò diuinus & incredibilis erat
 hic cibus: cuius hæc natura est, vt qui hunc ha-

An. mundi
2454.

Ante Chri-
stum nat.
1510.

a in Hebræo
rum aspera
coturnicis
Deus summis
tit.

b Manna
Israelitarum
Deus cibatur.

c Edictum
quantum
Manna quo-
tidie quili-
bet collige-
ret.

bet alium non desideret. Quin & nostris tem-
Ann. mundi poribus tota ea regio genere hoc compluitur,
 2454. quemadmodum olim in Moſis gratiam Deus id
Ante Chri- alimentum demisit. hoc Hebræi māna vocant.
ſtium natum nā hæc vox Man, in noſtra vernacula eſt per-
 1910. contatua, quid hoc eſt interrogans. atque ita
 a *Manna* perpetuum gaudium ac ſecuritatem per hunc
quid ſignifi- cibū ſunt adepti, quo per annos b XL. deinceps
 cat. ſunt ſuſtentati: tantum enim temporis in deſer-
Exod. 17. to hæſerunt. Sed ex loco in quo hæc primum
 b *Iſraelita* contigerunt caſtris motis, poſtquam^c in Raphi-
 40. *annos* dim peruenerunt extrema iam ſiti laborabatur:
Manna ſu- eo quodd & præcedentibus diebus raros fontes
ſtentati. inuenire datum eſt, & tunc in regionem omni-
Iſraelita in no aquis carentem inciderunt. Ruſum igitur
Raphidim Moſi iracebantur. ille verò declinato aliquan-
perueniunt, tiſ per turbæ ſunore, ad deprecandum verſitur,
ubi laborāt rogans ut qui cibum in egeſtate dederat, nunc
ſiti. potum quoque in extrema neceſſitate largire-
 d *Moſes* tur tantū non ſiti deficientibus, quandoquidem
virga petrā ſolus cibus in hoc rerum ſtatu nihil proderat.
ferri & lar- Deus verò nihil cunctatus promittit d Moſi da-
ga proſiliis turum ſe fontem & aquarum abundantia vnde
vnda. minimè ſperarent iubetque ut virga ſerietis pe-
 tram in conſpectu ſitam, inde peteret ea quæ
 deſiderabant. velle ſe ut per ocium & abſque la-
 bore potum adipiſcantur. His acceptis à Deo
 Moſes reuertitur ad populum præſtolantem &
 intentis oculis ſe ſpectantem. iam enim vide-
 bant à ſpectula deſcendentem, qui poſtquam re-
 uerſus eſt, ait Deum eos ex hac etiam neceſſita-
 te liberaturum, & inſperato modo ſalutem lac-
 giturum. fluuij de petra illa prorumpente. quo
 audito territi, ſi laſſitudine ac ſiti eneſtis petra
 eſſet excidenda, Moſes ſerit eam virga, quæ eue-
 ſtigio dehiſcens aquam eorum copioſiſſimam
 ſanctam ac limpidiſſimam, illi verò inopinatum ſpe-
 ctaculo

staculo attoniti, vel aspectu ipso recreabantur: mōxque magna cum voluptate bibebant, quodd *Ann. mundi*
esset dulcis & quādam diuinitus datam esse con- 2414.
ueniebat, quapropter & Mosen plurimi facie- *Ante Chri-*
bant, quem Deo tam charum viderent, & Deo *stum nat.*
pro accepto beneficio quas poterant per sacri 1510.
ficia gratias referrebant. Testantur autem sacre
literæ in tēplo dedicatæ, quodd Deus Mosi præ-
dixerit petram ex se aquam profluentem esse
edituram.

*De Amalecitarum & sociorum clade, & prædā qua
Israelitis inde obregit.*

C A P. II.

Hebræorum autem fama longē latēque di-Hedio &
hulgata, rumoribūque de his per omnes Ruffinus
gentes circumquāque sparsis, non mediocris cap. 1.
metus accolæ eius regionis occupavit: & missis *Euseb. 17.*
vltro citrōque legationibus adhortabantur se
in vicem, ut aus arcerent, aut delerent etiā, si
modō possens aduentantem multitudinem.
præcipui verō hulus expeditionis instigatores
erant qui Gobolitidem regionem & urbem Pe-
tram incolunt, vocanturque Amaleciti, inter
eas gentes pugnacissimi. Horum Reges & se *Amaleci-*
inuicem & finitimos ad Hebræicum bellum *ta mouent*
conscitabant, externum exercitum Egyptiorum in *Israeli-*
fugitivos perniciem sibi struere disitantes: *tas.*
quos non oportere contemni, sed priusquam
vires eorum augeantur vberem aliquam regio-
nem adeptæ, & fiducia ex ipsorum cessione
concepta priores bellum aggrediantur, tutō
posse opprimi. consultiusque esse in deserto
eorum conatus vlcisci quā expedare dum vi-
bibus bonis ac opulentiis potiantur. Hoc enim
esse prudentium, inlevis aduersariorum poten-
tiam quā primū obstrare, nec expedare dum

Anno morto
di 2454.

Ante Christi
natum
1510.

* *Misc.*

populum, ut
nihil aliud
quàm viſto-
riam cogi-
tarent, hor-
tatur.

**b Amaleci-
za: fundunt
fugantque
Israelita.**

quotidianis successibus in maius augeatur, & potius curare ne in discrimen veniant, quàm ut periculo existant. Post huiusmodi legationes decretum est communi còsilio, ut Hebræis adorti puzlo repellere conentur. Nihil tum minus expectabat Moses quàm mortis aliquem indigneram: ergo cùm videret trepidare ac tumultuari populum, cui de impròvisò & imparato cum instructissimo hoste conflegendum erat: hortatur ^a vt Dei sententia fieri, cuius auspicii libertatem seruicui prætulissent, nihil aliud quàm victoriam cogitarent: neue reputarent quòd amis, pecuniis, commeatu & aliis huiusmodi prædiis sint inferiores, sed cùm Deù pro se contra hostes stantem habebant, tales animos conciperent ac si humanis etiàm opibus essent lōgè superiores, nec ignorare illos quantus sit adiutor toties in grauioribus malis expertos. hunc & hostibus esse infensum, & Hebræis propitium: eumq; fauorem satis declaratum dum famem ac sitim prodigiis ab eis depellit, dum mari & monte inclusis insperatum effugium expedit. ad hæc tantò magis ad victoriam aspirandum, quòd post hanc nihil sint desideraturi eorum quæ ad humaniorem victum pertinere videntur. Talibus dictis animato populo, conuocatisque tribunis & optimatibus, vniuersos & singulos hortatur, iuniores quidem vt grandiorum dicto audiant, hos verò vt omnes imperatoris sui nuntus obseruent. at illi periculum contemnentes & conflictus cupidi, sperabant hanc pugnam miseræ finem allaturam, & vltro Mosen rogabant vt se confestim in hostem duceret, nève in tempestiua cunctatione alacritatè militū hebetaret. tum b ille selectis & reliqua multitudine ad pugnam idoneis, scum præfuit Naueci filium & tribu Ephraimide,

tide, virum manu ac consilio iuxta promptum,
 & pietate insignem, & à Mose præceptore hac
 parte non degenerantem. aliquot etiam cohortes
 ita disponis ne ab aquatione intercludi possit,
 plures etiam ad præsidium castrorum & imbellis
 multitudinis reliquit. Per noctē deinde ad prælium
 se expediunt, & armis simul ac corporibus curatis,
 intenti signum classico per Mo- sen dari expectant: qui & ipse pernox cum Iesu
 consultabat, cumque de instruendis ordinibus
 admonerat. appetente verò iam die, hostatus
 ducem ut spei de se conceptæ respondere studeat,
 & se feliciter gesta exultationem sibi apud milites
 comparare. similiter Hebræorum optimum quemque
 priuatim, ac mox omnes armatos verbis ad
 fortitudinē accendit. atque ita instructos & animatos
 Iesu & Deo committit, ipse montem ascendit.
 tamque ad manus ventum erat, pugnabaturque
 strenue, nec adhortationes mutæ deerant:
 & quando Moyses erectas manus tendebat,
 Amalecitz deteriore conditione præliabantur.
 Moyses verò extensione manuum lassatus,
 cum obseruasset quotiescunque manus demitteret,
 toties suos non ferentes hostis impressionem
 cedere, iubet fratrem Aaronem, & sororis
 Mariamque maritum Vronem, vtrinque
 astantes manus sibi indefinenter sustinere,
 neque permittere ut per lassitudinem defessentur.
 quo facto egregiè vicerunt Hebræi, fuissentque
 internecione deleti Amalecitz, nisi interueniente
 nocte fuga & latebris quidam eorum salutem
 sibi quesissent, qua victoria non alia vel
 magnificentior vel magis opportuna maioribus
 nostris contigit. nam & occurrentem exercitum
 fuderunt ac fugauerunt, & omnibus circumquaque
 degentibus magnum terrorem incusserunt,
 & laboris præmium prædam opi-

An. mundi

2494.

Ante Christi.
nat. 1. 1510.a Iosua Israelitarum
Dux designatur.

An. mundi
2454.
Ante Chri.
ma. 1510.
a *Israelitis*
pradam opi-
nam ab
Amalecitis
reperant.

mam^a reportauerunt. namque castris etiam de-
stilibus expugnatis publicè, & priuatim sunt de-
tati, qui ad eam diem vix quotidianum victum
sibi parare poterant. nec in præsens tantum et
victoria profuit, sed in futurum etiam. non so-
lùm enim corpora aduersariorum, sed animi
quoque eo prælio sunt fracti: & omnibus cir-
cumquaque gentibus ex illo tempore facti sunt
formidolosi. ipsi verò opulentia non mediocri
accessio est facta. multum autem auri & ar-
genti in castris fuit repertum, multa aramentum
vel escaria vel coquinaria, magnus etià pecunie
signata numerus: ad hæc textilia & armorum
ornatus, aliique suppellex castrensis, & varia
præda iumentorum & impedimentorum quæ
exercitum sequi solent. quin & audaciores mul-
tò successus hic Hebræos reddidit, & fortitudi-
nis ac industriæ magis studiosos, nihil non sibi
pollicentes si virtutem strenuè colerent. Et hoc
quidem prælium talem exitum est sortitum. Se-
quendi vero die Moses castrorum cadauera spo-
liauit, arma quæ fugientes abiecerant collecta,
& illis, quorum opera insignior fuerat, præmia
distribuit, Iesumque ducem pro concione col-
laudauit, milite per acclamationes laudem vin-
comprobante. adeoque incrementa fuit hæc vi-
ctoria, ut ne vnus quidem ex Hebræis desidera-
retur, cum hostilium cadaverum numerus præ
multitudine incomptus manserit. Madian
deinde pro gratiarum actione vicinis, aram
DEO VICTORI POSUIT: prædixitque inter-
necione delendos Amalecitas, ut ne vnus qui-
dem eius generis relinquantur, quod Hebræos
virtù armis aggressi essent, idque in defenso &
inopia laborantes. postremò ducem exercitus
victoriali epulo excepit. hoc fuit primum præ-
lium post exitum de Egypto, quo hostem sa-
centem

b *Spoliorum*
& præmiorum
distributio.

c *Amale-*
citas inter-
necione de-
lendus pro-
ditio.

quendi vero die Moses castrorum cadauera spo-
liauit, arma quæ fugientes abiecerant collecta,
& illis, quorum opera insignior fuerat, præmia
distribuit, Iesumque ducem pro concione col-
laudauit, milite per acclamationes laudem vin-
comprobante. adeoque incrementa fuit hæc vi-
ctoria, ut ne vnus quidem ex Hebræis desidera-
retur, cum hostilium cadaverum numerus præ
multitudine incomptus manserit. Madian
deinde pro gratiarum actione vicinis, aram
DEO VICTORI POSUIT: prædixitque inter-
necione delendos Amalecitas, ut ne vnus qui-
dem eius generis relinquantur, quod Hebræos
virtù armis aggressi essent, idque in defenso &
inopia laborantes. postremò ducem exercitus
victoriali epulo excepit. hoc fuit primum præ-
lium post exitum de Egypto, quo hostem sa-
centem

FLAVII IOSEPHI
lib. III. c. 11.
Moses castrorum cadauera spoliauit, arma quæ fugientes abiecerant collecta, & illis, quorum opera insignior fuerat, præmia distribuit, Iesumque ducem pro concione collaudauit, milite per acclamationes laudem vincomprobante. adeoque incrementa fuit hæc victoria, ut ne vnus quidem ex Hebræis desideraretur, cum hostilium cadaverum numerus præ multitudine incomptus manserit. Madian deinde pro gratiarum actione vicinis, aram DEO VICTORI POSUIT: prædixitque internecione delendos Amalecitas, ut ne vnus quidem eius generis relinquantur, quod Hebræos virtutem armis aggressi essent, idque in defenso & inopia laborantes. postremò ducem exercitus victoriali epulo excepit. hoc fuit primum prælium post exitum de Egypto, quo hostem sa-

centem fortiter relictum magna clade affecerunt, post dies aliquot festis epiniciis celebratis, & quiete vicibus reparatis, instructo agmine iter continuabant, iam enim creuerat arma totum numerus, & ad hunc modum paulatim procedentes, tertio mense postquam ex Agypto mouerant, ad montem Sina peruenierunt, in quo Moyses visionem ardentis rubi viderat, ut iam ante commemorauimus.

An. mundi
2454. Ante
Christi nat.
1510

israelita
ad montē Si
na perue
niunt.

Raguelis consilium quod genero suo Moysi dedit.

Hedio &
Ruffinus

CAP. III.

Ubi autem rei feliciter gestæ fama ad Raguellem quoque peruenisset, gratulabūda occurrit Moysi & Sepphoram & eorum liberos, is lætus foceri aduentu sacrificiū instaurat & populo epulum præbet prope rubrū, qui flagrationem illius euaserat, dum verò multitudo per suas quisque cognationes epulatur, Aaron cum suis assumpto & Raguele laudes diuinas concinebant, autorem salutis ac libertatis celebrantes: ducē quoque suum faustis carminibus prosequabantur, cuius virtute omnia sibi ex sententia successissent. Raguel quoque priusquam multa in populi laudem, multa in Moysi eius seruatoris cecinit, cuius auspiciis tot viri boni ac fortes regerentur. Sequenti autem die Raguel videns Moysen multitudine negotiorum obtui (finiebat enim lites quorum opus erat, omnibus ad ipsum deferentibus, & alio arbitrio ius suum tenere se posse non existimantibus, & his etiam qui causam sub tali iudice perdebant æquo animo sententiam ferentibus) tunc quidem siluit, neminem volens impedire quod minus iustitia viri frueretur. ubi verò tandem à negotiorum tumultu absolutū vidit, sedulo seorsum quid facere opus esset docuit.

Cap. 3.

Exod. 18.

Raguel ad
Moysen, inde
seruum Ss
perue-

Hedio &
Ruffinus
Cap. 4.

consuluitque. ut minores causas aliis cognoscere
Anno mudi cendas cederet ipse verò tantum Reipublice ne
 2454. *An-* golia crederet. non deesse enim Hebræis & al-
 te *Christum* lios diiudicandis litibus idoneos: curam verò
 nat. 1510. tot millium salutis sustinere posse neminē, nisi

Mosis similem. itaque cum non ignores, inquit,
 a *Raguel* si- tuas dotes, quæ toties populo periclitanti fuerint
 us *Ieshro* vñ, tibi ipse parcens, permitte aliis ut ipsi inter
 Mosi *fecer* se lites ex iure dirimant: tu verò diuino tantū
 ex *Israelitis* cultui deditus esto, quò facilius populum è per-
 indices *deli-* senti necessitate exinas: Quin & illud pro viri-
 gendos *con-* li consuluerim, ut lustratis ac recensitis copiis
 iulet. eas in dena millia distribuas singulis huiusmo-
 di legionibus suas duces præficiendo: eaque
 rursum in cohortes millenarias, quingenarias,
 centenarias & quinquagenarias paritatis: itē-
 que in mantulos triginta & viginti & decē cō-
 militonū: tum deinde ita distinctis præfectos im-
 ponas, singulis appellatione à numero subdito-
 rum militum indica. Iudices autē viros virtute
 ac iustitia præstantes populi suffragiis creabis,
 qui de controuersis eorū decernant, & si fors
 quid grauius inciderit, eius cognitionem ad te
 relegent. atque hoc pacto neque Hebræorum
 quisquam suo iure fraudabitur, & tu sine inu-
 pellatione Deum colens fauorem eius propen-
 sorem exercitui conciliabis.

Hedio &
 Ruffinus
 Cap. 5.
 b *Moses* so-
 cers *consiliū*
 admittis.

Hoc b *Raguel* consiliū Moses libenter admi-
 sit, fecitque quicquid ille monuerat, nō sibi hoc
 commentū vsurpans, neque authoris eius celā
 sed pro concione populo indicans cuius *hoco*
 uentum fuerit. Quin & in libris suis *Ragueli* ad-
 scribit inuentionem ordinum militarium ac lu-
 diciorum, malens dignos sua laude non fraudare,
 quā sibi alienum decus vsurpare, ut hinc
 quoque virtutem ipsius conicere liceat: & qui
 suis locis sæpe nobis dicendum erit. Inter-
 his

his locis populus hæret, Moses pro concione ait
se ire in montem Sina collocaturum cum Deo *An. mundi*
& aliquid vtile eis inde reportaturum: iubetque *2454.*
vt ipsi intetum in propinquo castra merentur, *Ante Chri,*
viciniores Deo futuri. *na. 1510.*

*Moses consensu Sina monte acceptas à Deo decem
preceptorum tabulas ad populum
reportas.*

C A P. IIII.

HIS dictis ascendit Sina montem omnium re Hedio &
gionis eius celissimum, & ob nimiam alti. Ruffinus
tudinem cautisque præsumptas non ascensus tan Cap 6.
tum hominum, sed aspectus quoque ipsos defa a *Moses Si-*
tigantem, vt non immerito propter nomen in *na montem*
colens religiosus haberetur. Hebræi verò iuxta *ascendit.*
mandatum prophetæ motis castris radices mō-
tis occupant, suspensi animis quidnam boni ita
vt promiserat, esset à Deo reportaturus: atque
interim dum de & ore suum expectant, festos
dies agebant, castitatē seruantes tum in cæteris,
tū abstinendo à congressu mulierū per triduum,
sicut iussi fuerant, & assiduis precibus Deū soli-
citanes, vt propitius Mosē excipiens, donum
sibi per eū aliquod mitteret. quod ad vitam be-
nē ac feliciter degendum conducibile foret. In-
terim & victu sumptuosiore vivebantur, & orna-
tu splendidiore vnā cum vxoribus ac liberis ex-
colebantur. atque in hunc modū duobus diebus
inter epulas exactis, appetente iam tertia nubes
primum præter solitū supra tota castra He-
bræorum sublimis pendit: tentoria quam latē
patebant cōtegens, reliquū cælum circumqua-
que clara serenitate obnuncie: procella^b dein: *b Horrenda*
de cum imbre vehementi ruebant, & fulgura *fulmina in*
simul crebro micantia terrebant, fulminaque *monte Sina.*
elisa significabant Mosē ex sententia cum

Anno moun-
di 2454.
Ante Chri-
stum nat.
1570.

Deo propitio cōuenisse. Hæc læturi vt cuique
placuerit accipiant, mihi certè fas nō fuit disce-
dere ab illis quæ in sacra historia conscripta ha-
bentur. Caterum Hebræi visa insolita tempesta-
te, eiúsque horrendo strepitu aures feriente su-
pra modum turbabantur. nam & rei nouitas ter-
rebat, & rumor, vulgatus de monte, quod crebro
Deus eum inuiseret. quamobrem continebant
se intra tabernacula mœsti, putantes actum de
salute Mosi & illo per iram Dei sublato, se quo-
que simile exitium manere. In tali rerum statu
ecce tibi Moses exultans læticia, vulūque iusto
animum gaudio gestientem præferens. quo con-
specto repente metus omnis abiit, inque locū ei-
us spes magni alicuius boni successit: nā & ad
eius aduentum pristinam serenitatem recepit.
Mox igitur concionem aduocat auditurum
quæ mandata à Deo referat, quā vbi conuenisse
animaduertit, è superiore loco, vt ab vniuersis
exaudiretur, in hunc modum est affatus: Viri
à Hebræi, Deus optimus maximus, quemadmo-
dum nunquam antea vota nostra est asperna-
tus, ita hoc quoque tempore legatum vestrum
benignissimè excepit, & iam in castra vestra præ-
sens ac propitius adest, præscripturus vobis vi-
uendi rationem, qua nulla beator ne cogitari
quidem potest, quare per ipsum pèrque eius ma-
gnifica opera vos obsecro, ne contemnatis quæ
vobis dicturus sum, meam mediocritatem in-
tuentes, quòdque humanam linguam audiri
nisi estis: sed expendentes mandatorum bo-
nitatem ac vilitatem, agnoscite eius maiesta-
tem, qui vt vestra com moda prouehat, me in-
ternuncio ad vos vti non est dedignatus. Non
enim Moses Amaram & Iochabelis filius, sed
is qui pro vestra salute Nilum sanguineis Auen-
tibus labi fecit, & Egyptiorum contumaciam iam

a Mosi ad
Israelitas o-
ratio.

varim

varii calamitatibus fregit, qui per mare viam
vobis munivit, qui omnium egenis cibos cœliis *An mundi*
excoꝑtauit, qui potum desiderantibus è petra *1454. Ant*
scatere iussit, à quo Adamus terræ ac maris *v. Chriſt. nat.*
sum fructum accepit, per quem Noe diluvium *1510.*
effugit, per quem Abrahamus nostri generis au-
tor ex extione possessor Chanaanæ terræ est fa-
ctus, per quem Isaac confectis senio parentibus
est natus, per quem Iacobus xii. honestissimis
filiis est ornatus, per quem Iosephus in Ægyptio-
rum præsidè euasit, is inquam vobis hæc præce-
pta largitor, ego nihil aliud sum quàm tanti nu-
minis interpres, ea vobis sacrosancta erūt, & cõ-
iugibus ac liberis antiquiora. illis enim paren-
do beatâ vitam agitis, frucentes terra fertili, ma-
ri tranquillo, progenie iuxta naturæ leges felici,
erisq; hostibus vestris semper formidolosi.
ego enim cum Deo coram collocutus, immor-
talè eius vocem audiui: ad eum illi cordi estis vos
& generis vestri incolumitas. His ad d. s. addu. a *Populus I-*
c. populû cum liberis & coniugibus v. Deû lo *ſraeliticus*
queniẽ eis audiant, & quid agendû docentem, *Deum de*
ne dicta minus auctoritatis habere, si per hu- *monte Sinai*
manam linguâ in animos eorum illabentur. i. *loquentem*
taque omnes audiebant vocem è subl. mi descẽ- *audis.*
dentem, vt nemo non intelligeret. Præcepta au-
tem quæ Moyses duabus tabulis inscripta reli-
quit, non est fas totidem verbis euulgare, sen-
tentias tantû eorû indicabimus. Docet enim nos

Primum h. præceptum, Deum esse vnum, & h. *Decem*
hunc solum colendum. *præc. pta.*

Secundum, Nullius animalis simulacrum a- *Exod 10.*
dorandum. *Deuter. 4.*

Tertium, Non temerè iurandum.

Quartum, Septimi diei ferias nullo opere
profanandas.

Quintum, Parentes honorandos,

✓ *Ar. mundi*

3454.

Ante Chri-
stum nat.
1510.

Exod. 21.

Exod. 24.

a Per 40.

dies de 40.

ဆောင်းပါးတော်

De Sinai Mo

for men and women.

B Quadra-
ginta. de
notas Mo. r
es scimus. g
Exod. 2. d

Sextum, A cæde abstinendum.

Septimum, Non adulterandum.

Oſtium, Non committendum furtum.

Nonum, Non deponendū falsum testimoniū

Decimum, Nihil alienum concupiscendum.

Hæc ubi multitudo læta ex ipso Deo sicut Moyses prædixerat audiuit, dimissa est concio. Sequentibus autē diebus sæpius ad ducis tentorium uenientes postulabant ut etiam leges eis à Deo darentur. ille & in hoc eis gratificatus leges tulit, & quid quousque modo agendum esset per illud tempus præscripsit, sicut suo loco distinet. sed maiore legum partem in aliud tempus, differo, priusquam de his cōmentaturus. Eodem ferè tempore Moses rursum in Sina montem ascendit, præmonito ante populo : nam & spectare eos ascensionem suam voluit, cūnique diutius moraretur, per ^a x l. enim dies absfuit, cōperūt solliciti esse, ne quid grauius illi accidisset. neque in tot ærumnis aliud quicquam eos sic contristauit, ut interitus Moysis opinio. variabāt enim maiores, dū alij deuorātū à bestiis iactant, ratiōne quæ minus eū amabāt: alij raptum à Deo videri malunt, qui verò prudentiores erant, inter præterea sententiā incipientes, quod alterū ab humanis casibus non alienum, alterū viri illius virtuti conuenientibus videbant, ipsius sortē satis æquo animo ferebant, suam autem vicem dolent, quod tali præside ac patrono essent orbati, qualem aliū inueniri credebant impossibile : & neque sollicitudo sperare eos sinebat, neque spe dempra non dolere poterant. ac ne castra morere quidē audebant, reditū expectare iussit, tan dem ^b x l. diebus toridēque noctibus elapsis, uenerunt, nullo interim humano alimento defuato: adueniēque suo tota castra ingenti gaudio repleunt: diuinam providentiam illis adesse.

se significans, & rationē bene ac beatē viuendi
se per eos dies didicisse. postulatēque Deū vt ta
bernaculū ei faciant, quo descenderet quoties
placeret, quod etiam migrantes secū circumfer
re possint, vt non sit opus amplius in Sina alcē
dese, sed interuiscans crebro & tantū non coha
bitans praeſto sit votis eorum ac deprecationi
bus. mensuram quoque & formam tabernaculi
sibi permonstratā, nihilque superesse, nisi vt ad
eius fabricam quam primum se accingerēt. His
dictis^a profert duas tabulas continentes decē
praecepta inscripta, in singulis quina. erat autem
Dei manus ea scriptura Illi verō^b praeſentia fer
monēque Moſis læti pro se quisque certatim ad
structuram tabernaculi conferebant, aurum, ar
gentum, cuprum, materiem lignēā elegantem
& contracatiem firmam, pilos caprarum, & o
ruium pelles partim hyacinthina partim punicea
tinctura, quasdam etiam candidas colore, & a
lias purpuræ flore infectas, ad hæc lanas eisdem
coloribus tinctas, & linum byſſinū, lapillos quo
que pretioſos, qui ad ornatum auro includi so
lent, atque insuper vim magnam odoramento
rū, nam huiusmodi erat materia tabernaculi,
quod nihil ab ambulatorio templo & portatili
differebat. ergo postea quā istæ species ambitio
ſæ sunt collata, viritum contribuentibus, non
nullis etiam plura quā pro domesticis faculta
tibus architectos operi Propheta præſcit ex mā
dato Dei, sed tales vt non alij deligendi fuerint
etiamſi populi ſuffragiis res commiſſa fuiſſet.
Eorum nomina etiam nunc in ſactis codicibus
extant: Beſeleel^c ex tribu Iudæ, Vronis filius &
Matiammes, quæ erat ducis ſoror, & Elia
b^d ſamachi, tribus Davidis. Plebs^d autem
tanta alacritate operam & impenſam offerē
bat, vt edicto coercendi fuerint, & præconis

An. muniſi
2454.
Ante Chri
ſtum nat.
1510.

a Duæ tabu
lae Moſi.
Exod. 35.
b Iſraelita
lati certa
tim ad ſtru
cturam ta
bernaculi cō
ſerunt.

Exod. 36.
c Beſeleel.
& Eliab
Architecti
tabernaculi.
d Ediſſe
plebs coer
cenda, ne
quicquam
amplius ad
tabernaculi
ſtructuram
offerant.

An. mundi
2455.

Ante Chri.
natū 1509.

voce admonendi non esse opus pluribus, ita
nim fabricatoribus est visum. atque ita stru-
tam tabernaculi aggrediuntur. Mose & men-
tam & magnitudinem designante, sicut in mo-
te ex Dei colloquio didicerat, tum quantum in-
strumentum capere deberet ad usum sacrificio-
rum & sacrorum ministerium, ritè ac ordinatè
præsentante, nec minor fuit largitio mulierum
circa vestes sacerdotales, & cetera quæ vel ad
tabernaculi ornamentum, vel ad diuinum cul-
tum attinere videbantur.

*De tabernaculo per Moysen in terra deserta factū,
quod similitudinem templi porta-
tilū referebat.*

CAP. V.

Exod. 36.
Hedio &
Ruffinus
Cap. 7.
*a Moyses in
deserto ta-
bernaculum
erigit.
b Atrium
tabernaculi
primum.*

Omibus autem paratis, & vasis aureis & a-
rumentis ac textilibus, Moyses a indicto so-
sto & sacrificio pro cuiusque opibus, tabernacu-
lū erigit hoc modo. Atrium b primo dimensu
latitudine l. cubitorū, longitudine c. vallos x.
teos statuit altos quinque cubita per longiora la-
tera vicinos, & in postico latere x. In quoquo-
que inerant annuli, & capitella argentea, bases
verò auratæ mucronatæ, imz hastæ similes, ex
ære factæ & in terram defixæ, annulis innecte-
bantur funes, qui ab altero capite clavīs æreis
cubitalibus humi confixi singulos vallos firma-
bant, & contra ventorum vim tabernaculum
municbant. Linteam deinde hyssinum mollis-
simum circumtendebatur à capitellis ad bases
dependens, totumque eum locum sepiciens, ut ni-
hil à pariete disferre videretur, atque hoc mo-
do se habebant septi tria latera. quantum verò
latus l. item fabricorū totius operis erat frontis
culius lxxvi cubita patebat, utrinque ha-
bens geminatos vallos in fastigium. ex argen-
to hi

eo hi quoque constabant præter bases, quæ erant
znez. ab utroque autem latere stabant tres val-
li bene firmati, erant autem & illi linteo è bysso
contexto circumducti, ad ianuam verò pende-
bat velum viginti cubita longum, & quinque al-
tum, ex purpura byssoque & hyacintho contex-
tum, vavè picturatum, exceptis animantium
formis, intra ianuas autem erat aspersorium ze-
neum, basi ex eadem materia superpositum, vn-
de sacerdotes manus abluerent, & pedes per-
funderent. Hunc in modum septum atrij se ha-
buit. Tabernaculum autem statuit in eius me-
dio versum à orientem, vt sol surgens radios
in illud mitteret: eratque longum cubita trigin-
ta, & latum duodecim, alter parietum erat au-
stralis, alter ad septentriones obuersus, tergum
ad occidentem spectabat, attollebatûrque tan-
tum, quantum in latitudinem patebat. Erantque
tabulæ ligneæ vicinæ ex utroque latere qua-
drangulæ, crassitudine quatuor digitorû, latitu-
dine vnus & dimidij cubiti, intus & extra lami-
nis æreis contextæ: & singulis tabulis inerant
cardines bini immissi per duas bases quæ erant
argenteæ, & in suis foraminibus tabularum car-
dines suscipiebant. Parietis verò occidentalis
tabulæ sex erant, intus & extra deauratæ, inter
se omnes ita compaginatæ, vt vnus paries esse
videretur. Ex lateribus autem tabulæ erant vi-
centæ, quarum latitudo habebat mensurâ vnus
& dimidij cubiti, crassitudo tertiam partem
palmæ, & ita tringintæ cubita adimplebant.
posterioris verò parietis nouem cubitos sex
tabulæ faciebant quibus coniunctæ sunt alie
duæ tabulæ, ex medio cubito sectæ, quas
angulâtes posuerunt ad instar maiorum tabula-
rum. Singulæ verò tabulæ annulos habebant
aureos, per exteriores frontes eminentes, ve-

An. mundi
2455. *Ante*
Christ. nat.
1509.

a Taberna-
culum.

An. mundi 2455. *Ante Christum* nat. 1509.

luti quibusdam radicibus confixos per ordinē ad inuicem per circuitum respicientes: & per eos deaurati vectes immissi, singuli cubitorum quinque, tabulas coniungebant: intrabātque caput vectis vnicuiusque in alio capite, in modum pyxididis, & post tergum parietum in longitudine positorum, vnus erat ordo, per tabulas omnes vadēs quo per vncinos vtriusque parietis latera continebātur, incastrationibus factis & immisissis ad inuicem. atque ita cautum est tabernaculo contra ventorum vim aliōsve impetus, vt securum & immobile consisteret. Intus autem diuisa in tres partes longitudine, post decem cubita intima, statutæ sunt columnæ quatuor eodē opere & ex eadem materia factæ, similibus basibus impostæ, paribus interuallis per transfuersum distitæ: vltra has fuit adytum, reliquum verò tabernaculi sacerdotibus patebat: atque hæc tabernaculi trifariam diuisio, vniuersitatis naturam referebat. nam tertia pars quæ intra quatuor columnas continebatur, sacerdotibus inaccessa cælum Dei quodammodo repræsentabat: viginti verò cubitorū spatium, tanquā mare & terra hominib. inaccessibilis, solis sacerdotibus concedebatur. à fronte verò quæ aditus patebat, columnas statuerunt quinque &reis basibus innixas. post hæc vela sunt per tabernaculū expansa, è bysso contexta, & purpureo, hyacinthino, puniceo, coloribus distincta. horum primum cubita decem quaquauersum patebat: quod per columnas est distentum, quæ adytum à reliquo spatio disparabant, & à conspectu hominum excluderant, totūque hoc sanctum vocabatur: sanctum, adytum verò vltra: 111. columnas sicut dicebatur sanctum sanctorum. fuitque hoc linteam omnis generis floribus quæ terra fert aliisque ornamentis picturatum,

a Sanctuarium.

b Tabernaculi diuisio
nis significatio.

Exodi 26.

c Templum
sanctum
Sanctū sanctorum.

exceptis

Exceptis tantum animantium figuris, alterū autem velum magnitudine, colore, textura priori par, circa ingressum sitas quinque columnas tenebat: quod à summo ad dimidium columnarū pendens ibi anulis sustinebatur, & accessum sacerdotibus subintrantibus præbebat. huic penè contiguum erat aliud velum magnitudine par sed & è lino contextum, anulis à funiculo pertransuersum pendens: quod aliquando adducebatur, aliquando festis præcipuè diebus reductū populi prospectum admittebat, reliquis diebus, & maxime parum serenis obiectu suo picturatum illud velum à tempestatibus protegebat. vnde mos mansuetiam post templum exædificatū, vt velum huic simile in aditu prætenderetur. erant præterea decem aulea quaternorum cubitorum latitudinis, longitudinis vicennum octonum cum vicinis aureis qui contiguorum anulis ita inferebantur, vt cooprata vnum viderentur: quæ extensa sanum supernè obtegebant, & parietes à lateribus, & à tergo: minus vno pede ad tetram pertingentia, erant & alla peripetasmata vndecim æquè lata, sed longiora, videlicet triginta cubitorum singula, è pilis eadem subtilitate qua illa è lana contexta: quæ tegmine suo vsque terram fusa instar thalami exhibebant, vno à fronte prominente, quod in hunc usum supra denarium numerum erat adnexum. hæc rursus ab aliis è pellibus confutis contra æstus ac pluuiarum iniuriam protegebantur, quapropter è longinquo spectantibus res erat miraculo dignissima: colores enim tabernaculi non aliter micabant, quàm si celum quis contueretur, ceterum cilicia & pellicea vela ita pendebant, sicut illud circa fani introitum, ad arcendas tempestates obiecta.

Ann. mundi

2455

Ante Christi
sum natum.

1509.

An. mundi

2455.

Ante Chri.

nat 1509.

Exodi 37.

Hedio &

Ruffinus

Cap. 8.

a De arca fa-
cta Deo.

b Cherubin

c Legis ta-
bulas in arca.

Hedio &

Ruffinus

Cap. 9.

d Mensa.

T Abernaculo autem hunc in modum confi-
tuto, etiam arca^a Deo sacram inferunt, è
materie natura valida & ab omni tatie inuiola-
bili. hæc vernacula nostra lingua dicitur Heo-
ron, figura tali. longitudo eius erat quinque pal-
morum, altitudo verò & latitudo trium palmo-
rum: eratque intus & extra tota laminis aurcis in
crustata: & habebat tegmē aureis cardinibus co-
aptatū, nulla ex parte promittēs, ex utroque au-
tem longiore latere inerant anuli aurei duo, to-
tum lignū penetrantes, & per eos vestes aurati
verinque traieci, ut quoties opus esset quocun-
que transportari posset, neque enim diuina iumenta
vehēbatur, sed sacerdotum humeris transfere-
batur. operculo autem eius impositæ erant effi-
gies duæ, quas Hieronymus Cherubeis appellantes
sunt animantia volueria, noua specie nec vnquā
cuiquam hominum visa: quæ Moyses in Dei so-
lio viderat figurata. in e hanc arcam reposuit ta-
bulas decem præcepta continentes, in vtraque
quina, & in singulis paginis duo cum dimidio:
ipsamque arcam intra adytum recondidit.

De mensa & candelabro aureis, &que altaribus
tabernaculi.

CAP. VII.

In sano autem mensam collocavit Delphici
Inon absimile, longitudine duum cubitorū, la-
titudine vnus, altitudine palmorum trium, et
sustinebant pedes dimidia sui parte inferiore
per omnia pedibus similes, quas les lectis Dor-
es addere solet. fed supernè quadrangulater
erant habebatque circumquaque labrum qua-
tuor digitis tam infernè quàm supernè promi-
nent;

mens. & per singulos pedes inerat anuli ferè
circa summum pedem : adhibebanturque v-
trinque duo seu manubria è ligno firmissimo
deaurata, quæ non per circulum vitæ iue vi ve-
stis traiciebantur, sed fibulato morfu mensæ
labrum superne, inferne pedis anulum compre-
hendendo, facultatem transferendi quocunque
opus esset præbebant. hæc solebat deponi in sa-
no versus septentrionalem parietem non longè
ab adyto & in ea disponebantur duodecim pa-
nes non fermentati, seni è regione sibi duobus
ordinibus oppositi, mundissimi confecti è farina
duorum assatonum, quæ mensura Hebræorum
septem cotylas Atticas continet. super panes
autem ponebatur duæ phialæ aureæ thure ple-
næ. post septem verò dies alij panes infereban-
tur, festo quod nos vocamus sabbatum: cuius ri-
tus causa aliàs est à nobis indicanda. Ex adue-
rsus men-æ propius meridianum parietem situm e-
rat candelabrum ex auro fusili sed non solido,
pondo minarum centum. hoc pondus Hebræi
cinchares, Græci talentum sua lingua nominant:
eratque distinctum globulis, lilis, malis puni-
cis, craterculis ab vna basi in altum assurgenti-
bus, in septem ramos diffusis iuxta numerum so-
lis & reliquorum planetarum. exhibat autem in
septem capita ordine inter sese respondentia:
quibus imponebantur septem lucernæ secun-
dum totidem planetarum numerum: respiciunt-
que ad orientem & occidentem, candelabro obli-
quæposito. inter hoc & mensam ve dixi sita erat
barula suffumigatoria, & ipsa è ligno imputri-
bili, sed solida lamina circumquaque contexta,
cubitali in quadrum latitudine, altitudine verò tri-
phla, super qua stabat focus corona aurea cir-
cumquaque cinctus: cui anuli inerant cum suis
vestibus, quo per viam à sacerdotibus depotta-

An. mundi
1455. Anse
Christ. natu
1509.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 10.
a Candelabrum an-
teum.

b Ara suf-
fumigato-

idque ad ornatum conferre videtur. cum verò
 facris est ministrandum, ne ventilata sit impe-
 dimento super humerum laeum reicitur. hanc *Ann. mundi*
 zonam Moyses nominauit *a* abaneth, nos voca- *2415.*
 bulo à Babylonis mutuo emian dicimus. sic *Ante Chri-*
 enim illi nominant. sed tunica nusquam sinua- *sum nat.*
 tur, habetque circa collum amplam aperturam, *1509.*
 cuius orz vcinis à pectore & à tergo commit- *a Abaneth.*
 tuntur: massabazanem *b* vocant. super caput au- *b Massaba-*
 tem gestat pileum non fastigiatum, neque to- *zanes.*
 tum caput comprehendentem, sed pauld plus
 quàm medium. hic vocatur *c* masnaemphithes, *c Masnaem*
 est autem tali paratu, vt videatur vitta linea *sz phithes.*
 pè in orbem replicata & consuta, quam super-
 nè alia tela integit vsque ad frontem descen-
 dens, & per superficiem verticis futurarum de-
 formitatem occultans. hic adaptatur accuratè,
 ne inter sacrificandum delabatur. Et sacerdo-
 rum quidem ornatus in genere est, talis Ponti-
 fex *d* verò vtitur quidem etiam hoc, nihil eo- *d Pontificis*
 rum quz enumerabimus omittens, sed superin- *ornatus.*
 duitur hyacinthinam tunicam calarem, quam
 nostros *e* methir nominant. alstringitque eam *e Methir.*
 zona coloribus supra dictz simili, nisi quodd au-
 tointertexta. ceterum ima vestis ornabatur lig-
 bo effigie malorum puniceorū distincto, à quo
 tintinabula aurea sic dependebant, vt medium
 esset quodque malum puniceum inter duò tin-
 tinabula situm, & tintinabulum inter duò mala
 punicea. hzc tunica non constat è duobus seg-
 mentis, vt sucuras habeat in humeris ac lateri-
 bus: sed vnica tela in longum contexta apertu-
 ram in summo habet non transuersam, sed in
 longum descendentem à tergo & ante vsque ad
 mediū pectus: cui dedecoris causa assura est sim-
 bria ne scissura appareat. eodem modo quā ma-
 nus exeruntur est scissa. Super hanc terram

tum catenarum. summitas ascendens reducitur
 post tergum, & circulo qui est à tergo in epomi- *An. mundi*
 dis fimbria cōnectitur: id quod præcipuè susti- *2455.*
 net ephoden ne quo pacto defluere possit. esse. *Ante Chri.*
 ni autē assuta erat zona iam dictis coloribus & *nat. 1509.*
 auro distincta, quæ totū cōplexa rursūmq; supra
 saturā nodata. deorsum propendere sinebatur.
 omnes autē fimbriæ quibuscūq; oris fistulosis v-
 erique includebantur. Porro * pileo, quali cæ- *a Pontifici*
 æteri sacerdotes, viebatur: super quem extabat a- *aurea coro-*
 lius cōfutus ex hyacintho variatus hunc aurea *natriplex.*
 corona triplici ordine circumdabat, in qua spe-
 ctabantur calyculi aurei, quales videmus in her-
 ba quæ apud nos vocatur dactylus, apud Græ-
 corum herbarios hyosciamus. quòd si quis au-
 visum aliquādo non satis animadvertit, aut no-
 mine tenus auditā de facie non novit, huic etiā
 describere eam nō gravabor. herba est tres pal-
 mos sæpe in altitudinem excedens, napo similē.
 radicem habens: vix enim hac parte est alia si-
 milior: folia verd apio. hæc è ramis emittit caly-
 culū ipsi inhzrentē: veltiturq; tunica quadam,
 quæ exiit fructu ad maturitatē tendēte. calyca-
 lus autē est quantus articulus minimi digiti, cir-
 cumferentiam habēs crateri similē. quod ipsum
 clarius faciam propter ignorātes. ima sui parte
 circa fundum dimidiato globo est rotunditate
 similis, mox in processu paulatim coarctatur,
 donec in extremitate rursū dilataus in labrū
 exeat mali puniei umbilico incisuris similē, cui
 operculum orbiculare inhzret, quasi de indu-
 stria tornatum, eminetes habens incisuras quas
 dixi: in malo punico aculeatas & in acutos
 mucrones desinentes. continet autem sub oper-
 culo fructū per totū calyculum, herbæ b fideri. b *Sideriti.*
 tidis semini similem. florē verò fert qui papa-
 veris videri possit. cuiusmodi corona ab occipi-

lum, per mala punica fulgetra referens, sicut tonitrua per tintinabulorum strepitum. epomis etiam vniuersi huius naturam indicat è quatuor coloribus contexta, quibus aurum accessit, sicut ego interpretor, propter adiunctam rebus omnibus lucem, essen quoque in eius medio est insertus, non aliter quàm terra medium mudi locum obtinet. Zona item qua cingitur, oceani similitudine habet, qui vniuersa circumplectitur. duo præterea sardoryches in vestitu pontificis pro fibulis additi, solis & lunæ significationem habent. gemmarum etiam duodenarium siue ad menses tetuleris, siue ad patem partium numerum eius circuli quem Græci zodiacum vocant, nequaquam à veracibus & tuta aberraueris. pileus hem cæli significatio videtur esse, cum sit ex byzanthio confectus: alioqui non sustineret Dei nomen: & corona illustratur aurea propter splendorem quo maximè Deus delectatur. atque hæc in hunc modum interpretati sumus per occasionem, ne latèrem in his legislatoris sapientiam vltro dissimulare videremur.

De Aaronis Sacerdotio, & legibus quæ ad festa ac sacrificia præstant.

C A P. IX.

His ita peractis, priusquam dedicarentur ap-
paruit Deus Moysi, iussitque vt Sacerdotium
Aaroni fratri suo conferret, ea virtute prædito
vt merito præ cæteris eius ratio habenda vide-
retur. qui aduocata concione recensuit virtutes
illas, & quàm studiosus esset publicorum com-
modorum, pro quibus toties in salutis etià dis-
crimine venite non dubitasset. Cùmque omnes di-
ci eius comprobarent, & fauorè Aaronis vultibus confertur à
ipso præ se ferrent. Viri inquit, Israelitæ, opera Dio-
ni sunt absoluta, qualia vel Deus poposcit, vel

An mundi
2455.
Ante natum
Christum
2505.

Hædio &
Ruffinus
Cap. 12.
Exod. 28, 29.
30, 40.
a Aaroni
Mosis fratri
Sacerdoti
confertur à

supra vique ad annū quinquagesimū: quod mox
 in vsus tabernaculi est insumprū. deinde & ta- *Anno mūdi*
 bernaculū & Sacerdotes lustravit in hunc mo- *2455. Ante*
 dū. myrræ electæ siclos quingentos, ireos tan- *Christum*
 tandem, cinamomi & calami (est & hæc odora- *nat. 1509.*
 menti species) dimidium d. & ponderis concu-
 sa ac confusa iussit macerari in olei olivarū hinc
 mēsuræ nomen est quæ capit duos choas atticos:
 quibus permixtis, & arte vnguentariorū deco-
 ctis factum est vnguentum a suauissimū: quo & a *Vnguentū*
 sacerdotes, & totum tabernaculū vnguens pu- *sanctum.*
 rificauit. Offerebatur b deinde multa & varia b *Sacrificia.*
 super altare aureū adolēda preciosa valde, quo-
 rū naturā, ne sim prolixitate Lectori molestus,
 recensere superse deo. oportebat autē his in die
 sūstitū facere, ante ortū & circa occasum solis:
 & oleum purificatū ad lucernas seruare, quātū
 tres in sacro candelabro per totā diem Deo lu- *c Beseleel.*
 ceabant, reliquæ sub vespērā accēdebantur. Por- *Exod. 45.*
 tō omnibus tam absolutis, palmam artis fabrilis d *Taberna-*
 tulerunt e Beseleel & Eliabus. nam & aliorum culū in de- *serio dedi-*
 imenta excoluerūt, & ipsi multa de nouo inue- *serio dedi-*
 nerūt: ex his tamē duobus præcellebat Beseleel. *caturum pri-*
 insumprūque est huic fabricæ tempus men- *mo die A-*
 sium septem: quo transacto d primus annus ab *priliu, anno*
 exitu ex Egypto est expletus. Initio e verō se- *secundo exi-*
 quentis anni mense Xanthico Macedonū, He- *rus ex E-*
 brzorū nisan, nou: lunio tabernaculū dedicatū *gypto, mun-*
 est, & quicquid vasorum in eo fuerit. Statim que *di conditi*
 Deus indicauit gratū sibi esse & non superuaca- *2455. Ante*
 nūm labore in Hebræorum, presente m se sano *natum Chri-*
 suo hunc in modū declarans. cum calum esset *stū 1509.*
 altas serenum, super solum tabernaculum ca- *e Taberna-*
 ligo descendit; non quidem tantæ quantæ so- *culi & Sa-*
 lent esse hibernæ nebulæ, nec tamen tam te- *cerdosum*
 nuis vt aspectum humanum transmitteret: iu- *dedicatio.*
 cundēque ros distillabat ab ea, præsentia Dei *Leuit. 8.*

fidem populo astuens. Moses autem distribuitis prius in fabricatores tanti operis pro cuius-
Ann. mudi 2455. *Ante* que merito præmiis, victimas mactabat in atrio
Christ. nat. tabernaculi iuxta præscriptum, taurum & arietem, hædumque pro peccatis. Sed quo ritu hæc
 1509.

quæ victimæ solidæ tradantur conflagrationi, & quæ iuxta legem in epulas cedant. Deinde sanguine victimarum ornatum Aaronis & filiorum eius aspersit, purificans eos fontanis aquis ac vnguento, ut Dei fierent Sacerdotes. atque hoc modo per septem dies ipsos & vestes eorum curabat: tabernaculum item & eius vasa vnguento sicut iam dixi confecto, & sanguine taurorum & arietum alternis diebus iuxta genus suum mactatorum, octava autem die festum indixit, & sacrificare vnumquemque pro facultatibus imperavit: at illi dicto parentes certatim & ambiciosè victimas offerebant, quibus super aram impositis subito sponte sua ex illis ignis fulgoris in mortem emicuit: & inspectante populo omnia flamma absumpsit. Per idem tempus accidit Aaroni quidam calamitas, paterno animo gravis, quam tamen generosè pertulit. Erat enim vir fortis, & intelligebat hoc non sine Dei voluntate factum. Ex b quatuor filiis quos dixi, seniores duo Nadab & Abiur, cum in aram intulissent victimas non iuxta præscriptum Moysi, sed quales antea solebant, combusti sunt flamma in eos conuersa, & vultus ac pectora eorum depascente: nec succurrere potuit quin ita occumberent. Moses autem iussit partem eorum ac fratres sublata cadauera extra castra deferre, atque ibi honorificè sepelire: totusque populus inopinatam hanc eorum mortem luit: solos fratres ad partem Moses voluit ad merore abstinere, & potestatem Dei honorem quam suam iustitiam

a Sacrificiis
 sponte sua
 accenditur.
 Levit. 10.

b Nadab &
 Abiur
 Aaronis filij
 combusti.

ARTIO. SEDAT. LIB. III.
 hæc abet. iam enim factum amictu Aaron
 phæterum Moysi reclusis omnibus
 tunc populo sibi oblatis, totas castris &
 venerunt in Sinu quidem non amictu
 venerunt in tabernaculo ventitans oracula
 quæ erant. Deo referentibus. Cuius actus
 præterea uti persequeretur, neque quæquam
 penam in præ aliis sibi vendicant. Le-
 gimus debent & vivendi rationem quam
 bene placere possent, & ipsi vultu te
 nent. Dicam autem & de illis legi-
 bus quæ illud succurrunt, quod in mo-
 re Aaronis omnia omittunt non oportet
 nec vultu omnem sub prophetis præ-
 ter præter liberosque. Deo vel ad hoc sa-
 crificiis, vel non, omnibus & potestatem
 interpretis, & ex eis, si quis forte hunc spe-
 culum interpretetur. Ex lapillis enim quon-
 dam a hominibus gestabat. (Sardorum enim e-
 nim natus non noster non notam narrat
 nec non) micabit aliter quævis hic
 vultu, si qui deus in hunc mundum occipit
 omnia interpretetur enim hæc ut propter
 aut & vultu: quod certe admittit
 nec non omnes, nisi si qui ex conceptu
 vultu ex conceptu opinionem augere possit. Ser-
 vultu, quæ in pedore possit in star
 vultu, in bello victoriam prænunciare
 vultu, cum periculum exercitus se mo-
 vultu ex eis emicabit in totis popu-
 vultu, in bellis esse illarum, quæ præ-
 vultu, in bellis religionem non abhorre
 b i j

ſciam habere. iam enim ſacrum amiſiſſū Aaron geſtabat. Ceterum Moſes recuſatis omnibus honoribus à populo ſibi oblatiſ, totus cultui diuino erat deditus: & in Sina quidem non amplius aſcēdebat, ſed in tabernaculū ventitans oracula quoties opus erat à Deo referebat, cultū & habitū priuati hominis vti perſeuerās, neq; quicquam præter reip. curam præ aliis ſibi vendicans. Leges præterea ſcribebat & viuendi rationē, quam ſeruantes & Deo placere poſſent, & ipſi inter ſe ſocialiter & pacatē viuere: atq; hæc omnia Dei monitu faciebat. Dicam autem & de illis legibus ſuo loco, nunc illud ſuccurrit, quod in mentione Sacerdotalis ornatus omiſſum non oportuit. nam ea veſtis omnem ſub prophetiæ prætextu impoſturatū occaſionem ademit hiſ qui illa utebantur: liberūmq; Deo vel adeſſe Sacerdotibus, vel non, omnibus & popularibus demonſtrauit, & exteris, ſi qui fortē huic ſpectaculo interuenirent. Ex^a lapillis enim quos Pontifex in humeris geſtabat (ſardoniches erant, quorum naturam nulli non notam narrare ſuperuacuum puto) micabat alter quoties litatum eſſet, iſ qui dextrum humerum occupabat tantūmq; fulgorem emittebat vt procul etiam intuentibus conſpiceretur, ſedq; præter naturam ſuam & conſuetudinē: quod certē admirationē meretur apud omnes, niſi ſi qui ex contēptu religionis ſapientię opinionē aucupantur. Sed mirabilis eſt quod nunc dicturus ſum. per duodecim gemas, quas in pectore poſuit ex inſutis eſſe mi geſtat, in bello victoriam prænunciare Deus ſolebat, nam priuſquā exercitus ſe moueret, tunc fulgor ex eis emicabat, vt toti populo factū innotefceret, adeſſe Deū, opemq; & auxilium ſuū inuocantibus eſſe allaturū, quapropter Gręci qui à noſtra religione non abhorrent cum

Anne mūdi
2455. *Anno*
Chriſti
nat. 1509.

a Gemmarū
in Pontifica
li ornatu mi
raculum.

An. moun.
di 2455.
Ante Chri
stum na-
tum 1509.

a Principū
tribuum sa-
crificia &
dona.
Nume. 7.

b Moses in
tabernaculo
Deum con-
sulit.

hoc miraculum pro cōpentiſſimo habent, ita
negari non poſſit, eſſenam vocant logion he-
eſt oraculū. Deſuit tam eſſen quā ſardonix ſu-
gotem emittre annis ducentis antē quām he-
cōmentaremur, irato Deo propter legum ſar-
rum przuaricationem: de quo alias oportunitus
dicetur, nunc exceptam narrationem deinceps
proſequar. Tabernaculo dedicato, & omni-
bus quæcunque ad Sacerdotalem ordinem pertine-
bant, ritē peractis, populus Deo in caſtrorum
contubernium recepto lætus ad hymnos, & ſe-
crificia ſe convertit, non aliter quā omni-
bus malis auertuntis, & omnia proſpera in
poſterum ſperantes: donāque Deo tam priu-
tim quā publicē per ſingulas tribus offerēbāt.
Principes enim tribuum bini de ſuo conſe-
rentes plauſtrū cum duobus bobus contribuē-
bant, ut ſex plauſtra tabernaculo per viam de-
uehendo inferuiren: & præter hoc vnusquique
eorū obtulit phialam & trulleum & acetam.
hæc decē Diricos valebat, erātque odoramentis
referta. trulleum ve: d & phiala, utraq; ſimul
ducentis ſiclos pende-bāt, ſed phiala ſecūm san-
tūm ſeptuaginta: hæc farina erant plena, oleo
ſubacta, quali ad altare in ſacrificiis utebantur
præterea vitulū & arietem cū agno anniculo in
holocauſtū, & hircum pro peccatis, ad hæc ob-
tulit vnusquique Principum alias victimas quas
ſalutares vocabantur, per ſingulos dies boues
duos & quinque arietes cū agnis aniculis & hēdis,
atque ita per duodecim cōtinuus dies ſacrifica-
uerunt, qualibet die vnus. Moſes b autem non
amplius in Sina monte, ſed tabernaculum in-
trogreſſus, conſulebat Deum de rebus agendis
& de ſerēdis legibus: quas meliores quā in
homine aurore referri debeant, poſteritas mul-
tis ſeculis ſeruauit, diuinitus datas credens:
adeo

ad id et eas nec in pace ob voluptatem, nec in
bello ob necessitatem violare fas putarent. sed
de his nunc desino, proprium volumen aliquā-
do huius tractat. oni dicaturus.

Answer: 2000

*Ante Christi-
sum natum*
1509.

Leges de sacrificiis & purificationibus.

C A P. X.

N Vae parcas tamum commemorabo, quæ Hedio & ad purificationes & sacrificia pertinent: *Ruffinus.* quandoquidem in sacrificio mentionem Cap. 13. al. facimus. Duo a sunt sacrificiorum genera, 1. primum & publicum. horum utrumque duobus a *Duo sacri- ficiis* fit modis. Aut enim tota victima igni absumi- tur, quod idem vocatur b holocaustoma. aut pro gratiarum actione persolvitur, & in epulum sa- b *Holocausto* cram facientium vertitur. De priore prius sum- ma. dicturus. Vir prius holoocaustoma facturum, *Leuit. 1.* mactat bovem, agnum & hædum: & hos quidem anniculos, bovem verò licet mactare etiam grã- diorem. Sed opus est ut sint omnia mascula quæ solida conerementur. his iugulatis Sacerdotes aram circumquaque sanguine horum tingunt: deinde mundata membratim dissecant, & sale confecta in aram imponunt, strue lignorum iam ardente, deinde pedes & intestina omnia diligenter primum repurgata ad reliquum acce- rum adiciunt: tergora verò Sacerdotibus ce- dunt, & holocaustoma quidem ad hunc mo- dum sunt. Quum c verò pro gratiarum actione c *Sacrifici- um pro gratia- rum actione.* sacrificant, eorundem generum animalia ma- ctant, sed quæ vitio careant, & anniculis sint ætate, & mascula foemina copulata. his iugu- latis primum sanguine aram imbuunt, deinde renes & omētum & omnem pinguedinem cum fibra iecoris, & insuper caudam agni atque infus- rūt. pectore verò ad dextro crure Sacerdotibus concessio, reliquis carnibus per biduum epulum

eriles, & alijs quoque non nisi octavo à partu die
admittit. Fiunt & alia sacrificia pro recuperanda *An. mundi*
valetudine, aut alia de causâ, in quibus liba cum *2455.*
victimis insumuntur, ex quibus nihil in posterâ *Ante Chri.*
diem relinqui fas est, Sacerdotibus quoque par- *nat. 1509.*
tem suam inde sumentibus. Publicis verò im-
pensis lex iubet quotidie agnum anniculû ma- *Num. 28. 29*
ctari mane ac vespere. Septima autem quâq; die
duos iugulant, eodê modo sacrificantes : & no-
uilunio præter quotidianas victimas duos bo-
ves cû agnis anniculis septem, & arietē: hædum
verò pro peccato, si quid fortè per obliuionem
omissus fuerit. Septimo^a itē mense, quem Macc- a *Sacrificiū*
dones hyperbetezorum vocât, præter iam dicta mensis O-
taurum & arietem & septē agnos mactât, & hæ- *Robris.*
dum pro peccatis, decima deinde luna eiusdem
mensis ieiunant vsque vespere: sacrificantque
eadem die taurum & arietes duos & agnos se-
ptem & pro peccato hædû. adducunt autē duos
præter hunc hædos: quorum alter viuis extra fi-
nes in desertum emittitur, in quem, si quid mali
propter peccata populo immincat, auertatur.
alterû verò in suburbanum in locum purissimû
eductum cum ipsa pelle exurunt nihil omnino
purgâtes. & cum eo simul exurit taurus, non à
populo adductus, sed sumptu pōtificis. quo ma-
ctato, & sanguine eius simul & hædi in fanum
illato, aspergit digito testum septies, totiesque
paalimtum, rursûsq; toties interiora fani circû
altare : reliquum deinde circum altare malus
quod est sub diuo in actio. deinde extremitates
& renes & adipēs cum fibra iecoris inferunt al- b *Taberna-*
tari: pōtifexque adiicit arietem de suo, solidum *culorum se-*
Deco conflagraturum. Eiusdem mensis decima- *sum.*
quinta, tempore iam in hibernum vergente, *Exod. 23.*
tabernacula compingere iubentur per singulas *Leuit. 23.*
familias contra ventura frigora quæ annus *Dent. 11.*

Anno mun
di 2455.
Ante Chri-
stum nat.
1509.

senescens afferre solet. quin & in patria tandem
constituti, accedere in eam urbem quam pro-
pter templum caput regionis sint habituri, &
octo dies festos ducere, victimasque Deo soli-
das incendere, & simul pro gratiarum actione
sacrificare, manibus interim gestantes ramos
myrti, salicis & palmæ, ex quibus mala persici
dependeant prima die sacrificium debet esse
holocaustoma ex tredecim bobus, & agnis vno
pluribus, & arietibus duobus, addito hædo pro
peccato. Sequentibus diebus idem numerus a-
gnorum & arietum vñ cum hædo mactantur,
sed per singulos dies vnum de numero bovm
desrahunt, donec ad septenarium petueniarut.
Octauo die feriantur ab omni opere, mactan-
que sicut diximus vitulum & arietem & agnos
septem, & pro peccatis hædum. Arque hæ sunt
Hebræis ceremoniæ tabernaculorum, à maio-
ribus acceptæ. Mense autem Xantico, qui nostri
nisan vocatur: & annum exorditur, luna qua-
radecima, sole arietē obtinente, quandoquidē
hoc mense ab Ægyptiaca servitute liberati so-
mus, sacrificium, quod tunc exeuntes fecisse di-
ximus, Pascha^a nominatum, quorānis insta-
rare lege iubemur: celebranturque id per sodali-
cia, nihil ē victimis in sequentem diem relin-
quentes, quæ est quintadecima & azymorum fe-
stivitatē prima. nam hoc festum priori conti-
nenter succedit, durāque dies septem, per quos
panibus non fermentatis vescuntur: & per sin-
gulos dies tauri iugulantur duo, aries vnus, agni
septem, hæc holocaustoma sunt, additurque hæ-
dus pro peccatis in quotidianum epulum sacer-
dotibus. Secunda^b azymorum die, quæ est men-
sis huius decima sexta, frugibus demessis & hæ-
stenus intactis incipiunt frui: æquūque ratū
Deum huius vbertatis autorem per gratitudi-
nem

Exod. 12. 13.
23.
Leuit. 23.
Nume. 9.
Deus. 16.
a Pascha
decima
quarta A-
prili die.

b Festum
azymorum.
Leuit. 2.

nem honorari, hordei primitias offerunt in hunc modum. Spicatum ^a manipulum igni corrent, hordeum deinde pinfunt, atque ita in alicz modum fracti asaronem a. l. aram offerunt: inde pugillo vno in eam iniecto reliquum Sacerdotum visci edit: & ex eo legitum fit publicae ac priuatae melle merere, primitiarum tempore ^a agnus in holocaustum Deo mactatur. Post Pas-

*Anno mundi 2455.
Ante Christum nat. 1509.*

chale sacrum elapsis septem septimanis, hos est quadraginta nouem diebus, quinquagesima ^b quam a numero asarcha Hebrzi vocant, offerunt Deo panem e farina triticeae duobus asaronibus cum fermento confectum, mactantque agnos duos: hec oblata mox in cenam Sacerdotibus apponuntur, & eadem die sic vt nihil superstit absumentur. ceterum holocausta faciunt e tribus vitulis arietibus duobus, agnis quatuordecim, hircisque pro peccato duobus.

Nallum ^c autem festum ducitur absque holocaustate & laborum vacatione, sed in omni bus omnino hec duo lex obseruari iubet: & post sacrificium in epulis degunt. ex publico praebe-
tatur panis non fermentatus ex farina asaroni-
bus viginti quatuor. coquuntur autem bini pri-
die Sabbati: & Sabbato mane proponuntur in
sacra mensa duobus ordinibus scilicet ex aduerso
se se respicientes: atque ita cum duabus lanci-
but hircis plenis permanent vsque in proximè
sequens Sabbatum. tunc demum alij pro illis
recentes supponuntur, & hi priores Sacerdoti-
bus in cibum dantur: thus item sacro igne abo-
leret, quoad holocausta uti solent, & pro
eo quoque aliud cum panibus proponitur. Sa-
cerdos autem de suo quotidie bis offert Deo
farinam oleo maceratam, & modica coctura du-
ratam: estque de mensam eius farinae asaron v-
nus huius dimidium mane, tantundem vespere,

*c In singulis festis & sacrificiis quid obseruetur.
d Panes pro positione.*

in ignem inferre. Sed de his haecenus, quoniam rationem aliàs diligentius explicabimus. Ceterum^a Moses et ibum Leviticam à cetero populo exemptam ut Deo sacrandam, fontanis aquarum perennibus & solenni sacrificio purgari eque tabernaculum cum sacris vasibus sacrum tectum cutandum commisit, iubens ut ad præscripta sacerdotum sacrum ministerium caperent: atque eo tempore fieri & Deo dicari sunt habitus. Post hæc animalia disceunt, quæ ad cibum essent pura, & quibus vesci non liceret: de quibus aliquando per occasionem disseremus, quam ob causam aliorum esum permiserit, aliorum inter dixerit. Sanguinis certe idcirco vetuit, quod hunc animam & spiritum putaret: neque animalis nec occisi carnem ad cibum concessit. ad hæc revertens & ad ipsos caprini, ovilli & bubuli abstinentiam induxit. Eiecit etiam è cœtu & consuetudine hominum à leproso, & seminis profluvio laborantes: mulieres etiam quæ naturaliter purgantur versati inter homines vetuit, nec nisi post septimam diem puras haberi voluit. eum quoque qui cadauer curasset, per totidem dies à cœtu arcuit. si quis autem vlerit hanc dierum numerum diuturniore pollutione teneatur, sacrificare iubetur agnas duas: quarum alteram sanctificare oportet, alteram sacerdotes accipiunt. eodem modo & pro gonorrhoea sacrificari mos est. qui vero per somnium genituram emisit, si se mergat in aquam frigidam, ut soles fieri post legitime uxoris congressum. pro puto habetur. Leprosos autem in perpetuum relegavit, tanquam nihil à caduere differentes. quod si quis pristinam valetudinem à Deo precibus impetraverit, & in eam sanitatis color redierit, hic variis sacrificiis Deo gratitudinem suam attestatur, de quibus aliàs dicemus, Quæ magis ridenda est

e Contra illos
qui Moysen
& Israelitas
propter
lepram profu-
gisse in
Egypto
contendunt.

da est illorum fabula, qui dicunt Moſen pro-
pter lepram ex Aegypto profugum, turbam en-
dem modo laborantium in Chananzam duxiſſe. *An mundi.*
ſe. Niſi enim vanus ille rumor eſſet, nunquam *Ante Chri.*
Moſes in ſuam ignominiam talem legem tulif-
ſet, qualem etiam alio ferente, probabile erat i-
pſum reclamaturum, præſertim quum inter
multas gres leproſi verſentur, & in pretio ſint.
& ad id nec relegentur, nec contemptum ha-
beantur, ut & in expeditionibus milites digni-
tates, & in adminiſtratione rei publicæ civiles
illis committantur, ac ne à templis quidem &
ſanis arceantur. Quid igitur vetabat, ſi tali vi-
tio fuiſſet, quò minus apud multitudi-
nem ſibi parentem eas leges ſtatueret, quæ ipſi
honorem potius quàm detrimentum aſſerrent?
Quæ remanifeſtum ſit quòd hæc per invidiam
de nobis fingantur. Moſes enim purus ipſe &
immaculatus degens, ad honorem Dei talium le-
gum autor eſſe voluit. Sed hæc quiſque ita ut
libitum fuerit accipiat.

Ceterum a puerperis fanum introgredi vetuit, Hedio &
ſui facis intereſſe vique in quadageſimum Ruſſinus
diem ſi foris ſit maſculus: quòd ſi femina ſit, *Cap. 14.*
duplum eius temporis præſcribitur. Ac ne poſt a *Puerpera*
præſcriptum quidem terminum intrent abſque *leges.*
victimis, quæ partim Deo, partim Sacerdotibus *Numer. 5.*
cedunt. Quid & ſi quis adulterij ſuſpicionem de b *Adulterij*
vrote habuerit, offert hordeaceæ farinæ aſſato *leges & 20.*
nè, & immiſſo ex ea pugillo ſuper altare, quod *Levitic.*
reliquum eſt Sacerdotibus veſcendum datur.
Deinde aliquis Sacerdotum ſtatuit mulierem
ad portam, quæ eſt obverſa ad fanum, & inſcri-
pto primum Dei nomine in membrana. d. ſere
ei inſpirandum cū imprecatione, ut ſi pudicitia
laſiſſet, luxato crure dextro & ventre diſrupto
miſerè moriatur: ſan autem præ amore nimio

omni que fuce carere. Quicunque è Sacerdotibus Integer corpore non eſſet, partem quidem ſuam cum cæteris accipere ſinitur, ſed ad altare
 2455.
 aſcendere, & ſanum intrate prohibetur. Nec ſo
Ante Chri-
 lum in ſacris obeundis puros eſſe oportet: ſed *ſummas.*

vitam etiã irreprehenſibilem præſtare. quapropter qui ſacri amictum geſtât tantisperdum eo
 1509.
 vruntur, præter aliã caſtitatem, puritatem & ſobrietatē à vino quoque interim arcetur. Victimæ etiã integri corporis maclantur, omni que vicio carentes. Hæc ſunt quæ Moſes iam tunc vitæ ſux tẽpore obſervanda tradidit: quædã etiam in futuro, ipſe licet in deſerto degens, Chanaanã *Leuit. 25.* terram tandẽ adeptis proſpexit. Septimo a quo a *Lex ſepti-* que anno remiſſionẽ agris dedit, intratõsque a- *mi cuiusque* rario & plantatione eſſe iuſſit, quẽadmodum iã *anni.*

ante populo ſeptima quaque die remiſſionẽ à laboribus dederat. quæ verò per hunc annum ſponte ſua terra protulerit, publica eſſe & promiſcui uſus iuſſit, & neque indigenæ neque aduenam ab eis fructibus colligendis arceri: idẽmq; obſervari poſt ſeptimam annorum ſeptimanã, qui nom-
 1509.
 rus quinquaginta conſicit, vocatũrque *b Annus lo-* b Hebraic quinquageſimus quiſque annus lob- *belus.* lus: in quo & debitoribus ſervus remittitur, & ſervi manumittuntur, qui contribules cãm eſſent, legem aliquã violauerint, & ſupplicij viæ in ſervitutem vindicati fuerint. Agri quoque ad priſtinos dominos ex hac lege redeunt hunc in modum. Inſtante lobelo, quæ vox libertatem ſignificat, conveniunt venditor & agri emptor, computariſque fructibus ac expenſis in agrum factis, ſi fructus maiores fuiſſe competiantur, recipit agrum venditor. quod ſi expenſæ maiores fuerint, hoc quod deſt recipiens emptor poſſeſſionem alteri cedit. ſin vtraque paria fuerint, poſſeſſio ad veteres dominos reuertitur. idẽm

ius est & in domos quæ in vicis non manibus
An. mundi venduntur: diuersum verò de illis quæ intra op-
 2455. pidorum mœnia venduntur. Licet enim ante
Ante Chri. annum elapsum reddita pecunia domum reci-
 nat. 1709. pere: quod si integer annus interitum abierit,
 emptori possessionis ius confirmatur. Has leges
 Moses in castris in Sina populo tradēdas accepit
 à Deo, mōxque literis mandatas ad posterose-
 tiam obseruandas transmissit.

Leges belli & consuetudines.

C A P. XI.

Hedio &
 Ruffinus
 cap. al. 11.
 Num. 1.
a Moses po-
pulum nume-
ras.

Legibus ad hunc modum digestis, ad rei mili-
 tatis curam animum aduenit, de bellis futu-
 ris iam tum cogitans, indicit igitur censum tri-
 butum, excepta Leuitica: eiuſque cura principibus
 dem indata, numerū eorum qui militari
 ætate essent, ad se referri iubet. Leuitiz enim sa-
 cri erant & immunes à militia. Censū sunt cap-
 ta sexcenta millia eorū qui arma ferre valeret
 ætatis ab anno vigesimo vsque quinquagesi-
 mum, & super hunc numerum M M D C L. Pro
 Leui autē allegit inter au'ores tributum Manas-
 sem Iosephi filiū, & Ephraimē pro Iosepho. Hos
 enim Iacobus in adoptionē à Iosepho impetra-
 uerat, sicut suprà diximus. Cōpōsto igitur tabe-
 b *Dispositio* naculo in mediū ^b castrorum illud recepe-
 castrum. runt, tribus tribubus per latera singula tenden-
 tibus, inter quas viæ intercedebant. Forum quo-
 que rerum venalium est propositum, & mercēs
 suo quæque loco disposita: aderantque opifices
 omnium artium in suis officinis, vt planē ciuitas
 videretur, huc atque illic cōmeans. Loca autē ta-
 bernaculo proxima sacerdotes occupabant ac
 deinceps Leuitiz. Eorum (nam & hi seorsim sunt
 recensiti) numerus erat viginti tria millia, cōtin-
 genti octuaginta, matibus tantum, & qui trigē-
 simum

finum à nativitate diè excederent, in hanc cen-
sum venientibus. Et ^a quamdiu nubes super ta- *Ar. mundi*
bernaculum perseverabat, tantisper veluc præ- *2455.*
sente Deo castra eodem loco manebant, quo- *Ante Chri-*
ties verò se aliò mouebat, tum etià ipsi migra- *na. 1509.*
bant. Inuenit autem ^b & buccinæ speciem ex ar-
geno factæ talem. Canna erat tibia paulò cras- *a Nubes su-*
sior, longiudine paulò minus cubitali, cuius os *per taberna-*
tantum patebat, quantum ad inflandū sufficeret, *culm.*
desinebatque in extremitatē campanulæ simi- *Num. 9.*
lem, quemadmodū tuba. Asofra vocatur hoc ge- *Num. 10.*
nus: apud Hebræos. Duas tales fecit, quarū vna *b Buccina*
plebs ad concionem vocabatur, altera principes *duas ex ar-*
ad consultandum de Republica exciebantur: *gento facta.*
trisque verò clangentibus vniuersus populus cō-
vocabatur. Quoties verò tabernaculū mouere-
tur, hic modus seruabatur. Primo e signo canēte *c Ordo ca-*
qui in orientali parte castrorū tendebant, exci- *porum cum*
tabantur: secundo verò, qui à tergo tabernaculi *tabernacu-*
tentoria sua sinxerant: deinde tabernaculū dis- *lo.*
solum mediū portabatur inter sex tribus præ-
cedentes, & alias sex ponē sequentes. Leuitæ va-
rò tabernaculum circumdabant. Ad tertium au-
tem signum pars castrorum meridionalis mo-
uebatur, & ad quartum septentrionalis. His buc-
cinis utebantur etiā in sacrificiis, in quibus vi-
ctimas cædi mos est, tam sabbatis quàm cæteris
diebus. Tunc etiā primum pascha solennibus
victimis est celebratum ex eo tempore quo in
libertatem vindicati, Ægyptiorum dominatio-
nem effugerant.

Seditio contra Moysen propter egestatem & se-
ditioferum panem.

C A P. XII.

Hedio &

Ruffinus

cap. 16. al. 13.

Num. 11.

NOn multo pōst à Sina mōte castra mouen-
tur: & post aliquot mōtiones, & quib. dice.

mus. Ventum est ad locum qui dicitur Hero-
An. mundi moth ubi denuò a populus seditionibus agita-
 2455. ri cœpit. & laboriose peregrinationis culpam in
Ante Chri- Mosen conferre. Illius suasu se reliquisse regio-
sum natum nem fertilissimam, & nunc non solum eius vber-
 1509. tate carere, verum etiam pro sperata felicitate

in extremis miseriis huc & illuc oberrare, a-
a Seditio cō quatum inopia laborantes: & si manna quoque
tra Mosen. alio casu deficiat, proculdubio fame interituros.

His addebant multa conuicia, quæ in virum op-
 timè meritum passim iactabantur. exortus est
 interim vnus è populo, qui admonitos præteri-
 torum Mosi beneficiorum, bonam spem habe-
 re hortabatur, ne tum quidem opem diuinam
 frustra requisituros. Vulgus autem his verbis
 vehementius concitatum, magis ac magis con-
 tra prophetam tumultuabatur. Qui videns ira
 desperatos, iubet æquo animo esse, pollicendo
 se quamvis grauib; contumeliis immeritò pe-
 situm, copias tamen carniū eis exhibituram,
 non in vnum tantum diem, sed in plures etiam.
 Illis verò credere nolentibus, quodam etiam
 rogante, vnde tot hominum millibus provide-
 re posset: Deus, inquit, & ego quantumvis malè
 apud vos audientes, nunquam tamen desine-
 mus vestri curâ gerere: idque breui estis visuri.

b Israelita
in deserto co
turnicū car-
nes impe-
trant.
c Concupif-
centia sepul-
chra,
 Vix hæc dixerat, cum tota castra coturnici-
 bus complentur, quas acervatim venabantur.
 Deus tamen nō multo post in Hebræorum in-
 solentiam ac maledicta animaduertit, non pau-
 cis è populo desideratis. Nam & hodie locus il-
 le nomen ex eo casu inditum retinet, vocatur-
 que Cabrothaba, quasi dicat concupiscentiæ
 monumentis.

*De speculatoribus, qui explorata Chananzorum
regione reuersi Israëliti terrorem ho-
stium inuasserunt.*

CAP. XIII.

*An. mundi
2455. Ante
Christ. natū
1590.*

Moses^a autem posteaquam abductos inde adduxisset in locū humanæ habitationi pa-
rum aptum, non longè à finibus Chananzorum
situm, qui dicitur Fauces, in concionem populū
aduocat. Cūque in mediis constitisset, Duo bo-
na, inquit, Deus vobis dare decreuit, libertatē,
& felicitis terræ possessionem: quorum alterum
ex ipsius munificentiā iam habetis, alterum quo-
que mox habituri. Sumus enim in Chananzo-
rum finibus, à quibus aded nulla ciuitas, nullū
Rex nos atcebit, vt ne vniuersa quidem gens
collatis in vnum viribus efficere hoc valeat. Er-
go parati simus ad rem fortiter gerendam. ne-
que enim sine prælio regione sua nobis sunt
cessuri, sed post magna cætamina victoriæ præ-
mium erit. Sed ante omnia mittēdi sunt specu-
latores, qui & terræ vbertatē, & habitatorum po-
tentiam explorent. Nos verò in primis concor-
diæ studere oportet, & Deum adiutorem ac au-
xiliorum nostrū debito cultu prosequi. Hæc
vbi locutus est, populus collaudato Moysi con-
silio, exploratores eligit duodecim nobilissimos
ex vnaquaq. tribu vnū: qui exorū à partibus ad
Ægyptum vergentibus, totam Chananzorum re-
gionem perlustrauerant, donec ad Amathen vr-
bem & Libanum montem peruenirent, explora-
tæque terræ simul & incolarum natura, reuersū
sunt ad suos, quadraginta diebus in hoc nego-
cium insumptis. Et fructum quidem pulchri-
tudo quorū specimen erat allatum, vbertatēque
regionis quam audiebant, animos multitudinis
ad bellum suscipiendam erigebat, contra de-

*Hedio &
Ruffinus
Cap. 17. al.
14.
Num. 33. 14.
a Explorato-
res terra
Chanana
mittit Mo-
ses.*

An. mundi 2455.
Anno Chri. nat. 1509.
a Explorato
res Iſraeſim
terroris in
cauſam.

terrebantur narrantibus difficilem fore eius ac-
quiſitionē, quod flumina ſuperanda eſſent ma-
gna & profunda, & montes ardui tranſcenden-
di, & vrbes mœnibus firmiſſimis cingantur. Ap-
ud Hebronem verò etiam gigantum progeni-
le reperiſſe aiebant, atque ita exploratores cū
omniſia maiora apud Chananzos inueniſſent,
quàm quæ hæcenus poſt exitum ex Ægypto vi-
derant, ſuo timore reliquam etiam multitudinē
data opera impleuerunt. Qui ex eorum narra-

populum. Moses autem interim & Aaron procident-
 tes in faciem supplicabant Deo, non pro sua sa-
 lute, sed ut insanientem multitudinem ad sa-
 nam mentem reduceret, tot presentibus & in-
 stantibus necessitatibus turbatam: cum subito
 nubes super tabernaculum exorta, adesse prae-
 sentem Deum significat. Quo viso Moses ani-
 matus infert se in turbam, & ultro poenam eis
 à Deo tantae insolentiae prouocato minatur, non
 tamen quantum peccati enormitas merebatur,
 sed qualis esse solet paternae castigationis. Sibi e-
 nim tabernaculum ingresso, & internecionem
 populi cum lachrymis deprecanti, comme-
 morasse Deum, quot & quantis beneficiis af-
 fecti ingrati esse pergerent: & quod nunc spec-
 ulatorum ignavia seducti, eorum verbis plus
 veritatis inesse putarent, quam suis promissioni-
 bus. quamobrem non deleturum quidem to-
 tum illud quod ceteris mortalibus omnibus
 praeuulserat, autem terram Chananzam eius-
 que vberitatem illis non concessurum, sed sine
 lare, & sine vrbe in deserto quadraginta b
 annis erraturum, quod peccati poenas extoluant. Li-
 beris tamen eorum terram illam daturum, eos-
 que commodorum quibus partes se per intem-
 peratiam indignos redderent, dominos esse
 constituturum. His denunciationibus vulgus at-
 tonitum, totum e se maestitia deditit: Mosén-
 que obscebat, ut deprecaretur Deum, quo re-
 conciliatus peccatisque condonatis, vrbes hosti-
 les eis traderet. Ille verò negabat Deum lacru-
 rum talibus se sentari precibus. non enim teme-
 re aut humano more ad hanc indignationem
 esse commotum, sed iustam hanc sententiam
 protulisse. Non est autem incredibile. Mosén d
 enim innumera penè hominum milia maxima au-
 concitata sedauisse, quandoquidem Deus terribilis.

An. mundi
 2455.
Ante Chris-
tum nat.
 1509.

a Moses &
Aaron Deo
supplicant.
Hedio &
Ruffinus
Cap. 18. al.
 14.

b Israelita
in deserto
quadragin-
ta annis er-
raturi.

c Peniten-
tia populi.

An. mundi
2455.
Ante Chri.
nat. 1509.

illi præsens placabiliorem faciebat multitudinem, sapientiam suo malo expertam, conducibilis esse non repugnare diuinæ voluntati: & alioquin etiam vir ille dignissimus est admiratione, tum ob singularem virtutem, tum ob fidem non tantum à sui seculi hominibus, sed à posteris etiam impetratam: quandoquidem hodie quoque nemo est Hebræorum, quin etiam si latere possit, quasi præsentem reueretur, & quasi pœnas exacturum, si quid præter decorum ab ipso præscriptum gesserit. Auctoritatis eius plusquam humanæ argumenta sunt plurima, & in his illud non minimum, quoddam ex regionibus vltra Euphratem si is ad honorem nostri templi quatuor mensium iter magno sumptu, nec sine periculo emensis, sacrificiisque peracto, non potuerunt tamen partem aliquam de victima consequi, existente aliqua causa, cur per leges nostras id minus liceret. Et quidam ne sacro quidem facto, alij semiperfecto sacrificio relicto, nonnulli ac templum quidem adire permixti, re infecta redierunt, malentes Moïsi legibus, quam suo proposito obsequi: idque nemine redargente, nisi propria conscientia. Talem valet semel concepta de hoc viro opinio, ut maior homine habeatur qui leges à Deo acceptas hominibus tradidisse creditur. Nuper etiam non longè ante Iudaicum bellum præcipatu Claudij, pontificatum apud nos Iſmaele obtinente, quum tam valida fames regionem nostram premeret, ut assaron quatuor drachmis veniret, & in festiuitate azymorum allati essent cori septuaginta, hoc est medimni Sculi triginta & vnus, Attici verò quadraginta & vnus, nemo tamen sacerdotum ausus est micam vnā inde comedere, tanta egestate premente, legem

a. Annona
caritatis prin-
cipatu Clau

ARTIC. IUDÆIC. LIB. III. V.
imperium de ista diuinam veritatem, quæ in
tunc in peccatis grauitur animaduertere
neque non est cor aliquis inuenerit
consequi gesta, quandoquidem et in
scriptum ab illo relicta tantum non de m
tunc venient, ut rescriptum nostrum faciem
tunc videri rationem Deus per
tunc. Sed de his quique in vae-

CAPITVM LIBRI III.
ARTIC. IUDÆIC.
Iudaicam.

Item in Iſraele Moyses Chanaan per
perit dades.
Item per Chanaan aduersus Moysen ac fra
trem propter hoc. vultum excutit.
Item: seditionis concitatoribus Iſraele
vultum excutit in Iſraele Iſraele et
per Iſraele Iſraele.
Item: Iſraele in deserto per moysen. Iſraele
Item: Moyses auerit Scham et O.
Item: Iſraele regem Iſraele et
Item: Iſraele.
Item: Iſraele de Moyses in Iſraele, et
Item: Iſraele quomodo à Moyses dades
Item: Iſraele et Iſraele et
Item: Iſraele et quomodo et Iſraele et
Item: Iſraele.

legem tantum & iram diuinam veritos, quæ in occulta etiam peccata grauitè animaduertere solet. Quare non est cur aliquis miretur quæ illo tempore sunt gesta, quandoquidem etiam scripta posteris ab illo relicta tantam vim & auctoritatem obtinent, ut vel inimici nostri fateantur quoddam talem viuendi rationem Deus per Moysen instituerit. Sed de his quisque ut videbitur sentiat.

SVMMA CAPITVM LIBRI. IIII.

ANTIQUITATVM

Iudaicarum.

- I. *Hebraeorum insensio Moysi, cum Chananiæ pugna & clades.*
- II. *Seditio per Choreum aduersus Moysen ac fratrem propter Sac. vdotium excitata.*
- III. *Quomodo seditionis concitatoribus diuina ultione extinctis sacerdotum Aaroni & filijs suis confirmatum.*
- IIII. *Qua Hebraei in deserto per annos 38. obuenerint.*
- V. *Quomodo Moyses deuicerit Sebonem & Ogem Amœdæorum reges, deleuerique eorum copias.*
- VI. *De Balamo uate.*
- VII. *Hebraeorum de Madianitis uisitaria, & Amoritis regio quomodo à Moysi duabus cum dimidiata tribubus concissa.*
- VIII. *Moysi leges, & quomodo ex hominibus suis sublatæ.*

*Hebraeorum, in scio Mose, cum Chananæ po-
gna & clades.*

CAPVT I.

An. mundi
2455. Ante
Christ. natū
1509.

Num 14.
a Israelita
absque Dei
mandato &
Mosi, cum
hostibus con-
gredi cogi-
tant.

EBRAEOS^a autem duram vitam
in deserto agentes, & multis miseriis
afflictos, nihil peius habuit, quā
quoddā Deus non sinebat eos armis
cum Chananæ experiri: nec iam amplius Mo-
sem audire volebant, quiescere iubentem, rati
etiam sine illius auspiciis victoriam de hoste se
posse obtinere: accusabantque eum, quasi hoc
tantum agerent, ut in magna inopia constituti,
semper ab illius consiliis penderent: & omnino
pugnare decreuerunt, auxilium Dei sibi polli-
centes: non tam Moisi respectu, quā quoddā in
eius tutela iam inde à maioribus essent: &
quos prius ob pietatem dignos liberrate duxis-
set, eis nunc quoque si rem strenuè gerant, vi-
ctoriam non negaturum. Satis sibi virtum ad-
uersus eas gentes, etiam si Moyses Deum ab ip-
sis alienare conetur: omninoque expedire si-
bi ut arbitratu suo potius rem gerant, quā
pro excussa Egyptiorum seruante Moisi ty-
ranni dem suscipiant, eiusque libidini seducti
pareant, instantis diuina colloquia, quibus ut
Deo præ extetis carus de rebus gerendis præ-
moneatur: quasi verò non omnes ex æquo
Abrahæ essent posteri, ut vnus singulari gratia
præsentiam futurorum diuinitus habere de-
beat. Præsentium esse ut contempta vnus ho-
minis arrogantia, Deo potius promissori cre-
dentes, ad acquiritendam eam regionem se ex-
pediant, neque diutius sub Dei prætexu ver-
ba sibi dari sinant. Cogitandum de præsentī
inopia, quā loca deserta grauiorem in dies
reddant, & ductore Deo manus eū Chana-
næ

IOSEPHI LIB. III.
in conuersas, nec am-
pugnatis expediant. Com-
muni calculo nate sententia
vires vadunt: qui æque f. roci
neque immensa multitudi-
in se exoptant fortiter
Hebraeorum castrelíquos
per eos postos insequendo, ut
appellunt. Ea clades præter-
obitu vehementer
poci, priore metuentis
anamine immisam esse,
oraculo ad pugnam
autem vides tu illos acce-
nos, tum hostem victoria
neque ne præsentī successu
mota moliretur, deerrat cop-
sedem reducere. Quāque pop-
in daci potestate se fore po-
admonitus nihil absque pa-
effortum, motus
letum hoc animo, vi non p-
pugnam capesseret, quā
accepto. Sed quemadmodum
ingenti vi venit, maxime
in ludis etiam idem accidit
esse numero sergentia milia,
bona fortuna parum traheret
tam in se iniucem quā in im-
suam exasperantur. Quapro-
seductione est laboratum: quā
neque apud barbaros vquam su-
que rei dubio prece in exten-
culum delectos perdidisset, si
accepta iniuria p-
minimum ab

neis quāprimū conferendas, nec amplius as-
 senſum legiſlatoris expeſtandum. Comproba-
 ta deinde omnium calculis hac ſententia popu-
 larket in hoſtes vadunt: qui neque ſeroci eo-
 rum impetu, neque immenſa multitudine per-
 teriti, irruentes in ſe excipiunt fortiter: & 1509.
 bona^a parte Hebræorum caſi, reliquos turpi-
 ter vertere terga coactos inſequendo, trepi-
 dos in caſtra compellunt. Ea clades præter om-
 nium opinionem oblata vehementer animos
 multitudinis deiecit, præiora metuentis, cogi-
 tantique ab irato numine immiſſam eſſe, eo
 quod non expeſtato oraculo ad pugnam pro-
 rupiſſent. Moſes autem videns tū ſuos accepta
 clade conſternatos, tum hoſtem victoria re-
 centi elatum, veritus ne præſenti ſucceſſu non
 contentus maiora moliretur, decreuit copias
 retrō in deſertum reducere. Quūque popu-
 lus poſthac in ducis poteſtate ſe fore polli-
 ceretur, malo admonitus nihil abſque ipſius
 conſilio proſperè ceſſurum, motis^b caſtris i-
 tum eſt in deſertum hoc animo, vt non prius
 contra Chananzos pugnam capeſſerent, quā
 ſigno diuinitus accepto. Sed quemadmodum
 in exercitu ingenti uſu venit, maximè re-
 bus aduerſis, vt difficiles ſe moderatoribus
 præbeant, ita Iudæis etiam idem accidit.
 Quū enim eſſent numero ſexcenta millia,
 & vel in ſecunda fortuna parum tractabiles
 præſectis viderentur, tanto magis in egeſtate
 ac infortunio tam in ſe inuicem quā in im-
 peratorem ſuum exaſperabantur. Quapro-
 pter tanta ſeditione eſt laboratum, quāta nec c
 apud Græcos nec apud barbaros vnquam fuiſſe
 accepimus. quæ res dubio procul in extremum
 iam periculum deſatos perdiſſet, ni Moſes
 oblitus acceptæ iniuriæ, quod minimum abſit

Anno mun-
 di 1455.

Ante Chri-
 ſtum natum

a Hebræis
 Chananzis
 cadunt.

b Moſes re-
 trō populum
 ducit in de-
 ſertum.

c Seditio
 aduerſus
 Moſen.

quin lapidaretur, rebus labantibus opem attulisset. Ac ne Deus quidem curam eorum propter *An mundi* sus abiiecit, sed tamen si contumeliosos non solum *2455 Anni* erga legistatorem, verum etiam in mandata divina per Moysen accepta, liberavit tamen è perniciossima seditione, cuius abique sua providentia non nisi tristissimus exitus expectari poterat. Hanc seditionem, & quemadmodum ea sedata Moyses rem administraverit, nunc dicemus, causa eius primùm exposita.

Seditio per Chorem adversus Moysen ac fratrem propter Sacerdotium excitata.

CAP. II.

*Num. 16.
a Cores-
pulum exci-
tare adver-
sus Moysen co-
natur.*

COtes a vir genere & opibus inter Hebræos eclatus, & populari quadam facundia præditus, videns Moysen in cælo dignitatis constitutum moleste ac invidenter id ferebat. Cum enim esset ex eadem tribu & cognatione, iniquum censabat se illi posthaberi, & diutius pollentiorum & genere nihilo inferiorum: multaque in illis apud contribules Levitas & inter cognatos concionabundus vociferabatur, rem indignam dicentis, nec diutius ferendam, Moysen ambitiosis artibus sub prætextu cuiusdam divinitatis cum aliorum iniuriis suis tantum gloriæ studere: & nuper præterius & fas sacerdotium abique populi suffragio Aaroni dedisse, & alias dignitates quasi tyrannide arrepta pro libidine distribuere. Graue hoc esse iniuriam, quod ita latenter se in dominationem insinuet, ut priusquam sentiri possit, populi libertas opprimatur. Qui enim principatu se dignum sibi sit confectus, eum volente ac persuaso populo sine vi ad tale fastigium aspirare. Qui verò bonis artibus eò peruenire desperent, à vi quidem abstinere

ANTIQ. IUDÆIC. LIB. II. IN
bre coarctatus ac hostiliter opor-
tuit sed techas malitiosus ad re-
m omi. Tabu coarctus ad re-
m pueri Repu. esse, p-
m insidiatioribus a. etti hoste-
m enim rationem Mo'em a-
pbi Aaroni postumum & huius a-
diciem. Si enim ex Levitica e-
m et divina voluntate debet
m de preferendum, genere
p- aq: opibus pot orcm. q-
m de nobis ratio haberetur, q-
m habetis tribus digni-
m, Darbamo, Abironi, &
m ac ætate inter conti-
m Hæ Cores, videri volens
m habere, trætata hoc tantum
m populo pontificum a-
m inde le intra vnam tribum hæ cu-
m mæstæ mæstæ, verum sparsis præla-
m. Dum quisque audis de suo ab-
m. insimul castis pernegabatur. he-
m deoruit, vi a ducenti quinquaginta
m hionem Coræ sequeban-
m opem dabant vi sacerdotum
m alumpum in illum tras ferretur
m. Coræ cum concubitis erat, vi ad l-
m concubitus concubebatque inconti-
m in concionem, ubi stans ante Dei
m populum & servitute eximendam
m præterea dura imperata im-
m. Deum enim hic ipse esset sacerdos
m dignum fuisse ad hunc
m. non eum qui multis e-
m. vel h Aaroni es-
m. populi suffragio potius qu-

Sincere ne bonitatis ac honestatis opinionem amittant, sed technis maliciosis ad id consequendum niti. Talium conatus in medium protractos puniri è Repub. esse, priusquam è clanculariis insidiatoribus aperi hostes evadant. Quam enim rationem Mosem asserre posse, cur Aaroni potissimum & filiis sacerdotium dederit. Si enim ex Levitica tribu alicui honoris ex divina voluntate deberetur, se meritis fuisse præferendum, genere Mose patem, ætate atque opibus potorem. quoddam antiquissimæ tribus ratio haberetur, optimo iure viris Rubelickidis tribus dignitatem eam deferendam, Dathamo, Abironi, & Phaelao, diuitiis iuxta ac ætate inter contribules præminentibus. Hæc Cotes, viseri volens reipublicæ coram habere, reuera hoc tantum agens, ut concitato populo pontificatum inuaderet. Nec diu se intra vnam tribum hæc criminationes continuerunt, verum spatius paulatim rumor, dum quisque auditis de suo aliquid addit, totis iam castris peragabatur, brevisque eò res deuenit, ut æducenti quinquaginta è primatibus factionem Cote sequerentur qui omnes operam dabant ut sacerdotium a Cerassæ fratri Mosi ademptum, in illum transferretur, quægens ducenti quinquaginta viri sequuntur. populus præterea tam concitatus erat, ut ad lapides conclamaretur, concutiebaturque incondita multitudo in concionem, ubi stans ante Dei tabernaculum vociferabatur, tollendum b tyranum, & populum è servitute eximendum, cui sub religionis prætextu dura imperata imponerentur. Deum enim si ipse esset sacerdotis elector, aliquem dignum fuisse ad hunc honorem provecturum, non eum qui multis esset merito posthabendus: vel si Aaroni eum dare decrevisset, populi suffragio potius quam

An. mundi
2455.

Ante Christi.
nat. 1509.

Alii Ba-
lar.

a Cerassa-
fratrem du-
centi quin-
quaginta vi-
ri sequuntur.

b Mosem ty-
ranum, ob-
ruendumque
mans.

Anno muni
di 2455.

Ante Chri-
stum nat.
1509.

a Mosu, ad
Corem sedi-
tiosum ora-
tio.

fratris beneficio fuisse daturum. Moses autem qui Coræ calumnias non ignorabat, videns populum irritatum nequaquam expauit: sed strenuus conscientia rei bene administratæ, & sciens fratrem electione Dei peruenisse ad sacerdotium, non sua gratia, prodiit in concionem: & quoniam nō erat imperitus artium quibus vulgus tractandum est, ad Corem versus elata voce, Mihi inquit, Cores, vel tu vel vnus quiuis ex istis, intentia in ducentos & quinquaginta viros manu, honore digni videmini: imò ne reliquam quidem concionem contemno, etiam si vobis diuinitis & cæteris doctoribus non sint confutrandi. Nam nec Aaton ideo sacerdotio potitur, quia distior. Tu enim ampliores quàm vtiq; nostrum, facultates possides. neq; quia nobilior. Commune quippe vniuersis nobis genus Deus, voluit, cuius eundem cunctis aurorem dedit, neq; fraterno affectu motus quoddam aliis debebitur, fratri contuli. Nisi enim ius & fas præ oculis habuissem, nequaquā oblitus mei, dedissem alteri: cum nemo sit mihi in ipso propinquior, & mihi nō minus quàm illi bene velim. & alioqui qualis erat prudentiæ, me violati iuræum facere, & huius facinoris præmium alteri cedere? Verum & à mea probitate absit tale scelus, neque Deus sustinisset aut se comēti, aut vos ignorare quid illi gratissimum facturi essetis. Ipse sacerdotem sibi elegit, ipse ab hoc crimine immunem me reddidit. Attamen licet non meo beneficio, sed diuina electione hunc honorem adeptus, non dubitat in medium depositum vestris suffragiis committere, nullam prærogatiuam postulans ex eo quoddam hæcenus eo sit legitime sanctus, vt qui omni ambitione posita, malit vos sine seditione videre, tametsi vestris etiam calculis iam antè comprobatus. neq;

enim

ARTIC. IV. DE. L. III. H
 cum Dei voluntatem in hoc scilicet, quod per
 eum non solum sedere volumus. sed
 quod etiam deus illi per se non
 quod etiam deus illi per se non
 Quamobrem iudicibus deus quon-
 dam facit facere & perit velle an-
 te. Iniquissimum enim fuit e Corem
 præsumere obsequium, quod minus liberum
 est, quoniam sui sacerdotis habem. Nihil
 tamquam deus turbem, quoniam
 tamquam armen. Cras autem cum sua
 tamquam igne ac odoramentis scilicet
 tamquam cede. Deoq; calculi sui expe-
 tamquam quoniam Deus habet, autio-
 tamquam quod in quoque inter ceteros im-
 tamquam inspectores iudicandus ad hoc. nec
 tamquam Aaton à pensione debeat excindi-
 tamquam autus, & qui iam in hac sanctio-
 tamquam rationabile sui specimen dedit. vbi vero
 tamquam alicuius acceptis Deo fuerit,
 tamquam potest autoritate confirmari, unde
 tamquam omnia collata per gratiam gratiam
 tamquam omnia dignitatis exequam. His an-
 tamquam tamquam simul, & male suspica-
 tamquam deus in insuper consilium eius co-
 tamquam tamquam è Republica futuram. a quo
 tamquam tamquam tamquam tamquam
 tamquam sacerdotem Aaton & sua
 tamquam confirmari.

CAP. III.

Post die rediit in concionem vt sa-
 cretate diuino iudicio per se
 quoniam certam erat distimendū: et

enim Dei voluntatem in hoc læsimus, quod vestrum etiam assensum accedere volumus. sed quod ille ultra detulit, salus pietate reculare non licuit: quemadmodum & illud æquum est, ut qui semel dedit, suum donum ratum ac perpetuum efficiat. Quamobrem indicabit denuo quem velis pro vobis sacra facere, & pietatis vestrae antistitem esse. Iniquissimum enim fuerit, Cozem per ambitionem obstare, quod minus liberam Deus electionem sui sacerdotis habeat. Nihil est igitur quod seditionibus turbemini, quantum ad hanc causam attinet. Cras manè cum suis quisque aceris & igne ac odoramentis adesto. Tu vero Cozes cede Deo, & calculi eius expecta, neque maiore, quam Deus habeat, auctoritate tibi atroga: sed tu quoque inter ceteros huius honoris competitores iudicandus adesto, nec video cur vel Aaron à petitione debeat excludi, eodem genere natus, & qui iam in hac functione irreprehensibile sui specimen dedit. ubi verò convenientis, eorum toto populo suffragium facitote, & cuius sacrificium acceptius Deo fuerit, cum mea quoque autoritate confirmabo, meque ab hac calumnia collata per priuatam gratiam in fratrem summæ dignitatis exoluam. His audis turba & tumultuari simul, & malè suspicari de Mose desinit, & insuper consilium eius colaudant: inquam è Republica futurum: a quoque ira concio dissipatur.

*Quomodo seditionis concitatoribus divina ultione
extincta, sacerdotium Aaroni & filii
sit confirmatum.*

CAP. III.

POSTERÀ verò die rediit in concionem ut sacro Ruffi. Cap. facto interessent diuino iudicio per quod 2. Num. 16. competitorum certamen erat dirimendum: eratque

Anno moudi 2455.

Ante Christum nat.

1509.

quietam, id quod mea virtute & tua voluntate
 Raguelisque socii beneficio consecutus eram, *An. mundi*
 tamen relictis eius voluptatibus & commodis *2455.*
 meipsum totum dedidi ætumnis pro isto popu- *Ante Chri.*
 lo perferendis: & primum pro libertate eorum, *nat. 1509.*
 nunc verò pro salute promptissime magnos la-
 bores suscepi. Nunc ergo quoniam in suspicio-
 nem veni hominibus, qui mea cura ac provi-
 dentia ut mala incolumes euaserunt, tu qui in
 igne illo ad montem Sina mihi apparuisti, & vo-
 ce tua spectatuloque illorum prodigiorum me
 dignatus es, qui in Ægypto legatione tuo nomi-
 ne fungi voluisti, qui Ægyptiorum opibus affli-
 ctis servitutem eorum effugere concessisti, &
 Pharaonis potentiam succumbere mihi fecisti,
 qui ignavis viz per mare medium iter aperuisti,
 cutus poltea fluctibus Ægyptos inuoluisti, qui
 inermes armis munivisti qui ex vitiosis fonu-
 bus potabiles reddidisti, & potum nobis inopia
 laborantibus è petra produxisti, cibumque in
 terra non inuenientibus à mari attulisti, è celo
 denique nunquam antè auditum es largitus, qui
 legibus ac institutis rem nostram ornasti, ade-
 sto mihi Domine iudex omniū ac testis in-
 corruptissimus, quod neque munera à quoquam
 Hebræorum suorem meum contra iustitiam
 captante admisi, neque pauperem bonam cau-
 sam habentem propter adversarium diuitem
 perdere licem sum passus, & nunc Republica
 sincerissime administrata in suspensionem culpe,
 à qua sum alienissimus, venio, quasi fratri ob-
 priatum affectum & non tua voluntate facer-
 dorum tuum contulerim. ostende quod omnia
 tua providentia dispensantur, & nihil fortuitis
 casibus, sed tua voluntate ad effectum peruenit.
 & quod res Hebræorum cordi tibi sint, iuxta in
 Dathanum & Abironem animadversione de-

An mundi. clara, qui te stupidum faciunt meis impossibili
2455. circumventis iactantes. facies autem manifestā
aduersus infanos gloriæ tuæ detrectatores vin-

Ante Chri. dictam, si non cōmuni more intereant, ne quis
nat. 1509. nihil nisi humanum passus existimet, sed terra

quam indigni calcant dehiscentes cum famulis &
facultatibus eos absorbeat. hoc modo & tua po-
tentia omnibus apparebit, & exemplum possi-
tis statuetur, ne quis secus quā pium est de us
maiestate sentire audeat: & meum ministerium
ex tua sententia esse comprobabitur. Quod si ve-
ra sunt crimina quæ in me congerunt, tum in
meum caput diræ vertant, illis quos execratus
sum incolumibus. Atque ita exacta pœna à po-
puli tui turbatoribus, reliquam multitudinē in
pace, concordia, & mandatorum tuorum custo-
dia serua intactam & expertem supplicij secle-
ratis hominibus debiti: quandoquidem aliend
est à tua iustitia, illorum pœnas immeritā scel-
litarum turbam dependere. Hæc cum lachrymis
effuso, terra horrendum repente contremuit, &
vadante superficie, non secus quam pelagus vē-
to fluctuans, vniuersum populum terruit: immo
niā mox sonitu eliso, quæ seditioni tendebant,
solum subsidie, & eodē momento omnes ad v-
num absorbet: subactisque in hunc modum pro-
fanis, hiatu ille ita rursus claudiebat, vt ne ve-
stigium quidem eius superesset. Hic finis seditio-
is & seditionis, illustre argumentum diuinæ prou-
dentis simul & potentis: fuitque hic casus eo
miserabilior, quod aded nemo ne propinquo-
rum quidem aut cognatorum eos esset miseratus,
vt totus quantus erat populus, ante actorem o-
blitus, latius acclamationibus Dei sententiam cō-
probaret, ac ne luctu quidem dignos, vt pestem
ex pernecione popularium existimaret. Post Da-
athanum cum suis exinctum Moses pontifica-

a Daā &
Abiram ab
serbet terra.

ITITIC. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Abiram in deserto per amos si
dominū.

Cap. 1113.

Abiram arguitur cum iam fu-
isset in ambibus aut francis gerit,
Abiram sacerdotem ad Aaronem per-
tinet. Abiram posthac illud ve-
nit. Abiram hoc dicitur est à seditione.
Abiram posthac illud est interpres. Abiram

sus amulos conuocat, Deo denuo commissurus
 electionem, ut ei sit ratum Sacerdotium, cuius sa- *An. mundi*
 crificium Deo gratissimum apparuerit. Itaque *2455.*
 conueniunt ducem quinquaginta viri summo *Ante Chri-*
 in pretio semper apud populares habitum, tum *sum natum*
 quoddam maiorem omnium virtute praeclaris origi- *2509.*
 nis essent, cum quoddam ipsi nequaquam degenera-
 rent: cumque his procedunt & Aaron & Cores:
 deinde stantes ante Dei tabernaculum adole-
 bant acerris odoramenta quae secum attulerant:
 cum subito tantus ignis effulset, quantum nec ho-
 mines ipsi vnquam excitaueant, nec in terris
 sponte ardentibus, nec in syluis per aestum austris
 stru collis & atritis excitatum, viderunt, sed
 qualis diuinitus accendi poterat fulgentissimus
 fructus ac flagrantissimus: cuius vi ac impetu adu-
 centi illi & quinquaginta vna cum Core ita sunt *a Corem &*
 absumpti, ut ne cadauerum quidem reliquias *ducitis quin-*
 comparerent: solus Aaron superfuit illatus, ut *quaginta vi-*
 manifestum esset, diuinitus coortum hoc incen- *in igne ab-*
 dium. His ita absumptis, Moses volens perpetuum *sumis.*
 eius supplicij memoriam ad posterum tradi, ut &
 illis non ignoraretur, iussit Eleazarum Aaronis
 filium acerras eorum affixas altari: atque conse-
 crate, ut hoc monumento omnes terrescerent,
 qui caeleste numen humanis dolis circumueniri
 posse putant.

Quae Hebraei in deserto per annos 38.
abvenerunt.

CAP. III.

Post tam evidens argumentum cum iam sa-
 tis constaret, non ambitus aut fratris gratia, *Num. 17.*
 sed diuini iudicii Sacerdotium ad Aaronem per-
 uenisse, sine vlla controversia posthac illud te-
 nuit, nec tamen ob hoc diu cessatum est a seditione,
 imò penè grauior priore est insequuta. nā ex

talibus causis ortum habuit, ut facillè appareret
An. mundi longo tempore duraturam. Cum enim senel
 2455. *Ante* animo hominum occupasset hæc persuasio, ni-
Christum hil sine Dei voluntate geri, arbitrabatur Deum
 nat. 1509. in gratiam Moſis iſta facere. huic igitur impu-
 tabant omnia, tanquam non peccatorum odio

a *Alia se-* Deus frueret, sed à Moſe ſolicitatus: agrèque
ditio contra ferebant, quòd non ſolum impunè tot optimi-
d Moſen. um morte populum mulctaret, ſed præmium

etiam auferret confirmatum iam fratris ponti-
 ficatum: quandoquidem nemo poſthac eum af-
 ſecturus erat, cum aliis id malè ceſſiſſe videret.
 ad hæc cognati extinctorum agebant apud
 populam, rogantes ut ſuperbæ & nimis Moſis
 poteſtati modum aliquem ſtatuere: facillè enim
 hoc illi eſſe. Tum ille maturè ſentiens excitari
 quibus veritus ne qui ruſum res nouas molirentur,
 vnde magnum aliquod malum accideret
 poſſet, concionem aduocari iubet, & auditis poſ-
 ſulatis nihil reſpondens ne magis irritarentur,
 hoc tantum principibus tribuum mandauit, ut
 virgas afferrent tribuum nominibus inſcriptas.
 eius enim fore Sacerdotiũ, in cuius virga Deus
 ſignum oſtenderit, quod ubi placuit, inſcriptas
 attulerunt, cum alijs, tum b Aaron, inſcriptam
 habens in ſua Leuiticam. eas Moſes acceptas in
 Dei tabernaculum depoſuit. ſequenti verò die
 omnes protulit, quæ facillè agnoſcebantur, quòd
 eſſent & à principibus qui attulerant, & à exte-
 ro populo notatæ: videbantq; alias eadem ſpe-
 cie manere, quæ erant pridie cum eas Moſes ac-
 ciperet, ex Aaronis verò ramos & germina eſſe
 exorta, & quod magis mirum, amygdala mæu-
 ra, quod virga ex hoc genus ligno conſtaret. hæc
 nouitate ſpectaculi vulgus attonitum, omniſis
 odiiſ quibus tam Moſem quam Aaronem pro-
 ſequabatur, totum in admirationem diuini iu-
 dicij

b *Aaronis*
virga ger-
minat.

dicij verſum, amplius Deo repugnare deſiit, ra-
tūmque Aaroni ſacerdotium eſſe voluit : atque
tra tertio Dei calculo cōfirmatus, nemine poſt-
hac contradicente, fuit Pontifex, & Hebræorū
populus longis ſeditionibus agitatus hoc modo
ad quietem tādē peruenit. Moſes autem poſt-
eaquam Leuiticam tribum diuine cultus dica-
tam, immunem à militia feciſſet, ne fortè in pa-
randis ad vitam neceſſariis occupati, negligē-
tius ſacra tractarent, mandauit vt poſt armis ac
Dei ſuore quæſitam Chanaanem ex oppidis
etius quadraginta octo bona & pulchra Leuitis
distribuereſſentur, cum agro moribus eorū con-
tiguū dum milliam cubitorū, & inſuper à toto
populo decimas annui fructus exegit Leuitis ſi-
mul ac Sacerdotibus conſeſendas: atque hi poſt
hoc eius tribus ſolennes redditus fuere. Nunc
dicendum quæ ſint Sacerdotum propria, ex
quadraginta octo oppidis iuſſit vt Leuitæ con-
cederent eis tredecim, & decimarum à populo
quotannis acceptarum decimas pederent: præ-
terea vt populus Deo primitias omnium fru-
ctuum è terra prouenientium offerret, & ex
quadripedibus quæ macſtare ſas eſt, primogeni-
tum, ſi maſculum fuerit, ſacrificadum Sacerdo-
tibus adducat, vt eo cum familia veſcantur in
vrbe ſacra. pro eis verd quibus patria lex veſci
vetat, dominus fortis ſiclum cum dimidio de-
pendat, pro homine verd primogenito quinque
ſiclos. deberi eis etiam primitias conſuræ ouiu:
& qui panes coquant liba aliquot eis præbere.
Qui verd ex voto ſe conſecrant, Nazaræi b di-
cti, capillum alentes, & vinum non guſtantes,
cum capillum conſecrant, victimas eorum Sa-
cerdotibus cedere. Itē qui Corban ſeiſpos no-
minant, hoc eſt, Dei donum, ſi velint à miniſte-
rio, ad quod ſe vltro obligauerunt, dimitti, Sa-
m iij

Annus mcm-
di 2455.

Ante Chri-
ſtum natum

Hedio &
Ruffinus

Cap. 3. 4.

Num. 18. 35.

Leuit. 14.

18. & 26.

2 Sacerdotū
reditus.

Nume 6.
b De Na-
zaræi.

certdotibus pecuniam numerare, mulierem tri-
An. mundi ginta fidos, virum quinquaginta, qui verò tan-
 2493. *Ante* tum pecuniarum non habuerint, hos Sacerdotum ar-
Christum bitrio relinquēdos. quin & si quis domi mātis
 nat. 1473. ad priuatum epulum, non ob cultum diuinum,
 offerendum tantē Sacerdotibus pecoris pectus
 & brachium dextrum. Tantum est quod Sacer-
 dotibus Moyses attribuit, præterque quicquid
 pro peccatis populus offert, vt in proximē præ-
 cedente volumine diximus. Quicquid autem
 populo Sacerdotum ordini contribuitur, ex ro-
 tam vxores quādam filias & famulos etiam parti-
 cipes esse voluit, exceptis quæ pro peccatis offer-
 untur. hæc enim in fanō soli Sacerdotis fun-
 gentes mares eodem die absumunt. His ita post
 seditionem dispositis, castra mouit, & cum om-
 nibus copiis ad Idumææ fines peruenit, legati
 primum ad regem præmissis. petebat ab eo
 tum liberum transitum, paratus ipsius arbitrio
 fidem dare sine cuiuspiam iniuria iter se factu-
 rum: præterea forum rerum venalium suis ex-
 hiberi poscebat, persoluturus etiam aquæ pre-
 tium, si Rex ita iuberet. ille verò legatis, re infe-
 cta, dimissis, negatōque transitu, armatus cum
 exercitu esse obuiā profectus, prohibiturus Mo-
 sen si vi viam aperire conaretur. at Prophe-
 ta consulto prius oraculo, & Deo non permittente
 vt ipse pugnæ principium faceret, retrorsum
 abduxit exercitum, per desertum iter facturum.
 Eodem tempore sorori eius Mariamque vltimis
 vitæ dies aduenit, quadragésimo anno ex quo
 Egyptum reliquerat, mensis Xanthici luna pri-
 ma: sepultaque est publico sumptu magnificē, su-
 per quodam monte, qui appellatur Scin: & post
 menstruum luctum, iussit moses populum
 hūc in modū iuuenam laboris & aratri expectem,
 colore toto corpore rufam, paulū ante ca-
 stra

b Mariam
 ne soror Mo-
 sis defun-
 cta.

Num. 19.
 c Mos lu-
 strandi po-
 pulum.

1170. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046. 2047. 2048. 2049. 2050. 2051. 2052. 2053. 2054. 2055. 2056. 2057. 2058. 2059. 2060. 2061. 2062. 2063. 2064. 2065. 2066. 2067. 2068. 2069. 2070. 2071. 2072. 2073. 2074. 2075. 2076. 2077. 2078. 2079. 2080. 2081. 2082. 2083. 2084. 2085. 2086. 2087. 2088. 2089. 2090. 2091. 2092. 2093. 2094. 2095. 2096. 2097. 2098. 2099. 2100. 2101. 2102. 2103. 2104. 2105. 2106. 2107. 2108. 2109. 2110. 2111. 2112. 2113. 2114. 2115. 2116. 2117. 2118. 2119. 2120. 2121. 2122. 2123. 2124. 2125. 2126. 2127. 2128. 2129. 2130. 2131. 2132. 2133. 2134. 2135. 2136. 2137. 2138. 2139. 2140. 2141. 2142. 2143. 2144. 2145. 2146. 2147. 2148. 2149. 2150. 2151. 2152. 2153. 2154. 2155. 2156. 2157. 2158. 2159. 2160. 2161. 2162. 2163. 2164. 2165. 2166. 2167. 2168. 2169. 2170. 2171. 2172. 2173. 2174. 2175. 2176. 2177. 2178. 2179. 2180. 2181. 2182. 2183. 2184. 2185. 2186. 2187. 2188. 2189. 2190. 2191. 2192. 2193. 2194. 2195. 2196. 2197. 2198. 2199. 2200. 2201. 2202. 2203. 2204. 2205. 2206. 2207. 2208. 2209. 2210. 2211. 2212. 2213. 2214. 2215. 2216. 2217. 2218. 2219. 2220. 2221. 2222. 2223. 2224. 2225. 2226. 2227. 2228. 2229. 2230. 2231. 2232. 2233. 2234. 2235. 2236. 2237. 2238. 2239. 2240. 2241. 2242. 2243. 2244. 2245. 2246. 2247. 2248. 2249. 2250. 2251. 2252. 2253. 2254. 2255. 2256. 2257. 2258. 2259. 2260. 2261. 2262. 2263. 2264. 2265. 2266. 2267. 2268. 2269. 2270. 2271. 2272. 2273. 2274. 2275. 2276. 2277. 2278. 2279. 2280. 2281. 2282. 2283. 2284. 2285. 2286. 2287. 2288. 2289. 2290. 2291. 2292. 2293. 2294. 2295. 2296. 2297. 2298. 2299. 2300. 2301. 2302. 2303. 2304. 2305. 2306. 2307. 2308. 2309. 2310. 2311. 2312. 2313. 2314. 2315. 2316. 2317. 2318. 2319. 2320. 2321. 2322. 2323. 2324. 2325. 2326. 2327. 2328. 2329. 2330. 2331. 2332. 2333. 2334. 2335. 2336. 2337. 2338. 2339. 2340. 2341. 2342. 2343. 2344. 2345. 2346. 2347. 2348. 2349. 2350. 2351. 2352. 2353. 2354. 2355. 2356. 2357. 2358. 2359. 2360. 2361. 2362. 2363. 2364. 2365. 2366. 2367. 2368. 2369. 2370. 2371. 2372. 2373. 2374. 2375. 2376. 2377. 2378. 2379. 2380. 2381. 2382. 2383. 2384. 2385. 2386. 2387. 2388. 2389. 2390. 2391. 2392. 2393. 2394. 2395. 2396. 2397. 2398. 2399. 2400. 2401. 2402. 2403. 2404. 2405. 2406. 2407. 2408. 2409. 2410. 2411. 2412. 2413. 2414. 2415. 2416. 2417. 2418. 2419. 2420. 2421. 2422. 2423. 2424. 2425. 2426. 2427. 2428. 2429. 2430. 2431. 2432. 2433. 2434. 2435. 2436. 2437. 2438. 2439. 2440. 2441. 2442. 2443. 2444. 2445. 2446. 2447. 2448. 2449. 2450. 2451. 2452. 2453. 2454. 2455. 2456. 2457. 2458. 2459. 2460. 2461. 2462. 2463. 2464. 2465. 2466. 2467. 2468. 2469. 2470. 2471. 2472. 2473. 2474. 2475. 2476. 2477. 2478. 2479. 2480. 2481. 2482. 2483. 2484. 2485. 2486. 2487. 2488. 2489. 2490. 2491. 2492. 2493. 2494. 2495. 2496. 2497. 2498. 2499. 2500. 2501. 2502. 2503. 2504. 2505. 2506. 2507. 2508. 2509. 2510. 2511. 2512. 2513. 2514. 2515. 2516. 2517. 2518. 2519. 2520. 2521. 2522. 2523. 2524. 2525. 2526. 2527. 2528. 2529. 2530. 2531. 2532. 2533. 2534. 2535. 2536. 2537. 2538. 2539. 2540. 2541. 2542. 2543. 2544. 2545. 2546. 2547. 2548. 2549. 2550. 2551. 2552. 2553. 2554. 2555. 2556. 2557. 2558. 2559. 2560. 2561. 2562. 2563. 2564. 2565. 2566. 2567. 2568. 2569. 2570. 2571. 2572. 2573. 2574. 2575. 2576. 2577. 2578. 2579. 2580. 2581. 2582. 2583. 2584. 2585. 2586. 2587. 2588. 2589. 2590. 2591. 2592. 2593. 2594. 2595. 2596. 2597. 2598. 2599. 2600. 2601. 2602. 2603. 2604. 2605. 2606. 2607. 2608. 2609. 2610. 2611. 2612. 2613. 2614. 2615. 2616. 2617. 2618. 2619. 2620. 2621. 2622. 2623. 2624. 2625. 2626. 2627. 2628. 2629. 2630. 2631. 2632. 2633. 2634. 2635. 2636. 2637. 2638. 2639. 2640. 2641. 2642. 2643. 2644. 2645. 2646. 2647. 2648. 2649. 2650. 2651. 2652. 2653. 2654. 2655. 2656. 2657. 2658. 2659. 2660. 2661. 2662. 2663. 2664. 2665. 2666. 2667. 2668. 2669. 2670. 2671. 2672. 2673. 2674. 2675. 2676. 2677. 2678. 2679. 2680. 2681. 2682. 2683. 2684. 2685. 2686. 2687. 2688. 2689. 2690. 2691. 2692. 2693. 2694. 2695. 2696. 2697. 2698. 2699. 2700. 2701. 2702. 2703. 2704. 2705. 2706. 2707. 2708. 2709. 2710. 2711. 2712. 2713. 2714. 2715. 2716. 2717. 2718. 2719. 2720. 2721. 2722. 2723. 2724. 2725. 2726. 2727. 2728. 2729. 2730. 2731. 2732. 2733. 2734. 2735. 2736. 2737. 2738. 2739. 2740. 2741. 2742. 2743. 2744. 2745. 2746. 2747. 2748. 2749. 2750. 2751. 2752. 2753. 2754. 2755. 2756. 2757. 2758. 2759. 2760. 2761. 2762. 2763. 2764. 2765. 2766. 2767. 2768. 2769. 2770. 2771. 2772. 2773. 2774. 2775. 2776. 2777. 2778. 2779. 2780. 2781. 2782. 2783. 2784. 2785. 2786. 2787. 2788. 2789. 2790. 2791. 2792. 2793. 2794. 2795. 2796. 2797. 2798. 2799. 2800. 2801. 2802. 2803. 2804. 2805. 2806. 2807. 2808. 2809. 2810. 2811. 2812. 2813. 2814. 2815. 2816. 2817. 2818. 2819. 2820. 2821. 2822. 2823. 2824. 2825. 2826. 2827. 2828. 2829. 2830. 2831. 2832. 2833. 2834. 2835. 2836. 2837. 2838. 2839. 2840. 2841. 2842. 2843. 2844. 2845. 2846. 2847. 2848. 2849. 2850. 2851. 2852. 2853. 2854. 2855. 2856. 2857. 2858. 2859. 2860. 2861. 2862. 2863. 2864. 2865. 2866. 2867. 2868. 2869. 2870. 2871. 2872. 2873. 2874. 2875. 2876. 2877. 2878. 2879. 2880. 2881. 2882. 2883. 2884. 2885. 2886. 2887. 2888. 2889. 2890. 2891. 2892. 2893. 2894. 2895. 2896. 2897. 2898. 2899. 2900. 2901. 2902. 2903. 2904. 2905. 2906. 2907. 2908. 2909. 2910. 2911. 2912. 2913. 2914. 2915. 2916. 2917. 2918. 2919. 2920. 2921. 2922. 2923. 2924. 2925. 2926. 2927. 2928. 2929. 2930. 2931. 2932. 2933. 2934. 2935. 2936. 2937. 2938. 2939. 2940. 2941. 2942. 2943. 2944. 2945. 2946. 2947. 2948. 2949. 2950. 2951. 2952. 2953. 2954. 2955. 2956. 2957. 2958. 2959. 2960. 2961. 2962. 2963. 2964. 2965. 2966. 2967. 2968. 2969. 2970. 2971. 2972. 2973. 2974. 2975. 2976. 2977. 2978. 2979. 2980. 2981. 2982. 2983. 2984. 2985. 2986. 2987. 2988. 2989. 2990. 2991. 2992. 2993. 2994. 2995. 2996. 2997. 2998. 2999. 3000. 3001. 3002. 3003. 3004. 3005. 3006. 3007. 3008. 3009. 3010. 3011. 3012. 3013. 3014. 3015. 3016. 3017. 3018. 3019. 3020. 3021. 3022. 3023. 3024. 3025. 3026. 3027. 3028. 3029. 3030. 3031. 3032. 3033. 3034. 3035. 3036. 3037. 3038. 3039. 3040. 3041. 3042. 3043. 3044. 3045. 3046. 3047. 3048. 3049. 3050. 3051. 3052. 3053. 3054. 3055. 3056. 3057. 3058. 3059. 3060. 3061. 3062. 3063. 3064. 3065.

tra productam Pōtifer in loco purissimo ma-
 stravit, & sanguine septies digito aspersit versus
 Dei tabernaculum. Deinde solida iuncta ita ut
 procubuit cum pelle acintestinis ardente, lignū
 cedrinum in medium ignem iniiciūt, simulque
 hyssopum & lanam cocco tinctam. huius cinerē
 vniuersum vir purus accatus collectum repo-
 nit in locum purissimum: & quotquot posthac
 funesti purificatione opus habebant, paulū hu-
 ius cineris in fontanam immituentes, & hyssopi
 ramulum iningentes, aspergebant se die tertia
 & septima, quo facto pro puris posthac habebā-
 tur. & hunc lustrandi morem etiā in terra belli
 forte quæsitā seruari præcepit. Cæterum funesto
 exercitu ita ut dixi lustrato, per desertum cum
 exercitu pergens Arabiam petiit. Quūque ve-
 nisset in agrum vrbis Arabum primariæ, quæ o-
 lim Arce, nunc Petra nominatur, hoc loco mō-
 tem excelsū, quo ager clauditur, Aaron con-
 scēdit, præmonitus a Mose quod esset moritu-
 rus: & in cōspectu totius exercitus, stans in loco
 accliu, exutam pontificiam stolā Eleazaro filio
 tradidit, ad quē iure ætatis successio pertinebat,
 atque ita spectante populo moritur, eodem ipso
 anno quo sororem amisit, anno ætatis cētesimo
 vigesimo tertio, dies mortis eius incidit in pri-
 mām lanam mensis qui Atheniensibus hecatom-
 beon dicitur, Macedonibus Ious, Hebræis sabba. Roffius.
 Luxit eū populus diebus triginta, & luctu finito, Cap. 4.
 Mosis ductu peruenit ad fluuiū qui nominatur Hed. cap. 5.
 Anon. is rex Arabiæ montibus exortus, desertū Numē. 21.
 mediam pererrans, in Asphaltitem lacū influit, b Mosis ad
 Moabitæ ab Amoræis determinās, estque hæc Schonen
 regio frugifera, & fructus quantū satis est inco-
 lusuppeditat. ad eius Regem Schonem misit le-
 gatos Moses, qui transiūt per regnum paterent, gatio.

Ann. mundi
 2493. Ant
 Christi. nat.
 1473.
 Num. 19.

a Aaron
 mortuus.

b Mosis ad
 Amoræis
 Regem le-
 gatio.

— fidem daturus quòd sine detrimento vel agro-
An mundi rum vel colonorum militem traderet: sed
 2493. *Ante* persoluturum precium rerum venalium ex *z-*
Christ. natn. quo & bono, etiam si potum aquæ sine precio
 2473. dare granarentur. Schou verò negatè transitu
 & armato suorum exercitu, vada Armonis oc-
 cupat, prohibiturus si Hebræi fluvium transire
 conarentur.

*Quomodo Moses deuicerit Schouem & Ogem
 Amoraorum Reges, deleueritque
 eorum copias.*

CAP. V.

*Num. 21.
 a Hebrai pu-
 gniam parat
 aduersus
 Amorag.*

Moses autem postquam intellexit Amoræos
 hostilem in se animum gerere, haud feren-
 dum contemptum ratus, & videns Hebræos ge-
 nus hominum intractabile, ocio simul & egesta-
 te faciliè adduci posse ut pristinos tumultus ac
 seditiones renouarent, occasionem eis adimere
 volens, consuluit Deum, an bello viam aperire
 permitteret. Deo verò annuente, & victoriam
 insuper pollicente, magnopere hac spe anima-
 tus, militem quoque fiducia complet, clamitans
 adesse tempus quo pugnandi cupiditatè exsattia-
 rent, auspice Deo, & quò sponte iam propende-
 rent autoritate sua compellente. at illi permissa
 potestate læti arma corripunt, & è vestigio in-
 structa acie ad hostem properant. Amoræus cò-
 strà ut vidit aduèrantes, oblitus pristinæ ferociæ,
 cum ipse esset territus, cum milites animos, quos
 ante visum hostem præ se ferebant, præ timore
 demiserunt. Itaque vix primò còflictu excepto,
 terga vertunt, in sola fuga spem salutis reponen-
 tes. *b Amoræus* confidebant enim munitis urbibus, quæ ta-
Hebrai fun- men nihil prorsus eis profuerunt. Nam Hebræi
dunt fugans ut primum animaduertterunt hostes cedere a-
que. critèr institerunt, turbatisque eorum ordinibus,
 in

In extremam formidinem illos coniecerunt. Iamque totis campis sparsi effuso cursu alij alias
 vrbes petebant. nec alteri persequendo fatigan-
 tur, imperfectam victoriam relinquere nolen-
 tes, sed cum essent funditores optimi, & eius pu-
 gnę genetis, quod omni telorũ genere eminus
 geritur in primis periti, & expeditiores quã ve-
 armis grauarẽtur, aut pedibus fugatos assequeba-
 tur, aut gladibus & iaculis, si quos celeriores ti-
 mor f. cerat. Itaque magna strages editur, & si
 qui effugerant, cum vulneribus & liti conflicta-
 bantur. erat enim æstas. Cũque desiderio po-
 tus ad fluvium agmine magno ferrẽtur, ab inse-
 quentibus circumuenti eminus sagittis ac iacu-
 sis sunt cõfixi: & ^a inter ceteros Schon Rex ceci-
 dit. Hebræi verò casos spoliabant, prædas age-
 bant, magna rerũ copia fruebatur, quod fructus
 nondum ex agris collecti essent, & milites totã
 regionem percurrabant impunẽ diripiendo, ca-
 ptiuosque abducendo. nemo enim resistebat, ro-
 bore eius regionis in pugna absumpto. Talis cla-
 des Amortis accidit, qui nec cõsilio prudenter,
 nec armis fortiter sunt vsi. Hebræi b verò terrã b
 eam occupauerunt, inter tres amnes insulã mo-
 dũ sitam. Nã c Arnonis ripę meridionale eius la-
 tus terminãt, Iobaechus verò septentrionale, qui
 in Iordanem influens nomen amittit: occidenta c
 lis tractus Iordane amne alluitur. In hoc rerum
 statu exoritur Israhelitis no- us hostis Oges Gala-
 dinę & Gaulanideis regionũ Rex, In auxiliũ Se-
 honis amici & socij veniens: cuius res quã iam
 perditas videret, nihilominus victoriam sperãs,
 virtutis suorum ac hostium periculum facere
 decreuit. Quã d spe frustratus & ipse in prælio
 periti, & exercitus ad vnum est deletus. Moses
 verò Iobaecho fluvio superato, regnũ Ogis in-
 gressus urbem vnã post aliam subuertebat,

An. mundi
2491.
Ante Chri-
st. 1473.

a Schon A-
mororum
Rex interse-
ctus.

Hebræi
terram A-
mororum
occupant.
Amorao-
rum terra f.

d Oges Rex
cum exerci-
tu trucidat-
ur.

habitatores internecone vastans, qui omnes e-
An. mundi ius terræ homines diuitiis & agrorum fertilita-
 2493. te superabant. Oges etiam vir heroica specie cor-
Ante Chri. poris, ne viribus quidem ac virtute fuit inferior:
 nat. 1473. cuius roboris & itaturæ argumentum exstabat
 in expugnata regia vrbe Ammanitidis regionis
 dicta Rabatha: lectus erat ferreus quatuor cubi-
 torum latitudine, nouem longitudine. Huius vi-
 ri casum non solum præsens Hebræorum felici-
 tas est insecuta, sed in futurum etiam maiorum
 successuum illis causa est facta. Sexaginta enim
 oppida egregiè munita de eius ditione ceperunt,
Rossin. c. 5. & ex præda tam priuatim quàm publicè sumo lo-
Hed. o. c. 6. cupletati. Post hæc Moses castra Iordanem ver-
a Hiericho. sus mouet, & campum magnū è regione ^a Hie-
 richuntis. ea est vrbs copiosa, palmis abundans
 & balsamum ferens. Iamq; in tantum creuerant
 Israelitarum animi, vt nihil magis quàm pugnas
 ac prælia cuperent: & Moses viuendum hac pro-
 pteritudine suorum ratus, victimis Deo pro gra-
 tiarum actione mactatis, epulæque exercitui da-
 to, partem eius armatam ad Madianitarum re-
 gionem vastandam misit, vrbesque gentis eius
 expugnandas, cuius belli origo talē causā habuit.

De Balamo uite.

C A P. VI.

BALACUS Moabitum Rex, habens veterem
 amicitiam & societatem cum Madianitis, cū
 res Israelitarum in tantum crescere videret, co-
 pit etiam de suo regno esse sollicitus. Nesciebat
 enim Deum vetare, ne Hebræi quicquam vitre-
 rius præter Chanaanitam vſurpare appetant: at-
 que ita non satis consultè de rebus nouis cogita-
 uit & bello quidem aggredi elatos tot victoria-
 rum successu non est ausus, obſtare tamen volēs
 ne ulterius procederēt legatos, bde cōtinuis
 commo-

Nums. 22.

23. 24.

*b Balaci Mo-
 abitarū Re-
 gu ad Ma-
 dianita le-
 gatio.*

commodis ad Medianitas mittit. Illi ^a ad Bala-
 mum quendam ultra Euphratem, nobilē in eis *Ann. mōdi*
 locis vatem & sibi amicum, cum Balaci legatis *1493. Anta*
 mittunt etiā de suis honoratissimū quēq; rogā *Christ. nat.*
 tes vt veniret ad se & ditis imprecationibus Is- *1473.*
 raelitas deuoueret. Vates legatis comiter exce-
 ptis, & hospitali mōse adhibitis, consulit ^a Deū, a *Balaci*
 quz sit eius de Medianitarum postularis senten- *Mediana*
 tia qui cum veteret illis obsequi, reuerfus ad eos *rum ad Ba*
 ait sibi non deesse voluntatem illis gratificandi, *lamum lega*
 sed obsecrare Deū, cuius beneficio debeat gloriā *tio.*
 ex veteri hactenus prædictionibus comparatā, nā
 exercitum illum, quē ipsi execratum velint, esse
 Deo longē charissimum, dediq; cōsiliū, vt ob
 hanc causam ad Israelitas profecti, pacē cum il-
 lis quibuscunq; conditionibus facerent. his di-
 ctis legationē dimisit. at Medianitz Balaco ma-
 ximis precibus vrgente, eadē de re denuō *b Secunda*
 tos mittunt ad Balsamum: qui cupiens homini- *ad Balsamū*
 bus obsequi, Deū cōsultat. Deus verō offensus iu- *legatio.*
 bet vt legatis assentiatur. is ratus Deū hęc seriō
 habere, cum legatis proficiscitur. inter eundem *c Balsamū*
 autē cum ventum esset in viam quandā angustā *Angelus vs*
 inter duas macerias sitā, occurrūt ei Angelus, quo *fissit.*
 animaduertō asina qua vehebatur declinans ap-
 pressit eum ad alterū septum, nihilque moueba *d Balsamū*
 tur verberibus sessoris pressurā molestē ferēus: *asina loqui-*
 cūmq; nec Angelus de via cederet, nec vates *tur.*
 verberandi finē faceret, tandē procumbens Deo
 sic volente humana voce Balsamū incusat, quōd
 nunquā antehac læsus sciret in se, non intelli-
 gens Deū prohibere quōd minūs quibus cuperet
 obsequatur. Hoc prodigioso asinz sermone. dū *c Balsamū*
 ille turbatur, apparuit ei Angelus, obiurgans *obiurgatur*
 verberatorem, quōd iumentum non esset in *ab Angelo.*
 culpa, sed ipse obstarēt iter contra Dei volunta-
 tē facienti. Tum vates territus volebat terro

abire: sed Deus iussit eum pergere quod instituerat, modò ne quid aliter agat quàm diuinitus admoneretur. His^a mādatis perceptis ad Bala-
Ann. mundi
 2493.
Ante Christi
sum natum
 1471.

cus verò ipse cum regio comitatu deducit: variè in montem proximè imminentem, qui à castris
a Balamus
ad Balacū
peruenit.
b Balamus de
Israelitico
populo va-
lentinum.
 stadia sexaginta aberat. quibus consideratis, iu-
 bet Regem septem aras exstruere, & totidem
 tauros ac arietes exhibere. Id ubi celeriter iussa
 Regis est factum, mactat victimas, ut victoriam
 prælagire posset. deinde sic fatur, Felices vos
 quibus Deus largam bonorum præbet copiam,
 & providentiam suam perpetuam duceat & au-
 xiliatricem annuit, quoniam nullum est homi-
 num genus, cui non innocentia morum, virtu-
 tisque ac probitatis studio sitis anteferendi, libe-
 ros præstantiores etiam successores habituri,
 quandoquidem Deus vos hominum solos cō-
 plectitur, & ut omnium sub sole felicissimi sitis
 prospicit: quamobrem obtinebitis terram ad
 quam vos misit, & posteris vestris in perpetuum
 possidendam relinquetis: & gloria vestri nomi-
 nis implebitur valuerit terra simul & mare: a-
 deoque multiplicabitur gens vestra, ut nulla nō
 orbis regio vestri sanguinis homines admixtos
 sit habitura. Beatus vos exercitus & admiratio-
 ne dignissimus, ex vno parente in tantū auctus,
 nunc vobis parum amplum pro numero ac di-
 gnitate domicilium Chananza continget, sed
 totum olim terrarum orbem habitationi ve-
 stræ destinatum scitote, ut tam in insulis quàm
 in continente sit vobis degendum præ multitu-
 dine ipsi cæli stellis numero æquiparanda.
 Cūque tam innumeri futuri sitis, nihilo-
 minus nihil vobis ad summam rerum copiam
 desit.

Beeffe parietur in pace , & in bello virtutem
 viris addet. inimicis nostris in mentem ve-
 niat, vt hostes vestri esse, & in vos arma sumere
 velint. non enim tenetur talis praelio victor,
 qui læticiam coniugibus ac liberis afferat. Tan-
 ta vobis fortitudo diuino fauore contingit, qui so-
 lus potest & quod superest detrahere , & quod
 deest addere. Talia^a vates fatidica voce canen-
 tes, extra se raptus, & numine totus correptus, iratus repre-
 rege indignè ferente, & pacta non seruare cla-
 mitante, licet magnis muneribus ab amicis con-
 ductum: venisse eum ad execrandū hostes, quos
 nunc mados virtutis ac pietatis caneret. Adhuc^b
 vates, Putas, inquit, quoties fata sunt aperienda,
 in nobis istum esse quid dicamus aut taceamus
 afflati diuino spiritu, ipse voces quales vult pro-
 ferat & ostacula, nobis nec scientibus nec cogitā-
 ubus. Equidem satis memini ad quid precibus
 Madianitarum sum adductus, eaque causa veni
 vt voluntati tua morem gererem. Sed poten-
 tior est Deus quam mea voluntas , qui contra
 Dei voluntatem ad gratiam hominū loqui pro-
 posueram. quā primum enim nostrum pectus
 sobintrat, nihil amplius nostrum ibi remanet.
 ego certe nihil in horum laudem dicere, in ani-
 mo habui, nec quæ Deus eorū generi dare de-
 creuit, commemoranda putavi: sed numen illis
 propiciū, quod gentis felicitati studet ac glo-
 ria, pro destinatis hæc verba mihi subdidit. Nūc
 age, quando animus est tibi atque Madianitis re
 gratam facere , quorum preces me non decet
 non admittere, alias aras erigamus & sacra in-
 stauramus, si fortè Deū hestete possim, vt ex-
 ecrationibus hoc genus hominum deuouere li-
 ceat. Cūque Balacus id fieri permisisset, ac ne
 iterato quidē facto potestatem deuouendi im-
 petraisset, collapsus in faciem pronus prædicebat

An. mundi

2493.

Ante Chris-
tum nat.

1471.

a Balacus

iratus repre

hendit Ba-

lamum.

b Balami

responsio.

Ann. mundi

2493.

*Ante Chri-**stum nat.*

1474

*Nume. 25.**a Balami do-**ctus furi-**is vatici-**niis.**b Balami**aduersus**Hebræos**conflum.**c Madiani-**tarum filia-**rum Hebræ-**orum castra**perueniunt.*

quicquid euenturū esset regibus & ciuitatib. edic-
tissimis, quāquā nondū conditæ videntur,
quæ verò extant earū res terra marique gestæ ita
prædictionibus respōderunt vsque ad nostram
memoriam, vt facilis sit coniectura, reliquum e-
tiam eius oraculi non vanum fuisse euentum a-
liquando cōprobaturum. Balacus autē ægrē fe-
rens expectationem frustratā, sine honore vāte
ablegat, ille domum repetens cum iam Euphra-
tem attingisset, accito Balaco & principibus Ma-
dianitarum, Balac⁹, inquit, vōsque Madianitæ,
quandoquidē necesse est vt vel præter Dei vo-
luntatem vobis obsequat, Hebræorum quidem
genus nunquam est interiturum, nec bello, aut
pestilentia famēre, aut alio casu delebitur. Deus
enim curam habet eius gentis à malis seruandæ,
ne quando talis clades incidat qua vniuersi de
medio tollantur, interdum tamen quædam vi-
tati non poterunt, quibus ad tēpus afflicti, mox
magis quā antē florebut, castigatione tali ad
sanitatem reuocati. quapropter si breuē sta-
toriam de illis consequi quæritis, hoc b̄ consi-
lio voti compotes efficiam. Filiarum formosissi-
mas, quæ pulchritudine sua mentes eorum ex-
pugnat possint, quantum fieri potest cultas ac
ornatas mitte, vt circum castra obuersentur, &
iuuenibus complexu expetentibus faciles se
præbeant: vbi verò cupidine captos viderint,
subito se proripiant, cūque rogatæ fuerint vt
maneant, non annuant nisi persuasis, vt relictis
patriis legibus & cultu Dei à quo illas acceperūt,
Madianitarum & Moabitaram Deos venera-
tur. sic enim Deum iratum sibi reddent. Post
hæc monita abiit. Madianitis c̄ autem ita vt mo-
niti fuerant filias mittentibus. Hebræorum iu-
venes pulchritudine puellarum captiuntur: & in
colloquium venientes, rogant ne sibi volupta-

tem ex earum pulchritudine capere inuideant, neque consuetudinem eorum auerfentur. Illæ libenter & verba iuuenum & cōplexus admittū: rāmque blanditiis illectos, & cupidine feruētes relinquere parant. tum illi tristes mulierum discessu, precibus instant ne se relinquant, sed futura coniuges & omnium facultatum dominz apud illos mancant. hæc promissa iureiurando confirmabunt Deum testem inuocando, & lachrymas fundēdo, quod magis eas ad miserationē flecterent. tum illæ postquā omninō captos & consuetudine sua deuinctos animaduertēti, sic respondent: Optimi iuuenes, non desunt nobis domine amplæ facultates, nec parentū ac domesticorū affectus: neque inopia talium rerum huc ad vos venimus, aut formam corporis munditaturæ preces vestras admisimus: sed persuasæ viros esse bonos hac hospitālī gratia non dedignatæ quæ vos opus habere videbamus, faciles nos vobis præbuimus. Nunc quandoquidē amare vos, & abiectionē nostram molestē ferre asseueratis, ne has quidē preces auersabimur. quare si beneuolētiz coniugalis fidē dederitis, quæ sola nobis satisfacere potest, libenter vobiscum ut legitimæ nuptæ coniuncturæ sumus. veremur enim ne libidine exsatiata, cum iniuria & cōtumelia nos retrō ad parentes nostros ablegeris: cui nostræ sollicitudini veniā vos dare æquum posuimus. Illis verō quolibet modo fidē dātoros se pollicētibus, & nihil præ amore nimio recusantibus: quandoquidē, inquiunt, ita vobis a Madiantibus videtur, & mores habetis ab aliis diuersissimos, tarum filia vobis etiā propriis vestro more vitamini, nec Hebræis ad potum cum aliis cōmunem sustineatis, necesse idolatriā est si vobis nobiscum vitā degere, Deos nostros colatis: neque enim alio argumēto persuadebitis amorem istum vos nō habere, nisi eosdē no-

Ant. mund.

2493.

Ant. e. Chris-

tum nat.

1472.

in deserto modeste vixissent, nunc in bona re-
gione iacobacebantur, & quæ per inopiã qua-
huerant, nunc per affluentiam perditum erant.
Tahbus d'ctis conabatur iuuentutem corrigere,
& ad saniorē mentem reducere. Tū Zam-
bras* insurgens Tu, inquit, Moyses tuis legibus
vivere, quibus iam longo usu robur addidisti:
quod mi fecisses, sepe in pœnas dedisses, & tu
malo non esse Hæbreis imponendum didicis-
ses. me c' rē nunquam ad tua tyrannica iussu
obstrictum habebis: neque enim aliud hæc
n is, quàm sub legis ac religionis prætextu ho-
bus servitutem, tibi p'p'atant: malicioſis at-
tibus adhiuis, voluptatem nobis ac vitæ licen-
tiam adimens, quæ liberorum sunt, & sub nu-
lus imperio deg'netium. hoc enim vcl' Agy-
ptiaca servitute fuerit gravioris, in quemvis tuis
legibus pro tuo libitu animi convertere: cum ipse
multo dignior sis qui p'niaris: quandoquidem
abrogaris quæ omnium consensus approbat,
plus tua quàm cæterorū mortalium plura va-
lere possulis. ego quæ nunc facio, quia bene fa-
cta i' dico, ne faceri quidem in hoc cœtu gra-
vior, mulierulam alienigenam me duxisse.
audis à me ipso mea facta, ut ab ingenio. neque
enim tacere cupio Sacra etiam Diis facio præter
consuetum, quia id æquū censeo, ex multis mi-
hi veritatem querere, & non sicut sub tyranni-
de vivere, de vnus tantum fiducia penitentem.
nemo mihi rē gratā fecerit, quā in rebus meis
me ipso plus aurijs habere voluerit. Hæc Zam-
bria pro se & quibusdā sui similibus affrente,
populus quiescens expectabat quonā audaci hæc
esset evasura, maximè quod videret legislatorē
amplius nolle contendere, ne h' vixit insolentē
irritatorē redderet. vetebarur epim ne plures
sacerdotes in loquendo impudenter imitatores facti,

An mundi
1497. Ante
Christ. nat.
1472.

a Zambria
aduersus
Mosen ora-
tio.

1497. s
1497. s
1497. s
1497. s

An. mundi
2493. Ante
Christum
nat. 1472.

a Ph'neus
Zambriam
ex Chosbi
vno istu
transfigit.

al. 24000.
b Moses in
Madianitis
monet.

turbas in populo excitarent. Atque ita tum con-
cio dissoluitur. ac fortasse vitius malum hoc
serpserit, si Zambrias mature sublatu esset us-
lem ob causam. Phispees tum aliis rebus, tum
patri dignitate, iuuentutis facile princeps, E-
leazari pontificis filius, & Moisen magnum pa-
trum habens, ægerime tulit Zambriæ con-
tumaciam: cuius impunitate ne legum contem-
ptus cresceret, vindicare in flagitiosos decre-
uit. non ignarus quod exempla præmatum in-
tramur partem plurimum valeant. Cùmque
tanto esset animi & corporis robore, ut non te-
merè aliquid arduum aggredereur, quod non
etiam perficeret, ad Zambriæ tentorium vadit,
& eodem 2 istu ipsum vnà cum Chosby transfi-
git. quo exemplo iuuentus ad pulcherrimam
virtutis emulationem accensa, certatim in eius-
dem criminis reos facit impetum, & bonam il-
lorum partem ferro conficit, reliquos insecuta
pestis sustulit, per iram numinis inflicta, & ne il-
lis quidem pepercit, qui cum iure cognationis
talem suorum perulantiæ cohibere deberent,
aut dissimulare aut accendere etiam maluerunt
nec prius destitit, quam quatuordecim milia
vitorum desiderarentur. Hanc ob rem Moses
in Madianitis concitus, ad gentem internecio-
ne delendam exercitum misit, de qua expedi-
tione mox narrabimus, postquam quod omis-
sum antè non oportuit, dixerimus. Balamum il-
lum, qui à Madianitis accitus ad execrandos
Hebræos, quo minus hoc faceret à Deo est pro-
hibitus, nihilo secius tamen tale hostibus con-
siliu dedit, quo effectum est ut quibusdam in-
fectis prava opinione, penè totius populi reli-
gio sit corrupta: hunc inquam Balamum tanto
honore dignatus est propheta, ut oracula eius
suis licetis inferuerit: cùmque nihil veraret
quò

quin ea pro suis cderet, nec vlllo teste id factum
 elus contgvi posset, maluit eum debita apud
 posteros memoria non fraudare. Sed hæc quis-
 que vt libuerit ita consideret. Moses autem vt
 dicere cœperam, in Madianitis misit exercitum
 duodecim millium, singulis tribubus mille mi-
 litibus imperatis: cîsque copiis Phineem præfe-
 cit, cuius opera leges vindicatas, & de Zambria
 violatore earum pœnas exactas paulò ante me-
 morauimus.

An. mundi
 2493.
 Ante Chri-
 stum nat.
 1472.
 Num. 31.

*Hebræorum de Madianitis victoria, & Americi
 regis quomodo à Mose duabus cum dimi-
 diatâ tribubus concessa.*

CAP. VII.

Madianitæ verò intellecto hostium aduen-
 tu, & quòd iam non longè abessent, & ipsi Cap. 7.
 copias in vnum contrahunt, & qua in regionem Russi. Cap.
 suam irrupturos putabant, munito pro tempore
 aditu, præstò erant, impetus eorum pro viribus
 propulsaturi. Sed à mox primo congressu tanta
 multitudo Madianitarum est etia, vt numerus *Quinque*
 Reges Ma- *Reges Ma-*
 cadanerum iniri non posset, ne regibus quidem *dianitarum*
 seruiatis. Hi fuere Ochus, Sures, Robeas, Vbes, *cap.*
 & quintus Recemus, à quo deductum nomen
 primatia vrbis Arabum & hodie retinet, Rece-
 meh dicta, quam Græci Petram vocare malunt. *Alia A-*
 Fusi c hostibus Hebræi regionem sunt popu- *recemo vol-*
 lati, prædas abigendo, & incolas vnâ cum mu- *Arca.*
 lieribus interimendo, solis parentes virgini- *c Ingens præ-*
 bus: hoc enim Phinees à Mose mandatum ac- *da de Ma-*
 ceperat, qui reducto incolam ac illæso exerci- *dianiti pœ-*
 tu, prædam quoque memorabilem retulit, ta-
 boum quinquaginta duo millia & insuper sexa-
 ginta septem: asinorum sexaginta millia, vaso-
 rum aureorum & argenteorum magnum nume-
 rû, quibus in domestica suppelloctile utebantur.

An. mundi
2493. *Ante*
Christ. nat.
1472.

Num. 27.

Deut. 3.

a Iosua

Moses sibi

successorem

designat.

Num. 32.

b Tribus

Rubē, Gad,

et dimidia

Manassu,

Ameritide

terram ex-

petunt.

Etenim pro opibus lautiorē victu delectabantur. Abductæ sunt etiam virgines circiter triginta duo millia. Moses autem partitus prædam, quinquagesimam eius partem Eleazaro dedit & sacerdotibus, & Leuitis alterius quinquagesimam, reliquum verò populo distribuit. quofactum est ut deinde suauiter viueret, opibus virtute quæsitis, ocium quoque ad fruendum natū. Moses autem iam admodum senex Iesum designauit, qui sibi in prophetæ & ducis (si opus foret) munus succederet, Deo ita iubente ut hunc principatus successorem faceret. Erant enim totius diuini atque humani iuris peritissimus, Mose præceptore doctus. Per hīdem tempus duæ tribus, Gad & Rubel, & dimidia Manassius, numero pecudum & aliis rebus abundantes, de communi consilio rogant Moysen, ut sibi extra sortem traderet Ameritidem terram, quæ non impleto ante bello capta fuerat. esse enim pascuis vberem. Ille verò suspicatus eos prælia contra Chanaanos metu detrectare, & curam pecudum ignauæ prætere, conuicio viros excipit, meticulosos simulatores dictitans. Velle eos in ocio luxuque terram morte quæsitam communi possidere, & nolle arma cum cætero exercitu ferentes, terram vltra Iordanem à Deo promissam capere, deuictis gentibus quas ille pro his sibi haberi iusserat. Qui videntes eum iratum, ne meritis irasci videretur, respondent se neque per ignauiam periculis, neque per desidii labores fugere, sed hoc tantum agere ut præda in locis commodis collecta, expeditiores ad certamina fierent: paratōque se aiebant, si oppida ad tutelam liberorum & coniugum ac facultatum ipso dante acciperent, reliquum exercitum armatos quocumque ducerentur sequi, & communibus militare auspicis.

ipſetis. Tum Moſes cōprobata eorum volun-
 tate, aduocatoque Eleazaro pontifice & Iſu,
 & ceterisque magiſtraibus, concedit illis Amori-
 tidem hac conditione; vt ſimulcum cognato
 populo aduerſus communem hoſtem bellum
 gerant, donec omnia ex ſententia confecta fue-
 rint. atque hoc pacto accepto quod petierunt, &
 exſtructis munitis oppidis, liberos & vxores at-
 que impedimenta in illis deponunt. Moſes Num. 35.
 quoque in eadem regione decem vrbes condi- Deut. 4. 19.
 dit, in illum quadraginta octo numerum com- Iſa. 20.
 putandis, in quarum tribus aſyla ſanciuir, illis
 tantum præſutura, qui exde non ſponte com-
 miſſa cōſiſſent. ſtatuitque talibus exiliij
 tempus, tanſiſſet dum pontifex viueret ſub
 quo cædes accidit. poſt cuius obitum redire in
 patriam permittit. Exilij verò tempore licere
 cuius è cognatis interempti homicidam impu-
 nè occidere, duntaxat extra urbem refugij de-
 prehendiſſet: ſi que ius ſolis cognatis eſſe voluit,
 aliis non item. Cæterum a oppida refugij fue- a Oppida
 runt hæc. ad fines Arabiz Boſora, in Galadena refugij.
 regione Arimanum, in Batæade Gauladea-
 man. & poſt captam Chananzam totidem ex Num. 27.
 Leuiticis oppidis iuſſu Moſis deſtinata ſunt, vt 36.
 hoc genus exulibus refugium & habitationem
 præberent. Eodem tempore cum deſunctus b Salpadij
 eſſet quidam è primatibus Manaſſidis tribus ſilia paren-
 nomine Salpades, liberis deterioris tantum ſe- tie loco ha-
 xus relictis, tribules eius viri inſignes Moſen reditaram
 conſulunt, an filiarum eius in diuiſione & ſoc- capiunt.
 tione agrorum ratio haberi debeat. Reſpon-
 dit, ſi in domum tribulis nuptum darentur, for-
 tem dotalem fore: ſi nullent in aliam tribum
 elocati, forte in ſua tribu relinquerent. atque
 hac occaſione inſtitui, vt cuique tribui ſue ſor-
 tes perpetuò manerent. Quæque tribum de qua-

Ann. mundi.
2493.
Ante Christi.
800. nat.
1472.

dragesimo migrationis anno triginta tantū dies
superessent, aduocata concione ad Iordanem co-
loco vbi nunc oppidum Abila visitur, agrum
habens palmetis confitum, vbi populum omne
præsidio vidit, in hunc modum verba fecit.

Historia
Deutero-
nomij.
Ruffinus

*Mosis leges, & quomodo ex hominibus
fueris sublatus.*

C. A. P. VIII.

Cap. 8.

Hed. cap. 8.

Deut. 4.

*Mosis ad
populū ante
obitum ora-
tio.*

Viti & commilitones, & longi laboris socij,
quoniam Deus ita vult, & ætas CXX. anno-
rum exacta postulat, vt ex hac vita discedam, &
rebus vltima Iordanem gerendis interesse me
Deo non est visum, æquum duxi, vt quantum ad
vestram felicitatem attinet, ne nunc quidem
officio desim: sed pro gratia mihi data provi-
deam, vt pro commonstrata ad eam via, sempi-
terna apud vos memoria dignus habear. Age igi-
tur, vbi prius in quo tam vestra quàm poste-
riorum beatitudo consistat indicauerimus, & hoc
pietatis erga vos nostrę perpetuum monumen-
tum reliquesimus, libenter ex vita discedamus.
Fidei enim, sicut scio, mereor, vel quod antehac
vestris commodis indefinenter seruiens nun-
quam vos fecelli, vel quod anima prope exi-
tum constituta in omni virtute ac veritate sei-
-

*b Mosis ad
Israelitas
vt Deo i-
psiusque mā-
data sint o-
bedientes
adhortatio.*

psa melior redditur. Filij b Israelis, vna omni-
bus felicitatis est causa Deus propitius: quam
solus dignis dare, & peccantibus in se auferre
potis est. cui si vos tales præstitueritis quales ipse
postulat, qualēve ego ex ipsius sententia insti-
tuo, nunquam non maiori virtute, æmulandisque
omnibus eritis: sed & quę iam contigerunt
bona erunt perpetua, & quod deest breui conse-
quimini. Tantum voluntati diuinę obsequi-
mini, & mandata eius parere: & neque legibus
per

per me latis alias præponite, neque in religione
 per contemptum quicquam nouate. Quod si
 feceritis, bello præstantissimi inter omnes gen-
 tes, & omnibus hostibus insuperabiles eritis.
 nam auxiliante Deo, minx omnes facile con-
 temnuntur. Ceterum virtutis præmia magna
 per omnem vitam sunt propolita, & ipsa sibi
 primum est ac potissimum præmium: deinde
 per hanc cetera bona facile parantur: qua in-
 ter vos inuicem videntes & vitam beatam du-
 cetis, & gloriam tam apud externos tum apud
 posteros immortalem consequemini. Hæc vo-
 bis sunt speranda, si leges monitu Dei me pec-
 cante scriptas, nec ipsi violatis, nec alios vio-
 lare patiamini, & harum intellectum ac vsum
 nunquam non meditemini. Ego verò commo-
 dis vestris lætus discedo, vobisq; pietatis ac
 prudentiæ legibus, & virtuti duæ ac magistra-
 tum commendo, qui incolumitatis ac felici-
 tatis vestræ posthac curam suam habituri. Deus
 autem sub cuius ductu hæc enuagistis, & eu-
 lus fauori debetis quicquid utilitatis ex me per-
 cepistis, non desinet vobis prospicere, sed
 quamdiu ipsum & pietatem colueritis, tam diu
 sub eius præsidio tuti permanebitis. Nec b de-
 runt qui vobis optima monita suggerant, qui-
 bus parentes beati eritis. nimirum pontifex E-
 leazarus & Iosus, & senatus ac primates tri-
 butum, quibus enuere vos difficiles præbeatis,
 scientes quod qui bene parere nouit, etiam
 bene imperaturus est vbi ad potestatem per-
 uenerit: ac vbi in hoc libertatem suam existi-
 metis, si mandatis principum obmurmura-
 ueritis. nam hæcenus in contumacia contra
 benefactores libertatem seponere: à quo vi-
 cio si vos in posterum seruaueritis, res vestras
 in meliorem statum videbitis. Absit autem va-

Ann. mundi
 2493. Ante
 Christ. nat.
 1471.

a. Divini
 auxilij pro-
 missio.

b. Obedien-
 tia erga ma-
 gistratum.

An. mundi
2491.

Ante Chri.
nat. 1471.

Dent. 7. 11.

ita in hos exasperemini, quemadmodum aliquan-
ties in me incanduitis. meministis enim quod
sepius à vobis de salute periclitatus sum quam
ab hostibus. quod non exprobandi causa dico:
noli enim vos hac commemoratione in exi-
tu vite contristatos relinquere, qui etiam tunc
æquo animo vos tuli: sed ut admoniti in poste-
rum sapitis, id quod in vestram etiam rem fu-
turum est, & ne in præpositos contumeliosi sitis
elati opum affluentia, quibus transito Iordane
& occupata Chanaan potiemini, alioqui si per
has insolentiores facti in contumaciam & vio-
latis contemptum probabamini, Deum fau-
orem nequaquam estis habituri, quem si vestro
merito inimicum vobis reddideritis, & tertiam
virtute partem oppressi ab hostibus, per sum-
mam ignominiam amitteritis, & per totum quum
late patet orbem dispersi servitute vestra terras
ac maria replebitis. quod si ventum fuerit, iam
frustra pœnitebitis patriam leges non servasse:
quare quominus periculi sit, ne illas violenter
post victoriam neminem hostium superesse pa-
timini: id rebus vestris conducibilis existi-
mate, ne cum illis viventes ad similia studia
prolapsi patriam institutionem corrumpatis.

¶ *Israelita* Præterea lucos & aras & templa quoque ha-
bent ad unum tolli iubeo, ferroque & flammis
rûmque ita deleri, ut etiam memoria eorum omnis a-
dola tollere soleat. Si enim bona vestra tutius conser-
vabitis. Verum ne per ignorantiam meliorum
h. *Moses* natura vestra in deterius depravetur, Deo Iu-
fraclis: bene & leges conscripsi, & formam admi-
dicem, leges institutionis rerum tam publicarum quam pri-
scriptas & privatarum, à quibus sunt quatenus discedatis, mor-
instituta cō talium omnium felicissimi eritis. Hoc loquens
tradidit. ut eis tradidit Codicem, leges scriptas & in-
stituta bene vivendi continentem. Illi verò

solue-

soluebantur in lachrymas, & tam tam desiderio ductis moriebant: memoræque quanta pericula pertulisset, quàmque alacritet salutem ipsorum procurauisset: & de futuro solliciti quod non essent talem principem habituri, ac ne Deum quidem æque propitium Mose non amplius de peccatore: tum poenitentes eorum quæ in deserto per futorem contra illum commiserant, gratissimè dolebant: ita ut totus populus lachrymans nullam consolationem admitteret. Moses verò solabatur eos, & iubens à lachrymis desistere, ad leges accipiendas hortabatur, atque in eum concio est dissoluta. Nunc priusquam ad reliqua transiùm faciam, operæ precium duobus locis talis latoris maiestate ac virtute dignas hic inferre, quo lector cognoscat, qualia sint nostra iam inde à prisca seculis instituta. Extant autem & omnia quæ ille vir scripsit, ut nihil otiosius causa liceat attingere: seriem tanquam notissimam, & leges quas ille ipsam vi quamque à Deo receperat, scripsit, nos generatim in suos ordines digessimus: quæ de re lector admonendus erit, ut quis fortè ex contrariis in hæc nostra incidit, calumniam temerò struat, quæ si parum sincerè scripta, Mosæ carceratibus. Eiusmetipsum autem eas potissimum leges quæ ad publicam institutionem, ritusque gentiles pertinent: quæ verò ad priuam consuetudinem ac domesticum vel ceteris vel cum nostratibus spectant, in eum commentarium distulimus, quem de moribus & sacrorum causis Deo fructu sententia est uniuersis.

Postquam acquisita Chanana terra, urbibusque conditis, victor æ fructus securi carpere coeperitis, hæc mandata obseruandæ æm Deo gratam pietatis, & partem felicitatem constabitis. Verba à scripta sunt una in regione Chanana,

An mundi
1493. Anno
Christ. nat.
1471.

a Leges à
Mose lata.
Ruffinus
Cap. 7.
b Excursio
Historiogra
phi, cur Le
gem seriem.
innotuit.

c Israelita
quomodo in
terra Cha
naan vultu
ri.
d Verbs sa
ra & tem
plum in Cha
nana.

An mundi.

249.

Ante Chri.

nat. 1471.

in loco illustri & fertili, quā Deus per oraculum elegerit: & templū in ea sit vnum, & altare vnum ex lapidibus non politis, sed collectitis constructū, qui inducti thesoro, decorā & mardam speciem prae se ferant: ascensūq; sit ad illud nō per gradus, sed terra leniter per accliuē aggesta: in alia verō vrbe nec altare sit vllum neq; templū.

*a Conniciū**Deo faciē.**Leuit. 4.**Deut. 16.**b Ter in an**no Hebrai**conueniunt de**bant.*

Deus enim vnus est, & Hebræorum genus vnum. Qui a cōiuiū Deo fecerit, lapidatus per diē pōdeat, deinde ignominiosē & obsecrē sepeliatur. In hac vrbe & templū ter in anno conuentus fiat Hebræorū ex vniuersa eorūm diuisione, vt Deo pro acceptis beneficiis gratias agāt. & in futurū precibus eum demerantur, & per oueriatōnes ac cōiuiū mutuā beneuolentiā alant. Expedit enim vt inter se noscantur, quibus idē est genus, quiq; eiūdem studiis delectantur. Id verō ex huiusmodi cōgressibus faciliē contingit, dum aspectus & colloquia per inatiter in animis haerent: sicut contrā qui nunquam conueniunt, eos alienissimos a se inuicem esse oportet.

*c Decima.**Deut. 18.*

Sint c præterea decimæ fructuū seorsum ab illis quæ sacerdotibus ac Leuitis debētur, quibus in patria venditis, pecunia inde redacta in faciem vrbe infumatur in sacrificia & cōiuiua. Aliquum enim est ex prouentu terræ a Deo datæ in ipsius honorē hilatiter agere. Ex mercede meretricis non est sacrificandū, neque enim quicquā Deū delectat cum iniuriā cōiunctū: neque maior est turpitudine quā quæ corporibus infertur. Similiter si quis mercedē pro admittenda canis venatici aut pastoralis acceperit, nec inde quidē Deo sacrificare est licitū. Diis c alienis nemo malē loquatur. Fana externa non sunt spolianda, neque sacra donaria tollenda. Nemo veste ē lino & lana cōiecta vtatur. est enim solorum sacerdotū.

*e Dī alieni.**Deut. 22.**f Linum &**lana.*

Septimo quoque anno, quando per scenopetiz festā

feſta apud Sanctam urbem ſacrorum cauſa conuenitur, pontifex è ſublimi ſuggeſto, unde à tota multitudine exaudiri poſſit, legem a pro concio ne legat: & neque mulieres neque pueri ab auſcultando arceantur, imò ne mancipia quidem.

Nam bonum eſt vt inſcriptam in animis nunquam delendâ memoria retineant. ſic enim minus peccabunt, non ignari quid ſit in lege decretum. Leges etiam vim maiore obtinebunt in delinquentium conſcientiis, dum ſua placita minus interpoſitis in auditorum animas inſigunt: ita vt nunquam non legis voluntas intus obuerſetur, & quantas poenas contemptus eius incurrat. Pueri b etiam ante omnia leges ediſcât, qua

disciplina nec honeſtior eſt alia, nec ad felicitatem conducibilior. Bis quotidie, ineunte die, & eum itor cubitum, commemoranda ſummi Dei beneficia quæ liberatis ex Aegypto præſtitit. æquum enim eſt gratias agere quæ pro acceptis rependuntur, & in futurum tempus fauorem cõſiliant. Inſcribenda ſunt etiam foribus præcipua & in brachiis oſtendenda & quæ c potentiâ eius ac beneficentiâ indicant, circumferenda ſunt gis.

Inſcripta in capite & brachio, vt vndique conſpicua ſit Dei erga populum ſuum benignitas. Oppidatum d præſint ſeptem viri probatæ vir d ſeptem iuſti, & iuſtiæ cultores. Singulis magiſtratibus attribuantur duo miniſtri de tribu Leuitica. Qui bus iudicâdi ſors obtigit in ſuis ciuitatibus ſum

mo c in honore habeantur, vt præſentibus illis nec conuiſari liceat, nec aſperius agere. Sic enim futurum eſt, vt aſſueti homines reuereri, ad pietatem quoque aſſueſcant, & tanto longius à contemptu numinis abſint. ludicibus ſiquicquid

viſum fuerit, illorum ſententiâ valere debet, niſi conſtet pecuniis eſſe corruptos, aut manifeſtè coargui poſſint non te ſe decreuiſſe. Opor-

Ann. mundi
1493. Anſe
Chriſt. nat.
1471.

Deut. 11.
a Legisliber
in taberna-
culorum fo-
ſſo prælegen-
dur.

b Pueri Le-
ges ediſcât.
Deut 6.

c Signa Le-
gis.
Præſides.

c Honor ma-
giſtratus.

f Officium
Iudicum.

An mundi
1493.
Ante Chri-
stianū 1474.

a Iustitia est
Dei poten-
tia.

Deut. 19.
b Falsite-
su pana.
Deut. 21.
c De homici-
dio commiss-
so.

ter enim sine loci & dignitatis respectu iudica-
re, & iustitiam omnibus aliis rebus antepone-
re. Hæc enim iniuria in Dei contumeliam re-
cidi; quasi verò is inferior sit habendus, quàm
illi quorum potentia metu præterius fertur al-
celus, nam ^a Dei potentia est iustitia. Ergo qui
in magnitum gratiam prævaricatur, potentio-
res illos quàm Deum facit. Quòd si iudices ne-
sciant de negotio ad se delato pronuntiare, si-
cut interdum accidit, in sanctam urbem inte-
gram causam relegentium verò pontifex &
pro; hec una cum in senatu quod visum fuerit de-
cernant. Vni testifices nō habeatur, sed tribus,
aut vè minimum duobus, quorum testimonium
vita ante astra faciat veritabile. Multis tribus autè
testimonium deponere non liceat, propter le-
uitatem ac temeritatem eius generis. Neque
seruum hominem testem esse liceat, propter a-
nimos degeneres. probabile enim est aut iudi-
caus aut præ metu non verum testimonium de-
posituros. Quòd ^b si cui falso testi creditum fue-
rit, sique postea falsi cognatur, ei poenæ sit
obnoxius, quam reus daturus erat, si gravante
hoc testimonio condemnatus fuisset. Homici-
dio si aliquo agro commissio si auctor nūquam
compreat, neque suspicio sit à quopiam per o-
dium occisum hominem, inquisitio fiat summa
cura propositis iudici præmitti, quòd si nullus
existat index, magistratus oppidorum vicinorū
agro in quo cædes est facta, & senatus conue-
nientes, metiantur a loco in quo iscet cadaver:
& quod fuerit proximum oppidum, illis oppi-
dani emptam iuveneam & adductam in testamē-
tum sementi neq; plantationi idonea, novis testamē-
tis absclis, cadant, & ablatis manibus supra
caput iuvenæ sacerdotes & Levitæ ac senatus
illius oppidi, puras se manus ab ea cæde ha-
bere

Dei proclament, eamque nec fecisse, nec dū fieret, inter se iussisse, innocētiq; Deum vt propitius factus nunquam posthac in ea regione tale malum accidere permittat.

Optimum^a quidem est optimatum regimen, & sic in administrata Republica viuere, nec est

cur aliam eius speciem concupiscaris: sed prae-
stat vt hac contenti in legum & vestra ipsorum
potestate sitis. Satis enim est Deum habere prae-
regimen.

fidem. Auamen b si regis vos cupido ceperit, ne
mo sit n si vestri generis & sanguinis, & cui subit b Dr. Regis
tia sit cordium ceteris virtutibus. Is quisquis
fuerit, plus legibus & Deo quam suis sapiētiis
tripuat, nihilque praeter pontificis ac senatus
sententiam faciat: nec multas alae uxores, aut
pecuniis equisve plurimis gaudeat: quarum re-
rum copia facit contemptor legum posset euade-
re, & si talibus studiis plus aequo fuerit dedi-
tus, obstandum est ne potentior fiat quam re-
bus vestris expedit. Terminos c terrae mouere Deut. 19.
non est fas, nec propriis, nec alienis, dum modo c Terminis
pacatur: sed religiosè cauendum vt tanquam Dei
calculi in aeternum fixi maneat: quod hanc
praeipua causa sit bellorum & seditionum, si a-
uatiis certis terminis non circumscribatur. Fa-
cile enim legum praescripta transiit, qui termini
cupiditatem suam cohiberi non patitur.

Quid terram plantaueris, si plantae ante quar-
tum annum fructum protulerint, nec Deo pri-
micias inde offerre oportet: nec in proprium vo-
sum conuenerit. intemptius enim est talis
fructus quicquid autem praematurè à natura ex-
torquetur, eius vltus nec Deo conuenit, nec do-
mino. quarto verò anno colligat quicquid iam
tempestiuum, & in sanctam urbem deferat, &
cum reliqui prouentus decimis in conuiujs cū
amicis consumat, & cum pupillis ac viduis.

An. mundi
2493.

An e Cbris-
tum nas.
1471.

a Aristot. ra-
tia optimam

regimen.
Deut. 17.
Dr. Regis
electione.

Deut. 19.
Termini
terra nō mo-
uendi.

Leuit. 25.
d Plantarū
ante quartū
annum fru-
ctus prohibē-
ti.

An. mundi

2493.

*Ante Chri.**nat 1471.**a Vites plan**tanda.**b Terra a-**tanda**Deut. 24.**c Egenis ali-**quid in agro**relinquendū**Deut. 25.**d Bonus tri-**surantur.**e Laboris d**pomis matu-**ris non ar-**cendi.*

quinto-demum anno arborum suo fructus de-
ligat. Agrum ^a vitibus confectum ne semines. ^b
sicut enim quoddam hanc plantam nutrit, nec opo-
est ut & aratro vexetur. Bobus ^b aranda est ^c
ra, nec aliud animal cum eis subiugandum, ^c
eiusdem semper generis sub idem iugum ap-
da. Semina quoque debent esse pura & imper-
mixta, nec dudum simul aut trium generū ^d
seminanda. abhorret enim natura communi-
nem dissimilium. Neque diversū generis lumen
ne hoc exemplo & ad homines contemptus ge-
neris sui perveniat, ut solent à minimis princi-
piis res in peius proficere. Cavendum est autem
magno opere, ne quid eiusmodi permittatur, ex
cuius imitatione mores publici depravari pos-
sint, quapropter ne levia quidem leges dissim-
lant, dum officio suo nusquam deesse cupiunt.
Metentes & demessa colligentes ne spicilegium
faciant, quin & de manipulis nonnihil egenis
relinquant, ut hæc tanquam à fortuna obiecta
in usum suum convertant & alimoniam. De ^e
vindemia quoque racemuli relinquantur pau-
peribus similiter de olivetorum fructu nonni-
hil, ut sit egenis quod colligant, quandoquidem
de suo non possunt. non enim tantum ex ne-
gentiori collectione decedit, quantum accedit
è pauperum gratia. Deus etiam ad enutriendos
fructus terram alacriorem faciet, si non quisque
suis tantum commodius provideat, sed inopum
quoque rationem habeat. Nec ^f bobus in a-
rea triturantibus os obligandum est. non enim
æquum est veteri laboris socios quod minus &
fructuum sint participes. Nec ^g à pomis maturis
viores sunt arcendi, sed sinendi ut tanquam
proptis se faciant: & siue indigent sue sint
exteri libenter illis ad esum exhibenda sunt. as-
ferre

Ferre verò secum non liceat. Neque vindemian-
 tes veient obuios degustare ex his quæ ad tor-
 celar deferretur iniquum enim fuerit de bonis à
 Deo concessis inuidere tantillum concupiscen-
 tibus, præsertim cum id anni tempus sit fertilis-
 simum, & iuxta Dei ordinationē non diu dura-
 rum, & si quis præ pudore cunctetur attinge-
 re, vt sumant hortentur, Israelitas quidem vt so-
 cios, & quibus propter cognationem liceat hoc
 facere: aduenas verò hospitalibus his munuscu-
 lis dignentur, quæ ipsis Deus pro tempore præ-
 buit. Non enim debet exultimari detrimentum,
 quod liberali animo sumendū hominibus per-
 mittitur: quia non in hoc Deus abundantiā bo-
 narum rerum largitur, vt his soli fruamur, sed vt
 de nostro etiam alios honoremus: volens hoc
 modo singularem erga Israelitas fauorem ac li-
 beralitatem suam gentibus innotescere, dum id
 quod ipsis superest benignè cum illis communi-
 cant. Qui verò contra fecerit, plagas ^a vna mi-
 nus quadraginta publica scutica accipiens illibe-
 rale penā hanc sustineat, eò quod cum esset in-
 genuus, lucto seruient ipse suam dignitatem læ-
 sisset. Rectum enim est vt cum ipsi multa in
 Aegypto & deserto sitis perpessi, aliorum misere-
 rit non negligatis, & Dei benignitate amplas fa-
 ciliates consequati, ex his non nihil per compas-
 sionem egenis decidatis. Ultra ^b duas decimas
 quas quotannis pendere iam iussi, alteram Leui-
 tis, alteram in sacras epulas, tertia tertio quoque
 anno est conferenda, quæ in egenas viduas &
 pupillos distribuatur. Et ^c fructibus primos pro
 ventus in templum deferant, & pro accepta
 terra quæ eos tulit Deo gratis actis, & sacrifici-
 is iuxta legem ritè peractis, primitias sacer-
 dotibus offerant. Hæc omnia ubi quis perfe-
 cerit, & vtriusque decimas tum quæ Leuitis

Ab. mundi
 2493.
Ante Chri-
stum natum
 2471.

a Plaga qua
draginta.

b Decima
egenorum.

c Primitia
frugum.
Deut. 26.

Animum d.
249.
Ante C. d.
sum nas.
1471.

a De uxori-
bis ducēdis

b Ancillas
ingenus non
ducant.
c Meretricis
nuptia.

d Pœna mu-
lieris pro
virgine de-
sponsa a ta-
lu postea no
inuenta.
Dont. 24.

debeant, tum quæ epulis attuleris, iter ingres-
sus constitat: & regione templis, ante omnia
Deo gratias agat, quod ab Ægyptiæconi grati-
secuitute liberatis terram vberem: & amplam
fruendam dederit: restatūque decimas fa-
luta Moysi legem soluisse precetur Deum; ut tum
sibi privatum, tum Hebræis publicè propitium
& quæ bona: hæcenus dedit conseruet, & pro
sua potestate ac benignitate augere etiā dignetur.

Vbi aetas maturuerit uxores ducant virgi-
nes, ingenuas ex honestis parentibus proge-
tas, qui autem non ducit virginem, ne sibi con-
iungat alteri maritatum, nève priorem eius vi-
rum consiliet. Ancillas b ne ducant ingenui,
ne adamas quidem decet enim cupiditatibus
imperare, & ad retinendam dignitatem id ma-
gnopere conducit. Neque c meretricis sicutus
piarum, cuius propter iniuriam suo corpori fi-
ctā, nuptiale sacrum Deus nō admittit, atque hæc
ita observari, valde interest, ad hoc ut prole; ma-
scatur ingenua, & ad studii virtutis erecta, si nō
est turpi aut liberali matrimonio sint prognati.

Si d quis aliquā pro virgine desponsam postea
talē inuenerit, in ius vocatū accuset, æstetque
argumenta quæ habet: puellæ verò causam a-
gat pater aut frater, aut qui posthuc genere vi-
detur proximus. Et si quidem puella fuerit abso-
luta, degat in accusatoris coniugio, siquæ nullū
post hac dimittendi eam ius habeat, nisi talem
ipsi causam præbuerit, quæ contradictionē non
recipiat. cæterum temeritatis & petulantiz quæ
infantem detulit, pœnas luat quadraginta vna
minus plagis acceptis, & quinquaginta sicos
puellæ patri multæ nomine numerate cogat-
ur. Quod si viciata fuisse coarguatur, si quidem
plebeia fuerit, eo quod parum sollicitè pudicitiam
visque ad nuptiarum tempus seruauerit, lapidi dibi-

obici-

ANTIQUITA. LIB. VIII. V.
cent quod si ex sacerdotibus progenia fu-
erit, crucietur. & qui ducum vici-
propter animum ad formam aut ius
culum alteri plus beneuolentia & bene-
uolentiam illi verò minus. si filium duc-
tuerit in maiore gratia prius fuit
plura primogenitura, ut ducere sit
de iura partem iuxta mens legem
conueniant, iniquū enim est eum co-
fuerit propter matrem negare
iure quo privilegio fraudari. Quæ
de honestate stuprum obulitatis
de honestate præberet, simul cum
pater & vir liberi coniugio rem rati
pater: hæc verò quia iure aut
si sit, quod si solitaria alicubi nasci
necitatis det supplicium. Qui
necitatem constitutaerit, ipse
necitatem puellæ noli hanc ei nup
necitatem sicos interire pretium
necitatem quæcumque de causa, ut
necitatem venit, dissiugi postulet, se
necitatem faciat, quod cum noli
necitatem enim habebit potestatem
necitatem querendi aliqui diuortii
necitatem quod si sit alterum offenderit
necitatem prior maritus redacerit
necitatem ut ad eum redeat.
necitatem nondū susceptis libe-
necitatem mariti eā ducio: &
necitatem defuncti nomine vocatur
necitatem nam hoc de Republica
necitatem deficient, & possessiones
necitatem conueniunt, mulieri quoque
necitatem prioris mariti colunt
Tom. j.

obmatur. quod si ex sacerdotibus prognata fuerit viuens exuratur. Si quis duarum vxorum maritus propter amorem, aut formam, aut aliam quamvis causam, alteri plus benevolentie honorisque detulerit, alteri verò minus, si filius dilectior junior quàm ille ex altera natus, propterea quòd sua mater in maiore gratia patris fuisset, postulet: sius primogenituræ, ut duplicem facultatem paternarum partem iuxta meas leges auferat, non permittatur. Iniquum enim est eum qui sit natu grandior propter matrem negligentiùs à patre habiti suo privilegio fraudari. Qui virgini alteri desponsatæ stuprum obtrulit, si quidem persuasit ut se præberet, simul cum ea capitalis esto. fontes enim sunt ambo: hic quia puellæ persuasi ut liberali coniugio rem turpissimam anteponeat: hæc verò quia lucro aut voluptioni succubuit. quòd si solitaria alicubi nactus, vi oppresserit, solus det supplicium. Qui ex virgine nondum desponsatam constuprauerit, ipse ducatur. quòd si patet puellæ nolle hanc ei nuptiæ dare, quinquaginta scelos iniuriæ pretium numeret. Qui à coniuge quæcunque de causa, ut sæpe hominibus vsu venit, disiungi postulat, scripto ei securitatem faciat, quòd eam nolle amplius repetere. sic enim habebit potestatem alterius coniugis, quærendi alioqui diuortium non permittitur. Quòd si & alterum offenderit, aut possit eius mortem prior maritus redacere eam voluerit, non licet ut ad eum redeat.

Si cuius maritus nondum susceptis liberis defunctus fuerit, frater mariti eam ducito: & filium ex ea natum defuncti nomine vocatum, fortis hæredem nutritio. nam hoc de Republica erit, dum nec familiæ deficiunt, & possessiones apud cognatos remanent. mulieri quoque lenior sit calamitas, cum prioris mariti colonatissimo vi-

Anno mundi
di 2493.

Ante Christi
natum
1471.

Deut. 21.

a Primogeniti
sui ius suum
retineat.

Deut. 22.

b Stupri pæ-
na.

c Virgo con-
stuprata.

Leuit. 24.

d Defuncti
fratris vxor
ducenda.

ceptos autem à Deo cum gratiarum actione ac gaudio lumina cura educauiffe nulli rei parçes quæ ad eorū salutem & instructionem pertineret visa sit. nunc quoque quando iuuentutis erratis ignoscendum est, satis sit quod officij hæcenus oblitus es, proinde relapsæ & cogita, quod etiam Deus lætis parçibus offenditur; qui & ipse humani parens est generis & ad se pertinet iniuriam existimat, quæ infertur hominibus cum quibus illi communis est appellatio. quis & lex talibus pœnâ inclementer infligit, cuius ablit ut tu facias periculū. His verbis si arrogantia iuuenem emendata fuerit, per inscitiam commissis debetur venia. hoc enim & ad legislatoris clementiæ laudem, & ad parentum felicitatem perinet, si nec filium nec filiam legibus dare pœnas videant, quod si hi sermones & præcepta nihil profecerint, sed contumacibus in parentes ausus pergat leges sibi infestas reddere, ab ipsis extra urbem sequens et turba productus obtrahatur lapidibus, & per totum diem omnibus ad spectandum propositus, nocte demum sepeliatur. Similiter & qui quomodocunque legibus damnati dant supplicium. Quia & a hostes sepeliuntur, nec mortuus quisquam expers terræ iaceat, ultra quàm iustum est pœnas exsoluens. Mutuū dare ad vsuram Hebræorum nemini liceat, neque cibum, neque potum non enim iustum est redditus capere ex foris tribulium, sed præstat opem ferre illorum necessitatibus, & ad lucrum imputare eorum gratiarum actionem, & Dei retributionem, quæ huiusmodi beneficentiam solet consequi. Qui uero acciperint mutuo siue pecuniam, siue frumentum aliquem aridum aut liquidum, ubi Deo fauente ex sententia fruges ipsorum prouenerint, alacres reddant eis qui mutuaque sunt,

An. mundi
2439.
Ante Chr.
nat 1471.

a Hostes se-
p. hendi.
Deut. 24.
b Mutuū da-
re ad vsurā
Hebræorum
nemini licet.

c Mutuum
reddendum.
Deut. 24.

An. mundi
di 2493.

Ante Chri
stum. nat.

2473.

a Pignus.

b Furtum.

c Furtus

sextus anno
septimo ma
numittendus.

d Invenia bo
na.

quasi sua repentes, & usuri denuo si opus fue
rit. Quod si non pudeat eos non reddere, non
sunt e dominibus auferenda pignora, nisi iussu iu
dicum: si pignus foris est expectandum. is vero
qui afferre debet, nihil contradicat ei qui cum
legum auxilio ad se venit, & si quidem non
nops fuerit qui oppignoraverit, retineatur pi
gnus donec reddatur mutuum. sin autem pe
per, restituat id creditor priusquam Sol occi
dat, maxime si vestimentum pignus fuerit: n
habeat iturus cubitum, quandoquidem Deus
natura erga pauperes est misericors. Molam
& instrumentum quod ad hanc pertinet non
esto ius pignus capere: ne carentibus his si de
sit cibum parandi facultas, ob inopiam gra
uius aliquid accidat. Plagium qui commiserit
multator capite: qui vero aurum aut argen
tum subtraxerit, duplum restituito. Qui b in
futto deprehensus, aut parietem perfodier
tem occiderit, impune esto. Pecudem qui fo
ratus fuerit, quadri, lo multator, excepto bo
ue. pro hoc enim quintuplum numerandum
est. Qui vero mulctam solvere non valet, in
seruitutem vindicetur. Qui triboli in seruitu
tem est venditus, sexennio seruetur, seprimo
Sanno manumittatur. Quod si in herili domo
prolem e conserua suscepit, & propter suos
affectus seruire maluerit, anno iobileo, is est
quipquagesimus, liber esto vna cum filiis &
uxore. Si d quis aurum aut argentum in via in
d generit, quarat eum qui perdidit, per praecon
nem iudicato loco in quo inuenit reddatque
sciens non esse bonum ex alieno damno lu
crum facere. Sic & de pecudibus in quas erran
tes in deserto incidit, si ignoretur dominus,
statim apud se referuet, Deum testatus quod
aliena usurpare non capiat, iustumque per
cem.

tempertatem in luto hærrens, præteritæ non licet, sed subleuandum est non secus quàm proprium. Viam ignorantem monstrare oportet, nõ per ludibriũ risum captado alienas utilitates impedit. Absenti & surdo nemo malè loquitur. Percussus in rixa absque ferro confessum vindicetur: idem patietur eo qui percussit, quod fecit. quod si domum relatus complures dies ægrotauerit, deinde moriatur, qui percussit à eade insons esto, sin autem reualuerit, & multa in ægitudine insumpserit, percussor quicquid interitum domi decubuit impensum est dissoluat. præterque mercedem medici. Qui mulierem vetum gerentem calce percusserit, si quidæ mulier abortiat, pecunia mulctetur à iudicibus, quod corrupto foetu populum vno ciue diminuerit: & aliam præterea pecuniam det marito mulieris, quod si illa moriatur, & ipse det pecunæ capite: quandoquidem vitam pro vita reponi iustum est. Venenum b neque lethale, neque aliis noxiam quisquam israelitarum penes se habeat: quod si habere deprehensus sit, morte mulctetur, & patiatur id quod facturus erat illis aduersus quos venenum parauerat. Qui excæcauerit quenquã, similia patiatur, priuatus quo priuauit alium, nisi is malitiam estimandi suum casum, si uolit haberi senior. Bonem d cornupetam dominus iugulet: quod si in xea quenquam percussum interfecerit, ipse quidem obruatur saxis, indignus qui vel in cibum veniat, quod si & domini coacti fuerint nouisse ingenium eius, nec tamen cauisset, & ipse morte mulctetur, ut qui à boue necato mortis causa fuerit. Quod si seruum aut ancillam bos interfecerit, ipse quidem lapidetur, dominus autem eius triginta siclos metur.

An mundi
2463.

Ante Christi
sum natum
1471

Deut. 22.

Homicida
lex.

Venenum

Pena a-
lionis.

De boue
cornupeta.

causis nati sunt, quam odio propter illorū
vicia. Neque patribus peccata filiorum sunt impu-
tanda, qui contempta parentum disciplina mul-
ta sibi permittunt facere. Spadones^a abomina-
re & auertere, qui virilitate & genitura se ipsi
privauerunt, quam nobis Deus ad incremen-
tum & multiplicationem addidit. Procul arcē-
dam est hoc genus, quod non modò posterita-
tem quantum in se est, sed multò ante propriā
innocentiam ac puritatem perdidit. Satis enim
constat quòd effeminato primū animo ci-
vium corpora habent muliebria similiter ab-
horrete oportet quicquid inter portēta ducitur.
Castrare nec hominem licet nec vllum aliud
animal.

Hæ pacis leges & instituta sunt, & Deus pro-
pitius inconcussam eam & imperturbatam co-
servabit. absit autē ut vllum tempus veniat quod
hæc innouet & in contrariam formam transfe-
rat. Quoniam autem necesse est homines vel
sponte vel inuitos in turbelas ac pericula inci-
dere, age etiam de his pauca præcipiamus, ut
scientes quid opus facto sit, cū vltus erit in præ-
ceptu habetis salutaria cōsilia, nec sitis hæc parte
imparati in ipso tēporis articulo. Paxque Deus
veterā quæ vobis pro labore vestro ac virtute
dedit, in pace ac tranquillitate colentes possidea-
tis, nec hostibus incurstantibus, nec domestica
seditione turbante, quæ abrogat patrum legi-
bus & institutis, in contrariam disciplinam vos
inducat: vtque in perpetua legum à Deo com-
probatarum obseruatione permanetis. Bella
verò vel vobis vel vestris posteris gerēda ex-
tra fines Deus aperit. Cæterum cum bellum
instabit, cadaccatores primū ad destinatos ho-
stes sunt minendi. decet enim antè arma ver-
bis ad eos vti, docendo quòd quamuis & capti-
ui.

An. mundi

1493.

Ante Chri.

An. nat.

1471.

^aSpadones.

^b Belli leges

Deut. 20.

^c Cadaccato

res ablegan-

An. mun.
di 2493.
Ante Chri-
stum na-
tum 147L

vobis adfint numeroſi & equi, & arma, & ſuper omnia Deus auxiliator propicius. mauuillis tamen non cogi ad bellum, neque ex rebus illorum direptis ingrata luera quaerere. Et ſi quidē quod æquum eſt perſuaderi ſibi patiatur, præſtat pacem inuiolatam ſeruare: quod ſi plus ſuis viribus tribuentes ius in armis reponant, exercitum contra eos educite, imperium Deo committentes, creato vno aliquo forti viro qui vicarius illi ſit, & quaſi proimperator, multorum enim imperium non modò moram affert rebus ſtenuè gerendis, ſed non rarò plus nocet quàm prodeſt. Deleſtus ^a, autem habendus eſt virorū tantum robore tam animi quàm corporis præſtantium: ignaui verò minimè admittendi, ne dum res armis geritur, in fugam aueſſi hoſtium conditionem potiorem faciant. Immanes autem ſint à militia, qui ædificata noua domo nondum integrum annum illa ſunt viſitum qui plātia vinea nondum ex ea fructus perceperunt: & præter hos qui deſponſata vxore nondum eā domum duxerunt: ne harum rerum deſiderio ſibi parcentes, & ſeruantes ſe relictis voluptatibus, in gratiam vxorum parum fortiter rem gerant.

b Arbores
frugifera nō
excidēda.
Deut. 22.

c Chanaan
rum gentem
extirpandā.

Caſtris autem poſitis caute, ne quid aſperè ac crudeliter faciatis: & oppugnaturū urbē ſi deſiſſa materies ad machinatum fabricam, ne b de-
glabretur terram frugiferas arbores excidendos ſed parcite, non ignorantes in vſum hominum iſta creata, & ſi vox eis daretur expoſtulatora vobiscum, quod cum ipſa belli cauſa non fuerint, iniuſte aſſigantur, mutata domicilium ſi liceat, & aliò migratura. Viſtores in prælio facti eos qui in aduerſa acie ſteterunt cædere, ceteros tributarios futuros ſeruare, excepta Chanaanorum gente. Hi ceteri cum totis familiis ſuſce-

sane delendi. Caute autem, maxime in bello, *Anno mudi*
 ut neque mulier habitu virili utatur, neque vir *2493. Ante*
 stola muliebri. Hæc sunt instituta quæ Moses *Christum*
 reliquit. Leges verò ante quadragesimo anno *nat. 1471.*
 conscriptas tradidit, de quibus in aliis commen-
 tariis dicemus.

Sequentibus deinceps diebus, nam continens *Deus. 30. 31.*
 res conciones aduocabat, factis eos precationi *32. 33. 34.*
 bus Deo commendauit, sicut contra dirisim *a Mosi nar*
 precationibus eos deuouit, qui neglectis legibus *men & be*
 aduersus earum præscriptum agerent, deinde *nudistio.*
 carmen hexametrum eis recitauit, quod scri-
 ptum reliquit in sacro volumine, continens præ-
 dictionem futurorum, iuxta quam omnia facta
 sunt, atque sunt, euentus nusquam non con-
 gruuntibus. Hæc volumina & Arcam Sacerdo-
 tibus tradidit, in qua decem illa præcepta in du-
 abus tabulis scripta reposuerat, & præterea ta-
 bernaculum. populo etiam mandauit, ut occu- *b Amaleci*
 pata terra & fixis sedibus, non obliuisceretur in *tas plebem*
 iuræ ab Amalecitis acceptæ: sed expeditione in *dos*
 eos suscepta poenas repolleret pro damnis in *Deu. 27. 28.*
 deserto sibi illatis. Capta autem Chanaan, &
 plebe eius, ut par est deleta, aram erigere iussit
 ad solem orientem obuersam, non procul à Si-
 cimis vrbe inter duos montes, dextrum Gari-
 zeum, sinistram Gibalem: diuisasque copias in
 senas tribus super duobus montibus consistere,
 & vnâ cum illis Leuitas ac Sacerdotes. & primi
 illos in Garizeo precari omnia fausta leges Dei
 & religionem seruauitibus, & Mosi constitutio-
 nes non violentibus, ætæque verò acclamationi
 bus hoc approbare: & rursum his precantibus
 illos acclamare. deinde pari modo transgresso-
 ribus execrationes inferre, succinentes sibi in-
 uicem, ab alteris dicta comprobantes. & tam
 faustas ominationes quam deuotiones in literas

*An. mundi
2491. Ante
Christum
nat 1471.*

*Deut. 19.
a Mosi He
brais iure
iurando ad
legum custo
diam attrin
git.*

retulit, ut in perpetuum civis ea discere liceat: quæ tan de huic aræ inscriptæ sunt, ex utroq. latere, quâ populus iussus est stare, & holocausto- mata offerre, & post eâ diem nunquâ alias victimas imponere: neq. enim fas esse. Hæc sunt quæ Moses præcepit, & quæ Hebræorum gens inde- sinenter observat. Postridie a populo cum vxori- bus & liberis in concione collecto, ne mancipiis quidem exclusis iureiurando eas ad legum cu- stodiam attrinxit: utq. Dei voluntatem diligen- ter expendentes, neq. cognationis gratiam, neq. periculorum mori, neque villam aliam causam tanti facerem, ut eam potiozem legibus dace- rent: sed siue consanguineorum vnus aliquis, siue vrbs quæ- piam, circa eas turbare aliquid, aut statum earû labefactare conetur, priuatim & publicè illis periclitantibus auxilium ferrent, quâ si vicissent, a fundamentis ut deserticem reuellerent, & ne solum quidem ipsius, si fieri possit, superesse pa- cerentur. sin verò id efficere non valerent, nec pœnas meritas exigere, saltem testarentur se impietati alienæ non consentire. hæc populus ita fore iureiurando firmavit. Post hæc doce- bat eos quomodo sacrificia Deo gratiora fieret & quomodo expeditiones suscipiendæ, captato signo ex lapillis de quibus iam diximus. Sed & Ie- sus superstite etiam tum & præsentè Mose vaticinatus est quicquid pro salute populi gesturus erat, vel totis bello administrando, vel domi se- rendis legibus: & ad viuendi rationem rectè in- stitutam eos præparans, diuino monitu se præsa- gere aiebat, quod si patriam religionem viola- rent, clades non effugerent. nam & regionem ip- sorum armis exterorum oppellendam, & vrbes diruendas, & templum incendendum, & ipsos sub hysta victoris venundandos, seruiturô sine genibus

gentibus quæ afflictorum nulla miseratione
tangerentur: acrum demum seram atq. inuile
erratorum penitentiam acturos. Deum tamen
ipsorum conditorem, & vrbes suis ciuibus & te-
plam populo reddicurum. Hæc autem fuit, vt
non semel tantum amittant, sed sæpius. Dein-
de a & Moses exhortatus Iesum vt in Chana
næos exercitum duceret, affururūque coëptis
eius Deum pollicitus, & populo omnia fausta o-
minatus. Quoniam, inquit, id patres nostros a-
beo, & Deus hanc mihi diem abitus præsumit,
gratias illi viscus adhuc & vobis presentibus
ago pro cura ac providentia quam de rebus ve-
stris hætenus habuit, non solum depellendis
aduersis, sed commodis etiam largiter exhiben-
dis: & quia laborem meum ac sollicitudinē
dum vestrum statum in meliorem fortunam re-
ducere conor, propicius semper adiuvit: imò ve-
rò ipse & exorsus est rem & absoluit, me mini-
stro vsus & vicar o in oreundis quæ ad vestram
felicitatem pertinere visa sunt. Quapropter æ-
quum est, vt priusquam decedam, eius poten-
tiaz, qui & in posterum vobis non deerit, dignas
laudes rependam, meque hoc debito exsoluam,
vestraque memoriæ commendem, quod hunc
solum colere & venerari conuenit: & leges eius
habere in pretio, vt quæ omnibus reliquis do-
nis iam acceptis, aut in posterum à propicio
conferendis longè sint anteponenda. Grauis e-
nim aduersarius est vel homo legislator, si con-
stitutionibus suis auctoritatem adimi sentiat.
Dei verò indignationem absit vt experiamini.
quæ legibus ipsius contemptis excitari posset.
Hæc b postrema verba Mose loquente, & sin. b Hebraeorū
gulis tribus sua fata apertiente, vniuersa mul-
tudo in lachrymas erupit, vt mulieres plan-
gentes dolorem ob futuram ipsius mortem cō-
fiterentur.

Anno roma-
ni 2493.

Ante Chri-
stum nat.
1471.

a Iosuum
Moses bor-
tatur.

Deut. 31.

Deut. 33-34.

b Hebraeorū
ob Mose o-
bitum plan-

Anno mudi
1493. Ante
Christ. nat.
1471.

ceptum declararent. quin & pueri præ meritis
impotentia plorantes præ se ferebant, quod tan-
ta esset viri virtus ac magnificentia, ut ne illam
quidem statem latere posset. Itaque certamen
quoddam erat inter minores & grandiores, v-
tros maior haberet moestitia, alteri enim intel-
ligentes quali orbarentur antistite, futuram suā
conditionem lamentabantur, alteri hoc ipsum
lugebant, quod priusquam eius virtutem satis
degestissent, iam carendum eo seque desituen-
dos videbant. Quantus autem fuerit populi plo-
ratus & querimoniarum, coniecturam capere licet
ex eo quod tum Prophetæ accidit. Quamvis e-
nim persuasissimum semper habuit, non esse
instante morte dolendum, ut quæ præter Dei
voluntatem ac naturæ leges non veniat, viso ta-
men affectu populi à lachrymis temperate non
valuit: dum verò eò proficiscitur, ubi disparien-
sus erat, omnes cum fletu sequebantur. Tum
Moses his qui longius aberant manu mota si-
gnificavit ut constituerent propiores, autem ro-
gabat, ne excessum suum lachrymabilem face-
re pergerent, cum fletu proseguendo. Illi verò
& hanc extremam gratiam ei referendam exi-
stimantes, ut quemadmodum cupiebat seorsum
secederet, continuè cum se inter se lachryman-
tes. Solus autem senatus eum deduxit, & ponti-
fex Eleazarus: & imperator Iesus. Ut verò in
monte Abari vocatio constitit, qui celsus è regi-
one Hierichuntis attollitur, & conscendentibus
latè Chanaanae terræ prospectum exhibet, se-
natum dimisit. Cùmque post mutuos comple-
xus Eleazaro ac Iesu vltimum vale diceret, in-
ter loquendum repentina nube circumdatus in
vallem quandam est ablatas. In sacris autem
voluminibus scriptis se mortuū, vetitus ne pro-
pter excellentem eius virtutem à Deo raptum
prædi-

prædica rent. Vitæ eius tempus vniuersum cen-
tum viginti annorum fuit, cuius tertiam partem
in imperio exegit, vno mense minus. Mortuus
que est ultimo anni mense, die prima mensis
qui à Macedonibus Dystrus dicitur, à nostris ve-
rò b Adar vir omnium quotquot vnquam fue-
re prudensissimus, & qui consilia bona optime
nosset exsequi: adhæc eloquentia & in tractan-
do populo gratia & dexteritate incomparabi-
lis: affectus quoque ita semper in potestate ha-
buit, vt omnino illis carere videretur, & nomi-
na tantum eorum ex his quæ in aliis homini-
bus conspiceret, cognita habere. Imperator bidē
cuius p̄mis bonus, vates verò qualis nemo a-
lius, vt omnia eius verba vim oraculorum obti-
nerent. Quapropter triginta diebus eum luxit
populus, cui nanquam quicquam tristis acci-
dit, quàm tunc propter herē mors. nec in p̄sēns
tantum modò sui desiderium reliquit, sed maxi-
mam apud omnes existimationem quotquot
scriptæ eius euoluere contigit, dum eius virtutē
ex illis æstimant. Atque hæc sunt quæ de Mo-
sis exitu dicenda habuimus.

An. mundi
2493. Ante
Christ. nat.
1471.

a Moses
120. atq̃
anno abla-
tus.

b Adar He-
braus mensis
duodecimus
nobis Mar-
tius dicitur.
c Moses im-
perator bo-
nus & va-
res.

SVMMA CAPITVM LIBRI V.

ANTIQUITATVM

Iudaicarum.

1. Quomodo Iesus Hebraeorum Imperator de-
b. Hatti ac tarsi hanana in terram eorum
sorte diuiserit tribubus.
11. Quomodo post mortem Imperatoris Israeli-
ta neglecta patrum religionib. in extremas
calamitates inciderint, & exorto ciuili bel-
lo ex vniuersis Beniaminis 300. tantum
fuerint superstitib.

Anno mun-
di 2494.
Ante Chri-
stum nat.
1470.

- III. *Quomodo propter impietatem in Affyriorum
servitutem à Deo populus Israelitarum sit
traditus.*
III I. *Libertas per Cenizum tradita.*
V. *Quomodo populus rursus à Babilonis sit subinga-
tus, & per Iodem est servitute exemptus.*
VI. *Quomodo sub Chanaanorum imperium reda-
cti, & per Baracum in libertatem sine re-
positi.*
VII. *Quomodo Amalecita de iussu Israelitum regio-
nem eorum per septem annos vastaverint.*
VIII. *Quomodo Gedeon populum liberauerit.*
IX. *Quomodo aliquot successores Gedeonis cum
gentibus circumquaque finitimis bella gess-
erint.*
X. *De Samsonis fortitudine, & quanta mala Pa-
læstinis fecerit.*
XI. *Quomodo filius Sacerdotis Eli à Palæstinis in
prælio cæsus fuerit.*
XII. *Quomodo Elis audita filiorum cæde, & Arca
amissione preclusus de throno expira-
verit.*

*Quomodo Iesus Hebræorum Imperator debellatæ
cæsi Chananæis terram eorum sorte di-
viserit tribubus.*

CAPUT I.

a Iesus ex-
ploratores
mittit in
Hierichum
b Tribui Ru-
ben, G. d. &
Manassæ
quid Mosis
fuerint pol-
liciti Iesus
in mentem
revocat.
Num. 32.

IOST MOSEN quemadmodum dixi ex
hominibus sublatum, officiūq; me-
morizæ viri exhibitum, sedato luctu,
Iesus iubet copias ad expeditionem
instrui: mittitq; exploratores in Hierichum, &
quo mentem eorum & vires cognosceret: ca-
pita deinde movet maturè Iordanem traieci-
tus. mox convocat Rubelidis & Gadidis tri-
butum principibus, atque etiam Manassæ di-
visit & huic tribui dimidatæ Amora habitare per-
mit-

missū erat, quæ fuit Chananæ pars septima: re-
uocauit eis in mentē quid Mosi fuissent pollici-
tū rogauit. q. vt in eius gratiā qui ne vltimo qui-
dem vitæ tēpore prospicere eis defatigatus est,
& propter communem vilitatem, alacriter præ-
staret quæ promiserant, illis verò imperata haud
grauatim facientibus, armatis quinquaginta mil-
libus, ab Abila ad Iordanem sexaginta stadia ca-
stra promouit: quæ postquam metatus est, cō-
modum speculatores aderam, omnib. apud Cha-
nanæos exploratis, ignoti enim à principio, totā
illorum vim per otium considerauerunt, &
mœnia qua parte magis aus minus erant muni-
ta, & portarum quænam allicitum minus ferre
possint, & capi essent faciliores. nec quisquam
obuiorum spectantibus singula fuit molestus,
dum curiositatem hospitum cōsuetam interpre-
tantur, nec hostile adhuc quicquam suspicatus.
vt verò sub vespertam secesserunt in quoddam
diuersoriū non longè à mœnibus, in quod pri-
mum fuerant deducti, iamque cœna peracta de
seditu consulabant, indicatum est Regi cœnā-
ti, venisse speculatum quosdam è castris He-
bræorum, & nunc diuerntes apud Rachabem
hoc tantum curare quomodo latenter se sub-
ducant. Ille verò confestim mittit qui eos com-
prehendant, quæstioni admoventos vt causam
adueniunt sui aperiant, quos vbi aduentare Ra-
chabe cognouit, foris enim lini manipulos sicca-
bat in mœnibus, speculatores his contextit. mis-
sis autem à Rege dixit, hospites quosdam igno-
tos paulo ante solis occasum apud se cœnatos
discessisse, qui si suspecti essent Regi, quāsi detri-
mentū aliquod reipublicæ allaturi. paruo nego-
cio posse ab insequentibus de via retrahi. Tum
illi decepti à muliere, quā serio loqui putabāt,
ne perferantur quidem diuersorium abiierunt,

*Annua-
rii 1494.*

*Ante Chri-
stum natum
1470.*

*a Hierichū-
tem specula-
tores explo-
rant.*

*b Rachab
exploratores
contegit.*

An. mundi

2494.

*Anse natum**Christum*

1470.

& excurrentes per vias quibus verisimile erat eos discedere, & quæ ad flumē ducebant, vestigio nullo inuenio, frustra laborare destiterunt. Sedato autē tumultu Rachabe deductos de moenibus, & admonitos quanto suo periculo saluti eorum consulisset, ut quæ in dolo deprehensa poenam capitis cum tota familia Regi erat data, rogatōsq; ut occupata terra Chanaanæ memores beneficii gratiā libi rependerent pro accepta salute, iussit ut bono animo abiret: iureiurando prius delato, quod expugnata vrbe, & aliis iuxta ipsorum decretū interfectioni traditis, mulieri salus manebit incolumis. hunc enim euentum sibi Deū iam antē significasse, illi & in præsens ei gratias agunt, & in futurum abundē relicturos iureiurando confirmant, & hoc consilium dant, ut cum præsenierit urbem expugnandam, contrahiis facultatibus & propinquis intra diuersorium, vestem cocineam pro foribus expandat. imperatorem enim edicto inhibiturum, ne quis eam domum lædere audeat, quod dicit sibi salutis gratiam recipiat, quod si al. quis ex eisdē propinquis in pugna caderet, ipsi culpam fore non suam, neque se ad eius incolumitatem prestandam iureiurando teneri velle. His conditionibus discessum est, cum se fons de moenibus demississent: reuerisque ad suos rem totam ut erat & ita narraverunt. Tum Iesus Pontifici Eleazaro cum senatu indicat quid exploratores Rachabæ iurauerint: eorūque autoritate iussurandum ratum est habitum. Imperatore autem sollicito de traiectu annis enim auctus a quois fugebat, & cum pontē non haberet, ne fabricari quidem hostis passurus videbatur, nec naues vllæ præsto aderant) Deus se illis transitum procuraturum promissit, fluētis eius imminutis itaq; Iesus postquam duos dies expectasset, co-

pias

Iosua,
a I. sus Iordanem transiit cum copiis.

plures omnes ad hunc modum in vltiorem ripam tradidi. Sacerdotes cum Arca agmen præcedebant, post eos ibant Leuitici portantes tabernaculum & vasa sacrificiis destinata. Sequēbatur deinde totum agmen in suis tribus distinctum, & ceptis in medium mulieribus ac pueris, quod iuniores essent ab impetu hominis. Vi vero sacerdotibus primis ingressis vadabile est visum, quod & aqua decreuisset, & glareæ non amplius vi vndarum volueretur, sed stabile solum exciperet vestigia, omnes iam intrepide vadum transibant, tale reddidit cernentes quale Deus promiserat, steteruntque in aluē Iesus 4. 5. medio Sacerdotes, donec transiret multitudo, & in tuto cōsisteret, quod ubi factum est, & ipsi egressi flauium, liberum ei solitum cursum reliquerunt: qui confestim auctus, ad præstindam aquarum molem rediit. Exercitus dū omni quinquaginta stadia progressus, ad decimum de-
 richit. Ad idium castra metatus est. Porro a Iesus ara exstructa ē lapidibus quos singuli tribuum principes ex alueo, propheta iubente, sustulerant, ut monumentum esset prodigio se refrenati fluminis, sacrum in ea Deo fecit & Paschæ solennitas eo loci celebrata est, omnibus rebus iam assuetis, quarum penuria hactenus laboratum fuerat. nam & segres Chanæonum maritimas tum dēmetebant, & alias prædas abigebant. Eodem enim tempore & Māna eis defecerat, post annum, ex quo ea primū uti coepit, quæ dragesimum. Cūque hæc omnia secare & impune Israelitæ facerent, nusquam occurrentibus Chanæitæ, sed intra mœnia præ metu se Iesus 6. continentibus, expugnare vrbes eorum Iesus c. Iesus cum decreuit. Itaque optima die festiuitatis, Sacerdos copijs vrbes Ierusalem gestantes, stipati armatorum custodibus, accesserunt ad urbem septem cornubus clāgen-
 bulas.

An. mundi
2494.
Ante Chrō-
stini nat.
1470.

a Iesu mō-
numentum
extruit ad
Iordanem.
b. Israelitæ
Pascha co-
lebrant
terra frugi-
bus fructu
et defecit
Manna.

Incensa rogum defunctis præbuit: in agros quoque pari læuente incendio. Rachaben uero cum domesticis qui in diuersorium confugerant, exploratores periculo exemerunt: ac mox ad Iesum adducti, gratiæ sunt ob seruatos speculatores acti, dicente se meritis illam præmils remuneraturum, mórque agris donatam, in honore postea semper habuit. Reliquias autem urbis quæ incendio supererant, ferro diruit, diris execratus quisquis semel vastatam instaurare aggrediretur: nimirum ut prima fundamenta iaciens orbaretur filio primogenito, & absoluto opere natu minimum è liberis amitteret. Nec litam esse uoluit Deus imprecationem, sicut suo loco dicitur. E direptione autem ingens vis argenti ac auri, atque etiam æris in unum aceruum est redacta, nemine edictum non obseruante, aut sibi prædam ac lucrum inde quærente. Eas manubias Iesus sacerdotibus in thesauros reponendas tradidit. Ac Hierichum

Ios. 7. 8.

tis quidem excidium in hunc modum se habuit. Achar^a autem quidam Zebedæ filius ex tribu Iudæ, nactus paludamentum regium totum ex auro contextum, & massam auri trecentorum siclorum pondos, & iniquum ratus si nullum periculi pretium ad se rediret, sed oblarum à fortuna lucrum Deo nihil talibus rebus opus habenti offerret, intra tentorium in cauum profundum defudit, putans sicut commilitones ita & Deum se posse fallere. Erant tum castra in loco qui uocatur b Galgala, uoce libertatem significante. transgressi enim fluvium, tandem se c ab Egyptiis & ab ærumnis in deserto exant Iesus s. latis liberatos existimabant. Paucis^c autem c post diebus quàm Hierichus est excisa, miti: Iesus tria millia militum ad urbem Ainam suptæ Hiericūthē sitam: qui cum Ainatis prælio que.

^a Achar
quidam ex
præda cætra
Dei mada-
tum abscen-
dis.

^b Galgal, li-
bertas.

^c Iesus s.
ab Anatis
fusi fugati-
que.

*anno mundi
3494. An
se Christum
nat. 1470.*

congressi, & in fugam versi, triginta sex de suis desiderauerunt. Huius incommodi accepti nancius postquam in castra peruenit, maiorem quam pro castrorum numero necessitiam attulit: non tam propter amissos, tamen si omnes viros fortes & honore digni fuerant, quàm propter desperationem. Credentes enim se iam ea regione potitos, & illatum exercitum habituros ut Deus promiserat, nunc mirum in modum melatos hoc successu animos hostium videbant. Itaque faccos induti per totam diem hoc habitum in luctu ac lachrymis perseuerabant: nullaque interim corporum curandorum ratione habita, totos se dolori dederant. Iesus autem videns exercitum sic affectum, & nihil latius sperantem, cum fiducia Deum alloquitur.

*a Iesua ad
Deum pro
catis.*

Nos^a, inquit, non nostra temeritate adducti sumus, ut terram hanc armis subigere conamur, sed Moses seruus tuus ad hoc nos excitauit, cui multis attestantibus prodigijs pollicitus es, traditurum te nobis hanc terram possidendam, & exercitum nostrum ope tua fretum semper in conflictu aduersariis fore superiorem. atque harum promissionum euentum non semel iam sumus experti. Nunc autem præter opinionem clade accepta, & militibus aliquot desideratis, hoc casu tertio, & de promissis tuis ac Moysi hæsitantes, & à præliis abstinemus, & post talia belli exordia nihilo feliciores progressus sperare possumus. Tu ergo domine, potes enim, fer opem, & præsentem maiorem victoriam largitus adime, desperationemque in futurum attonitus exime. Talibus exorabatur Deus Iesus, in faciem humi prolapsus. Responsum deinde accipit, surgeret & lustraret exercitum pollutum sacrilegio & violata religione. hanc enim causam esse præsentis calamitatis. inquit.

*b Respon
sum dñi
ad Iesua
preces.*

suone

titique autem facta & poena à sacrilego exacta,
 Israelitarum fore victoriam. hoc oraculum Ie-
 sus populo indicat, & vocato Eleazaro ponti-
 fice, ac magistratibus sortem per singulas tri-
 bus mittebat. cumque a sorte in Iudæa tribum ce-
 cidisset, rursum per cognationes mittebatur. &
 cum in Sachariz cognatione malefictum esset
 inuentum, eam rursum vitulum examinantes,
 Achorem deprehenderunt. qui videns non lo-
 cum esse tergiversandi contra diuinum indi-
 cium, satrum falsus res furtivas in medium
 protulit: moxque affectus supplicio, noctui-
 gnominiosæ sepulture traditur, quemadmo-
 dum solent damnati iudicio publico. Iesus au-
 tem Iustorum exercitum ad Ainam ducit, &
 noctu dispositis circa urbem insidiis, dulculo
 hostem ad certamen protulit. illis verò auda-
 cter ob proximam victoriam irruentibus, si-
 mulata fuga procul eos ab oppido abstrahit, su-
 sum hostem exsistimantes, & quasi victoria iam
 parva insolescentes. postquam autem subito
 conuersis copiis in faciem illis obstitit, & aliis
 qui in insidiis latebant ex composito signum
 datum est, coorti b ecleri cursu ad Ainam fe-
 run-ur, & aeternam eius portam occupant, ple-
 nisque civium è muris suorum ut tum putabant que combu-
 sionem spectantibus: urbemque ingressi si-
 sta. ne discrimine eadem ingentem edunt. Ince-
 gitim alia parte Iesus obuios in fugam vertit: qui
 urbem petentes integram adhuc tati, vbi hanc
 quoque ab hoste captam & cum vxoribus ac
 liberis incensam animaduenerunt, per agros
 dispersati, cum sibi inuicem præsidio non pos-
 sent esse, alij alijs in locis sunt oppressi. Post
 hæc Ainatarum cladem magna multitudo pue-
 rorum & mulierum atque mancipiorum ca-
 pta est, & suppellex sine numero: pecudum

Anno mun-
 di 2494.
 Ante Chri-
 stum natum
 1470.

a Achor
 sorte depro-
 henditur &
 puniatur.

b Ain en-
 pugnata at-
 que combu-
 sta.

item greges non modici, & insuper signata pecunia multa: erat enim ea regio prædiues. *Ann. mundi 2494. Anteq. Christ. natū 1470.* que a hæc omnia Iesus inter milites partitus est in eis castris quæ habuit ad Galgal. Cæterum b Gabaonitæ qui nō longè à Hierosolymis habitant, cognito Hierichuntiorum & Aitha-rum casu, iamque in se iurum hostem suspi-cati, Iesum quidem precibus flectere non tentauerunt, frustra eas fore putantes apud eum qui internecinum bellum cum Chananzis gereret: sed maluerunt vicinos Cepheritis & Cathieremitas in societatem adseiscere, dicentes nec ipsos posse euadere periculum nisi maturè prouiderent: quod si suum consilium sequantur, non deesse remedium. Quod ubi persuaserunt, mittunt legatos ad Iesum de fode-re, quos maximè credebant ad negocium conficiendum idoneos. Qui periculosum rati si se Chananzos faterentur, & multo tutius si nihil sibi cum illis commune dicerent, sed longe diuersas sedes habere: alunt se fama viri ex-citos multorum dierum iter fecisse, & hoc esse verum ex habitu comprobabant. Vestes enim quas viam ingressuri nouas indulsissent, longo itinere deortas. sumpserant enim tritas data o-pera, vt verisimilia dicere viderentur. Hoc ha-bitu in cōconem ingressi, dieunt se missos à Gabaonitis & vicinis vrbbus, vt saluis patris institutis, in amicitiam eorum venissent. com-perto enim quod Deus gratuito munere Chananzorum terram illis concessisset, gratulati se eis, & ius ciuitatis petere. his dictis & ostentatis vestibus in signum longi kinetis, orabant

ad Iesum eum vt in fœdus & amicitiam admitterentur. Iesus a Gabaonitis autem credens eorum verbis quod Chananzis fœdus facis. non essent, recipit eos in fidem & amicitiam: & Eleazarus pontifex cum senatu iurantis, habi-

suros

ANTIO. IYD AIC
hanc quoque omnia & fœdus
no multum molueros, & fœ
metuo populo hoc ultra
ma. ut non sine reuerenti. I
u hanc in famosissimum C
tum molles Gabaonitas no
ipsum habuerunt. & esse Chat
epocæ: nam honoratio
nam inclinat. Illi vero e
sunt: molles saluti quis
id est ad colum. verios ne
tæ: nam pontificem &
deceperet decem esset
inuentibus sanctam, se
seperandos, in hac cond
ta: neque hoc pacto in
fuerunt. Ceterum
arum indigne ferret
deserit, & quatuor
hæc ad bellum con
tæ, tibi autem v. de
hæc qua quendam fo
pica, ad oppugnati
arum. quocumq.
um, & huius partici
tæ: ut in incisionem
propter notam am
er repperent. Tu
in fœdissimam pro
do, & Iaculo po
tur: cumque cer
pente est per
fœdissimæ hui
tentas per d
tæ: fulmi
nes: quo en
ata videret.

viros se eos pro amicis ac sociis, & nihil contra
 eos iniustum molituros; approbante id fœdus
 vniuerso populo. hoc actu voti compotes do-
 mum ad suos sunt reuersi. Iesus autem exerci-
 tu ducto in submontanum Chananaz tractum,
 cum audisset Gabaonitas non longè à Hieroso-
 lymis habitare, & esse Chananazorum generis,
 euocatus eorum honorationibus, fraudem eor-
 um inculcabat. illis verò excusantibus non a-
 lium se modum salutis querendæ habuisse, &
 ideo ad dolum versos necessitate cogente, E-
 leazarum pontificem & senarum conuocat.
 cùmque decretum esset non violandam fidem
 iuraturando sanctam, sed publicis ministeriis
 deputandos, in hac conditione postea sunt ha-
 biti: atque hoc pacto imminenti periculo se
 subtraxerunt. Ceterùm cum Rex Hierosoly-
 mitarum indignè ferret Gabaonitas ad Iesum
 defecisse; & quatuor proximarum gentium
 Reges ad bellum contra eos gerendum acci-
 uisset, Gabaonites videntes se peti, & hostes ca-
 stris circa quendam fontem non longè ab vrbe
 positus, ad oppugnationem expediti, Iesum in
 auxilium aduocant. nam eò tum res deuene-
 rat, vt ab his perniciem expectarent, in illis ve-
 rò qui ad excidium Chananazorum venerant,
 propter nonam amicitiam vtilem spem salu-
 tis reponerent. Tunc Iesus cum toto exercitu
 in succursum properans, die & nocte itinere fa-
 ctus, diluculo patentes oppugnationem adoti-
 tur: cùmque terga vertissent, per decliue fu-
 gientes est persecutus Bethora is locus dicitur.
 Interfuisse huic prælio diuinum auxilium eu-
 dentibus prædigiis apparuit, cœlo tonante &
 crebris fulminum ictibus, grâdine insuper ma-
 iore solito ruente. accessit & illud nunquam an-
 tea visum, quòd dies factus est longior, ne Inter-

An. mundi
 1494.
 Ante Chri-
 stum. 1470.

a Gabaonita
 ministerijs
 publicis
 deputati.
 Inf. 10.
 Rex Hiero-
 solymitarum
 in Gabaonitas
 mouet.

e Hierosoly-
 mitanis
 fundit fu-
 gientes lo-
 cus.

An. mundi
2494.

Ante Chri.
NAL. 1740.

4 Quatuor
Reges in
cidati.
b Sol immo-
tus consistit.
Ios. 11.

c Chanana-
rum Reges
monens in
Hebraos.

d Chanana-
rum ingens
exercitus.

e Chanana-
rum Reges
omnes ad v-
trum casu.

uentu noctis victori hostis eriperetur, quo fa-
ctum est vt Iesus Reges istos caperet in spelun-
ca quadam latebras quærentes iuxta Macchida
de omnibusque supplicium sumeret, creuis-
se b autem eam diem ultra consuetum, extat
relatum in sacra volumina quæ in templo sunt
asseruata. Debellatis in hunc modum regibus
qui Gabbonias inuasertant, Iesus in Chanana
montana ducit exercitum: & magna in ea re-
gione caede edita, prædâque abacta, exercitum
reducit in Galgula, cumque latè per circumqua-
que suas regiones rumor de rebus Hebræorum
fortiter gestis spargeretur, deque stupenda mul-
titudine castrorum, excitati e sunt in eos Reges
Libani accolæ, & ipsi Chananzii generis: &
quantum Chananziorum campestris collic ad-
scitis Palæstinis castra posuerunt ad urbem Gal-
ilææ Berotham, non longè à superiore Cæde-
se, quæ etiam in Galilæorum agro sita est. Co-
tânque d omnes hæc copix, præditum stecens
ta milia, equitum decem milia, currum vi-
ginti milia: quæ tanta hostium multitudo a-
deo tam ipsum Iesum quam ceteros Israelitas
terrificabat, vt præ metu minimum à desperatio-
ne abessent. Sed cum Deus exprobrasset eis
formidinem, & quoddam præsidio se non sat
tutos putarent, pollici: usque victoriam, equos
captiuos enervari & cunctis incendi iussisset:
concepta ex his promissis fiducia, ducit in ho-
stem: quem die quinto adeptus pugnandi cor-
piam facit, sitque confictus validus, & strages
maior, quam vt facile credi possit, est edita, in
fuga quoque plurimi ceciderunt, vt præter
paucos totus hostilis exercitus interiit. Reges b
etiam ad vnum omnes sunt cæsi: adeoque la-
uitum est in victos, vt hominibus sup. laeis in e-
quos ferrum exacerent, & currus exurent.

Totam

Totam a deinde regionem peruagatus est, ne-
 minque audente congregari, expugnabant oppi-
 da, & quotquot ad manus suas peruenirent in-
 terficiebat. Tunc quinto huius belli anno ex-
 acto Chananzorum nemo supererat, nisi qui in
 loca munitissima confugerant. Iesus autem ca-
 stris è Galgalis in montana transiatis, sacrum ta-
 bernaculum in vrbe Siluntie fixit: quod is locus
 propter pulchritudinem visus sit idoneus in
 quo tantisper maneret, dum maior commodi-
 tas edificandi templi se praberet. Inde cum om-
 ni populo profectus versus Sicima, altare, ita ut
 Moyses praeceperat, statuit: & diuiso b exercitu, b Iosua in
 Garizzo monte dimidium eius collocauit, & in duas partes
 Gibale alterum dimidium, in quo altare erat cū capias diuis-
 Leuicis ac sacerdotibus. ubi mactatis victimis, dis.
 execrationibusque peractis & in altari inscul-
 ptis, in Siluntiam sunt reuersi. Iesus autem iam
 senex, cum videret Chananzorum vrbes penè Hedio &
 impugnabiles, tam propter situm naturam, Rufinus
 tunc propter munitiones ad frustrandos hostiū, Cap. 3.
 equans arte additas, nam cognito Israhelitarum, Ios. 13. 14. 15.
 ex Aegypto exitu, & quod ad suum excidium
 properarent, toto illo tempore in muniendis
 oppidis occupati fuerant: conuentu populi in
 Siluntiam inde ito concionem aduocat. cūque
 sequens concursus factus esset, res hactenus
 fortiter ac feliciter gestas recensuit, quales par-
 erat Dei auspiciis à populo religiosissimo geri:
 Reges triginta & viginti auctores manus conserere
 deuictos, exercitusque potentissimos praelio su-
 petatos, & interneccione caecos, ut ne reliqua dandam vo-
 quidem gepetis superessent, ceterum quoniam gionem &
 ex urbibus alia capti essent, alia munitiores & duas tribus
 ob hoc obstinatiores longa oppugnatione opus cū dimidia
 haberent, censuit eos qui ex regione ultra Ior-
 danem sua in cōmunem expeditionem profecti
 hortatur.

An. mundi.
 2494. Ant.
 Christi natū.
 1470.

a Chananae
 rum regione
 deuastat.
 b Iosua in
 Garizzo monte
 cū capias diuis-
 dis.

*An. mundi
2499.*

*Ante Chri-
stum natum
1465.*

*a Iosua ad
metiendam
et disiden-
dā terram
quosdam
mittis.*

*b Iosua Cha-
manorum
regionem no-
uē tribubus
et dimidia
ad anafis di-
uidit.*

Et fuerat, & propter cognationē socios pericu-
lorū se adiunxerant, gratiis prius actis ad pro-
prias sedes remittendos. deinde ex singulis tri-
bus singulos testatæ probitatis viros eligen-
dos, qui regionē totā permēsi bona fide & abs-
que dolo magnitudinē eius renuntiaret. In ² eā
sententiā itum est ab vniuerso populo: moxque
eos viros misit ad metiendā terrā adiunctis ad
eos quibusdam geometriæ peritis, qui propter
hanc scientiā errare ac falli nō poterāt. hisque
mandata dedit, vt æstimationē agrorū iuxta bo-
nitatē terræ facerēt. nā Chananzæ natura talis
est, vt videre liceat cāpos magnos & frugum ac
fructuū feracissimos, qui collati ad aliā terram
admodū vberes videri possent: quod si fidē ad
Hierichuntinū aut Hierosolymitanū agrum cō-
ferantur, iā nō magni prech videbuntur: cū ta-
mē hi agri parui sint & bona ex parte montani,
sed quantū ad fertilitatē attinet, nullis aliis se-
cundi. hanc ob rē voluit iuxta æstimationē po-
tius quā iuxta mensuram sortitionē fieri, quod
nonnunquā vnū iugerū pro mille aliis valeat.
Decemviri autē huic negotiō destinati perlu-
strata regione & æstimatione terræ peracta, se-
ptimo mense reuersi sunt ad eū in Siluntē, vbi
tū tabernaculi sedes erat. Tū ^b Iesus assumpto
Eleazaro cū sematu ac tribuū principibus diuise
regionē nouē tribubus & Manassitarū dimidiæ
parti, cuique tribui pro eius magnitudine a-
grū admetiens. cūque ad sortes ventum eisset,
tribui Iudæ obueit tota superior Iudæa per-
tingens vsque Hierosolyma, latitudo verdē eīus
Sodomiticū lacū attingebat in hac sorte vrbes
erant Asealō & Gaza. Secūdo loco Simeonis for-
tita est Idumæa: partē Egypto & Arabiæ con-
terminam. Beniamitæ deinde regionem sortiti
sunt, quæ à Iordane amne vsque mare porrē-
ditur.

ditur. latitudo verò eius patet Hierosolyma in-
ter & Bethela. angustissima autem hæc fors fuit,
propter agri bonitatem. Hierosolyma enim &
Hierichuntem acceperunt. Ephremi autè tribus
terram à Iordane vsque Gadara in longū pro-
tentam sortita est, in latū patentem à Bethelis
vsque magnū campū. Manassetidis itidè dimidia
pars agrum à Iordane vsque Dora vrbē, latitu-
dine vsque Bethsana, quæ nūc Scythopolis vo-
catur. Post hos Isacharis in longū patentem à
flumine vsque Carmelū montē, latitudinis ve-
rò mōs Itabyrius fuit terminus. Zabulonitz vs-
que Genesaritem lacū terrā Carmelo & mari cō-
iguā sunt sortiti. Quæ autè regio post Carmelū
sitā est conuallis ab re nomen habens tota A-
seritis cessit qua ad Sidonem est obuersa. In hac
portione fuit vrbis Arce, alio nomine Aġipus.
Quæ verò ad orientē spectant vsque Damascū
vrbem, & superior Galilæa Nephthalitis obli-
git, vsque Tibani montē & Iordanis fontes qui
ex hoc monte oriūtur, quā fines sunt Arces vr-
bis versus septentriones sitæ. Porro Danitz a-
depti sunt quicquid conuallis ad occidentē so-
lem vergit, Azoto & Doris terminati. horū est
Iamnis & Gitta, & totus ager qui ab Acarone
pertingit vsque montē à quo Iudæa tribus ini-
cium fecit. Ad hunc modum sex gentium à filiis
Chananzi denominatarum regionem Iesus di-
uisit, & nouem cum dimidia tribubus habitan-
dam dedit. Amorram enim & ipsam ab vno ex
filiis eius dictam Mo'es iam ante duabus cum
dimidia tribubus diuiserat, vt suprà diximus.
Sidoniorum autem, Aruceorum, Amatheorū
& Aritheorum agri nihil ad hanc diuisionem
pertinuerunt. Cæterum Iesus ætate itā defecta
cum non valeret consilia sua per se exequi, & res,
qui vicem eius gerebant, negligentius Rempub. pſi.

An. mundi
di 2499.

Ante Chri-
stum nat.

1465.

1616.17.19

Suprà lib 4.

Cap. 7.

Numb. 32.

Isf. 13.

Iosua vbi-

enique tri-

bis vt ex sua

forte Chana

natrum reli-

An. mundi

2499.

An. Christi

1465.

a Oppidare
*fugy.**Numo. 35.**Deut. 4.**Ios. 10.**b Præda di-*
*uisio.**c Iosue ad*
eor. qui ex
regione ul-
tra Iordanem
sua milita-
bant præto.

administrarent, præcepit unicuique trib. i vt ex
sua sorte Chananzonũ reliquias tolleret. In hoc
enim consistere & ipsorum securitatem, & disci-
plinæ ac religionis incolumitatem: idque eos nõ
ex Mosis tantum monitis, sed suomet experimen-
to didicisse: deinde vt Leuitis triginta octo de-
stinatas vires redderent, iam enim decem ibi
Amoræ trans flumen acceperant, ex^a his in ti-
bus profugis receptacula sunt instituta, nihil e-
nim magis erat curæ, quàm vt nunquam à Mosis
præscriptis recederetur, hæc fuerunt, in tribu Iu-
dæ Hebron, in Ephraim Sicima, in Nephthaliti-
te Cedesis, quæ est in superiore Galilæa. post h-
zæc quod de præda reliquum erat diuisit, super
erat enim per multum. vnde non mediocri diui-
tiarum accessio & publicè & priuatim facta est.
tantum erat auri & vestimentorum ac reliquæ
suppellectilis: tantum etiam iumentorum ac pe-
cudum, vt numero comprehendi non possent.
Posthæc aduocato in concione exercitu, ad eos
qui ex regione ultra Iordanem sua vnà milita-
bant numero quinquaginta millia, in hanc sen-
tentiam locutus est. Quoniam^c Deus & pater
qui est dominus Hebræorum generis, terrâ hæc
& acquirere dedit. & in perpetuum mansuram
nobis promissit: vobisq; opem vestrâ indigenti-
bus ex mandato Dei alacriter & impigrit præsti-
tistis, æquum est, cum iam nihil arduum super-
sit, missionem vobis dari, & promptitudinem ve-
strâ non abuti: quandoquidem certi sumus, si in
posterum sit opus, nihilo segenius operam vestrâ
nobis paratam fore. Itaque gratias vobis agimus
quod socij periculorum esse voluistis, rogamus
que, vt in hac mutua beneuolentiâ perseueretis,
memores amicorũ, & quod vos quoque vestras
possessions nostris auxilijs parastis, sicut nos ad
hanc felicitatem, Deo fauente & vobis adn-
tibus

tibus,peruenimus,nec id sine vestre operæ pre-
 mio:quandoquidem ex hac militia ditati estis,
 multūque prædæ,auri & argenti, referetis, &
 super omnia nostram benevolentiam ad referē-
 dam vicem nunquam non præstam ac paratam.
 Nam & Moïsis mandatis satisfecistis, non contē-
 pta auctoritate mortui,& nihil vobis ad nostram
 gratiam promerendam reliquum fecistis. Lex
 igitur vos ad vestras possessiones dimittimus,
 hoc vnum rogatos,ut nullum terminum ex-
 metis cognationem nostram dirimere,neve pro-
 pter flumen medium alios nos putetis quā
 Hebræos. omnes etiam Abrahæ stirps sumus,
 qui vel hanc vel illam ripam incolimus, vñ
 Deus tam nostros quā vestros maiores in hac
 lucem protulit:cuius legis ac religio per Moïsen
 instituta,diligenter observanda sunt. hoc enim
 pacto futurus est adiutor & propitius:sicut con-
 trā,si in alienos ritus degenerauerimus, & ipse
 nos auersabitur. Hæc locutus & sigillatim pri-
 matibus populūq; in commune dicto vale, ipse
 quidem eodem loco restitit, reliqua autem mul-
 tudo vniuersa cum lachrymis eos deducebat, Cap 4.
 & ægrè à se inuicem diuellebantur. Itaque tra-
 lecto fluuij Rubelis tribus & Gaddis & quot-
 quot Manassitarum eos sunt secuti itare super
 ripam Iordanis erigunt,monumentum posteris
 & signum coniunctionis cum reliquis qui ultra
 Iordanem incolunt. Quo e audito apud cæteros
 Israelitas,cum altate exstructum scirent, non
 etiam quo animo, putabant eos nouata religio-
 ne alienorum numinum cultum velle introdu-
 cere: & temerè hæc suspicione violatæ religio-
 nis moti,atma corripuerant vindicaturi patrios
 ritus,& pœnas à violatoribus exacturi. existima-
 bant enim non tam cognationis ac dignitatis eo-
 rum qui in hoc etant cūmine,quā diuinæ vo-

Anno mudi
 2499. Ante
 Christum
 nat 1469.

Hedio &
 Rufinus
 Cap 4.
 tra
 a
 super
 eris
 Dacem
 tribuum ad
 reliquos Is-
 raelitas lo-
 galie.

An mundi
2499.

Ante Chri-
stū 1465.

a Phineas ad
Rubenitas
oratio.

luntatis rationem habendam, atque ita irati ad expeditionem se accinxerunt. Iesus verò & pontifex Eleazarus cum senatu cohibebant eos, dicentes verbis prius quàm armis rem aggrediendam & scitandum qua mente id fecerint: & si forrè malo animo factum deprehensum sit, tum demum armis impetendos. mittunt igitur eò legatos, Phineesem filium Eleazari & cum eo decem honoratos in populo, qui cognoscant quid sibi volentes altare in ripa construxissent. Vt verò trajecto flumine & conuentu aduocato Phinees in concione constitit: Maius ^a inquit vestrum delictum est quàm vt verbis tantum castigari debeat, at tamen non culpæ magnitudine moti repente ad arma conclamauimus vt pœnas sumeremus, sed respectu cognationis, & ea spe quòd fortasse admonitione ad sanitatem re duci possitis, legationem ad vos suscepimus, vt cognita causa extructi altaris, non temerè armasse nos in vos videamur, si piis rationibus adducti id fecistis: sin autem in culpa sitis, iustam ultionem violatæ pietatis inferamus. Vix enim credere potuimus, vos qui perspectam Dei sententiam habetis, & legum eius auditores estis, disiunctos à nobis & in vestram possessionem reuersos, quam Deo ferre acceptam debetis, cuius providentia vobis contigit, beneficiorum ipsius oblitos, & relictis tabernaculo, Arca, & altari patrio, externos Deos complecti, ac Chananæorum impietati accedere. Sed venia dabitur, si respiscatis, & non ad maiorem insaniam prolābāmini, ad domestica rum legum reuerentiam reducti. Quòd si in malè corporis obstinatè persistatis, non grāuābimur vllum laborem pro legū defensione suscipere, sed ad has simul & Dei honorem tuèdum flumine trajectos, Pro Chananæis habitos, non secus atque illos

exter-

exterminabimus. Caute enim putetis, quia ex-
tra limitē nostrum estis, extra potestatem etiam
Dei vos euasisse. ubi estis, omnia sunt illius, nec
licet ius eius ac iudicium effugere. Quod si puta-
tis locū vobis ad rectē sapiendū esse obstaculo,
præstat nouam agrorū diuisionem facere, & hāc
regionē pecoribus compascuam relinquere. Sa-
tius est igitur ut resipiscatis, & à nouitatibus mu-
tato proposito desistatis: rogamusque vos per sa-
lutē libertorum ac coniugū, & quicquid habetis
charissimum, ne nobis belli suscipiendī necessi-
tatē imponatis, cōtra quos minimē volumus. In
hac enim concione & consultatione situm est,
utrum pace nostra & vestris affectibus perpe-
tuò frui malitis, à nobis persuasi, an vos & ve-
stra omnia belli periculis exponere.

Postquam hæc Phinees dicere desit, qui cō-
cioni præerat, pro cōmunis causæ defensione
hæc attulerūt. Viri ⁊ fratres, nos neque à cogna-
tione deficere volumus, neque in religione cuius
nequaquā pœnitet, quicquā innouare. Vnū Deū
nouimus Hebræis omnibus cōmunem, & altare
eius ætē quod est ante tabernaculū, nec aliud
vnquā nostras excipiet victimas. nam hoc quod
nūc ereximus, quodq. vestræ suspitioni ansarū
præbuit, non ad Deū sacrificiis placandū exstru-
ctum est, sed ut perpetuū argumentū exstet na-
stræ necessitudinis, nōsque patr. ⁊ religionis ad-
moneat, nō ut vos suspicamini, violādæ religio-
nis sit intjū. & hanc fuisse nobis exstruendī cau-
sā, Deus ipse testis esto idoneus. quapropter
meliorē posthac de nobis opinionē habetote,
absitq. ut nos affines existimetis ei crimini, cui
quisquis ex Abrahæ posteris se obnoxii fecerit,
& à patris moribus ac ritibus degenerauerit,
absq. capitali pœna expiari nō valeat. His auditis
Phinees, collaudatq. eorū cōstitūta, reuersus

An. mundi
2499. *Anse*
Chryl. nat.
1465.

a Rubenita
in responsio.

An. mundi

2499.

Anie Chri.

Macti 451.

*a Iosua domi**cilium ad Si**cima.**Ios. 13. 24.**b Iosua po-**strema ad se**mores &**Magistra-**rum Hebrae-**rum adhor-**ratio.**c Iosua mo-**ritur.**d Eleazarus**moritur.**Indic. 1.*

ad Iesum tem totam apud populum exposuit,
qui lætus quod nec de Iesu opus esset nec ciuili
sanguine, gratias egit Deo operi sacrificia & mox
soluto conuentu reuersus ad sua singulis, ipse
apud Sicima elegit domiciliū. Anno autem
post vigesimo iam decrepitus, accersit oppida, im
honoratioribus, & cum senatu magistratibus, ū
explebat quotquot erat commodum, vbi vidit
omnes adesse, primum Dei beneficia in memo
riam illis reuocat plurima, per quæ ex rebus af
flictis in tantas opes tantamque gloriam peruē
it, tant. hortatur deinde vt dent operam, vt
Deum in posterum æquè habeant propitiū,
cum etiam eius beneuolentiam non aliis retine
ri posse quam pietatis artibus. Sud enim fuisse,
vbi Hebraei vt priusquam decederet, illos officij commo
deret, postremo rogauit vt hanc admonitio
nem boni consulerent, essentque eius perpetui
memores: post hanc concionem c naturæ debi
tum exsoluit, anno vitæ centesimo decimo: quo
rum quadraginta sub Mose magistro minister
ipsum exegit, & post eius obitum viginti quinq;
Reipub. præfuit, vir incomparabili tum pruden
tia tum eloquentia, adhuc in reipublica
fortis & impiger, nec minus in pace bonus &
vtilis, denique in quavis virtute eximius. Sepul
tus est in oppido Thamha tribus Ephraimicidū.
per eundem tempus d moritur & Eleazatus Pontif
ex, Phineesi hereditarium relinquens Sacer
dotium sepultusque eius monumentum imposui
t extat in ybe Gabatha. Post huius obitum con
sultus Phinees a populo de voluntate Dei cu
iusnam foret imperium in bello Chananeo, re
spondit, iubere Deum vt Iudæ tribus ducta bel
lum gereret, quæ mox assumpta Simeonide,
his conditionibus aggressa est, vt sublati e sup
datione hostiū reliquū, & tributariis, in alteram
tribus

tribus extirpandis huius generis reliquiis vicem rependeret.

An. mundi

2529. An. Chr.

1439.

Quomodo post mortem Imperatoris Israelita neglecti patrijs religionibus in extremas calamitates inciderint, & exorto civili bello ex u-

niversis Beniamitis 300. tan-

tum fuerint superflui.

C A P. II.

AT Chananziquorum restum erant satis in Medio & tegre cum magno exercitu apud Bezecam *Ruffinus. Cap. 5. ad. 1.* vibré eos expectabant ductu loci Regis Adonibezeci. id nomen Bezece morū dominum significat. adoni enim Hebræorum lingua dominus dicitur. Hi spem victoriæ reponebant in hoc, quod Iesus dux Israelitarum esset defunctus. aduerfus hos quas dixi duas tribus egregiè pugnaverunt & a cæcis decé millibus dū reliquos fugientes insequuntur Adonibezecam ceperunt qui manibus ac pedibus truncatus agnouit diuinam iustitiam, septuaginta & duos Reges antea hunc in modum a se multatos confessus sic affectum deulerunt non longè à Hierosolymis, vbi fato functum terra mandauerunt, deinde circa oppida bellum citius faciebant: quorum bona parte capta, Hierosolyma ^b sunt adorti, & capta inferiore eius ^b Hierosolyma parte, omnes habitantes construcidauerunt. *ma pars capta superior natura loci & munitionibus est pra cuiusque defensa, quare oppugnatione in Hebræo habitantes nem transiit, verbeque vi capta, in oppidanos interfecit.* omnes scruitum est. apud hos in eam diem superstitres erant quidam è gigantum genere, statura & specie cæteris mortalibus dispares, visu simul & auditu horribiles: quorum ossa adhuc ostenduntur: qualia vix credant qui non

a Chananziorum decem milia trucidantur & Adonibezec capitur.

b Hierosolyma

An. mundi

2925.

Ante Chri.

an. 1439

Ios. 21.

alethra Mo

sis socii po

steris ager

attributus.

b. Israelita

Chanaanos

non uno a-

ctu deuico-

runt.

viderunt ipsi. Hoc oppidum Leuitis hoc
gratia concessum est cum illis duobus cum
tum millibus: reliquum eius agrum Chal-
dono dederunt, iuxta mandatum Moſis. For-
hic vnus ē speculatoribus, quos Moſes in Ca-
nanzam praxmiserat. Habita est ratio & Iechi-
quoque Madianitz olim Moſis ſoceri, cuius
ſteris ager eſt attributus, quia reſecta patricia
mites ſe adiunxerant, & in deſerto arummarum
ſocij fuerant, expugnatu b montanis oppidiſ
campelltria & maritima deſcendentes praxdi-
duz tribus Aſcalonem & Azorum de Chaa-
nais ceperant. Euſit autem eos Gaza & Acco-
ron, quod in planicie ſua & abundantes eu-
ribus, inuadentes ſe malē multatōes ſacile reſi-
ciebant. Atque ita hōdz tribus magnis opi-
bus bello acquiſitiſ domum ſe receperunt, &
arma depoſuerunt. Beniamitz verd, in quorū
forte erant Hieroſolyma, tributo impoſito ha-
bitatoribus eiꝯ pacem dederunt: & in poſtrū
alteri à cordibus, alteri à periculis ſeciſſaci, adol-
turā agrorum vtrique ſe contulerunt. Beniami-
tarum exemplo morā reliquz tribus & ipſe
dem fecerunt, & tributis contenti pacem Cana-
nanzis dederunt. Ephrazmi e verd tribus cum ſi-
ſidendo Bethelis multo tempore ac labore im-
penſo nihil proſpiceret, in corpſis tamen perſe-
naciter durauit. tandem comprehenſo vno ci-
uium qui in vrbem importabat neceſſaria ſide
data & accepta, & iureiurando firmata, interomſi-
ſos clam ipſum cum familia ſeruaturōs, proditi-
one eiꝯ ſaciſ ſunt voti cōpotes: & ſiſque reli-
quis omnibus prater hos quibus ſalus ex pe-
cto debebatur, ipſi poſthac vrbis dominium ha-
buerunt. Omiſſo & deinde bello Iſraelitz omnes
agriculturā tantum operam dabant: atque ita pa-
ce longa emolici, voluptati magis quā hone-
ſtati

e Ephraimi

ta proditio-

ne occupant

Bethel.

Hedio &

Ruffinus

Cap. 6. al. 3.

d. Iſraelita

delum omis

Ita studebant, disciplina ac legum diuinarum
 immemores, qua iniuria Deus commotus per
 vocem admonet eos non è sua sententia hosti
 Chananzæ parcere, quam obrem fore vt aliquã
 do per occasionem pro intempestiua clementia
 crudelitatem eis reponeret, at illis, tametsi ter-
 ritis oraculo, bellum tamen non libebat suscipe-
 re, tum quod multa è Chananzo perciperent
 commoda, tum quod ob luxum ad laborè non
 essent idonei: deprauata iam reipublicæ forma,
 & autoritate optimatum inualida, dum nec se-
 natus vt ante legitur, nec magistratus solennes
 creantur: dùmque relicta cura status publici, o-
 mnes priuati tantum lucris sunt dediti. In
 tanta licentia perturbatio grauis incidit, ex qua
 mox bellum civile exortum est, quod hanc cau-
 sam habuit. Vir è plebe * Leuitica in Ephrazmi-
 tarum diuisione habitans, duxit vxorem natam a
 Bethlemis, quod ad tribum Iudæ at-
 tinet. hanc cum vehementer ob formam arma-
 ret, parùm respondere in amore agere ferebat,
 hinc orto dissidio, mulier continuas exposita-
 tiones non ferens, relicto marito mente quarto
 ad parentes reuertitur. is coactus desiderio, &
 ipse venit ad foceros, quorum opera missis que-
 relis cum vxore in gratiam reuertitur. eo loci
 quatuor dies exegit, comiter à puellæ parenti-
 bus habitus. quinta cum decreuisset domum re-
 petere, post meridiem iter ingreditur. cunctan-
 ter enim parentes filiã dimiserunt nec nisi me-
 liore diei parte transacta, comes erat vnus famu-
 lus, & mulier vehebatur asina. cumque emensi
 triginta stadia non longè abesset à Hierosoly-
 mis, famulus dabat consilium vt aliquò diuerterent,
 ne si nox iter facientes opprimeret, in ali-
 quod incòmodum inciderent. præsertim pro-
 pinquis hostibus, cū serotina hora etiam ami-

*An. m. m. m.
 di 2525.
 Ante Chri-
 stum na-
 tum 1439.*

*Judic. 19.
 a Historia
 de vxore Le-
 uita.*

*b Trīginta
 stad a qua-
 tuor millia-
 ria Italica.*

An. mundi

2526.

*Ante Christi
sum natum*

1438.

*a Duo mil.
liaria Itali-
ca cum deni-
dio.**b Facinus
detestandū
Gabaenorū.*

eorum loca suspecta facere soleat, marito non placuit alienigenarum vti hospitio, nam Chananaei tum urbem tenebant, malebātque progressus a viginti stadia ad sui generis hominē diuertere, in hoc consentientibus omnibus, pet uenit in Gabam tribus Beniaminidis sero admodum, cūque in foro inueniret neminem qui se inuitaret ad hospitium, senex quidam ē rurē domum repetens, Ephrazmita genere sed Gaba habitans, casu repertum interrogat, quisnam sit, & cur crepusculo deuium cornam ē foro peteret, ille se Leuitam ait, & vxorem a parentibus domum reducere, & in Ephrazmitarū ditione se habere domicilium, tum senex respectu cognationis ac tribus, & quod fortē oblatu ho spes visus est, ad se deducit hominem. Gabaenū b verō quidam iuuenes qui mulierculam in foro viderant, mirati eius formam, postquam ad senem illum diuertisse cognouerunt, contempta imbecillitate & solitudine, venerunt ad inuam, rogantēque sene vi abirent, & vim abstinerent ac iniuriam, postulabant, vt exhibita hospita quieti suae consuleret, cūque ille contra diceret cognatam esse Leuitidem, peccaturos eos grauiter si propter voluptatem leges violarent, iuuenēsque iura contemnerent ac deriderent, eadem minantes si obstare libidini eorum pergeret, senex ait se filiam eis permittere, vt saluo hospitali iure cupiditatem expleant, volens, quantum in se erat, tutos ab iniuria praestare quos exceperat, illis verō pertinaciter hospitam expetentibus, & hanc omnino accipere volentibus, suppliciter orabat ne quid contra leges committerent. at illi furentes vi rapam mulierem domum abduciunt, cūque ei per totam noctem ad satietatem illulissent, d. l. culo dimiserunt: quae ita misere affecta ad hospitium

spitū reuertitur, & prae nimio dolore ac verecundia, nō audens in mari conspectum venire: quoddā nunc indignissimē tem laturum putaret, humi collapsa expirauit. Leuita ratus sopore oppressus, & nihil grauius suspicans, excitare conabatur, consolaturus eo quod non sponte se ad stuprum praebuisset, sed vi in alienas ades abrepta, vi verō defunctum sensu, satis prudenter pro calamitatis magnitudine se gerens, eadem uer iumento impositum domum reportat: & a Leuita uoluntatem diuisum in partes duodecim, ad singulas tribus misit, mandans perferentibus ut in duodecim dicaret per tribus qui mulieri causa mortis fuerint, & de eorum uolentia. Tum verō illi, nunquam tali ante uiso vel audito spectaculo, ad ingulgas tribus dignationem grauitur commoti & iusto furore perciti apud Siluriam conuentum faciunt, & Indic. 20. congregati ante tabernaculum, Gabaeos hostiliter armis impetere decernunt. Hunc impetum senatus cohibuit, suadens non ita temerē cognatus bellum inferendum, priusquam uerbis agerent de criminibus, quando ne in externos quidem ob iniuriā acceptam armis leges permitunt, nisi legis prius de satisfactione missis. restum igitur esse ad Gabaeos mittere qui fontes ad supplicium deposcant, qui se dedantur, hominum poena contentos esse debere, sin contumaces fuerint bello iam eos vindicandum. Itaque constituitur Gabaeos accusaturi eos iuuenes qui yim pudicitiae mulieris intulerant, & postulatu, ut pro uolatis legibus morte iustas poenas penderent. Gabaei, uerō non dederunt iuuenes, arbitrati sibi pudendum, si alienis impetis metu belli parerent, cum multitudine ac uirtute nulli se cedere uideri uellent: eratque magnus apparatus totius tribus, cum ceteri non desu- turps se promitterent, si quis eos vi & armis

An. mundi
2526. Ante
Christ. natū
1438.

in
nouem
duodecim
partes disce-
ptam ad sin-
gulas tribus
mittit.

Indic. 20.

b Israelitis
mittunt ad
Gabaeos
qui fontes
ad supplicium
deposcant.
c Israelitis
Gabaei son-
tes non tra-
dunt.

Anno mun-
di 2516.

Ante Chri-
stianum 1438.

a *Israelita
fururando
sancit, ne
min ex suis
viro Benia-
mita filiam
traditur in
con ugem, &
quadringēto
vū milium
exercitū cō-
tra eos edu-
cunt.*

b *Israelita-
rū in acie vi-
ginti duomil-
lia cadunt.*

c *Israelitarū
iterū decem
& octo mil-
lia cadunt.*

d *Israelita
copiarū per
sem in infi-
diis collocāt,
& ut impa-
res paula-
tim pedem
referunt.*

aggredi vellet. Quæ^a postquam Israelitis à Ga-
baenisi renunciata sunt, iureiurando sanctiū ne-
minē ex suis viro Beniamitæ filiam traditurum
in coniugē, & actiore bello persecuturos se cō-
tribū, quā maiores eorum Chananzos perse-
cuti sint. Et confestim eduxerunt cōtra eos exer-
citus quadringentorum millium armatorum,
Beniamitæ verò habuerunt viginti quinque ar-
matorum millia, & insuper sexcentos ex eo nu-
mero fuere quingenti funditores peritissimi, qui
læua manu feriebant. Itaque cōmisso apud Ga-
bā prælio, egregiè vicere Beniamitæ: cæsis b ex
aduersa acie viginti duobus millibus, & fortasse
plures cecidissent, nisi nox præliū diremisset. at
que ita Beniamitæ læti se intra mœnia recepe-
runt, Israelitæ verò in castra insperata clade at-
toniti. Sequenti c die prælium instauratur,
& Beniamitis rursum vincentibus, decem octo
millia cadunt, ex parte Israelitarum, quo factū
est ut castra metu desererent. profectique Be-
thelæ: quæ vrbs non longè aberat postridie ieiunio
peractō supplicauerunt: Deo per Phinice-
sem pontificem ut ab ira desisteret, & contentus
duobus cladibus victoriam & robur contra hos-
tem concederet. Deus verò precibus eorū an-
nuis, & per eundem vatem fauorem est pollic-
itus. Ergo d diuisis hisariā copiis, dimidiam partē
noctū circa urbem in insidiis collocant, reliquā
in aciem producta cum Beniamitis manus con-
ferunt, moxque ut impares paulatim pedem re-
ferunt. eo magis Beniamitæ instant sponte ce-
dentibus quò longius hostem ab urbe abstraherent,
ita ut etiam illi qui in urbe propter ætatis
imbelliā relictī fuerant, procurrerent quasi
prædæ futuri socij, postquam autem satis longè
a mœnibus discessum est, Hebræi reuersi in pu-
gram signum dant insidiatoribus: qui mox co-
ordi

ortū cum clamore hostem à tergo inuadunt. Senferunt illi se deceptos, & cum consiliū in
incipit meta non superpetere, in conuallē quan
dam compulsi, circumdatis expeditioribus qui
eminus pugnare assueuerant, telis ferarum in
morem suat confixi. Sexcenti tantum euaserunt
in columēs: qui conglobati & facto cuneo fero
citer per medios hostes eruperunt: & in mon
tem quandam fuga delati natura loci se tutati
sunt. reliqui a omnes ceciderunt numero circi
ter viginti quinque millia. ^a Israelitæ ^b verò Ga
bam occiderunt, & mulieres atque impuberes
cēruēdauērunt. pati modo & in alias Beniami
tarum vrbes scuitum est: adeoque indignatio
iusta eos efferauerat, vt ad expugnandam etiā
Iabibum Galaditidis vrbe, quæ auxilium con
tra Beniamitas negauerat, duodecim selecta mil
lia mitterent. qui postea vrbe occiderunt tam vi
ros quàm mulieres & pueros, seruatis tantum
quadringenis virginibus. Tantus erat dolor ac
furor ob perpetratum in mulierem scelus, recē
tibus etiam cladibus exasperatus, qui postquam
resedit, subsecutus est penitentiā, dum vna se tri
bu diminutos reputant, & quamuis iustis armis
oppressos censerent, vt qui contra leges diui
nas peccauerant, scilicet tamen indixerunt
ob eorum exitum. Sexcentos & quoque illos
qui effugerant, missis legatis, reuocant. hi
petram quandam quæ Rhoe dicitur, in deserto
occupauerant. Legati verò apud illos tam ipso
rum quàm suam cladem conuelli, quod infe
stum esse non poterat, suaserunt a quo ferrent
animo, & ad sui generis reliquos aggregaren
tur, neque quantum in se esset, vniuersam tri
bum Beniamiticam itene perditam. Licere e
nim illis pace sua tribus totius agros recipere, &
pradam insuper quātam possent abigere. At il
li

An. mundi
2526.
Ante Chri
stum nat.
1438.

a Beniami
tarū viginti
quinque mil
lia trucidan
tur, tantum
sexcenti in
columēs eua
dunt.

b Giba Cy
alia Benia
mitarū vr
bes incensa.

c Labes in
Gilead qua
auxiliū cō
tra Benia
mitas nega
uerat destru
itur.

Iudic. 21.
d Israelitæ
sexcentos
Beniamitas
vincunt.

An. mundi

2526.

*Ante Chri.**nat. 1438.**a Beniamita**quadrigen**tas virgines**Labiticas du**ctas.**b Quando &**quomodo in**ramentum**servandum.**c Beniamiti,**ut virgines**rapiant, con**cedunt.*

li agnoscere suam iniustitiam iusto Dei iudicio damnatam, reversi sunt in suis tribus ditiorum, parentes suorum hortantibus. Israelitæ vero dederunt eis in uxores quadringentas illas virgines Labiticas, de reliquis vero deliberabatur. Unde illis uxores ad sufficiendam prolem parati possent, cum enim ante initium belli iure iurando cautum esset, ne quis filiam in Beniamiticam tribum elocaret, non deerant qui negligendum id Sacramentum consulerent, quod ab ira profectum esset, non à iudicio. Non ingratam rem Deo fore si quomodo providetur, ne integra tribus pereat: & periculis non, quando necessarii sunt, periculosa esse ac graviora, sed cum ausu malicioso committuntur. Cum vero senatus succlamatione periculi mentionem abominaretur, exiit quidam qui diceret habere se consilium, quomodo à sacris iure iurando Beniamitis uxores possent contingere. Proferte deinde id à senatu iussus. Singulis, inquit, annis nobis mos est apud Silentem ad celebritatem convenire, in quo comitatu sequuntur & coniuges & filie harum quotquot conpulerint rapere, Beniamitis impune sit, vos ut virgines bis nec iubentibus nec prohibentibus, quod si patres earum agere tulerint, & vindictam postulerint, dicemus ipsos in culpa esse qui filias negligenter custodierint, & quod non oporteat ita in Beniamitas nimis indulgere, quas iam ante plus satis contra consanguineos sint usi. In hanc sententiam concessum est, decretumque ut liceat Beniamitis uxores rapto quærere. Instante autem festo ducenti illi bini trinsive ante urbem insidiabantur, adveniantibus virginibus inter vineta, & per alias latebras, illæ vero nihil suspicantes, iustitiam securè iter faciebant. Iuvenes autem eorum dispersas corripiebant, aliquæ

atque hoc pacto quæsitis nup̃lis, agriculturæ insudantes dederunt operā ṽt ad pristinam felicitatem aliquando redire possent. Quo factum est ṽt Beniamitarum tribus quæ minimom ab interuersione absuit, prudens i hoc Israelitarum consilio seruaretur: mōxque magnis incrementis tam numero quā opibus est aucta. Hic finis fuit belli Beniamitici.

Ann. mundi
2526.
Ante Christum natum.
1438.

Nec a felicior per idem tempus fuit Daniana tribus, tali fortuna ṽsa. Israelitis iam desuetis armorum exercitio, & in colendis agris tantum occupatis, Chananæi in contemptum gentis collegerunt copias, non quod sibi timescent, sed ṽt, illata Hebræis aliqua memorabili clade, securus in posterum suas vrbes habuarent: & coniuratione facta, magnōque numero peditum armato, adiunctis etiam curribus, Ascalonem & Accaronem in sorte ludæ sitas in partes suas traxerunt, & alias plerāque campestris ciuitates: ita ṽt Danitz in montana compellerentur, ne pedem quidem vbi ponerent in campestribus habentes. qui b̃cū nec bello essent pares, nec pro numero satis agrorum haberent, miserunt ex suis quinque viros in mediterranea, dispersuros num quem locum inuenirent deducendis colonis idoneum. illi à campo magno Sidonis iter vnius diei progressi, non longe à Libano & minoris Iordanis fontibus inueyto agro bono ac fertilis, rem totam suis renunciar̃. qui mox cum exercitu illo profecti: condiderunt urbem c̃ Dana, cognomine vni ē Iacobi filius, & à sua tribu denominatam. Israelitarum autem res in decetius prolabeantur, quod neq. ad laborem se exercerent, neque pietatem colerent. luxato enim teipublicæ statu, magna licentia pro suo quisq. libito viuebat, ṽt domestica Chananæorū vicia iam totam gentem impune inundarent.

Hedio & Ruffinus
cap. 7. al. 4.
a Daniana tribus à Chananæis profusa.

b Danita locum inhabitandum quarunt.

c Dana tribus.

An. mundi
2526. Ante
Christ. natū
1438.

Iudic. 3.
a Israelitā
Chusarthe
oppresso.

Quomodo propter impietatem in Assyriorum servitutum a Deo populus Israelitarum sit traditus.

CAP. III.

Hanc ob rem irato Deo, felicitas populi multis laboribus acquisita, per luxum ac voluptatem brevi dispersit. Bello enim a Chusarthe Rege Assyriorum periti, & in acie multos amiserunt, & oppidatum instat, aut vi aut deditione in potestatem eius venerunt. Tributis deinde iniquioribus gravati, & alias varias iniurias ferre sunt coacti annos octo, quibus exactis in hunc modum sunt libertati restituti.

Libertas per Cenizum reddita.

CAP. IIIII.

Ibidem.
b Cenizus,
sive, ut sancta scriptura loquitur,
opis filius
Athmial
80 annos
regnavit.

ERat in tribu Iudæ Cenizus vir industrius & magnanimus, hic oraculo monitus ne pateretur Israelitas diutius tales miseras perferre, sed ut ad audendum pro libertate accederetur, adscitis paucis quibusdam periculis sociis, quos presentis status exdebat, & mutatum cupiebant, primo præsidium suis a Chusarthe imposuisti interfici tantumque primum successus valuit ut in dies crescente suorum numero, iam aperto Marte hosti pares viderentur, itaque cōgressi cum hoste vno prælio se in libertatem asserunt, reliquæ fusi & fugati exercitus vltra Euphratem se recipiunt. Cenizus vero egregie navatæ operæ præmium principatum a populo accepit, nomine iudicis: in quo postquam annos quadraginta exegit, vita sanctus est.

Quomodo populus rursus a Moabitibus sit subiugatus, & per eodem servitute exemptus.

CAP. V.

Post cuius mortem, vacante principatu, res Israelitæ

tactitarum rursus in peius tuere cœperūt, idq.
 tanto magis, quod nec Deo debitum honorem,
 nec legibus obedientiam exhiberent: quæ res in
 causa fuit, ut Eglon^a Moabitarum Rex opportu-
 nos ad iniuriam ratus, bello adoreretur. excepe-
 runt tamen eum aliquot præliis, sed omnibus
 victi, ferocia posita, iugum acceperunt, tributa-
 rij facti. Rex victor, translato Hierichuntem do-
 micilio, modis omnibus plebem vexavit, ita
 ut in summa miseria per annos XVIIII. dege-
 ret. Deus autem calamitatibus eorum & sup-
 plicationibus flexus, à dura dominatione eos li-
 beravit in hunc modum. Iodes filius Geræ, tri-
 bus Beniamiticæ, iuuenis ad quodvis egregium
 facinus & animo & utraque manu ex æquo
 promptus habitabat ipse quoq. apud Hierichū.
 tem. is b in familiaritatem Eglonis se insinua-
 vit, crebris muneribus hominem sibi concilians, &
 eo nomine amicus etiam Regis gratus. accidit
 ut semel cum duobus famulis dona ferens, pu-
 gione prius subter sagum ad dextrum femur ac-
 cinctus, ad Regem introgrederetur. erat autem
 æstas & diei medium, quo remissius agebat
 custodia, partim propter æstū, partim satellitib.
 occupatis circa prandium iuuenis igitur oblati
 Egloni muneribus, qui cum in æstivo quodam
 cubiculo morabatur, confabulari cum eo cœ-
 pit, erant autem soliquia Rex familiariter cum
 Iode collocuturus familiæ iugum ablegauerat, se-
 debatq. in sella, & Iodes verebatur, ne fallente i-
 ctu plagam non satis lethalem infunderet: iuber
 igitur eum surgere dicens habere se somnium,
 quod ex Dei mandato Regi sit indicandum, cū-
 que ille audiendi cupidus alacriter assurrexis-
 set, Iodes inflicto in cor pugione, & relicto in c. Iodes E-
 vulnere, exiit clausis prius forib. Regij famuli glonem tra-
 interm quiescebāt, dormire enim putantes, lo-
 cidat.

Anno mudi
 2534. Anse
 Christum
 nat. 1430.

Hedio &
 Ruffinus
 Cap. 3.

Indic. 3.
 a Eglon Rex
 Moabitarū
 Israelitas
 subiungat.

b Iodes filius
 Eglon in E-
 glon fami-
 liaritatem
 sese insinuat

An. mundi
2614.

Ante Chri.
nat. 1150.

a Iodes Egle
nem truces
dat.

b Moabita
ab Israeliti
fusi fugatiq.

des^a verò Hierichūtils re clām indicata, autotē
se illis libertatis vindicandz præbuit. illi verò
libenter hæc accipientes, & ipsi confestim arma
corripiebant, & cornicines per totam eam regio
nem dimittebant. Sic enim illic multitudinem
conuocati mos erat. Eglonis autem domesticos
diu latuit quod acciderat, sed cū iam advespe
rascere, veriti ne quid noui homini accidisset,
ingressi sunt in cubiculum: cūq. mortuū in
uenissent, hærebant inopes consilij: & priusquā
satellitium conglobaretur, Israelitarum turba
superuenit. ex his pars in vestigio confodiū
tur, pars alia, circiter millia decem, fuga, Moabi
tica regionē petunt. eos Israelitæ, præoccupato
Iordanis transitu, n fuga intercipientes, maxime
circa ipsa vada, ita ut ne vnus quidem in locum
quaderet. Atq. ita Hebræi Moabitærum impe
rium excusserunt: Iodæ autem huius felicitatis
autor is honor consensu multitudinis est habi
tus, ut confestim princeps declaratus sit, eum
principatum per annos octuaginta obtinuit, vir
alioquin etiam laude dignissimus: post quem Sa
nazarus Anathi filius electus in imperium, vix
toto vertente anno vitam finit.

Quamodo Israelita sub Chanaanorum imperium
redacti, & per Baracum in libertatem
sunt repositi.

CAP. VI.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 9.
Indic. 4.
c Labin
Rex Chana
naorum Israe
litas sub
fugas.

Israelitæ verò, quos præteritæ calamitates ni
hilo castigatiores reddiderant, in pristinam
impetiatem atque inobedientiam relapsi prius
quā satis à Moabitis seruitute respirassent,
imperio Iabini Chanaanorum Regis subiugati
sunt. Is regiam habens apud Asorum, quæ vrbs
sita est super Samachonitem lacum, pedum a
lebat millia trecenta, equitum decem, præter
que

que currus bellicos habebat ter mille. His co-
piis a praefectus Syfars primus inter amicos re-
gios, congressus cū Israelitis in tantam despera-
tionem res illorum adduxit, ut libenter incolu-
mitatem tributaria servitute pacifcerentur, quā
per viginti annos ferre sunt coacti, pro nimia
servitute, caput non audentes attollere, etiam
Deo sic volente, quod nimiam gentis contuma-
ciam & ingratitude retunderet. Qui tandem
resipiscetes, & agnita calamitatis causa, ni-
mirum quod a legum contemptu proficerentur,
Deboram quandam Prophetidem adveni-
(nomen hoc apud Hæbreos significat) rogantes
ut precibus Deum ad miserationem flectat, ne
ita patiatur eos à Chanaanis opprimi, Deus au-
tem exoratus salutem illis annuit, imperato-
re designato Baraco, viro tribus Nephthaliti-
dis: cuius nomen interpretatur fulgur. Debora
autem accersito Baraco, iubet eum delectu ha-
bito, & conscripto decem millium virorum ex-
ercitu, in hostem ducere. Satis enim esse tot ad
victoriam, quam Deus oraculo promiserit. Bara-
co verò negante se accipere imperium, nisi & il-
la vnā secum administratura id esset: illa com-
motior, Tu, inquit, mulieri cedis honorem, quē
Deus te habere voluit: ego verò non recuso. &
conscripsit decem millibus, castra posuerunt
ad montem Itabyrium. occurrit mox eodē Syfa-
res, Rege suo sic iubente, & non longē ab hoste
cum exercitu confedit. Baracum autem & Is-
raelitas multitud. ne hostium territos, & in tutiora
se recipere volentes, retinuit Debora, iussitque
eadem die proelio decernere. Victoriam enim
penes ipsos fore, & Deū subsidium & opem al-
laturum. Itaque cōmissa pugna vehemens im-
ber mixtus grandine superuenit, quem ventus
in aduersos Chanaanorum vultus ingerens, &

*Ante mu-
ds 1614.*

*Ante Chri-
stum natum
1350.*

*a Syfars fi-
us Siffara
praefectus
exercitus.*

*b Debora
Prophetissa.*

*c Baracus
contra hostes
imperator
designatur.*

*d Debora
Baracum in
hostes mo-
uat.*

*e Siffara cū
suo exercitu
trucidatur.*

An. mundi
2614. *Ante*
Christi nat.
3350

prospectum adimens, inutiles eorum iaculatores ac fundito res reddidit: atque etiam scutari manibus rigentibus præ frigore gladios vix retinebant. Israelitas verò tempestas à tergo imminens non solum minus offendeat, sed alacriores etiam faciebat, manifestatio Dei præsentis ac fauentis signo accensos. itaque rupta aduersa acie, turbatisque ordinibus ingentem hostium stragem ediderunt atque ita patris telis Israeliticis eadebant, pars à suomet ipsorum equitatu ac cursibus proterebantur. Syfates verò ut vidit suos terga vertere, desiliens à curru fuga delatus est ad quandam mulierem Cenétidem, nomine Isalen. quæ latebras petentem excepit, & potum poscenti lac acidum exhibuit quod ille cum audius ingurgitasset, in somnum est solutus. quæ Isale aggressa, ferreum clauum sopito per tempora adegit malleo, moxque Baracianis supernientibus solo affixum ostendit. atque ita mulier iuxta Deborah præsagium autor fuit victoriz. Baracus autem ducens ad Asorum, Iabinum obuiam factum interfecit: & cæso Rege, ac solo vrbe æquata, quadraginta annis imperium Israelitarum tenuit.

a *Lale Sisferam ferro clauo interfecit.*
b *Baracus quadraginta annis Israelitarum imperium tenuit.*

Quomodo Amalecita deuictus Israelitis regionem eorum per septem annos vastauerint.

CAP. VII.

Hedio &
Rustinus
Cap. 10.
Indic. 16.
c *Madiani*
ta Amaleciti socii
Israelitas
magno prælio
vincunt.

Defunctis autem Baraco & Debora eodem fere tempore, paulò post Madianitæ, socii Amalecitis & Arabibus, expeditionem contra Israelitas fecerunt & congregati ausos magno prælio vicerunt: vastatisque frugibus prædæ abegerunt. cumque idem per continuos septem annos facerent, Israelitas in montana compulso campestri solo cedere coegerunt. qui speluncis & subterraneis ædificiis excauatis, quicquid

hoy

hostium violentiam euadere poterat, intrò receptum asseruabant Nam. Madianitz per astutem facientes expeditionem, hyeme agros colere Israelitas permutabant, vt possendenuò labores eorum vastare. Itaque in perpetua fame ac egestate vivebant, nec iam vllum supererat praesidium nisi in precibus ad Deum & supplicationibus.

Quomodo Gedeon populum liberauerit.

CAP. VIII.

PER idem tempus Gedeon Iasi filius, vnus ex Gedeonis primoribus tribus Manassetidis, manipulos vt Israelitum clam in torcular comportatos flagellabat. non enim ausus est propter hostem propalam hoc in area facere, cumque spectrum ei adolecentis specie se obuulisset, & felicit ac Deo carum appellauisset: respondens. Hoc, inquit, meq felicitatis argumentum est maximum, quod torculari nunc vtor pro area, illo contra iubente vt bono esset animo, & de libertate vindicanda cogitaret, negabat fieri posse, nam & tributa suam cuius alteri cedere numero, & se iuuenem esse & tam arduis negociis imparem, Deus autem quicquid deesset se suppleturum pollicebatur & victoriam Israelitis daturum. modo ipse imperium assumere non grauaretur. Hanc tẽ Gedeon cum quibusdam iuuenibus communicauit, qui libenter eredentes oraculo sine mora effecerunt, vt praesto essent decem millia militum, ad quiduis pro libertate audendum paratissima. Gedeoni autẽ Deus in somnis apparuit, dixit homines tali esse ingenio, vt sibi placentes nemini vellent virtute cedere, & victorẽ sibi potius, quã Deo tribuant, nimirum magnis copiis freti, vt igitur sciant rem totam pendere ab ipsius auxilio, iussit vt circa meridiem, cum solus senet maximẽ, exercitum ducat ad

Anno mdccl
1654. Anno
Christi. nat.
1310.

*Iud. 7.
b Gedeonẽ
exiguam co
piam, Deus
eligere iu
bet.
c Pistoria
Deo tri
buenda.*

An mundi

2654.

*Ante Chri-
stum nat.*

1310.

*a Gedeon ad
Madianita-
rum tentoria
accedit, &
ab illis som-
nio confir-
matur.*

fluvium, & quotquot procumbentes biberent,
eos viros fortes crederent. quotquot autem in-
trepidè ac tumultuariè pocum sumerent: sic ex-
altimaret, eos metu hostiū hoc facere quod po-
steaquā ita, vt iussus est, fecit, trecenti inuē, à sunt
cum perturbatione aquam sumere, cauis mani-
bus ori admovento imperauitque Deus, vt his
assumptis hostē inuaderet. Gedeone ^a verò so-
licito, quia mandatum acceperat à Deo, noctū
illos adotiri, volēs ei metum omnem eximere,
iussit vt assumpto vno milite, clam accederet ad
Madianitarum tentoria, ab illis enim acceper-
um occasionem fiduciz. vadit ille quō iussus
est, vno tantum comitante famulo. cumque ad
quoddam tabernaculū adrepisset, offendit in-
somnes in eo milites, & quendam commilitoni
narrare somnium, ita vt à Gedeone quoque
exaudiri posset, erat autem tale. Visus erat sibi
videre massam hordeaceam, præ vilitate homi-
ni fastidiendam, per castra prouolui, & primò
regis tentorium, mox ceterorum omnium præ-
sternere qui respondit interitum exercitus si-
gnificari, addēs vnde hoc ita colligeret. inter o-
mnes, inquit, fruges hordeū est sine controuer-
sia vilissimū: & inter omnes Asiaticas gentes ob
facile reperias viliorē quā hodie sunt litræ
litræ, vt meritò confecti possint hordeo. hi nunc
autore Gedeone cōtraxerunt copias, & res no-
uas molitur. ergo quia dicis te vidisse illā mas-
sam tentoria nostra subuertentem, vereor ne
Deus Gedeoni triumphum de nobis concedat,
Gedeon autē audito hoc somnio plenus bonæ
spe & fiducia, edicit suis vt omnes in armis ef-
ferrent, edoctis de visione quam in castris hostiū
reuerentis vi audierat. fecerūt illi quod imperatū est, accessi
hoc signo ad quidvis laboris aut periculi sob-
adornas. cundum, tum ^b Gedeon circa quartam ferme vi-
giliam

*b Gedeo cum
trecentis vi
vis pugnam
adornas.*

gillam suos in hostem ducit trifariam in tres
 cohortes diuisos. erant autem centenarij. ge-
 rebantque singuli amphoras vacuas & in eis fa-
 ces ardentes, vt clam possent hostem inuadere
 nullo tale expectantem: & in dextris cornu
 rietunum vice iube. hostium castra late patebāt,
 eod quod camelorum magnū numerum ha-
 berent: & cum iuxta gentilitates distributi ten-
 derent, omnes tamen iarra eundum ambitum
 continebantur. Hebræi verò à duce ante præ-
 moniti, cum iam non longè ab hoste abessent,
 dato inter se signo, cornibus sonantes, & con-
 fractis amphoris, sublatōque militari clamore,
 ceteri Deum adesse Gedeoni, cum facibus in ca-
 strā impetum faciunt. Qua arte, accedentibus
 die nitus nocturnis terroribus, tantā inter se
 misomnes consternatio exoritur, vt incompa-
 rabil ter plures multis vulneribus quā hosti-
 li ferro caderent. quod diuersa lingæ homines
 eadem castra haberent. semel enim pauore co-
 fusi, omnes obuios pro hostibus trucidabant.
 Tanta cædis & Gedeonis victoriæ rumor vt i ad
 ceteros Israelitas peruenit, correptis armis su-
 gientem hostem insequuntur: quem adepti cit-
 ca loca torrentibus impedita hærentem circū-
 ueniunt, & quotquot ad manus venire, occi-
 dunt, interque ceteros Reges etiam duos, Ori-
 bum & Zibum. Qui verò superfuere duces, cū
 reliquis exercitus ferme decem & octo milia
 hominum quantum potuerunt, procul ab hoste
 castris locum ceperunt. Nec Gedeon defessus
 cum eo iis eod properat, & iterum congressus
 postremo hoc confictu ad omnes ynum truci-
 dat, & ceteros duos duces, Zebim & faderatorū
 Mezarusim. his præliis cæsa sunt Madianita-
 rum & ceterorum Arabum, qui eis auxilio ve-
 nerant, circiter centum viginti millia: præda

An. mundi
 2654.
Ante Chri
nat. 1310.

a Madiani-
ta & confu-
derati mu-
ltis vulne-
ribus cadi-
b. Israelita
hostes in se-
quantur, &
Reges duos
Oribum &
Zibum oc-
cidunt.
Iud. 8.
c Gedeon
duos duces
Zebim &
Mezarum
num capis.
Madiani-
tarū & con-
faderatorū
centum vi-
ginti millia
trucidati.

Anno mous-
di 2654.
Ante Chri-
stum nat.
1310.

etiam magna, auri, argenti, textilium, camelo-
rum & iumentorum Hebræi sunt potiti. Gedeon
verò reuersus in patriam suam Ephraim, so-
plicitium sumpsit de Madianitarum tegibus. Cæ-
terum Ephremi tribus iniquo animo fereas Ge-
deonis bonam fortunam, bello eum petere de-
creuit, eo quod, in seipsis, hostem esset ag-
gressus. Gedeon vir in omni virtute summus,
modeste respondit, se non suo arbitratu ho-
stem absque illis aggressum, sed iussu diuino.
Victoriam tamen nihilo minus illorum esse,
quam suam ipsorum qui militassent: atque his
verbis sedata eorum ira non minus profuit He-
bræis quam rebus prosperè gestis. obstitit enim
ne civile bellum exoriretur, huius tamen su-
perbiz tribus hæc pœnas dedit, sicut suo lo-
co dicemus. potro Gedeon cum vellet impe-
tium deponere, compulsus * est id retinere
per annos X L. dicendo ius & litibus finiendis
occupatus, populo ratum habente quicquid
ille in causis controuersis pronunciaret. in
senectâ inde mortuus, apud Ephraim in pa-
tria sepelitur.

* Gedeon
per annos
40. regnat.

*Quomodo aliquot successores Gedeonis cum genti-
bus circumquaque finitimis bella
gesserint.*

CAP. IX.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 11.
Iud. 3. 9.
b Abime-
leclus se-
ptuaginta
nouam fra-
tres interfi-
cit.

HABUIT autem filios legitimos quidem se-
ptuaginta, non ex vno matrimonio susce-
ptos, nothum verò vñ ex concubina Druma, cui
nomen Abimeleclus. is defuncto patre profe-
ctus Sicilia, vnde mater fuit oriunda, adiutusq. a
maternis cognatis pecunia, cum videret malis
artibus insignes & ad quoduis facinus promp-
tos, vñ cum eis ad paternas rēdes reuersus,
omnes, & fratres interemit, excepto vno Iothane.

hic enim fuga incolumitatem quæsiuit. Abimelechus autem, occupata templi tyrannide, omnia pro suo libitu, nihil iuxta legum præscripta gerere. omnibus iustitiæ defensoribus iniustus ac quæ ac infestus. Itaque ^a dum quodam tempore publica in Sicimis festiuitas celebratur, ad quæ plebs vniuersa conuenerat, frater eius Iothanes, quem fuga seruatum diximus, consensu monte Garzeo qui Sicimis imminet, & sublata voce ut ab omnibus exaudiri posset, silentium ei populo præbente, rogauit ut pauca verba audire dignarentur. Cùmque illi magis etiam scirent intenti, dixit, quòd arbores olim humana voce vsæ, in conuentu ad id habito rogauerunt ficum, ut imperium in eas acciperet. Recusante autem illa, quod contenta honore quæ propter fructus suos percipiebat, non requireret alium: arbores non desisterunt principem querere: visumque est viti hunc honorem deferre. ea ^b verò eisdem verbis, quorū ficus, recusauit ^b & simili modo etiam olea. itum est deinde cum eisdem postulatis ad rubum, cuius lignum ad ligando conignaria valet. Is respondit, Si serio me Regē possitis. scitis, sub vmbra mea requiescite, sin autem insidias mihi struitis, egrediatur ignis ex me, & absumat vos. Hæc, inquit Iothanes, nō risu mouendi causa vobis fabulor, sed quia maximis beneficiis à Gedeone affecti, sustinetis Abimelechum, necatis fratribus, principatum vsurpare, cuius ingenium nihil ab igne differt. Hæc locutus recessit, & per triennium in latebris montium vixit, Abimelechi potentiam fugitans. Nec ita multo post, Sicimicæ pignitencia ducti eorum quæ in filios Gedeonis patrauerant, Abimelechum ex vrbe & tota tribu expulerunt. Ille verò cogitabat quomodo ciuitatem aliquam clade afficeret, cùmque instaret viuentia non luns.

*An. mundi
2694. Ante
Christ. natū
1270.*

*a Iothan a-
pulo Sic-
mis in Ge-
deone in-
gratitudi-
nem obijcit.*

*Arborum
de Rege de-
ligando con-
firmum.*

*c Abimele-
chum Sici-
mum expul-
sum.*

Anno mun-
di 2694.

Ante Chri-
stum natum
2270.

audebant colligere fructus, metuentes ne quid incommodi ab Abimelecho acciperent. Fortè per eòdem dies contulerat se eò cum armato- rum manu & cognatis quidam princeps nomi- ne Gales. hunc exorauerunt Sicimitæ, vt tanti- sper sui custodiam suscipere, dū vindemia per- agitur: ceperuntque securè fructus conuehere, & per sodalitia conantes audebant ap- tē in A- bimelechum conuicia iactare. & principis co- nati dispositis circa urbem insidiis, multos ex Abimelechitanis in eas præcipitados interficie- bant. Zebellus verò quidam è Sicimitarum pri- matibus, hospes Abimelechi, per nuncium ei si- gnificauit, quomodo Gales populum contra i- psum irritaret: hortatus etiam vt insidias ei an- te urbem tenderet. se enim Galem illò addu- cturum: atque ita fore facillè vt inimico graui, qualem meretur referat. quo facto curat: rû se, vt eū populo recedat. cūque Abimelechus locum insidiis aptum cepisset, & Gales cum Ze- bello in suburbanis negligentius ageret, cons- pectis repente armatis exclamat, Zebelle hostē video. illo respondente, vmbra esse caurium, iam propiores cernens, imò non vmbra sunt, inquit, sed virorum cohors. ad hæc Zebellus. Nōne tu Abimelecho ignauiam obiciis? quia igitur ostendis qui vir sis, & armis hominem

a Abimele-
chus in Si-
cimitæ mū-
nes.

b Gales ab
Abimele-
cho fugatu-
pit. Zebellus
a Sicimitæ
urbē publi-
tur.

aggredieris Gales b verò turbatus excipit primū impetum: cūque suos inferiores animadu- eret, amissis aliquot, ceteros intra moenia reci- pit. Zebellus artepta occasione, calumniatus eū quasi volens malè pugnasset, effecit vt vrbe pel- leretur, ceterum Abimelechus cognito quodd Sicimitæ ad vindemia reliquum exituri esse, ut, insidias circa urbē disponit. cūque prodissent tertiam suorū partem occupare portas iubet ne quibus sedans in urbem pateret. ceteri verò d'sper-

dispersos circumueniunt. Itaque a vbiq̃ue plu-
 rima cedes patrabatur. & vbi capta primo im-
 petu ac solo equata, salteque in ruinis eis semi-
 nato, tum denum militem inde abduxit. atque
 ita Sicimitæ sunt deleri. Quotquot autem per
 regionem dispersati periculum euaserant, colle-
 cti denud, petra quæ iam occupata, locum natu-
 ra munitum muro insuper cingere volebāt. Sed
 hoc consilium præuenit Abimelechas, qui quā-
 primum id cognouit, exercitum eod adduxit. &
 accepto b. scilicet arido, iussisque cæteris ideam fa-
 cere, breui petram stagne lignorum circumdedit,
 subiectoque igne, & fomentis ingentis flammam
 ingentem excitauit, ita ut nemo euaderet, sed
 vni cum vxoribus & liberis absumerentur. nu-
 merus virorum fuit circiter mille quingentos,
 præter imbellem turbam satis magnam. Tale
 fuit Sicimitarum exitium, dolendum sanè, nisi
 quod meritis pœnas dederunt ingrætitudinis
 erga virum optimè de se meritum. Abimele-
 chus c. autem Israelitis Sicimitarum interne-
 cione petteritis, videbatur non fore præsentī
 fortuna contentus, neque prius conquileturus
 quàm vniuersos perderet. mox enim exercitum
 ad Thebas duxit: & capto ex incuris oppido, d.
 circa turrim quidam restitit, quæ quoddam esset ch. mulier
 non mediocri, populo fuit receptaculum. ferit, & au-
 hanc d. expugnaturus cum propius ianuam ac-
 cessisset mulier, fragmine molæ demisso, caput
 subeuntis ferit ad quem ictum humi collapsus
 rogauit attingeretur, ut eum occideret, ne mu-
 lieris manu perissee diceretur. quo facto fratri-
 bus debitas impietatis pœnas exsoluit, simul & Hedio &
 crudelitatis, qua in Sicimitas usus est: quæ qui-
 dem cedes iuxta Iothanis præsagium illis acci-
 dit. cæterum c. exercitus ductus mortuo, miles in 19.
 suas quisque domos reuersus est. Israelitarum.

Anno mudi
 2694. An-
 te Christum
 nat 1270.

a Sicima
 capta ac so-
 lo equata.

b Sicimitæ
 profugi in
 petra com-
 burantur.

c Abimele-
 chus Thebas
 capio.

d Abimele-
 chus mulier
 ferit, & au-
 hanc d. expugnaturus
 cum propius ianuam ac-
 cessisset mulier, fragmine
 molæ demisso, caput
 occidit.

e Thola 24.
 an. regna-
 uit.

f Ruffinus
 Cap. 12. al.

*An. mundi
2697.*

*Ante Chri-
stū. 1167.*

*a Post eum
Iair annos
22.*

*b Israelita
ab Amma-
nitū & Pa-
lastinis op-
pressi.*

*c Lepthos
dux Israe-
litarū crea-
tus.*

deinde ^a gubernacula Iairus Gadareus de tri-
bus Manaetide suscepit, vir tum ceteris
tum numerosa prole felix. triginta enim filios
habuit, equites egregios, & Galadenz oppido-
rum principes. is cum viginti & duos annos in
principatu vixisset, iam senex defunctus, in Ca-
mone vrbe Galadenz est sepultus. Res autem
Hebræorum rursus in peiore statu erant, legi-
bus autoritatem suam non amplius obtinenti-
bus. qua occasione ^b arsepta Ammanitz & Pa-
lastini cum valido exercitu regionem eorum
ingressi omnia rapinis vastabant: & occupatis
locis ultra Iordanem, transire flumen & reli-
quam regionem inuadere parabant. Hebræi ve-
rò calamitatibus castigati supplices opem di-
uinam implorant: & victimis numen placare
conati, rogabant vt iram finiret, aut certe mo-
deratius exerceeret. Deus autem iam propitius,
auxilium eis non negavit. Igitur Ammanitis
Galadenam cum exercitū ingressis, incolæ e-
ius ^c Lepthos sed imperatore carebant: Erat autem
dux Israelitarū Iaphthes, vir patris virtute celebris, qui
vitarū crea- proprios milites alebat. ad hanc missis nuntiis
rogabant vt in auxilium venires, promittentes
se perpetuum copiarum imperium ei traditu-
ros. ille non admisit preces, causatus quod
nullam opem ei tulerint, dum à fratribus ma-
nifestam iniuriam pateretur. Cum enim non
esset eadem matre natus, sed externa, quam
pater amore captus in uxores induxerat, con-
tempta eius solitudine eiecerunt hominem.
tunc autem in Galadena degebat, omnibus,
quoque ad se ventrent, stipendiis solvens.
Tandem exoratus, & lare iurando accepto im-
perium copiarum penes se fore, militem suum
cum eis coniunxit. Et cum maturè quicquid
facto

facto opus erat providisset, exercitus in vrbe
 Masphaca collocato, mittit legatos ad Regem
 Ammanitarum, expostulatam quoddam res alienas
 inuaderet. Qui missis aliis otatoribus respon-
 dit, ipsos potius iniquè agere, qui Egyptiorum
 fugitui ali-nis bonis incubarent: postulabát,
 que vt de regione Amoræ decederent, quæ ad
 maiorum suorum ditionem pertineat. Contra
 Iaphthes negabat eum meritò queri de adepta
 quondam Amoræ, sed magis gratiam debere
 pro Ammanitide relicta (potuisse enim Mo-
 sen & illam occupare.) Se verò agris nequa-
 quam cessurum, quos annis iam trecentis Deo
 volente tenuissent, & potius litem hanc armis
 dirempturum. His dictis legatos dimisit. ipse ^a Iaphthes
 votum fecit, si victoria potiretur, sacrificatu-
 rum se quicquid domum reuerso primum oc-
 currisset. congressus deinde cum hoste vicit e-
 gregiè: fugienti que b persecutus est vsque vr- b Iaphthes
 bem Maniath: n. & ingressus regionem Amma-
 nitidem multas vrbes deleuit, præda militi con-
 cessa: sinemque seruitutis imposuit, quam sui ^{Ammani-}
 gens per annos decem & octo pertulerat, for-
 tunatior militiæ quam domi. redeunti enim ob-
 uiam facta est filia virgo, præter quam nullos
 alios liberos habuit. Ingemuit pater, ictus do-
 lore nimio: dein conquestus de importuno of-
 ficio, inducit victimam esse Deo destinatam,
 ac illa non illibenter accepit, gratulatoriam se
 fore pro victoria patris & clauum libertate ho-
 stiam. vnum rogauit, vbi sibi liceret iuuentutem
 suam cum æqualibus per bimestre tempus de-
 plorare, atque ita voto partem soluere. quo
 impetrato, ad præfinitum terminum pater ^{c Iaphthes}
 ætam holocaustoma obtulit, neque legitimam ^{filiam ma-}
 neque Deo gratiæ sacrum faciens, nec quicquam
 pensi habens quid fama de hoc facto locutura

An. mundi

2760.

*Ante Chri-**stum nat.*

1204.

Iud. 12.

*a Ephraim**tribus mo-**iet in la-**phthim.*

esset. Petrus post hæc bello ab Ephraim tribu, quodd sine illis in Ammanicas expeditionem fecisset, & nunc solus præda simul & gloria frueretur, primo excusavit, nec ignorasse eos quodd sanguinei bello premerentur, nec auxilium attulisse, quod vel non vocatos ferre decebat, ultro deinde accusavit, quodd inique facerent, qui non ausi hostem aggredi, nunc contra cognatos tererent. postremo minas est, pœnas sibi Deo volente daturus, si insani pergerent, ut verò nihil se verbis proficere sensit, accito è Galadena exercitu venientes excepit: plurimisque in conflictu cæsis, & postquam intugam versi sunt, præmissis qui vada lordanis occuparent, intereluso effugio, circiter ^b quadraginta duo millia hominum peremit. ipse ^c expletis sex principatus annis defunctus sepelitur in patria sua Sebei, quæ sita est in regione Galadena. Huic ^d in principatu successit Apsanes, natus è tribus Iudæ, ex Bethlemis oppido. ^e huic liberi fuerunt sexaginta, maris triginta, totidem deterioris sexus, quos omnes superstites ^d Apsanes reliquit, has nuptas, illos vxoribus cura & opera sua coniunctos, cū inque nihil memorabile in principatu septenni gessisset, admodum senex diem obiit, in patria sua sepultus. Hælon ^e post hunc assumpsit principatum, tribu Zabulonita: quo per decennium functus, nec ipse quietam gessit memoratu dignum. Qui deinde ^f successit Abdon Eleis filius tribu Ephraemita, ex vrbæ Pharathone, nihil præter numerosam prolem habet memorabile, alioqui per summam securitatem & pacem quæ sub eo floruit, nulla data est ei rerum fortiter & gloriose gerendarum occasio. filios habuit quadraginta, nepotes triginta: atque egregiis equitibus septuaginta comitatus circumuectabatur, quos omnes super-

superstites reliquit. Mortuus est iam senex, & in
Pharaehone magnifice sepultus.

De Samsonis fortitudine. & quanta mala
Palastinus fecerit.

C A P. X.

An. mundi

2773.

Ante Chri-
stum nas.

1191.

POST huius mortem Palastini superauerunt a Israelitis, & tributa ab eis exegerunt per annos quadraginta. ab ea miseria liberati sunt in hunc modum. Manches quidam vir inter Danitas optimus, & patris sui sine controuersia princeps, uxorem habuit eximia pulchritudine suspiciendam supra omnes eius ætatis feminas: ex qua cum nihil liberorum susciperet, ægrè se reus orbitatem in suburbani sui, quod erat in campo magno, cum uxore ventitans, crebris precibus sollicitabat Deum, ut daret sibi liberos. insaniebat autem in uxorem patris amoris, et atque vehementer zelotypus, cumque aliquando sola ageret mulier, spectatum se illius oculis obtulit Angelus Dei specie iuuenis pulchri & magni, lætam nuncium afferens, fore b vi favore Dei nascatur eis filius, pulcher & insigni robore: qui ubi ad virem peruenit, compegit illam esse ab eo Palastinorum insolentiam: iussitque ne capillitium ei detondere tur, utque, Deo sic volente, ab omni alio potu abstinere, sola aqua contentus. postremo addens à Deo se missum abiit, illa marito reuerso Angeli verba indicat, mirè prædicans iuuenis staturam & pulchritudinem, ita ut vir tali laudatione motus ad zelotypiam, non nihil de uxoris pudicitia malè suspicari inciperet. quæ volens hunc mariti luctum moro ei adimi, supplex Deum rogauit, ut iterum Angelum mittere dignaretur, quò illi à coniuge etiam posset conspici: & impetrata hac gratia, rursum in

Hedio &
Ruffinus
Ca. 13. al. 10
b Samsonis
natiuitatem
Angelus
nunciat.

An. mundi
2783.
Ante Chri.
nat. 1081.

a Manochi
Angelus ite
rum appa-
ret.

b Samson
marit.
Jud. 14.

c Samson Pa-
lastra vir-
ginem ducit.

suburbano versantibus apparuit **Angelus** solus
mulieri illa rogat ut paulisper maneat, dum vi-
rum adducat: quo permittente, cum Manochē
mox ad eum reuertitur, quo viso, ne tum quidē
suspiciari desistat: rogauitque ut sibi quoque eadē
indicaret. illo respondente, satis esse quod mul-
lier sciat, iubet, quisnam esset, dicere: ut, nato fi-
lio, referre ei gratiam & munus aliquod donare
possint. negauit ille sibi opus muneribus, nec e-
nim horum causa de filio latum se attulisse nū-
cium. cūque iterum rogaretur ut saltem hos-
pitalem tractationem admitteret, non annuit.
tandem exoratus ut paulisper maneret dum al-
iquid affertur, cum inactasset hēdum Manoches,
coquendūque vxori dedisset, paratis omnibus
iussit deponi in petra & panes & carnes absque
vasculis. quo facto virga, quam gestabat, carnes
attigit: confestimque flamma emicante cum pa-
nibus absumptæ sunt, & Angelus fumo, tanquā
vehiculo in cōtum ascendere ab eis vius est.
Manochē autem sollicito ne quid periculi immi-
neret ex aspectu numinis, vxor bono eum iubet
esse animo, affirmans magno suo bono Deum
se vidisse: cūque concepisset, diligenter man-
data retinuit. Nato **deinde** infanti, Samson est
nomen indicum, quod robustum significat: qui
mox egregia animi ac corporis indole præditus:
promisso capillitio victusque sobrietate diuinū
nescio quid præ se ferebat. Cūq; adoleuisset,
comitatus parentes in Thamnā urbem Palæ-
stinorum conuentus tempore, implicitus amo-
re puellæ indigenæ, rogauit suos parentes, ut id
connubium procurarent. quibus excusantibus
quoddā diuersi esset generis, quodque religio ve-
taret et iusmodi nuptiæ viciis iuuentis pertinacia,
effectusque ut **virgo** sibi desponderetur, crebro
deinde sponsam interuulens, in itinere in
leonem

leonem incidit, nec tamen eius occursum declinavit licet inermis, sed ^a nudis manibus adortus beluæ fauces elisit, eiúsque cadaver in duometum viz vicinú abiicit, aliquot post diebus eandem viam ad puellam remetiens, offendit examen apum mellificare in leonis pectore, & sumptis inde tribus fauis, eos cum cæteris muneribus adamæ obtulit. Ad nuptias deinde celebrandas Thamnitis convocat, qui quod vires eius haberet suspectas, honoris specie triginta affectatores ex æqualiû numero iuvenit adhibent, iustos observare ne quid auderet. Convisis deinde, ut sit, hilariscentibus, ait se questionem proposituram suis sodalibus, quam si intra sex dies solverent, cuique sindoné se daturú & tunicá, qui tû quod sagaces videri coperent, tum quod lucrú non fastidiret, iubet eú proponere. Ille ^b ex voraci, inquit, cibis prodiit, & ex immiti suavitatis. in his explicandis cû hæssent tri-duo, nec proficeret, puellâ aggrediuntur minis simul & precibus, ut expiscata secretâ è marito iudiciû sibi faceret, ille repulsis aliquâdiu blanditiis, cum rogandi finé non faceret, & lachrymans gratâ se illi negaret, tandé nihil suspicans re totâ de leone aperit, & vnde tres illos fauos nactus fuit. illa ^c iuuenibus prodit omnia. ergo cû præfixa solvendæ questioni dies adesset, ante solis occasum cõvenientes, Neque leone, inquit, quicquâ occurrenti immitus, neque melle gustâti suavis. Ibi Samson subiecit, neque muliere dolosus, quæ vobis questioné nostrâ aperuit. Nihilominus illis persequit quæ ^d Samson A-promiserat, spoliatis ^e quibusdam Ascalonitis, ^f quos fortè per viam invenit obulus: sed iratus aliquot truci mulieri remisso nuncio res suas sibi habere iussit, eiúsque sit ac gerere. at puella contempta ut vicissim ^g coniunx attó illi moveret stomachum, nupit eius sodali ^h rimabet.

*An. mundi
di 2791.*

*Ante Chri-
stus nat.*

1173

*a Samson
Leonem nu-
dis manibus
discepit.*

*b Samson
Thamnitis
enigma pro-
ponit.*

*c Samsonis
uxor Tham-
nitis aperit
enigma.*

*d Samson A-
scalonitis
quos fortè
per viam invenit
obulus
e coniunx attó
f rimabet.*

An. mundi
2791.

Ante Chri-
stum nat.

1173.

Iud. 15.

a Samson Pa-
lestini
fruges com-
buri.

b Samson
traditus Pa-
lestinis.

qui priores nuptias conciliauerat. Hac contume-
lia commotus Samson, decrevit de tota gente
poenas sumere: & commodum maturis segeti-
bus tempus iam messis aderat. ergo ^a compre-
hensis trecentis vulpibus, & facibus ad caudas
earum annexis, per arua Palæstinorum omnes
dimisit, quibus passim discurrentibus totus fru-
gum proventus momento fere. temporis con-
crematus est. Quo cognito gentis principes, &
quid Samsonem ad perpetrandum facinus mo-
uerit, missis in hoc Thamnem satellitibus, vxor-
em quondam eius cum cognatis, damni dati
reos prius factos, viuos existerunt publice. Sam-
son autem in Palæstinos late grassatus ex dibus,
ad habitandam Aram se contulit. ea est petra
benè firma in tribu Iuda sita. At Palæstini toti
tribum bello imperunt. quibus bellum deprec-
tibus, quod nec Samsonis culpe essent affines,
nec de solenni tributo quicquam diminuerent,
respondum est non absoluendos ab hoc crimi-
ne in Samsonis deditiōem facerent. Illi b vo-
lentes hanc suspiciōem à se amotam armatis
tribus millibus ad petram veniunt: & exposita-
lantes, quod suis facinoribus Palæstinos He-
breis infernos redderet, qui irritati facile pos-
sent toti genti magnam aliquam cladem repen-
dere, dicentesque in hoc se venisse, ut compre-
hensum illis dederent, postulabant consensu i-
psius facere hoc sibi liceat qui, iureiurando ac-
cepto nihil prater ea molituros, sed hosti tantū
deditiōem faciendam, descendens de petra in
cognate gentis potestatem se permisit: & illi
vincum prius duobus funibus, Palæstinis tra-
dendum ducebant. cūque ventum esset ad lo-
cum, qui obscurus ante, nunc ex Samsonis faci-
nore inclauit, Maxilla nominatus, nec procul
absent à castris hostium, procurrentibus ob-
uiam

nam Palæstinis, & Ieruziam, re ex sententia gesta, clamore testantibus: Samson^a abruptis repente vinculis, atreptæque maxilla alini quæ fortè iacebat præ pedibus, in medios hostes irruit: qua feriens quoque atleque potuit, circum milie iniecit, ceteros metu terga dare compulsi: qua victoria plus satis elatus, & opis diuinæ immemor, cum eorum sibi tribueret, quod maxilla tantum armatus fuisset ac fugasset hostiles copias, ingeni sibi oborari, confellu nihil esse quantalibet vires humanas, Deo victoriam acceptam tēdit: supplēque cogauit, ut arrogantiæ data venia, succurreret & periculo se eximeret. nec irritæ fuēte præces, sed b copiosus b Samsonis subito è quadam petra prorupit. Loco maxillæ nomen Samson imposuit, quod in hodie petras prædictum v. quæ durat. Post hoc prælium iam Palæstinis contemnens venit Gazam, & in publico diuersorio egit. Quo audito Gazeorū magistratus, ne clam abire posset, stationes pro portis collocat. Samson^c verò qui insidias maturè senserat, circa mediam noctem surgens, portas cum ipsis claustris ac vectibus cate:que parat reuulsas, & humeris imposuit, in montem qui est supra Hebronem perlucā deposuit. paulo verò post à patris institutis desciscere & in peregrinos mores degenerare incipit, quod ei omnium malorum fuit principium. Cum enim meretricem quandam Palæstinam adamasset, nomine Dalila, consuetudine eius delectabatur. Quam obrem qui apud Palæstinos rem potientem accedunt eam, & magnis pollicitationibus inducunt, ut eliciat è Samphone causam tanti roboris, propter quod inuictus haberetur ab hostibus. Assensit illa, & cum prima occasio data est, inter computationem & muliebres blanditias extollens eius res gestas, omni astu vtebatur ut

*A mundi
2791. Ante
Christi natū.
1173.*

*a Samson a-
liis maxilla
mille viros
interfecit.*

*b Samson
fons subito è quadam petra prorupit. Loco
maxillæ nomen Samson imposuit, quod in hodie
petras prædictum v. quæ durat.*

Indic. 16.

*c Samson
Gaze portar
reuulsas au-
fero.*

*d Dalila
meretrix à
Samphone can-
sam tanti ro-
boris expif-
cariconatus
& ter delin-
ditur.*

An mundi

2791.

*Ante Chri.**an. 1173.*

cognosceret cur tantopere virtute excelleret. Samson verò adhuc mentis compos eisdem artibus contra mulierem utens: si septenis, inquit, vitibus flexilibus reuinctus fuero, siam nihilo alii fortior. Tacuit illa, rem ita se habere putans, communicatōque super hoc cum magistratibus, consilio, inclusaque in penitiorē domus parte manu militum, venē potum ac sopitum accuratē, ut ab ipso didicerat, vinxit. deinde excitato indicat, adesse quosdam qui illum vellent aggredi, ille ruptis virgeis vinculis ad resistendum se expedit. Mulier tunc frustrata paulo post aliam opportunitatem nata, grauibz querelis aggressa est virum, quòd amanti non satis fidens, celaret eam id, quod maxime scire superet, ac si nesciat tacere, quicquid alios scire amasio suo non expedit: rursumque simili figmento elusa est, cum septem funibus alligatum perditurum se vites diceret. experta enim hoc quoque nihil effectū: cumque virgere non desisteret, tertio mulierem ludificatus est, dicens capillos suos oportere implecti licio, atque ita parari vincula. Ac ne hoc quidem verum experta, postremo adhibitis omnibus artibus non prius rogandi finem fecit, quàm fatali iam necessitate instante, victus importunitate a Samson in gratiam mulierculæ suum ipse secretum prodidit. Deus, inquit, mei curā habet, & eius prouidētia natus hanc comam alo, cuius tonsuram ipse mihi interminatus est. nam in eo capillitio rotas sibi vices consistere. Hoc cognito, nescienti comam derasit, & hoc pacto imbecillem factū inimicis prodidit, te pugnare amplius non valētem. illi orbatum oculis & vinctum abduxerūt. Procedente deinde tempore cum iam capillus repullularet, cumque solenne Palestinis adesset epulum, confidentibus optimatibus in quodam

*a Samson
sui roboris
causam. Da
nale aperit,
Palastinio
oculis orbatū
vinctumque abdu
xit.*

fano

fano cuius rectum duabus columnis sustineba-
tur, accitus est & Samson, ut misero inter com-
potandum illuderent, qui hoc extremum malū
existimans quoddam illudores vlcisci non quiret, in-
bet puerum, à quo manu ducebatur, ut ad illas
columnas se accineret, iam, ut tum simulabat, de-
fatigatum: quibus ad motus sic eas concussit, ut
subuerter totius ædificij ruinam traherent, quā a samson cū
tria nulla hominum sunt oppressa, & inter tribus milli
cæteros ipse Samson. Hic b finis viri fuit, exacto bne Palaesti-
principatus anno vigesimo, admirandi ob incō-
parabilem animi simul ac corporis fortitudinē, tur.
qua in hostium perniciem vsque ad extremum b Samson
haliūm vsus est. Nam quod à muliere deceptus viginti an-
est, humanæ infirmitati imputari conuenit, pro nos regnat.
nz ad eiusmodi vicia cætera dignus sempiterna Ruth. u.
memoria virtutis nomine, cognati verò eius ca-
daver in patriam reportatum, apud Saram op-
pidum monumento maiorem intulerunt.

*Quomodo filij Sacerdotis Elis à Palaëstinis in
prælio cæsi fuerint.*

C A P. XI.

P O S T Samsonis autem obitum præfuit Israeli
elis c Elis Pontifex, in cuius principatu fames Hed'o &
valida eam regionem inuasit, quam non ferens Ruffinus
Abimelechus Bethlemorum ciuis, quod oppi- Cap. 14.
dū est tribus Iudæ assumpta vxore Naami, & si c Elis Sacer-
dotis communio. Chellione & Mallone, in Moa dotis tempo-
rificam terram migravit. cūque ibi prospera re annona
fortuna videretur, filiis suis vxores dedit eius gē caritas.
tis forminas, Chellioni Orpham, Ruthē Malloni ad Naamis
exacto autē decennio, Abimelechus cū filiis bre post maritū
ui tēpore alius post aliū obiit. quō casu Naamis & filiorum
in maximā merorem coniecta desolata, à cha obitum cum
xissimis quorum consuetudinē amor patriæ præ Ruth in pa-
tulerat, mulato pro re consilio reuerſi ad suā triam rediit.

An. mundi

2811.

Ante Christ.

nat. 1153.

a Ruth in
Bethlehem
proficiscitur
Ruth 2.
b Boz
Naamis &
Ruth ami-
cus.

decreuit. iam enim res patriæ in meliori statu
esse perceperat. Nurus autem eius non sustine-
bant ab ea diuelli, & velit nollet comitari eam
volebant. at illa precata eis felicius coniugium,
quàm in quo cum filiis suis vixissent, & in reli-
quis rebus prosperitatem, & docens quod in se
nihil esset opis, rogabat, ut manerent, neque reli-
cta patria, in euentum incertum sequi miseram
socrum cuperent. His monitis Orpha paruit: Ru-
them^a verò nolentem manere, cuiusuis fortu-
næ futuram sociam secum socrus abduxit. Quæ
postquàm vnâ peruenerunt Bethlehem, Bozus,
Abimelech cognatus eas excepit hospitio, cùm
que Naamis à ciuibz suo nomine appellaretur,
iustius, inquit, vocaretis me Maram. Significat au-
tem Hebræorum sermone Naamis felicitatem
Mara dolorem. Et cùm esset messis tempus, Ru-
the permissu socrus exibat ad spicilegium, ut ci-
bos sibi pararent, castrisque in Bozi rus deuenit.
qui cùm paulò post superuenisset, conspicitur
puellam, de ea villicum percontatur. is de narra-
uit omnia domino, quæ paulo ante ex ipsa co-
gnouerat, qui exosculatus in ea beneuolentiam
erga socrum, & affectum erga defunctum mari-
tum, non sibi spicilegio contentam esse, sed permi-
sit ut sibi ipsi meteret quantum posset, ac sume-
ret: mandauitque villico ne eam prohiberet, &
ut vnâ cum melioribus prandium ac potum ei
præberet. Ruthe verò acceptam ab eo postquam
seruauit socroi, & vespere cum frugibus colle-
ctis simul attulit: sed & Naamis seruauerat, si
quasdam partes ciborum, quos ei vicini contu-
lante. narrat deinde socroi, quid ei Bozus di-
xerit: auditòque ex ea, quòd cognatus esset, &
propter pietatem forsitan curam earum habitu-
rus, exiit etiam sequentibus diebus ad spici-
legium cum Bozi ancillis. post aliquot dies, iam
hordei,

hordei tritura peracta, venit Bozus in suū rus,
 & cababat in area. hoc ^a cognito cogitavit Na-
 amis in rem ambarum fore si Ruthe cum eo cu-
 baret: misitque eō Ruthem dormituram ad pe-
 des eius, quā nefas rata non parēre socrui, fecit
 quod iussa est. ac primò non sensit hoc Bozus
 altum dormiens: sed circa mediam noctem ex-
 perrectus, sentiēnsque eam vnā cubare, quā
 fuit quāvis esset. edidit illa nomen, & famulā
 se in eius potestate dixit. Tacuit ille tū, sed ma-
 ne summo priusquam famuli ad opus surgerēt,
 excitatū inlit hordei quantū ferrē posset cape-
 re, & priusquā aliquis eā ibi dormiisse videat,
 qd socrū redire, cauendos enim tales rumores,
 maxime si non de nihilo oriātur. Ceterū meū,
 inquit, consiliū est hoc. rogabis eū qui tibi pro-
 pinquior est quā ego, an te vxore opus habeat.
 quod si aiat, sequeris eum: sin minus, mea legi-
 tima cōsēx eris. Hæc verba vbi renunciauit: so-
 crui, bonam spem habuerunt, Bozo res earum
 curæ futuras circa meridiem verò reuersus ille
 in oppidum, senatum coire fecit: ac mox ^b Ru-
 the & cognatum illum acciuit. Qui postquā ve-
 nit Abimelechi inquit Bozus, & filiorum sortē
 possides: fastus est alter possidere se, idque iure tū,
 ut ducam, utopiniuitatis. Tum Bosus, ergo non ex parte
 tantum legum meminisse oportet, sed omnia
 iuxta præscriptum earum facere. ecce adest mu-
 lier, quam si vis possessionē agrorū retineas. lex
 te docere iubet. at ille Bozo & sortem & mi-
 lierem cessit, quandoquidem & ipse defuncto-
 rum esset cognatus. Sibi enim iam & vxorē esse
 & liberos. Id Bozus apud senatum contesta-
 tos, iussit mulierem accedere illū, & iuxta le-
 gem calcem ei detractum in faciem incurtere,
 quo facto, Bozu sduxit Ruthem, & anno e-
 ipso natus ^c est illis infans masculus. huius

An mundi

2811.

Anse Chri-
stian nat.

2153.

*Ruth. 3.**a Ruth so-*
crui suasu
ad pedes Bozi
*cubat.**Ruth. 4.**b Bozus,**Ruth cognu**ut ducam**hortatur.**c Bozus ex**Ruth Obed**Dan id est a.**quo genuit.*

An. mundi

211.

*Ante Chri-**stus natus*

1153.

2. Reg. 2.

*Eli Pontifex**et filij Oph-**nes & Phine-**es nefarii.*

Medio &

Ruffinus

asp. 15. al. 12

Nam in nutricans Obodem de consilio mulierum nominatum, sibi in senectute constitutum in se utiturum. nam ea vox Hebraeis inservientem significat ex Obode prognatus est Iesseus, ex hoc David Rex, qui posteris suis regnum reliquit per viginti & unam aetates duraturum. Hac necesse habuit de Ruth e narrare, volens Dei potestatem ostendere, cui facile est etiam vulgares homines ad amplissimam dignitatem perducere, sicut perduxit Davidem ex mediocribus maioribus oriundum. Porro Hebraei per hoc tempus rebus suis iam labantibus, bellum Palaestinis inferunt ob causam talem. Eli Pontifici duo filij fuerant, Ophnes & Phinees, hi contra omne ius & fas, omnia sibi licere volebant: non contenti honorariis muneribus, etiam a rapiendis non abstinebant: mulierum insuper, religionis ergo confluentium ad sacrum locum, pudicitiam vel vi vel donis expugnabant, ita ut nihil a tyrannorum moribus differrent. hanc insolentiam iuvenum & pater ipse magnopere detestabatur, diuinam ultionem nunquam non expectans & populus iniquissime ferebat. postquam autem illorum exitium Deus & patri & Samuele propheta etiam tum puero prae dixit, tum vero non aliter quam defunctos filios iugebat. Sed priusquam de clade, in qua suus absumptus, dicam, quidam de hoc propheta narrando sunt, Helcanes Leuita vir ingenuus Ramatham urbem in sorte Ephraimitarum habitans dum uxore habuit, Annam & Phenannam: ex quarum posteriore liberos suscepit, nihilominus alteram quamquam sterilem diligens: Isacum sacrificatum venisset in Silentem, ubi tunc Dei tabernaculum fuisse diximus, & de epulo partes uxoris ac liberis distribuisset, Anna vero videns alterius liberos cum ma-

Anna
causa
terra
ad
perit.

ne confidētes, in lacrymas prorupit, admoni-
toriaris & solitudinis. cūque consolatio-
nem matris non admitteret, abiit in tabernacu-
lum supplicatura. votūque factura, ablata steri-
litate matrē factam primū filiū se consecra-
tam, ad ministeria Dei non vulgari more edu-
catum, in huiusmodi precibus longas moras
protrahentem animaduertens Elis Pontifex,
qui ante tabernaculum sedebat tanquam pa-
tram sobriū iussit abire, quæ cum respondit
est, quam se potare, sed modestam quod liberis
eat, precibus à Deo sterilitatis remedium
petere, bono animo eam esse iussit pollicitus, ha-
bituram ex Dei munificentia filium, Tum de-
monstrans ad maritum reuersa, cibis antè præ-
moxore fastidiis vsa est. in patriam deinde re-
uersa, breuē iterum, gerere cepit. mox² ubi
pariendi tempus aduenit enixa filium, Samueli
nomen indidit, quasi dicas exoptatum à Deo.
cūque parentes gratias acturi Deo pro accep-
to filio, & sacrificaturi redissent, simulque de-
cimas ex more afferentes, mulier voti rea pue-
rum Eli tradidit, Deo consecratum, Prophetam
que futurum. itaque & comam alebat, & aqua
taneum in potu utebatur, degebatque circa fa-
num, cuius ministeriis educabatur. Helcanæ au-
tem alij præterea filij ex Anna nati sunt, & filiz
crēs. Porro Samuel exacto anno ætatis duodeci-
mæ Pphetam agere cepit. Quodam enim no-
te dormientem Deus nomine vocauit. tum il-
le raris à Pontifice se vocari, accurrit ad eum.
Quo negante à se vocatum, Deus idem tertio se-
cit. Tum Elis rem perspiciebat ait: Ego mi
Samuel nūc quoque, vt ante, silui, sed Deus te
vocat, quapropter præsto esse te respōde. Itaque
rursus Deo vocante, rogauit quid iuberet, pa-
triam se ad ministerium offerens. Tum Deus

An. mundi
2818.
Ante Chri.
mō 1146.

a Samuele
Anna Hel-
cana canis
genis.

Reg. 3.

An. mundi
2818.

Ante Christi
sum nat.
1146.

Samuelis
Deus Elie
& filiorum
pernam ostendit

Hedio &
Ruffinus
Cap. 16.

Israelitarum
Palastini
quatuor milia
trucidati.
Hebraei in
arrem profecti
sunt Arcam
federis.

quando, inquit, praesto es, audi^a imminere Israelitis cladem maiorem quam credibile est & filios Elis ambos una die perituros, & Sacerdotium meum migraturum in familiam Eleazari. Elis enim pleris fecit suos filios quam meum cultum, idque ne cum ipsorum quidem commodo. hoc oraculum cum ab adiurato extorsisset Pontifex, aliqui se non contristaturos, certiores iam expectationem exitij filiorum habuit. Samuelis autem gloria magis ac magis crescebat, omnes eius praedictiones veras evocato approbante. Per idem tempus Palastini suscepta expeditione contra Israelitas, castra metati sunt apud urbem Amphecam: & nemine ibi occurrente ulterius processerunt. tandem congressi praelio, Hebraeorum b circiter quatuor millia peremerunt, reliquis trepide in castra compulsis. Quamobrem Hebraei periculum extremum instare putantes, mittunt ad pontificem atque senatum, qui postulent Arcam in aciem profecti, ut eius praesentia freti hostes superent, ignari cum, qui sententiam seculi adversum eos tulerat fore ut vinceretur, maiorem esse quam Arcam, quae propter ipsum eam veneranda. venit igitur Arca in exercitum, & cum ei Pontificis filij, accepto à patre mandato si amissa Arca vivere sustineant, ne unquam in conspectum sibi veniant, quorum Phineas iam sacerdotioungebatur, patre propter senium honorem concedente. Vehementer autem Hebraeis Arca animos addidit, viciorum in hac sitam existimantibus: contra hostes metuebant ne Arca Israelitis esset praesidio: attamen victorumque expectationem euenimus. fellit. Nam post confectum sperata Hebraeis victoria Palastinis contigit: & quoniam eam habuimus, eam Hebraei passi, cognoverunt fixa

Arca scia Arca fiduciam collocauisse, namque
 primo impetu in fugam sunt auersi, in qua
 triginta hominum millia sunt amissa, inter
 quos Pontificis filij ceciderunt: & Arca quo-
 que in hostium potestatem deuenit.

*Quomodo Eli a uictis filiorum cecidit, & Arca
 amissione promouit de throno ex-
 pirauerit.*

CAP. XII.

Hanc cladem & Asce captiuitatem post-
 quam in Siluntem Beniamita quidam in-
 uenit ægre seruatus è prælio renunciauit, tota
 urbe repleta luctu, Elis Pontifex, qui ad alteram
 portam sublimis in sella sedebat, audito ciula-
 tu, suspicatus id quod res erat; noui aliquid
 que audisset euentum prælii, tam militum
 quam filiorum cladem latis æquo animo tulit.

ut quæ Deo prænunciante iam antè hæc præ-
 cauerat. Solent enim longè grauius afficere
 quæ præter expectationem accidunt. Vt è verò
 etiam Arcam in hostium potestatem factam co-
 gnouit, insperato malo latus, & doloris impa-
 tiens, prolapsus è throno exhalauit animam,
 vix anno nonagesimo octauo, principatus
 quadragesimo. Eadem die Phinees quoque
 alterius è filiis vxor obiit, non valens superesse
 mariti infortunio. Peperit è ei filium septime-
 trem quidem, vitalem tamen. cui ob acce-
 ptam ignominiam Ioachabes fuit nomen, quam
 ea vox apud Hebræos significat. Primus è au-
 tem hic Elis ex Ichamari familia, qui fuit alter
 Aaronis filius, Pontificatum obtinuit. nam an-
 tè in Eleazari familia fuit hoc Sacerdotium,
 quod à patre per manus accipiebat. Ille enim
 Phinees id tradidit, quod mox filius & suc-

*Ar. mundi
 1850.
 Ante Chri-
 stum natum
 1814.*

*a Phinees
 triginta mil-
 libus cadit,
 & Arca ibi*

*hostium pote-
 statem deue-
 nit. Ibidem
 b Eli in Silo
 des & Arca
 amissa signi-
 ficatur.*

*c Eli audita
 Arca amissi-
 one expira-
 uit.*

*d Phinees ux-
 or Ioachabes
 parit &
 moritur.*

*e Eli Ponti-
 ficis Genea-
 logia & pro-
 genes.*

cessor eius Abiezzer filio suo Boceaz reliquit:
ab hoc Ozis filius eius accepit: post quem Elis
sacerdotio potitus est, de quo nunc loquimur:
quod mansit eius generi usque ad Solomonis
tempora, quando ad Eleazari familiam rursus
restitit.

SVMMA CAPITVM LIBRI VI

ANTIQUITATVM

Iudaicarum.

- I. *Quomodo Palaestini peste & fame caelii
Arcam Hebraei remiserint.*
- II. *Victoria Hebraeorum ductu Samuelis.*
- III. *Quomodo Samuel deficientibus per artem
viribus, rerum administrationem filio
suo commisit.*
- III. *Quod populus offensus Samuelis filiorum
moribus, Regem sibi dari postularet.*
- IV. *Sauls iubente Deo Rex declaratur.*
- VI. *Sauls victoria contra Ammanitas.*
- VII. *Palaestini Hebraei bello aggressi vincuntur.*
- VIII. *Victoria Sauli contra Amalecitas.*
- IX. *Samuel ad Davidem regiam potestatem
transfert.*
- X. *Expeditio noua Palaestinarum contra He-
braeos.*
- XI. *Singulare certamen Davidis & Goliath,
secutaeque Palaestinarum clades.*
- XII. *Sauls Davidis fortitudinem admiratus,
liam ei in matrimonium collocat.*
- XIII. *Quod rex David necem sit molitus.*
- XIII. *Quomodo David aliquoties infidias Regi
agere elapsus, bis tamen cum in potesta-*

tem suam redactum interficere non susti-
nerit.

IV. Hebrai à Palastini magnopralio vincun-
tur in quo Saulus Rex una cum filiis for-
titer pugnans occubuit.

An. mun-
di 2350.

Ante Chr-
stum na-
tum 2114.

Quomodo Palastini postea & fame coacti Arcam
saceris Hebrais remisere.

CAP. I.

ARCA de Hebrais = victoria, sa. i. Reg. 3.
crâque Arca, quemadmodum dixi. Hedio &
mus, capta, Palastini cum ceteris spo. Ruffinus
lis Azotum eam referunt, & in fano
Cap. I.

Dei sui Dagonis inter donaria collocant. Sequè a *Arca sacra*
ti verò die manè venientes, ut adorarent Deum à *Palastinis*
suum, inuenerunt eum è basi excidisse, & pro- *in fano Dei*
num prostratum ante Arcam: quod ægrè feren- *sui Dagonis*
tes in pristinum locum eum reponunt, cumque *desertur.*

szpius illuc accedentes, semper prostratum &
adorabundum repetirent, stupor maximus ac
perturbatio totum populum inuast. postre-
mò b grauissima pestis Azotiorum urbem at- b *Azoti pro*
que agrum adorta est, correpti eum dysenteria *pter Arcam*
cruciabiliter moriebantur, nonnulli interanea *oreptâ hor-*
vitiata morboque corrosa euomebant. Aget *ribiliter cru-*
è verò totus scatebat muribus: qui omnia va- *ciuntur.*
stantes, nec segetibus parcebant, nec ceteris *Admra A-*
fructibus. His calamitatibus Azotij pressi, nec *otiorâ a-*
valentes amplius tolerare, intellexerunt Ar- *grâ uolent,*
cam in causa esse, & victoriam cum eiusmodi
spoliis luctuosam sibi contigisse. miserunt
igitur ad Ascalonitas, postulantes, ut Arcam
in ipsorum urbem transferrent: qui non gra-
uatim Azotiorum legationi annuentes, cupi-
dè Arcam ad se receperunt, moxque eisdem,
quibus illi, malis laborauerunt. Cum Arca

An. mundi
2850. *Ante*
Christum
nat. 1114.

1. Reg. 6.

a De Arca
sacra consul
esset.

b Delibera-
tionis de Ar-
ca sacra cō-
sulso.

enim simul etiam calamitates sunt transfat-
itaque hinc quoque ablegata est ad alios, sed ne
apud illos quidem permanfura. agitati enim
eisdem pestibus, ad vicinas vrbes eam trans-
mittebant, atque in hunc modum quinque Pa-
læstinorum vrbes perungata est Arca, veluti
tributum per singulas penam violatæ religio-
nis exigens. Quæ defecit tot malis, & aliis e-
xemplum facta ne Arcam reciperent talia ho-
spitij præmia referentem, nihil superesse vide-
bant, quàm vt bono aliquo modo à se eam
ablegarent, & eum conuenissent quinque ciui-
tatum Principes, Gittæ, Accaronis, Ascalonis,
a De Arca Gazzæ & Azoti, dispiciebant a quid factu opus
sacra consul esset. Ac primum visum est remittendam esse
talis. Arcam ad suos, cuius captiuitatem Deus vici-
ceretur, quum tot mala simul cum ea regio-
nem ingressi homines & agros vastare non de-
finant. Nec defuerunt qui huic sententiæ con-
tradicerent, negantes hæc imputanda captiuæ i-
fui Aræ: cuius si tanta vis esset, aut si omnino
Deo cara fuisset: nunquam illam in diuersæ re-
ligionis hominum manus deuenire permisisset
suadentisque vt hos casus æquo animo fer-
rent, & sic cogitarent, hæc omnia non aliunde
quàm à natura provenire quæ & corporibus &
terris & plantis & cæteris potentia suæ subditis
per certas temporum vices huiusmodi muta-
tiones ingenerare solet. Sed vicit sententia pro-
batæ prudentiæ hominū, qui tunc aptiora ad pro-
positū negotiū censere videbātur. His b neque
remitti Arcam placuit, neque retineri sed pro-
quinque ciuitatibus quinque statuas aureas de-
dicari Deo in testimonium gratitudinis, quòd
eius fauore seruati essent ex ea peste quam hu-
manis remediis euadere fuerit impossibile: &
totidē mures aureas addi illis similes qui agris
vastatam

vastitatem intulerunt. His omnibus in loculum inclusis & super Arcam impositis plaustrum ei novum fabricari : vaccas deinde nuper enixas plastro subiungi, inclusis domo earum vitulis, ne sint impedimento matribus, & ut fortius desiderio magis properent. ipsas verò deduci in trium Arcam vehentes, atque ibi relinqui ut quamcunque velint viam incant. Et si quidem ad Hebræorum regionem se verterint, ad eamque perrexerint, credere Arcam fuisse calamitatum causam, sin aliò deflexerint, retrahendas ex itinere, indubitato argumento nihil in hac interesse virium. hoc consilium omnibus calculis est approbatum, quod mox opere sunt exsecuti: & paratis quæ diximus, productoque in trium plastro, ac ibi relicto, ipsi retrorsum discesserunt.

Victoria Hebræorum ductu Samuelis.

CAP. II.

VACCIS autem veram viam ingressis, & recta non aliter, quàm si deducerentur, tendentibus, princeps Palæstinorum sequebatur, cupientes cognoscere quò peruenirent, & ubi plaustrum siterent, Vicus ^a est quidam in tribu Iudæ, nomine Bethsana. huc, postquam veneiunt vacce, tametsi pulchram planitiem ante se haberent, velocius tamen non sunt progressæ, sed ibi plaustrum statuerunt: ad quod spectaculum ^b vicani mox cum gratulatione est concursus. Cum enim esset æstas, & fruges ex arvis comportarentur: ut viderunt Arcam præ gaudio mitentes opus è manibus, ad plaustrum illud properabant. deceptam deinde Arcam, & vas quod statuas illas ac muros continebat, in petra quadam quæ in campo exstabat, deposuerunt: & accitis vicinis peractoque sacrificio splendide

Ann mundi

2851.

Ante Christum natum.

1113.

Ibidem.

^a *Arca sacra Bethsana peruenit.*

^b *Gratulatione Bethsanitarum facta per Arca sacra.*

An. mundi
2851. Ante
Christum
nat. 1113.

a *Ruffinus*
proit Deum
percuſſiſſe de
populo ſep-
tuaginta vi-
ros. & quum
quaginta
mili. ple-
bi. ut eſt
1. Reg. 6.
1. Reg. 7.
b *Arca in*
Cariathia-
rim trans-
fertur.
Hedio &
Ruffinus
Cap. 2.
c *Israelita-*
rum pani-
centia.

d *Samuelis*
ad Israelitas
oratio.

pulati, plaustum simul ac vaccas holocaustoma Deo fecerunt, quo³ viso principes Palaſtinaru^m re-
t^o ad suos sunt reuerſi. Ceteru^m indignatio Dei
Bethſamitas inuaſit, ex quib. ſeptuaginta ſacer-
dotib. manibus contrectare Arcam ſine auſu, quæ res
lætitiam vicinorum nouo luſtu nonnihil ob-
ſcurauit, eò magis quòd ſuos non fatali morte,
ſed diuina ultione extinctos deſiderabant. quò-
obrem indignos ſe ducentes qui hoſpitiu^m Ar-
cæ præberent, mittunt nuncios ad vniuerſos
Hebræos, qui certiorem faciant de Arca à Palaſ-
ſtinis reddita. illib. te cognita transferunt eam in
Cariathiatim, vrbem vicinam Bethſamitis, atque
ibi apud Amſnadabum quendam Leuitam, opi-
nionem religionis ac iuſtitie celebrem, in adib.
eius collocant, idoneu^m ſacrario locum exiſtiman-
tes vbi vir iuſtus haberet domiciliu^m. cura Ar-
cæ commiſſa eſt eiſ filijs, quam per viginſ annos
cum ſumma laude geſſerunt. tot enim an-
nos in Cariathiaru^m manſit, quatuor ſolis menſib.
apud Palaſtinos detenta Cùmq^{ue} populus toto
hoc vicennio votis & ſacrificijs operam daret,
magnâq^{ue} religionem & cultus diuini curam
præ ſe ferret, propheta Samuel animaduertens eo-
rum promptitudine, putans ſe natu^m occaſio-
nem adhortandi ad libertatem, & bona quæ il-
lam ſequuntur, orationem & tempori accommodan-
dans & negotio, verba in hanc ſermè ſententiâ
ad eos fecit: Viri³ Iſraelitæ, quandoquidem ne
hoſtis infeſtus eſſe deſinit, & Deus veſtris præ-
cipib. flexus propicius eſſe incipit, oportet non vo-
tis tantu^m libertatem expetere, ſed eo totis vir-
tibus incumbere, vt vel nunc tandem illa poſſit
contingat. Cauete ergo ne veſtriſmet moribus
hac indigni reddamini, ſed pro ſe quique colat
iuſtitiam: expulſiſq^{ue} omnibus vitis ex animo,
purgas

purgas mentes ad Deum conuerſite, & in eius
 ueneratione conſtanter perſeuerate. hęc enim
 facientibus breui omnia bona veniēt, & in
 primis noua libertas & victoria de hoſtibus: quę
 neque armis, neque robore corporum, neque
 copiarum multitudine conſequi licet. non enim
 his rebus Deus præmia propoſuit, ſed probitati
 ac iuſtitiz: qui veſtram expectationem non fal-
 lit, mihi credite. Hanc adhortationem alacris
 populus ſauſtis acclamationibus excepit, prom-
 ptum ſe offerens ad omnia quacunque Deus
 velit ac iubeat. Samuel autem edixit, vt conue-
 nirent in opidum Maſphatim, quę vox conſpi-
 cum ſignificat. ibi hauſta aqua libauerunt Deo,
 & in diſto vnius diei ieiuio, publicę ſupplica-
 tum eſt. Nec latuit Palæſtinos, Hebræos circa
 Maſphatim congregari, ſed conſeſtim cum ma-
 gno exercitu aſſuēre, ſperantes ſe illos nec opi-
 nos poſſe opprimere. quapropter & trepidi ad
 Samuelem concurrunt. conſilium dubiis rebus
 petentes, nihil diſſimulantes, non eſſe ſibi ſatis
 vel virium, vel animi ad conſigendum cum tam
 potente hoſte, à quo toties victi diſceſſiſſent:
 & libenter quieturos, ſi liceat, ne vltro ſibi per-
 niciem accerſere videantur. conueniſſe ſe ad
 ſupplicationes & ſacrificia, vt que ſacramento ad
 militiam adigerentur: nunc imparatis & iner-
 mibus imminere hoſtem, vt nulli ſpes ſalutis
 ſolatur. Superſtiti Deum à propheta exoratus periclitā-
 tes in tutelam accipiat. Ille diubet eos ſecuro a-
 nimo eſſe, neque enim auxilium Dei deſore. & Samuelis
 maſtato agno lactante, rogat Deum vt in ſe ſpe-
 rantes protegat, & à vi Palæſtinorum tutos ſa-
 clarum ve pariat: ita nimirum ab eodē hoſte cla-
 rem accipere. hac victima egregiē litatū eſt, &
 Deus præſens ac propitiuſ inſignem victoriam diuini
 annuit. Sed priuſquam totam flammam abſume-

Anno mudi
 2871. Ant
 Chriſt. nat.
 1093.

a. Samuelis
 ad ſalutarē
 paenitentia
 adhortatio.
 b. Ieiunium,
 preces, &
 ſupplicatio
 Iſraelitarū
 in Maſpha-
 tim.

c. Duo hoſti
 poſſimum
 in militia
 opponenda.

d. Samuel
 populum cō-
 ſolatur.

e. Sacrificiū
 & procatio

f. Victima
 caeleſti flam-
 ma abſum-
 ptum.

An. mundi
2871.

Ante Chri.
nat. 1093.

a Horredus
in hostiū a-
cie terra mo-
stru.

b Samue-
lū de hostib.
victoria.

c Indorū
agrū armis
Samuel re-
superat.

ret, nondum sacro peracto, hostis in conspectu
ciem explicat, rem factam se habere putans, in
terceptis Iudæis imparatis ad pugnam, & tan-
tum non inermibus, ut qui non in hoc in eum
locum conuenerant. At longè aliter accepti
sunt quàm crederent, etiam si quis prædixisset.
Primum enim terra, iubente Deo, sub pedibus
eorum intremuit, & vacillante vestigio nuta-
bant, nonnulli etiam in impro. illos hiatus pro-
labebantur: deinde fulminibus crebris attoniti,
& ignitis fulguribus oculos ac manus semustu-
lati, ut ne arma quidem retinere possent, in fuga
spem totam ponebāt. cum b subito Samuel in
perturbatos irruit, cæsisque plurimis, reliquos
vsque Corraos (id loco nomen est) persequi nō
destitit. & fixo ibi suæ victoriæ fugæque hostiū
termino, qui trophæi vice esset, appellauit eum
Fortem, in signum donatæ à Deo contrā hostem
fortitudinis: qui post hanc cladem nunquam
bellum instaurare est ausus, sed cohibente me-
tu & accepti incommodi memoria intra fines
suos se continuerunt: & in ueris rerum vicibus,
eorum ferocia in partes victoris trāsit. Nec his
contentus Samuel crebris expeditionib. & mul-
tis cædibus eos vastauit, donec omnino super-
biam gentis perdomaret. agnum e etiam quem
prælio victis Iudæis abstulerant, quam latè inter
Gittam & Accaronem patet, armis recepit. Re-
liqui verò Chananaei pacem eō tempore cum
Israelitis habebant.

Quomodo Samuel deficientibus per atatem viribus,
rerum administrationem filio suo
commissit.

CAP. III.

REbus autem populi compositis, & iudicis
Reconuentibus per certas vires insistentis, Sa-
muel

Samuel² singulis annis bis eas obibat, & iura red-
debat: multo quoque tempore hanc præcipuam cu-
ram habuit, ut patris legibus Respublica admi-
nistraretur. Deinde senio grauante, ut consuetis
munis sufficere non posset, filiis suis principa-
tum & curam Reipub. tradidit: quorum seniori
Iohel, iuniori Abia, nomen erat: mandauitque, ut
alter in Bethelis, alter in Bersabe ius diceret,
partito populo, & sua cuique iudici parte attri-
buita. In his manifestum exemplum exhibitum
est, non semper patribus similes nasci filios sed
interdum ex malis bonos, sicut tunc contra ex
bono mali prognati sunt. Relictis enim pater-
nis institutis diuersissimam viam ingressi, mune-
ribus corrupti iustitiam opprimebant, soluti-
que in luxum ac delicias, tum Dei voluntatem
tum patris contemnebant, cui nihil magis era-
t cordi, quam ut in populo iustitia vigeret quam
maxime.

Quemadmodum populus offensus Samuelis filiorum mo-
ritus, Regem sibi dari postu-
lauit.

CAP. IIII.

Populus autem videns Rempub. cura & dili-
gentia prophetæ optimè constitutam, labefa-
ctam per filiorum eius impotentiam, vehemen-
ter offensus ad patrem concursum fecit, qui tum
habitabat in vrbe Ramatha: & de commemora-
tis filiorum eius iniquitatibus, quodque ipse iā
senio debilis, more solito præesse administrati-
onæ rerum non posset, obnixè peccabatur, ut Re-
gem aliquem declararet, qui toti genti cum Im-
perio præstiti, & à Palæstinis illatæ toties iniuriæ
penas debitas exigit. Hac ad populi voluntas ve-
hementer Samuelem contristauit, qui proprie-
tatem suam non amabat regiam potesta-

Amo mu-
di 1871.
Anno Chri-
stianæ natu-
re 1092.

a Samuel lo-
get, & iuri-
dico: conui-
tus per vr-
bes instituit.
Hedio &
Ruffinus
cap. 3.

b Samuel
filiis suis, lo-
hel & Abia
principatū
& Reipub.
curam tradit.

c Exemplū
non semper
patribus si-
miles nasci
filios.

d Israelita
Samuelis filio
rū iniquita-
tes commem-
rans eūq. ut
Regē aliquē
declaret, ob-
nixè precan-
tur.

e Samuē
populi volū-
tate contrista-

An. mundi
2871. *Ano*
Christi. nat.
1093.

a Samuelem
consolatur
Deus.

b Samuelem
Deus Regē
creare in-
bat.

c Samuel
Israelitis in
conmoda
sub regibus
ferenda in-
ducas.

tem, vt nimiam. Valdē enim optimatum guber-
natione delectabatur, non aliam ad felicitatem
populi conducibiliore existimans. adeo quere-
hæc hominem sollicitum habuit, vt nec cibum
nec somnum præ cura caperet, sed per totā no-
ctem se in lecto versaret, multa interim animo
volutans. Sic affecto Deus se videndum præ-
buit, consolatus eum, ne postulata populi ag-
gerat: dicens non iam ad ipsum pertinere hæc
contumeliam, quā ad se, quem nolint sibi so-
lum esse Regem: idque moliri coepisse iam inde,
ex quo primum ope sua ex Ægypto sunt educi.
verum non multo post futurum est, inquit, vt
eos consilij huius serō pœniteat, quando nec sa-
ctum insectum esse poterit, & ipsi suam erga me
zquē ac te ingritudinem dampnabunt. Nunc
iubeo te eis creare Regem, quem ego designa-
vero: idque prius quā facias, præmonebis quā-
rum malorum sibi vltro adfiscant, protestabe-
risque eos, te inuito, ad mutationem status in
deterius properare. His auditis Samuel, manē
conuocatis Iudæis, declaraturum se illis Regem
promisit, addens & velle se prius indicare, quæ e-
runt sub Regibus ferenda, & in quantis incom-
moditatibus erit viuendum. Scitote ergo pri-
mum, quod à vobis abstrahent vestros liberos,
& alios aurigas sibi facient, alios equites & sa-
tellites, & cursores, & tribunos, ac centuriones
& alios item opifices, armorum suorum ac cur-
rum aliorumque instrumentorum fabros: præ-
terea villicos agrorum suorum & aratores, &
vinearum fossores, & nihil est quod non cog-
tur facere more mancipiorum quæ pecunia pa-
santur. Filias quoque vestras facient sibi vngue-
tarias, & culnarias, & panificas: & ad alia mini-
steria compellent, quæ ancillæ necessarii ver-
licum formidine obeunt, possessiones etiam ve-

stris vobis ablatis cumuchis suis & satellitibus donabunt, & pecorum greges vniciuius e suis largiuntur, & vt compendio dicam, seruietis vna cum omnibus vestris Regi, non secus atque domestici eorum famuli. cumque hæc omnia patiemini, veniet vobis in mentem huius meæ prædictionis, & poenitentia iacti supplices Dei miserationem implorabitis, vt vos à Regibus liberet, verum ille non admittet eas preces, sed repositos sine dare penas inconcussa tenet auras. His præmonitionibus multitudo erat surda, nec à proposito dimoueri poterat, contemptis omnibus quæ Samuel in tem eorum affectabat: sed urgebat obstinare, vt missa futuri cura Regem crearet: quandoquidem nisi Regis ductu vindicare se de inimicis gentibus non valerent: nec esse absurdum, si cum finitimi omnes regnarent, & ipsæ eandem Reipub. formam acciperent. Samuel vero videns se prædictionib. suis parum proficere, sed pertinaciter eos in sententia manere. Nunc, inquit, abite domum quisque suam, & cum tempus erit accersam vos, quàm primùm cognouero, quem vobis Regem Deus dare velit.

Solus iubente Deo Rex declaratur.

CAPVT V.

ERat quidam ex tribu Beniamitide, vir benèdixtus & laudatus morib. nomine Cis. huic erat filius, nomine Saul, egregia tū statura, tum specie, quibus respondebat & animus. Hic Cis cum eximias alinas, quibus præ cæteris iumentis delebatur, à reliquo grege aberrantes amississet, alium cum vno famulo ad eas quærendas misit, qui tū perlatrata sua tribu eas nō inuenisset, ad alias venit: & cum nusquam comparerent, de-

*b Saulus ab
nas amissas
quærit.*

*Anno mundi
1880. Ante
Christum
nat. 1084.*

An mundi
2880.

Ante Chri-
stum nat.
1084.

^a Saul Sa-
muelis domi-
cilium ubi
nam sit inter-
rogat.
^b Samuelem
Deus quem
creaturus es rem se redderet, quum creaturus esset Regem,
sit Regem,
certiorem
reddidit.

^c Samuelem
Saulus acce-
dit.
^d Saulo Sa-
muel Regi
dignitatem
annunciat.

Samuel Saul
lum ad con-
uivium deducit.

& dum non longè à Ramatha oppido iter faciunt, famulo admonente habitare ibi prophetam vere dicam, eumque omnino consulendum esse: sic enim scituros quid actum esset de asinis: respondit, nihil se habere quod mercedem dilutionis daret. iam enim viaticum esse consumptum, & dicente famulo, superesse quadratem sili, eumque dari posse, nesciebant enim prophetam mercedes non accipere, itum est ad illum: inuētisque circa portam virginibus aquatum euntibus, interrogant ^a vbinam sit prophetarum domicilium. quæ indicatis, ædibus, iobent enim eum epulum, & nihil esse in mora, nisi ut ille primus accumbat. Samuel autem hac ipsa de causa conuiuias vocauerat. nam ^b pridie cum per totam diem precatus esset Deum ut certior creaturus es rem se redderet, quum creaturus esset Regem, in crastinum se illud facturum pollicitus est: circa eandem enim horam missurum se Beniamitam quendam iuuenem. quomobrem sedebat in solatio, expectans præfinitum tempus: quo peracto ad cœnam se conferebat. cùmque Saulum offendisset, Deus inspirauit ei, hunc esse futurum principem. Saulus ^c verò accedens eum salutatum prius rogat ubi propheta habitat. hoc ipse enim se hoc ignorare. cùmque ille respondisset, se eum adducere, & ad cœnam duceret, dicens non asinas tantum quas quæreret saluas, sed & omnium omnia bona in potestate eius fore: supra spem, inquit, meam sunt ista domine. neque enim ea est mea tribus quæ Reges proferat, & familia mea humilior est aliis familiis, tu verò ludis me, & maiora quàm pro mea cõditione loqueris. Propheta ^e autè deductum eum ad conuiuium accubere fecit, & famulum supra alios vocato etiam hi septuaginta numero, iussique ministris.

tris vt Saul portionem regiam apponerent. cūque iam hora dormiendi adesset, alij quidē surgentes domum quisque suam reuertebantur. Saulus verò apud prophetam cum famulo pernoctante. & cū primum dies illuxit, Samuel excitauit eum in viam deduxit. Postquam autem egressi sunt vrhem, monuit, vt famulo p̄cedere iussu, ipse paulisper subsisteret. esse enim quod sine arbitrio illi vellet dicere. tum ^a Saulus famulum ablegat, & propheta de prompta lecytho caput iuuenis oleo perfundit, simulque Regem salutat, Deum ei honorē hunc ratum facere docens pro tutela Hebrzorū, quorum iniustis, bello Palestinis illato, vlcisci debet. hæc ita fore hoc argumento cognoscere poteris. In ^b hoc itinere offendes trēs homines. Eligis ergo tendentes ad Bethela: quorum primam videbis ferre trēs panes, secun^dum hædum hostenius sequetur vtreum vini baiulans, hi tibi comiter salutato dabunt panes duos, & accipies. Inde venies ad Rachelis monumentū, vbi occurret tibi qui nunciet inuētās esse asinas. Inde progressus ad oppidum Gabatha, in cæcis prophetarum incidēs, & correptus diuino spiritu, vñ cum illis prophetabis, vt quotquot hæc videntur, aroniti miraculo dicant, vñ de hæc felicitas Cibi filio his signis visis certo scito Deum esse tecum: & saluta patrem tuum & cognatos. Venies autem Galgala, me accersente, vt pro his Deo pacificas hostias immolemus. His prædictis dimittis iuuenem: & quicquid prædictum est occurrit ei in hoc itinere. Postquam autem domum rediit, percontāte cognato suo Abenaro, quem p̄ter ceteris diligebat, quomodo successisset peregrinatio, nihil illum celauit, ne hoc quidem quod apud prophetam fuisset, & ex eo cognouisset inuentis esse asinas, de ^c regno iātum dignitatem.

Ann. mundi
2880.

Ante Christi
natiuitatem.
1084.

1. Reg. 10.
a Saulum Sa
muel in Re
gem vngit.

b Samuel
Sauli in iti
nere euentu
ra, vt ipse
verbu filium
habeat, pra
dicat.

c Saul reti
cet Regiam

An. mundi
1280.

Ante Chri-
stum nat.
1084.

a Inconstan-
tia amoris
in hominib.

b Samuelem
propheta de
Rege Saul
ad populum
oratio.

c Per tribus
& familias
sortitio.

d Sauli mo-
destia & ri-
perantia in
regno susci-
piendo.

tacuit, ne ex res vel credita inuidiam, vel nō er-
dita vanitatis opinione ei contraheret. quam-
uis enim & amicus esset & cognatus, tutius ta-
men ac consultius arbitraturs est silentium, repu-
tans credo humanarū naturę infirmitatem, quod
nemo constans in amore, sed etiā manifestō
diuino suffragio felicitas contingat tamen alios
sibi præferri iniquē & inuidē ferunt. Porro Sa-
muel populū in oppidum Masphatū conuo-
cat, & cum frequentes adesse videret, in hanc
sententiam alloquitur. Hæc iussit me dominus
suo nomine ad vos perferre. Ego vobis in liber-
tatem vindicaui, primum Egyptiorum seruos;
deinde à vicinis Regibus toties victos ac subu-
gatos pro quibus beneficiis hanc mihi gratiam
reponitis, quod abrogato mihi quantum in vo-
bis est imperio, quasi nesciatis vtilissimum esse
homini à Deo regi, vnum ē vestro numero di-
gniore existimatis, qui vobis præsit: qui subdi-
tis tanquam pecudibus pro sua libidine viens,
quidlibet in quem vis licere sibi vult, non enim
fieri potest, vt homo erga hominem sic affectus
sit, quemadmodum ego erga à meipso conditus.
Eia quando plus apud vos potest temerarius a-
nimi impetus quā vel religio vel beneficiorū
memoria, digeratur mulitudo per tribus & fa-
milias, & fiat sortitio. Quo facto Beniaminitæ
tribus fors exiit. dein familiarum nominibus in
vinam coniectis. Metri familie fors obuenit,
postremo cum viritum sortitio fieret, Saulo Cui
filio regnum sortito obigit. Iuuenis verō qui
hoc præciebat, abdiderat se, videri volens inui-
tus ad regnum accedere. Tanta d fuit prædictus
modestia simul & temperantia, vt cum plerique
perantia in vel modica felicitate potius vix sui prælaticia
regno suscipi sint compotes, & omnibus se ob oculos ingerant:
hic tot populorum Rex declaratus ac dominus,

non modò non ostentaret se, verùm etiam è
 subditorum conspectu subduceret, vt non ab-
 que negotio posset inueniri. cùmque nusquam
 comparate Saulo omnes essent solliciti, hæsi-
 tantes quidnam fieri oporteat, propheta preci-
 bus Deum appellat, vt lacebras indicet, deside-
 ratumque iuuenem exhibere dignetur. quod v-
 bi impetratum est, mittit qui eum adducant. &
 postquam venit, in medio populi iuuenem sta-
 tuit vniuersis conspicuum, vt b qui humeris te-
 nus supra omnes excelleret, & ipsa statura ma-
 iestatem regiam præ se ferret. Tum propheta:
 Hunc c vobis Deus dat Regem, contemplamini
 quantum omnibus præminet, & quàm sit hoc
 honore dignus. Cùmque populus acclamasset,
 Viuat Rex: propheta conscriptis in libro omni-
 bus quæ illis sub regia dominatione erant eue-
 ntura, recitauit ea populo Rege præsentem, & li-
 brum in tabernaculum Dei reposuit, vt esset ap-
 pud posteros prædictionis suæ monumentum.
 His ita perfectis, dimissisq; populo, ipse re-
 uersus est Ramatha in patriam. Saulum d verò d Saulum
 in natale oppidum Gabatha redeuntem multi
 boni viri comitabantur, vt nouo Regi debitum
 officium præstantes. Sed plures mali & factum
 hoc eorum vitio vertebant, & ipsi contento Re-
 ge nullis vel muneribus vel obsequiis gratiam
 eius demereri conabantur. Mense autem post H. dio &
 acceptum regnum elapso, exortu c contra Na- Ruffinus
 sen Ammanitarum Regem bellum apud omnes Cap. 5.
 ex æquo auctoritatem illi parauit. Hic enim diu i. Reg. 11.
 Iudæis ultra Iordanem habitantibus infestus, e Sami con-
 postremò cum magno & forti exercitu regio- tra Amma-
 nem ingressus, vrbes eorum subiungere co- nitas bellu.
 pit: nec contentus libertatem in præsens ab-
 stulisse, vt omnem rebellandi materiam in fu-
 turum adimeret, aux viro deditis, quàm vi

Anno mudi
 2880. An-
 te Christum
 nat 1084.

a Saulus d
 subditorum
 conspectu
 sese subdu-
 cit.

b Saul pro-
 cera statura.
 c Saul Rex
 a populo de-
 claratur.

An. mundi
2880. *Ante*
Christum
nat. 1084.

a Naas Am
manitarum
Rex Gala-
deni inu-
itas condi-
tiones pacis
offert.

b Galade-
norum ad
Israelitas
legatio.

c Saul Ia-
bsinis au-
xilium pro-
mittit.

subactis dextrum oculum eruebat: ut quoniam
scutum missitro prospectum negat, omnino inu-
siles bello fierent. hoc modo tractatis trans-
amnem incolentibus in Galadenam exercitum
duxit: & castrametatus ad primatiam regionis
urbem, cui nomen est Iabes, oratores eo misit,
quibus conditiones offerrent, ut aut deditione fa-
cta dextris oculis orbentur ut alij: aut interne-
cionem hominum & oppidorum excidium ex-
pectent, eligerent ipsi utrum mallent, paruum
corporis particulam decidere, an in omnium
facultatum simul & vite discrimen venire. Tam-
ancipiti optione tentum Galadeni, nec hostile
respondum dare ausi sunt, nec pacatum: sed in-
ducias septem dierum petierunt, ut b missis ad
con sanguineos nuncios postulatent auxilium. &
si impetratum fuerit, bellum gerant. sin mi-
nus, promittebant se deditionem facturos qua-
cunque conditione hosti liberet. Naases au-
tem qui Galadenos contemnebat, non graua-
tim inducias dedit, permissis undecunque sup-
petias implorare, qui euestigio pet. omnes Is-
raelitarum urbes nuncios dimiserunt, signifi-
cantes se minis Naasis in extremam despera-
tionem adductos. sed quocunque illi venissent
tantundem metus quantum mororis affere-
bant, ut nemo se mouere auderet. ceterum cum
ad regiam quoque venissent, & ibi etiam po-
pulus sicut in aliis oppidis afficeretur. nil aliud
quam moriens. Saulus rure domum reuertens,
& animaduersa mortis populi, scitatus satim
salutis res essent, & quæ noua causa tristitia: ex
nunciis omnia cognouit. mox c percutus diui-
no afflatu, ire eos iubet, & Iabesenis referre, se
tertia die venturum auxilio, & ante solem ex-
ortum hostes profligaturum, ut exortens Am-
monitas fufos ac fugatos, miseros vero ciues
periculo

periculo exemptos inspiciat. atque his mandatis, aliquot ex eis retinuit, quibus itineris ducibus vti decreuerat.

Ann. mundi
1880. *Ante*
Christ. nat.
1084.

Sauli victoria contra Ammaniticos.

CAP. VI.

VOLENS autem pœnæ formidine populum ad Ammaniticum bellum excitare. quò celerius conveniret, boum, qui forrè ab opere veniebant, neruos succidit, idem passuros minatus qui postridie cum armis ad Iordanè non afforent, secuturi quocunque ipse ac propheta ducerent. Eo metu factum est, ut cum omnes ad præfinitum tempus præstò essent, recensitis apud Balam oppidum coptis inuenirentur septingenta millia confluisse absque tribu Iudæ: quæ sola armavit LXX. millia. Transgressus dein Iordanem & b decem schœnorum spatium nocte vna emensus, ante solis ortum, quò destinatus, peruenit: & diuiso trifariam exercitu, vndique hostem nihil tale expectantem aggregat: & cæciter pugnando, ingenti strage edita, inter cæteros Naasen Regem occidit. Hæc victoria Sauli nomen apud omnes Hebræos in clypeum reddidit, fama longè latèque fortitudinè viri celebrante. Si qui enim erant qui prius eum contempnerent, tunc mutata in diuersum opinione nullo non honore dignum prædicabant. nam non contentus Iabese nos seruasse, in Ammanitarum regionem irruptione facta totam vastauit. & ditato ex præda exercitu, gloriose domum reuersus est. Populus e verò nimio gaudio gestiens, placebat sibi quòd talem Regem esset nactus, & illis, qui inutilem fore dixerant, insultabat, rogians vbi nunc essent isti contemptores, & ad supplicium eos deposcens

a Sauli ad bellum man datum
seria adhortatio.
1. Reg. 12.

b Decem Schœni 37. miliaria Italica continent.
c Saul Ammanitas & Naasen Regem occidit.
d Saul nomen apud omnes Hebræos in clypeum reddidit.
e Saul laudatur a populo.

*Anno mun-
di 2880.*

*Ante Chri-
stum natum
1084.*

*a Sauli con-
tra aduersa-
rios lenitas*

*b Saulum
Samuelite-
rum regis
in Galgala.*

*c Distinctio
gubernatio-
nis in popu-
lo Israeliti-
co.*

*d Samuel
innocentiam
suam populo
offertam fa-
cit.*

& alia multa iactabat, vt solet multitudo, quo-
ties in aliqua felicitate constituta contra auto-
rum aduersarios iritatur. Saulus a interea stu-
dium quidem ac beneuolentiam eorum col-
laudabat, sed iureiurando affirmavit non pas-
surum, vt quisquam e consanguinea multitudine
tam festo die rapiatur ad supplicium. Perini-
quum enim esse victoriam a Deo datam ciuili
sanguine pollueri: sed magis decere vt postis
odii diem epulis ac hilaritate transigant. Post-
huc b Samuele monente opus esse alteris co-
mitiis, per quæ Saulo rata fiat regni possessio,
conueniunt sit apud oppidam Galgala ibi rorsum
inspectante tota multitudine propheta vxixit
Saulum sacro oleo, atque iterum Regem con-
salutari fecit. Ita c factum est, vt mutato Reip.
statu, regia dominatio introduceretur. Sub Mo-
se enim & discipulo eius Iesu, qui cum exerci-
tui cum impetio præsunt, optimates rem admi-
nistrabant. post cuius mortem octodecim an.
populus sine summo magistratu vixit deinde
rursus ad pristinam regiminis formam redie-
runt, qui belli gerendi scientia & fortitudine
præcelleret, supremum iudicem constituen-
do. quam ob rem totum hoc tempus, quo talis sta-
tus durauit, appellauerunt Iudicum. Samuel
autem propheta, priusquam comitia dissolue-
rentur, sic est allocutus populum: Adiuro d
illos fratres Mosem & Aarone miferi, & patres
vestros ex Aegypto eduxit, vt absque pudore ac
metu omnive affectu alio, liberè dicatis, num
quid contra ius & æquum fecerim, vel proprii
lueri cupiditate, vel in alterius cuiusquam gra-
tiam. Coaguite me, si cuius vitulum aut ouem,
aut aliud quid tale accepi: cum tamen huius-
modi munuscula, quæ in quotidianam victum
cedunt,

erant, ab vltro dantibus sumere, vitio verti non soleat: aut si cuius iumento ad meas necessitates vsus sum. in his & similibus, si quæ offendi, nunc Rege præsentè dicite. Aclamatur est vno ore, nihil tale eū fecisse, sed sanctè & iustè principatū gessisse. Tum ille, Gaudeo nullas esse vestras de me querelas, at ego habeo non nihil quod conquerat, si vera loqui licet: quæ tamen iniuria magis ad Deum attinet, quem certè hoc factò valdè offendistis, quòd alium Regè poposcistis. oportebat enim vos meminisse, quòd a vobis vester Iacobus LXX. solis hominibus vestri generis comitatus, fame coactus in Ægyptū devenit. Cùmque ibi in multa millia propagata esset eius progenies, cæque graui & cõtumeliosa seruitute ab Ægyptiis premeretur, inuocantib. vestris patribus, absque vltro Rege Deus tantā multitudinem eripuit, missis in hoc Mose & Ayrone fratribus: qui vos in hanc terrā induxerūt, quam nunc possidetis, & tamē post talia beneficia non semel prodidistis verā pietatem ac religionem. Nihilominus subiugatos ab hostibus liberauit, dū eius ope vicistis primum Assyriorum potentiam, deinde Ammanitarū ac Moabitarum, & postremò Palæstinos. atque hæc omnia cõfecistis nõ Regū auspiciis, sed ductu Iephthæ & Gedeonis. Quæ igitur demetia vos impolit, vt detrectantes imperiū Dei, sub Rege esse malletis? Gessi tamē vobis morē, eo declarato, quē ipse elegit. Vt autē manifestè sciatis, Deū vobis iratū, nec ei placere in regnū versam vestrā Rempublicā, dabo euidentis signum diuinitus. Qualem enim nunquā quisquam, ætatis medio, vidit in hac regione b

An. mundi
2880.

Ante Chri.
nat. 1084.

a *Samuel*
populo pec-
cata & in-
gratitudinē
exprobras.

b *Samatō-*
tempestatem,
talem nūc impetrabo à Deo, quæ passas diu-
verbis meis fidem astruat. Vix b ea fatus erat, nūc Isra-
cum tanta vis tonitruum ac fulgurum & gran-
is inuif-
dinis ingruit, vt a tonitru, extremāque timentes sa-

An. mundi
2880.

Ante Chri-
stum nat.
1084.

a Adhor-
tatio ad cō-
siderationē
auxilij &
beneficij
Dei Israe-
litis exhibi-
ti.

faterentur se peccasse, & per inscientiam in hunc errorem prolapsos, rogarentque Prophetam, ut paterno affectu eos complexus, in gratiam Dei placati reponeret, & quemadmodum aliorum antea, huius quoque peccati veniam impetraret. pollicitus est ille rogaturum se pro eis Deum, & exoraturum: simulque^a consilium dedit, ut probi ac iusti esse perpetuo stude- rent, nec vnquam obliuiscerentur, in quan- tas clades & calamitates, ob neglectum virtu- tis, incidissent: meminissent præterea prodigi- orum Dei legumque per Moysen latarum, si- caram haberent, vel suam ipsorum vel Regis incolumitatem. quodd si hæc negligerent, prædi- xit gravem ultionem tam ipsis, quam Regi non desore. atque ita denuò confirmato in regno Saulo, conuentum missum fecit.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 6.

1. Reg. 17.
b Saul tria
millia sibi
& Ionatha
filio satelli-
tes conscri-
bit.

c Saul Pa-
lastinorum
castrum en-
pugnat.
d Palaestini
in Israelitis
signa mo-
uent.

Palaestini Hebraei bella aggressi vincuntur.

C A P. VII.

REx autem delectu habito, cōscriptis quetri- bus millibus, duo millia sibi voluit esse sa- tellitium, cum quibus ad habitandum Bethela se contulit: reliquos Ionathæ filij satellites esse iussit, quæ misit in Gabam. ille^c verò expugnauit castrum quoddam Palaestinatorum non longè in- de distans. Qui enim Gabam tenebant, perdo- mitis Iudæis arma ademerunt, & occupatis op- portunis locis præditiis ea communiuerunt, & omni prorsus fetti vsu eis interdixerunt. quã- obrem si quando agricolis opus esset aliquo feeramento, puta vomere aut ligone, aut alio ad colendum agrum necessario, à Palaestinis in- strumentum erat petendum. Vt^d verò audi- uerunt expugnatum castrum, indignati & non ferendam conuulsiellam dicstantes, arma ui-

contra

contra Iudæos trecenta millia peditum, currum
 triginta millia, equitum sex millia: & castra me-
 tari sunt ad oppidum Machinam. His a cognitis
 Rex Saul profectus est Galgala: & dimissis pri-
 uis conibus per rotam ditionem, edicit, ut qui Sal-
 nam vult libertatem populi, contra Palæstinos
 arma capiat: dissimulans interim eorum poten-
 tiam, & negans tales esse, ut timeri debeant. sed
 ubi certò competum est, maximum esse hostium
 numerum, metu omnes Sauli subditos occupat:
 & pars in speluncas, ac loca subterranea se ab-
 dunt. plures verò ultra Iordanem fugiunt, quæ
 regio à Gadi & Rubeli tribubus tenebatur. Sau-
 lus autè accessit Prophetam, ut de communi co-
 silio res geratur. Ille renunciat, debere cum eo-
 dem loco manentem comparare victimas: se e-
 nim post septem dies venturum, ut, immolatis
 Sabbato victimis, cum hoste prælio decernatur.
 at ille expectauit quidem quantum Propheta
 iusserat, sed non per omnia fuit obediens. Cum
 enim cunctans Prophetam cerneret, & se pau-
 latim à militibus deseri, victimas ad altare obru-
 lit. Cùmque nunciarum esset, Prophetam aduen-
 zare, honore causa obuiam ei prodit. Ille ema-
 nantem dixit, quod, neglectis suis mandatis, se
 absente preces & sacrificia, quæ Dei voluntate
 facienda erant pro populo, temerè occupasset.
 Saulo verò excusante, expectasse se ad statutum
 diem non metum: sed cum milites, audito ho-
 stem relicta Machina petere Galgala, metu se
 deferrent, necessitate cogente, properasse ad sa-
 crificium: Consultius, inquit Propheta, fecisses,
 si mihi paruisses, & præ nimia festinatione
 Deum, cuius ego mentis interpret sum, non
 contempnisses. nam per obedientiam & tibi
 diuturnitatem regni, & posteris successionem
 parare poteris. Ita Samuel offensus Regis facto

An. mundi
2880.

Ante Chris-
tum natum
1084.

a Israelita
hostium co-
piis terram
tur.

b Saul contra
Dei manda-
tum & Sa-
muelis volun-
tatem victi-
mas ad alta-
re offerre.
c Samuel
Regem Saul
accusat.

An. mundi
2880.

Ante Chri.
mat. 1084.

Hedio &
Ruffinus
a Palastini
Hebraeorum
regionem po-
pulantur.

1. Reg. 14.
b. Ionathas
cum armige-
ro clam ho-
stium castra
ingreditur.

domum est reuersus. Saulus autem cum sexcen-
tis tantum militibus & Ionatha filio venit in vr-
bem Gabsonem. horum maior pars non erat
armis instructa, quod ea regio nec ferrum habe-
ret, nec armorum fabros: quod cura Palastino-
rum cuiusdam fuisse diximus. hi a diuiso trifaria
exercitu, per totidem vias regionem Hebræorum
ingressi omnia populabantur, spectante Saulo
Rege cum filio, nec valente prohibere hostem,
propter suorum paucitatem. Occupauerant e-
nim collem quendam cum Pontifice Achia, qui
fuit vnus ex Elis Pontificis posteris, & videntes
suorum res impune agi & ferri, grauius ange-
bantur, quod in se nihil esset præsidij. Filius ve-
rò Saulis cum armigero suo conspirat, vt clam
ingressi castra hostium tumultum aliquem &
trepidationem in eis excitarent: & famulo om-
nem operam in quemuis euentum pollicente,
etiam si mori oporteat, soli à colle descenden-
tes versus hostium castra iter faciunt. ea lita e-
rant in loco prærupto, qui tribus angulis in lon-
gum excurtebat, tupe circumquaq. cincta, ceu
munimento contra insultus hostium. Quapro-
pter negligētius custodiebatur, quia propter na-
tutam loci non solū ascendere, sed ne accedere
quidem tutum videbatur. Ergo postquam eò
acceperunt, Ionathas confortabat armigerū ad
hostem aggrediendū. Si nos, inquit, viderint, ius-
serintque ascendere, omen victoriæ accipiendū
est: quod si tacuerint, neque nos vocauerint, re-
uertamur. Cūque propius ad hostilia castra ac-
cederent appetente iam die, Palastini vbi hoc
viderunt inter se dicebant: ex antus & cunicu-
lis prorepunt Hebræi. deinde Ionathas cum ar-
migero inclamabant, Venite huc daturi pennis
audacia. Quam vocem Sauli filius cupide arri-
piens, vt indubitatum omen victoriæ, tunc
quidem

quidem recessit ē loco in quo conspecti fuerāt.
sed ex alia parte ad rupem accedentes propter
solum incultoditam, magno labore difficultate
loca superata euaserunt ad hostem. aggressique
a sopitos viginti ex his interfecerunt, & totum
exercitum stupore ac consternatione reple-
runt: ut abiectis armis in fugā se darent. plerique
verō non noscitantē inter se; quōd ex multis
gentibus constati essent, pro hostibus se inuicē
inuadebant: & cum non potarent duos tantum
Hebræos in castra penetrasse, mutuo marte ca-
debant. quidam metu vulnerū in præcipitia aut
ipsi suebant, aut, ut sit in turba tumultuante, alij
ab alijs protrudebantur. Cūque b renūciatū
esset Regi per speculatores tumultum esse in ca-
stris Palæstinarum, Interrogauit Saulus, num ali-
quis ē suis abesset: & audito filium cum armige-
ro abesse, iubet Pontificem sumpto Sacerdotali
habitu de futuris vaticinari. Quo respondente
victoriam Deum & hostium cladem promitte-
re, ducit militem in Palæstinos, & perturbatos
adoritur, iam ante ipsos inter se depugnantes.
quo audito, qui antē in speluncas & subterranea
se abdiderant, & ipsi prorumpentes militibus
Sauli se agglomerant. tamque ad decem millia
creuerant, hostemque tota ea regione palantem
insectabantur. Ibi Rex sue nimio gaudio parū
sui compos, quōd difficile sit extremam felicita-
tem moderato animo ferre, siue per inscitiam,
dignum quiddam reprehensione admisit. Volēs
enim meritis pœnas à Palæstinis ad satietatem
repetere, diris deuouit eum quicunque inter-
misia exde, ante noctem cibum caperet, nolens
ante tenebras insequendi & exdendi finem
facere. Paulo c post cum delati essent ad quan-
dam syluam Ephraimiticæ tribus refectam a-
pibus, filius Sauli, qui non exaudierat patris

An. mundi
2880.

Ante Chris-
tum nat.

1084.

a Iona-
thas
in Palæsti-
nam exerci-
tu quosdam
trucidat, re-
liqui se inui-
cem aduersus

& dant se
in fugam.

Heoio &
Ruffinus

cap. 7.

b Saul tu-
multum esse

in castris Pa-
læstinarum

certius fa-
ctum eos ad-
oritur.

c Sauli odi-
um quod

Iona-
thas in

securus volat

An mundi.

1280.

*Anie Chri.**nat. 1084**a Carnibus
cruentis He
brai vescun
tur.*

imprecationes, cæsq; consensu populi ratas ha-
 biras, factū fortè nactus expressum inde mel ede-
 bat: & monitus, quòd pater additis execrationi-
 bus, interdixisset, ne quisquam cibum ante solis
 occasumsumeret, edere quidem destitit: nega-
 uit tamen rectè id à patre factū, maiore enim vi
 & alacritate hostem persecuturos fuisse, si cor-
 pora cibo recurauissent, & longè plures, assecu-
 turos fuisse ac trucidaturos itaque cæsis Palaesti-
 norum multis millibus, sub vesperam demum
 eorum castra diripiunt: & inter cæteram prædā,
 magna pecudum copia reperta mactant, carni-
 bûque nondum à cruore purgatis vescuntur:
 quod è vestigio Regi à scribis renunciatum est,
 vulgus militum in Deum peccare, & carnes etiā
 tum cruentas coquere ac edere. Tum Saulus iu-
 ber saxum grande in medium prouolui: edicit-
 que, ut super illud pecudes iugulent, nève car-
 nes cum sanguine comedant: quia factum hoc
 Deo displicet, cui edicto cum omnes parerent,
 statuit ibi altare, & impositis victimis holocau-
 toma Deo incendit: idque altare omnium pri-
 mum à Saulo exstructum est. cūque eadem
 nocte, priusquam vires & animos resumerent,
 hostium reliquias vellet cōficere, & miles haud
 grauatim imperata faceret, magnam præ se fe-
 rens alacritatem, accito Pontifice, iubet eum di-
 uinam super hoc voluntatem quærere, an sibi re-
 liquum hostilem exercitum delere permittatur.
 Pontifice verò negante Deum responsum velle
 reddere: non temerè est, inquit Rex, hoc Dei si-
 lentium, qui ante hac vitrò solebat, quid facto
 esset opus, consulere: sed oportet aliquod latè
 in nobis peccatum esse, quo offensus tacet. Sed
 iuro per eum ipsum, quòd etiam si filius meus
 Ionathas peccatum id commisisset, vi Deum pla-
 cent, capitis poenam ab eo exigam, non secus,
 quàm

Quam si de quouis, nihil ad cognationem meam
 Pertinente, supplicium sumendum sit: cum ac-
 clamante multitudine, ut hac faciat, vniuersos
 confestim in vnum locum statuit: & ipse cum fi-
 lio seorsum stans, forte * deprehensus quis
 in culpa sit. cumque fors Ionatham indicaret, in-
 terrogat quid fecisset, & cuius peccati sibi esset
 conscius tum ille, Equidem pater, nihil aliud
 scio, nisi quod heri dum hostem persequor, e-
 dicti tui nescius de fauo degulsaui. Saulus vero
 iurat se eum occisurum, pluris, quam genus aut
 naturam aut affectus, iusiurandum facies. Ille ne
 presenti quidem periculo territus, magno ac ge-
 neroso animo se praeiubuit. Nihil, inquit, depre-
 cor pater. Libenter enim hanc mortem fore,
 quae te religione soluit, dum prius tam magnifi-
 cam victoriam videre contigit maximum enim
 mihi fuit solatium, Palæstinorum insolentiā
 ab Hebræis esse perdomitam. Hac iuuenis indo-
 le omnis multitudo ad dolorem & miserationē
 flecta est, iurantesque non lauros se, ut occidatur
 Ionathas autor tam luculentæ victoriæ. atque
 ita iuuenem irato patri eripiunt, & vota Deo fa-
 ciunt, ut ipsum immunem à peccato faciat. Sau-
 lus victor do- num reuertitur, caelis circiter sex-
 aginta millibus hostium. Feliciter deinde regna-
 uit, & contra finitimos Ammanitas & Moabitas,
 Palæstinosisque & Idumæos ac Aræabæas, & d. d. Oba-
 Regem Oba multas res gessit prosperè. Habuit
 autem liberos mates tres, Ionatham, Iesum,
 Melchisum. Filiae fuerunt ei Merob & Michael.
 Copiarum imperium dedit patriuclui Abenaro.
 Is Neri fuit filius Neros vero & Cis Sauli pater
 germani facere Abellæ filij. Abundabit autem &
 equitatu & curribus, & cum quocunque hoste
 congressus semper victor reuertebatur, ita ut
 Hebræorum res ad felicem statum perduxerit,

Ann. mūdā
 1880. *Ante*
Christ. nat.
 1084.

a Saul per
fortes causā
irati l. ei
perquisit.
b Sauli pro
prium filium
more paratū
interficere
conatur.

c Israhelici
Ionathan
irato patri
eripiunt.

d d. Oba
Soba.

e Saul sem-
per victor.

*Anno mudi
883. Ante
Christum
nat. 1081.*

& potentiam eorum in tantum auxerit, vt omnibus finitimis essent formidabiles. ex iuuentutis vero numero robore ac specie præstantissimum quæque suum deligebat satellitium.

Victoria Sauli contra Amalecitas.

CAP. VIII.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 8.

1. Reg. 15.

2. Samuel

Saulum ex

Dei manda

to cum Ama

leccitarum

lectis bellum

ut gerat co-

munes facit.

*b saul recē-
sio milite in
tribus iuda
triginta mil-
lia inuenit.
c Saul Ama-
leccitarum
urbes expu-
gnat.*

SAmuel^a autem ad Saulum veniens, ait se ad illum missum à Deo, vt eum commonefaceret, electione Dei ceteris eum in regno prælatū, atque ided par esse, vt ei morem gerat in omnibus: quandoquidem ipse præsit populis, Deus autem & Regibus & ceteris rebus omnibus. Hæc igitur, inquit, sunt mandata Domini. Quoniam Amalecitarum Hebræos in deserto multis affecerūt iniurijs, dum egressi ex Aegypto in eam, quam nunc tenent regionem, proficiscuntur, oportet iusto bello in eos vindicare, & deuictos interuisione delere: scireque in omnem sexum aq̃tatem, & has illis pro iniurijs patribus olim illatis pœnas rependere, ac ne iumentis quidem alitque pecudibus parcere, aut inde quicquam prædæ nomine vsurpare, sed omnia Deo sacra esse, vt iuxta Moysi præceptum Amalecitarum nomen rerum natura deleatur. Pollicitus est Saulus facturum se omnia: & ratus obedientiam in hoc consistere, si non pareret tantum, sed etiam quam celerrimè mandata exsequeretur, cōfestim omnes vndique copias contrahit, & recensito apud Galgala milite, absq; tribu iuda citat quadraginta millia cōperit: quæ tribus ex suo tantum delectu præbuit triginta millia. Saulus autē Amalecitarum terram cum exercitu irumpens, pluribus locis insidias circa torrentem disposuit, vt non solum Marte aperto eos infestaret, sed ex improviso etiā per vias circumuolutos opprimeret. Postremò magno pralio in fu-

gam

gam verfos non prius persequi destitit quam ad
vnum omnes ferro tolleret. Quod opus postea
quam ita, vt diuinitus prædictum fuerat, successit,
oppidatim bellum circumferre cepit: quorum
aliquot machinis, alia cuniculis & operibus, nō
nulla fame, siti, aliisque modis cum expugna-
set, vsque ad mulieres & pueros cadibus grassa-
tus est, nec crudele nec inhumanum hoc ratus:
primum quod in hostem sciziter, deinde quod
insu Deī, cui non parere periculosum est. Ce-
pit etiam Regem hostium Agagum, cuius ma-
gnitudinem ac pulchritudinem corporis mira-
tus, seruare eum decreuit, idque non ex Dei sen-
tentia: sed victus affectu proprio, incoessam mi-
serendi licentiam suo periculo sibi vsurpans.
Deus enim ita Amalecitas oderat, vt ne infanti
bus quidem parceret, quos natura ipsa misera-
tione ceteris digniores esse voluit. Saulus autē
regem ipsum hostium, & malorum omnium
Hebræis autorem seruauit, plurius eius formam,
quā Dei mandata faciens. Hoc & eius peccatū
imitatus est mox populus & ipsi enim iumentis
ac pecoribus pepercerunt, in prædam contra
Dei mandatum abactis, pecunias etiam, ceterā
que opes diripuerunt, nihil perdentes nisi con-
tempnibile. Itaque deuictis omnibus, a Pelusio,
que vrbs est in Egypti finibus, vsq; ad rubrū ma-
re, totam eam regionem Saulus vastauit, sola Si-
cimitarum gente intacta, qui in Madianæ tertæ
medirullio habitant. Hos ante belli principium
admonuit per nuncios, vt secederēt, ne res suas
cum Amalecitarū rebus miscerent, ne ex eo b. l
lo & ad ipsos cladis aliquid perueniret. Studere
enim se eorū incolumitati, propter cognationē Hedio &
quæ illis cū Raguele Moīis socero intercedebat. Rufinus
Atque ita Saulus, ac si nihil esset prætermis- cap. 9.

An mundi
1883. Ante
Christi natū.
1081.

a Agagum
Amalecita-
rum Regem
Saul caput,
& contra
Dei manda-
tum seruauit.

b Hebræis
mentis & pe-
coribus ho-
stium in præ-
dam contra
Dei manda-
tum abactis
percurrunt.

Ann. mundi
2883.

Ante Christi
nat.
1081.

a Deo pro-
pter inobedi-
tiam Saulis
offenditur.

b Samuel
Deū Saulo
conciliare co-
natur.

c Indulgentia
nimia & le-
uitate mali
in proposito
cōfirmatur.

d Saulum Sa-
muēl obin-
gat.

e Deū contem-
ptus in quib-
conficitur.

lum ex iis quæ propheta iuxta Dei voluntatem de bello gerendo mandauerat, sed omnia fuissent ad vnguem obseruata, lætus victoriæ domū reuertitur. Deus ^a autem offensus est, quod regi erat paritum, & quod populus pecudes in prædā vetterat, cū ipse neutrum permisisset. Iniquū enim erat, cuius ope victoriæ cōtingit, eius mādātā contēni, etiam si is mortalis aliquis fuisset. Admonēs igitur ea de re Propheta, ait se pœnitere Saulū elegisse, qui nō curet iustā suā exequi, sed malit, quicquid ipsi visum fuerit, facere. His auditis ^b Samuel vehemēter cōtributus, per totā noctē suis precibus Deū Saulo conciliare conabatur. At ille quantūlibet à Propheta rogatus veniā Regi nō annuit quòd non placeret peccatā donari in gratiā deprecatoris: quæ

nō aliāde magis nascatur, quā ex nimia eorū, in quos peccatur indulgentia: qui dī lenitatis gloria occupantur imprudētes maiore delinquēdi ansam offeunt. Postquā igitur Deus preces Prophetæ nō admisit, & satis apparuit flecti: cū non posse, prima luce Samuel ad Regē, Galgalis vici agentē, proficiscitur, hunc quā primū Rex vidit, accurrēs salutaui, dicens se gratias agere Deo pro victoriā: omniāque iuxta voluntatē eius esse peracta. Tū ^d Samuel: qui sit igitur quod voces iumentorū & pecudū in castris audis? Respondit Rex, populū hęc ad sacrificiā referuasse, sed gementem Amalecitarū internecione iuxta mandū deletā, nemine superstitē. Solū se captiū adducere eorū Regē, de quo ex Prophetæ cōsilio se decreturū. Ad hæc Propheta respōdit. Nō sacrificiis delēctari Deū, sed viris bonis ac iustis, hos autē esse, qui volūtatē & mādātis eius obsequuntur, nihilque à se rectē fieri putāt, nisi quod iuxta eius præcepta fiat. Cōtemptū ^e enim eius consistere non in non sacrificando, sed in non obe-

Ante Christi
nat. 1081.
Ann. mundi
2883.
Deus
Saulum
conciliare
conatur.
Indulgentia
nimia &
leuitate
mali in
proposito
confirmatur.
Saulum
Samuelem
obin-
gat.
Deum
contem-
ptus in
quibus
conficitur.

obediendo: & qui non obediunt, unicūque hoc & verum sacrificium non offerunt, ab his Deum, nec multas saginatas victimas, nec donaria ex auro argenteve fabricata vel postulare vel admittere: sed auersari hæc vt maliciæ magis quàm pietatis argumenta. Contrà qui id solum meminerunt quod ab ipso iussum est, & mori mallet quàm inde discedere, his delecta-
*ri, ac ne victimas quidè ab his requirere. quod si etiam sacrificare aliquid libuerit, pauperem honorem gratius ab his accipere, quàm à quocunque alio vel ditissimo. Tu b igitur, inquit, b Samuel scito te in irâ Dei incurtisse: contempsisti enim Saulo iram & neglexisti mandata eius. Nam quibus oculis Dei reputas eum inspecturum sacrificiū ex tebus perditioni destinatis, nisi fortè idem esse putas, perire, & immolari Deo. Quapropter expectabis amissionem regni & huius potestatis, qua elatus contra autorem tuæ felicitatis, mandata eius neglexisti. Saulus e autèm falsus est se peccasse & malè fecisse, quod verbis Prophetæ non parul-
 set. metu tamen coactum se id fecisse. quod non auderet militem prædæ cupiditate accensum cohibere. Sed da veniam, inquit, & propitius esto. Cæuebo enim in posterum, ne in simile peccatum incidam. Rogabátque vt maneret tantisper, dum pacificas hostias pro se offerret. Ille verò qui præuidebat Deum nulla sectendum victimam, abire incepit.*

Samuel ad Davidem regiam potestatem transfert. d Saulus Sâ

CAP. IX.

mulam retulit

TVM d Saulus retinere eum volens iniecit manum in pallium: & quia Samuel prope tantius discedebat, scissura facta est in vestimentis eius scindit. cumque Propheta dixisset, sic scindendum eius regnum, & percuturum ad virum iustum & iustum.

An. mundi 1883.

Ante Christi. nas. 1081.

a Verum ac Deo placens sacrificium.

b Samuel scito te in irâ Dei incurtisse: contempsisti enim Saulo iram & neglexisti mandata eius. Nam quibus oculis Dei reputas eum inspecturum sacrificiū ex tebus perditioni destinatis, nisi fortè idem esse putas, perire, & immolari Deo. Quapropter expectabis amissionem regni & huius potestatis, qua elatus contra autorem tuæ felicitatis, mandata eius neglexisti.

c Saul se peccasse fatetur. ac veniam præcatur, quatenus ei donatur.

bonum (Deum enim in proposito manere, neque similem esse homini natura mutabili) Saulus ferebatur Deum sibi metitò infensum, sed factū insectū fieri nō posse. Rogabāque saltem hoc honoris sibi haberet, ut Deū simul in presentia populi adoraret. Fecit ei hanc gratiā Samuel, & vnā cū illo adoratū iuit. Post ² hęc adductus est ad eum Agag Rex Amalecitarū, qui cū d. mortem amaram exclamasset, audiuit Prophetā: quemadmodum tu multis Hebræorum matribus cæsis earum filiis lamenta & lacrum attulisti, ita æquum est, ut ipse matris mortificiam afferas, iussitque eum ibidem in Galgalis interfici: ipse verò reuersus est Ramathā. Rex verò tum demum sentiens in quā malā, offenso Deo, peruenisset, ad Gaba regiam proficiscitur: quod nomen collem significat: nec post illam diem vnquam in Propheta conspectum venit. Samuel: ^b verò vicē eius molestē ferenti, Deus hanc curā mittere iussit, & assumpto sacro oleo, Bethlema profetisci ad Iessum Orbedæ filium, & ex eius filiis eum vngere, quem ipse indicasset sibi regno dignum videri. Cūque Propheta diceret vereri se, ne, si Saulus hoc senserit, vel per insidias vel etiam aperta vi perniciem sibi moliretur, iussus hac de re securus esse, ad dictum oppidum peruenit. Eo loci magno hominum concursu saluatus est, querentibusque aduentus causam, sacrificatum se venisse dixit. Peracto sacro Iessum ad epulas vnā cum filiis conuocat: visque natu maximo eximia statura ac forma iuuenis, coniticebat inde hunc esse regnaturū. Sed hac parte non est peritus formā, assequutus Dei providentiam. Percontatī enim an hunc iuuenem vngere deberet, quem ipse admiratus dignum regno ducebat, responsum est, non eadem spectare Deū quā homines. Tu

An mundi
2883.

Ante Christi
sum nat.
1081.

Medio &
Ruffinus
Cap. 10.

Amalecita
vñ Rex Sa-
muels iussu
interficiunt.

2. Reg. 18.

Samuelem
Deus Bethle-
hem Danidē
in Regem re-
rogat, mic-
ha.

Deus vñ cor-
poris formā,
sic animi
diuites spe-
ctat.

Inquit, visa iuuenis pulchritudine iam satis dignum principatu existimas: apud me verò non eximie corporis formæ præmium est regnum, sed animi virtuti: & cum requiro qui hac sit perfectè excukus, pietatèque ac iustitia, obedientia & fortitudine animum exornatus. His auditis Propheta iubet Iessæum filios omnes ostendere: mōxque & alij quinque adfuerunt. horum nomina iuxta ætatis ordinem sunt hæc: Eliabus, Aminadabus, Samma, Nathanael, Rael, Asamus. His quoque visis, qui nihilo deteriores forma erant, Propheta rogat Deum, quisnam ex his eligendus esset. & audito quod nullus, sciscitatur ex Iessæo, num quos præterea liberos habeat. Quo respondente, esse etiam vnum nomine Dauidem, qui curam gerat gregum, Propheta iubet vt confestim vocetur: non enim licitum esse absque illo sacrum epulum celebrari. qui postquam accitus à patre venit, adolescens colore flauus, & maritum quiddam tuens, aliqui liberali specie: tum Propheta ad patrem versus submissa voce, hic est, inquit, quem regnare Deo visum est. & cum dicto accumbit: & proximum sibi adolescentem collocat, ac deinceps patrem cum reliquis filiis. Depromit deinde sacrum oleum, quo debitorum Dauidem in aurem admonet, Deum ita velle vt regnum in populum obri-
neat: præcipitque vt iustitiam colat, & operam
det, ne vnquam à mandatis Dei discedat. Hoc enim pacto & regnum eius fore diuturnum, & familiam vniuersam illustre nomen consequuram. Palæstinos quoque ab illo subigendos, & cum quibuscumque gentibus congressus fuerit, semper victorem rediturum, in nemque inde gloriâ tam sibi paraturum quam posteris relicturum. Post hæc mandata Samue-

*An. mundi
2885. Ante
Christum
nat. 1081.*

*a Iessæi filij
præstati cer-
pore regno
hand præsti-
ciendi.*

*b Dauidem
in Regē Sa-
muel unxit.*

*c Numen de
serto Saulis
ad Dauidē
commigras
qui propheta
tare incipit.*

An. mundi
2883.

Ante Chri.
nat. 1081.

domum proficiscitur, simulque numen deserto Saulo, ad Dauidem cōmigrat. quo factum est vt hic concepto diuino spiritu prophettare inciperet, Saulus verò in morbum dæmoniacum incideret, ita vt præfocari ac strangulati videretur, nec aliam opem inuenirent medici, quàm si quis peritus excantator adhiberetur, monueruntque vbique inquirendum, qui quoties Rex à dæmone ageretur, stans ad caput eius voce ac fidibus sacros hymnos caneret. Cùmque Rex sine mora quæti talem mandasset, quidam exstantibus ait se apud Bethlema uidisse filium Iesæ, adolescentem liberali forma, & præter aliã honestam institutionem hymnos ad cytharam canere doctum, ac ne militarium quidem exercitiorum rudem. Mirtantur ergo ad Iesæum abducturi Dauidem à gregibus: nunciântque patri, Regem audita adolescentis tam forma quàm virtute, cupere, ipsum videre. Paruit Iesæus, simulque munera per filium Regi misit. Cùmque a venisset confestim à Rege admodum læto in satellitum assumitur, in magno apud eum pretio habitus. Quoties enim à dæmone ageretur, vnicui erat in excantatione remedium: & solus Dauid hymnos ad Citharam accinens, Regem ad sanam mentem reducebat. Impetratum est igitur à Iesæo, vt filium apud Regem degere pateretur, quandoquidem tantopere eius præsentia delectabatur.

Hedio &
Ruffinus.
Cap. 11.

1. Reg. 17.
b. Alia Pa.
læstinorum
contra He-
braos expe-
ditio.

Expeditiō nona Palæstinorum contra Hebræos.

C A P. X.

Aliquanto b autem post Palæstini conscripto numeroso exercitu bellum Israelitis infecerunt, & castra inter Sochum & Azecum oppida metantur, nec Saulus cunctatus ducto in hostium exercitu, effecit, vt prioribus castris relictis in mu-

In munitiorem quandam collem è Regione Israeliticam Palzilinì se conferrent, valle quadã inter virosque intercedente. In hac è castris hostium ã descendit Gittzeus Goliathus, vir prodigiosa statura, quatuor enim cubitos vno palmo superabat, vastos artus cõuenienti armatura protectus. Thorax quinque millia scilõrum pendebat, huic moli respondebat & galea & ocreæ. prægrandem etiã hastam non dextra gestabat, sed humero sustinebat, sexcõtorum scilõrum ferro^o cuspidatã, ponẽ sequebatur armatorum phalanx. Hic cum intervertrãque acie constitisset, immani voce sublata. Quid opus best, inquit, b Goliathim Hebræi ancipitem martis aleam vos subire? Da te mihi aduersatum & duorum periculo decernatur, penes viros futura sit victoria: vt quorum miles succubuerit, alterius partis iugum expãto suscipiant, præstat enim vnum aliquẽ quãtorum exercitum, in periculum adducere. Hæc locutus retrõ ad suos reuertitur. Sequenti die rursum procedens eisdem verbis est vsus atque ita per quadraginta dies prouocare hostem prædictis conditionibus non destitit, stupente Saulo cum vniuerso exercitu qui prodibant quidẽ in aciem, sed à neutris initium pugnæ fiebat. Ad hanc expeditionem profecturus Saulus Dauidem remiserať patri, contentus tribus aliis eius filiis, qui tum signa regia sequebantur, isque ad gregum curam intermissã se receperat. Sed dum bellum ducitur magis quã geritur, missus à patre venit in castra visurus quo in statum essent, & fratribus necẽssaria portaturus. Interim Goliathus ex more progreditur, & iam insolentior exprobrat, ne vnum quidem esse inter Hebræos qui in singulare certamen descendere audeat. Forẽ cum Dauid cum fratribus colloquebatur de patre & rebus domesticis, audis

An. mundi
2883.

Ante Chri.
nat. 1081.

a Goliath
vir prodigio
sa statura in
ter Palaſti-
nos.

b Goliathim
gulare certa
mũ Hebræi
denunciat.

c Saulus Da
uidem remis
it patri.

An. mundi
1283.

Anno Chri-
stiani natum
1081.

à David cō-
Goliath cō-
gredi cupit.

b David a-
gum raptum
ex ore Leo-
nis recipit,
ipsamque fe-
ram occidit.
c David vr-
sum trucidat.
d David ar-
mis, quibus
ad pugnam
Saulo instru-
tus erat, de-
positis, fun-
da armatus
in hostem
properat.

etque barbari conuiciis grauer commotus, se-
paratum dixit ut hostem excipiat. At Eliab
maximus fratrum obiurgat hominem per im-
petitiam rerum supra quam aetatem eius deceat
ferocientem, addens satius esse ut ad patrem ac
greges quam primum reuertatur, reueritus est
David fratrem, nihilominus a apud alios mili-
tes professus est sibi non deesse animum ad sin-
gularem pugnam, ita ut celeriter ad Regem de
hoc sit perlatum. quare accitus & iussus quid
veller dicere, Non est, inquit, Rex cur abijcia-
mus animos aut formidemus. Ego congressus
cum hoste insolentiam eius compescam, & elu-
tum, ac ferocientem prosternam, & ex terri-
bili decidendum reddam, tantoque erit tua si-
mul & tuorum illustrior gloria, quod ab ado-
lescente magis quam viro hostis deuictus vide-
bitur, Saulo vero landante generosum eius ani-
mum, nec tamen audente rem tantam tam re-
netz grati committere. Non est, inquit, quod
dubites: nam hæc Deo fretus polliceor: cuius su-
perem iam non semel expertus sum. Quam-
b enim paternos greges pascere, raptum a-
gnum ex ore leonis recepi, ipsamque feram in
me imperum vertentem cauda correptam, so-
lòque affligam occidi: neque mitius tragati
visum greges inuadentem: & hanc quoque be-
luam nihilo plus facio, qui cum in Deum at-
que homines conuicia euomat, non patietur
coeleste numen impune hoc illum auferre, sed
meis cum manibus perdomabit. Effecit tam
promptè audacia iuuenis, ut Rex omnia fausta
precatas ad pugnam cum mitteret, instructum
prius thorace regio, simulque ense ac galea.
Tum d David, qui armis gestandis non assueue-
rat, grauari se his magis quam muniri sentiebat:
Tuus sit, inquit, hic ornatus, qui gestare cum

Esidoneus: mihi famulo tuo permitte meo arbitratu pugnam capeilere: & cui dicto arma depouit, baculumque tantum assumpsit: & coniectis in peram quinque lapidibus de glarea torrentis, funda dextram armatus in hostem propebat. Hunc apparatus postquam vidit barbarus, aded contempsit, ut per ludibrium percontaretur, num se canem putaret, qui armis ad canes accendos apiti instructus ad pugnam prodiret. Imò & caneviliorem, respondit David, quo dicto commotus Goliathus, fanda & intanda conviciatus, minatus est se cadauer eius frustatim fecis alitibusq; pabulo sparsurum. Tum David, Tu me in vadis hasta tpa confusus ac thorace & gladio: mihi verd pro armatura Deus est, qui te ac tuum exercitum nostris manibus hodie deleturus est: auferam enim tuum caput, & reliquū truncum canibus tui similibus laniandum relinquam: & discant omnes quod Deus curam Hebræorum habet, eūsq; providentia vires nobis simul atque arma suggerit: sicut contrā ubi eius fauor deest, nullus apparatus proficit. Interim Palæstinus armis grauior quā ut procurseret posset, magnis passibus in iuuenem ac incertum contempit ferebatur.

Singulari certamen David & Goliath, secutaq; Palæstinorum clades.

CA. XL.

Hic David impigre occurrit, occultum adiutorem Deum secum in certamen ducens: & promptum d pera in hoc selectum ē torrente vnum lapidem, funda rotatum tanta vi in aduersum hostis frontem insigit, ut ad cerebrum vsque penetraret: quo ictu sopitus Goliathus in faciem est prostratus. Accurrit victor alacris, & quod ipse inertis esset, suo sibi

*An. riuadē
288.*

*Anse Christi
sum nat.
1081.*

*a David hū
stem accedū
continū.*

*b David
cū Goliatho
ante cōpro
fium collo
quium.*

*c David
victor
Goliatho.*

An. mundi
2883. *Ante*
Christi. nat.
1081.

a Palastini
terga ver-
tunt.

gladio barbarâ obtruncat: tantumque in eo mo-
menti fuit ut a è vestigio Palastini terga verte-
rent. Videntes enim præstantissimum ex suis ia-
cere, nullam amplius spem superesse rati, turpi
ac ignominiosa fuga periculo se eximere cona-
bantur. Tum Saulus & vniuersus Hebræorum
exercitus, sublato militari clamore, in trepidos
irruunt, & quotquot assequi poterant cædentes
vsque ad Gittæ fines ac portas Ascalonis perse-
quuntur. Cecideruntque b Palastinorum tri-
ginta millia, & duplo plures sunt vulnerati.
Saulus verò a persequendo reuersus castra ho-
stium diripit ac incendit. Caput autem Go-
liathi David in suum tentorium reportauit, &
gladium eius Deo consecrauit. Motus e deinde
invidia Saulus corpi clam Davidem odisse, hac
potissimam occasione. Cum enim victor cum
exercitu reuerteretur, honoris causa obuiam ve-
nientem ei mulierum ac puellarum chori ad cym-
balâ ac tympana canentes. Mulierum cantio-
nem facit, fuit Saulum milles hosites profligasse: virgi-
num item, Davidem decies milles sustulisse.
Itaque audiens decuplo potiores victoriz par-
tes adollescenti tribui, & ratus post tam glorio-
sum testimonium nihil ei superesse sperandū
nisi regnum, suspectum eum habere corpit: &
parum tutum putans armatum circa se versari
ex a satellite tribunum fecit, non tam illius ho-
nori quam suæ securitati consultum volens, ut
sæpè hostibus obiectum aliquis casus è medio
tolleret. David autè nusquam diuina ope desti-
tutus, quocumque mitteretur rem feliciter gere-
bat: ut ob eximiam fortitudinem non solum a-
pud populum gratosus fieret, sed etiam Sauli
filia a virgo amore eius caperetur, ita ut ne patre
quidem latere id posset. Na & cum se am-
pliores insidiarum tentandarum occasionem
putans,

putans, renunciantibus puellæ amorem, libèter se illam ei traditurum respondit, futuram periculorum & exitij causam: Promitto^a, inquit, filiz coniugiũ, si sexcenta hostium capita afferat. Scio illum honoris audire, & ex periculis gloriam petere non recusaturum, sed fortiter Palæstinorum inuasurum: id quod mihi bonũ erit & cõmodum, sic enim sine mea infamia sublatu securitatem nobis afferet. Mittit deinde domesticos qui Davidis mentem perentarent, quomodo erga puellæ coniugium sit affectus. Qui cum indicassent ei, quod ob gratiam quæ cum apud Regem tũ apud populũ polleret, Saulus generũ sibi eum destinasset: Vobis, inquit, fortassis mediocres res videtur generum regum fieri, mihi certè non item, qui conscius mihi sum quàm plebeiis ortus sim natalibus. Quo renunciato, Saulus ad domesticos, dicite, inquit, nihil memorari pecunias aut dona quæ sponsæ offerat, hoc enim vendere fuerit filiam magis quàm elocare. Sed cupere generum, fortitudine aliisq; virtutibus præcellentem: quales in ipso iam comperi. poscere autem pro nuptiis filiz non aurum aut argentũ, quod è paternis ædibus afferat, sed cladem Palæstinorum, & sexcenta eius gentis vitorum capita. Nam & mihi nullum aliud tali munere optabilius: & filiz fuerit honorificum non vulgaria dona ista accipere, sed in matrimonii viri spectata ac testata fortitudinis convenire. Quibus auditis David putans sincerè à Rege assignatam suam expeti, nihil cunctatus neque exigens negotij difficultatem, cum suo sodalicio ad imperata exsequenda properat: & hic quoque, ubi in cæteris propitium numen expertus, hostium, sexcenta capita abscissa signum victoriz ad Regem retulit, promissi eum admovent,

Anno mundi 1883.

Ante Christum natum 1081.

a Saul Davidis filia coniugium promittit, si sexcenta Palæstinorum capita afferat.

b David ubi plurimum propitium, numerum expetit.

An mundi
2883. Ante
Christ. natū
1081.

Saudus Davidis fortitudinem admiratus, filium ei in
matrimonium collocat.

CAP. XII.

3. Reg. 19.

a Saulus Da
vidi filiam
Melchā suae
Michol col
locat.

Hedro &
Rufinus
cap. 12.

b Saulus
Davidem
tollere cogi
cat.

c Ionathas
Davidem
amat, patris
voluntatem
ei nunciat,
simulque cō
sulit, ut sa
luti suae fu
ga prospi
cias.

d Ionathas
parenti pra
elatus Dau
id res ge
stas commemo
rat, et ut
ne tantope
ra in eiusmo
di virum
seuiat.

Saulus autem non valens tergiversari, quod
sturpe diceret, vel mentiri, vel praetextu affi
nitatis insidias & perniciem per mandata tam
periculosa viro forti struxisse videri, collocat ei
filiam nomine Melcham. Nec tamen haec neces
sitas animi regis immutavit. Videns enim
favorem Davidis & apud Deum & apud popu
lum augeri, parum tutū hoc existimavit vel te
gno suo vel vitae: & cum durum esset vel de al
terutro periclitari, tollere hominem decrevit:
eiusque pecis, Jonathan filium cum domesticorum
fidelissimis, ministros esse voluit. Quis demitatus
patris inconstantiam, quod non solum amare ta
lem iuvenem desuerit, sed mortem etiam eius
expetere, tum propria benevolentia, tum vir
tute hominis motus, secretam patris voluntatē
ei nunciat: simulque consulit ut saluti suae
tutē fuga prospiciat, ne in sequentem diem
usquam in propinquo appareat. Interim, inquit,
ego patrem salutabo, & nactus occasionem de
te mentionem iniiciam, & cognita indignatio
nis causa, refellere eam conabor. Nullam enim
existere posse idoneam rationem, cur optime
& de Republica & de rege metitus opprimi de
beat. Nam etiam si quid peccatum sit, oportere
hoc pristinis eius meritis donari. post collo
quium autem certiore te de patris animo fa
ciam. Paruit huic consilio David, seque quam
primum & conspectu Regis suberexit.

Quod Rex Davidi necem sit molitus.

CAP. XIII.

Ionathas autem die sequenti patrem accedit
cum

cū hilarē ac lubentē eū offendisset,cepit de
 Dauide verba facere. Pater, inquit, qua nam in
 re vel magna vel parua læsus tūbes interficī vi-
 si, qui tantum momentum ad salutem no-
 stram attulit, nec minus ad cladem Palæstino-
 rum: quique à quadraginta dierum ignominia
 populum Hebræum vindicauit, solus prouocato
 hosti opponere se aulius, idem postea relato præ
 scripto capitum numero, honoris causa foro-
 rem meam in matrimonium accepit: quo magis
 iugubris fiat nobis eius mors, non solum ob vir-
 tutem, sed etiam ob necessitudinem. Iniuria e-
 nim hæc ad filiam quoque tuam pertinet, quæ
 prius viduitatem quàm coniugij fructus expe-
 ctetur. Hæc igitur reputans sine te flecti ad mi-
 ciora, nec sauias in virum primum optimē de
 familia nostra meritum, quando te de montaco
 morbo miserē veratum, pristinæ sanitati resti-
 tutum seruauit, deinde qui in perpetuos nostros
 hostes tam egregiè vindicauit. Ind. eorum e-
 nim fuerit horum omnium obliuisci. His per-
 suasus Saulis, iurat filio, posthac omnem iniu-
 riam à Dauide abstinere se velle. Vicit enim æ-
 quitas itam ac formidinem. Ionathas autem a Ionathas
 accito Dauidi indicat mollium patrem iam *Dauidi mol-*
 nihil magis quàm salutem ipsius cupere: re. *litum patrē*
 ductūque in aulam patri reconciliat, ut soli *inducat.*
 sa officia circa eum, quemadmodum antè, o-
 biret.

*Quomodo David aliquoties infidias Regis agrè elap-
 sus, hū tamen eum in potestatem suam re-*

*ductum in-fericere non susti-
 nerit.*

*b David
 Palæstinos
 magna eorū*

CAP. XIII.

PER idem tempus Palæstinis bellum sedin *edita frage*
 tegrantibus, David cum exercitu cōtra illos *vincit.*

*Anno muni
di 1383.*

*Ante Chri-
stum nat.
1081.*

*a Saulus in
Davidē spi-
culū ei ac-
tulur.*

mittitur: breuius, victor, magna eorū strage edi-
ta, ad Regē reuertitur. At nō ita exceptus est ab
eo, vt sperabat, vtq. post tē feliciter administra-
tā excipi oportebat: sed successu mortuus eius fe-
licitatē periculosam sibi fore existimabat. Cū-
que rursū in tempeis, vt antē ageretur, acci-
tū in cubiculū, in quo decūbebat, spiculum ma-
nu tenens, iussit psalmos ac hymnos incantare:
& illo iussa exsequente, spiculū in eū iaculatus
est, quōd cūm David flexu corporis declinasset,
domū refugit, ibiq. per totam eā diē mansit. No-
ctu verō misit Rex qui vsq. manē zdes eius ser-
uarent, ne clam elaberetur, vt in iudicium euo-
catum capitali sententia damneret. Melcha au-
tem eius vxor & Regis filia vbi patris volunta-
tem cognouit, occurrit ad maritum, quanto is in
periculo esset, ipsiq. vna cum eo tenens, quo
sine viuere nec vellet nec posset. Caue, inquit,
ne te sol hic deprehendat, aut nunquam post-
hac te videbit, sed fuge dumper nocturnas tene-
bras licet, quas Deus ad tuam salutem longiores
faciat. alioqui scito, quōd si te pater inuenit,
sine mora est interfecturus. His dictis fūne per
fenestram demissum periculo exemit. deinde,
parato lecto, tanquam agrotant, stragulis tecur-
capta recens exemptum subiecit: diluculoque
venientib. quos pater ad Davidem miserat, o-
stendibilem operiū, & quē palpitatione iec-
coris stragula moueri viderēt, matitum agrum
aphelare persuasit, addens totam noctē inque-
tam eum, exegisse. Quod vbi renūciatum est
Regi, ea noctē in aduersam valeitudinē incidisse,
iubet sic vt erat eū affecti, omnino enim illi mo-
riendum esse, qui cum reuersi a relecto cubili
artem muliebrem tandem deprehendissent, tē
totam ad regem deferunt, & cūm pater expositu
laret quōd inimicū sibi eripulset, exculatio-
nem

*b Michel Re
gi ferruū,
Davidem
agrotare, per
suadet.*

nem verisimilem commenta est. Ait illū mor-
tē sibi, ni pareret ac adiutaret, cōminatū : itaq-
venia se dignam quæ hoc non spōtē fecerit, sed
necessitate compulsa debere enim illi catio-
rem esse vitam filiz, quā inimici interitum. atque
ita veniam consequitur. David autem fuga cla-
psus peruenit ad prophetam Samuelem in Ra-
matha: eiq. rem omnem, quo erga se animo Rex
esset, indicat, & quā minimum abfuerit, quin
spiculo ab eo traiectus fuerit: idque cū neque
Regem vlla in te lēxisset, neque in bello segni-
ter aut improvidē se gessisset, sed fauente Deo
cuncta ex sententia conf. cisset, atque hoc i-
psū esse quod Saulum ad invidiam ac odium
magis exciaret. Propheta verō, cognita Regis i-
niquitate, relicta Ramatha Davidem ad quen-
dam locū deducit, cui nomen Galbaath: ibiq.
ali quādiu cum eo habitavit. Vt verō nuncia-
tum est Regi Davidem apud prophetam agere,
mittit armatos qui eū comprehensum ad se
pertrahant. Qui postquam ad Samuelem vene-
runt, ostendunt eū in cœtu prophetarū: mōx-
que eodem spiritu afflati, & ipsi prophetare cœ-
perūt. Hoc audito Saulus alios eō mittit, Dau-
idem comprehensuros, quibus cū idem quod
prioribus accid. sset, rursū alios mittit, cūq.
tertij quoq. prophetico spiritu corripentur:
 tandem itz impotens ipse eō properat. iāmque
non longē ab eo loco remotus, priusquam in
conspectum Samuelis veniret, eius opera & i-
pse prophetam agere incepit. Cūque ad desti-
natū locū peruenisset, alienatus à mente,
abiectōque vestitu nudus per diem ac noctem
in conspectu Davidis & prophetæ iacuit. d Pau-
lo post ad Ionatham David peruenit, multa de
patrie eius insidiis conquerens, quod se nihil ta-
le meriti totis viribus opprimere cuperet. Ille

Anno mun-
di 2883.

Ante Chri-
stum nat.
1081.

a Michol se
se quod Da-
videm cri-
puerit, excu-
sas.

b David Sa-
muels Regis
erga sese a-
nimū in-
dicat.

c Saul ar-
matos qui
Davidem
ad se per-
trahant, mit-
tit qui pro-
phetare in-
cipiunt, tan-
dem ipse
quoque eō
properans,
ager pro-
phetam in-
cipit.

1. Reg 20.
d David Io-
nathade pa-
tris insidiis
conqueritur,
Ionathas au-
tē parentem
excusat.

An. mundi
2883.

Ante Chri-
stus. 1081.

a David o-
rat Ionathā,
ut parentis
erga se ani-
mum expif-
cari & signi-
ficare ve. it.

b Ionathas
amicitiam
eum Davi-
di iuraturan-
do cōfirmat.

verò rogabat, ne vel ipse hoc temerè suspicaretur, vel aliis fortè suggerentibus talia faciliè crederetur: sed sibi soli fideret, cui compertum sit nūc huius mali patrem contra ipsum moliri, alioquin indicaturum eum sibi fuisse, cum absque; ipsius consilio nihil agere soleat, contra David iurando asseverabat se vera dicere: obtestabaturque, ut mallet credere ac saluti amici prospicere, quam contēptis eius verbis tanquam vanis tūdemum fidem habere, posteaquā extinctum vel viderit vel audierit. Nam patrem talia cōsilia ideo cum ipso non communicare, quod nō ignoret mutuam benevolentiam quæ inter ipsos intercedat. Quare tristis quod iam persuasus esset, percontratus est, quia nam in te possit illi gratificari. Tum David: Scio, inquit, quod bene mihi velis, & gratificari cupias. Cras erit prima luna & solenne Regis convitiū, cui me quoque adhibere solet, quate si ita videtur extra urbē in agro clāte prætolabor, tu verò cum requisiverit me die profectum in patriā Bethlema, ut interisim festo quod mea tribus celebrat idque permissu tuo factum. Quod si, ut mos est, de amicis, dixeris, feliciter profectus sit, scito illum nihil mali aduersum me in pectore coquere. Sin autem aliter responderit, hoc erit tibi iniqui in me animi argumentum, indicabisque mihi rem, ita ut præsentī meacalamitate mutūque nostrā amicitia dignum est, quam fide in hoc data, & accepta dominus cum seruo tuo voluisti inire. quia si me indignum aut erga parentem tuum iniurium censes nihil expectatis eius iussis iā nunc me tuo gladio confodito. Hæc vltima verba grauer ferens Ionathas, facturū se postulata promissit, & si quid patrem malè de ipso cogitare deprehenderit, indicaturum & quomaiorem ei fidem faceret, edacto sub diuini iussu.

reuerando confirmat, nihil se non tentaturum
quod ad salutem ipsius pertineat. Deus, inquit,
qui hanc vniuersitatem quā latē vides, implet
ac moderatur, quisque priusquam eloquar men-
tem meam nouit, testis esto initi inter nos for-
deris, quōdque non prius patris voluntatē ser-
uari desistā, quā compertum habuero, ecquid la-
tentis odij aduersum te conceperit: & quicquid
deprehēdero, siue amicū, siue infensum, confe-
ssim tibi significabo. Nouit Deus, quod ipsum
tibi perpetuū propitiū precor, utq; semper tuas
res prosperet, quemadmodū & nūc facit, & post
hac facturus est. & siue pater meus, siue ego tibi
aduerser, tu tamen ope illius nunquam non vi-
ctor euades. Tu verō memor es huius nostri
affectus, & si me perire contingat, liberos meos
serua, & mihi debitam gratiam in illos colloca.
Post^a hoc iussurandum Dauidem dimittit, iuss^a Ionathas
sum in certum agri locum secedere, in quo se
exercere solebat. cognito enim patris animo,
uenturum se illuc vnācum puero. & si, inquit,
emissis tribus ad scopum iaculis, collecta puerū
referre iussero iacere enim ante ipsum: scito ni-
hil triste à parte timendū quōd si contrariū me
dicere audieris, patrem quoque contrario mo-
do affectū existima utcumque tamen ceciderit,
ego dabo operā, ne quid tibi secus, quā velimus
accidat. Tu cū laxiora tēpora venerint, fac me-
mor sis horum, & liberos meos commendatos
habeto. His Ionathæ promissionibus confirma-
tus Dauid ad constitutum locum proficiscitur.
Sequenti verō die quā fuit nouilunium, Rex
de more castreac purē ad coenam venit. cūque
filius Ionathæ dexter illi accumberet, alte-
rūque latus Abenares exercitus imperator
clauderet, videns^b Davidis locum vacuum ta-
cuit, suspicatus ē ideo abesse, quod à congres-
sus.

An. mundi
2883.
Ante Chri-
stum nat.
1081.

a Ionathas
Dauidi sig-
na Regis
animum de-
clarantia cū
fuit.

b Saul David
dis absentia
scissitatur,
responsio Io-
nathas, Re-
gis animam
cognoscere
cupit.

An. mundi
288.
Ante Christi
sum natum
1081.

su vxoris non esset purus. sed cum ne postridie quidē adesset, sciscitatus est ex filio, qua de causa neque tunc neque hesternā die adfuisse, solennibus epulis iussu filius. Respondit ille profectum in patriā ad solennem tribus eius festiuitatem, commente autē se impetrato. Quinertum me, inquit, ad hoc epulum inuitauit: & si tibi idem videtur, bo. nosti enim quanta beneuolētia hominē prosequar. Hic iam non amplius odium suum Saulus apud filium dissimulare potuit, & euidenter paruit quā infesto esset in Dauidem animo. Iurgio enim adortus filium, desertorem eum patris ac hostem appellauit, sociūque & adiutorem Dauidis. Nec pudere eum quod nullo parentum respectu cum inimicis conspiraret, & non possit induci ut credat nunquam securē regnatos incolamī Dauidē. simulque iubet, ut hominem accersat, daturum debitum supplicium. cūque filius querere vellet, ob quā culpā eum capite plectere vellet non iam intra verba istam continens proripuit

a Saul malignum in Dauidē animū prodit.

b Dauidem Ionathas ex censur, a patre spiculo elicitur.

c Ionathas de conuiuio profugus, oblitus epularum, cum suis periculum, cum amici iam neī destinati videret.

d Ionathas & Dauid in agro conueniunt.

se, & b nactus aliunde spiculum impetum in filium fecit: perpetrassetque impium facinus, ni intercursum amicorum fuisset cohibitus. atque ita manifestē malignum & infestum erga Dauidem animum apud filium prodidit, cū minimū abfuerit, quā suis ipsum manibus propter illum perimeret. Ac e tum quidem regius filius ē conuiuio profugus, oblitus epularum, cum suis periculum, cum amici iam neī destinati videret, dolens, in mœre nocternā exegit: & d prima luce ante urbem in agrum pretexta exercendi se, sed reuera, ut amico indicaret omnia, profectus, peractisque in iaculatione his quæ promiserat, ablegatūque in urbē comite puero, solitudinē nactus ad colloquium Dauidis properat, qui ut primum in conspectum est datus, procumbens

bens ad eius pedes servatorem suum salutavit. ille erectum à terra complectitur. atque ita æquales duo in mutuis amplexibus hærentes inquam sortem suam deplorabant, quæ illis suavis-
simam consuetudinem inuideret, & inuitissimos à se inuicem distraheret, quod illis morte nihilo mitius videbatur. ac vix tandem multis lamentis exsatiati, obstatique se inuicem, ut mutuz fidei perpetuò meminissent, digreditur. Inde a David fugiens infestissimum Regem, in oppidum Nabam ad Achimelechum sacerdotem peruenit: qui solum neque famulatio sit patum, neque amicis comitarum aduenisse videns, motus admiratione tantæ solitudinis causam percontatus est. tum ille secreta mandata à Rege se habere dixit, ad quæ peragenda nullo comitatu opus esset. nam famulos in constituto loco sibi occurrere iussos. poposcit autem ab eo viaticum, sic enim & amici officium factorum, & ad præsens negotium opem collaturum, quo impetrato, armorum etiam aliqui petiit, aut hastam aut gladium. Fortè autem aderat, Sauli quidam servus natione Syriæ nomine Doceus, regiarum mularum curator. Pontifex verò negavit sibi esse quicquam armorum esse tamen ibi Goliathi gladium, quæ cæcis Palæstino Deo consecraverat. Hoc bæcepto David extra diuionem Hebræorum, aut fugit in Gittam Palæstinorum, apud quam regnabat Anchus ubi agnitus à Regis ministris, & indicio ad Regem perlato, hunc esse Davidem qui tam multa Palæstinorum millia neci dederit: veritus ne ab eo perimeretur, & periculum quod apud Saulum effugerat, apud hunc incidere. furorē ac rabiem simulat, ita ut ore spumam emitteret, & alia signa insaniz præseferret, quibus morbo fidem apud Gittensum

Ann. mundi
2883.
Ante Christum nat.
1081.

Hedio & Ruffinus
Cap. 13.

1. Reg. 22.
a David
Nabam ad
Achimelechum sacer-
dotem per-
uenit.

b David Go-
liathi gla-
diu accepit,
c in Gittam
Palæstinorum
ad Anchum
se confert.

d David Regem
Anchum
timens, fu-
rorē ac rabi-
em simulat
simulacrum
præse-
lat.

1. Reg. 22.

An. mundi
2883.

Anno Chri.
mat. 1081.

Regem astrueret. qui iratus famulis quoddam
te captum hominem ad se adduxissent, iussit ut
quàm primùm eiceretur. Hoc pacto è Gitta
cum euassisset, in tribum Iudæ peruenit, & a-
gens in spelunca quæ est in agro Adullamæ,
misit ad fratres qui eos doceret, vbi nam ipse
moraretur. ac illi cum tota cognatione se ad
eum contulerunt, necnon & alij multi aut re-
rum nouarum cupidi, aut Saulum timentes, ad
eam vltro confluxerunt, opem suam ad om-
nem eius autum offerentes. quorum nume-
rus ad quadringentos creuit. quorum multitu-
dine & ac ope fretus, relicto eo loco, ad Moabi-
tarum Regem proficiscitur, rogâque homi-
nem, ut parentes ipsius intra regni sui fines tan-
tis per reciperet, dum res eorum in meliore sta-
tu collocarentur. Quo impetrato, & parentibus
in magno honore apud Regem quam diu illic
manserunt habitis, ipse iussu prophetæ relicto
deserto in tribum Iudæ se cum suis transiit
b David ad apud b Sarim oppidum se continens. Quod c
Sarim oppi- postquam ad Saulum delatum est, Davidem
dum perue- cum armatorum manu esse conpectum, in non
nit. mediocrem metum ac perturbationem Regem
e Saul Da- coniecit. Sciens enim eius magnanimitatem ac
uidæ timent. fortitudinem, aliquid magnum molituram se-
spicebatur, quod rebus Regis aut periculum,
aut certe difficultatis ac laboris plurimum ef-
ferret. conuocatisque amicis & ducibus & vni-
uersis suis tribulibus ad regiam urbem Gabam
d Sauli ad sedens in loco cui nomen Arum, a distante ho-
amicos Du- noratissimo quoque & toto satellitio, sic eos ef-
ces & tribu- fassus. Viri d contribules, scio vos meminisse
les oratio, in quantis à me affecti sitis beneficiis, & agris lo-
qua Dani- cupletati, & honoribus ac præfecturis aucti.
dem a: cu- Rogo igitur num plura & maiora munera à Ief-
sat. fazi filio expectetis. scio enim vos omnes in

illam

illum propensiores, initio factò à Ionatha filio, qui & vobis huius sententiæ autor est. nò enim me latent clàdestina inter illù & Dauidem ista fœdera : neque quòd consilio & opibus aduersariorum partes contra me adiuuat. Vos autem nihil hæc cura tangit, sed quieti, quò res euasera sit, expectatis. Post hæc Regis verba ceteris silentibus, solus Doecus Sytus mularum regiarum eurator respondit se vidisse Dauidem in Noba oppido, quò cum ad Pontificem Achimelechum venisset, ab eo de euentu rerum ozaculum acceperat, adiutumque comœatu & gladio Goliathi armatum, quò volebat deductum esse. Accitus est mox cum tota cognatione Pontifex: cui Rex, Quia nostra iniuria pronocatus exceperat Iessæ filium, & Regis insidiatorem armis atque comœatu instruxisset, aut cur etiam de futuris oracula ei reddidisset? Non enim ignorabas, quòd propter odium, quo familiam meam prosequitur, hac aufugerit. Pontifex autem nihil horum inficiatus, liberè fassus est hæc se non tam Dauidi præstitisse quàm ipsi Regi. Excepi, inquit, non vt inimicum tuum, sed vt fidissimum ministrum & tributum, & quòd maius est, generum, ac propinqua necessitudine coniunctum. quis enim putaret eum, qui hoc honore à te dignatus sit, inimicum esse, ac non potius cum primis beneuolam? Consultus etiam de diuina voluntate, non nunc primùm ei respondi, sed aliàs quoque sæpenuerò. Cùmque se diceret à te missum ad arduum negocium properare, non suppeditare quæ requirebat, ad tuâ magis quàm ad illius iuriam pertinere iudicabam. Quare non est quòd de me malè suspiceris, aut si quid noui nunc Dauidem moliri audiueris, ob exhibitam à me humanitatem, fauere me illi aduersum

*Ann. mundi
1283. Ante
Christū nat.
1081.*

*a Doecus
Saul, se Dauidē in Noba apud Achimelechū vidisse, significat.*

b Saulus Achimelech quòd Dauidem armis atque comœatu instruxisset, exprobat.

c Achimelech proditionis à Saulo infamulati apologia.

An. mundi
288).

Ante Chri-
stum nat.
1081.

a In iusta
Achimele-
chi cum to-
ta familia
caedes.

b Noba sa-
acerdotu op-
pidum, ha-
bitatoribus
ad unum oc-
cisis, incen-
ditur.

Sup. lib. 5.
cap. 11.

2 Reg. 2. &
3.

c Exemplu
miu quod
dicatur, ho-
mines mutas
more.

te cogites. in amicum enim ac generum & tur-
bunum tuu collatum volui, quicquid officij in
illum contuli. His verbis Saulus fide habere no-
luit, quod plus apud eum metus periculi valeret
quam excusatio quantumvis iusta, itaque circum-
datum armatis cum tota familia iubet contruci-
dari. cumque illis religio esset ut eos Deo sacros
ferret violare, Doctum Syrum ea eadem perse-
trare mandavit. qui assumptis ad hoc aliquot sui
similibus facinorosis, Pontifice cum tota cogni-
tione interfecit: quorum numerus erat trecenti
octuaginta quinque morisque b missi sunt a Rege
Noba sacerdotum oppidu qui contrucidatis ad
vnu habitatoribus, nullo vel ætatis vel sexus re-
spectu, postremo flammis eam deleverunt, ex qua
clade vnicus tantum Achimelechi filius, nomi-
ne Abiatharus seruatus est; idque totum iuxta
oraculum Dei Eli Pontifici olim redditum co-
rigit, quo prædictum erat, propter filiorum ini-
quitatem eius posteritatem aliquando interire
tam. Rex autem Saulus tam suo facinore per-
petrato, stirpe Pontificia internecione delicta,
neque teneram ætatem miseratus, neque gran-
daeuos reueritus, insuperque ciuitate quam pa-
triam ac alumniam Sacerdotum & Prophetarum
singulari privilegio Deus elegerat, solo æquata,
fatis declarauit quam prauum sit hominum in-
genium. Tantisper enim dum humiles sunt at-
que plebeij, quia non audent, neque liberum est
naturæ obsequi, æqui ac boni viri esse videtur,
mirumque quoddam iustitie studium præ se fe-
runt. quin & pietatem interea colunt. Deum-
que omnibus actionibus nostris interesse, om-
nes denique cogitationes intueri persuasum ha-
bent. sed simul atque ad potentiam & impe-
rium pronecti sunt, exutis pristinis moribus, &
tanquam in scena mutato habitu, nonaque pes-
sona

sona assumpta in omnem audaciam & insolentiam diuinarumque æque ac humanarum rerum contemptum prolabantur. & cum ad superandam inuidiam maximè illis opus est pietate & iustitia, cùmque omnes eorum non actiones solum, verum etiam voluntates in conspicuo sint omnibus propositæ, tum maximè tanquam aut dissimulante Deo, aut & ipso potestatem eorum formidante, in subdolos debacchantur. & quicquid aut per inanem metum, aut odium vel fauorem irrationabilem decernunt, id tum hominibus ratum, tum Deo quoque ipsi probatum esse existimant: futurorum verò protus nullum nec respectum nec rationem habent. Quotquot enim in eorum gratiam plurimos labores exantiant, eos primum euehunt, deinde iam honoratos per inuidiam non solum dignitatibus priuant, sed per calumniam etiam sæpe opprimunt, non considerantes quàm meritis, tàmque temerariis delationibus absque ulla probatione fidem adhibentes: & sciunt non in quos oportet, sed in quos ipsi sequi est facile. Hæc illo esse manifestum exemplum in Saulo Cissi filio nobis esse exhibitum, qui primus post sublatam optimatum administrationem ac iudicum supremum magistratum Rex Hebræorum creatus, propter suspectum Abimelechum, trecentos Sacerdotes & Prophetas interfecit: casusque excidii verbis obruit, & quæcum in se fuit summi Dei sanum Sacerdotibus, sacræque ministeris orbaui, post tam numerosam eadem nec pauciam quidem eorum & seminarium superasse passus. Abiatharus autem Abimelechi filius, qui solus generis sui superstes eadem Sacerdotum euaserat, ad Davidem fuga delatus, familiaris cladem & periculum ei transposuit, ac ille iam ante se ho-

Ann. mundi
1883. Ante
Christ. nat.
1081.

tibus, facitque ministeris exauit, post tam un- a **Abiathar**
 uersam eadem ne periam quidem eorum manib **Sau-**
 & seminarium se preesse pulvis. Abischarus au- tem elapsus
 abimelech filius, qui solus generis sui fu- **Dauidi pa-**
 perisset eadem sacerdotum euaserat, ad Davi- tris & sa-
 dem fuga delatus, familia cladem & partis in- cerdotum
 terisum circens populi, at ille iam ante se hoc **ciat eadem**

An. mundi
1283. *Ante*
Christ. natū
1081.

1. *Regum 23.*
a *David Cil*
lanos contra
Palastinorū
incurſiones.
descendit.

b *Saulus*
Davidem in
eam haren-
tem obſidere
conatur.

c *David o-*
mnibus con-
sulibus
David in
Canam cum
suis se con-
ſilio
lonathas
perueniens,
cum agri
Zipheni
secum suis
translulit:
quo etiā
omni cōſilio
lonathas
Regis filius
præſto ſuit
ſalutaturus
a-
tur, & ſecus
micum, & de
futuris collo-
caturus.
Horribarū
que eū vt
benē ſperaret,
neve præſen-
tibus dif-
ſcultatibus
deſignatus
cederet.
omnino enim
regna-

præſagiſſe dicebat, cum illic Doecum videret: facileque ſuſpicatum, calumniam Pontifici apud Regem ſtruendam: ægettimque ferebat quod ipſi tanti mali occaſionem præbuiſſet. ſimulque iuſſit, vt apud ſe maneret, quod nuſquam tutiores latebras inuenire poſſet. Perſide tempus cum indicatum eſſet Dauidi Palæſtinos in Cillanorum agrum irrupiſſe, eūque quantus eſt populari, decreuit illos adoriri, conſulto prius Propheta, an Deus victoriam annueret: confirmatūſque oraculo, & cum ſua cohorte hoſtem aggreſſus magna cæde repulit, prædæque ex hoſtico egit, & Cillanis præſidio ſuit dō fruges ex areis conueherent. Reſciuit hoc maturē Saulus. nam rei feliciter geſtæ fama contineri non potuit quin latē propagata ad regis quoque aures permaneret, non ſine ipſius Dauidis laude. Quo b nuncio lætus Rex putauit ſe Davidem in eam rem factam habere, audiens inimicum ſe intra vnus oppidi mœnia concluſiſſe, & diuinitus hanc occaſionem opprimendi eiſus datam diſcitans, edicit populo vt Cillam propere circumuentam tam diu premant obſidione, donec Davidem in poteſtatem reductum interficiant.

c At ille oraculo admonitus, niſi maturē ſuis reuaculo moniſus conſularet, fore vt Cillani eiſus deditioe ab ita Regis ſe redimant, relicta vrbe ita deſced David in eum cum quadringentis armatis contulit, ibi Canam cum que collem quendam munitum inſedit, nominis ſe conne Engelain. Saulus autem cogito quod Deſert, quod uid non amplius apud Cillam eſſet, expeditionē eam omiſit. David vero ex deſerto in Cernilo perueniens, cum agri Zipheni ſecum ſuis tranſtulit: quo etiā omni cōſilio lonathas Regis filius præſto ſuit ſalutaturus atur, & ſecus micum, & de futuris collocaturus. Horribarū que eū vt benē ſperaret, neve præſentibus diſcultatibus deſignatus cederet. omnino enim regna-

tegnaturum eum, & vniuersis Hebræorum populo præfuturum. Tales autem felicitates non solere oculis contingere. Renouatisque fœderibus, & sancta sub Deo teste in omnem vitam amicitia, additisque diris execrationibus in eum qui prior à pactis recederet, illum eo loci reliquit, metu nonnihil ac sollicitudine leuatum:

ipse verò domum suam repetiit. Zipheni^a verò^a gratiam Regis captantes, certiores eum faciunt, Dauidem in agro suo morari: pollicebanturque suam operam, ut in manus Regis traderetur. occupatis enim quibusdam faucibus, nullum reliquum illi fore effugium. Saulus verò hominibus collaudatis, gratiisque actis quod inimicum sibi indicassent, cumulatè se illis beneficium reposituram pollicitus, misit qui diligenter quærerent Dauidem, omnesque deserti latebras perscrutarentur: dicens se breui cum exercitu secuturum. Atque ita Zipheni duces se Regi ad perquirendum eum & comprehendendum obtulērunt, studium suum erga ipsum non indicio tantum declaraturi, sed omnibus viribus conando, ut in potestatem redactum Regi traderent. Sed non habuit successum iniqua eorum cupiditas, quibus cum nullum periculum ex silentio immineret, per adulationem & auaritiā virū

& præter ius ad mortem quæsitum, Regi se tradituros erant polliciti. Dauid enim, cognita eorum malicia, simulque Regis aduentu, relictis locorum angustiis in quibus tum versabatur, euasit ad magnam petram quæ sita est in deserto Simonis. Nec Saulus destitit illum insequi, cognito enim inter eundem quoddam ratis faucibus euasisset, ad alterum petreæ latus peruenit: futurumque erat ut Dauid circumuentus comprehenderetur, nisi Rex trepidus reuocatus nunciis reuocatus esset, qui Palæstinos in di-

*Ann. mundi
1283. Antio
Christ. natū
1081.*

*a Zipheni Saulum,
Dauidem
in agro suo
morari, certiores
faciunt.*

*b Dauid cognito Regis
aduentu
aduentu
fugit.*

*c Saulus Dauidem insequitur,
cognito
aduentu
comprehendere
nisi nunciis
reuocatus
esset.*

An. mundi
2883. Ante
Christum
nat. 1081.

tionem eius hostiliter irruisse adferebant. Sa-
tius enim iudicavit hos perpetuos ac germanos
hostes vlcisci, agrisque suis, quò minus valla-
rentur, opem asserre, quàm studio capiendi ini-
mici, regionem illis populandam prodere. at-
que ita David præter omnium opinionem ser-
uatus, ad fauces agri Engideni se contulit. Sau-
lo autem post reiectos Palæstinos nunciatum
est, Dauidem intra fines Engadenorum morari:
moxque assumptis tribus armatorum millibus
ex omni exercitu selectis, propter eos ad locum
indicatum duxit, eamque non longè abesset, of-
fendit speluncam longo recessu opacam, & in-
penitiorè sinu latè patentem, in qua tum fortè
David cum sua cohorte delitescerebat: in eamque
solus ad requisita naturæ se insinuat. Ani-
maduersum est id continuò ab vno è Davidis
comitibus, qui cum eum moneret tempus vl-
tationis offerre Deum nec esse negligendam oc-
casionem tot ærumnas finiendi, abscessu in se-
ssissimi Regis capite, laciniam tantum Regij
pallij præcidit: indignum ratus in proprium do-
minum scire, quem Deus ipse ad imperij fa-
stigium electione sua prouexerat. nec enim par
esse iniuriis certare cum eo, qui immeritò ex-
tinguere cuperet. Egresso deinde è spelunca
Saulò, David quoque in apertũ progressus Re-
gem inclamat, & cum ad agnitam vocè se con-
uertisset, ex more prius adoratum sic alloqui-
tur. Quàm iniquum est Rex, te calumniaroribus
patulas aures præbentem, & vanissimis ho-
minibus fidem adhibentem, de amicis specta-
tis suspicari, quos ex ipsorum factis potius iudi-
care oportebat. verba enim vel falsa possunt
esse vel vera: sed nullum apertius de animo
quàm ex factis argumentum potest colligi,
quemadmodum nunc quoque iudicare potes,

aut

b. David
Regi Saulo,
quod sibi in-
fanti infi-
dus struat
exprobat.

An. mundi
2883.
Ante Chri-
stum nat.
1081.

non temerè illis credideris, qui eius criminis
me apud te reum faciunt, quod ne in mentem
quidem vnquam venit: & in tantum te exaspe-
rauerunt, vt nocte atque die nihil magis quam
de mea perniciè cogites. An non vides vanissi-
mam esse tuam opinionem, qua persuasus es me
familia vestra inimicum, tuaque imprimis ne-
cis esse cupidum? Aut quibus oculis Deum pu-
tas immanitatem tuam asp'cere, qui hominem
ad eadem expetis, oblata vindicta tali occasio-
ne tibi parcentem, quam ipse nactus nonquam
elabi è manibus fuisses? Nihilò enim maiore
negocio caput tibi præcidere poteram, quam
hanc vestis laciniam. Simulque pannum protu-
lit, qui verbis fidem astrueret. Ego certè ne ius-
ta quidem vltioni indulgi, & tu iniustas simulta-
tes contra me exercere non videris. Sed horum
Deus iudex erit, probabitque vter nostrum æ-
quioribus moribus sit præditus. Tom^a Saulus a Saulus suã
de mirans è quanto periculo esset seruat, mo-
destiæque iuuenis attonitus, ingemuit: similẽm-
David in-
que gemitum referente Dauide, Rex se iustius nocentiam
gemere fassus est. Tu enim, inquit, multorum agnosces, e-
bonorum causa mihi fuisti, ego contra tibi mal-
itarum calamitarum autor. Et nunc quoque de-
clarasti te à priscorum æquitate non degenerẽ, quum eue-
niat ut ad re-
qui inimicos in solitudine ad iniuriam exposi-
tos nactus, incolumes dimittere maluerunt. Itaq, familiam
hodie manifestè cerno regnum tibi à Deo te-
positum, & sub tuo imperio vnuerfam He-
bræorum gentem concessuram, quia iacobrem po-
tulo vt iuraturando fidem mihi facias, te ceru-
positum obliuioni interitus meas traditurum, &
familiam meam saluam esse passurum. pollici-
tus est id David interposito iuraturando, atque mors & se-
ita Regem in regnum remisit. In bidem tem-
pus mors Samuelis Prophetæ incidit, vixitque i. Reg. 25.

b Samuelis
mors & se-
pultura.

An. mundi
1833.

Ante Chri.
2211. 1081.

*a Nabali
gregibus à
Dauidò par
situr.*

suo merito in maximo semper apud Hebræos
precio fuerat: illustræque vicitis ipsius ac suæ
obseruantis populus testimonium edidit, dum
defuncti exequias & sepulcrum magnifico sum-
ptu concelebrat: & postquam iussa exsoluit in
Ramatha patria sepulchro lectum in longum tem-
pus prorogat, non quasi in publico morore, sed
quasi ad vnum quemvis propriè hæc orbitas per-
tineret. fuerat enim vir ad omnem iustitiam ac
bonitatem à natura compositus, & ob has virtu-
tes Deo longè acceptissimus. Præfuit populo
post Elis Pontificis obitum primū solus annis duo
decim, deinde Saulo regnante annis decem &
octo. cuius extremi dies in hæc vt dixi tempora
inciderunt. In locis autem, in quibus tū Dauid ver-
sabat, erat Ziphenus quidā in oppido Emma,
vir locuples & multorum gregū dominus. habe-
bat enim in pascuis ouium tria milia, & capras
mille: ab his Dauid omnē iniuriā abstinuit. gra-
uiter interminatus suis ne vel cupiditate, vel e-
gestate, vel lætæ spe impulsus quidquā violaret,
sed pluxis iustitiā facerent, & Dei voluntatē,
cui nunquā placuerunt qui in alienas res manus
audas iniicerent. in hac disciplina suos conti-
nebat, putās se in hominem probū & sua bene-
uolencia dignū hæc officium collocare. Nabalis
verò (hoc erat vito nomē) homo erat agrestis &
malis moribus præditus, sed honeste ac pruden-
tis & elegantis mulieris maritus. Ad hunc Da-
uid pecora rudentem decem è suis misit saluta-
tum, qui illi in multis annos eam felicitatem o-
minarentur: simulque rogarent vt è facultatib.
suis aliquid communicaret, cum è pastoribus in-
telligere possit, quod longo iam tempore in so-
litudine versari adeo nihil detrimenti attule-
rint gregibus, vt custodes eorum fuisse potius
videri possint. Quicquid autem in Dauidem cō-
tuleris,

tulerit, in hominē gratum ac memorem collatu-
rū. Ad hanc postulata homo suo more nimis du-
rē dedit responsum. Percutatus enim quis esset
Dauid, ut audiuit esse Iessei filiū. Nunc, inquit,
fugitiui relictis dominia insoiēter ac superbe se-
gerūt. Quibus b renunciatis Dauid in iram accē-
sus, quadringentis armatis assumptis, & ductis
ad custodiā impedimentorū relictis, (iam enim
sexcentorum manum coegerat) contra Nabalū
proficiscebatur, iuratus quod ea nocte & familiā
eius & opes omnes esset euerfurus. Neq. enim
se tam egre ferre, quod homo ingratus officij
nihil rependeret, quā quod ultro conuiciis se
impeteret, nulla vnquam affectus iniuria. Inter-
ea quidam ē seruis pastoribus ad heram suā, il-
lius vxorem, venit nuncians quod Dauid à ma-
rito eius modicū quiddam postulans non solū
nihil impetrauerit, sed conuiciis etiam non ferē
dis sit appetitus, cum tamen in eam diem sem-
per greges eius intactos prastitisset: eamq. inso-
lentiā domini posse illi magnā aliquam calamita-
tem adferre. Hoc c audito Abigxa (id nomē mu-
lieri fuit) oneratis multis asinis, & variis xepiis in
sarcinis cōgestis in seio marito & per temulen-
tiam sopito, ad Dauidē properat: etq. in vallis cu-
iusdā descensu cōtra Nabalum armatorū agmē
ducenti sit obuiam. Quē postquam appropinqua-
re vidit, de iumento desiluit, & prona in facie ad-
orabunda deprecata est ne verbis Nabali moue-
retur, qui reuera esset id quod vocabatur. Naba-
lus d enim Hebræorum lingua vocatur insipiens.
Excusabātque se neminē eorum vidisse, qui ad
maritum missi fuerant. Quare obsecro, inquit,
da veniam, & age gratias Deo, qui per me tibi
obstitit, quod minus humano sanguine manus
polluas. Si enim incontaminatus à cæde permā-
seris, ipse pro te pœnas ab his qui te læserunt

An. mundi
2883.

Ante Chri.
nat. 1081.

a David
legatus petē-
tibus ali-
quid cōmea-
tus, durē re-
spondetur a
Nabalo.

b Dauid cō-
tra Nabalū
cū quadrin-
gentis arma-
tis proficiscel-
tur.

c Abigxa
Nabali
vxor mome-
ribus Dauid
templatur.

d Nabalū
fatuum.

An. mundi

283.

*Anie Chri-**stianum*

1081.

*2. David a**proposito Na-**balum suum**sendi de-**cessit.*

exacturus est. Quod enim Nabalum manet infortunium, inimicorum tuorum contingat capite. Tu verò propitius hæc mea munuscula ad mitte, & iram qua merito in matrem meum es commotus, in meam gratiam remitte. Decet enim clementia & humanitas eum, cui fata regnum destinaverunt. Ille verò muneribus acceptis, Profectò, inquit, Dei voluntate ad nos hodie venisti: alioqui crastinam diem non videres. iuravi enim me hac nocte domum vestram subuersurum, & neminem superstitem relicurum ex familia hominis ingrati, ac in me meos que contumeliosi. nunc verò Deus tibi in mentem immisit, ut maturè occurrens furorem meum delinires. Nabalus autem tametsi propter te veniam nunc consequitur, poenam tamen non evadet, sed sui mores per aliam occasionem perdet hominem. Hæc locutus mulierem dimisit. Ea domum reversa offendit viarum eum, qualibus comportantem, iamque vino gravem, ideòque tum nihil eorum quæ gesserat indicavit, sequenti verò die posteaquam sobrio rem totam exposuisset, in tantum nocerem eum coniecit, ut toto corpore sideratus decima post die mortem obiret. Quod ubi Davidi relatum est, meritis poenas Deo persoluisse eum dixit, suapte enim malicia perditum, & vitioni subiectum, idque incontaminatis eius matibus qui iniuriæ acceperat. Atque hoc quoque exemplo didici, neminè scelerum viudici Dei posse evadere: nec humanas res à Deo neglectas ferri temere: sed bonis bonis, & malis, quod illis dignum est rependi. Moxque dimissis ad uxorem eius nuntiis, acciuit eam in legitimū thorū coniugis sibi inducturus, quæ profata prius se indignā vel pedes eius contingeret, cum omni tamē suo parata venit: & uxoris loco posthac habita est.

hunc

*b Nabal in**captum se**conuenit in**uicem utro**que corpore si**deratus mor**tem obiret.**c Exemplum**providentia**divina nullū**scelerum Dei**viudici a**uadere.**d David**Abigam**Nabali vi-**duam ducit.*

hunc honorem ab eo consecuta tum propter
modestiam bonisque mores, tum propter eximia
formæ gratiam. Habuerat autem David & an-
tea contigem, ex Abesaro oppido oriundam.
Nam^a & Melcham Sauli filiam prius Davidi
nuptam pater Liso Pheltiz filio elecauit, in op-
pido Gethla habitanti. Nec^b ita multo post Zi-
phenorum quidam renunciant Saulo, Davidem
rursus in eorum regione esse, & si velit adiuta-
re, posse eum cōprehendi, at ille cum tribus mil-
libus militum eo proficiscitur: & superueniente
nocte castra metatus est in quodam loco, cui
nomen Sycella. David autem cognito quoddam Rex
contra se cum armis veniret, speculatoribus mis-
sis iussit ut se certiores facerent, quoniam & que
proficesset: cumque audisset eum esse apud Scy-
cellam, noctu^c signatis suis omnibus, duobus tā-
tum comitatus, Abisaro sororis suæ Serulæ filio
& Abimelecho Chetizo, in castra hostium pe-
netrat. Dormientēque Saulo & circum eum sa-
tellitio, simulque impetatore copiatum Abene-
ro, in tentorium Regium inuadens, neque Re-
gem agnito eius cubili ex ostulo interficere su-
stinuit, neque Abisaram accensum ad facinus
permisit: sed cohibuit admonitum nefas esse Re-
gem diuino suffragio creatum interficere, quan-
tum malum: eius enim esse in eum vindicare,
qui regnū dedisset utque aliquod signum esset,
quod nactus potestatem Regis opprimendi nō
esset ea usus, ablato spiculo & lecytho aquali,
quæ iuxta cubile sita erant, nemine sentiente
castra exiit, intrepidē & quasi per otium inter
soporos versatus, parim nocturnis tenebris, par-
tem audacia propria fretus, transgressusque tor-
rentem, & conscenso montis vertice, vnde fa-
ci^d ē poterat exaudiri, in clamat Sauli militi-
bus & Imperatore eorum Abenero ē somno eos

Ann mundi
2883.

Ante Chri-
nat. 1081.

a Saul Mel-
chā prius
Davidis nu-
ptam alij
locat.

2. Reg. 26.
b Ziphni

rursus Da-
uidem in eo-
rum esse re-
gione Sam-
lo renuncias

c David cū
duob. in ho-
stium castra
penetrans

Sauli spicu-
lum & lecy-
thum aqua-
lem auferē

Ant. mundi
2889: *Ante*
Christ. nat.
1705.

a David
Santi Impe
ratori Ab-
tere quid
Regium Ipi
culum & a-
qua lecythi
auferri pas-
sus sit expro-
bret.

b Saulus
Davidi col-
laudat. viq.
bono esse a-
nimo & ad
proprias &
deservie-
retur horti-
as.

c David
Saulo inno-
tiam suā de-
clarat.
2 Reg. 27.
d David cū
sexcentorum
manu & dua-
bus uxori-
bus in Palestinā
ad Anchum
Gitta Regē
se confert.

exciat. & cum Imperator nominatim appella-
tus scitaretur quisnam esset qui se vocaret, sic
respondit, David ego sum Iessai filius, & vobis
profugus. Sed ^a qui factum est, vt tu vir tantus &
inter amicos Regios maximè honoratus, tā ne-
gligenter domini corpus custodias, vt dormire
malis quàm curam salutis eius gerere. Capitalè
enim culpam admisistis, qui paulo antè quosdā è
nostris clā in castra Regia subrepentes non sen-
sistis. Vide igitur quomāt deuenieris spiculū Re-
gium, & aquē lecythus. & discè quātum flagitiū
sit cōmissum. Saulus autē agnita Davidis voce,
& cognito quōd adeptus eum à somno & custo-
dum negligentia proditum, non tamen interfe-
cit, cū id iure suo facere potuisset gratias se illi
habere pro salute concessa protestus est ^b hona-
batūque vt bono esset animo, nihilque mali in
posterum timēs, ad proprias ades reuenteretur.
Comperit enim habere, non sibi ipsi salutem
suam cariorem esse quàm Davidi. Se enim ser-
uatorē suum, hominem spectatē per multa offi-
cia benevolentia, iā exiliū actum, & sēpe in ca-
pitis discrimen adductum, amicorūque cōsue-
tudinē orbatum persequi non desistere. illū ve-
rò pro hostili infectione salutem sibi reponē-
re. Tum ^c David iussit vt mitteret qui spiculum
& lecythum reportarent, hoc attestatus, quod
Deus furctus esset vtriusque naturę & morū ac-
gestorum iudex cui notum esset quōd ea quo-
que dē pepercisset inimico, quem in manu e-
rat interficere. Atque hoc modo Saulus iam ite-
rum clementia Davidis incolumis è manibus e-
missus, retro in Regiam se recepit. Ceterūm Da-
uid vixit us ne si diutius in eis locis hāreret tōn-
dem comprehenderetur, consultius putauit in
Gitta Regē Palestinam transire, & illic degere: quod
cum ceteris quoque visum esset, vñ ^c eum sex-
centorum

centorum manu ad Anchum se contulit Regem Gittæ vnus è quinque eius gentis ciuitatibus: vbi domicilio accepto à Rege cum duabus vxoribus Achiza & Abigza habitauit. Saulus autem cautiore factus posthac destitit contra eum aut proficisci aut militem mittere, videns id sibi iam bis malè cessisse, minimùmque abfuisse quin captando caperetur. Dauidi autem non placuit in vrbe Gittæ manere, sed b petijt à Rege vt ad pristinam erga se hospitalitatē hoc quoque adiceret, & agri partem ad incolendum ei cum suis attribueret. Vereri enim se ne intra mœnia morando onerosus Gittensibus videatur annuit c eius precibus Rex, & vicū quēdam nomine Secellam ei donauit, quam Dauid postea regnum adeptus ad eò dilexit, vt suam & posterorum priuaram possessionem in perpetuum esse voluerit: qua de re aliàs fusius dictu- si sumus. totum autem tempus quo Dauid apud Secellam vixit, fuerunt menses quatuor, additis viginti diebus. ex d eo loco clanculariis excursionibus Palæstinæ gentis vicinos sibi Sarias & Amalecitas infestabat, magnas iumentorum & camelorum prædas abigens. mancipia enim non abstrahēbat: vestitus ne horum indicio res ad Anchum Regem perferretur. De manubiis autem munera mittere ad Regem solebat, quo percontante vnde eas prædas ageret, meridionalē Iudæorum regionē campestre incurrere se respondens, Regi facillè persuasit vt crederet quod verum esse vehementer cupiebat. sperabat enim Dauidem si hostiliter gentem propriam tractasset, præcluso reditu semper posthac obnoxium se habiturum. Et paraturum bellum in Hebræos communi Palæstinorum decreto, indicto omnibus eius nominis sociis die ad conueniendum in Rengam,

An. mundi

2889.

Anno Christi

sum nat.

1705.

*Saul contra**Dauidē pro**fiscis des-**tit.**David à**Rege petit,**vt agri par-**tem ad inco-**lendum ei cū**suīs attribue-**ret.**Rex Secel-**lā ei donat.**David Sa-**ritas & A-**malecitas**excursio b.**infestat, de**manubiis**munera regi**mittit, & que**mer d. analē**Iudæorum**regionem se**incurrere**persuadet.*

Ann. mudi
1890. *Ante*
Christi. nat.
1074.

vbi collectum exercitum Anchus in hostem ducturus erat: & inter cetera auxilia Davidem cum sexcentorum cohorte euocauerat. quo prompte operam pollicente, & d. cente adesse tempus referenda hospitalis gratia, Rex contra quod magis eum sibi deuinceret, promisit se eum re bene gesta in summo apud se honore habiturum, & satellitio suo praeponiturum.

Hebraei à Palestinis magno praelio vincuntur, in quo Saulus Rex una cum filiis fortiter pugnans occubuit.

CAP. XV.

a Saulus à regno ventri- loquos ac a- violos eiicit.

SAULUS autem è regno suo diuinos omnes & ventriloquos ac ariolos eiecit: & sicque similes vanitatis homines eiecerat, solis Prophetis retentis: cumque audisset Palestinos Sonnam vsque urbem progressos castra ibi metatos, & ipse cum suis copiis illuc occurrit: & iuxta montem quendam Gelboe dictum castra è regione hostium posuit vbi non medioctis trepidatio illum incescit, ceputant: in hostilem exercitum viribus longe praecllere: quia b de te sollicitus ad oraculum Dei confugit, euentum praelij sciscitans. Deo autem silente, magis etiam terretus, protus animam deipondit, praeiagrens cladem imminere, peste quam Deus praeter solum auxiliatricem manum subtraheret: quatenus nihilominus imperat mulierculam quampiam ventriloquam, & manes elicere callentem, quod vel sic re: eum euentum prae nosceret. nam ventriloquorum genus euocatis defunctorum animabus per eas futura sciscitantibus praedicunt. cumque indicio c cuiusdam familiaris sui comperisset esse talem mulierculam in oppido Endoro, ignaris omnibus, mutato regio habito, assumptisque duobus fidelissimis famulis, ad Endorum & mulierem suam;

e Saulus Endorum ad mulierem fati d' eam prae- sciscitur.

Endoro & mulierem suam;

Scitidam proficiscitur: rogatque eam vt diuinet, educatque ad superos animam viri, cuius ipse voluerit. Illa autem repugnante, & negante se edictum Regis contempturam, qui hoc diuinaculorum genus à suo regno arceat: & obestante ne nulla iniuria laceffitus insidias sibi strueret, quò deprehensa vetitas artes attrectare ad supplicium rapeteretur: iurauit neminem hoc resciturum, neque se responsum cum aliis communicaturum, sed fore eam extra omne periculum. Vt verò iureiurando

An. mundi

1890.

Ante Chri.

nat. 1974.

persuasa est non timere, iussit a eam Samuel a Saulis Py
lis amicitiam excitare. quæ cum nesciret quisnam thonissam
fuisset Samuel, ab inferis hunc euocat. quò mulieris ani-
in conspectum veniente, mulier specie viri mam excitat
diuina & veneranda perterrita ac stupefacta, re iubet.

versa ad Regem, nonne, inquit, tu es Sauls Rex? hoc enim ex Samuele didicerat. Quo an-
nuente & rogante trepidationis causam, ait se
videre ascendentem virum diuina quadam spe-
cie præditum, percontante deinde qua effigie,
quòque habitu esset ac ætate, ait senem esse ve-
nerandum, habitu Sacerdotali amictum. Agno-
uit Rex Samuelem esse, & procidens adoratio-
ne salutauit, anima autem b Samuelem interro-

b Saulis Sa

gante quam ob causam se elici ac suis moueri
sedibus iusserit, necessitate se huc adactum con-
questus est imminere enim grauem hostium e-
xercitum, & se inopem esse consilij destitutum
a Deo, neque per vires, neque per somnium
visiones futura præsignare dignante. quapropter
ad eum se confugisse, cui res suas semper curæ c

mulis de na

cessitate sua

conqueritur

cumque con

sulit.

fuisse sit expertus. Samuele verò adesse iam regi
extremum vitæ diem præuidens, superuacaneū
respondit ex ipso futura scitari. cum à Deo de-
stitutum se agnoscat. Audi tamen, inquit, in fa-
cis esse vt David assumpta regia dignitate bel

anima Sam-

ulo visa belli

cum Palasti

nis exentum

prædicat.

Ant. mundi
2890. *Ante*
Christ. natu
1074.

lura ex sententia conficiat, te verò & principatum & vitam simul amittere, eò quòd in bello, quod contra Amalecitas gessisti, obediens Deo non fueris, & quæ tibi per me etiam tum vivum mandavit, neglexeris. Scito igitur & exercitum tuum ab hoste profligandum, & te unã cum filiis in prælio cadentem cras mecum futurum.

a Saulus ob
subitanam
tristitiã, vi
ribus defi-
cientibus in
humum col-
labitur.

His a auditis Saulus obmutuit præcepsitiã, & in humum collapsus est, siue ob subitanam tristitiã viribus deficientibus, siue ob interditiã, quòd ea nocte ac præteritã die corpus cibo recurare neglexisset, tandem b cum ægrè ad se ipsum redisset. mulier urgebat eum ut cibum sumeret, hanc gratiam ab ipso reposcens officij.

b Pythonissa
Saulum ut
mensa appo-
sita vires re-
foueret adi-
git.

quod per interdictas artes nõ sine periculo poscenti præstiterat priusquã sciret huc ipsum esse qui interdixit. pro quo beneficio hoc tã ut resposcebat ut mensa apposita vires refoueret, quo ad exercitum redire valeret. resistentẽ verò & cibum omnem præ desperatione auersari pergentem,

c Exemplũ
comitatu ac
liberalitatis
in Pythonis-
sa.

tantum non adegit improbis precibus ut assentiretur, cumque c unicum haberet vitulum domesticitatis ac mi d se educatum mulier quotidianis operis liberalitatis victum sibi parans, & nihil præterea possidens, hoc mactato carnes coactas ipsi & famulis apposuit. Saulus verò eadem nocte in castra est reuersus. Mirari succurrit hoc loco mulieris humanius comitatem ac liberalitatem, quæ tamen d Rege attem exercere verita, qua victum parat assueuerat, hominem nunquam antè visum, imò memor totam alendi se rationem per hunc sibi ademptam, non auersata est ut hospitem & ignotum, sed commiserata & consolata ad fastidium cibum sumendum adhortata est: & quod solum mulieri pauperi superfluum, promptè ac libenti animo apposuit, nec gratiam pro beneficio rependens, nec officio fa-

uorem

vorem Regis captans, quem iam iam moriturum iam præciebat: cum tamen homines natura ita comparati simus, ut tum demum officiosos esse libeat, quando aut pro meritis gratia est rependenda, aut ipsi demereri quemplam cupimus, quem cumulatè aliquando beneficium repositurum speramus. Egregium igitur exemplar beneficentia nobis exhibuit, ostendens nihil esse potius, quàm in necessitate constitutos subleuare, nihil quod hominem magis deceat, nihil quod Deum æquè conciliet, & ad benefaciendum nobis prouocet. atque hæc de muliere illa dixisse sufficiat. Nunc aliam quandam admonitionem Ycripta me's iuvat inferere, cum populis ac gentibus profuturam, tum præcipuè viris eximii & ad gloriam natis incitamento futuram ad virtutè: quandoquidem hæc sola in sempiterna memoria sui cultores collocaare valens, magnum calcet ad honesta studia tam Regibus gentium, quàm ciuitatum magistratibus debet subdere, ut contèptis periculis atque e. i. i. certa morte, nihil durum pro patria subire ac sustinere subterfugiant. Quod ut faciã opportunè Sauli Hebræo rû Regis illustre exemplum flagitat. Hic enim a Iosaphus licet futuri gnarus, & de obitu suo præmonitus Regem Saul à Propheta, noluit tamen eum vitare, & ob vilium tanquam cupiditatem exercitum hosti prodere, atque insignem hoc modo Regiã maiestatem dehonestare: sed cū intrastum liberis totaque familia periculo se obliens, Heruem sese pulchrè existimauit in prælio pro suo subdiis cū tota fami imperio pugnando cadere, & filios in eiusdem lia periculo laudis societatè assumere potius quàm supersti. obliens, res relinquere, incertū quales nam futuros. Sic futuri præenim existimauit, loco posteritatis perpetuam fertim gloriandem & immortalem memoriam sibi futurū, laudat. sam. Quamobrem hic mihi verè iustus & for-

An. mundi
1890.
Ante Chri.
nat. 1074.

An. mundi
2890.

Ante Chri-
mat. 1074.

tis ac prudens fuisse videtur, & si quis huic si-
milis fuit, aut futurus est, huic virtutis testi-
monium ab omnibus reddi æquum censeo.
Nam illos qui cum certa victoriæ incolumita-
tisque spe bellum aggrediuntur, posteaquam
magnificum aliquid gesserint, non censeo me-
rito fortitudinis titulis insigniri ab historicis a-
liisque scriptoribus. Sed quamvis & illis sua laus
debeat, illi tamen generosi ac fortes pericu-
losumque contemptores iure dici possunt, qui
Saulum æmulantur. Quid enim magni est com-
mune martis aleam subire, & inter spem &
metum fluctuando, si fortuna affuisset in fauore
eius: contra nihil latum sperantem, & præ-
scium quoddam necesse sit in pugna cadere, intrepide
tamen & impetulo animo fito minanti oc-
currere, id verò generosi & verè fortis viri faci-
nus ego censeo. Hæc est Sauli nostri laus, qui e-
xemplo est omnibus. v. e. gloriæ amatoribus,
ut si honesti apud posteros nominis rationem
habent, idem sibi, si quando usus veniat propo-
nant: in primis autem Regibus, quibus propter
fortunæ sublimitatem adeo non licet esse igna-
vis, ut turpe sit etiam mediocritatem fortitudi-
nis non excedere. Possem quidem etiam plu-
ra in hoc argumento de Sauli generositate di-
cere, verum ne videar immodicus, eò vnde
digressi sumus reuertar. Palæstinis copias vni-
usque contrahentibus, delectuque per singulis
gentes ac regna & satrapas habito, nouissimus
venit cum suo milite. Rex Anchus quem secu-
tus est David cum sexcentorum cohorte, quem
ubi viderent Palæstinorum duces, percontabamur
Regem vnde nam venirent Hebræi, aut à
quo vocati. Is respondit Davidem iram domi-
ni sui Sauli fugientem, à se exceptum, nunc ut
gratiam hospitii referat, utique de Saulo vindictam
sumat

1. Reg. 29.
a Anchus se
cum Davi-
dem contra
Hebræos e-
ducit, qui à
Palæstinorū
Ducibus re-
probatur.

sumat in auxilium venisse. at illis non probabatur, quod veterem hostem in auxilium acciuisset: suadebantque ut eum retrò remitteret, ne fortè eisdem aliquam ipsis afferat. facile enim habiturum occasionem reconciliandi se domino, si hostibus eius detrimentum aliquod attulerit. Quare prospiciendum esse in futurum a, Davidemque cum sua cohorte ad agros à Rege illi assignatos illi remittendū. Huc enim esse illum Davidem virginibus cantatum quod plurima Palæstinorum millia deleuisset. Visum est Regi quoque Glutz rectè illos morere: moræque accito Dauide, equidem, inquit, fidem tuam ac virtutem compertam habens socium huius expeditionis te assumpsisti, sed cæteris ducibus hoc non probatur. quare confestim agrum, quem tibi donavi, repete, nihil de voluntate nostra dubitans: & illic esto præsidio meæ regioni, ac interim dum cum exercitu absum, hostes aliqui eam per occasionem inuadant. hoc enim pacto non minus amici ac socij præstiteris officium. Patuit David, & ad Sicellam se recepit. Sed interim dum Palæstinorum castra sequeretur, Amalecitarum gens expugnata & incensa Sicella, prædæque tam inde quam ex vicinis Palæstinorum agris abacta, in suam regionem reuertebatur. David autem vicum suum vastatum inueniens, omnibusque direptis vitæque etiam vtorem abductam, & partim modo cõmilitionum vxores ac liberos cum cætera præda abactos, dolotis impatiens scidit vestimenta sua: & adeo huic calamitati succubuit, ut non prius flere ac lamentari suam & suorum vicem desineret, quàm lachrymæ eum deficerent. nec multum aberat quin ab iratis ob iacturam coniugum & liberorū militibus saxis impeteretur, quod in ipsum causam tanti mali relicerent.

An. mundi
2890.
Ante Chri.
nat. 1074.

a Anchus
Davidē re-
mittit.

b Amaleci-
tarum gens
expugnata
& incensa
Sicella, præ-
dam abege-
runt.

*An. mun-
di 2890.*

*Ante Chri-
stum na-
tum 1074.*

*a David
Deum con-
sulit num ab
Amalecitis
vxo-
res ac li-
beros rece-
re si con-
fuerit.*

*b David
Ægyptio ser-
uo ductore,
Amalecitas
assequitur.
c. David in
Amalecitas
irruit, mag-
nam eorum
stragē edit,
omnemque
pradā recu-
perat.*

Postquam^a autem à mœrore se recollegit, & animam ad Deum erexit, rogavit Pontificem Abiatharum, ut sumpio sacerdotali amictu Deum consulere, & oraculum referret, num Deus concessurus sit assécuto Amalecitas vxores ac liberos recipere, poenâsque de hoste sumere. Pontifice verò iubente persequi assumptis sexcentis armatis quantum potuit per vestigia hostium properavit, cumque ad torrentem quendam nomine Baselum peruenisset, incidit in quendam Ægyptium errantem; iamque inopia & fame deficientem, qui toto triduo per desertum impastus obstrauerat hunc cibo & potu prius refocillatum rogat cuius esset, & quæ natione. is respondit se Ægyptium genere, à domino relictum in itinere, quod propter languorem non posset agmen consequi eorum, qui vastata Sicella finitimisque locis domum se recipiebant. Itaque b hæc ductore David vsus ad persequendos Amalecitas, assécutusque eos in terram profectos, & partim prandium sumentes, partim iam temulentos, & rebus ex præda quæsitis se oblectantes, ex improviso irruens magnam eorum stragem edidit. Inermes enim & nihil tale expectantes, & epulis tantum ac cōpotationibus intenti, facili ab armatis conficiebantur. alij enim instructis mensis accubantes, cruore appositos cibos inundabant, alij propinantes sibi iniuicem opprimebantur, nonnulli verò somno iam ac vino sopiti: & si qui se interim armate potuerunt, non multo maiore negotio quàm ceteri cædebantur, duravit enim ea cædes à prandio vsq; ad vesperam, ut ex omnibus Amalecitarum copijs ægrè quadringenti celeritate camelorū ab internecione sine exempti. ceterum præda omnis est recepta, vxoresq; eam ipsius Davidis quàm commilitonē. Remedentes

tientes^a autem iter postquam ad eum locum
peruenerunt, ubi ducentos minus expeditos ad
custodiam impedimentorum reliquerant, qua-
dingenti illi nolebant eos in prædæ partē ad-
mittere, quod per ignauiam in persequendo ho-
ste defassati fuissent, aciebantque contentos esse
oportere receptis vxoribus & liberis. Hanc eor-
um voluntatem iniquam David pronunciauit.
Fecit enim esse, ut victoria diuinitus concessa, re-
ceptisque ex hoste spoliis, vniuersi milites ex-
æquo fruerentur, maximè eorum reliqui impedi-
menta interim asseruauerint: & ex eo præjudi-
cio mos in posterum obtinuit, ut tantundem
ex prædæ cederet iis qui pugna interfuerunt, &
iis qui interim circa impedimentorum eustodiā
sunt versati. Reuersus deinde Sycellam David,
per totam tribum Iudæ partes ex prædæ ad ami-
cos & familiares misit. atque in hunc modum
circa Sycellam & in persequendis Amaieitis
res gesta est. Interea Palæstini acri prælio cum
hoste congressi & superiores facti, plurimos ex
aduersa acie sternunt. ibi ^b Saulus & filij contra
hostem egregiè certantes, & hoc taneum agen-
tes ne inuiti caderet, utque honestis vulneribus
confecti luctuosam hosti victoriam relinque-
rent, totam vim hostium in se conuerterant: &
circumuenti multitudine, magna circa se strage
Palæstinorum edita postremo & ipsi hostium
telis sunt obruti. fuerunt autem Sauli filij,
Ionathas, Aminadabus & Melchisus. post quo-
rum casum vniuersus Hebræorum exercitus
prostrigatur: dumque nullo ordine trepidi fu-
giunt, instantibus à tergo barbaris ingens
rædes est perpetrata. Saulus quoque stipar-
tus suorum cæteris fugiebat: in quem Palæ-
stini immixtis sagittariis & iaculatoribus, o-
mnes paucis exceptis confixerunt, ipse ve-

An. mundi
2890.

*Ante Chri-
stum nat.*
1074.

^a *David cu-
rator impe-
dimentorum
obstropen-
bus pugna se-
cuis, in præ-
dæ partem
admissis.*
^b *Reg. 31.*

^b *Saulus cū
filiis, in Pa-
læstinorum
pugna, reli-
quo exercitu
fuso fugatis,
que cadit.*

An. mundi
2890.

Ante Chri-
stum natum
1074.

a Saulus sei-
psum instrux-
erat molitur
rumque inne-
mis Amaleci-
to innot.

b Hebrai
vallem ultra
Iordanem fi-
sam habitan-
tes, relictiis
 suis oppidiis
in vrbes mun-
itissimas
confugiunt.

c Palaestini
Sauli filiorum
que corpora
eruebant affi-
gunt.

tò post multa fortia facinora edita, grauatius
vulneribus, vt iam nec subsistere, nec sibi ipse
manus inferre valeret, obsecrauit armigerum vt
se ferro transfigeret, priusquam viuus in ho-
stium potestatem fieret. quod cum armiger ob-
maiestatis reuerentiam detrectaret, ipse^a ad-
moto ad pectus proptij gladij mucrone in eū
incubuit, & cum deficientibus viribus trahere
se non posset, circumspectiens iuuenem proxi-
mum rogat, quisnam esset: auditōque esse A-
malecitam, orat vt se iuaret efficere, quod ipse
suis manibus non quiret. qui postquam eius o-
prata exsecutus est, ademptis aureis armillis &
coronā insigni regio, quantum potuit festinus
inde se proripuit. armiger autem regius cōspe-
cta Sauli nece, ipse quoque se iugulauit: pari
modo & vniuersum eius satellitium vnā cum
domino suo cecidit, circa montem qui nomi-
natur Gelboe. Qua clade audita ab Hebraeis
qui vallem ultra Iordanem habitant, quisque
campestres vrbes tenent, quod Saulus Rex ad
filiis & exercitu in proelio cecidisset, relictiis
suis oppidiis in municissimas quasque vrbes con-
fugerunt: quæ Palaestini deserta nocti facile oc-
cupata ipsi posthac incoluerunt. Die verò quæ
proelium proximè consecuta est, dum caesorum
cadauera spoliant, inciderunt in Sauli filio-
rumque eius corpora, quibus exutis capita
etiam præciderant: & dimissis in hos per to-
tam suam regionem certis hominibus, ho-
stes cecidisse nunciauerunt: quorum arma in
templo Astartes dedicauerunt, porro^c corpora
eorum circa mœnia vrbis Bethsanz, quæ nunc
que corpora est Scythopolis, eruebant affixe-
runt. Quod truncae esse Sauli ac filiorum
cadauera, rem indignam cui pot. extremq. ex-
sequia-

sequiarum honore fraudari, aliquam multi fortissimi & audacissimi egrediuntur, (alii enim hæc urbs homines robustos ac feroces) factoque per totam noctem itinere, ad Bethsanz mœnia pervenientes^c, demptis Sauli & filiorum corporibus Iabissam ea deportaverunt, nemine hostium arcere eos aut aggredi, propter virtutem ipsorum audente. Iabissam autem populariter eos deploratos in celiberrimo agri sui, loco sepeliuerunt, & indictis ob Regis & filiorum eadem luctu ac ieiunio dierum septem, in lamentis & plañtu eos exegerunt. Hic finis fuit Sauli iuxta Samuelis vaticinium, propterea quod mandata Dei de bello contra Amalecitas gerendo non est exsecutus, & quia trucidato cum tota cognatione Achimelecho Pontifice, urbem quoque Pontificalem subverit. Regnavitque vivente Samuele annis decem & octo, & post mortem eius annis viginti: quo tempore exatto, eum quem diximus vitæ finem est fortitus.

Ann. mundi
1896.
Ante Christum natum.
1074.

a Cines in
Iabissa Sauli & filiorum
cadavera re-
dempta sepeliunt.

SYMMA CAPITVM LIBRI VII.

ANTIQUITATVM

Iudaicarum.

2. *David apud Hebronem unius tribus Rex creatur in reliquis Sauli filius paternum regnum obtinet.*
27. *Iebastho amicorum insidiis interfecto, universum regnum ad Davidem devenit.*
111. *David in captivitate Hierosolymis Chananeos inde populariter eiicit, urbemque Iudam victoribus inhabitandam tradit.*
1111. *David Palaestinarum bello impetratus: apud Hierosolyma victoriam suam consequitur.*

Anno mundi 1891. v. *David subactis finitimis gentibus tributa illis imposuit.*

Ante Christum natum vi. *Damasceni à Davide vincuntur.*

vii. *Quomodo David Mesopotamios deuicerit.*

viii. *Quomodo per intestinum familia dissidium, David à filio regno pulsus fuerit.*

ix. *Abisaij contra patrem profecti, cum exercitu interitus.*

x. *David iam in regnum restituti statim felix.*

xi. *David se viuente Salomonem filium suum regnum auspiciari voluit.*

xii. *Mors Davidi, & quantum filio ad struendam templi reliqueris.*

David apud Hebronem vnius tribus Rex creatur, in reliquis Sauli filius paternum regnum obtinens.

CAPVT I.

2. Reg. i.

*a Amaleciti
ta Davidi
regem Saul
lum casum
nunciat, &
eius cadu
argumenta
armilus au
reat & in
signe regium
affert.*

*b David
Sauli & Io
natha necē
deplorat.*

Hoc^a praelium in eum diem incidit, quo David de Amalecitis victor Sycecellam est reuersus, tertio autem post eius reditu die, elapsus è praelio Sauli interfecto, scissa veste, caputque sparsus cinere ad Davidem peruenit: adoratoque eo, interrogatus vnde veniret, è conflictu Israelitarum ait se venire. id fuisse illorum partibus infortunatum, casis multis Hebræorum millibus, & insuper Rege cum filiis post eā pugnam desiderato, atque se nunciare suis oculis visa, cum forte in fugientem cum suis Regem incidisset, quod à se rogatu ipsius, æsum fatebatur, ne viuis in manus hostium deueniret: cum enim in gladium incubuisset, non potuisse seipsum præ multitudine vulnèrum interficere. eius deinde cadis argumenta certissima ostendebat, armillas aureas, & insigne regium, quæ ipse mortuo de-

ce-

traxerat, vt Dauidi afferret. At bisse tam certis
indiciis credere cōcoctus, scidit vestimentum, &
in fletu ac lamentis totam diem cum amicis
exegit, accedebat ad mortis cumulum Iona-
thas Sauli filius, fidissimus eius amicus, & salu-
tis ipsius non semel autor. Tanta autem fuit
Dauidis virtus & erga Saulum beneuolentia, v-
quamuis sapius capitalibus eius insidiis appeti-
tus, non solum aegerimè tulerit eius interitum,
verum etiam a interfectorem illius affici sup-
plicio iusserit. Præfatus enim quod ipse sui ac-
cusator extiterit, Regis eadem professus, & per
hoc Amalecitz filium se declarauerit, duci ho-
minem mandauit, præterea lamentationes & epi-
taphia in laudem Sauli & Ionathæ composuit,
quæ in hodiernum vsque diem leguntur. His
bextremis officiis honorato Reges, iudique
finito consuluit Deum per prophetam, quam-
nam ex vrbibus Iudæ tribus habitandam sibi
concederet, cūmq; responsum esset, Hebronem
concedi relicta, Sidellam eò commigravit,
ambabus vrbibus illo addactis, & cohorte do-
mestica: mōxque tota tribus ad eum locum con-
fluens, Regem cum communi suffragio decla-
rauit. Audito deinde quòd Saulum cum filiis
Iabibeni in Galadiide regione sepelissent, misit
illuc qui collaudato eorum facinore, gratiam
illis referendam suo nomine pollicerentur,
simulq; nunciarent, quod Iudæ tribus Re-
gem se consalutasset. Interea d Saul copiarum
præfatus Abenerus filius Neri vir strenuus
& ad magnas res obeundas natus, quam pri-
mum cognouit cecidisse Regem & Ionatham,
aliosq; duos eius filios, properè in castra dela-
tus, reliquum ex omnibus filiis nomine le-
bostrum periculo cepit, & superato vnà cum
filio Iordane, totius populi Regem cum consti-

Anno mñdi
2891. Ance
Christ. nat.
1073.

a David
Amalecitã
Sauli inter-
fectorem af-
fici supplicio
iubet.

**b David ex
Dei iussu
Hebronem
commigrans
a Iuda tri-
bu Rex de-
claratur.**

bisenos quod
Saulum cū
filiū sepelif-
sent, collas-
das.

d Ahmeran
Neri filius
Sauli filius
Leobethum
populi Reg
constit.

Anno mun-
di 2891.

Ante chri-
stum nat.

1073:

*a Abenerus
contra Iuda
tribum co-
piae educit:
cui Iosab cū
vniuerso*

*Dauidis ex-
ercitu oc-
currit.*

*b Dauidis
milites con-
grediuntur,
qui ad vnu
se conseruiunt.*

*c Abeneri
parte, suc-
cumbunt.*

*d Asael Ios-
ab frater A-
benerus in
sequitur.*

*e Abenerus
in fugam
conuersus,
Asael tru-
cidat.*

tuit, excepta tribu Iudæ regiamque ei elegit apud locum qui Hebraicè Manalis dictus, interpretatur castrum, inde^a profectus est cū delectissimo milite vi prælio cū Iudæ tribu decerneret iuratus quoddam Dauidem Regem creauissent. Huic occurrit Iosab Saruiz Dauidis sororis filius, natus ex patre Suti, duos secum fratres, Abisurū & Asaelm, vniuersumque Dauidis exercitum ducens, & cū circa quendam fonticulum apud urbem Gabao in eum incidisset, aciem ad prælium explicat. Cūque Abenerus duxisset cupere se experiri virius partis præstantiores milites essent, ex pacto vtrinque duodeni^b ad certamen sunt destinati, qui progressi inter vtranc. aciem, emissis prius pilis, gladios stringunt: comprehensiq. aduersariorum capitibus, latera & illa feriabant, donec mutuis vulneribus ad vnum se cōficerent. quo facto exercitus etiam confligit, & post acriter certamen, partes Abeneri succubuerunt. Versos deinde in fugam Iosab non destitit persequi, sed tergis eorum inhaerens hortabatur suos vt ne defatigarentur: idemque eū fratres eius faciebant, præcipuè iunior Asael ob eximiam pedum pernicitatem celebris, & non solum cum hominibus, sed cum equis etiam cursu contendere solitus. istum Abenerum rectā insequēbatur, nec in sinistram nec in dextram deflectens. Conuersus autem Abenerus: & impetum eius frustrari volens, primū vnus militis armatura cum eo depacisci voluit, vt persequi desineret, deinde rogabat, ne se in hanc necessitatem adduceret, vt illo interfecto in fratre eius conspectum posthæ venire non auderet. cūq. dille his verbis nihil moueretur, sed persequi pergeret, ita vt vtrāq. hasta fugiebat, imminenti lethale vulnus infligit, vt in vestigio cōcideret, qui verò eum eo Abenerum insectabatur,

tur, postquam ad locum, in quo Asael iacebat, pervenerunt, obliti amplioris persecutionis cum eum cadaver constiterunt. Ioabus ^d autem & frater eius Abisæus, præter exanime corpus cur su prouecti. incitatisque ira extincti fratris mirapernicitate ac alacritate usque ad solis occasum persecuti sunt Abenerum, & usque locū qui ab aquæ ductu nomen accepit, hic in loco eminentiore consistit, Abenerū cum Ben'amir fugientem prospiciens qui cum exclamasset, satis iam indignationi indolui nec esse viros consanguineos improba insectatione cogendos omissa fuga in certamen redire: culpam enim penes fratrem eius Asaelm esse, quod monitus ab insequendo desistere noluisse, & ideo iustus cecidisset: visus est non malè admonere: moxque ^b Ioab, dato receptui signo, suos comhibuit: & in eo loco castris positis pernoctauit. Abnerus verò continuato per totam noctem itinere trans Iordanem in Iebosthi regionem se contulit. sequenti die Ioab recensitis castrorum cadaveribus omnes, sepultura dignatus est. ceciderant ^c autem ex Abneri exercitu trecenti sexaginta: ex Davidis nouendecim præter Asael: cuius cadaver Bethlema reportatum frater cum patris monumēto intulisset, ad Regem suum in Hebronem sunt reuersi. Hoc ^d fuit inter Hebræos civilis bellium, quod aliquandiu durauit, sed iam ut Davidis partes magis ac magis proficerent, contra eorum qui sub Sauli filij degelant imperio, braos inimicū in dies deteriores fierent. Interea ^e David sex filio: è totidē vxoribus suscepit, quorum natus maximus è matre Achima natus, Amnon dictus est. Secundus ex vxore Abigæa Daniel. Tertius ex Machaba filia Tholomæi natus Regis Gessiorū nomine Abesalon. Quartus Ado-

An. mundi
1891.
Ante Christum nat.
1073.

^c Ioabus & Abisæus usque ad solis occasum Abenerum persecuntur.

^b Ioabus dato receptui signo suos comhibet.

^c In utroque exercitu quot ceciderint.

2. Reg. 3.
^d Consilium bellicum inter Hebræos in dies deteriores fierent. Interea ^e David sex filij

David in Hebronem natus.

*An. mundi
2891. Ante
Christum
nat. 1071.*

*Abenerus
multitudinē
in officio cō-
stituit, ut lon-
go tempore
in fide Ieso-
sthi perman-
erent.*

nias ex vxore Angite susceptus. quintū verò & sexum Gertheiam & Galam nominauit. Porro a post conflictum ciuile bellum, & crebros partium conflictus, præcipuum momentum fuit in Abenero, qui quòd esset vir prudens & ad popularē gratiam factus, multitudinem in officio continebat, ut longo tempore in fide Ieosthi permanerent. Deinde verò insimulatus apud eum quòd consuetudinem haberet cū concubina eius Ræipha filia Sibathi, & ea de causā obiurgatus, dolore & indignatione motus quā non bona gratia sibi pro fideli studio redderetur: minatus est se regnum ad Dauidem transferaturum & declaraturum quòd Ieosthus non tam propria virtute aut prudentia regno trans Iordanem potiretur, quā ipsius bellicis attrib.

*Abenerus
ad Dauidē
in Hebronē
mittit lega-
tos, qui suo
nomine fa-
ciunt cum eo
ferirent.
e Dauid u-
xorem Mel-
cholen ab
Abenero po-
stulat.
Abenerus
apud sanie-
res populi,
præfectosq;
militia, ut
ad Dauidē
desiderent,
loquitur.*

& eximia in eam diem fide. moxque b misit in Hebronem ad Dauidem qui suo nomine sedulo cum eo ferirent, hac conditione, ut inter præcipuos Regis amicos reciperetur, si populo ad defectionē à filio Sauli cōcitato efficeret ut Dauid ab vniuersis Hebræis Rex agnosceretur. Qui cū vehemēter hoc nūcio lætus conditionē accepisset, & quòd magis ratū esset fœdus, postulare Dauid u- xorem Melcholen vxorē ad eum remitteret, quam magno suo periculo & annumeratis Saucholen ab lo sexcentis Palæstinorum capitibus emerat: Abenero po- ante omnia remisit eam abstractam à Pheltia coniugio, adiuuante etiam Ieostho, nam & huic d Abenerus Dauid scripserat, æquum esse vxorem sibi restitui: deinde cōuocatis senioribus populi, & præfectis militiæ in eam sententiam locutus est apud eos, rememoratum se quidem illos, quòd minime relicto Ieostho, ad Dauidem desciscerent: nūc autem libenter se hoc illis permissurum, quandoquidem certo comperisset hunc per Samuelem prophetam totius Hebræorum gentis Regē diuino

diuino iudicio designatum esse, eundemque
 vatem præcecinisse, quod huius ductu vindican-
 dum sit in Palæstinos, nec alio Rege sub iugum
 Israelitarum eos posse subigi. His auditis sen-
 tores & præfecti, certi iam in eorum sententiam
 Abenerum transisse, Dauidi in posterum aperte
 studuerunt. Supererat vt & Beniamitæ in hanc
 sententiam concederent, quod ex hac tribu es-
 set Ieboothi satellitum. ad quos quum eadem
 verba fecisset, ac ne illos quidem teniti animad-
 uertisset, cum viginti ferme comitibus ad Davi-
 dem proficiscitur, vt præsens fœdus initum con-
 firmaretur quia quisque in rebus suis sibi ma-
 gis quam aliis fidei, tum quia volebat certio-
 rem facere, quid in causa eius cum senioribus &
 duobus egisset, & quod iam quoque Beniami-
 ticam tribum in partes ipsius traduxisset. ab quo
 comiter exceptus, & splendidis ac sumptuosis
 epulis per aliquot dies adhibitus, tandem petiit
 vt dimitteretur, traducturus ad eum exercitum
 & quod promiserat re exhibiturus, & quasi in
 manum imperium gentis ei traditurus. Vix ad
 hæc promissa exsequenda missus à Dauide He-
 brotem exiuerat, cum Ioabus copiarum impe-
 rator peregrè rediens illuc aduenit: cognitoque
 quod Abnerus isto cum Dauide fœdere paulo
 ante abisset regnum ei traditurus: veritus
 ne is primum inter amicos locum obtineret,
 auctor illi factus regij fastigij, & alioqui vir pru-
 dens in consiliis capiendis, & rerum momen-
 tis obseruandis: ipse verò deteriori conditione es-
 se inciperet, & præfectura copiarum priuaretur,
 malum & iniquum consilium concipit. ac pri-
 mum calumniis eum aggressus, persuadere cona-
 tor Regi, vt caueat sibi, neque fidem illius ver-
 bis adhibeat. Nihil enim illud non sentire quo
 regnum Sauli filio constabiliat: & nunc structis

An. m. n. d. 1391. Ante Christ. nat. 1073.

a Seniores & Præfecti ab Abnero persuasi, Dauidi aperte student.

b Beniamita in Abnero sententiam concedunt, ipse ad Dauidem proficiscitur, & hac de re certiores facit.

c Abnerus à Dauide comiter excep- tus, amicum dimittitur.

Anno mun-
di 1899.
Ante Chri-
stum nat.
1065.

dolis aduenisse, & optatis positum, cum certa
spe insidiis circumueniendi Davidis abire. Post
quam autem frustra se verba fundere animad-
uertit, ac ne tantillum quidem Regem his mo-
ueri, mutato consilio facinus audax mente con-
cipit, & certus hominem tollere, mittit con-
fitem qui cursim per eius vestigia viam carpe-
rent, & assecuti eum Davidis nomine reuocarent,
quasi per oblivionem quiddam maxime ad rem
pertinens illi significare omisisset. Abgerus autem
postquam hæc audiuit ex nunciis in loco cui
nomen Betsa viginti stadiis ab Hebrone distan-
to, nihil eorum quæ euentura erant suspicatus
ad urbem reuertitur. Cui obuius factus ante mo-
nia Ioab, humanissime exceptum summam be-
nevolentiam præ se ferens (ut sæpè fit cum ad
obtexendas insidias malum aliquod facinus mo-
lientes summam bonitatem simulant) eorsum
à cætero comitatu seducit, quasi secretius ali-
quid cum eo colloqui vellent: atque ita abductus
in locum portæ solitarium, vno tantum fratre
Abisæo præsentē stricto ferro per illic trahit.
Hunc exitum habuit vir egregius, insidiis à Io-
bo interceptus, ut ipse videri volebat in ultione
fratris Asaelis, quem in prælio ad Hebronem
commisso Abenerus pertinaciter se insequentem
interemerat: re autem vera quoddam misere time-
ret, ne honore quæ obtinebat priuaretur, Davi-
de imperium exercitus in Abenerum transfe-
rente. Hinc sanè videre licet, quàm nihil non
audeant homines ambitioni & avaritiæ dedisse,
dum nemini cedere volunt: Nam & dum cupitis
potiri properant, non dubitant quoduis perpetra-
re facinus: & ne, quod semel actum est, armitant
maiora etiam non reformidant: sic exstiman-
tes, leuius incommodum esse ad summum fa-
tigium non peruenire, quàm ab aliquo istam
bonis

*a Homines
ambitioni
& avaritiæ
dedisse, nihil
non audent.*

bonis excideret. idēque plus illis semper audaciz superest, dum timent ne pristina felicitate priuentur. Sed de his satis est paucis admonuisse. Porro David, audita Abeneri necē, vehementer indoluit, sublatūque ad cælum dextera, magna voce protestatus est, quod nec iubente se, nec consilio, cædes ea fuerit commissā. ad hæc diris imprecationibus autorem necis huius execratus, & familiam eius & facinoris socios præiudicio suo dampnavit. Valde enim sollicitus erat, ne videretur hoc contra fœdus cum Abenero ictum fuisse admissum. edixitque^a ut totus populus deferret ac lugeret virom, & solennibus funeralibus ei parentaret, scissis vestibus & faccos indutus: atque hoc modo exequias deferret ac lugeret, & solennioribus ac præfectis deduxit, planctu & lamentationibus factis indicans vel beneuolentiam erga Abeneralem suū, vel maiorem ob defunctum quodque parentat. præter ipsius voluntatem interemptus fuerit. quā & magnificē apud Hebronem sepultum, ac epitaphio à se composito honoratum, stans super monumentum primus deplorauit, subque exemplo ceteros ad idem faciendum prouocauit. adeoque grauius Abeneri morte affectus est, ut nullis amicorum precibus ad gustandum ea die cibum adduci poruerit, sed iuratus ieiunium usque ad solis occasum seruauerit. quod sane non mediocre ipsi gratiam apud multitudinē contulauit. Nam quotquot erant Abeneri studiosi vehementer hanc defuncti extremam honorē b David factam seruata ad vltimam fidem probauerunt, maius quoddam omnia in eum contulisset quæ in amicos suis, nemini conferri solent, & non ut inimicum aliquando suspicari neglexit & ignominiosè sepulture tradidisset: ita ipsius uocem considerantes pro se quisque. egregiā Reuerentiam & benignitatem. eandē sibi quoque ab illo possum fuisse licebantur. arque hoc modo optime b David factam Abenerum.

An. mundi
1879. ante
Christ. nat.
1065.

An. mundi
2899.
Ante Chri.
nat. 1065.

ma suz consuluit, nemine amplius sus, icante
iplius voluntate casum fuisse Abenerum, quin
& priusquam multitudo, quæ ad funus cele-
brandum conuenerat, digederetur, docuit
eos, quantum ipse in animo vulnus accepisset,
quantumque totus populus detrimentum, a-
misso viro in rebus bellicis tam consilio quam
manu præstantissimo. Sed Deus, inquit, qui
vniuersa gubernat, necem huius inultam non
sinet. Is mihi testis esto quòd in Iobabum & A-
biszum animaduertere non valeo, qui apud
exercitum penè plus possunt quam ego ipse
pœnam tamen diuinitus infligendam non effu-
gient. Et Abenerus quidem in hunc modum vi-
tam finiuit.

*Iebosho amicorum insidijs interfecto, vniuersum reg-
num ad Dauidem deuenit.*

CAP. II.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 2.
2. Regum 4.

I Ebothus autem Sauli filius, morte eius audi-
ta, grauitè hoc tulit, quod priuatus esset vi-
ro consanguineo, qui præcipuus autor ei fue-
rat, vt in paternum regnum succederet, mitum-
que in modum ob hanc causam se afflictauit.
Nec ipse diu superstes fuit, sed à filiis Hiere-
monis Banaotha & Thanno per insidias est op-
pressus. Hi enim cum essent Beniamitæ gene-
re, & inter præcipuos optimates, existimantes, si
Iebosthum interficerent, magna se munere à
Dauidè accepturos, & aus, amplas præfecturas
aut aliud quid honorificum apud eum per hoc
factum se consecuturos, nacti solum Iebosthum
in cubiculo metidiantem, videntésque nec sa-
tellitum quenquam adesse, nec ianiticem vigi-
lare, sed & ipsam partim lassitudine partim æstu
in somnum solutam, subintrogressi ad eum
dog-

dormientem interemerunt: præcisòque capite,
& per totam noctem ac diem itinere continua-
to, tanquam à læsis properantes ad eum, quem
magno beneficio demeruisse, Hebronem per-
tulerunt: ostensòque ^a Dauidi Iebosthi capite,
commendabant ei suam operam ac beneuolen-
tiam, quòd regni æmulum de medio sustulisse-
rent. Sed multum eos spes sua fecellit: neque e-
nim pro eorù opinione illos excepit Rex. Sce-
leratissimi b, inquit, & iamiam pœnas daturi, an-
neciffebatis quòd à me operæ præmium Saul:
interfector retulerit, qui ad me coronam eius
autem apportauerat? & ille quidem rogatus
hoc ei præstiterat, ne ab hostibus caperetur. Aut
fortè alium me iam factum credebatis, vt mu-
tatis moribus delectarer viris maleficis, & do-
mini cædem tanquam beneficium oblatum cõ-
plecterer: idque occiso à vobis in suo lecto vi-
ro iusto, qui neminem vnquam læsit, vos verò
maxima etiam beneuolentia summisque ho-
noribus persecutus est. quapropter eadem ope-
ra & illi pœnas violatæ fidei dabitis, & mihi ini-
quæ de me opinionationis, quem putastis de tali
Iebosthi cæde libenter auditurum. Neque enim
alio modo grapius exultationem meam læ-
dere potuistis. Hæc locutus iussit eos exquisi-
tissimis tormentis exeruciatos supplicio dedi-
cæ: utque Iebosthi cum omni honore funera-
tum in Abeneri monumentum intulit. His ^c ita
finitis vniuersi Hebræorum proceres Hebronē ^{1. Regum 5.}
ad Dauidem conuenerunt, cum tribunis ac præ- ^c Hebræorū
fœdis, seque & sua omnia illi dediderunt, com- ^{proceres He}
memoratis prius veteribus officiis quæ in eum ^{bronem ad}
viente etiam tum Saulo contulissent, & quòd Dauidem
tribunum tunc Regium in summo honore ha-
buissent. & quòd diuino suffragio per Samuelē eamque ^{Re}
Prophetam Rex ^{vnā cum suis filiis declaratus 2. declarāt.}

An mundi
2899.
Anio Chri-
stum nat.
1065.

a Iebosthi
caput ad
Dauidem
desertur.
b Oratio Da-
uidis in Ie-
bosthi inter-
fectores a-
cerissima: pœ-
næque illis
irrogata.

Anno mun-
di 2899
Ante Chri-
stum nat.
1065.

ad David Pro-
ceres & Pra-
fectos comi-
ter atque be-
nigne exci-
pit.
b Armatis
ad David
venientes.

esset : eisque soli destinatum esset, ut per domi-
tis Palæstinis, Hebræorum rebus perpetuā salu-
tem ac securitatem afferret. At ille collaudato
eorum studio, hortatusque ut in corpis perma-
nerent, fore enim ut nunquam eos periret,
convivito & omni comitate exceptos remisit ad
populum in regiam adducendū. Conveniunt
itaque ex tribu Iudæ armatorum sex millia o-
ctingenti, scuta & lancea gestantes, qui hacten-
us Sauli filium secuti fuerant, & sine quibus
hæc tribus Davidi regnum decreverat. Ex tribu
Simeonis septem millia & centum eo amplius.
Ex tribu Levitica quatuor millia septingenti cum
Principe suo Iodamo, cum his erat Pontifex Sa-
dacus cum viginti duobus cognatis principib.
Ex tribu Benjaminide armati quater mille. Hæc
enim tribus adhuc sustinebat credens aliquem
ex genere Sauli regnaturum. Ex tribu Ephraïmi
viginti millia & octingenti, viri animis & viri-
bus præstantes. Ex dimidia tribu Manassitide
millia decem & octo. Ex tribu Issachar ducenti
futurorum præcij, & armatorum viginti mil-
lia. Ex tribu Zabulon armatorum lectissimo-
rum quinquaginta millia. Hæc enim tribus sola
universa ad Davidem confluit. hi omnes e-
dem armatura utebantur, quæ tribus Gad. Ex
tribu Nephthalitide insigniores & ductores
mille, scuto & hasta armata : quos sequebantur
reliqui tribules eorum, multitudo penè inno-
merabilis. Ex tribu Danitide selectorum vi-
ginti septem millia, ex tribu Aseri quadraginta
millia. ex duabus autem tribubus trans Iorda-
nem habitantibus & reliquo tribus Manassitidis
armatorum scuto & hasta galeæque ac gladio
viginti duo millia. Reliquæ quoque tribus gla-
diis utebantur. Hæc fuerunt copiæ quæ in He-
bronem ad Davidem sunt collectæ cum magno
com-

comestis frumenti & vini ceterorumque ad victum commodorum, omnesque communi sententia regnum ei ratum ac firmum esse voluerant. cumque triduo illic festa celebrassent epulisque operati essent, David cum omnibus his copiis Hierosolyma est profectus. Iebusai vero qui cum urbem incolebant, Chananzorū & ipsi generis, clausi ad eius aduentum portis, & in mœnibus quosque erant cæci vel claudi, aut alioqui mutili in contemptum Regis collocatis, discebant hos ad accendendum hostem sufficere, freti munitionum firmitate. Quo ludibrio ad iram concitatus, oppugnationem aggreditur: & cum strenua militum opera vteretur, omnibus adiacentibus ut vnius urbis expugnatione cæteris, si qui similiter pertinaces essent, metus incuteretur, vi^b inferiorem urbis partem occupat. Resistente autem sola arce, decreuit propositis^c honoribus ac præmiis militum ad rem alacriter gerendam excitare: promissitque ei, qui per subiectam vallem in arcem euasisset, totius exercitus imperium se commissurum & cum eo certatim omnes entrentur, cupiditate summæ præfecturæ accensi, Saruiz filius ioab alios præuenit, & conscensa arce, clamore sublato à Rege promissum equiplarum imperium repoposcit.

An. mundi
1899.
Ante Christi
natiuitatem.
1065.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 3.
a Oppugna-
tio Ierusalē
à Davide
suscepitur.
b David
Hierosoly-
ma partem
inferiorem
occupat.
c Virtus mi-
litum Davi-
dis, Ioab
præsertim.

David vi captivus Hierosolyma Chananzor inde popu-
lariter eiecit, urbemque Iudam victoribus
inhabitandam tradidit.

C A P. III.

Electis^d deinde ex arce Iebusais, & iustau-
eratis Hierosolymis Rex eā ciuitatem Davi-
dis appellauit, ac per omne regni sui tēpus do-
micilium inibi habuit. ceterum tēpus, quo apud

d David Ieo-
busais ex
arce & Hierosolymis e-
iecit, & ci-
uitatem Davi-
dis appella-
uit.

An. mundi
2899. *Ante*
Christum
nat. 1069.

a Societas
Davidis &
Iraui.

b Hierosoly-
ma quondā
Solyma vo-
lyma vocatur. nec desunt qui affirmant e-
cata, cuius
nominis &
Homarus
meminit.

c Anni 2
tempus ex quo Iesus Hebræorum aduersus
Iosua tem-
poro usque
ad hanc ex-
pugnationē
fuere 515.
d Orphanas
lebusam ci-
uū Hierosol.
rosolymorum paritum est à Rege, tum pro-
amiciu Da
pter perpetuam eius erga Hebræos beneuo-
lentiā.
2. Reg. 24.
Davidis no
loco indicabimus. David deinde alias quo-
liberi Hie-
rosolymis
cepti.

Hebronem solius tribus Iudæ Rex fuit, septem
anni fuere, & menses sex. postquam autem Hierosolymis regiam sibi optauit, in dies magis ac
magis res ei ex voto succedebant, Deo prouidente ut ea vrbs egregiis accessionibus quam
celebertina redderetur. Per 2 idem tempus Iramus, legatione in hoc missa, in amicitiam ac
societatem Davidis est receptus: misitque ei dono materiam cedrinam & architectos ac fabros, qui Regiam ei Hierosolymis exedificarent.
Dauid autem superiorem vrbs partem & arcem in ea conditam in vnum corpus redegit, ciendūque eisdem munitionibus Ioaob demandauit. Igitur primus Dauid, Iebuszis inde eiectis, à se ciuitatem denominauit. Nam
Solyma vo-lyma vocabatur. nec desunt qui affirmant ecata, cuius
nominis & urbem intelligendam. templum enim iuxta
Homarus Hebræorum linguam nominatum est hac voce, securitatem significante. Totum autem hoc
c Anni 2 tempus ex quo Iesus Hebræorum aduersus Iosua tem-
poro usque suos diuisti, post quem Israelitæ nunquam barbaros ex Hierosolymis eiecere valuerunt, usque
ad hanc expugnationē que ad hanc Davidis expugnationem, anni fuere 515.
re quingenti & quindecim. Nec 4 prætermittendus est per silentium Orphanas vir inter
lebusam ci- lebuszos opulentus, cui in expugnatione Hierosolymorum paritum est à Rege, tum pro
amiciu Da pter perpetuam eius erga Hebræos beneuolentiā, tum quia priuato quodam officio de
2. Reg. 24. meritis est cum, ut paulo post magis opportune Davidis no
loco indicabimus. David deinde alias quolibet
liberi Hierosolymis que vxores duxit, & concubinas sibi adiunxit, filios 6 etiam vnde cum suscepit, quorum nomina, Amnas, Ellus, Sebas, Nathā, Solomon, Iebaz, Eliel,

Eliel, Phalma, Eonaphen, Ienes, Eliphal, & præterea filiam Thamaram. Horum novem ex legitimis conjugibus nati sunt, duo verò postremi è concubinis. Thamara autem Absalom germana fuit.

Anno mundi 2899.
Ante Christum natum 1069.

David Palaſtinarum bello impetitus apud Hierosolyma victoriam illuſtrem conſequitur.

CAP. IIII.

Palaſtini^a autem cognito quòd Hebræi Davidem Regem creassent, collecto contra Ruffinus eos exercitu, & occupata conualle quæ dicitur Cap. 4. Gigantum non procul Hierosolymis sita, castra a Palaſtini ibi posuerunt. Iudæorum verò Rex nihil incò-^{in David} fulto Deo solius agere, iussit Pontificem, quid signa mou-ⁱⁿ tunc quoque de eventu belli polliceretur, præ-^{tes partim} terea dicere. à quo postquam lra omnia didicit, in-^{occiduntur,} cunctanter & ipse exercitum contra hostes edu-^{partim in} xit: & commisso prælio, ipse à tergo eos ex im-^{fugam ver-} proviso adortus, partim occidit, partim in fugâ tun-^{itur.} compulit. Nemo^b autem suspicetur modicū aut b Palaſtini ignauum fuisse Palaſtinarum exercitum qui tū ingreſſi exer-^{Hebræos inuaſerat,} Hebræos inuaſerat, coniecturam inde faciens, citu multis quòd non magno negotio sit proſtigatus, nulla confociatis prius memorabili re gesta: sed ſciat vniuerſam Hebræis ſyriam ac Phœnicen, confociatis armis, auxi-^{inuaſerant.} lium illis tulisse: quæ cauſa fuit vt toties victi, tam multis millibus deſideratis, denuo bellum maioribus viribus redintegraret: quandoquidē poſt præſentē quoque eadem, replicato exercitu, Davidis ditionem inuaſerunt, & eodem quo prius loco caſtra metari ſunt auſi. Rege ve-^{rd iterum de eventu oraculum conſulente,} ſpondit Pontifex, in ſylua quæ ſtetus cognominata non longē ab hoſte aberat, exercitum

Anno mudi
2899. An
te Christum
nat. 1065.

a Palesti-
nam fuga.
1. Reg. 6.

b Mandatū
Davidi de
transportan-
da Arca.

continendum, nec prius ad pugnam educendū
quā sylva, nullo perstante vento, suapte spon-
te agitaretur. quod ubi primum observatum
est, & Deus maturē præsentiæ suæ signum de-
dit, nihil moratus ad paratam iam & indubita-
tam victoriam est progressus. nam ne primum
quidem impetum hostilis agies sustinuit, sed
mox, ut admanus ventum est, terga vertit. nec
segniū Hebræus iussit, fodendiōque tergū^a
fugientium, & multos prosternendo, vsque Ge-
zara quod oppidum in vtrūmque confinio
situm erat, victor est insecutus. itum est deinde
ad castra expugnanda, ubi nō magno labore
ingentī praeda potiti, Deos etiam eorum con-
fractos dissipaverunt. Et quia iam iterum contra
hostem res feliciter gesta erat. visum est Regi
de communi seniorum & optimatum ac tribu-
norum consilio omne suarū tribus robur ex tota
eorum ditione convocare, & itidem sacerdotes
ac levitas, atque ita profectos vñ ad oppidum
b Cariathiarim, Arcam b Dei, ex eo loco, Hiero-
Davidi de solyma transportare, omnēque divinum cul-
tum cum sacrificiis & ceremoniis à maioribus
acceptis, in posterum in hac vībe celebrari. Si
enim sub Saule facta non fuissent neglecta,
nunquam talem cladem populum accepturum
fuisse. Consensu igitur, sicut decretum fue-
rat, habito, Rex ad transferendam Arcam ac-
cedit: quam Sacerdotes ex arboribus Aminada-
bi eleam, in plaustrūque novum impositam,
subiunctis bobus, fratribus eius & liberis du-
cendam permiserunt. Præcedebat Rex & cum
eo multitudo, sacros hymnos canentes & o-
mne genus patriorum carminum, & ad vari-
rum instrumentorum musicorum pulsū sal-
titanter, accedentibus & rubis & cymbalis,
atque ita Arcam Hierosolyma deducentes.

postquam

postquam autem ventum est ad locum cui no-
 me Chiponis area, manifesta^a numinis ira Oza
 quidam examinatus est. bobus enim exorbita-
 bus plaustrum & Arca inclinata, Oza cum non
 esset sacerdos ausus manum sustentandi causa
 admoliri, in vestigio expirauit, & loco nomen
 reliquit, qui inde vsq. hodie tuncum Oza percus-
 sio vocatur. Tum David tectitus & cogitans se
 forte idem passurum quod Oza, si ad se in urbē
 Arcam reciperet, quandoquidem ille manu tan-
 tum in eam extensa morte multatus sit, super-
 sedit illam Hierosolyma inducere, diuertēsq;
 paulum in villam hominis cuiusdam iusti no-
 mine Obadami, genere Leuitæ, apud hunc eam
 deposuit. quæ per tres integros menses hoc ho-
 spicio vsa, rem Obadami familiarem auxit, cuius-
 que domum multis felicitatibus cumulauit. Rex
 autem cognito quod Leuita is ex paupere & hu-
 mili repente, vsq; ad inuidiam eorum qui in-
 crementa eius videret, felix existisset, nihil am-
 plius mali veritus Arcam in urbem suam tran-
 sultit hac pompa, vt à sacerdotibus deportaretur,
 deducereturque à septem choris à se in hoc
 institutis & ordinatis, Rege ipso interim ciui-
 ariam pulsante ac plaudente, ita vt Michole vxor
 eius, Sauli prioris Regis filia, factum hoc impro-
 baret. quæ^c vbi intra urbem illata est, reposue-
 runt eam in tabernaculum à Dauide in hunc v-
 sum erectum. In ea festiuitate sumptuose ac
 splendide sacrificatum est, & totus populus ex-
 ceptus conuiuio, vt tam mulieribus quàm viris
 ac pueris in singulos distribueretur libum pa-
 nis subcineris, & laganium frizum, & frustum
 de victima, atque his epulis populo pasto, ipse
 domum reuertitur. Huic occurrens Michole v-
 xor, filia Sauli, omnia precata est illi, quæcunque
 Deus propitius largiri solet: reprehendit ta-

An. mundi
2899.

An. e Chri-
stum nat.
1065.

a Oza Des
Arca manu
admoens
in vestigio
expirat.

b David
in ades Oba-
dami Leui-
tae deponit,
cuius domus
multis felici-
tatibus cu-
mulatur.

c Arca in
urbem redit
ita, in taber-
naculum re-
ponitur.

d Irridetur
David à
Michol.

An. mundi
2899.
Ante Chri.
nat. 1065.

2. Regum 7.
a David
Deo templū
exedificare
deceat.
b Davidi
Deus per
Nathanē a
Salomone rē
plum extruē
dum nūciat.

men quoddam præter decorum tantus Rex saltasset ita ut in conspectu servorum suorum & ancillarum partes quasdam inter saltandum denudaret. at ille non pudere se huius facti respondit, quod sciret gratum esse Deo, qui eum & patris ipsius mulieris & aliis omnibus prætulisset: cantaturumque se ei sæpius ac saltaturum, nihil carentem quam indecorū hoc aut ipsi, aut ipsius ancillis videatur. Hæc Michole ex Davidis coniugio nullos filios peperit, sed ex alio marito, cui pater à priore abstractam tradidit, quinque liberos genuit, ut suo loco dicitur. Cæterum Rex videns res suas quotidianis successibus per Dei favorem proficere peccare se putavit, quoddam cum ipse habitaret in alta regia cedrinis trabibus exstructa, & omni exornata artificio, Arcam patere tur in tabernaculo iacere: itaque a decrevit exedificare Deo templum, quemadmodum Moyses prædixerat. communicatōque super ea re cum filio cum Nathane Propheta, cum is autor esset proposita exsequendi, pollicereturque Deum opem ad hoc laturum, audior etiam struendi templi factus est. Sequenti b verò nocte Deus Nathani per visionē apparuit, iubens ut Davidi nunciaret, gratiam quidem sibi esse eius voluntatem, quoddam primus omnium de edificando templo cogitaverit: non tamen se permittere, ut is, qui multis bellis implicitus hostili sanguine manus polluerat, sacratissimum sanum construeret. Veruntamen postquam longam viam Rex ad ultimam senectutem provectus felici fine clausit, extruendum esse templum à filio eius & successore, qui vocandus esset Solomon, cuius non aliter quam filij curam se habitorum pollicebatur, regnumque per posteros ejus continuaturum: quoddam si quid peccaverit, poenam non ultra morbos & terrę sterilitatē processuram.

tam. His ex Propheta cognitis Dauid lætus, quod iam sciret posteris suis imperium permanfurum & familiam suam fore illustrem ac celebrem, ad Arcam se contulit: prociēdsque ^a in faciem adoravit Deum, gratias agens pro omnibus beneficiis acceptis, quod se ex humili pastore ad tantum rerum fastigium tantamque gloriam euexisset: pròque promissa posteris etiam suis felicitate, perpetuamque providentia qua res Hebræorum augere atque ornare non desineret: atque ita gratiis actis hymnòque decantato, e tabernaculo digressus est.

Dauid subactis finitimis gentibus tributa illis imponit.

C A P. V.

NON multo deinde interiecto tempore ex-Hedio & expeditionem in Palæstinos decrevit, ablega- Ruffinus

pro omni ocio & segnitie, & quemadmodum Cap. 5. Deus prædixerat, devictis hostibus pacatam regionem successoribus relinqueret. Et indicta die militibus ad conveniendum, iussisque omnibus ut quam instructissimi ad bellum essent, ubi satis omnia parata existimavit, profectus

^b Hierosolymis in Palæstinam pervenit: hostibusque magno prælio victis, & bona agrorum parte mulctatis, hisque agris Iudæorum terræ cōtributis, in Moabitas bellum traduxit. eorum ^b copias ita concidit, ut tertia tantum pars superesset, quam in deditionem accepit. His quoque annuo tributo imposito contra Adrazarum Arachii filium movit, Sophenorum Regem: cum quo ad Ephraem congressus, viginti peditum millia, & equos quinquies mille occidit, carrus etiam milia accepit, ex quibus, incensis reliquis, centum fo-

Dauidæ a Davide vincuntur.

C A P. VI.

*An. mundi
2900.
Ante Christi
sum natum
1064.*

*a Dauid
Deo pro promissa per
Nathanis
licitate gratias agit.*

*b Dauid in
Palæstinos
movet eisque
bonam agrorum
partem
adimit.
2. Reg. 8.
c Maxima
Moabitaria
Evages.
c Dauid Sophenorū
Regem vincit.*

Anno mundi
2900. Ante
Christum
nat. 1064.

a Adadus
Damasce &
Syrorum Rex
a. auides
prælio vinci
tur.

b Nicolaus
Historiogr. a
phus Regu
Adadi eius
que cum Da
uide belli
meminit.

è De alio Sy
ria Rege
qui Sama
riam vassa
uit.
3. Reg. 20.
d David Sy
ria subinga
ra tributum
imponit.

Interim a Adadus Damasce & Syrorum Rex
Iudith quod David Adrazaro bellum inuulsi
set, cum esset eius amicus ac socius, cum valido
exercitu in auxilium eius properat, sperans se
bellum ab eo depulsurum, cumque & ipse non
procul Euphrate cum Davide conflisset, pri
us victus magnam exercitus partem amisit. De
sideratis enim ex eius acie viginti millibus, reli
qui fuga salutis sue consuluerunt. Huius b Adadi
etiā Nicolaus in quarto historiarum suarum
libro, in hæc verba meminit. Longo deinde post
tempore indigenarum quidā nomine Adadus,
ceteris potentior, Damasce & reliquæ Syriæ præ
ter Phœnicen regnum obtinuit. Hic b ille inter
eum & Dauidem Iudæorum Regem exorto,
crebris præliis cum eo confictatus, in postremo
quo apud Euphratem victus est, multis editis
facinoribus Regem se & virum & animi robo
re præstantissimum declarauit. Idem de poste
ris quoque eius narrat, quod quasi per manus
alius ab alio regnū simul & nomen acceperint.
Illo, inquit, de fundō, posterī eius decimā vsque
generationem regnum obtinuerunt, quisque à
suo patre cum imperio nomen accipiens, quem
admodum apud Egyptios Ptolemæi ex his c
potentissimus ordine tertius iustaurato bello
abolere volens ignominiam aui temporibus
acceptam, expeditione contra Iudæos facta, Sa
mariam vastauit. Nec à vero aberrauit hæc
parte hic est enim ille Adadus, qui Acha
bo apud Israelitas regnante, Samariam inuasi
t, de quo suo loco dicturi sumus. Porro d David
peragrata cū victore exercitu Damasco & reli
qua Syriæ, totā sub imperiū redegit, disposuitque
opportunis in locis prædiis, & tributo imposi
to, domumque reuocatus: & eam tropæum aureas
satellitum

facilem Adadi pharetras reliquámque eorum
armaturam Deo Hierosolymis consecrauit. has
poltea Sufacus Ægyptiorum Rex, victo Reboā
huius nepote, polciata vrbe cum multis aliis di-
uitiis exportauit. Sed hæc postquam ad ea tem-
pora veniunt fieri, dicuntur. Hebræorum autē
Rex fauore numinis vtens, & fortunam belli se-
quens, præcipua Adrazati vrbes aggressus est,
Beuzam & Machonem, eaque vi expugnatas
diripuit. in his magna vis auri & argenti re-
perta est: & præter hæc ætis genus quoddam auro
preciosius est habitum: ex quo poltea Solomon
fecit magnum illud vas mare appellatum, &
pulcherrima polubra, cum templū adornaret.
Amathenorum autem Rex, audita Adrazati
clade, quodque exercitum amisisset, timens sibi
decreuit in fidem & amicitiam Davidis vltro
venire: misitque ad eum Adoram filium,
qui victoriam de communi inimico ei suo no-
mine gratularetur, & in societatem atque ami-
citiam recipi peteret, & munera offerret, anti-
qui operis vasa aurea & argentea & ætea. Da-
uid verò inita amicitia cum Theno (sic Amathe-
nus vocabatur) & acceptis muneribus, filium e-
ius pro viriutque dignitate tractatum dimisit.
munera verò illa, cum alio auro ex manubiis ca-
ptarum vrbiū redactæ, auctori victoriæ Deo d David
dedicauit. qui non solum, quoties ipse Rex bel-
lum administraret, ten. prosperabat: verum de-
tiam, misso in Idumzā Abesæo Ioab summi
capitum ducis fratre, illius ductu Idumæos
perdomari concessit. Decem enim & octo ex
illorum exercitu millia in acie ceciderunt: &
occupata præfidiis recens capta regione, Rex
non ex agniis tantum, sed viris etiam tribu-
tu exegit. Erat autem natura iustus, & in red-
dendo iure verum tantum & æquum respicie-

An mundi.
2900. *Ante*
Chry. natū.
1064.

2. Reg. 8.
a Hierosoly-
ma à Sufacu
Ægyptiō.
Rege spolia

3. Reg. 14.
b Præda ex
bello capta.

2. Reg. 8.
c Amathe-
norum Rex.
Davidis so-
cietatem pe-
tit.

d David I-
dumæos, ut
viris im-
buta perfol-
uerent cogit.

An. mundi
2900.

Ante Chri.
nat. 1064.

2. Distribu-
tio officiorū.

2. Regū 9.

bate exercitui & verò vniuerso Ioabum præfec-
rat, à commentariis habuit Iosaphatum Achilli
filium. Designauit etiam ex Phineesi familia Sa-
docum Pōtificem cum Abiatharo, amicus enim
ei erat. Scribam verò Sisam constituit. Banaiam
Ioiaze filium satellitio suo præposuit: omnes
Regis seniores filij inter patris satellites versa-
bātur. His ita ordinatis succurrit illi recordatio
amici quondā Ionathæ fœderisq̃e mutui, quòd
inter eos intercesserat. nam inter ceteras om-
nes virtutes hanc quoque habuit, quòd egregiè
meminerat beneficiorum quæ vnquam accepif-
set. Igitur h̃scitatus est, num quis superesset ex
amici genere, cui gratiam referre posset pro in-
cunctissima olim cum Ionatha acta consuetudi-
ne. cūmq̃e adductus esset ad eum quidam è li-
bertis Sauli qui poterat superstitēs noscere, per-
contatus est, num posset aliquem indicare ex Io-
nathæ genere viuum, qui pro beneficiis à veteri
amico perceptis gratiam reponere quiret, quo
respondente superesse filium eius Memphibos-
stham, pedibus claudum: eo quòd nutrix, audita
clade in qua pater eius & auus ceciderant, dum
raptō puero trepidè fugit, prolapsū ex hume-
ris læserit: diligenter peruestigauit, vbi nam & a-
può quos educaretur. quo comperto misit in La-
batham oppidum ad Machirum (id alteris no-
men fuit) qui eum adducerent. Memphibosthus
verò postquā ad Regem petuenit, procidēs
in faciem, adorauit illum. mōxque iussus est
bono animo esse, & omnia quæ cuperet, de be-
nignissimo Rege, sibi polliceri: & auitam do-
mum cum prædiis ad illam pertinentibus acce-
pit, iussūque est ad eandem cum Rege mensam
accumbere, & nulla die conuiuio non interesse
cūmq̃e adolescens latus promissionibus &
muneribus Regis, gratias agens, adorauisset,

Rex

b David nū
quis ex Iona-
thæ genere
superesset
scitatur.

c Memphi-
bosthus dona-
tus paternis
& auita bo-
na mensa
Davidis ad-
hibetur.

Rex accito ^a Siba, ait se adolescenti paternam domum cum omnibus auitis possessionibus donasset: usque eum, villicatione agrorum susceperat, omnes redditus Hierosolyma refert. Post hæc singulis diebus eum mensæ adhibuit: & Sibam cum quindecim filiis & viginti seruis Memphibotho largitus est. his ita ordinatis, Siba ad oraro Rege, omnia se facturum pollicitus, discessit. Ionathæ verò filius post hæc Hierosolymis habitauit, conuictor Regis, nec aliter quàm si ipse filius esset tractatus, filium etiam ex se genitum, Michanum nominauit. atque hoc honore Ionathæ posteti à Rege suæ affecit. Ceterum ^b cum per idem tempus Ammanitarum Rex Naasses, socius & amicus, defunctus esset, filiûsque in regnum paternum successisset, Dauid per legatos officiosè eum consolatus est, hortatus vt æquo animo patris obitum ferret, eandemque, quam pater expertus fuerat, amicitiam à se expectaret. Primores verò Ammanitarum, secus quàm de Davide suspicari par erat, malitiosè hanc legationem missam interpretati sunt: concitaueruntque Regem, dicentes Dauidem speculatores regionis & opum eius sub officij prætextu misisse. proinde cauendum ab illis, & verbis eorum non credendam, ne fortè deceptus in aliquam immedicabilem cladem sese coniciat. At Rex Ammanitarum Naasses ab optimatibus contra rei veritatem persuasus, cum iniuria legatos Dauidis rececit. Ratis enim media ex parte eorum habitis, præcisâque dimidio vestimentorum, factis non verbis animum suum declarauit. Quam rê David ^c indignissimè tulit, nihil dissimulans nõ neglecturum se iniuriam cum contumelia contum, sed bello vindicaturum in Ammanitis, & penas violatæ cõgruè ius gentiû legationis

An. mundi
2900.

Ante Christi
nat 1064.

^a David Siba Ionathæ facultates commendat, cuiusque omnes redditus Hierosolyma refert subes.

Hedio & Ruffinus cap. 6.

² Reg. 10.
^b David legatis ad Ammanitarum Regem ob patris obitum consolandi causa missis contumelia se tractantur.

^c David Ammanitarum iniuriâ suo iniuriâ fert indignis simi, eamque vindicare cogitat.

An. mundi
2900.
Ante Chri.
nat. 1064.

a Ammani-
ta exterorū
societate.
mercede im-
petrat. in
Davidem co-
pias parant.

à Rege eorum exacturum. Quod posteaquam
petitum est ad Regis barbari necessarios. & co-
pitum eius praefectos, consensu sibi violati fide-
ris, ac debitam poenam meruentes, & ipsi ad bel-
lum se parabant, & 2^a missis legatis ad Syrom
Mesopotamienorum Regem cum mille talentis
societatem eius hac mercede impetraverunt ad-
ducto in suas partes & Suba. Hi Reges habebant
peditum viginti millia, conduxerunt etiam Re-
gem Michz regionis, & quartum nomine Ista-
bum, qui & ipsi viginti duo millia militum in ar-
mis habebant.

Quomodo David Mesopotamios deuiceris.

CAP. VII.

NON terruit tamen Davidem Ammanitarū
apparatus & initia cum Regibus societas,
Deo fretum, & scientem quod bonā causam ha-
beret, iustisque armis iniuriā sibi illatam vilesce-
retur. Itaque bIoabo commissā belli adminis-
tratione, cum lectissimo milite eum contra hosti-
militū, qui mox primariam ad eius gentis urbem
castra admouit. Hostibus c^o verò urbē egressis, &
duas seorsum acies explicantibus: alteram quae
ex auxiliis constabat, in patenti campo: alteram
verò quae Ammanitarum gentis erat, pro portis
quae Hebraeos spectabant: Ioabus hoc animad-
uerso & ipse ad militares artes confugit, & as-
sumptis fortissimis militū, ipse Syro alisque Re-
gibus se opposuit, reliquis Abischo fratri traditis,
iussit, ut cōtra Ammanitas acie dītingeret: admo-
nito prius, ut si videret Syros sibi praeualere, ad-
ducto propere suo milite succurreret. idē se fa-
cturū si ipsum Ammanitas agrē sustinere cōtin-
geret. cū his mandatis dimisso fratre, hortantūq.
ut generosē & alacriter rēgeret, datūq. ope-
rā ne quā ignominia acciperet, ipse Syros aggre-
diunt.

bDavid Io-
abum cum le-
ctissimo mi-
lite contra
Ammanitas
misit.
cIoab & A-
bisai acies.

ditur, qui cum aliquantisper magna vi resistif-
 sent, multis suorum cadentibus terga vertere
 sunt coacti. quo viso Ammonitæ territi, Abi-
 sam cum suo milite aduentantem non expe-
 ctauerunt, sed moti sociorum exemplo intra
 moenia refugerunt: atque ita Ioab, malè mul-
 tatus hostibus, victorem exercitum Hieroso-
 lyma reduxit. Nec tamen ea clades Ammani-
 ticum effecit, ut experti se impares in posterum
 quiescerent, sed b missis nunciis ad Chaiamam
 Syrorum transeuphratensium regem, eius au-
 xilia mercede conduxerunt. Huius vicem in e-
 exercitu gerebat Sabecus, qui constabat ex octua-
 ginta peditum, equitum verò decem millibus.
 Tum Hebræorum Rex intellecto quòd denuo
 tam magnas copias Ammanitæ contra se para-
 uissent, nolens amplius per legatos cum eis bel-
 lum gerere, ipse cum vniuerso exercitu Ior-
 danem transgressus illis occurrit: & commisso
 prælio victor euasit, caesis peditum quadraginta,
 equitum verò septem millibus. Sabecus quoque
 hostium Imperator in eo prælio vulnus acce-
 pit à Rege, ex quo postea curam non admitten-
 se moti eum contigit. Mesopotamitæ c deinde
 cognito tam tristi pugnae euentu, sine mora le-
 gatione ad Dauidem cum muneribus missa, de-
 ditionem fecerunt atque ita, appetente iam hye-
 me, Hierosolyma est reuersus. Vere autem in-
 cunte, Ioabum ad bellum Ammaniticum misit. d Rabath
 Is: & longè latèque vastatis hostium agris, com-
 pulsos eos in Rabatham gentis Metropolim ob-
 sidione cinxit, quo tempore Dauid tametsi vir H. dio &
 iustus ac pius & patriarum legum obseruator di. Ruffinus
 ligens, in graue tamen peccatum incidit. Cum, e Cap. 7.
 enim virgente iam die, in solatio Regis more so. 2. Reg. 1.
 lito deambulare, prospexit in ianitis adibus e
 mulierem frigida lauante, insigni forma præ-

An. mundi
1910.

Ante Chri-
stum natum
1054.

a Victoria
Ioabi.

b Syri cum
Ammanitis
in Dauidem
moerent.

c Mesopota-
mita ultra
ad-Dauidem
deditionem
faciunt.

d Rabath
obsidione cin-
gitur.

e H. dio &
iustus ac pius
& patriarum
legum obseruator
di Ruffinus

f Cap. 7.
2. Reg. 1.
lito deambulare,

g Dauidem

*An. mun.
di 2910.*

*Ante Chri.
stum na-
tum 1074.*

*a Be hfab
Regi se gra-
uidam esse
nunciat.*

*b David
Vriā accer-
pit, cūque
vaprosesus
ad uxorem
ibi pernocta-
ret, inbet,
quod tamē
non facit.*

cellentem, cui nomen Bethsabe: victusque eius
pulchritudine, & a concupisita sibi temperare nō
valens, accitam ad se complexus est. Paula a
pōst mulier grauidam se sentiens, nunciat Re-
gi, vt dispiciat, quomodo fictum hoc latere pos-
set, alioqui publicis legibus adulterij damnatam
supplicium daturam. Rex b itaque accersitum
ad se ex castris Ioabi armigerum maritum mu-
lieris Vriam nomine, de exercitu, & quomodo
oppugnatio procedat, percontatur, quo referen-
te omnia cedere ex sententia, partes ei de sua
cena obtulit, iussitque vt protectus ad uxorem
apud illam pernoctaret, at ille non ita fecit, sed
inibi in regia & inter satellites Regis noctem
eā exegit, quo cognito, Rex scitatus est ex eo,
quamobrem tanto post tempore domum re-
uersus, ad uxorem non iussit, idque peccet cō-
munem omnium hominum morem, quicunq;
peregrē ad suos redeunt, respondit ille non esse
æquum, vt interim, dū imperator suus & com-
militones in hostili solo in castris humi cubitū
ipse in vxoris amplexibus se oblectet, hac locu-
tū manere inibi ea quoque die iussit, sequentē
ad vicarium suum ducem dimissurus, vocatus
deinde ad cenam, & Rege de industria crebro
ribus propinationibus invitante ad ebrietatem
vsque progressus, nihilo minus tum quoque pro-
foribus regij cubiculi pernoctauit, nullo vxoris
desiderio tactus, hanc eobrem indignatus Rex
scripsit Ioabo, vt in Vriam pernam meriti
animaduerneret: modūque puniendi indica-
uit, ne manifestum fieret suo iussu hoc factum.
iussit enim, vt quā plurimum periculi esset, ho-
sti opponeretur, mōxque à sociis, quō facilius
opprimi posset, destitueretur. his ita scriptis, &
proprio sigillo obsignatis epistolam Vriæ con-
misit ad Ioabum perferendam: qui nec optis h-

*c David Ioab
bo, ut in V-
riā animad-
uertat, scri-
bit.*

teris, & cognita Regis voluntate, quem locum
maximè ab hostibus infestari sciebat, in eo col-
locatus Vriam, adiunctis illi lectissimis ali-
quot militibus, pollicitus est secum exerci-
tu affore, si qua parte muti suffossa aditum in-
tra urbem patefecissent, hortatus eum ut existi-
mationi quam tum apud Regem, tum apud
commilitones sibi parauerat, respondens, liben-
ter potius quàm grauati iussa capesseret, cum
que Vrias magna alacritate demandatum mu-
nus suscepisset, manipulo illi adiungendo clam
imperauit, ut cum primùm occurrentibus hosti-
bus irgeri hominem viderent, deserto illo in-

An. mundi

2910.

Ante Chri.

nat. 1054.

a Iobus ius

su Regis V-

riam in hostes

mittit.

iturum se reciperent. Itaque cum Hebræi fecis-
sent assaultum ad mœnia, veriti Ammanitæ, ne
ab illa parte hostis murum occuparet, fortissi-
mus quisque reclusa repente porta magno im-
petu erumpunt, quod ubi viderunt qui circa V-
riam versabantur, memores Iobai mandatorû, ut mandatu
vno agmine si se retorsum receperunt. Solus d
Vrias quod puderet cōtra quàm promiserat assi-
gnatum locum non tueri, in se iuëtes sustinuit,
terroque exceptos interemit nō paucos, donec
circumuentus cum aliquot aliis, quos ignaros cō-
silijs pudor idem in officio continuerat, non in-
ulcus occubuit. His ita gestis Iobus Regi per
nuncium significat, quod non ferens obsidionis quod
moras, oppugnatione adortus incenia, amissis a-
liquam multis, infesta res, in castra redire. sit eō
pulsus. mandarat autem nuncio si Regem hoc
factum zgrè ferre sentiret, ut de Vria quoque

b Vrias cum

quibusdā af-

sultum ad

mania sa-

ciens a suis,

ut mandatu

illu erat, cū

Ammanitæ

erumperet,

deseritur.

c Vrias cū

aliquot aliis

occumbit,

Regi per nū

cium signifi-

catur.

factum zgrè ferre sentiret, ut de Vria quoque
morte renūciaret: id quod etiā euenit. Rex e-
nim his cognitis male factum aiebat. quod d a-
perta vi mœnia cētrassēt. oportuisse enim machi-
nis ac cuniculis aditū moliri, maximè cū Abime-
lechus Gedeonis filius domesticū exemplum il-
lis esse debuerit, qui Thebis turrim vi capere

d Davidis

ob

ad eadem

acceptam in

dicatio.

An. mundi
2910.

Ante Chri-
stum nat.

1054.

a David V-
ria nec au-
dita trasti
defuit.

b David
Bethsaba cō
iugē sibi as-
sumptū, ex
qua puer ei
nascitur.

2. Reg. 17.

c Davidem
propria sen-
tentiā damna-
rum, gravi-
ter accusat,
penāque ei
denunciat
Nathan.

conatus, saxo ab anicula missio ictus turpiter vt-
tam amisit vir, plioqui fortissimus, quod incon-
sultē difficillimum oppugnationis genus esset
aggressus. Utillissimum autem in te militari
quid aliis bene aut secus cesserit consideran-
do, cum simile periculum incidit, hæc sequi,
illa fugere, ostquam autem indignabundo de
Vrtz quoque morte relatum est, inasce defuit
iussitque loabo renunciari, vulgare esse id in-
commodum, nec à natura belli alienum, cu-
ius hæ sint vicissitudines. debere tamen eum
in posterum cautius rem adminstrare, & ag-
geribus ac machinis expugnatam urbem solo
æquare. & habitatores eius ad vnum neci dede-
re. Cum his mandatis nuncius ad loabum pro-
perè se recepit: ceterum Bethsabe, audita mariti
morte, per aliquot dies eum luxit: vbi verò à
mærore ac lachrymis destitit sine mora beam
Rex coniugem sibi asciuit: ex qua mox puer
masculus ei natus est. Has e nuptias Deus neque
quam æquis oculis inspicxit, sed iratus Davidi,
cum prophetæ Nathan per visum nocturnum
se obtrullisset, Regē grauitè inculcavit. propheta
verò qui esset vir festinus ac prudens, reputans
Reges, quoties suis affectibus rapiuntur, non ma-
gnū iuris respectum habere solere commina-
tione numinis ad tempus dissimulata maluit
illum blanda oratione aggredi, in hunc modum
sententiam eius exploraturus, Duo viri, inquit,
eandem urbem incolebant, alterque prædictus
mulatorūq. armentorum & gregum dominus:
alter vnus tantum oviculæ possessor. eam vna
cum pueris suis domi quotidianis cibis aiebat,
non alio affectu quàm si esset filia: cum verò ho-
spēs diuiti superuenisset, ille parcens suis pecori-
bus nullum in amici gratiam maculare voluit:
sed abstracta per vim ovicula pauperis, iugula-
tam

um & apparatus hospitii apposuit. His verbis Rex grauitet cominatus scelestum hominem illum facinus hoc ausum pronunciauit, iustum que esse ut quadruplum pro adempta ouicula restitueretur, & ipse insuper capite plectatur.

Tum Nathan insunstanter subiecit, ipsum esse qui hac poena dignus sit, suoque iudicio nefarii sceleris damnatus, ac tum demum ille exposuit in quantum indignationem numinis incurrisset, cuius fauore vniuersae gentis Hebraeorum rex constitutus, circumquaque vicinarum etiam gentium earumque muliarum & magnarum dominium consecutus esset: non semel ante liberatus à Sauli manibus. nunc cum eiusdem benignitate aliquot legitimas uxores habeat, contempto omni humano simul atque diuino iure, alienam eum duxisse uxorem. marito ipsius interfecto & hosti prodito. Igitur affore diuinam ultionem, & ipsius quoque mulieres ab vno è filiis per vim constuprandas & ipsum insidiis ab eodem appetendum, ut pro clam admissio peccato, in propatulo poenas persoluat. quin & puerum ex ea natum sine mora esse interiturum. territo autem per hanc denunciationem Rege, vehementerque perturbato, & cum lachrymis fatente se peccasse in à Deo uideam: erat enim vir pius, & qui hoc vno excepto, in tota vita nihil admiserat: placatus Deus suscepto in gratiam promissit, & regnum & vitam ei seruauit: cum se esse, post poenitentiam enim septem dies, non amplius se irasci. Atque ita Nathan postquam futura Regi aperuisset, domum reuertitur. Porro à infans ex uxore viro natus Dauidi scriptis, vicem immitte Deo, graui morbo corripitur, cuius dolenter foeculentum monstruosus pater dolenter ferens per septem dies à familiaribus induci non potuit ut non vltimū cibum degustaret: sed attritus: & facio

An. mundi
1910. Ante
Christum
nat. 1034.

a. David fas
sus peccatus
in à Deo ve-
deam: erat enim vir pius, & qui hoc vno excepto, in tota vita nihil admiserat: placatus Deus
suscepto in gratiam promissit, & regnum & vitam ei seruauit: cum se esse, post poenitentiam enim septem dies, non amplius se irasci. Atque ita Nathan postquam futura Regi aperuisset, domum reuertitur. Porro à infans ex uxore viro natus Dauidi scriptis, vicem immitte Deo, graui morbo corripitur, cuius dolenter foeculentum monstruosus pater dolenter ferens per septem dies à familiaribus induci non potuit ut non vltimū cibum degustaret: sed attritus: & facio

An. mundi
2910. Ante
Christi. nat.
1054.

amictus, humi prostratus iacebat, & à Deo salutem pueri precabatur. Nihil enim eius matrem diligebat. Septima verò die mortuo puero, familiares non audebant hoc Regi indicare, veriti ne re cognita pettinacius etiam à cibo reliquaque cura corporis abstinere desiderio defuncti infantis, cuius morbum tam impotenter tulisset. qui a cum turbatam familiam sentiret,

^a David puerum extinctum & aliquid mali celari, facile intellexit extinctum sentiens, sur puerum: accititque vno famulis, postquam vegetis, ac lotus sitatem competit, confestim surrexit: lotus decubum capitis. inde sumptaque veste candida, ad Dei tabernaculum properavit. posthæc b iussis famulis vestem, cum morbum sibi apponerent præter omnem opinionem, admirationi fuit omnibus cognatis & doctum capiat, misticis, stupentibus quod cum nihil horum, quorum nihil ægrotante puero, fecisset, nunc post eius obitum omnia simul faceret: impetratque prius ægrotante se licentia, causam sciscitabantur. Tum ille. Non erat, indicat.

^c Salomō David ex Bethsabe natus.

nec ita multo post Bethsabe gravida, exactis legitimis naturæ mensibus, filium ei peperit, quem Nathanis monitu Solomonem nominavit. Interea Ioabus Ammanitas acti obsidione premebas, præcis aquæ ductibus, & commetibus intercepit, ita ut fame simul & sic laboraretur, ab unico nam puteo spes eorum pendebat, ac ne hoc quidem ad satietatem utebantur, parca aquam dispensantes, ne forte in totum literas David deficeret. Hæc d Ioabus per litteras significavit, hortans ut ad excidium urbis ipse veniret, & hunc quoque titulum victoriis suis apponeret. qui collaudato ducis officio sedque, assumpto

sumpto

sumpto secum exercitu ad depauperandam Baba-
 tham proficiscitur: eamque^a mox vi captam,
 militi diripiendam permisit. ipse vero ex praeda
 nactus est Ammanitarum Regis auream coro-
 nam talentum pendentem, & precioso sardo-
 nyche insignem: quam postea capite gestare so-
 litus est. nec non & alia multa ac magni precij
 praeda in ea urbe potitus est. viros vero eius ex-
 cruciatos prius ad vnum interemit: neque mi-
 rius alias Ammanitarum res tractavit, pari per-
 modo expugnatas. Post hanc victoriâ domum Hed. & Ruf.
 reuerso graue quiddâ accidit ex tali causa. Filiâ fin. cap. 8.
 habebat adhuc virginem, formosissimas quas-
 que mulieres pulchritudine vincentem: Tha-
 maratam nomine, ex eadem, qua Abesalomus ge-
 nitricem natam, huius amore correptus Amnon
 filiorum Davidis natu maximus, cum propter
 virginitatem ipsius & asseruationem potiri ea
 non posset, adeo passione hac conflabatur, vt
 non aliter quam ex morbo lentam tabem ac
 pallorem sibi contraheret. id malum deprehen-
 dit Ionathas quiddâ eius cognatus & amicus vir
 prudens & magni consilij. videns enim Amnonem
 à natua corporis habitudine indies magis
 ac magis deficere, accessit illi rogans vt causam
 sibi indicaret. Suspiciari enim se, amatoriam quan-
 dam esse hanc passionem. quo latente sororem
 germanam sibi adamatam, consilium dedit
 quomodo optatis potiri valeat. suasis enim vt
 simulata ægritudine, simulatque pater visendi
 causa illum accessisset, roget vt sororem ad se
 mittat, cuius ministerijs releuatus eo citius con-
 ualescere possit. Paruit Amnon, & cum nihil cû-
 ctatus decubisset simulare morbum cepit. Dein
 cum pater officiosè inuisens percontaretur de
 valetudine, petiit sororem ad se mitti, ea
 postquam iussu patris accita venit, postulauit

An. mundi
 2911.

Ante Christi,
 na. 1502.

a David Ra-
 bathâ vi ca-
 ptâ militi dâ
 ripiendam
 permittit.
 2. Reg. 13.

b Ionathas
 Ammonidat
 consilium,
 quomodo
 optatis poti-
 ri valeat.

*Anno milii**di 2952.**Anno Chri.**natum 1032.*

ut suis manibus colyphia fixa adferret. Sic enim libentius se commesturū. quæ in cōspectu fratris farina subacta, formatiq. colyphiis ac fixis, iuueni obtuli: at ille non ea gustauit, sed famulis mandauit, ut quotquot pro foribus cubiculi obuerfarentur: submouerent: dicens se ab-

a Amnon se que strepitu quiescere cupere. quo facto iussit *vari ut suus* fororem in intimum conclave paratam cenam *piā faceret,* inferre. quod cum puella fecisset, apprehensa *suadet.*

suadere cœpit, ut sui copiam faceret. At puella exclamat, Abstine vim frater abstine, nefas est te rem tam turpem perpetrare. Desine à tam flagitiosa concupiscentia quæ nihil præter dedecus infamiam toti familiæ nostræ adferre potest. aut si resistere ei non uales à patre tibi hoc imperandum est, non enim per vim extorquendū. at

b Amnon se le amore feruens non paruit, sed libidinis æstro *verò reluctā* percitus reluctantem per vim opprimit: atque *ut per vim* post oblatum vitium, in contrarium mox affe- *opprimit,* ctum vertitor, & exosam ac fastiditā conuiciis *mox exosam* aggressus iubet ut euestigio se inde facefferet. quæ *et fastiditā* cum hanc iniuriā priore grauiorē duceret, quod *extrudis.* conspurcaram vel vitæ moestē illic manere non pariat, sed confestim extrudat clara adhuc luce, ut turpitudinis suæ sensibus occurrat: mandauit famulo ut eā eliceret. illa verò scissâ talari: tunica, qualibus tum regiarum puellæ ex more velabantur, & cinere caput sparsa per mediā urbem discedebat, vim sibi illatam queritando. in qua sic affectam Abesaloms frater incidisset, sciscitatus est quid mali haberet, quod ita sese

c Abesala- affligeret. cumque illa de stupro rem totam *mus fororem* ei denarrasset, solatus eam hortabatur ut æquo *Thamarum* animo factum hoc ferret, nec ad iniuriā suā per cinere putaret, cum à fratre sit vitata, quibus verbis placata puella vociferari ac queriari desisset. deinde aliquam multo tempore in coelibatu apud:

apud Abesalomum fratrem persequeretur. His cognitis David pater vehementer indoluit, sed quia diligebat Amnonem ut filiorum natu maximum, non sustinuit illi molestus esse. Porro Abesalomus graue odium eius in pectore celabat, opportunitatem vindictæ expectans. iamque alter annus abierat, ex quo pudicitie sortis eius illudum est: & cum esset iurus in Belserphon, quod est oppidum tribus Ephraimiticæ, ad tendendos suos greges, inuitauit b patrem ac fratres ad solenne conuiuium, quo excusante quodd nollet eum grauare, rogauit ut pace eius liceret filiis proficisci. quo impetrato suis intunxit, ut quamprimum animaduertissent Amnonem temeto grauatum, neminem vetiti ad notum suum illum trucidarent.

Quomodo per interitum familie disidium, David a filio regno pulsus est.

CAP. VIII.

UT verò perpetratum est quod mādauerat, stupor & trepidatio fratres occupat: & sibi quisque timens, correptis equis cursu ad patrem currebantur. Interim c quidam præueniens, omnes ab Abesalomo cæfos nūciat, qui non aliter quā par erat amissis simul tot filiis, idque fratris scelere, graui dolore ictus, de causam quidē rogauit, neque expectato nūcio in re propter facinoris magnitudinē incredibilē, totum se iunctui tradens, conficissa veste humi prostratus iacebat, deplorans non magis quos peremptos acceperat, quā ipsum interfectore. Ionathas d de Sammæ fratris eius filius hortabatur, ut mō detariis doleret, negās se de morte cæterorum credere: nec enim causam facti inuenire posse de solo Amnone dicens diligentius perquirendum, nam de hoc probabile esse, quod me, censei.

*An. mundi
1912. Anie
Christum
nat. 1052.*

*a Abesalomo
vindi-
cta oppor-
tunitatem ex-
pectat.*

*b Abesalomo
patrem
ac fratres ad
solenne con-
uiuium inuitat,
c Amnonē
vino sepulchro
trucidari cu-
rat.*

*c Davidi om-
nes filios ab
Abesalomo
cæfos nuncia-
tur.
d Ionathas
Davidē cōso-
lat, moriū
cæterorū ne
gans, de solo
Amnone dili-
gentius per-
quirendum*

An mundi
1912.
Ant. natum
Christum
1052.

mor iniuriæ sororis frater in eū tale aliquiū ausus fuit, interea sonitus aduectantium equorum, & quorundam eos præcurrentium, omnes in se conuertit. hi fuere filij Regis, qui relicto conuiuiō, profugerāt. ibi pater occurrat flens flentibus, ex desperato videns quos paulo ante extinctos acceperat. denūq; gemitus ac lachrymæ instauratur: his fratre, Rege filium scdē trucidatū deplorantibus. At ^a Abesalomus in Gesura ad maternū autū fugit, eius regionis dynastā. ibiq; toto triennio permansit. Cū autem Dauidi amicus esset Abesalomum ad se reuocare, non ad supplicium, sed ut eum apud se haberet (iam enim ita resederat) yltro huc propensum Iosabæ imperator suis artibus impulsit, mulierculā enim quandam grādī natu subornat, quæ lugubri cultu ad Regem accedens, aiebat inter duos suos filios iuri agentes rixam exortam ad eō increduisse, ut cū soli essent ac nemo adesset qui dī timeret, alter ab altero ictus exspirauerit: rogabā q; hanc gratiam, ut quoniam cognati eius qui interfectus est alterum ad eādem expeterent, salutī eius consuleret, ne reliqua spe suæ senectutis orbaretur. neque enim aliud remedium superesse, si nullū apud Regem inueniret. nam nihil esse quod illos compescere queat, præter maiestatis regis reuerentiā: Cumque Rex postulatis eius annuisset, hæc verba subiicit: Tux quidē benignitati Rex gratias ago, quod senectutem meam & tantum non orbitatem miserearis: sed quō certior sim de tua clementia, tuū ipsius filiū prius in grātiā recipere, & indignationem contra eum deponere, alioqui quomodo possem de concessa hac mihi gratia, non dubitare, cū ipse adhuc ob similem iniuriā filio insensus esse pergat. At cuius est prudentiæ, vno contra voluntatem amisso, yltro necem alterius adde-

teTe-

a Davidis
filij ad pa-
trēm, besa-
lomus vero
ad auum
confugit.
2: Reg. 14.
b Absalon
valide per-
mulierem in
Iosabæ subor-
natum reuo-
catur Hiero-
solyma.

Te Teigit mox Regis animum suspitio, personā
 a loabo esse subornatam: & cognito ex anicula
 rem ita se habere, accersit loabum, dicens eum
 assecutus quod cupiebat, licetq. ut Abesalomū
 reducat. Non enim amplius se in eum stoma-
 chati, sed totam indignationem præterisse. At
 ille adorato rege, & verbis eius libere acceptis,
 enestigid Gesura properauit, & assumptum se a Abesalo-
 cum Abesalomum Hierosolyma reduxit. Rex
 vero audiens filium aduentare, misit qui ei de-
 monearet, ne ad ipsum accederet. nondum e-
 nim ita se affectum, ut reuersum videre statim
 sustineat. Ille ita ut iussus est deuitato patris
 spectu, intra domesticos parietes cum suo famu-
 lio se continebat. nec tamen aliquid eius pul-
 chritudini decessit, vel propter morem, vel
 quod non ea tractatione viceretur, qua uti re-
 gium iuuenem par erat: sed tam forma quam
 statura quo suis in maximis deliciis degentes su-
 perabat. Tanta autem fuit eius castitas, ut in-
 tra octauum quemque mensem ad ducentos fi-
 cios, hoc est, ad quinque pondo accresceret. Ad
 hunc modum priuato cultu per biennium Hie-
 rosolymis habitauit: natiq. sunt ei filii tres &
 una filia formosissima, quæ Solomonis filio Ro-
 boamo postea nupsit, & b filium ei nomine A-
 biam peperit. Deinde misit ad Ioabum togans
 ut se penitus in paternam gratiam reducat, &
 impetret ut sibi liceat patrem inuicere & allo-
 qui quod quom Ioab facere cunctaretur, a-
 gram eius vicinum per quosdam è suis incen-
 dio vastari iussit. Is quum re cognita ad Abesalo-
 mum venisset, expositulanti, quo suo merito dā-
 num ab eo accepisset, respondit se hoc stratage-
 mate illum ad se elicere voluisse, quandoqui-
 dem mandata de conciliando sibi patre regli-
 geret. quā ob rem, inquit, nunc te præsentē obse-

Anno mun-
 di 2912.
 ante Christ.
 nat. 1052.

Abesalo-
 mus regis
 David co-
 spectum de-
 uisitare inbe-
 tur.
 Abesalo-
 mi Hieroso-
 lymi nati
 liberi.
 2 Reg. 19.
 c Ioab in-
 conuio agri
 reuocatus re-
 conciliat A-
 besalomum
 patri.

*Anno mudi
2916. Ante
Christum
nat. 1048.*

*Hedio &
Ruffinus
Cap. 9.*

*a Abesalo
mno patri
sui affectat
regnum a-
fuit satis &
callide.*

*b Abesalo-
mno Rex ab
vniuersis
salutatur.*

cro, vt placatum mihi reddas genitorem, quā-
doquidem molestior est mihi reditus in patriā
quā exilium fuerat, si ille in indignatione sit
pertinax. Tum Ioabus his verbis inductus, & vi-
cem eius miseratus, deprecatus est Regem pro
illo, & tam accuratē & feliciter eius causam e-
git, vt flexus ad pietatem confestim eum acciri
iuberet. Qui cū supplex illi ad genua veniam
peccati petens procidisset, sua manu erecto obli-
uionem omnium omnium ante actorum est
pollicitus. Porro^a Abesalomus in integram gra-
tiā patris receptus breui magnum equitatum &
multos currus sibi comparauit, & satellitum ar-
matorum L. & per singulos dies manē regiam
frequentans, eos qui ius illos petentes causa ca-
debant, comiter appellabat, dictūq; malos ad
esse patri consiliarios, aut etiam ipsum in feren-
do sententia lapsum, popularem aurā ita capta-
bat. His artibus conciliatus sibi populi studiis,
certus iam de eius fauore, quarto post reconci-
liationem anno orauit patrem, vt cum bona e-
ius gratia Hebronem ad vota, quā in exilio con-
ceperat, persoluenda abire sibi liceat, permissū-
que eius profectus, mox vndiq; plurimos ad se
accituit, ita vt cateruatim illū confluerent. Inter
ceteros affuit etiam Davidis consiliarius Achil-
tophel Gelmonzus, & ducenti Hierosolymitæ,
nō quidē consēj conspirationis, sed quasi ad sa-
crificium euocati: nec mora stratagemate succe-
dente, Rex^b ab vniuersis consulatur. Ceterū
David audita ex insperato filij tyrannide, im-
pia hominis audacia percussus, qui immemor
condonatz prioris noxæ, multo sceleratiorum
consilia cepisset, primum vsurpandi regni quod
patri diuinitus datum sciret, deinde ipsius gen-
itoris tollendi, decreuit ultra Iordanem in loca
tutiora se recipere: conuocatisque amicorum
iulitia

intimis, & collocatus cum eis de insolentia filij, totum negotium iudici Deo committens, reliquit regis custodiam decem pellicibus, & Hierosolymis excessit, cum alia multitudine magna alacritate prosequente, tum præcipue sexcentorum cohorte, quæ etiam regnante Saulo à latere fugitantis nunquam discesserat. Abiatharum vero Sadocum Pontifices & quicquid Leuitici generis aderat simulabire cupientes, Arcamque asportare, bonis rationibus manere persuasit, dicens etiam sine Arcæ præsidio diuina ope est periculis te seruandum: simulque mandauit ut de omnibus quæ inciderent, per clauularios nuncios se certiores facerent. fidelem enim operam in talibus negotiis præstiterunt filij Pontificum, Sadochi Achimas & Abiathari Ionathas. Ethro quoque Gietrus nullis Regis monitis adduci potuit, ut maneret, quo magis illustis fuit eius erga Regem fides ac beneuolentia. Ascendenti autem per cliuum Oliueti monus, omnibus circa eum lachrymantibus reuocatum est etiam Achitophel: mutatis studiis. In partes Abesalomi concessisse: quo vix aliud tristius et in hac calamitate accidit, quam obrem precatus est Deum, ut Abesalomi animum ab Achitophete alienaret, verebatur enim ne eius consiliis contra se vteretur, viri prudentissimi & oculatissimi in dispiciendo quid factum opus esset. Quumque in veticem montis peruenisset, respiciebat ciuitatem, & cum multis lachrymis non aliter quam regno eiectus Deum precabatur, ibi offendit virum in amicitia constantem, nomine Chusim: hunc conspicatus scisso amictu & caput cineribus oppletum, & mutabilitatem rerum deplorantem, solatus est pro tempore iustum æquo animo præsentem statum ferre: ac postremo obnixè precatus est, ut

An. mundi
2910.

Anno Chri.
nat. 1044.

a David.

Hierosolymu excedit.

b David fugiens, sacer-

dotes in vr-

be manere.

vult ut per

eos, quid in

ea agatur

cognoscatur.

c Ethas filius

Dauidis eius

ly comes.

d Achitophel ad

Abesalomum

desinit, cuius

consilia ne

succedant

Dauid pre-

cauitur.

Anno mun-
di 2920.
Ante Chri-
stum nat.
1044.

a Chusim
David ut
Achitophe-
li consiliu se
opponeret,
ab iniuriæ pre-
catur.

2. Reg. 16.
b Siba heri
falso accusa-
ti opibus po-
titur.

c Semeis in
Davidem
iniuria.

d David Se-
meis acci-
di vocat.

simulato Abesalomi partium studio, diligenter se-
creta eius perscrutaretur, & Achitophelis con-
siliis semper se opponeret: sic enim cum magis
partibus profuturum, quam si vna maneret, atq.
ita persuasus à Davide, eo relicto Hierosolyma
se contulit: quò paulò post etiam Abesalomus
peruenit. Interim David paulum progressus ob-
uiam habuit Sibam Memphibosthai seruum, què
ipse ad curam prædiorum amici filio donatoris
miserat, agentem præ se duos asinos necessarios
ad victum onustos. Is obtulit ei ut quicquid vel-
let sibi ac suis acciperet, simulque rogatus ubi
Memphibosthum reliquisset, Hierosolymis reli-
ctum respondit. Sperare enim eum, rebus turba-
tis, fore ut ob Sauli meritum memoria ipse
suffragiis populi Rex crearetur. quam ob rem in
dignatus, omnia, quæ prius domino eius concess-
erat, Sibæ est largitus: dicens hunc digniorè quàm
illum ut talib. possessionibus fruatur. Hæc libe-
ralitate Siba gaudis est. Davidi è verò iuxta locum
Bachoram superuenit cognotus Sauli nomine
Semeis, filius Geræ, saxi eum simul & conuiciis
impetens: cumque amici eum protegerent, ma-
gis etiam exasperatus ad conuicia, sanguinaris
& multorum malorum causam appellabat, lue-
bens ut impurus ac execrabilis regione excede-
ret: gratiasq. agebat Deo, quòd per proprium fi-
lium penam peccatorum ab illo exigeret, & eo-
rum quæ olim in dominum suum commiserat.
Hæc tam sua petulantia concitatis omnibus
ad indignationem, Absæto verò etiam interfu-
cere Semeim volente, David eos cohibuit, ne
gans addendam ad præsentis mala noui alicuius
motus occasionem. Nihil, inquit, moror hæc
rabidum canem, & Deo cedo, qui eum in nos
immisit. Mirum verò si hæc ab isto patimur,
quando etiam filius pietatis est oblitus. Sed hæc
misericordie

Anno mun-

di 920.

Ante Chri-

nat. 1044.

a Chnsmfi-

mulatū ef-

fert Abesa-

lomo studiū

ac fidē suā.

b Achito-

phel Abe-

salomo ut

cū paternis

pellicibus

congregare-

tur suadet.

miseri cordi Deo curæ erunt, cuius fauore tandem inimici nobis succumbent. His dictis continuabat iter, cōtempno Semei parte alia mōtis cursim, cū conuictis affectante. Delatus deinde ad Iordanem, suos ex itinere fatigatos ibi recollegebat ac reficiebat. Interim ^a Abesalomo cum Achitophele consiliario Hierosolyma ingresso, concursu populi salutantis ad eos facto, inter ceteros etiam Davidis amicus ad eos venit, & adorato nouo Rege, precatus est illi perpetuū hoc imperium. Rogatus deinde ab eo, quid ita cum hæcenus inter præcipuos ac fidissimos partis amicos esset habitus, nunc deserto illo ad se transiret: cordatè respondit, non esse Dei voluntati & populi consensui repugnandum. Hos, inquit, tibi studentes, ego quoq. meritò sequor. à Deo enim regnum hoc accepisti, quòd si me in tuorū numerum recipere dignatus fueris, quàm fidem & beneuolentiam patri tuo me præstitisse nosti, eandem tibi præstabo. Nemo enim præsentem statum iniquè ferre debet, quando non in aliam familiam regnum translatum est, sed in eadem manet: filio succedente. His verbis iuueni omnem suspicionem exemit. Aduocatòb deinde Achitophele consultabatur quidnam esset agendum. Is suasisit ut eum paternis pellicibus congredere retur. Sic enim populum constans in partibus perseveraturum, sublata reconciliationis spe: & promptè contra patrē militaturum. Nam hæcenus non libenter eos inimicos se illi profiteri, veritos ne pax inter patrem & filium cœcat. Paruit iuuenis, iussitque famulis ut in regia tentorium sibi erigerent inspectante populo, in quod ingressus cum pellicibus patris concubauit. Idque totum iuxta Nathanis prophætz vaticinium euenit, quod Davidi futurum, ut ab vno è filiis oppugnaretur, prædixerat.

Anno munda-
di 1910.

Ante Chri-
stum natum
1044.

2. Reg. 17.
Achitophelis
in consilio
suadentis
Davidi bel-
lo profectu-
rum Chusim
se opponit.

Absaloni contra patrem profectu cum exer-
citu interituro.

CAPVT IX.

HOC Achitophelis consilium exsequutus,
iterum postulat quid de belli ratione cen-
seat. Respondit ille, oportere sibi attribui decem
millia lektorum militum. Cum his se profectum
interfecturum patrem, atque ita partibus suis
incolumitatem, & ipsi securum impertum eadem
opera, Davide sublato, pariturum. Hac senten-
tia delectatus, accersit Chusim Davidis amico-
rum principem (sic enim cum ille vocabatur) &
exposito Achitophelis consilio, quid ipsi vide-
retur quærebatur. At ille intelligens quod hoc
modo David in potestatem redactus facile occi-
di posset contrariam sententiam attulit. Scis, in-
quit, Rex virtutem patris & eorum qui illum se-
quuntur, quod in multis conflictibus semper vi-
ctor euasit. Profecto veteranus bellator, artibus
contra nos utetur. & intellecto nostrorum ad-
uentu, noctu vallem aliquam cum parte mili-
tum insidebit, aut post rupem aliquam delitescet.
Deinde nostris exercitum eius inuadentibus,
paulatim illi pedem referet, expectantes occasio-
nem dura Regi propiores facti totis viribus in
pugnam redeant. Interim ille ex improviso su-
perueniens, suis animum addet, nostris vero me-
tum ac consternationem afferet. Expende, & gi-
tur meum quoque consilium sanè melius, &
Achitophelis opinionem missam fac ac potius
edito per totam Hebræorum regionem copias
contra patrem collige: quæ ubi in vnum conue-
nerint, impertium earum tu ipse assume, neve
aliterius fidei committas. Facile enim illam de-
pinges, si aperto campo assuarius, quod ille
paucos circa se habeat, tu vero tam multa mil-
lia

b Chusim
consilium quod
etiam, Achitophelis
receptum recipi-
tur.

Ann. mundi
2920. Anis
Christum
nat. 1044.

lia virorum, qui dari sibi occasionem cupiunt
declarandi quam sint tui nominis studiosi. quod
si pater intra moenia cuiuspiam oppidi se cor-
cluserit, machinis ac cuniculis id expugnabi-
mus. In huius sententiam itum est, Abesalomo
autore consilio Achitophelis prelatam: sed hoc
ipsum Deus effecit, ut Chulis consultor magis
placeret. quia prope ad Pontifices Sado- cum
& Abiatharum veniens, suum & Achitophelis
consilium eis exposuit. quodque ipsius compro-
batum sit: petiit deinde ut huc Davidi per nun-
cios significarent, adhortarenturque eum ut si
ne mora Iordanem transiret: ne forte filius, mu-
tata sententia, persequatur eum, & priusquam
in tutum se recipiat, comprehendat. Pontifices
autem iam ante curauerant, ut exita urbem la-
cerent filij, renunciaturi Davidi quid in vrbe a-
gatur. ad hos igitur fidam simulam miserunt, af-
ferentem quid Abesalomo decretum sit: man-
dantque, ut quantum possent, properaret Da-
vid: huc indicaturi. qui euestigio cum patrum
mandatis, ut pios ac fidos ministros decebat, ni-
hil sibi ad summam celeritatem reliquum fa-
cientes, ad Davidem properabant. Vix duo sta-
dia promouerant, quum a quibusdam equitibus
conspicci, apud Abesalomum deferuntur. qui
mox ad capiendum eos misit. Senferunt hoc b Pontifici
matrem Pontificum filij, & diuerentes a via pu-
blica in propinquum vicum agri Hierosolymi-
tani nomine Bocchitha se dederunt, ibique in puteum
licem quandam rogauerunt ut se absconderet. se se abscon-
ea mox demissis per funem in puteum, os eius dunt.
velleribus coarctis: rogataque a superuenientib.
persecutoribus num eos vidisset, conspecto sibi
non negavit. accepto enim a se potu statim abi-
isse dicebat: & si modo alacriter persequantur,
fore, ut eos comprehendant. Illi diu frustra

*Ann. mundi
2910. Ante
Christum
nat. 1044.*

*a David de
Absalomi
cognatibus
certior fa-
ctus, cum suis
Iordanem
transiit.*

persequenti, retrò sunt reuert. Mulier verò, ubi
hoc animaduertit, & non esset amplius pericu-
lum iuuenibus ne capiantur, per funem rursus
extractos ceptum iter continuare iussit. Illi
quanta potuerunt festinatione ad Dauidem
peruenerunt, & omnes Absalomi conatus il-
li reuocauerunt: qui suos confestim Iordanem
transire edixit, quamuis nox esset, nihil
cunctari passus. Porro Achitophel ubi suum al-
terius consilio posthabitu vidit, consensio
iumento Gelmonem patriam petiit. Ibi convo-
catis omnibus domesticis, exposuit eis quæ A-
bsalomo consuluerat, addens quoniam non
persuassisset, certò se brevi periturum. Davi-
dem enim omnino superiorem hoc bello fore,
& amissum regnum recepturum esse. Præ-
stat igitur, inquit, magno animo, ut virum inge-
nium decet, è vita exire, quàm Davidi ob fi-
lio nauatam contra eum operam, excarnifican-
dum se præbere. His dictis in penitissimas æ-
des digressus, se ipse suspendit, atque ita Achitophel
sibi ophelem, suo pte iudicio tali morti addic-
tam sinit. cognati eius laqueo demptum funerauerunt.
Ceterum David, superato, ut diximus, Iordane,
haniaim peruenit. Castrum, pulcherrimam ac munifi-
simam eius tractus. Ibi cum summa beneuolen-
tia ab omnibus eius regionis optimatibus ex-
ceptus est, partim reuerentia pristinae felicitatis.
Fuerunt autem hi Barzelzus Galadita, & Siphar
Ammanitidis dynastes, & Mabbitus Galaditidis
regionis primas. Hi quicquid ad victum perti-
nebat, largiter Regi cum suis præbebant, ut
nec lecti strati eis deessent, nec panis ac vinum,
quin & carnum copia semper aderat, & quic-
quid vel ad alimoniam, vel ad lassitudinis re-
fectionem opus esset. Interim Absalomus

2. Reg. 18.

coactio

coactis grandi contra patrem exercitu, & traiecit Iordane amac, constitit non longè à Castro oppido Galaditidis, loco Ioabi præposito exercitui cognato eius Amasa. prognatus enim erat patre Iotharfa, & matre Abigza. hæc vero & Sarua Ioabi mater, sorores erant Davidis. Rex autem recensitis, qui circa se erant, comparatōque numero circiter quatuor millium, decrevit non expectare dum Abesalomus prior ipsum aggredietur, sed a creatis tribus, diuisisque in tres partes exercitu, vnam Ioabo imperatori attribuit, alteram fratri eius Abisæ: tertiam tradidit Ethæo, amico quidem & familiari, sed è Gitta oriundo. Ipsum b autem volentem adesse in exercitu amici prohiberunt, idque prudentissima ratione. Si enim, eo præsentē, vineeretur, nihil spei reliquum fore. quod si vna parte exercitus victi, cum cetera ad ipsum refugissent, reparandum vitium facultatem non defore. alioquin etiam hostem suspicaturum, alium exercitum circa Regem esse. Placuit hoc consilium: itaque persuasus apud Castrum mansit. Sed dum amicos ad pugnam dimitteret, obtestabatur vt memores omnium acceptorum beneficiorū strenuam ac fidelem operam sibi nauarent: & c vt post victoriam filio parcerent, ne occiso illo, Dauidi d aliquid mali in seipsum statueret. atque ita præcatus illis victoriam, exercitum emisit. Ceterum d cum Ioabus ex aduerso hostium aciem d Prælium suā explicuisset in planicie syluam à tergo habente, Abesalomus quoque suos cōtrā eduxit: & congressi acriterque pugnantes multa vtrinque præclara facinora edebant: his dumodo David regnū recipiat, quiduis periculi magno animo contemnentibus: illis contrā ne Abesalomus & hoc priuatus, & patri insuper audaciz pœnas

*Ann. mundi
1920. Antio
Christ. natū
1044.*

*a Diuisio
exercitus
Davidici.*

*b Dauidem
adesse volentem in exercitu amici
prohibent.*

*c Mandatū
Dauidi d
parcendo
filiū.
d Prælium
inter Abesalomum &
Ioabum.*

Ann. mundi
2910. *Ante*
Christum
nat. 1044.

a Fuga &
strages exer
citus Abe
salom.

det, nihil non vel facere vel pati paratis. Iidem cum numero longè præstarent, ignominiosum dacebant tanto paucioribus Ioabi militib. succumbere. Contrà Regij vt tot millia profugerent omni ope conuixi, tandem, vt erat dignum veteranis & rei militaris peritissimis, hostem a terga vertere coegerunt, fugientes deinde per saltus & abrupta insequendo, alios captiuabant, alios trucidabant, ita, vt multo plures in fuga caderent, quàm in prælio. Interfecta sunt enim ea die fermè viginti millia. Plurimi autem in Abesalomum ferebantur, insignem tam pulchritudine quàm statura corporis. Is veritus ne viuis caperetur, conscensa mula Regia effuso cursu fugiebat. Cùmque per agitationem ventilaretur capillitium, asperæ arboris prominenti ramo inopinatè implicitum iuuenem suspendit. Iumentum enim vehementi impetu ferebatur, non aliter quàm sessorem gerens. at ille sublimis in ramo retinebatur, ne hostem effugeret. Quod animaduersum quidam è milicibus Dauidis indicauit Ioabo: eòq; quinquaginta siclos promittente, si illum cõfoderet, respondit: Nesci si duo millia daturus esses, facerem hoc domini mei filio, maxime cum omnibus nobis audientibus patet iuueni sit precatus. At ille iussu vt indicaret vbinam pendentem viderit, moxque b defixo in eor telo eum interemit. Amigeri verò Ioabi circumstantes ab arbore eum detexerant, & protectum in hiatum profusum ac obscurum congestis saxis obruerunt, ita vt tumuli forma extaret. Deinde cum recepti cecinisset Ioabus suos à persequendo cohibere, parcendum ciuili sanguini ratus. Porro c Abesalomus erexerat sibi in valle Regis columnarum marmoream cum inscriptione, duobus stadiis Hierosolymis distant, quam volebat vocari M:

c Abesalomus
colūna mar-
mor.

num Abesalomi dicens, quòd, etiam si liberò
eius perire contingat, in hac tamen nomen i-
pſus eſſet manſurum. Habuit enim tres mares;
ſervam ſiltam Thamaram, quemadmodum iam
ante diximus: quz Davidis nepoti Roboamo
nupta, Abiam eius ſucceſſorem peperit: ſicut
poſt loco ſuo copioſius dicetur.

Ann. mundi
2910. Ante
Chriſt. n. 1044.

Davidis iam in regnum reſtituti ſtatus ſelin.

C A P. X.

DEſuncto Abesalomo populus eius domum
quiſque ſuam dilapſus eſt. Achimas ^a ve- *a Chufi vi-*
rò Sadoci Pontificis filius adito Ioabo, roga- *ſoria nun-*
vit ut ſibi permitteret ad Davidem ire, nuncia- *cium ad Da-*
turo læta omnia, quòdque diuina ope ac pro- *videm miſ-*
videntia victoriam ſit conſequutus. Negavit ſus *ab A-*
hoc Imperator, dicens non convenire, ut an- *chima ante*
te hæc aſſerre læta ſolitus, nunc de morte filij *vertitur.*

Regem certioſorem faceret: iuſſitque eum ibi
manere. ſed vocato Chufi illi mandavit, ut o-
mnia quæ ſciret ad Regem perferret. Achima
verò denuò rogante, ut ipſe mitteretur, vi-
ctoriam tantum nuntiaturus. non etiam Abe-
ſalomi mortem, paſſus eſt eum hoc facere. Is
viam compendioſam ingreſſus ſoli ſibi notam,
Chufim antevertit. Sedente autem Rege in
porta, & expectante aliquem de prælio nun-
cium, ſpeculatoreſ unus conſpecto Achima
currente, necdum valens eum agnoſcere, ait
ad Regem, videre ſequempiam accurrentem.
Cumque Rex bonam eſſe nuncium ominate-
tur: paulo poſt ſequi illum alterum quendam
indicavit. Reſpondente Rege, hunc quoque
bonum fore nuncium ſpeculatoſ iam propo-
ſito Achimam noſcitant, Sadoci Pontificis fi-
lium ait curricula advenire. Tum David, pro-

Ann. mundi
2010. *Ante*
Christi nat.
1014.

fecit hunc bonum & opatum nuncium afferre de pralio. Vix hæc verba finierat, dum Achimas Regem adoratum salutat: & scitante de pugna, hanc victoriam annunciat. rogatus deinde quid filio factum sit, ait se versum in fugam hostibus confestim iter arripuisse, audisse tamē clamorem militum Abesalomum persequentium: nec præterea quicquam compertū habere, quod iubente Ieabo properè discendum fuerit, ut victoriam renunciaret. iamque

a David cognita filij ea de a Chusi acriter eum desiet.

Chusi aderat Regem adorans & victoriam annuncians qui similiter de filio rogatus Ismich, inquit, tuis eveniat idem quod Abesalom. Hæc verba in causa fuerunt, ut nullam ex ea victoria voluptatem nec Rex perciperet, nec milites. Ipse enim conscensa editissima virbis parte desiebat filiam, plangens pectus, & capillitium lacerans, & modis omnibus sese afflictiens, ac vociferans, Fili mi, utinam mihi tecum mortem oppetere contingeret. Cum enim esset

3. Regū 19.
b Ioabum cum exercitu iugens urbem ingreditur.

natura suorum amantissimus, præ exteris hunc maiore affectione, prosequeretur. Exercitum autem & Ioabum, audito quod Rex filiam ita lugeat, puduit triumphabundos in oppidum ingredi: sed demisso capite lachrymantes, non aliter quàm clade accepta veniebant. Ceterum quum Rex operto capite gemere desiderio filij perseveraret, Ioabus consolandi causa ad eum ingressus: Quid facis, inquit, o Rex? an nescis quod pacto tibi ipse calumniam struis, quàm amicos pro tua salute periculis se exponentes, atque adeo te ipsum & familiam tuam oderis: ames verò tibi infestissimos, & iustissimos poena absumptos desiderare nō desinas? Nam si Abesalomus viciisset, & regnum suum constabilisset, nihil ex nobis omnibus reliquum fecisset, sed à te ac tuis liberis lachio facto, ad unum miserabilem

scrabilem in modum perdidisset, non deslen-
 tibus nos inimicis, sed gaudentibus, & graui-
 punientibus eos qui nostrā vicem miseratētur.
 Te verò non pudet hæc facere propter homi-
 nem inimicissimum, qui quum esset tuus filius,
 tantopere in te fuit impius? Desine igitur ab
 iniusto luctu, & da te in conspectum tuorum
 militum, & gratias illis age, quòd sua virtute
 hanc victoriam nobis pepererunt: alioqui si quā
 accepisti pergas, hodie regnum ac exercitum al-
 teri tradam, efficiamque ut iā grauius ac verius
 quā antè lugeas. Talibus verbis Ioabus Regi
 necessitatem excussit, eūque ad curā Reipubli-
 cæ adduxit. Sumpto enim habitu alio, quò gra-
 tior esset militi eius cōspectus, pro foribus por-
 tæ confedit, ita ut hoc audito vniuersus popu-
 lus ad salutandum eum concurreret. Dum hæc
 ita geruntur, qui ex Abesalomi exercitu cladi
 superfuerunt, domum reuersi nuncios oppida-
 tim dimiserunt, admonentes quantum benefi-
 ciorum à Dauide accepissent, & quomodo post
 multa ac magna bella in libertatem ab eo vin-
 dicati fuissent: & quā iniquè hoc eiecto alteri
 regnum commississent. Itaque debere eos, ex-
 tincto quem elegerant, Dauidem rogare, ut o-
 mnia ira in gratiam populum suum recipiat, &
 quemadmodum antea curam Reipublicæ susci-
 piat. De hac re crebri nuncij veniebant ad Re-
 gem: isque mox Sadoco & Abiatharo Pontifi-
 cibus per literas mandauit, ut Principes tribus
 Iudæ compellerent, turpe illis esse, alias tribus
 ante eos in regnum Dauidem reponere, maxi-
 me cum is tribulis sit ac cōsanguineus. pari mo-
 do Amasam Imperatorem eos alloqui iussit, qui
 fieret quòd cum esset ipsius ex sorore nepos, &
 exercitui non persuaderet, ut Dauidi regnum in
 manus reddat. Sperandam autem illi non concedit.

An. mundi
2910.
Ante Chri.
nat. 1044.

a Taxatus
David ob fi-
lii luctū ex-
cussa masti-
tig. proditi in
publicum.

Hedio &
Ruffinus
Cap. v.

bl. asilini
regnum Da-
uidi iterum
offerunt.

Amasa ve-
niam & v-
niuersum
copiarum
præfeturū

Ann. mundi

1920.

Ante Christi
sum nat.1044.

*a Iudatri-
bus ad Ior-
danem us-
que Davidi
fuit Semeis
filius Gerz,
sequebatur
mille viris
occurrit, &
tribu Beniamitica
neq; non Siba
libertus Sau-
pontis flumi-
nis ripam
gis.*

solum veniam, quæ iam cõgisset, verum etiam
vniuersarũ copiarum præfecturam, quam Abe-
salomus ei concesserat. Pontifices verò tum
Principes dictæ tribus sunt alloquuti, tum A-
masam ostentata Regis pollicitatione in partes
ipsius traduxerunt. Ac primum contribules
Davidis incunctanter per legatos eum in ro-
gum, reuocant: quorum exemplo simul & A-
masæ autoritate moti cæteri Israelitæ & ipsi-
dem faciunt. atque hæc legationes ad eum He-
rosolymis excipiendum confluebant. Sed ^a sin-
gulare Iudæ tribus officium exiit, quæ vsque
Iordanem amnem illi occurrit. eodem præsto
que Davidi fuit Semeis filius Gerz, sequentibus mille viris
occurrit, & à tribu Beniamitica: neq; non Siba libertus Sau-
pontis flumi-
nis ripam
gis. li comitatus quindecim filiis & seruis viginti. Hi
vnâ cum tribu Iudæ ponte ripas fluminis iun-
xerunt, vt Rex cum suis absque negotio tran-
sire posset. Vt verò ad Iordanem peruenit, sa-
lutatus est à tribu Iudæ: & Semeis in pontem
progreffus, accedensque ad Regis pedes, rogabat
veniam commissorum, vique infensus sibi ef-
se desineret, nève recepta potestate in se pri-
mum animaduertere & putare id quoque,
quod erroris penitentia ductus, primus ipse re-
uertenti occurrisset. In hunc modum suppli-
canti ac misericordiam imploranti. Abisæus
Ioabi frater, satim hoc, inquit, putas ad effu-
giendum suppleiæ, quod maledico in Regem
diuinitus electum ore es commertus? Tum
Rex ad eum versus: Desinite ^b Saruiz filij, nève
notas turbas ac seditiones excitare. Sic enim
vos existimare volo, hanc esse mihi ad iualem
regni diem, quam ob rem iuro me omnibus o-
mnem penam remittere, qui quocunque mo-
do in maiestatem meam peccauerunt, neque
in quenquam ea de causa animaduersum esse.

tu quo-

*b Semeis ve-
niam conse-
quitur.*

tu quoque Semei bono animo esto, nihil de sup-
plicio sollicitus. At ille adorato Rege, cepit eum
præcedere. Post hæc Memphibosthus Sauli ne-
pos ei venit obuiam, sordidatus & promisso ac
neglecto capillitio, ex quo enim Reges profuge-
rat, neque comam totondit, neque vestem pur-
gavit, calamitatem eius non secus quam propria
ferens: ad hæc suo procuratore apud Regem
falso delatus fuerat. Is post salutatum & adoratum
Regem interrogatus ab eo, qua de causa non si-
milis exisset, socius fugæ futurus: respondit Sibæ
esse in culpa: Hunc iustum parare ad profectio-
nem necessaria, verba sua non aliter quam ali-
cuius mancipij contempsisse, alioquin, inquit, si
pedibus integris fuisset, & ad profectio-
nem his uti potuisset, nunquā abs te relinqui passus fuisset.
Nec contentus mea erga te domine pietate
impedisse, insuper malitiose ac mendaciter me
detulit. Sed bene noui quod tua prudentia tales
calumnias non admittat: quum sis iustus, & Deū
ac veritatem, cui tantopere studes, diligas. Cum
enim in grauissimis periculis aui me temporib.
versatus sis, liceretque tibi de tota familia nostra
eo nomine penas sumere, quæ tua bonitas est
ac modestia, omnes acceptas iniurias obliuioni
tradidisti, recenti etiam tum eam memoria
summam potestate assecutus, præterea in amico
rum ordinem allectum, & mensæ tuæ quotidia-
num conuiuium adhibitum, nihilo deteriore cō-
ditione quam vnum quemuis est maximè necessa-
riis apud te esse voluisti. his auditis neque Mem-
phibosthum punire libuit, neque an Siba calum-
nias fuerit cognoscere, sed præfatus cuncta partis bonæ
eius bona Sibæ largitam, veniam tamen illi
& dimidiæ partis restitutionem promissit. Tum
Memphibosthus: Habeat sibi rotam Siba, mi-
hi satis est te in tuam regnum restitutum esse.

*Ann. mundi
1920.*

*Ante Chri.
nat. 1044.*

*a Memphi-
bosthus a ca-
lumnias Siba
se purgat.*

*David
Memphibos-
tho veniam
& dimidia
partis bonæ
eius bona
Sibæ dedit
& dimidiæ
partis restitu-
tionem pro-
misit.*

An mundi

29:0.

*Ante Chri.**natū 1044.**a Berzelam**Hierosoly**ma patre eō**proficisci no**lente, cum**Dauidē con**tendit.*

Berzelam^a deinde Galatiam vitum magnū
 ac bonum, cuius benignitate belli tempore ad-
 iutus fuerat, deducentem se Iordanem vsque,
 Rex rogauit vt simul Hierosolyma proficiscere-
 tur, pollicitus eum parentis loco se habiturum,
 nihilque illi defore quo extremæ eius ætati re-
 fouendæ sit opus. at ille excusauit, rem domesti-
 cam conuiuij regio præferens: dicens se iam o-
 ctuagenarium non posse Regiæ voluptatibus
 perfrui, iam de absoluendo extremo vitæ actu
 & sepultura sollicitum: rogansque vt sibi cum bo-
 na Regis gratia liceat suo more dormi viuere:
 quandoquidem iam per ætatem non amplius
 vllam ē potu aut cibo voluptatem capiat, & au-
 res obturatas habeat ad sonantibiarum cætero-
 rumque instrumentorum quibus aulici Regij se
 oblectare solent. Quo ita instanter rogante, Te,
 inquit, dimitto, hunc verò Achimanum filium
 mecum abire sinito. Omnium enim bonorum
 meorū particeps erit. Tum Berzelæus relicto si-
 lio, & adorato Rege, omniāque faulta illi preca-
 tus, domū est reuersus. David^b autem Galgala
 perueniens, iam dimidiū totius populi circa se ha-
 bens & Iudæ tribum integram. Eō venerunt ad
 illum primores eius regionis, sequente magna
 hominum multitudine: iaculabantque Iudæ tri-
 bum, quod in seclis cæteris ad Regem se contulif-
 set, cui omnes simul vnanimiter occurrere de-
 buerint. Principes verò tribus Iudæ rogabant, vt
 æquo animo ferrent, quod præuenti essent. Ex-
 hibitum enim hoc officium propter cognatio-
 nem, qua deuinctum sibi feruentioribus studiis
 prosequerentur. neque enim se hac de causā vl-
 la munera accepisse, vt meritò agrè ferre de-
 beant, scilicet se ad illum peruenisse. Non tale-
 runt hoc dictum exterarum tribuum Principes,
 Demiramur, inquit, fratres, quod Regem vo-

bis

bis propriè cognatū vindicatis, ac si non omniū nostrū sit habendus quem omnibus nobis ex æquo Deus præesse voluit: ergo cum totus populus vnde decem partes habeat, vos vniscam, tantōq; potiores simus, præter æquum fecistis quod nobis nescientibus ad Regem venistis. In hac Principum altercatione exortus est vir quidam malus ac seditiosus, Sabæus filius Bochoriz, tribus Beniamitidis: qui sublata voce in medio multitudinis exclamauit, Non a est nobis pars apud Dauidem, nec hæreditas apud Iessei filii, simulque cornicine iussu canere bellicum, omnes, relicto Dauide, illum sunt secuti, sola Iudæ tribu circa eum manente, à qua mox in regiam Hierosolymorum est deductus. Vbi concubinis, eū quibus filius Abesalomus congressus fuerat, in alias zdes traductis, omnia benignè ut ante administrari iussit, ipse verò post hac non amplius eis est vsus. Amasam c deinde exercitus præposuit, dignitate in hunc collata, quæ prius Ioabi fuerat: iussitque ut collectis quantis posset è tribu Iudæ copiis post triduum ad se veniret, ut eum tradito exercitu cum imperio contra Bochoriz filium mitteret. Quo ad colligendum militem profecto, quum in ea re occupatior maturè non rediret, tertia die Rex Ioabo dixit, non esse in rem publicam, dilationem Sabæo concedi: ne fortè instructior factus plus damni det, plūsque exhibeat negotij, quum modo Abesalomus exhibuisset. Non est, inquit, vltèrius expectandum, sed cum his quæ nunc ad manum sunt, copiis, & sexcentorum cohorte, cum Abisæo fratre hostem persequere: & vbiunque illum adeptus fueris, da operam, ut pralio decetnatur: & caue, ne occupatis munis viribus multorum nobis certaminum & laborum materiam præbeat. Ioabz nihil eundatns

An. mundi
2920.

Ante Chri.
nat. 1044.

2. Reg. 10.

a Sabæus ho
mo seditio
sus auertit
Israelitas à
Dauide.

b Davidis
concubina à
filio suprata
alia tradita
euntur.

c Ioabz cō
tra Sabæū
paucis copiis
Amasā in
colligendo
exercitū cō
stante mittit
tur.

*Ann. mundi
2920. Ant.
Christ. nat.
1044.*

*a. Ioabius
Amasam su-
gulat.*

*b. Ioabius Sa-
baum in ur-
be Abelma-
chea circum-
vallat.
c. Mulier
Ioabiorum
quā iustius
conseruaret
euerfuro op-
probrias.*

paruit, & assumpto fratre ac cohorte, reliquis
que qui tum Hierosolymis aderant, militibus,
contra Sabbum raptim exercitum ducit. Cumq;
Gabaonem, qui vicus quadraginta stadiis à Hierosolymis abest, peruenisset, obuiam ei factus
est Amasa magnum exercitū adducens Ibi Ioab
thorace munitus, accinctusque gladio accedente
ad complectendum Amasa, de industria
gladium sibi è vagina elabi passus est: eòq; mox
à terra sublato, & altera man. barba Amasæ ceu
deofculandi prehensa, Improviso ictu ventrem
ei perfodit, hominemque confecit, facinus sanè
impium, quod bonum & cognatum iuuenè im-
merentem propter æmulationem summæ præ-
fecturæ & regis gratiæ sustulit. Hæc enim de cau-
sa iam ante Abeneri quoque eadem perpetra-
uerat. Sed aliud facinus propter honestum præ-
textum fraternæ vltionis dignius venia videba-
tur: in Amasæ verò eadē nihil tale habuit quod
prænderet. Cæso autem imperatore pergebat
ad Sabbum debellandum, vno relicto apud ca-
dauet. hunc iussit proclamare ad exercitū, Ama-
sam iurocæsum meritis poenas dedisse: qui ve-
rò partes Regis fouerent, Ioabū & fratrem Abi-
sæum etus duces sequi debere, iacentē verò in
via corpore, & tota multitudine ad id consuen-
te, & vt fieri solet cum admittatione circumstan-
te, custos translatus illud in villam quandam
lodgē à via remotam deposuit, & veste contexit:
quo facto omnes Ioabum sunt sequuti. Is quum
per totam Israheliticam regionem Sabbum esset
persequutus, indicijs cuiusdam cognouit eum
esse in munita quadam urbē, nomine b. Abelma-
chea qua obsessa & circumvallata, iubet milites
muros eius suffodere & euertere: valde enim
icafoebatur, quòd portas ei clausissent, mulier
autem quadam honesta & prudens, videns po-

etiam in extremo periculo, consensu moribus
 Ioabum per milites ad colloquium euocat. qui
 postquam processit, Deus, inquit, Reges & Im-
 peratores creat, ut delectis Hebræorum hostibus
 in pace Israelitas contineantur: tu verò nulla in re
 læsus, primariam Israelitarum urbem expugna-
 tum venisti. Tum ^a ille abominatus eius verba,
 & meliorem sibi mentem precatus, negauit se
 vel vauum è plebe occisum cupere, tantum abesse
 ut urbem tam egregiam excisam velit: & si ad
 supplicium dedatur Sabæus Bochoriz filius, Re-
 gi rebellis, omnia oppugnatione confestim se in
 de exercitum abducentum. His auditis mulier,
 Ioabum rogat, ut paulisper sustineat, pollicita il-
 li caput hostis statim è moribus deiciendum:
 morque ad ciues reuersa, Vultis, inquit, mali ma-
 le perire cum liberis ac coniugibus propter ho-
 minem malum & ignotum, eumque pro Dauide,
 cuius tanta in vos extant beneficia regnare,
 & vnam hanc urbem tam valido exercitu resisti-
 stere? Quibus verbis persuasi, præciso ^b capite ^b Supplicium
 Sabæi, ad milites Ioabi hoc deiciunt: confestim ^{do} Sabæo
 quo signo receptui dato dux obsidionem soluit: ^{sumptum.}
 & ^c Hierosolyma reuersus denuo valueris co- ^c Officia à
 piis Imperator præficitur. Banaia quoque satel. ^{Dando di-}
 litibus & sexcentorum cohorti à Rege præpo- ^{strisur.}
 nitur. Adoramus questor rebus recipiendis cō ^{Medio &}
 stituitur. Sabathes & Achilaus Commentationi- ^{Rustinus.}
 sum sunt Principes Susa scribis præpositis. ^{cap. 22.}
 Pontificatus quoque Sadoco & Abiatharo ^{2. Reg. 21.}
 Post à hæc fame regionem premente, Rex d ^{Fames ob-}
 supplex à Deo petit, ut populum miseratus cau ^{iuramentum}
 sam atque remedium tanti mali ostendere di- ^{violatum,}
 gnaretur. Responsum est per Prophetas, postula ^{Israelitis}
 re Deum, ut Gabao nitur v. ^{nitentur,} quos Säu- ^{missa.}
 lus Rex deceptos præteritus & fas interfecerat,
 & iustitandum quo illis olim Iesus imperator

An. mundi

2910.

Ante Chri-

sum na.

1044

a Conditio

obsidionis sol-

uenda à Ioa-

bo propofita.

b Supplicium

do Sabæo

sumptum.

c Officia à

Dando di-

strisur.

Medio &

Rustinus.

cap. 22.

2. Reg. 21.

Fames ob-

iuramentum

violatum,

Israelitis

nitentur,

missa.

*An mundi
2924. Ante
Christ. nat.
1040.*

*a Septem vi
ri è Sauli
progenie ad
supplicium
Gabaonitu
traduntur.*

*b David in
vita discri
menvocatus
ab Abisao
liberatur.
c Davidi,
ut praliu
abstineat,
suadetur.*

*d Heroes
Davidis.*

& senatus iuravit, violaverat. Quamobrem si Gabaonitis pro casis civibus poenas quas ipsi voluerint exigere permittat Rex, fore ut placatus Deus populum è presenti calamitate eximat. quod posteaquam ex Prophetarum relatione certum est, accitis Gabaonitis percontatus est quid à se peterent: qui cum septem è Sauli progenie deposcerent ad supplicium, Rex perquisitos eis tradidit. Memphibostho tamen Iomathæ filio parcens. his acceptis Gabaonitarum, ut librum est, in eos animaduertunt: confestimque plume Deo terra posito squalore ad pristinam fertilitatè rediit, populusque copia rerum ut antè fruebatur. Aliquanto post Rex bello Palæstinos adortus, & prælio cum eis congressus, dum victos avidius persequitur, ultra ceteros solus est longius pronectus. hunc iam lassulum conspiciit Acmon filius Araphi, vnus è Gigantum sobole, indutus lorica circulis consertam, & lanceam gerens trecentos siclos pendentem, accinctusque gladio: & b conuersus è fuga haud dubiè cõfecisset Regè, ni Abisao Ioabi frater repetè superueniens eum protexisset iam prostratum, & hostem trucidasset. quo Regis periculo grauiter commotus est exercitus, & c duces iureiurando eum deuinxerunt, ne in posterum cum aliis interefferet prælio, ne, si propter fortitudinè & audaciam humanà aliquid ei cõtingeret, populus ea felicitate, quã ex ipsius administratione percipiebat, orbaretur. Cùmque post hanc pugnã Palæstini ad Gazaram urbem conuenissent, Rex quamprimum hoc cognouit, exercitum contra eos confestim ire iussit. in hac expeditione egregiã laudem ob præclara facinora edita meruit d Sobacchis Chertzus, vnus è fortissimis Davidis militibus, complures enim qui se de gigantum genere iactabant, & viribus eximiiis insolese-

bant,

bant, orco tradidit, præcipuus auctor victoriæ
quam tum Hebræus de hoste reportauit. Redin-
tegrantiſque bellum Palæſtinis, & nouo exer-
citu in eos miſſo à Rege, optimè ſe geſſit. ^a Neph-
nus cognatus ipſius, ſingulari enim certamine
cum fortiſſimo Palæſtinorum congreſſus, occi-
ſo illo effectit, vt reliqui terga verterent: multi
que hoſtium in ea pugna ſunt deſiderati. Nec
ita multo poſt ruſum caſtra metati ſunt ad
quoddam oppidum non procul Hebræorū fini-
bus: fuſco; in eo exercitu vir ſtatura cubitorum
ſex: cui ſeni digiti erant in manib. ac pedibus.
Huic ex Regis exercituſonathas Samæ filius
ſe oppoſuit, ſtratūq. aduerſario maximū mo-
mentum ad victoriā attulit, & ipſe fortiſſimi vi-
ri laudem retulit. nam & hic barbaros oriundū
ſe à gigantibus iactabat. Hoc prælium cū gente
fuit vltimum, non auſa poſtea ſe contra Iſraeli-
tas mouere. Ceterū ^c David perſonatus iam
bellis ac periculis, & in aliſſima pace degens, va-
rio genere carminum odas & hymnos in hono-
rem Dei cōpoſuit, partim ^d trimetro verſu, par-
tim pentametro: inſtrumentūſq. muſicis compa-
ratis docuit Leuitas ad pulſum eorum laudes
Dei decantare, à Sabbatis diebus, quā in ce-
teris feſtiuitatibus. ſpecies autem inſtrumento-
rū hæc fuit: cionya decē chordis intenditur, &
plectro pulſatur: nabla duodēcim ſonos conti-
net, ſed digitis carpitur: cūque his aderant &
cymbala ærea, benè magna atque lata: quòd ſcē-
nè de prædictorū inſtrumentorū natura, ne pro-
fus ignorentur dixiſſe, ſufficit. Porro ^e Rex for-
tiſſimos viros circa ſe habuit, ſed maximè inſi-
gnes præclaris facinoribus; 8. quorū quinq. tan-
tum virtutem cōmemorabo, facili ex his de reli-
quis cōiectura, tales enim erāt hi qui poſſēt vel
regiones ſubigere, vel magnas gētes debellare.

Anno mudi
2914. Ante
Chriſtum
nat. 1040.

a Sabachus
Nephanus.

b Ionathas.

c Reg. 22.

c David

Posta

d Inſtrumen

ta. Muſica

Davidi.

e Reg. 23.

e Triginta

off. Davi-

dis Heroi.

An. mundi
3924:

Ante Chri-
stum natus
1040.

^a Effamus.

^b Eleazar.

^c Sebas.

^a Heroes tres:

per hostium

castra exiit

runi, in Beth

lechem aqua

hauriunt, &

Dauidi affe

ruit.

^a Absans.

Post nos erat Ioabi frater, Absarus, qui vixit die

Primus = Isserus filius Achemzi, qui non semel
in aciem hostium irruens non prius à cade ab-
stitit, quam nongentos occideret. Post hunc b
Eleazar filius Dodeiz, qui fuit cū rege in Ara-
samo. Hic in quodam prælio Israelitis multitu-
dine hostium territis, & in fugam versis, solus
locum suū non deseruit: & cōgressus cū hostib.
multos interfecit, adeo vt cruore gladii eius
ad dextram adglutinetur: quo viso reuersi in
præliū Israelitæ cedentē iam hostē vrgēdo ad-
mitandā ac celebratā victoriā retulerūt, Elea-
ro sternente, vulgo verò militū prostratos spo-
liante. Tertius ^c erat Ili filius Sebas. hic quoque
cū bello Palæstino in loco qui Maxilla dicitur,
acies ex aduerso constitissent, Hebræique rat-
sum territi loco cederēt, solus in aciei vicē hosti
se opposuit: & nō paucis letho datis, reliquos im-
pressionē eius nō sustinentes, in fugā effusus in-
sectatus est. Hæc fuerūt facinora quæ hi tres in
præliis ediderūt. Eo verò tēpore, quo Rege He-
rosolymis agente Palæstinorū exercitus vique
ad urbē accessit, & dū ille consulturus Deum de
bello, arcē ascendit, in eā valle castra metatus est,
quæ X X. stadiorum spatio vsque Bethlema per-
tinet: dicere ad amicos: o quā bonam aquā habe-
mus in patria mea, maxime in cisterna portæ
vicina: o si quis eam mihi afferret, id centē mal-
lem quā multum argenti accipere: tres d' isti
his auditis, euestigio excurrerunt, & cū per
castra exiit media hostium castra Bethlema peruenissent
hauista aqua per eandē viā ad Regē sunt reuer-
si, in Bethlechem aqua attonitis audacia tanta barbaris, nec ausis pauci-
tatem eorū contemnere, eā aquam Rex bibere
noluit, dicens periculo sanguinis emptam, & ob
hoc sibi non conuenire: sed Deo inde liba-
uit, gratias agens pro viro rum incolumitate.
^a Absans. Post nos erat Ioabi frater, Absarus, qui vixit die

hoc hostes interemit. Quirius a Banais, genere
Sacerdos, hic prouocatus à duobus fratribus,
virtute inter Moabitas illustribus, utrumque
consecit. Rursum b ex prouocatione, cum mira
statuæ Egyptio certans, inermis cum armato,
hasta ex ipsius manibus extorta hominem co-
fodit: quo insignior fuit victoria, quod adhuc
viuenti adeptis armis, prius eum spoliavit,
mox propriis armis occidit. Est & aliud eius fa-
cinus, quod iam dictis, quantum ad animosita-
tem vel præferri potest, vel certe conferri. Quis
enim ningeret, leo in quendam puteum illa-
psus est: cuius os, quod angustum esset, videbat
breui fore, ut id niuibus oppleretur, atque ita
desperato exitu, & salute, rugire occcepit. Ba-
nais c autem fortè fortuna iter faciens, accu-
rit ad rugitum bestiar: & quum descendisset in
puteum, repugnantem idu baculi quem gère-
bat exanimauit. nec deteriores virtute fuerunt
reliqui triginta tres. Ceterum Dauid volens cò Hedlo &
gnosceret quantus militum numerus recenseret Ruffinus.
posset in populo, oblitus præceptorum Moïsis, Cap. 13.
qui prædixerat, quoties censeretur populus in
singula eius capita pendendum Deo semisiclum d Dauid
iussit & Ioabum imperatorem, ut iret ad censum
peragendum. quo excusante nihil opus esse, ni-
hil motus coegit sine mora ad impetata exe-
quenda proficisci. Ioabus autem assumptis ad
hoc negocium principibus tribuum & scribis,
obita tota Israelitarum regione, & cognito quā
ta esset populi multitudo, post nouem menses
& viginti dies Hierosolyma reuersus ad Regē
numerum ei populi reddidit, absque tribu
Beniamitica: quam nondum ad censum voca-
uerat, sicut nec Leuiticam. Rex enim interim
poenituit, agnoscens in Deum se peccasse. e Numerati
erat e autem reliquorum Israelitarum nume-

An. mundi
2924.
Ante Chri.
nat. 1040.
a Banais.
b Banais
Egyptium
hasta ex ip-
sui manibus
extorta con-
fodit.
c Banais
Leonem exa-
nimat.
d Dauid
Ioabū ad pe-
ragendum
censum ire
iubet.
e Numerati
populū suū.

An. mundi
2930. *Antes*
Christi. natu
1034.

a David tri
bus malis
propositis pe
ccatis eligit.

rus nongenta millia, dumtaxat eorū qui ad mil-
litiā essent idonei. In Iudæ verò tribu quadrin-
ginta millia censebantur. Prophetis deinde re-
ferentibus ad Davidem, quoddā Deum offendis-
set. supplex orare cœpit, ut propitius redditus
facti huius daret veniam. Qui exoratus Gadum
Prophetam ad eum misit, tres ^a optiones offe-
rentem, ut ex his quam mallet eligeret, aut famē
per septennium duraturam, aut bellum per tres
mensēs iniquo Marte cum hoste gerendum, aut
pestilentiam per triduum in Hebræos sœvitu-
ram. Illo verò hærente ac turbato propter dif-
ficilem inter hæc mala electionem, & Propheta
vigente ad celerem responsionem, ut Deo re-
nunciare posset: Rex cogitans, quoddā sifamem
peteret, sui magis quam aliorum rationem ha-
buisse videri posset, quandoquidem ipsi nihil
periculi esset mukum frumenti in horreis ha-
benti, illis non item: quod si per tres menses ab
hoste vinci elegisset, sic quoque sibi consuluisse
qui artes & fortissimam circa se cohortem ha-
beret: optavit malum regnantibus æquæ re-
gnatis commune, in quo omnibus par merus im-
minet: præfatus melius esse incidere in manus
Dei, quam in manus hostium. Hæc ita, ut audi-
uit Propheta, Deo renuncians, pestilentia bin
Hebræos ingruit, ita ut variis modis absumert-
tur, nec facile esset morbum cognoscere. mors
enim vna erat, sed plurimis & incompetitis cas-
us homines rapiebat, alius enim post alium ef-
ferebatur, & clanculū obrepens, malū celestis
exitium afferebat, quidam enim repente cū vo-
hementi dolore, & amaro cruciati animam ca-
halabant, alij paulo lentiore vexari malo ne ce-
rationem quidem ferre poterant, sed inter offi-
cia medicorum expirabant, alij subito tenebris
ob oculos obortis, ceu præfocati exanima-
bantur.

batur. nonnulli interim dum aliquem domi-
 licorum funerant, sepultura nondum absoluta
 commoriebantur, quo factum est ut matu-
 na hora usque ad prandium hac peste septua-
 ginta millia hominum sine absumpta. iamque
 genius à Deo missus Hierosolyma petebat, eam
 quoque urbem simili malo afflicturus. Tum
 Rex sacrum inditus & humi prostratus, supplex
 orabat Deum, ut pestem sedaret, & iam mor-
 tuis contentus de cetero quiesceret. inter has
 preces soblatis oculis, ecce ens genius per aerem
 stridens gladio Hierosolyma petentem, ex-
 clamat ad Deum: se esse piscatorem pœna dignum,
 ceterum greges nihil commeruisse. Effunderet
 iram in se ac suam familiam, & innocenti po-
 pulo parceret. Deus autem admittit supplica-
 uione pestem repulit: missusque ad eum Gado
 propheta, mandauit b ut confestim ascenderet: *Mandatū*
 in arcam Oronni lebusæ, & exstructo altari, *de altari ex*
 iuncti sacrificaret: qui mandatum hoc non ne- *gle fruen-*
 xit, sed mox ad destinatum locum se contulit.
 Oronna vero circa trituram frugū occupatus, c *Oronna le*
 ut Regem unā cum omnibus filiis accedentem *busæ Sup.*
 vidit, occurrens adorauit eum. Erat autem ge- *lib. 7. cap. 1.*
 nere quidem lebusæus, sed inter principes *amir. Orphona di*
 eos Davidis, quæ causa fuit ut capta urbe nihil *et p.*
 illi molestum acciderit: quem admodum supe-
 rius diximus. Hoc perconante, quamobrem he-
 sus ad se uenire accederet, ait se velle arcam eius
 emere, ut in ea Domino altare construeret, &
 sacrificaret: at ille & arcam & arara & boues, *Oronna a-*
 in holocausta gratis largiti se dixit, precari- *ysam Daus*
 que ut Deus libet ac propitius hoc sacrificium ad- *di donat.*
 mitat. Rex verò gratiam sibi eius simplicitatem
 & magnanimitatem professus, voluit ut pre- *Presidi p*
 cium acciperet. Iniquum enim esse de gratiis arcam *de m.*
 habere sacrificium, Oronna verò dicente, factu-

An. mundi
2930.

Ante Chri.
nat. 1034.

a Locis al-
tis extru-
ctis.

Gen. 1.
Sup. lib. 1.
cap. 11.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 14.
Architecti
templi ex-
truedi.
1. Par. 22.

c David ma-
gnā vim fer-
ri, aris & li-
gnorū con-
portas.

rum se quicquid Rex vellet: aream hanc de eo
quinguentia milia emit: extructoque ibi alta-
ri, & sacrificia & holocausta super eo perfe-
cit, & hostias pacificas obtulit, quo festo Des-
placatus, propitius ut antè est redditus. Era-
t autem is locus in què olim Abrahamus filiū, ut
holocaustum faceret, adduxerat, & cum iam
iam ingulandus esset puer, aris repente adstas
altari apparuerat: qui pueri vice fuit mactatus,
ut is antèscriptus. David autè cū animadu-
erteret se exaudiri, & gratū fuisse sacrificium,
decrevit totum illum locum altare vniuersi po-
puli appellare, & Deo templū ibi exedificare:
quam eius vocem Deus in futurū ratam esse vo-
luit. mox enim propheta ad eū missus, illic tem-
plum extruendū prædixit à filio què regni suc-
cessorem esset relictus. Post hanc prophetiā
iussit Rex numerari inquilinos, & inuenis fuit
eorū centum & octuaginta millia. ex his consū-
uit lapidearum octuaginta millia: reliquos
ad conuectēdos lapides deputauit, ex quibus tria
millia & quingentos operatilis præfecit. magnā
quoque vim fecit aris ad horum operum
usum congestis: materiamque cedrinam multam
& prægrandem, Tyriis & Sidoniis hanc suppeditantibus, à quibus huius copiam impetrauerat,
dicebātque suis amicis, hęc idè se apparare, ut
filio successore materiam ad edificandum re-
linqueret, & non eū demum eam comportare
necesse habeat, adhuc per letatē nudis talium
negociorum, sed omnibus in promptu factis fa-
cile opus absoluat.

David se viuente Solomonem filium suum
regnum inspicari voluit.

CAP. XI.

Extructio
templi Solom-
onis mandatur.

Cito & deinde Solomoni filio, mandauit,
ut quæstionem regni adeptus esset, repham
Deo

Deo construeret, dicens se id voluisse quidem,
 sed oráculo prohibitum; quod propter crebra
 bella cruentus haberetur, prædictumque sibi id
 ædificium à satis destinatū filiorū natu minimo
 qui Sohomon esset appellandus, quem non alie-
 ter quàm filium patri ipsi Deo curæ futurum:
 atque etiam totam Hebræorum regionem hoc
 Principe felicem fore, & inter cætera bona id
 quod omnū est potissimum, pacem habituram
 utpote alienam non tantum ab externis bellis,
 verum etiā ab intestinis seditionibus. Ergo, in-
 quit, quandoquidē à Deo designatus es Rex, an
 sequam natus, da operam vt alioquin etiam di-
 gnus sis eius providentia, pietatem colens & iu-
 stitiā atque fortitudinē, & præcepta eius legēs-
 que per Moysen traditas observans, & ab aliis
 eas violari non permittens; & insuper templū
 quod te regnante strui sibi voluit, cura vt sicut
 debes ei reddas, nihil deteritus operis magnitu-
 dine. omnia enim ante obitum parata tibi re-
 linquam Scito sane aut quidem costet & decē
 millia, argenti verò talentorum centum mil-
 lia æris item ac ferri tantum congesti, quanti
 cum vix numero comprehendi possit: & ad hæc
 lapidum & lignorum materiem copiosissimam.
 Habes & præterea multa millia fabricum ligna
 riorum & cæmentariorum, & si quid his defue-
 rit, tu supplebis. Quapropter hoc opère absolu-
 to carus eris Deo; eūque perpetuum prote-
 ctorem habebis. posthac adortus est princi-
 pes populi, vt in ea structura filium adiutent, d
 Mandatū
 & securi de omnibus adorantibus, cultum tan-
 tum diuino vacaret, petcēptis enim pto hoc teraq̃ sa-
 pacem & bonum ac legitimū Respublicæ sta-
 tum, quæ præmia piis ac iustis Deus solet red-
 dere. Postquā autem absolutum fuerit templū, plū reponen-
 tibus Arcā in eo reponi, ceterāmq̃. sacrām sup-
 da.

An. mundi
 2930.
 Ante Chri.
 nat. 1034.

a David So-
 lomomem vs
 Deū colat,
 hortatur.

b Thesauri
 ad templi stru-
 cturam con-
 gestus.

c Adiutores
 Salomonis in
 templo exadi-
 ficando.

d Mandatū
 de Arca, ca-
 era suppel-
 le

ut sit in tem-
 plo reponen-
 da.

An. mundi
2930.
Ante Christi
sum natum
1034.

pellectile cuius receptaculo iam pridē templum debuerat extrui, nisi patres mandatū Dei neglexissent, qui præceperat vt quamprimum hostilem terram occupassent, templū illi exdificarent. Hæ fuerunt Davidis adhortationes, ita ad filium quā ad principes. Prægravante autem iam senē, & corpore per ætatem frigefcente, aliosus factus est, vt ne iniectis quidem multis stragulis calefieret: quūque excommuni medicorum consilio decretum esset, vt lectissima & formosissima totius regionis virginibus cū Rege cubaret: hoc enim fore contra frigus remedium.

Hedio &
Ruffinus

Cap. 15:
3. Reg. 1.

a David al-
fiosus factus,
Abisace cū
recalificis.

fouente eum puella inuēta est in vrbe vna formosa omnium eius ætatis pulcherrima, Abisace nomine, quæ cum Rege cubitans, nihil aliud quā calefaciebat eum: ita enim præ senio ad veneras res elanguerat, sed de hac virgine pauld post incidet mentio. Cæterū quartus filius

b Adonias
effectus re-
gnum.

Davidis, iuuenis pulcher & magnus, ex vxore Ægistha ei natus, nomine Adonias, Abesalomo quod ambitionem attinet similis, de occupando regno cogitare cæpit, & cum amicis egit, vt sibi principatum deferrent: parauitque sibi carus multos & equos, & quinquaginta viros stipatores: id quod patet videns, nec obiurgauit eum, nec compescuit, ac ne scitatus quidem esset, quid sibi veller talis apparatus. Adiutores autē habebat Adonias loabum Imperatorem & Pontificem Abiatharum. Soli autem conatibus eius resistebat, Pōtifex Sadocus & propheta Nathan, & Banaias præfectus satellitum, & Semeis Davidis amicus, & manus fortissimorum. Porro Adonias paratis in suburbano epulis, ad fontem qui est in hortis regis, & inuicatus illuc omnibus fratribus excepto Solomone, assumpsit secum & imperatorem loabum & Abiatharum & principes tribus Iudz. Hos verō qui

An. mundi
2931.
Ante Christi
nat.
1018.

a Bethsabe
studium A-
donis sic su-
dente Na-
thane Daud
di indicat.

qui Pontificis & Nathanis Prophetæ & Banaiz
sacellitum præfæcti partium erant, ad hoc con-
uiuium non vocauit. Hoc a Solomonis matri
Bethsabe prophetæ Nathan indicauit, Adoniam
regnare insciente Dauide: suasiſſique vt tam
proprie salutem, quam filij regno consuleret:
ingressâque ad Dauidem sola diceret ei, quod
ipse quidem iurasset post se regnaturum Solo-
monem, & interim Adonias regnum occu-
passet. Hæc loquenti cum Rege se quoque su-
peruenturum propheta pollicitus est, & verbis
eius testem futurum. Patuit Bethsabe, & Regem
adiit. Quo adorato impetratâque dicendi co-
pia, omnia sicut propheta submonuerat, indi-
cavit, exposuistiſque ordine quemadmodum A-
donias epulum adornaauerit: & Abiatharum
Pontificem Ioabumque principem exercitus
vocauerit, & filios regios absque Solomone ac
eius necessariis amicis. addebat etiam totum po-
pulum suspensum expectare, quemnam esset
successorem declaraturus: vt cogitet rogans,
quod se defuncto mori necesse esset tam ipsam
quam Solomonem filium. Adhuc ea loquente
cubicularij nunciant Nathanem venisse vt Re-
gem viseret, statimque admissus percontabatur,
num hodie Regem declararet Adoniam, & prin-
cipatum suum in illum transferat. Parato enim
splendido conuiuio, vocatos ab eo filios eius
omnes excepto Solomone, & præter hos Ioab-
um imperatorem: hos omnes suauiter epulan-
tes, cum plausu & alacritate, faustis acclamatio-
nibus perpetuum imperium nouo Regi omina-
xi. Sed neq me, inquit, vocauit, neque Sadocum
Pontificem aut Banaiam sacellitio tuo præposi-
tum. quare æquum est, vt ab omnibus sciatur,
num hæc gerantur ex tua sententia. His auditis
Rex iubet acciri Bethsaben, excesserat enim cu-

An. mundi
2931. *Anse*
Christ. natū.
1933.

a Salomoni
iuramento
regni pro-
mittitur.

b Solomon
in Regē vn-
ctus, in folio
paterno col-
locatur.

biculo propheta veniēte, qua introgressa: Iuro,
inquit, tibi maximū Deum regnaturum tuum
filium vt iam antē iuravi, eūque in solo meo
fessurum, idque hac ipsa die. Ad quā verba cum
mulier adorato Rege longam ei vitam esset pre
cata, Sadocum accersit Pontificem, & Banaia
præfectum satellitum: quibus mox venientibus
iubet vt assumptio Nathane propheta & cohorte
regia, impositūque filio ipsius Solomone in
mulam regiam, extra urbem illam deducerent
ad fontem Gion: vñctūque b sacro oleo Regē
declarent. hoc autem munus Sadoci Pontifi
ci, & Nathanæ prophetæ iniunxit: mandauitque
vt inuēto per mediam urbē præcincte tubi
ne prosequentiū multitudo acclamaret, in æ
ternum Solomon Rex in folio regio sedeat, vt
notum fiat vniuerso populo, Regem eum à pa
tre declaratum. Solomoni verò præcepta impe
randi dedit, vt iuste & piē præsit tum Iudæ tri
bui, tum vniuerso Hebræorum populo. Post hæc
Banaias Deum Solomoni propitiū fieri preca
tus, cum ceteris sine mora cum in regiam muli
imponit: & deductum extra urbem ad fontem,
oleo que vñctum: rursus in eam cum faustis ac
elationibus introducunt, vt multos annos in
hoc principatu feliciter exeat: moxque addu
ctum in regiam, in folio paterno collocant. quo
facto populus totus ad conuiuiū festiuitatem
que animum aduertit, choris & tibis sese ob
lectans, vt præ concensu instrumentorum ve
ra simul aër resonaret. Vt verò has voces Ado
nias & eius conuiuiæ audiūte, vehemens
sunt perturbati: & Ioabus Imperator nega
uit sibi placere vel sonitum illum vel tabam.
Cumque nemo frueretur appositis, sed om
nes cogitabundi accumbent, accersit ad
eos Pontificis Abiathari filius Ionathas: & cum
Adonias

Adonias libenter visum iuuenem bonum nuncium ominatus esset, ordine illis rem totam de Solomone & Regis voluntatem exposuit. quo audito proripiunt se omnes à cōuiuio, & suam quisque domum diffugiunt. Adonias b autem veritus ne Rex factum eius iniquo animo ferret, supplex ad altare confugit, & hoc apprehenso se tutabatur. quod ubi ad Solomone est perlatum, quodque rogaret fidem sibi dari de obliuione huius iniuriæ, & securitate impunitatis: clementer simul ac prudenter præteriti quidem errati veniam ei concessit, sed præmonito ut caueret in posterum: alloqui, si amplius aliquid mouere deprehenderetur, ipsam sibi causâ exitij futurum. misit deinde qui illum ex asylo educerent. qui cum venisset, nouumque Regem adorasset: iussit eum domum suam abire: nihil sollicitum, ac in reliquum curare ut vir bonus sit, quandoquidem hoc ipsi maximè expediat. Dauid b autem volens eum totius populi Regem declarare cōuocat principes Hierosolyma, vna cum Sacerdotibus ac Levitis quibus recensitis inuenit eorum, qui trigessimum annum excederent, XXXVIII. millia: ex quibus designauit curatores ædificij templi ter mille supra viginti millia: iudices verò populi & scribas eorum sex millia: ianitorum verò domus Dei quatuor millia: tantundemq. eorum qui hymnos Deo canerent, & instrumentis musicis à Dauid ut diximus in hoc præparatis uterentur. Hos c diuisim cognitiones, & separatis à reliqua tribu sacerdotibus, viginti quatuor eorum cognationes inuenit ex Eleazari familia sexdecim, ex Ithamari octo. Instituitque ut vna cognatio ministraret Deo per dies octo, à sabbatho vsque sabbathum: atque ita sortitio facta est omnium cognationum in præsentia Dauidis & Sadoci p

An. mundi
2931. Ante
Christ. natū
3033.

a Adonias
ex cōuiuio
se proripiē,
ad altare
cornua cōm
fugit.

b Dauid Le
uitas nume
rat eorum
que officia
distribuit.
1. Paral. 23.
c Diuisio Sa
cerdotum in
cognatio
nes.
2. Paral. 24.

An. mundi
2931. *Ante*
Christum
nat. 1033.

a Leuitica
tribus impar
tes : 4. dicitur

b Thesauri
diuini custo
des. Moysi
posteri.

1. Par. 26.
c Copia in
partes duo-
decim con-
gesta.

1. Para. 27.

d David
principibus
tribuum co-
locatis Solo-
monem co-
mmendat.

1. Para. 28.

Abiathari Pontificum & omnium Principum, & cuius prima sort exiit, descripta est cognatio prima & post hanc secunda, deincepsque vsque vigelimam quartam: quæ quidem diuisio durat vsq. in hodiernum diē. Leuiticam ^a quoque tribum in partes viginti quatuor diuisit: & sortido ne facta & illis quemadmodum sacerdotibus orationi minasterij dies obuenerunt. Præcipuus autem honos Molis posteris est habitus. Constituit enim eos custodes thesaurorum Dei, & donariorum quæ Reges solent dedicare. instituitque ut vniuersa Levitarum tribus & sacerdotes per suas quisque vices interdū noctūq. circa culē diuini numinis versarentur. sicut olim à Mose præscriptum fuerat. Post ^c hæc totas copias in duodecim partes digessit, eisque tribunos, centuriones & præfectos assignauit. cōtinebat quæque pars millia viginti quatuor voluitque ut singula singulis mensib. stationē agerent, circa regiam Solomonis, vnā cū tribubus suis ac centurionib. & cuiq. suum ducem præfecit, virum iustum & spectatæ bonitatis. quin & thesauris & vicis & agris, eorumque cultorib. & armentis cum suis pastoribus præfectos attribuit, quos nominatim recensere necesse non habeo. Postquam ^e autē omnia sicut diximus ordinauit, aduocatis in cōcionem magistratibus Hebræorum & tribuum principibus, & ducibus quos singulis exercitus sui partibus præposuerat, adhuc omnibus qui negociis & facultatib. regis præerant ē suggestu celsiore in hunc modum multitudinem est alloquutus. Fratres & populares, notum vobis esse volo, quodd cū decessissem templum construere, multum ausi essem in vsum & argenti etiam millia talentorum coparauim. sed Deus ipse per prophetam Nathanem me reuertit, eo quodd bellis quæ pro libertate vestra gessi, dextera hosti

li tuore contaminaverim: & filium meum reg-
 nūq. successorē templum sibi iussit extruere.
 Nunc igitur quandoquidem scitis quod etiam
 maiores nostri Iacobi filij quum duodecim es-
 sent, Iudas tamen consensu omnium principū
 obtinuit, & mihi cum sex fratres essent, postha-
 bitis illis Deum ad me regnum detulisse, neque
 eorum quemquam id factum iniquē tulisse: ita
 ego quoque postulo, vt Solomone imperium
 consecuto, ceteri mei filij nec contra illum nec
 inter se inuicem seditiones agitent, sed scientes
 hunc diuinitus electum, libenter eius dominio
 sint subiecti. Cum enim æquum sit, si Deus ita
 velit, vel externos ferre dominos, quanto magis
 gratulari & fauere deceat fratri, non secus quā
 eiusdem honoris participes. Ego sanē nihil ma-
 gis in votis habeo quā vt promissiones Dei
 deducantur ad affectum, & felicitas quæ hanc
 regionem sub Solomonis regno manet, quam-
 primum totum eam occupet, & in perpetuū in
 eaduret. Quod quidem dubio præcūlita futurū
 est, & omnia recte euenient, si tu fili mi pietatis
 & iusticiæ, patriarūque legum custodē geras:
 alioquin si hæc non seruen-ur, nihil nisi triste est
 expectandum. Hoc sermone finito inspe-ctanti-
 bus omnibus Solomoni templi descriptionē ac
 formam dedit, in qua fundamenta & cellæ tam
 inferiores quā superiores, earūque nume-
 rus & quantitas ac capacitas designabatur: tum
 quo pondere quæq. vasa tam aurea quā argē-
 tea fieri deberent præfinit, hortatūque est
 eum vt summam diligentiam ad hoc opus adhi-
 beret: simulque principes & tribum Leviticam,
 vt eum adiutarent, tum propter ætatem non-
 dū sæ maturam, tum qui diuinitus & ad regnū
 esset electus, & ad templum ædificandum, quā
 quidem fabricam æquaquam fore difficilem,

Anno mun-
 di 2931.

Ant. Chri-
 stum natum
 1033.

a Forma
 templi ex-
 truen- di So-
 lomonis da-
 tur.

An. mundi
2931.
Ante Chri-
stum nat.
1033.

a Principes
Israelitarum
ingentium vim
auri, argenti,
avis & gem-
marum ad
templi structu-
ram confe-
runt.
1. Par. 29.

præparata per se iam antè materia, multis auli
talentis, plurimis item argenti, & trabibus fabro-
rumque ac cæmentariorum multitudine, & sma-
ragdis aliisque omnis generis gemmis. Postre-
mò nunc se in hunc usum ex proprio fisco ero-
gare alia tria millia talentorum auri purissimi, ad
exornandum adytum & currum Dei cherubinos,
quos oportet supra Arcam stare eamque prote-
gere. Postquam autem David finem loquendi
fecit, secuta est magna alacritas principum &
sacerdotum, & tribus Leuiticum de suo quoque
conferentium, & multa liberaliter ac magnificè
pollicentium, obtulerunt enim se cõtributuros
talentorum auri quinque millia, & stateres de-
cies mille, argenti verò C. millia, ferri quoque
talentorum multa millia & si cui lapillus ali-
quis erat pretiosus, afferebat & tradebat in the-
sauris reponendum, quorum curæ præpositus
erat vnus è Moysi posteris nomine Ialus. Ea res
magna voluptate affectit totum populum, & ma-
ximè Dauid visa principum & sacerdotum se-
liquorumque omnium promptitudine, elata voce
Deum laudauit patrè ac conditorè huius vniuer-
satis appellitans, fabricatorémque rerum tam hu-
manarum quam diuinarum, & præfidè ac gubernato-
rè generis Hebræorum eorumque felicitatis &
regni ab ipso sibi cõmissi. Post hæc precatus o-
mni populo, bona omnia, priuatimque filio me-
tem bonam & iustam, omnique virtute præditam, in-
stitit vt populus quoque Deo laudes persolueret.
Illi verò prostrati humi Deum adorauerunt: ver-
b. Sacrificia & deinde ad Dauidè, pro omnibus et bonis, quæ
cõfiliuitas ipso regnante perpeperant, gratias egerunt. Se-
cundo regni Solo- quenti verò die sacrificia sunt instituta, mille
munus confir- vitulis, mille arietibus, mille agnals, in holocau-
stione in- roma oblati: ad pacifica quoque sacrificia mul-
ti. tibus. tis millibus victimarum mactatis: & tota ea die
Rex

Rex vna cum omni populo festiuitati operam
dedit: Solomónq. denud est inunctus & legiti-
mus Rex declaratus: simulque Sadocus Ponti-
fex totius multitudinis designatus. Deducto de-
inde in regiam Solomone, & in solio paterno col-
locato, ex ea die in posterum obediētes ei fuerūt.

Ann. mundi
2931.
Ante Chr.
sum natum
1033.

*Mori David, & quantum filio ad fructum am-
plius reliquerit.*

C A P. XII.

PAulo autem post David accedente ad senium
morbo videns iam instare sibi mortem a-
cito Solomone sic illum est affatus. Ego³ filij sa-
bus qui nunc sunt, quiue post erunt communem
ingredior: quam remeteri non licebit, nec quid
in hac vita geratur renisere. Quapropter vi-
uens adhuc & morti vicinus iterum atque ite-
rum te moneo quæ & antè consului, vt iustus sis
erga subditos, & pius erga Deum qui te hoc re-
gno cohoneftauit: vtque custodias præcepta e-
ius & leges, quas nobis per Moſem demisit, &
caue ne vel gratia vel assentatione aut cupidita-
te aliāue affectione ad neglectum earū deſe-
ctas. Nequaquam enim Dei fauorem poteris te-
tinere, nisi seruaris eius legibus, alioqui suam
providentiam à te auerret. Quod si talem te er-
ga eum exhibueris, qualem decet, & qualem
optamus, efficiēs vt regnū in familia nostra ma-
neat, & nulla vñquam alia domus præter no-
stram in Hebræos dominationem obtineat. Me
mentō etiam iniquitatis Ioab, qui propter
mulationem duos duces iustos ac bonos intere
mit, Abnerum Neri filium & Amasam filium Ie-
thanis. in eum tuo arbitratu animaduertes, Iomoni Da-
uid quandoquidem hætenus penam euasit, quod
incipso esse potentior. Commendo tibi etiam

Hedio &
Ruffinus
cap. 13.
1. Reg. 2.
a. Davidi ad
Solomonem
postremum
alloguimus.

b. David Sa-
lomonis Ioa-
b. bum puni-
mentum
c. Berz el-
dū man dat.
e. Berz el-
f. lai filius So-
lomonis Da-
uid quandoquidem hætenus penam euasit, quod
incipso esse potentior. Commendo tibi etiam

An. m. n. d. i.
2931. *Ante*
Christ. nat.
1033.

a Semei
quemodo pu
niendus.

b Anni eta
tu & regi
mini, item
virtutes &
diuitias Da
uid.

c Sepultura
Dauid
splendida.
d Hircanus
ingentē pecu
nia summā
ex Dauid
sepulchro
aussert.

Berzellzi Galaditz filios, quos mea causa omni
honore ac studio prosequeris, non conferens in
eos beneficium, sed referens, pro officiis quae
pater illorum in me exulem liberaliter coge-
sit, & per quae nos sibi debitores effecit. prae-
terea a Gerz filii Semei Beniamitam, qui me-
pulsus multis affecit conuiciis quando castrum
petebam, mōxq. ad Iordanem occurrens fidem
incolumitatis tunc a me impetrauit, nanc oca-
sionem rationabilem nactus punito. His manda-
tis filio de Republica & amicis, & eis quos puni-
tos volebat, expirauit, exaetis septuaginta vitae
annis postquam regnasset apud Hebronem tri-
bui ludae impetians annos septem menses sex,
Hierosolymis vero vniuersae regionis Rex an-
nos triginta tres. vir b optimus & omnibus vir-
tutibus praeditus, quae Regē tot gentiū incolumi-
tati prospicientē habere oportebat. Nam fortis
erat vā nemo alius, & in certaminib. pro suble-
ctorum tutela susceptis primus se periculis ob-
iiciebat, exēplo suo militem ad praecleara facin-
ra excitans, & non tanquam dominus pro impe-
rio ad officium cogens idem in consiliis pruden-
tissimus, & egregiē callens quid in praesens, quid
ve in futurum conducere. ad haec sobrius, mi-
tis, benignus erga calamitosos, iustus, huma-
nus, quae quidem praecipuae sunt Regum vir-
tutes. nec in tanta potestate vnquam ab aequita-
te deflexit, nisi quod ad Vriaz vxorem auincto.
Tantas praeterea diuitias haeredi reliquit, quan-
tas nullus alius Rex Hebraeorum vel aliarum
d Hircanus gentium. Sepeliuit autem eum filius Solomon
ingentē pecu Hierosolymis magnifice, praeter solennia illa in-
nia summā Regum funeribus. illatis etiam in monumentum
ex Dauid eius maximis diuitiis, quarum magnitudinem
sepulchro facile sit coniectare ex hoc quod dicemus. Nam
post annos mccc. Hircanus Pontifex oppu-
gatus

gnatus ab Antiocho cognomine Pio Demetrii filio, volens pecuniam ei dare vt abduſto exercitu obſidionem ſolueret, nec valens aliunde ſumere, aperta cella monumenti Dauidis & prolatiſ inde tribus talentorum millibus, eorūmq. parte Antiocho numerata, oppugnationis periculo ſe exemptiſ, ſicut & abſi indicauimus. Ac rurſum poſt multos annos elapſos Herodes Rex alia cella aperta magnam pecuniam ſuſtulit, ad loculos tamen qui Regum cineres continent neuter eorum peruenit. ſingulari enim arte ita erant ſub terram conditi, vt ab ingredientibus monumentum inueniri nequirent. ſed de hiſ haſtenus dixiſſe ſufficit.

Anno mūdī
2931. Ante
Chriſt. nat.
1033.

a Herodes
Dauidis ſepulchrum
ſoluit.

SVMMMA CAPITVM LIBRI VIII.

ANTIQUITATVM

Iudaicarum.

- I. *Quomodo Solomon regnum adeptus, inimicos expulerit.*
- II. *De ſapientia Solomoni & prudentia & diuiſiſ, quodque primū Hieroſolymis templum adificauerit.*
- III. *Solomone deſuncto populus à Roboamo eius filio deſcienſ, Hſeroeamum decem tribuum Regem fecit.*
- IIII. *Suſanus Aegyptiorum Rex captiſ Hieroſolymis, diſtinctus viſus in Aegyptum tranſportatus.*
- V. *Hieroame contra Abiam filium Roboami expeditiſ & cladeſ, & quod Baſanes Hſeroeamis generis exſpirator ipſe regnum occupauerit.*
- VI. *Aethiopi irruptione agrū Hieroſolymitanum ſub Aſano & exercitus eorum interitus.*

- Anno munda* VII. *Basani stirpe sublata apud Israelitam Zama-*
di 2931. *et post hunc Amarinus & Achabum*
Ante Chri- *lium regnum obtinent.*
stum nat. VIII. *Adadus Damasci & Syria Rex, bñ contra A-*
 1033. *chabum ducto exercitu profligatur.*
 IX. *De Iesaphato rege Hierosolymorum.*
 X. *Achabus à Syru bello lacesitus in pralio ut-*
rius occiditur.

Quomodo Solomon regnum adeptus, inimi-
cos expulserit.

CAP. I.

3. *Reg. 2.*
a Solomon
post obitum
Dauidis,
Rex Isra-
elis.

b Adonias
cum Abisa-
ce coniugiu
expetit.

DE Dauidе igitur & eius virtute, quā
 torūque bonorum sue genti autor
 fuerit, & quantis bellis feliciter gessis
 senio confectus decesserit, in proxi-
 mo volumine docuimus. Ceterū a posteaquā
 Solomon eius filius, ætate etiam tum iuuenis,
 regnum adeptus ex sententia patris & decreto
 diuini numinis in solio confedit, populus qui-
 dem totus, vt nouis Regibus solet, faustus accla-
 mationibus precatus est ei perpetuam rerum
 felicitatem, & post regnum bene administratū
 diuturnam senectutem. Adonias vērō qui et-
 iam viuente patre occupare conatus est regnū,
 accessit ad Regis matrem, eamque blandē salu-
 tauit. Qua quærente, nunquid venisset quod o-
 pera sua opus haberet, omniāque benignē pō-
 litente, orsus est dicere, ipsam quoque nosse,
 quoddam tam ætatis prærogatiua, quā populi con-
 sensu sit id transferre in filium eius Solomo-
 nem, se quoque libenter ferre illius dominati-
 onem, & contentum esse præsentī conditione:
 rogauit deinde, vt apud fratrem pro se interce-
 deret, etque persuaderet, vt bona eius pace li-
 ceat fi-

erat sibi ducere Abisacen cum patre cubare so-
litam. Esse enim adhuc virginem, quod pater
præ senio congruere cum ea non valuisset. Beth-
sabe verò promissit operam suam in hoc nego-
cio, & de hoc coniugio bene eum sperare vo-
luit. cum quod Rex vltro fratri gratificari cupe-
ret, tum quod eo preces matris essent accessu-
ræ: atque ita plenum spe hominem dimisit:
moxque ipsa ad fratrem properauit, colloquutu-
ra de eo quod Adoniz petenti promiserat. cui
cum Rex occurrisset, complexusque eam excep-
sisset, deducta in cubiculum in quo tum erat
regia selts, sedit, iussitque alteram matri à dex-
tris poni. Quæ postquam cõsedit, Vnam, inquit,
gratiam fili petenti mihi annue, neque tuo re-
nuitu rariorem facias. Respondit ille, iuberet
quicquid vellet, pium enim esse matri quidli-
bet concedere: nec oportuisse eam sic præfari,
ac si negaturum suspicaretur, sed certam impe-
randi spem habere. tum illa rogat, ut virginem
Abisacen Adoniz fratri nuptum tradat. At Rex
iratus dimisit matrem, dicens Adoniam maiora
moliri, mirarique se quod non eadem opera
postularet, ut regnum ei tanquam natu gran-
diori cederet, quando Abisacæ coniugium ex-
petat, habens amicos potentes, Ioabum Impe-
ratorem copiarum & Abiatharum Sacerdotem,
Moxque accito Banaia præfecto satellitum, mû-
dauit^a ut ei Adoniam fratrem interficeret. Vo-
cato deinde Abiatharo Sacerdote, Te, b inquit,
supplicio eximunt tum alijs labores acti cū meo
patre, tum illud præcipue quod vna cum eo Ar-
cam transtulisti. Hæc autem pœna tibi erit A-
doniz partes sequere, ut neque hic maneat, ne-
que in conspectum meum venias: sed abi in pa-
triam tuam, & illic ruri viue, atque ibi vsque
ad mortem dege, quandoquidem talia commi-

Anno mudi
2931. *An-*
te Christum
nat. 1013.

a Adonias
interficatur.
b Abiatha-
rus Sacerdo
tali honore
privatur.

Ann. mundi

2931.

*Ante Chri-**stum nat.*

1033.

*a Genealo-
gia Pontifi-
cis Sadoci.**b Ioabus in-
terfiscitur, in
cuius locum
Banaias sur-
rogatur.**c Sadocus lo-
co Abiatha-
ri Sacerdo-
tium obti-
net.
d Semei pa-
ra & mors.*

listi propter quod indignus es, ut honoribus
 atis. Ob hanc itaque causam ablati sunt Sacer-
 dotalis honor à domo Ithamari, sicut Deus Eli
 prädixerat auctori Abiathari, & translatus est in
 genus Phineessis ad Sadocum. Ceterum eo tem-
 pore quo Pontificatus in Ithamari domo fuit,
 post Eliam primum ex ea familia Pontificem, ex
 Phineessis gente priuam vitam egerunt hic
 filius eius Iosephi Pontificis Boccias, & huius Ith-
 thamus, Ioathami uero Marzothus, & Marzoth-
 i Arophzus, Arophzi Achitobus, cuius fuit
 Sadocus, qui prius Dauid regnante Pontifex
 est creatus. Porro Ioabus imperator audita nece
 Adoniz, valde extimuit, eius enim amicitiam
 magis quam Regis coluerat, & ideo non imme-
 ritò male suspicans ad altare confugit, impuni-
 tatem se inde quaesitum existimans, propter
 notam Regis erga Deum pietatem. Quibus post-
 eaquam de Ioabo renunciatum est, misit Ba-
 naiaam, qui citaret eum ad suum tribunal con-
 sam dicturum. Ioabus autem negabat se suum
 relictum, sed ibi potius quam alias moritum-
 rum. Hoc eius responso per Banaiaam accepto,
 Rex iussit, ut inibi caput eius ita ut veller, ab-
 scinderetur, & hanc poenam lueret pro duobus
 Imperatoribus, quos contra omnes fas pereme-
 rat. Corpus uero sepeliri, ut peccata eius apud
 posteros manerent, ipse uero ac pater innocen-
 tes essent quod ad Ioabi mortem attinet. Bana-
 ias uero exsequutus mandatum, ipse in impe-
 rium copiarum ei successit. Post hæc c abrogato
 Abiatharo Pontificatu, Rex solum Sadocum
 id Sacerdotium obtinere uoluit. Semei d deinde
 imperauit, domo Hierosolymis extructa inibi
 apud se manere, interdicto Cedronis torrentis
 transitui: aut si secus fecerit esse capite mulcand-
 um, nec contentus interminatione, iure iurand-

do hominem ad id mandatum seruandum ad-
git. Semeis verò professus sibi gratissimum hoc
regium mandatum, & iuraturus facturum se
imperata, patia relicta Hierosolymis domici-
lium habuit. Triennio dein exacto, quum au-
disset duos fugitiuos suos apud Gittam agere,
retracturus eos illuc proficiscitur. Rex autem
posteaquam intellexit eum vnâ cum illis reuer-
sum, zgrè tulit non præscriptum modò suum
contemptum habitum, sed Sacramentum etiam
Dei violatum. Accitòque mox, Nonne tu, in-
quit, iurasti te nunquam me derelicturum, ne-
que ex hac vrbe in aliam commeaturum? non
euades pœnam periurij, vir pessime, sed lues e-
tiam illa quæ olim per petulantiam in patrem
meum eiectum es debacchatus: vt scias quòd
nihil lucrentur nocentes etiam si non statim
post peccatum puniantur, sed per omne tem-
pus quo propter impunitatem securi sibi viden-
tur, crescit illorum pœna quam iamdudum sunt
promeriti. atque ita Semeim iussu Regis Bana-
ias interfecit. Solomon ² autem sublatis iam
inimicis, regnòque constabilito, Pharaonis A-
gyptiorum Regis filiam duxit uxorem: instau-
ratique Hierosolymorum mœnibus maiori-
bus multo & municioribus, in tranquillissima
pace rempublicam deinde administravit, nihil
impeditus iuuenili ætate, quo minus vel iusti-
tiam coleret & leges custodiret, vel mandata,
quæ à patre morituro acceperat, exsequere-
tur: sed non secus ac si grandis natu esset, ma-
tureque iam prudentiæ, omnibus rebus dilige-
ntissime prospiciebat.

*De sapientia Solomonis & prudentia & diuitijs,
quòdque primus Hierosolymis tem-
plum adificauerit.*

CAP. II.

D 5

Anno mun-
di 2931.

Anno Chris-
ti natum
1033.

Hedio &
Ruffinus.

Cap. 1.

3. Regum 3.

2. Solomon

Aegyptiorum

Regis filiam

duxit uxorem.

vt, regnum

quo constabi-

lilis.

An. mundi
1931. Ante
Christi. natū
1033.

a. Deus So-
lomonis in
somnia ob-
latus, quod
maxime cu-
peret, cum
postulari-
bet.

b. Solomon
sapientiam
à Deo peti-
tantum, &
divinitus con-
sequitur.

c. Duo ma-
lieres sese
in vicinis de
infante per-
mutato ac-
cusant.

Videtur autem ei Hebronem perambulans
per altare æreum à Mose fabricatum sacrifi-
ficare, mille victimarum holocaustum talem
numini oblati: qui honor Dei fuit acceptissi-
mus. illa ipsa enim nocte, cum in somnis ei
conspiciendum se præbuisset, iussit eum postu-
lare quicquid donorum pro hac pietate repe-
di sibi cuperet. Solomon verò pulcherrimum
quiddam ac maximum petiit, quod & Deus li-
berissime largitur, & homini est utilissimum.
Non enim aurum aut argentum aut alias id
genus divitias ut homo iuvenis petiit. nam hæc
sola vulgò hominum videntur expetenda, hæc
sola divina munificentia digna. Sed & da mihi
inquit, domine mentem sanam, & intellectum
bonum, ut his acceptis populum hunc verè ac
iuste iudicare valeam. Hac postulatione dele-
ctatus Deus, pollicitur est se etiam alia quæ non
petierat additurum, divitias & gloriam, sed an-
te omnia talem intellectum ac sapientiam, qua-
lem antehæ nemo habuerit vel regum vel pri-
uatorum. adhæc cōservaturum regnum in eius
familia per multas ætates, modò iustus esse per-
gat Deoque per omnia parere, & paternis veli-
giis incedere, præcipuas eius virtutes imitando.
His divinitus auditis Solomon è stratis se pro-
ripit, & adorato Deo Hierosolyma est reuer-
sus: & mactatis ante tabernaculum plurimis vi-
timis, epulum omnibus suis exhibuit. Per eos-
dem dies iudicium ad eum delatum est arduū
cuius exitum invenire fuit difficile. Rem autem
controuersam de qualis erat, necessarium du-
xi indicare, ut qui hæc legent difficultatem de-
cernendi intelligant: & si quando tale quip-
piam inciderit, ad exemplar solertiæ regis di-
fficultatem disquirendi sibi comparent. Dux
mulieres quæ suus metretici) venerunt ad eum,
quarum

quorum altera quæ iniuriam pati videbatur, sic
est exorsa. Ego, Rex, & mulier hæc habitamus
in eodem cubiculo. Accidit autem ut ambæ ead-
em die, eademque hora infantes masculos par-
ceremus. Post triduum ista iuxta cubanæ suum
infantem per somnum oppressit, & sublato è
meo gremio infante meo, mortuum illum dor-
mienti mihi in sinum imposuit. Illucescente die
mamam præbere volens infanti, meum non
inueni, sed istius mortuum vidi iuxta me la-
centem: id quod certissimis indicibus deprehen-
di, & quia repetens meum filium nihil profe-
ci, ad tuum auxilium Domine confugi. nam
quia propter solitudinem nemo est qui coar-
guat, pertinaciter, quod meum est, abnegat.
Tum Rex interrogat alteram, ecquid habeat
quod accusationi huius opponat. Illa negante
se hoc fecisse, & asseuerante suum esse super-
stitem infantem, alterius verò mortuum: ne-
minèque inueniente quid decerni posset, sed
omnibus ut in re obscurissima cæcutientibus,
solus Rex tale quiddam excogitauit. Iussit a
fieri infantibus, tam viuo quàm mortuo, vo-
cat quendam è satellitibus, imperatque ut sti-
dio gladio, puerum utramque fecerit in duas
partes, quo utraque dimidium accipiat tam vi-
ui quàm mortui. Hanc sententiam totus popu-
lus tacite damnabat ut puerilem, sed interim
cùm vera mater exclamasset, non ita facien-
dum, sed potius alteri addicendum infantem:
sibi enim sat esse, si viuum videat, etiam si a
lienus existimetur: altera verò parata esset, ex
alieno dolore crudelem voluptatem capere: a
nimaduertens h. Rex, has postremas voces non
trēm infan-
tibus, ei quæ exclamauerat infantem adiudica-
uit, quod hæc reuera mater esset: alterius verò
solam agnos-
cenciam demonstrauit, quod & suum perdidisset, scit.

Anno mun-
di 2931.
Ante Chri-
stum nat.
1033.

a Solomon
utrumque
puerum se-
carimadum.
b Ex sermo-
ne & gestu
mulieris ma-
tris infan-
tis
c vni So-
loni

An. mundi
2931.

Ante Chri.
nat. 1031.

a Praefecti
& Duce
Solomonis.

3. Regum 4.

& amica infantem perdere conaretur. Vñum est hoc populo insigne argumentum Regiæ, prudentiæ simul & patientiæ, & ex illa die non secus quàm diuina mente prædico obtemperabant. In 2ª tota autem sua ditione præfectos & duces habuit hos: Toparchiæ Bethlemis, quæ sortem Ephræmi complectebatur, præerat Vres. Ea verò in qua Dora sunt & regio maritima, parebat Aminadabo Solomonis geneto. Magnus campus erat sub Banaia filio Achilli, cuius præfecturæ contributa erat, & ea regio quæ vsque ad Iordanem pertinet. Galaditicam & Gaulaniticam vsque montem Libanum, vrbesque in eis sexaginta magnas ac benè munitas Gabaris administrabat. Achinadabus Galilææ toti Sidonem vsque præerat, habens & ipse in matrimonio Solomonis filiam nomine Basimam. Maritimam verò quæ est circa Arcem Bamacates obtinebat: Saphates Itabyrium montem & Carmelum totamque inferiorem Galilæam. Subeæ Beniamitica ditio fuit commissæ. Tabares regionem trans Iordanem sitam sub se habuit, & rursum hijs omnibus vnus præerat Princeps. Mirandum autem in modum per id tempus auctæ sunt res Hebræorum, & tribus laudæ, populo ad agrorum colendorum studium conuersio. Pace enim potiti, & nullis bellis tumultibus distracti, adhuc optatissima libertate auidè persuentes, in hoc potissimum erant intenti, vt suas quisque facultates augeret & maioris pretij faceret. Erant præterea Regi alij præfecti, qui Syrorum cæterorumque barbarorum Euphratem inter & Egyptum incolentium gubernabant regiones, tributa ex eis colligendo. Hi c barbari conferebant in quoddianos regi mensæ sumptus similæ coros triginta, satinz sexaginta, aginatos boues decem,

& pa-

b Alma
pax Israe-
litarum So-
lomonis tem-
pore viget.

c Sumptus
guardiani
Solomonis.

& pascuales viginti, & saginatos agnos centum. præter capturas venationum quæ constabat certis ac bubalis, præterque aues & pisces. Tantam^a etiam curruum multitudinem habebat, ut quadraginta millia præsepium numerarentur, in quibus equi iugales alebantur. & absque his equitatus ei fuit duodecim millium, quorum media pars Hierosolymis circa Regem verfabatur, reliqui verò sparsim per villas regias debebant, & qui Regis impensis præerat, idem etiam equis necessaria suppeditabat, eò conueniendo ubicunque Rex habitaret. Tanta^b autem fuit sapientia & prudentia quam Solomon diuinitus acceperat, ut omnes præficos superaret, atque etiam Egyptios, qui omnium sapientissimi habentur, longè post se relinqueret. præcellebat etiam eos, qui per idem tempus, in maxima opinione sapientie fuerunt apud Hebræos, quorum nomina non tacebo. Fuerunt autem hi: Athanus, Amanus, Chalceus, Dodanus, filij Hemaonis. Composuit etiam libros odarum & carminum quinque supra mille, & parabolarum ac similitudinum libros, ter mille. cuiuslibet enim speciei plantarum suam adhibuit parabolam, ab hyssopo usque cedrum: idem fecit de pecoribus & cæteris terrestribus animantibus, natatilibusque & quæ per aerem feruntur. nullius enim horum naturam ignorauit, aut insperutatam reliquit: sed circa omnes philosophatus est, & scientiam proprietatum earum summam præ se tulit. quin & eam artem diuinitus consecutus est ad utilitatem & medelam hominum, quæ aduersus demonum modos, moneat^c est efficax. Incantationes enim composuit, quibus morbi pelluntur: & coniuurationum modos scriptos reliquit, quibus cedentes demones ita fugantur, ut in posterum nunquam possint.

An. mundi
2931. Ante
Christum
nat. 1033.

a Curruum &
equites So-
lomonis.

b Sapientia
& pruden-
tia Solomo-
nis.

c Solomon
coniuratio-
num modos,
quibus De-
mones fugi-
unt, conser-
uauit.

*An mundi
293. Ante
Christ. nat.
1033.*

*a Iudas Da
mones eijcit.*

reueriti audeant: atque hoc sanationis genus
nunc vique plurimum apud nostrates pollet.
Vidi enim ex popularibus meis quendam Elea-
zarum, in praesentia Vespasiani & filiorum &
tribunorum reliquorumque militum, multos
arrepicios percurantem. Modus^a verò curatio-
nis erat hic, Admoto naribus dzmoniaci an-
ulo, sub cuius sigillo inclusa erat radices species à
Solomone indicatae, ad eius olfactum per sa-
sum extrahebatur dzmonium: & collapsio mor-
homines adiurabat id ne amplius rediret, Solo-
monis interim mentionem faciens, & incanta-
tiones ab illo inuentas recitans. Volens dein E-
leazarus his qui aderant ostendere suae artis ef-
ficaciam, non longè inde ponebat poculum aut
polubrum aqua plenum, imperabaturque dzmo-
nio hominem exeunti vt his subuersis signum
daret spectantibus quod reliquisset hominem.
quo facto nemini dubium erat quanta fuisset So-
lomonis scientia & sapientia: quamobré libuit
hoc quoque narrare, vt omnib. nota sit eximia
Regis huius natura, quamque carus Deo fuerit,
& in omni genere virtutum excellentissimus.

*B. Iromi lo-
gati ad So-
lomonem.*

Porro b Tyrionum Rex Iromus audito, quòd
Solomon patri in regnum successisset, vehemē-
ter est gauisus: nam Davidis amicus fuerat: & per
legatos salutato gratulatus est praesentem fe-
licitatem. per quos Solomon scripsit ad eum
in hunc sensum modum. Solomon Iromi Regi.
Scito patrem meum cum voluisset edificare tem-
plum Deo, bellis assiduis impeditum. neque e-
nim prius à subiugandis hostibus desisteris, quam
omnes sibi tributarios redderet. Ego verò gra-
tias habeo Deo, pro pace, qua nunc fruimur,
& praesenti otio decreui vti ad extruendum
caelesti numini domicilium. id enim à me fa-
bricandum, iam antè patris meo Deus praedixit:
quam-

quamobrem^a rogo vt aliquos vnà cum meis
mittas in montem Libanum ad materiam ex-
dendam quandoquidem hanc artem Sidonij
melius callent quam nostrates. mercedis autē
quanta huiusmodi operariis persoluenda sit, te
arbitrum facio. Eam Epistolam Iromus libenter
legit, Solomoniſque in hunc modum reſcripſit.
Rex Iromus Regi Solomoni. Gratia Deo, quod
ſibi paternum principatum tradidit, viro ſapien-
ti & omni virtutum genere prædito. Quare cum
nihil mihi gratius accidere potuerit, voluntati
tuæ libens obſequar. Excisus enim multis & ma-
gnis trabibus cedrinis atq; cypariſſinis, per meos
ad mare deduceandas curabo: eoſdēque iube-
bo, vt compactis ratibus ad quemcunq; volue-
ris, tuæ regionis locam eas appellare, vnde poſt
per tuos Hieroſolyma deportentur. Tu verò hæc
nobis gratiam repones, vt exportandi ad nos fru-
menti poteſtate facias, quo vt pote inſulares ma-
ximè indigemus. Harum^c literarum exemplaria
hodie quoque durant, tam in noſtris quàm Ty-
riorum analib. & ſi cui libuerit hæc certius co-
gnoscere, impetrata à publicorum cōmentario-
rū conſervatoribus viſendi copia, comperiet eo-
rum ſcripta, conſonare cum his, quæ à nobis pro-
duntur. quod ideo admonui, vt qui hæc legunt,
ſciant, nos nihil veriſ affingere, neque veriſimi-
lia quædam & ad delectationem accommoda nar-
rationi noſtræ int. ſerere, atque deinde poſtula-
re, vt lector nihil amplius diſquirendo fidē no-
bis habeat: quandoquidē in hac commentatio-
ne à decoro diſcedere abſque neſario ſcelere
non licet. quapropter non recuſamus quin ſcri-
ptæ noſtræ reſiciantur, niſi talia ſunt, vt eorum ve-
ritas validiſſimis argumentis approbari poſſit.
Cæterum Solomon Rex acceptis Regis Tyrorū
literis, & ſe diuinitus & beneuolentiā collau-

An. mundi

2931.

Ante Chri-
ſtum nat.

1033.

3. Reg. 5.

a Solomoni ab
Iromofa-
broſ & ope-
rariis petiit.

b Iromus So-
lomoni ligna
promittit eo-
rumque vi-
ce frumentū
petiit.

c Veritas Iō-
ſephi hiſto-
riæ.

An. mundi
2311.
Ance Christi.
nat. 1033.

a Solomon
Iromo inge-
tem frumēti
vi, olei & vi-
ti numerum
mittit.

b Ordo fa-
brorum li-
gnariorum
in Libano.

c Ordo ca-
mentariorū
& aliorum
operariorū.
Hedio &
Ruthinus
cap. 3.
3. Reg. 6.

d Quando
adificatio tē-
pli fit ince-
pta.

danit, & insuper quibus ipsum cupere intellexit
præmiis^a eum est remuneratus, frumenti an-
nuos bis mille coros mittendo, & totidem olei
bados. badus autē capit sextatios 72. partē quo-
que vini modum illi exhibuit. Et ab his initis
amicitia Regum horum exorta, maioribūq. in
cremētis aucta in tantum adolevit, ut in pepe-
tuum firma durauerit. Solomōn autem à popu-
lo suo millia 30. operariorum exegit, prudenter
inter eos operas partitius, quod minus labor senti-
retur. Decem enim millia iussit in Libano syluā
per mensem integrum cadere, ac deinde per
duos alios domi interquiescere, dum reliqua vi-
ginti millia suum opus absoluunt, ita ut quarto
demum mense labor ad primos illos decies mil-
le rediret. His omnib. Adoramus est præpositus,
Præter hos erant in opere inquilini illi quos
Dauid eo destinauerat, connectores saxorū ca-
teraque materiæ 70000. & camentarij 80000.
magistrique horū ter mille & 200. iis mandatū
fuerat, ut saxa prægrandia exciderent in vsum
fundamentorum templi, eaque in monte prius
in quadrum dedolata, ita demum in vrberem co-
ueherent: idque non modò indigenis, sed & mis-
sis ab Iromo pontificibus erat insunctū. Exor-
tusque est Solomon fabricā hāc, anno regni sui
quarto, secundo mense, (hunc Macedones a re-
misu vocant, Iar verò Hebræi) annis 610. duob.
postquam Israelitæ ex Ægypto excesserāt: mille
& 20. annis post Abrahami ex Mesopotamena
regione in Chananazam migrationē. post diu-
niū verò annis 1440. quod si ab Adamo cres-
to, vsque templi ædificationem temporum ratio
subducatur, compertientur anni 3102. Initium
verò fabricandi templi in annum vndecimum
regni Iromi incidit, apud Tyrum regnantis, quæ
condita est 140. annis antequam templum ex-
strueretur.

strueretur. Iecit igitur Rex in altissimam terram
 profunditatem fundamenta templi è saxi validi-
 ssimis, quæ contra omnem temporum iniuriã
 resistere possent, ita ut cum contigua terra coa-
 lita solum ac firmamentum imponendis substru-
 ctionibus præberent, & propter inconcussam so-
 liditatem facile molem ædificij cum paratu or-
 namentorum sumptuosissimo perficerent, non
 minorem admirationem habitura, quàm quæ
 supernè ad amplitudinem, pulchritudinem &
 magnificentiam operis per artifices elaborata
 sunt, exstruxeruntque illud vsque laconar ex
 albo lapide. Huius b ædificij altitudo fuit cubi-
 torum sexaginta, & totidem longitudo, latitudo
 verò viginti. Super hæc autem erat aliud ædifi-
 cium pari mensura, ita ut tota altitudo templi
 centum viginti cubitis constaret, versus autem
 erat ad orientem. Et c porticus in aditu eius
 erat viginti cubitorum longitudinis, iuxta men-
 suram latitudinis templi, lata cubitos decem,
 surgens in altum cubitis centum viginti. In d
 circuitu deinde templi construxit triginta cel-
 las, quæ inter se constipatæ externæ parietes
 templi fulciebant. erantque inter se peruiæ, &
 patebant singulæ in longum viginti quinque
 cubitos, ac totidem in latum, & viginti cubitis
 attollebantur. Super has alia series cellarum e-
 rat exstructa, super quam rursus alia, omnes
 inter se numero & amplitudine paræs, ita ut cõ-
 iunctæ inferius ædificium æquarent altitudi-
 ne. Nam superius non erat circumædificatum.
 fuerunt autem omnia cedro connecta. Et cellæ
 quidem suam quæque tectum habebant, non
 proximo contiguum. reliquum ex longissimis
 trabibus erat confectum, ad utrunque latus
 pertingentibus, ita ut ipsi parietes hoc pacto
 consubulati firmiores redderetur. Hæc e trabibus fi.

An. mundi
 2933.
 Ante Christi.
 nat. 1031.

a Profundi-
 tas fundamē-
 torum tēpli.

b Altitudō
 longitudo &
 latitudo tem-
 pli.

c Porticus
 ante templū

d Cella in-
 circuitu tem-
 pli constru-
 ctæ.

e Trabes
 parietes an-
 te intrinse-

An. mundi

2933.

*An e Chri-
stum nat.*

1031.

*a Tachlea.**b Templum
in partes
duas divi-
sum.**c Cherubini
duo.**d Panimen-
sum idius-
omni-que
alia templi
australis.*

subnexa erant laquearia politissima, celsaturis & bracteis aureis ornata. Parietes etiam cedrinis tabulis auro illitis erant in crustati, ita ut omnia reniderent auro, & inrantium oculos fulgor vndique occurrentes perfringeret. Tota vero structura ex lapidibus politissimis constabat, ita ad vnguem inter se quadrantibus, & commilluris oculos fallentibus, ut intuentibus nullum vsquam mallei aut cuiuslibet fabrilis instrumenti vestigium apparet, sed connata potius omnia quae ante congesta viderentur. Porro ascensum in superiorem templi partem sic commentus est Rex, ut^a cochleam in hunc usum crassitudini parietis includeret. Hec enim pars non habebat ab oriente magnam ianuam ut inferior, sed ad lateribus inerant parua hostiola. nec parum ad firmitatem conferebant tabulae cedrinae se invicem complectentes, & crassis catenis inter se constrictae. Divisio deinde in duas partes fit, penetrabile eius viginti cubitorum nulli fuit accessibile, reliquum quadraginta cubitorum spatium in usum Sacerdotum consecravit: & in pariete adytum a reliquo corpore separatam te foras apposuit cedrinis, has quoque celatas & inauratas, eas praetexit velis picturatis, hyacintho, purpura, cocco, byssisque splendidissima ac mollissima distinctis. Post^c haec in adyto viginti cubitos quaque versum patente dedicavit duos cherubinos ex auro solido, utriusque quinque cubitorum altitudine. uterque duas alas habebat ad quinque cubitos protensas: quas propter non longo seorsum intervallo statuit, ut una alia australem parietem attingerent, altera septentrionalem: reliquae duae sese contingentes in medio sitam Aream protegerent. Haec cherubicae effigies quanam specie fuerint, nemo vel coniectare potest vel eloqui. Panimentum^d etiam templi

pli constravit laminis aureis, Ianuæ demum for-
 tes altitudini parietis pro portione convenien-
 tes addidit, latus cubitos viginti, & auro illitas.
 Atque, ut compendio dicam, nihil tam intus
 quàm foris omisit, quod non inuaret. Oppan-
 sum est præterea aulzum & huic ianuz, simile
 illi quod interior ianua habuit. Cæterum porti-
 cus nihil tale habebat. Post hæc Solomon ac-
 cersit Tyro ab Iromo artificem nomine Chi-
 ramum filium mulieris Nephthalitidis, patre
 Tyrio ab Israelitis oriundo, operarium insignè
 in quavis materia, sed præcipuè in auro & argen-
 to ac ære. Huius opera usus est in omnibus quæ
 quævis in templo fieri voluit. Is b fecit duas
 columnas æreas crassitudine quatuor digitorum,
 altæ decem & octo cubitos, quarum circumfer-
 rentia duodecim cubitos complectebatur. his
 impositæ erant capitella fusilia liliata proceritate
 æ quinq; cubitorum: quibus circumdata erant
 retiacula ærea quæ operiebant lilia, depende-
 bant que inde duæ series malorum puniceorum duc-
 torum numero. Has columnas posuit in aditu
 vestibuli alteram à dextris nominatam iachin,
 alteram à sinistris nominatam boz. Fecit etiam
 vas æneum fusile semiorbis specie, quod pro-
 pter capacitatem appellatum est mare. Erat enim
 labrum patens per dimerientem lineam in cubi-
 tos decem, crassitudine palmari. eius meditul-
 limum sustinebatur spira decies replicata, cuius
 dimerientis linea fuit cubitalis. Id labrum circū-
 stabant duodecim iuenci ad tractus quatuor
 ventorum obuersi terni, quorum postica sub-
 sidebant ut eis orbiculare illud vas incumbere-
 ret, in medio sui depressius. Capiebat autè hoc
 mare congiutorum tria millia. Fecit præterea la-
 brorum decem bases æreas quadrangulas, harū
 quæque longitudine fuit cubitorum quinque,

An mundi
 293. Antio
 Christi natū.
 1031.

a Solomon
 Tyro Chira-
 mum artifi-
 cū accersit.

3. Reg. 7.
 b Columnæ
 duæ ingens-
 ses.

c Vas æneo-
 neum mare
 appellatum.

d Decem la-
 bes ærea la-
 brorum.

An. mundi

2933.

*Ante Chri.**nat. 1031.*

latitudine quatuor, altitudine trium, huius operis partes seorsim fabricatae sic compingebantur. Quatuor erant columellae per totidem angulos dispositae quadrangulae, quibus latera basium utrinque inferebantur. erant autem haec triperita, & inter iuncturas calaturis distincta, alibi leonis effigie, tauri alibi aut aquilae. Columellae quoque eisdem calaturis erant ornatae. Totum vero opus quatuor totis suspendebatur, quae fusiles erant, habebantque modiolos & radios, seque cubitali inter vitamque extremitate intervallo. eratque mirum videre rotarum circumferentias, quomodo lateribus basin coaptatae cantis suis insisterent. Angulos autem superne continebant fusiles humeruli manuum extensarum. his imposita erat spira, cui labrum inferebatur, ita ut manibus sustineri videretur: qua parte effigies leonum & aquilarum sic erant adaptatae, ut connatas putares, interuenientibus inter eas palmarum arbusculis. Atque haec fuit decem basium structura. Deinde ex eodem aere fecit decem labra rotunda conchae specie, quorum quodque capiebat congios quadraginta. erat enim altitudo quatuor cubitorum, & tantundem spatij patebat inter margines. Ea labra decem illis basibus imposuit, quas mechoth sua lingua appellabant, horum quinque ad sinistrum latus templi septentrionale collocavit, totidem ad dextrum australe, ita ut orientem spectarent: quo loco etiam mare illud dedicavit. Omnibus deinde aqua repletis, mare quidem in eum usum assignavit, ut inde Sacerdotes templum ingredientes manus ac pedes abluerent, ad altare ascensurum: labra autem ut eorum aqua purgarentur interina ac pedes animantium ad holocaustoma desinatorum. Fabricavit etiam altare aereum viginti cubitorum longitudine: totidem latitudine, altitudine

b Maria & decem labra eum usum.

c Altare & vasa ad illud pertinentia.

titudine verò decē in quo holocaustomata incenderentur. Fecit item vasa eius ex ære omnia leberes & amulas, tenacula & harpagones & reliqua, auti fulgorem referentia. Mens^a quoque multas dedicauit Rex, & in his vñam magnā aureā, in qua proponebantur facti panes, reliquæ non multo deteriores diuerso modo factæ sunt. Stinebant phialas & pateras, aureas vigesies mille, argentearū quadraginta millia, Candelabrorū^b item fecit decem millia, iuxta præceptum Moysi: ex quibus vnū in templo dedicauit, vt in terdiu luceret iuxta legē: & mensam vnā impositos panes habentem, sitam ad septentrionale templi latus ex aduerso candelabri, id enim ad australe latus collocauerat. mediū autem inter vtrunque locum obtinebat altare illud aureū. Hæc omnia cōtinebat anterior illa templi pars quadraginta cubitos longa, & velo disparata ab adyto, illō enim Arca erat inferenda. Cantharorū^c autem vinatorū octuaginta millia Rex cōparauit & phialarum aurearū millia decem, argentearum verò alterum tantum. Lancium dicit^d aurearum, ad offerendam in eis simillā maceratā ad altare, octuaginta millia, duplū verò argentearum. Craterarū^e quoque in quibus simillā oleo subigebant, sexaginta millia aurearū, & alterum tantum argentearū. Mensurarū^f verò quales Moysi^g hinc vocantur & alfaron, aurearū erant viginti millia, & duplicatus numerus argentearū. Acerarū^g quoque aureæ quibus odoramenta in templum inferri solent, erant numero viginti millia: & aliz quibus deferabatur ignis à magno altari in patium intra templum situm quinquaginta millia. Paræ erant & h. Sacerdotales vestes in vñam Pontificum, annumeratis talaribus & cepomidibus atque logio cū suis gēmis in vniuersū mille. Coronaⁱ ierò in qua Moyses Dei nomē

An. mundi
1933. Ann
Chr. nat.
1032.

^a Mensa sacri
panis.

^b Candelabra.

^c Canthari
& phialæ.
^d Lances.

^e Crateres.

^f Mensurae.

^g Aceræ.

^h Vestes Sacerdotales.

ⁱ Corona.

Ann. mundi
2941. *Ante*
Christi. nat.
1023.
a Stola Le-
uitarum.
b Naula &
cinnrya.

inſcripſit, vnica fuit, & vſque, in hodiernum per
manſit. Stolas ² autem Sacerdotales è buſſo fieri
curauit, cum decies mille zonis purpureis, & tu-
barum quales Moſes præſcripſit c. m. item alias
ſtolas byſſinas Leuitis hymnorum cantoribus,
numero ducenta milia. Inſtrumentorum præ-
terea muſicorum, quæ b naula & cinnrya vocan-
tur, in vſum hymnodiarum ex electo confeci-
t quadringenta millia. Quæ omnia Solomon ad
honorem Dei magnificè parauit, nullis parcens
ſumptibus: ſi d. omni liberalitate vſus hæc in the-
ſauris Dei condidit. Circumdedit ^c deinde tem-
plo ſeptum quoddam titum cubitorum altitudi-
ne, quod noſtra lingua giſon vocamus, excluſi-
tum profanam multitudinem, & ſolos Sacerdo-
tes admiſſurum. extra hoc ſeptum erat ^d fanum,
porticibus magnis ac latis cinctum, & portis al-
tis patens: quarum ſingulæ ſingulos vêtos ſpecta-
bant, & foribus auratis claudebantur. in hoc fa-
num cuilibet è populo, puro modo ac caſto &
præſcriptorum legis obſervanti, acceſſus pate-
bat. Dici autem non poteſt, ac vix etiam oculis cre-
di, quàm mirandū fuerit illud exterius fanū: val-
libus ^e enim expletis, tam profundis, vt ad pro-
ſpectum oculi caligarent, & aggregata ad quadrin-
gentos cubitos terra, eam vertici mōtis in quo
templum extructū eſt, æquauit: atque hoc mō-
do factum eſt vt area ſanctum ſolo templi æ-
quaretur. hanc cinxit duplicibus porticibus,
quas columnæ è natiuo ſaxo ſuſtinebant, & la-
quearia cedro expolita tegebant. Fores verò ha-
bebant omnes ex argento fabricatas. His tam
magnis ac pulchris operibus & donariis ſ. p-
tennio perfectis, non ad opulentiz modū, ſed
& celeritatis oſtentationem: quæ enim æta-
tem integram hominis poſ. ere videbantur, tam
breui, ſi ad magnitudinem conſideretur, tempore
etant

e Septum
circa tem-
plum.

d Fanum.

e Valles in-
gentes in qui-
bz templū
fuit extra-
ctum explē-
tur.

Medio &
Ruffinus
cap. 4.
3. Reg. 8.

erat absoluta: Solomon Rex per literas iussit
magistratus ac seniores Hebræorum totum po-
pulum Hierosolyma congregare, ad spectan-
dum templum, & ad transferendam illuc ar-
cam Deo sacratam, denunciataque a omnibus
profectione Hierosolymitana, septimo demum
mense conuenerunt, qui nostratibus est Ihuri,
Macedonibus hyperberetæus, inciditque in i-
dem tempus scenopegia, festum apud Hebræos
sanctissimum & maximum. Tollentes b igitur
Arcam: & tabernaculum quod Moyses constru-
xerat, & omnia vasa ad ministerium sacrificio-
rum Dei parata, transportauerunt in templum:
accesseruntque illò cum victimis tam Rex quàm
vniuersus populus ac Leuitæ, libaminibus &
multo hostiarum sanguine viam perfunden-
tes, & infinitam vim odorisamentorum adolen-
tes, vt circumquaque totus aer suauitate reple-
tus, etiam longè remotis sentiretur, constanti
omnium opinione, aduentare Deum ad inha-
bitandum recens exstructum ac dedicatum si-
bi locum. nam neque hymnos canentibus, ne-
que choreas ducentibus, lassitudo est oborra,
dum ad templum peruenirent, atque in hunc
modum Arca est translata. Quum verò iam in
adytum inferri deberet, reliqua quidem mul-
titudine abscissi, soli verò basulantes Sacerdotes
inter duos Cherubinos eam deposuerunt: quæ
effigies coniunctis alarum extremitatibus (sic
enim artifex eas fecerat) Arcam velut sub vm-
bella aux tholo protexerunt, continebat c hæc
nihil aliud quàm duas tabulas lapideas, quæ de-
cem præcepta Dei ore in monte Sina prodita,
in sculpta eis conseruabant. Candelabrum d au-
tem & mensam & Altare æreum statuerunt in
templo ante adytum, eisdem locis in quibus
in tabernaculo prius sita fuerant: vbi quoti-

*An. mundi
2941. Ante
Christum
nat. 1017.*

*a Solomonis
templū mon-
se Octobri
consecratū.
b Arca Dei
in templum
transporta-
tur.*

*c Sacerdotes
Arcam Dei
in qua decē
præcepta ta-
bulæ lapideæ
in scripta as-
seruabatur
in suū locū
deponunt.
d Candelabrum, men-
sa & altare
æreum.*

An. mundi
2491.

Ante Chri-
stus. 1023.

a Altare a-
ureum.

b Nebula in
templo.

c Prelatio

Solomonis

ad Deum.

d Deus im-

mensus.

e Causa ex-

tructi templi.

dianas hostias offerebant. Ceterum ^a Altare aureum pro foribus templi est positum, ut apertis illis in conspectu esset sacrificiorum magnificentia. reliquorum vero vasorum instrumentum omne in vnum congestum, intra templum est repositum. Postquam autem, omnibus quae ad Arcam attinebant ritè peractis, Sacerdotes sanctuarium exiuerunt, repente globus nebulae, non asper, nec qualis in hyberno tempore gelidus pluua condensatur, sed diffusus ac temperatus in templum influxit: & primò Sacerdotum visum, ut vix se inuicem cernerent, obscuravit. deinde in omnibus eam cogitationem excitauit, quòd Deus in templum descendens, praesens ac libens hoc domicilium sibi optaret. His talia volentibus animo, Rex qui tum forte sedebat, assurrexit: verbisque & se & Deo dignis caeleste numen est allocutus. Tu ^e quidem, inquit, sempiternam domum habes Domine, nec ^d ignoramus te tibi ipsi hanc vniuersam molem condidisse, quae caelo, aere, terra & maribus circumfusa sit: quam totam impleas, nec ramen ab ea capere vis. hoc ^e verò templum ideo tuo nomini adstruxi, ut in hoc sacrificiis ac precibus in caelum missis tibi propitio litaremus certo persuasi quod & hic ades, & nusquam interim abes. Quum enim omnia videas, audias omnia, nihil obstat hac aedes quò minus vbicunque te dignum est habites, à nemine alienus, & omnibus proximus, praecipue his, qui te desiderant, nocte dieque praesens ac propitius. His vocibus Deum precatus, vertit orationem ad populum, docens eos de potentia Dei simul & prouidentia. Hunc Dauidi suo patri futura quaeque iam euenerint, quaeque euentura sint praedixisse hunc ipsi nò dum sato nomè imposuisse, quo vopandus esset, quòdque paterni regni successores templum

templum ei exedificaturus esset, prænunciasset, ergo cum vaticinium magna ex parte eventum sit comprobatum, debere eos Deo laudes offerre cum gratiarum actione, & de promissionibus futuræ felicitatis nihil dubitare, quibus iam nunc fidem adstrui conspicerent. His affatus multitudinem Rex, rursus ad templum venit oculos, & extensa ad multitudinem dextera: Operibus quidem ^b, inquit, impossibile est hominibus gratiam Deo pro acceptis beneficiis reddere. Nullus enim rei diuinum nomen indiget, nimirum maius quàm cui tales retributiones conueniant, sed hoc vno quo nos cæteris animantibus præstantiores voluisti, laudare nos maiestatem tuam decet, & pro his quibus famuliam meam atque Hebræorum populum dignatus est, necesse est gratias agere. Quæ enim re magis vel parum propitiûs placandus, vel in fauore es retinendus, quàm voce quam ex ære haurimus, & per hunc rursus ascendere nouimus? Quapropter gratias tibi ago, primum quòd patrem meum ex obscuro loco ad tantam gloriam euexisti: deinde quòd mihi ipsi in præsentem diem omnia quæcunque promiseras præstitisti, precorque ut in posterum largiatis quæ Deus hominibus cæcis largiri potest. & familiam nostram in sempiternum augeas, quemadmodum patri meo & viuo & morituro es pollicentus, quòd apud nostrum sit permanens: & per innumeras successiones propagandum. Hæc igitur nobis concede, simulque meis omnibus virtutem qua potissimum delectaris. Ad hæc Deum ut ^a simplex oro, ut aliquid de tuo spiritu ad hoc templum incolendû deducas, ut nobis appareat in terris quoque degere. Alioquin tibi paruum hoc domicilium vniuersum hoc cæli conuegiuaculum, ædum hoc qualecûque templum. Tu ta-

*An. mundum
2941.*

*Ante Christi
sum nat.*

1029.

*a Deum ut
raz in pro-
missu.*

*b Oratio So-
lomonu, qua
primû Deo
pro acceptis
beneficiis
gratias agit,
& ut in po-
sterum eum
conseruet,
precatur.*

*c Solomon
Deum ut
hoc tan-
quâ suū do-
miciliū pro-
regat, sup-
plex orat.*

An. mundi
2941. Ante
Christ. natū.
1023.

à Exteriorque
que ut exequi
diantur in
hoc loco pre-
catur.

à Solomoni
victimas i-
gnis ex aere
in altare de-
lapsas, abso-
luto.

3. Reg. 2.
c Solomō
populum ad
laudes Dei,
gratias a-
cturus & pre-
ces laudaturus.

men hoc proprium integrum seruatō à vi ho-
stium, oro, & tanquam possessionis tuæ curam
gerito. Et si quando populus in peccatū prolap-
sus, ob hoc te affligente aut sterilitate terræ, aut
pestilentia, similive malo multatus fueris, qua-
libus in pietatis prævaricatores soles animad-
vertere: ac deinde affluens ad tuum templum
supplex confugerit, salutem votis expetens e-
xaudi tanquam præsens, & miseratus eos è ca-
lamitatibus eripe. Nec à solis Hebræis erranti-
bus hanc opem à te precor: sed etiam si ab ex-
tremis orbis finibus aliqui venerint, aut vendicū
que profecti in hoc loco boni quippiam impetra-
re à te voluerint exoratus illis largire. Sic e-
nim omnibus erit evidens, quod tu & hanc adde
apud nos tibi extrui voluisti. & nos nec inhu-
mani sumus nec alienigenis iniqui, sed libenter
ferimus te communiter omnibus tum opitula-
torem esse, ut bonarum rerum omnium largitor.
Hæc loquutus & pronus humi stratus, cum ali-
quamdiu adoravisset, surrexit, hostiasque ad al-
tare adhibuit: quoniamque id solidis victimis re-
pleuisset, litatum Deo manifesto argumento co-
gnovit. Ignis benim ex aëre emicans, omnibus
que inspectantibus in altare delapsus, correptas
victimas absumpsit. ad quod prodigium popu-
lus haud dubiam coniecturam fecit, in eo tēplo
numen esse habiturum, & præ gaudio proci-
dens in solum, unanimiter adoravit. Rex autem
ad laudes Dei versus, multitudinem ad idem
horribatur, quandoquidem signa vidissent e-
ius benevolentiz: precandum admonens, ut
perpetuū talem se exhibeat, & mentem eorum
putam ab omni peccati labe custodiat in iusti-
tia & religione, quo possint præcepta per
Mosem diuinitus tradita constanter obserua-
re. Sic enim fore genus Hebræorum felicissi-
mum.

mum omnium, & ceteris mortalibus longē beatius. Simulque iubebat eos meminisse, quodd, quibus artibus parauissent tanta bona, eisdem & hæc retenturi essent, & alia maiora atque cumulatora quæsituri. Neque enim aliter existimandum, quàm iustitiæ ac pietatis meritò hæc illis contigisse, esse autem facilius parare quæ desint, quàm parata tueri, & cauere ne ullū detrimentū admittatur. His affatus multitudinē Rex cōcionē dimisit, sacris primū factis tā pro se quàm pro populo: masculisquē a vitulorū duodecim millia, agnorum centum & viginti millia, nam tum primū templū victimarū erigere imbutum est, & omnes. Hebræi cum liberis ac vxoribus epulo sunt excepti. Præterea b sce-
 nopegia festam antè templū splendē ac magnificē Rex per quatuordecim dies celebrauit cū vniuerso populo epulatus. Peractis autem his omnibus, & nullo pietatis officio prætermisso, dimissi c sunt suam quisque domum, actis prius
 Regi gratiis, pro bonè curata Republica, & pro tantis oporibus absolutis, præcatique vt eis omnipotens Deus in longum tempus Solomone Rege suū concederet. Faciebant autem iter gaudentes ac gestientes hymnōsque sacros canentes, ita vt præ gaudio nullum vitæ tardium in reuertendo sentirent. Ceterū illata in templū Arca, & spectaculo tam elegantis & amplius ædificij publicè exhibitio, festisquē diebus inter sacra & opulas exactis, cum iam singuli ad suas vrbes essent reuersi, Rex d in somnis est admonitus, gratum Deo fuisse eius sacrificium, & vota exaudita esse quodque seruaturus esset suū templum, & semper inhabitaturus, donec ipsius posterī cum subiecto populo iustitiam colerent: in primisque ipsū s à paternis præceptis nusquam discedere, ad summum se-

An. mundi
 2941.
 Ante Chri-
 stum nat.
 1023.

3. Reg. 8.
 Solomoni
 in tēplū dedi-
 cationem
 sacrificia.
 b scenopegi-
 fistium.

c Populū rex
 dimittit.
 3. Reg. 9.

d Solomoni
 Deus iterū
 apparet, et
 quæ bona
 quæque si d
 paterna præ-
 cepta nuf-
 quā discede-
 ret, polluo-
 tur.

Anno muen-
di 2941.
Ante Chri-
stum 1023.

a Communa-
tio grauis I-
sraeliti a
vera piete-
tis tramite
exorbiantibus propo-
sit.

licitatis fastigium euehendum, & genus eius
per continuatas successiones ei regioni prae-
futurum, nec vnquam è Iudz tribu Regem
desore. Quodd' si prodito & obliuioni tradi-
to pietatis studio, ad eternatam religionum
ritus se transferret, radicatus eum exciden-
dum: & neque generis ipsius reliquias mansu-
ras, neque Israelitas calamitatem euasuros:
sed bellis & aliis innumereis cladibus afflictos,
& è patrio solo extorres, petegere apud exte-
ras gentes oberratatos. Templum verò quod
tum recens extructum esset, Dei permissione
à barbaris direptum atque incensum iri, vrbe
insuper hostili manu diruta: ita vt vbique spaso-
earum calamitatum rumore, & multis ob ea-
rum magnitudinem zgre credentibus, finitimi
demiraturi sint, & interrogaturi, qua de causa
Hebraei in tantam nunc indignationem incidis-
sent, quum antea eius ope ad maximas diuitias
maximamque gloriam essent euecti. Quibus qd
liquias gentis responsuras, quodd' propter pecca-
ta sua & patriarum legum prauaricatione hac
omnia contigissent. Hæc illi per somnium de-
nunciata sacre literæ continent. Absoluta autē
templi fabrica, quæ septennio, vt dictum est du-
rauit, regis structuram est aggressus, quam vix
tertio decimo anno consummauit, neque enim
tantam curam huic operi, quā tantam ædificando
templo impendit. Sed illud quidem amplum li-
cet, & plus quam credi possit celebre, cooperan-
ti Deo intra iam dictum tempus perfectum est.
regia verò cunctis multum magnificentia tem-
pli cederet, quodd' neque materia eius tanto an-
te præparata fuisset, & Regi non Deo strueretur
domicilium, eo tardius ad finem est perdu-
ctæ. Et hæc tamen pro dignitate fortunatum Re-
gis ac gentis est exædificata. Operis præcium au-
tem

Medio &
Ruffinus.

Cap. 5.

b Solomonis
regis trede-
cim annis
absolutum.

tem fuerit totum eius ordinem ac dispositionem indicasset, ut ex eius descriptione tota amplitudinem lector colligere ac considerare posset. Basilica erat magna & pulchra, multis columnis suffulta, quam ad causas forenses agitando, & lites decernendas condidit, capacem multitudinis, quæ eo ius peteret, longam cubitos centum, latam quinquaginta, altam triginta. hæc sexdecim columnarum quadrangulæ sustinebant, rectam opere Corinthiaco, additis parilibus postibus cum valuis calatis ad ornamentum loci simul & munimentum. In eius medio fuit ædes alia, quadrata, lata triginta cubitos, columnis validis suffulta: & in ea tribunal magnificum, ubi Rex iura solebat reddere. Huic ædificatio coniuncta erat domus in usum Reginae facta, & aliarum aulam quod se negociis peractis animi causa conferebant, omnes cedrinis tabulis constructæ, partim saxo quadrato decæcubitali constructæ, partim ita ut solent regiarum vel templorum, pretioso marmore quod est locis eo nomine celebribus apportatur. Et tribus quidem ordinibus auleis Babylonice prætexebantur: quartus vero sculptorum admirabile artificium ostendebat, in quo effigies erant variarum arborum ac plantarum species, frondibus & foliis tanta subtilitate expressis, ut agitari quodammodo viderentur. Reliquum vero quod supererat usque ad lacunam, opere albario testæ, & discoloribus picturis erat variegatum. Præter hæc erant & alia cubacula ad voluptatem facta, & porticus ad ornatum regiarum longissimæ, in quibus splendidissima triclinia repleta auro ut quæ aurea suppellectili ad omne regii conuiuij ministerium erant instructissima. Difficile est enumerare amplitudinem ac varietatem aularum, tam maiorum quàm mediocrium, rumque sub terra latebant, quæve in ac-

Ant. mundi
2941.

Ante Christum natum
1023.

a Basilica.

b Tribunal.
c Regina domus aliaque aula.

d Ornamenta Solomonis regia.

e Cubacula ad voluptatem facta aurea suppellectilis repleta.

3. Reg. 10.

An. mundi
2941.

Ante Christi
sum nat.
1023.

2 Solomoni
solium ex e-
bore factū.

rem elegantissimè attollebantur. In summa totum ædificium è marmore candido & cedro, & auro atque argento constabat, dispositis per parietes & laquearia variis lapillis auro inclusis, quemadmodum & in ornatu templi factū fuerat. Quin^a & ex ebore factum erat prægrande solium cælatum, specie tribunalis, quod sex gradibus, ascendebarur, in quorum singulis in extremitatibus leonū effigies erant impostæ, totidem aliis superne imminentibus, qua verò parte Rex infidebat, manū effigies eū excipiebāt: & qua reclinabatur, dimidiatus erat iuuenus tergum suum respiciens: totūque tribunal auro coagmentatum erat. Hæc opera Solomō viginti annis perfecit, conferente magnā auti vim, maiore argenti Itomo Tyrionum rege, & præter hæc cedri atque pinus materiæ. Sed bis se maximis donis Itomum est remuneratus, singulis annis frumentum ei mētēs & vinum atque oleū, quibus maximè opus habebat, ut diximus, eo quod insulam. incoleret. Præterea Galileæ oppida, numero viginti nō esse procul à Tyro distita ei donavit, quæ cum ille perlustrata satis cōsiderasset & non valde probasset, renunciari iussit Solomoni, sibi nō esse opus eis oppidis: & ex eo terra Chabalon est appellata, voce Phœnicum lingua id quod displicet significante. Quæstiones & erigæzigmaticas Tyrius Rex ad Solomōnem transmissit, rogans ut eas explicaret, & debitationem sibi omnem eximeret. At ille callens huiusmodi rerum ac natura prudentissimus, nihil inexplatum relinquebat: sed omnia ratione pervincens, & perscrutatus eorum intellectum, aperitissimè declarabat. Meminit horum duorum Regum & Menander, qui è Phœnicum lingua annales Tyriorum in Græcum sermonem est interpretatus, in hunc modum scribitur

3. Reg. 5.

3 Grattudo
Solomonis
erga Itomū
pro acceptis
beneficiis.

3. Reg. 9.

3. Reg. 5.

4 Solomō Ty
rio Regi æn-
igmata qua-
dā explicat.

4 Menander
Historiogra-
phus Solomo-
nis & Itom-
ni meminit.

Defun-

Defuncto Abibalo successit in regnum filius Iromus, qui vixit annos quinquaginta tres, & regnavit annos triginta quatuor. hic aggressus ad insulam agrum qui dicitur amplus, & auream columnam in Iovis delubro dedicavit. idem materiam multam in monte Libano excidit ad conregenda templa, & demolitus antiqua templa, Herculi & Astarte nova instauravit. primusque Herculi statuum erexit mense petitorio. Deinde expeditione contra Eyecos suscepta, quod debita tributa non persolverent, subactis illis victor est domum reversus. Huius temporibus erat Abdemonus adolescens, qui problemata à Solomone Hierosolymorum Rege iniuncta dissolvebat. Meminit & Dins sic scribens. Abibalo defuncto filius eius Iromus regnum excepit. Is orientalem urbis partem aggeribus auxit, & eo pacto pomeria protulit. templum quoque Iovis Olympij: quod antè separatum erat, medio spacio repleto aggeribus cum urbe coniunxit, & aureis donatis ornavit. consensu deinde Libano materiam ad structuram templorum excidit. Additque Solomone Hierosolymorum Regem ad hunc Iromum ænigmata misisse, solutionem eorum postulantem: quod cum ille non valuisset, magistra pecunia multatum esse. Deinde per Abdemonum quandam virum Tyrium proposita explicasse, & ipsum alia proposuisse: in quibus soluendis quum Solomon hæretet, maiorem et Hedio & iam pecuniam eum illi remisisse. Et Dins qui de hac re ita scribit. Cæterum Rex quum videret membra Hierosolymorum turribus & propugnaculis ad securitatem egere, nec ea dignitati urbis satis respondere, & muros instauravit, & turres magnas in eis erexit.

Condidit etiam urbes vel præcipuis annu-
metandas, Aforum & Magdopem, & tertiam

An. mundi
2941.
Ante Christ.
nat. 1023.

a Dins Iromi meminit

b Dins de

c Solomone.

d Hierosoly-

e muris

f instaurat, &

g turrem erigit.

h turrem erigit.

i turrem erigit.

k turrem erigit.

l turrem erigit.

m turrem erigit.

n turrem erigit.

o turrem erigit.

p turrem erigit.

q turrem erigit.

r turrem erigit.

s turrem erigit.

t turrem erigit.

u turrem erigit.

v turrem erigit.

w turrem erigit.

x turrem erigit.

Anno mun-
di 2947.
ante Christ.
nat 1023.

^a Betachora
^b Baleth.

^c Thadamo
va sine Pal-
myra.

^d Egypti-
um Reges
eum Phara-
ones dicti.

Gazra Palaestinae urbem, quam Pharaon Rex Aegypti bello aggressus expugnauerat, occisusq. ad vnum habitatoribus diruerat, ac deinde filius suus Solomoni nuptiarum dono, dederat. quam obrem deusd. Rex eam exedificauit, quod esset natura munita, & ad bella rerumq. nouitates, opportuna. Nec procul inde alias duas urbes condidit, quarum altera ^a Betachora, altera ^b Baleth vocabatur. necnon & alias ad secessus, voluptuosas, apertas ob aeris temperiem fructuumq. ubertate, & perennib. aquis irriguas. Ingressus deinde in desertum quoddam super Syriam, eiusque regionis potius, urbem ibi maximam condidit, duorum dierum itinere à superiore Syria distantem, ab Euphrate verò vnus. ad magnam autem Babylonem inde sex dierum via proindebatur. Quare autem à reliquis cultae, Syriae partib. haec urbs tam procul habitetur, causa est haec, quod mediterranea per desertum petentibus, ibidem fontes ac putei reperiuntur. Hac igitur urbe exstructa, & mœnibus validissimis cincta, Thamadoram eam appellauit, quo nomine etiam nunc à Syris vocitatur. Graeci Palmiram nominant. Atque haec fuerunt per id tempus Solomonis opera. Nunc quoniam video multos quaerere, qui factum sit ut omnes Aegyptiorum Reges à Mithrae ille qui Memphis condidit, qui quae multis annis apud nostrum Abrahamum praecessit, usque ad Solomonis tempora, per mille trecentos & amplius annos ^d Pharaones dicti sint, à quodam Rege nomine desumpto: operae precii existimo eorum ignorantiae mederi, & manifestam huius appellationis causam reddere. Pharaon Regem Aegyptii sonat. Opinor autem ipsos à pueritia nominibus aliis discretos, quam primum Reges creati fuerint, potestatis eius nomen patriae linguae vernaculū assilamete. Nam & Alexan-

lexan-

Izandrimi Reges aliis prius nominibus vocati
 post assumptum regnum vocati sunt Ptolemæi
 à primo eius urbis Rege & Romanorum impe-
 ratores alioquin gentilia nomina habentes, Ca-
 sares bappellantur, principatus & honoris voca-
 bulo, post habito illo priore quod à parentibus
 hereditariū in eos emanauit. Et hinc est, ni fal-
 sor, quod Herodotus Halicarnassæus cum
 cccxxx. Reges post Minzū Memphis cōditore
 deinceps successisse dixerit. nomina eorum nō
 recensuit, quia Pharaones vocati sint omnes.
 Quom enim post hos mulier imperiū attipui-
 set, nomen eius ponit Nicaulen, nimirum ea de
 causa quod cū soli mores huius appellationis
 essent capaces, & non etiam fœmina, oportuit
 peculiare ipsius nomen dicere. Ego verò in no-
 stræ gentis commentariis reperi, quod post So-
 lomonis focerum Pharaonē nemo Egyptiorū
 Regū amplius hoc nomine sit vocatus: & quod
 post illum venerit ad Solomonem iam dicta
 mulier, quæ tunc Egypti simul ac Æthiopiz re-
 gum obtinebat. Sed de hac paulo post dice-
 mus: nunc verò ideo hæc memoravi, vt ostende-
 rem nostros libros & Egyptiorum in multis cō-
 sentire. Solomon^c autem Rex reliquias Chana-
 norum quæ Libanum montem vsque ad vr-
 bem Amathen colebant, & imperiū eius detre-
 quabant, sub ditionem suam redactas tributa pe-
 dere coegit, & per singulos annos certum nu-
 merum seruorum & colonorum, qui per agros
 distribuerentur, exegit. Hebræorum enim ne-
 mo ad seruelles operas adigebatur: nec erat z-
 quum, vt cū tam multas gentes Deus sub eorū
 imperium subdidisset, ex his potius quàm deui-
 ctis eiusmodi conditionis homines cēserentur:
 sed omnes arma & currus atq. equos & rē mili-
 tarem tractare malebāt. Chananzis verò quos

An. mundi
 2951. *Ante*
Christ. nat.
 1021.

a Ptolemæi.
b Casares.
c Herodotus.
AEgyptio-
rum Regū
nomina non
recenset.

d Nicaule
Ægypti ex
Æthiopiz
Regina ad
Solomonem
venit.
 3. Reg. 10.
e Solomon
Chananeo-
rū reliquias
tributa pen-
dere coegit.
 3. Reg. 10.

f Hebræorū
libertas, ex
Chananeo-
rū seruitus.

*Anno mudi**2953. Ante**Christum**nat. 1021.**a. Solomonis**classis.**3. Rex 10.*

ad servitutem abduxit, sexcentos præfectos præposuit, qui procuratores essent regis, & sua colig. opera atque negocia præstiterent. Quin & classis Rex in Ægyptio sing. edificavit, in quodam loco ad mare rubrū, qui nominatur Alion-gaber, Hac nunc Berenice vocatur: non procul ab Elana vrbe, quæ regio tum in Hebræorum ditione censebatur. Er in hac quoq. classe munificentia Iromi Regis amici fuit vsui. Viros enim gubernatores & nauticæ rei peritos ei misit quotquot voluit, qui navigantes cum Regis procuratoribus in regionē Indiæ, olim Sophyram, nunc Auream terram nominatam, aurū illi adferrent. hi collectis circiter quadringentis talentis tectis ad Regem sunt reversi. Interim b ad

*b. Ægypti**c. Æthio-**pia Regina**ad Solom-**nem venit.*

Ægypti Æthiopiq. Reginam, mulierē sapientiæ & virtutum ac sapientiæ fama delatā, cupiditas edinefficit coram visendi: sic enim fose vt experimento, non rumoribus crederet, qui se penumero falsi eo quodd toti à fide renunciantium pendeam, paulo post evanescent: decrevitq. suscepta longinqua peregrinatione illius sapientia perfui, & de rebus arduis cum eo differere. Venit igitur Hierosolyma splendido & opulento apparatu. Adducebat enim secum camelos onustos auro & variis aromatibus lapillisq. preciosis. Rex verò honorificentissimè exceptam, & in

*c. Solomon**Regina ani-**malis cum**prudensia**explicat.**d. Æthiopia**Regina So-**lomonis sa-**pietiam**super,*

ceteris comiter ac liberaliter habuit, & propositiones illius pro sua prudentia facillè explicās, opinione citius dissolvebat. At illa stupebat ad Regis sapientiam, tanto maiorem expertā quā audierat: magisque etiam admirabarur regiam tam elegantem ac magnificam, & tam belle dispositum ædificiorum ordinem quodd hic quoque ingenium Regis contempleretur. Sed nihil magis mirata est quā aulam, cui cognomen

then Saktus Libani, & quotidianos convivium
sumptus tam dapiles apparatusque ministe-
rij nam & colu erant decentissimo, & perquam
scite omnia administrabant. Nec minor fuit ad-
miratio dum quotidiana sacrificia videret quan-
tuque cura & religione sacerdoterac Levitæ ei-
ca ea versarentur. Hæc^a quotidie contemplando
vehementer admirabatur, id quod nec dissimu-
lare potuit, sed apud Regem ingenuè fassa est.
quantopere huiusmodi spectaculis afficeretur. *dentiam &*
Omnia, inquit, Rex, quæ auditu percipiuntur *sapientiam*
cunctatius credere solemus: sed de tuis bonis, *landas.*
quæ vel intra te sunt reposita, sapientia videli-
cet ac prudentia, vel tam amplum regnum tibi
suppeditat, non vana fama ad nos perlata est:
sed quum esset vera, non respondisse tamen
eam tuæ felicitati nunc præsens video. Quam-
vis enim auribus persuadere conabatur, non
potuit tamen res ita pro dignitate representare,
sicut nunc oculis nostris subiiciuntur. de me
quidem fatendum est, quod cum de fide eius
hæsitasset, ne fortè aliquid affingeret, nunc
longè maiora eis conspexi. Maest tanta felicitate
Hebræi, maest amici ac familiares tui, qui-
bus perpetuò sapientia tua frui datum est. Lau-
dandus Deus qui regionem hanc & habitato-
res eius adeò dilexit, ut te Regem eis præfice-
ret. Nec contenta verbis indicasse quanti Re-
gem faceret, etiam muneribus suam erga illum
obsequantiam testari voluit. Viginti enim auri
talenta ei donavit, & aromatum vim magnæ æ-
stimationis, lapillorumque preciosissimorum.
Adiunt etiam quod balsami plantam, cuius ho-
die quoque ferax est nostra regio, illius Reginz
munificentiz festi acceptam oporteat. Nec mi-
nora fuere quæ ipsa à Rege cepit, optione etiam
illi permilla. nihil enim roganti negatum est:

Anno mon-
di 2953.

Ante Chri-
stum natum
1011.

Abiopia
Regina So-
lomonis præ-

b Solomoni
Regina splē-
dida mune-
ra donat.

c Solomon
Regina libe-
ralitatem re-
munerat.
Hedio &
Ruffinus
Cap. 7.

Anno mundi 2953.

Ante Christum nat.

IOHN.

*Aligna prae-
stata Solomo-
ni allata.*

sedibentus quam illa peteret largiens, ingnem prae se tulit liberalitatem. Atque ita Aegyptiorum Regina daxis simul & acceptis amplissimis muneribus in patriam solum reuertitur. Per eundem tempus allatis ex Aegre, sicut vocat, etis gemmis & lignis pineis, ex hac materia Rex fulcra templi ac regia fecit, cuiusque parte usus est ad instrumenta musica, cinnyras & tablas, quibus Levitae divinos hymnos solent accipere. nunquam enim antehac tam elegans apporata fuerat. Sed nemo sic cogitet, quia nunc pinea ligna vocantur, quia ad illicitos emprores hac appellatione mangonizant negotiatores, illis esse similia, illa enim aspectu scilicet materiem referunt, nisi quod candidiora sunt & fulgentiora: id quod admonere officij nostri duximus, ne quis per ignorantiam in his discernendis fallatur, quando quidem res Solomonis in huius materiei mentionem nos induxerunt. Eadem classis attulit Regi auti talenta 1000 & 200. non annuerato quod prius negotiatores mercati sunt, nec eo quod toparchae & Reges Arabiae dono illi miserunt. Ex eo fecit ducenta scuta fusilia singula sexcentos siclos pendentes, & trecentos clypeos, quorum singuli trecentas minas penderent: atque haec omnia in aula Salus Libani vocata reposuit. Sed & pocula ex auro solido paravit, & e lapide pretioso, in usum convitij singulari arte fabricata, reliquamque omnem suppellectilem regiam ex auro fecit curavit. Nullum enim tum argento in commerciis erat precium. Multa enim naugia Rex in mari, quod vocatur Tharsicum, habuit, quia ad remotas agentes merces varias deferre iussit, pro quibus exportatis aurum & argentum Regi referebant, multumque ebolis, & macepis, & hiopicae & simia. Ead naugia

*b Solomoni
naus in iis
nere trien-
nium ablu-
mabant.*

tion ita ac teductu triennium integrum absumebat. Fama etiam celeberrima per omnes circumquaque regiones de Solomoni virtutibus ac sapientia diuagabatur: quae exciti plerique Reges, quo ceteriores de iam dictis fierent, visendi eius cupidine flagrabant, & exquisita munificentia studiosos eius se declarabant. Mittebantur a Solomoni vasa tam aurea quam argentea, & vestes purpureae, & omne genus aromata: equib; praeterea curruisq; & meli subuehendis sarcinis, qui vel robore vel pellicitudine Regi placituri videbantur: ut ad eum equorum ac curruum numerum, quem iam antea habuerat, ex donatiis quadringenti curtus accederent. Habuit enim prius curtus mille, equorum viginti milia. hi quum pulcherrimi facerent, tum ad cursum exercitatissimi, ut collati ad ceteros omnes post se reliquerent. His decus addebant equites, flos iuuentutis, procerastatura, promissioq; capillitio conspicui, & tunicae e sarzana purpura induti, adhaec ramentis auri capillum quotidie spargebant, ut ad solarium radiorum contactum fulgor a capitebus eorum resisteretur. Hi armati & pharetris succincti regium currum stipabant, quo sublimis inuectus, & amictus veste candida manere solebat viderem egredi, ab erat ab Hierosolymis duorum septenarium spacio praedium nomine e Hettan, horis & inductis fontibus amoenum simul ac opulentum. In eum locum vestari delectabatur. Diuina autem quadam diligentia & providentia rebus in omnibus utebatur, & quum esset elegantiarum amator, ne viarum quidem curam praetermisit, sed & harum quotquot Hierosolyma regiae sedem ducebant, illic constravit, ut viro citiusque comitantibus essent faciles, tum ad ostentandam hac quoque parte principis sui magnificentiam. Distributisq; oppida-

Anno mundi 2953.

Ante Christi. mas. 1021.

a Solomoni pleriq; Reges exquisita munera mittunt.

b Munera Solomoni ad lara, eiusq; equita. us.

c Hettan,

d Via circa Hierosolyma illic strata.

An. mundi
2964.

Ante Christi
sum natum
1000.

2 Oppida cur
vum.

h. Argenti
Solomonis
tempore, co
pie.

Equi AE
gyptiaci.

3. Regum II.

3 Solomon
externis ma
trimonio fi
bi iungens,
ab his sedu
citur.

tim curribus, & in singula certo numero ad alendum praefinito, circa se quidem paucos referuavit: loca verò ubi alebantur, currum oppida appellauit. Argentibetiam tantam copiam Hierosolymis esse fecit, quanta fuit saxorum: & cedros arbores antehac nunquam in Iudaea visas, in campis eius adeò multiplicauit, ut moros numero aequarent. Mandauit etiam negotiatoribus Aegyptiacis ut equos venales ad se adducerent, in singulas bigas sexcentarum argenti drachmarum precio constituto: quos deinde ad Syriz Reges & transeuphratenses mittere solebat. Quumque esset omnium Regum gloriosissimus & piissimus, & opibus ac prudentia omnes superasset, qui ante illum rex Hebraeorum administrauerant, deterior factus est ante obitum: & à patris moribus desciscendo, indignum antè gestis rebus vitam exitum habuit. Nam infaniens in mulieres, & in rebus ventris immodicus, non contentus suae regionis mulieribus, multas externae originis duxit, Sidonias, Tyrias, Ammanitidas, Idumaeas: atque in contemptis semel Moisi institutis, quae non nisi pater eiusdem coniuges permittebant, illarum deos colere cepit, amori earum hoc tribuens. Atqui hanc ipsam se legislator praecauere voluerat, ne per hanc occasionem peregrinis implicarentur ritibus, neque relicto patris numinis cultu, ad illarum religiones se transferrent. Sed haec Solomon contempsit, voluptate irrationabili victus: ductisque vrotibus à principibus virisque illustribus prognatis septingentis numero, & concubinis trecentis, & in his Aegyptiorum Regis filia, adeò consuetudine earum est captus, ut ritus earum imitaretur, quò magis illis hoc argumento fidem amoris ac beneuolentiae faceret. aetate deinde prouectior, & mente iam per-

lucum

hunc fenefcente, magis etiam patriæ religionis
oblitus cultum Dei sui neglexit, & mulierum ex-
terarum ritibus affuevit: quamuis iam ante quo-
que præscripto legum discefferat, quando ze-
reas boum effigies basi maris illius addiderat,
sicut folio suo leonem post apposuit. Nam neque
illa fas erat facere. Cumque domesticum habe-
ret exemplum pulcherrimum parentis virtutis,
& gloriam quam propter pietatem ad posteros
reliquerat, discedens ab eius imitatione, idque
bis in somnis motus sequi paterna vestigia,
mortem inglorius oppetiit. Venit itaque ad illud
propheta missus à Deo, dicens neque clam esse
us impietatem, neque diutius impunitam so-
re: viuo tamen regnum non auferendum, quando
patri eius diuinitus sit promissum non aliud suc-
cessorem futurum: sed post hunc defunctum. fi-
lium poenas daturum: ita tamen ut non vniuer-
sum regnum deficeret, sed decem solæ tribus
seruo ipsius cederent, reliquæ duz penes nepo-
tem Davidis remaneret, idque ipsius aui respec-
tu, & urbis Hierosolymorum in qua Deus tem-
plum sibi elegisset. His auditis Solomon vehe-
menter perturbatus indoluit, omni felicitate, qua
hactenus suscipiebatur, in contrarium vergente.
Nec multum temporis post hanc prophetæ de-
nunciationem est elapsum, dum hostis ei. Deo sic
volente, exortus est, cui nomen Aderus, Regi in-
sensus ob causam hanc. Idumæus fuit genere, &
e regio stemate. Cumque Ioabus copiatum Da-
uidis imperator Idumæam subigeret, omnibus e-
ius gentis, qui per artem arma ferre possent,
internectione intra semestrem deletis hic etiam
adulescentulus ad Pharaonem Egyptiorum
Regem euasit. ab eo comiter exceptus, & do-
mus & agros ex quorum redditibus viueret, mu-
nificentia illius est consecutus: & postquam ado-

*Ann. mundi
2964. Ante
Christum
nat. 1000.*

*a Para So-
lomonis im-
mittenda,
ob Deum a-
liens reco-
ptos.*

*b Aderus
Solomonis
insensus.*

*c Aderus in
Egyptum
profugit.*

Ann. mundi leuit tam carus ei factus est, vt Rex coniugis sue
2964. Ante sororem, nomine Taphinen, nuptum ei trade-
Christ. natu ret: ex qua filius natus, cum Regis liberis est e-
1000. ducatus. Porro^a accepto in Aegypto de Dauidis

a Aderus & Ioabi morte nuncio, adiuit, rogans vt sibi in
Pharaonem patriam reuerti permitteret. Rege autem per-
vt sibi in pa contante quid illi deesset, quãve sua iniuria
triam reuer prouocatus relinquere amicum benè meritum
ti permitt cuperet, et si nõ semel id petiit, impetrare ta-
tal, erat. men tunc nequaquam valuit. Sed cum iam res
 Solomonis labare inciperent, Deo impletatem

b Aderus eius non amplius ferente, cuius nutu Pharaõ
in Idumã difficilem se hactenus præbuerat, Aderus^b im-
reueritur, petrato à suo Rege commeatu, in Idumæam re-
unde in Sy uertitur. & cum non posset gentem suam ad de-
riam se con fectionem à Solomone percellere, eo quod va-
 lidis præfidiis impositis in officio continere-
 fert.

c Razerus profectus inde in Syriam se contulit. Vbi^c cum
cum Adero incidisset in quendam Razarum, qui desciebat
hostis Solo à Sophenæ Rege Adrazaro, & eas terras cum
monis. latronum manu incursionibus populabatur, so-
 cietatem cum homine iniit: cuius ope occupata

ea parte Syriæ, Rex declaratus, Israelitarum di-
 tionem crebrò irrumpendo, viuo adhuc Solo-
 mone rapinis omnia miscebat & cædibus. Et
 quasi parum esset Hebræus vnus hostis exter-

d Hierobo- nus, domi^d exiit qui Solomonem infestaret,
mus Solomo Hieroboamus Nabatzi filius, veteri quodam
nõ infestat. oraculo ad res nouandas excitatus. Cum enim

patre orbatus adolescens adhuc à matre e-
 ducaretur, Solomon animaduersa generosa
 eius indole, præfecit eum fabricæ murorum,
 quando Hierosolyma mœnibus cingebat. Eius
 operis curam tanta solertia gessit, vt Rex, com-
 probata hominis industria, præmio dignum
 ducens, eum Iosephi tibi præficeret. Ad quam
 dum

Aum Hierosolymis egressus iter faceret, obuius
 ei fuit Propheta nomine Achia, Silunte oppido
 oriendus. Is salutatum eum de via paulum se-
 duxit in rus quoddam diuertens, in quo tum
 nemo alius aderat: scissioque in duodecim fru-
 sta pallio quo ipse amiciebatur, iussit Hiero-
 boamum decem inde sumere, præfatus Deum
 hoc iubere. Ille, inquit, scisso imperio Solomo-
 nis, etus filio propter promissionem Danidi fa-
 ctam tribum vnā cum altera ei contigua da-
 turus est: tibi verò decem propter Solomonis
 peccatum, qui mulieribus & diis earum totum
 se deuotit. Quare sciens causam propter quam
 Deus ab illo est alienatus, iustitiam colito, & le-
 gem perpetuus custos ac conseruator esto, cum
 pietatis ac religionis præsalum maximum tibi
 sit propositum, nimirum vt tantus euadas, quā-
 tum scis Davidē prius fuisse. His Prophete
 verbis erectus ad spes magnas Hieroboamus, cum
 esset adōqui ambitioso & inquieto ingenio,
 quamprimum in suam prouinciam peruenit, nō
 immemor prælagij Prophetici sollicitare popu-
 lū cepit, vt à Solomone deficeret, ipsique prin-
 cipatum deferret. Cuius conatibus & insidiis
 cognitis Solomon volebat eum comprehensum
 occidere. At ille ad Susacum Ægypti Regem
 profugus & præfens periculum euasit, & manē-
 do illic vsque Solomonis obitum regno se Is-
 raelitico incolumem seruauit.

Solomone defuncto, populus à Robeamo eius filio de-
 sciens Hieroboamum decem tribuum

Regem fecit.

C A P. III.

Solomon autem iam admodum senex mori-
 tur, exactis regni annis octuaginta, virx verò
 monaginta quatuor: sepeliturque Hierosolymis,

E ij

Ann. mundi
 2971. Ante
 Christū nat.
 991.

à Achia Pro-
 pheta Hiero-
 boamum de-
 cem tribuum
 Regem fu-
 turum ostēdit.

b Hierobea-
 mus in Æ-
 gyptum pro-
 fugit, ubi vs-
 que ad Solo-
 monis obitū
 manet.

An. mundi 2971.
Ante Christi nat. 993.
 Medio & Rufinus Cap. 8. al. 4.
 3. Reg. 12.

omnium Regum felicissimus & opulentissimus, arque prudentissimus, excepto peccato, ad quod iam senescens à mulieribus est pertractus, de quo & consecutus mox Hebræorum calamitatibus satis dictum est. Cæterum defuncto Solomonè, & succedente in principatum eius filio Roboamo, quem è Nomia Ammanitici generis muliere susceperat, mox quidam è proceribus in Ægyptum miserunt, qui Hieroboamum reuocarent, qui cum ad eos in urbem Sicima venisset, etiam Roboamus eodem peruenit. Placuit enim conuentu Israelitarum illic habito, regnum de populi consensu accipere. Accedunt itaque illum principes populi vinà cum Hieroboamo, rogantes vt aliquid de seruitio remitteret, & patre suo veller esse mitior. Graui enim illius iugo se pressos fuisse. Sic enim firmius et fore imperium, si amari mallet quàm metu. Ille post triduum ad postulata responsurum se pollicitus, statim in suspicionem venit, quòd sine mora votis eorum non annuisset. Decere enim eius ætatem putabant, proclinem esse ad benè merendam, non nihil tamen spei suberat, quòd non statim essent repulsam passi.

b Seniorum consilium salutare.

Interim à ille conuocatis paternis amicis consultabat, quale responsum populo dari oporteat. quòd bene ipsi cuperent, & populi naturam probè callerent, susserunt, vt comiter populum alloqueretur, & , posito aliquantisper fastu regio, ad captandam multitudinis gratiam se accommodaret hæc enim arte captos faciliè illum amatorios, quòd natura ita comparatum sit, vt subiecti delectentur Regibus mansuetis, & de suo fastigio non nihil se demittentibus. Ibi Deus sine dubio mentem ademitt homini, cui tam vtilis in omne tempus sententia, certè ad præsens amibenti regnum necessaria, non probabatur: sed accitiss

*Ann. mundi
2971. Ante
Christum
nat. 991.*

accitis æqualibus suis iuuenibus, & exposito seniorum consilio, quid ipsis videretur, profectre iussit. Illi, quia nec per ætatē poterant, nec Deus sinebat, vltiora cernere, autores ei sunt sic ad populum respondendi: minimum digitum ipsius cassiorem esse quā patris lumbi fuerint: & si ab illo duriter habitos se putarēt, durius etiam in posterum tractandos esse: & si ab illo scuticis cæli fuissent, expectandum ut ab ipso scorpionibus flagellarentur. His delectatus Rex, & ratus decetē maiestatem principis tale responsum, postquam tertia die populus ad audiendum conuenit, omnibus expectatione suspensis, & existimantibus benignum aliquid sibi proponendum, omisso amicorum consilio, ex^a iuue-^a *Juniorum*
num sententia respondit, non sine Dei volun-^{consilium,}
tate, ut Achiz vaticinium suus euentus seque-^{quod Roboā,}
retur. Isti enim velut ferro tam duris verbis nō *seniorū spre*
secus ac si à minis ad rem iam esset peruentum, *to, sequitur.*
per indignationem vno ore exclamant, nihil b b *Israhelita*
sibi futurum amplius cum Davidis progenie, *petitionis*
haberet ipse templum quod pater extruxisset, *sua repul-*
manifestē defectionem præ se ferentes. Adeo *sam passū ē*
que pertinax ita fuit, ut Adoramum quæstorem *Roboamo*
regium, missum ad excusandum iuuenili-^{deficiunt.}
bus petulantiam, placandisque concitati vulgi
animos, ne auditum quidem lapidibus obrue-
rint. Quo facto Roboamus ratus, id quod erat,
se in simulo saxis impetitur, veritūque ne cō-
ceptum semel odium in ipsius caput effunderetur,
trepidē conscenso curru quantum potuit,
Hierosolyma properauit. Et Iudæ quidem ac c *Roboam*
Beniamis tribus communibus suffragiis Regem *apostatus vi*
eum eligunt: reliqua verō multitudo, ex illo *retracturus*
die alienata à progenie Davidis, Hieroboamo à *proposito*
impetium derulit. id c *Roboamus* ægrè ferens, *abstinere*
conuentu duarum tribuum sibi subditarum *inhetur.*

An. mundi
3971.
Ante Chri.
nat. 993.

a Regia Ie-
roboami.

indicto, & delectu c. lxxx. millium habito, conaturus erat reliquas decem vi ad officium retrahere, nisi Deus per Prophetam intercessisset, admonens nefas esse civile bellum mouere; praesertim cum Deo volente populus ab eo defecisset. Nunc^a prius Hieroboami Israelitarum Regis gesta, ac tum demum res Robeami duorum tribuum Regis dicemus, serie narrationis ita postulante. Ergo Hieroboamus regia Sichmis constructa, inibi domicilium optauit: nec eo contentus, apud Phanuelam urbem aliud edificauit. Nec multo post instante Scenopogia, cogitans secum, quod si permitteret populo Hierosolymitanam professionem, & festi illi celebrandi potestatem faceret, populus capitis religione templi & caeremoniis, facile mutata voluntate, seque relicto ad priorem regem accedere posset, idque non dominationi suae tantum, verum etiam vitae periculosum foret, statuit hoc modo rebus suis consulere. Duas b vitulas ex auro fecit, & constructis totidem delubris, altero apud Bethela, altero apud Danam, quod oppidum situm est ad minoris Iordanis fontem, effigies illas utrobique consecranit: & conuentu indicto decem tribuum, quibus ipse praetera, pro concione in hunc modum eas est allocutus. Viri populares, & notum vobis existimo, quod nullus locus Deo est vacuus, & quod is nullo certo loco includitur: sed vbique nota exaudit, vbique cultores suos respicit. Quare non placet mihi, hoc tempore vos Hierosolyma urbem in tantam longo itinere proficisci religionis ergo. Homo illud templum statuit, quemadmodum & ego duas aureas vitulas consecraui, alteram in Bethelis, alteram in Dana, ut pro locorum opportunitate ex propinquieribus oppidis ad eas confluente, illis Deum rite adoretis.

b Vitula Ie-
roboami con-
structa.

c Hieroboam
idololatris
suasit.

Nec deerunt Sacerdotes ac Leuitæ ex vobis
 me designati, ne quid Leuiticam tribum &
 onis progeniem desideretis. Ergo quicun-
 e ex vobis Sacerdotium ambit, vitulum & a-
 tem Deo mactet, quo ritu ferunt etiam pri-
 mum sacerdotem Aaronem creatum esse. His
 verbis populum decepit, autor ei factus patris
 religionis deferenda: quæ causa ² fuit Hebræis
 omnium calamitatum, vt bello ab exteris gen-
 tibus deuicti, postmodò in captiuitatem abdu-
 cerentur, sicut suo loco dicitur. Porro appetente
 iam septimi mensis festiuitate, volens & ipse a-
 pud Bethela eam celebrare, sicut à duabus tri-
 bus Hierosolymis celebrabatur, ante vitu-
 lam altare posuit: moxque assumpta Pontificis
 persona, cum suis sacerdotibus ad illud ascen-
 dit. Cùmque iam holocausta in conspectu
 totius populi pararet incendere, Deo mittente
 superuenit à Hierosolymis propheta, nomine
 Iadon. Is in mediam multitudinem progressus,
 audiente Rege ad altare sermonem vertit. Al-
 tare, altare, hæc dicit dominus. Exorietur b
 quidam de genere Davidis, Iosias nomine, is
 mactabit super te falsos sacerdotes illius tem-
 poris, & impostorum ad impietatem populum
 seducientium ossa super te incendet. Et vt ne-
 mini dubium sit prædictionem hanc non esse
 vanam, prodigio confirmabitur. Rumpetur ^c al-
 tare hoc, & adipēs victimarum in eo congesti
 in humum effundentur. His prophetæ verbis
 irritatus Rex, intendit in eum manum, iubens
 hominem comprehendi: moxque ^d sideratum d
 brachium dirigit, vt reducere manum non
 posset, torpente membro, haud secus quàm
 esset exanime. Altare quoque diruptum im-
 posuit victimas effudit, ita vt vates Dei præ-
 dixerat. Ibi Rex videns hominem veridicum

*Ann. mundi
 2971. Ante
 Christum
 nat. 993.*

*a Neglectum
 cultus diui-
 ni omnium
 malorum
 causa.*

3. Reg. 13.

*b Vaticinium
 contra altari-
 um in Bethel.*

*c Miraculo
 vaticinium
 confirmatur.*

*d Emortua
 dextra sani-
 tas restitui-*

*Ann. mundi
1971. Ante
Christi. nat.
993.*

esse ac diuinum, rogauit eum, vt Deum exoraret, quò affectu dextera vigorem pristinũ redderet, quod cum ita factum esset, laus recepta sanitate, rogabat prophetam vt cum eo prandre dignaretur. excusauit Iadon, negans se in ea vrbe panem aut vinum sumpturum. id enim sibi contra interdictum Dei non licere. vetitum etiam ne per eandem viam reuertatur quã venerat. Rex autem miratus viri continentiam, eo magis de se cepit esse sollicitus, ex his quã viderat & audierat, parum felicem rerum suarum exitum augurans. Erat ^a in ea vrbe malus quidam Pseudopropheta, quem Hieroboamus in honore habebat, seductus ab illo omnia ad gratiam loquente. hic tum decumbebat, quòd esset senio languidus. cũque audisset à filiis de aduentu prophetæ à Hierosolymis, & prodigiis per eum patratís, & quòd Hieroboamus e mortuam dextram ad illius preces sanam recepisset: vixit ne Rex de hospite melius quàm de se opinaretur, mandauit filiis vt euísigio asinum stratum ad iter sibi expedirent. quibus impigre iussa exsecutis, consensu iumentorum per vestigia prophetæ properabat. quem asscctus interquiescentem sub quetis patula & umbrosa, primò salutauit: deinde exposculauit eum eo quòd non ad se diuertisset, hospitalitate fruturus. quo referente vetitum se à Deo, ne apud quenquam in ea vrbe cibum sumere certè apud me, inquit, licuit sumere. nam ego quoque propheta sum eiusdem cuius tu cultor numinis. & nunc ipsius iussa venio, te ad nos adducturus, & prandio hospitali excepturus. Tum vates mentienti credens reuertitur. Adhuc autem illis prandentibus & familiari sermone se oblectantibus, Deus apparuit Iadoni, poenam inobedientiæ, poenæque modum denun-

**Hedio &
Ruffinus**
Cap. 9.
a **Propheta**
*ad Ieroboamum missus
per mendacium redu-
citur.*

denuncians. Fore enim ut in itinere à leone disciperetur, nec in paternum monumentum inferretur. Hæc autem Deo volente, contigisse opinor, quò minus apud Hieroboamum Iadouis verba fidem inuenirent, de mendacio suspecti. Nam rediunt Hierosolymā, leo factus obuiam, detractum de fumento necauit, nihil laeso asino imò & illum & propheta cadaver seruabat accubans, donec viatores quidam rem visam pseudo prophetæ renunciauere. Tum ille filius in hoc missis corpus eius in urbem reportauit, inibiq. magnifice sepeliit, monicis filiis ut se quoque post mortem in idem monumentum inferrent. Vera enim esse quæcunque ille præceterinisset, de urbe illa & altari, & Sacerdotibus Pseudoprophetis, ad se autem nullam post mortem iniuriam peruenturam, propter communem cum illo sepulcrum confuso ossium discrimine. Post ista funebria Prophetæ reddita, & iniuncta filiis mandata, cum esset vir malus & impius, Hieroboamum adiit, & quid ita, inquit, istius fati urbatus es sermonibus? Illo b. verò de altari & sui ipsius manu referente, ac verè hominè Dei vatemque optimum vocitante, cepit hanc eius opinionem malicijs labefactare, & probabilius rationibus rei veritatem officare. Aiebat enim præ lassitudine manum eius obtorpuisse, dum altari inferret victimas, ac deinde post quietem pristinum vigorem recepisse. Altare etiam recentis rui structuræ, quòd tot ac tantarum victimarum molem non ferret, disruptum concidisse. Postremò variis mortem indicat, à leone esse necatum: adeò nih. diuinum nec in vita nec in verbis eius, fuisse. His dictis Regi persuasit, & mentem eius à Deo & iustis ac p. is operibus in totum auersam in extremam impietatem præcipitauit. In tantum enim posthac contra omne

Ann mundi
2971.

Ante Chri.
nat. 993.

al nobedi
tu propheta
paua & se-
pultura.

b. Iadouis
Prophetiam
Ieroboamo
Pseudopro-
pheta offus-
cas.

An munda
297. *Ante*
Christ. nat.
93.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 10.

a *Roboami*
urbes muni-
tae.

2. *Paralip.*
II.

b *Pj Israe-*
lita redeunt
ad Roboa-
mum.

c *Roboami*
uxores & li-
beri.

d *Regis ad*
exemplum
patris compo-
nunt orbis.

ius ac fas debaccharus est. vt nihil aliud quere-
ret, quàm quomodo in dies magis ac magis se-
m. tiple nouis sceletibus superaret. Sed hoc om-
misso, de Solomonis filio Roboamo iam dicem
dam. Is ^a duarum tribuum regno positus, urbes
munias & magnas condidit, quarum nomina
hæc Bethleem, Etame, Thecos, Bethsur, Socho,
Odolam, Ipa, Marefa, Zipha, Adoram, Lachis, A-
zeza, Sarzæm, Elom, Hebron, omnes in tribu Iu-
da sitæ. Alias deinde æquæ magnas in Beniami-
tica sorte manuiuit, singulisque sua præsidia &
præfectos imposuit. sumæro, vino, oleo, cæteris
que comestibus abundè instructis. Scutorum
etiam & lancearum tantum numerum fabrica-
ri curauit, quantus multis millibus sufficeret. Ad
b hunc Hierosolymis degentem è tota Israelita-
rum ditione cõfluxerant, Sacerdotes & Leuitæ,
& quotquot è reliqua plebe erant boni ac iusti,
patrias suas relinquebant, vt Hierosolymis Deo
colere liceret, offensi, Hieroboami tyrannide,
qui eos ad suarum vicularum adorationem vi-
adigere volebat. quo factum est, vt Hieroboami
regnum integro triennio talibus accessionibus
cresceret. Qui ^c cum ex priore matrimonio co-
gnatæ cuiusdam mulieris tres liberos suscepisset,
superdixit postea cognatam aliam, Macham
è Thamarè Abesalomi filia progenitam, ex qua
Abia pater factus est: & quamuis etiam ex aliis
uxoribus liberos haberet, pater omnibus tamen
amauit Macham. erant enim ei legitimæ uxores
octodecim, concubinæ verò triginta, & ex his vi-
ginti octo filij, filiarum verò sexaginta. Abiam verò
d Machæ filium successorem sibi designauit, eius-
que fidei thesauros suos & munitissimas quasq.
urbes credidit. Sed vt plerunque solent mortu-
les fortuna blandiète corrumpi, Roboamo quo-
que idem accidit. Videns ^d enim sui regni tan-
ta in-

ta incrementa, ad iniustas & impias actiones de-
flexit, factus contemptor veræ religionis, ita ut
etiam populum in imitationem sui pertraheret:
quâdoquidē ea est rerum humanarum natura,
ut cum principum ac magistratum moribus et-
iam subditi deprauentur, quorum modestia
etiam norma corrigi debebant, & pro virtutibus
vitia eorum sequantur: alioquin nisi eadem quæ
Reges faciant, improbare facta illorum viden-
tur: sicut sub Roboamo contigit, populo leges
ac pietatem egregie contemnente, ne iustitiæ
studius Regem suum offenderet.

*Susacum Egyptiorum Rex capti Hierosolymis,
domitias eius urbis in Egyptum
transportauit.*

CAP. IIII.

Hanc contumeliam Deus per Susacum E-
gyptiorum Regem vltus est, cuius res gestas
Herodotus per errorem Sesostris adscribit. hic
enim Susacus quinto anno Roboami regni nu-
merosissimum exercitum contra illum adduxit:
in quo fuisse ferunt currus 10200. equitū 6000.
peditum 400000. eius miles maximè ex Afria
constabat ac Æthiopibus. Irrumpens igitur in
Hebræorum regionem, munitissimas Roboami
vibes sponte deditionem facientes in fidem
suam recepit, quibus præsidio firmatis, postremo
Hierosolyma est aggressus. Roboamus verò
enā cum suis à Susaci exercitu obsessus, versus,
ad supplicationes exorare Deum non potuit, ut
victoriam annueret. Samas quoque Prophe-
ta eos terruit, dicens Deum minari deseru-
isse illos, qui cultum ipsius priores deseruerant, quā-
obrem confecti: & videntes nullam salutis
spem reliquam, omnes confiteri cœperunt, iure
se à Deo propter impletatem ac legum negle-
ctam desituros. Deus autem videus eos sic as-

*An mundi.
1275.
Ante Cbrl.
matū 989.*

*b Hierosoly
ma obsessa.
c Samas
Propheta in
daerum im-
pietatis ex-
guit.
2 Paral. 22.
d Samas
populum con-
solatur.*

Ant. mundi
2975.
Ante Christi
num nat.
989.

Hierosoly-
ma ex tem-
plum depra-
datur.
3. Regum 14.

Hierodorus
de hac expe-
ditione quid
scripserit.

Roboamus
pro scutis
& clypeis
aureis pare-
morum nu-
merum facit.
Roboamus
moritur eiq;
Abias in re-
gno succe-
dit.

fectos, & peccata sua confitentes, per Prophetam denunciauit, nolle se eos perdere: subditurū tamen Aegyptiis, vt experiantur, vtrum commo- dius sit, Deo seruire an homini. Susacus autem Roboamo propter metum dedente Urbem, eō ditiones non seruauit. Sed a deo prādatus tem- plum, thesauros tum Deo sacros tum regios ex- pilauit, exportata innumera auri atque argenti multitudo, ac ne scrupulo quidem relicto. De- itaxit etiam aurea scuta & clypeos, quos Salo- mon Rex fecerat: ac ne pharetras quidem au- reas reliquit, quas Dauid dedicauerat, à Sophe- nix Rege acceptas: atque ita cum optima prāda domum est reuersus. Meminit^b autem huius ex- peditionis etiam Halicarnassensis Herodotus, in nomine tantum errans, & quōd, perualis mul- tis aliis gentibus, etiam Palāstinam Syriam sub- iugarit, hominibus non expectata vi, deditionē facientibus. Apparet autem satis, quōd nostram gentem dicere velit ab Aegypto subactam. nar- rat enī hunc columnas reliquisse apud eos, qui prius, quā matrem experirentur, deditionem fecissent, in quibus pudenda muliebria in- sculpta fuerint. Roboamus autem is fuit Rex noster qui urbem, antequam oppugnaretur, de- didit. Idem ait Aethiops quoque ab Aegyptiis circumcisionem virilium didicisse. Phoenicias enim & Syros Palāstinos fateri se hanc ab Aegy- ptiis accepisse. Constat autem, quōd nulli alijs circumcidantur in Palāstina Syrtis prāterquam nos. Sed de his quicque suo arbitratu sentiat. Post c Susaci discessum Roboamus pro scutis & clypeis aureis parem xreorum numerum refe- cit: eāque scutariis & excubitoribus suis assigna- uit: & sine vlla memorabili expeditione, aut pācelaro facinore, quicquid regni sui te. nora e- labi passus est, metu cohibente, eō quōd per- petuum

um illi esset cum Hieroboamo dissidium.
 it annos 17. ex quibus decem & septē in prin-
 cipatu exegit, vir arrogans ac insipiens, ut qui pro
 spreto patrum amicorum consilium
 tam ditionem amisit. Sepultus est Hierosoly-
 sis in Regiis conditoriis. In regnum paternum
 bias successit, octauum iam supra decimum an-
 num Hieroboamo apud decem tribus regnum
 obtinente.

Et quoniam huius Regis exitum diximus, su-
 perest, ut quis Hieroboami finis fuerit conse-
 quenter subnectamus. Is nullum neque modum,
 neque finem impietatis faciens, singulis diebus ar-
 ras in excelsis lucis extruebat, & sacrificos his
 è vulgo assignabat. Hanc suam contumeliam, di-
 gnāque tanta impietate poenā, non multo post
 Deus in caput ipsius atque familiae vertit. Cum
 que b filius eius Obimes illo tempore ægrotar-
 et, iussit uxorem suam, mutato cultu, sumptibusq.
 priuato habitu, ad Achaziam Prophetam profici-
 sci. esse enim hunc virum in prædicendis fau-
 ris misticum, à quo ipse olim regnum sibi debe-
 ricognouisset. mandauitque ut quasi peregrina
 de filio percontaretur, esset ne præsentem mor-
 bum euasurus. Illa habitu mutato, ita ut à marito
 iussa fuerat, in Silentem, ubi tum Achias dege-
 bar, peruenit. Iamque aduentante ad illius ædes
 muliere, cæcipienti præ senio Deus apparuit, in-
 dicans & quod Hieroboami vxor ad eum veni-
 ret, & quid ad interrogata respondendum sit. Et
 eum iam profortibus esset priuatam hospitem si-
 mulans, exclamat, Ingredere Hieroboami con-
 iux, quid te ipsam celas? Deum certe latere non
 potes, qui me de aduentu tuo præmonuit, manda-
 uitque quid tecum loqui debeam. Vade igitur ad
 maritum, & hæc Dei verbis ei renuncia. Quoniā
 te magnum è patre & nihil reddidi, & abscis-

An. mundi
 2988.

Ante Chri-
 stum natum
 976.

Hedio &
 Ruffinus
 Cap. 11.

3. Reg. 14.
 a Ieroboami.
 impietate.
 b Ieroboami.
 filio ægrotan-
 te, mater ad
 Achiam
 Prophetam
 mittitur.

c Pater Iero-
 boamo & po-
 pulo prædi-
 ca.

*Anno mudi
2988. Ante
Christum
nat. 976.*

so à Davidis familia regno, tibi illud dedit: cō-
trā immemor horum beneficiorū fuhles Deos,
quā me, colere maluisti: idēo delebo te, & tuū
genus, & cadāuera vēstra à canibus atq. alitibus
deuorabuntur. cōstituam enim Regem super po-
pulū meum, qui neminem ē Hieroboami gene-
re supersitum est relicturus. Nec populus erit
expers vitionis, sed excidet ē terra bona hac, &
in transphratenſes regiones dispergetur, quia
Regis impietate est imitatus, & Deos ab illo fa-
ctos adorat, relictis meis ceremoniis. Tu verō
mulier ad maritū propera, hęc illi renūciatu-
ra. Filium enim mortuū repeties. nam te urbem
iaceunte, ille à vita exiurus est. sepelieturq. de-
ſectus à toto populo, & publico luctu honoratus.
Solut enim hic ē Hieroboami familia bonus ex-
ſtiguit. Hoc oraculo mulier territa se proripit, &
toto itinere fusa filiū mortem iam tum deplo-
rans plangēſque miſera properat propter ma-
ritum, eadem opera filio ſatum accelerans, quē
non niſi mortuū viſura erat: reuertēſque domū,
illum quidem, ita vt Prophetā prädixerat, exa-
nimem repetit, Regi verō cuncta ordine re-
nūciauit.

*Hieroboami contra Abiam filium Roboami expeditio
& clades, & quod Baſanis Hieroboami
generis exſtirpator, ipſe regnum
occupauit.*

C A P. V.

Alia ca. 6.

a Ieroboami

cōtra Abiā

Iuda Regē

expeditio.

b Abia con-

tra Ieroboa-

mi exerci-

tum colligit.

A T^a Hieroboamus nihil his motus, magnis
delectibus habitis, contra Abiam filium Ro-
boami, duarum tribuū Regem qui tū patri ſuc-
ceſſerat, duxit exercitum, propter ætatem eius
non ſatis adminiſtrandis rebus maturam ſperās,
ſc facilem victoriam reportaturum. Ille verō, au-
dito aduenta Hieroboami, haudquaquā eſt per-
territus, ſed ſupra ætatem, & ſupra quā hoſtis
ſpe-

speraverat, impigre collecto è duabus tribu-
 bus exercitu, occurrit Hieroboamo in quodā lo-
 co qui appellatur mons Samarō, & prope illum
 castra metatus ad praliū se & suos parabat. Habe-
 bat autē in castris quadringenta millia militum:
 Hieroboami copiz duplo numerosiores fuere.
 Ut verò pugnandi studio acies instructæ ex ad-
 verso cōstitere, Abias, occupato editiore quo-
 dā loco, manu mota silētiū ab hoste petiit. Quo
 impetrato, sic orsus est dicere. Quod & Davidi at
 que eius posteris regnū in multas ætates duratu
 rum diuinitus sit cōcessum, ne ipsi quidē ignora-
 tis, qua de-
 sis: quò magis miror cur, deserto meo, patre Hie-
 roboamo eius seruo adhærese malueritis, & nūc
 ab illo cōtra nos stetis iusto Dei suffragio prin-
 cipatū obtinētes, impugnaturi nos & reliqua re-
 gni parte depulsi maiore enim eius partē Hie-
 roboamus iam nunc iniusta vi occupat. Sed nō
 diu fruetur sua tyrannide, dabit Deo pœnas pec-
 catorū scelerum, qui finem imponet eius ne-
 fariis facinoribus, quādoquidē ipse non vult im-
 ponere atq. etiam vos ad omnem iniquitatem
 incitare non desinit. Hoc enim autore nulla in-
 iuria provocari à meo patre, tantum quia malis
 consiliis seductus, parū comiter vos allocutus
 est, etati deseruistis non tam illū quā Deū opti-
 mum maximum, legēsq. eius omnium, quæ vn-
 quā fuere, sanctissimas. Atqui æquū erat veniam
 dedisse non solum verbi durius homini iuue-
 ni & concionādi non admodū perito, sed etiam
 si te aliquid per ætatem peccasset, vel propter
 Solomonem patrem, & illius in hanc gentē be-
 neficia. Pat enim est parentum meritis postero-
 rum errata condonari. Vos verò nullam eorum
 rationem habuistis ac ne nunc quidem habetis
 sed tam numeroso exercitu contra nos veni-
 ti: quæ quæso re frenū aureis illis vitulis, &

Ann. mūd
 2988. Antio
 Chriſt. m. 976.

a. Abia ad
 Hebraos tra-
 tio, qua de-
 sertionem &
 impietatem
 eis expo-
 brat.

An. mundi
2988.
Ante Chri.
wat. 976.

aris ac lucis celsioribus, quę non religioſa ſed
impietatis veſtrę argumenta ſunt? An forte mul
tudo, qua poſtores eſtis, ſpem vobis facit victo
rię? At nihil pollet quantumlibet innumera va
exercitus, pro iniuſtitia contra ius arma ſeſtis.
In ſola enim pietate ac iuſtitia ſpes victorię li
ta eſt, quę proſectio penes nos eſt, qui cōſtantes
in ſeruandis legibus & veri numinis cultu perſe
ueramus: quem non manus artificis ē materia
fragili ſculperunt, neque ſceleſtus Rex commē
tus eſt ad imponendum vulgo ignobili, ſed qui
conditor eſt omnium, & principium huius vni
uerſitatis ſimul & finis. Quamobrem nunc quo
que ſuadeo, vt reſpiſcatis, & ſecuti meliora cōſi
lia deſinatis contra inſtituta patria bellum gere
re, per quę ad tantā felicitatem perueniſtis. Dū
in hanc ſententiam Abias verba facit ad Iſraeli
tū populū, interim à Hieroboamo pars co
piarū occultē miſſa à tergo Abianorum conſpi
citur: qui circumuentos ſe videntes nō mediocri
ter ſunt territi. Ibi Abias bono animo ſuos eſſe
lubet, omnēq. fiduciam in Deo ponere: illum
certē nullis hominū inſidiis circumueniri. Ad
hanc Regis vocem redditus eſt mil ti animus, &
inuocata ope numinis, ad Sacerdotum clāſſica
ingenti clamore ſublato alacritatis indice in ho
ſtem irruunt. Nec deſuit cæleſte auxilium, quod
hoſtium vigorem recudit, Abianis longē præpol
lentibus. Tantam enim ſtragem ediderunt, quā
ta in nullis vel Græcorum vel barbarorum inue
nitur cōmertariis. Caſis enim quingentis milli
bus memorabilis: apud omnes poſteros vito
riam retulerant: & vrbes eorum muniſſimas
vi captas diſipuerunt, Bethelen cum ſua dicio
ne, itēque Iſanā & huic cōiunctā ditionem.
Poſt eam cladē Hieroboami vires omnino
fractę ſuere, quamdiu Abia fuit ſuperſtes. De
ſunctus

a. Abiam vi.
toris poti
tur.

Sanctus enim est, non multo post victoriam, exacto tertio principatus sui anno: sepulchrumque est Hierosolymis in maiorum suorum conditiis, relictis filiis viginti duobus, filiabus sex decim. is liberorum numerus è mulieribus 21111, ei susceptus est. In regnum successit filius Asanus, matre Machza genitus, quo regnante Israelitarum regio decenni pace potita est. Atque hæc sunt quæ de rebus Abiaz sunt prodita. Mortuus est deinde etiam Hieroboamus Rex decem tribuum, cum regnasset annis viginti duobus, secundo id anno regni Asantici exacto. Eius loco imperavit filius Nadab, patris maliciæ ac impietatis æmulus, eoque in principatu biennium exegit. Quo tempore ducto exercitu ad Gabath Palæstinorum urbem, putabat se eam obsidione posse capere. Interim quidam è domesticis eius amicis Basanes Macheni filius insidiis interceptum occidit, & arrepto regno totam eius stirpem excidit: euenitque iuxta Prophetæ vaticinium, ut qui ex Hieroboami cognatis in urbe trucidabantur à canibus laniati absumerentur, qui verò in agris ab alijs. Atq. in hunc modum Hieroboami familia debitas impietatis & scelerum poenas exsoluit.

Ethiops irruptio in agrum Hierosolymitanum sub Asano, & exercitus eorum interitus.

CAP. VI.

Asanus autem Hierosolymorum Rex vir erat moribus honestissimis præditus, & cælestis nominis obseruatissimus, quique nihil vel cogitaret vel faceret nisi pietati ac naturæ legibus consensu. is corripuit quicquid erat in suo regno vitiosum, sublatis omnibus exoticis immundicijs, habuitque in exercitu lectissimorum vi-

Hedio & Ruffinus cap. 12. al. 8. c. Asani pietas.

3. Reg. 15.

An. mm. di 2591.
Ante Christum natum 973.
a Mori Abia.
1. Reg. 57.
b Asanus.
Reg. Iuda.

An. mundi
3000. Ante
Christum
nat. 964.

a. *Ethiopes
arma contra
Asanum ca-
piunt.*

2. Par. 14.
b. *Asani vi-
ctoria.*

rorum scutorum ac hastatorum ex tribu Is-
dz trecenta millia: ex tribu item Beniamitica
scutorum & sagittariorum ducenta quinquaginta
millia. Eius *regni anno decimo Zaras
Ethiopum Rex cum maximo exercitu contra
eum venit, ducens peditum nongenta millia,
equitum centum millia, adiunctis trecentis
curribus. Huic progressu vsque Maresam, quæ
est vrbs ditionis Indæ, occurrit Asanus, & bin-
structa contra eum acie, non procul ab vrbe in
quadam valle, cui nomen Saphatha, vtridit-
gentem Ethiopum multitudinem, exclamauit
Deum inuocans, orâsque vt victoriam sibi
contra tam multa hostium millia dignetur an-
nuere. Venisse se ad dimicandum cum Zaræ
sola illius ope fretum, qui paucos plurium, &
imbecilles fortium victores posset reddere. Hæc
precanti Deus victoriæ signum obtulit: quo vi-
so Rex alacris cum hoste conflixit, cæcisque plu-
rimis, reliquos terga vertentes vsque in agrum
Gerarenum persequutus est. Verùm deinde à ca-
dibus ad rapinas Geraræ capiunt ac diripiunt. i-
dem & in castris hostium factum est: vnde mul-
tum auri egestum est, prædæque abacta camelo-
rum, iumentorum, & greges pecorum. Tanta vi-
ctoria diuinitus parta ditati omnes reuertuntur
Micosolyma, iamque non longè aberant quum
illis propheta Azarias sit obuiam. Is posteaquæ
agmen consiliter iussit, orsus est dicere, hæc
victoriæ diuino fauore eis contigisse propter
seruatam iustitiam ac pietatem, & quia semper
Dei voluntati obtemperauissent. Quid si ita, vt
occeperant, pergerent, in posterum quoque vi-
ctorias de hoste & vitam fortunatam eiusdem
fauore illis expectandam: sin vero à religione
desiuerint, omnia cōtraria illos manere: sequu-
turumque tale tempus, in quo neque propheta

verax

verax in populo reperitur, neque sacerdos in-
 stitit cultor: tuncque & vrbes eorum subuer-
 tas esse, & gentem per omnes terras dispergen-
 dam, etronumque more vitam acturam nullis
 certis sedibus. Quapropter hortabatur vt dum
 tempus esset probitati studerent, & diuinum fa-
 uorem sibiipfis non inuiderent. His auditis Rex
 vnâ cum populo gauisi sunt, dederuntque bo-
 peram & publicè & priuatim, vereligio iarta te-
 sta maneret, dimissis à Rege pax totam regionē,
 à quibus hoc negociū diligenter curaretur. Nūc
 relictis in hoc statu Asani duarum tribuum Re-
 gis rebus, seuenior ad Basanem Israelitarum Re-
 gem, qui Nadabo Hieroboami filio casso, regnū
 eius occupauerat. Hic ē in Tharse vrbe electo c
 domicilio viginti quatuor annis regnavit scele-
 rator, magisque impius quam vel Roboamus
 vel illius filius afflictor populi, & aduersus Deū
 contumax. Quapropter d^o misso ad eum Gimone
 propheta prädixisse totum ipsius genus exei-
 surum, & eisdem quibus prius Hieroboamum
 cladibus profligaturum: eō quod Rex à se con-
 stitutus ingratus fuisset, nulla in administrando
 regno pietatis aut iustitiae ratione habita, qui-
 bus virtutibus nulla vel utilior populo, vel Deo
 gratior, sed sceleratissimi Hieroboami factus
 imitator, omnibus eius vitiis sese contaminasset,
 Cui quum similis esse voluerit, merito etiam
 similem exitum habiturum. At Basanes postea
 quam cognouit imminentes pro scelere sibi ac
 suo generi calamitates, non hoc curauit, vt cor-
 rector in posterum & antè adorum poenitens,
 placato numine, vitaret exitum: sed velat pro-
 positio premio, si strenuè pergeret, ac super pro-
 phetâ ampla spes propolita, non calamitas denū
 ciata esset, seipso factus nequior, indices data
 opera scelus scelere cumulat. Postremo cū

*An. mundi
3000. Anno
Christ. natū.
964.*

*a Azaria
propheta ad
populum ad-
hortatio.*

*2. Paral. 15.
b Religio in
Isra. litico
populo reno-
uata.*

*c Basanis
impietas.*

*3. Reg. 16.
d Prophetia
contra Basa-
nem regem.*

*e Basanes
Ramathonē
captam mu-
nis.*

An. mundi
3006.

Ante Chri.
mat. 958.

exercitu aggressus est urbē non ignobilē Rama-
thonē, distantem quadraginta stadiis à Hieroso-
lymis: quā captā muniēbat, ut eā sedem belli fa-
ceret, unde sui milites excursionibus regnū Asa-
ni vastarent. Veritus autē eius conatū Asanus, &
cogitans quā multa damna suæ regioni reli-
ctus apud Ramathonē exercitus inferre posset:
misit ad Regem Damascenorum legatos cū pe-
cuniis, ambiens eius societatem, & admonens
quoddā paterna inter ipsos intercederet amicitia.

Asanus Da-
mascenos in-
ter Basanem cō-
ciat.

At ille & pecuniā libenter accepit, & societa-
tem cum eo iniit, relicta Basanis amicitia: moxque
suos duces iubet cum exercitu in illius ditionē
proficisci, & vrbes hostiliter infestare, qui sine
mora alias incenderunt, alias diripuerunt, vide-
licet Achionem, Danam, & Abelmaen. His au-
dictis Israelitarum Rex, omīssa munitione Rama-
thonis, ad suas res agendas reuersus est. Asanus
autem è conuēcta ab illo materia duo firmōp-
pida in eo loco condidit, quorum alteri nomen
Gaba, alteri Maspha, Nec b postea Basane bellū
instaurare voluit, fatali morte præuentus, sepul-
tūque est in Arsane oppido. In regnum succes-
sit filius Elanus. Hic post alterū regni annū pe-
git, per insidias cæsus à Zamate sui equitatus di-
midiz partis magistro. Epulantem enim apud
Olam suum procuratorem immissa equitū tur-
ma facilē oppressit, per absentiam tam præfectorū
quā militum, qui tū omnes in obsidione Ga-
bathonis Palæstinorum vrbis occupati fuere.

Basanis stirpe sublata apud Israelitas Zamates, &
pist hunc Amarinus & Achabaz filius re-
gnum obtrinent.

CAP. VII.

cEntirpatio
stirpis Basa-
nis.

Deinde c ex magistro equitum factus Rex, co-
dam Basanis stirpem iuxta Gimonis varici-
niam

nam extinxit. Eodem enim modo eius familia
radicitus interit propter impietatem, quo Hie-
toboam progeni internecione absumptam di-
ximus. Interex qui Gabathonem obsidebat ex-
ercitus, audito Regis casu, & quod Zamares oc-
cisi se regnum inuasisset, & ipse Amarinus im-
peratoris suo regnum detulit: qui soluta Gaba-
thonis obsidione ad Tharsen regiam properat,
eaque expugnata vi potitur. Zamares a videns a Zamares
vrbe sine praedio, in intimam regiam se re-
cepit, subiectoque igne simul cum ea se quoque
concremavit, regni sui die septimo. Quod facto b
confestim populus in diuersa studia scissus est, populi fu-
aliis Thamanom, aliis Amarinu regnare volen-
tibus. Curus factio quā tandem vicisset, occiso
Thamano solus totius populi regnum obtinet.
Trigesimo e anno regni Asahi regnauit Amari- c Amarinus
nus annis duodecim, sex Tharsa, reliquos sex Rex Israe-
marzum vocauit à Samaro, de quo montem e-
merat, in quo vrbs Sica est. Hic nihil è prioribus
Regibus differebat, nisi quod illis in scelera-
tior. Omnes enim hoc tantum agebant, vt popu-
lum quotidianis impietatibus à Deo abaliena-
rent. Quapropter iratus Deus effecti, vt alius a-
lium tolleretur, & cum toto suo genere extirpa-
rentur. Hi c d Samaritae diem suum obiit, succe- d Amarinus
dit Achabo filio. Hinc certe videre licet quā moritur, q-
cur sint Deo res hominū, & quomodo bonos Achabus p-
diligat, malos contra funditus eradicet. Isaceli- lium in regno
tarū enim Reges propter impietate breui tem- succedis.
pore alius ab alio cum totis familiis sublatis sunt. Aliasca. 10.
Asanus a verò Hierosolymorum duarūque e Asanus
tribuum Rex ob pietatem ac iustitiam feliciter Rex mori-
Dei fauore viuens, ad extremam peruenit fene- tur, cui Iosa-
tam, & post vnum & quadraginta regni annos, phatas filius
bona morte decessit, cui mox Iosaphatus suc- succedio.

Ann. mundi. cessit filius, ex Abida matre natus, omnium re-
3031. Ante stimonio proauitque pietatis ac fortitudinis zamu-
Christi. nat. lus, quibus Dauidem sanctissimum Regem reu-
 lit, quemadmodum paulo post dicitur.

93.

Ceterum Achabus Israelitarum Rex habita-
 uit Samaritz, ubi viginti duobus annis regnum
 tenuit, nihil de priorum Regum institutis mu-
 tans, nisi si quid forte deterius commentus est.
 Omnium enim impietates representauit ac sce-
 lera, sed Hieroboami præcipue, nam & vacca-
 ab eo consecratas adorauit, & alias super hano
 impietates addidit. Vxorem præterea duxit fi-
 liam Ithobali, Tyriorum ac Sidoniorum Regis,
 cui nomen ^a Iezabela, morque ab ea domesticos
 illius Deos colere didicit. Erat hæc muliercula
 audax & temeraria, adeoque impotētis insan-
 z vt non verita sit templum Beli Deo Tyriorum
 exedificare, & lucum omnis generis arborum
 plantare: cui etiam sacerdotes & falsos vates in-
 stituit. Quin & ipse Rex hoc genus hominum
 frequens circa se habere delectabatur, demētia
 & malitia omnes ante se Reges superans. Hunc
 propheta quidā Dei maximi ē Thebone Gala-

^b Amone-
 charitas *Is-* ciare, quod nec plau a illis annis daturus fin, nec
uactis pre- tortē, donec ipse vates non compareret. Additō
dicta. que iurclurando quod magis rē confirmaret, se-
 cessit ad tractum australē, ubi ad torrentē quen-

^c Eliam cor-
 nus cibis. dam degebat, vnde potum haberet. Nam cibus
 ei quotidie per coruos afferebatur, qui postquā
 ob inopiam imbrum exaruit, iubēte Deo pro-
 fectus est Sareptam, quod oppidum Tyrum in-
 ter & Sidonem situm est. Illic enim se mulierē
 viduam inuenturū præmonitus fuerat, quæ a-
 limenta suppeditaret. Iamque non longē a por-
 ta aberat quum videret mulierem operariam lig-
 na colligentē: & significante Deo hāc fore eius
 altericem

altricem salutarem petius rogauit, vt aquam potabilem afferret: abeuntēque iam reuocans, & panē portare iussit. Iurauit illa, nihil sibi domi esse præter vnicū farinæ pugillum & olei pagulam: venissēque se eò, vt collectis lignis, sibi & filio panem coqueret, quem vbi comedis- sent, fame absumerentur, quandoquidem nihil superesset aliud. Tum propheta, Vade, inquit, bono animo, lætiora sperans: & primum mihi paululum paratum affer. polliceor enim tibi nūquam in vase illo facinam defore, nec oleum in fidelia, donec Deus det pluuiam. Paruit mulier, & quæcunque propheta petierat, fecit: incepitque & sibi & filio & hospiti sat alimento rum habuit. neutrum enim horum defecit, quā diu durauit siccitas. Meminit autem huius inopiæ pluuiarum etiam Menander in gestis Ithobali Tyriorum Regis sieferibens. Hoc regnante etiam pluuiarum defectus fuit, ab Hyperberezæum continuis, qui cum supplicationes indixisset, sequuta est magna vis tonitruum. Hic Bo- trym in Phœnicie condidit, & Auzaten in Africa. His verbis dubio procul siccitatem factam sub Achabo, cuius tempore Ithobalus apud Tyrum regnauit, Menander in suis cōmentarios retulit. Mulier autē illa prophetæ hospes, cām filius eius morbo præualente expirasset, ciuilis & voces quas dolor exprimebat emittens, querebatur de aduētū hominis qui peccata eius detexisset, ideò mulierem se filij morte dictitans. Ille cōsolabundus iubet eam sibi tradere cōsiliū, breui recepturā viuū acceptūq. mox in propriū cubiculum detulit: quo deposito super suum lectulum, exclamauit ad Deum, non bonam hospitij gratiam ætæci relata extin- cto ipsius puero: rogabātque vt remisso spiritu

An. mundi
3037.

Ante Chri-
stum nat.

927.

2. Sæptu-
na vidua,
Eliam susci-
piendi, oleū
farina
non deficit.

b. Menander
de fame it-
tere Eliā.

c. Elias vi-
dit filio vi-
tā restituit.
3. Reg. 18.

An. mundi
3040.

Ante Chri.
nat. 924.

a El ad
Achaia v-
tura pluui-
ei indica-
turus mis-
situr.

b Achabus
Eliam quo-
vit.

c Obedia c-
tem Prophe-
tas abscon-
ditos susten-
tat.

vitam ei restitueret. Itaque Deo genitricem
miserante, & propheta gratificante, ne videretur
infortunium secum in hospitium intrasse,
præter omnem expectationem recepit poer
spiritum. At illa gratias egit vati, dicens vne
demum se agnoscere diuinæ mentis interpre-
tem. Paulo^a deinde post Dei iussu ad Acha-
bum proficiscitur, indicaturus ei venturam plu-
uiam. Erat tum fames per totam regionem, &
magna rerum ad victum necessariorum penuria,
vt non solum hominibus panis deesset, verū
etiam equis cæterisque iumentis terra negaret
pabulum: tanta erat vbique siccitas. Rex igitur
vocato dispensatore Obedia: cui iumentorum
curam mandauerat, iussit vbique fontes & tor-
rentes perquirere, scubi inueniretur herba ad
secandum iumentis pabulū. Cūque^b moluum
quæ situs propheta Elias nusquam cōpareret, iussit
Obediam quoque se sequi. Partitis deinde i-
tineribus, aliā Rex, allā dispensator viā ingre-
ditur. Erat autē vir pius, & quo tēpore Iezabel
Regina in prophetas sæuiebat cordibus, ceterum
ex eis in cauernis subterraneis abiderat, pane
& aqua sustentandos. Huic à Rege digressio Elias
occurrit, & ex percontatione agnitus à venera-
bundo salutarur. Mox propheta mandante vt
aduentum suum Regi nunciet: quo, inquit, meo
merito me mittis ad eum, qui te vbique gen-
tium ad necem perquirat? Quis enim locus est,
ad quem attracturus te non miserit? Nunc fieri
potest, vt dum ego Regem adeo, te Dei spiri-
tus, quo agitaris aliud rapiat: & Rex, te non reper-
to, frustratus in caput meum sæuiat. Noli esse
in meo periculo tam securus, quum scire possis
quā sis studiosus tui simillum, qui centum
Dei homines furæ Iezabellæ erupui, & nunc
eis in lætrebris alimenta suggero. Propheta cōtra
iubet

bet vt nihil metuens Regem adeat, sacramen-
interposito se quôq. eadem die in eius conf-
etum verutum Quo indicio postquam Acha-
s Eliam adesse didicit, in occursum eius pro-
erat: & cum indignatione, Tunc es, inquit He-
ratorum ille turbator: tunc sterilitatis huius au-
or? At ille nihilo blandior, ipsum & eius fimi-
liam cum suis externis sacris causam melorū
omnium asseuerat, inuēdis peregrinis numini-
bus, & pro abrogato veri Dei cultu suppositis.
Mox iubet vt eat, & totū populū in Carmelum
montem ad se conuocet, simulq. suos & vxoris
vates, quorum numerum etiam non tacuit: præ-
terea lucorum prophetas quadringentos plus
minus. Vt verò omnes acciti è Rege ad constitu-
tum locum confluxerunt, Elias in medio consi-
stit, & quousque, inquit, inter vtrunq. vacillabi-
tis? Si enim Deum nostrum verum & solū cre-
ditis, hunc & mandata eius sequimini. quod si
non huc, sed externi diuinis honores deberi
existimatis, illos igitur recipite. Populos verò
nihil ad hæc respondente, Elias postulat, vt quo-
certiore argumento vel proprii vel alienorū
prophetarū potentia, solus ipse Dei sui vates cōtra
illorum trecentos contendat, accepto boue, &
in lignorum struē impoſito, sed nullo igne sub-
dito: idem oportere & illos facere, atq. ita inuo-
care suos Deos, vt ligna velint accendere. Hoc
rim pacto veram Dei naturam dignosci posse.
Quæ sententia postquam placuit, iubet Elias pro-
phetas illos, electo boue, priores sacram rem fa-
cere, & sua nominatim inſclamare numina. Cū-
que suis precibus & inuocationibus nihil profici-
erent, ludens Elias alius eos iubet vocem at-
tolle, si forte aut p̄ regē absint aut dormiāt.
Illis verò à mane vsq. meridiem frustra inſla-
mantibus, & more patrio cultris ac læcolis sua

An mundi
3073 Anſe
Chriſt. natū
927.

Achabum
Elias impie
satis accu-
sat.

b Elias popu-
li ſuperſti-
tione arguit.

An. mundi
3073. Ante
Christ. nat.
927

corpora incidentibus, cum iam suæ vices sacrificandi venissent, amoris sacrificiis illis fanaticis iussit vulgum propius obsequere, ne forte clam ignem admovent: qui postquam accessit, accipitis duodecim lapidibus iuxta numerum tribuum Israeliticarum altare ex eis instauravit, foditque circum illud fossam bene profundam, & coapta super altare strue lignorum victimarumque desuper imposita, quatuor hydrias fontana aqua, plenas supra altare iussit effundi, ita ut fossa quoque repletur aquis superfluentibus. Quibus peractis corpit invocare Deum, precarique, ut erranti iam diu populo ostendat suam potentiam: & ecce adhuc illo orante, ignis repente de cælo in altare lapsus inspectante populo, tum victimam tum aquam omnem circumfusam absorbit, ita ut locus fieret aridus. Quo viso Israelitæ prostrati in terram unum Deum adorant, hunc maximum & solum verum confitendo: ceteros nihil aliud esse quam numina vanis stultorum hominum opinionibus conficta: moxque comprehensos eorum prophetas interficiunt, Elias sic iubente: qui & Regem abire ad prandium iussit, nec esse amplius sollicitum: brevi enim visurum pluviam, quo abeunte Elias verticem Carmeli conscendit, & cum humi defecisset, caput genibus applicuit, iussitque famulum ascenso quodam scopulo ad mare prospicere, & indicare sicubi nubem excitari viderit. Paruit illi non semel ascenso scopulo, sed nihil se videre retulit. Tandem septimò reversus ait se vidisse in aere nescio quid nigricans, humano vestigio non amplius. Quo audito Elias mittit eum mox ad Achabum, iubens ut Rex properet in urbem redeat, prius quam profusus imber occupet. Qui postquam ad Iesrælâ urbem cepit tendere, siue mora offuscato aere & inuoluto nubibus procella mi-

a Elias deſtri
na & offuſum
miraculo
confirmatur
victima ignis
calitus ab-
ſumpta.

b Belli ſacr
dotes interfe
ci.
c Elias plu
viam ven
turam præ
dixit.

uas imber superuenit : & propheta correptus
 numine regium currum vsque Iesraelam Azari
 urbem currens prosequutus est. Iezabela verò
 Achabi vxor, audito prodigio per Eliam parricid-
 to, quòque prophetas ipsius omnes interfecit
 fecit, misit ad eum nuncios, minando se illū occi-
 suram, quemadmodum ipse prophetas occide-
 rat. At ^a Elias territus fugit in urbem Bersabe, a
 quæ est in extremis tribus Iudæ sinib. Idumææ
 contermina: relictoq. ibi famulo ipse in deser-
 tum abiit. Cumq. ^b precatus esset mortem, quòd
 non esset cæteris melior, vt illis absumptis ipse
 vitæ cupidus esse debeat, sub arbore quadam ob-
 dormiit : & excitatus à quodam surgens inuenit
 aquam & cibum appositum. & cum comedisset
 collectis ex hoc cibo viribus ad Sinæum vsque
 montem peruenit, in quo Moses à Deo legem
 accepisse proditur: vbi nactus amplum quendā
 specum, ingressus habitare illie decreuit. Allap-
 sa ^c deinde ad aurem eius voce incertum vnde
 profecta, percontante quam nobrem relicta vrbe, in deserto
 desertum coleret, ait se, occisus externorum De-
 orum variis, persuasisse populo, quòd vnicus
 sit Deus qui ab omnibus coli debeat: & ob id fa-
 ctam ad supplicium se à Regina expeti. Mox ea-
 dem voce iussus in crastinum sub dium prodire
 auditurus quid opus facto sit, sequenti luce à
 spelunca prodit. Ibi & terræ motus eius aures
 perculit, & oculis se candens ignis fulgor obtu-
 lit. sequitòque mox silentio, diuina voce nihil
 terreti præsentibus iussus est, neminem enim i-
 nimicorum fore illius compotem mandatum-
 que mox vt domū reuersus declararet populi Re-
 gem Ieum Nemestæi filium: apud Damascū ve-
 rò Syrorum Azælem: & pro^e se prophetam B-
 lizū constituat, ex Abela vrbe oriundū. Impios
 enim pœnā daturus, alios Ieu Regi, alios Azæli.

Anno mōdi
 3040. Ant.
 Christ. nat.
 924.

3. Reg. 19.

a Iez. abo-
 lam Elias
 fugit.
 b Cura Dei
 pro suis.

c Eliā Deum
 in deserto
 alloquitur.

d Ieum Rem
 Iesraelis.

e Elisai vo-
 catio.

Ann. mundi

3040.

*Anno Chri-**stiani natum*

924.

**Hedio &
Ruffinus***ca. 14. al. 11.**3. Reg. 11.**a Historia**Nabuthi ob**pradium**Achabz no-**gatum lapi-**dati.*

His auditis Elias in regionem Hebræorum re-
ueritur: & quum offendisset Saphai filium E-
lisæum arancem cum quibuidam aliis impellen-
tibus iuga duodecim. accessit & ei palliam sub
iniecit: qui euestigio prophetare cocepit, reli-
ctisque bobus, sectator Eliæ factus est. Rogauit
tamen ut prius sibi liberet parentibus valedice-
re. quo impetrato, illum sequutus est, indiui-
duus posthac minister ac comes. Et propheta
quidem huius res ita se habuerunt. Cæterum
Nabuthus quidam ciuis vrbis Azari, quum præ-
dium haberet: regis fundis contiguum, sæpè
rogatus ab Achabo, ut ei quantolibet precio
venderet regio finitimam, adiungendum regio,
aut si mallet vnum aliquod è regis pro eo sibi
eligeret: negavit se id facturum, gratius enim si-
bi esse, è paternis agris fructus percipere. Rex
non aliter quàm si suam possessionem amisisset,
quia nō licebat alienam occupare, contristatus,
nec lauare voluit, nec cibum sumere. Iezabel
verò scitante, quid acciderit, ut nec balneum
admittat, & cenam æquè ac prandium fasti-
diat, quàm rusticus sit Nabuthus ei denarrat. V-
sum se apud eum comi sermone, & infra re-
giam maiestatem demisso, pro qua humanitate
nihil nisi repulsam retulisse. Mulier contra hor-
tatur, ut magno sit animo, & mœrore misso ad
consuetam corporis curam redeat: se daturam
operam, ne Nabuthus hanc contumeliam im-
punè auferat. Moxque literas Achabi nomine
scriptas, misit ad Israelitarum præcipuos, hoc
argumento: Iubebatur, indicto ieiunio, concio-
nem aduocare, & in ea primum locum Nabo-
tho propter illustre genus attribuere. Deinde
subornatis tribus viris nihil non aulicis, ho-
rum testimonio conuictum cum blasphemis
populo lapidandum obicere, atque hoc modo
de me-

de medio tollere. Id quod ita vt Regina scri-
pserat factum est : & Nabuthus tali testimonio
conuictus Deo ac Regi fecisse conuicium, à po-
pulo est saxis obrutus. Quod vbi Iezabelæ re-
latum est, Regem accedit, suadetque vt sine suo
sumptu vinetorum Nabuthi hæreditatem ca-
pessat: & ille exiliens præ gaudio, ad visendum
ad prædium euestigio se confert. Deus autem a Elias Acha-
iratus Eliam mittit, vt Regi in eo rure occur-
rat, rogetque quid ita occiso vero domino, eius
prædij hæreditatem iniuste sibi vsurpet. Quem
vbi ad se venientem vidit, turpe ratus obiurga-
ri, prior fassus erratum, ad satisfaciendum ipsius
arbitratu se obtulit. Tum vates prædicit, eo lo-
co vbi Nabuthi cadauer à canibus absumptum
est, fondendum & Regis & Reginae sanguinem,
& totum eorum genus delendum propter tam
crudele scelus, quo ciuem contrarius per ca-
lumniam oppresserat. Tum bdenum Achabum
eius facinoris pœnitentia subiit, & indutus sac-
cum, nudisque pedibus à cibo abstinuit, pecca-
tum confitens, & Deum ita placare cupiens.
Deus verò per prophetam denunciat, se qui-
dem vsque post eius obitum dilaturum vindi-
ctam, quandoquidem sceletis pœniteat: minas
tamen vanas non fore, sed Achabi filium pro
commisissis pœnas daturum.

*Adadus Damasci & Syria Rex, his contra
Achabum ducto exercitu, pro-
figatur.*

CAP. VIII.

Um hæc circa Achabum geruntur, eodẽ 3. Reg. 10.
De tempore Adadi filius Syrorum & Damasci c. Bellũ A-
Rex, contractis è toto regno suo copiis, ascitisq. dadi contra
vltra Euphratem triginta duobus locis Regib. Achabum.
contra Achabum duxit, qui intelligens se im-

*Annotum-
di 3040.*

*Ante Chris-
tum nat.
1924.*

*b Achabi
pœnitentia.*

An. mundi
3040. An. re
Christum
nat. 914.

2 Legatio
Syri ad A-
chabum.

b Respon-
sum Syri le-
gati dñi.

patem eius copiis à cōgressu quidem abstinuit,
sed coactis ex agris in vrbes munitissimas omni-
bus, ipse mansit intra Samariam. Cineta enim er-
rat n. centibus firmissimis. & alioquin videbatur
expugnari difficilis. Syrus autem cum exercitu
eò venit, & obsessam urbem oppugnare cepit.
missoque ad duceatorem ad Achabum, petuit vt
sibi liceat legatos ad eum mittere, propositu-
ros quidnā peteret: quo impetrato quum venis-
sent legati, ita vt illis mandarum erat, aiunt A-
chabi diuitias & liberos & vxores esse Adadi,
quod si ipse quoque fateatur, & permittat ei
quicquid libuerit ex his sumere, abducto exerci-
tu Regem obsidionem solaturum. Achabus ve-
rò iubet legatos Regi suo renunciare, & ipsum
& suos omnes facultatesq. vniuersas in potesta-
te illius fore. Post hanc legationem rursus aliā
Syrus misit, postulans vt quandoquidem ipse
confessione omnia sua essent, admitteret crasti-
na luce mittendos in hoc famulos, essq. liberū
faceret regiam & amicorum ac cognatorū do-
mus scrutari, & auferre quicquid in eis inuen-
tum fuerit pulcherrimū. Reliqua quæ illis non
placuerint, sibi haberēt. Achabus lætus secunda
legatione Syri, aduocata cōcione dicit se libēter
pro pace & ciuiū incolumitate vxores ac libe-
ros suos omnesq. facultates proprias fuisse tra-
diturū. Hoc enim prima legatione Syrū petiisse.
Nunc verò misisse eum famulos qui omnium
ciuium paratum rebus suis non parere, occa-
sionem belli ex illorum rebus arripiat. facturū
se tamen, quicquid ipsis visum fuerit. Reclama-
uit tota concio contempndum esse cum suis
mandatis insolentem barbarum, & bellum ala-

et iter gerendum. Accitis igitur legatis hoc responsum referendum dedit, quod primis postulat nunc quoque consentiat securitatis civium gratia posteriora non admittat atque ita eos dimisit. Hoc autem responso commotus ad iram Adadus, tertio legatos mittit cum minis: ferocem esse fiducia mœnium, se verò patem illis aggerem excitaturum, si vel pugiliū terræ singuli milites confecerint: volens eum copiarum multitudinem perterrefacere. Achabo verò respondente, inter armatos non verbis sed factis decernendum, legati reuerſi cœnantium fortè cum triginta sociis Regibus responsa referunt. Ille euestigio mandat circumvallari urbem & aggerem erigi, & nullam oppugnandi rationem prætermitti. Interim Achabus cum omni populo minimum à desperatione aberat. Sed hunc timorem ei propheta quidam superueniens exemit, dicens Deum polliceri, daturum se victoriam de tam multis hostium millibus. Rogatus deinde per quos hæc victoria contingeret: per filios, inquit, principum, sed te regente illorum imperitiam. Accitis igitur principum filiis, qui triginta duo erant supra ducentos, cognito quoddam Syrus ad epulas & luxum se dedisset, patefactis repente portis emittit iuvenes. Id postquam ei per speculatorem est significatum, mittit quosdam eis obviam cum his mandatis, ut sine pacati veniant sine pugnatum, victos ad se pertrahant. Interim Achabus etiam reliquum militem intra mœnia paratum cum armis habuit. Filij verò principum congressi cum excubiis, multis occisis reliquos vique ad castra persequuti sunt. Quod ubi succedere Israelitarum Rex animadvertit, universum reliquum exercitum emittit. At illi repentino impetu in Syros delati, faci-
de eos prodigant, nihil tale expectare quo factū

Anno munda-
di 3040.

Anno Christi
sum natum
924.

a fiducia
Adadi in-
milite.

b Israelitis
Deus contra
Syros victo-
riam pollicetur.

*An mundi
3040.
Ante natum
Christum*

924.

*a Victoria
Achab a
vis repa-
ta.
b Secunda
Adadi in
Israelitis
expeditio
fruges.*

est vt in ebrios & inermes impingeret, ita vt, re-
licta in castris armatura, fugerent, & Rex ipse
præceleri equo vix euaserit. Achabus vero lon-
go spatio Syros persequutus est, cadendo quoc-
quot assequi datum est. Diruptis deinde opulē-
tis castris, auro & argento repletis, captis etiam
equis Adadi & cutribus, domum in urbem reuer-
sus est. Ceterum propheta monente vt in se-
quentem etiam annum patatus sit, & exercitum
in promptu habeat, reuersurum enim Syrum i-
terum, Rex omni ope bellum apparat. Porro
Adadus seruatus e clade cum reliquiis exerci-
tus, aduocatis amicis consuliabat, quomodo
cum Israelitis bellum gerere debeat. Illi suase-
runt non esse posthæ cum eis in montanis co-
surgendum. Deum enim eorum in talibus locis
pollere, & ided se nunc ab eis victos. Sed si in
campestribus committatur prælium, facile se su-
periores fore. Præterea consuluerunt, vt, dimis-
sis Regibus quos secum in expeditionem duxe-
rat, copias eorum retineret, & satrapas illis præ-
ficeret, supplementumque in sua ditione, tam e-
quitum quam peditum, conscriberet. Placuit Re-
gi consilium, deditque operam, vt talis apparatus
fieret. Mox ubi primum vetis signum se pronu-
lit, exercitum in Hebræos duxit, & quum perue-
nisset prope oppidum Apheca, in magnocampo
castra posuit. Achabus vero cum suis copiis ob-
uiam illi progressus, castra, cum castris contulit,
quamuis numero militum longè inferior. Su-
perueniente deinde Propheta, & victoriam pol-
licente, vt hostis contra, quam opinabatur, sen-
tiret Deum Israelitarum non minus potentem
in campis, quàm in montibus, per sex dies à neu-
tris castris quicquam motum est. Septima verd,
quum hostis pro castris aciem explicuisset, A-
chabus quoque suos ex aduerso instruxit. Nec mo-
ra col-

in collatis signis acriter utrinque pugnatum est, donec syri non ferentes Hebræorum vim terga verterent. quibus impigrè victoriam prosequentibus, cōsulum agmen trepidè fugientium equitum, peditum, curruum, à seipsis procolcatum obtrebatur, non multis pro tanto numero in Aphecā amicā urbem euadentibus, qui & ipsi murorum ruina oppressi sunt circiter viginti septem millium prælio verò centū millia hostium ceciderunt. Adadus aliquot finitimis famulis comitatus in quandam subterraneā cellam se abdidit, quibus clementiam Israhelici Regis prædicantibus, & spem veniæ facientibus, si consuetō supplicum habitu ad eum mitterentur, permisi sunt hoc facere. Illi induti saccos, & restibus capita redimiti, qui tum prius apud Syros supplicandi mos fuit, Achabum adeunt, & salutis tantum gratiam petere Adadum significant, dedecitium eius in perpetuum futurum. Tum^a ille gratulari se ei dixit, quod è pugna euasisset, fratrisque loco eum sibi habiturum pollicitus est. Famuli accepta Sacramenti fide nihil mali passurum, producunt è latebris hominem, & adducunt ad Achabum, qui tum sublimis curru vehebatur. Et quum adorasset, Achabus porrecta dextra in currum eum sustulit, exceptumque osculo iussit esse bono animo, & nihil se indignum timere. Adadus, actis gratis, quàm longa sibi vita daretur, memorem se fore huius beneficii professus est, redditurumque Israhelici iuris vrbes, quas maiores eius armis occupauerant: & futurum ei liberam potestatem commean-^b di Damascum, sicut pater ipsius idem ius Samariæ habuerat. Federe^b deinde isto, & iure ab ipso Achab firmato, Adadus egregiè donatus in suum regnum remissus est. Post tale Syrorum

*Ann. mundi
3041. Ant.
Christum
nat. 923.*

*a Achabus
in gratiam
recepto A-
dado, sedus
cum eo fa-
cit.*

*b Achabus
ob dimissum
ab ipso A-
dado sa-
natum.*

Ann. mundi
3041. *Ante*
Christum
nat. 923.

contra Israelitas expeditionis exitum Prophe-
ta quidam, nomine Micheas, accessit ad quen-
dam Israelitam, iussitque eum ut vulnus sibi in
caput infligeret, addens Deum ita velle. Qui
quum parere nolleret, daturam inobedienti po-
nam prædixit, & leonis incursa periturum. Quod
quum ita evenisset, alterum Propheta adiit, i-
dem imperans. A quo incunctanter ictus, & ver-
ticem saucius, obligato capite venit ad Regem,
dicens se commilitonem eius esse, & à tribuno
captivum quendam asseruandum accepisse: quo
fuga elapso, periclitari se nunc, ne interficia-
tur ab eo qui illum tradiderat, quandoquidem
hoc interminatus sit, si captivus effugeret. Re-
spondente verò Achabo meritò id passurum,
soluto capite agnoscendum se Micheas præ-
buit. Hæc autem arte usus est, quò maiorem
vim verbis suis adderet. Ait enim Deum in
Regem animaduerturum, quòd Adadum ho-
minem impium & contra diuinitatem consu-
melliosis dictis furentem elabi permisisset. Fa-
turum enim ut ipse ab eo, cui pepercit, interfi-
ciatur, & populus eius ab exercitu. Rex ^a liber-
tate Prophetæ offensus, iubet eum in carcerem
conici, & vehementer ea prædictione contri-
stus domum se recipit.

a Præmium
piorum do-
ctorum.

De Iosaphate Rege Hierosolymorum.

CAP. IX.

b Pictus Io-
saphati.
1. Paral. 17.

Hæcenus de Achabi rebus, nunc ^b ad Iosaphatum Hierosolymorum Regem reuertor: qui aucto suo regno, & præditiis per vrbis
ditionis suæ dispositis, ne illas quidem sine præ-
sidio reliquit, quas Abias avus in sorte Ephra-
imica de Hieroboamo decem tribuum Rege
ceperat. Hic Rex perpetuo propitium & auxi-
liatorem Deum habuit, quod esset vis iustus ac
pius

plus, & per singulos dies dabat operam, vt ali-
quid gratum Deo faceret. Quo factum est, vt &
& ipsi à circumquaque vicinis Regibus multus
honor haberetur, id quod missitandis ad eum
muneribus declarauerunt, vt hinc quoque tam
diutius Regis quam fama non mediocriter incre-
mentum caperent. Anno autem regni sui tertio
conuocatis Principibus & Sacerdotibus eius re-
gionis, iussit eos obire vniuersam ditionem, &
populum oppidatim leges Moysi earumque ob-
seruantiam atque religionis cultum docere, quod
ad id libenter ciues complexi sunt, vt ceptamen-
tibus studij inter eos susceptum videri posset.
Finitimæ quoque gentes constanter hunc Re-
gem amabant, pacem inuiolatam cum eo ser-
uantes. Philistini etiam ordinaria tributa per-
soluebant, & Arabes annuos sexcentos triginta
agnos, patrumque hædorum numerum. Muni-
uit etiam magnas vrbes ac validas, & exercitus
armis bene instructos contra hostem aluit: ex
tribu Iudz scutorum trecenta milia, quibus
præerat Edraus, Ioannes verò ducentis milli-
bus. Idem dux habebat ex tribu Beniamitica sa-
gittariorum peditum ducenta milia. alius præ-
erens dux nomine Ochobatus ducebat centum
ochingenta scutorum milia, absque militibus,
qui per oppidorum præsidia fuere dispositi. Du-
xit deinde filio suo Ioram Achabi decem tri-
butum Regis filiam Gotholiam. Cùmque libuis-
set ei Samariam inuisere, benignissimè ab A-
chabo exceptus est, atque etiam militia quæ
suum Regem comitabatur, publicè exhibitò
frumento, vino & carnibus. rogatusque est ab
Achabo, vt contra Syrorum Regem arma cum
eo iungeret, ad recipiendam urbem Ramatham
in Regione Galaditica, quam de ipsius Syri pa-
tre ceperat. Iosaphato verò auxilium pollicitus.

An. mundi
3040. Ant
Christ. nat
924.

a Pax tem-
pore Iosa-
phati.

Iosaphati
exercitus.

c Iosaphat
Achab
in Syro
expeditio.
Regg 22.

Anno mudi
3047 An
re Christum
nat. 627.

quodd non minorem haberet exercitum, & Samariam accitis à Hierosolymis copiis, progressus extra moenia duo Reges, & sedentes in suo quisque solio, stipendia militibus numerabant. Iosaphatus verò censebat, si qui Prophetæ essent, accersendos, & consulendos de expeditione quæ contra Syrum parabatur, an & illis videretur eo tempore suscipienda. Etenim Achab^o amicitia cum Syro intercedebat triennio continuo, ex quo captum eum dimiserat visque in illam diem.

*Achab^{us} à Syri bello laceratus in praelio
victus occiditur.*

CAP. X.

*Apseudpro-
pheta pla-
censia pra-
dicans.*

Achabus^{us} verò accitis suis Prophetis numero quadringentis iussit eos ex Deo scitari, an daturus sit. Regi bellum contra Adadū moventi victoriam & vrbis dominium, propter quod bellum instaurare placuit. Prophetis verò bellū suadentibus: vincendum enim Syrum, & in potestatem venturum, quemadmodum antea: Iosaphato suboluit fucus ex eorum verbis, & quodd falsū vates essent: percontatūque est Achabum, num quem alium præterea Prophetam haberet, ut certius etiam futura præseire valeant. Respondit ille, esse quidem & alium, sed sibi inuisum, quodd malum euentum prædicat, forteque ut ipse à Syrorum Rege occisus pereat: & ob eam causam in carcerem eum nunc esse inclusum, cum vocari^b Michzam Iemblem^{us} filium. Iosaphato verò postulante eum produci, missus cubicularius Prophetam adduxit: qui inter eundem ei indicauerat, ceteros omnes Prophetas victoriæ Regi prædicere. Respondit vates, sibi non licere, contra quam Deus moneat mentiri, sed daturum se quicquid ex eo de Rege cognouerit.

Vbi

*b Micham
Syrum Pro-
pheta.*

Vbi verò ad Regem peruenit, adiuratus, vt vera loqueretur: sic sibi Deum ostendisse Israelitas fugientes, & insequentibus Syris dispersos, non aliter quàm greges sublati pastoribus. Hoc quoque significare Deum dicebat, quòd cæteris incolumibus redeuntibus, solus Achabus in prælio cadere debeat. Hæc loquuto Michza, verus ad Iosaphatum Achabus, Nôae, inquit, modo tibi dixi quàm malè mihi velit iste. Michza verò constanter asseuerante se nihil nisi iussu Dei prædicere, illum verò spe victoriæ sollicitati à pseudoprophetis ad bellum, in quo ipsi cadendam sit, Rex attentius cogitare cœpit. Inter ea Sedecias quidam vnus è pseudoprophetis in medium progreditur, negans curandum quid Michzas garrat. nihil enim veri eum prædicere. argumento esse prædictionem Eliæ, qui sine dubio melius quàm iste futura cerneret. Illum enim prædixisse, apud Iezrahelem in Nabothi suburbano lambendum à canibus Regis sanguinem, quemadmodum lambuissent cruorem Nabuthi opera ipsius lapidati à populo. Perspicuum igitur esse istum mentiri qui longè præstantiori Prophetæ non vereatur contrariam dicere, quòd periturus sit Rex ab hinc die tertia. sed mox fore euidentius etiam quàm verax sit aut afflagis diuino spiritu. Percussus, inquit, à me in faciem, arefaciat mihi dexteram, sicut ladorq̃ fecit Hieroboam, cum comprehendi eum Prophetam iussisset. Puto enim te audiuisse quod hoc ita factum sit. & cum dicto insiuit ei alapâ. cùmque ei nihil malè propter hos accideret, securus iam Achabus non amplius dubitauit copias contra Syrum ducere. vincebat enim, opinor, fati vis, plus fidei falsis quàm veris Prophetis assuens, & causas ad futuram euentum præstruens. Sedecias verò

An. m. m. m.
3040. Ante
Christ. natū
924.

An. mundi
3040.*Ante Chri.**sum nas.*

924.

*Hudio &**Ruffinus**Cap. 15.**3. Reg. 22.**al. 12.**2. Achab**& Iosapha-**tus in Syris**moment.**2. Achab*
in praelio
vulneratus
moritur.

aptatis sibi ferreis cornibus, dicit Achab
 significare ventilandam cornibus vi-
 Syriam. Michza contra asseuerante bre-
 vi Sedecias è cella in cellam fugiat
 quæritans ne luat pœnas vaniloquijs
 iubere eum apud Achamonem magistra-
 bis haberi in custodia, nec aliud quicquid
 ter panem & aquam ei præberi. Atque
 Reges versus Ramatham cum copiis
 sunt, quo audito Rex Syriæ cum exer-
 occurs, non procul à Ramatha ca-
 suit. Conuentum autem erat inter Re-
 cios, vt Achabus priuato habitu versas
 prælio, Hierosolymitanus verò sumpto
 cultu staret in acie, quo facilius Micha-
 cinium eluderet. sed inuenit eum satum
 sine insignibus. Adadus enim mandauit
 bunos militi, vt neminem alium occi-
 sed solum Regem Israelitarum. Syriæ ve-
 rò congressu videntes Iosaphatum
 ante aciem, rati esse Achabum imper-
 eum circumuenerunt: sed postquam è
 quo cognouerunt esse alium, omnes re-
 ceperunt. à mane autem vsque ad vesp-
 pugnantes & vincentes occidebant neu-
 ad necem quærendo, nec tamen inuen-
 tandè vnus ex Adadi famulis Amanus oc-
 missa in incertum sagittas Regem per tho-
 in pulmonem sauciatur. Achabus autem
 hoc scire suum militem, ne terga verteret
 aurigam iussit currum extra prælium eu-
 quòd grave ac lethale vulnus acceperit.
 que vehementer cruciaretur, perstitit tan-
 curru vsque ad solis occubitum, & ta-
 profusio sanguinis viribus deficiens in-
 lamque appropinquante nocte Syri se in castra

abo, Desi-
 niueram
 reui fore
 latebras
 atus Rex
 atom vt-
 quam præ-
 e ita duo
 profecti
 exercitu eis
 aftra po-
 Reges so-
 daretur in
 o Achabi
 næ vati-
 um etiam
 it per tri-
 ciderent,
 verò pri-
 stantem
 etu facto
 propin-
 se retro
 esperam
 minem,
 chabum
 niendoy
 nomine,
 noracem
 solus
 ret: sed
 ucheret
 Cum
 amen in
 andem
 erit
 red-

fiunt: & quamprimum per caduceatorem de Achabi morte cognitum est, solutis castris domum quisque revertitur. Ca-lauer Regis Samariam relatum, illic sepulture traditur. & cum curius regius cruore foedatus ad Iezar fontem esset ablutus, veritatem Elize prae-dictionis euentus comprobauit. Canes^a enim lambebant eius sanguinem: & meretrices posthac eo fonte aquabatur. Mortuus autem est apud Ramath, iuxta Bethel vaticinium. Ergo quoniam virisque Prophetæ prae-dictionem euentus consecutus est, veneranda sunt illorum oracula, eisque semper plus oportet tribuere, quam eorum qui ad gratiam loquuntur sermonibus: nec aliter existimare quædam quod nihil sit illis vtilius, quandoquidem per ea diuinitus monemur quid cauere debeat. Quin & ea reputatio hoc loco subit animum, quod insuperabilis sit fati necessitas, quæ etiam si præsciat, præcaueri tamen non potest: sed tam diu homines sibi vana spe blandiuntur, donec in illius casses incidat. Nam hoc quoque Achabo fatale fuerat, ut prænunciantibus cladem non crederet, & à Prophetantibus ad gratiam deceptus in mortem rueret. cui in principatum Ochozias filius succedit.

Ann. mundi
3040. Ante
Christi. nat.
924.

^a Achab
cruorem canes iuxta
Elize prædictionem lambunt.
^b Prophetarum oracula veneranda.

^c Fatine-
cessitas insuperabilis.

SVMMA CAPITVM LIBRI IX.

ANTIQUITATVM

Iudaicarum.

10. Ioram Achabi filius Moabitum bello populos superat.
11. Ioram Hierosolymorum Rex principatum adeptus, fratres & paternos amicos interficit.

- III. Exercitus Ioram deletur ab hostibus, & filij perimuntur, unico excepto, postremo ipse misera mori solitur.
- IIII. Damascenorum Rex Israelitarum Regi bello impet-
- V. Ioram a Ieu magistro equitum, cui tota cirpe occiditur, & cum eo Hierosolymitanus Rex Ochozias.
- VI. Ieu inter Israelitas regnat apud Samaritanos, & post eum usque quartam generationem eius progenies.
- VII. Gatholia per summuu nefas Hierosolymis regnum occupat, qua post sextum annum causa Pontifex Ochozia filium Regem constituit.
- VIII. Asatis Damascenorum Regis contra Israelitas, ac mox contra Hierosolymitanas expeditiones.
- IX. Amahas Rex Hierosolymitanus exercitu contra Idumaeos & Amalecitas ducto victum euadit.
- X. Amasia victoria de Israelitis & Ieu Rege eorum reportata.
- XI. Quomodo Ozius vicinas gentes subegerit.
- XII. Rabe Damascenorum Rege Hierosolymitanis bello venante, Achaizes eorum Rex coactus est Affiriarum Regem in Damasceas immittere.
- XIII. Affiriorum Rex vi expugnata Damasco, & occiso Rege, populum traducit in Mediam, alijs gentibus Damascum in coloniam deducit.
- XIIII. Solmanassar capto Israelitarum Rege, & decem tribubus translatu in Mediam, Chazaraseth eorum regnum migrare iubet.

Ioramus

*Iovannus Achabifilius Moabitarum bello
peritus superas.*

CAP. I.

IOSAPHAT^a autem Regi post sup-
petias contra Adadum Achabo latas
Hierosolyma reuertenti Propheta
Ieus occurrens, reprehendit eū, quod
cum homine impio & scelerato arma comuni-
xisset. Deum enim indignè tulisse hanc societa-
tem: seruasset enim eum propter suam bonita-
tem, licet malè, quod non debuerat, fecerit. Post
eam admonitionem Rex supplicationibus & sa-
crificiis Deo conciliatur, vniuersam suam ditio-
nem perstruit, populū b leges diuinitus per
Moſem traditas, & cultum pietatis docendo: cō-
stituitque oppidatim magistratibus, hortatus
est eos, vt solius iustitiæ respectu habito ius po-
pulis dicerent, nec muneribus corrupti, nec ma-
gnarum aut diuitum captantes gratiam: omni-
būque quod æquum est redderent, scientes
quod etiā occulta Deus inspicit. Hæc deump-
ter singulas duarum tribuum vires docuisset. Hie-
rosolyma reuersus h c quoque iudices à Sacer-
dotum ac Levitarum ordine & è primatibus
optauit, & hos prius monitos, vt iuste & accu-
ræ iura populo redderent. Quod si grauiores cō-
trouerſiæ def. rentur ad eos ex allis cognatis
urbibus, de horum negociis maiore etiam dili-
gentia decerni voluit: quod eam urbem maximè
æquitatis seruantem esse deceat, in qua & tem-
plum simul haberetur & regia. eis summos ma-
gistratus ex amicorum numero præposuit, Ama-
siam Sacerdotem, & ex Iudæ tribu Zabadiam.
Per idem tempus Moabitæ & Ammanitæ cū
Arabum auxiliis bellum inferunt, & an Engad-
dā urbem Asphalitiæ lacui vicinā castra me-

*An mundi
3048 Ante
Christi natū,
916.*

*4 Reg. 3.
2. Para. 19.
20.*

*a Iosaphatū
Ieni Prophe-
ta, quod A-
chabo auxi-
lium tulerat
reprehēdit.
b Iosapha-
tus cultum
verum vobis
nat.*

*c Iosaphatus
magistratus
& iudices
constituit.*

*d Moabita
& Amma-
nita Iosapha-
ro bellum in-
ferunt.*

An. mundi
3048.

Ante Chri.
nat. 916.

a Pr. catio.

Iosaphatis in
templo Hiero-
solymita
no pro victo-
ria obtinen-
da.

b Iaziel

Propheta po-
pulo victo-
riam pollice-
sur. Arma
quibus Iosa-
phatus victo-
riam pa-
rauit.

tantur, trecentis stadiis à Hierosolymis distans, cuius ager egregia palmeta fert & balsamum. Iosaphatus autem eum addisset hostes superato lacu in Regnum suum iam intrasse, territus concionem aduocat: & ad templum versus Deum inuocat, vt tantum virium & roboris ei suggerat, quantum satis sit ad sumenda de hoste pœnam audaciz. In hoc enim templū id extructum à maioribus, vt quoties ab externo hoste immineat periculum, ibi populus coram numen præfens inuocet, diuinæque ope ad iuxu inuafores suos malè mulctatos atceat, volentes quæ semel diuina munificentia contigere, per vim ad se retrahere. Sic pteatus est la crymans, accedente eodem totius populi cum vxoribus & liberis supplicatione. Ibi Iaziel quidam Propheta exortus è media concione exclamat, Deum b preces exaudiuisse, & ipsum pugnatū se polliceri pro suæ religionis hominibus. Mox edicit vt in crastinum se parent, ituri obuiā hostibus, & occurfuri eis Engaddam inter & Hierosolyma, ad quendam clium, cui nomen Sis, voce Hebræis significante eminentiam. Ibi non fore opus vt cum hoste confligant, sed pugnantem tantum pro se Deum quieti ipsi spectatores considerent. Post hoc oraculum Rex & totus populus prostrati in faciem gratias agendo adorabant Deum, & Leuitæ organis suis hymnos accinebant. Diluculo verò progressus Rex in solitudinem subiectam oppido Thecæ, admonuit multitudinem, credendum esse prædictioni Prophetiæ, & non struendam quidem aciem, sed in primo agmine constituendos Sacerdotes cum tubis, & Leuitas cum cantoribus agendasque Deo gratias non aliter quàm liberata iam ab hoste patria. Placuit omnibus Regis consilium, idque mox quam exsequuti sunt.

Deus

Deus^a verò terrorem & consternationem immisit Ammanitis & eorum sociis, ita ut alij alios ruentes hostiliter in se invicem debaccharentur tanto furore, ut ne vnus quidem ex tot millibus reliquis fieret. Iosaphatus verò prospiciens in vallem in qua castra hostium fuerant, quum totam videret refertam cadaveribus, laetus tam inopinato Dei auxilio, quod sibi citra sudorem & sanguinem victoria contigisset, permisit suo militi castra diripere, & spoliare cadauera: tantaque fuit multitudo, ut ægrè per integrum triiduum omnia spolia legerent. Quarta verò die congregatus totus populus in quandam conuallem, potentiam & auxilium Dei debitis celebravit laudibus: à quo factò postea locus nomen inuenit, ut in perpetuum Constallis laudationis appellatus sit. Inde reuersus cum exercitu Rex Hierosolyma, per aliquot dies in sacris occupatus fuit ac epulis. Quin & in exterarum gentes tam mirificæ victoriæ fama perlata, eam Regi sanctitatis ac pietatis opinionem conciliavit, ut res eius sub diuini numinis tutela esse pro comperto crederent: manseruntque usque extremum eius diem hæc persuasio. Erat autem amicus & Achabi filio, qui cum Israelitis præerat: cum quo inita societate parandarum nauium, qui merces in Pontum peterent ac emportia Thraciæ, iacturam fecit haud minimam. Nauigia enim absumpta sunt naufragiis, quod non bene regerentur præ magnitudine. Quo factum est, ut hac cura vacauerit in posterum. Atque hæc nunc de Iosaphato. Achabi^d verò filius Ochozias regnavit apud Israelitas & Regiam Samariam, vir pessimus, & utriusque parenti omnino similis & Hieroboami primi Israelitarum seductoris æmulus. Eius regni anno secundo Moabitaram Rex defecit, & tributa, quæ patri eius solique

An. mundi
3048.
Ante Chr.
nat. 916.

a Ammanitis
& confederatis
seipsos invicem
occidant.
b Ammanitis
tamen spolia.

c Lauis & nomen Iosaphati
apud quoscunque

Hedio & Rufinus
cap. 2.
d. Ochozias
Achabi filius
Rex Israelitarum.
4. Reg. 1.

An. mundi
3048.

An. e Chri-
stum nat.
916.

a Ochozias
grauiter pro-
lapsus decem
bris oraculum
consult, &
ab Elia re-
probatitur

b Forma &
habitus Elia
Propheta.

c Ochozia
milites, Elia
atrahendi
causa missi
ab igne con-
sumuntur.

erat, pendere amplius detrectauit. Accidit autem ut Ochozias de solatio domus suae descendens per gradus prolaberetur, morboque ex hoc casu contracto, Accatonem ad Myiodis (id Deo nomen erat) oraculum scitaturus de incolumitate mitteret. Hebræorum verò Deus Eliaz Prophetae mandauit, ut nunciis ab eo missis occurrentes percontaretur, an Israelitæ proprium Deum non haberent, quandoquidem Rex ad alienum mitteret de salute interrogaturos, iuberetque eos reueriti, & Regi dicere, cum non reualiturum. Quod quum Elias fecisset, nunciis his auditis cõfessum ad Regem reuersi sunt. Quo demirante celeritatem reditus, & causam querente, aiunt sibi occurrisse, virum quendam, & vetuisse vicius progredi iussisseque renunciarent suo Regi Israelitarum Dei nomine, quodd morbas in peius proficiet. Rege verò iubente, ut sibi figuram hominis illius designarent, dicebant hominem esse hispidum & cingulo coriaceo præcinctum. Qui cum intellexisset Eliam per hæc descriptam a nuntiis, misit ad eum attrahendum centurionem cum quinquaginta militibus. Is repetitum in montis vertice descendere iussit, & ad Regem venire. In hoc enim se missum, ut ni sponte sua faciat, vi coactum eò pertrahat. Ille præfatus se prodigium ediuurum, quo verus Propheta nosceretur, & igne ad suas preces exilius missio, ipsum unum cum militibus conflagratum, malum hoc eis imprecatus est: morusque candens turbo delatus centurionem & eius comitatum perdidit. quorum clade ad Regem perlata, iratus alium centurionem cum totidem militibus ad Eliam mitteret: qui & ipse cum Prophetae minatus vim esset, ni volens sequeretur, & hunc ad preces eius ignis absumpsit, quemadmodum alterum Quo cognito Rex misit tertium. Is quod esset cerda-

tas & mansuetis moribus, postquam peruenit ad
locum ubi tum erat Elias, & amice cum saluta-
uit: Non ignoras, inquit, quod ut Regis manda-
to paream, inuitus ad te venio, sicut & illi qui an-
te me venerunt. Misertus igitur mei & horum
militum volens ac libens descende, nosque ad Re-
gem sequere. Tum Elias delectatus viri ciuilita-
te & modestis moribus, descendit ac secutus
est. Perductus deinde ad Regē, afflatus numine:
Hæc, inquit, dicit Dominus: Quia me pro Deo
non habuisti, quē de morbo tuo veri nihil præ-
dicere posse putasti, & ad eam, qui Accaronitis
colitur, de valetudine consulendum mittere ma-
luisti, scito te moriturum. Nec amulum exinde
tempus elapsum, dum ita, ut Elias prædixit, dece-
dens, quod liberis careret. Ioram fratri succe-
denti locum fecit, homini patrem cum aliis vi-
tiis, tum maximè impietate referenti. Ornatio e-
nim sui Dei cultu, totum se externis religioni-
bus deditit, vir alioqui non ignauus, & ad res
gerendas satis industrius. Hoc regnante Elias
ex hominibus exemptus est, nec in hodiernum
vique mortalium quisquā scire potuit quisnam
fuerit eius exitus. Discipulum reliquit Eliseū,
sicut iam antè diximus. De hoc Elia & Enocho
qui fuit antè vniuersale diluuium, in sacris libris
legimus quidem exemptos esse è consuetudine
mortalium, mortuos tamē esse nemini vnquam
fuit cognitum. Caterum Ioram accepto post
fratre regno, Moabitarum Regi Misæ bellum in-
ferre statuit, tributum solenti reddere, quod
Achabo patri antea soluebat, intonsatum pecu-
dam annua ducenta millia. Ergo postquā do-
mi parauit exercitum, Iosaphatum quoque per
nuncios sollicitauit, ut quandoquidem amicus es-
set paternus, auxilia mitteret paranti bellum cō-
tra Moabitas, qui tum recens à suo regno defe-

An. mundi
3049.

Ante Chri.
nat. 931.

a Ochoz, ias
absque libe-
ris deced ns
Ioram fra-
tri succeden-
ti locum fa-
cit.

b Elias ficut
Enochus ex
hominibus
exemptus.
Hædio &
cap. 2.

4. Reg. 3.
c Elifau.

d Ioramus
Moabitaru
Rege auxi-
lium peti-
to.

Anno mundi
3049.
Ante Chri-
stum 915.

cerant. At ille non se solum venturum auxilio promissit, sed Idumzorum etiam Regem, sibi obnoxij, in eam expeditionem pertracturū. Ioramus ubi renunciatum est ei de talibus auxiliis, venit Hierosolyma, & splendide ab eius loci Rege exceptus, est de communi sententia visum esset per Idumzæ desertum, qua minime hostis expectaret, iter facere, cum aliis duobus Regibus Hierosolymis profectus est, videlicet cum hospite, & cum Rege Idumzorum. & circuitu facto, die septima ducibus itineris aberrantibus,

a Aquarum
in Hebraeo-
eum exerci-
tu penuria.

in tantam iumenta & milites aquarum penuriam inciderunt, ut omnibus tantum non despetantibus Ioramus doloris impatiens exclamaret ad Deum, quamvis sua culpa tres Reges sine praelio in Moabitatum Regis manus traderet Iosaphatus contra, ut virum pium decebat, consolabatur eum: iussitque perquiri numquis in exercitu Propheta adesset, per quem, quid faciendum, Deus posset consuli: & indicante quodam famulo, vicisse se ibi Elię discipulum b Elisæum Saphati filium, suavis Iosaphati tres Reges ad illum vadunt: quumque ad illius tabernaculum venissent, quod forte extra castra fixerat, rogabant quid futurum esset de exercitu, precipue Ioramus. At ille iussit ut abstereretur, nec molestus esse pergeret, sed potius patris ac matris Prophetas consulere, illos enim esse viridicos: Rex precibus virgebat, ut responsum daret: & petientes servaret. At ille iuravit se ei non fuisse responsum, nisi hoc faceret in gratiam Iosaphati viri probi & pii. Accito deinde psalterio quodam, sic enim vates postularat, eo psallente corripuit diuino spiritu, iussit Reges in alueo torrentis multas fossas facere. nam absque vento & pluvia visuros alueum, repletum aquis, ita ut missi & iumentis abunde potu suppente.

b Elisæum
Reges consu-
lunt.

in tantam iumenta & milites aquarum penuriam inciderunt, ut omnibus tantum non despetantibus Ioramus doloris impatiens exclamaret ad Deum, quamvis sua culpa tres Reges sine praelio in Moabitatum Regis manus traderet Iosaphatus contra, ut virum pium decebat, consolabatur eum: iussitque perquiri numquis in exercitu Propheta adesset, per quem, quid faciendum, Deus posset consuli: & indicante quodam famulo, vicisse se ibi Elię discipulum b Elisæum Saphati filium, suavis Iosaphati tres Reges ad illum vadunt: quumque ad illius tabernaculum venissent, quod forte extra castra fixerat, rogabant quid futurum esset de exercitu, precipue Ioramus. At ille iussit ut abstereretur, nec molestus esse pergeret, sed potius patris ac matris Prophetas consulere, illos enim esse viridicos: Rex precibus virgebat, ut responsum daret: & petientes servaret. At ille iuravit se ei non fuisse responsum, nisi hoc faceret in gratiam Iosaphati viri probi & pii. Accito deinde psalterio quodam, sic enim vates postularat, eo psallente corripuit diuino spiritu, iussit Reges in alueo torrentis multas fossas facere. nam absque vento & pluvia visuros alueum, repletum aquis, ita ut missi & iumentis abunde potu suppente.

c Elisæum
pluviam ve-
stram & vi-
storum pra-
dicis.

in tantam iumenta & milites aquarum penuriam inciderunt, ut omnibus tantum non despetantibus Ioramus doloris impatiens exclamaret ad Deum, quamvis sua culpa tres Reges sine praelio in Moabitatum Regis manus traderet Iosaphatus contra, ut virum pium decebat, consolabatur eum: iussitque perquiri numquis in exercitu Propheta adesset, per quem, quid faciendum, Deus posset consuli: & indicante quodam famulo, vicisse se ibi Elię discipulum b Elisæum Saphati filium, suavis Iosaphati tres Reges ad illum vadunt: quumque ad illius tabernaculum venissent, quod forte extra castra fixerat, rogabant quid futurum esset de exercitu, precipue Ioramus. At ille iussit ut abstereretur, nec molestus esse pergeret, sed potius patris ac matris Prophetas consulere, illos enim esse viridicos: Rex precibus virgebat, ut responsum daret: & petientes servaret. At ille iuravit se ei non fuisse responsum, nisi hoc faceret in gratiam Iosaphati viri probi & pii. Accito deinde psalterio quodam, sic enim vates postularat, eo psallente corripuit diuino spiritu, iussit Reges in alueo torrentis multas fossas facere. nam absque vento & pluvia visuros alueum, repletum aquis, ita ut missi & iumentis abunde potu suppente.

nullum amplius à sui periculum timeatur. Nec
 hoc solum, inquit, vobis à Deo continget, sed &
 copias hostium eius ope profligabitis, & arbo-
 res excideatis, & regionem vastabitis, & fontes ac-
 rivos obturabitis. Hæc loquuto Propheta, se-
 quenti die prius quàm sol oriretur torres ma-
 gno impetu ferri cœpit, auctus imbribus qui in
 Idumæam trium dierum itinere inde distantem
 demissi fuerant: ut & iumentis & militi largissi-
 ma adesset potus copia. Rex autem Moabitarum
 ut audiuit tres Reges contra se aduentare, à de-
 fertis inuasuro, excita omni sua militia, iussit
 eos in sinibus occurrere, ne clam in diuionem suam
 imperum facerent, qui videntes exoriente sole
 aquam in torrente (non procul enim à terra
 Moabitude aberat) colore sanguineam, quod eo
 tempore maxime aqua radiis ista rutilat, filio ^a Mira ho-
 opinati sunt hostes, propter sitim in semetipsos ^{ffium} exca-
 arma vertisse, & eorum sanguinem per torrentem, per
 tem defluere: & cum hac persuasione Regem ^{fluentia vni-}
 suum adeuntes, rogabant ut eos ad diripienda ^{bram salia.}
 hostilia castra permitteret quo impetrato, ruen-
 tes velut ad paratam prædam, ad Hebræorum
 castra perueniunt. Sed valde eos sua spes fu-
 strata est. Coorientibus enim in eos undique
 hostibus partim cæsi sunt, partim dispersi fu-
 giendo agrè in terram suam euaserunt. Reges
 verò agros Moabitarum ingressi, dirutis op- ^b Hebræorū
 pidis totam regionem prædis abactis exhaule- ^{centra Moa-}
 runt, & rura eorum glarea torrentis operie- ^{bitas villo-}
 runt, & optimas quasque arbores exciderunt, ^{ria.}
 fontesque aquarum obturauerunt, mœnibus v-
 bique solo æquatis. Rex ipse compulsus in quā-
 dam urbem & obsessus, veritus ne expugnata
 illa caperetur, erumpere cum septingentis e-
 quitibus tentauit, quā parte negligentiores ex-
 cubitis visæ sunt, quod ubi præter spem non succēs-

An. mundi

3049.

Ante Chri.

sum natum

915.

An. mundi
3050.

Ante Chri-
stum nat.
914.

a Moabita-
rum Rex fi-
lius propriū
sacrificat.
b Iosaphati
mors.

fit in urbem reuersus rem extremæ necessitatis
& desperationis aggreditur. seniores^a enim 6
lium, qui regni successor destinatus fuerat, pro-
ductum in munia, toto hostili exercitu inspectā
te, holocausta Deo sacrificat. Reges verò hoc
viso tantam necessitatem miserati, & humana-
rum vicissitudinum memores, solura obfidi-
one, domum quisque suam reuersi sunt. Iosapha-
tus^b verò post hanc expeditionem pacatus qui-
dem, sed non diu Hierosolymis superuixit, ex-
tra^a vitz anno sexagesimo, regni vigesimo quin-
to sepultusque est in ea urbe magnificè, quem
admodum Davidis imitatore felicitè decuit.

Ioramus Hierosolymorum Rex principatum
adeptus, fratres & paternos ami-
cos interfecit.

CAP. II.

c Ioramus
Iosaphati fi-
lius Rex
Hierosoly-
morum.

4. Reg. 4.

Fillis, quos complures reliquit superstitēs,
Ioramus^a natu maximus patris voluntate
in regnum successit, cum Israelitarum Rege cō-
mune nomen habens, vxoris suæ fratres, qui A-
chabi fuit filius, & tum recens à Moabirico bel-
lo Samariam reuersus Elisæum secum adduxe-
rat. Eius prophetæ res memorabiles è sacris li-
bris huc transcripias inserere nostræ narrationi
operæ precium duximus. Obediæ vxor, qui Acha-
bi dispensator fuerat, tunc vidua Elisæum adiit,
dicens nec ipsum ignorare quoddam persequitio-
nem quæ Izabela in prophetas sequebatur, maritus
eius centum ex eo numero seruauerat: quos vi-
alere clām posset, multum ætis alieni contraxe-
rat, nunc illo defuncto, creditores & ipsam &
liberos in seruitutem velle rapere. quapropter
orabat vt ob hoc mariti benefactum eius miser-
tus opem aliquam præsentem afferret. Quo sal-
tante ecquid domi haberet, nihil se habere ait,
patres

Præter olei paululum in fidelia, tum ²propheta
 iubet illam ire, & acceptis commodato à vicinis
 vacuis vasis complutibus, foribusque cubiculi
 clausis, in omnia oleum id indere. Deum enim
 repleturum omnia. Paruit mulier, & repletis ad
 vnum omnibus ad prophetam reuerſa rem totā
 illi retulit. Ille conſuluit, ut diuendito oleo, de
 bitum creditoribus redderet, aliquantum enim
 de olei precio ſuperfore, quoad liberorum a
 limenta valeat, atque in hunc modum mulier
 à creditorum moleſtia liberata eſt. Idem b lo
 ramum per nuncios admonuit, ut locum quen
 dam eueret, in quo à Sytis occidere eum volē
 tibus inſidia poſite fuerant. Quo factum eſt, ut
 ille præmonitus venatū non itet. Adadus autem
 ſuſcitatis inſidiis indignatus eſt, ratus à ſuis de
 ſectas, & vocatis domeſticis per conuiciū prodi
 tores appellauit, minatus etiam mortē, eo quod
 rem ſolis creditam hoſtis per eos cognouerit.
 Quodam autem reſpondente, mox reſt eum fa
 cere quod proditiōnis amicos inſimularet, & ſu
 ſpicaretur ab iſtis, deſectos qui ad hoſtem in
 tercipiendū miſſi fuerant: ſed ſcire debere: quod
 Eliſæus Propheta nihil nō indicet, prodāq; vel
 occuſiſſima cōſilia, iuſſit eos per nūcios explo
 rare: in quam vrbe Eliſæus habitet: renuncia
 tūque eſt ei apud Dothaim hominem dege
 re. Ac mox illuc aliquot equitum turmas mi
 ſit cum euſtribus, qui Eliſæum cōprehenderent: Dothaim
 qui noctu vrbe circumuentā circumquaſque cu
 ſtodiebant. Diluculo autem miniſter prophete
 re cognita, quod hoſtes vellens eum capere, ire
 pidē accurrens hoc illi indicat. At ille famulū d
 ponere metū, & bono animo eſſe hortatus eſt, & circa Eliſæum
 ipſe ſecurim ſecurus & fidēs diuino auxilio: ro
 gantem ſe & auxiliatorē oſtenderet. Tū Deus ex

An. mundi
 3050. Ante
 Chriſt. natū
 914.

a Eliſæus vs
 duam ut ex
 olei fidelia
 plurima va
 ſa adimplē
 at inber
 b leramam
 Eliſæum ut
 Syriam in
 ſidias ca
 ueat, admo
 net.

4. Reg. 6.
 c Eliſæus
 Dothaim
 hoſtibus cin
 gitur.

d Angeli
 circa Eliſæum
 Prophetam.

An. mundi
3030.

Ante Chri-
stum nat.

914.

^a Syros ob-
cucatos Eli-
sæus in Sa-
maritanam du-
xit, eam, sua-
dente. Iora-
mus libera-
tior ægypti
didit eos tra-
ctatos re-
mittis.

oratus specie magni equitatus & curruū circa
Elisæū famulo vidēdā exhibuit, ita ut animatus
his suppetiis nec ipse quicquā timeret amplius.
Post hæc vates iterū Deū orauit, ut obscuraret
oculos hostiū, caligine immissa præ qua agno-
scere ipsū nequeant, & impetrato hoc quoque; de-
dit se in mediū illorū, interrogās quæ quærerēt.
quibus respondentibus, Elisæum prophetam se
quærere, pollicitus est hūc se traditurū eis, si ad
urbē, in qua ille esset, ipsum sequeretur. atq. ita
ut qui & oculis & mente à Deo cæcati fuerant,
ducentem incunctanter secuti sunt. quos ubi
Samaritanam perduxit, Ioramū Regē iussit portas
claudere, & Syris suum militem circumdare;
precibus deinde rursum ad Deum missis impe-
trat, ut purgatis hostium oculis, caliginē illā tol-
leret. at illi recepta oculorum acie conclusos se
animaduertenter in mediis hostibus. cūque
attoniti & inopes consilij hærescent in tam pro-
digioso negotio, Rege quærente ex propheta,
an iaculis eos deberet confingere, id quidem fa-
cere vetuit. solus enim bello superatos hostes
occidī fas esse. at hos ne læsa quidem ipsius di-
tione, Dei voluntate & potentia signatos omniū
eō loci esse productos. consulit; igitur ut ho-
spitali mensa refectos incolumes abire permit-
teret. Itaque Ioramus prophetæ monitis obse-
quens, liberaliter ac spēs idē tractatos Syros ad
Regem eorum Adadum remisit. Illi reuersi om-
nia, quæ eis contingere suo Regi renunciā: quā
in tanto prodigio manifestam Dei potentiam
admiratus, simulque vatus diuinitatē, nihil possi-
bæ contra Israelitarum Regē clam molitus est:
sed decreuit aperto Marte rem gerere poten-
tiorē se ratus & numerosioris exercitus do-
minum: comparatisque ingentibus copiis, vni-
uersas contra eū eduxit. qui perans se impasē
collatis

collatis signis res ferro gerenda sit, intra Samariam se continuit, freret vrbis munitionibus. Adactus^a verò cogitans, si nō machinis, fame tamen eam se in potestatem redacturum, oppugnationē aggreditur. Tanta autē Ioramus laborabat rerum inopia, vt propter nimiam indigentiam intra Samariam veniret octuaginta denariis argenteis caput asini, & quinque denariis Hebraei columbini stercoreis sextarium vice condimenti emerent: nihilque magis vetebatur Rex, quā ne quis fame adactus & non ferens inopiam, urbem hostibus proderet. quamobrem per singulos dies ipse obibat mœnia & exuebias, dispiciens ne quis in urbem clam admitteretur, & singulari diligentia huiusmodi occasiones adimens. Cūque mulier quzdam exclamasset: Misere domine: putas eam aliquid cibi petere. commotus ira malè precatus est ei, negās sibi esse vel areas vel torcularia, vnde ipsi impartiri possit aliquid. illa verò dicente, nihil se eiusmodi petere, nec ob cibum molestam esse, sed vt libenter inter se & aliam mulierem finiat: iubet quid rei sit exponere. Mulier bait, se cum amica quadam vicina pactam, vt quandoquidē nullū aliud adit contra famem remedium iugulatis infantibus (nam utrique erat filiolus) vnum atque alterum diem cibo se alerent. Se prius suū occidisse, quo hesternā die consumpto in communem alimoniam, alteram illam mulierem à pacto discedere, & suum abscondidisse filium. Percussus vehementi dolore Ioramus vestem sibi confecidit, & exclamans: hoc demum defuisse ad calamitatum summam, ira contra prophetam accenditur, tollendum dictitans qui in tantis malis nullum dignaretur à celesti numine impetrare subsidium: confestimque mittit qui se immolaturū caput illi ampuet. Ea ille quidem ad eandem

An. mundi
3050.

Ante Christi
natum
914.

Hedio &
Ruffin. ca-
pite 4.

Samaria à
Syris ob-
fissa.

Tametsi in
Samaria tā-
ta, vt mu-
lier mulieris
filium come-
deret.

Ioramus
Eliſſo mori-
tū
1. Reg. 7.

An. mun.
di 3050.Ante Chri-
stum na-
tum 914.

4. Reg. 7.

eius properabat, Elisæum verò Regem ita non la-
tuit, sed domi sedens cum discipulis, Ioramus,
inquit, homicidæ filius misit qui caput mihi adi-
mat, nunc aduentum eius observa, ut dum e-
rit pro foribus opponatis vos, & obiectis fori-
bus illum temoremini, mox enim Rex ipse ade-
xit, mandati iam pœnitens. Illi ita ut iussi sunt,
hominem venientem excludunt, moxque Ioramus
ad se reuersus & veritus ne cædes acceleretur,
quantum potuit, ad Elisæum properat, interuentu
suo cohibitus, missum à se hominem, & vacè pe-
riclitantem seruatus, quod ut ventum est, incusa-
re eum cœpit, quod in tantis calamitatibus se
cum ciuibus despiceret, nec vllum à Deo pete-
ret remedium. Tum propheta promittit in cras-
tinum eadem hora qua tum Rex ad se venerat
futuram magnam rem ad victum necessariam a-
bundantiam, ita ut publice in foro vno siclo veni-
ret satum similæ, & vno æquè siclo duo sata hor-
dei. His dictis Rex cum suo comitatu supra modum
exhilaratus est, propter expertam toties prædictio-
num fidem tum quoque nihil addubitans, & præ-
sentem difficultatem ipse futuri subleuans, ami-
cus autem quidam regis, tertium copiarum eius
patti præpositus, cui tum Rex forte familiariter
imcumbebat, Non credibilis, inquit, pollicertis
mi vates, & sicut absurdum sit sperare similæ ac
hordei pluviam, ita nec quod tu dicis, mihi sit ve-
risimile. Tū propheta, Videbis ipse, ne dubita,
sed videbis modò, non frueris etiam. Hæc prædi-
ctio effectum talem habuit. Mox erat apud Sa-
maritias, ut lepra imputati extra moenia dege-
rent: & tum quoque quatuor numero hac de
causa extra portas habebant domicilium. Hi
cūm propter sentientem famem nihil ex vrbe ci-
borum acciperent, & siue in urbem reditus daretur,
siue domi se continerent, fame sibi pereunda-

dum

dum certo intelligerem, decreuerunt se hostibus cōmittere: vt siue eis parceretur, viuerent, siue scire hostis mallet, ce=è leuius mortis genus incurrerent. Hæc sententia postquam comprobata est, noctu eunt in castra hostiū. Ea nocte Deus Syros exterruit: immisso in castra eorū a fugā hostiū quasi currum & armatorum aduentum, adeo vt crescente magis ac magis suspitione, consternati ē totis castris ad regem suum concurrerent, dicentes adesse Reges à Ioramo conductos, Regē Egypti & Regē insularum. Iam enim exaudiri eorum strepitū. Hæc nunciantibus Adadus credidit, quod & ipsi aures inani sonitu pulsarentur vtceteris, & per summam trepidationem omnes sine ordine ad fugam se expediū, relictisque intra castra & equis & iumentis & diuitiis maximis totā spem salutis in fugiendo collocant. Leprosi b verō illi Samaritæ venientes in castra Syrorū in ipso valli aditu ingens silentiū & magnā rerum copiā deprehendunt, progressisque vterius ad vñ quodpiā tentorium delati, postquam ne vnam quidem adesse viderunt, refectionem primum cibo ac potu, veste & multo auro se onerant, eam prædā extra vallū elatum in quodam loco abduunt: mox aliam tentorium aggressi faciunt similiter vt prius: idque quater fecerunt, nemine interim conspecto. Vnde facile coniecturæ de abitu hostiū, damna bāt suam negligentiam, quod hæc non Ioramo & ciuibus indicassent mox à principio, quo propter ad moria Samaritæ properant, & in clamatibus custodibus discessum hostiū eis significant. Illi porro excubitoribus regis idem renunciant. Rex cognito negotio amicorū & ducum consilium aduocat, ait rem sibi suspectam. ne astu, simulato abitu, Syri sibi insidias stuant, desperantes videri sibi expugnati

b Leprosi Samaritanii hostiū castra deserunt, id significant.

Anno mun-
di 3055.
Ante Chri-
stum 909.

Explorato-
res.

Castra ho-
stium à Sa-
maritanis
diripiuntur.

Veritas o-
culorum
Dci.

posse: ut si ad diripienda castra, quasi fuga de-
serta procurrant, repente coorti casis direpto-
ribus urbem etiam facile occupent, quare suam
sententiam esse, ut diligenter eam contra As-
dias muniant, & cauti sint, neque temerè credi-
ta fuga hostium procurrendo periculo se obli-
eant. Hoc consilium quidam laudavit ut pru-
dens: addiditque sibi videri mirrindi duos e-
quites qui omnia Iordanem usque explorent:
qui si forè intercepti, cautiore fore ceteros
ne & ipsi temerè progressi circueantur, nec
duorum equitum fore gravem iacturam, quos for-
tassis alioquin fames absumeret, id Regi placuit,
& cuestigio misit, qui omnia dispicerent. illi re-
nunciant nihil se per viam reperisse hostiū, sed
passim iacere arma iactata, & frumentum, reli-
quasque sarcinas, quo expeditiores fugerēt. his
auditis Rex multitudinem ad castrorum dire-
ptionem emittit. nec fuit vulgaris praeda, sed au-
ri & argenti pluitimum, & varia iumentorum ge-
nera, præterea tantum inveniunt frumenti at-
que hordei numerum, quantum nec in somnis
sperare poterant, ut mox omnes præteritæ fa-
mis obliuio caperet. tanta enim fuit abundātia,
ut duo fata hordei sileo emerentur, & eodē pre-
cio satum similæ, iuxta Elisæi vaticinium. satum
autem continet modium Italicum & dimidium,
solus autem hac copia non est adiutus præfec-
tus ille tertie partis militiæ. constitutus enim
ad portam à Rege, ut cohiberet proventus mul-
titudinis impetum, ne se invicem conculcando
obtraherent, ipse hoc passus est, atque ita interit,
quemadmodum Elisæus prædixerat, cum præ-
nuncianti annonæ abundantiam nollet crede-
re. Rex autem Syrorum Damascus reuersus
incolumis, ubi cognovit quinittus immisso cet-
tore se unā cum exercitu in fugam coniectum,
& vanum

& vanum fuisse quod aduentu hostium cre-
diderant, ratus omnino aduersum se habere
numen per animi ægritudinem in morbum e-
tiam corporis incidit. cumque b per idem
tempus Elifæus Damascum inuiferet. hoc co-
gnito fidissimum è familiaribus suis Azaëlem
honoris causa ei misit obuiam, non sine mune-
ribus, scitaturum quisnam futurus esset mor-
bi exitus, & nãm euasurus esset hoc pericu-
lum. Azaël assumptis xl. camelis quicquid opti-
mum ager Damascenus fert, & quisquid in re-
gia fuit eximium, in eos imposuit: & obuiam fa-
ctus Elifæo, reuerteretur eum salutem, dicens scab
Adado Rege missum, ut offerret ei munera, &
de morbo consuleret, num quod leuamen spe-
rare debeat, propheta nuncio nihil mali renun-
ciare iussit, tantum e. monitum Regem indi-
cat. id famulus regis dolenter accepit. Elifæus de Adadi
uerso se habebat, & multis manabat lachrymis, pro-
spiciens quanta mala passurus esset suus popu-
lus post Adadi obitum. Azaële deinde rogante
causam erigens, heu, inquit, quod me Israelita-
rum miseret, tam multis à te afficientur cladi-
bus. nam optimos ex eis interficies, & multissi-
mas eorū vrbes incendes, & infantes ad saxa al-
lides, & dissecabis prægnantes mulieres. Azaële
verò dicente, & vnde mihi vires ut hæc faciam,
ait sibi diuinitus significatum, quod ipse regnau-
rus sit in Syria. Atque ita Azaël reuersus ad suū
dominium, melius enim habiturum nunciat: &
sequenti die rei vido in eum infecto, præfo-
cavit à se regni occupat, vir alioquin strenuus &
gratiosus apud Syros & Damascenorum mul-
titudinem: quo factum est, ut vique in præse-
ntes tẽpus, tam Adadus quàm Azaëleius successor di-
uinis apud Syros colantur honoribus, tum pro-
pter aliam beneficentiam, tum quia magnifice

Ann. mundi
3055.
Ante Chris-
tum nat.
909.

a Increduli-
tati pana.
4. Reg. 8.
b Elifæus ab
Adado agro
tam e consu-
litur.

c Patricinū
de Adadi
regno Azae-
li tradendo.

Hedio &
Ruffinus.
Cap. 5.

An. mundi
3055.

Ante Chri
nat. 909.

4 Reg. 3.

a Ioramum im
pictas.

b Ioramum
in apoftea.

c Ioramum
lora ab Elia
per litteras
accusatum.

templis extructis Damascenorum urbem or-
natiorum reddiderint, eorum enim effigies quo-
tidianis pompis honorant, & antiquitatem in-
stant, neſcientes quod non admodum ſint ve-
teres, & nondum centum ſupra mille anni ab
eorum ætate interceſſerint. Caterum Ioramus
Iſraelitarum Rex audita morte Adadi, à conti-
nuis paoribus reſpiravit, lætus tandem aliquan-
do licere ſibi in pace vivere. Alter ^a verò Iora-
mus qui Hieroſolymis imperitans eodem vt di-
xi nomine cenſebatur, mox vt principatum in-
iit, à cædibus fratrum & paternorum amice-
rum poteſtatem auſpicatus, videbatur cum Iſ-
ſacharius Regibus certamen ſuſcepſiſſe, ne infe-
rior haberi poſſet, quantum ad impietatem at-
tinet, nactus ad hoc magiſtrum idoneſ Gotho-
liam uxorem: quæ fuit Achabi ſiſta, à qua ex-
ternorum numinum cultum didicit. Et quoniam
Deo certum eſſet ſeruire quæ Dauidi promiſe-
rat, Ioramus tamen indies nouis ſuperſtitioſiſ-
bus irritare eum, & populi religionem deſecrare
non deſiſit. Accidit ^b interea vt Ioramum ab-
ſoluto hæſtenuſ paruerit, & nouo in æuſ ſediſ
impoſito: quam iniuriam victor Ioramus cum
equitatu, qui tum ad manum erat, & turribus in
Ieruzam noctu irrupit: & exuſtis vicis horre-
mis, non eſt auſus ulterius progredi, nec tamen
hac expeditione quicquam proſecit, niſi quod
plures deſectidnes ſecutus ſunt, ex utriusque
cius inguin & illis qui Labiam regionem inco-
hant. Tantaſ autem fuit hominis furor, vt adgo-
ret populum lucos in edlis montibus ſitos cõſ-
cendere, & aliena numina colere. Cui ſic inſa-
nienti & præter obliuſ inſtituti patrij, aſſertus
ab Elia propheta epistoſa, vindictam Dei mi-
nians, quod contempſiſſet patrum ſuorum exem-
plo,

plō, ad secundam Israeliticorum impietatem
se contulerit: nec hoc contentus etiam Iuda-
eum & Hierosolymorum ciues impulerit,
relicta patria religione, ad externos ritus des-
cendere, & effigies hominum colere, quemad-
modum & Achab sibi subditos compulerat.
ad hæc quod fratres & alios viros bonos ac iu-
stos interfecisset. poena etiam qualis immine-
ret in eisdem significabatur literis, hostilis ma-
nus quæ in populum Regis & domesticam fa-
miliam deluere: nec liberis parcens nec vxor-
ibus. ipsam quoque lento ventris profluui-
o verxam, intestinis simul paulatim effluen-
tibus, sed per hoc peccatum agnoscentem,
miseram effusuram animam. atque hoc fuit
argumentum epistolæ, quæ illi Eliæ nomine est
reddita.

*Exercitus Ioram delitur ab hostibus, & filij
perimuntur, unico excepto, postremo
ipso misera morte
soluitur.*

CAP. III.

NEc multo post exercitus Arabum qui uer-
sus Ethiopiam incolunt, cum aliis barbaris *contra Iora-*
Ioram regnum innadit, qui & regionem om-
nem, & ipsam regiam diripuit, iugulatis etiam *num cup-*
vxonibus eius ac liberis. vnus tantum fuit su-
perstes, ægre elapsus è manibus hostium, Ocho-
zias nomine. post hanc publicam calamitatem *2. Paral. 25.
b Mori Ie-*
& ipse in morbum incidit, sicut ei iam ante
predictum fuerat. malum in ventrem eius in-
greditur, ut manifesto diuinæ iræ iudicio misera-
biliter periret, videns quotidie per ventrem
intestina defluere. quin & populus insultauit e-
jus cadueri. facile inde coniectans quam inoi-
sus Deo fuisset homo nefarius, nec cum Regno

*An. mundi
3060.
Ante Chri-
st. 904.*

Anno num.
di 3060.
Ante Chri-
stum nat.
904.

funere dignatus est, nec paterno monumen-
to intulit. Vixit annos quadraginta, regna-
vit octo. populus Hierosolymitanus Ochoziam
in paternum solum imposuit.

*Damascenorum Rex Israelitarum Regem
bello impetit.*

CAP. IIII.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 6.
a Ioram ex
peditio in
Ramatham
4. Reg. 9.

b Ieu in
Regem un-
gitur, Deo
sic mandan-
te.

Israelitarum autem Rex Ioram sperans post
Adadi mortem Ramitham Galaditicam urbē
se posse recipere, magno prius facto apparatu,
exercitum ei admouet. In ea oppugnatione sa-
gitta ictus à quodam Syro non lethaliter, in Aza-
tam urbem se recepit curandi vulneris gratia,
relictio in obsidione Ramathæ toto exercitu,
cui Ieu Amasis filium præfecerat, qui illam vi
expugnatam recepit. erat autem ei propositum
percuratio vulnere Syros bello aggredi. Interea
Elisæus dato vno è discipulis suis tacto oleo, mi-
sit eum Ramatham, urbē eo delibutum Ieuem Re-
gem appellaret, diceretque se autoritate diui-
na Regem eum eligere, mandatis etiam qui-
busdam aliis, iussit eum fugientis morte iter face-
re, nemine abius eius confesso. Ille ubi ad desti-
natam urbem peruenit, offendit Ieuem fortè se-
dentem medium inter duces exercitus, ita vt E-
lisæus fortè prædixit: accedensq. ad illum, ait
se cum eo velle colloqui. & cum surgens se-
tus ipsum esset in conclave. iuuenis de pro-
ptu gleum in caput eius effudit. Deus, inquit, te
Regem elegit in perniciem Achabi generis, &
vt viscatis prophetarum eius sanguinem, qui à
Iezabela contra omne fas occisi sunt: vt quem
admodum prius Hieroboam & filij ipsius Na-
badi, ac mox Basani fataliter propter impietatem
interire funditus, ita nunc nullum semen ma-
neat reliquum ex Achabi genere. Atque hæc
locutus

locutus è conclauì se protripuit, nolès à quoquà
 conspici. Ieus autem statim in confessum ducè
 rediit. Percontantibus autem illis, què de causa
 venisset is iuuenis, & insanum videri dicenti-
 bus rectè, inquit, coniecturam facius. nam insa-
 ni verba locutus est. illis verò magis etiam ex-
 poni sibi quid esset orantibus, regnū populi sibi
 à Deo delatum, ait illum dixisse. Hæc vbi prolo-
 cutus est, vnusquisque docum detraxit sibi pal-
 lium, quibus congestis in speciem solij, & ipso
 superimposito, tubis & cornibus iusserunt signa
 canere, Ieam nouum Regè consalutantes fau-
 stis acclamationibus. Ille decreuit cum exercitu
 Iezraelam urbem petere, vbi tum, vt iam dixi-
 mus, Ioramus curabat vulnus quod in Rama-
 thensi oppugnatione acceperat. Venerātque ed
 per officium cognationis etiā Hierosolymorū
 Rex Ochozias, quodd esset sororis eius filius, vt
 quomodo se habeat vulnus inuideret. Quos vt
 Ieus repentino accessu opprimeret, edixit vt è
 suis militibus nemo Ioramo indicium faceret:
 hoc enim eximium fore argumentū quodd bo-
 na fide regnum sibi d-tulerint.

*Ioramus à Ieu magistro equitum, cum tota stirpe
 occiditur. Et cum eo Hierosolymitanus
 Rex Ochozias.*

C A P. V.

Militēs verò Ixi imperata faciunt, & omnes à Iorami ca-
 vias obsident, ne quis ad Ioramū, illis in-
 scitis, petuenire, & quid agatur re. ūciare valcat.
 Ieus interim stipatus equitū lectissimis, ad Iez-
 raelā sublimis cultu properè vehitur. quo iam
 appropinquante, speculator à Rege constitu-
 tus, vt venientes in urbem obseruet, vbi vidit
 Ieam cum turmis aduehi, tenuit Iora-
 m o adueniunt agmen equitum. ille cunctigē

*An. mundi
 3060.*

*Ante Chri-
 stum nat.*

904.

*Anno mūdi
2060. Ante
Christum
nat. 904.*

misit quendam equitem qui occurrat & cognoscat quisnam veniat, ad quos ubi accessit eques, rogat quid agatur in exercitu. Regem enim scire cupere. Ieus iubet illum nihil de hac re esse sollicitum, & ut sequatur se cum aliis hoc speculator cum vidisset, renunciat Ioramo equitem illum admixtum agmini iter facere cum illis, mox & alterum à Rege missum Ieus idem iubet facere, ut verò & hoc per speculatorem Ioramus didicit, postremò ipse consensu curru cum Ochozia Hierosolymorum Rege, quem non cognatum inuifendigitatia illò venisse diximus, exiuit illi obviam. nam lenè & composito agmine Ieus incedebat. Hunc Ioramus in suburbano Nabuchi nactus, rogat satim saluæ sint res in exercitu à quo amarulento conuicio exceptus, & veneficæ meretricis filius appellatus, facile cogitans nihil sani eum habere in animo flexis habenis cepit fugere, dicens Ochoziam, circumuentos se dolo ac insidiis. Ieus verò sagitta per cor transfixum de curru cum precipitat. mox Badaco tertiiæ partis exercitus præfesto imperat, ut cadauer Iorami in Nabuchi agrum proiciat, prophetiam Elie in mentem reuocans, quæ patri huius Achabo prædixerat, fore ut aliquando ipse & eius familia in eolo co pereat. id enim se tum ex ore prophetæ audisse, cum post tergum Achabi in eodem curru sederet. id quod etiam ita, ut prædictum fuerat, evenit. Cæterum Ioramo, Ochozias suæ quoque salutis metuens, currum in aliam viam deflexit, latere se Ieum existimans. At illè affectus cum ad quandam cliuon, fugitua istius fauciat, qui relicto curru, equum properè conscendit, & continuato cursu delatus est in Margedonem oppidum, ubi paulò post ex eo vulnus re mortuus, relatusque Hierosolyma, illic sepulchrum.

*a Peritis
vaculorum
diurnorum.*

*b Ochozia
Regis Hiero
solymitani
mori & se
pulchrum.*

re mortuus, relatusque Hierosolyma, illic sepulchrum.

pultus est, cum regnasset anno vno, patre suo longè sceleratior.

Anno mun-
di 3060.

Ieu inter Israelitas regnat apud Samariam, & post eum vsque quartam generationem eius progenies.

Ante Chri-
stum natum
904.

CAPVT VI.

I Eus verò veniente Iezraelam, Iezabela or-
a Exempla
natu regio stans in turri ôseruum egregium, vltimis di-
inquit, qui dominum suum occidit. Ille suspi-
ciens rogauit eam quznam esset, habens ad se
descendete. tandem eunuchis ipsius imperat, vt
Iezabela val-
eam de turri dent præcipitem, quæ inter ca-
dendum cruentatis mœnibus, vbi solum atti-
git, ab equitibus conculcata & obruta perit.
post hæc Ieu ingressus regiam cum amicis refe-
cit se ab itinere, mandauitq. Iezabellæ famulis vt
eam sepelirent in honorem generis, quòd nata
esset è Regibus: qui nihil reliquum inuenerunt
de cadauere, præter manus & faciem, consum-
ptis cæteris à canibus his auditis Ieus admiratus
est Eliæ mentem diuinam, qui eam Reginam in
hac ipsa vrbe malè perituram prædixerat. Et
quia b Septuaginta libri Achabi apud Samariam
educabantur, binas eò literas Ieus, alteras ad e-
orum prædagos, alteras ad vrbis magistratus,
misit: in quibus hortabatur, vt quandoquidem
arma, viri, & currus illis non decissent, creato ex
eò numero Rege, qui per iracundiam maximè vide-
ri possit idoneus, in domini interfectores vindi-
cent sâ faciebat, vt experiretur quomodo Sa-
maritarum erga se animati essent. Magistratus au-
tem & prædagi, lectis literis, extimuerunt, &
cogitantes se huic, qui duos maximos Reges
oppresserat, esse impares, rescisecerunt, ipsum
esse dominum, se verò imperata eius paratos fa-
cere. Ite cursum resciscepit, ergo Achabi filio-

4. Reg. 10.
b Achabi
70. libri Sa-
maria tunc
cidati.

An. mundi
3060. *Ante*
Christ. natū
904.

rum capita præfisa ad se mitterent. Tum magi-
stratus accersitis adolescentum altoribus impe-
rant, ut occisis illis, præfecta capita ad seum trā-
mittant. illi enim miserti iussa pegerunt, &
congesta in vasis quibusdam plexilibus capita
Israeliam miserunt. Quæ cum eo perlata essent
renunciatur cœnanti cum amicis Regi, adesse
Achabi filiorum capita. ille ante portam ex v-
troque viz latere aceruos ex eis iussit constitui:
quo facto diluculo ad ea visenda progressus,
vertit se ad populum, et si ego, inquit, cum co-
iuratis Dominum meum interfeci, istos omnes
quis interfecit? Volēbātque eis persuasum, quæ
quid Achabi generi accidisset, non volente so-
lum, sed prænunciante etiam Deo factum, qui
hoc fore iam ante per Eliam vatem ostēderat.
Deinde^a occisis quotquot etiam apud Israelitas
ex ea cognatione inuenirentur, versus Samariā
iter ingressus est. Et b cum incidisset in cognā-
tos Ochoziz Regis Hierosolymorum, cogauit
quonam tenderent: aiunt se venire salutatum
Ioramum, & cum eo Regem suum Ochoziam.
nesciebant enim verumq. ab eo necatū. ille hos
quoq. comprehensos iubet interfici, duos & quā-
draginta numero. Paulo post occurrē ei viz bo-
nus & iustus, nomine c Ionadab, verus amicus
ipsius: qui post mutua salutationem multis
verbis prædicauit eius facinora, quod ex senten-
tia Dei fecerit omnia, dum impiam Achabi fa-
miliam extirpat radicitus. Deus verd suauiter ei
concesso curru, quo ipse vehebatur, simul iē-
raret: Samariam. Visurum enim quod nemini
malo parcere, sed falsos vates ac Sacerdotes, qz
populo seducto, autores fuerint, relictā patriā:
ligione, externa sacra suscipiendi, ad vnum sa-
nes supplicia dederet, iucundissimum spectaculo
hic fore vizo bono, inspicere malos danies me-

tas pœnas ante actorem scelerum. Paruit Regi
 Ionadabus, & eodem curru cum eo Samariam
 peruectus est. At Ieus quantum cognatorum A-
 chabi, diligenti inquisitione facta, inibi reperit;
 omnes ad mortem adegit, cùmque cuperet ne-
 minem à falsis Prophetis & Sacerdotibus pro-
 fanis euadere, dolo vniuersos circumuenit. Cõ-
 uocato enim populo, ait se omnes Achabi reli-
 giones duplicare velle, idque vt ex sententia Sa-
 cerdotum ipsius & Prophetarum fiat, debere
 omnes eius ordinis ad se conuenire. Celebran-
 dum enim solennibus victimis diem festũ Ba-
 li, quo nomine Achabi Deus vocabatur, ab ea fe-
 stiuitate si quis Sacerdotum abfuerit, capitalem
 fore dimissus deinde per omnem Israelitarum
 diuisionem qui Sacerdotes ad statum diem Sa-
 mariam deducerent, iussit omnibus vestes do-
 nari, eas cùm accepissent, venit in ædẽ ubi erant,
 Ionadabo etiam comitatus, & adhibuit qui seru-
 zarentur, ne quis alienus admixtus sit: nolle se
 dicens vt sacris eorum alienus ac profanus vllus
 sese ingerat, illis verò negantibus quenquam ta-
 lem adesse, & iam sacra parantibus aggredi, for-
 ris octuaginta viros è fidelissimis armati: quibus
 mandat, vt pseudoprophetas omnes interimãt,
 & patios ritus tam diu neglectos vlciscantur, in-
 terminatus quicunque aliquem eorum elabi
 permiserit, vicarium pro illo moriturum. Illi ve-
 rò omnes ad vnum necauerunt, & regia ipsa in-
 censã urbem externis sacris profanatam purifi-
 cauerunt. Iste b Bal Tyrionum Deus erat, quem
 Achabus in gratiam Ithobalis Tyrionum ac Sy-
 doniorũ Regis soceri sui coluit, templo ei Sa-
 marie dedicato, & Prophetis cum reliquo cultu
 assignatis huius sacris abrogatis Ieus, aureas ta-
 mẽ vacas Israelitis adorare permisit. Nec tamẽ
 ingratis Deo fuit eius in impijs animaduersio,

Ann. mundi
 3060.
 Ante Chri-
 stum natum.
 904.

a Baalitarũ
 maffatio.

b Bal Ty-
 rionũ Deus.

c Ieu posse.
 rã Regnam
 promissum.

An mundi

3060.

*Ante natum**Christum*

904.

qui per Prophectam suum significavit, per quatuor generationes posteros eius apud Israelitas regnatos.

Gotholia per summum nefas Hierosolymis regnum occupat, qua post sextum annum casa Pontifex Och. 7. filium Regem constituit.

CAP. VII.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 7.

4. Reg. 11.

*a Gotholia**omne semen**Regum col**lit, vno solu**mado Ioase,**Ozechia fi**lio servato.*

Dum Ieus homines nefarios in hunc modum persequitur Gotholia Regis Achabii filia comperta filij morte & generis sui perniciē, decrevit etiam ē Dauidi familia neminem superstitem relinquere, ne quis huius sanguinis posthac Hierosolymis regnū obtineat: id quod quantum in ipsa fuit, perfecit. Servatus tamen est vnus Ochoziz filius ad hunc ferme modum. Erat Ochoziz getmana soror, Iosabētha nominē, pontifici Ioado nupta. hęc regem ingressa, cū inter exsorum cadavera latentem nutritici opera anniculum puerum Ioatham deprehendisset, ablatum furtim domi in suo corticulo addidit & solo marito concilio sex annis in templo clamavit, quam dū Gotholia Hierosolymorum & duorum tribuum regnum tenuit. Septimo demum anno Ioathas cum quinque centurionibus coniurat, vti communicatis operis, atque demptum Gotholiz regnum ad puerum transferant: datāque & accepta silentij fide spei pleni negocium hoc modo aggrediuntur. ceteri Iones Ioado ad hoc sacinus aditici peragrata tota regione Sacerdotes ac Leuitas, & aliquot in suis tribubus potentiores Hierosolyma nomine Pontificis euocatos secum adducunt. ille habere se vtile Reipublicę consilium ait, aperueruntque eis, si id apud se continere velint opus enim esse non silentio tantum, sed etiā auxilio.

Cumque

Cumque Sacramentum ab eis accepisset, tunc seposse quicquid vellet dicere, producto puero Davidici generis quem alebat. Hic est, inquit, Rex vester, ex illa natus familia, quam scitis Deum prædixisse regnaturam in perpetuum. Itaque censeo tertiam vestrum partem custodiam eius in templo agere, tertiam item omnia templi loca opportuna occupare: eam verò quæ superest, patenter portam, qua itur in regiam, feturare. reliqua verò multitudo in templo interius sit, neque quenquam eum armis intrare sinite qui non sit Sacerdos. præterea certos & Sacerdotibus ac Levitis selectos mandavit satellitij more strictis gladiis Regem stipare, & si quis armatus in templum irrumpere audeat, incunctanter occidere, & posito omni metu ferendi tantum Regis curam gerere. illi approbato Pontificis consilio, rem statim aggrediuntur. Iamque aperto armamentatio, quod David in templo instruxerat, distribuit centurionibus & Sacerdotibus ac Levitis quantum ibi hastarum invenit & phatetrarum, & si quod aliud armorum genus aderat. atque ita armatos templo circumdedit consertis invicem manibus, ut ab ingressu, quos interesse non oportebat, excluderent. adductoque in medium puero, corona regia caput redimitum, & innun-ctum sacro oleo Regem pronunciat. populus quoque gaudens simul & plaudens faustis acclamationibus vitam & victoriam novo Regi congeminat. Tumulus hic & acclamationes præter spem ad aures Gotholæ venientes effecerunt, ut vehementer perturbato animo cum suo satellitio profiliret à regia. Venientē deinde in templum ipsam quidem sacerdotes admittant, sed armatos eam sequentes arceverunt illi, qui ad hoc ipsum templum à Pontifice cix-

Ann. mand. 3067. *Ante*
Christ. natu. 897.
 a Gotholia
 pama.

comdati fuerant. Ceterum a Gotholia post-
 quam patrum vidit in suggestu stantem, redi-
 iturūque dorona regia, discissa veste sua, ma-
 gis clamore iubet interfici insidiatorem, & oc-
 cupatorem tyrannidis. Ioadus contra accitis
 centurionibus iubet mulierem arripi, ducique
 in torrentem cedronis, atque illic pœnas lue-
 re, neque enim fas esse templum veneficæ sup-
 plicio pollui. mandauit etiam, si quis ei con-
 tur ferre suppetias, & ipsum pariter interfici.
 Illi igitur quibus hoc demandatum est, edu-
 ctam extra portam malorum Regis illic inter-
 faciunt. Vt verò conspiratio contra Gotholiam
 succedit, Ioadus copuocato populo ac militi-
 bus in templum, omnes Sacramento ad fidem
 Regis adiecit, incolumitati ipsius tuendæ, re-
 b Rex & po gnisque augendo dauiros operam. eodem b
 pulus iura- iureiurando mox regem astrinxit ad diuini no-
 miento ad minis reuerentiam, & ad obseruantiam legum
 Dei cultum quas Moses cœlitis acceptas ad populum per-
 adstringi- tulit. post hæc ad ædem Bali sacram concurre-
 tur. tur, quam Gotholia cum marito Ioramo con-
 struxerat, in veri Dei contumeliam, & ad Acha-
 bi gratiam, eam populus a fundamentis diruit,
 & Mathanem qui tum sacerdotium eius tenuit,
 trucidauit. Templi c verò curam & custodiam
 c Restauratio cultus di- Sacerdotibus ac Leuitis, iuxta Davidis Regis
 uini. institutum, Ioadus commisit, insitque, ut bis
 singulis diebus solenne offerrent sacrificium,
 & iustum iuxta præscripta legis facerent. De-
 inde quosdam è Leuitarum numero ianitores
 ad custodiam templi constituit, ne quis pollu-
 tus posset intrò subrepere. Hæc ubi ad hunc
 modum disposuit, eam centurionibus & duci-
 bus, torbque populo, ex templo Iosum in Re-
 giam deduxit: cumque collocato in folio denuo
 alacriter acclamatum esset, populus ad epulas
 conuer-

conuersus festiuitatem per aliquot dies egit, omnibus seclerum mulieris eadem libenter ferentibus. Erat autem Iosus cum in Regnum adiretur, annorum septem, matre natus Sabia, ex oppido Bersabe oriunda. fuit autem legum & diuini cultus obseruantissimus, toto tempore, quo Iosus fuit superstes: duxitque uxores duas postquam etate maturuit, conciliante coniugium eodem Pontifice: ex quibus utriusque sexus liberos suscepit. Atque hactenus de Iosao quomodo elapsus ex insidiis Gotholiz, tandem regnum assecutus est.

Asael in Damascenorum Regem contra Israelitas, ac non contra Hierosolymitanas expeditiones.

CAP. VIII.

Asael autem Sytorum Rex bellum cum Is- Hedio & traelitis & Ieo Rege eorum gerens regionis Ruffinus trans Iordanem sitz orientales tractus vastauit, Cap. 8. qui à Rubenitis & Gaditis atque Manassitis co- 4. Reg. 12. 13. lebantur: nec non Galaditicam & Batanzam, ob Bellum omnia rapinis miscés & incendiis, ac ne ab homi- inter Asae- num quidem eade temperans quotquot in eius lem & Ieu. manus inciderent. Neque enim Ieus arcere eum à populationibus potuit, contemptor & ipse numinis religionumque & legum à maioribus per manus acceptarum toto regni sui tempore, quod fuit annorum 27. quo exacto mortuus apud Samariam est sepultus, Iosaa filio successore principatus relicto. Iosum autem Hierosolymorum Regem c instaurandi templi cupido e Instaura- subiit: vocatòque Pontifice Iosao iussit cum tia templi. per totam suam ditionem Leuitas & sacerdotes dimittere, qui in singula capita semiculi argenti exigerent in usum eius instauracionis, eò quòd sub Ioramò & Gotholia &

Anno mudi
3067. An-
te Christum
nat 897.

a Iosaf, viuis
te Iosao, pie
tai.

4. Reg. 12.

e Instaura-
tia templi.

Ann. mundi
3089.
Ante Chri-
stum nat.
275.

eorum liberis tuendi & faciendi templi cura
penitus abiecta fuerat. Pontifex verò hoc non
fecit, sciens neminem libenter argentum e-
rogaturum, sed anno regni vigesimo tertio Re-
ge incusante, quod voluntati suæ non obtem-
perasset, & iubente in futurum templi repa-
rationi prospicere, tale quiddam ad colligen-
dam pecuniam commentus est, quod non gra-
tuatim tulit populus. Arcam parauit ligneam,
in qua bene clausa vnum tantum foramen su-
perne reliquit. eam cum in templo iuxta altare
deposuisset, iussit quemque pecuniæ quantum
libet per foramen immittere, in templi in-
stitutionem conferendæ, id populus tulit æ-
quissimo animo, & multam auri atque argen-
ti certarim contulit. Arcam verò singulis die-
bus præsentem Rege exinaniebant scriba gazo-
phylacij & Sacerdos eius custos, numeratæque
pecunia & recondita, rursum vnde sustulerant
reponabant. & cum primum videretur colla-
tum quantum sat esset, Pontifex & Rex con-
duxerunt fabros & cæmentarios, & trabes ma-
gnas pulcherrimæ materiei comparauerunt in-
staurato deinde templo, quicquid ex collato
auro & argento superfuit, superfuit autem non
parum, id totum in crateras, cantharos, pocu-
la, & alia vasa insumptum est: insuperque quo-
tidianis sacrificiis altare adolebatur. atque hæc
tantisper dum Ioadas vixit diligenter accurata
fuerunt. illo autem post annum ætatis cente-
simum & trigessimum defuncto, & ob probita-
tem ac iustitiam insignem, tum quod Davidi-
que per Proci generis seruator fuisset, in Regum monu-
menta illato, Rex Ioadas pristina religionis cu-
ra facile descendit: moxque & primates populi
ad eundem modum depræuati sunt, vt nihil a-
pud eos potius haberetur quam contemptus iu-

Abasf. Ioadas
mortuo, im-
pietas, eius-
que per Pro-
phetam ta-
mentis.
Paral. 28.

ris ac iustitiæ. Deus verò indignatus propter
hanc Regis & cæterorum inutationē misit Pro-
phetas qui contestarentur eos, & à præsentis mi-
litiæ compescerent. illi verò tam infano affectu
eam complectabantur, vt neque exemplis ma-
iorum, qui propter contemptum legum cum
totis familiis perlerant, neque Prophetarum
comminationibus moti resipiscerent, & ad re-
lictâ honesta studia reverterentur. Quin & Za-
chariam Pôrisifici Ioadi filium Rex in ipso tem-
plo saxi iussit obui, oblitus patris eius bene-
ficioꝝ, tantum quia Propheta diuinitus con-
stitutus, pro concione populum & Regem ad-
hortatos ad iustitiam, graues pœnas illis mina-
tus est si moniti parere contemnerent. Mortuus
tamen Zacharias testem & iudicem Deum in-
uocauit, quodd pro bono consilio & patris sui
beneficiis, à Ioa mortis amarum præmium sibi
rependeretur. Nec diu debita Regi pœna dila-
ta est. Azael enim Syrorum Rex impressione in
regnum eius facta, & Gitta primom direpta at-
que euerſa, mox ipsam Hierosolymis desiden-
tem adortus est. Tum b Ioaſ conterritus omnes b
thesauros Dei priorumque Regum exhausti, & spoliati.
cum eis detracta templo donaria misit ad Sy-
rum, tanti pacem redians & securitatem, ne
oppugnatus in extremū rerum suarum diserti-
men adduceretur, ille tam ingenti pecunia
corruptus, vim exercitus à regia vrbe absti-
nuit. Ioaſ c tamen graui morbo implicitus, ami-
cis Zachariæ pœnas dedit, qui ne filius Pontifi-
cis maneret inultus, per insidias eum sustule-
runt. Sepultusque est Hierosolymis, nec tamen
propter impietatem dignus habitus, qui Regiis
monumentis inferretur, cum vixisset annos
quadraginta & septem.

Anno mudo-
di 3105.

Ante Chri-
stum natum
869.

a Zacharias
lapidatur.

Templo
spoliati.

c Ioaſi sub-
latio.

Ann. mundi
3089. Ante
Christum
nat. 875.

*Amasias Rex Hierosolymitanus exercitum contra
Idumaeos & Amalecitas ducto
victor euadit.*

CAP. IX.

4 Reg. 14.
a *Amasias
Rex Hiero-
solymita-
nus.*

b *Vires re-
gni Israeli-
tici frustra,
& a Deo re-
saurata.*

c *Ioas Israe-
litarum &
Samaritanarum
Rex.*

IN Regnum successit ei filius Amasias. Anno autem Ioasi vigesimo primo, apud Israelitas & Samariam Ieo successit filius Ioazas, in quo principatu exegit annos 17. patri nequaquam similis, sed magis primis eius regni Regib. impiis, qui palam omnem contemptum caelestis numinis præ se tulerunt. Huius b copias Rex Syriæ tantopere attriuit, vt ex numerofo exercitu non plus quam decem millia pedum, & c. & a Deo re- quites quingenti superessent: qua expeditione multas magnas vrbes illi ademit, & hostium non mediocres strages edidit. Hæc autem Israelitis acciderunt secundum Elisæi vaticinium, quod tempore Azaeli etiam prædixit, quod necato Domino Damasci ac Syriæ regnum esset occupaturus. In hac temporum difficultate Ioazas ad preces & supplicationes confugit, orans Deum, vt se è manibus Azaelis liberet, nec ab eo subigi patiatur. Deus autem, qui non solum perpetuam innocentiam, verum etiam respicientiam fauore complectitur, & eum perdere possit, si velit, castigare mauult, exoratus eripuit eum è belli periculis: & regio pacem nacta ad pristinum felicitatis statum breui rediit. Post obitum Ioazz c Ioas filius regno Israelitarum apud Samariam potitur, trigesimo septimo anno regni Ioæ, regnantis in tribu Iudæ: nam & iste eodem quo Hierosolymitanus nomine vocabatur: tenuitque regnum annis 16. Hic optimus vir erat, nihil paterni ingenij referens: & cum Elisæus iam admodum senex in morbum incidisset, vltendi causa eum adiit: quem admodum

maduerens extremum spiritum ducere, & flere
 coepit & lamentari, patrem & clypeum appelli-
 tans: quod eo viuo armis contra hostem opus
 non fuerit, sed ipsius prædictionum beneficio
 semper inuicti euaserint. Nunc illum è vita di-
 soedete, se verò exarmatos Syris & aliis hosti-
 bus oblici, quamobrem adempto tali præsi-
 dio, sibi quoque optabilius vñ cum illo hanc
 vitam relinquere. His a querimonis motus E-
 lisæus, Regem consolatus affert arcum postu-
 lat, cūque Regem iubet intendere: deinde
 iniecta in eum manu iubet iaculari, & cum e-
 missis tribus telis destitisset, h, inquit, plura
 dicis, missiles, poterat totum Syrorum regnum ex-
 scindere. nunc qui tribus solis contentus fui-
 sti, totidem præliis vinces Syros, & regionem
 quam tuo patri ademerunt, recipies. His au-
 ditis Rex abiit, & b Propheta paulo post de-
 functus est, vir in gloria iustitiae, & citra, egn-
 tueriam, Deo longe carissimus, multa enim
 & miranda diuinæ mentis argumenta exhibuit, ip-
 sius memoria apud Hebræos durat clarissi-
 ma, sepulchro etiam honoratus est magnifico
 quale decuit hominem numini diuino acce-
 ptissimum. Contigit autem aliquando, ut la-
 yones occisi à se viatoris cadauer in monu-
 mentum eius abdarent, quod mox requirit à
 contactu prophetæ corporis. Atque hæc fue-
 runt & viui & defuncti vatis opera. Azæle au-
 tem Rege extincto, ad Adadum filium Syriæ
 regnum hæreditario iure peruenit. Huic c
 Israelitarum Rex tribus præliis victo omnem
 eam regionem absculit, quæ vrbes ac vicos de-
 patre ipsius captos complexa est: quod & ipsum
 Elisæus iam ante prædixerat postquam verò e-
 uam Iosæ f, sanctus est, Hieroboam eius fi-
 lius excepit imperium.

An. mundi
 303. Ante
 Christ. natū
 861.

Elisæ

moris, & ca-

mentū com-

niecti resu-

scitatio.

triplex

victio-

ria.

An. mundi
3106.Ante Chri.
nat. 358.Hedio &
Ruffinus

Cap. 9.

a Amasias

Hierosoly-

morū Reg.

4. Reg. 14.

Deut. 24.

Amasia victoriam de Iſrahelitis & Iudæ Regi-
corum reportata.

CAP. X.

Secundo autem anno Ios Regis Iſrahitarum regnum accepit Amasias Hierosolymis & in tribu Iudæ, matre natus urbis Regis ciue, appellata Iudan. miram autem in modum institutionem colebat, tamen ætate adhuc iuuenis. Regni administrationem exorsus à nece paternæ vindictæ, qui amicorum insidiis sublatus fuerat. cõsque omnes in potestatem redactus affecit supplicio, patens tamẽ ipsorum liberis, iuxta leges à Mose præscriptas: quæ iniquum censuit pro parentum culpis à liberis eorum poenæ reponere. Post hæc delectu habito in tribu Iudæ & Beniamitica, conscripto flore iuuentutis, ut pote ætatis annorum plus minus viginti, centuriones his copiis idoneos attribuit. deinde misit ad Iſrahitarum Regem, qui viginti centuriorum milia cõducerent stipendio talentorum argenti centum annuumerato. decernerat enim contra Aſſyrcitarum & Idumæorum, acque Gabilitarum gentes exercitum ducere. iamque propediem moturus erat in eos, cum b Dimisso interueniens Propheta c dimittere Iſrahitas Iſrahitarum. consuluit. esse enim hoc hominum genus impium, & cladem certam imminere oraculo se monitum, si talibus Rex utatur auxiliis. illi, qui, Deo fauente, vel modica manu deuinci possent hostiles exercitus. Rege autem agrè ferente, quia iam publicè stipendium Iſrahelitis numerauerat, hortatus est Propheta, ut Dei voluntatem sequeretur, quo propitio non de fore pecuniam. Alas itaque dimisit, præfatus se donare illis quicquid mercedis nomine accepissent, & cum domesticis tantum copiis contra

contra prædictas gentes profectus est. Quibus
 vno prælio victis, interfecit decem millia, & co-
 fidem millia captiuorum abducta in magnam
 partem quæ imminet Arabiæ, eo loco per ru-
 pes præcipitata necauit: atque ita victor cum o-
 ptima præda domum rediit. Interea viginti illa
 Israelitarum mercenariorum millia, ignominio-
 sam tali suam missionem, ac si pro inuiti dam-
 nata esset eorum opera, impetum in eius regnum
 faciunt, & progressi vsque Bethsemera, regionem
 populati sunt; abacto magno iumentorum nu-
 mero, cæcisque eribus colonorum millibus. A-
 masias vero post victoriam factus insolens, auto-
 rem eius Deum cepit habere contemptui, &
 pro eo venerari asportata de Amalecitis numi-
 na. Quamobrem à Propheta cōuentus est mira-
 ri se dicente, si hos Deos crederet, qui cultorib.
 suis nihil opis afferre valuerint, nec eos ab He-
 bræorum vitulos præstiterint, sed tanquam ad
 se non pertinentes cædi & captiuos trahi passi
 sint. quin & ipsos belli iure abductos inter reli-
 quam captiuorum turbam Hierosolyma perue-
 nisse. Rex his verbis ad iram percitus iussit illi
 hac de re esse quietum, minatus supplicium si ne-
 gociis alienis miscere se pergeret. tum ille, sequi-
 dem quietum dixit, Deum tamen ultorem hu-
 iusmodi nouitatibus non defore. Nec multo
 post Amasias felicitatem suam, cuius tamen au-
 torem Deum non agnoscebat, non capiens, sed
 fastu inflatus, scripsit Ioæ Regi Israelitarum,
 ipsius imperata faciat cum suo populo, sicut an-
 te hac idem populus maioribus eius Dauidi &
 Solomoni paruit: quod si nolit ultro facere offi-
 cium, bello esse decernendum de imperij iuri-
 bus. Ad hoc Ioas in hæc verba rescripsit. Rex
 Ioas Regi Amasie. Olim in eodem monte Liba-
 no oppressus erat & cardus, hic à cupresso si-

Ann. mūdæ
 3106. Anno
 Christi. nat.
 8, 8.

a Amasia
 de Idumæis
 victoria.

b Amasiam
 a Propheta
 propter Ido-
 latriam re-
 prehēditur.

c Amasia
 Hierosolyma-
 rum Regis
 in Ioanæ Is-
 raelitarum
 Regem en-
 pedio.

An. mundi
3106.
Ante Chri-
stum nat.
858.

illam petiit filio suo dari coniugem. Interim ba-
stia quædam superueniens conculcavit car-
duum. Hoc exemplum te moneat, ne maiora
quàm par est appetas, nève propter recentem de
Amalecitis victoriam elatus, & te & regnum
tuum incertæ committas alex. His lectis Ama-
sias magis etiam ad bellum concitatus est; Deo,
sicut fas est credere, instigante, vt tandem metis
tas impietatis pœnas exsolueret. Vbi verb in cõ-
spectum hostium venit, instructa virgine acie,
tantus repente pauor ac consternatio diuinitus
milites eius inuasit, vt priusquam manus conse-
rerentur iam terga vertterent: & aliis aliò diffu-
glentibus, desertus à suis Amasias in hostis pote-
statem venit: qui mortem illi minatus est, ni-
si efficeret, vt Hierosolymitz apertis portis se
cum victore exercitu admitterent. ea necessita-
te & vitæ amore adactus, persuasit ciuibz vt ho-
stem recipere. At ille ditutis ad recentiorum
cubitorum spacium, mœnibus, curru per id in-
terfictum triumphabundus inuectus est, captiuũ
præ se agens Amasiam: & hoc modo factus vr-
bis dominus, Dei thesauros abstulit, & quicquid
auri vel argenti in Regia repertum est, totum
asportauit, ac tum demum dimisso Regem euer-
sus est Samariam. Hæc Hierosolymitis contige-
runt anno regni Amasie decimoquarto. Appe-
titus tandem amicorum insidiis fugit in urbem
Lacheis: nec tamen euasit, illuc b quoque insecu-
tis insidiatoribus, à quib. interfectus est. Corpus
Hierosolyma relatum, & regia munificentia su-
neratum est. Tam miserum autem exitum ha-
bit propter nonatas religiones & pietatis con-
temptum, post exactum annum vitæ quinquage-
simum, regnã verò vicissimum nonum, Ozia fi-
lio regni succedere.

à Amasias
ab Israhela
rum Rege
captus: Hiero-
solyma di-
vius à & tem-
plum spolia-
tum.
b Amasias
vades.

Quomodo Oziā vicinas gentes subegerit.

CAP. XI.

Decimoquinto autem anno regni Amasie Hieroboamus Ior filius apud Israelitas regno positus est, quod per annos quadraginta obtinuit in eadem, qua maiores eius, Samaritæ regia. Hic Rex cum esset vehementer impius, totiusque idolis deditus, nihil sibi non permittens, Israelitis etiam innumeras calamitates attulit. Ei Propheta Ionas prædixit, quod deiectionis Syris, ditionem suam esset ampliaturus, prolatis eius terminis ad septentriones usque Amathem urbem, ad meridiem verò usque asphaltitem lacum. his enim olim terminis Chanana terra finiebatur, iuxta Iesu imperatoris definitionem. quo oraculo excitatus Hieroboamus, totos eos tractus ademptos Syris ad suum regnum addidit, nihil fallente Ionæ vaticinio. Sed quoniam pollicitus sum me bona fide res Hebræorum proditorum, non dissimulabo quid de hoc Prophetia in sacris codicibus inuenerim. Iussus benim Deo proficisci in regnum Nini, & ille prædicare, quod imperium illud petiturum esset, non ausus est hoc facere: sed putans se posse Deum effugere, consensu apud Iopen nauigio petebat. Tarsum Ciliciæ: exorta autem vehementi tempestate, ita, ut periculum esset, ne navis mergere tur, gubernator & nautæ, atque ipse etiam nauticus vota pro incolumitate faciebant: Ionas vero solus operito capite iacebat, nihil quemadmodum alij faciens. cumque turbantibus procellis fluctus magis ac magis crescerent suspicati aliquem e vectoribus esse in causa, decreuerunt sortito querere quisnam ille sit. quo facto, oris Prophetæ obtigit. petentantibus quis nā esset, vel quid haberet negotij, ait se Hebræum esse,

An. mundi

3120.

Ante Christum nat.

854.

*Hedio &**Rufinus**cap. 11.**4. Reg. 14.**a Ampliatio**regni Isra-**elici.*

*b Ionas d
Deo in Nini
regnum pro
ficiscens ius-
su nauigio
conscendit,
& in mare
precipitatur*

An. mundi
3116. *Anno*
Christ. nat.
818.

& Prophetam Dei maximi, consulitque ut ipsum in mare iacerent, si vellent præsens periculum euadere: enim esse propter quem tempestas sæuaret. At illi primum quidem non audebant hoc facere, impium facinus ducentes, hominem hospitem, qui vitam suæ fidei concedi disset, in tam manifestū exitiū mittere. tandem vigente periculo & nauim tantum non mergente, partim Prophetæ autoritate, partim suopte metu compulsi, in mare eum proiciunt. Et tempestas quidem sedata est. Ionam autem fortat

2. Ionas à Ceto diuoratus ac reuolutus Nini in prædicatione.

Ionas 2. c. 3. 4. Reg. 14. 25.

Hieroboami mors.

Ozias Rex Iuda.

à Ceto deuoratum post triduum in Euxinum pontum reuomitum, viuum & toto corpore illatum. ubi impetrata à Deo erratorum venia, ad Nini urbem profectus est. & cum in loco unde exaudiri poterat cōstitisset, prædicauit quod paulo post amissuri essent imperiū Asiræ: & cum hoc dicto abiit. Hæc de eo sic tetulimus, ut inuenimus in commentariis. Hieroboamus autem, exactis feliciter in suo principatu XL. annis, mortuus apud Samariam sepelitur, Zacharia filio successore. Ozias item successit Amasæ anno regni Hieroboami decimo quarto, & apud Hierosolyma duabus tribubus præfuit, natus matre Achia, ciue & ipsa Hierosolymitana. Hic erat natura bonus ac iustus, & magnanimus, prouidendisque rebus solers & industrius.

8. Ozia expeditio in Philistinorum, prælio dicto, & victor urbem eorum vi cepit, Gittam & Iambiam, & earum moenia diruit. alia deinde expeditione duxit in Arabas, Egypto vicinos: & condita vrbe ad mare rubrum præsidium in ea posuit.

2. Paral. 16.

suit. post hæc Ammanitis subactis, tributūque genti præfixito, & omnibus locis usque ad Egypti terminos in potestatem suam reductis, in posterū ad curā vrbis se cōtulit. quicquid enim morum vel vetustate labefactū erat, vel superiorum

aborum regum incuria, totum instaurauit: atque
 eam etiam partem, quam Israelitarum Rex, A-
 masia patre huius capto, dñserat, quando urbē
 victor ingressus est, his addidit non paucas tur-
 res centum quinquaginta cubitorum altitudi-
 nis: & arces aliquot in locis minus frequentatis
 ad tutelam disposuit: aquæ ductus quoque non
 paucos exstruxit. habuit etiam iumentorum
 aliarumque pecudum infinitam penē multitu-
 dinem, quòd regio esset apta pascuis. cūmq; ad-
 modum esset agriculturę studiosus, terram va-
 riis arborum cæterarumque plantarum generi-
 bus excoluit. habuit præterea selectorum mili-
 tum trecenta septuaginta millia, quibus præerat
 centuriones ac tribuni viri generosi & inuicti
 robore præditi ad duo millia numero: edocu-
 que exercitum phalangis ordinem struere in a-
 cie, & arma singulis distribuere, gladios, clypeos, &
 thoraces æreos, arcus etiam & fundas. præter-
 ea machinas fecit multas ad expugnanda oppi-
 da, quibus vel saxa vel tela emitteret, harpago-
 nes quoque & alia instrumenta his similia. Dūm
 que in his studiis & paratibus versatur, corrup-
 tus est arrogantia, & inflatus mortali potentia,
 immortalem illam ac sempiternam cœpit non
 magni facere, nec religionis nec pietatis admo-
 dum obseruans, ita ut ad paternā impietate vide-
 retur procliuior, ad quam & ille prolapsus fue-
 rat, quod fortunę fauorem, & perpetuos successus
 in rebus maximis moderatē ferre nescires.
 Hic cum venisset solennis festi celebritas, sum-
 pro sacerdotali habitu, ingressus templum ad au-
 seum altare Deo sacrificium facturus astiuit. Accu-
 rit eò mox Azarias Pontifex octuaginta sacer-
 dotū globo stipatus, & Regem compescuit, vocif-
 scrans, ac negans hoc illi fas esse, sed solis sacer-
 dotibus dari suffire, qui sint ex Aaronis genere.
 inbebaturque ut exires, & Deū talibus factis pro-

In mundi
 3150.

Ante Chrē,
 natū 814.

a 871a diuitia
& exor-
cium.

An. mundi
3170.

Ante Chri.
nat. 794.

a Olias vo
cationē suā
trāgressus,
punitur le-
pra, ob quā
vrbe cedere
cogitur.

uocare ad iram desineret. Tum ^a Rex commo-
tus mortem illis, ni quiescerent, minatus est. &
ecce ibi terra vehementer concutitur, filioq; su-
perne templo radius solis os Regis improbum
fecit, quod euestigio lepra contractum est. access-
it huic & aliud prodigium, quod eodem vitz
motu ante vrbē in loco, qui dicitur Erago, dimi-
dium montis ad occidentē vergentis reuulsum
& per quatuor stadia volutum, obiectu demum
orientalis montis cōstitit, obstructa via publica,
& opprellis ruina hortis regis. Sacerdotes verō
postquā in facie Regis lepram animaduenterūt,
diuinitus inflictam ei plagam indicauerunt, &
vt tanquam pollutus & imputatus vrbe cederet,
admonuerunt. at ille pudore calamitatis iam mo-
destior, paruit, superbiz cum impietate coniu-
ctz tam miserabili pena multatus. & cum ali-
quandiu priuatus extra urbem vixisset, filio lo-
thamo Rempubl. administrante, mortore tandem
confectus obiit anno ætatis sexagesimo octauo,
regni quinquagesimo secundo, sepultusque est
in suis hortis in monumento solitario. Israelita
rum ^b autem Rex Zacharias Hieroboami filius
vix sexto regni mense exacto ab vno ē suis pur-
puratis per doctum occiditur. Selesmus is fuit la-
bedi filius, qui occupata vacua Zachariæ eade re-
gia, trigesima post die malè partum regnū malè
perdidit. Manaemus ^c enim dux exercitus, qui
per id tempus apud Tharsam urbem erat, audi-
to Zachariæ casu, cum omnibus copiis propetē
venit ad Samariam, & prælio victum Selesmum
interfecit: dein autoritate propria sumptis regni
in signibus, Tharsam cum exercitu victore pro-
fectus est, oppidani verō obfirmatis portis no-
luerunt Regem admittere, at ille vt in defecto-
res sæuiens totum circumquaq; agrum vastauit,
& postremō urbem quoque vi cepit: & quod ef-
fecit

b Cades Za-
charia Re-
gu.
4. Reg. 15.

c Manae-
mus Israelitæ
Rex.

set Thapfenibus^a infensus omnes ferro con-
cit, ne tenera quidē iuati parcēs, & nihil sibi ad
extremā crudelitatem reliquum faciens, quē e-
nim ne in barbaros quidem deuictos perpetra-
re fas fuerit, ea in sui generis homines sibi per-
mittit. nec minor fuit postea toto decennio quo
Israelitis praeuit. petrus deinde bello ab Assy-
riorū Rege Phullo, non ausus est cum eo in cer-
tamen descendere, sed b pactus M talentis argē-
ti, maturē se ab ea vexatione redemit. hanc sum-
mā Manaemo populus contulit, exactis L drach-
mis in singula capita. Nec multo post mortuus,
Samaritae sepultus est, c Phaceia regni hārede re-
lictis. is parti crudelitate persimilis duobus tan-
tum annis regnauit, quibus exactis in conuiui-
cum amicis trucidatus est inuidiis Phaceiae tri-
buni, qui Romeliaz fuit filius. obtinuit autē hic
Phaceias principatū annis x x. dubiū impius ma-
gis an iniustus. Huius tempore Teglahphalassar
Assyriorum Rex Israelitas aggressus, subacta Ga-
lilitica regione, & quicquid trans Iordanem co-
litur, vicināq. Galilaeā, & Cydida & Asora, colo-
nos abstractos in suū regnū traduxit, de quo hoc
loco haecenus. Porro Iothamus Oziz filius re-
gnauit in tribu Iuda & Hierosolymotū regia, na-
tus matre urbani generis nomine Iersa. Huic
Regi nulla virtus defuit, erga Deū pio, iusto erga
homines, & Reipublice studio. quicquid enim
Instauratione opus habebat, diligenter facien-
dum curauit. in templo vestibulū refecit & por-
ticus: mœnium partem labantem restituit, & ad
dictis magnis ac firmis turribus cōmuniuit. Am-
manitas etiam praelio deuictos tributa pendere
coegit, annua talenta centum & tritici coros de Hedio &
cies mille, & totidem hordei. In tantūque re-
gnum auxit, vt tam domi felix esset, quā foris cap. 12.
formidabilis. Hoc regnante propheta quidam

An. mundi
9185.
Ante Chri-
stum natum
779.

a Thapfen-
sum truida-
tio.

b Pax num-
mus redimi-
tur.

c Phaceias.

d Transla-
tio Israelita-
rum.

e Pictas Io-
thamē.

An. mundi

3287.

An. Chri.

nat. 777.

27. Aticimus

de excidio

Ninive.

Nabum. 2.

extitit, Naumus nomine, qui de Assyriorum & Nini subuersione hæc verba vaticinatus est. Ecce^a Ninive piscina aquarum fluctuans, ita & populus eius omnis turbatus & fluctuans fugiet, discentque, state, state, eripite aurum, eripite argentum, & nemo volet, malent enim vitam seruare quam facultates. occupabit enim eos graue disidium, & lamentatio, & dissolutio membrorum, & facies eorum pte pauore fient luridæ. Vbi erit posthac domicilium leonum, & mater caulorum leoniorum? Dicit tibi Ninive dominus: delebo te, nec posthac amplius leones ex te egressi mundo imperitabunt. & alia multa de Ninue in hanc sententiam prophetauit, quæ auno non est necesse repetere, alioquin molestus videri possem lectorem plus æquo onerans. Eueniunt autem omnia quæ de Ninive prædicta sunt, post annum CXV. Et de his quidem hætenus.

Rafes Damascenorum Rege Hierosolymitas bello uenit, Achaz es eorum Rex coactus est Assyriorum Regem in Damascenos committere.

C A P. XII.

Hedio & Ruffinus Cap. 13.

b Achaz impietas.

c Filij oblitio.

d impietatis pena.

I Othamus autem è viuis ablit ætatis anno XLII. Icum regnasset annos sexdecim: quo in regis conditoriis deposito, regnum ad Achazem eius filium hæreditario iure petuenit. quiberge D. & impiissimus omnium, & patriarum legum desertor, ad imitationem Israeliticorum Regum & contulit, aras Hierosolymis erigens, & in eis idolis sacrificans, quibus etiam propriū filium holocaustoma obtulit ritu Chananzorum, & his similia multa perpetravit. Hunc & ita infanciem duo simul Reges, Rafes Damascenorum & Phaccias Israelitarum bello aggrediuntur (erant enim

enim amici & socij) & compulsum Hierosoly-
ma multū diūque frustra oppugnaverunt, quōd
vrbs esset munita egregiē. Interea Syriz Rex
ad mare rubrū Elam vrbe[m] occupat, & necatis
eius habitatoribus Syrorum coloniā ed deduxit.
Multis item arcibus expugnatis, & magno Iu-
dzorum numero interfecto, cum exercitu ex
manublis ditato domum reuersus est Hieroso-
lymitanus autem Rex postquam cognouit Syros
abiisse domum, putans se Israelitarum Rege nō
inferiorem viribus, eduxit contra eum copias:
& cum irato Deo commississet praelium, pro-
pter tot impia facinora victus est. centum enim
& viginti millia tunc ceciderunt de Israelita-
rum exercitu. In eodē proelio Zacharias su-
premus dux Israelitarum cum Amia filio Acha-
zæ congressus, superatum occidit, & pari modo
Ericam pratorianorū præfectū adepius inete-
mit, & Escanam tribus Iudz copiarum ducem
vixum in potestate suam tēdegit. magnum præ-
terea capiuorum vtriusque sexus numerum ē
Beniamitica tribu abegerunt. & opima præda
ditati reuersi sunt Samariam. Obelās autē qui
dam, qui in ea vrbe per id tempus propheta e-
rat, occurrens illis ante mœnia, magna voce hāc
victoriam non ipsorum virtute partam alleue-
rabat, sed quod Deus Regi Achazæ irasceret.
incurabāque eos quod non contenti præfenti
felicitate, ausi sint homines ex tribu Iudz ac Bē-
iamitica con sanguineos suos abducere: & sua-
debat vt hos illesos domum remitterent: quod
ni faciant, Deum ab illis pœnas exstuturum, post
hanc admonitionem Israelitæ in concionem
conuenientes, deliberabant quid facto opus es-
set. Exurgens autem quidam magnæ in-
ter suos autoritatis, Barachias nomine cum aliis
tribus, occubant se passuros, vt ciues sui capiuos

An. mundi
3204.Ante Chri.
nat. 760.

Esaia 7.

4. Reg. 16.

2 Strag: s
exercitus Iu-
daici.

4. Reg. 16.

b Israelita

Obela suadē

te ex tribu

Iuda ac Bē-

iamitica ca-

piuos domū

vermittunt.

Anno munda-
di 3207.
Ante Chri-
stum 757.

in urbem introducerent, ne forte omnes ex quo diuina ultio perderet satis esse prae-
teritum peccatorum, in quæ prophetæ clamitent,
etiam si nulla noua accedat impietas. His audi-
tis milites permiserunt illos, quicquid vellent,
arbitratu suo agere. Tum prædicti vii assum-
ptos exemerunt vinculis, & curatis eorum cor-
poribus, adiutos viatico remiserunt domum in-
columes. nihilo minus quatuor hi deduxerunt
eos usque Hierichuntem & iterius, cumque
non longè abessent à Hierosolymis, repetierunt
Samariam.

*Assyriorum Rex vi expugnata Damasco, & occisus
Rege populum traducit in Mediam alijs gen-
tibus Damascum in coloniam deductum.*

C. A. P. XIII.

Achazes autem Rex hac clade ab Israeliti-
bus affectus, missa ad Assyriorum Regem Tegla-
phalassatem legatione, auxiliū ab eo petit cō-
tra Israel. Damascenos atque Syros, ma-
gnā pecuniā pollicens, in præsens etiā ma-
gnificæ munera mittēdo. Quam legationē post-
quam audiuit, ipse in auxiliū Achaz profectus
est, & vastatā Syriā, expugnatāq. Damasco, Ra-
sem quoque Regem occidit, Damascenos verò
in superiorem Mediam populatiter traduxit: &
pro illis quasdam Assyriorum gentes in a-
grum Damascenum reposuit. Israelitarum a-
deinde terram populatus, multos ex ea captiuos
comprehendit. Post Syros in hunc modum
tractatos, Rex & Achazes subdito quantum erat
auri & argenti in regis thesauris, atque etiam
in ipso templo, & donariis quotquot erant pul-
cherrima, hæc scdm deficiens venit Damascū,
& sicut antè pactus fuerat, omnia Regi Assyrio-
rum tradidit, atq.que pro beneficio gratiis,
reuerſis

4. Reg. 16.

a Israelita-
rum: aſſatio.
b. Achaz
aurū & ar-
gentum tem-
pli, Damas-
cum Assy-
riorum Re-
gi deſert.

reuerſus eſt Hieroſolyma. Erat autem hic Rex
tam ſtultus ac incogitans, vt quamuis hoſtiliter
cum Syris diſſideret, illorum ^a tamen deos co-
lere non deſineret, ſed in eorum ceremoniis tā
quam victoriā inde ſibi pollicens, pietatē collo-
care pergeret. poſt cladē verō acceptā Aſſyriorū
venerati cœpit numina, quiduis potius adoratu-
rus quā verum & à maioribus acceptū Deū,
cuius indignatione ^{vt} tum vinceretur, factum
eſt. In tantum autem religionis contemptum
prolaſus eſt, vt ſpoliatum prius donariis tem-
plum clauderet, ne illud ſolemnibus ſacrificiis
honorareliceret. poſt ^b has inſanas impietates ^b Achaz
tandē moritur, cum vixiſſet annos triginta ſex,
& ex his regnaſſet ſedecim, relicto hærede Eze-
cię filio. Quo tēpore etiā Phaceias Iſraelitarū re-
gū cū vita amiſit, ex ſus & per inſidias cuiuſdam
ex ceterioribus ſibi aulicis, cui nomē Oſeas, qui cū
regnū ſcelere quaſitū per annos 13. obtineret,
vit ſuit peſſimus, nihil pietatis Deo deferēs. In
hūc duxit exercitū Aſſyriorū rex Salmanaſarus
& quia Deū non habebat propitiū, deſtitutū e-
ius auxilio facile ſubiugauit, & præſinita tri-
buta coegit pendere. Quarto autem anno re-
gnū huius Ozæ EzeCIAS Hieroſolymis, regnum
adeptus eſt, Achaz ex Abia Hieroſolymitana
muliere filius erat ingenio bono & iuſto ac
pio præditus. nam ^d ſtatim ab inito principatu
nullā magis neceſſariā vel vtilem tam ſibi quā
ſubditis curā exiſtimauit, quā religionis ac di-
uinæ cultus, quamobrē aduocata populi & ſacer-
dotū Leuitarūque conclone, ſic fertur ad eos
verba ſeciſſe, Ne ipſi quidē ignoratis quod pro-
pter peccata patris mei, & non redditos Deo de-
bitos honores, in multas & magnas calamitates
incididiſtis, quia per extremam demerentiam paſſi
eſtiſ vobis perſuaderi, vt eos, quos ille Deos

An. mundi
3715.

Ante Chri-
ſtum nat.

749.

a Achaz
Syrorū deos
ſeiplo Hiero-
ſolymorum,
clauſo, culis.

b Achaz
mors.

c Oſeas impie-
tus & p̄p̄na.
Hedio &
Ruſſinus
Cap. 14.
4. Reg. 17.

d Exeria
Regis Iuda
p̄p̄na.

An. mundi
3215.
Ante Chri-
stum natum
449.

2 Ecce hic
legati ad I-
sraelitas A-
zymorum fe-
sti celebra-
ti causa mis-
si occidun-
tur.
a. Pa. 19, 30.

b Verbum
Dei nūquā
desinit frui

putabat, cohereretis. Ergo quandoquidem vestro malo didicistis, quam pernicioſa res ſit impietas, horror, viliſſima obliuioni tradita, purificeris vos à præteritis pollutionibus vnà cum Sacerdotibus & Leuitis, actum demum conuenientes aperiatis templum. & luſtratam prius expiatumque ſacrificiis legitimis in priſtinum honorem & reuerentiam reſtituat. hoc enim paſſo placatum Deum & propitium habebimus. His Regis monitiſ accenſi ſacerdotes templum aperiunt, & eieciſ inde inquinamentis, adornatiſque ſacris vaſis, viſtimas patrio titu in altare inſerunt. Rex^a verò dimiſſis per totam ditionem ſuam nunciis, populū Hieroſolyma ad Azymorum celebritatem conuocat multo iam tempore intermiſſam propter impiam ſuperiorum Regum incurſum. Quin & Iſraelitas per nuncios hortatus eſt, vt, relictis conſuetis ſuperſtitionibus, ad priſcam illam pietatem & veri Dei cultum redirent. Se enim illis permiſſurum, vt Hieroſolyma venientes Azymorum feſtum vnà cum ſuis ciuibz, celebrent. Hæc autē ſe ſuadere non vt ſuum negotium ageret, ſed ipſoru vtilitatis gratia quos beatos fore ſi huic conſilio paruerint. Iſraelitz verò audito quid legati à ſuo Rege afferrent, adeò mentem non adhibuerūt, vt eos ludibrio habuerint, & prophetas quoque eodem cohortantes, & præmonentes quantæ calamitates inſtarent nimirè ad pietatem redirent, reſpuerint: quos poſtremò comprehenſos necauerunt. nec his facinoribus contenti ad petiora etiā ſunt prolapſi, ita vt nō prius deſiſſerent, quam ob extremam impietate. Deus^b vltor in poteſtatem hoſtium eos tradidit, ſicut ſuo loco dicitur. Multi tamen è Manafſſica tribu & Zabulonis atque Iſaſtharis prophetarum monitiſ parentes ad pietate ſunt conuerſi: atque hi omnes

hi omnes Hierosolyma ad Ezechiam confluxerunt, ut Deum adorarent. Postquam autem ea multitudo conuenit, Rex, ascenso templo una cum principibus & populo, immolauit a pro se tauros septē, & totidem arietes, parēmq; hircorum numerum, & cum primū manus in ca pita victimarum imposuissent, tam Rex quā principes, sacerdotibus mactandas reliquerunt. illi verō iugulabant, & solidas concremabant. Leuitarum corona circumstante cum instrumētis Musicis, & diuinos hymnos canente, quem admodum olim Dauid eos psallere docuerat, reliqui verō sacerdotes accinebant buccinis. Interea populus & multitudo humi in faciem prostrati Deum adorabant. post hæc sacrificauit boues & arietes c. agnos c. c. populo verō ad epulum largitus est boues d. c. & reliqui pecoris tria millia. Cūq; omnia ritē sacerdes per fecissent, Rex latus epulabatur cum populo, agentes Deo gratias. Instante verō Azymorum festo, paschale sacrum facientes, illas deinceps victimas mactabant, per continuos dies, septē. populo etiam præter eum numerum quem ipsi mactauerant, taurorum duo millia, pecorum septem millia Rex de suo largitus est. hanc liberalitatem imitari principes mille tauros eis dederunt, & pecora mille quadringenta. nec vltimū festum tam magnificē est celebratum a Solymonis temporibus in eum vixit diem. perag. b. festo urbem egressi totā regionem lustrauerunt, ipsa quoque Hierosolyma ab omni idolorum spurcitiē munda reddiderunt. Quodiana deinde sacra iuxta legem Rex de suo fieri mandauit, & Sacerdotibus ac Lenitibus populo decimas reddi cum primitiis fructuum, ut possent esse circa diuinū cultum assidui. Quo factum est, ut populus omne genus fructuū cōfres-

An. mundi
3118.

Ante Chri.
nat. 746.

a Vltima
Ex. scio.

b Reforma-
tio cultus
Dei.

Ann. mundi
3224. Ante
Christ. nat.
740.

a Palæstinos
Ezechiez vin
cit.
b Ezechiez ab
Assyriorum
Rege defi
cit.

ret Leuitis & Sacerdotibus: Rex verò horum a-
pothecas & promptuaria condidit, vnde singu-
lis partes distribuenter cum vxoribus & libe-
ris, atque in hunc modum pristinus cultus restitu-
tus est. His ita constitutis Rex Palæstinis bellum in-
tulit, & parva victoria omnes eorum vrbes à Gitta
vsque Gazam suæ ditioni adiecit. Interea b Rex
Assyriorum per oratorem ei denunciavit, omnem
eius regionem se subiugaturam, nisi tributum, quæ-
prius pater ipsius, penderet Ezechiez verò minas
eius non magni fecit. fides Deo suæq. pietate,
ac propheta Esaiæ, per quem futura cognosce-
bat, & hætenus de hoc Rege.

*Salmanassar capto Israelitarum Rege, & de eum
tribubus translatum in Mediam. Cuthæas in
eorum regionem migrare iubens.*

CAP. XIII.

Assyriorum autem Rex Salmanassar copre-
to quòd Israelitarum Rex misisset clam lega-
tionem ad Soam Egyptiorum Regem, inuitantem
eum ad societatem contra ipsum inuendam, ira-
tus duxit exercitum contra Samariam, anno O-
seæ regni septimo; & non receptus ab eo, post
tertium obsidionis annum urbem vi cepit, anno
eiusdem Regis nono, Ezechiez verò Hierosoly-
morum Regis anno septimo: extitit 7. Iudæis
Israelitarum impetio, populum eraduxit in Me-
diam & Perfidæ, cum quo etiam Oseas Rex vi-
uus captus est. Deinde migrare iussit quædam Per-
sica gente ex eo tractu qui ab amone Chorocho de-
nominatur, sedes ei designauit in agro Samariæ
exterâque Israelitarum regione. Migrassetunt
igitur decem tribus Israelitarum ex suis sedibus
post annos DCCCXLVII. ex quo maiores eo-
rum Egyptum egressi ætatis ea loca fore ditionis
fecerunt: post principatum Iesu annis octin-
gentis

Hedio &
Ruffinus
Cap. 15.
A. Reg. 17.
Israelita
possessio-
bus suis eie-
cti, alio tra-
ducuntur, re-
gno Cuthæ
dato.

gentis. post defectionem verò à Roboamo Davidis nepote ad Hieroboamum, de qua suprà diximus annis CCXL. mensibus septem, diebus seprem. atque hic fuit finis Israelitarum, qui neq. legi subditi esse voluerunt, neque prophetas audire, prænunciantes adesse pro sotibus hanc calamitatem, ni ab impietate desisterent. omnium autem horum malorum initium fuit illa seditio, per quam à Roboamo defecerunt, seruo ipsius in locum eius Rege constituto, qui contemptis diuinis legibus, & populo per suum exemplum ad eandem iniquitatem pertracto indignationem cœlestis numinis eis cœci liauit, & ipse quoque meritis pœnas nō effugit. Porro Assyriorum Rex cum armis totam Syriā & Phœnicen peragravit, & nomen eius in Tyriorum annalibus scriptum inuenitur. bellauit enim contra Tyrum regnante ibi Elulzo, attestante etiam Menandro, qui in suis chronici, ex Tyriorum annalibus in Græcā linguam translatis sic scribit. Is deinde qui Elulzus nominabatur, regnauit annos triginta sex. hic deficientes Citizos cū classe eō profectus sub imperiū suū retraxit, contra quos misso exercitu Assyriorū Rex Phœnicen totam inuasit: facta deinde pace, cum copiis domum reuersus est. paulō post Sydon, Atoe, Palztyrus cum multis alijs oppidis à Tyriis ad Assyriorū Regem defecerunt: & cū soli Tyrij facere eius imperata detrectarent, reuersus est cōtra eos cū LX. nauibus, quas Phœnices instruxerunt, impositis etiam octingentis remigibus. Quibus occurrentes Tyrij cum duo decim nauibus, disiecta hostili classe, quingētos ex ea captiuos abduxerunt, quo facinore non medioerem rei naualis gloriam sibi comparauerunt. Reuertens autē Rex Assyrius, custodes ad Basium & aq. ductus disposuit. qui aquati

An. mundi
3224.
Ante Chri-
stum nat.
740.

^a Tyriorum
annales
Menander
de bello Sal-
manazarie
contra Ty-
rios.

An. mundi
3224. *Ante*
Christum
nat. 740.

Tyrus prohiberent: quod cum per continuos quinque annos fieret, coacti sunt effossis puteis inde se sustentare. Hæc sunt quæ in Tyriorum annalibus de Salmanassare Assyrio scripta inveniuntur. Cæterum noui Samariæ coloni Chuthzi, sic enim tum appellabantur, quod à Persidis regione Chutha & flumine Chutho essent traducti cum quinque gentium essent, totidem deos patrios secum attulerunt, quos ritu suo colentes Deum maximum ad

Indignatio indignationem irritauerunt. Exorta enim est *Dei in Idæ* sua pestilentia, à qua cum popularentur, nullam inuenientes opem oraculo admoniti sunt, *bolatru Ch* vt Deum maximum colerent: nam hoc illis

presentem salutem allaturum esse: missis igitur ad Regem Assyrium legatis petierunt, vt sacerdotes aliquos è captiuis Israelitis ad eos remitteret, quo facto legem & Dei colendi rationem ab eis edocti, diligenter eum ceperunt colere: moxque cessauit pestilentia: permanen-

Chuthai que b nunc quoque in ea religione, Chuthai *cultum Dei* vocati Hebræis, Græcis verò Samaritæ. qui pro *amplexi* in præsentem semper conditione temporum mutabiles, *daorū ami* quoties feliciter degere Iudæos viderint, cog- *nos, rebus tā* natos se eorum appellant, vtpote à Iosepho o- *gum sicun-* riuandos, & hac ratione sanguine illi conlon- *dis se profi-* ctos, quando verò in rebus aduersis eos aspi- *tentur.* ciunt: nihil ad se pertinere aiunt, nec illis quicquam deberi beneuolentiæ, cum ipsi ex

longè remotis gentibus ad ea loca venerint, de quo aliàs dicitur opportu-
nius.

SVMMA

SVMMA CAPITVM LIBRI X.
ANTIQUITATVM
Iudaicarum.

- I. *Senacheribi Assyriorum regis expeditio Hierosolymitana & Eszechia Regis oppugnatio.*
- II. *Assyriorum exercitus una nocte per pestem absumptus & Regis eorum domum reversus, à filijs infidelibus perpetrata cades.*
- III. *Eszechia post liberationem ab infestatione Assyriorum status felix atque quietus, cuiusque relicto Manasse filio succedere, ex hac vita decessio.*
- III. *Manasse à Chaldaeorum ac Babyloniorum Rege victi captiuitas, eiusdemque post aliquod tantum temporis in regnum reductio.*
- V. *De Iosia Rege historia.*
- VI. *Iosia in praelio occisus, dum Necho Regem Aegypti contra Babylonios per Iudaeam exercitum ducere volentem, arcere regionem conaturus.*
- VII. *Ioachimi in Nabuchodonosori Syriam invadentis, amicitiam & societatem pertractio.*
- VIII. *Ioachimi Aegyptiorum robur studens cades, eiusque filij in regno successio.*
- IX. *Ioachimi. Babylonio sententiam mutante, obsequio, & spontè se deditis in captivitatem adductio.*
- X. *Sedecias Hierosolymorum Rex à Babylonio constitutus.*
- XI. *Iudaorum, Hierosolymis à Nabuchodonosoro capti in Babyloniam traductio.*
- XII. *Successores Nabuchodonosori & Babylonici imperij.*

Anno mudi
3211. Ante
Christum
nat. 733.

FLAVII IOSEPHI

perj ad Persas per Cyrum translatio sta-
tus Iudaorum in Babylonia.

Senacheribi Assyriorum Regis expeditio Hierosoly-
mitana, & Ezecia Regis oppugnatio.

CAP. I.

REGI ARduarum tribuū Regis an-
no quarto decimo Senacheribus As-
syriorum Rex cum instructissimo ex-
ercitu eum aggressus est, omnesque
urbes vicepit quotquot sunt in Iudæ tribu &
Beniamitica. tamque ducturus erat Hierosoly-
ma, cum ad illum venire legatio, imperata factu-
rum & tributa soluturum promittens. Sena-
cheribus verò, auditis legatis, decrevit, omisso
bello, postulata Regis admittere, & pollicitus
est si argenti talenta trecenta, auri triginta acce-
pisset, pacatum se abiturum, iurciurando inter
posito quòd ab omni iniuria temperaturus es-
set. His persuasas Ezecias exhaustis thesauris
mittit eam pecuniam, ratus, hoste remoto, post-
hac sine peticulo se regnaturum. Accipit Assy-
rius pecuniam, sed pacta non præstitit: nam pro-
fectus ipse cum copiis contra Egyptios & Æ-
thiopes, Rapsacem ducem cum duobus alijs
ad continuandum Hierosolymitanum bellum
reliquit. collegarum nomina erant Tharata &
Anathaziv: verò, admoto moribus exercitu,
castra metati sunt, per nuncium postulaverunt,
ut Ezecias ad se prodiret in colloquium. Ille,
quòd sibi metueret, prodire nolens, tres in-
imos amico: misit Eliacinum procuratorem, &
Sonnazum & Joachum à commentarijs, hi cum
prodissent, ante duces constituerunt, quos in-
colloquium, deditonum
suadet. cuitus Rapsaces iussit Regi suo referre hæc:
quod magnus Rex Senacheribus scire vult, quo
spectus dominum suum refugat, & obedire no-
lent:

c Rapsaces
convocato
Ezecia in
colloquium,
deditonum
suadet.

lens exercitum in urbem non recipiat. an forte
 Egyptiis, sperans ab illis posse exercitum regiū
 deleri. id quidem si speret, dubio procul eum
 despicere, & similem esse homini qui fragili a-
 rundini innititur, qua non solum non sustinetur,
 sed lapsus etiam manum transfigitur. Scite autē
 eum oportere, quod non sine Dei voluntate fa-
 cta sit hæc expeditio, qui sicut ante de Israelitis
 victoriam dedit, ita nūc quoque. Et etiam cum suis
 subditis Assyriorum armis vult succumbere.
 Hæc Rasace Hebraicè dicente, cuius linguæ pe-
 ritus erat, Eliacimus timens ne multitudo his
 auditis pavore consterneretur, rogavit eum ut
 loqueretur Syriacè. ille satis intelligens quid al-
 ter metueret, maiore etiam voce Hebraicè re-
 spondit, debere eos audire mandata Regis, &
 quod in rem ipsorum sit, deditionem facere. Sa-
 tis, inquit, scio quod vos, & vester Rex populum
 vana spe seducetes, ut resistat suadetis. quod si
 quid audetis, & putatis vos posse exercitum no-
 strum à moribus repellere, promptus sum vos
 duobus equorum millibus instruere: vos datis
 totidem fessoribus vires vestras offendite. sed
 non potestis dare quos non habetis. Quid igitur
 cunctamini, dedere vos validioribus, qui vos
 possunt vel inuitos vi capere: maxime cum spon-
 tanea deditione tuta sit: contra cum sit à coactis,
 periculo calamitatis non careat. Hæc cum audis-
 sent ex duce tam legati quàm populus, ad Re-
 gem etiam perlata sunt. Ille percussus habitum a
 regē exiit, & saccum ludarus humilis specie, &
 in facie procidens Deo suppli-
 cavit, cum nulli alta spes ad sit, opem & salutem
 offerat. Missis etiam ad Esaiam prophetam ami-
 cis aliquot & sacerdotibus, rogavit ut pro com-
 muni salute precibus Deum sollicitè ac sacrifi-
 ciis, ut frangere nimias speras hostium, miserentur erectis.

An. mundi
 3231.
Ante Chri.
nat. 733.

4. Regū 19.
 Ezechia in
 aduersa ad
 Deum vixit
 gium, & pro
 Esaiam in
 sperem melle-
 ris fortuna
 erectis.

*Anno mact.
di 3731.
Ante Chri.
mat. 733.*

sui populi. Paruit Propheta, & monitus oraculo
iussit Regem atque amicos bono esse animo,
prædicens hostem sine prælio victum disces-
sum cum ignominia, & positurum feroces ani-
mos. Deum enim ei moliri perniciem. Ipsum quo-
que Senacheribum non succedente expeditione
Ægyptiaca domum regressum, ferro esse in-
teriturum. Fortè autè acciderat, ut eodem tẽpo-
re venirent ab eo literæ ad Ezechiam in quibus
stultum eũ dicebat, quod putaret se posse serui-
tutem effugere eius qui tam multas gentes per-
domuerit: minabaturq. interfectionẽ omnibus,
nisi sponte, patefactis portis, exercitum intra
Hierosolyma recipere. Has lætas contempsit
propter fiduciam quam in Deo collocaverat, &
epistolam complicatam in templo reposuit. Lite-
ratis deinde supplicationib. quibus verbis salus
Deo commendata est, Esaias exortum esse re-
tulit, nec esse ea tempestate oppugnationẽ me-
tuendam ab Assyrio. Instare enim feliciora tem-
pora, quibus securi possint agros suos in pacẽ co-
lere, & possessionum suarum curam habere, ti-
mentes neminem. Procedente autem tempore
Assyriorum Rex frustrari suos conatus videns,
infectis reb. rediit ex causa tali. Multũ tem-
poris contrivit in apparanda oppugnatione Pelusij
lãmque aggerẽ penẽ monib. æquauerat, & vide-
batur assultum prope diem facturus, cũ audire
advenire Tharsicem Regem Æthiopum, Ægy-
ptios lacuum suppetias, & per desertum copias
ducere, ut improbius adoriatur Assyrios. Ter-
ritus igitur hoc rumore Senacheribus propere
inde cum suis abiit. Herodotus autem hunc co-
tra Vulcani sacerdotem, bellum gessisse dicit,
nimirum quod idem & Rex esset & sacerdos.
Oppugnans, inquit, Pelusium, hac de causã ob-
dionem solvit. Rex Ægyptus implorant opem
sui

*In Herodoto
de Senache-
rivo.
Hedio &
Ruffinus
Cap. xi.*

sui nominis: quod exortum magnum Arabi in-
commodum attulit. nam & in hoc erat, quod
pro Assyrio scribit Arabem. vna, inquit, nocte
muriqum vis tanta extitit, ut hostium arcus & re-
liqua arma corroderent: quo factum est, ut exar-
matus Rex à Pelusio suum exercitum abduce-
ret. Berossus autem Chaldaicarum rerū scriptor
Senacheribi Regis meminit: & quod apud Assy-
rios regnauit, totamque Asiam atq. Ægyptum
bello infestauerit, his verbis narrat.

Anno mace-
ds 3231.
ante Christi.
nat 733.

*Quod Assyriorum exercitus una nocte peste absum-
ptus est. & quod Rex eorum domum
reversus filiorum insidiis
perit.*

CAP. II.

Senacheribus autem ab Ægyptiaco bello re a Senacherib
suerrens offendit ibi exercitum, quem sub Ra bi in Donum
psacis impetio reliquerat, peste diuinitus im- blasplemi.
missa deletum, prima nocte posteaquam vr- pana.
bem oppugnare coeperat, absumptis cum duci-
bus & tribunis c l x x v. millibus militum,
qua clade territus, & de reliquis copiis solici-
tus, maximis itineribus in regnum suum con-
tendit, ad regiam quæ Ninus dicitur: Vbi b b Patricida
pauld post per insidias seniorum è filiis suis,
Adramelechi & Sennari, vitam amisit, oc-
cisis in ipso templo Ataci, quem præcipuo
cuku dignabatur. quibus ob partitidium à
popularibus pulsus, & in Armeniam fugi-
entibus, Assarathodas minor filius in re-
gnum successit. Atque hic fuit huius expedi-
tionis exitus.

*Exercitus ab infestatione Assyriorum liberatus cum
aliquandiu vixisset in pace, decedens
Adanassa filio regnum re-
liquit.*

*Anno mun-
di 3231.*

*Ante Chri-
stum natum
733.*

*Medio &
Rufinus
Cap. 3.
4. Reg. 10.
a Maribus
Ezechie, &
vita pro-
ganda per
miraculum
confirmatio.*

Ezecias autē præter omnē opinionē libera-
tus periculo, vota pro incolumitate Deo per-
soluit quandoquidē manifestū erat huius solius
ope hostem partim peste deletum, partim metu
similis exitij ab oppugnatione vrbis abstetui-
tum. Dūque totus circa Dei cultum occupa-
tur, paulo^a post in grauem morbum incidit, ita
ut à medicis pro deplorato haberetur, nec ami-
cis quidquam melius sperantibus, nec tam vi-
tæ periculum angebat Regem, quàm quodd sine
liberis decedente generis successio in eo defice-
re videbatur, & regnum sine legitimo hærede
futurum. hoc igitur mœrore potissimum confe-
ctus, supplex cum lachrymis Deum rogauit, vt
tantisper differretur vitæ terminus, donec pro-
crearet sobolem, nève nondum factus pater exi-
meretur numero viuientium. Misertus autem
Deus, idque eo libentius quod non sibi dole-
ret regni voluptates adimī, sed successorē tan-
tum germanum principatus quæreret, misso ad
eum Propheta Esaia, iussit nunciari quodd post
triduum morbum euaderet: & superuivens an-
nos quindecim, non nisi relicto hærede filio
decederet. Hæc cum Propheta ita, vt iussus erat
ad Regem perferret, ob magnitudinem morbi
& inopinatum nuncium dubitans, prodigiosum
aliquod signum ab Esaia postulat, vt certò posset
credere, missum illum ad se à Deo nuncium,
quæ enim supra spem & rationem esse viden-
tur, eorum solet hoc pacto confirmati veritas.
Et rogante Propheta quoddam signum exhi-
beri sibi postulet, voluit vt, quando umbra in
suo solario iam ad decimam lineam processis-
set, per totidem lineas reuerti eam faceret. Et
cum Deus hoc dedisset Prophetæ precibus, vi-
so, ita vt voluit, tam insigni prodigio, confestim
recepta

recepta sanitate ad templum ascendit, & adora-
to Deo, vota persoluit. Circa eadem tempore
tempora imperium Assyriorum per Medos dissolui
contigit, de quo dicemus alibi. Babyloniorum
autem Rex Baladas, missis ad Ezechiam legatis
cum muneribus, invitauit eum ad societatem &
amicitiam. Ille exceptis legatis comiter, & conui-
uio regali adhibitis thesauros etiam ostendit, &
apparatum armorum, & quicquid preciosum
auro constabat ac gemmis: atque ita cum donis
remisit ad Baladam. Aditus deinde ab Esia, ro-
garuntque quoniam essent qui venerant: ait, è Ba-
bylone missos à Rege venisse: ostendisseque se
illis omnia, ut, visis diuitiis, colligentes ex his
ipsius potentiam, Regi suo renunciare possent
certius. tum Propheta respondens, Scito, inquit,
quod hæc diuitiæ paulo post transferentur in
Babyloniam, & posteritui virilitate amissa eu-
nuchi seruient Regi Babylonio. Hæc enim præ-
dicit Dominus. Ezechias contristatur hæc prædi-
ctione, ait se quidem malè gentem suam in eam
calamitatem non incidere, se quando aliter vi-
sum sit Deo, precari ut saltem ipse possit in pa-
ce quod reliquum vitæ exigere. Huius quoque
Baladæ Babyloniorum Regis Berosus meminit.
Cæterum Propheta hic cum esset diuinus & vs-
que admiraculum veridicus, certus se nihil à
vero alienum dixisse, omnia sua vaticinia scri-
pto tradita reliquit posteris, ut ex euentu certi-
tudo eorum posset intelligi. nec hic solus id fe-
cit, sed alij præterea duodecim: & quicquid vel
mali vel boni nobis euenit, totum illorum res-
ponderat oculis. sed hoc alias singillatim per-
censebimus. Ezechias porro cum quantum iam
vixit quartum & quinquagesimum, regni verò
æonum & vigesimum.

An mundi

3232.

*Ante natum**Christum*

732.

*a Assyriorum**imperium**dissolutum.**b Babylonio**rum Regis**ad Ezechiam**legatio.**c Captiuitas**Babylonica**ab Esia**prædicta.**Hedio &**Ruffinus**cap. 4.**d Ezechia**mors.*

An. mundi
3247. Ante
Christum
nat. 757.

Manasses à Chaldaeorum ac Babyloniorum Rege
captus post aliquantum temporis ab eo
rursus in regnum suum re-
stituitur.

CAP. IIII.

4. Regum 21
a Manasse
impietas &
crudelitas:
Hedio &
Ruffinus
Cap. 5.
Alius ca. 4.

HVius successor² Manasses filius, ex matre
Achiba Hierosolymitana cine natus, omnis
paternis studiis contrarium vitæ institutum te-
nuit, nullam impietatem prætermittens, sed per
omnia iniquitates Israelitarum imitans, quos
Deus propter peccata perdidit, ausus est etiam
secleratus templum Dei profanare, atq. adeo to-
tam urbem & reliquam ditionem quam latè pa-
tuit. Exorsus enim à Dei contemptu, in omnes
quotquot erant in Hebræis iustos grassabatur
caedibus, ne à Prophetis quidē cruentas manus
abstinens, nam & ex horum numero per singu-
los dies aliquem afficiebat supplicio, ut Hiero-
solyma inundarentur sanguinibus. His tam ne-
fariis facinoribus concitatus Deus ad iracun-
diam, mittebat vnum post alium Prophetam ad
Regem simul atque populum, per quos eisdem
illis comminabatur calamitates, quas propter
contemptum religionis fratres ipsorum Israe-
litæ aliquanto ante perpesti fuerant. At illi no-
lentes fidem habere illorum sermonibus, per
quos moniti si paruisent imminencia mala vi-
tare poterant, se tandem veritatē eorum expe-
ti sunt. Cum enim in eisdem persenserant mo-
ribus, hostem illis Deus immisit Regē Chal-
daeorum & Babyloniz, is misso in Iudæam ex-
citatus: regionem totam depopularis, Manassem
quoq. dolo interceptum & abductum, perpetuo
postquam re pœnæ habuit obnoxium. Tum demum miser
suis, regno malo doctus admissam culpam agnouit, &
regnum. ut hostem humanum ac clementem exoptaretur,
à Deo

*Anno regni
di 3288.**Ante Christi
nati.**676.**a Manasse
urbem lu-
strat, & tem-
plum denuo
consecrat.**c Manasse
mori.**c Amos Rex
Iude im-
pius.**d Iosias Rex
Iude.*

à Deo precibus petiit. Nec Deus se præbuit in-
exorabilem, sed misertus exaudivit supplicem:
quem post aliquantum temporis spatium Baby-
lonius domū remissum in pristinum principa-
tum restituit. Cæterum clementia victoris post-
liminio reuersus Hierosolyma, dedit operam,
si posset abolete priorum peccatorum etiam
memoriam, mutatis moribus totius conuersus
ad religionis studia. Nam ^a & urbem lustravit,
& templum consecrauit denuo: & in reliquum
totus fuit in eo, ut gratitudinem Deo posset ap-
probare, & quoad viueret eius retinere bene-
volentiam. Idem facite populum quoque do-
cuit, memor in quale incidisset infortunium
quod perpetram administratam republicam. A-
dornato etiam altari ex præcepto Moïsi solen-
nes obtulit super eo victimas. Restitutis in ve-
terem statutum religionis ritibus, ad munienda
Hierosolyma curam transtulit, ita ut reparatis
antiquis mœnibus noua illis circumdaret, &
turrets excitaret altissimas, suburbanasque atres
cum aliis necessariis tum imprimis comineati-
bus muniret. Adeoque in melius mutatus est,
ut ex quo Deum colere coepit, toto vitæ tem-
pore prædicatus sit beatissimus. Cumque ^b vi-
xisset annos 67. in viuis esse desit, exactis in
regno annis 55. Sepultus est in horgis propriis:
regnum excepit ^c Amos filius, natus matre E-
manassema, oriunda ex Iabate oppido. Hic imi-
tatus iuuenilia sui patris opera, & à similibus
non abstinens facinoribus, maturè dedi-
mas, domi à suis oppressus familiaribus vix dum
quarto anno vitæ quarto & vigesimo, regni ve-
ro secundo. In eius interfectores animaduertit
populus, ipsum in paternum monumentum in-
tulit, & ^d regnum eius filio Iosia nominato tra-
didit, octo tum annorum puero.

An. mundi

3307.

Ante Christi
sum nat.

617.

4 Reg. 22.

Iosephus verus
Dei cultum
restaurat.

Huius mater fuit ex oppido Boscecha, Ieda nomine, ipse indole optima, & ad virtutem natus, Dauidæ Rege exemplari & regula totius vitæ sibi propositus, quàm primū enim duodecimum annum ætatis attigit, egregium edidit pietatis ac iustitiæ specimen. Auctor enim fuit populo, ut abiectis erroribus, & relicta de falsis creditis Diis persuasionē, conferrent se ad cultum patrij numinis. Et retractatis maiorum suorum, institutis, quicquid peccatum esset corrigebat, tam prudenter adhibitis remediis, quàm si esset ætate maturissima. quæ verò decenter se habere iuvenit, immota seruauit, & imitatus est. Hæc autem faciebat tum per innatam sapientiam tum etiam seniorum monitis & consiliis. Sequendo enim legum ductum in ordinanda republica & cultu diuini numinis aberrare non potuit, à quibus recedentes priores aliquot Reges seipso perdidit. Itaque ob eundo tam urbem quàm regionem totam, locos externis diis dedicatos excidebat, & aras eorum diruebat, & donaria, quæ eis à maioribus consecrata fuerant, per ludibrium destruxerat, atque ita populum à vana opinione ad verum Dei cultum conuertit: & consuevit holocausta, ceteraque sacrificia super altare obtulit. Constituit etiam certos magistratus & morum censors qui priuata quoque negotia sic dispenserent, ut in omnibus non minorem iustitiæ quàm vitæ ipsius rationem haberent. dimissis deinde per totam suam ditionem nunciis, iussit ut, quicumque vellent, conferrent aurum & argentum in reparationem templi, idque quisque arbitrato, ut nemo grauaretur: & d. ab

d Studium
populi in re-
parando
templo.

Ioseph

latis pecuniis curam sumptuum in ædificat-
 um templum præstandum commisit Amas præ-
 fecto urbis, & Saphani scribæ, Ionihæ, commen-
 tariensi, & Pontifici Eliaciz. qui omnis sumptus
 & dilationibus, adhibitis architectis, & suppe-
 ditatis omnibus rebus ad reparationem neces-
 sariis, incumbere operique ita instauratum
 est templum, & ipsum Regiæ pietatis argumen-
 tum futurum. Anno deinde regni sui decimo
 octavo iussit Eliaciam Pontificem pecunia, quæ
 instauratori superfuit, in massis conflata cra-
 teras inde & libatoria phialasque ad ministeria
 templi conficere præterea quicquid auri argen-
 tæ in thesauris esset, id quoque prolatum in eosi-
 dem usus convertere: Pontifex autem domum præ-
 mit aurum, forte incidit in sacros libros Moysi a Moysi libris
 in templo repositos: eos prolatos dedit scribæ sacri in tem-
 plo Saphani qui cum eos perlegisset, Regem adiit, & pro reperi-
 tis, quæ imperasset omnia facta indicavit. præterea
 libros recens inuentos ei legit. Qua lectione
 audita Rex, scilicet sibi vestem, & convocatis in-
 cunctis aliisque amicis, ipsoque scribæ, & Eliacia
 Pontifice, misit eos ad Prophetissam Oidam, b Olda Pro-
 phetissam. Sallum viri clari ac nobilis: ut persua-
 derent ei Deum placare, & propitium genti sue
 reddere. Timendum enim esse, ne propter ne-
 glectas a maioribus leges Moysi graves casus
 imminerent, neve eicæti patrio solo in extrin-
 seis regionibus destituti omnibus commodis mis-
 erè, vitam finirent. Auditis Regis mandatis Pro-
 phetissa iubet ei renunciare, quod Deus so-
 mel contra eos sententiam tulisset, quæ nullis
 supplicationibus irrita fieri possit: ut populus
 eiciatur propriis sedibus, & omnibus præsen-
 tibus commodis propter non servatas leges mul-
 setur: quandoquidem concessa ad remissionem
 tantæ temporis spatio, ne Pontifex

An. m. m. m.
 321. Ant.
 Chry. m.
 643.

An. mundi
334.
Anno Chri.
nat. 643.

quidem hortatibus ad sanioiorem mentem reuocari potuerit, debitas impietatis poenas praedictum: & ideo decretum id mutari non posse, ut ipso euentu discant esse Deum, & in Prophetarum eius predicationibus nihil inesse mendacij, quibus certam suam voluntatem hominibus indicare solet. artamen propter bonitatem Regis dilaturum Deum aliquantisper imminuentem calamitatem: sed ab eius obitu praesentiam ante mala in populum immisiturum.

4. Reg. 23.

1. Reg. 1.
principio
saeco.

Hoc mulieris vaticinium Regi renunciant, qui ad eam missi fuerant. ille a circum omnia oppida missis nunciis, iussit Hierosolyma conuenire Sacerdotes ac Levitas, & omnes omnis aetatis homines: & cum congregati essent omnes, primus eis 7000 libros legi. deinde stans in edictiori loco in medio populi, sacramento adiegit vniuersis ad cultum diuini numinis, & seruandas leges Moysaicas: quod illi magno consensu facturos se receperant. moxque sacra facientes & mactantes victimas Deum precebantur ut propheta adeste dignaretur. Postremo iussit Pontificem, si quod vas in templo superesset à maioribus dicaturum idolorum exterminorum vsui, ut inde eliceretur: & cum non pauca essent collecta, omnibus incensis cinerem eorum dispersit: deinde Sacerdotes idolorum à genere Aaronis alienos interfecit. His apud Hierosolyma peractis exiuit peregrè, & quicquid per totam regionem in honorem externorum numinum à Hieroboaomo dedicatum inuenit, deleuit fonditus: & ossa pseudoprophetarum super altare, quod primus Hieroboamus extruxerat, combussit: sicut superius diximus, iam tum cum super eo Hieroboamus sacra faceret, interuenisse Prophetam, & in praesentia totius populi praenuniasse, quod videret

Dauidis

Davidis progenis nomine Iofias, hoc effecit fa-
 ctum: cuius ^a prædictionis euenus post annos
 trecentos sexaginta unum seuitus est. Post hæc
 inuifit & alios Ifraelitas, qui capuitatem & fer-
 uitutem Affyriorum cultauerant, eisque per-
 faafit, vt omiffis impijs ætionibus & religioni-
 bus externis, Deum maximum ritu patriæ cole-
 rent, eique foli adhererent, nec hoc contentus
 oppidum ac vicum per domos fcrētatus est,
 ne quid fufpectum intus delitefceret, quadri-
 gæ etiam folis, quas fuperiores Reges in vefti-
 bula templi confecrauerant, & fi quid aliud
 diuinis honoribus vulgus imperitus dignaba-
 tur, de medio fufculit. Caterum, iuftrata ad hūc
 modum regione vniuerfa, populum ^b Hierofol-
 lyma conuocauit ad celebrandum feftum azy-
 morū quod dicitur Pafcha: dedique populo ad
 epulum de fuis triginta hædorum & agnorum
 millia, & boū tria millia principes quoque Sa-
 cerdotum contulerunt. Sacerdotibus ad idem
 feftum agnorum duo millia & fexcentos: & fi-
 militer Leuitis eorum primatij dederunt agno-
 rum quinq; millia, boves quingentos, cum
 quo traxit effex victimarum copia, immolaban-
 tur omnes iuxta leges Moſis, Sacerdotibus ei-
 cus præpoſitis, & exemplo fuis reliquo populo
 præeuntibus. Et quod à Samuelis Prophete
 cum poribus in eam, & fque diem nulla talis fe-
 ftinitas celebrata fuerit, & causa eſt, quia cum o-
 mnia iuxta præſcripta legum & antiquas con-
 ſuetudines peragebant. Poſt hæc Iofias, cum
 pace, diuini & gloriæ Reuerſer, vix finem ha-
 buit huiusmodi.

*Iofias prælia occaſum, dum Notitiam Regem egi-
 pti, contra Babylonios per iudam eue-*

atū ducere uolentem, nec re-

grediuntur.

*Ann. mundi
 3321. Anus
 Chriſtum
 nat. 644.*

*2. Reg. 13.
 2. V. 21. & 22.
 2. Paral. 34.
 2. Paral. 35.*

*b Pafcha
 celebratio.*

*Medio &
 Ruſſina
 Gap. 6.
 al. Gap. 1.*

Ann. mundi
3114. *Ante*
Christum
nat. 630.

Rex Egypti Nechaos magnis delectibus
bitis copias ad Euphratem duxit contra Me-
dos & Babylonios, qui Assyriorum imperium
evertebant, volens sibi Assiæ regnum quærere.
cúmque processisset usque Menden oppidum
ditionis Iosæ, opposuit se ei, vetans per sui iuris
regionem iter contra Medos facere. cum Ne-
chaos credens more missio, ais se non illum pete-
re bello, sed ad Euphratem properare. non esse
sibi imponendam necessitatem præter proposi-
tum cum obstanto dimittendi. Iosias autem vec-
bis Egyptij nihil movebatur, sed persequebatur
in ea sententia, ut per suam ditionem volenti
ducere transiitum pernegaret, facere opinor ad
hanc arrogantiam urgente hominem, ut occa-

A. REX 13.

av in per lu-
dam exer-
citiu *Egy-*
ptio clausa
ni aperitur.
2. Paral. 25.
b *Mors* lo-
ga.

a. Epicediu
tis diebus
loia scri-
ptum.
d. 33 *Hier*
mili: cap-
tatem *Ba-*
byloniam
prædicat.
Geno scrip-
cerdoalis
quando vi-
xit.

sum

tum: cuius suo loco mentionem faciemus. Por-
rò mortuo, quemadmodum diximus, Iosia, re-
gnum ^a suscepit filius eius Ioazus, anno ætatis
vigesimo tertio, regiam habens Hierosolymis.
Hic matre natus Ametala, impiis & impuris fuit
moribus. Hunc Ægyptiorum Rex à bello re-
uertens accersitum ad se in urbem Syriæ Sama-
tham vinxit, & fratri eius seniori, eodem patre
nato, Eliacimo ^b nomine regnum tradidit, Ioa-
cimi nomine prius illi indito. regionì verò eius
cætrum argenti talentorum tributù imposuit, &
vnius talenti auri. atque ita Iosimo tributario
facto, Ioazum secum in Ægyptum abduxit, ubi
mortuus est, cum regnasset menses tres, dies de-
cem. Mater autem Iocimi vocata est Zabuda,
nata ex oppido Abuma. hic quoque malicioso
fuit ingenio, nec erga Deum pius, nec mitis er-
ga homines.

*Ann. mundi
3135. Ante
Christ. nat.
629.
4. Reg. 23.
2. Paral. 36.
Hedio &
Ruffinus
Cap. 7.
al. cap. 6.
^a Ioazus
Rex Iudæ.
^b Eliacimus
Iocimus no-
minatus, Io-
dazus.*

*Ioachimi in Nabuchodonosori Syriam inuadentis,
amicitiam & societatem petrauit.*

CAP. VII.

ANno autem quarto, ex quo is regnare ince-
pit, quidam Nabuchodonosorus apud Ba-
bylonem regno positus cum instructissime e-
xercitu Carchabesum ad Euphratem sitam pe-
titi, bellum inferens Ægyptio Nechao, qui tum
toti Syriæ dominabatur. at ille cognito Baby-
lonij conatu, non contempsit hostem, sed cum
validis & numerosis copiis ad Euphratem ei se
opposuit, & colla is signis cum eo congressus,
amissis multis millibus, coactus est cedere. Ba-
bylonius autem superato Euphrate, totam
Syriam Pelusium usque subegit, Iudæa sola ex-
cepta. Quarto deinde regni Nabuchodonosori
anno, Iocimi verò octavo, Babylonij Iudæis

*c Nabucho-
donosorus
Babylonia
Rex contra
Ægyptum.*

*Ad munda
334.
Ante Chri-
stum nat.
621.*

*a Nabucho-
denosore Ier-
osolymam tribu-
ta persoluit.*

*4. Reg. 24.
Medi. &
Ruffinus
Cap. 8.*

*b Ioacimam
a Babylonia
Rege descen-
dit.*

*c Hieronim.
Hierosoly-
morum sub-
uersum gra-
dici.*

bellum inferunt magnis vitibus, dira minantes
bi tributa pendant quemadmodum reliqui Sy-
riæ habitatores. At^a ille, timore suadente, pa-
cem mercatus pecuniis, integro triennio impe-
rata tributa persoluit. Inductus^b deinde ad va-
nas spes rumoribus expeditionis Ægyptiorum
contra Babylonios, & negato tributo, expecta-
tione sua frustratus est nam Ægyptij bellum in-
staurare non auli sunt: id ē quod Propheta Hie-
remias quotidianis monitis prædicere non de-
stitit, frustra eos in Ægyptiorum præsidio spem
ponere. Imminere enim urbi certam subuer-
sionem à Babylonis, & Ioacimo Regi captivi-
tatem. Sed hæc vaticinia quod nemo eis mo-
ueretur, nemini proderant. Etenim tam vul-
gus quàm proceres contemptim hæc audiebant,
& irati malè ominati, Prophetam apud Regem
accusabant, deposcentes eum ad supplicium.
Delata demum re ad Regium senatum, maxi-
ma pars ut improutida calculis suis eum dam-
nauit. pauci verò quidam sapientiores à Regia
Prophetam dimiserunt, auctoresque fuerunt e-
tiam aliis ne in eum seire pergerent. Adduce-
bantque rationem, non hunc solum mala urbi
prædicere, sed & Michzam antè talis prædixis-
se, & multos alios, quorum nemo à sui tempo-
ris Regibus aliquid esset passus, sed omnes ut
Dei vates habiti sint in precio. atque hoc pa-
sto lenitis animis diuersa sentientium effece-
runt ut renovatis suffragiis Propheta eximeretur
supplicio: quia conscriptis omnibus suis
Prophetis, ieiunanti populo & in templum cō-
gregato, nono mense quinti anni regni Ioaci-
mi legit eum librum, continentem, quid tem-
plo & urbi eiusque populo deberet accidere.
Istis auditis principes ex librum adimunt, simul-
que iubent eam ipsam quàm eius scribam Baruch

chum

chum è medio secedere, vt omnes lateat vbi
sint: librum verò ad Regem pertulerūt. qui præ
sentibus amicis iussit scribam librum sumere &
legere. quo lecto iratus confudit eum, & iniecit
in ignem exussit iussitque Hieremiam & Baru-
chum ad se adduci daturos supplicium. sed illi
iam se ira eius subdlexerant.

*Anno mō.
345. Anid
Christum
nat. 619.
Jerem. 22.*

*Nabuchodonosorus Ioachimū rursū Egyptianū
robis studentem interficit, & Ioaci-
mum eius filium pro eo Re-
gem constituit.*

CAP. VIII.

NON^a multo post venientem cum exercitu
Babylonium Regem excipit in vrbe, terti-
us Propheta prædictionibus. quod enim ab eo
sibi non timere, neque excludi, nec ad bellum
separauit. At ille seceptus non seruauit fidem,
sed florem iuuentutis Hierosolymitanæ vnā cū
ipso Rege interfecit quinque etiam insepultum ex
tra moenia iussit proici: & b pro eo Ioachimū
filium Regem vrbs & regionis constituit. eorū
verò qui in aliqua dignitate fuerant, in captiui-
tatem abduxit Babylonem tria millia, in quibus
fuit etiam tum puer Hieremias. Hic finis fuit Ioa-
chim Regis, qui vixit annos xxxvi. regnavit xi.
Sucessor autem eius Ioacimū, natus matre
Hierosolymitana nomine Nostra, regnavit men-
ses tres, dies decem.

*a Nabucho-
donosori reco-
pti in urbē
sanitia.
4. Reg. 24.
2. Paral. 36.
b Ioachimū
sine Iecha-
nia Rex fu-
it.*

*Ioachimi, Babylonis sententiam mutante, obsessio-
is sponte se dedentis in captiuitatem
abductio.*

CAP. IX.

Babylonium autem Regem statim dedisse se Hedio &
Bognū Ioacimū penituit. Verebatur enim Rufinus
ne memot patris per iniuriam occisi, regionem Cap. 9.
ad desolationē percelleret. Missus igitur exercitus 4. Reg 15.

Ann mundi
3346.
Ante Chri.
nat. 618.

a Nabucho-
donoferus fa-
bris fragus.

Hierosolymis eum obsedit, qui cum esset natus bonus & iustus, non sustinuit periclitantem propter se urbem despiceret, sed matrem & cognatos misit à Rege ducibus tradidit obseques, iuncto in hoc cum eis fœdere, quòd nec vbi malè aliquid inferrent nec civibus. Sed tum quòque ne per integrum quidem annum fides servata est, Babylonio à Rege violante eam, & mandante per litteras suis ducibus, ut omnem iuventutè captivam ex urbe abducerent, & quicquid infestet artificum, & vinctos ad se adducerent. fueruntque hi omnes decem millia numero, & amplius octingenti triginta duo, & in his Ioacimus cum amicis ac matre, qui à Rege in custodia sunt habiti.

Sedecias Hierosolymorum Rex à Babylonio constitutus.

C A P. X.

b Sedecias
Rex Iuda
ab alicuius
falsis proph-
etis seductus
Hieremiam
non audit.

PRO. à Ioacimo autem Sedeciam eius patrui Regem constituit, iureiurando astrictum quòd nihil in ea regione esset novaturus, ac statuturus Ægyptios. is erat annorum viginti & vni cum principum acciperet, natus eadem matre qua frater Ioacimus, sed iusti ac decori negligens, ut qui aequales quoque circa se haberet impios, quin & totus populus in eandem solutus est licentiam. Quamobrem saepe numero Hieremias Propheta illum addit, obtestans ut, commissis impictibus, iustitiæ curam gereret: nè re aut ducibus mentem adhiberet, quòd essent mali plerique aut falsis Prophetis crederet, eum decipientibus, & pollicentibus, non oppugnaturum amplius urbem Babylonium, vincendumque bello peritum ab Ægyptiis, hæc enim non verè dici, nec evenitura esse unquam. Sedecias verò tantisper, dum audiebat Prophetam, agnoscerebat tum vera dicere, & in rem suam esse, si

Mi fide adhibeat: sed per amicos rursus deprava-
 batur, & abducebatur à Prophetæ consiliis in-
 diuersam quocunque vellent. Sed à & apud Ba-
 bylonem Hieroziel eodem tempore visitatione
 templi prædicebat, eamque prædicatione etiam
 Hierosolyma transmissit, quibus b vaticiniis Se-
 decias hac potissimum de causa noluit credere.
 In ceteris enim omnib. inter se concinebat, quod
 & vrbis vi capietur, & Sedecias ipse captiuus ab-
 ducetur, in hoc verò discrepare videbatur Hieze-
 kiel, quod negaret Sedeciam visurum Babylonem,
 cum Hieremias asseueraret omnino futurum, vt
 captiuum eum Babylonius Rex secum abduceret.
 quare cū hic diuersa dicere eos videret; ne illa
 quidē vera putabat in quibus consentirent: etiā
 si euenius omnia vera fuisse comprobauit, sicut
 alijs opportunius dicitur. Igitur cum per octo
 annos socius Babyloniorum fuisset, violato for-
 dere ad Aegyptios defeceit, sperans, si cū illis vi-
 res coniungeret Babylonium necessario succu-
 bere. Quo cognito Babylonius exercitū contra
 eum duxit: vastatq. regione, & occupatis arci-
 bus, ad ipsa Hierosolyma oppugnanda accessit.
 Aegyptius autem audito, in quibus angustiis es-
 set Sedecias socius, assumpto valido exercitu lu-
 dam petiit, volens obsidionem soluere. At Ba-
 bylonius, intermissa obsidione, obuiam illi pro-
 pugnauit, vno praelio victū tota Syria expulit. Mox
 verò vt obsidio soluta est, Pseudoprophetae
 Sedeciam deceperunt, vanum iacentes quod à
 Babilonia Regi eiusq. subditis instaret belli pe-
 riculū, quod vt transferendi essent à suis sedib.
 in Babyloniam, immo etiā captiuos reddituros
 esse cū omnibus vasis, quibus Rex templū spū
 sac. ornauit.
 Haec erat. At Hieremias adito Rege, omnia vera
 & his contraria prænuñciat, dicens eos Regē de-
 cipere, nihilq. commodi sperandum ab Aegyptiis:

An. inuadit
 3154.
 Ante Chri.
 nat. 610.

a Iezeciel
 pli vastatio
 nem prædi-
 cit.

b Sedecias
 ad Aegy-
 ptios defecit.
 Hiero &
 Rufinus
 cap. 10.

c Aegypti
 Rex auxi-
 laturus lu-
 dam praelio
 vincitur.
 d Sedecias à
 Pseudopro-
 phetis sedu-
 citur.

e Vaticiniū
 de captiuitate
 in Babylonem
 ca. & inde in
 liberationem.
 Ierem. 25.

29-37.

An mundi
3354. Ante
Christi. nat.
610.

sed, victis illis, Babylonium copias ad Hieroso-
lymā reducturum, & quotquot oppugnationi ac
fami superfuerint, captiuos abducenturum: diti-
busque omnium facultatibus, & exhaustis tem-
pli diuitiis, in urbem simul & templum ferro ac
flammis sequiturū, nullo sacri aut profani officii
mine. Et seruimus, inquit, ei posterisque eius
per annos .lxx. à qua seruitute Persæ & Medi
nos eripient extincto Babyloniorum imperio,
quorum ope dimissi & huc reuersi templum re-
dificabimus denuo, & Hierosolyma restituemus
Hæc dicens Hieremias plerisque persuadebat:
principes verò & impij velut furiosum contem-
nebant. Cūquæ aliquando libuisset ei natale
solum Anathoth reuiscere, quod à Hierosolymis
xx. stadiis est distitum, quidam è magistratibus
in itinere fortè obulus comprehensum detrahe-
re, calumnians quod ad Babylonios vellet transi-
gere. Propheta contra negauit eum verum oc-
men afferre, sed ire se in patriam. at ille nihil e-
ius verbis motus, duxit eum ad magistratus in iu-
diciū, à quibus diu tortus & excruciatu serui-
batur ad supplicium, & aliquanto tempore con-
ditus est viuere in his afflictionibus. Anno autem
nono regni Sedeciz, decima die mēsis decimi,
Babylonius ^a Rex iterum exercitum ad mouē
Hierosolymis: & continuata per xvi. mēse
obsidione, modis omnibus expugnare urbem
conatus est, præter ^b externam autem oppugna-
tionem duobus grauius malis intra impugna-
batur, viuitas, fame simul & pestilentia vehemē-
ter grassantibus. Interim Hieremias in carcere
non quiescebat, sed clamabat ad multitudinem,
apertis portis recipiendum Babylonium: nam
hoc facto seruandos esse vnā cum vniuersis familiis
aliquis sine remedio perituros, ad Iehoiakim
dixit in verbo sui hostili ferro sui famę pericu-
lum.

^a Hierosoly-
ma obsessa.

^b Reg. 25.

Ierem. 39.

32.

^c Fame &

pestilentia.

x. Ieremias

suadet dedi-

cionem.

An. mundi
3354. Ant.
Christi nativ.
610.

a Pioru da-
torum in
hac vita so-
luta.

b Soderici a
Hieremia
petitum con-
siliu, Pri-
cipum motu
negligit.

dem qui verò ad hostem perfugerint, mortem
causuros. At Principes ne malis quidem prossi-
audire volebant, sed citati ad Regem omnia de-
ferebant: in eis ubi atq. prophetam vi furentem,
& frangentem sibi animos & obnutrienda ca-
lamitatibus omnem populi promptitudinem &
alacritatem enervantem, illos enim paratos pu-
gnare pro patria, hunc verò minari tristitia, & di-
cere expugnatam urbem omnino subvertendam
esse. Rex ^a verò suo pte quidem ingenio non ex-
accebatur: sed ne in principum invidiam ta-
li tempore incurreret voluntati eorum resistē,
permisit eis, vt de propheta quicquid liberet, fa-
cerent: quo impetrato confictum carcerem pe-
tentes, exemptum inde in quendam cœnosum
puteum per funem demiserunt: vt ibi præfoca-
tus moreretur: ille verò vsque collummersus
sibi manebat, interim quidam ē seruus Regis ca-
rioribus, genere Æthiops, renunciat domino
quid propheta acciderit, dicens non rectē Prin-
cipes statuisse & amicos, quod vatem in cœnum
demerferint, & grauiorem quā quæ in vincu-
lis erat expectanda, mortem homini excogita-
uerint. His auditis Rex penitentia prioris confi-
sij, quod Principibus prophetam in potestatem
tradiderat, iubet Æthiopem triginta socios ē suo
famulato sibi assumere, funesque capere & quæ
quid ad viri incolunitatem opus sit, & quantum
potest properē ē puteo Hieremiam extrahere.
tum Æthiops, alligatus, quem tam modum iussus
erat, sociis, extractum ē como permittit abire li-
berum. Accitus ^b deinde clam ad Regem, inter-
rogatus est ecquod posset diuinitus afferre ad
rem presentem remediū, ille habere se ait, sed
neminem crediturum sibi, aut præceptis suis ob-
temperaturum. Sed omnes, inquit amici tui qua-
si maleficium cupiunt te perdere, & vbi nunc

An. mundi

374.

Ante Chri.

nat. 610.

sunt impostores illi qui negabant Babylonium amplius reditum. Quamobrem vereor apud te veritatem promere, ne forte in vitam meam seruias. Sed cum Rex iureiurando confirmasset, nec se illam interfecturum, nec amicos id facere passurum, fretus accepta fide, consuluit ut vberem Babylonis dederet, ita enim, se interuincio iubere Deum, si modo velit incolomis esse, & imminens periculum euadere, & cauere ne urbs solo aequetur, emplumq. tradatur incendio: ni faciat, ipsum fore omnium malorum causam tam sibi ac suarum familiarum, quam vniuerso populo. Tum Rex, se quidem cupere facere, quare vates in rem communem consuleretur: sed timere amicos qui iam ad Babylonios transfugerant, ne ab illis accusatus apud Regem traderetur supplicio: at propheta addebatur illi animum, vanum cum timorem esse distans, nihil enim mali passurum, si ciuitatem dederet, ac ne uxores quidem eius & liberos: mansurum etiam templum incolome. Hæc locutum Hieremiam Rex dimisit: iussum nemini ciuium communicatum inter ipsos consilium prodere, ac ne Principibus quidem indicare, si cognito collocutos se esse percontarentur cur nam esset à Rege accepturus: sed preterendum quod venerit rogatum, ne post hæc amplius haberetur in vinculis. Id quod factum est à propheta, volebant enim scire, quanam de causa accessisset ad Sedgoiam.

Iudeorum Hierosolymis à Nabuchodonosore capti, in Babyloniam traducti.

CAP. XI.

2 Hierosolyma per decem & octo menses obsessa, tandem capta.

Interca à Babylonio pergebat in oppugnandis acriter Hierosolymis, extructis aggeribus & erectis turribus, à quibus arcebat propugnatores stantes in muribus, multos enim aggerem

circumquaque excitauerat, viris muro altitudi-
 ne pates. Nec segnetè interim defendebatur
 vrbs, ciuibus nec sumi nec pesti succumbētibus,
 sed obduratis animis omnia mala perferētibus.
 ac ne machinis quidem hostium territi, aliàs cō-
 trā machinas excogitabāt, vt inter se vniq. non
 viribus solum certarent, verum etiam artibus,
 dum illi his potissimum sperant se urbem posse
 capere, hi salutem suam in eo putant consistere,
 si non cessent nouis commentis illorum cona-
 tus ludificari: atque id certamen durauit per mē-
 ses decem & octo, donec tandem succubuerè,
 partim inedia victi, partim supernè è turribus te-
 lorum multitudine oppressi. Capta est autem
 vrbs vndeecimo anno regni Sedecie, quarti men-
 sis die nona: ceperuntque eā duces Babyloniorū
 quibus Nabuchodonosorus oppugnationem cō-
 miserat, dom ipse apud Reblatha degeret. quod
 si quis requirat eorum ducū etiā nomina sunt
 hæc: Nergelear, Aremantus, Emegar, Nabosaris,
 Echstamparis. Vrbe autem capta circa mediam
 noctem, & ducibus ac reliquis hostibus in tem-
 plū ingressis, Sedecia Rex vbi hoc sensit, af-
 sumptis vxoribus, liberis, ducibus & amicis, fugā
 arripuit per fauces quasdam angustias in deser-
 tum quodcum Babylonij cognouissent transu-
 garum indicio, sub aurorā aggressi sunt eos per-
 sequi, & assecuti eos non procul à Hierichunte
 circumuenerunt. Amici verò & duces fugæ co-
 mites visis è propinquo hostibus, relicta Sede-
 cia dispersati sunt, quā quēquē tulit spes effu-
 gi. Ipse penè desertus, cum vxoribus ac liberis, &
 paucis amicis in hostium potestatem deuenit, &
 mox ad Regem perductus est. Quem postquam
 in conspectu habuit Nabuchodonosorus, im-
 pium & fœdè fragum vocare cœpit, promissionū
 immemorem, quodd Regi seruare illam regionē

An mundi
 3356
Ante Chri.
nati 608.

a Sedeciam
noctu fugā
hi consensu,
a Babylonitibus
capitur.

An. mundi
3356. Ante
Christ. nat.
-608.

^aExcacatio
Sedecia. si
liorumque
cadis.

esset pollicitus, exprobrabat etiam ingrati-
tudinem, quodd cum à se accepisset regnum ioaci-
mo fratri debitum, accepta potestate abusus es-
set in auctorem beneficii. Sed magnus est, inquit
Deus qui te propter mores tuos pessimos in
manus meas tradidit. His ² verbis cum Sedecia
inrepuisset, enestigiò iussit ipso & aliis cap-
tis inspecantibus filios eius & amicos truci-
di. Deinde ipsum excecavit. Babylonem secum
abducendum. Atq. ita utriusque prophetae prae-
dictiones, tam Hieremias quam Hiezechielis,
quamvis ab illo contemptae, euentu, non vanae
fuisse comprobatae sunt, quodq. captus adductus
ad Babyloniam, & coram sum eo loqueretur, & o-
culis suis faciem eius videbit, Hieremias praedi-
xit. quodd verò creatus pyimò cū Babylonē per-
ductus esset, videre tamen non potuit, Hieze-
chielis fuerat vaticinium. Quae quidem ignora-
tibus satis declarare possunt Dei naturā, quā
varia sit & multimoda, omnia tempestive dis-
ponens, & futura praesignificans: sicut humanae
inscitiae & incredulitatis insigne exemplum hic
eminet, per quam non licuit eis futuram cala-
mitatem evitare, ut ne cauerent quidem fatum
ineluctabile. Atque hic fuit Davidici generis
Regum exitus, qui vnus & viginti regnauerunt
deinceps: idque temporis spatium quingentos &
quindecim annos continet, & menses insuper
sex cum diebus decē annueratis viginti annis
primi Regis Samsi, qui fuit tribus alterius. Certe
sūm Babylonios post victoriā Nabuzardanē de
regia, & cem milia Hierosolyma cū mandatis, ut templū
vtriusq. spolia incenderet, regia quoq. similiter extema-
ta, incensa ita vrbe à fundamētis diraceret populū in Babylō-
niam traduceret. Qui cū ed peruenisse tr. Sedeciae
regni anno ē rēplo vasa dīa tā aurea quā argē-
tea fustulit, & labia quoq. illud grāde quod So-
lomon

homō dedicaverat, præterea, colūnas illas æreas
cū suis capitalis, & mensas æreas atq. candelab-
ra. His sublati templum incendio mensis quin-
ti die primi, anno regni Sedeciz vndecimo, re-
gū verō Nabuchodonosori xviii. deinde & re-
giā incendit, & urbem diruit. Incensum est
autem templum annis ex quo exstructum fue-
rat elapsis cccc lxx. mensibus sex & diebus de-
cem additis, exactis à transmigratione ex Ægy-
pto annis m. xxi. mensibus sex, dies decem. A di-
ludio vsque ad templi deuastationem interce-
serunt anni m dccc l. menses sex, dies decē.
Ab Adamo autem condito, vsque ad hunc tēpli
cassū tria milia annorū elapsa sunt, & insupet
v xiii. menses sex, dies decem. Tantus censetur
annorum numerus, quo temporis spacio quid
& quando gestum sit, suo quæque ordine ex-
plicauimus. Dirutis Hierosolymis & populo mi-
grare iussu, dux regius captiuos fecit hos: Pontif-
ficem Saream, & qui post hunc secundum inter
sacerdotes locū tenebat, Sephemam: tres præfe-
ctos custodiæ tēpli, eunuchū primarium Regis
cubicularium, cum septem aliis regis amicis.
præterea scribam regiū, & alios Principes viros
sexaginta, quos omnes a vnā cū spoliis tēpli per-
duxit ad Regem suum agentem tunc Reblathis,
quæ est Syria ciuitas. Rex verō Pontificē & Prin-
cipes in ea vrbe iussit capite plecti, reliquam ca-
ptiuorum multitudinem & in his Sedeciam ip-
se Babylonem perduxit. Iosadocum b etiam Pontificē
Pontificem vinctum secum duxit, Sareæ Ponti-
ficis filiū, quem modo Reblathis affectum sup-
plicio diximus. Nunc quoniam Regum genus
& eorum successionem ordine recensuimus, cō-
ueniens duxi etiā Pontificum enumerare nomi-
na, qui Regū tempore per continuatas successio-
nes summā administrauerunt sacerdotiā. Ergo

An. mundi
3356. Antea
Christ. natū.
608.

a Captiuitas
Babylonica.

b Pontifices
Hierosoly-
mitani.

Ant. m. 3356.
Ante Chri.
bat. 608.

primus omnium in templo recessus a Solomone
 exstructo Pontifex fuit Sadoeus, cui filius Achas
 mas successit: post Achum Azarias, & post hunc
 Ioramus, post Ioramum Ius, & deinceps Azio-
 ramus, Phideas, Sudeas, Iulus, Iothamus, Yrias,
 Nerias, Odeas, Saldumus, Elcias, Sarcas, Isado-
 eus qui captivus Babylonē petraclus est. hi o-
 mnes quasi per manus traditi sacerdotum filij
 parentis successores acceperunt, continuata ge-
 neris serie. Ceterum Rex Babylonem reuersos,
 Sedeciam ^a in carcerē vsque ad mortē eius de-
 tinuit, mortuū tamen regia funebris pōpa elatus
 sepeliit, vasa quibus Hierosolymitanum v. m. p. l. s.
 spoliauerat, suis consecrauit numpinibus populo
 in Babylonia sedes attribuit. Pontificem ē vinctis
 Ius exemit. Nabuzardanē autē dux qui populū
 captiuū abduxerat, transfugas ^b & pauperes
 licet reliquit, ducē illis p̄posito nomine Gode-
 lia. Aicam hominis nobilis filio, viro æquo &
 bono. His imperauit, vt prout quos ad cultū
 rā acceperant, certum tributū Regi penderent.
^c Hieremias Propheta & quoque Hieremias ē carcere exem-
 ptus fuit ut iret secū Babylonem: iussu enim
 se a Rege, vt ei necessaria omnia præbeat. Quod
 si sequi nolit, diceret vbi nam habitare cuperat,
 vt de hoc Regem per literas certiorē possit
 reddere. Propheta verd neque ducem sequi vo-
 luit, neque aliō ad habitandum ire, contentus
 habitare in ruinis patriæ, & eius miseras reli-
 quias colere. At dux voluntate eius cognita, Go-
 dolia quem ibi relinquebat commendauit ho-
 minem, mandans ne quid ei deesse pateretur.
 donatq; vate magni precij muneribus, p̄c quo-
 que domum profectus est. Hieremias autem
 domicilium elegit apud os pulum Masphatam,
 impetrata prius a Nabuzardane gratia, vt & se-
 cum & episcopo dimitteretur. cuius Baruchus

Neri filius insigni familia natus, & in patria lingua egregie doctus. Nabuzardanes itaque his peractis Babylonem reuertitur. Illi autem qui obsidionis Hierosolymitanæ tempore diffugerant, posteaquam Babylonem recessisse audierunt, undique collecti venerunt ad Godoliam Maspharam. Eorum principes erant, Ioannes Carex filius, & Iezanias & Sarcas & nonnulli alij, præterque hos Ismael quidam ortus regio genere, vir alioquin magnus & dolosissimus, qui tempore obsidionis profugerat ad Balthazar Regem Ammanitarum, & apud eum per id tempus moratus fuerat. His igitur ad se venientibus Godolias suasit ut ibi manerent, nihil timentes à Babylonis, posse enim eos impune regionem colere, interpositoque iureiurando paratum se fore suum auxilium si quis molestaretur; consuluit ut unusquisque habitaret in quo vellet oppido, dicens missurum se unà aliquoties suis, & daturum operam ut diruta instaurantur & habitentur domus illorum: debere, donec tempestivum & curare ne frumentum & vinum & oleum desit in futuram hyemem quo sustententur. hæc locutus permisit quæque arbitrio suo quem libere locum colere. Quæ fama postquam ad circumvicinas Iudææ gentes pervenit, quod profugos ad se venientes Godolias magnâ humanitate exciperet, & agros eis colendos assignaret, imposito tergo tribuno quod penderetur Babylonio, undique concursum est ad eam, & ceperunt regionem colere. Ioannes autem cum alijs principibus videntes regionem colimulsum amoverunt Godoliam propter bonitatem eius & humanitatem: admonueruntque eum quod Balthazar Ammanitarum Rex id eum

An. mundi
33:6.

Ante Christi
sum natum
608.

a Iudæis
undique colle-
cti ad Godoliam
Maspharam
veniunt.

3376. *Ante* *Christ. nat.* *608.* Ismaelem, ut ipsum clam dolo interficeret, & principatum inter Israelitas occuparet, cum sit de genere regio, securum autem fore ab insidiis, si eis permittat Ismaelem clam occidere. Vereri enim se, ne si ipse insidiis preoccupatus fuerit, reliquæ Israelitarum in totum pereant. Ille vero respondit se non dissimulaturum tales insidias aduersum hominem astutum à se beneficio, non eam esse verisimile, cum, qui in tanta inopia necessitate nihil mali fecerit, nunc contra omne eas erga benefactorem tam ingratum esse, ut cui circumuentio insidiis non posset sine scelere succurrere, cum sua manus intendere conetur. Autamen etiam si vera essent quæ deferrent, emori esse satius, quam hominē qui salutem suæ fidei cōmisisset, opprimere. Itaque Iohanes cū cæteris frustra hoc conatus perorasset.

a Godolia
eades. & pla-
in Maspha-
rensi abdu-
ctis. re abiit. postea dies inde triginta venit ad Godoliam in Masphaga Ismael comitatus amicis de-
 aem: ubi inter hospitales epulas dum se comi-
 ter poculis inuitant, hospitem mero grauem &
 somnolentum aduertens, cum decem illis so-
 cibus adortus interfecit, nec difficilē fuit cæteris
 conuiuiis similiter affectos confodere, quibus
 necatis adiungere nocturno tempore per totū
 oppidum grassati sunt promiscuis caedibus tā in
 Iudeos quā in Babylonicos milites secutos &
 passim dormientes, sequenti verō die venerunt
 cum munere: ex agris ad Godoliam circiter o-
 ctuaginta: omnium insciji quæ acciderant, quos

b Clades Is-
maelis d. lo-
ne accepta videns Ismael b iæro vocauit ad Godoliam, &
 introgressos clauso palatio trucidauit, eadē-
 rāque eorum ingreditū quendam ac essent com-
 spicua, demersit. Boli autē ex eo numero seruati
 sunt, qui rogauerūt ne se prius occideret, quā
 ei quædam occultata in eis traderent, suppellectile & vestes atque frumentum, quib. premisit
 mori,

motus, aliquot ex eis peregit plebem verò Ma-
 sphacensem cum mulieribus & pueris abduxit:
 & in his etiam Sedeciz filias, quas Nabuzarda-
 nes apud Godoliam reliquerat. His perpetratis
 ad Ammanitarum Regem profectus est, Ioan-
 nes autè cum cæteris ducibus audita Masphatè-
 sium clade, & morte Godoliz, indignissimè tulerunt:
 & assumptis suis quisque militibus, Ismae-
 lem hostiliter persecuti sunt, eumque apud So-
 tæ Hebronensemprehenderunt, quibus visis ca-
 pteini Ismaelis læti, rati, id quod erat, auxilium sibi
 venire, omnes ad Ioannem transierunt, Ismael au-
 tèm cū octo tantum comitibus ad Ammanitarum Re-
 gē per fugit. Cæterum Ioannes assumptis quos Is-
 maell eriperat, cū eunuchis & mulieribus atque
 pueris peruenit in locum qui Mandra dicitur: ibi-
 que ea die manserunt. Voluerunt inde proficis-
 ci in Egyptum, timentes Babylonios ne itati pro-
 pter eandem præfecti in ea regione à se constitu-
 ti, in illos scirent, prius tamen consulendum
 Hieremiam rati, accedentes eum rogauerunt,
 ut hæsitantibus^a oraculum expediret, quidnam
 faciendum sit, iurati facturos se quicquid ille ius-
 serit, eumque propheta operam suam esset polli-
 citus, decima demum die Deus apparens ius-
 sit ut Ioanni & cæteris ducibus diceretur, si manserint in
 ea regione, auxilio futurum & prouisurum ne quid
 incommodi à Babyloniis, quos timebāt, acciperent.
 Sin in Egyptum mallet iter facere, curā eorū
 relicturū, insensumque tali calamitate affectu-
 rū eos, quasi paulo ante fratres eorum castigato-
 rum esse viderent. Hæc diuinitus monenti pro-
 phetæ noluerunt credere, quodd ex Dei senten-
 tia deberet eos manere: sed putauerunt eum falso
 verbis suis Deū prætexere, se autē vera loqui in
 grati Baruchi discipuli, ne possint Babyloniors
 irā esseget. Contempto igitur Dei consilio quodd

*a Oraculum
 d Ioannem pe-
 titur, quod
 tamen no-
 gignitur.
 lero. 42-43.*

An. mundi
3361.

Ante Chr.
nat. 603.

¶ Partim
de exercitu
à Babyloni
co duendo,
& reliquis
Iudaorum
in captivita
tem abdu
cendis.

per prophetā dederat, Ioānes & reliqua mult-
tudo in Egyptū abiit, abducto simul & Barucho
& Hieremia. Quod a postquam peruentum est,
Deus significauit prophetæ fore ut Babylonius
exercitum ducat in Egyptum: iussitque prædi-
cere populo, quod capietur Egyptus, & ibi par-
tim interficietur, partim captiui Babylone ab-
ducentur, id quod etiam factū est, quinto enim
co duendo, post excidium Hierosolymitanū anno, qui fuit
& reliquis regni ipsius Nabuchodonosori vigesimus ter-
tius, cū magnis copiis inuasit Cœlen Syriam, qua
subacta bellū gessit contra Ammanitas & Moa-
bitas, & his quoque perdomitis Egyptū hostili-
ter est ingressus: occisū que qui tūc regnabat, &
alio Rege cōstituito, repetitos ibi Iudæos rursū
captiuos Babylonem abduxit. Hæc fuit fortuna
Hebræorū, ut accepimus, bis ultra Euphratē tra-
ductorū nā per Assyrios de cē tribus à Samaria
sunt abducti, regnate Osea, deinde reliquæ duæ
per Nabuchodonosorū Chaldeorū & Babylō-
niorum Regē captis Hierosolymis. Sed Salma-
hassar in vacuas Israelitarū sedes deduxit gentē
Chuthæorū, qui prius in intima Perside & Me-
dia fuerant, Samaritæ deinde vocati à Regione
in quā demigrauerūt. Rex verò Babylonius pro
abductis duabus tribubus nullā gentē in eam
regionē reposuit, quo factū est ut Iudæa cū Hie-
rosolymis ac templo per septuaginta annos de-
serta maneret, tēpus autē totum quod inter de-
cem tribuum captiuitatē & duarum reliquarum
transmigrationē interceffit, anni fuēre centū & gi-
ginta, & menses sex, dies decem. Ceterū Nabu-
chodonosorus selectis nobilissimis Iudæorum
pueris, & sedecie regis cognatis, qui & flore æ-
tatis & decore formæ fuēre cōspicui, pedago-
gos eorū tūc assignauit, ex selectis quibuscūq; ex
eo numero, quæadmodum solius est facere &
aliorum

An. mon.
di 1161.
Ante Chri-
stum na-
tum 601.

vescebantur regis, sed Daniel cum sociis postea
delectatam vitam agere videretur, ex eo tempo-
re secutè Aschanes partes quæ de regia mensa
mittebantur pueris, sibi retinebat, & illis appo-
nebat quæ iam diximus. Illi verò vixit pa-
ros iam habentes animos & ad percipiendâ dis-
ciplinas idoneos, atque etiâ firmiora ad laboris
corpora, quodd neque illi læderentur aut graua-
rentur, varietate deliciarû, neque hæc simili de-
causa emollierentur, facili omnè perdidicerunt
doctrinam tam Hebraicam quàm Chaldaicam
sed præcipuè Daniel peritus talid artium cõie-
ctâdis quoc; somniorum significationibus stu-
duit, visiones etiâ diuinas videre solitus. Exacto
autè biennio post Ægypti populationem Nabu-
chodonosorus cum vidisset mirandâ visionem,
epius etiam euentû Deus ei in somnis indicauit

Don. 2.
Nabucho-
donosorus vi-
sionis obli-
tus, obliu-
tus, Magos ac
vates accer-
sit, & visque
mortem mi-
nadicarent,
minatur.

rat, mox & vi è stratis surrexit eius obliuiscit
geceratis igitur Chaldaeis, & Magis ac vatrib;
ait se somnium vidisse, & quoniam oblitus sit
quale fuerit, velle vi & somnû sibi indicari &
suis significatione, illis autem respondensibus
Magis ac vates accer-
sit, & visque
mortem mi-
nadicarent,
minatur.

b Danieli
somnia e-
visque inter-
pretatio ro-
gatur.

pari omnes imperat. Tum Daniel auditò quodd
omnes sapientes iussisset occidi, & inter hos se
quoque cum suis cognatis esse in periculo, addit
Astochum regij præfectum suellit; rogantibusque
genâ cuc ita rex stans in omnes sapientes &
Magos atque Chaldaeos animaduertere cogit
quod pñ oblitus esset somnij, insinuatque eos sibi
sibi indicare, nec illi potuissent, ad eam commo-
tus sit, impetrauit vt præfectus vnius noctis dis-
tationem magis à Rege peteret, spem b enim
sibi esse, Deum ea ipsa nocte exortum indi-
caturam.

utrumque esse id somnium: quæ Danielis postu-
 lata cum per Antiochum Regi essent reuocata
 iussit exdem Magorum differri, tanq̃sp̃er dum
 huius promissi fidem experiretur. p̃uer verd̃ cū
 sociis digressus in suum cubiculum, per totam
 noctem supplex Deum precibus sollicitauit, vt
 sem sibi aperiret, & Magos cum quibus & ipsi
 periclitarentur, ab ita Regis eriperet manifesta-
 ta sibi visione quam Rex præterita nocte visam
 elabi à memoria passus sit. Deus autem & peri-
 clitantes miseratus, & Danielis sapientia dele-
 ctatus, tam somnium quàm eius interpretatio-
 nem ei notam reddidit, vt hanc per eum Rex
 cognosceret. Ille hac reuelatione lætus, surgens
 fratribus tam indicat, iam desperantibus vi-
 tam, & tantum de morte cogitantibus: horta-
 rursq; vt tranquillo sint animo, & de vita melius
 sperare non dubitent. Cum quibus actis Deo
 gratias quòd ætatem eorum esset miseratus, An-
 tiochum adit initio diei rogans vt se ad Regem
 ducat, indicaturum ei somnium quod proxima
 ante hanc nocte viderat. Ad^h quem ingressus
 primum deprecatus est eā opinionē, quasi ipse
 Chaldeis & Magis esset sapientior, quòd nemi-
 ne illorum valente inuenire somnium, ipse id
 esset indicaturus non enim sua peritia, vel quòd
 intellectus alios præcellat: id fieri, sed Deus, in-
 quit, nos de vita periclitantes miseratus est: ro-
 gamsq; mihi pro mea populariūmq; vita, & som-
 nium & eius significationem aperuit. neq; enim
 eā me sollicitum habuit ea tristitia, quòd à te in-
 digni vita essemus indicati, quàm metus de exi-
 limatione tuæ gloriæ, cum tot viros bonos &
 honestos necari inberes, idq; iniuria, quod non
 esset humana sapientia comprehensibile quòd
 mandabas, solo Deo valente præstare, quod cu-
 petas. Ergo cū hac te cura tenet, quis nō possit

Anno mmo-
 di 3363.

Ant. Chri-
 stum natum
 601.

a Daniel
 Regi somni-
 um & inter-
 pretationem
 expōit.

In mundi
3363. Ante
Christi. natu
601.

a Somnium
Nabuchodo-
nosori, de
quatuor Mo-
narchiis
mundi.

te positurus esset orbis imperio, dormiens ubi
Deus volens omnes regnatos ostenderet
tale immis somnium videbatur, ubi videre sta-
tuam grandem stantem, cuius caput erat aureum
humeri ac brachia argentea, venter & femora
aerea, crura ac pedes ferrei. deinde saxum vidit
abruptum à monte in statuam illam incidere,
& hanc de se statim conterere, ut nulla eius pars
maneret integra, sed aurum, argentum, & æ-
reum abiecit in minutiorum farina pulverem:
ejusque ingruente venti vi diffusum in terras di-
versissimas. Saxum verò illud tam magnum ac-
cepisse incrementum, ut quantum est terrarum
sua mole opprimeret. Et hoc quidem est quod
vidisti somnium, quod in hunc modum inter-
pretari oportet. Aureum illud caput te signifi-
cat, & alios Reges ante te Babylonios, duæ verò
manus & humeri duo portendunt, quod à do-
bus Regibus vestrum imperium delebitur. Il-
lorum quoque imperium alius ab occidentem
veniens tollet à medio, amictus armis ære-
is. Huius quoque vires debellabuntur ab alio ferro, si-
mili, cui propter naturam ferri nihil poterit re-
sistere, quod ea sit, auro, argento ac ære validior.
adiecit & de saxo interpretationem Daniel, sed
mihi hoc narrare non libuit, cuius propositum
est præterita, non etiam futura scribere, quod si
quis veritatis audius non desistit inquirere, su-
pererit quoque obliuiscens eventus cupiens disce-
re dei operam, ut Danielis, librum perlegat, qui
habet et in eis sacras litteras. Porro Nabuchodo-
nosor, his auditis, agnoscentem suum somnium,
atque punitus est Danielis in dolis, & procidens in fa-
ciem, non aliter quam Deum adoravit, diuinis
iuvencis dignatus honoribus. Nec hoc con-
tentus impolito ei Dei sui nomine, universa di-
tioni sue propositum esse voluit, cum eoque si-

b Daniel cu-
sueti ad ho-
mores eue-
lunt.

mi

mal eius cō sanguineos: qui hoc inuidiosi facti,
 in periculum inciderunt, offenso Rege propter
 causam talē. Rex autē facta aurea statua, alta
 sexaginta, lata sex cubitos, in campo magno Ba-
 bylonis eā statuit: quam dedicaturus cōuocauit
 ex omni sua ditione Principes, cūq. mandauit,
 vt quā primū tuba dati signū audierint, pro-
 cidentes in faciem adorent statuā, quod qui non
 fecerit, poenā proposuit, vt coniciatur in arden-
 tis fornacis incendium. Cum igitur omnes audi-
 to rēge signo adorarent eam statuam, Danie-
 lis cognati negauerūt se hoc facturos, quod nol-
 lent patias leges transgredi, mōxq. delati, & in
 ignem coniecti diuina seruati sunt providentia
 & prater omnium opinionem euaserunt mor-
 tis periculū. Ignis enim eos non attingit, sed qua-
 si sentiens iniustē in fornacē coniectos, pepercit,
 & non exegit vim suā in iuuenes, Deo inui-
 sta flammis fa. iente horum corpora: quæ quidē
 res, magis etiam eos Regis commendauit, quod
 probos & Deo caros, esse animaduertere: quod
 factum est, vt semper in maximo apud eū hono-
 re haberentur. Nam multō deinde post, rursum
 aliud dormiens Rex, vidit in somnium, quod
 priuatus regno vitam acturus esset inter bestias,
 & post exactum eo modo septenniū denuo re-
 stitutus esset in pristinum imperiū, quo viso
 rursum cōuocatis. Magis percontatus est quid
 significet. Eius intellectum nemo alias inuenire
 & Regi indicare potuit, solus Daniel quid por-
 tenderet coniectura assecutus est, & quāle hic
 prædixit, talis etiam euentus affuit, nam cum in
 solitudine tempus prædictum exegisset, nemi-
 ne septennio toto au. sente. inuadere dōminū
 exorato Deo rursum in regnum suum restitutus
 est. Nemo autem mihi vitio debet vertere,
 q. hac ita vt in antiquis libris inuenio, scriptis

Ann mundi

3364.

Ante Chris-
tum natum.
600.a Mandatū
regium de
statua ado-
randa.

Daniel 3.

b Daniellē
cognati sta-
tuam ado-
rare nolē-
tes, in ignem
coniecti, di-
uina promi-
sentia ser-
uantur.

Daniel 4.

c Somnium
& eius ex-
plicatio.

Ant. mundi
3481.

Ante Chri-
stum nat.
583.

Mors Na-
buchodono-
sor.

Berosus de
Nabuchodo-
noso.
Hedio &
Ruffinus
cap. 13.

meis infero. Talibus enim criminatōribus da-
dum occurrī in igitis huius historiz, palam pro-
fitens me tantum Hebraeorum voluminum in
Græcam linguam interpretem: & quæ illic con-
tinentur bona fide relaturum me promisi, nec
addentem quicquā de meo, nec auferentē etiā.
Ceterum * Nabuchodonosorus cum regnasset
annos XLIII. vitam finit, vir industrius & prio-
ribus Regibus longē fortunatior. Meminit beius
& Berosus in tertio rerum Chaldaicarum libro
his verbis. Pater autē Nabuchodonosorus, audi-
ro quoddā Satrapa quem Ægypto & caux Syriæ
Phœnicizque præfecerat, à se defecisset, cum
non posset amplius ferre labores militiz, tradi-
ta iuniori Nabuchodonosoro copiarum parte,
iussit hunc contra illū proficisci. qui collatis fi-
gnis cum defectore cōgressus, & ipsam denicis
& regiones eius ad suum imperium retraxit. la-
tereā pater Nabuchodonosorus apud Babylo-
nē morbo absumptus est, cum regnasset annos
XXI. Nabuchodonosorus verō non multō post
patris morte cōgnita, & constitutis Ægypti ac
reliquatū regionum negociis, mandatāque
amicis cura captiuorum Iudzorum, Syrorum,
Phœnicum & Ægyptiorum traducendorum in
Babyloniam cum exercitu & impedimentis, ip-
se cum paucis per desertum Babylonē prope-
rauit. Et cum assumpsisset regni administratio-
nem, quæ interim penes Chaldeos fuerat, & ab
eorum primo seruata etat in eius reditū, factus
est totius paterni imperij dominus. ac primum
omnium captiuos recens adductos per opportu-
na Babyloniz loca in colonias distribuit: de
spoliis bello partis Belli templum & alia quædā
magnificē exornauit. auxit etiam & reparauit
antiqua vrbis ædificia, munito & fluminis ab-
teco, ita ne hostes eō possent vii ad ciuitatis in-
commo-

edmodum. Tres quoq. murorum ambitus intra
vrbem extruxit, & totidem foris circumdedit,
omnes è coëtilib. laterculis. cumq. memorabili-
bus operibus civitatem munisset, & portas in
templerum modum ornasset, paternæ Regis
contiguam extruxit aliam Regiam, cuius sub-
structiones, & reliquâ magnificentiam fortè su-
peruacaneum esset dicere. vnum silere non pos-
sum, quod tam amplum & superbum ædifi-
cium intra quindecim dies absolutum est. In
hæc Regia moles læneas fornicibus suspendio,
montium speciem referentes, superne confusas
variis arborum generibus, atque ita celebratos
illos pensiles hortos absoluit, eo quod vxor e-
ducata in Media concupisset quandam patriæ
suz similitudinem. Horum^a hortorum etiam
Megasthenes in quarto rerum Indicarum volu-
mine meminit. vbi ostendere conatur quod hic
Rex virtute & rerum gestarû magnitudine Her-
culem longè à tergo reliquerit, subiugasse enim
eum & vrbem Astitæ primariam, & bonam par-
tem Hispaniæ. Sed & b Diocles in secundo ge-
rum Persicarum libro eius Regis mentionem fa-
cit, & c Philostratus tam in Phœnicum quam in tur-
cadorum historiis, quod hic Rex per tredecim
annos Tyrum oppugnauerit, regnantes apud eam
vrbem Ithobale. Atque hæc sunt quæ de hoc
Rege apud historicos inuenio.

*Successores Nabuchodonosori: Babylonici imperij ad
Persas per Cyrum translati: statim Iuda-
grum in Babylonia.*

CAP. XII.

Cæterum^d post Nabuchodonosori obitum vinculis di-
cepit, qui mox Hierosolymorum Regem Iechè 4. Reg. 25.
pam è vinculis dimisit, & inter necessarios anni Ieremias.

*Anno mada
3381. Anno
Christi. nat.
583.*

*a Megasthe-
nes de Nabo-
chodonosoro.*

*b Dioclet.
Philos-
tratus.*

*d Abilama
rodochus le-
choniæ d.*

Anno mun-
di 3421.
Anno Chri-
stianitatis
543.

a Niglisar.
b Labesford
chus.
c Balthasar
fue Nab-
oandel Baby-
lonia Rex.

cos habuit, multis muneribus donatum, & apud
Babylonem Regis sue prefectum. Puer enim
eius fidem non seruauerat Iechoniz, qui se et
cum vxorib. & liberis totaq. cognatione sponte
tradiderat, respectu solius patrie, quam noluit
per vim expugnatam dirui, sicut ante diuina
Abilam Irodacho. post decimum octauū regni
a Niglisar. for annū d. functo Niglisar filius successit, cū
b Labesford chus. que regnasset annos quadraginta vitam cū mor-
te mutauit. cōtinuata b deinde successione ad La-
c Balthasar boiardachum filium regnū peruenit apud que
fue Nab- eum nouem tantū mensib. hāssisset, postē mortē
oandel Baby eius transiit ad Balthasarem, qui Babylonis Na-
lonia Rex. boandel nominatur. Huic bellum intulerunt
Cyrus Persarum Rex & Darius Medorum, à qui-
bus dum intra Babylonem oppugnatur, mirabi-
lis quædam & prodigiosa visio ei contigit. Dis-
cumbat etenans in ampla quadam aula, ma-
gno apparatu vasorum argenteorū que Regis
mensæ adhiberi solent. accumbentibus etiam
concubinis & purpuratorum præcipuis. Deinde
eum ita collocauisset, iubet ē suo templo affert
vasa Dei, que spoliatis Hierosolymis Nabucho-
donosor in usum suum vetitus vertere, in Dei
sui templo reposituerat. Ipse verò iam tunc ca-
dens ausus est ex eis potare, verba interim con-
iunctis in Deum profetens: & ecce ibi videt
manum ē pariete prominentem, & in syllabas
quasdam scribentem. qua visione territus cō-
sciauit Magos & Chaldaeos, & totum hoc genus
quod apud Barbaros prodigiorum & somnio-
rum interpretationem proficitur, postulat ut
sibi enarrent id quod erat scriptum. Magis autē
negantibus se eius intellectum inuenire, Rex
ob rei nouitatem pæcessus ac sollicitus, præconis
voce per totam suam ditionem publicauit: qui
cūq. mentem eorum literarum interpretari
posset,

Dan 5.
d Balthasar
manum ē pa-
riete promi-
nentem &
syllas as-
quasdam scri-
bentē videt.

posset, daturum se ei torquē aureum, & purpurez vestis vsum, quali Chaldæorum Reges viunt, atq. insuper etiam regni sui partem. Post hoc præconium maior etiam fuit Magorum concursus, certatim sensum literarum scrutantibus, nihil tamen proficientibus. Videns autē tristēm hac de causa Regem eius aula, solari eō coepit, diēns esse quendam captivum Iudæum per Nabuchodonosorū vallatis Hierosolymis adductum, virum sapientem, qui possit obscura & soli Deo nota perquirere: hunc Nabuchodonosoro, quod quærebat, interpretatum, cum id eo tempore posset alius nemo, rogabātq. ut accito illa percontaretur quid sibi velint hæc verba, ut cognita cæterorum inscitia, etiā si triste sit, prodigium id intelligatur. His auditis Baltha a Danielē & præfatus se resciūsse de eius sapientia, deq. spiritu divino quem habeat, & quod solus sit idoneus interpretandis: quæ aliorum cognoscere effugiant, rogavit ut sibi enarraret quid scriptura illa significet, pollicens operæ præmium vsum vestis purpurez torquæque aureæ, & dilectionis suæ partem tertiam, ut sapientia eius insignita talibus honoribus, illustris fiat apud omnes qui honoris causam seculis ædō cogitaverint. Daniel autem provocatis moribus, quod his divinitus concessa sapientia corrumpi nequeat, sed indigere gratis munere pagata sit, & scripturam hanc vitæ finem eā prædicere: eō quod ne produq. idem calamitatis, quam illa incurrit ob contemptum numinis, doctus sit pietatem colere, & nihil moliri quod sit supra naturam hominis. Nabuchodonosorū enim ob impietatem damnatū ad viduū servitium, post multas preces miserante Deo, restitutum ad hominum conversationem, & prædictum imperium adducit per totam vi-

Anno mundi
3425.

Ante Christi.
nat. 339.

a Danielē &
gr scriptura
interpretatur.

etiam
etiam
etiam

etiam
etiam

An. mundi
3425. *Ante*
Christ. nat.
539.

tam ignouisse & laudasse Dei virtutem & pro-
uidentiam: hunc verò oblitum domesticæ ex-
empli, voces impias iactasse in Deum, & potasse
è sacris vasis vni cum suis pellicibus. Ob hæc ita-
tū Deum per has literas denunciatæ qualem sit
habiturus vitæ exitum. Sic, enim interpretanda
singula. Mane, hoc est numerus, significat diu-
meratum esse iam dierū tuæ vitæ ac regni nu-
merū, & perbreue tēpus superesse. Thecel, quod
est pondus, appensum à Deo regi cui tempus
iam ad finem vergere. Phares, quod est fragmē,
fracturum Deum tuum regnum, & partes eius
in Medos ac Persas distribuendas. Hac inter-
pretatione accepta Rex non poterat non vehemen-
ter tristari, attamen Danieli suam munificen-
tiam non subtraxit tanquam malorum præsump-
tione, sed dona quæ pollicitus est exhibuit, sic co-
gnans, quod non bona audierit, sui fati culpam
esse, non Prophetæ: immò illum boni viri officio
functum esse, qui sic interpretatus sit ut erat o-
uenturum, tamen si parum laxus eueneris seque-
retur. Non multum autem ablit tempore, dum
& ipse & vrbs in Cyri Persarum Regis potesta-
tem deuenit. Sub Balthasare enim capta est Ba-
bylon, anno regni eius decimo septimo. Hic fi-

a Danieli
Rex dona
promissa ex-
hibet.

b Babylon
Cyri Persæ
regis
capta.

c Honor Da-
niel.

nis sextus postea ordo Nabonædonosori. Darius
autem cum exingeret Babyloniorum impæ-
rium, adiutus à Cyro suo cognato annum age-
bat sexagesimum secundum, qui fuit Assyriæ fi-
lius, apud Græcos alio vocatus nomine. Hic et-
iam Danielẽ Prophetam assumptum secum
duxit in Mediã, eumque in maximo honore
apud se habuit. erat enim vnus è tribus summis
sacerdibz, qui sub se habebant allos 360. sacrapas-
tos enim à Dario primum instituti sunt. Itaque
eum tam cæcus & honoratus apud regem esset,
ut qui ei tanquam diuino libenter de quouis
rege:

negocio consulendi pareretur, non effugit exterorum inuidiam, quemadmodum fieri solet inter eos, qui aliquem sibi à Rege præferri non patiuntur æquo animo. cumque æmuli occasi- nem calumniz contra eum quaererent, nullam vaquam eis præbuit. cum enim esset contem- ptor pecuniarum & omnium munerum, turpe sibi ducens etiam pro beneficio licitam gra- tiam recipere, nullam accusandi ansam inueni- re poterant. nec tamen desierunt quaerere quomodo honore deiectum è medio tollerent. & cum animaduertissent Danielelem quotidie ter Deo supplicare precibus, commentum sunt occasionem qua eum possent perdere: aditòque Dario renunciant ei, visum esse satrapis eius & principibus, per triginta dies populo dari in- termissionem: quibus, nec ab ipso, nec à quo- quam hominum aut Deorum quicquam pre- cari liceat: & si quis contra hoc commune de- cretum faxit, eu in foueam leonum coniciat. Rex verò non perspiciebat eorum maliciam, quòd Daniel hoc commento pe- eretur, ait sibi pla- cere hoc decretum: pollicitusque se id confir- maturum, edictum proposuit in publicum quo satraparum decretum promulgabatur. Id cum omnes præ metu seruare conarentur, magnum fuit vbique silentium. Daniel verò nihil hæc curabat, sed more solito stans in conspectu om- nium, adorabat Deum suum, & deprecaba- tur. Tum satrapæ nacti occasionem quam du- dum captauerant, Regem adeunt properè, Da- nielémque accusant, quòd contempto edicto solus ex omnibus Deos precari ausus sit, id non ob pietatem, sed ob hoc ipsum, quòd observa- risse sciret ab æmulis. Et cum Regem ob ni- miam erga Danielelem beneuolentiam etiam mandati sui contemptori facile veniam daturum

An. mundi
3425.
Ante Chri-
sti. 519.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 14.
a Inuidia
vbi & na-
tura.
Daniel 6.

Anno mudi
3425. An
te Christum
nat 539.

a Danielis
leonum fo-
ueam cony-
ciunt.

crederent, hoc ipso magis accensi ad inuidiam,
inflexibiles ad clementiam postularunt, vt
iuxta latam legem conliceretur in leonum fo-
ueam. Darius autem sperans ope diuina eri-
piendum à bestiis, hortatus est eū, vt præsentē
casum æquo ferret animo: & postquam eō con-
iectus est, cum obsignasset lapidem, qui ori foue-
æ incumbere vice hostij, domum reuersus
est: totāque eam noctem cibo & somno ere-
git de amici salute sollicitus. diluculo autē sur-
gens ad foueam se contrahit: & inuento illæso
signaculo quo lapidem obsignauerat, per aper-
tam fenestram supernè Danielelem inclinauit,
querens, an adhuc saluus sit. Ad quam vocem,
cum ille responderet illæsum se & incolumem,
iussit eum è fouea bestiarum extrahi. inimici
verò eius, videntes ei nihil mali accidisse, no-
luerunt hoc Dei prouidentix tribuere, sed cau-
sam referentes in leonum saturitatem, aut sunt
etiam apud Regem hoc asserere. at ille offe-
sus eorum malitia, iussit multum carniū ob-
fici leonibus, & illis iam saturatis inimicos
Daniell in foueam conici, vt appareat, si pro-
pter satietatem eos non attingant, ac tam de-
um euidentissimum fuit vatem ope diuina
b Danielis esse seruatum. nam b nemini ex eis peperc-
erunt, sed non fecus ac si fuissent famelici, & a-
limentis caruissent, sine mora eos dilaniave-
runt. acuit autem ferarum iactem non vexatio
famis quæ iam eis exempta fuerat sed oblecto-
rum malicia, Deo sic volente, vt ne bruta quidē
eam impunitam sinerent. Cum igitur ad hunc
modum vatis insidiatōres perissent, Darius Rex
per totum suum imperium nuncios dimisit
qui Danielis Deum prædicarent, hunc esse so-
lum verum & omnipotentem Deum asseuerā-
do, quod deinde vatem in maiore etiam quā
ante

ante honore habuit, primū inter amicos locum ei tribuens. qui cum ab omnibus Deo carus estimaretur, & propter hāc de se opinionem esset illustrissimas, ædificauit apud Ecbatana Mediæ turrim, opus pulcherrimum & singulari admiratione dignum, quod in hodiernum vsque durat, & spectantibus recentissimæ structuræ videtur, ac si ea ipsa die qua spectatur esset absolutum. tantam nouitatis speciem & tam integram pulchritudinem habet. nihil omnino à tam longo tempore læsam, præter aliorum ædificiorum consuetudinem, quæ æquæ atque homines vetustatis inluriam sentiunt, nec firmitatem solum, sed etiam decorem sensim perdunt. Nos autem durat vsque in præsens tempus, ut in ea turri sepeliantur Medorum Reges & Persarum atque Parthorum: cuiusque custodia Sacerdoti Iudaici generis hodie quoque cõceditur. Quod autem in hoc viro præcipua dignū est admiratione, silentio non præteribimus, Omnis enim eximia felicitas, ut Prophetæ excellentissimo ei contigit, & viuenti tam apud Reges quam apud populum gratioſo, & post obitum sempiternam memoriam consecuto. libri enim eius quos conscriptos reliquit, etiam nūc apud nos leguntur, qui nobis certam fidem faciunt, quod Deus cum eo colloquia miscuerit. non solum enim futura prædixit quemadmodū alij Prophetæ, verum etiam tempus quo euentura essent præſignit & cum alij Prophetæ calamitates prædicerent, idcircoque malam gratiam apud Reges & multitudinem vulgare inirent, hic bonarum rerum vates fuit, ut propter suam ominationem quidem beneuolentiam omnium sibi conciliaret, propter euentuum vero certitudinem fidē sibi apud vniuersum mortalium genus compararet. Exstat enim in eius

Ann. mundi
3415. *Ann. Christi, nat. 339.*

Danielis vaticinia

*Anno mun-
di 3425.*

*Ante Chri-
stum natum
139.*

*a Danieli
visio de a-
magnum, & in
riote & hirc
eo, per quos
Medorum &
Persarum
Regnū pra-
figuratum
fuit.
Daniel. 8.*

scriptis vnde maximè illius Prophetiz certitu-
do potest colligi. ait enim se apud Susa prima-
riam Persidis urbem cum sodalibus prodisse in
campum, & ibi terramotu repente in orto
diffugientibus metu amicis solum esse deteli-
ctum, seipsum quoque conseruatum in faciem
& manus procidisse. ibi accessisse quandam ex-
citantem se & iubentem, vt surgeret ac videret,
quæ post multa secula euentura essent suis ci-
uibus. surgenti a deinde ostensum esse arietem
magnum, enata habentem multa cornua, & in
his vltimū cæteris celsius, versis deinde ad oc-
cidentem oculis, vidisse se hircum delatū per
aerem concurrisse cum ariete, & bis cornibus
ictū prostrauisse humi & conculcasse pedibus:
deinde vidisse enatum è fronte hirci cornu ma-
ximum, quo defuncto erupisse pro eo quatuor
alia, obiecta in ventos singulos. & ex his etiam
aliud minus exortum scripsit, quod postquam
esset adustum, Deus qui hæc ostendebat, dixit
gesturam bellum contra gentem ipsius, & urbē
vi expugnaturum, & cæcermonias templi con-
turbaturum, sacrificiāque vetiturum per dies
1096. hæc est visio quam in campo apud Susa se
vidisse scripsit: eamque Deum sic interpretatam
esse. Arietem significare Persarum & Medorum
regna, cornua verò futuros in his Reges, & ho-
rum vltimum designari per cornu vltimum.
hunc enim fore diuitiis & gloria præstantissi-
mum. Per hircum verò indicari, fore aliquem è
Græcorum Regibus, qui cum Persa his congres-
sus cum prælio superet, totūque eius imperiū
occupet. Per cornu verò illud magnum ex hirci
fronte extans primum Regem significari, & per
aliorum quatuor pro illo pullulationem, & ad
quatuor terrarū vastus singulorum versionem,
successuram ostendi, post primi Regis mortem,
& regni

& regni inter eos partitionem. hos neque filios eius, neque alioqui ad cognationem ipsius pertinentes, multis annis per orbem habitatum regnatos: ex hisque exoriturum quendam Regem, qui bellum gerat cum gente Iudæorum & legibus, & formam institutæ iuxta his reipublicæ auferat: spoliatoque templo victimas in id induci per triennium prohibeat. quæ quidē calamitas genti nostræ sub Antiocho Epiphane accidit, ita ut futurum Daniel ante multos annos scripserat. Eodem^a autem modo scripsit & a *Danielis* de Romanorum Imperio, & quantam vastitatē *de Romano-* illaturi essent nostris hominibus. Hæc omnia *rum imperia* diuinitus sibi demonstrata scripto tradidit, & *prædictio-* posteris legenda reliquit, ut videntes euentum *nes.* non discrepare à prædictionibus, Daniele m. *Daniel. 9.* regitur ob tam insignem honorem illi à Deo habitum: simulque *b* Epicureorum error coar- *b Epicureo-* guatur, qui providentiam à vitæ eiiciunt, & Deo *rum error* regimen rerum nolunt permittere, nec credunt *coarquantur.* vniuersitatem à beata illa & immortali essentia vel conseruari vel gubernari, sed sine rectore & curatore mundum suo pte impetu ferri assuerant. qui si ita ut illi autumāt careret præside, quemadmodum naues sine gubernatoribus videmus procellis & fluctibus obrui, curruſque aurigis destitutos eueri ac confringi, ita & ipse perderetur immoderato impetu. Quamobrem dum Danielis vaticinia considero, non possum non damnare istorum inscitiam, qui Deo negāt curæ esse res mortalium. qui enim fieri potuit, ut Prophetis eius responderet euentus, si temerè in mundo generentur omnia? Verum ego hæc, ita ut inveni in literis retuli. quod si quis mauult diuersam opinionem sequi, id p̄t me quidem erit illi integrum.

An. mundi
3425. Ante
Christum
nat. 539.

SVMMA CAPITVM LIBRI XI.

ANTIQUITATVM

Iudaicarum.

9. *Cyrus Persarum Rex Iudaeos Babylone dimissos pristinas sedes permittit repetere collata ei in adificationem templi pecunia.*
10. *Regij Duces & Satrapae Iudaeos ab adificatione templi prohibent.*
11. *Cambyfes Iudaeos ab adificando templo omnino abstinere iubet.*
121. *Darius Hystaspis filius templum Iudeis adificat.*
13. *Xerxes Darius filij in Iudaeorum gentem beneficus.*
14. *Quomodo Artaxerxes regnante parum abfurrit; quin tota Iudaearum gens Amam dele extingueratur.*
15. *Bagofes penes quem Artaxerxes iunioris exercitus fuit imperium, multum iniurijs Iudaeos afficit.*
16. *Quanta Alexander Macedonum Rex in Iudaeos beneficia contulerit.*

Ann. mundi 3426. Anno Christi 538. *Cyrus Persarum Rex Iudaeos Babylone dimissos pristinas sedes permittit repetere, collata ei in adificationem templi pecunia.*

1. Esd. 1.

3. Esd. 2.

2. *Babylonica captivitas post septuaginta annos fuit.*

CAP. I.

PRIMO autem anno regni Cyri, qui fuit transmigrationis nostrae Babylonicae septuagesimus, miseratus est Deus captivitatem & calamitatem aeternam illius populi: & sicut illis per Hieremiam Propheta ante dictam urbem praedixerat, quod

quòd postquam seruerint Nabuchodonosoro
eiusque posteris per annos septuaginta, rursus
eos restitutus esset in patriam, & ædificato tē-
plo redirent essent ad f.licitatē pristinā, ita eis
omnia præstitit. Excitato enim ad id Cyri ani-
mo, effecit ut ille in hunc modū per vniuersam

Aham scriberet: Hæc dicit Cyrus Rex: Quoniam^a a Cyri Per-
me Deus maximus orbis Regē constituit, hunc^{surum} Re-
illū esse credo, quem Israelitarum adorat popu-
lus. Is enim meū nomē per suos Prophetas præ-
dixit, & quòd tēplum eius ædificaturus sim Hie-
rosolymis in terra Iudæa. Hoc^b autē Cyrus co-
gnouit ex le³tiode libri, qui Esaiæ Prophetias
continet, ducentis & decē annis ante ipsius æta-
tē conscriptas. Hic enim secretū hoc Deum sibi
indicasse dixit, quòd vellet Cyrum, quē multarū
ac magnarū gentiū Regem declamaturus esset,
remittere populum suum in terram Iudæam, &
tēplum suum ædificare denuo. Hæc Esaias præ-
dixit centum quadraginta annis antequā tem-
plum diuastatū est. Quibus lectis Rex admira-
tus vatis diuinitatem correptus est cupidine ex-
sequendi quæ scripta legerat: conuocatisque^c c Cyrus In-
clarioribus apud Babylonem Iudæis, ait se illis^{dan reditū}
permittere, ut proficiscantur in patriam, vrbeū^{in patriam,}
quæ Hierosolyma & Dei templum ædificēt de-
nuo. Nam & ipse Deum futurū illis auxilio, & se
scripturum vicinis Iudææ ducibus ac satrapis, ut
conferant eis aurum & argentum ad templi fa-
bricam, & victimas ad sacrificia. Hoc mandato
à Cyro accepto, duarum tribuum principes, Iu-
dæ & Beniamiticæ, simulque Leuitæ & Sacer-
dotes, propter Hierosolyma se conferunt: mul-
ti enim maluerunt manere apud Babylonem,
non sustinentes possessiones suas relinquere.
Quò cum peruenissent, omnes amici Regij fue-
runt eis auxilio, conferebantque ad templi

An mundi
3426. Ante
Chrop. Natū
853.

Esaiæ cap.
44. 45. de
Cyro vati-
cinium.

in patriam,
urbis & tē-
pli ædifica-
tionem per-
mittit.

Ann. mundi
3416. *Ante*
Christū nat.
518.

a Templi va
sa ē Baby
lone Hiere
solyma se
missa.

bCyrī ad Sy
ria Satra
pas manda
tum.

structuram alij aurum, argentum alij, nonnulli pecudum & equorum multitudinem: solennesque vota quibus damnati fuerant, offerebant solennes victimas, quasi urbem denuo conderent, & pristinum patrij ritus usum reciperent. Nam & vasa quibus olim templum spoliaverat Nabuchodonosorus, per Cyrum tunc ē Babylonē remissa fuerant. ea Mithridati xerxij Regij praefecto tradita sunt perferenda ad Abassārem, afferuanda apud eum dum templum xdicaretur: cui mandatum est, ut quā primum id absolutum esset, mox ea Sacerdotibus & magistratibus populi redderet in templum restituenda, quin & epistolā ad Syriæ satrapas in hęc verba scripsit. Rex ^b Cyrus Syriæ & Sarabazanzia ludæis qui regionem meam habitant permittit, ut quicunque vellent in propriam patriam reuerſi urbem denuo conderent, & templum Dei Hierosolymis xdicarent eodem quo prius loco. nisi autem eō etiam xerxij mei praefectum Mithridatem & Zorobabilem principem ludæorum, ut fundamentis iactis templum superstruant altitudine cubitorum lx. & totidem latitudine, faciāntque tres ordines ē lapide polito, & vnum ligneum ē materie quam fert ea regio: similiter & altare super quo sacrificet Deo: quos sumptus omnes de meo volo fieri. Vasa quoque quæ Nabuchodonosorus Rex de templo prædatus est, mitto per Mithridatē xerxij præfectum & Zorobabilem ludæorum Principem ut ea perferant Hierosolyma, & in templi Dei restituant: quorum numerus est hic: pateres aurei quinquaginta, argenti cccc. calices aurei pocula aurea quinquaginta, argentei cccc. stulæ aureæ quinquaginta, argenteæ D. lib. pectora aurea xxx. argentea cccc. phylæ xxx. argenteæ m m cccc. præterea

alia magna mille. Concedo etiam eis eisdem re-
ditus quos maiores eorū soliti sunt accipere, in
precium pecudum, & vini & olei drachmas du-
centa quinque millia quingentas, & in simi-
lartabas duo millia quingentas, atque hæc à Sa-
maritæ tributis præberi volo, immolabuntque
Sacerdotes has victimas iuxta Moſis legem He-
roſolymis, & inter ſacta precabuntur Deum
pro ſalute Regis eiùſque generis, ut regnum Per-
ſarum incolume maneat. Qui verò per inobe-
dientiam hæc mandata noſtra irrita habuerint, a Iudaorū &
eos in crucem agi volo & facultates ipſorum ſi captiuitate
noſtro attribui. Atque hoc fuit Epiſtolæ ar- Hieroſoly-
gumentum. Numerus^a autem eorum, qui è ca- ma proſecto-
ptiuitate conuenerant Hieroſolyma XLII. mil- rum nume-
lia fuere, & inſuper cccc l. xii. rui.

*Regij duces & ſatrapæ Iudaos ab adificatione
templi prohibent.*

CAP. II.

Hic dum templi fundamēta faciunt, & in
hoc ædificando toti ſunt, circum finitima
gentes, præcipuè Churhei, quibus olim è Perſide
ac Media traductis Salmanaſar Aſſyriorum Rex
in Samaria Iſraelitis inde ſublatis nouas ſedes
dederat, rogabant ſatrapas & eos quibus commē-
data erat hæc ædificatio, ut Iudeos impedirent,
quò minus urbē ac templum inſtaurare valeāt.
Illi verò pecuniis etiam corrupti vendiderunt
Cuthæis ſuam circa demandarum officium ceſ-
ſationem & negligentiam, Cyro neſciente, utpote
diſtracto in alia negotia, qui demum Miſſageti-
co bello perijt. Cambyſes^c deinde in patrum
principum ſuccedente, ex Syria & Phœnice
Ammanitarumque & Moabitaram ac Samarita-
rum regionibus redditur ei talis Epiſtola. Do-
mino, ſerui tui, Raſhymus, commemorantiens, &

Hedio &
Ruſſinus

Cap. 2.

1. Eſd. 4.

b Samaritæ
ab adificatio-
ne templi Iu-
daos prohibe-
bent.

Aliaſ ca. 2.
c Samarita-
rum & alio-
rum ad Cā-
byſem ſcri-
pta de tem-
pli adifica-
tione auer-
tenda.

An. mundi

3435.

Anno Christi

sum nas.

529.

Semellius scriba, & magistratus Phœnices ac Syriæ. Cognoscere te oportet Rex, quod Iudæi quæ Babylonem tradidisti fuerant, in regionem nostram venerunt, & ciuitatem ob defectionem merito deletam restituunt, forumque rerum venalium: reparant etiam mœnia & templum existuunt. quod si ita pergere sinantur, scito eos nec tributa persoluituros amplius, nec imperata facturos. opposcentes enim se ipsis Regibus impetare potius quàm seruire conabuntur. Quando igitur iam seruet templi ædificatio, visum est nostri officij non dissimulare hoc negocium, & admonere ut inspicias maiorum tuorum cômentarios, inuenturus in eis Iudæos Regum desertores & hostes, urbemque ipsorum ob hoc crimen desolatam ac dirutam. quia hoc quoque admonendus es, quodd si hæc vis incolatur deuota, mœniumque ambitum absoluat, intercludetur tibi via in Phœnicen & Cauam Syriam.

Cambyfes Iudæos ab ædificando templo omnino prohibet.

CAP. III.

*a Cambyse
rescriptum in
quo Iudæos
ab ædifican
do templo
deterruit.*

Cambyfes^a autem lecta epistola, cum esset Calioquin etiam natus ad maliciam, grauiter commotus rescripsit hoc modo. Rex Cambyfes Rathymo commentariensi, & Belsemo, & Semelio scribæ, & reliquis Samaritæ ac Phœnicies habitatoribus hæc dicit. Lectis quas misistis literis, iussu inspicere maiorum meorum commentarios ubi inuentum est urbem istam semper inimicam fuisse Regibus, habitatorisque eius seditiosos perpetuè studuisse concitandis bellis & rerum nouitatibus. quodque Reges habuerint potentes ac violentos, qui continuis tributorum exactionibus Phœnicen & Cauam Syriam vexauerint. Ego igitur iubeo non permitti Iudæos v

bent

hem denuò condere, ne per hanc occasionem
crescat eorum malicia, qua concitati hæcenus
rebelles fuerunt Regibus. His literis perlectis Ra-
thymus & scriba Semelius cum collegis euefli-
gidò consensit equis properarunt Hierosolyma,
ducentes secum magnam hominum multitudi-
nem, prohibueruntque Iudæos ne urbem & tè-
plum ædificare pergerent. Itaque dilatum est id
opus per annos 11. vsque in secundum annum
regni Darij Persarum Regis. Cambyfes enim
cum per sexennium regnasset, subacta interim
Ægypto, revertens ab ea expeditione apud Da-
mascum est mortuus. Sublatis deinde Magis qui
post eius obitum regnum per integrum annum
occupauerant, septem illæ Persarum familiæ
Hystaspis filium Darium communibus suffra-
giis Regem declarauerunt.

*Darius Hystaspis filius templum
Iudæum adificat.*

C A P. IIII.

IS b adhuc priuatus vouerat Deo si regnum
Iadipisceretur, quicquid sacrorum vasorum a-
pud Babylonem esset, remissum se in templū
Hierosolyma: & fortè fortuna per illud tempus
venerat ad eū à Hierosolymis c Zorobabel, qui
captiuorum Iudæorū dux declaratus fuerat. Nā
erat vetus Regis amicus. quamobrem inter sa-
tellites cum aliis duobus assumptus, speratū ho-
norem consecutus est. Primo autē sui regni an-
no Darius splendido ac magnifico apparatu ex-
cepit tam domesticos suos, quàm Medorum ac
Persarum satrapas, prouinciarūmq. præsides ab
Indis vsq. ad Æthiopus, & præfectos copiis per
cxxxvii satrapias. Cūque ad satietatem epula-
ti, discessissent cubitum ad suum quisq. diuerso-
riū, Darius d post breuē in lecto quietē à somno
relictus, nec valēs redormiscere, cepit fabulari

An. mundi

3435.

*Ante Chr.
natū 529.*

*Hædō &
Ruffinus
cap. 3.*

Alias ca. 4.

*a Dariu
Hystaspis fi-
lius Rem
Persarum.*

1. Esd. 5. 6.

*b Dariu se
sacra vasa
Hierosoly-
ma remissi-
tum vovit.
c Zorobabel*

*d Dariu tri-
bus satelliti-
bus tres qua-
siones propo-
nit.*

1. Esd. 3.

An. mundi

3443.

*Ante Chri.**nat. 571.*

cum tribus satellitibus : & qui proponendam & sequeſtionem verius ac prudencius ſolueris, ei præmium fore promiſit uſum purpuræ & aureæ poculi. in cubatu quoque ac veſtatione uſurum inſtrumento aureo, & tſara byſſina ac torque aureo: & in conſeſſu habiturum locum Regi proximum, annumeratam inter gentiles regios. poſt hæc promiſſa quærit ex primo num uinum maxime polleat, ex ſecundo num Reges, ex tertio num mulieres, an forte veritas magis quàm hæc omnia, his ad inquirendum propoſitis ſiuit. Ma nê verò acceſſiuit megiftanas & ſarrapas ac toparchas, reſidenſque ubi ſolebat iura reddere, iubet ſatellitium illorum quęnq. coram toto cœtu reſpondere ad quæſtionem ſibi propoſitâ, quid

*a Primus
vi potentiâ
prædicat.*

ipſi videatur verius. Tum primus eorum ſic exorſus eſt vini prædicare potentiam. Viri illuſtriſſimi, equidem vino potentiz palman tribue te haud dubito, dum eius vitium hinc coniecturam capio. Animaduerto enim quodd quorūvis potantium mentem ſubuertit, & vel Regis animum ſic afficit, ut non ſecus quàm puer aliquis parentibus orbis curatoris egeat : ſeruum quoque ſuæ cõditionis oblitum ad dicēdi libertatem concitat, & pauperi addit animos diuitiis. mater enim & regenerat animas quas ſubingreditur. nã & calamitoſorum exſtinguit triſtitiâs, & ære alieno atque uſuris oppreſſos facit aliquot iſper videri ſibi omnib diuitiſſimos, ut obliti ſui nihil ſonent humile, ſed talenta crepent, & alia fortunatorum verba magnifica. præterea tam ducum quàm Regum illis ſenſum ac metum eximit, & omnem amicorum ac familiarium memoriam. armat enim homines vel aduerſas cariſſimos, eõſque facit videri alieniſſimos. cum que edormito temeto per noctem ſobrii fuerint redditi, ſurgunt omnino inſci quę eis per ebrie-

ebrietatem parata sunt, quo fit, ut his argum-
 tis persuasus vinum ducā tē omnium longē po-
 tissimam simul & violentissimam. Postquam pri-
 mus prolata sua de vino sententia dicendi finē
 fecit, tum 2us secundus cepit extollere potestātē
 regiam, huius vices asseuerans esse maximas om-
 nium quā intellectu ac potentia pēdita sunt.
 Id conatus est probare his rationibus. Omnium
 rerum penes homines esse imperium qui & res-
 sas & maria ad quoscunque vsus seruire sibi adi-
 gunt, at ipsis hominibus Reges imperitare, eisque
 quilibet pro suo mandare arbitrio. proinde
 qui in fortissimum animalium habent dominii
 eorum vim ac virtutem merito existimandā in-
 superabilem. Quid quod dū ad bella & pericu-
 la subditos mittunt, omnes eorū imperatū obse-
 quenter faciunt, siue dū per eos obiciuntur ho-
 stibus, siue dum coguntur eū moribus ac turbi-
 bus, atq. adeo cum moribus ipsaque rerū natura
 bellum gerere, ipsorū iussu parati vel occidi vel
 occidere, dū ne videātur à regis mādatis vsquā
 digredi, parata deinde victoria, belli cōmoda v-
 niuersa ad Regem redeunt. Jam verò qui alieni
 à militia, dant agris colēdis operam p. st longos
 labores & sudores cōportatis fructibus Regi tri-
 buta persolūt: & quicquid ille iusserit, hoc ne-
 cessario sine mora perficitur. Interim ille exple-
 tis omnibus deliciis & voluptatibus dormit in
 cubiculo, excubantibus ante fores satellitibus, &
 ceu vinētis metu ausquā discedentibus, nemo e-
 nim audet dormiente illo relictō abire ad curā-
 da propria negocia, sed vnā hanc curam putans
 necessariam, in hac vnā est assiduus. Et qui fieri
 potest, ut non is sit omnium potentissimus, cui
 tanta hominum multitudo patet per omnia:
 2us peroratus successit tertius Zorobabel, dictu-
 rus de mulieribus & veritate, quācum vis quan-

An mundi
 3443 *Ante*
Christi nat.
 521.

a Secundus
potestātē re-
giā extol-
lis.

3. *Esā 4.*

b Zorobabel
tertius satel-
lis mulierū
vim prepol-
lentem pri-
mum atten-
dens, mox
veritatis ut
infracta pal-
lam attri-
buit.

An. mundi

3443.

Ante Chri-
stum nat.

521.

ta sit quàmque prepollent exteris rebus omnib.
 sic dicere aggressus est. Confessum est & vinum
 pollere plurimum, & Regem cui omnes obtem-
 perant, maior tamen est potentia mulierum: nam
 & Rex per mulierem in lucem hanc productus
 est, & eos qui vites colendo vinum nobis affe-
 runt, mulieres & educant & patiunt: & nihil est
 omnino quod non illis acceptum ferendum sit,
 nam & vestimenta nobis texuntur harum ope-
 ra, & rei domesticæ cura his est concedita: nec
 ullo pacto possumus carere forminis. sed licet at-
 gento multo abundemus & auro, preciosisque
 rebus aliis, simulæque mulierem formosam cõ-
 spexerimus, neglectis illis omnibus inhiamus in
 vitæ pulchritudinem, & libenter ei bonis cedi-
 mus, modo adamatæ forma frui liceat. Relinqui-
 mus etiã parentes ac patriã, & vel amicissimorũ
 sæpenumero propter mulieres obliuiscimur: ac
 ne commori quidem cum illis refugimus. addã
 & aliud argumentum earum potentiz non mi-
 nimum. quicquid terra marive longu labore
 quæsitum est, nonne totum hoc mulieribus cõ-
 mitemus? ipsum etiam Regem tatarum rerum
 dominũ vidẽ aliquãdo ab Apame Rapsacis The-
 masini filia, concubina sua cædi alapis, nec hos
 tantum ferre, sed vi sibi detractum diadema ca-
 piti illi suo imponeret, ridentẽ cum ridente, &
 irata illa moerentem, & adulatoriẽ se ad affectus
 illius attẽperando humiliter satisfaciẽtẽ, si quid
 eam offensam animaduertetet. Interim dũ sacra
 pz mirabundi alij in aliorũ vultus inter se mu-
 tuo coniciunt oculos, Zorobabel ad veritatis
 laudes fecit transitum. Dixi, inquit, & declarauĩ
 quantum mulieres polleant, veruntamẽ nec hæc
 nec Rex veritari ullo modo conferendus est. Nã
 cum terra sit maxima, cælũ itẽ immensæ altitu-
 dinis, & sol celeritatis ineffabilis, eũmq. hæc Dei
 volan-

volūtas gubernet ac moueat, qui Deus iustus est
& verax, consequitur vt veritas sit rerū omniū
lēgē potentissima, contra quā iniustitia nihil do-
minandū valeat. præterea reliqua omnia quātum
nis pollere videātur, mortalia sunt & celeres ha-
bent exitus, veritas verō immortalis est atq. ſē-
piterna. Quin & ea quæ ab illa percipimus nec
mortalia sunt, nec iniuriæ tēporum aut fortunæ
reciprocis vicibus obnoxia, ſed iuſta & legiti-
ma, ſecretaq. ab omni labe iniuſtitiz. his dictis
Zorobabel ſermoni finē impoſuit. Acclamante
verō auditorio quod dixiſſet optimē & quod ſo-
lā veritas vim omnis ſenij vel mutationis exper-
tē habereat, iuſſit eū Rex poſtulare aliquid ex his
quæ illi pauld antē vtrō fuerat pollicitus. Liben-
ter enim ſe cōceſſurum, vt viro ſapienti, & qui
proſperitā vincat ceteros. quare poſthac, inquit,
aſſeſſor meus eris, receptus inter cognatas mihi
necceſſitudines. His b auditis admonuit eū voti,
quod ſe obligauerat, ſi adipiſceretur poteſtātē re-
giā: id autē erat denuō cōdere Hieroſolyma, &
ibi Dei tēplū inſtaurare, ac deinde facta vaſa o-
lim per Nabuchodonosoſorū inde ſublata, & Ba-
bylonem perlata, reſtituere. Hęc eſt, inquit mea
poſtulationio, quam multo mihi permittis, ſapiēs
me virum indicans. Tum Rex lætus aſſurgēs ex-
cepit eū oſculo, mōxq. ſcripſit topatchis & ſa-
trapas, iubens eos deducere Zorobabelē, eōſque
qui vnā profeſſuri erant ad inſtituendā & aſſol-
uendā templi fabricā. Mandauit etiā per literas
Phœnices ac Syriæ magiſtratibus vt materiā ce-
drinā in Libano exciſam deportarēt Hieroſoly-
ma, & inſtauranti eā urbē adiutarent: in quibus
lueriſh hoc quoq. adſcriptū erat, iubere & velle
Regē liberos eſſe omnes Iudzōs quotquot ex
captiuitate Hieroſolyma poſtliminio redierint
& procuratores ſuos ac ſatrapas veſuſt quicquā

Ann. mundi
3443. Ante
Chriſt. nat.
521.

Zorobabel
ex oratione
ſua iamdē
& munera
præclara cō-
ſequitur.

Darius ad
monitus vo-
ti, templi re-
ſtaurationē
mandat.

Ruffinus
Cap. 4.
c. Darius Re-
gis ſcripſit
& manda-
tum de liber-
tate poſſeſſio-
nibus, ſer-
uio & ſacri-
ficis Iudzō-
rum.

L. Eſdr. 6.

An. m. d. c.
344. *An. m. d. c.*
Christ. m. d. c.
922.

in regios vsus à ludæis exigere; & quamuisque agrorum occupare valeant, permisi eos in munes à tributis colere. Idem zis etiam & Samaritanis atque Syriæ caue habitatoribus impetit, ut agros qui aliquando ludæorum iuris fuisse antiquis possessoribus redderent, atque insuper quinquaginta talenta in fabricam templi conferrent. ipsi autē iuxta patrias leges sacra cetera permisi, & quæ in hunc vsum essent necessaria, sacrisque vestes in quibus Pontifex & ceteri Sacerdotes rem diuinam faciunt, de suo præberi voluit, nec non etiam organa quibus Levitæ sacros hymnos accinunt. & custodibus vrbis atque templi certas terræ portiones assignati sunt, ac in singulos annos pro alimentis certam pecuniam. denique de remittendis factis vas, de quibus ludæorum restitutione, confirmavit omnia quæ prius Cyrus decreuerat. Zorobabel autē hanc gratiam à Rege consecutus, quam primum egressus est regiū, suspiciens in cælum, gratias egit Deo, quod coram Rege inter conseruatores visus sit sapientior, confitens totum hoc diuini esse beneficii peractūque gratiarum actione, precatusque in posterum propitius esse pergeret, Babylonē profectus est, iterum à popularibus suis nuntium afferens. Quo audito primum gratias egerunt Deo pro reddita sibi patria; deinde ad epulas & cōpotationes versi, per huiusmodi hilaritates continuos septem dies exegerunt, ob receptionem patriæ seu natalitiam festiuitatem denuò celebrantes. deinde à duces Hierosolymitanæ perfectionis ex sua quæque tribu elegerunt, copiaris & iumentis quæ vixores ac liberos veherent, deducenribusque quos Darius ad hoc ipsum miserat, genialiter viā emeticabantur hilares, personantibus omnia tibiis, & cymbalis perstreptantibus, prosequente per latus ac iocundicia & reliqua ludæorum

b. Iudai à
Babylone
Hierosoly
mas profecti-
cuntur.
3. Esd. 3.

Idcirco multitudinem. nam certus numerus
 ē singulis cognationibus selectus proficiscen-
 tur, quas nominatim percensere non libet, ne in-
 terrupta narrationis serie lectori tedium affe-
 ram. hoc ^a tantum dicam compendio, fuisse pu-
 bertatem egressorū quater mille millia & sex-
 centa viginti octo millia, duntaxat ex tribu Ju-
 dz & Beniamitica. Levitarum enim sequeban-
 tur quatuor millia, & septuaginta. promiscuæ
 verò multitudinis puerorum ac mulierū nume-
 rus erat quadraginta millia. DC CXLII. præterea
 Levitici generis cantores aderant CXXVIII. ia-
 nitores CX. sacri servi C CXXII. ad hæc qui di-
 cebant se Israelitas, nec tamen poterant appro-
 bate genus suum, sexcenti quinquaginta duo.
 reiecti sunt etiam ex ordine & honore sacerdo-
 tali quotquot duxerant uxores, quarum genus
 nec ipsi indicare poterant, nec in Leviticis & sa-
 cerdotalis genealogiis inueniebatur, erant autē
 numero DXXV. Sequebatur etiam servitorum
 multitudo septem millium C C CXXVII. canto-
 res etiam & cantatrices CCXLV. cameli CCCXXV.
 iumenta DXXV. Dux ^b autem multitudinis quā ^b Zorobabel
 modò recensui, fuit Salathielis filius Zorobabel Dux & Ie-
 ex tribu Iudz & stirpe Davidis natus, & cum eo
 Iesus Iosedeci filius, & Mardochæus ac Sere-
 bzus: hi duo tribulū suffragiis ad ducatum ele-
 ctī, qui etiam contulerunt in sumptus huius pro-
 fectionis minas auri centum, argenti verò quin-
 quies mille. atque in hunc modum sacerdotes
 ac Levitæ & pars quædam populi Iudzorum
 qui tum apud Babylonem erat, ad habundantia c Iesus Pōp
 Hierosolyma sunt deducti, reliqua verò multi-
 tudo paulisper discedentes proiecuta, domos ^babel Prin-
 quisq; suas rediit. Septimo autē mense postquā ceps altare
 Babylonem exiuerant, Iesuse Pontifex & Zoro-
 babel princeps dimissis circum oppidā nūciis ē 1. Esd. 3.

An mundi
 3443. Ante
 Christ. natū.
 521.
^a Numerus
 Iudzorum d
 Babylone
 profectorū.
 1. Esd. 2.

An. mundi

3443.

*Ante Chri.**nat. 511.**a Scenope-
gia.**¶ Templum
aificari co-
pitum.*

tota regione populum Hierosolyma conuocauerunt, cupide ad mandatum eorum conuenientem: & ædificauerunt altare in quo prius fuerat loco, ad offerenda Deo sacrificia iuxta leges per Moſem traditas. Quæ dum faciunt, non æquis oculis aspiciabantur à finitimis gentibus, quibus exosi erant omnibus. Celebrauerant autem etiã a Scenopegiam per idẽ tempus, iuxta legislatoris præſcripta, & poſt hæc oblationes, & quotidiana ſacrificia, victimãſque ſabbatorum atque omnium ſanctarum feſtiuitatum. tum qui vota vouerant, reddebant ea ſacrificantes à nouilunio menſis ſeptimi. Deinde b templi ædificatio nõ ſunt aggreſſi, expendentes multas pecunias in camentarios & ſabros, & multum alimentorum in cibos eoſum qui conuehebant materiem. Hoc enim Sidonij facilẽ ac libẽter faciebãt, trabes cedrinæ de Libano deferentes, quibus mox in rates cõpaſtis. in Ioppenſem portũ ea perducebant, ita vt primũ à Cyro, & tum iterum à Dario iuſſi fuerant. Hæc fiebant anno à reſtitu Iudæorum ſecundo, menſe ſecundo, quando iſtais templi fundamẽtis prima die Decemb. cæperũt ſuperſtruere, præpoſuerũtq. operi curiſdo Leuitarũ quorquẽ vigefimum annũ attigerant, & Jeſum cum filiis ac fratribus, & Zolimaie lem Iudæ fratrem, Aminadabi filium, eiũſque filios, quibus ſumma cura & diligentia commiſſum negotium tractantibus, celerius opinione creſcebat ædiſcium. Id vbi factum eſt, ac ſcendentes ſacerdotes ornamẽto ſuo cum tubis, & Leuitæ Aſaphique progenies, canebant ſacros hymnos, in Dei laudẽ à Davide quondam inſtitutos. Sacerdotes autem & Leuitæ cognationũmq. Principes ætate prouectiores, quid & illud prius tẽplum videre meminerant magnum & opulentum, & hoc recens pro præſentium fortunatorem ac nuſſiat

seu uitate deterius fieri animaduertebant, repu-
tantes quantum ab illa prisca felicitate abesset,
obostra indemonstrata temperare à lachrymis nō
poterant: vulgus autem contentum erat præsenti
templo, ut quod nulla priorum temporum
comparatione seipsum cruciabat, nec ullum de-
trimentum factum quibat animaduertere con-
tra seniorum ac sacerdotum multo deteriore
condicione res suas existimantium gemitus,
vix concentu tubarum obscurari poterant. Sa-
maritæ^a autem inimici auditis tubis, & lætan-
tium atque dolentium promiscuis vociferatio-
nibus, accurrerunt volentes causam discere: &
cognito quòd Iudæi è captiuitate Babylonica
postliminio reuersi templum instaurarent, ad-
eunt Zorobabelem ac Iesum Principesque co-
gnationum, postulantes ut eos admitterent ad
templum communi sumptu ædificandum. Nam
se quoque aiebant eundem Deum colere, & e-
ius gloriam nomine, religionisque eius studio-
sos fuisse, iam inde ab illo tempore quo Sal-
manassar Assvriorum Rex è Chuthia & Media
gentem eam in loca illa transtulerat. Ad quæ
postulata illi de communi sententia responde-
runt, ad simul ædificandum eos admitti non pos-
se, cum & prius Cyrus & nunc Darius ipsos ædi-
ficare iusserint licere tamen eis ibi adorari. Id
que facere vetari eorum neminem, ac ne exte-
rarum quidem gentium quenuquam cum omni-
bus hominibus eò venientibus, templum ad ado-
randum pateat. His^b auditis Chuthæi, sic enim
nos Samaritas appellamus, indignè tolerauit, &
instigauerunt Syriæ gentes, ut Sarrapas rogarent^a
quæadmodum sub Cyro primum ac mox sub Cam-
byse, ut templi ædificatione impediret, Iudæo: um
que conatus & diligenter circa hoc opus o-
peram quoadliceres de industria remoueren-
tant.

An. mundi
3443.
Ante Chri.
nat. 521.

b Samarita
templi adif
catione pro-
moventes vo-
lentes reij-
ciuntur.

a Samarita
templi adif
cationem im-
pedire cogi-
tant.

An. mundi tur. Per idem tempus ascendit Hierosolyma Si-
3444. finea Sytiz ac Phœnicis præfectus, & Sarsaba-
Anno Chri. nes cum quibusdā aliis, rogaueruntque Iudæo-
net. 520. rum Principes, cuius permissu templum sic ædifi-
 carent, ut arx potius quàm finis exultimati pos-
 sit: & cortā firmis mœnibus & porticibus vitæm
 cinxissent. Responderunt Zorobabel & levi,
 seruos se esse Dei maximi, cui templum hoc ex-
 structum à quodā eius gentis Rege fortunatissi-
 mo & in omni virtute excellentissimo per mul-
 tas ætates incolume steterit. Deinde ob maioriū
 suorum impietatem per Nabuchodonosorum
 Babyloniorum & Chaldæorum Regem expu-
 gnata & delata vrbe, templūque spoliato ac incen-
 so, & populo in captiuitatē Baby'onicam abdu-
 cto, Cyrus^a qui Persidis & Babyloniz regno
 potius sit, regio diplomate mandasse temp'i in-
 stauratorem, & donaria vasāque per Nabucho-
 donosorum sublata tradidisse Zorobabeli &
 Mithridati ætati sui præfecto, ut ea deportatē
 Hierosolyma, rursūque in templū instauratū
 reponerent. eiusdem enim Regis mandato A-
 bassatum missum ad eam urbem, ut daret operā
 ut id templum primo quoque tempore absolue-
 retur. eum acceptis regis litteris confestim ve-
 nisse & fundamenta tegisse, atque ex eo tem-
 pore nunquā inimicas gentes inturbare ædifi-
 cationem atque impedire destitisse. Quare si il-
 lis ita videretur, scriberet Dario, ut inspectis re-
 gis cōmentariis manifestum fiat vera ipsos o-
 mnia dicere. His auditis Sifines & alij cum eo,
 noluerunt ædificationem inhibere inconsulto
 Dario, sed confestim ei de hac re scripserunt. Iu-
 dæis enim sollicitis & metuentibus ne Regem
 perireat iussisse reparari Hierosolyma, duo pro-
 phetæ qui tum erant in populo, Aggeus^a &
 Zacharias bono animo esse iuebant, nec à
 Persis

*E. Aggeus &
 Zacharias
 Pr. quid.*

Persis quicquam timere: quandoquidem ipsi
 compertam haberent super hac re Dei volun-
 tatem: quibus crederet populus assiduus erat in
 opere, nulla die id intermittens. Cúmque Sama-
 ritæ Dario scripserant, accusantes Iudæos quòd
 urbem muniunt, templumque arci quàm sano
 similis exstruant: asseverantes non esse hoc in-
 rem Regis, & ostendentes Cambyſis epistolam,
 per quam eam ædificationem impediuerat &
 vetuerat, ratus non esse rebus suis tutam aut v-
 tilem: postquam etiam Siliis & collegarum de
 eodem negotio literas accepit, iussit regios cõ-
 mentarios super hac re consuli: & inuentus est
 apud Ecbatana castrum Medæ liber. in quo hæc
 scripta continebantur: Anno primo regni sui
 Cyrus Rex decreuit, vt templum Dei cum altari
 Hierosolymis ædificaretur altitudine cubitorum
 LX & totidem latitudine. quòd haberet ordi-
 nes è lapidibus politis tres, & ligneum vnum è
 matetie quam ferrea regio: & sumptus in hoc
 ex æratio Regis præberentur. Sed & vasa tem-
 pli quæ Nabuchodonosorus sustulerat, reddan-
 tur & reportentur Hierosolyma. Vtq. cura eius
 negotii sit penes Abassarem Syriæ ac Phœnices
 præfectum eiusque collegas, qui abstinere quid-
 em ipsi ab eis locis, setuos verò Dei Iudæos &
 eorum Principes sineret templum stituere: ipsi
 verò adiutarent eo in hoc opere de tributis sue
 prouinciæ, & ad sacrificia quoque suppediaret
 tauros, arietes, agnos, hædos, similam, oleum, vi-
 num, & cætera quæ sacerdotes postulauerint,
 qui deprecaturi sint Deum pro salute Regis at-
 que Persarum. Quicumq. autem contra mandatũ
 hoc facere ausus fuerit, is vt comprehensus in
 crucem agatur, & facultates eius fisco addican-
 tur. inibi etiam addita erat execratio, vt quicum
 que eius templi ædificationem vetare voluerit,

An. man. 3450.

Ante Chri-
 stum nat.

514.

2 Samaria
 templi Co-
 urbis restau-
 rationem im-
 pedire cona-
 tes magis
 promouent.

bCyri de Im-
 deis scribit
 que templo
 decretum.

3. Esdr. 6.

An. mundi Deus eum feriat, atque hoc modo iniquitatem
 3450. eius cohibeat. Hæc cdm Darius in Cyri cōmen-
Ante Chri- tartis inuenisset, rescriptis Sisini & collegis eius
stum natum hoc modo. Rex * Darius Sisini magistro equi-
 314. tum & Sarabazani cæterisque magistratibus S.
a Darj ad Mito ad vos exemplat epistolæ Cyti, quam in
Syria præse- ipsius cōmentariis inueni. volōq. ut omnia sibi
des epistola. quemadmodū in ea continentur. Valete. Ergo
 cognita ex his literis voluntate Regis Sissios &
 reliqui decreuerunt eā per omnia sequi. itaque
b Tēpli edi- b suscepta cura sacræ fabricæ, adiunxerūt Iudæos
ficatio abso- magistratūque illorum & Principes & magnis
 luta. omnium studiis p̄ficiēbat templi edificatio
 iuxta mandata Cyri & Darij prophetantibus in-
 terim Aggeo & Zacharia: absolutūque est in-
 tra septennium. Anno autem regni Darij nono
c Templum vigesima tertia die mensis vndecimi, quino-
 23. *Marij* stus dicitur Adar, Macedonibus Distrus, sacer-
 seu *ut est i.* dotes ac Levitæ cum reliqua Israelitarum mul-
Esd. 6. Mar titudine obtulerunt sacrificia p̄r renouata post
ty dedicari. captiuitatem pristina felicitate p̄roque recepto
 nouo templo, tauris centum, arietes ducentos,
 agnos cccc. hircos xii. pro peccatis totidem
 vitulum, constitueruntque Levitæ iuxta Moysi
 leges ex ordine suo sanitores per singulas por-
 tas. edificauerant enim Iudæi porticus quoque
 quibus templum circumquaque includebatur.
d Paschæ Instante d̄ deinde azymorum festo, mensē pri-
 lebratur. mo, qui Macedonibus est Xanthicus, nobis ve-
 rō Nisan, confluit totus populus ex oppidis in
 urbem: celebraueruntque id festum casti ac pu-
 ri vnā cum coniugibus ac liberis ritu patrio, &
 victimam paschalem immolantes decimo quarta
 luna epulati sunt per continuos dies septem, nul-
 lis sumptibus parentes, holocausta macta erā of-
 ferentes, & agentes gratias Deo, qui eos tandem
 antiquæ patriæ & eius legibus ac ritibus resti-
 tuerit,

An. mundi
3450. Ante
Christum
nat. 514.

a Reipub.
forma Hie-
rosolymis in-
stituta.

b Samaritae
Iudeis in-
fensi.

c Iudeorum
ad Darium
legatio.

merit, deflexo ad benignitatem ac clementiam Regis Perfici animo. atque ita summa liberalitate in re diuina vñ incoluerunt Hierosolyma, instituta ea Reipublice forma quæ per optimates administratur. penes Pontifices enim fuit summa auctoritas, donec Asamonzorū gens mutato sterum statu regnum obtinuit. ante captiuitatem enim iam inde à Sauli & Davidis temporibus egerunt sub regibus per annos DXXXII. menses sex, dies decem. & ante hos æquæ monarchiæ res administrauerūt appellati Iudæes, qui a Reipublicæ status plus quam quingentis annis dutauit post Moſis & Iesu imperium. Hoc igitur modo se habebant Iudæi in patriam restituti sub Cyro & Dario regibus. Samaritæ autem, infensa gens & inuida multis molestiis eos afficiebant, steti opibus, & affe-
ctantes cognati Persarum videri, quod inde essent oriundi. nam quæ iusserant, ex tributis in sacrificia conferre grauabantur, magistris equitum interim conuiuentibus: & quacunque in re vel perse, vel per alios poterant nostram gentem lædere, nullam occasionem prætermittebant: Visum est itaque senatui populoque Hierosolymitano legationem apud Regem Dariū mittere: & Samaritæ accipere: cuius legationis caput fuit Zorobabel assumptis aliis quatuor collegiis. Caterū Rex cognitis criminibus quæ per legatos Samaritis obiciebantur, dedie eis literis perferre lrs ad magistros equitum eius prouinciæ, & ad Senatum Samaritanum, in quibus hæc continebantur. Rex Darius Tangaræ & Sambabæ magistris equitum apud Samariam, & Sadracæ ac Bobeloni, reliquisque eorum conseruis Zorobabel, Ananias, & Mardochæus Iudæorum legati accusauerūt vos, quod molesti fueritis templum edificantibus: quodque non

An. mundi

3506.

*Ante Chri-**stum natum*

458.

*Mandatu**de sumpti-**bus ad ser-**uituram tem-**pli praben-**du.**Hedio &**Ruffinus**cap. r.**1. Esdr. 7.**b Xerxes**Rex Persæ.**c. Esdras le-**gus perit.**d Xerxes in-**ditis sanct.*

præbeatis impensas in sacrificiis, quas me iubente præbere illis debueratis. Volo igitur ut læta hac epistola præbeatis eis ex regio ætatio in quo tributa Samariæ seruantur, quicquid sacrificiorum usus postulat, ut non delinquentes quod die sacrificare tam pro me, quàm pro Persarum gente Deum deprecantur.

Xerxes Darius filij in Iudæorum gentem beneficia.

C A P. V.

Defuncto autem Dario successit b Xerxes filius, sicut regni iura & pietatis paternæ heredes. nihil enim ex patris institutis circa diuinum cultum mutauit, & Iudæos summa beneuolentia prosecutus est. Hoc regnante Pontifex erat Ioachimus Iesu filius: apud Babylonem verò degentium Iudæorum primarius sacerdos erat Esdras, vir iustus, & de quo optimus rumor fuit apud populum. is cum esset legem Mosæicarum petissimus, in Regis amicitiam peruenit. & cum de creuisset proficisci Hierosolyma, secumque aliquos à Babylonis Iudæis ducere, petiit à Rege commendatitias ad Syriæ Extrapas litteras, quas & impetrauit hoc modo scriptas. Rex Regum Xerxes Esdræ sacerdoti, & legatori legis Dei S. Decretum est à me, & septem meis Cōsiliariis, ut quicumque in regno meo de Israelitis & sacerdotibus eorum ac Leuitis voluerit tecum Hierosolyma petere, per meam benignitatem hoc ei liceat facere, & inuisere Iudæam iuxta Dei legem: vique Israëlitarum Deo dona perferatis, quæ ego & amici vouimus. præterea facio tibi potestatem auferendi omne aurum & argentum quantumcunque populus tuus per totâ Babyloniam degens offerre voluerit, quo emanatur vicima super altare Dei vestri immolandæ, & fabricandi ex auro ac argento vase quacunque

canq. tu & fratres tui volueritis. Sacra quoque
 vasa quæ tibi dantur, Deo tuo dedicabis: & si
 quid aliud in hunc usum opus fuerit, pro tua pru-
 dentia fieri curabis, & de nostro fisco eos sum-
 ptus facies. quin & præfæctis ætarij apud Syriam
 & Phœnicen te commendavi, scribens eis ut
 quicquid Esdras sacerdos & lector legis Dei pe-
 tuerit, sine mora dent. Et ut Deus propitius sit
 mihi & meis liberis, volo usque centum coros tri-
 tici Deo secundu[m] legem dari. Vobis quoque ma-
 gistratibus precipio, ut à nemine sacerdotum,
 Leuitarum, sacrorum cantorum, ianitorum, sa-
 cerorum seruorum, quicquam exigatis, neue villa
 onera eis imponatis. Tu verò Esdra iuxta con-
 cessam tibi diuinitus sapientiam constitue iu-
 dices, qui per Syriam ac Phœnicen iura red-
 dant populo tuam legem scienti: quin & nes-
 cientes doce liberè, ut quisquis legem Dei vel
 legem regis violauerit, mulctetur pecuniis,
 aut etiam damnetur capite, ut pote qui non per
 ignorantiam, sed per contumaciam peccauerit.
 Vale. His litteris acceptis Esdras gaudens adora-
 uit Deum, & gratias egit, illi benignitatem re-
 giam acceptam referendam, & illum maximè
 dignum cui gratias agantur existimans. Aduo-
 cata deinde Iudæorum concione, qui apud Ba-
 bylonem degebant, & perlecta epistola, ipsam
 quidem retinuit: exemplar verò eius in Me-
 diam ad omnes suæ gentis homines transmisit,
 qui cognita Regis erga Deum pietate, & erga
 Esdræ beneuolentia, omnes vehementer sunt
 lætati: multi verò ex eis assumptis suis facultati-
 bus Babylonem venerunt, cupientes reuer-
 ti Hierosolyma. reliqua Israelitarum multitudo
 assuetum iam domicilium noluit relinquere,
 quapropter dux tantum tribus per Asiam &
 Europam sub Romano degunt in pectore decem

*Anno mun-
 di 3506.
 ante Christi.
 nat. 458.*

*a Esdra in
 datus qui a-
 pud Babilo-
 nem degens,
 cum vocat.*

Anno mudi
3506. *Ante
Christum
nat. 458.*

autem tribus nunc quoq. vltra Euphratem sene
inhanta hominum millia, quæ vix est numero
comprehendere. Caterùm ad Efdram magna
multitudo convenitram Sacerdotum & Leui-
tarum, quàm isanitorum sacrorumq. vel canoni
vel ministrorum. Ille verd omnes qui ex capi-
tate in patriam reverti colebant ad Euphratē
cōgregavit: vbi peractō tridvano ieiunio, vo-
tisq. pro incolumitate & felici itinere cōceptis,
(recusaverat enim deductores equites, dicens
Deo salutem suorum curā futuram) iter ingressi
die duodecima primi mensis anno regni Xenis
septimo, petuenerunt Hierosolyma eiusdem
anni mense quinto. & continuē Sacerdotib. &
zophylacij custodibus Efdra^s sacram pecuniam
tradidit, argenti talenta sexcenta quinquaginta.
vasa argentea talentorum centum, vasa aurea ta-
lentorum viginti, vasa zrea auro meliora pōdo
talentorum XII. Hæc enim erant dona Regis e-
iusq. amicorum, & Israelitarum Babylone ma-
nentium. quo facto obtulit Deo secundam legē
holocausta, mata, tauros XII. pro cōmuni salu-
te populi, arietes & agnos LXIII. hircos pro pec-
catis xxi. procuratoribus etiā Regiis, & præfe-
ctis Phœnices ac Syriæ scriptas à Rege reddidit
epistolas: qui cum eis non parere non possent,
omni honore gentem nostram prosecuti sunt,
& in omnibus necessitatibus eis fuerunt auxilio.
Et consilium quidē huius migrationis ab Efdra
profectum est, successum autem felicem Deus
addidit, ut equidem reor, viri huius virtutem ac
pietatem respiciens. Aliquanto deinde post cō-
perit quorundam indicio, quoddā quidam è vulgo
Sacerdotum & Levitarum parum servauerint
instituta & leges patrias, & ductis alienigenis
vzoribus ordinem Sacerdotalem confederant:
regisq. ab eis ut feceret auxilium legibus,

a Efdra
Hierosolyma
ma profeta
bus, vasa
aliaq. preciosa
ga zophylacij
custodibus tradidit.

ne Deus propter paucos iratus omnes denuò
 cõmuni clade feriat, scidit vestem pr̃z tristitia,
 vellens capillos & barbã & humi se prosterneñs,
 eo quòd primores populi deprehensi essent in
 tali crimine: & cogitans non esse audituros, si
 iuberet eos vxores cum liberis eiicere, nõlebat
 se à terra attollere. Itaque concurrerunt ad eũ
 quotquot erant bonæ mentis, & vnã flebãt ad-
 dentes se socios eius tristitia. Esdras autẽ subla-
 tis ad cælum manibus. Me^a quidem, inquit, pu-
 det ad cælum oculos attollere, dum cogito
 quòd populus ne maiorũ quidẽ suorũ cladibus
 admonitus peccando abstinere: tu tamẽ clemen-
 tissimẽ Deus nostri misertus seminarium ali-
 quod & reliquias superstites cõserua, quas Hie-
 rosolyma in antiquã patriam reducere dignatus
 es: & da veniam præsentis errati, mortẽ quidem
 commetitis, veruntamẽ in tua bonitate speran-
 tibus. Dum itĩ plus Sacerdos lachrymatur cũ eo
 cœta qui ad eum conuenerat mixtus ex viris &
 mulieribus atq; pueris, accessit eò quidã prima-
 rius Hierosolymita nomine Achonius, confi-
 tens se peccasse qui alienigenas vxores duxe-
 rint: suasque dei vt omnes adiutaret, vt vxores
 cum nata ex illis prole abiicerent: & si quis lege
 parere noller in eũ animaduerteret. qui secu-
 tus viri consiliũ, exegit super hac re iusturandũ
 à principibus Leuitarũ & sacerdotũ & tribuũ I-
 sraeliticarũ. quo facto exiit tẽplo & cõtulit se
 in domiciliũ Ioannis & Eliasibi ibiq; totã eam
 diẽ ieiunus pr̃z mœrore exegit. Proposito dein
 de edicto vt omnes è captiuitate reuersi intra
 bi diuum aut triduũ Hierosolyma cõuenerent, &
 quisquis per contemptũ non adfuerit intra pr̃z
 scriptum tẽpus vt excommunicetur, bonãq; e-
 ius sacro æratio addicantur, intra triduum con-
 uenerunt vniuscũque tribus homines, vigesima

An mundi
 3506.

Ante Chri-
 stum nat.
 458.

^aPrecatio
 Esdra pro
 Leuitis qui
 duxerant ex-
 teras.

1. Esdr. 9.

^bMandatũ
 de dimittẽ
 diũ exteris.
 1. Esdr. 10.

An. mundi
3506. Ante
Christum
nat. 458.

1. Esd. 10.

die noni mensis, quem Hebræi thebethum, Mæcedones Apellatum nominant. cumq. confederissent in superiore parte templi, præsentibus etiam senioribus, & frigus propter tempus esset molestum, surgens Esdras accusauit eos, qui contra leges duxissent uxores alienigenas. nunc si uelint rem Deo gratam & sibi metipsis utilem facere, ablegandas esse uxores eiusmodi. acclamatum est facturos id omnes æquo animo. sed esse eorum non paruum numerum, & tempus esse hibernum, nec posse rem eam intra unam aut alteram diem perfici. itaq. opus esse ut negotiis hoc differatur aliquantisper, & tū demū principes aliquot qui sint alieni ab hac culpa, cum selectis undecunq. senioribus inquisitionē faciant eorum qui contra legis præscriptum uxores duxerint. consenserunt omnes in eam sententiam, & prima die mensis decimi cœpta inquisitione, quæ durauit usq. primam diem mensis sequentis, inueniunt multos tam ex Iesu Pontificis cognatione quā ex cæteris Sacerdotibus ac Leuitis & aliis Israelitis, qui & uxores & natos ex eis liberos sine mora abiecerunt, plures facientes legum obseruantiam, quā naturales affectus quātumuis violentos: moxq. ad placandum Deum arietes immolauerunt, quorum nomina recensere est necesse, atq. ita Esdras hoc eratum circa connubia correxerat, & malam in hoc consuetudinem emendauit, ut in posterum hæc reformatio stabilis ac firma permaneat. Septimo autem mense dum scenopegiæ festum celebratur, & feruē totus populus conuenit, accedentes ad patentem templi partem quæ orientalem portam spectat, rogauerunt Esdram, ut eis legem Moysis legeret: quod & fecit, illam in medio multitudinis, à mane usq. meridiem. ex qua lectione non solum in præsens & futurum discere quid esset

1. Prohibitis
legis Mosis

ca.

2. Esd. 1.

esset iustum, sed etiam præteritorum memoriam tetra stantes lachrymabantur, sic cogitantes, quodd nullas calamitates fuissent perpassi, si præscripta legum diligenter obseruassent, Estras autem videns eos ad hunc modum affectos, iussit ut domum abirent: esse enim festum nec licere ea die flere. quin potius hortabatur, ut ad epulas versi, ita ut festo die deceat, hilariter agerent: & hac ante actorum poenitentia in futurum se munirent, ne in similes casus incurrerent at illi sequentes eius monita ceperunt re vera festum agere, quod cum per octo dies fecissent, digressi sunt in proprias patrias, magnam gratiam Estræ habentes ob reformatam temporalem: quo factum est, ut post comparatam sibi ad populum ezegetiam gloriam senex vita defunctus apud Hierosolyma sit magnifice sepultus. Quo tempore cum etiam Ioachim Pontifex esset mortuus, filius eius Eliasimus in Sacerdotium ei successit. Cæterum quidam ex captivis Iudæis, pincerna Regis Xerxis, Neemias nomine, deambulans ante primariam Persarum urbem Susam, cum hospites quosdam post longum iter exiitum in urbem aduentantes Hebræicè inter se confabulari animaduertisset, accedens ad eos, rogabat, videntem venirent. & audito quoddè Iudææ, rursum scitatus est quomodo se haberet ille populus, & caput eorum Hierosolyma. Quibus malè se habere dicentibus, quodd eius mœnia diruta essent, & circumvicinæ gentes multa mala Iudæis inferrent, die nocteque agros excursionibus ac rapinis populantes, & multos ex ea regione atque adeo ex urbe ipsa captiuos abducentes, ita ut passim per vias reperiantur cadauera, fleuit Neemias motus popularium suorum miseriis: & sublati oculis ad cælum, Quousque, inquit, patietis Do-

Antiq. Iudæic. lib. XI. 303.

Ante Christum natum 458.

2. Estræ.

An. mundi
3819.
Ante natum
Christum
445.

mine gentem nostram tantis malis opprimi, vt
simus præda omnium, cunctaque verò illo apud
portam, & ob hæc lamentante, accedens quidã
nunciauit ei, Regem iam acubitum ire. ille con
festim ita vt erat non abluta facie ad ministerij
sui functionem properat. Rex verò post coram
iam hilarior, videns. Neemiam subitistem, ro
gabatur quid esset in causa. tum ille Deum prius
precatus, vt suadæ gratiam verbis suis, adderet,
Qui possum, inquit, Rex aliud vultu sumere, præ
maerorem è corde ponere, quando audio pa
trix meæ Hierosolymorum, in qua exstant se
pulchra maiorum meorum ac monumenta, &
portas incensas esse & disiecta moenia? Sed oro
hanc vnam gratiam mihi concede, permittite mi
hi, vt profectus illò maros eius exstruam, &
quod deest ad fabricam templi suppleam. At
Rex petitioni eius annuit, simulq. literas ad sa
trapas commendatitias, vt & honorem ei habe
rent, & præberent quicquid cuperet, quare de
sine inquit tristari, & post hæc libens nobis mi
nistra. Ibi Neemias adorato Deo, actisq. Regi
pro tam ampla pollicitatione gratias, abstergo
vultu omni maerore, fronte expostrexit prælati
tia. Sequenti verò die accitus, accepit literas Re
gis, quas Sadazo Syriæ. Phœnicæ, ac Samaritæ
præfeco redderet: in quib. mādabatur de hono
re Neemiæ habēdo, & de præbendis ei quibus ad
edificandum opus sit cum igitur Babylonem ve
nisset: & multos à populatibus ultra se ad vn
gentes comites assumpsisset, tandem peruenit
Hierosolyma, anno regni Xerxis vigesimo quin
to: & ostensas prius suis literas Sadazo magistro
equitū collegisq. eius reddidit. convocato deinde
Hierosolyma vniuerso populo, stans in me
dio templi sic eos est allocutus, Viri Iudei scitis
quod Deus Opt. Max. memor maiorū nostrorū

Neemias,
concessa pote
stat, popu
lum ad re
stituenda
moenia &
templum
hortatur.
2. Esd. 2.

Anno munda
di 3519.
Ante Chri-
stum natum
445.

um Abraham Isaac & Iacobi eorumque pie-
tatis, qua illos quondam, eadem nos quoque
providentia dignatur: & ecce illius favore nunc
apud Regem obtinui, ut mihi permitteret mœ-
nia vestra restituere, & quod superest ad absol-
vendum templum perficere. Quamobrem nunc
ita faciendum censeo, ut quoniam non ignora-
tis quàm insensas habeamus gentes vicinas, &
quòd cognita vestra in ædificando diligentia
nihil non molientur quo vestros conatus quan-
tum in se erit impedian, primum forti animo
sitis, & omnem fiduciam collocetis in Deo qui
facile resistet illorum importunis inimiciis:
deinde nec die nec noctu operis structuram in-
termittatis, sed omni cura id opus continuetis,
quandoquidem nunc maximè tempestivum
est hoc facere. Hæc locutus continuò iussit ma-
gistratus dimitti mœnia, & operas parti in
populum, attributo certo modo in singulos vi-
cos & oppida: pollicitusque se quoque cū domesti-
cis velle adiurare impigre, concionem dimisit.
Iudæi verò eius auctoritate perterriti ad opus se
expediebant: quæ appellatio tum primum illis
& regioni est indita, quando è Babylonia sunt
reversæ, quia Iudæ tribus iam olim ea loca occu-
pauerat. Eius rei fama vbi ad Ammanitas ac Mo-
abitas Samaritanosque & Syriæ Caucæ incolas perla-
ta est, iniquissimè tulerunt, nec unquam cessave-
runt insidiari & conatus ipsorum impedire: in-
terceptisque multis Iudæis tentaverunt ipsam
Neemiâ per conductictos sicarios tollere. cre-
bros et à terrores eis incuriebant, rumores spar-
gentes, quasi magni diversarum gentium exercitus
eos essent inuasuri, ita ut parum abfuerit quin
hoc metu ab incepto opere desisterent. Nec
Neemiâ verò nihil horum ab instituto detertere
potuit, sed stipatus aliquot satellitibus, intrepida

2. Esd. 4. 6.

a Ardens
studium in
reparandis
manibus.

An. mundi
 3527. *Ante*
Christ. nat.
 437.

pergebat, prae nimio studio nullum laborem
 sentiens. eam autem salutis propriae curam non i-
 deo habuit, quod mortem timeret, sed quia
 certo sciebat se extincto ciues suos non reparatu-
 ros moenia iussitque in posterum aedificatores
 accinctos opus facere. & camentarius quidem non
 sine gladio erat, similiterque qui materiam ei sug-
 gerebat: scuta vero non longe inde in promptu
 esse voluit, & tubicines intervallo quingento-
 rum passuum, ut sicubi se hostes aperuissent, si-
 gna canerent, ut populus arreptis armis resiste-
 ret, neve inermis ab hoste posset opprimi: ipse
 vero noctu circumquaque urbem obibat, nonquam
 defessus aut opere aut duritia victus & excu-
 bitus, nec cibo nec somno utens, nisi quantum po-
 stularet necessitas: atque ad hunc modum perdura-
 vit duobus annis & tribus mensibus. tantum enim
 temporis elapsum est donec absoluerentur moe-
 nia, vigesimo octavo regni Xerxis anno, mense
 nono. Permunita deinde urbe Neemias & popu-
 lus Deo sacrificauerunt, & octo dies in epulis
 transegerunt, quae res ubi Syriae gentibus est au-
 dita, graues indignationes in eis commouit. Ne-
 mias autem videns non satis magnam in urbe
 populi frequentiam, persuasit bene circumquaque vi-
 cinis Sacerdotibus & Levitis, ut migraret in ur-
 bem inibi habitaturi, extructis eis de suo do-
 miciliis: & agricolarum plebem decimas in ur-
 bem conferre iussit, ut esset unde Sacerdotes ac
 Levitae viverent, nec auocarentur a divino cultu
 ac caeremoniis: quod quidem illi perlibenter fe-
 cerunt: & hoc pacto factum est, ut urbs magis
 frequentaretur in posterum. Post haec & alia
 multa honesta & laude digna opera Neemias
 iam senex defunctus est, ut ad virtutem & iusti-
 tiam natus, & in populares suos beneficentissi-
 mus, relicto semperiterno sui momento in Hiero-
 solymitanis

a Hierosoly
morum moe
nia absolui-
ta.

b Cura pro
Sacerdoti-
bus.

2. Esdr. 10.

c Mors Ne-
miae.

folymitanis mœnibus, atque hæc sunt quæ Xerxe regnante gesta sunt.

Quomodo Artaxerxe regnante parum absuit, quin tota Iudæorum gens Amanis dolo extingueretur.

*Ann. mundi
3443. Ante
Christum
nat. 521.*

CAP. VI.

EO mortuo regnum ad filium eius Cyrum, Hedio & quem Græci Artaxerxem nominant, peruenit, quo apud Persas regnante in maximum periculum genus Iudæorum adductum est, ne cum vxoribus ac liberis deleberetur, ob causam quam paulo post referemus. prius enim quædam de ipso Rege dicenda sunt, qui factum sit ut vxorem duceret Iudæam feminam ex Regio genere natam, quam etiam nostræ gentis servatricem fuisse ferunt. Artaxerxes enim post susceptum imperium, & constitutos ab India vsque Æthiopiam 127. satrapas, anno regni tertio amicos & duces gentium Susis accepit epulo sumptuosissimo, ut decebat Regem opulentum magnificos centum octuaginta dierum apparatus ostentantem: cui plurimæ gentes, & earum legati, per continuos septem dies interfuerunt. id erat instructum in hunc modum. Tabernaculum fixit suffultum aureis & argenteis columnellis, prætextum telis linteis & porpureis, multorum millium capax. in eo ministrabatur aureis & gemmeis poculis, ad delectationem simul & miraculum factis. Mandauit etiam ministris, ne quem more Persarum ad bibendum cogerent, sed arbitrato suo quenque appositis scui snerent, dimissis etiam per totam ditionem nunciis edixit, ut feriati ab operibus festum pro incolunitate regni diebus aliquot agerent. Regina quoque Vaste pari modo mulierum in Regia celebrauit conuiuium: quam Rex ostendere

*a Asuerus
Rex Persarum Vasten
ad conuiuium
venire nolentem
repu-
diat.*

Ann. mundi
 3445. *Ante*
Christ. nat.
 519.

convivis cupiens ad se accersuit, pulchritudine omnes mulieres superantem, illa verò volens Persarum leges servare, quæ vxores vetant ab aliis præter domesticos conspici, non iuit ad Regem: & cum non semel ad eam eunuchos ea de causa misisset, nihilominus in negando fuit pericax. qua obstinatione mulieris offensus Rex, dimisso convivio septem viros illos, penes quos apud Persas legum est interpretatio, conuocat: & apud eos vxorem contumaciter ream peragit, quoddam toties vocata ab ipso in convivio, ne semel quidem paruisset, iubetque, quid sit iuris, proferre sententiam. Quorum vnus Muechzus cum pro sententia diceret, non ipsi soli factam iniuriam, verum etiam Persis omnibus, quibus periculum inisset ne despecti ab vxoribus, inhonestam vitam degant in posterum: quando nulla post hac maritorum futura sit reuerentia, dum, cæteræ exemplum à Regina superbia sumunt, nihil veritæ contra omnipotentem Regem contumaciter agere: suaderetque tam contumacem erga ipsam multari grauissimè, idque decretum per omnes gentes promulgari: visum est repudiari Vasten & honorè transferri in aliam mulierem. Rex verò qui vehemèter eam amabat, nec disiungi ab ea ferebat, nec tamen retinere propter legem poterat, mœrens quoddam voluntati suæ non liceret satisfacere. Qua in anxietate videntes eum amici, consulunt, vt inutilem mulieris amorem ex animo eiciat, & facta per totum orbem formosarum virginum perquisitione, quam aliis prætulerit optet sibi coniugem. noua enim inducta prioris aboleri posse desiderium, & eius recenti consuetudine amorem paulatim distractum in totum posse euanescere. Probauit Rex consilium, moxque mandauit certis hominibus, vt forma celebres virgines

res ex toto regno selectas ad eum adducerent:
 Id mandatum illis diligenter exsequentibus, in-
 uenta est ^a Babylone Esther puella utroque pa-
 rente orbata, quæ apud patrum Mardochæum
 educabatur. is erat tribus Beniamiticæ, vnus ex
 Iudæorum primatibus. hæc puella præ cæteris
 omnibus excelebat pulchritudine, & gratiis vul-
 tus in se oculos conuertebat. itaque vni eunu-
 chorum commédاتا, tractata est apud eum de-
 licatissimè, odoramentis atque vnguentis pre-
 ciosissimis, quibus principes fœminæ corpus cu-
 rare solent, quotidie delibuta. atque hac tracta-
 tione per sex menses vsq; sunt quadringentæ
 numero virgines. quando verò satis iam cura-
 tas existimabat, & Regis lecto tempestiuas, vnâ
 singulis diebus mittebat ad eum, qui post com-
 plexus eam ad eundem eunuchum remittebat.
 Perducta verò Esthere delectatus eius consue-
 tudine, & amore correptus, legitimam coniu-
 gem eam sibi adiunxit, nuptiâque celebrauit
 anno regni sui septimo, mense duodecimo, qui
 Ader dicitur: dimisitque quos angaros vocant,
 per omnes gentes nuptiale festum eis indicens.
 Ipse verò Persas & Medos & primates aliarum
 gentium accepit conuiuio nuptiali. per men-
 sem integrum: & ingressâ Regiam vxori dia-
 dema imposuit: atque ita cum ea conuixit, ^{trium} ^{Esther}
 nunquam interrogata quo nam esset nata gene-
 re. patruus^b verò eius & ipse Babylone Susa
 migravit, ibique degens obseruabatur quoti-
 die circa Regiam, sciscitans de puella quomo-
 do se habeat. diligebat enim eam haud secus
 quam propriam filiam. Rex^c autem legem tu-
 lit, vt nemo è domesticis, inuocatus eum ac-
 cederet, tantisper dum sederet in Regio solio:
 adhibitis in hoc etiam lictoribus cum securi-
 bus, vt si quis contra faceret, plecteretur capite.

Ann. mundi
 3449. *Ante*
Christum
 nat. 515.

a Esther puel
la sit Regi-
na.
Esth. 2.

b Mardo-
cheus pa-
trius Esther
Babylone
Susa mi-
grat.
c Regi Per-
sarum man-
datum vs
nemo è do-
mesticis in-
uocatus eum
accederet.

An. mundi
3429.

Anse Chri.
nat. 515.

Eph. 4.

a Mardo-
chæus inf-
diatores Re-
gi prodit.

Eph. 2.

b Aman ab
omnibus,
exceptis Iu-
dæis adora-
tur.

Eph. 3.

Rex interim virgā tenebat auream, quā quo-
ties aliquem ex inuocatis venientibus seruare
vellet, porrigebat ad eum: sique virgæ contactu
eximebatur periculo, & de his quidem hæte-
nus dixisse sufficit. Aliquanto deinde post cum
Bagathous & Theodestes eunuchi conspirassent
contra Regem, Barnabazus alterius feruus ge-
nere Iudæus, deprehensas infidias patrio Re-
ginæ indicat, ac Mardochæus per ipsam Regi in-
fidiatores prodidit. Rex verò tectitus, verita-
tem per quæstiones inuenit: & illis in crucem
suffixis, Mardochæo tunc quidem pro salute
sua quam ei debebat præmij nihil persoluit, tā-
tum nomen eius in commentarios suos refert
iussu & annotati, ipsum verò versari in Regiæ
receptum inter amicos Regis necessarios. In
eam Regiam quoties Aman filius Amadathia
genere Amalectæ ad Regem veniebat, adora-
bant eum omnes tam Persæ quā exeri, idque
ipsius Artaxerxis iussu. Mardochæo verò pro-
pter patriam institutionem non adorante ho-
minem, ille cum hoc obseruasset, percontatus
est cuius esset, & audito esse Iudzum, iratus ex-
clamauit, rem indignam, cum ingenui Persæ a-
dorarent eum, seruum istum dedignari idem
facere: volensque pœnas de Mardochæo sume-
re, parum putauit ipsam ad supplicium depo-
scere, nisi gentem eius vniuersam perderet,
quod esset natura Iudæis infestus: quandoquæ-
dem Amalecitarum gens, ex qua ipse erat, à Iu-
dæis victoribus extincta fuerat. Igitur adito Re-
ge orsus est accusationem, esse gentem quan-
dam malam, sparsam per vniuersum ipsius re-
gnum, infociabilem, abhorrentem à cæteris ho-
minibus, diuersis ceremoniis & legibus, videntem,
insensam & moribus & studiis reliquorum po-
pulorum & totius mortalium generis. Hanc
gentem

An. mundi

3449.

Ante Christi-

sum nas.

515.

a. Extirpa-

tio Iudaorū

Amani con-

cessa.

gentem inquit, si vis subditis tuis gratum face-
 re, exstirpabis funditus, nemine vel captiuo, vel
 seruo superstito relicto. & nequid inde tuis tri-
 butis decedat, de meis bonis promitto tibi qua-
 draginta talentorum argenti millia, libenter tā-
 ta pecunia cariturus, modo regnū tuum repur-
 getur ab ista hominum colluuie. Hæc Amane
 poscente, Rex & argentum illud ei se remittere
 dixit, & homines eos concedere, vt de illis ipse
 arbitratu suo staueret. Aman autem voto po-
 titus, confestim edictum nomine Regis, per o-
 mnes nationes euulgat, in hanc sententiam.
 Rex magnus Artaxerxes 127. satrapis qui Indiā
 inter & Ethiopiam prouinciis præfunt, hæc
 scribit. Consecutus imperium tot gentium, &
 orbis, quā latè volui, dominio potitus, cum
 nihil superbum aut seuum in subditos admit-
 terem, sed mansueto ac miti moderarer eos re-
 gimine, & pacem in primis ac iuris tutelam
 procurarem, cogitaui quomodo hæc bona
 possent eis manere perpetua. Admonitus igitur
 ab amico propter prudentiam & iusticiam mihi
 semper præ cæteris honorato, & ob egregiam
 fidem secundum post me locum obtinente A-
 mane, esse permixtam hominum generi gētem
 inimicam, & suis quibusdam legibus vtenem
 cæteris diuersis inobedientem Regibus, & de-
 prauatam moribus ac ritibus, nec monarchiam,
 nec negocia nostra probantem, volo ac edico,
 vt hos ab Amane mihi parentis loco habito in-
 dicatos cum vxoribus & liberis perdat, nemi-
 ni eorū parcentes, neque miserationi plusquā
 nostro edicto tribuentes: idque fieri iubeo de-
 cima tertia die duodecimi mensis præsentis an-
 ni, vt vna die deletis in totum nostris hostibus,
 in posterum pace ac securitate frui nobis liceat.
 Hoc edicto oppidatim per totam regionem

An. mundi

3454.

*Ante Chri-**stum nat. 2*

110.

*Est. 4.**à Iudeorum**ob decretum**Regum lu-**dim.*

sparsæ, omnes ad Iudæorum internecionem in diem præscriptum sese expediebant, idemque studiū erat & Susis in vrbe Regia. Rex interim & Aman coniuiuiis vacabant & compositationibus, perturbata ciuitate & futuri expectatione suspensa. Atq̃ Mardochæus re cognita, scissis vestibus, opertus sacco & sparsus cinere ferebatur per urbem iniquum facinus clamitans, maximā gentem internecioni esse addictam: & vociferando talia vsque regium palatium delatus, ibi demum constitit. non enim fas erat illum tali habitu in eam ingredi. Nec alius erat Iudæorū habitus aut affectio in cæteris urbibus, quacunque Regiæ literæ perlatæ fuerant, omnibus ob denunciatam sibi cladē lugentibus & lamentantibus. Vt verò Reginæ nunciatum est, Mardochæum in tam miserabili habitu stare pro foribus palatii, perturbata hoc rumore misit qui ei vestimenta mutarent. Qui cum id recusare facere, quod nōdum cessasset propter quam eum habitum sumpserat, vocatam ad se eunuchum Achratheum, qui tum fortē aderat, misit ad eū, scitatum quid mali accidisset homini, vt talem cultum sumeret, ac ne ipsa quidē rogante vellet deponere. ibi Mardochæus omnem causam eunuchō exponit ordine, & quod editam Regium per vniuersam ditionem esset diuulgatum, & quantam vim pecuniæ pollicitus sit Aman, vt internecionem eius gentis à Rege redimeret. ad hæc exemplar editi Susis propositi ad Reginam perferendum ei tradidit, adiectis mandatis, vt supplex Regem adiret super hoc negotio, nec grauaretur pro incolumitate suæ gentis ad tempus infra dignitatem sese demittere, & deprecari eius periculum. Amanem enim, cuius secunda sit post Regem dignitas, incitare eum crebris contra Iudæos accusationibus

bus. Hoc cognito Regina rursus Mardochæo nunciat, nec vocatam se à Rege, & capitale esset inuocatum ad eum irrumpere, nisi ipse incolumitatem donare volēs virgam auream protenderet. his enim solis impunè esse, quibus hoc fortè cōtingeret. Quibus ille auditis rursus per eundem eunuchum orat eadem, dicens non oportere eam respectum habere salutis propriæ, sed potius vniuersi generis. si enim hoc nūc facere negligat, Deum quidem omnino laturum suis auxilium, ipsam verò cum sua familia daturam pœnas eis quos tunc contemneret. Tum^a Esther non mutato nuncio iubet patruum Susis concionem iudæorum aduocare, & pro Reginz salutem triduanum ieiunium indicere: se quoque idem facturam pollicita cum ancillis domesticis, ac tum demum vel contra legem adituram Regem, & mortem etiam libenter perlaturam si ita vsus veniat. Paruit ille Reginz & indicto suis publico ieiunio, ipse quoque supplex Deū precatus est, ne populum suum deleri permitteret, sed quemadmodum antea sæpè salutem eorum prospexisset, & indulgisset peccatorum veniam, tum quoque eos à denunciato liberaret periculo. non enim sua culpa se venisse in discrimen infamis supplicij, sed ided scire Amanem ira percitum, quod soli Deo debitū adorationis honorè à se non tulerit, & propter diuinarum legum reuerentiam integre seruata, vniuerso generi moliri perniciē. Similes erant preces totius populi, rogantis Deum, vt eorum saluti prospiciat, & totū genus Israeliticum imminenti cladi eximat, quam videbātur sibi habere præ oculis. Regina quoq; supplicabat more patrio humi in faciem prostrata, & amicta vestitura lugubri, per triduum abdicato cibo & potu & omnibus deliciis: rogabātque, vt miseratus

An. mundi
3454. Ante
Christ. nat.
510.

a Ieiunium
& supplica-
tiones ad
Deum pro
salute suis
populi.

Ann. mundi

3454.

*Ante Chri-**stum nas.*

510.

*in Esther Re-
gem pro lu-
dau inter-
cessura acce-
dit.*

daret ei apud Regem, quali maximè opte effe-
 facundiam, & maiorem quàm vnquàm antea for-
 maz gratiam, vt modo vtroque permotus Rex
 ad clementiam, & in ipsam fieret indulgentior,
 & popularibus suis in extremo periculo consti-
 tutis patrocinantem æquis oculis aspiciat: vique
 in Rege odium inimicorū ingeneret, omnium-
 que imminantium in eorum perniciem, ni iple
 auertat infortunium. His precibus sollicitata per-
 striduum diuina miseratione, denuò mutat ha-
 bitum: & sumpto cultu qui Reginam deceat,
 cum duabus pedissequis, quarum altera sustine-
 bat innixam leniter, altera à tergo sinuosam &
 fluentem in terram vestem summis attollebat
 digitis, ad Regem venit, rubore genas suffusa,
 & maiestate mixtam venustatem præferens,
 nec omninò à metu libera. Quem vbi conspexit
 sublimem in solio, insignemque cultu distincto
 auro & gemmis ac vniombus, horror quidam,
 eam repen è subiti: & fortè toruius eam ac sub-
 irato vultu inspexerat: morque attonita fluen-
 tibus membris in sustentem ad latus totam se
 reiecit. Rex autem non dubium quin voluntate
 Dei mutatus extimuit, & sollicitus ne quid gra-
 uius coniugi accideret, è solio se proripuit: blā-
 deque in vlnas exceptum refouebat suauis allo-
 quio, iubens bono animo esse, securam quòd
 inuocata venerit. legem enim illam latam esse
 in subditos, ipsi verò, vt regni sociz, licere om-
 nia. Hæc locutus sceptram in manum eius
 inferuit, & ceruicem eius virga perculcens au-
 res, à legis metu omninò fecit liberam. Illa hoc
 pacto refocillata, Domine, inquit, eloqui non
 possum, quid mihi repenè acciderit. vt enim te
 conspexi tanta maiestate verendum, continuò
 refugiens interius defecit me animus. & cū hæc
 verba agrè languida & exili voce protulisset,

mag.

magis etiā sollicitus solari eam cœpit præstare,
 paratum se quidvis gratificari pollicens, vel si di-
 midium regni sibi deposceret. Esther autem
 hoc tantum rogauit, vt ad cœnam sibi paratam
 conuiuium cum Amane amico veniret. Quod cum
 annuisset, ambôque venissent, inter pocula vxor-
 em iuber dicere quidnam peteret. nihil enim
 non impetraturâ, etiam si regni partem cuperet:
 illa in crastinum differre se petitionem dixit, si
 modò liberet ei redire cum Amane ad conuiuium.
 id verò libenter annuente Rege Amā ad-
 modum lætus abiit, quòd solus tali honore di-
 gnatus sit, vt cum Rege vocaretur à Regina ad
 conuiuium, quod nemini alteri contigerat, & a
 cum obiter in Palatio videret Mardocheum ex-
 canduit, quòd nullus ab eo sibi honor exhibe-
 retur: reuerisusque domum, aduocata vxore Za-
 raza & amicorum cohorte, apud eos denarrauit
 honorem, in quo esset tam apud Regem quàm
 apud Reginam. nam cum ea die solus cum Rege
 apud eam exisset, in crastinum quoque se vo-
 catum esse, vnum sibi esse permolestum, quòd
 Mardocheum Iudæum videret in palatio. cum-
 que Zaraza diceret, oportere eum trabem quin-
 quaginta cubitorum parare, &, mane petita à
 Rege potestate, Mardocheum in eam crucē tol-
 lere: comprobata ea sententiā iussit familiares cu-
 rare, vt eiusmodi trabs erigeretur in suo Palatio,
 parata ad Mardochei supplicium: id quod etiam
 mox factum est. Deus autem irritū Amanis spē
 improbam, cui sciebat euenturum longè aliud,
 Nam ea ipsa nocte somnum Regi ademit: qui b
 nolens vigilare tempus perdere: sed malens in a-
 liquod regni negotium id impendere, iussit scri-
 bam allatis cōmentariis res tam à se, quàm à ma-
 ioribus gestas legere. quo legente, intellexit quē
 dam ob rem egregiè gestam donatum ampli

An. mundi
 3454.
 Ante Chri-
 nat. 510.

a Amanis
 Mardochei
 odium.
 Esth. 5.

b Mes in
 Rege lan-
 dandus.
 Esth. 6.

An. mundi
3454.
Ante Chri.
nat. 510.

possessionibus in Regione cuius nomen erat ad scriptum alium ob fidem munera accepisse precij maximi. tandem ventum est ad eum locum, qui continebat Bagathoi & Theodestis eunuchorum coniurationem, Mardochæi detestatio in dicio, quo lecto cum scriba ad aliud deinceps transiret, inhibuit eum Rex, percontatus an non sit adscriptum redditum ei aliquod præmium. illo verò negante quicquam tale scriptum, iussit eum desinere, & quota noctis hora esset secretus est ab eo cuius hoc erat officium : & audiit quòd esset iam diluculum, mandavit, ut videret quisnam amicorù adesset pro Palatii foribus, ubique renuociaretur : fortè autè Aman aderat, qui solito citius venerat, rogaturus Mardochæi supplicium, famulis verò renuocantibus Amanem esse pro foribus, iussit eum intrò vocari. cui ingresso, eum sciens, inquit, amicum te mihi præ cunctis beneuolum, rogo da mihi consiliù, quomodo possim pro mea magnificentia honorare quendam mihi admodum carum hominem. Tum Aman cogitans quàm eunq. sententiâ pro tulisset, in ré suâ fore, quòd ipse præ cæteris Regi carus esset : indicauit ei quod parabat optimù his verbis. Si vis hominem, quem tibi assidènti cumulare insigni gloria, sic ut æquo vehatur vestitus sicut tu, & aureo torque ornatus, & vnus aliquis ex intimis tuis amicis præconis specie præcedat, clamans per totam urbem, quòd sic honorabitur quem Rex honorare voluerit. Id consilium Aman, putans hunc honorem non alij deberè quàm sibi. Rex verò lætus, Ergo, inquit, vade, & sumpto equo, veste ac torque, Mardochæum iudicis quære, & sic ornatum equo insidentem ipse præcede, agens præconem interim nam tu amicus es intimus, & consilium quod dedisti exsequeris optimè. debemus enim honor hic meæ vitæ

a Hæm
Mardochæo
oblatus.

vire conservatori. His præter omnem spem auditis vix fuit compos animi; & cum non haberet quid aliud faceret, exiit cum equo, purpura & torque aureo: inuentumque ante aulam Mardocheum sacco amictum, iussit, eo deposito, induere purpuram. Qui veritatem rei nesciens, sed illud sibi putans, scelestissime inquit, ad bene calamitati nostræ insulas? Persuasus tandem quod Rex hoc ei præmium pro accepta salute redderet, proque detectis eunuchorum insidiis induit purpuram, qua rex ipse uti est solitus: & ornatus torque, consensuque equo urbem obsequitabatur, præcedente Amane & clamante: sic honorabitur, quem Rex honorare voluerit. Perlustrata deinde urbe, Mardocheus ad Regem ingreditur. Aman vero præ pudore domum se contulit, & cum fletu uxori ac amicis quæ cõtingerant narravit. Responderunt illi, ademptam ei iam omnem occasionem vindicandi in Mardocheum, quandoquidẽ illi manifestè Deus sit propitijs. Hæc illis adhuc colloquẽtibus, venerunt Estheris eunuchi. Amanem sine mora ad cœnam vocaturi: quorum vnus Sabuchadas, visa cruce defixa in ipsius ædibus, quæ parata erat Mardocheo, scitatusque è quodam famulo in quem usum parata sit: ut cognovit quod Reginæ patruo, quem Aman volebat à Rege ad supplicium deposcere, tunc quidem sibi. Cæterum postquam Rex cum Amane suauiter epulis acceptus iussit Reginam iudicare quidnam eum sibi largiri cuperet, accepturam quicquid petlerit: coepit deplorare periculum sui populi, dicens se ad interitum cum tota sua gente deditam, & ideo nunc ea de re verba facere. Neque enim se negocia eius interpellaturam fuisse, si in amaram seruitutem vendi eos iussisset, quod medio stem hanc calamitatẽ duceret: nunc verò orare,

An. mundi

3454.

*Ante Chri.**nat. 510.**Esth. 7.*

An mundi
3454. *Ante*
Christi. nat.
510.
vise ab imminenti clade eripiat. Quærente autem
Rege, quidnam hoc moliretur, iam apertè accen-
sando in Amanè inuectæ est, dicens hunc, quod
pessimè erga eos affectus esset, autorem talis co-
litiij. Tum Rex turbatus recepit se in hortos è co-
niuiis: & Aman paratum sibi iam intelligens in-
fortunum, cepit apud Reginam erratum suum
agnoscere, & precari veniam: simulque in lectum
eius procubuit. Interim superueniens Rex, &
hoc viso magis etiam commotus, Sceleratissimè,
inquit, etiam vim vxori meæ inferre vis? Amane
autè ad hanc vocem exterrito, & ne hiscere qui-
dem valente, ibi verò Sabuchades eunuchos ac-
cedens accusabat Amanem quòd in ædibus eius
inuenisset etuè Mardochæo paratam, id enim
sibi competum ex ipsius famulo, cum ad inui-
tandum eum venisset. efflèque eam crucem altè
quinguenta cubitos. Quo à audito Rex, decre-
uit nò alio ipsum afficere supplicio, quàm quod
in Mardochæum excogitauerat. iussitque vtrò-
festim in eam crucem sublati necaretur. Subit
hic mihi admirari diuinam potentiam, iusti-
tiamque ac sapientiam yel ex hoc facto collige-
re, qui non solum Amanem merito supplicio
tradidit, verùm etiam pœnam in alterum excog-
itatam, in caput inuentoris illo inscio conuer-
tit. Atque bita Aman immodicè amicitia Regis
vsus petiit, & eius facultates eius Regine dona-
te sunt. Mardochæus autem à Rege accitus, qui
iam cognatum esse coniugis ex ipsa didicerat, an-
nulum accepit ab eo, qui prius Amari fuerat co-
creditus. Regina verò possessiones Amanis ei
largita est. rogauit deinde Regem, vt Iudeis præ-
sentem de vita metum adimeret, docens eam
de Amanis Amadathis filij literis, sparsis quàm
latè pateret Imperium. neque enim se posse vi-
uere, nisi & patria salua & suis populatibus. Rex
auget

a Amā, odio
& consilio
eius in lu-
dæos in con-
uicio patesca-
it, suspendi-
tur.

Est. 8.
b Amanis
facultates
Mardochæo
dantur.

sem pollicitus est nihil ipsa inuita se mandatum, neque voluntati eius vlla in re contrarium. Permisit etiam vt ipsius nomine quicquid veller de ludzis scriberet, & Regio sigillo obsignatas literas per omnes provincias dimitteret. confirmatas enim Regio signaculo, auctoritatem habituras apud omnes qui eas legerint, & contradicturum eis neminem. Accitis igitur fectis Regis, iussit eos pro ludzis scribere ad magistratus omnium gentium, quæ sitæ sunt Indiæ inter & Æthiopiam sub centum x x v i i. Scitapis: quatum literarum exemplum hoc fuit Rex magnus Artaxerxes magistratibus nostris fidelibus Salutem. Multi ² clau magnitudine honoris & beneficiorum quæ ex nimia conferentium bonitate percipiunt, non solum erga inferiores exercent superbiam, verum etiam contra ipsos auctores beneficij non verentur insolēscere, quantum in se est tollentes omnem omnino gratitudinem quam vsquam est inter homines, & corrupti inopinata felicitate, abutuntur ea contra illos per quos eam adepti sunt, nec Deum quidem timētes, cuius nomen putant se posse fallere. Ex his quidam propter amicitiam propositi cum potestate administrandis publicis negotiis, priuatis indulgent oditis: & decipientes eos quos penes famum est imperium, falsis criminibus ac calumniis efficiunt, vt indignentur innoxios, atque ita miseros adducunt in salutis periculum: id quod nō ē prorsus exēplis aut firma auditis vobis potest esse perspicuum, sed ex facinore quod sub nostris admissum est oculis: vt posthac non oporteat mentem adhibere qualibuscumque criminibus vel potius calumniis, sed de cognitis causis iudicare: & siquidem peccatum sit, seuerē animaduertere: sit contra, absolvere: & rebus nō verbis credere. Namq. Aman filius Adamathis gē-

An. mundi

3414.

Ante Christi

anno natum

310.

a Regalia

ra pro ludæis

incolu-

mitata.

Anno mundi
3454.
Ante Chri.
mat. 510.

tere Amaleciorum externi, non Perfici sanguinis hominis iure primum receptus, deinde per nostram bonitatem in tanto honore habitus, ut patris appellacione eum dignaremur, & adorari inberemus, atque secundum post nos locum obtinere, felicitatem suam ferre non potuit, neque sobriam te magnitudinem honoris metiri: sed regno destruxit insidias, & eo cui vitam & imperium debeo, benefactore ac servatore Mardocheo priuare me voluit simulque vite ac regni socia Esther, malis artibus peritis ad ingentem. Sic enim oratio mihi hominibus amicissimis, impedium postremo voluit adinuenire. Ego vero quoniam a scelestis hominibus destinatus peccati Iudaeos non malos esse compertum habeo, sed optimis institutis vivere, ac Deum colere eum qui & maioribus meis & mihi largitus est & seruat hoc imperium, non solum absoluo eos a poena quae prioribus continetur literis, per Amānem ad vos transmissis, quibus mentem adhibere non debetis; verum etiam volo ut eos omni honore prosequamini. nam eum qui his perniciem molitus est, eum tota familia pro portis Susorum in cruce suffragi. omnipotente Deo iustissimas poenas a scelestis exigente. Iubeo quoque ut transferatis in plurima exempla & per totam nostram ditionem vulgatis his litteris, Iudaeos sanctis suis legibus in pace vivere: eis quoque sitis auxilio ut possint poenas sumere de illis, qui eorum adversus temporibus iniurias eis facere ausi sunt: idque decima tertio die mensis duodecimi qui est Adar: quandoquidem Deus eam diem pro internecione salutarem eis esse voluit: quae quidem felix sit illis qui nobis bene cupiunt, & monumentum ultionis de insidiarum machinatoribus. Notum sane volo esse omnibus & vrbibus & gentibus, quod quaecunque aliquid ex his, quae nunc mandamus, per inobedientiam facere

ficere neglexerit, ferro & igni vastabitur. atque
 hæc literæ proponantur per vniuersam nostrâ di-
 tionem, & accingant se vtiq; in præscriptam
 diem, vt se de inimicis suis vindicent. Cum his li-
 teris continuo veredarij per omnes vias dimissi
 sunt. Mardochzum verò cultu regio coronâque
 aurea & torque ornatum è palatio prodeuntem
 vt videre Iudæi, felicitatē eam sibi quoq; cōmu-
 nem interpretati sunt. Ingens præterea gaudiū
 quasi noua salutis luce oborta dum per singulas
 vrbes proponuntur regis literæ, Iudæos omnes,
 quotquot vel oppida vel agros habitarent, occu-
 pauit: ita vt multi aliarum gentiū, metu eorum
 circumcidētes verenda, securitatē sibi hoc pãtō
 quærent. nã ad decimam tertiam diem mēsis
 duodecimi qui Hebræis Adar, Macedonibus Dy-
 strus dicitur, perlatæ regis literæ animabant Iu-
 dæos, vt quâ die ipsi imminēbat exitium, ea in
 inimicos impunē sequerent, quo tactū est, vt pro-
 curatores, magistratus, satrapæ, tyranni, Reges in
 precio Iudæos haberēt, omnibus modestiâ indē-
 te metu ex Mardochzo. post diuulgatas enim v-
 biq; regias literas, etiã apud Susa interfecerūt.
 2 Iudæi ex inimicis suis circiter 10. homines: &
 cū Rex coniugi indicaret exforū intra mœnia
 numerū, nam incōpertū esse, quantus sit in aliis
 ciuitatibus: rogaretq; ecquid amplius velleret,
 positurâ enim cupitis: rogauit illavt permitteret
 Iudæis sequenti quoque die in reliquias inimi-
 corum ad eundē modum deſequiri, & decē Ama-
 nis filios in crucē agere: & id quoq; Iudæis con-
 cessum est, Rege nolente Estheri in villa re con-
 tradicere. At illi rursus cateruatim decima quar-
 ta Dyſtri discurrētes, occiderunt fermē trecentos
 ex aduersariis, ne minimum quidem attingendo
 ex eorum facultatibus: per alia verò oppi-
 da eodē Iudæorū incurſu perierūt: LXXV. millia

Anno mñ.
 3454. Antē
 Christum
 nat. 510.

Esth. 9.

1 Iudæi ul-
 tiſcuntur i-
 nimicos suos.

An. mundi
3454. Ant.
Christ. nat.
510.

eorum qui pro inimicis sunt habiti: quæ eadē
decimatertia die parata est, sequēte verō festis
attribuerunt epulis. apud Susā quoque quartam
decimam sequentis mensis per festos ceteras ce-
lebrauerunt: vnde hodie quoque per totum or-
bem Iudæis hi dies festi sunt, & partes de com-
muni sibi mittunt inuicem. Scriptisq; Mardo-
chæus omnibus sub Artaxerxis dominio degen-
sibus Iudæis, vt vniuersi hos dies festos agerēt,
& posteritati quoque traderent, vt sempiternū
id festum ad perpetuam rei memoriā maneat.
Aequum nanque esse, vt cū per eos dies dolia
Amanis in salutis discrimen adducta sint, eius
liberationis, quā de inimicis vindictæ memo-
riā celebrent, & pro tanto beneficio Deo agunt
gratias. Quamobrem ea festa per eos dies obse-
nant, Phrutæ^a vocantes, quasi conseruatoria.
Ceterū^b Mardochæus illustri loco apud Re-
gem fuit, vir præpotens, Regi administrationis,
Reginæ verō etiam vitæ socius: quorum opera
Iudæorum res floruerunt supra quā vel sperare
poterant. Atque hæc ferē suæ quæ sub eo Regis
genti nostræ euenire memorabilia.

*Bagoes, pones quem Artaxerxis iniuriis
exercitus fuit imperium, multis
iniuriis Iudæis afficit.*

CAP. VII.

Medio & P^{ost} Eliasibi autem Pontificis obitum, sacer-
dotium eius Iudas filius iure suscepit hære-
ditario: & huic quoq; defuncto successit Ioannes
filius qui in causā fuit, vt Bagoes Artaxerxi co-
piarum imperator templum pollueret. idem
dux etiam tributa Iudæis imposuit, vt priusquā
quodidianas hostias offerrent, in singulos annos
ex publico quinquaginta drachmas penderent:
idque ita ex hac causā accidit. Erat Ioanni
frater

Ruffinus
cap. 7.
c. frat. ci.
dy d. Joann.
Pontifici per-
petrati laxa-
tio c. 11. l. o.

frater Iesus. huic quod amicus esset Bagoses, Pontificatum se daturum est pollicitus. hac fiducia Iesus cum liberius cum fratre in templo altercetur, re vsque rixam progressa, tantam bilem mouit fratri ut ab eo per iram interficeretur. quæ quidem impietas fuit longè maxima, præsertim in homine sacerdote, & quod grauius est, nullum tale impietatis exemplum extat vel apud Græcos vel apud Barbaros. Deus certè hanc iniuriam non dissimulauit, sed & populus hac de causa libertatem amisit, & templum pollutum est à Percussis. Nam Bagoses dux cognito quòd Pontifex proprium fratrem in templo interemisset, superueniens Iudæis iratus clamitabat, Audi estis scelesti in vestro templo eadem perpetrare? & cum conatus templum ingredi arceretur: quid, inquit, an me putatis impuriorem quàm cadauer quod iacet in templo? & his dictis ingressus est: atque hac occasione per septennium eius cordis pœnas à Iudæis exegit. Mortuo a deinde Ioanne, Pontificatum accepit filius eius Iaddus. huic quoque frater fuit Manasses nomine: cui Sanaballetes missus in Samariam à Datio Rege. ultimo nasse, Samaritæ Chuthæus genere, vnde & Samaritis balæti filii origo est. sciens insignem esse urbem Hierosolyma, Regesque eius multa negocia tam Assyriis quàm Syris exhibuisse, libenter nuptum dedit filiam Nicafo, ratus connubium hoc ceu vadem futuræ cum Iudæorum gente amicitiz.

An. mundi
3584. Ante
Christ. natū
380.

a Iaddus Pō
tificæ: cuius
frater Ma-
nasses, Sam-
aritanus
balæti filii
uxorē ducit.

Quanta Alexander Macedonum Rex in Iudæos beneficia contulerit.

b Alexan-
der post obitū
Philippi Ma-

C A P. VIII.

Per b idem tempus Philippus Macedonum Rex apud Agras oppidū à Pausanias Cerasæ Rex.

Tom. ij

R

An. mundi
3640.
Ante Chri
stum nat.
334.

filio ex Orestarum gente infidiis interceptus
perit. Eius filius Alexander paternum regnum
adeptus, traiecit Helleſponro, congreſſus ad
Granicum flumen cum Darij ducibus vicit egre
gie: ſubacta deinde Lydia & Ionia, ductq; per
Cariam exercitus inuaſit in Pamphyliam, ſicut
alibi dictum eſt. Hieroſolymorum autem ſe
niores ægre ferentes Iaddi Pontificis fratrem,
& quodammodo collegam duxiſſe externi ge
neris formidinem tumultuabantur, rati gradum
factum ad antiquandas patrias leges de con
nubiis, atque ita fore, ut paulatim miſceantur
profanis gentibus. nam & prioris captiuitatis &
malorum quæ ſeuta ſunt eandem fuiſſe, quod
quidam contra legem peccantes duxiſſent vx
ores non ſui generis, poſtulabant igitur ut Man
ſes aut dimitteret vxorem, aut non amplius ad
altare accederet. Et cum Pontifex quoque de
Manaſſe altari eum arceret, profectus Manafſes ad Sana
ballet & ſocerū, ſe quidem amare dixit filiam e
ius Nicaſo, nolle tamē propter eam priuam ſacer
ſi retineat, dotio, qui honor & gentilitius ſit ipſi, & apud
Iudæos ſemper in maxima exſtimatione fue
rit. Ad hæc cum Sanaballetes reſpondiſſet, ſe
illi non ſacerdotium ratiū ſeruaturum, ſed
& Pontificatum paraturum, & totius ſuz pro
uincię Principem eum facturum. modò filiam
ſuam vxorē retineat: ædiſciturūque templū
Hieroſolymitano ſimile in monte Garizin, quō
imminet Samaritæ reliquis montibus celſior:
ſdq; polliceretur ex conſenſu Regis Darij ſe fa
cturum: elatus tali ſpe Manafſes manſit apud ſo
cerum, putans ſe Pontificatum dante Rege con
ſecurum. Iam enim Sanaballetes erat ſenior,
cūque multi ſacerdotes & Iſraelitæ intricati
eſſent cuiſmodi coniugiis, non leuiter turbaba
tur Hieroſolymorum & Republica. omnes enim
hi de

De Apoſtaſia
ſacerdotum

hi defecerunt ad Manassem, Sanaballetes praebente eis & pecuniâ & agros ad colendû & domicilia, ac modis omnibus adiuvante ambitionem generi. Quo tempore Darius audito, quod Alexander transisset Hellespontum, & praelio victis ad Granicum suis satrapis, ulterius procedere. contractis tam pedestribus quàm equestribus copiis, decrevit Macedonibus occurrere, priusquàm totam Asiâ sibi subicerent. Itaque ultra Euphratem transacto exercitu, & superato Tauri monte Ciliciâ, statuit in ea provincia hostem excipere praelio. Sanaballetes autem lætus descensu Darij, aiebat se mox praestitutum Manassi pollicita, quamprimum Rex reverteretur post victoriam, persuasum enim erat ad ipsi tantum, sed & omnibus Asiaticis, ne primum quidem congressum expectaturos Macedonas, tanto inferiores numero: sed longè alius fuit eventus quàm ipsorum opinio. Rex enim collatis cum Macedonibus signis, victus est, & magna exercitus parte amissa, matre etiam & vxore cum liberis in hostium potestatem redactis, fugit in Persidem. Alexander verò in Syriam veniens cepit Damascum, & occupata Sidone, Tyrum quoque oppugnabat: scriptisq. ad Iudæorum Pontificem literis petebat auxilium, & ut forum rerum venalium præberet exercitui: & ut, quæ prius Dario conferte sit solitis, nunc det Macedonibus, prælata eorû amicitia. fore enim ut illam non poeniteat. cùmque Pontifex nunciis respondisset, sacramento se obligatum Dario, ne arma contra eum sumeret, idq. ratum fore: quâ diu ille vixerit iratus Alexander Tyri quidem oppugnationem non emisit, qua brevi potiturus videbatur: minatus est tamè hac capta mox se ducturum contra Pontificem, ut omnes discant, qui iurandum servari oporteat. quare

An. mundi
3630.

Ante Christi
natum
334.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 8.

Historia
Alexandri
à Dario re-
portata.

Anno mun-
di 3630.
Ante, Chri-
stianum 334.

non parcens labori tandem Tyrum expugnauit,
& constitutis in ea rebus Gazam profectus, in ea
Babemesem Persici presidij praefectum obsecrat.
Interea Sanaballetes ratus iam adesse tempus, Da-
rio defecit: & assumptis octo millibus de sua
provincia in Alexandri castra se contulit. cum-
que offendisset eum Tyri oppugnatione aggre-
dientem, & suam provinciam eius fidei commi-
sit, & hunc pro Dario dominum libenter agno-
uit. à quo obuiis manibus exceptus, liberè
iam quid vellet elocutus, ait se generum ha-
bere Manassem, Iaddi Iudaeorum Pontificis
fratrem: eum sequi multos illius gentis ho-
mines, & velle in sua provincia templum ex-
struere. Idque fore in rem ipsius Regis, si diti-
datur Iudaeorum potentia, ne fortè de commu-
ni sententia rebellantes multum negotii Regi-
bus facessant, quemadmodum soliti sunt Assy-
riis imperantibus. quod a vbi impetratum est,
omni ope adnitens templum aedificauit, & Ma-
nassem eius sacerdotem constituit, amplissimū
hunc honorem filii sui posteris relicturum se
existimans. Septem autem mensibus in Tyri op-
pugnatione, & in Gaza duobus absumptis Sana-
balletes fato functus est: Alexander vero oppu-
gnata Gaza Hierosolyma properè petiit. Iaddus
vero Pontifex postquam hoc audiuit, sollicitus ha-
rebat inops consilij, nec inueniens quomodo Re-
gis obuiam deberet excipere, iratum eo quod antea
neglexisset imperata eius facere. Ergo indictis
populo supplicationibus, & immolatis Deo vi-
ctimis ad opem eius confugit, illi publicam sa-
lutem commendans. Proxima deinde post sa-
crificium nocte, in somnis ei Deus apparuit, iu-
bens ut bono esset animo, & coronata vrbe por-
tas aperiret: utque populus in albis vestibus pro-
diret obuiam, ipse verò cum reliquis sacerdoti-
bus

a Manasses
voti fit com-
pos.

b Alexan-
der Hieroso-
lyma obside-
re volens, Pon-
tificem obuiam
euntem hi-
erificum ex-
cipit, ob vi-
sionem eodem
habitu ante
oblatam.

bus solenni cultu sui ordinis, securi de Dei providentia. Experrectus autem è somnis lætus ciuibus hoc oraculum indicat, & paratis omnibus vt in somnis præmonitus fuerat, Regis aduentum præsolabatur: & cum renunciatum esset eum iam non procul ab vrbe adesse, progressus est cum sacerdotibus & vrbana multitidine pompa quadam noua & venerabili vsque ad locum qui dicitur Sapha, quæ vox speculam significat: quod ibi & vrbs & templum in prospectu sit. Et cum Phœnices ac Chaldæi sperarent sibi licere quicquid iratus Rex posset permittere, direptionem vrbis, & Pontificis exquisitum supplicium, planè contrarium euenit. Alexander enim vt vidit è longinquo candidatum populum, & sacerdotes ante agmen in amictu byssino, Pontificemque in stola hyacinthina auro distincta, tiam in capite gestantem cum præfixa aurea lamina insculpta Dei nomine: solus ad eum accedens nomen illud adorauit, & salutauit Pontificem. Iudæis autem omnibus vno ore Alexandrum consalutantibus, & in orbem cingentibus, Syriæ reges & reliqui obstupuerunt, vix credentes Regem mentis compositum: solus Parmenio propius accedens rogauit familiariter, quid ita cum ipse adoraretur ab omnibus, nunc adoraret Iudæorum Pontificem. At ille non hunc se adorasse respondit, sed Deo cuius Pontifex esset, honorem eum exhibuisse, hunc enim, inquit, vidi & antea hoc ipso habitu, cum adhuc esset in Dio Macedoniæ, qui me deliberantem quomodo Asiam possem subigere, hortatus est fortè esse animo, & sine mora exercitum transire. nam suo ductu positurum me Persarum impetio. Quapropter quia nunc primum talem habitum vidi, agnoscens hunc & visionis memor

An. mundi

3630.

Anse Christi
stati nat.

334.

An. mundi 3630. *An. Chr. nat.* 334. quæ me ad hanc expeditionem impulit, putæ me non sine numine in Darium exercitum ducere, & brevi fore victoriæ compotem, & sublato Persarum imperio, cessura mihi omnia ex sententia. Hæc locutus ad Parmenionem & committer complexus Pontificem, deducenibus sacerdotibus in urbem peruenit & ascendens in templum immolauit Deo ex sacerdotis præscripto, ac Pontifici quoque suum honorem exhibens, vix exhibuit. Offensûque sibi Danielis libro, in vicino de ipso Græcum quendam Persas debellaturum significat, nunc ipsum se esse interpretatus, latus offenso maxime dimisit multitudinem. Sequenti verò die vocauit Iudæis eis iussit ut quicquid vellent peterent. Pontifice autem petente ut patriis legibus vivere sibi liceat, utque septimo quoque anno concederetur eis tributorum immunitas, concessit omnia. Rogantibus deinde ut eos quoque Iudæos, qui Babyloniam ac Mediam colescent, sineret uti institutis propriis, hic etiam postulatis eorum satisfacturum se esse pollicitus. Et cum fecisset eis potestatem, si qui vellent saluis suis ritibus sequi eius militiam, multi in eam expeditionem dederunt nomina. Atque his apud Hierosolyma actis, monit inde in alias propinquas vrbes exercitum. cùmque ab omnibus amicis exciperetur, Samaritæ (horum tunc caput erat Sicima sita ad montem Garizin, & habitata à desertoribus gentis Iudæicæ) videntes quòd Alexander Iudæos tractaret tam magnificè, decieverunt se quoque Iudæos proficere. Sunt enim Samaritæ hoc ingenio ut antè diximus, in rebus Iudæorum afflictis, negant se cognatos, veritatem tunc dicendo, cùm verò affulgere eis fortunam viderint, confestim in societatem irrumpunt, autinere ad se affirmando, & à Iosepho eiusque filiis

b Samaritæ rebus secundo dis Iudæorum amicos. b Samaritæ hoc ingenio ut antè diximus, in rebus Iudæorum afflictis, negant se cognatos, veritatem tunc dicendo, cùm verò affulgere eis fortunam viderint, confestim in societatem irrumpunt, autinere ad se affirmando, & à Iosepho eiusque filiis

filijs Manasse & Ephraïmo seriem generis sui
 deducendo. Igitur splendido paratu & ma-
 gnam alacritatem præ se ferentes Regi occurrerunt
 penè in Hierosolymitano agro: collauda-
 tisque ab Alexandro omnibus, Sicimitæ eum
 adeunt, assumptis secum milicibus quos Sanabal-
 letes miserat, rogantes vt inuisat ipsorum vr-
 bem, & illud quoque templum præsentia sua
 honoret. ille pollicitus est hoc in reditu se fa-
 cturum. cùmque postularent vt septimi anni
 tributum sibi remitteretur. nam ne se quidem
 in eo seminare: quæsiuit quinam essent qui hoc
 rogarent. illis verò dicentibus, Hebræos qui-
 dè se esse, sed Sicimitas vocari à Sidoniis. iterum
 quæsiuit an Iudæi essent. Negantibus illis, o-
 quidem, inquit, Iudæis id concessi. Reuersus ta-
 men & re diligentius cognita, faciam quod æ-
 quum videbitur, atque hoc pacto Sicimitas di-
 missa. Sanaballetis autem milites iussit vt se in
 Egyptum sequantur: ibi enim se agros eis di-
 uisurum: id quod paulo post fecit in Thebalde,
 iussis ei regioni esse præsidio. Post obitum au-
 tem Alexandri, imperium quidem eius inter
 successores est diuisum: templum^a verò in Ga-
 rizia monte situm mansit incolume: & si quis
 apud Hierosolymitas aut illiciti cibi sumpti,
 aut violati sabbati, aut similis criminis reus age-
 retur, ad Sicimas confagebat, calumniam se
 passum dictitans. eodem verò tempore etiam
 Iaddus Pontifex obierat, Onia^b filio suc-
 cessore: atque in eo statu res Hie-
 rosolymitanæ tunc
 fuêre.

An. mundi
 3632. *Ante*
Christ. nat. n.
 332.

a Templum
in monte Ga-
rizia.

b Onias Iad-
di filius Pon-
tifex Hiere-
solymit.

SVMMA CAPITVM LIBRÌ XII.
ANTIQUITATVM
Iudaicarum.

- I. Ptolemæus Lagi dolo occupatis Hierosolymis cum reliqua Iudæa, multos inde in Ægyptum traduxit.
- II. Ptolemæus Philadelphus Iudaorum legem in Græcæ linguam vertit, & multis eius gentis captiuis dimissis donaria multa Deo in templo eius dedicat.
- III. Quomodo honor à Regibus Asiæ Iudaorum genti habitus, & in ciuitatibus ab illis conditis, ius eorum ei concessum fuerit.
- IIII. Iosephus Tobia filius imminentem Iudæis calamitatem depellit, amicus Ptolemæo Regi factus.
- V. Amicitia & societas Lacedæmoniorum cum Onia Pontifice Iudaorum.
- VI. Iudæi seditionibus agitati, Antiochi opem inuocant.
- VII. Quomadmodum Antiochus ducto Hierosolyma exercitu, occupatæque eius urbis domino, templum etiam spoliauerit.
- VIII. Antiocho vetante Iudæi vti patris legibus, solus Assanenai filius Matthias Regem contempsit, profigatus itiam eius ducebus.
- IX. Matthias defuncto Iudas filius succedit.
- X. Apollonius Antiochi Dux in Iudæa prælio victus occiditur.
- XI. Iysa & Gorgia contra Iudæos expeditiones & clades.

XII. *Quomodo dimissi copii Simon Tyrius & Ptolemaidenſes, Iudas Ammanitas ſuperavit.*

XIII. *Antiochi Epiphanis apud Perſas interitus.*

XIII. *Antiochus Eupator proſtigato Iudæorum exercitu Iudam in templo obſidet.*

XV. *Antiochus omiſſa oppugnatione, cum Iuda ſocius facit & amicitiam.*

XVI. *Bachides Demetrii Dux cum exercitu contra Iudæos miſſus inſeſſo negotio ad ſuum Regem reuertitur.*

XVII. *Nicanor poſt Bachidem dux contra Iudæos miſſus, un à eum uniuerſo exercitu interuentione perijt.*

XVIII. *Bachidis annuò miſi contra Iudæam uerſa.*

XIX. *Quomodo Iudas prælio viſtus occubuerit.*

Ptolemæus Lagi dolo occupatū Hieroſolymis cum reliqua Iudæa, multas inde in Egyptum traduxit.

CAPVT I.

ALEXANDER^a Macedonū Rex in ſua potestate redacto Perſarū imperio, & conſtitutus, ut iā dictum eſt, Iudæorum rebus, vitam finiit. Imperio verò in multos ſucceſſores diſtracto, Antigonus Aſiam occupat, Seleucus Babylonem cum vicinis gentibus, Lyſimachus Helleſpontum, Macedoniam Caſander, Ptolemæus Lagi Egyptum. Qui dum ſeditionibus agitantur, & de imperio contendunt, durante longo bello & urbes multe afflicte ſunt, & habitatores earum pluriſimi per diuerſa præliorum certamina deſiderati ſunt: id quod tota Syria tum paſſa eſt ſub Ptolemæo Lagi, quem præter meritum Soſe-

a Mors A. alexandri, & bella inter ſucceſſores orta.

Anno mun-
di 3643.

Ante Chri-
stum nat.

521.

a Hiero-oly-
mita dolo ca-
pta, udae
in Egyptum
abducuntur.

rem appellabant. Is^a & Hierosolyma occupantur
dolo tamen circumuenta. Ingressus enim ur-
bem sabbato velut sacrorum gratia, Iudæis nec
atentibus quod nihil hostile suspicarentur, &
alioquin eam diem in ocio & quiete agenti-
bus, sine difficultate positus dominio, acerbè
eam & inclementer tractauit. Attestatur nobis
Agatharchides Cnidius, qui successorum Ale-
xandri res gestas conscripsit, superstitionem no-
bis exprobrans, quod propter eam libertatem
amiserimus. Sic enim scribit. Est gens quæ Iu-
dæorum dicitur, urbem incolens magnam & be-
ne munitam, nomine Hierosolyma. hanc passi
sunt in Ptolemæi potestatem peruenire: &
dum propter superstitionem grauatur arma se-
mere, grauem dominum receperunt. Et Aga-
tharchides quidem de nostris hominibus hæc
prodidit. Cæterum Ptolemæus multos capti-
uos ex montano Iudææ tractu & Hierosolyma-
rum vicinia, Samariæque & Garizin monte in
Egyptum traductos iussit sedes ibi figere: &
cum Hierosolymitas pertinacissimè iurissuran-
di fidem seruare conpertum haberet ex respõ-
so quod Alexandri legatis post Daril cladem
dederant, multa ex eis præsidia disposuit per ar-
cer: & cum eis apud Alexandriam ius ciuitatis
parti cum Macedonibus conditione dedisset, sa-
cramento omnes deuinxit, seruaturos fidem po-
steris eius qui tam multa ipsis crediderat. Non
pauci præterea reliquorum Iudæorum sponte
in Egyptum migrauerunt, partim ubertate ter-
ræ allecti, partim Ptolemæi erga suam gentem
liberalitate. Seditiones tamen continuè fuerunt
inter eorū posteros & Samaritas instituta patia
pernicaciter retinentes: pugnabantq. inter se in-
giter, dum Hierosolymitani suum templum sa-
crosanctum esse asserunt, & victimas à Iudæis
non

b Seditiones
ex Iudæis
& Samaritanis de tem-
plo.

non aliò mittendas: Samatitz contrà in montè
Garizin eas mitti debere contendunt.

*Ptolemaus Philadelphus Iudæorum legem in Græcam
linguam vertit & multâ eius gentis capitiu di-
misiſſi, donaria multa Deo in templo eius
dedicat.*

CAP. II.

Aſumpſit poſt hunc Philadelphus *Ægypti*
regno, quod per annos vndequadraginta
tenuit, & legem tranſferri in Græcam linguam
curauit, & Hieroſolymitas in *Ægypto* ſeruien-
tes liberos dimiſit, numero centum viginti mil-
lia: idq. ex huiusmodi cauſa. Demetrius ꝑ Pha-
lerus Regiarum bibliothecarum præfectus da-
bat operâ, vt ſi fieri poſſet omnes totius orbis li-
bros colligeret, coemens quotquot vbicunq.
audiſſet cognitu dignos, aut cupiditati regi, gra-
tos, cuius præcipuum erat in congerendis codi-
cibus ſtudio. hic rogatus aliquando à Rege
quàm multa millia iam comparafſet, ait ſe iam
habere circiter ducenta millia, ſed breui habi-
turum quingenta millia: præterea compertum
ſibi certis indicis multos eſſe apud Iudæos, qui
leges eorum ſcriptas contineant, dignos cogni-
tu & bibliotheca Regia: eſſeq. ſcriptos ipſorum
lingua & literis & exhibituros negotiũ his qui
velint eos in Græcum ſermonem vertere. Vide-
ri quidem quandam cum Syrorum lingua &
charactere, ſimilitudinem, habere tamen mul-
ta peculiaria. Nihil igitur vetare, quin & illa ex
Hebræo traducta, cum nõ deſint ſumptus, in bi-
bliotheca ſuam referat. Tũ Rex collaudato De-
metrij circa conquirendos libros ſtudio, ſcribit
Iudæorum Pontifici vt curet hoc negotium ex
ſententia ſua conſici. Interea quidam Ariſtus
ex intimis Regis amicis, & ob modeſtiam admo-
dum catus cum iamdudum animum haberet ro-
gare cum, vt Iudæos in ſuo regno libertati reſti-

Anno mun-
di 3680.

Ante Chri-
ſt. nat. 184.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 2.

a Bibliotheca
Ptolemaei
Philadelphi

An. m. n. d.
3684. Ante
Christ. nat.
280.

tueret : ratus adesse iam optimam occasionem supplicandi, primum cum præfectis satellitum Solibio Tarentino & Andrea cōsiliū hoc communicat. quātum obtestatus, ut preces suas apud Regem quantum possunt adirent: & postquam intellexit ipsis quoq. rem cordi esse, adito Rege sic eum allocutus est. Quia non decet nos Rex verum dissimulare, sed ingenuè proloqui : cum hoc agamus ut Iudæorum legēs non transgrediantur tantum, verum etiam vertantur, quoniam honesto prætextu id facere possumus, dum tam multi huius hominum generis in regno tuo feruiunt? Quos certè non alienum fuerit à tua bonitate ac magnificētia, liberare à præsentī miseria: quandoquidem is qui tuum gubernat imperium, earum legum autor noscitur, quantum mihi sanè de ea re inquirēti peruestigari potuit Conditorum enim huius vniuersitatis eundem quem illi nos quoq. colimus, Iouem nominantes, nimirum quod iunet vitam omnium. Quapropter vel Deum reueritus, quem illi eximio præ cæteris mortalibus cultu venerantur, redde eis patriam, ut in natali solo liceat eis vitæ exigere. Nec est quod suspiceris Rex, me vel genere vel tibi eis propinquū has preces offerre in illorū gratiam atq. commodum: sed quoniam omnium hominum idem Deus sit opifex, & sciam illi placere beneficentiam, ideo tibi nunc supplico. Ibi Rex libenti ac hilari vultu illum aspiciens: & quot tandem putas millia, quibus opus sit hoc beneficio? Tum Andreas, qui & ipse aderat, dixit esse circiter centum viginti millia. Ad hæc Rex, Paruāne igitur tibi Aristæ videtur hæc quam poscis liberalitas? Solibio verd & cæteris præsentibus, dignum esse ipsius magnificētia dicentibus, pro accepto regno hanc Deo reponere gratiam; lætus hoc eorum consensu

sensu iussit, ut quando militi stipendium numerauerint, pro singulis captiuis, qui apud eos sint drachmas centum viginti annumerent, atque hoc summa decretū publico edicto propositurum se esse pollicitus, quo tam Aristæ petitio quàm Dei voluntas fiat confirmator. In eo comprehendebatur non hi solū quos pater aut eius exercitus abduxerat. sed illi quoque qui vel antè vel post in seruitutem abstracti fuerant. & cū eam vindictam libertatis dicerent plusquam quadraginta talenta poscere, ne hæc quidem impendere grauius est. Eius edicti exemplar, quod illustrior fiat Regis magnanimitas, liber hoc loco adscribere. Quicumq. ex militia patris nostri Syriam ac Phœnicen incurſauerunt, & subacta Iudæa mancipia inde in Regionem nostram eiūsque vrbes abducta diuendiderunt, atque etiam quicumque vel antè vel post diuenditi sunt, hos omnes liberos volo fieri: pròque singulis mancipiis centum viginti drachmas recipere, milites quidem vnà cum cetero stipendio, reliquos verò à Mensariis Regiis. Censeo enim hos præter patris mei voluntatem & præter omnem æquitatem in captiuitatem abductos militum licentia, qui vastata Iudæa sui commodi causa in Ægyptum abstraxerunt hanc multitudinem. Quapropter iustitiæ respectu & commiseratione eorum qui à potentioribus per vim opprimuntur, iubeo Iudæos omnes qui seruitutem seruiunt dimitti liberos, iam dicta summa heris eorum pro libertate reddit, & absque dolo malo huic nostro mandato satisfieri. Volo autem hoc edictum proponi per triduum ex quo altum fuerit, & interim heros profiteri huiusmodi mancipiorum numerum: id enim & mihi ipsi profuturum existimo. Eum verò qui parere noluerit, cuius deferre liceat, multandum facul-

An. mundi

3684.

Ante Chri.

nat. 280.

a Ægypti
Regu de Iu
daeorum li
bertate ab
Aristæo im
petrata edi
ctum.

An. mundi
3684. Ante
Christ. natū
280.

tatibus quæ fisco nostro debet cedere. Hoc edictum cum primum oblatum esset Regi, nec tamen discretè cautum esset illis quoque, qui vel antè vel post capti fuerant, liberaliter & illis indultum est eadem Regis beneficentia: iussitque, ut ex collectis iam tributis distribueretur pecunia in militem, & in mensarios Regios. Quo facto, intra septem dies peractum est quicquid Rex iusserat, impensis in redemptionem quadringentis sexaginta talentis, quia domini exigebant & pro infantibus illas centum viginti drachmas, quasi Regis edictum etiam hos complecteretur, ubi adscriptum erat pro singulis mancipiorum capitibus eam summam numerandam. Hæc ubi ex sententia Regis magnificè sunt peracta, iussit Demetrium euulgare decretum de transcribendis Iudæorum codicibus, nihil enim temerè fiebat à Regibus, sed omnia diligenter præmeditata: quapropter & suggestionis exemplar, & epistolarum in commentarios relatum est, & multitudo missorum donariorum, & quod à quoque factum est, ut primo aspectu pateat ex ipsis operibus tam auctorum quam artificum præstantia. Suggestionis sanè exemplar fuit tale. Regi magno Demetrius. Quia^a mandasti Rex, ut quod deest tuæ bibliothecæ suppleamus, & libros qui hæcenus nostram inquisitionem effugerunt perquiramus, nihil mihi ad summam circa hoc negotium diligentiam reliquū faciens, scire te velim inter eos, quos adhuc desideramus esse Iudæorum legis codices. Hebraicis enim characteribus & vernacula ipsorum lingua scripti eū sint, intelligi à nobis non possunt: sunt etiam negligentius quàm pars est habiti, eò quod nondum eis Regia providentia contigit. necesse est autem, ut & hos habeas diligenter accoratos. Sapientiores enim & sinceriores legationem

a Demetrio
ad Ptolemaeum de
Bibliotheca
ea adhorta
tio.

1.
2.
3.

conli-

Ann. mundi

3684.

Ante Christi

sum natum.

180.

a Regia evi

ga Iuda et li

beralitan.

continent, ut pote diuinitus proditū. Et hæc est
causa, ut Hecatzus Abderita refert, cur nullus
vel Poeta vel historicus mentionem eius legis
faciat aut vitorum qui iuxta eius præscriptum
res suas administrauerunt: quod sacrosancta sit,
& profano pretrahari non debeat. Itaq. si idem
tibi videbitur Rex, scribes Iudæorum Pontifici,
ut mittat senos ex singulis tribubus seniores, le-
gum earum peritissimos. ex quorum interpreta-
tione apertum ac consonum sensum eorum
librorum accipientes, dignum aliquid tuo desi-
derio colligamus. Ad hanc igitur suggestionem,
iussit Rex suos, ut ad Eleazarum Iudæorum Pō-
tificem, de hac rescriberent, simulq. per eandem
litteras certiorē facerent de Iudæis per Egyptū
pristinæ libertati redditis. Præterea ad faciēdos
crateres & phialas ac libatorias, misit auri talen-
ta quinquaginta, & gemmarum copiosam mul-
titudinem: iussitque custodes Arcarum, in qui-
bus gemmæ seruabantur, liberam artificibus e-
lectionem permiuere. mandauit etiam pecu-
nias pro sacrificiis & reliquis templi vñibus, cen-
tum talenta erogari. Dicam autem & opera &
eorum ornatum, vbi primum exposuero exem-
plar epistolæ scriptæ ad Eleazarum Pontificem,
qui hoc Sacerdotij saltigium hoc modo conse-
cutus est, Onia Pontifice defuncto, filius ei Si-
mon successit, iustus cognominatus, quod &
Deum piē coleret, & ciues summa prosequere-
tur beneuolentia. Quo mortuo, superstitē vni-
co filio paruo, frater eius Eleazarus, de quo b Epistola
nunc est mentio, Pontificatum assumpsit: cui Ptolemæus, in
Ptolemæus hoc modo scripsit. Rex Ptolemæus qua a Ponti-
Eleazaro Pontifici salutē. Multis Iudæis in re- fice Eleaza-
gno meo degentibus, quos Persæ, dū rerumpoti ro Bibliorū
stetur, captiuos edpertraxerant pater meus eos potit inter-
in precio habuit, aliorū opera in milia vsq. preter.

Anno mudi
3884. An.
Christ. nat.
280.

amplis stipendiis conductorum, aliis etiam ca-
stellorum custodia per Egyptum assignata, ve-
lissent terrore indigenis. Ego vero postquā pri-
cipatum adeptus sum, cum in ceteros benigni-
tate sum usus, tum maxime in tuos ciues: quo-
rum supra centum millia in libertatem vindi-
caui. restitutus de meo precijs eorum possesso-
ribus, ex his per gratiam idoneos allegi in mili-
tiam nonnullos quorum fides id mereri vide-
batur, inter aulicos meos accensui, ratus nullum
gratius me Deo posse offerre donarium, pro ea
providentia quā me dignatus est rebus p̄fice-
re. Ergo ut & his, & reliquis per totum orbē lu-
dzis gratum faciam, visum est mihi legem ve-
stram in Græcam linguam vertere, & ita ver-
sam in bibliothecam meam reponere. Bene-
gitur facies, si idoneorum delectu per tribus ha-
bito, ex vnaquaq. sex viros bonos iam seniores
ad nos miseris, qui per gratiam legum petiti pos-
sint præstare bonos interpretes. Spero enim, si
hoc ex sententia successerit, maximam gloriam
nos inde acquisituros. Mitto autem qui tecum
de hac re agat, Andrā præfectum satellitum, &
Aristum, mihi carissimos: per quos etiam pri-
mitias donariorum templi & victimarum misi-
mus, talenta argenti centum. Rescribes autem
quicquid volueris, facturus nobis rem gratissi-
mam. Hac epistola accepta, Eleazarus rescripsit

a *Responsio* quam potuit honorificentissime. Pontifex ^a E-
leazarus ad leazarus Regi Ptolemæo salutem. Si vales cum
Ptolem. li. v Regina Arsinoë communibûsque libetis, non
setae. itz quoque res se habeat optime: Acceptis
tuis literis, gauisi sumus, plurimum ob egregiam
tuam voluntatem: advocatq. concione eas le-
gimus, testes pietatis, qua colis Deum maximû:
ostendimus etiam phialas quas misisti aureas
viginti, argenteas triginta, & ceteras quinq.,
& men-

& mensam dedicandam, centumque illa talenta, quæ in victimas & alios templi usus attulerunt Andreas & Aristæus, amici tui carissimi, viri boni ac docti, tuâque amicitia dignissimi. quare scito nos tibi gratificaturos, etiam si quid præter ingenium nostrum facere oporteat. prouocati enim beneficiis in ciues nostros collatis nõ debemus segnes esse ad referendam gratiam. Quæ obrem continuò pro te, sororeque tua, & liberis & amicis, hostias obtulimus, & populus vota fecit pro felici rerum tuarum successu, & præpacato regni tui statu: vique hæc legis versio, id felix tibi sit, quam cupis maximè. Delegimus etiam senos per tribus presbyteros, quos ad te cum lege misimus, tuæ autem pietatis erit ac iustitiæ, ut transcripta lege ad nos eam tuto remittas unâ cum eius deportatoribus bene vale. Hæc sunt quæ rescriptis Pontifex, superuacuum autem visum est apponere 70. seniorum nomina, qui cum lege ab Eleazaro missi sunt licet adscripta fuerint in epistola. donariorum nomen, quæ Rex Deo misit, ornatum & magnificentiam, silentio præterire non possum, ut omnibus nota fiat eius Regis erga Deum pietas ac liberalitas. abundè enim sumptus suppeditans, & præsentia sua extimulans artifices, opera eorum assidue visendo, nullam eis segnitæ aut negligentæ relinquebat occasionem: quæ nunc recensere singula, non quod historix contextus hoc admodum postulet, sed quod digna sit quæ prædicetur Regi: liberalitas: priusque b mensam conabor describere. Cupiens enim longè maiorem facere, mandauit explorari eius, quæ tum Hierosolymis erat, magnitudinem, quanta esset, & an maior posset fieri: & comperta eius mensura quodque maiorem esse posset: ait se eius vel quincuplam

Anno mundi
di 3684.

Ante Christi
natiuitatem.
280.

a Descriptio
donarum d
Ptolemao
Rege iſſe
Hierosoly
mitano mis
ſorum.

b Mensa
aurea.

An. mundi
3684. *Ante*
Chr. nat.
280.

magnitudinem redditurum, ni veresetur, *ne*
per hoc ad quogidiana ministeria minus possi-
hac esset vilis. Cupere enim se ea donaria non
solum ad ostentationem, sed ad usum etiam esse
se accommoda: itaque volens declarare se non
auti penuria vel parsimonia parem priori face-
re: quod non erat integrum addere magnitudi-
ni, id compensavit varietate ornatus & operis
pulchritudine. Cum enim esset ingeniosus in
contemplandis rerum naturis, & in exogitan-
dis novis & inusitatis operibus, pro sua sapien-
tia præscribebat artificibus, exigens ne quid à
præscriptis formulis discederent ac primum
conficito mensæ modo in longitudinem cubi-
torum duorum & semis, in latitudinem unius,
altitudine sesquicubitali, totum opus ex auro fa-
cientes, loriceam ei palmum laticam circundede-
runt: cuius cymæ versatiles sculpsuram habebat
reticulatam indistincta imitatione pertusa la-
tera. cum enim essent triangulæ, per singulos an-
gulos eadem erant figurationes, ut conuersæ,
non alia, sed eadem specie oculis occurrerent.
loricæ verò pars interior ad mensam vergens e-
gregias sculpsuras habebat: sed exterior eius fa-
cies longè pulchriores, videlicet, quod hæc totæ
essent conspicuæ, quin & cymæ illæ faciliè & ci-
tò vertebantur, & quemvis è tribus angulis pa-
ri mensura oculis subiciebant. reticulis autem
illis sculpilibus insertæ erant gemmæ præciose
partibus intervallis distantes, sibiulis aureis per
foramina comprehensæ. exterior autem lorice
facies gemis pulchris ovali specie distingueba-
tur, intercurrente densa scriptura v. rgaru quæ
per circuitum mensæ volebantur. huic subie-
cta erat corona, per circuitum, omne genus fru-
ctuum representans, dependentibus racemis &
spicis emergentibus, & malis punciis insertis
quæ

972 omnia constabant è lapillis etiam colorem
 natium fructuum referentibus, & auro circum
 totam mensam reuinctis. Sub hac corona rur-
 sum alia series ouorum priori similis cum vir-
 gatis peræquè sculpturis visebatur: vt ex tria-
 que parte spectaretur eadem operum varietas
 ac elegantia, etiam in lorica & cymarum ordi-
 ne, ac ne inuersis quidem mensæ lateribus vlla
 sentiretur diuersitas, sed idem artificium vsque
 imos pedes pertenderet. subdita enim lamina
 aurea quatuor digitos lata per transversam mē-
 sæ latitudinem, in eam pedes eius inseruerunt,
 quos fibulis ac clausuris astrinxerunt mensæ
 iuxta lorica, vt his insistentes quaqua vertere-
 tur, eandem speciem ostenderet. In mensa au-
 tem sculptus erat Mzander, magni precij gem-
 mis per medium tanquam stellis variegatus, car-
 bunculo & smaragdo suauissimè radiantibus, a-
 lissque generibus quæ vbique grata sunt pro-
 pter precium. Præter Mzandrum verò resscu-
 lati quidam nexus circumquaque discentebant,
 Rhombo circa medium similes, in quo crystal-
 lus & succinum per interstitia patia coniunctim
 cum magna gratia spectabantur. pedum autem
 capitella liliorum similitudinem referebant,
 foliis sub inensa se reflectentibus, cum gesmen
 alioquin rectum videretur. basis autem facta e-
 rat è carbunculo palmum lata crepidinis spe-
 cie, quæ verò pedes innitebantur octo digito-
 rum latitudine: erantque sculpti singuli pedes
 opere subtilissimo, hederis & palmitibus vnâ
 cum racemis per eos discurrentibus, indiscreta
 verorum similitudine. tanta enim erat artis sub-
 tilitas, vt perflante vento agitata, naturæ non
 artis opus viderentur. constabatque totum opus
 trimembri compositione, sed tanto artificio, vt
 commissuræ nec oculis nec cogitatione depre-

An. mundi
 3684.
 Ante Chri.
 nat. 280.

*Anno mundi
di 3684.*

*Ante. Chris-
tiano natum
280.*

*a Cratera
aurea dua.*

*b Cratera
argentea.
c Triginta
phiala.*

*d Ptolemai
sumptus &
diligentia
in templi do-
nationem
collata.*

bendi possent. crassitudo autem mensæ erat semicubitalis. Tanta fuit in hoc dono Regis magnificentia, opulencia materiarum, artis pulchritudo ac varietas ad naturæ imitationem expressa: quandoquidem hoc erat eius studium, ut si non magnitudine hæc priorem illam mensam superaret, certè novitate commenti & ornamentorum splendore magis esset conspicienda. Crateræ autem aureæ fuerunt duæ, squamatarum à basi usque præcincturam, spiras habentes variis gemmis distinctas: deinde Mæandrum cubitali altitudine ex omnigenis gemmis compositum: & super eum virgatam sculpturam, & deinceps usque labrum plexile quiddam recti simile, crebra Rhomborum specie interueniente. addebant gratiam, insertæ gemmæ scutulæ, quatuor digitorum amplitudine. Labrum verò crateris in orbem ornatum erat lilis & floribus, atque implexis inter se palmitibus vvas ferentibus. & ornatus quidem utriusque erat hic, amplitudo verò quæ amphoram caperet. argenteæ b verò quævis specula splendore vincebant. certius etiam reddentes inspectantium effigies. His c addidit Rex triginta phialas, in quibus quicquid spatij gemmis erat vacuum, frondibus hederæ & pampinis sculpsit illis adumbrabatur. atque hæc omnia non solum artificum ingenijs ornabantur usque ad miraculum, sed quadam etiam Regis circa hæc ambitione diligentius accurabantur: qui non satis putans, quod sine parsimonia sumptus præberet, relictis etiam seriis negotiis sæpe adibat officinas & inquisibat artificum opera, id quod magis etiam accendebat eorum diligentiam. videntes enim quod cordi sit ei hoc negocium, maiore attentione versabatur in opere. atque hæc sunt donaria ab hoc Rege ad Hierosolymitanum

tantum templum transmissa. Quibus consecratis
 Pontifex Eleazarus, & honorifice tractatis qui
 attulerant, non sine muneribus ad Regem eos
 remisit. Hi postquam Alexandriam sunt reuer-
 si, Rex^a cognito eorum simul & septuaginta se-
 niorum aduentu, confestim legatos Andream &
 Aristum acciuit: ab eisque & epistolam Pon-
 tificis recepit, & multa præterea disciscando di-
 dicit. Ex cum vehementer cuperet congre-
 dum septuaginta senioribus qui Hierosolymis
 ad interpretandam legem venerant, quicumque
 priuatorum negotiorum causa exercebant eius
 colloquium, prætter morem suum dimitti ius-
 sit. hos enim quinto quoque die solebat admit-
 tere, sicut legatos semel in mense. tunc verò
 illis dimissis ab Eleazaro missos expectabat. vt
 verò senes illi venerunt cum muneribus à Pon-
 tifice missis, & cum membranis quæ legem au-
 reis literis inscriptam continebant, primum de
 libris eos rogauit. vt verò ex inuolutis dep-
 pto obtulerunt, multum diuque miræ us mem-
 branæ subtilitatem, & commissuras quæ ita la-
 ceabant vt visu discerni non possent, grätias se
 illis habere dixit qui venerint, & maiores etiam
 ei qui miserit, sed longè maximas Deo cuius
 leges attulerint. cùmque seniores eorūque
 comites vno ore omnia fausta Regi acclama-
 sent, præt nimia latitia lachrymas non conti-
 nuit, quæ quidem mœroris insignia etiam
 magnum gaudium consequi natura voluit. ius-
 sisque libros accipere, quorum hoc erat offi-
 cium, tum demum viros salutauit, præfatus æ-
 quum fuisse, vt prius de ea re, propter quam
 acciti fuerant percontatus, deinde illos quoque
 compellaret. diem quidem aduentus eorum
 tam gratum sibi confessus est, vt quoad viveret
 per singulos annos redeuntem eius memoriam

Ann. mundi
 3684. *Ante*
Christi nat.
 180.

Interpretes
 70. *Alexan-*
driam ve-
nientes, ho-
norifice ex-
ceptantur.

An. mundi
3684. Ante
Christum
nat. 280.

colere se velle promitteret. forte enim eadem
erat quæ Antigonum navali prælio viderat. vo-
luisseque ut conuiuij sibi essent, & diuersioris
mandauit eis assignari sub ipsa atque pulcherrima.
Nicanor autem qui excipiendis hospitibus
præerat, Dorotheum eos curare solum iussit
parare cuique ad victum pertinentia. Sic enim
Rex disposuerat, ut ex eis ciuitatibus quæ in ra-
tione victus aliquid peculiare habent venien-
tibus, more ipsorum omnia pararentur: ut tra-
ctati more consueti suauius viuerent, & nulla
in hoc nouitate offenderentur, quod honoris
his quoque exhibitum est, Dorotheo hæc cura
commissa, quod is callebat morem quo sole-
rent viuere. quamobrem omnia per se admini-
strauit quæ ad illos accipiendos facerent. Ac
Iudæorum primum duos accubitus strauit Rege ita iubente,
apud Ptolemeum, qui volebat dimidiam eorum partem ad
manum, & dextram suam discumbere, reliquam verò post
eorundem ipsum ordine, nihil omittens ad honorem eo-
rum pertineans. postquam autem discubitus
proceus. est, iussit Dorotheum illis ministrare, sicut solet
hospitibus ad se à Iudæa venientibus. quapropter
præconibus & sacrificulis aliisque id genus
quorum est à suis precatiunculis auspicari con-
uiuium locus hic non fuit: sed vnum ex conui-
uarum numero Sacerdotem Eliseum nomine
preceatione mensam consecrare ipse Rex iussit:
qui stans in medio precatus est omnia fausta Re-
gi simul atque subditis: applausumque & accla-
matum est ab omnibus libenti ac hilari animo,
quo facto fruebantur appositis. cumque Rex co-
luisset quantum satis visum est, cepit philosophari,
proponens singulis quæstionem aliquam de
matura subtili disquisitione dignam. illis verò
disertè ad quidlibet respondentibus, delectatus
eorum consuetudine per duodecim dies in rau-
rulis

ruit conuiuium. Si quis autem cupit cognoscere quæstiones agitatae in eo conuiuio, legat Aristæi librum quem hoc argumento conscripsit. Quos sermones cum non solum Rex admiratus esset, sed Menedemus etiam philosophus fateretur omnia gubernare providentia, eoque facilius tueri hanc sententiâ, finis est huic quæstioni impositus. Rex verò iam tum se vberem ex eorum aduëtu fructum percepisse fassus est, per quos didicisset quomodo regnum administrare oporteat: iussitque datis prius in singulos ternis talentis deduci eos in diuersoriû. Quarto deinde die Demetrius assumptis eis transiit aggerem illum septem stadiorum & pontem qui insulam continenti adiungit: & progressus ad septentrionale litus, assignauit eis ibi domum remotam à strepitu, & contemplationi rerum idoneam: rogauitque, ut quandoquidem ad opus iam ita instructi sint, ut nihil desiderent amplius, ordiantur interpretationem feliciter. illi verò non parcentes labori quam poterant accuratissime interpretabantur, usque horam nonam assidentes operi: reliquum deinde temporis curando corpori dabant, præter aliam copiam etiam de Regi paratis cibis partes afferente Dorotheo, ita ut mandatum ei fuerat. mane autem Regiam ingressi, salutato Rege in eundem locum ad institutum negocium se referebant: quod marinis aquis ablutis manibus prius mundati aggrediebantur. Versione autem legis intra septuaginta duos dies absoluta, Demetrius aduocatis omnibus ludæis in locum ubi versa fuerat, præsentibus etiam interpretibus, perlegit codicem. concio verò & seniorum interpretationem approbavit, & Demetrium ipsum collaudauit, cuius suggestionis occasione maxima bona percepisset: rogauitque ut etiam

Ann. mundi
3684. *Ante*
Christum
nat. 280.

a Translatio
Bibliorum
in Græcam
linguam.

An man.

3684.

Ant. Chris.

from 141.

280.

optimatibus eorum copia legendi feret. Deinde & Sacerdos & seniores interpretum & magistratus populi postulauerunt, quandoquidem felicitate absoluta esset hac interpretatio, ut rata permaneret, nihilque ex ea mutari liceat. quae sententia, cum omnibus placuisset, iusserunt ut prius, si quis aliquid deprehenderet, vel superesse legi vel deesse, diligentius inspectum & indicatum corrigeret, quando consultum esset, ut res semel approbata rata esset in perpetuum. Quamobrem Rex multum gaudens est, videns hanc quoque suam voluntatem in publicum celsisse commodam: sed maiorem etiam percepit voluptatem dum sibi lex legeretur, non sine admiratione legislatoris sapientiae: cepitque de ea se conferre cum Demetrio, rogans quid factum sit, ut tam admirandarum legum, nec historicus vllus, nec Poeta mentionem fecerit. Tum Demetrius respondit, neminem

a Vltio di-
ning in Eth-
nices sacra
Biblia tra-
nantes.

ausum eam attingere quam constaret diuinam esse, & omni veneratione dignissimam: & poenitos esse quosdam à celesti numine, qui illam temere atterere non sint veriti: Theopompum enim volentem inde quaedam suis scriptis inferere, mente motum fuisse diebus x x. & per intervalla insaniae precibus Deum placasse, facile conicientem quae morbi causa fuerit, atque etiam in somnis admonitum haece ideo pati, quod fuisset circa res diuinas curiosior, easque voluisset proferre profanis hominibus, quae cum à cepto destitisset, sanam mentem ei fuisse redditam. Theodetx etiam Poeta, cum in quadam tragedia vellet aliquid à sacris libris admiscere, oculos glaucumate suffusos calgasse: & cum erratum agnouisset, exorato Deo redditam aciem. acceptos deinde à Demetrio libros Rex cum adlocutus, assensari iussit

solitū diligenter, ut incorrupti manerent: rogauit
que interpretes ut crebro ē iudaea venientes ip-
sum inuiscerent. id enim eis non minus cōmo-
dum fore quā honorificum. Nūc enim equū
esse ut remittantur: sed si vltro ad eum venerint,
cōsecuturos quicquid vel ipsorum sapientia di-
gnū sit, vel regia munificentiā. Tunc^a quoque
remissi sunt donati ternis vestibus optimis, & bi-
nis auri talentis, singulisque vnus talenti calici-
bus, & toris discubitoris. præterea Pontifici pec-
eosdem militū decem lectos cum argenteis pedi-
bus cum competenti apparatu, & calicem talen-
torum triginta: ad hāc decem vestes purpureas,
& coronam insignem, & telas byssinas centum,
præterea phialas & vrullas & libatoria, & crate-
ras duas Deo ludicandas. rogauitque eum p^rli-
teras, ut, si quis ex his viris velleret ad ipsum veni-
te, permitteret, quandoquidem plurimi faceret
eum doctis consuetudinem, & diuitias libenter
in eiusmodi infumeret. Acque hāc sunt in lu-
dæorum honorem à Philadelpho exhibita.

*Quomodo honor à Regibus Asia ludæorum genti ha-
bitus, & in ciuitatibus ab illis conditus,
in ciuium ei concessum
fuerit.*

CAP. III.

Sed & ab Asiæ Regibus honorati sunt, pro-
pter nauatam in militia bonam ac fidelem
operam. Namque b Seleucus cognomento Ni-
canor in conditis à se per Asiam & inferiōre Sy-
riam vibibus, in ipsa denique metropoli Asiae
chiae, tunc ciuitatis eis dedit, voluitque pari ibi cū
Macedonibus ac Græcis conditione degere, quo
iure nunc quoque viuunt inter eos homines. Ac-
cumento est, quia iudæis externo oleo nolenti-
bus. vñ, certa pecunia pro eo à Gymnasiarchis

*An. mundi
3684.
Ante Chri-
nat. 280.*

*a Dona in-
terpretibus
dimissa da-
ta, & Elea-
zaro missa.*

*Hedio &
Ruffinus
Cap. 3.
b Immuni-
tates Iudæis
à Seleuco
Nicanore Sy-
ria Rege co-
cessa.*

An mundi
3684. *Ante*
Chryf. nat.
180.

a luo ciuita-
tu Antio-
chia, Iudaei
conferuati.

pendit: quem morem cum Antiochenſis populus proximo bello abrogare uellet, non permiſit Mutianus qui tum Syriz prouinciz preerat. Deinde ^a imperante Veſpaſiano & Tito eius filio, Alexandrini & Antiochenſes rogantes admi Iudaeis ius ciuium, impetrare id non poterunt, manifeſto Romanorum æquitatis & magnanimitatis indicio, ſed præcipue ipſorū principum, qui cum eo bello multos labores peruiſſent, & inſenſi eſſent perſtinaciter rebellantibus, nihil tamen de iure ipſorum diminutum uoluerunt: idque nec ita propriæ nec duobus maximis populis contra eos licere paſſi ſunt, maiorem rationem habentes veterum gentis meritorum quam præſentis offenſionis, aut gratiz quæ hoc facto apud hos populos inire poterant: dicentes eos qui contra rem Romanam arma tulerant iam ſatis ſuppliciorum exſoluiſſe: eos uero qui nihil peccaſſent non eſſe æquū ſpoliari ſuis priuilegiis & iuribus. Marcum ^b quoque Agrippam, ſimiliter affectum erga Iudæos fuiſſe proditur. Ionibus enim contra hos ſeditioſe commotis, & rogantibus Agrippam, ut ciuitatis quæ eis dederat Antiochus Seleuci nepos, quæ Graeci Deum cognominant, ſolī eſſent participes: & poſtulantibus ut ſiquidem eiufdem generis haberi uelint Iudæi, eoſdem quoque Deos coleſcent: cum res ad iudicium cognitionem deueniſſet uicerunt cauſam Iudæi: obtinueruntque ut ſi bi liceret ſuis moribus uicere, patrociniſ Nicolai Damasceni adiuti: Agrippa enim pronunciauit, nihil ſibi licere innouare citra hoc negociū, quæ ſi quis uolet exactius cognoscere, legat hiſtoriarum Nicolai libros tertium & quartum ſapientieſimum uigeſimū. Sed Agrippæ ſententiam mirari non debemus: neque enim cum gentis noſtræ cum Romanis bellum geſſerat Veſp

ſp aſiani

spasiani verò & Titi magnanimitatem merito
miretur, qui post tanta belli certamina nihil im-
moderate in nos statuerunt. Nunc vnde digres-
sus sum reuertar. Antiocho^a Magno in Asia re-
gnante in continua vexatione tam Iudæa fuit
quàm Coeleſyria: quòd eo bellum gerente cum
Philopatore Ptolemæo, huiusque filio qui Epi-
phanes cognominatus est, siue vinceret, siue vin-
ceretur, malè mulctarentur, non aliter quàm na-
vis fluctibus utrinque oppugnata, inter prosperà
& aduersam Antiochi fortunam iactata. Tandè
b victor Antiochus Iudæam suæ ditioni adiecit.
Defuncto^c verò Philopatore filius eius magnū
exercitum duce Scopa misit in Coeleſyriam: qui
& multas eius vrbes & nostram gentem vi in po-
testatem eius retraxit. Aliquanto autem post
Antiochus ad fontes Iordanis cum Scopa præ-
lio congressus sit superior: cūque recepiſſet
occupatas à Scopa vrbes Coeleſyriæ simul & Sa-
maritæ, Iudæi quoque vitrò deditiōem fecerūt:
receptūque intra mœnia eius exercitum & e-
lephantos liberaliter aluerunt: & oppugnanti-
bus præsidium in arce à Scopa relictum impigrè au-
xilium tulerunt. Quamobrem Antiochus æquū
ducens aliquam Iudæis pro studio suarum par-
tium refectæ gratiam, scripsit ad amicos suos &
duces literas, testes beneficiorum quæ in ipsum
conſulerant, in quibus etiam significabat quo-
modo remunerari eos decreuerit. eorum exem-
plar subiiciam, citato prius Polybij Megalopo-
litæ testimonio, ex libro historiarum eius sex-
to decimo. Scopas, d^d inquit, copiarum Ptole-
mæi dux ad mediterranea verso impetu per hyc-
mem Iudæorum gentem subegit. ac paulo post
in eodē libro narrat, quomodo victo Scopa An-
tiochus Batanæam, Samariam, Gadara, & Abila

An. mundi
3684.

Ante Chris-
tū. 280.

a Antiochus
Magnus rex
Asia & Sy-
ria Iudæos
venas.

b Ptolemæus
Epiphanes
Rex Agy-
pti in Syria
Reges mo-
net.

c Polybij
Megalopoliti
ta de Scopa
copiarum
Ptolemæi
duces.

d Antiochus
ad Ptole-
mæi de Iu-
dæorum li-
bertate ap-
pella.

Ann. mudi
 3760. *Ante*
Christ. nat.
 304.

recepit: moxque Iudei qui Hierosolyma & velle
 bre eius loci templi accolunt, ad eum defece-
 runt: de quo cum multa essent dicenda, ait se id
 in aliud tempus differre. & hæc quidem Polybius,
 nos autem narrationem continuabimus inserta
 hic prius Antiochi epistola. Rex Antiochus Pro-
 lemao salutem. Quoniam Iudei mox ut regio-
 nem eorum sumus ingressi, studium erga nos
 suam declarauerunt, & in urbem suam venien-
 tes splendide exceperunt senatu obuiâ progres-
 so, exercitusque nostro & elephantis copiose vi-
 ctum præbuerunt, & cum eo simul præsidium
 Ægyptiorum in arce expugnaverunt: visum est
 nobis gratiam aliquam eis reponere, & urbem
 eorum resonere variis calamitatibus affectâ, &
 in pristinam frequentiam restituere, reuocatis
 in eam, qui nunc dispersi sunt, habitatoribus. ac
 primum decreuimus pietatis ergo præberi eis in
 precium pecudum mactandarum, vini, olei, iu-
 ris, argenteorum viginti millia, & ad similem se-
 cundum provinciam legem tritici medimnos
 mille quadringentos sexaginta, & salis medim-
 nos trecentos septuaginta quinque, voloque ut
 hæc eis præbentur ita ut mandauit: & quod deest
 templo absoluator, siue porticus siue quid aliud
 ædificare opus fuerit. lignorum autem materies
 comportetur tam ex ipsa Iudæa, quam ex aliis
 gentibus: & ex Libano immunis à vectigalibus:
 quæ immunitas & aliis rebus conceditur ad ap-
 paratum atque ornatum templi pertinentibus.
 Permittitur etiam eis ut omnes vineæ iuxta le-
 ges patrias: & remittuntur sententioribus, hæc doctri-
 bus, scribis templi atque cantoribus tributum
 quod per dicitur pro capite, & aurum coronarium,
 & si quod est tributum aliud. Et ut eo citius urbs
 frequentetur habitatoribus, concedo omnibus
 qui nunc eam habitant, quæ ante hyperborea
 erant

ezum mensem eò se habitatum contulerim, immunitatem omnium tributorum vsque in triennium, remittimusque eis in posterum tertiā partem tributorum, in præteritorum damnorum cōpensationem. Et quosquos ex vrbē abrepti seruiunt, & ipsos & natos eorum volumus esse liberos, ac bona quoque eis restitui iubemus. Vale. Nec contentus hanc epistolam scripsisse, edictum etiam in honorē templi per totum suum regnū proposuit tale: Nemini^a alienigenæ liceat intra septa tēpli ingredi contra voluntatem Iudæorum, sed solis hoc facere fas sit, qui iuxta præscriptum legis patris purificati prius fuerint. Neque etiā in urbem carnes equinas aut mulinas inferat, nec alini siue serj siue domestici, nec pātheræ, aut vulpis, aut leporis, aut cuiusvis omnino ex his animalibus, quæ Iudæis vetitum est, attingere. ac neque pelles eorū inferre liceat, aut aliquid ex his in vrbē alere: sed tantum solitas more maiorum mactare victimas, quibus Deus litari sibi vult. qui verò aliquid contra edictum hoc fecerit, trium milliū drachmarum argenti mulctam laet sacerdotibus. Idem Rex amplam pietatis ac fidei nobis præbuit testimoniū, quo tempore quosdam per Phrygiam ac Lydiā novis rebus studere comperit. Zeuxidem enim amicū præcipuum, in superioribus satrapia ductantem exercitum, iussit quosdā e nostratiis apud Babylonem degentibus in Phrygiam mittere, scribens in hunc modum. Rex^a Antiochus Zeuxidi patri salutem. Si valet, benè est, ego quoque valeo. Quia quosdā in Phrygia ac Lydia remouas moliri audio, videtur hoc negotium curā meam deponere. Quapropter consultis de hęc amicis, placuit mihi, ex his Iudæis qui Babyloniam ac Mesopotamiam incolunt duo millia familiarum cum tota suppellectili cōducere,

Ant. mundi
3760.
Ante Christi
sum natum
204.

a Antiochus
Magni in
honorem tē-
pli edictum

b Antiochus
ad Zeuxidē
epistola, in
qua honorifi-
cam Iudæo-
rum mentio-
nem facit.

An. mundi
3764.
Auto Chri-
stum natum
100.

& locis opportunis per praefidia disponere. Per-
susum enim habeo illos fore nostratum ter-
custodes benevolos: tum quia coeleste numen
piè colunt, tum quia fides eorum & promptum
obsequium etiã maiorum nostrorum cõpro-
batur testimoniis. Volo igitur ut eos, licet diffi-
cile videatur, traducas, pollicitus libertatem vi-
uendi propriis legibus, perductis deinde ad iam
dicta loca, tum ad edificandas domos assignabis
areas, tum agros ad colendum arvis & vineis i-
doneos: immunitatẽque dabis in decennium,
ne quid pendere cogantur ex annuis terræ pro-
ventibus, & donec ipsorum agri fruges protu-
lerint, demensum frumentum accipiant in ser-
uorum alimoniam: ac reliquis quoque tribuat
tua quantum satis est, ut benignè à nobis habiti
alacriores sint in nostris negotiis. Cora autem
ne quis molestus sit ei populo. Vale. Arque ha-
ctenus de Antiochi magni erga Iudæos beneuo-
lentia dixisse sufficiat. Post hæc amicitia Prole-
mæo coniunctus est & sœdete, data in matrimo-
nium Cleopatra filia, & concessa doris nomine
Cœlesyria, quã cum Phœnice, Iudæaque & Sa-
maria: diuisisque inter utrumque Regem vesti-
galibus, optimates suę quisque patriæ exactionem
eorum prædimebant, & collecta quæ impetata es-
set pecunia, conferebant eam in regium statidũ.
Per hæc tempora Samaritæ rebus secundis elati
sæpè Iudæos infestabant agros vastando, & ab-
ducendo in captiuitatem homines, maximè sub
Onia Pontifice. Post obitum enim Eleazari Ma-
nasses eius patruus Pontificatum assumpsit, quo
defuncto Onias successit in sacerdotium, Simo-
nis iusti filius, quem Simonem Eleazari fratrem
fuisse diximus. Is Ontas pusillanimis erat & sua-
rusque causa fuit ut tributum, quod pro popu-
lo maiores eius de suo solebant Regi pendere,
salenti

à Antiocho
& Prole-
mæo amici-
tiam & sœ-
dæ faciunt.

à Samarita
Iudæos infe-
stant.

Hedio &
Ruffinus
cap. 4.

talenta argenti viginti non soluendo, ad iram commouerit Ptolemæum Euergetem patrē Philopatoris. Quia misso Hierosolyma legato incusabat Oniam, quodd triburum non redderet: minabaturque si faceret regionē eius militibus suis se diuisurum, & nouas colonias eō deducturū. quod audientes Iudæi perterriti sunt, licet Onias perfricta fronte hæc contemneret, nihil curans præter pecuniam.

Iosephus Tobia filius imminuentem Iudæam calamitatem depellit amicus Ptolemæo Regi saluus.

C A P. II II.

Iosephus ^b autem quidam etate iuuenis, sed honestate, prudentia, iustitia inter Hierosolymirans celebris, Tobia patre natus ē sorore Oniz Pontificis cum Indicio matris cognouisset de aduentu legati, fortē enim in Phichola natali vicu aberat, veniens in urbem, inuestus est in Oniam, qui non curaret securitatem publicā, sed modō pecuniis parcat, conficeret in periculum populum a quo & Reipublicæ administrationē & Pontificalem honorem acceperat. Quodd si tāto amore pecuniz teneretur, vi propter eam iustitiam, & patriam & ciues in discrimen adduci, iret saltem ad Regem, & precibus obtineret ab eo vel totam vel partem aliquam eius pecuniz Onia verō dicente neque principatum se morari, & Pontificatum etiam, modō liceret, libenter se depositurum: neque iturum ad Regem, quū nihil curet hoc negotium: rogauit Iosephus num ipsi permitteret legationem publicam suscipere Quo annuente ascendit in templū & aduocata concione, hortatus est eos, ne terrerentur Oniz sui auunculi negligentia, sed missa,

*An. mundi 3770.
Ante Christum nat. 1945
a Onias Pontifex Aegypti, Regem non soluendo tributū, ad iram commouet.*

b Taxatio Pontificis ob offensum ab eo Regem.

An mundi
3770 Ante
Christi natū.
194.

a Legatus
giu honorifi-
ci exceptus,
Iosephi libe-
ralitatem
apud suos
prædians.

b Iosephus
Ptolemao
obuiam pro-
fectus, hono-
rifice excipit
sur.

moestitia, meliorem securitatis spem conciperent. Seipsum enim itarum legatum ad Regem, & causam eorum bona fide acturum, persuasurumq; ei quod irascatur immerito. Quibus auditis plebs gratias egit iuveni. Ipse a verò egressus ex templo legatum regium excepit hospitio, & donatum preciosis muventibus, latèque per aliquot dies acceptum, præmisit ad Regem, dicens se quoque mox secuturum. Iam enim magis etiam quàm antè accensus erat ad eam protectionem, quia legatus hortatus fuerat, ut in Ægyptū veniret, operamque suā obtulerat: effecturū enim se, ut quicquid opus haberet, à Rege impetraret facillè. Vehementer enim captus est liberalibus honestissimī iuuenis moribus. Ceterum tederat in Ægyptum, denarrauit Regi: Oniz ingratitudinem, multum interim prædicta Iosephi bonitate: quem breui venturū aiebat, & patrocinaturum populo, cuius curā propter Pontificis seignitiē susceperat. Tantis deniq; iuuenem assidue ornabat laudibus, ut & Rex & Regina Cleopatra erga absentem adhuc affectū essent: optime. At b Iosephus missus in Samariam qui ab amicis pecuniam mutuò sumerent, satis iam instructus ad protectionē iumentis, vestibus & poculis, impensis in hæc viginti drachmarum milibus, peruenit Alexandriam. Fortē fortuna ita accidit, ut illo ipso tempore ad Regem veniret omnes Syriæ ac Phœnicis vrbium Principes ad emenda vestigalia, quæ singulis annis Rex vendebat oppidanorum portæ prioribus. hi videntes Iosephū in itinere, deridebant eius tenuitatem & inopiam qui cum apud Alexandriam audisset b Memphi Ptolemæum esse, profectus est illi obviam. Sedente autē Rege in curru vadē cū Regina & Athenione amico (is erat qui legatus Hierosolymis hospitio Iosephi usus fuerat) cōspicatus

spicatus cum Athenio mox Regi notum reddidit. dicens hunc solum esse iuuenem, cuius bonitatem ac liberalitatem Hierosolymis reuersantopere præscauerat. Tum Ptolemæus & prior eum salutauit, & currum iussit concedere, quo facto Oniam accusare cepit. At Iosephus, Danda est, inquit, senectuti venia. Scis enim quod senes & pueri eundem habent animum. Nos autē iuuenes officio nostro non deerimus, ut nihil de nobis meritis possis cōqueri. Ex hoc primo colloquio Rex degustata iuuenis ciuilitate, aded cepit eum amare, ut iuberet eū diuersari in regia, & quotidie suæ mensæ adhiberet, quod cum primates Syronum viderent apud Alexandriam, indignè ferebant. Cūque a dies auctoris venisset qua addicenda erant vestigalia, licitabantur ea nobiles suæ quisque patriæ: & cū octo milia talentorum colligerentur è vestigalibus Cælesyriæ Phœnicisq. & Iudææ ac Samariæ, accedens Iosephus culpabat illos licitatores, tanquam de cōposito, tam paruum Regi preclum promitterent. Se enim paratum duplum numerare, relictis Regi damnatorum confiscationibus, quæ prius publicanis solebant accedere. Rege verò libenter hæc audiente, & ut amplificatori redituum suorum additurum se promittente. rogante tamen equos fideiussores haberet, sibi respondit daturum se homines probos & honestos, quibus non graueretur credere. Quos ut proferret postulari: Te, inquit, Rex dabo, tuamque conjugē, ut alter alteri pro me fideiubeat. Tum Rex ardens permisit eum absque fideiussione habere vestigalia: id quod valde molestum fuit his qui posthabiti fuerant, non sine pudore in patriam reuertentibus. Iosephus autem acceptis à Rege duobus militum millibus, quos ideo petierat, ut

Tom. j.

T

An. mundi

3770.

Ante Christum nat.

194.

*a Postigalia
Calestria
Iosepho
addicuntur*

An. mundi
3770.
Ante Chr.
nat. 194.

posset contumaces in urbibus vi cogere, & con-
turbatus Alexandriæ ab amicis regis quingenta
talenta, profectus est in Syriam. Et cum venisset
Afcalonem, eribiturumque à ciuibus exigeret, &
non solum nihil acciperet, sed conuini etiam
appeteretur: comprehensus circiter viginti co-
rum primates affecit supplicio: & cæcis ex eo-
rum facultatibus mille talentis Regi eam pecu-
niam transmisit, indicans quidnam egesit. Pro-
lemæus autem miratus eius prudentiam, & ap-
probato quod egerat, permisi ei quicquid vel-
let facere. Hoc audito Syri exemplo recentia

a Afcalonis
ta & Scyro-
polita ab tri-
butum non
salutem pu-
miti.

stigata in Afcalonitis inobedientiæ terribi, pat-
ribus portis Iosephum excipientes tributa sol-
uebant. Cumque etiam Scyshopoliæ per contra-
maciam detestarentur imperata more solito tri-
buta dependere, horum quoque necatis prima-
ribus facultates damnatorum ad Regem misit:

b Iosephi di-
uitia & ti-
bati.

côparatisque multis pecuniis, & multa lucratus
ex redemptione vectigalium, his opibus ad con-
stabilendam præsentem potentiâ vsus est, præ-
dentem existimans optimû esse iam partem feli-
citatem tueri ex ipsius redditibus, multa b na-
q. munera Regi atque Reginæ in manû mitrebat,
multa etiâ horum amicis & omnibus in aula po-
testibus, benevolentiam eorum hoc pacto sub-
conciliâ. Vsus est autem ea prosperitate per an-
nos xxxi. ex vna vxore procreatis septē filiis.

c Hyrcani
ortus & in-
dules.

suscepit etiam ex vno fratris Selymi filia, nomi-
ne Hyrcano, quâ hac occasione duxit coniugē.
Cum aliquando venisset Alexandriam cum fra-
tre, ducente secum filiam nubilem, vt cum ibi
aliqui nobili Iudæo nuptum traderet: cœnans
cum Rege, ingressam in conuiuium formosam
saltatriculam adamavit, solique fratri hoc indi-
cauit, rogans vt quandoquidem lege veraretur,
habere rem cum formina alienigena, subsequi-
ret ei,

set ei, ut clam ea potiri posset. Frater vero libenter operam suam pollicitus, ornatam filiam suam noctu ad eum adduxit & in lectum eius collocauit, atque ita parum sobrius, per errorem cum fratris filia congressus est: & cum hoc sæpius fecisset, magis etiam in amorem accensus, conquestus apud fratrem, quod periculum esset ne non posset exequere amorem saltatriculæ, quàm fortè Rex nollet ei cedere. Tum Solyminus ait non opus esse ut hac de re sit anxius, licere enim ei frui amata muliere, atque etiã uxorem eam ducere: fessus quod maluerit filiam fieri insuriam, quàm fratrem tale dedecus in se admittere. Iosephus collaudata tam fraterna beneuolentia, uxorem duxit eius filiam, ex eaque genus quẽ diximus Hyrcanum filium. Is cum annos natus tredecim adolescens adhuc generosam & prudentem præ se ferret indolẽ, fratrum in se concitauit odia, quod eos in omnibus videretur antecellere. Iosephus enim volens cognoscere quisnam ex his ad virtutem esset idoneus maximè, vnumquemque misit ad eos qui eam professione disciplinarum erant celebres: illi verò propter segnitiam & laborum impatiẽtiam indocti domũ reuersi sunt. Deinde minimum natu Hyrcanum cum trecentis iugis bouum misit itinere septem dierum in solitudinem, ut illis sementem faceret. sed prius subractis clam lotis quibus arator boues ad iugum solet astringere. Quod postquam peruenit est, cum non haberet lora, contempto bubulcorum consilio, suadentiũ aliquem ad patrem mittere qui adferret, nolensque interim expectando eorum reditum tempus perdere, commentus est quiddam veterano duce magis dignum quàm id ætatis homine. Mactatus enim decem iugis canes quidem in operarios distribuit: scilicet

An. mundi

3770.

Anno Christi
sum natum

194.

autem tergoribus, & loris inde factis, iuga hoc
 modo bobus aptavit: & hoc modo arata terra
 quâ pater profcindi iusserat, sementique facta,
 domum rediit. Pater autem rursus exoscula-
 tas ob prudentiam & acumen ingenij, & quod
 excogitata auderet aggredi. v. solum germanum
 filium, magis etiam posthac amavit, indignè fe-
 sentibus reliquis fratribus. Interea v. ut quidâ
 annuans quoddam Regi Ptolemæo natus sit filius:
 venique omnes Syriæ magnates cum subditis
 ad læticiam, natalem pueri celebrabant, & dein
 de Alexandriam gratulatum sunt profecti ma-
 gno apparatu, Iosepho ob ætatē iam gravatē do-
 mi manere coactō. pertentavit tamē filios ani-
 mos, num quis ex his vellet eam protectionem
 suscipere: & recusantibus exitu, quod se nega-
 rent scire mores aulicos, quomodo versandum
 sit cum Regibus, suadentibusque ut Hyrcanum
 fratrem mitteret: libenter hoc audito statim
 eum aduocati rogātque ecquid liberet, aut ido-
 neum se putaret: qui ad Regem salutatum ac-
 cederet, qui cum promptē eam protectionem
 suscipere, & modica pecunia sibi opus fore di-
 ceret: velle enim se frugaliter vivere, ut decem
 drachmarum millia sufficiant, admodum læta-
 tus est filij prudentia. Deinde puer cum aliquân-
 do filiusset, suavitati ne domo quicquam mi-
 nerum Regi mitteret: sed ut ad procuratorem
 suum Alexandrinum scriberet, ut pecuniam i-
 pū præberet ad emendum Regi id quod inveni-
 ret pulcherrimū, & preciosissimū. Ille verō
 ratus decem fortasse talenta impensum in-
 munera, & comprobato filij cōsilio, scriptū pro-
 curatori Arioni, qui omnem ipsius pecuniam
 tractabat Alexandriæ, talentorum cititer tria
 millia. Iosephus enim pecunias in Syria colle-
 ctas, solebat eō mittere, & quoties præstitum

a Iosephus
 Hyrcanum
 filium ad
 Ptolemaum
 Regem mit-
 tit.

tempus veniret inbuit Regi adnumerandi, Actionem hoc iubebat facere. Ad hunc igitur acceptis à patre literis, Alexandriam proficiscitur: moxque^a fratres ad omnes regiones amicos scripserunt, ut eum aliquo modo perderent. Ut verò exacto itinere, Arioni epistolam reddidit, rogatus quoniam talema vellet accipere, putabat enim decem petiturum aut non multò amplius: ut respondit mille sibi opus esse, iustus procurator, obiurgavit eum acriter, quòd vellet ea per luxum perdere: monebátque ut se queretur exemplum patris, qui eam pecuniam laboribus & temperantia parauerat. Se enim non plus quàm decem præbiturum: & ea non in alium usum quàm ut mercaretur Regi muneribus. Ibi puer iratus Actionem coniecit in vincula. Procuratoris autem uxore Regina hoc renunciantem & rogante ut puerum compesceret: gratus enim apud Cleopatram Arion fuerat: ex Regina hoc Rex didicit. ac mox per quendam missum ad Hyrcanum mirari se nunciat: cur se à patre missus, non modò in conspectum non venerit, sed procuratorem etiam patris sui videret. Iubebátque ut veniret, ac causam eius scire diceret. Ille contrà Regi nunciari iubet, legem esse Iudeis ne quis gustaret de sacrificio: priusquam ad id templum mactasset victimas: eàque ratione nec ipsum hæcenus Regem salutasse, expectantem donaque offerret Regi de parenti suo bene merito. Seruum autem iure se punisse, qui mandata eius contemneret. Nihil enim diserte inter maiorem & minorem dominum. Nisi enim tales dent potius meritas, expectandum mox ipsi Regi ut contemnatur à subditis. Hic auditis Rex risit, miratus tam magnum in puero animum. Arion autem postquam hoc cognovit, nihil sperare à Rege perfidii, datis ado-

An. mun.
di 3780.

Ante Christi
num 184.

a Infidia
Hyrcano clā
struā.

b Apologia
Hyrcani a-
pud Regem
accusati.

An mundi:
3780. Ante
Christi. nat.
184.

lescenti mille talentis, liberauit se à vinculis. Elapsus deinde tribus diebus, saluaturus Reges accessit: à quibus libenti animo exceptus, & me se communi est adhibitus, in parentis sui gratiâ mōsque clam aditus negotiatoribus emit ab eis centum pueros formosissimos & literatum peritissimos, taleato singulos, & totidem puellas eodem precio, tum vocatus ad conuiuium cegiū cūm Principibus, infimo loco iussus est accumbere propter etatē posthabitus ab his quorum hoc erat officiū. reliquis autem conuiuiis ossa partium absumpta carne ante Hyrcanum congerentibus. Tryphon quidam quo plurimū in conuiuiis Rex delectabatur propter scommata & facetias hominis, rogatus à conuiuiis ad Regem se verit: & Viden, inquit, domine, quantum ossium ante Hyrcanum iaceat. Hinc igitur collige, quod & pater eius totam Syriam ita spoliat, quemadmodum hic ossa nudauit carnibus. Rege verò ad hoc dictum aridente, & rogante Hyrcanum: vnde illa ossium congeries. Nihil mirum, inquit, domine. canū enim est ossa vna cum carnibus absumere, sicut isti faciunt: vultu commonstrans reliquos, ante quos nihil erat ossium. Homines autem comelis carnibus solēt adicere ossa, quod & ego homo eum sum, nunc facio. Ibi Rex miratus vrbaniatē, iussit omnes conuiuias huic dicto plaudere. Sequenti verò die aditis Regis amicis & aulicis potentioribus: ipsos quidem saluatur: ex famulis autem eorum expiscatus est, quidnam oblaturi essent Regi in festo natalitio. Illis referentibus hunc daturum talenta duodecim, alium rursum aliud pro suis quenque opibus simulauit se dolere, quod non haberet vnde tantundem largiri valeat, nec ultra talenta quinque numero. idque maxime nulli renuncianēte dominis.

Illis

*Hyrcani
facetia.

His autem gaudentibus, quasi offensurus esset Regem Iosephus propter exilitatem muneris, ubi dies statutus aduenit, alij quidē & hi munificentissimi obtulerunt talenta non plus quā viginti. Hyrcanus autem emptos à se centum pueros totidēque puellas adduxit, iussos singulos talentum offerre. hos quidem Regi, has verò Cleopatraz. Omnibus verò admirantibus tam profusam & insperatam munificentiam, atque ipsis etiam Regibus, amicos quoque Regis & ministris mutorum talentorum donis honoravit, ne quid sibi ab illis nasceretur peticuli. ad hos enim fratres scripserant, ut quocunque modo Hyrcanum tollerent. Rex autem delectatus iuuenis munificentia, iussit eum donū quodcumque vellet petere. At ille nihil aliud petiit, quā ut se Rex patri ac fratribus commēdaret per literas. Itaque honorificentissimē tractatū, & donatum regiz, scriptis quoque ad patrem & fratres & omnes suos duces atque procuratores commendaticijs literis, dimisit libera iter. Fratres autē cū cognovissent tantū honoris ei habitū à Regibus, & honoratiōre multo reueri quā fuerit antea, decreverunt obviam proficisci & de medio illum tollere: ne patre quidem inscio. Itatus enim ob profusam in munera tam immensam pecuniā, nō erat de sa-lute eius sollicitus. eam tamen iram metu Regis dissimulare coactus est. Sed fratribus adortis eū defendis, in itinere fortiter congressus & alios non paucos ex eorū comitatu occidit, & duos quoque fratres inter ceteros: reliqui verò fuga evaserūt ad patrem Hierosolyma. Veniens autem ad urbem cū extiperetur à nemine, territus secessit trans Iordanem fluvium, & illic vitam egit tributa cohibens à barbaris: quo tempore in Asia regnum obtinebat Seleucus cognomine Jo-

An. mundi
3780.

Ante Chri-
stum nat.
184.

Hyrcanus
explicatus
quid alijs sine
donatur,
plus reliquit
omnibus do-
nat, ob quod
alio honori-
fico afficitur
munere.

Hyrcanus
à fratribus
in itinere civi-
tatis
se
defendit,
quosdam e-
os
tollit.

*Anno munc
di 3780.
Ante Chri.
natum 124.*

a Mors Ioseph.

*b Onias &
post eum Si-
mon filius
Pontificis.
Hedio &
Rufinus*

Cap. 4.

ter, magni Antiochi filius. Obiit deinde Hyrcani pater Iosephus, vir bonus & magnanimus, qui Iudeis pauperibus tum & inopibus splendidioris vite occasionem praebebat, per duos & viginti annos praeposuit exigendis Syriae ac Phoenices & Samariae vectigalibus: & eodem fere tempore patrius quoque eius Onias, relicto sacerdotio honoris Simone filio. Cui deinde victa perfuncto Onias filius successit, ad quem Lacedaemoniorum rex Arius legationem misit eum iheris, quarum hoc exemplar extat.

*Amicitia & societas Lacedaemoniorum cum Onia
Pontifice Iudeorum.*

C A P. V.

*c Laceda-
moniorum*

*Regis ad in-
duorum Pon-
tificem epis-
tola.*

*1. Maccab.
22.*

*d Seditio in
populo mo-
nuq Iosepho.*

*e Hyrcanus
assiduum cum
Arabibus
bellum gerit.*

REx e Lacedaemoniorum Arius Oniaz salutem in qua inuenimus cognationem intercessisse inter nostras origines, & nostrum quoque genus non esse alienum à posteris Abraham. Equum igitur est ut eum fratres nostri sitis, petatis à nobis quaecumque libuerit. Idem nos quoque faciemus & res vestras tanquam nostras existimabimus, nostras ite vobiscum communes habituri. Demoteles est qui has vobis reddit literas, in pagina quadrangula scripta, & obsignatas aquae sigillo, draconem tenentis vnguibus. Et epistola quidem haec continebat. Iosepho autem mortuo, populus seditionibus agitatus est propter eius filios, dum maiores fratres Hyrcano bellum inferunt natu minimo. plerique enim fauebant senioribus, & in his Simon Pontifex propter cognationem. Hyrcanus autem Hierosolyma quidem noluit repetere. sed ultra Iordanem habitans assiduè bellum gerebat cum Arabibus, multos eorum interficiens, alios in captiuitatem abstrahens.

*Annus milili**3790. Anno**Christi. nat.**174.**388 a. n.**3 Iesus ab**Antiocho**Epiphane**Pontificem**electum.**Iesus sacer**dotio priu**tur, in cuius**locum Onias**Menelaus**dictus, iurro**gatur.**c Iason &**Menelaus**ditionem**conciunt.**d Apostata**religione**Iudaica.**e Antiocho**Egypto ce**dere cogitur**f Historia de**Antiocho**Epiphane.*

Is defuncto per idem tempus Onia Pontifice, fratris eius loca id sacerdotium cōsulit, quod filius superstes etiam tū esset parvulus, de quo suo loco dicitur. Hic Iesus priuatus est eo sacerdotio per Regis indignationem: moxq. in Onia fratrum minimum Pontificatus translatu est. Simoni enim hi tres fuerunt filii, ad quos omnes Pontificatus peruenit, vt indicauimus. Ceterum Iesus Iasonem se vocati maluit, sicut & iter frater pro Onia Menelaus dictus est. Conclata autem per fratrem contra nouum Pontificem Menelaum seditione, & populos in partem scisso, Tobia filij steterunt à Menelai paribus: maior autem populi pars factionem Iasonis sequebatur quorū vim non sustinentes Menelaus & Tobia filij secesserunt ad Antiochum, dicentes se velle relictis patriis institutis ac legibus religionem Regis & Græcicos ritus assumere: rogaueruntq. cum vt sibi permitteret gymnasium Hierosolymis exstruere. quod impetrato adduxerant sibi præputia, vt nudi quoq. non essent Græcis dissimiles: & contemptis omnib. patriis ritibus, imitabantur mores exterarum gentium. Antiochus autem domi vsus fortuna prospera expeditionem Egyptiam tentare statui capere eius regionis cupidine, & contempta Ptolemæi filiorum pteate, rebus administrandis nondum idonea. Profectus igitur cum magno exercitu Pelusium, astu circumuento Philometore Egyptum occupat, & credactiui in potestatem Memphi locique circumuicinis, ad Alexandriam duxit, & urbem & Regem subiugatoris. Sed omnes eius conatus vnica Romanorum de nunciacione repressi sunt, ita vt iam occupata relinquere, sicut & alijs diximus. Nunc prolixius narrabimus de hoc Rege, quomodo Iudæa ac tem.

de templum occupauerit, quod in prioribus
commentariis breuiter tantum perstrinximus,
ut necesse sit idem alius repetere.

*Quomodo Antiochus, ductus Hierosolyma exer-
citu, occupatioque eius urbis dominio
templum etiam spo-*
liauerit.

Anno munda-
di 3796.

Ante Chri-
stum natum
168.

CAP. VII.

Ruerus ab Egypto, quam metu Romano-
rum reliquerat Rex Antiochus ad Hieroso-
lymitarum urbem mouit exercitum: & ingressus
eam centesimo quadragésimo tertio anno, ex
quo primum ad Seleuci familiam Syriæ regnum
deuenerat, sine ullo negotio dominus eius fa-
ctus est, admissus apertis portis per suæ factionis
homines quam dominationem crudeliter exer-
cuit, necatis permultis, qui diuersarum erant
partium: direptisque pecuniis & asportatis An-
tiochiâ. Ea clades accidit anno secundo post
urbem captam, regni eius familiæ centesimo
quadragésimo quinto, vigesima quinta eius mæ-
sis, qui chabæus nostris dicitur, Macedonibus ap-
pellatus, Olympiade centesima quinquagesima
tertia quâdo ne his quidē est parcitum, qui qua-
si pacatē venienti portas aperuerant, quo ma-
iore licentia grassatum est in templi diuitiis:
quæ cum essent maximi precij, visæ sunt sa-
tis amplum violati fœderis præmium. Spo-
liato igitur templo & ablatis vasis sacri ministe-
rij, & inter cetera candelabris aureis, altari au-
reo, mensaq. propositionis quam vocant ac ne-
aulæis quidem relictis quæ è cocco ac bysso cõ-
stabant, euacuatis etiam thesauris reconditis ita
ut nihil omnino relinqueret, coniecit ludæos in-
quædam maximum. nam & quotidiana sacra iux-
ta legis præscriptum vetuit eos facere: & præq.

*a Antiocho
urbe Hi-er-
sol. occupa-
ta, templum
spoliat.*

Anno mun-
di 3798.

Ante Chri-
stum natum
266.

Antiochus
abrogato

Dei cultu
summa cũ

tyrannide
falsum illu

obtrudit. ar-
ci in hoc pra-

fidio imposi-
to.

Hedio &
Rufinus

Cap. 7.

b Biblia Sa-
tan abolere

conatur.

c Ingenium
Samaritanu

ob quod me-
rito Iudeis
enosi.

tota vrbe, habitatores partim necavit, partim
captivos vnâ cum liberis & vxoribus abduxit,
vsque ad decem millium numerum. Incendit
etiam ædificiorum eius quicquid erat pulcherrimum, & demolitus mœnia, in inferiore vrbe
arcem condidit, erat enim editiore loco sita, ip-
sâ templo imminens. quapropter bene prius
firmatæ mœnibus ac turribus Macedonicæ præ-
sidium imposuit, admixti tamen erant ex impijs
Iudeis sceleratissimi, à quibus plurimum verata
fuit ciuitas. In æ templo quoq. ara posita por-
cos mactauit, sacrificium à Iudæorum religione
alienissimum: & cogebat omnes, abrogato vñ
Dei cultu, ipsius venerari numina: & oppidatim
exstructis templis atq. altaribus, porcinas in eis
quotidie iugulare victimas. Comminatus est et-
iam grauem penam, si quis liberos circumcide-
ret, constitutis qui mandata exigere, atque et-
iam vi ad ea seruando detrectantes cohererent.
Et maxima quidem Iudæorum pati vel spon-
te vel metu supplicij parebat edictis Regis, qui
verò probatiores erant & generose indolis, mai-
orem rationem habuerunt moris patris, quam
pœnæ inuentata sibi per aduersarios. quamobi-
rem quotidie necabantur exercitati tormentis
crudelissimis. Flagris enim cæsi & lacerati cor-
pora, viui adhuc & spirantes suffigebantur cru-
cibus. Vxores autem eorum, & circumcisos li-
beros strangulabant, iuxta mandatum Regium:
& suspendebant à crucifixorum parentum cer-
uicibus, abolebatur betism vbicunque repertum
esset sacrum volumen aliquod, & ipsi apud
quos inuentum esset malè malè peribant. Sama-
ritæ autem videntes in tali calamitate confusi
eos Iudæos, non amplius profestabantur se cog-
natos eorum, neque Garizimum templum esse
Dei maximi, nihil absonum facientes à suo in-
genio,

genio, de quo antè diximus: sed dicentes se Me-
dorum & Persarum colonos, vt re vera sunt, mi-
serunt legationem ad Antiochum, cum episto-
la scripta in hunc modum: Regi Antiocho Deo
illustri suggestio à Sidoniis in Sicimis habitan-
tibus. Maiores nostri compulsi trebris suæ regi-
onis pestilentis, & inducti veteri quadam su-
perstitione, morem fecerunt obseruandi eam se-
stiuatatem quæ apud Iudæos vocatur Sabba-
thum: & extructo in Garizino monte templo
innominati numinis, immolauerunt in eo so-
lennes victimas. Nunc autem ex quo tibi visum
est in Iudæos, vt eorum malicia dignum est,
animaduertere, qui exsequuntur mandata Re-
gia, existimantes nos hæc propter eorum cogna-
tionem facere, volunt nos in communem cum
illis causam inuoluere, cum simus ab origine Si-
donij, quemadmodum extat relatum in nostris
annalibus. Rogamus igitur te seruatorem ac
beneficum, vt mandes Apollonio nostro presi-
di, & Nicanori procuratori regio. ne quid post
hæc nobis molesti sint quasi hærentibus in eo-
dem cum Iudæis crimine à quibus tam diuersi
sumus moribus, quàm origine: vtque templum
quod hætenus nullius Dei titulû habuit, post-
hæc vocetur Iouis Græcænici. hoc enim pacto
erimus à molestiis liberi: & securius intendetes
priuatis negotiis, maiora tibi poterimus tribu-
ta soluere. Post hæc Samaritarum supplicatio-
nem Rex & ipsam & talem epistolam remisit.
Rex Antiochus Nicanori Sidonij qui sunt apud
Sicima miserunt ad nos suggestionem quam
his literis adiunximus. Quoniam igitur nobis &
amicorum consilio satis approbauerunt, qui in
hoc missi sunt, quòd alieni sint à Iudæorum
criminibus, & placet illis iuxta Græcorum insti-
tuta vivere, absoluius eos quantum ad hæc

An. mundi
3799. *Ante*
Christ. n. s.
165.

An mundi
3799.
Ante natum
Christum
165.

causam & eorum templum attinet quod postea
hac appelletur Loui Græcanicè. Eadem autem
& Apollonio magistratui scriptum, anno
quadragesimo sexto, mensis Hecatombronis
vadecima.

Antiocho, vetante Iudeos uti patriis legibus salu-
Assamonia filius Idæthias Regem con-
templi, profligati etiam cum
ducibus.

CAP. VIII

a Matthia
& eius filio-
rum pietas,
& Zelus.

Eodem tempore habitabat in Modim vico
Iudææ quidam Matthias nomine, filius Io-
annis, qui fuit Simeonis ex Assamongo geniti,
Sacerdos ex vice Ioar. bi. Hierosolymita generes
erantq. filij quinque, Ioannes qui & Gaddia
cognominabatur, Simon qui & Matth. s. Iudas
qui & Macabæus, Eleazarus qui & Auran, Iona-
thas qui & Apphus vocabatur. Is Matthias sæpe
numero questus est apud filios de tam afflictio-
nerum statu, de reptione urbis, de prædatione tẽ-
pli, ceterisque calamitatibus: aiebatq. præsta-
re mori eos pro patriis legib. quàm sic ingloriè
vivere. Cùmq. venissent in eum vicum in hoc à
rege constituti ut Iudæos ad mândata eius co-
gerent: & postularent, ut Matthias ceteris auro-
ritate potior, ad exemplum aliorum primis pro-
fusa sacra faceret, ostentantes à Rege præmia,
negavit se hoc facturum, etiam si omnes gentes
Antiochi imperata facerent: ac ne liberis qui-
dem ipsius persuaderet, ut patriam religionem
deserant. Ut verò silente eò Iudæus quidam in
mediũ progressus cepit immolare iuxta mânda-
tum Regium, non amplius ferens indignita-
tem reliquit eum cum suis filiis armatus
Iudæis: nec solum eum erucidavit, sed etiam A-
pellam Regium ducentum cum suis milibus, qui
vole-

b Apollonia
a Matthias
Ioan. filius.

volebant plebem eam cogere: diciturque ara ex-
 clamaui: Si cui est cordi religionis incolumi-
 tas, me sequatur. Et cum adiecto comitantibus fi-
 liis in desertum se contulit, relictis in vico facul-
 tatibus. Idemque plebs reliqua, & ipsi cum fa-
 miliis in idem desertum profugerunt, ibique vi-
 citabant in specubus. Quo audito duces Regij,
 praesidio Hierosolymitanæ acies assumpto, lu-
 dæos in desertum persecuti sunt, quos assecuti,
 primum verbis persuadere conati sunt, ut ab in-
 cepto desisterent, & admittentes rectius consi-
 lium, non imponerent sibi necessitatem scuten-
 di hostilibus: & cum nihil proficeret apud obsti-
 natos, aggressi sunt eos dies Sabbati, & ita ut erant
 in speluncis existerent, non repugnantes, ac ne
 aditus quidem speluncarum obtinuerent. Hi e-
 nim propter religionē diei repugnare volebant,
 ac ne in aduersitatibus quidem violare honorē
 Sabbathi, quando lesi iubet ferias ab omni o-
 pere. Itaque perierunt cum vxoribus & liberis
 suffocati in speluncis circiter mille: multi etiam
 elapsi adiunxerunt se Matthiæ, eumque princi-
 pem sibi elegerunt. At ille docuit eos, pugnan-
 dum etiam Sabbatis: aut si ita pergant ipsos sibi
 futuros exitio, hostibus eam occasionem obser-
 uantibus, & non nisi Sabbato illos aggredienti-
 bus, atque ita fore, ut vel sine certamine omnes fa-
 cile opprimantur. Hæc locutus persuasis eis: &
 in hodiernum usque mos hic permanet, ut si ita
 necessitas postulet, pugnent etiam Sabbatis. Col-
 lecta igitur circa se non contemnenda ma-
 nu, & altaria diruit, & prolapsos in impietatem
 quotquot adipisci potuit irucidauit. conflue-
 bant enim ad eum quos ante metus per circum-
 vicinas gentes sparserat, pueros etiam iussit cir-
 cuncidere, qui hactenus ventri fuerant, expulsis
 qui ad hoc, ut extarent, confisus erant ab An-

Anno mu-
 di 3799.
 Anno Chri-
 stum nat.
 165.

a Matthæo
 cum filiis a-
 liisq. nonnul-
 tis in deser-
 tum se con-
 sult.

b Iudæi sab-
 bato oppri-
 muntur, qua-
 clade Ma-
 thias fa-
 cantiam.

c Matthiam
 Isidorum cul-
 tum extirpa-

*Ann. mundi
3799. Ant.
Christum.
nat. 156.*

**Hedio &
Ruffinus
Cap. 8.**

*a. Matthiam
filios ad pie-
tatem, forti-
tudinem, &
concordiam
adhortatur.*

ti cho. Exaeto autem anno post principatum morbo correptus conuocatis ad se libetis. Equidem^a inquit, filij, iam fatalem viam ingredior, interim commendo vobis meum propositum, & rogo, ne perignauiam cessetis id exsequi: sed potius memores paternæ voluntatis seruare ritus patrios, & reipublicam tantum non collapsam restituite: neq. illis accedite, qui aut sponte aut vi eam prodiderunt hostibus. Præsta te vos mihi germanos filios, contemptaque omni vi ac necessitate, parati sitis pro legum tutela vel mortem oppetere, si ita res postulet, cogitantes quod Deus vos tales non despiciet, sed ætæ status vestræ virtute in pristinam patriis moribus viuendi libertatem restituet. corpora quidem habemus mortalia, & fatali necessitati obnoxia, sed præclaro gestorum memoria vice immortalitatis esse poterit, cuius amatores vos aspirate volo ad gloriam, ad eod. vt non graemini velimmoegi egregios facinoribus. Prima autem cura sit concordia, & quibus quisq. præcellat sib. his utatur reliquis concedentibus: Simonq. fratrem eximia prudentia vitum patensis loco habete obtemperantes eius consiliis: Maccabed. autem propter fortitudinem exercitui præficite. Hic enim vltiscetur suæ gentis iniurias repulsi hostibus. Ad hoc autem negotium adhibete quotquot vsquam sunt iusti ac pii, & hoc pacto vires vestras augebitis.

1. Mac. 3.

*b. Matthiam
mors.*

*c. Iudas
Maccabæum
administrati-
oni rerum
præficiunt.*

Matthiam de sancto Iudas filius succedat ei.

CAPVT IX.

Hæc locutus filij præcatisq. Deum adesse illorum conatibus, & populo pristinum viuendi morem restituere, nō multo post mortuit, & in Modim sepelitur: & post exhibitum ei publici ludus honorē. Iudas c. filius cognomine Macca-

Naccab rus administrationi rerum præficitur, anno 146. qui adiutus impigre à fratribus, eiecto hoste, & impiis tribulibus necatis, totam eam terram lustravit à præteritis piaculis.

An. mundi
3799.
Ante Chris-
nat. 165.

*Apollonius Antiochi Dux in Iudæa præfatus
victus occiditur.*

CAP. X.

His auditis Apollonius præfectus Samariæ Hedio & Rapum contra Iudam duxit exercitum. Nec Rufinus in Iudæa mora fuit, sed obviam ei factus prælio Cap. 9. victum cum aliis multis interfecit, gladio etiam alius Mac eies potitus velut opimo spolio. plurimis etiã *cabane* A- hostium vulneratis & castris eorum direptis, *polloniu præ-* dictus præda rediit. Seton b autem Cælesyriæ *lio vinctis.* præfectus cognito quòd Iudas multis vadique b *Seron Cæ-* ad eum confluentibus magnas circa se copias *lesyria Pra-* habeat, & ad conflegendum cum hoste idoneas, *festus in Iu-* decrevit contra eum ducere, sui putans officij *dam mones* animaduertente in rebelles, & contumaces erga *ab eo fuga;* mandata regia. Contractis igitur quibus præ-
tarat militibus, adiunctis etiam Iudæorum per-
fugis, & impiis, progressus usque Bethora vi-
cum Iodææ, castra eo loco metatus est. Iudas
autem occurrens ei pugnandi animo, ubi vidit
milites suos parum alacres partim propter ho-
stium multitudinem, partim quia ipsi icionave-
rant: hortando addebat illis animos, affirmans
non in numero militis sitam victoriam, sed in
pietate erga Deum & fiducia: idque com-
parum plurimis maiorum suorum exem-
plis, qui iusta arma pro legibus suis & liberis ferentes multa
sepe hostium millia præstoligaverint. Invidum
sentio robur esse innocentie. His dictis persua-
sus, ut non detrectarent prælium & collatis cum
Serone signis, sudis ac saganis Syrorum exer-

An. mundi
3799. Ante
Christ. natū
165.

FLAVII IOSEPHI
citum. Prostrato enim duce omnes in fuga spe
salutis posuerunt: quos persequutus vsque ad
campum occidit ex eis octingentos: reliqui e-
ualesunt in regionem mariitimam.

*Lysia & Gorgia contra Iudeos expeditiones
& clades.*

C A P. XI.

*Antiochus
in Iudæam
irrumperet
parat.*

Aditis^a his Rex Antiochus vehementer i-
Aratus omnes undique copias contraxit, cō-
ducto etiam mercenario ex Græcia milite, pa-
rans primo vere in Iudæam irrumperet. Cūm
que numerato stipendio videret thesauros suos
exhaustos deficere: nam neque tributa omnia
reddebantur propter crebras rebelliones gē-
tium, & ipse vir magnanimus ac munificus non
erat contentus ea quæ tum aderat pecunia: de-
crevit adita prius Perside regionis eius tributa

*b Antiochus
Lysia rerum
administra-
tionem: pro-
vincias & si-
lium cōmis-
sionem in Per-
sidem prospi-
ciscitur.*

exigere. Commissa^b igitur rerum administra-
tione Lysia, amico probæ fidei, & provinciis
Asiæ quæ Ægyptum inter & Euphratē sitæ sunt
curæ eius creditis, relicta ei copiarum quoque
& elephantorum parte, iussit ut Antiochum fi-
lium diligenter educaret vsque in suum redi-
tum: eidemque mandavit, ut subacta Iudæa, &
habitoribus eius sub hasta diuenditis, deleteret
Hierosolyma, ac totam gentem exingeret. His
mandatis profectus est in Persidem 147. anno,

*c Ptolemæus
Dorymenis
filius, Gor-
gius & Ni-
canor in Iu-
dæam mo-
uent.*
nisi ducibus ex amicis Regis, Ptolemæo^c Do-
rymenis^c rymenis filio, & Gorgia & Nicanore, attributis-
filius, Gor- que eis peditum quadraginta millibus, equitum
gius & Ni- septem millibus, in Iudæam misit eum exer-
caneor in Iu- tum. qui vsque Emauntē urbem progressi, in
dæam mo- campestribus eius castra metati sunt: ubi con-
uent. penerunt ad eos auxilium Syrorum, & ex aliis vi-
cinis

clis regionibus, nec non magnus perfugarum
 Iudaeorum numerus. aderant etiam in eis castris
 negotiatores non pauci empturi mancipia, &
 instructi compedibus paratis in hoc ut vincirēt
 captiuos numerata pro eis pecunia Iudas autem
 animaduersa hostium multitudine, hortatus est
 suos milites, ut forti essent animo, & in Deo col-
 locarent omnem fiduciam, decretis supplicatio-
 nibus, quibus more patrio in magnis periculis
 induti saccos solent orare veniam, ut Deus ad
 miserationem flexus vires contra hostem eis
 adderet. Distributis deinde more antiquo gen-
 tis in tribunos ac centuriones ordinibus, & ab-
 legatis nouis maritis, quīve agros recens sibi
 comparauerant, ne distracti talibus cupiditati-
 bus pugnarent segnius, verbis etiam aggressus
 est hortari suos ad rem gerendam strenuē. Nul-
 lum socij tempus nobis dabitur ad virtutem &
 periculorū contemptum opportunius. nunc e-
 nim fortiter certantibus paratum est libertatis
 praeuium, quam suapte natura desiderabilem
 hoc magis nos optare decet, quod absque hac
 ne religionem quidē tueri poterimus. Sic igitur
 existimate, in hac pugna sicum esse, utrum pri-
 stinam felicitatem recipiatis. hoc est vitam lux-
 ta patrias leges rectē institutam: an per sum-
 mam ignominiam etiam reliquiae nostri gene-
 ris intereat, nisi fortes viros praestiteritis. &
 cum hac cogitatione initepralium. Cum igi-
 tur tam ignauos quā fortes mors certa ma-
 neat, gloria verō sempiterna propugnatores
 pietatis, legum, libertatis, patriae eos animos
 concipite, qui vobis in crastina pugna possint
 esse visui, vel ad victoriam, vel certē ad gloriam.
 His Iudas suos hortatus dum cogitat de futuro
 praelio, certo indice competit Gorgiam missum
 cum mille equitibus, praeditum quinque milli-

Ann mundi
 3800. *Ante*
Christ. natū
 164.

Hedio de
Ruffinus
Cap. 10.

Iuda ad
milites ora-
tio.

1. Mac. 4.

Ann. mundi
3800.

Ante Christi
sum nat.
164.

bus, ut ductu per fugarum noctu se inopiam innaderet: decrevitque & ipse eadem nocte in hostium castra impetum facere, maxime quod abfutura esset bona pars illorum exercitus. itaque confestim sumpta corpora, relinquit in castris multis ignibus, tota nocte iter fecit ad Emmaunti propinqua castra hostium. Interim Gorgias nemine in castris suorum inuento, ratus eos metu cessisse & occultari alicubi in montibus, statuit vbinam essent quærere. Iudas autem sub diluculum pervenit ad castra hostium, dicens tria virorum millia non satis instructa armis propter inopiam: vidensque hostem armatum egregie, & castra ex arte disposita, hortatus primum suos, ut non dubitarent, vel audis, si ita opus sit, corporibus in pugnam rueret: quandoquidem Deus delectetur tali fortitudine, eamque suo præsidio contra armatos fulciat: iubet signa canere. Ex improullo deinde adortus, nihil minus expectantes ita servit, ut

a Iudas Ly-
sa exercitum
vincit.

illis quoque ausi sunt resistere, ceteros persequeretur usque Gadara, & usque campos Idumæ & Azoti & Iamnia. Ceciderunt autem ex eis circiter tria millia. Victor Iudas suos à præda cohibuit, Gorgiam adhuc superesse dictitans: quo proligato per ocium deinde posse eos ditari ex spoliis. Adhuc autem eo loquente, ostenderunt se Gorgiani è quodam loco edito: unde prospicientes suorum cladem, & castra capta ac fumantia, animadverrentesque Iudam se expectantem instructa acie, non ausi manus cōfettere, trepidè se retro in tutum receperunt. Iudas vero sine certamine victor, tum demum permisit suos ad prædam discurrere: ditatusque cum suis reperto plurimo auro & argento, hiacinthoque & purpura incolorem reddidit exercitum, laudans Deum auctorem eius victoriæ,

b Iudas in-
genti præda
potitur.

victoriæ, quæ haud exiguum momentum ad fu-
 turam libertatem eis attulit. Lysias autem se-
 quenti anno, ad abolendam ignominiam noui
 exercitus parauit: contractisque lectissimorum
 militum sexaginta millibus, & adiunctis quin-
 que millibus equitum, Iudæam ingressus mon-
 tana eius ascendit, & ad Bethsura vicum castra
 posuit. Huic Iudas occurrit cum decem milli-
 bus & cum videret hostem longè prætere nu-
 mero, votis pro victoriâ facis Deo factus primâ
 aciem aggreditur tanto impetu, vt ex eis quin-
 que millia sterueret: quo facto reliquis tantum
 terrorem incussit, vt Lysias animaduertens eis
 certò statutum, aut mori, aut in libertatem se
 asserere, veritus magis desperationem eorum
 quàm vires, copias Antiochiam redoceret: vbi
 mercenarios conducens, & maiores vires col-
 ligens, parabat se, vt ad primam opportunita-
 tem bello Iudæos repeteret. Toties igitur pro-
 fligatis Antiochi ducebus, Iudas persuasit suis vt
 quandoquidem tam multas victorias Deus con-
 cesserat, ascenderent ^bHierosolyma, & Iustrato
 templo mactarent solennès victimas: ibi cum
 inuenisset templum desertum, & portas eius
 incensas, & in atrils virgulta chata propter so-
 litudinem, lamentari cum suis coepit ob tantam
 deformitatem. destinata deinde asparum par-
 te ad arcis oppugnationem ipse intefuit repur-
 gare templum aggressus est: quod postquam
 accurate factum est, intulit in illud vasa hanc,
 candelabrum, mensam & altare incensorum
 ex auro fabricata omnia addidit & vela fori-
 bus oppandi solita, ac postremo fores quoque
 apposuit. Viruto etiam holocaustorum altari
 quod profanum fuerat, nouum ex collaticijs
 saxi impositis construxit. Vigesima autem &
 quinta mensis chasæ, quem appellatum Mace-

Ann. mundi
 3200. *Ante*
Christum
nat. 164.

a Lysias ite-
rum in Iudæ-
monet, &
quinque mil-
lia militum
amittit.

b Hierosoly-
mitana tem-
plum Iustra-
rum.

*anno mundi
3801. An
te Christum
nat 164.*

*a Templum
integro vrbis
desertum*

D. 12.

*b Festiuitas
templi recepti
instituta.*

*c Iudas ap-
pulsus ciui-
bus genti-
bus bellum
arcebat.
Hedio &
Ruffinus
Cap. 11.
ad loc. 5.*

dones naminant; accenderunt lumina in can-
delabris, & suffitum fecerunt in altari, & panes
supra mensam proposuerunt: & in nouo altari
holocausta immolauerunt: idque accidit
eodem die qua ante triennium facta eorū pro-
fanata fuerant. integro ^a enim triennio desec-
tum fuit templum post factā ab Antiocho pro-
fanationem. ea enim incidit in annum c x l v,
& diem Apellxi, mensis x x v, in Olympia-
dem c l i i i i: renouatum est autem eadem
die c x l v i i i i a n n o, Olympiadē c l i i i i. pr-
dixerat autem eam desolationem propheta
Daniel ante annos c c c c v i i i, diserte di-
cens a Macedonibus profanandum. Celebra-
b ^b Festiuitas autem ludas recepti templi festiuitatem
templi recepti per dies octo sacrificans, in quibus nullam
honestā voluptatis genus omisum est, sed po-
pulo quidem sumptuosum, ac splendidum epu-
lum est exhibitum, in Dei yero laudem hym-
nis & canticis personabant omnia. Tanta ve-
ro letitia ob redptos ritus patrios & p̄scam
religionem occupauit gentis eius animos, ma-
xime quod ea felicitas ex insperato obtigert,
vt lex lata sit ad posterōs, quā iuberet quo-
tannis hoc festum reparari cum cēremoniis
templi per octo dies celebrari: & ex eo tem-
pore mos hic apud nostros obtinuit: voca-
musque hanc festiuitatem luminum, opinor
e ^c Iudas app-
pulsus ciui-
bus genti-
bus bellum
arcebat.
Hedio &
Ruffinus
Cap. 11.
ad loc. 5.

idco quod ex insperato nobis illuxerit tanta
felicitas. Circumdatis deinde vrbi moenibz
& exstructis in eis firmis turribz custodias ad
hostem impoſuit: munijitque Beth-
sura oppidum, vt eo tanquam aggr. vti pos-
set contra conatus hostium. Quibus operibus
perfectis, vicinæ gentes moleſte facientes lu-
deorum vires reſuſcitari, per inſidias adocēn-
do multos oppreſſerunt: cum ^c quibus Iudas
amides

assidue bellum gerens conabatur eorum incur-
sationes compescere: quo tempore etiam Acta-
batiuum invadens multos Idumæos Esau post-
teros interfecit & depraedatus est: & principis
eorum Baanis filiorum castella, unde Iudæos
infestabant, vi capta cæcis propugnatoribus in-
cendit. Quibus perdomitis in Ammanitas ar-
ma transtulit, quorum numerosam manum Ti-
motheus duxabat, & his quoque devictis, la-
zorum eorum urbem expugnauit: abductisque
in captivitatem vxoribus eorum ac liberis, di-
reptam prius incendit, atque ita domum vi-
ctor reuerfus est. Sed quam primum vicina Hedio &
gentes sensere eius abitum, contractis copiis in
Galaditica regione finitimos Iudæos adgri-
sunt. at illi refugientes in castrum Dathemæ,
significabant Iudæ per nuncios & literas, quod
oppugnandi essent à Timotheo, rogantes vt se
huic periculo eriperet: & interim dum legit
has literas supervenerunt Galilæorum nuncios,
querentes se infestari à Ptolemaide, Tyro, Si-
done, & aliis finitimis populis.

Ann. mundi
3801. Ante
Christi nat.
163.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 12.

*Quomodo diuisis copiis, Simon Tyrios & Ptolemai-
densis, Iudas Ammanitas su-
peravit.*

CAP. XII.

a Simon he-
stibus in Ga-
lilæa victis

Iudas^a igitur prospiciens vitiorumque neces-
sitatibus, Simonem fratrem cum tribus sele-
ctorum millibus mittit auxilio Iudæis habitan-
tibus Galilæam: ipse^b assumpto Ionatha altero^b Iudas &
fratre cum octo militum millibus in Galaditi-
cam proficiscitur: quod supererat virum Iu-
dæ præsidio reliquit sub Iosepho Zachariæ du-
ce, & Azaria ducibus, quibus mandauit, vt tunc suppe-
abstinerent à pugna, tanqu岸per dum ipse ad eos venisset.

Iudæos ca-
pitulos libe-
rat.

Ionathas in
dau in oppi-
du Galadi-
nas ferunt.

Ann. mundi reuertetur. Simon igitur postquam in Galilæam
3801. Ante venit congressus cum hoste cœgit eum terga
Christi. natū vertere : & fugientem persecutus usque portas
161. Ptolemaidis, occidit circiter tria millia quibus
 spoliatis, receptos captiuos cum tota suppel-

a Barasa fratre Ionathæ triduum iter emensi, acce-
oppugnata pri sunt à Nabathæis pacificè : quorum indicio
& concre- compererunt, quòd multi ex ipsorum fratribus
mata. in extremo essent periculo obsessi ab hoste in
b Iudas ob- castellis & oppidis Galaditicis : monitque ut
seffu Iudæi properè illis succurrerent, per desertum illuc
in auxilium festinauerunt. In ^a eo itinere Barasam oppidum
uenit. oppugnare adorti, vi ceperunt: cæsisque ad vnū
 puberibus testæ, igni subiecto, concremauerūt.
 Cūque ^b interim nox appeteret, nihilominus
 Iudas iter continuauit usque castellū in quo Iu-
 dzos obsideri acceperat, quò cum mane perue-
 nisset, offendit hostē iam scalas & machinas ad-
 mouere moribus : insūoque tubicinis canere, &
 cohortatus suos, ut bonā ac fidēlem operā præ-
 starent periclitantibus fratribus, diuinis trifidiis
 copiis oppugnatores à tergo aggreditur. Timo-

c Timothei thei verò milites cognito Macrabzum ad-
milites vi- cuius virtutem & felicitatem ante suo pericu-
li. lo didicerant, sine mora cœperunt fugere : ex
 quibus ad octo millia cecidere, Iudæis acriter
 insequentibus. Inde ^d ad Mallen barbarorum

d Mallen urbem flexo itinere, eaque expugnata mates
 neci tradidit, & diuisis incendio sunt consum-

e Chaspoma pta. Eodem ^e impetu & Chaspoma & Bersa
 & Bersa. cum aliis Galaditicæ regionis oppidis euer-
 sæ sunt. Aliquanto ^f post Timotheus contradi-

f Timotheus ctum co- numerosis copiis, & inter cæteros auxiliares
 pias contra- conducta manu Arabum, trans torrentem ca-

ten, & à lu- strā posuit contra oppidum Rasam. ibi horta-
 da vincitur. tus est suos milites, ut strenuè pugnarent
 acce-

acerentque Iudeos à torrentis transitu. in hoc enim sitam victoriam, Iudæis futuris superlortibus si transire potuerint. Iudas autem audito, quòd Timotheus paratus esset ad ptealium propter contra eum duxit exercitum: traiecitque torrente adortus hostes, partim resistentes proftravit, partim in fugam compulit, armis etiam passim abiectis. horum nonnulli celeritate pedum salutem consecuti sunt, quidam verò in sanum quod Carnain dicunt refugientes, tutos se ibi fore sperauerunt. At Iudas & oppidum id occupauit, & incenso templo hostium alios flammis, alios ferro perdidit. His a rebus feliciter gestis, & contractis è tota regione Galaditica Iudæis, vnà cum vxoribus & liberis ac facultatibus in Iudæam eos traducebat. In b co. itinere cum venisset ad Ephronem oppidum, per quod necessario transeundum erat, nisi terrorum reuerentia mallet, missus ad oppidanos rogans, vt patefacerent sibi transitum. nam obstructis portis viam interruerant. quod cum ab Ephronitis impetrate non posset, cohortatus suos, corona oppugnauit mœnia: & diem ac noctem ibi remoratus: cepit oppidum: occisisque omnibus maribus per incensi cineres traduxit exercitum. tantus autem erat occisorum numerus, vt in transgundo c. clauda essent cadauera. Traiecto dein de Iordane in magnum campum veniunt, quòd dem è Iudæa sita est Bethsana. Græcis dicta Seythopolis. inde in Iudæam regressum est hilariter, canente hymno. nos & victoriale carmen multitudine votiuasque hostias mactarunt pro incolumitate exercitus: quandoquidem post tot conflictus, ne vnus quidem è Iudæis desideratus est. Inter ea è Iosephus Zachariæ filius & Azarias duces, qui profecto Simone in Gallæam contra Ptoemaidenses, Iuda verò & Ionatha fratre in tunc.

An mundi
3801.
Ante Chri.
nam 163.

a Iudæi è regione Galaditica in Iudæam traduci.
b Ephron oppidum expugnatum.
c Mira Maccabæi victoria, ubi post multos conflictus vnus quidem è Iudæis desideratus est.
d Iosephus & Azarias è Gorgia ubi, ad duos milia militum amittunt.

Anno mō.
3801. Ante
Christum
nat. 63.

Galaditicam, praesidio Iudææ relictæ fuerant: volentes & ipsi aliquo memorabili facinore parare sibi gloriam, ad Iamniam venerunt. Vbi armis excepti à Gorgia eius loci praeside, amiserunt ad duo millia militum: nec prius desisterunt fugere quàm in Iudææ finibus, hæc autem cladis merito illis accidit, ob contemptum Iudææ mandatum, qui interdixerat, ne se absente manus cum hoste conferrent: nam hoc quoque Iudææ providentiâ commendat, quod intellexit non impunè fore, si à mandatis discesserint. Iudas autem & fratres eius continuabant bellum contra Idumæos, vrgentes eos vndique expugnatæque Chebrone munitiones eius diruerunt & turres cremaverunt suppositis ignibus, persuasitque agris hostium, euerterunt etiam Marissam oppidum. inde Azotum delati eodem impetu, expugnata ea quoque ac direpta, omnes ditati præda reuersi sunt in Iudæam victores & incolumes.

a Chebrō &
Marissa ex
pugnata.
Hedio &
Rufinus
cap. 13.

1. Marc. 6.
b Antiochus Diana

Antiochi Epiphanis apud Persas interitus.

CAP. XIII.

templū spe-
liare velus,
Elymaida
mouet, &
turpiter in-
de se Babylo-
nē recipit.

c Antiochus
Epiphanes
curu impli-
citus, mor-
bum contrahit.

Eodem tempore Antiochus Rex superlori-
res sui regni provincias obsequendo, audiuit ef-
se in Perside urbem predignitum Elymaida nomi-
ne, & in ea templum Dianæ opulentum, resectū
omne genus donariis: scuta etiam ac thoraces
ibi asseruari, quondam relictos ab Alexandro
Philippi filio, Rege Macedonum. Motus igitur
hac fama, admoto exercitu expugnare coactus
est. His verò qui inerant nec aduentu eius nec
oppugnatione territis, sed fortiter resistenibus,
spe sua frustratus est. non contenti enim repulsi
se illum à moribus, recedentem etiam perse-
cuti sunt, ita ut plurimis desideratis fugientis
more Babyloem se reciperet. Quam eladem

cum

cum agrè ferret, nouus insuper accessit nuncius de profligatis, quos ad Iudaicum bellum reliquerat, d. i. cibis deque Iudæorum in dies crescente potentia. Accedente igitur alia super aliam cura, impar solitudini morbum sibi contraxit: quo magis ac magis inualecente, intelligens adesse fatale tempus, amicos conuocat: eisque & vim morbi & causam indicat: nimirum quòd pœnas ob afflictam Iudæorum gentem lueret, atque ob spoliatum sacrilegio templum, & contemnum celestis numinis. arque his dictis exhalauit animam. Quamobrem ^a demiror Polybium Megalopolitanum, qui, vir alioqui probus, ait hunc Antiochum petiisse, quod conatus sit Dianæ templi thesauros ac donaria diripere. voluisse enim tantum, ac non etiam perfecisse sacrilegium, non videtur res digna supplicio quòd si hæc causa Polybio digna videtur, cur Antiochus deberet capite pœnas persolvere. multò verisimilius est ob exhaustum sacrilegiis Hierosolymitanum templum acceleratum esse eius interitum. Si quis tamen magis probat Polybij sententiam, cum eo nunc non libet contendere.

Antiochum Eupator profligat Iudæorum exercitu Iudam in templo obfides.

CAP. XIII.

Cæterum ^b Antiochus priusquam extremum suum diem obiret, agnitum ad se vnum ex purpuratis suis amicis Philippum gubernatorem regni constituit, traditque ei diademate regiam stola & annulo, iussit hæc Antiocho filio suo perlata reddere, multum obestans ut educationis curam haberet, & regnum ei seruaret vsque dum per ætatem ipse administrationi fieret idoneus. De sanctus est autem Antiochus anno

An. mundi 3802. Antiochus christi. nat. 162.

a Polyb. M. d. galop. de caus. sa. mortis Antiochi.

b Antiochus Philippum regni gubernatorem constituit, eique Antiochi filium tradidit. Hæd'o & Ruffinus Cap. 14.

Ann. mundi centesimo quadragesimo nono. Lyfias autem
3802. Ant. posteaquam populo indicavit Regis obitum, fi-
Christ. nat. lium eius Antiochū sub sua tutela tum posuit
 362. Regem constituit. imposito illi Eupatoris co-
 gnomine. Inter ea^b qui Hierosolymitanæ arcis

a Lyfias An præsidium tenebant Macedones cum Iudæorū
s. echi. filiu perfugis multa Iudæis inferebant incommoda.
Regē cōsti- Excurrentes enim in eos qui factorū causa tē-
tu r. e. q. E plum adibant, conficiebant eos non magno ne-
gatoris co- gocio, quod æx ipsi templo esset supra vertice.
gnomen im- Quamobrem^c Iudas necesse habuit, oppugnare
ponit. id præsidium, aduocatis ad id totius populi vi-
 ribus. Annus autē is agebatur centesimus quin-

b Macedo- quagesimus, ex quo primum ad Seleucū impe-
nes in arce ritum earum regionum peruenerat. Fabricatis
multa In igitur machinis & exstructis aggeribus, totus in
deus incom- cumbebat huic operi. multi^d tamen perfugarū
moda infe- noctu elapsi, adiunctis sibi similibus impiis ve-
runt. nerunt ad Antiochum, postulantes ne se in ex-

c Iudas Mac- temū periculum à suis tribulibus redactos de-
chabans ar- spiceret: maxime cum patris ipsius autorita-
tem oppo- tem secuti in eam necessitatem adducti sint, dē
gnat. malent patrios ritus quam regis mandata con-
a Perfuga temnere. Nunc verò periculum esse ne Iudas

Iudas in ar- arcē cū præsidio vi capiat, nisi ipse mature suis
ce ab An- opem afferat. His auditis Antiochus puer iras-
chio anx- tus est, accessitq. amicis & ducibus, iussit eos
lium peris. mercenarium parare militem, & per totam suā
 ditionem delectus habere: ita vi breui consē-
 dus sit exercitus peditum circiter centum mil-
 lium, equitum verò viginti millia, atque insuper
 duo & triginta elephantī. Cum his copiis e-
 gressus est Antiochia, commissa Lyfiæ admini-
 stratione vniuersi exercitus: & progressus vsq.
 Idumæam, inde ascendit ad oppidum Bethsa-
 ra, benè munitum & expugnatum nō facile. Beth-
 saram autem fortiter relictis, & ad motas
 machinas

machinas per excursiones igne concremātibz,
multum temporis contritum est in hoc obsidio.
Iudas autē cognito Regis aduentu, omīssa op-
pugnatione Regi cum copiis obuiam profectus
castra posuit circa fauces quādam dictas Bethza-
charia, distitas ab hoste septuaginta stadiis. At
Rex relicto Bethsuris, exercitum duxit ad eas
fauces vbi Iudas castra metauerat: & quamprī-
mum dies illuxit, aciem ceu pugnaturus iussit
ire compositam. Cūque non posset elephan-
tos explicare per aciei latitudinem propter loco-
rum angustias, iussit vt vnus post alium incede-
ret, attributis, qui stiparent singulos, mille pedi-
tibus & equitibus quingentis. Beluis autem im-
posita erant celsa propugnacula instructa sagit-
tariis. reliquum autem exercitum ab vtroq; la-
tere iussit montes ascendere, praepositis ex ami-
corum cohorte ducibus, atque ita sublatō mili-
tati clamore hostem aggreditur, micans aureis
& zreis clypeis, ita vt fulgore eorum corusca-
rent omnia. clamore autem reboabat quicquid
erat in circuitu montium. nec tamen Iudas tālī
aspectu est territus, sed exceptio fortiter impetu
hostium, circiter D C. ex eis occidit, qui primi
ad manus veniant. Ceterū b Eleazarus eius
frater, quem Aurānem vocabāt, conspicatus ex-
cellētem elephantum ornatum phaleris regijs,
& tantū in eo Regem inuehi, vasto animo in eū
fecit impetum, & occisis multis priusquam ad
eum penetraret, ceteris verō metu cedentibus,
succedens sub eius ventrem confodit beluam,
& ipse simul pondere eius illabentis oppressus
est: atque ita non tamen inultus interitū genero-
re inter acervos hostilium cadauerum. Iudas au-
tem animaduertens hostem tanto superiorem
numero, Hierosolyma se recepit, volens aret-
erum oppugnatione aggredi. Antiochus verō

An. mundi
3803.

Ante Chri.
nat. 161.

a Iudas cum
copiis ad
Bethzacharia Regi ob-
uiam profi-
ciscitur.

b Eleazarus
Iuda frater
elephantem
occidit.

c Iudas Hie-
rosolyma se
recepit, cum
que sequitur
Antiochus.

An. mundi
3803.

Ante Chri.
nat. 161.

a Bethsura
se deditionē
faciunt.

b Templum
Hierosolym.
obseffum.

c Antiochus
cognito,
quod Philip-
pus usurpa-
ss sibi regno
adventaret
d Perside, ob
sidione solu-
ta illi occur-
rit.

parte exercitus missa ad oppugnanda Bethsura,
cum reliquo venit Hierosolyma. Bethsurita a
territi apparatu regio, maxime cum commearus
eos deficeret, deditionem fecerunt, pacti prius
ut hostis à se iniuriam omnem absterneat: quod
quidem à Rege non nisi salute tenus servatam
est: alioqui nudis eiectis oppidanis, suorum pre-
sidium ibi constituit. Sed b apud Hierosolyma
per multum tempus cum tenuit templi ob-
sidio, quod fortiter à ludzis defensum est. nullam e-
nim eis Rex tentavit machinam, quam non illi
contrariis machinationibus eluderent. tantum
laborabant victus penuria, quod fructus vete-
res absumperant, & annus inciderat septimus,
per quem fructus non colliguntur, quod cum
cessare ab agricultura lex nostra iubeat, nec per-
mittat tibi vel arare terram vel serere. quo factū
est ut multi se clam subducerent propter ino-
piam, ut penes paucos templi tutela remanse-
rit. Ceterum, c Rex & Lysias imperator cognito,
quod Philippus usurpato sibi regno advenaret
d Perside deceuerant soluta obsidione illi oc-
currere, celantes tamen quantum fieri poterat
i. l. consilium, iam militem quam duces reliquos.
Quapropter dissimulato adventu Philippi, iussit
Rex Lysiam vi alloqueretur duces & milites, di-
cens oppugnationem eam non esse modici tem-
poris, quod locus esset munitissimus, & commea-
tus eos iam deficerent, & avocarent multa re-
gni negotia quæ opus esset Regem compone-
re. Itaque prastare fœdus & amicitiam cum hac
gente facere, & sinere eos vii patris legibus, qui-
bus privari se non iustinentes rebellaverant,
atque ita redituros esse in suam quemque pa-
triam. Quæ sententia per Lysiam apud exerci-
tum exposita, communi omnium suffragio com-
probata est.

Antiochus

*Antiochus omiffa oppugnatione, cum Iudæa fedus
facit & amicitiam.*

CAP. XV.

*Ann. mōdi
3803. Antiochus
Christ. nat.
161.*

TUO Rex misso caduceatore pacem Iudæ ac
ceteris obiectis denunciat, libertatēque vi
uendi legibus. Ili a verò libenter hæc audien- *a Antiochus*
tes, accepta in hoc fide & iureiurando interposi *cū Iudæa*
to, exierunt è templo. At b Antiochus cū in *duo facit.*
gressus vidisset locum egregiè munitum, viola- *b Antiochus*
to sacramento iussit suum exercitum, vt solo x- *- murum quo*
quaret murum quo templum septum fuerat: & *templum se-*
hoc facto reuersus est Antiochiam, ducens prum *erat,*
secum Oniam Pontificem, qui Menelaus dice *solo aquat.*
batur alio nomine. Lysias enim Regi consuluit
vt eum interficeret: si vellet Iudæos quiescere,
& ipse liber esse ab eorum molestationibus.
hunc enim esse malorum omnium autorem
& principium, qui persuassisset eius patri, vt *c Onias Pon*
Iudæos ab institutis patris deficere cogeret. *tifex, qui &*
Rex c igitur Menelaum missum in Beroam *Menelaus,*
Syriz neauit, post exactum in Pontificatu de *a Rege ab-*
cennium, hominem malum & impium, qui vt *ducitur.*
sibi Principatum adstrueret, totam gentem a *d Alcimus*
religione dehincere compulit, ei successit in Pon *suo lacimus*
tificatum d Alcimus, lacimus alio dictus nomine. *Pontifex.*
Ceterum e Antiochus cū offendisset Philip- *e Philippus*
pum iam occupasse tyrannidem, bello victum & *ab Antiocho*
in potestatem suam redactum affecit supplicio. *supplicio af-*
Filius f autem Pontificis Onias, quem diximus *fectus.*
orbæum parte adhuc puerum, videns quod Rex *f Onias Pon*
Iudæis & ipsius patruo sacerdoti Alcimo de- *tifi: u filius*
disset nihil pertinenti ad cognationem Pontifi *in Egypto*
cum, Lysia suadente vt transferret eum hono- *templū Hie*
rem in aliam familiam, fugit ad Egypti Regem *rosolymsa-*
Ptolemæum: apud quem & vxorem eius Cleo- *no simile en-*
patram in pretio habitus, impetrauit ab eis *truit.*

An. mundi
3804.
An. e Chri-
stum nat.
160.

locum in parte & ura Heliopolitana, in quo tem-
plum Hierosolymitano simile extrueret, de
quo aliàs dicemus tempestivius.

*Bacchides Demetrii Dux cum exercitu contra
Iudas missus, in seculo negotio ad suum*

Regem revertitur.

CAP. XVI

Medio &
Ruffinus
cap. 15.
a Demetrii Tripo-
litani alijque
Syriae urbes
occupat, &
Antiochum
& Lyfiam
necat.
b Alcimus
Pontifex cum
perfugis Iu-
dam apud
Demetrium
accusat.

EOrdem a tempore Demetrius Seleuci filius à
Roma profugus Tripolim occupat in Syria
assumptoq. diademate, & contractis quoquoque
potuit militibus mercenariis regnum inuadit
cúmque certatim ad eum populi deficerent ex-
cipientes eum obuiis manibus, etiam Antiochum
Regem & Lyfiam comprehensos viuos ad eum
perduxerunt: qui mox iussu Demetrii necati sunt
post exactum regni Antiochi annum alterum,
sicut & in aliis commentariis diximus. Ad hoc
nouum Regem confluxerunt multi Iudæorum ob
impietatem profugi, & cum eis Alcimus Ponti-
fex: accusabantque totam gentem, præcipuè Iu-
dam cūfratribus, quòd post interfectos omnes
amicos & fauores Regis, se quoque ei cecissent è
patria, metu coactos solum venire: postulabant
que ut ex amicis quempiam cōmitteret, qui co-
gnosceret quanta per Iudam patrata fuerint.
at ille iratus mittit eò Bacchidem amicū Re-
gis Antiochi Epiphanis, virum strenuum cui tū
Mesopotamiæ præfectura credita fuerat: & com-
mendato illi Alcimo, traditoque exercitu, iubet
ut Iudæam & eum sequentes interfectione do-
leat. Ille profectus Antiochia, cum h. a. copiis
postquam peruenit in Iudæam, misit ad Iudam
& fratres inuitans eos ad pacem & amicitiam. Vole-
bat enim dolo eò circumuenire. Sed ille noluit
eise credere, quòd videret adesse exercitum,
quem putabat adductū bellipotius quam pacis
gentia.

gratia. Quidam tamen de populo credentes his
 quæ Bacchides per præconem denunciauerat, &
 nihil sibi timētes ab Alcimo propter cōmunem
 patriam, ad eos se contulerunt. & accepto ab v-
 troque iureiurando, nihil malise passuros nec se
 nec eiusdem factionis homines, eorum fidei se
 commiserunt. Bacchides autem non seruata fi-
 de sexaginta interfectis ex eo numeto: ceteros
 cautiōres iam factos deseruit, quod minus ad eū
 accederent, itaque amoto exercitu à Hierosoly-
 mis postquā peruenit ad vicū Bethzetho, cōpre-
 hendit multos perfugas, & quosdam ē populo,
 & occisis omnibus iussit eius religionis homi-
 nes parere Alcimo, ad cuius præsidium relicta
 sub eo parte exercitus, Antiochiā ad Regē De-
 metrium reuersus est. Alcimus autē volens Prin-
 cipatū sibi constabilem, & intelligens ad hanc
 rem opus esse populariū beneuolentia, comiter
 ac blandē appellabat omnes, & loquendo singu-
 lis ad gratiam, breui numerosam manū adiun-
 xit ad priorem quā antē habuerat. horū ple-
 ri que erant impij & profugi, quorū opera & mi-
 nisteriis vīdendo regionem obibat, occidens eos
 qui erant Iudæ partiū, quotquot in suam pote-
 statem redigere poterat. At Iudas animaduertens
 tantopere creuisse ipsius potentia, & mul-
 tos probos ac pios homines extinctos eius vi-
 lentia, ipse quoque obibat regionē, interficiens
 quotquot in manus eius venirent studiosi Al-
 cimi. Qui se videns se viribus imparem, quod pos-
 set diutius resistere, decreuit configere ad an-
 tium & opes Regis Demetrii. Profectus igitur
 Antiochiam sollicitabat contra Iudam illius ani-
 mum, accusans quoddā plurimas ab eo passus es-
 set iniurias, plures etiam passurus, nisi maturē
 missio illuc exercitū, vir audax & facinorosus
 pœnas debitas lueret.

An. mundi
 3804.
 Ante Christi
 nat. 160.

Bacchi-
 des multos
 suos
 interfecit.
 Bacchi-
 des magnū
 tyrannidem
 in Bethz-
 etho exercet.

Alcimus
 popularem
 auram sibi
 concilians,
 eos qui sunt
 Iudæ partiū
 occidit.
 Iudas Al-
 cimi poten-
 tia resistit.
 Alcimus
 Iudam apud
 Demetrium
 accusat.

An. mundi Nicanor post Bacchidem dux contra Iudam missus,
3804. und cum universo exercitu in Ierusalem
Anno Chri- pergit.
stus nat.

CAP. XVII.

160.

Hedio & Demetrius² verò ne suis quidem rebus tutis
Ruffinus existimans, quia Iudæ vitæ augeri sineet,
Cap. 16. Nicanorem mittit, amicorum carissimum li-
 mul & fidissimum: qui etiam à Roma fugienti co-

1. Mach. 7. mes fuerat: attributūque quantum satis contra
Demetrius Iudam putabat exercitū, iussit nemini parcende
Nicanorem cum ea gente bellum gerere. Is profectus Hiero-
contra Iudam solyma, & septimū dissimulans hostem, decre-
mittit. vitis.

Nicanor aiebat enim nihil esse causæ cur belli subire de-
hostis dissi- berent aieam paratum se illi canere iurare, in-
mulans, do- do sanctissimo, si quid fortè periculi metuat. Is
in Iudam in- hoc enim tantum se venisse cum amicorū comi-
tercipere co- tatum, ut mentem sui Regis ei notam faceret,
mittit. quā propensus sit in favorem Lucii generis

hac legatione persuasus fratres, nihil amplius ho-
 stile suspicari, data vicissim & accepta fide ex-
 ceperunt eum hospitaliter cum toto exercitu.
 Cūque post primam salutationem colloque-
 retur cum Iudæ familiariter, signum quoddam
 suis dedit ut eum comprehenderent. Ille maturè
 intellectis insidiis properè ad suos refugit: & de
 recto iam dolor ad apertam vim viroq. se vertit.
 Commissio deinde prælio propè vicum Caphar
 salamam, inferior inde discedens Iudas in Hiero-
 solymitanā arcem compulsus est. Reuerenti

Nicanor populo² inde præter templum Nicanori sacerdotes facti
populo Iudam sibi sunt obulam, ostentantes victimas, quas se dice-
Iudam tradere, se bant oblaturos Deo pro salute Regis Demetrii.
templum a- ac Nicanor ne à conviciis quidem in Deū tem-
templum perans, miratus est nisi populus Iudam sibi tra-
templum deret, brevi se reuersurum, & in templum i-
templum psum

plum sœniturum, ita ut ad solū vsque id diruat. atque cum his minis reliquit Hierosolyma. at sacerdotes tali denunciatione mœsti, cum lacrymis Deo supplicauerunt, ut saceratam sibi ædem vñ cum suis tutoribus tutaretur ab hostium iniuria. Nicanor verò egressus Hierosolyma castris locum opianis apud vicum Bethoron, vbi se cum eo coniunxit alia manus recens tum è Syria veniens. Iudas quoque castra posuit ad alium vicum nomine Adaso, triginta modò stadiis distans ab hostibus, habens circa se non plus mille m. litū. hos cohortatus ne terreamur hostium multitudine, néve cogitent cū quàm multis decernerent, sed quales ipsi & pro qualibus præmiis contenderent, iussit forti animo hostem aggredi & pugnam capessere. itaque edicto acti certamine, multi ceciderunt ex hostibus, & inter ceteros Nicanor & duces & milites strenui persunctus officio. quo iacente, ne cetera quidem acies substitit amplius, sed amissoduce venerunt terga, arma iactantes, quod expediri fugerent. Iudas verò impigrè cum suis persequens sœniebat cædibus: & tuba significabat vicinis oppidis & vicis victoriam: unòq; vndeque arma profluentes prostratis inconditè ruentibus occurrebant infestis gladiis, ita ut ne vnus quidem incolumis euaserit ex nouè millibus: tot enim in vniuersum fuerant. Ea victoria contigit decima tertia die mensis ^bAdar, ut nostri nominant, qui Macedonibus dystrus dicunt: æque die festiuitatem nostri per singulos annos renouant ob rei prosperè gestæ memoriam. Post eam victoriam aliquantisper quieuit Iudæorum gens à continuis conflictationibus, pacis ocio perfruens, donec iterum in eadem seculata est discrimina. Alcimo autem Dositheolentū demoliri veterem adyti parietem, Gan-

An. mundi
3804. Anno
Chr. H. nat.
160.

^a Nicanorē
& copias
Iudas infu-
gam vertit.

^b Adar, Mes-
sus.

*An mundi
380 4. Ann
Chriſt. natū.
3160.*

*a Alcimus
Pontifex
mortuus.
Hedio &
Ruffinus
Cap. 17.*

*1. Mac. 8.
b Iudaſa
dus facit cū
Romanis.*

*c Senatus-
conſultū Re
manerem,
de ſocietate
& amicitia
Iudaeorum.*

etorum varum ædificium, morbus diuinus inſi-
ctus est, per^a quem repente voce priuatus in ter-
ram procidit, & cruciatus non paucis diebus mi-
serè perit, post exactum in Sacerdotio quadriue-
nium: quo de functo Pontificatum populus com-
munibus suffragiis Iudæ tradidit. Qui quoniam
multa audierat de Romanæ potentia, quòd de-
uictis Gallis & Hispanis ac Carthagineſibus
Græciam quoque subegerint, & Reges Persicum,
Philippum, magnūque Antiochum perdo-
muerint: deorū conciliare sibi eorū amicitia.
Missis b igitur in hoc Romam duobus ex ami-
corum numero, Eupolemo Ioannis & Iasone
Eleazari filio, rogauit, vt in societatem reciperetur
& amicitiam, & vt Demetrio scriberent, ne
post hæc Iudæos bello laceraret. Hanc legatio-
nem Senatus admittit: & auditis eorum postulatis
amicitiam annuit. moxque Senatusconsultū
de ea re factum inſcriptum æreis tabulis relata
est in Capitoliū, cuius exemplar in Iudæam mis-
sum est. erat c autem Senatusconsultum de so-
cietate & amicitia Iudæorum huiusmodi. Ne
qui Romanæ ditionis cum Iudæis bellum gerere
liceat, neque præbere hostibus eorum tritum,
aut naues, aut pecuniam, vtque si quis Iudæos
inuat: Romani succurrant pro viribus: & vi-
cissim si quis Romanos bello impetat, Iudæi cō-
tra eum sint auxilio. Quod si Iudæi velint in hoc
fœdere addi aliquid aut detrahi, id oportere fie-
ri de communi populi Romani sententia: idque
ita demum ratum fore. Scriptum est hoc Sena-
tusconsultum per Eupolemum Ioannis filium,
& Iasonem Eleazari, sub Pontifice Iuda, & duce
Simone fratre ipsius. Atque hoc fuit primum
inter Romanos & Iudæos fœdus societatis ac a-
mitiæ.

Bacchidis deus missi contra Iudam victoria.

CAP. XVIII.

*An. mundi
3804.**Ante Chri.
nat. 160.**Hedio &
Ruffinus
Cap. 11.**1 Mac. 9.**a Bacchidē
Demetriū**cum copijs in**Iudāā mis-**it.**b Bacchides**cum viginti**duobus milli-**bus militum**occur-**rit.**c Iudas pa-**u-**numerofum**exercitū ag-**gredi con-**stat.**d Bacchides**ac: em in-**fruit, & cū**Iudāā signa**& confert.*

Demetrius autem accepto nuncio cladis Nicaporis & exercitus, rursus Bacchidem in Iudam misit cum aliis copiis: qui ex Antiochia profectus in Iudam ad Arbela oppidum Galilææ castra posuit: & expugnatis illis speluncis ad quas magnus hominum numerus confugerat, properabat inde Hierosolyma, & cognito quod Iudas in Berzetho vico suum contineret militem, rapim contra eum duxit pedium viginti, equitum verò duo millia, cum Iudas non plus haberet quàm mille milites, ex his quidam terribi multitudine Bacchidis militum desertis castris diffugerunt, ita ut octingenti tantum reliqui fuerint. Iudas autem quamvis imminente iam hoste destitueretur milite, tamen quia non erat unde delectum in supplementum faceret Iuda, maxime in tali temporis angustia, decrevit cum octingentis illis Bacchidem aggredi, & cohortatus ut generosè subirent pericula iussit eos prodire in aciem, quibus consulentibus, ut tunc se in tutum reciperet, cum sit tanto inferior & numero & viribus, ac mox maioribus copiis hostem inuaderet. Absit, inquit, ut me terga obvertentem hostibus sol aspiciat, nam etiam si mori nunc oporteat, nunquam tot res hæcenus egregiè gestas, tantamque virtute partam gloriā ignominiosa fuga maculaturus sum. Atque ita suorum reliquias cohortatus persuasit, ut intrepidè expectarent consuetum hostium,

Quomodo Iudas praelio victus occubuerit.

CAP. XIX.

Intra d Bacchides productis extra castra copijs intrucebat aciem, equitum alas hinc & confert.

An. mundi
3804.
Ante Chr.
m. 150.

Inde in utroque cornu collocans, in fronte le-
uem armaturam & sagittarios, & post hos ro-
bur phalangis Macedonicæ, ipse in dextro cor-
nu locum sibi optavit. Sic instructa acie postquã
venit in conspectũ hostiũ, iussit signa canere, &
milite cum clamore eos inuadere. dem & Iudas
fecit collatisque signis certatum est utriusque a-
riter: donec vergente iam sole Iudas animaduer-
rens Bacchidem cum robore militum pugnam
in dextro cornu cingere cum audacissima manu
a Iudas ho- iuvenum in eum irruit Peritptique a phalan-
stium Thala- ge penetrauit in mediam aciem: & impulsis in
gem peritum fugam aduersariis persecutus est eos usque mœ-
piti, quosdã tem qui Aza dicitur. id conspicati qui sinistram
trucidat, i. cornu tenebant, à tergo adorti Iudam circum-
pse circum- ueniunt, qui videns nullam superesse effugium
mentus vul- vrgentibus circumquaque hostibus: in vestigio
nratum & cum suis constitit, & cæsis hostium plurimis læs
interficatur. situdine magis quàm vulneribus confectus ceci-
dit non inultus, ad priora præclara facinora ex-
tremo hoc mortis decore addito. quo prostra-
to non habentes amplius quem sequerentur
milites orbati tanto imperatore, tũ demum in

b Iudas in fugam effusi sunt. Simon autem & Iona has fra-
Modim se- tres inducis factis recepto Iudæ cadaverem, dela-
pultus. tũ in Modim vicũ magnifico funere intulerunt
monumento patrio & publico lucu per al quã
multos dies honorauerunt eius memoriã. Hic
finis fuit Iudæ viri generosissimi & bellicosissi-
mi, qui memor mandatorum Matthiæ patris mal-
lum vnquam pro libertate popularium d. fugit
aut laborem aut periculum. quapropter meriti
virtutis sempiternam post se reliquit gloriam, li-
berata è Macedonum seruitute patria, & per triẽ-
nium antec obitum administrato Pontificati sa-
cerdotio.

SUMMA CAPITVM LIBRI XIII.

ANTIQUITATVM

Iudaicarum.

- I. *Jonathas defuncto fratri suo Iuda in principatu succedit.*
- II. *Jonathas festum bello Bacchidem compellit inito cum Iudaeis fœdere exercitum abducere.*
- III. *Alexander filius Antiochi Epiphanis Regem Demetrium bello aggreditur.*
- IIII. *Demetrius missa legatione ad Jonatham multo muneribus eum ad amicitiam suam pertrahit.*
- V. *Alexander maioribus quàm Demetrius sollicitationibus & delato Pontificatu Jonatham in partes suas traducit.*
- VI. *De templo Dei ab Onia adificato.*
- VII. *Quod Alexander post mortem Demetrii Jonatham in summo honore habuit.*
- VIII. *Demetrius Demetrii filius decessu Alexandro & occupato regno in fœdus & amicitiam Jonatham recepit.*
- IX. *Tryphon Apamensis post decessum Demetrii Antiocho Alexandri filio regnum asserit, recepto in amicitiam Jonatha.*
- X. *Demetrio à Parthis capto Tryphon fœdus violat, & Jonatha deo capto atque interfecto Simoni eius fratri bellum inferit.*
- XI. *Quod Simoni Iudearum gens & Pontificatum simul & copiarum imperium detulit.*

- XII. Simon Tryphonem in Dora compulsum oppugnat, imo cum Antiocho cui prius cognomen erat foderet.
- XIII. Bello inter Antiochum & Simmem orto Candel, aus dux regius à terra profugatur.
- XIV. Quod Simon à genere suo Ptolemæ in convivio per dolum occisus est.
- XV. Quomodo frustrari Ptolemæ comitibus Hyrcanus principatu potitus est.
- XVI. Quod Antiochus cognomento Pius, dullo contra Hyrcanum exercitu, placatus 300. talentis sedus cum eo ingit.
- XVII. Hyrcani expeditio in Syriam.
- XVIII. Quod Antiochus Cyrenæus Samaritis auxilium ferens viñtus aufugit.
- XIX. Aristolulus primus sibi Diadema impetit.
- XX. Alexandri Iudaorum Regis res gesta.
- XXI. Ptolemæ Lathuri de Alexandro victoria.
- XXII. Demetrius Eucerus Alexandriam pralio vñctum superat.
- XXIII. Antiochi Dionysi in Iudæam expeditio.
- XXIV. Alexandro mortuo vñx Alexandra in regnum succedit.

Ionathas defuncto fratri suo Iudæ in principatu succedit.

CAP. L

VEMADMODVM libertatem à Macedonibus oppressam populus Iudæorū denud receperit, & quo pacto dux & propugnator eorū Iudas post multa exhausta certamina postremo pralio fuerit occisus, in præcedenti libro satis declaravimus. Post eius obitum quotquot Iudæorum à pietate desciverant, resumptis animis infestabant

a Iudæi à
profugis &
penuria con
si Macedo
non solutio
i Ne aduñ
ant.

infestabant reliques populares : ita vt acceden-
 te etiam fame, quæ tum fortè regionem eam
 totam occupauerat, multi non ferentes gemitum
 infortunium, hinc à penuria, inde ab
 aduersariis ingruens, coacti sint adiungere se sa-
 ctioni Macedonicæ Bacchides autem conuoca-
 tis ad se Iudæorum desertoribus, qui religioni
 patriæ profanos ritus prætulerant, his admini-
 strationem regionis commisit: qui comprehen-
 sis Iudæ amicis & fautoribus, Bacchidi eos tradi-
 derunt, & is totos primùm cruciatûsq. ad libi-
 tum, postremò omnes ad vnũ enecabat. In hac ^a Bacchides
 tanta calamitate constituti Iudæi, quantam post Iudæ fauto
 captiuitatem Babylonicam nunquam experti res interfi-
 fuerant, quotquot erant reliqui ex Iudæ sociis, ci-
 verit gentis interitum adiunxit Ionathan eius
 fratrem : rogabântq. vt germani æmulus fieret,
 qui ad extremum halitum libertatem propu-
 gnâs præclaris conatibus sit immortalis: nec si-
 neret totam gentem sine præside venire in ex-
 are mû salutis periculum. Tum Ionathas paratû
 se vel ad mortem obrulit pro tutela populi, &
 visus indignus qui Iudæ fratri suo succederet, cõ ^b Ionathas
 munibus Iudæorum suffragiis administrandæ Iudæ fratri
 militiæ præfectus est. Quo comperto Bacchides cõmunibus
 veritus æ Ionathas quoque multû negotiorû Iudæorum
 exhibeat Regi & Macedonibus, quemadmo-
 dam antè Iudas fecerat, decreuit cum dolo tol-
 lere. sed hoc eius propositum nec ipsum nec Si ^c Bacchides
 monem fratris latuit, quomobrem maturè mo-
 niri assumpta sociorum manu in desertum vr-
 bi vicinam celeriter refugerunt: & cum venis-
 sent ad aquam quæ dicitur lacus Alphas, ibi mo-
 rabantur. Porro ^d Bacchides sentiens eos timere ^d Bacchides
 & in desertis illis latitare, duxit contra eos om-
 nes suas copias, & positis ultra Iordanem castris tra-
 uersum Ionathâ
 consuetudinem illius militem respicebat. Ionathas ducio.

An. mundi
 3805. Ante
 Christ. nat.
 159.

Anno mian
di 3805.

ante Christ.
nat. 153.

a Iohannes in
dafrater ab
Amaraifi-
liu interfe-
ctus.

b Baachides
Ionath on

Sal batha
aggreditur,

& duo mil-
lia milium

amittit.

c Hierosoly-
mitana arce
munita.

autem cognito illius aduentu, misit fratrem suū
Iohannem Gaddim ad Nabathæos Arabas, ut
pud eos impedimenta deponeret, donec armis-
cum Baachide decerneret. erāt enim amici, sed
in itinere inuasērunt eum Medabenes Amari-
zī, filij direptisque impedimentis & quicquid se-
cum deferēbat, comprehensum in: effecerant
cum omnibus sociis: cuius facinoris paulo post
pœnas dederunt eius fratribus, sicut suo loco di-
cetur. Baachides autem cognito quoddam Ionathas
castra haberet in Iordanis palæstribus, sabbat-
ho illum aggressus est ratus non repugnatur-
um propter religionem diei. at ille cohortatus
socios, & ostenso periculo quod, nisi viri esset,
non possent evadere, clausi à tergo amne, à
fronte hostibus: vniq; Deo factis pro victoriā,
impigrè hostem aggreditur, & prostratis non
paucis, videns ipsum Baachidem in se ruere, fe-
rire eum conatus est. sed cum ille caute iectum
declinasset, Ionathas cum sociis desiliētes co-
miserunt se flumini, & in oppositam ripam en-
sarunt, hostib. non ausis trahere, sed ad Hiero-
solymitanam arcem reuertentibus, desideratis
ex earum numero ferme duobus millibus. post
eum confictum Macedo communivit aliquot
oppida, Hierichuntē, Emauntē, Betheron,
Bethellam, Thamnatham, Pharathonem, To-
choam, Gazara, additis moenibus & turribus, ut
impositis in eas prædiis, res Iudæorū inde infe-
staret excursionibus: sed nihil ex quē, ut Hiero-
solymitanam arcem munit, in quā acceptos à
Iudæorum primariis filios obſides inclouit, ut
ibi custodirentur. Eodem tempore nūciatum
est Ionathæ & Simoni fratribus, quoddam Amari-
zī celebraturi essent nuptias, & adducturi
sponsam ab oppido Gabatha, filiam illustri ca-
lisdam inter Arabas: eamq; puellam tradenda-

dam cum pompa sumptuosa & splendida. Fratres
autem existimantes opportunissimum ad vin-
dictam tempus sibi oblatum, & facile viros se-
iniuriam fratri illatam, versus Medabam pro-
perauerunt, & insidiis in monte collocatis expe-
ctabant eorum transitum. Vt^a verò in conspe-
ctum venit sponsus cum virgine & amicorum
comitatu, ut fieri solet in nuptiis, coorti ex in-
sidiis omnes ad vnum interfecerunt, & cum or-
namentis ceteraque praeda reuersi sunt voti
comportes, & egregie vlti germani interitum de
Amarzi filiis. ceciderunt enim hi non soli, sed
cum vxoribus, liberis & amicis vsque ad qua-
dringentorum numerum. Atque ita Simon
cum Jonatha in palustria Iordanis reuersi, il-
lic commemorabantur. Bacchides autem per to-
tam Iudæam præsidiis dispositis, ad Regem b Deme-
trium reuersus est: quo tempore per integrum
biennium status rerum Iudaicarum fuit paca-
tior. Transfugæ autem & vulgus impiorum
hominum, videntes Ionatham & eius factio-
nem securè versari in Iudæa, propter tranquil-
litatem temporum, per nuncios sollicitauerunt
Demetrium, ut Bacchide misso Ionatham in
potestatem suam redigeret. fore enim hoc perfa-
cile, & vnica nocte posse omnes eius milites in-
sperato inuetsu opprimi, qui ubi iussu Regis in
Iudæam peruenit, ad omnes eius regionis ami-
cos suos & auxiliares scripsit, darent operam, ut
comprehenderetur Ionathas. Cumque omnium
insidiis appeteretur, nec tamen quicquam pro-
ficere tentaret, cautus enim erat, ut qui dolum præsen-
serat: iratus Macedo transfugis, putansq. & se
& Regem ab eis haberi ludibrio, interfecit ex
eis 50 præcipuos. Ionathas autem cum fratre
& suorum manu metu secessit in vicum Betha-
lagam, qui in deserto situs est: eumque munivit

Anno mun-
di 3805.

Ante Chri-
stum natum
159.

a Ionathas
& Simon in
Amarzi fi-
liis Ioannem
fratris mor-
tem ulcif-
cuntur.

b Deme-
trius solici-
tans. trās
fuga Bacchi-
dem cum co-
piis contra
Ionatham
mittit.

c Bacchides
iratus trās-
fugis dum
Ionatha po-
tens ipsi
non datur,
ta ex eis in-
terfecit.

d Ionathas
cum fratre
in Bethala-
ga obsessus.

*Anno mudi
3808. Ante
Christum
nat. 156.*

*a Iudas oppi-
dum egres-
sus, nocturno
Bacchidis
castra irrumpit
b Bacchides
indignationem
in transfugas
effundit, & quo-
modo exerci-
tum sine
ignominia
possit redu-
cere cogitat.
2. Mac. 3.*

monibus & turribus, ut tutum haberet recepta-
culum. quo audito Bacchides cum totis suis co-
pitiis adiunctisq. Iudæorum suæ factionis auxi-
liis contra eum profectus est: & aggressus oppu-
gnare munitiones per aliquot dies in eo coas-
ta persistit at ille nihil territus restitit acriter:
relictisq. ad oppidi tutelam Simone fratre clam
egressus, & collectis in vicina regione suæ facti-
onis hominibus, nocturno in Bacchidis castra ir-
ruit, & multis trucidatis effecit, ut frater aduen-
tum suum cognosceret. quamprimum enim in-
tultum sensit in castris hostium, eruptione fa-
cta incendit eorum machinas, & de etiam non
mediocriter edita. Bacchides vero videns se à
fronte ac tergo inuasum ab hostibus, re inopina-
ta consternatus ob insperatum obsidionis exi-
tum, vix fuit compos animi: totam autem indi-
gnationem effudit in transfugas, ut imposte-
res, quorum opera missus à Rege fuerat, vnum
cogitans quomodo ex dignitate sua & Regis ob-
sidioni sine imposito, exercitum sine ignominia
posset reducere.

*Ionathas se ipsum bello Bacchidem compellit invito
cum Iudæis fœdere exercitum
abducere.*

CAP. II.

*c Bacchides
cum Ionatha
fœdus facit.*

Quæ eius voluntate cognita Ionathas, misit
ad eum nuncios, petens societatem & ami-
citiâ inter se & eum fieri, captivis utriusq. red-
ditis. Id Bacchides ratus sibi honorificum, & o-
blatam occasionem qua posset non inglorius
obsidionem solvere, amicitiam cum Ionatha i-
niit, iureiurâto interposito, neutrum arma mo-
turum in alterum: redditisque & receptis capti-
vis, Antiochiam ad suum Regem reuersus est:
nec vaquam posthac Iudæam cum exercitu re-
petiit.

petiit. Ionathas² verò hanc securitatem nactus, & degens apud Machmam oppidum, administrationi rerum & iuri populis reddendo operam impendit, & seuerè animaduertens in religionis patriæ desertores. repurgabat suam gentem ab huiusmodi contagionibus.

Alexander filius Antiochi Epiphanis Regem Demetrii bello aggreditur.

C A P. III.

ANnobautem sexagesimo supra centesimum Alexander Antiochi Epiphanis filius veniens in Syriam Ptolemaidem occupauit, prodicione militum, qui eam tenebāt præsidio, morisque Demetrii oderant, vt parum comis & superbi admodum. Inclusus enim in Regiū quoddam castellum munitum quatuor turribus, non procul situm ab Antiochia, neminem admittere: & omiſſa reipublicæ cura debebat in ocio per segniciem, vnde grauiora etiam odia contra eum exorta sunt, sicut alibi à nobis dictum est. Auditocigitur quod Alexander occupasset Ptolemaidem, cum omniſus copiis contra eum profectus est.

Demetrius, missa legatione ad Ionathan, multis muneribus eum ad amicitiam suam pertrahit.

C A P. IIII.

Misit etiam legatos ad Ionathan, inuitans eū ad societatem & amicitiam, præuenire Alexandrum cupiens, ne fortè ille prior impetraret illius auxilium, idq. eo facilius, quod odia inter se & Ionathā intercesserant: cui mandabat, vt haberet delectum militum, & arma pararet, reciperetque Iudzorum obſides, quos Bacchides in Hierosolymitanam arcem incluserat.

An. mundi 3813.

Ante Christi nat. 151.

a Ionathas apud Machmam digis, patriæque desertores punit.

Hedio & Ruffinus Cap. 11.

b Alexander Antiochi Epiphanis filius in Syriam veniens, Ptolemaidem occupat.

c Demetrius in Alexandrum mouet.

1. Mac. 10.

An. mundi Talis conditio cum offerretur à Demetrio, Io-
3813. Ante nathas venit Hierosolyma, & legit Regias lite-
Christi. nat. ras, audiente tam populo quàm arcis præsidio
151. quib. lectis impij & transfugæ, qui in arce erant,
 vehementer sunt terrenti, quod Rex Ionathæ &

exercitum colligere permitteret, & obsides re-
 cipere: quos suis quémq. parçibus restituit. At-
 que ita Ionathas Hierosolymis habitabat, suo
 arbitratu multa in ea urbe reparas. nã & mœnia
 eius iussu saxo quadrato exstruxi, quo firmiora
 essent contra assultus hostium. Quod ubi sen-
 tunt, qui dispersi erant per præsidia, omnes reli-

a Macedo- tis illis, receperunt se Antiochiam, exceptis so-
nica milites lis qui Bethsura tenebant & arcem Hierosoly-
relictu pra- mis, nam horum maxima pars constabat ex la-
fidu Antio- dzis veræ religionis desertoribus, & ideo præ-
chiam sese metu non sustinuerunt præsidia relinquere.
recipiunt.

Alexander maioribus quàm Demetrius sollicitatio-
nibus & debato Pontificatu Ionatham
in partes suas tra-
ducit.

CAP. V.

Hedio &
 Ruffinus
 Cap. 8.

Alexander autem cognito quid Demetrius
 Ionathæ promiserit, nec ignorans viri forti-
 tudinem, & quomodo se gesserit contra Mace-
 donas, tum qualiter vexatus sit à Demetrio e-
 iusque Duce Bacchide, apud amicos distabat,
 non posse se eo tempore commodiorem socij
 iuvenire quam Ionatham, qui & virtute sit præ-
 mia, & peculiare odij, causas contra Demetrium
 habeat, quod datis vicissim & acceptis cladi-
 bus, exacerbatum fuerat. Itaq. si idem ipse videatur,
 adesse occasionem invitandi hominem ad ami-
 citiam cumque id purpuratis quoque suis pro-
 bari animadverteret, scripsit talem epistolam.
 Rex Alexander, Ionathæ fratri salutem. Quia

sana

iam dudum audiuius de fide tua, simul & fortitudine mittimus ad te, qui de societate agant, & amicitia & nostro suffragio hodie te Pontificem Iudeorum constituimus, & in amicorum nostrorum numerum ascribimus. mitto etiam tibi munera, stolam purpuream & coronam auream, & rogo, ut sic honoratus à nobis, non cedas nobis mutua beneuolentia. His^a litteris acceperat Ionathas Pontificiam stolam induit, in ipsius scenopegie festo, post quadriennium exactum à Iudæ fratris obitu, cum vacasset interim Sacerdotum morumque contraxit exercitum, & fabricauit magnum armorum numerum. Demetrius vero hoc cognito multum doluit, damnans suam cunctationem, quod non proueniret amulum eblanditus sit Ionathæ fœderas, sed elabi sibi hanc occasionem, & ab Alexandro accipi passus sit. Scripsit tamen etiam ipse Pontifici & populo in hæc sententiam Rex Demetrius, Ionathæ & Iudeorum genti salutem. Quoniam b seruastis nostra fœdera, & sollicitantibus vos inimicis nostris non accessistis, equidem laudo vestram fidem, hortorque, ut constantes sitis in ea, dignam percepturi à nobis gratiam. Remittam enim vobis maximam tributorum partem: & iam nunc remitto quæ pendebatis, tam mihi quam his qui me præcesserunt Regibus: insuperque salis præcium & aurum coronarium, & tertias seminis dimidiamque partem fructus arborei solam mihi cedere, ab hodierno in posterum vobis remitto: simulque quod in singula capita penderetur ab hisque Iudæ incolunt, & tres attributas ei toparchias, Samariam, Galilæam & Peræam, vobis concedo in perpetuum. Et Hic ierosolymitanam urbem sacram esse volo, & ius asyli habere, immunemque esse cum suis finibus attributis atque decimis. Arcem etiam eius permisso Pontifici vestro Ionathæ, ut quos

An. mundi
3813. Ante
Christum
nat. 151.

a Ionathas
Pontifex
exercitum
colligit.

b Demetrius se promissum in amicitiam Ionathæ immutare conatur.

An. mundi
3813. *Anno*
Christ. natu
151.

ipse fidos & amicos probauerit, in praesidio eius constituat. Eos quoque Iudaeos, qui in re belli ca-
pti, seruitutem in nostra ditione seruiunt. in pri-
stina in libertatem restituo. ac ne iumenta qui-
dem ad angarias adigi permitto Sabbatis item
& festis solennibus, & tribus diebus ea precedē-
tibus immunitatem concedo. Eodem modo Iu-
daeos, qui in mea ditione habitant, liberos & si-
ne molestia degere volo: & quicūq; ex eis mecum
militari voluerint permitto, dūtaxat vsq; triginta
milliū numerū: idq; ea cōditione stipendiorū
qua ceteros meos milites. Habebo etiā eos in
praesidiis & in meo satellitio, & principes eorū
in aulicorū meorū numero. Permitto etiam, vt
patris vranus legib., & ipsi & tres attributis eis
praefectura: vsq; Pontifici curae sit, ne quis Iudaeus
aliud templum praeter Hierosolymitanum reli-
gionis ergo adeat. Praeterea do in singulos an-
nos ex meis rationib. in sumptus sacrificiorum
quindecim millia sictorū argenti, & quod pecu-
nia super fuerit vestrū esse iubeo. & decem illa
drachmarū millia, quae de tēplo accipiebāt Re-
ges, sacerdotib. atq; ministris templi remitto, ad
quos ea pertinere comperū mihi est. Quicū-
que etiā confugerint in templum Hierosolymi-
tanū, sanūq; contiguū, siue ob debitam Regi
pecuniam, siue alia de causa, immunes sint ab
omni vexatione, tam ipsi quam eorū facultates.
Permitto etiā, vt reparetur templū, & operum
sumptus de meis pecuniis fieri, iubeo: sicut &
mœnia & turres altas aequē de meo volo adifi-
cati. tū si quae sunt loca per Iudaeā apta ad stru-
endas arces, imponendāq; praesidia, & haec meo
sumptu muniantur. Atq; haec fuerūt litterae ac pol-
licitationes Demetrii. Alexander autē Rex ma-
gnis copiis contractis tā ē mercenatio militū, q̃
eo qui in Syria defecerat à Demetrio, omnes in
hostem

a Alexandri
cum Demo-
trio pugna-
toria.

hostē duxit, collatisque signis sinistrum cornu Demetrii oppositā sibi aciem terga coegit vertere: hæretēque diu fugientium vestigiis etiam castra eorum diripuerunt, at dextrum cornu, in quo Rex ipse pugnabat, compulsus est loco cedere: & reliquis effusē fugientibus; Demetrius fortiter decertans alios hostium occidit, alios non sustinentes ipsius imperum persequens, abreptus est in cœnum quoddam profundum & transitu difficile: ubi prolapsus equo, omni effugio destitutus, ab accurrentibus oppressus est. Circumdatum enim corona confixerunt iaculis. at ille etiam pedes generosē repugnabat; donec crebris vulneribus confectus succubuit. Hic fuit finis Demetrii post exactam regni annum vndecimum, sicut in aliis commentariis iam antè demonstrauimus.

An. mundi
3813.
Ante Christi-
sum nat.
151.

De templo Dei ab Onia edificato.

CAP. VI.

ONIAS autem Pontificis Oniz filius, qui pro Hedio & fugus Alexandriæ degebat apud Ptolemæum Rufinum Philometotem, ut iam antè diximus, videns lu-
Cap 4.
dram vastatam à Macedonibus, eorūque Re- a Onia, Pō-
gibus, & sibi æternam memoriā parare vo- officii Oniæ
lē, abeirent à Rege Ptolemæo & Regina Cleo- filius, sine E-
patæ per literas petere, ut sibi liceat in Egypto tem-
instit. illius Hierosolymitani templi ædifica- ptus tem-
re, & in eo Leuitas & Sacerdotes ex suo gene- care moli-
re constituere. Hoc autem consiliū cepit fre- tur,
tus maxime Prophetæ Maiz vaticinio, qui antè
DC. amplius annos præpunciarat fore omnino,
ut templum aliquando hoc maximo ædifica-
retur in Egypto, idque hominū Iudæi opera.
Hoc igitur oraculo excitatus Toribiz Ptolemæo
& Cleopatraz talem epistolam: Dum in bello

An. mundi
3804.
Ante Chri.
stum nati.
164.

strenuam vobis operam nauans cum Deo varias regiones obirent, animaduerti apud Cœlyriam & Phœnicen & Leontopolim, quæ est in præfectura Heliopolitana, alisque in locis Iudæos præter decorum habere templa, & ideo malè inter eos conuenire: quod & Egyptiis vsu venit, propter multitudinem templorum & diuersitatem religionum. Et quia locum idoneum inueni apud castrum quod agrestis Bubastis dicitur, plenum vasta materia sacræque animalibus, togo, vt mihi permittatis templum, quod illie est nulli sacratum nurnini iamque collapsum, repurgare, & aliud loco eius Deo maximo exstruere ad Hierosolymitant illius similitudinem, pari etiam modo & mensura, pro salute tua & Reginz, atque liberorum vestrorum: vt Iudæi qui Egyptum incolunt illuc conuenientes, quo magis alunt mutuam concordiam, eo accommodatiores sint tuis vñibus. Nam & Esaias vates prædixit, quod erit Domino Deo sacratum in Egypto, & alia multa de eo loco cecinit. His Oniæ literis acceptis Rex, & soror eius, ac coniux Cleopatra, declarauerunt suam pietatem per epistolâ, quam ei rescripserunt. Nam peccatum hoc, & præuocationem legis à se in Oniæ caput reiecerunt. Sic enim rescriptum habet. Rex Ptolemæus & Regina Cleopatra Oniæ gaudium: Legimus tuas literas, in quibus postulas vt tibi permittamus, illud apud Leontopolim præfectura Heliopolitanz collapsum templum repurgare, quod vocatur agrestis Bubastis: quod sane miramur, si poterit acceptum esse Deo, templum statutum in impuro loco, & pleno animalibus. Sed quoniam ais, Prophetam Esaiam iam olim hoc prædixisse, permittimus: tibi hoc, quatenus potest, salua legis obseruatione fieri.

a Templum
concedente
Ptolemæo,
in Egypto
aificatur.

ne videamur per hoc peccare in Dominum. Omnis igitur impetrato loco extruxit ibi templum & altare Deo ad Hierosolymitani similitudinem, sed minus & non per æquæ opulentum. Mensuram verò eius & vasa, nunc non libet repetere, commemorata iam ante in septimo belli & captiuitatis Iudææ volumine. Nec defuerunt Oniz similes ipsius Leuitæ ac Sacerdotes, qui illic diuinum cultum frequentarent & instaurarent ceremonias. Sed de hoc templo hætenus. Apud Alexandriam verò inter Iudæos & Samaritas, qui sub Alexandro magno Garizitani templi religionem induxerunt, seditio^a est exorta de sacris ipsorum, ita ut res a Seditione ad Regis cognitionem perueniret: dum Iudæi inter Iudæos contendunt, iuxta Mosis præscripta Hierosolymitanum templum esse legitimum, Samaritæ^s verò Garizitanum: prouocatūque est ad Regem & amicorum eius confessum, ut ab his causa exorta audiretur, & utrius partis causidici succumberent, morte multarentur. patrocinebatur Samaritis Sabbæus cum Theodosio, Hierosolymitanis Iudæis Andronicus Messalæ filius, iuraueruntque per Deum & Regem, quòd ex lege probationes allaturi essent, & rogauerunt Regem, ut necaret eum, qui iusiurandum non seruasse deprehenderetur. Itaque Rex multis amicis in consilium adhibitis, confedit causam auditurus. Iudæi verò, qui Alexandriam habitabant, valdè erant solliciti, pro tuentibus iura Hierosolymitani templi, ægrotantes auctoritatem antiquissimi & nobilissimi in orbe templi vocati in discrimen. Sed cum Sabbæus & Theodosius concessissent Andronico, ut prior diceret, orsus ex lege approbare eius sanctitatem & religionem, ostendensque per continuas Pontificum

Anno mundi
3804:

Ante Christum
natum
164.

De bello
Iudaico
lib. 7. cap.
37.

Seditio
inter Iudæos
& Samaritanos
causa exorta

Ann. mundi successiones Sacerdotij vsque in sua tempora
 3814. *Ante* propagationem, & ab omnibus Alij Regibus
Christi. nat. maiestatem eius loci honoratam donatis: Ca-
 119. ritziani verò, ac si omninò nullam esse va-
 rationibus persuasit Regi, vt decerneret Hierosolymitanum esse ex sententia Moysi conditam, Sabbam verò & Theodosium addiceret supplicia. Atque hæc sunt quæ Alexandrinis ludæis acciderunt Ptolemæi Philometoris tempore.

Quid Alexander post mortem Demetrii Ionatham in summo honore habuit.

CAP. VII.

Medio & Rufinus Cæsar autem in pugna Demetrio sicut superius dictum est, Alexander assumptus
 Cap. 5. Syria principatu scribit Ptolemæo Philometori, filiam eius nuptum sibi dari deposcens, & *2. Mac. 11.* Alexandrum quum esse dicens, vt se affinitate dignetur post
2. Alexander Rex Syria receptum fauente Deo paternum imperium, & Cleopatram Demetrium bello deuictum. Ptolemæus verò
Prolemai libenter eius postulatis admissis, rescriptis & *Philometori* gratulari se ei de recepto regno patetno, & si-
ri filiam du liam collocaturum in matrimonium, iussitque
ait. vt sibi Ptolemaidem occurreret, adductura illò filiam, & ibi celebraturus eius nuptias, subsequutus deinde literas, ad constitutum locum peruenit cum Cleopatra filia, & reposito ibi Alexandro eam coniunxit, addita in dotem auri & argenti summa, quanta tam potentem Regem dequit. Ad has nuptias vocatus est per literas ab Alexandro & Ionathas Pontifex, & eum venisset ad Reges, amplisque muneribus utrumque donasset, ab utroque in magno honore habitus est. nam Alexander mutare eum vestem coegit, & purpurarum assidere sibi proutribu-

tribunali : mandauitque suis ducibus, vt in medium vrbis eo producto, præconis voce edicerent nemini licere accusationem contra hominem instituere, aut vlla in re exhibere ei negotium. quò facto cum manifestum esset, quanti Rex cum faceret, aduersarij qui ad accusandum parati venerant, subdixerunt se, veriti ne ipsis potius malialiquid accideret. Tanta autem beneuolentia Rex hic Ionatham persecutus est, vt ei primum locum in amicorum suorum numero assignauerit.

Demetrius Demetrii filius deuictus Alexandro & occupato regno, in sudus & amicitiam Ionatham recepit.

CAP. VIII.

ANNO² autem centesimo sexagesimo quinto, Demetrius, Demetrii filius, acceptis multis mercenariis militibus à Lathene Cretenſi, soluens ab ea insula traiecit in Ciliciam: cuius rei nuncio Alexander vehementer exterritus: moxque è Phœnice properauit Antigochiam, vt res eius ante Demetrii aduentum in tuto constitueret, interea Cœlesyriæ Apollonio Dano duce præposito. Is profectus cum exercitu Iamnam, misit ad Ionatham Pontificem nuncium, rem indignam, dicens eum solam pro suo arbitrio viactæ, non subiectam Regis in imperio: & sibi ipsi esse opprobrium, quòd eum sub imperium non redigat. Ne igitur, inquit, in montibus desidens, putes te posse aliquid: sed si confidis tuis viribus, in campum descende, & ferro decernamus, vter nostrum sit vitare præstitionem. Ne sis tamen incertus, quòd è singulis vrbibus fortissimi mecum militant, aduerti semper tuos maiores vincere.

*An. mundi
3824. Ante
Christ. nas.
150.*

*Hedio &
Raffinus
Cap. 6.
2 Demetrius, Demetrii filius ex Creta in Ciliciam traiecit, Syriamque occupare conatus.*

*77° in armis
fidens.*

*Anno Man-
ds 388.*

*Anno Chri-
stian nat.
346.*

*2. Apollonius
cū Ionatha
prælium co-
mittit, & ab
eo fugatur.*

quamobrem prouoco te in eum locum, ubi ar-
mis non saxis pugnandum est & in quo nullum
præsto est victis refugium. His² verbis irrita-
tus Ionathas, delectis decem millibus militum,
vni cum Simone fratre profectus est Hieroso-
lymis: & cum puenisset Ioppen, extra urbem
castra metatus est, exclusus à Ioppensibus, qui
intus habebant Apollonij præsidium. Ionatha
autem oppugnationem instituentem, veriti oppi-
dani ne per vim caperentur, portas ei apertunt.
Apollonius verò postquam accepit Ioppen oc-
cupatam à Ionatha, assumptis tribus equitum,
octo peditum millibus Azotum se contulit: &
inde profectus lento gradu iter faciebat. Cùm-
que venisset Ioppen, paulum retrocedens traxit
Ionatham in planiciem fretus equitatu, & in eo
victoriæ spem collocans. Ionathas verò pro-
gressus insequabatur, Azotum versus, Apollo-
nium: qui ubi hostem conspexit deuenisse in
plana, reuersus est, vt prælium committeret.
cùmque mille equites in insidiis positi fuissent
in quodam torrente, vt se Iudæis à tergo ob-
iicerent, Ionathas qui hoc maturè sensuit non est
terretus: sed instructus in laterculi formam acie,
hortatus est suos, vt vtrinque pugnarent in ho-
stem, à tergo & à fronte adorienti resistendo.
cùmque prælium protraheretur vsque vespere-
ram, data parte exercitus Simoni fratri, insit
hunc eum hostium phalange configere. ipse
verò suis mandauit, vt obiectis scutis exciperent
vel immixta ab equitibus, qui cum hoc fecis-
sent, exhausti sunt telis equites, nec tamen
quenquam læserunt. non enim penetrabant ad
corpora, sed obiectu stromum eorum testudine,
densitate eorum faciliè repellebantur, & cado-
bant irrita. Vbi verò iaculando à manè vsque
post meridiem lassatum hostem animaduertis
Simone,

Simon, phalangem aggreditur, & vsus egre-
 gia suorum opera hostem coegit fugere. quo
 viso equites, ne ipsi quidem locum suum te-
 nuerunt: sed fessi diutina iaculatione, & viden-
 tes nihil amplius spei situm in pedibus, nullo
 ordine confusi fugiebant, dissipati per totam
 planiciem. Ionathas ^a autem victos Azotum
 vsque persequens, multis caesis reliquos des-
 rata salute in templum Dagonis, quod est in
 ea vrbe, compulit. qua capta eodem impetu, &
 ipsam & circumuicinos vicos incendit, ac ne
 Dagonis quidem religione deterritus, & sanum
 ipsius & quotquot eò confugerant concrema-
 uit. fuitque numerus tam eorum qui exusti
 sunt, quam qui ceciderunt in puzilio, octo millia
 hominum. Deuicto igitur hoc exercitu, ab A-
 zoto profectus ad Ascalonem admoxit copias.
 & cum extra urbem castra posuisset, prodierit
 ad eum Ascalonitæ cum hospitalibus muni-
 ribus. quibus acceptis, & collaudata eorum vo-
 luntate, reuersus est illinc Hierosolyta, mul-
 tam secum ducens prædam, quam abegh deu-
 ctis hostibus. Cæterum Alexander audito quòd
 victus esset dux eius Apollonius, simulabat se
 lætum, quandoquidem ille præter animi sui
 sententiam aggressus esset Ionatham, amicum
 & socium: & ^b misit ei virtutis ergo fibulam au-
 zeam, quod gestamen solis cognatis Regis con-
 cedebatur, & Accaronis toparchiam ei possi-
 dendam in perpetuum addixit. Per ^c idem tem-
 pus Ptolemæus Philometor cum naualibus &
 terrestribus copiis venit in Syriam, Alexandro
 ipse iussu ciuitatibus vsque Azotum, vbi ob-
 tundebar querimonis deploratum Dagonis
 templi incedium: accusabantque populariter Io-
 natham auctore eius incursionis, qui & agros eorum

Ann. mundi
 3518. *Anto*
Christ. natiō
 146.

a Ionathas
victos Azotum vsque
persequens
Dagonis sanum concre-
mas, octo
millia homi-
num in eo
excrens.

b Alexander
dona Iona-
tha mittit.
c Hecdio &
Rassinus
Cap. 7.

e Ptolemæus
Philometor,
Alexandro
genero suo
auxiliū
in Syriam
venit.

*Ann. mundi
9818. Ant.
Christum
nas. 146.*

*a Ionathas
Ptolemæo
occurrit, &
ab eo bono-
rificè excu-
pitur.
Ptolemæo
à genere in-
sidia stru-
it, quæciti-
de causa stru-
it, ab eo ab-
strahit De-
metrio pro-
mittitur.*

vastasset ferro ac flammis, & plurimos civium dedisset exitio. Ptolemæo penitus effugante audiente eorum querimonias. Ionathas vero apud Ioppen ei occurrit, exceptus & maneribus & omni honoris genere. deinde cum usque Eleutherum statuum Regem deduxisset, reversus est Hierosolyma. postquam autem Ptolemæide peruenit, minimè abfuit quin oppressus sit Ptolemæus, Alexandri insidius per Ammonium eius amicū appetitus. quibus detectis scripsit Alexandro, deposceos Ammonium ad supplicium, quod meritiū aiebat, propter structas sibi insidias, qui cum non dederetur, intellexit ipsam Alexandrum earum fuisse autorem, & cepit cum magno odio prosequi. Antiochenos autem iam antea propter eundem Ammonium insensos habebat, à quo plurimis affecti fuerant incommodis. Non tamen effugit penam Ammonius, turpiter, ut mulieres casus, dum amicum formiceo quærit latebras, quemadmodum & hoc diximus commentatio. Ptolemæus autem affinitatis Alexandri præstans, & lati aduersus Demetrium auxilii, abstracta à matris filia confestim ad Demetrium mittit legatos de societate & amicitiâ, his conditionibus, ut data ipsi in gutturinū filia, in paternum regnum eum restitueret. At ille & amicitiam eius & oblatam coniugem perlibenter amplexus est. unus etiam reliquus erat labor Ptolemæo, ut Antiochenis persuaderet Demetrium recipere alienatis ab eo propter iniurias à patre eius acceptas, perfecit tamen hoc quoque. nam propter Ammonium habentes exosum & Alexandrum, facile impulsus sum, ut eum ex urbe eiec- Atque ita elapsus ex Antiochia venit in Ciliciam. Ptolemæus verò urbem ingressus & à civibus Rex consalutatus est, & ab exercitu, coactum

sibi imponere diadēmata, alterum Asiæ, Ægypti
 verò alterum. Sed cum esset natura iustus
 & nimis potentiz minimè cupidus, ad hæc per-
 dens, & qui nollet Romanis inuidiosus fieri, ad-
 vocata Antiochenſium concione, persuasit eis,
 ut Demetrium reciperent, pollicitus eum maio-
 rem rationem habiturum recentis eorum bene-
 ficij, quàm odiorum quæ illis cum patre eius in-
 terceſſerant. Se quoque affirmavit monstratore
 ei fore vitæ rectè instituendæ & administrandæ
 Reipubl. nec passurum quicquàm tentare quod
 non deceat. nam quod ad dominationem atti-
 near, contentum se esse Ægypti imperio. atque
 ita perducti sunt in eam sententiam Antioche-
 ni, ut Demetrium reciperent. Cæterum cum A-
 lexander ducens validum exercitum è Cilicia in-
 uasisset Syriam & Antiochenum agrum vasta-
 ret rapinis atq. incendiis, occurrit ei Ptolemæus
 vnâ cum genero suo Demetrio: iam enim con-
 fecerant nuptiæ: & victus Alexander com-
 pulsus est fugere in Arabiam. Postea accidit in eo
 prælio, ut equus Ptolemæi consternatus barritu
 elephanti eum excuteret, prostratumque aggre-
 ſi hostes vulnibus in caput infligis in periculū
 extremū adducerent, ni ereptus esset interuentu
 satellitum. attamen per integrum quadragesimū
 sopitis sensibus, nec loqui potuit, nec loquentes
 intelligere. Alexandri verò caput Zabelus Ara-
 bum Dynasta recisum misit ad Ptolemæum, qui
 diè quinta demū respicans à vulneribus, & ad se
 reuersus iucundissimo sibi sumore simul & spe
 & sculo capitis ac mortis Alexandri pavit ani-
 mū & oculos. nec ita multo post exsatiatus gau-
 dio percepto ex inimici interitu, & ipse vitā
 finit. Alexander autē cognominatus Velles, per
 quinquennium regnum obtinuit, sicut aliās in-
 dicauimus. Demetrius autē cognomine Nicanor

Ant. mundi
 3818.

Ante Chri-
 ſtum natum
 146.

a Ptolemæus
 Asia regnū
 sibi oblatum
 Demetrio
 tradendum
 suadet.

b Alexan-
 dri victi in
 Arabiam
 fuga & ca-
 des.

c Mors Pto-
 lemæi.

An. mundi

3810.

Anno Chri.

nat. 144.

regno positus cū esset prauo ingenio male mul-
 tabat Ptolemaei milites, obliuiscens & auxilij & af-
 finitatis, quæ per Cleopatraz nuptum rectis inter-
 cesserat. Illi verò periosi hominis ingrati tudine
 receperunt se Alexandriam elephātus tamen in
 eius potestate relictis. Interim Ionathas Ponti-
 sex coactis è tota Iudæa copiis, aggressus est op-
 pugnare arcē Hierosolymis & Macedonici pte
 sidrum, cum desertoribus religionis qui eò con-
 fugerant. Hi primum contemnebant eonatus Io-
 nathæ, quoddam fatis fiderent loci munitionibus: ū-
 dem nocte aliquot scelesti elapsi peruenierunt
 ad Demetrium, arcis oppugnationē nuntiantes.
 Qui iratus mouit exercitum ex Antiochia con-
 tra Ionatham: cūque peruenisset vsque Ptole-
 maidem, acciuit eum ad se per literas. Ille a

a Ionathas

Demetrium

muneribus

placat.

Intermissa oppugnatione, cum senioribus popu-
 li & sacerdotibus aurum, argentum, vestem, ali-
 quæque venia deferens venit ad Demetrium. &
 hac munificentia mitigauit Regis animum: sta-
 turūq; honorificè, confirmatus est in Pontifica-
 ti, quemadmodum & à superioribus Regibus.
 Accusatoribus autem eius transfugis fidem non
 habuit: verum etiā rogatus vt pro Iudæa viueret
 fa tribusq; attributis ei toparchis, Samaria, Iop-
 pe, & Galilæa, & c. tantū talenta penderentur,
 concessit per diploma tale. Rex Demetrius Iona-
 thæ fratri & Iudeorum genti gaudium. Exemplū
 epistolæ quam scripsimus Latheni parenti no-
 stro, misimus ad vos vt sciretis: Rex Demetrius
 Latheni gaudium. Genti b Iudeorum amicis no-
 stris, & iura amicitiz seruantibus, decreuit bene-
 uolentiæ gratiam referre. quapropter tres pte
 sturas, Apherimam, Lyddam, Ramathas
 suis finibus, Samaritis ademptas ad Iudeos
 tribuonē remitto quicquid solebāt ante
 ges accipere à sacrificantiis Hierosolymis.

b Demetrius

ad Lathenē

diploma, in

quo Iudeis

immunita-

tes promit-

tis.

aliæque tributa pro fructu terræ atq. arborum:
præterea salinarū vectigal & aurum coronariū:
neque quicquam horū exigetur in posterū. Cu-
taigitur vt huius scripti exemplar mittatur ad
Ionatham, & dedicetur in illustri aliquo loco tē-
pli sanctissimi. Hactenus diploma. Porro ² De-
metrius videns ditionem suam pacatam, & nihil
timendum periculi, dimisit exercitum, & stipē-
dia militum minuit, solis extetis mercedem sol-
uens, quos secum ē Creta aliisque insulis colle-
ctos adduxerat. quamobrem odium sibi concita-
uit apud proprium militem, cui ipse nihil hyme-
rabat, solito ab aliis ante eum Regibus etiam pa-
cis tempore stipendium accipere, vt hoc pacto
alacriores fierent ad subeunda, quoties opus es-
set, pericula.

*Tryphon Apamēnus post deuictum Demetrium
Antiocho Alexandri filio regnum asse-
rit, recepto in amicis iam*

Ionathæ.

CAP. IX.

EAm alienationem militum à Demetrio a-
nimaduertens quidā ex Alexandri ducibus
genere Apamēnus, Diodotus b cognomine Try-
phon, venit ad Malchū Arabē, qui educabat Ale-
xandri filiū Antiochum: & eūdem indicasset ei quā
infensi essent Demetrio milites, suasisit vt sibi An-
tiochum traderet. effecturum enim se, vt is re-
ceptus potiretur paterno imperio. At ille pri-
mam difficilem se præbemat, quod nō satis ei si-
detur tandem Tryphon, cuius assiduis precibus.
lonathæ c Ionathas Pontifex volens tollere Hie-
rosolymitanæ arcis præsidium, & impios transu-
gantes quosque qui arces tenebant in ea regio-
ne, legatione cū muneribus missa ad Demetrium,
rogabat eum vt præsidia de Iudææ castellis eli-
ceret. Qui non has tantum in se, sed maiora

*Ant. mundi
3810.*

*Ante Chri-
stum nat.
144.*

*a Demetrio
militū odiū
concitat. sti-
pendium pa-
cis tempora
minuendo.*

*Hedio &
Rufinus
cap. 8.*

*1. Mach. II.
b Diodotus
cognomine
Tryphon A-*

*pamēnus à
Malcho A-
rabe Antio-
chum Alex-
andri filium pe-
tis.*

*c Ionathæ
legatione cū
muneribus
missa ad De-
metrium, vt
præsidia de
Iudææ castel-
lis eliceret.*

Ann. mundi;
3820.
Ante Chri.
nat. 144.

Rebellio
Antiochen-
sum: & ul-
tio eam sub-
fecuta.

etiam gratificatum se ei pollicitus est, quam
primum leuatus esset praesenti bello, per eorum
negocia non liceret nunc id facere. postulabat
enim ut pro iure amicitiae mitteret auxilia, quam
doquidem sui milites ad hostem deficerent: mox
que tria millia electorum militum Ionathas ad
Regem misit. Ceterum Antiochenes etiam
habentes Demetrium, tam propter ipsos quam
propter paternas iniurias, cupiebant eum per
occasionem aggredi: videntesque auxilium ei ve-
nisse à Ionathas, & considerantes breui augen-
das eius vires nisi maturè praueherent, con-
ceptis armis circumstiterunt regiam velox er-
ognaturi, & intercepto exitu conabantur illum
in potestatem suam redigere. Qui videns po-
pulum armatum hostiliter se impetere, sum-
pto mercenario milite & Iudaeis auxiliariis
conflixit cum Antiochenibus, & superatus nu-
mero còpulsus est cedere. Tù Iudaei receperunt
se in tectum regiae: & è superiore loco missilibus
feriebant populum: quod cum turò facerent pro-
pter loci eminentiam, facitè repulerunt eum à
propinquis aedibus: & mox iniecto in eas igne,
incendit totam urbem peragratu est, propter deu-
sitatem aedificiorum, quae tota ferè constabat è
materia lignea. Antiochenes verò non valen-
tes aedibus flagrantibus succurrere, in fugam ve-
terunt. Tù Iudaei de vno tecto in aliud transi-
tes, miris modis eos insectabantur. Rex autem
mauerrens Antiochenos occupatos in cri-
dis liberis & vxoribus, & ideo intermisit pre-
lium: per diuersos angiporus eos aggregos mol-
tis occisis reliquos coegit abiectis armis dediti-
onem facere: & conocis audacia venis, seditione
compescuit, donatoque Iudaeos praedia ex
disruptionibus pacantibus, & collaudatos quam
maiores, minus victoribus, remissit ad Iordanem
non

non sine præclaro virtutis eorum testimonio:
 postea tamé ingratu apparuit, & non sexuauit
 pollicita, bellu etiam minatus, nisi redderet tri-
 buta omnia, quæ Iudæorum gens solita est prio-
 ribus Regibus pendere. Fecit illuq. etiâ ni impe-
 ditus esset à Tryphone, coactus apparatu cõtra
 Ionathâ factu in illum potius vertere. reuerfus
 enim ex Arabia in Syriâ cum Antiocho etiâ tũ
 adolescente, diadema eius capiti imposuit: & de-
 ficientib. a se omnibus militibus qui fraudati
 stipendiis fuerant, aperto² bello Demetrium ad
 ortus est: tũ vno prælio factus superior, tum ele-
 phantus, tũ Antiochenâ urbẽ illi ademit cõpul-
 so in Ciliciâ cedere. Tum Antiochus adolescẽs
 missis literis & legatis ad Ionathâ socium & a-
 micu cum nominat, & Pontificatum eã confir-
 mat, cõcessis & quatuor præfecturis, quæ Iudæo-
 rum regioni attributæ fuerant: ad hæc aurea va-
 sa & pocula vestimq. purpureâ & ius viendi mi-
 sit ei, necnon fibulam aureâ cõoptato inter ami-
 cos primarios. Simonem etiâ eius fratrem militi-
 bus, quantum eorum esset Tyrum inter & Æ-
 gyptum, præposuit. Ionathas vberè lætus tot col-
 latis in se per Antiochum beneficiis atque ho-
 noribus, & ipse suos legatos ad eum simul &
 Tryphonẽ misit, amicum se & sociu professus,
 gesturũque vnũ bellum contra communẽ ho-
 stem Demetrium, multa de eius ingratitudine
 querẽs, quod pro beneficio iniuriã sibi re-
 posuisset. cum igitur permissum esset ei ab An-
 tiocho, collectis etiam à Syria & Phœnicie mili-
 tibus bellum contra Demetrii duces gere-
 re. confestim profectus est ad vicinas urbes &
 oppida: à quibus honorificè exceptus, nullis
 tamen adiutus est militibus, & cum Afcalo-
 nem venisset: hic quoque ab oppidanis cum
 mulieribus ei occusum est: quos & ipsos huius

Antiochus
 3820
Antiochus
summat.
 144.

Demetrius
Antiochia
admitur.

Ionathas
ob accepta
beneficia, o-
peram suam
Tryphoni
contra De-
metrium of-
fendit, & præ-
bit.

An. mundi
3810.
Ante Chri.
stum natum
144.

tates est, quemadmodum alias vrbes Celsyryz
vt à Demetrio deficerent ad Antiochum, & pro
acceptis iniuriis pœnas ab eo repeterent. esse e-
nim multas causas, cur ad hoc consentire de-
beant. quibus persuasus vt polliceretur auxilium,
ad Gazas peruenit vt hos quoque conciliaret
Antiocho, hos præter spem inuenit portus sibi
clausisse, nolentes deserto Demetrio parti ad-
uersæ se coniungere: quare Ionathas irritatus est
vt & agros vastare, & urbem conareretur vi cape-
re: reliquæque ad eius obsidionem parte exerci-
tus, cum reliqua manu in vicis sæuebat incen-
diis. Tum Gazæi videntes præsentem calamita-
tem ab hoste, nec vllum interim auxilium à De-
metrio, & spem quoque incertam propter loco-
rum distantiam satius existimauerunt illo omni
so necessitati suæ consulere: & missis ad Iona-
tham nunciis recepti sunt in societatem atque
amicitiam. Aliquando enim homines non nisi
suo malo docti intelligunt quid sit utile, cum de-
berent sapere ante acceptum incommodum, &
vltro potius quàm coacti imperata facere. Iona-
thas verò acceptis obsidibus, & missis Hieroso-
lyma, digressus inde totam regionem vsque Da-
mascum obibat, cumque Demetrii validus exer-
citus accessisset ad urbem Cedesam, quæ propin-
qua est Tyriorum agro & regioni Galilææ, vel-
lentque Ionatham abstrahere à Syria laturum
opem Galilæis suæ ditionis hominibus, occurrit
eo properè Simone^a fratre ad Iudææ præfidiis
relicto. Is collectis quotquot poterat eius regio-
nis militibus, Bethsaram oppugnabat, locum ro-
tius Iudææ munitissimum, & incessum à Deme-
trianæ factionis hominibus, vt ià antè diximus.
qui cum aggeribus simul ac machinis vehemen-
ter atque starentur, veritine occupato per vim lo-
co ad vnum, nec sequebatur, per nuncium rogabant
Simonem,

a Simon Io-
natha fra-
ter Bethsa-
ræ occupat.

Simonē. ut sibi liceret relicta ipsi Berhsurs, inco-
 lumibus decedere & proficisci ad Demetrium.
 illi verò data eis in hoc ut postulabant fide, pro
 Macedonico suū ibi collocauit præsidium. Inter-
 nim Ionathas in Galilæa motis à Magno Gennesa-
 ra castris quæ primū posuerat, in campū Alos
 progressus est, nescius hostē esse in eo. Demet-
 riani verò qui ante vnum diem aduentū eius
 præsentē tāt, collocatis prius in mōte insidiis, i-
 psi in cāpo ei se opposuerunt. Quos conspicatus
 Ionathas paratos ad præliū, & ipse suos pro tem-
 pore ad cenam instruit. Sed cū à tergo se insi-
 diatores Iudæis ostēdisse, veriti ne intercepti
 in medio cōtuciderentur, in fugā se dederunt,
 ita ut penē omnes Ionathā desererent in pericu-
 lo. Soli duces Matthias Apſalomi & Iudas Cha-
 psæi cū quinquaginta virorū fortium manu per-
 māsuerunt, qui a desperatione sumpta, audacia
 cāso impetu aduersam hostiū frontē impul-
 sērūt, ut territi ceteri furētibz cederent. Tū verò illi qui
 Ionathā destituerant, vidētes fluctuantē & incli-
 natam hostiū aciem. reuersi in præliū iam in a-
 pettā fugam versos persequēbātur, donec ad Ce-
 dasa veniū esset, vbi inera castra cōpulsī sunt. Iona-
 thas autē egregia victoria potitus, recepit se Hie-
 rosolyma. Et cū omnia sibi ex sentētia Dei
 favore videret cedere, misit Romam legatos de
 renouanda amicitia, quibus dedit mādara, ut in
 reuertēdo oblitū inuiserent Lacedæmonios, cōs-
 que cognationis admonerēt atque foderis. qui
 postquā Romam venerunt, expositis ad senatū
 postulatīs Ionathæ Pontificis, quod cuperet re-
 nouari fœdera, & impetratis quæ volebant om-
 nibz, acceptisq; literis commendaticijs ad
 Reges Europæ & Asiæ, quod tutius possent iter
 facere, in reditu peruenerunt etiam ad Lacedæ-
 monios, & obtulerunt eis literas à Ionathā

An mundū
 3820. Ante
 Christ. nat.
 144.

a Ionathas
 fugat Demet-
 rii militis.

a Ionathas
 renouat ami-
 ciciam cum
 Romanis &
 Lacedæmo-
 niis.

An. mundi
3811.
Ante Chri.
nat. 143.

Pontifice, quatum exemplum erat hoc. Iona-
thas Pontifex gentis Iudæorum & senatus ac
populus Iudæorum, ephoris Lacedæmoniorum
senatusque & populo fratribus suis salutem. Si
valeas, & res vestræ tam publicæ quam privati-
m prosperè cedunt, gaudemus; valemus enim nos
quoque. Superioribus temporibus perlatà ad
Oniam Pontificem nostrum ab Ario Rege ve-
stro missa per Demotelem epistola, de cogna-
tione nostra, cuius exemplar subiunximus, & li-
teras eas cupidè accepimus, & Demoteli atque
Ario omnem exhibuimus benevolentiam, qui-
uis iam ante hoc non ignoratemus, nimirum
docti è sacris nostris scripturis. Quod verò non
prius vos cognatos agnouerimus, ideo factum
est, ne videremur vobis captandæ amicitiz oc-
casionem præripere. Interim toto eo tempore
ex quo reuocata est nostra necessitudo, in sacris
solennitatibus rem diuinam faciētes, etiam pro
vestra salutē ac victoria vota nuncupauimus. Et
cū multis circumquaque bellis vexaremur pro-
pter vicinorum immoderatas cupidines, tamen
nec vos nec alios amicos sollicitandos duxi-
mus. Nunc verò peracto bello misimus ad Ro-
manos Numenium Antimachi & Antipatrum
Iasonis, viros senatores & honoratos: quibus
etiam ad vos dedimus literas, vt renouent mu-
tuam hostiam amicitiam. Bene igitur facietis si
vos quoque nobis scripseritis, & significauerit, si
qua in re vobis opera nostra possit esse vsui, ad
omnia obsequia promptos nos habituri. Iuque
Lacedæmonij & legatos comiter acceperunt, &
desertum publicum de amicitia atque societa-
te eis tradiderunt. Hoc² tempore tres Iudæo-
rum sectæ erant quæ de rebus humanis inter se
dissentiebant: vna Phariseorum dicta, altera
Sadduceeorum, tertia Essæeorum. Horum b
Pharisei

a Tres Iu-
dæorum se-
ctæ.
b Pharisei.

Pharisæi, quædam, at non omnia fato tribuunt,
quædam verò in sua potestate esse aiunt, vt vel
fiant vel non fiant. Esseni verò omnia in sui
potestate esse affirmant; nec quicquam ho-
minibus præter fati decretum accidere. At
b Sadducei fatum omnino negant, & è rebus
tollunt, dicentes nihil fataliter euenire homi-
nibus: & omnia in nostra ipsorum potestate es-
se, vt tam felicitatis nobis ipsi autores simus,
quàm infortunij si deteriora consilia secuti fue-
rimus. Sed de his diligentius tractauimus in se-
cundo de Iudaico bello volumine. Porro c De-
metrij duces volentes acceptæ cladis abolere i-
gnominiam, maioribus copiis reparatis duxe-
runt contra Ionatham qui comperto eorum ad-
uentu properè in Amathensem agrum occur-
rit noluit enim eos sine impedimento Iudæa
inuadere, cùmque ad quinquaginta stadia prop-
ter hostem castra posuisset, misit qui res hostium
& munitiones perspecularentur, qui cum explo-
rassent omnia, & quosdam captiuos noctu ad-
duxissent, indicantes quodd ex improviso hostis
vellet eos aggredi, maturè omnia communiit,
dispositis etiam extra castra excubiis, & in ar-
mis retinens per totam noctem exercitum ius-
sum parato esse animo, etiam si noctu pugnare
opus sit, nequid eos hostium conatus fallerent.
Demetrij verò duces vt sentire Ionatham præ-
monitum hærebant inopes consilij, hoc ipso tur-
bati, quodd viderent nihil sibi successurum abs-
que insidiis, nec aperto Marte patesce Ionathæ
futuros ducerent. Decreuerunt igitur abire, &
relictis multis per tota castra ignibus, quod ma-
gis hostem fallerent, noctu discesserunt. At Io-
nathas manè castra adortus, postquam deprehe-
dit inania, corpora fugientes persequi, sed frustra.
Iam enim transgressi Anulum Eleutherum in

An. mundi
3821. Antio
Christum
nat. 147.

a Esseni.
b Sadducei.

De bello Ju-
daico lib. 2.
cap. 12.

c Demetrij
duces iterum
in Ionatham
mouent: mi-
sit sibi suc-
cessurum vi-
dentes noctu
discedunt.

An. mundi 3821. *Ante Christi* sum natum 144. *a Ionathas* in Arabia profectus, *et Nabataei* vastas. *b Simon* 10 *nathas* frater *Ioppen* *occu* *pas.* *c Ionathas* *Iudas* *Hierosolyma* *et* *arcem* *restituit.*

turaloca se receperant. Flexo igitur in Ar
itinere, & Nabataeis vastatis, abactaque pro
& captiuis abductis, Dama cum veniens illic
omnia vendidit. Perb idem tempus & frater ei
Simon obeundo totam Iudream & Palistinam
vsque Ascalonem, opportuna loca firmabat pra
fidis, atque ita communia regione armis & e
dificiis, Ioppen contendit: elque occupata vali
dum imposuit praedidium, quod intellet erat Iop
penfes velle Demetrio dedere. suum oppi
dum. His igitur ad hunc modum disposu
Ionathas & Simon reuersi sunt Hierosolyma.
Ibi Pto. rex aduocata in templi concione po
puli, suauit vt tesiceret vrbis moenia, & murum
quo templū septum fuerat rursus tesiceret, tur
ribusque, aliis additis munitiorem redderet.
veque alium murū excitarent inter arcem & v
bē, atque hoc pacto excluderent eos qui arcem
custodiebāt, & ad comestuum penuriam
adducerent, praeterea vt arcem hinc inde per
gionem dispositas, additis novis munitioni
bus firmiores etiam actuiiores facerent. Qua su
sentia comprobata suffragiis populi, ipse adu
pta sibi munienda vrbis cura, Simoni vti
in ceteris Iudae locis curaret, dedit negotia.
Ceterum Demetrius traiecit fluminē perue
in Mesopotamiam, volens hanc & Babylonem
simul occupare, vt portus superioribus Sat
piis, sedem belli ibi constitueret. vocabatur
nim per crebras legationes ab eorum locorum

Ad Demetrium Graecis atque Macedonibus pollicentibus dedi
in Asfacem tionem si veniret, atque etiam contra Pantonū
Pariborum Regem Asfacem auxilia. Qua spe accensus, res
Regem mo perauit ad illos, cogitans si res aduersas Pantonū
acti, praeli cessissent prosperē, facile se deinde cum Pantonū
superacis, Tryphonem & regno Syria, vt d verō
capitur. lactiare exceptus est ab eius regionibus.

bus, collecto valido exercitu, bellum Arsaci insulit, & superatus praelio, amissoque exercitu ipse viuis in potestatem hostium venit, sicut alij narravimus.

Demetrius à Partho capto Tryphon sedes violat, & Jonathas dolo capto atque interfecit Simonis eius fratri bellum infert.

CAP. X.

*An. mundi 3822.
Ante Chri. nat. 142.*

Hedio & Ruffinus

Tryphon autem cognita clauitate Demetrii, non amplius fidus erat Antiocho, sed cogitabat quoniam patto, eo sublato, regnum posset ipse inuadere & occupare: nec aliud maius videbat. Tryphon tur ob stare eius cupiditati, quoniam Jonathas amicus Antiocho. Itaque decreuit illum prius à se medio tollere, atque ita demum adoleiscentem aggredi. quamobrem ad Bethsan profectus, quem Graecis nominatur Scythopolis, inuenit ibi Jonatham cum quadraginta millibus lectissimorum militum, paratum obsistere si quis vim inferre conaretur. Videns igitur hominem non imparatum ad certamen, muneribus & comitate conatus est ei imponere, iussis suis ducibus ut imperata Jonathas facerent, quod magis fidem benevolentiae fieri astrueret, & omnem illi suspicionem eximeret, atque ita incautum opprimeret facilius. postremo suasisit ut dimitteret exercitum, cessante bello, & pacatis rebus omnibus rogabat tamen, ut, retenta circa se modica manu, comitaretur eum Ptolemaidem, & acciperet in tutelam suam ciuitatem eam arcisque finitimas, dicens se in hoc venisse, ut has ei traderet. Jonathas verò nihil mali suspicatus credensque verè & beneuolo animo Tryphonem hoc consulare, dimisit exercitum, exceptis tribus millibus, ex his duo in Galilaea reliquit, militem verò secum duxit, Tryphonem profectum

Cap. 9.
1. Mac. 13.
a Tryphon
regnum An
tiacho ad se
transfere
cupiens, lo
nathas cen
tibus eius
infidatur,
per dolo

An. mundi
322. Ante
Christ. natū
142.

FLAVII IOSEPHI

Ptolemaidem. Oppidanis vero urbem conse-
stim, ita, ut praeconiici fuerant, claudenibus, vi-
uus capus est, militibus eius ad unum contenci-
datus: moxque missa est in Galileam pars exer-
citus, ut & illa duo milia nec oppida per dolum
opprimeret. Sed quia rumor de Ionatha capto
aduentum eorum praevenerat, acceptis armis
mature inde evaserunt. Nam Tryphonis mili-
tes non ausi experiri vim, quod intelligerent
paratos pro tuenda vita extremum adire peri-
culum, infecta se inde venerant, retro reuer-
si sunt.

Quod Simoni Iudaeorum gens & Pontificum simul
& copiarum imperium detulit.

2. Mach. 13.

a Ionatha
desiderium
omnes Hie-
rosolymus ca-
pis.

b Iudaei
minima gen-
tes, sicut &
Tryphon in-
trauit.

c Simon Io-
natha frater
convocato in
templum po-
pulo, se po-
stravit ac fra-
trum vesti-
gia sequutus
reprehendit.

CAP. XI.

Hierosolymis autem postquam tota
de Ionathae captivitate, & comitatus eius
interitu, ingens dolor cepit omnes & tanti viri
desiderium, quod non sine causa timerent ne
desiderium eius prudentia simul & fortitudine, in-
festaretur a finitimis, qui in eam diem metu Io-
nathae cohibiti, rum videbantur, veluti dato signo
cooriturum, & adductum Iudaeorum genium in
extremum salutis periculum, nec eos fessit
sua expectatio quamprimum enim auditum est
necrum esse Ionatham, undique excitatum est
in eos bellum, tanquam non habentes am-
plius cuius ductu militare possent, & sem gra-
tius gerere, quin & ipse Tryphon collecto ex-
ercitu, in animo habebat Iudaeam invadere. Si-
mon autem videns Hierosolymitanos metu no-
torum motuum attonitos, & volens eos contra
Tryphonis conatus addere animum, convocato
in templum populo, sic exorsus est ad exhortan-
dum: Nō ignoratis viri tribules, quibus
per ac intrepide ego & pater ac fratres

beatæ mortis periculis nos exposuimus, qui
 bus domesticis exemplis excitatus: cum nō no-
 uim sit in nostra familia legibus patriis & reli-
 gioni propugnandæ vitam impedere, nullo ter-
 rore adigi poterō, ut vitam gloriæ præferam.
 Quapropter cum non desit vobis dux parātus
 pro vobis quiduis quantumuis magnū vel pati
 vel facere, sequimini alacriter quocunque duxe-
 ro, neque enim ego melior sum meis fratribus
 ut vitæ parcere debeam: neque ita degener, ut
 quod illis semper visum est fōgē pulcherrimū,
 scilicet pro religione atque legibus vitam pro-
 fundere, ipse per ignaviā subire fugiam: quin po-
 tius certū est germanum me illorum fratrem e-
 gregiis approbare facinoribus. Confido enim
 in Deo, quod pœnas ab hostibus exigere dabi-
 tur, vōsque vnā cū vxoribus & liberis ab eorū
 iniuriis eripere, & insuper templi sanctimoniā
 tutam præstare ab illorū impia violentia. Videō
 enim profanas gentes non ob aliud in vos coo-
 riri, nisi quod existimant destitutos ducis pro-
 uidentia. His Simonis verbis accensa multitu-
 do, recepit animos & fiduciam, & posita formi-
 dine aulæ est meliores spes conciperentia ut vno
 ore totus populus acclamauerit, placere a Simo-
 nem imperium accipere, & in locum fortissimo-
 rum fratrum Iudæ ac Ionathæ succedere. nun-
 quam enim se detrecturos iussa illius. Itaque
 collectis mox omnibus quotquot ex suis ad mi-
 litia essent idonei, aggressus est urbem mœni-
 bus cingere, communitequē celsis & validis tur-
 ribus. quo opere perfecto, misit Ioppen vnū
 ex amicis Ionatham Absalomī filium, iussū
 habitatores eius populariter inde eiicere, veri-
 tus ne urbem Tryphoni traderent, ipse interim
 mansit Hierosolymis ad urbis custodiam. Try-
 phon autem Ptolemaide profectus cum magno

An. mun-
 di 3823.

Ante Chrō-
 stum na-
 tum 141.

a Simon Iu-
 da ac Iona-
 tha fratrib.
 succedit.

b Simon Io-
 natham Ab-
 salomī filiū,
 Ioppen, ubi
 habitatores
 inde eiice-
 ret, mittit.

exercitu, venit in Iudæam, docens secum vin-
 ctum Ionathan. ei Simon occurrit cum suis co-
 pias iuxta oppidum Adida, sum in monte cui
 Iudæorum campi subiecti sunt: Tryphon⁴ verb
 cognito quod Simon Iudæorum Princeps sit
 constitutus, misit ad eum nuncios, & huic dolo
 circumvenire cupiens: mandabatque vi si ve-
 let dimitti fratrem Ionathan, centum argenti vi-
 lenti persolveret, & cum eis duos Ionathæ fi-
 lios mitteret ad se obseques futuros, quod ille di-
 missus non alienatus sit Iudæam à Regi im-
 petio. nunc enim cum tantisper servati in va-
 culis, dum debitam Regi pecuniam reddent.
 Ad Simeonem technæ eius non latuerunt: sed
 intelligens quid & pecuniam perditurus esset,
 nec fratrem liberaturus, quin & filios eius in-
 per hosti dediturus, tamen timens criminatio-
 nem suorum, ne negatis pecuniis & filiis vide-
 retur fuisse fratri causa interitus, aduocato in-
 concionem exercitu postulata Tryphonis ad
 eos retulit, admonitis prius quid subessent insi-
 dia: præstabilis tamen esse & pecunias & filios
 mittere, quàm contemptis Tryphonis conditio-
 nibus suspicionem incurtere, quasi fratrem ser-
 uare noluerit: atque ita placuit & Ionathæ pœ-
 ros miti & pecuniam, quibus acceperat Trypho
 cum seruauit fidem, nec dimisit Ionatham, sed
 cum exercitu peragrabat regionem. volens per
 Idumæam ascendere Hierosolyma, peruenitque
 vsque Dora Idumææ oppidum. At Simon cum
 perpetuo confestabatur, castra castris illius
 opposens. Interim qui in arce erant vigen-
 tibus Tryphonem vi propere sibi cōmentum mī-
 teret, iussit paratum esse equitatum, qui eadē
 nocte venturos Hierosolyma: sed quia eam
 noctem multa mixta delapsa visum opera
 cilem maxime equis reddiderat, irruerunt

Jo. mand.
 38:3. Ant.
 Christoph.
 141.

a Tryphon
 fraudulenter
 ipsum fratrem
 seducendi,
 propositis
 conditio-
 nibus, facit Si-
 monem.

est eius propositum, & motis inde castris Cœle-
syriam rediit propter: obiterque ^a in Galaditi-
ca regione interfecto & sepulto Ionatha, ipse
Antiochiam se contulit. Simon autem à Basca
oppido fratris Ossa in Modim & paternum se-
pulchrum transtulit, publico iustitiam honorati: ubi
b amplissimum monumentum extruxit patri
simul & fratribus suis è marmore polito & can-
dido, excoitao enim in latè conspicuam celsitu-
dinem, porticus circumdedit & columnas sin-
gulas è singulis lapidibus, opus admiratione di-
gnissimum ad hæc pyramides septem parentib.
& fratribus cuique vnam erexit mira tam ma-
gnitudine quàm pulchritudine, quæ durant vs-
que ad nostra tempora. tanta fuit Simonis cura,
vt Ionathas ceterique domestici quàm magni-
ficentissimo sepulchro essent conditi: qui defun-
ctus est exacto Pontificatus simul & imperii an-
no quarto. Cuius successor Simon constitutus
suffragio populi, primæ sui principatus anno c
suis immunitatem tributorum peperit, quæ ha-
tæ a tribu-
tænos Macedonibus erant soliti pendere: id-
em Iudæis
que accidit post annum centesimum septuage-
simum ex quo Seleucus Nicanor Syriæ regno
potitus est. Tanto ^d autem in honore apud po-
pulum fuit Simon, vt tam in priuatis instrumen-
tis quàm in scripturis publicis adicerent, aeternum
esse anno primæ Simonis Iudæorum ethnar-
chæ optimæ de gente sua meriti, nam huius prin-
cipatu rei eorum magnis accessionibus auctæ
sunt, & multas de finitimis hostibus retulere vi-
ctorias. Deustauit ^e enim Gazaram & Ioppen
& Iamoniæ, expugnatæque Hierosolymorum
arce solo eâ æquavit, ne posthac esse posset ho-
stibus receptaculum, nève inde vbi aliquod in-
ferretur incommodum, quo factò visum est ei
operæ pretium, si mōs quoq. in quo sita fuerat,

An. mundi
3823.

Ante Chri.
nat. 141.

a Ionathas
b Tryphane
interficatur.
c Adoniam
d Ionathas

e Immuni-
tas à tribu-
taxa Iudæis
parata.

d Autoritas
Simons.

e Simon
Hierosoly-
morum arcē
expugnata.

An. mundi
3124.
Ante Chr.
stum nat.
149.

complanatur, ut solum templum emineret:
effectique id commemoratis pro concione ma-
lis quæ à perfidiariis in eam diem laedi pass
fuerant, quæque etiam in posterum ferre coge-
rentur, æternus aliquis princeps eiloco im-
poneret præsidium: adeoque permonus est e-
ius exhortatione populus, ut non intermisso per
viciniam neque die neque noctu opere, tan-
dem ad planiciem eum locum indefesso labo-
re per vias sibi succedentes redegerint, æ-
que ita nihil reliquerint quod obstarat, quò
minus templum omnibus in urbe locis esset
longè celsius.

*Simon Tryphonem in Doru compulsam oppugnat,
inito cum Antiocho cui Pius cognomen
erat fœdus.*

C. A. P. XII.

NON multò autem post quàm Demetrius ca-
ptus est, Alexandri filius cognomine Dem
à Tryphone est necatus, anno quarto postquam
eius tutelam susceperat, sparsitque rumore, quòd
inter exercendum se esset extinctus per inimicos
amicos sollicitauit milites magnis pollicitatio-
nibus ut sibi regnum deserrent, captum à Par-
this Demetrium, dictitans, Antiochum verò
fratrem si posset imperio, virorem fore de-
fectionis qua fratrem eius deseruerint. Illi ad-
ducti in ipsam maximam, quasi ditandi hoc
principe imperium, ei continuo deseruunt.
Dux vèrò adeptus iam concupitam potesta-
tem non amplius dissimulare prauam iniquam
valuit, quod priuatus tegere conatus est; quò
magis animos hominum sibi conciliaret, quam
primum enim Rex declaratus est absque per-
sona Tryphonem agere cepit, id quod ad-
uersariorum partibus non mediocriter profuit.

Militia

Hediste
Rufinus
Cap. 10.

1. Macc. 17.
a Tryphon
Alexandro
necato impo-
rio potitur.
b Tryphon
ad regnum e-
uictum concu-
pitam pote-
statem quòd
priuatus te-
gere conatus
fuerat, ostendit.

Milites enim petzsi eius motes defecerunt ad Cleopatram vxorem Demetrij, quæ tum in Seleuciâ cum liberis se incluserat. Et cum Demetrij frater Antiochus cognomine Soter oberraret, nec ab vlla vrbe reciperetur metu Tryphonis, misit ad eum Cleopatra, coniugium suum & regnum ei offerens. fecit autem hoc partim amicorum suasu, partim quod timeret nequidam Seleucenses urbem Tryphoni traderent. quo postquam venit Antiochus affluente ad eum quotidie multitudine, & crescentibus viribus, bellum Tryphoni intulit: quem bprælio victum eiecit è superiore Syria, & vsque Phœnicem persequens, compulsum in Dotam castrum munitissimum obsidione cinxit. Misit etiam legatos ad Simonem Iudæorum Pontificem, qui Hedio de amicitia & societate agerem, qui & postulatæ eius libenter admisit. & mox misso com-
meatu ac pecuniis ad oppugnantes Doram milites, Antiochum ita demeruit, vt inter intimos amicos ab eo reciperetur. at Tryphon elapsus è Syria, in Dora interfectus est, triennio post quàm regno potitus fuerat.

*Bello inter Antiochum & Simonem orto
Cedebans dux regius è terra pro-
figatur.*

CAP. XIII.

Ceterum Antiochus ob innatam avaritiam beneficiorum immemor, traditis amicis Cedebæo copiis, misit eum, vt, vastata Iudæa, Simonem in potestatem redigeret. qui audita eius iniquitate, quamvis iam senior, tamen indignitate rei per motus, iuueniliter hosti cum exercitu sit obuiam: præmissisq. doum fortissimo quoque filijs, ipse cum suisq. copiis subsecutus expellit.

Ant. munit
327.

*Ante Chri-
stum natum*
337.

*a Tryphonis
milites ei im-
festi, ad Cleo-
patram De-
metrij vxorẽ
deficiunt quæ*

*Antiocho
Sotere cõin-
giunt & re-
gnum offert.*
Cap. II.

*b Antiochus
Tryphonem
eiecitum Sy-
ria, in Dora
obsidione cin-
git.*

*c Tryphonis
cades.
Hedio &
Rufinus
cap. II.*

*d Simon cum
filijs Cende-
bæum regis*

FLAVII JOSEPHI
batur diu eo tenere possitq. compluribus locis inter angustias infidels, nusquam non regessit ex sententia: & in omnibus congressibus factus superior, reliquū vitæ in pace exegit, ed & ipse renouasset cum Romanis amicitiam.

Quod Simon a genero suo Ptolemaio in comitiis per dolum occisus est.

CAP. XIII.

Is per octo annos iudæis præfuit, postremo in cōiugio exsus, infidels generi sui Ptolemaio: qui vxore etiam eius & duobus filiis comprehensus ac conlectis in vincula, misit quosdam, ut et Ptolemaio interficere. adolescens autem hoc præsentis maturè in urbem refugit, fretus fauore multitudine conciliato per paternæ beneficia, simulq. odio quo Ptolemaum prosequeretur populus. is enim volentem eum ingredi per portam uiam fortiter repulit, eò quòd iam Hyrcanum receperat.

Quomodo frustratus Ptolemaei comitiis Hyrcanum principatu potitus est.

CAP. XV.

Ille igitur recepit se in quandam agrem supra Hierichonta suam, quæ Dagon dicitur. Hyrcanus verò, accepto paterno Pontificatu, & factis operatus, cum litatum esset, eduxit contra Ptolemaum exercitum & oppugnando locum extra quidem erat superior, vincebatur autem sola pietate erga matrem & erga germanos misericordia. hos enim Ptolemaus produxit in merena flagris cadebat in loco omnibus conspectu, minicans se precipitaturum eos, nisi a manu ab oppugnando desisteret, ut ille putans eum de oppugnatione remitteret, tantu

*Anno mundi 3831.
 Ante Christi natum 113.*

*Hedio & Rustinus
 Cap. 13.*

*a Nulla
 des pietasq.
 ne in sacro
 quidem.*

*1. Mach. 6.
 b Ptolemaus
 oppugnatus
 ab Hyrcano,
 sciens plurimum
 scilicet pluri-
 mum scilicet
 naturalem
 ualere, ma-
 trem & ger-
 manos quos
 captos tene-
 bat, in mu-
 ri, ni ab op-
 pugnationse
 desistat, præ-
 cipitandos
 locat.
 Historiarum
 Biblicarum
 finis.*

tificari suis carissimis, statim in primo conatu
 clanguescebat. Mater tamen ad eum manus ten-
 dens supplicabat, ne molliretur affectibus, sed
 potius indignitate rei motus daret operam, ut
 redactum in potestatem inimicum afficeret po-
 na, & vlcisceretur homines sibi natura coniun-
 ctissimos, gratum enim sibi fore inter tormen-
 ta mori, modo nefarius homo scelus suorum
 supplicium lueret. Hyrcanus verò talibus verbis
 accendebatur ad assultum maiore impetu faci-
 endum, sed quamprimum verberari & lacerari
 matrem videbat, refrigescibat statim oppugna-
 tionis feruor, & vincebatur filius maternis affe-
 ctibus. cūque hoc pacto traheretur diutius
 obsidio, superuenit annus ille quo solenne est
 Iudæis cessare ab operibus, recurrente anno se-
 ptimo. atque ita liberatus à bello Ptolemæus
 occisis Hyrcani matre ac fratribus, fugit ad Ze-
 nonem cognomin. Cotylam, qui tum apud Phi-
 ladelphenses inuaserat tyrannidem.

*Quod Antiochus cognomento Pius, ducto contra Hyrcanum exercitu placatus 300 talentis
 fatus eum eo iniit.*

CAP. XVI.

Antiochus autem memor incommodorum, Hedio &
 quæ à Simone acceperat, Iudæam aggressus Rufinus
 est, ex quo regnare cœperat anno quarto, principi
 Cap. 15.
 patris verò Hyrcani primo, sexagesima secunda à Antiocho
 supra centesimam olympiade: vastatisque agris Hyrcanum
 Hyrcanum in urbem ipsam cōpulit, eam septe- *in urbem*
 nis castris cum cinxisset, primum nihil proficie- *compellit.*
 bat, propter firmitatem mœnium & virtutem
 propugnantium, accedente etiam aquarum pe-
 nuria, cui tandē sub occasum b Pleiadis delati b Pleiades,
 imbres fuerunt remedio postremo ad septētri *septem Plei-*
 onalē muti patē, quā planior erat aditus, exci- *ta.*

*Anno munda-
 di 3831.
 Ante Chri-
 stum nat.
 135.*

Ann. mundi

3831.

*Ante Chri-**stianam natam.*

111.

*a Infirmitas**turbæ cuncta**te et cetera re-**spicitur.**b Antiochus**Scenopexia**gratia se-**ptem dierum**inducias lu-**dis conse-**dit.**c Hyrcanus**et Antiochus**soluta ob-**sequione sua**faciunt.*

tatis centum turribus quæ surgebant usque
tiam contignationem, impositisq. in eas cohor-
tibus, quotidie tentabat mœnia : dupliciq. fossa
longa simul & lata cinctis Iudæis præcluit om-
nem exitum. illi contra crebro exultan-
tes, si forte negligentius custodiri castra offen-
derent, affliciebant hostē clade aliqua, quod si pa-
ratos ad resistendū inuenirent, recipiebant se in
tutiora facili. Hyrcanus aut postquam cognovit
sibi obesse suorum multitudinem, quod inuti-
liter absumerentur ad victum necessaria^a se-
cretam infirmiore turba eiecit extra mœnia,
solis retentis qui ob vigorem ætatis ad pugnam
erāt idonei. Antiochus autem exclusos vetabas
progredi, ita ut miserabiliter oberrantes mœni-
bus conficerentur inedia. sed & cum superuenis-
set festum scenopexiæ, miseratione suorum rus-
sus in urbem recepti sunt. Rex etiam rogatus, ut
gratia festi inducias septem dierum cederet,
religione motus impetrari eas passus est : nec
hoc contentus victimas, misit magnificē, tauros
auratis cornibus, & pocula t̃ aurea quam argen-
tea referta omne genus aromatibus : & exerci-
tui præbuit epulum lōgē diuersus ab Antiocho
Epiphane, qui capta urbe porcos super altari ma-
strauerat, & iure carniū illarum templū asper-
serat, violatis Iudzorum legibus simul & cere-
moniis : vnde acerbissima exorta sunt eius gen-
tis contra eum odia. at hic Antiochus propter
religionem Pius cognominatus est ab omnib.
Hyrcanus verd cognita eius æquitatē & pietate
delectatus, legatos ad eum misit : rogantes, ut li-
ceat sibi patriis viueret legibus, eam Rex repul-
sus qui suadebant interfectione delendam gen-
tem infocabilem & discretam instituto à reli-
quis omnibus, & approbata Iudzorū pietate, im-
peravit, ut obsessi arma sibi traderent, & ve cōga-
lia

Illa Ioppes ceterarumq. extra Iudæam urbium concederent, & insuper prælidium reciperent. promittens pacem eis se daturum his conditionibus. Assenserunt illi ad omnia, excepto præsidio, quod viderent eorum consuetudinem quod, ne reciperent, maluerunt. Regi, dare obli- des, & soanaleia insuper: quorum trecenta mox representata sunt, & inter obli- des fuit etiam ipsius Hyrcani frater, deiecitq. mox Iorica quæ imposita erat mœnibus, soluta est ob- sidio. Cate- rum Hyrcanus apertio monumento Davidis, qui olim Regum omnium fuerat ciuitissimus, a qua- lia millia talentorum inde protulit: quibus pecu- niis fretus primus omnium cepit exercitum mi- litum armare: & inito cū Rege foedere, excep- tum in urbem cū exercitu traxit liberalissime: quin & profectū in expeditionem Parthicam se- cutus est vna cum auxiliis. Telsib: est nobis Ni- colaus Damascenus, sic scribens: Antiochus ere- ctus ad Lycum fluuium, ubi Indatæ Par- thorum ducem profligauerat, hæsit ibi per bi- duum ad preces Hyrcani Iudæi, quod in idem- pus fortè quidam Iudæorum festiuitas incide- rat, per quam non licebat eis iter facere. Eo- rum c' Antiochus est, quod ille scripsit: nam pentecoste instabat in consiliu post Sabbathum, quo tempore nostris iter facere cum Parthis opus haberetur. Deinde cum Asace Partho: Ap- tiochus signa consulit, quo prælio victus &c. m. Hedio & tam signa amisit & exercitum. Sytorum autem Ruffinus regnum super e' suscepit Demetrius, dimissus cap. 16. ab Asace quo tempore Parthorum regionem d Hyrcanus inuaserat. Antiochus, hæc iam ante in aliis com- mentariis diximus.

Hyrcani expeditio in Syriam.

CAP. V. XVII.

Ceterum Hyrcanus, audita morte Antio- chi confectum ad urbem Syriæ duxit: hinc de- solatur.

Anno mun- di 38; 8.

Antiochus Chris- tianus. 126.

a Hyrcanus in gentem parthiam ex Davidis monumento profert.

b. Nicolaeus Damascenus.

c' Antiochus interemptus.

d Hyrcanus multas Sy- ria urbes ca- pit, & tem- plum in mō- te Garizim

An mundi

3840.

*Ante natum**Christum*

124.

*a Idumeis ab**Hyrcano sub-**iugato civis**israelis ty-**risque Iuda-**eorum admi-**nistratus.**b Hyrcanus**amicitiam**cum Roma-**nis renouat.*

tum, tatus id quod erat, inuenturū se eas vacuas propugnatoribus. Medabam igitur non sine labore sexto demum mense vi cepit: deinde Samariam cum vicinis oppidis, & insuper Sicimam atque Gazim cum gente Churthazorum, quaz accolebat templum in fāt Hierosolymianū existūdam permissa Alexandri a Sanaballece dūce in gratiam generi ipsius Manasse, qui fuerat frater Iaddi pontificis, ut & ante dictum est, incidit autem huius templi desolatio post annum 200. Hyrcanus verō etiam Idumaz vrbes cepit, Adora & Marissam, subiugatisque omnibus Idumaz edixit, ut circumciderentur, nisi mallet ē propriis pellē sedibus, ac illi amore patriæ admiserunt & circumcisionem, & reliquam iuxta Iudaeos sibi vivendi formulam: atque ex eo primum tempore inter Iudæos teneri coepi sunt. Ceterum Hyrcanus pontifex renouaturus ē Romanis amicitiam, misit legatos ad Senatum: ubi recitatis eius literis amicitia impetrata est his conditionibus. Fanius M. Fr. Pr. indixit Senatū in campum 8. Id Februarias, præsente L. Manlio L. F. Mentina, & C. Sempronio C. F. Faleria, propter eas res, quas legati reculerunt, Simon Dositheus, Apollonius Alexandri, Diodorus Isionis, viri honesti ac probi, missi a populo Iudæorum: qui etiam egerunt de amicitia & societate, quæ eis intercedit cum populo Romano, de negotiis publicis, ut loppe & portus, Gazaræque & fontes atque vrbes reliquæ per Antiochum ablatae præter Senatus decretum, restituantur huc omnia, ne vniuersis Regibus liceat per regionem ipsorum aut subditorum iter facere. & ut eo bello per Antiochum astricta præter decretum Senatus sūt irrita: utque legati a Senatu missi, censent reddi, quicquid Antiochus ab Iudæis, & prætorum agitorum assument, qui eo bel-

eo bello deuastati sunt, & ut literæ commenda-
ticiæ legatis dentur ad Reges & liberos popu-
los, quod tutius possint reuerti in patriam. Quib.
de rebus visum est Senatui renouare societa-
tem & amicitiam cum viris bonis, & missis à bo-
no atque amico populo. De literis aut scribendis
responsum est, curæ futurum senatui quàm pri-
mum ab aliis negotiis vacauerit, & daturum o-
peram ne vlla posthac eis inferatur iniuria, m-
datumq. est prætori Fanio, ut ex publica pecunia
legatis numeraret viaticum, quo commodius se-
referre possent in patriam, atque ita publico
sumpto Legatos prætor domum remisit, cum
commendatitiis ad eos, per quorum loca erant
transituri. Et Hyrcani quidē pontificis rerū sta-
tus hic fuit. Demetrius aut Rex, capiens bellum
Hyrcano inferre opportunitatē non habuit, in-
uisus ex quo tā Syris quàm suis militib. pro-
pter mores improbos, ita ut miserint ad Ptole-
mæum Physconē, rogantes, ut aliquē ex Seleuci
genere eis daret, quem possent Regem subitan-
stituerē. eūmq. is misisset Alexandrum Zebinā,
commissio prælio. Demetrius vincitur, & refu-
git: è pugna ad Cleopatram vxorē in Ptolemai-
dem exclusus est ab ea: delatusq. inde Tyrū ab
inimiciis capitur, & diu miserē vexatus tandem
interficitur. Alexander autem Regnum adeptus
sedulo feruit cum Hyrcano pontifice, deinde b
Hedio &
petitus bello ab Antiocho Grypho, Demetrii
filio in prælio casus, occubuit. At Antiochos re-
gnū Syriz consecutus, nō ausus est expeditionē
contra Iudæos suscipere, audito quēd frater i-
der in com-
plius germanus, eodē nomine dictus Antiochus, sūtu cum
copias contra se apud Cyzicum colligeret. Qua-
propter nihil in Iudæos mouens, decreuit para-
re se contra fratris aduentum, cognominati: fuit.
Cyziceni, eo quod in illa urbe educatus fuit, p-
a

Anno mædi
384. Ant
Christi. nat.
120.

a Demetrius
ab Alexan-
dro victus,
trucidatur.
cap. 17.

b Alexan-
der in com-
plius cum
Antiocho
Grypho ca-

anno mun-

di 3852.

Ante Chri-

stus. 112.

a Hyrcanus

duum fratres

in schinu bel-

li laborant,

in pace vi-

vunt.

autem genitus erat Antiocho Sotere, qui à Pa-
 this occisus est. acciderat enim ut Cleopatra
 duob. fratrib. alteri post alteru nuberet, sicut a-
 liis diximus. Porro Antiochus Cyzicenus ubi
 peruenit in Syriam, multis annis cum fratre co-
 nstitutus est, Hyrcano^a interim per totum illud
 tempus agere in pace continua. mox enim post
 Antiochi eadem defecerat à Macedonib. am-
 bi laborant, que nec ut subditus, nec ut amicus ullam se
 rebat opem amplius. sed maximis successib. res
 eius auctæ sunt Alexandri Zebinae tempore, &
 maioribus etiam regnantibus his duobus fratri-
 bus bellum enim quo se atterebat mund. occa-
 sionem Hyrcano præbuit, ut securè frueretur lu-
 dææ prouentibus, & ingentem pecuniarum vim
 inde congereret. Et Cyzienco vastante fratre re-
 gionem, non dissimulauit & ipse quid molire-
 tur: vidensque Antiocho nihil esse ab Egypto
 præsidij, sed tam ipsum quam eius fratrem mul-
 tas clades accipere ex continuis interseccan-
 tibus, utrunque facile despexit.

Quod Antiochus Cyzicenus Samaritis auxilium fa-
 rens visus aufugit.

CAP. XVIII.

b Hyrcanus
obsidet Sa-
maritam.

Quapropter b duxit exercitum ad Samariam
 urbem munitissimam, quæ quid nunc Se-
 bastæ vocatur ab Herode condita, cum erit op-
 portunum dicemus. hanc aditus oppugnabat
 nullis parcens laboribus, insensus ei propter sti-
 turas illatas Marissenis, colonis Iudæorum & so-
 cis, sed Syriæ Regi subditis. Cum itaq. videret
 se & duplici muro cinxisset per Lxx. it. ^{non ob-}
 sidioni præfecit filios Antigoni & ^{ed ne-}
 lum: quib. vrgentibus & fame prementibus
 cessitatis adducti sunt Samaritæ, ut cor-
 eib. infugetis homini, postremo Anti-

recini, opem implorauerint, qui^a cum venisset
propere, victus est ab Aristobuli militibus: &
insequentibus eum fratribus vsque Scythopo-
lim, agere coactus. at illi reuersi contra Samaritas
sursum eos compellunt intra mœnia, & co-
gunt iterum ab eodem Antiocho auxilium pe-
tere. Is accitis à Ptolemæo Lathuro circiter sex
armatorum millibus, quos ille invita matre &
tantum non imperio per eam deturbatus mi-
seras, primum vagabatur per ditionem Hyrcani
latrociniabundus cum Aegyptiis, non audens
quidem aperto Marte decernere quod esset
impar viribus, existimans tamen se vastandis
agris effecturum, ut Hyrcanus obsidionem Sa-
maritæ solueret. Sed postquam multos è suis a-
milis exceptos hostium insidiis, profectus est
inde Tripolim, Callimandro & Epicrati duci-
bus demandato bello Iudaico, ex his Calli-
mander audacius quàm prudentius cum hoste
congressus, profligatis suis & ipse inter alios ce-
cidit. Epicrates^b autem pecunia corruptus, Scy-
thopolim & alia quædam oppida manifestè lu-
dæis prodidit: nec^c quicquam Samaritis obse-
sus profuit. atque ita Hyrcanus integro anno in
oppugnatione exacto, non contentus urbem
capere, etiam solo eam æquauit. inductis illò
torrentibus: quorum eluie ita cuncta sedata
sunt, ut ne vestigium quidem superesset eius
capit. oppidi. Incredibile autem quiddam narratur
de Hyrcano Pontifice dignatum eum esse diui-
no colloquio. Fectus enim quoddam illa ipsa die
qua eius filij conseruerunt cum Cyziceno præ-
lium, Pontifex & ipse solus in templo odoramē-
te adolens vocem audierit, nunciantem filio-
sam recentem de Antiocho victoriam: idque
mox progressus renūciauit multitudini, & pau-
lo post certius comprobatus est eius oraculum.

An. mundi
3854. Ante
Christum
nat. 110.

a Antiochus
auxiliarius
Samaritis,
ab Aristobu-
lo cediturus,
fugatur.

b Epicrates
pecunia cor-
ruptus, Scy-
thopolim in
dau prodit.
c Hyrcanus
Samaritiam
capit.

d Hyrcanus
in templo per
vocem, filiorum
de Antiocho
victoria nū-
ciatur.

An. mundi
3854.

Ante Chri-
stum nat.
110.

a Chelcias
& Ananias
Cleopatra
coppi duces
propositi.
b Strabo
Cappadox
de Iudeorum
fide.

c Hyrcanus
& Pharisei
hyst.

Et Hyrcani quidem res gesta sic se habuerunt. Accidit autem hoc tempore, ut non Hierosolymis solum, sed & apud Alexandriam reliquamque Egyptum & Cyprum fortuna aspiraret Iudeorum successibus. Cleopatra ^a enim Regina à filio Ptolemæo Lathuro dissidens, copis suis duces præposuit Chelciam & Ananiam filios Oniz, qui templum in Heliopolitana præfectura edificauerat Hierosolymitano simile, ut aliis diximus, ex horum sententia Regina gerebat omnia, sicut ^b & Strabo Cappadox testatur his verbis: Plerique enim qui prius nobiscum venerunt in Cyprum, qui ve post à Cleopatra illi missi sunt, confessim deficiebant ad Ptolemæum. soli verò ex Oniz factione Iudei constanter manserunt in officio, eo quòd ciues eorum Chelcias & Ananias apud Reginam essent in precio. Hæc Strabo. Hyrcano autem apud Iudeos felicitas inuidiam peperit. sed ^c præcipue Phariseorum secta male ei volebat, de qua supra mentionem fecimus. tanta autem eorum auctoritas est apud populum, ut etiam si Regi obloquantur aut Pontifici, fidem tamen eis vultus habeat. Horum discipulus & Hyrcanus fuerat, à primis carus huic hominum generi. quos cum aliquando vocasset ad conuiuium, & accepisset comiter, postquam animaduertit eos exhilaratos, sic illos affatus est: Scire eos suam voluntatem, quod nihil magis cuperet quam iustus esse, & omnia iuxta Dei placita facere, quemadmodum & ipsi doceant. attamen si quid in ipso desiderarent, & aliqua in re à iusticiæ præscriptis aberrantem deprehenderent, officij illorum esse, ut admonitione corrigant. cum verò omnes eius virtutem comprobarent, vehementer gavisus est eorum testimonio. tandem vnus è conuiuiis Eleazarus, vir malus & sediciosus,

diolus: Quandoquidem, inquit, ais te cupere
indire veritatem, si vis esse iustus, abdica te
pontificatu, & contentus esto principatu popu-
li. Illo verò causam rogante, cur ita hoc posu-
leret: Quia, inquit, audiuius ita à natu gran-
dioribus, matrem tuam captivam fuisse regnan-
te Antiocho Epiphane. Falsus autem erat is ru-
mor, & ideo grauitè his verbis Hyrcanus of-
fensus est, nec minus Pharisei ceteri. Tum b
Ionathas quidam è Sadduceorum secta, quæ est
Pharisæis contraria, præcipuus Hyrcani ami-
cus, dicebat de communi Phariseorum senten-
tia conuictatum Eleazarum: quod si dubium vi-
deatur, manifestum fore interrogatis illis, qua
pœnâ hominem dignum censeant. Quod post
quam Hyrcanus rogauit, dicens ex pronuncia-
ta ab illis sententia se cogniturum, an ex eorum
consensu factum sit sibi conuictum, & illi satis
petarunt, si vinculis castigaretur & verberibus,
quod iniquum videretur capite hominem ple-
cti ob maledicentiam, & alioqui hoc genus
clemens sit in animaduersionibus: vehemen-
ter exacerbatu est, quasi iam compertum ha-
beret eos esse auctores opprobriatæ sibi generis
infamie. Nec destitit Ionathas furenti calcar
addere, in tantum, vt, desertis Phariseis, ad
Sadduceos deficeret, & abrogatis illorum con-
stitutionibus earum obseruatores pœnis affice-
ret: atque hinc factum est, vt & ipse & eius fi-
lij parum gratiosi apud vulgum fuerint: quem-
admodum aliis opportunius dicitur. Nunc e-
nim indicandum est, quod d multas constitu-
tionem à maioribus per manus acceptas Pha-
risæi tradiderint populo, quæ non sunt scri-
ptæ inter leges Mosaicæ: & ideo Sadducei his
auctoritatem abrogant, dicentes oportere eas
quæ seruari, quæ scripto continentur, atque

*Ant. m. m. d. d.
3854. Ant.
Christum
nat. 110.*

*a Eleazarus
Phariseus
Hyrcano
matru capti-
uitatem ex-
probat.*

*b Ionathas
Sadduceus
Hyrcanum
contra Pha-
risæos infla-
mat*

*c Hyrcanus
à Phariseis
ad Saddu-
ceos defecit.*

*d Constitutio-
nes Pha-
risæica.*

Ann. mundi
3862. *Ante*
Christum
nat. 102.

■ Hircanus
moritur.

■ Vaticinium
Hircani de
filio.

Medio &
Ruffianus
Cap. 18.

■ Aristobulus
post ca-
pitulationem
Babylonica

diadema fi-
bi primus
imposuit.

■ Aristob.
posuit, post
CCCCXXI. annos, & menses

Antigonum tres, ex quo de captivitate Babylonica libera-

in regni so-
tus populus ad pristinas sedes possibilia re-
cietate ad-
uersus est. cumque d

fratrem suum secundum
matris, cate Antigonum amaret, in societate eni dominatio-
vas in vin-
nis eum assumpsit, ceteros vero in vinculis ha-
cule coñcit, hinc matrem etiam coniecit in carcerem, pri-
or matrem cipatus & mulam, (nam illam Hircanus ducit
fame necat. rerum reliquerat) atque eo crude-
ritatis proel-
e Aristob. sit, vt fame necaret in vinculis. post-
rem prae alia
Antigonum rō interfecit fratrem quoque, q
die autē admi-
fratrem in-
diligere videbatur, & in regni so-
erant, alienatus ab eo per calūnias
erant.

hinc magna inter utrosque exorta est contro-
uersia, dum ditiores stant à Sadduceorum par-
tibus, Pharisei verò ceteræ multitudine ni-
tuntur fauoribus. Sed de his duabus sectis &
Essenorum tertia satis docuimus in secundo de
bello Iudaico volumine. Hircanus autem se-
ditione sedata, & post hanc exacta vita felici-
ter, elapsisque vno & triginta annis eius imperij
moritur, relictis quinque filiis superstitibus,
tribus maximis à Deo habens dignus honori-
bus, principatu gentis Iudæorum, & Pontifi-
catu & Prophetia. fruebatur enim diuinis col-
loquiis. vnde tantam actus est futurorum pre-
scientiam, vt prædixit duos maiores nata è
suis liberis, non diu fore paterni principatus
compotes: quorum exitum operæ precium est
cognoscere, quo magis patris eluceat diuinitas.

Aristobulus primus sibi Diademam imposuit.

CAP. XIX.

Defuncto enim eorum patre Aristobulus,
nato maximus volens principatum in re-
gni totam vertere, diadema sibi primus im-
posuit. Aristob. post CCCCXXI. annos, & menses
Antigonum tres, ex quo de captivitate Babylonica libera-
tus populus ad pristinas sedes possibilia re-
cietate aduersus est. cumque d fratrem suum secundum
matris, cate Antigonum amaret, in societate eni dominatio-
vas in vin- nis eum assumpsit, ceteros vero in vinculis ha-
cule coñcit, hinc matrem etiam coniecit in carcerem, pri-
or matrem cipatus & mulam, (nam illam Hircanus ducit
fame necat. rerum reliquerat) atque eo crude-
ritatis proel- e Aristob. sit, vt fame necaret in vinculis. post-
rem prae alia Antigonum rō interfecit fratrem quoque, q
die autē admi- fratrem in- diligere videbatur, & in regni so-
erant, alienatus ab eo per calūnias

quidam

quidem reiecit, partim quod eum diligeret, partim quod per inuidiam confectus putaret. Sed cum aliquando Antigonus magnifice reuertetur de bello quo tempore populus solenne scenopœgiz festum celebrat, accidit ut Aristobulus exgrotans decumberet, frater vero interfuturus sacris splendidissime ornatus in templum ascenderet cum armatorum comitatu, patissimum pro salute Regis vota facturus. Tum hi quibus studium erat excitare inter fratres discordiam, facti occasionem è rebus prosperè gestis Antigoni & pompa quam adornauerat, venerunt ad Regem, & omnia exaggerauerunt, dicentes hæc iam esse supra priuati hominis conditionem, & affectati regni manifesta indicia: aiebantque venturum brevi cum valida armatorum manu ad occidendum Regem, quod stultum existimet cum regno solum potissimum liceat, communicato honore contentum esse. Aristobulus autem quamuis non omnino his crederet, tamen prospiciens quomodo posset & suspicionem vitare, & securitati suæ consulere, collocauit satellites in loco quodam obscuro & subterraneo, (decumbebat autem in turri quæ post, mutato nomine, Antonia dicta est) mandauitque ut si quidem sine armis frater veniret, nemo eum attingeret: quod si armatus aduenteret, ut trucidaret, præmiserat tamen ad eum qui rogaret ut inermis veniat. At Regina, & reliqui insidiatores, persuaserunt nuncio, ut contraria diceret, conuinxerunt audisse fratrem, quod armaturam eximiam sibi comparasset, cupereque ita armatum contemplan- dum se præbiturus. cumque exuenisset ad turrim Scironis, quæ valde obscurus erat transitus, à

Anna. munici
3861. *Anto*
Christ. natu
102.

a Antigo-
nus apud
Aristobulū
falso accu-
satus.

b Aristobulū
coniunx. Ver
sutia Anti-
gonum dolo
& trucidari
curat.
Pia salu
nia.

Ann. mundi
3862. *Ante*
Christ. nat.
301.
satellitibus interfectus est. Huius autem casus facile ostendit, quantum possint lior & calumnia, & quam sint efficaces ad subvertendam etiam naturalem benevolentiam. Sed illud maxime admiratu dignum est, quod ^a Iudas quidam, cuius prae-dictiones nunquam sefeleant, varicinatus est. Is cum videret Antigonom accedentem ad templum apud discipulos, qui cum ob hanc scientiam affectabatur exclamavit per-mittere sciam vitæ, quandoquidem eius vanitatem coarguet incolumis Antigonus, quem es die apud Stratonis turrim mortuorum prae-dixerat: quoniam locus ille abesset d. c. stadiis. & dici pars maior exacta esset: atque ita periculū esse, nō mentitur suum oraculum. Ad hunc modum sollicito nunciatur Antigoni casum ad cellam subterraneam turris, quæ & ipsa Stratonis vocabatur, sicut & illa maritima, quæ post Cæsarea nominata est, quæ ambiguitas vatem perturbauerat. Aristobulum ^c autem cominad cepit fraternæ necis pernitentia: quæ res mortuum eius aggravauit, dum factum suum conuincenter detestaretur, ita, ut postremo crescentibus doloribus, sanguinem vomeret. eum quidam ē ministris efferens, diuina opior, ita volente providentia, prolapsus in eo ipso loco effudit. qui Antigoni cædis cruenta habebat vestigia. quo facto ingens eorum, qui viderant, clamor exoritur, quasi data opera puer ille effudisset sanguinem, ita ut clamoris causam se-scitaretur Aristobulus omnibus autem dicere tergiversantibus, tanto magis contēdebat cognoscere, quod natura ita comparatum sit, ut suspecta nobis sint, quæ dissimulantur silentio. tandem ubi minis ac terroribus expressit, ut facerentur veritatē, conscientia ^d grauiter latus animi plurimas effudit lachrymas: & gemitum

3 Iudas Es
seu vatis.

b Stratonis
turris & ma
ritima Cæ
sarea nomi
nata.
c Aristobuli
fratricida
gana.

d Conscientia
latus.

gemitum ex imo pectore ducens, Ergo nō late-
 Deum, inquit, meum impium ac sceleratum fa-
 cinus, quando tam cito reposcor ad pœnas co-
 gnati sanguinis? ô corpus impudens quousque
 retinebis animam, quam materni simul ac fra-
 terni manes flagrant? cur non semel eam reddis
 ne sic per partes opus sit libare meum sangui-
 nem, atque ita parentare oppressis per nefas &
 patricidium? vix ea fatus erat cum exhalauit a-
 nimam, vno tantum anno in regno exacto, co-
 gnominatus Philellen, id est Græcorum ama-
 tor, post auctam multis beneficiis patriam, illa-
 to bello Iudææ, magnâque^a eius parte attribu-
 ta ad Iudææ limites, cuius habitatores commi-
 natione xilij coegit circumcisionem ceteros
 que Iudaicos ritus admittere. Alioqui natura x-
 quas erat & modestus, vt attestatur Strabo^b ex
 autoritate Timagenis, sic dicens: Hic vir æquus
 fuit & Iudæis multis in rebus commodus. nam
 & ditionem eorum auxit, & partem Iudææ
 eis attribuit, deuinstam circumcisionis
 sordere.

Alexandri Iudæorum Regis res gesta.

CAP. XX.

Post^c Aristobuli obitum Salome eius vxor, c Salome,
 quam Græci Alexandram nominant, solutis^d Alexandria
 eius fratribus, quos ipse, vt diximus, vinxerat: cognomina-
 Iannæum, qui & Alexander est, Regem consti-^e ta Aristoba-
 tuit, ætate ceteros præcedentem atque mode-^f li vxor, A-
 stia: cui accidit, vt mox natus ex osus patri factus^g lexandrum
 fit, nec vnquam, dum ille viueret, in eius con-^h Iannæum
 spectum admissus. eius odij causam ferunt hanc. Regem con-
 Câm aliquando in somnis ei Deus apparuit.ⁱ stituit.
 ser, rogauit de successore, sollicitus de Aristoba-
 lo & Antigono, quos præ ceteris diligebat fra-
 tribus. Sed cum Deus huius effigie designasset,

Aa ilij

Ann. mundi
 3863. *Anse*
Christ. natu
 101.

a Aristobulus
Ituræ habi
tator ex cir-
cumcisionem
caso, ô quo
Iudæicos rî-
tus admittit
re cogit.
b Strabo ex
Timagena
de Aristobu-

An mundi
3861.

Anse Chri.
mos. 101.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 19.

a Alexand
alterum fra
ctos intra moenia compulsi, eoſque obſeſſos op-
trum interſi
cit, alterum
in honore ha
bet.

b Alexāder
ad Ptolemai
dem exerci
tum ducit,
maideſibus, verum
c Zoilus
Stratonis
turris & De
re tyrānus,

contristatus quod is in omnes fortunas eſſet
ſuccellurus, in Galilza educari cum voluit. Sed
oraculi fidem eūſ us approbavit. Poſitus enim
hic regno poſt defunctam Ariſtobulum, alter
rum ſcaturum inſidiantem ſibi interfecit: alter
rum contentum priuata & ocioſa vita in hono-
re habuit. Conſtitutis deinde rebus imperij
prout ſibi viſum eſt conducere, ad Ptolemaidē
duxit exercitum: & cum proſperè pugnaſſet vi-
ctos intra moenia compulſi, eoſque obſeſſos op-
trum interſi pugnare adortus eſt. Solæ enim ē maritima
cit, alterum Ptolemais & Gaza expugnandæ ſupererat, &
in honore habet.
b Alexāder tiochus Philometor & frater eius Antiochus
ad Ptolemai Cyzicenus mutuis cladibus ſuas vires atteretū
dem exerci nihil prædij ab eis exſpectandum erat. Ptole-
mum ducit, maideſibus, verum Zoilus tyraonus cū iis, quos
eamque op- pugnat.
c Zoilus Stratonis
turris & De
re tyrānus, certamine, pudet tamē adſcribere manus duci
ſed per interualla ſe ad inſtaurandum certamē
reſouent. Supererat vna ſpes ab Ægypti Regi-
bus, & Ptolemæo Lathuro, qui à matre Cleopa-
tra ē regno eiectus Cyprum obtinebat. ad hunc
igitur miſſis legatis, orabant, vt auxilio veniens
ex Alexandri manibus periclitantes eriperet
qui cum ei ſpem feciſſent quod delatus in Sy-
riam habiturus eſſet Garzos & Ptolemaidem
in ſuis partibus, ſimulque Zoilum & Sidonem
multoſque adiuturos, elatus promiſſis au-
gationem parabat. Interim Demetrius, qui
plurimum apud ſuos viues autoritate pollebat,
perſuaſit Ptolemaidem, vt ſententiam cum
ſententiam, conducibilis dicens, & ludæis

Iudæis belli aleam subire, quam in certissimam
 struitur, accito Domino, se dedere, & insuper
 non præsens solum bellum sustinere, sed maius
 etiam ab Ægypto imminens, Cleopatram enim nõ
 permissuram Ptolemæum vires sibi parare è vicina;
 sed contra eos venturam cum valido exercitu. dare
 enim Reginam operam, ut illum etiã è Cypro ei-
 ciat. futurum autem, ut si Ptolemæum sua spes frustre-
 tur, ipse in Cyprum retrorsum fugiat, miseris verò
 ciues, in extremo deserantur periculo. Igitur Pto-
 lemæus cognita in itinere Ptolemaidensium mu-
 tatione, nihilominus cursum continuauit, & cum
 appulisset ad Sycaminum, eo loci copias expo-
 suit, quæ constabant cõnumeratis peditibus si-
 mul & equitibus, circiter triginta millibus. His
 adductis ad Ptolemaidem, & castris ibi positis, cum
 neque legatos eius admittere, neque verba audire
 vellent, in magnâ coniectus est sollicitudine.
 Postquã verò Zoilus^a ad eum & Gazæi vene-
 runt, petentes auxilium contra Iudæos & Alexan-
 dri agros ipsorum vastantem, & sidio quidẽ vi-
 bis metu Ptolemæi soluta est. Ceterum b redu-
 cto domum exercitu Alexander cepit astu age-
 re, clã Cleopatram contra Ptolemæum vocans, a-
 pertè verò amicum eius & socium se simulans.
 quin & c c c argenti talenta daturum se polli-
 citus est, si ille vicissim in gratiam ipsius Zoilum ty-
 rannum tolleret, & agros eius Iudæis attribueret.
 Tunc igitur Ptolemæus libenter Alexandri ami-
 citiam admittens, Zoilum^c capit: deinde verò cõ-
 pecto quoddam ille clam ad matrem ipsius Cleopatram
 hunc os mitteret, dissoluto cum eo fœdere, pto-
 lectas d est oppugnatum Ptolemaidem, quæ pot-
 tas ei clauserat. Vbi relictis ad continuandam op-
 pugnationem ducibus cum parte exercitus, ipse
 cum reliquis copiis ad vastandam ac domandam
 Iudæam se conuulit. At Alexander postquam

An. mundi
 3864.
 An. Christi
 sum nat.
 100.

a Zoilus &
 Gazæi à Pto-
 lemæo contra
 Iudæos au-
 xilium pe-
 tunt.
 b Alexander
 Ptolemæum
 Zoilum tol-
 leret persua-
 det.
 c Zoilus ca-
 pitus.

d Ptolemaidem
 à Ptolemæo
 obsessa.

An. mundi
3864. *Ante*
Christi nat.
100.

a Ptolemaus
Afiochim Ga-
lilae oppidū
vi cap.

intellexit eius propositum, & ipse ex sua ditōe collegit circiter quinquaginta millia, ut vel quidam scriptores malunt LXX. millia, & cum his hosti iuit obuiam. Ptolemæus^a verò ex improviso adortus: sabbato Afiochim Galilææ oppidum vi cepit, & circiter decem capinorum millia, præter aliam multam prædam abduxit.

Ptolemai Lathuri de Alexandro victoria.

CAP. XXI.

b Ptolemaus
Sephorim
aggredditur.

DEinde b aggressus & Sephorim non longè inde distantem, multis desideratis, abiit cōsueturus cum Alexandro: cui occurrir ad Iordanem fluvium, iuxta Afophon, qui non multum distans est à flumine: & castra ex adverso hostibz metatus est. habebat autē Alexander in prima acie pugnare solitos oclies mille quos^c hecnon tamachos appellabat, gestantes xatos clypeos. sed & Ptolemæi prima acies æquē xatis levis utebatur. Et cætera quidē inferiores sibi visibz. & antiores erant ad prælium: cōfirmabat autē eos non parum Philostephanus aciei struenda artifex, iubens transire fluvium supra quē castra habebant, nec Alexandro transirum eorum impeditur placuit, rato faciliorem sibi fore victoriam, si hostis à tergo haberet fluvium, & è pugna non posset refugere. & primum quidem xquo Marte certabatur, multis utrinque cadentibus. deinde à cum iam Alexandri milites superiores fieri inciperent, Philostephanus cum patre suorum maturè cedētibz opem intulit, cumque inclinato Iudæorū cornu nullus ferretur impetias, destituti ope proximorum fecerunt fugæ initium, cæterosq. exemplo suo traxerunt contra Ptolemæi milites acriter instantes, & fugientes ezebebant, & tandem prostratos suis manibus ceciderunt interficiendo donec lassæ^d fuerunt.

c Heraton-
temachi.

d Clades A-
lexandri.

ferum quoque hebesceret. Feruq; triginta mil-
lia cecidisse in eo prælio: Timagenes autē quin-
quaginta millia in suis scriptis retulit: ceteros
partim captos, partim fuga seruatos incolumes.
Ptolemæus^a verò cū post victoriam longē la-
tēque excurrisset, serō tandē in quosdam Iudæo-
rum vicos se recepit: quos vbi vidit refertos pue-
ris & mulieribus, mandauit militi, vt promiscuē
iugulatos & in frustra conscisos, in lebetes fer-
uentes membratim conficerent, vt, qui effuge-
rant è prælio, hostē crederent humanis vesci vi-
sceribus, & eo maior terror incuteretur reliquis:
de huius crudelitatis tam Suxbo quā Nicolaus
meminit. Idem b etiā Ptolemaidē vi expugna-
uerunt: sicut aliās indicauimus. Porro c Cleopa-
tra videns augeri filij potentiā, subiecta Gazzo-
rum vrbe, & Iudæorū Regione impunē perualta-
ta, non permittendum duxit vt ille magis cresce-
rēt, maxime cū circa Egypti portas obuersare-
tur, & immineret eius imperio. quapropter con-
tinuū tam nauales quā terrestres exciuit co-
pias, quarum supremum regimen penes Chel-
ciam & Ananiam Iudæos esse voluit: bonam e-
tiam diuitiarum suarum pattem cum nepotibus
& testamento apud Coum insulam deposuit.
Iussūque Alexandro filio cum magna classe in
Phenicien appellere, & deficientibus ad se eius
regionis incolis peruenit Ptolemaidē: vnde ex-
clusa oppugnationem eius vrbis instituit. Tum
Ptolemæus, relicta Syria, properauit in Egi-
ptum, sperans ex improviso occupaturum sc-
præsidis vacuā, sed opinione sua frustratus est.
Per idem tempus alteram è Cleopatratē ducibus
Chelciam mori contigit, dum circa Cœlesyriam
Ptolemæum persequitur. At Cleopatra auditis
filij conatibus, & quod ei tentanti Egyptum
non ex sensentia successerat, missa e cō parte

An. mundi
3864.
Ante Chri.
nat. 100.

a Ptolemæus
vt maiorem
terrorem Iu-
dæis incu-
tiat, huma-
nas carnes
coquere iu-
bes
b Ptolemaidē
vi expugna-
ta.
c Cleopatra
contra filiū
exercituum
parat.

d Ptolemaidē
à Cleopatratē
obsessa & ex-
pugnata.

e Ptolemæus
eiciēt ex
Egypto.

An. mundi
3873.
Anno Christi
nat. 99.

exercitus omnino cum ex ea regione expulsi.
atque ita rursus ex Aegypto eiectus, apud Gazā
exegit eam hycmem. Interea Cleopatra Ptole-
maidem, simul cum praefectis expugnat. Quod
cum venisset Alexander cum muneribus, & ita
exceptus tractaretur, ut dignum erat hominem
afflictum à Ptolemaeo, nec aliud habentem solu-
gium: cumque quidam amicorum Reginae suade-
deret, ut illā quoque regionem occuparet, nec si
necet tantam bonorum Iudaeorum multitudinē
vnius viri parere nutibus: Ananias contrarium
consuluit, iniquum facinus dictans si hominē
in societate receptum suis facultatibus exueret,
praeteritum suū cognatum. Sic enim fore ut illa
huic iniuriā, omnes ubique gentes Iudaeos ir-
ruerent. His rationibus Ananiam Regina indigna

a Alexander
factus cum
Cleopatra
veniens.

abstinuit ab Alexandro iniuriam, & a factis
cum eo renouavit apud Coelestis urbe Scy-
polim. Tū vero liberatus metu periculi quoddā
Ptolemaeo haecenus impendere visum est, expe-
ditionem suscepit in Coelestiam, ubi b Gazam

b Gazam
Alexander
capit.

post decem mensium obfidionem cepit: & pau-
lo post potitus est Amathunte, quod est castrorum
omnium quae ad Iordanem sita sunt munissi-
mum, ut Theodorus Zenonis filius res suas cha-
tissimas deposuerat. qui ex inopinato Iudaeos
aggressus, interfectis ex eis decem millibus, im-
pedimenta Alexandri dissipuit. Nec tamen hac
clade Rex abstergius est quod minus in brevi
mo tractu Raphiam bello aggrediretur & An-
shedonem, cui postea Herodes Rex mutauit no-
men in Agrippiade, quam & ipsam Amathunte
testatem suam redegit. & cum animaduertisset
Ptolemaeo Gaza relicta in Cyprium recessisset.
& matrem eius Cleopatram in Aegyptum iussit.
sus Gazaeis, quod acciussent illum, & eorum de-
structionem & urbem eorum oppugnauit.

c Gaza op
ugnata.

popularis est. interim a Apollodorus eorū dux
noctu cum duobus millibus conductitiorum mi-
lium, & decem millibus quæ ex oppidanis ar-
mauerat, erupit in castra Iudæorum: & quandiu
nocturna erat pugna, superiores erant Gazzi,
hostibus aduentum Ptolemæi sufficantibus sed
quæ prius dies illuxit, & rei veritas apparuit,
Iudæi se conglomerauerunt. & impetu facto in op-
pidanos circiter mille ex eis intertulerunt. At-
tamen ne sic quidem, quamuis grauiter inopas,
voluerant cedere, parati quidvis potius perfer-
re quam ab hoste subigi: & bædebat illis ani-
mus Aretas Rex Arabum, auxilij ipse ostentans.
Sed priusquam ille veniret, Apollodoro perem-
pro ciuitas capta est. Nam c Lyfimachus ipseus
frater inuidens ei quod ita graciosus esset apud
populum, occiso eo collegie manum militum,
aque ita urbem Alexandro tradidit. qui primo
peractis interrogatus est, deinde immisit in oppi-
danos militū permissa sœuendi licentia, ac pas-
sim Gazzi trucidabantur, ne tamē illi moriebā-
tur inulti, sed repugnantes inuasoribus non pau-
ciores Iudæos interimebant. alij verò desolatas
petras ad incendebant, ne hostis præda potiri
posset. quidam etiā suis met manibus vxores ac
liberos contrucidabant, ne in captiuitatē abstra-
herentur. Senatores autē numero D. in Apolli-
nis confugerant: fortē enim senatus habebatur,
cum hostis intromissus est. Alexander verò etiā
his ingulatis, & diruta insuper vrbe reuersus est: Gryphus oc-
cisi Hierosolyma, anno postquam castra ad Gazam
tessus.
denouerat. Eodem tempore etiam Antiochus e Seleucus
Gryphus occisus est Heracleonis insidiis, anno Gryphis filius
pans lux quinto & quadragesimo, regni verò, cum Antio-
chono supra vigesimum, cui succedens Seleuco Cyren-
ensis filius bellum gessit cum Antiocho patre, no bellum ge-
m Cyreneno fuit cognomen, quem deinde in vit.

An munda
3873.

Ante Chri-
natū 91.

a Apollodo-
rus ex Gazæ
noctu in Iu-
dæorum ca-
stra erupit.

b Aretas
Rex Arabū
Gazæ au-
xilij ipse o-
stentat.

c Lyfima-
chus Apolla-
dotum fra-
tre occidit,
& Gazam
Alexandra
tradidit.

d Antiochus
his ingulatis,
& diruta in-
super vrbe re-
uersus est: Gryphus oc-
cisi Hierosolyma,
anno postquam
castra ad Gazam
tessus.

e Seleucus
Gryphus occisus
est Heracleonis
insidiis, anno
Gryphis filius
pans lux quinto
& quadragesimo,
regni verò, cum
Antiochono supra
vigesimum, cui
succedens Seleuco
Cyrenensis filius
bellum gessit cum
Antiocho patre,
no bellum ge-
m Cyreneno fuit
cognomen, quem
deinde in vit.

Anno m^o.
3874. Antio
Christum
nat. 90.

a Antiochus
Ensebes Se-
laucum su-
gat.

b Antio. Se-
lauci frater
Antiochum
Cyziceni fi-
lium bello
aggreditur.

c Demetrius
Eucerus a
Ptolemaeo

Lathuro Da-
masci Rex
constitu-
tus.

d In Ale-
xandria circa
agnoscitur.

prælio caprum neci tradidit. Nec² in mulo
post Cyziceni filius Antiochus cognomento Eua-
sebes peruenit Aradum, & imposito sibi diade-
mate, Seleuco bellum intulit, quem vno prælio
victum è tota Syria expulit. at ille fuga delatus
in Ciliciam, postquam à Mopsleatis receptus est,
cepit ab eis tributa exigere: qui non ferentes
exactionem vnà cum regia & ipsum apud Syros
concremauerunt. Regnante huc^o apud Syros
Antiocho Cyziceni filio, Antiochus Seleuci
frater bello eum aggreditur, & victor viam si-
mul amisit æque exercitum: post quem frater
eius Philippus assumpto diademate regnavit in
parte Syriæ. Interim Ptolemæus Lathurus qua-
rum eius fratrem Eucærum cognomine accu-
satus à Gnido, Regem apud Damascum constituit. Hic
duobus fratribus strenuè resistens Antiochus,
breui extinctus est, vocatus enim cum Parthis bel-
lum gerens, fortiter in prælio dimicans occu-
buit, quo facto Syriæ regnū remansit penes duos
fratres, Philippum atque Demetrium, sicut aliud
narratum est. Porro d in Alexandria domi sedi-
tio coorta est, cum per scenopegiæ celebrationē
in pacantem sacrificare coniecta sunt citrea: nā
hoc festo nostris morem esse palmæos & citreos
thyrsos gestare indicauimus, quin & cōstitis im-
petus est populariter, exprobrantibus capitani-
tatem, & indignum qui sacris operetur iactanti-
bus, quibus iniuriis exacerbatos occidit eorum
circiter sex millia, & exstructo circa sanam & al-
tate septo ligneo peringente vsque ad loca ad
quæ solis sacerdotibus pater adicius, hoc pasto ar-
cebat à se vim multitudinis. Sed & mercenarios
milites aiebat Plisidas & Cilicas. nam Syris infen-
sus, non virebatur eorum opera. Deinde deinde
Arabibus, tributa Moabitibus & Galedicis impera-
uit.

ruit, & Amathuntē diruit, non audente Theo-
doto manus conferere. Congressus etiā dūc Ara-
bam Rege Obedā, & pertractus in insidias, cum
camelorum multitudine protusus esset in fau-
ces asperas & accessu difficiles iuxta Gadara vi-
cum Galaditidis, agrē euasit ipse incolumis: de-
latūque fuga Hierosolyma, super acceptam cla-
dem per sex annos ā sua gente bello vexatus, nō
minus quā quinquaginta millia Iudzorū occi-
dit. & cū eos hortaretur ad recōciliationē ad
huc magis accendit eorū odia: dum rogātī, quid
se vellent facere, ore vno responsum est, vt sei-
psum interficiat: mōxque miserunt ad Deme-
trium Euczrum qui ab illo auxilia peterent.

Demetrius Encarnus Alexandrum praelio

v. cum superat.

CAP. XXII.

Ille veniens cum exercitu, coniunxit se cū eis
qui se acouerāt, & circa Sicima castra posuit.
Alexander verō cū mercenariorum sex mil-
libus & ducentis insuper, Iudzorūque suz fa-
ctionis viginti millibus illi occurrit. habebat au-
tem ille equitum tria millia, peditum verō qua-
draginta. Itaque multa varinque tentata sunt,
dum hic mercenarios vipote Græcos ad defe-
sionē sollicitauit ille verō stantes cum Demetrio cum Deme-
Iudzos. Sed quia neuter his artibus quicquam *trio armis*
proficiebat, postquam visum est armis decerne-
re, victoria fuit penes Demetrium: in quo prae-
lio miles Alexandri, conductitius ad vnū celsus *ducentis mil-*
est, nauata prius forti ac fidei opera. Sed & ex *lites amis-*
Demetrianis multi desiderati sunt. Ceterū *est.*
postquā Alexander ad montes per fugit, mite-
tati eius fortunā confluxerunt ad eum circiter *drū sex mil-*
sex millia, quorū meta Demetrius retro ablit. *lia humisū*
Post hac Iudari propriis viribus bellū gesserunt. *construxerunt.*

An mundi
3884.

Ante Chri-
stum nat.

80.

Amathuntē
d rusa.

Obedas
Rex Ara-
bum.

Hedio &
Rufinus

Cap. 20.

Demetrius
Encarnus con-
tra Alexan-
dram profi-
citur.

Alexander
cum Deme-
trio armis

decernit, cum

et, victoria
ducentis mil-

est.

Ad Alexā

drū sex mil-

lia humisū

construxerunt.

An. mundi
3884.

Ante Chri.
nat. 80.

a. Alexander
a. Iudaei bal
lo petimus po
temissimus
eorum in Be
thoma oppu
gnas.

b. Alexan
der ad 800.
crucibus sus
psi & in eo
rundem con
spexit vxor
es ac libe
ros trucidat
ri iubet.

c. Alexander
Thracida co
gnomē apud
Iudaeos inue
nit.

d. Demetrius
Philippum
fratrem in
Berice oppu
gnat.

e. Alexander
Thracida co
gnomē apud
Iudaeos inue
nit.

f. Alexander
Thracida co
gnomē apud
Iudaeos inue
nit.

g. Alexander
Thracida co
gnomē apud
Iudaeos inue
nit.

aduersus Alexandrum, sed semper victi. multos
amittebant è suorum numero. tandē a potenti-
simos eorum compulso in Bethoma oppugna-
uit, & capto oppido seductos in potestatem ab-
duxit Hierosolyma, vbi facinus commissū longē
immanissimum. epulans enim cum pallacis ex-
cellsiore loco vnde prospectus patebat, ad decem
iussit suffigi crucibus; & in conspectu adhuc vi-
uentium iugulauit vxores eorum & liberos, po-
nas exigens pro acceptis iniuriis, quæ tamen in-
humaniores fuerunt, licet sæpè ab inimicis affli-
ctus in extremū vitæ & regni periculum adduc-
tus fuerit, dum non contenti propriis eum im-
pugnare vitibus, externa etiam auxilia concitauit
& postremò in eam necessitatem eum compell-
lunt, vt quæ loca in Moabitica & Galaditica re-
gione subegerat restitueret Arabibus, ne & ipsi
arma sua aduersus eum cum inimicis coniunge-
rent; præter alia quæ in eius contumeliam gesta
sunt innumera. Iniqua tamen fuit talis animad-
uertio, ita vt propter hanc crudelitatem Thra-
cidæ cognomen apud Iudæos inueniretur. Cate-
rùm aduersariorum exercitus ad octo milium
numerum noctu in tuam euaserunt, & toto so-
pore quo vixit Alexander, egerus in auxilio: at-
que ita demum liberatus à tumulibus securè admi-
nistravit regnum in posterum. Demetrius dauis
relictæ Iudææ profectus Bericeam, Philippū fra-
trem suum oppugnavit in ea, habens secum de-
cem milia peditum & mille equites. Straton ve-
rò Bericæ tyrannus & Philippi socius Zizium
Principem Arabum exiuit & Mithridatem Si-
naticam præfectum Parthorum, qui postquā vene-
rat cum magno exercitu Demetrii castra oppu-
gnaverat, & tam sit quam missilium telorum
multitudine deditionem cum suis facere coegit
sub ductis ex ea regione præda maxima De-
metrium

metrium captiūm ad Mithridatē Parthorum Regem miserunt. Antiochenſes verò quotquot in caſtris inuenti ſunt, gratis dimiſſos redire Antiochiam paſſi ſunt. Parthus verò Rex Demetrium apud ſe in omni honore habuit, donec ibi morbo abſumptus eſt. at Philippus poſt hāc pugnam ſtatim profeſtus Antiochiam: totius Syriæ regno potitus eſt.

Antiochi Dionyſi in Iudæam expeditionis.

CAP. XXIII.

DEinde^a Antiochus cognominē Dionyſus, frater ipſius Damascū principatū ambiens, peruenit, & ibi rerū potitus Rex factus eſt, qui cum exercitum duxiſſet contra Arabas, Philippus eius frater, hoc audito, Damascum aduolat. & cum opera Mileſij arcis præfecti vrbe Damascenorum potitus eſſet, per ingratitudinem non remunerauit eum, quod velle vidiri terrore vrbe, non proditione cepiſſe, quapropter ſuſpectus ei redditus, ruſum Damascum amiſit. progreſſum enim in circum animi gratia Mileſius excluſit, & vrbe ſeruauit Antiocho, at ille auditis de Philippo rumoribus conſeſtim rediit ex Arabia: moxque duxit in Iudæam exercitum octo millium peditum, & equitum octingentorum. Cuius inuafionē Alexander metuens, ſoſſam profundam duxit à Caparſabe: quæ nunc Antipatris dicitur, vſque ad Ioppenſe mare, quā ſolūm patebat acceſſus: excitatōq. muro & per interualla caſtellis ligneis per CL. ſtadia, præſtolabatur Antiochum. at ille omnibus his incenſis traduxit hac exercitum in Arabiā. & cum Arabs primū ceſſiſſet, deinde cum decem equitum millibus apparuiſſet, occurrens ei Antiochus præliatus eſt acriter, nām-

*An. mundi
3884. Ante
Chriſt. nat.
80.*

Hedio &
Ruffinus
Cap. 21.

^aAntiochus
Rex Damas-
cenorum.

^bAntiochus
regno à fra-
tre exiuit.

^cCaparſaba
Antipatris
diſta.

An. mundi

3884.

*Antes Chri.**nas. 80.**a Antiochi**mors, & sa-**mes exerci-**tus immissa**h Aretas**Rex Coele-**stia.**c Vrbes ali-**quet ab Ale-**xandro ca-**pta.*

que a de victoria certus occisus est, dū alterum suorum cornu laborans vult in integrum restituere. post cuius casum exercitus refugit in vicum Cana, vbi maxima eius pars sane assumpta est. Post hunc Coelestria regnum Aretas adipiscitur, vocatus ad impetium a Damascenis propter odium quo persequiebantur Ptolemæ Mennzum. Is quoque in Iudæam profectus cū exercitu, deniſto Alexandro apud Adida, certis conditionibus reduxit suos vnde venerat. Alexander vero ad Dion oppidum admoto milite, eoque vi capto, ad Essam inde duxit, vbi erant Zenonis res preciosissimæ: & primum triplici muro eum locum circumdedit, dein expugnato oppido ad Gulanā duxit & Selencii: & sobactis his quoque, redegit in suam potestatem vallem quæ Antiochi dicitur, & castellum Gamala. Obiectisque multis eriminibus Demetrio locorū eorum domino, principatu suo illum exiit & tertio demum huius expeditionis anno domum reduxit exercitum, magna alacritate laudans eum ob res prosperè gestas excipientibus.

*d Iudæi Syro**rum, Idu-**rum & Phœnicum**vires tenebant**Iudæi, ad**mare Stratonis**tutrim, Apolloniam,**Ioppen,**Lamiam, Azotum, Gazam,**Anthedona, Raphiā,**Gabala, & Moabiticas vrbes,**Esebonem, Meda-**bam, Lembam, Oronas, Telichonem, Zaram, Au-**lonem cilicium, Pellam**& hanc vltimam dirue-**runt, quod incolæ recusarent Iudaicos ritus re-**cipere. possidebant & alia Sytiæ non obscura**f Alamantri**oppida quæ imperio suo nouiter adiecerant.**Post hæc Alexander ex temulentia morbo co-**tracto,*

Per hæc tempora iam & Syrerum & Idumæorum, Idumæum & Phœnicum vrbes tenebant Iudæi, ad mare Stratonis tutrim, Apolloniam, Ioppen, Lamiam, Azotum, Gazam, Anthedona, Raphiā, Rhinocuram. in mediterraneis per Idumæam regionem Adota & Matifam, totamque Samariam & montes Carmelum ac Itabyriū, ad hæc Scythopolim, Gadara, Gaulanitidē, Selenciam, Gabala, & Moabiticas vrbes, Esebonem, Medabam, Lembam, Oronas, Telichonem, Zaram, Aulonem cilicium, Pellam & hanc vltimam diruerunt, quod incolæ recusarent Iudaicos ritus recipere. possidebant & alia Sytiæ non obscura oppida quæ imperio suo nouiter adiecerant. Post hæc Alexander ex temulentia morbo co-

tracto,

mdo, & triennio integro quartana laborans,
 nec tamen abstinens à castrensibus officiis, tan-
 dem exhaustis viribus fato concessit in Gerafe-
 norū finibus obsidens Ragaba castellum quod
 ultra Iordanem situm est. Quem videns Regina
 iam morti vicinum, & nullam salutis spem prae-
 se ferentem, fletus & seipsam plangens, suam si-
 mul & liberorū desolationem lamentabatur. Cui
 me, inquit, & hos filios relinquis, alieno indigē-
 tes auxilio? praecipue cum non ignores, quā in-
 sensus sis tibi totus populus. Tum^a ille cōsultuit a
 ei ut suis monitis pareat, si velit securē cū filiis cō iugi quo-
 regnum obtinere. primū ut apud milites ce- modo securā
 let suā mortem, tantisper dū castellum illud ca- regnare pos-
 piam, deinde postquam victrix magnificē Hiero sit, ostendit.
 solyma reuersa fuerit. Pharisaeis b non nihil li- b Pharisae-
 cōmitat permitterat. hos enim pro habito sibi ho- rum in po-
 nore laudatos eā, & commendaturos apud po- pula licētia.
 pulum. posse enim plurimum apud Iudaeos, siue
 exorū aliquē cupiant laedere, siue amicum iuua-
 re. Valde enim his fidē habere vulgus etiā si per
 inuidiam de quopiam malē loquantur, nec se ob
 aliā causam incurrisse totius gentis odiū, quam
 quia hoc genus offenderit. Ergo, inquit, ubi Hie-
 rosolyma peruenieris, accersitis eorū primori-
 bus, ostende illis meum corpus, & verbis quā
 proximē veritatem simulatis per mitte ut eo v-
 tantur arbitratu suo, siue in sepulto & projecto
 cadaveri velint illudere propter antiquas iniu-
 rias, siue alio quolibet modo in id seuire: & pos-
 hēre nihil te nisi ex illorū sententia gesturum
 in administrādo imperio. his verbis si apud eos
 via fueris, & mihi magnificentior quā a te se-
 pulchra continget, contentis illis permissa pote-
 stare, & tu securē dominaberis. post hae moni- c Alexandr
 ta uxori data moritur, anno regni sui x x v i l. m. r. r.
 vixit verō vnde quinquagesimo.

Anno mundi
3890. Ante
Christi. nat.

74.

^a *Finis A-*
lexandri.

Hedio &
Rastinus
Cap. 12.

^b *Alexandri*
fili Hyrcani & Ari-
stobulus.

^c *Hyrcanus*
Pontifex.

^d *Pharisai*
administra-
tioni regis &
confortes, a
uidi sunt
sanguinis.

FLAVII IOSEPHI

Alexandro mortuo vxor Alexandra in
regnum succedit.

CAP. XXIIII.

Alexandra vero capto castello iuxta mari
lorū arbitrij faciens, quæ ad cadauer vel ad re
gnū pertinerent, ex infensū beneuolos eos sibi
reddidit, tum illi progressi ad plebem conciona
bantur, res gestas Alexandri celebrantes, & Re
gem iustum se amisisse cōquerentes, populum
ad eum luctum ac mortuiam prouocauerunt,
ut nullum antehac Regem funerauerint sum
ptuosius. Ceterū ^b Alexander duos quidem re
liquit filios, Hyrcanum & Aristobulum, regni ut
men administrationem Alexandro testamen
to reliquit. ē filiis autem Hyrcanus erat rebus
administrandis parum idoneus, & amator o
cij: minor verò natu Aristobulus audax & in
dultrius, sed mulier gratioſa erat apud populū,
eō quod semper visa sit ægrè tulisse ea quæ ma
ritus præter officiū faceret. illius ^c consilio Pon
tificatus Hyrcano obuent, non tam ætatis præ
rogatiua, quàm propter innatā segniticm: alio
qui ex Phariseorum sententia permissu Regi
næ gerebatur omnia: quibus etiā plebs parere
iussa est: & si quid cōstitutionum Hyrcanus so
uer abrogauerat, quas Pharisei iuxta maiorum
traditiones induxerant, id totum sancitū est de
nuo. Nomen dicitur regni erat penes Reginam,
penes Phariseos verò administratio. nam hi &
exulibus sedium, & victis solutionem procu
rabant, quædam tamen etiam per se providebat
mulier, & magnū mercede conductorū mili
tum alebat numerū, virēq. suus ita agebat, ut
terrori esset circumiacentis tyrannis, & obider
et eis acciperet. Et quod ad reliqua attinet,
quieta

quiesca erat eius ditio, soli Pharisei turbas exci-
bant, incitantes Reginam, ut necaret illos qui
Alexandro autores fuerunt sumendi de deo
simul viris supplicij: moxque vnum ex his, iugu-
lans Diogenem, deinde alium post alium, do-
nec potentiores conuenientes in regiam, & cū
his Aristobulus prae se ferens non placere sibi
quod fierent, & si occasio daretur, non permissu-
rus tantam licentiam matri, commemorabamur
ei quantis rebus gestis & quantis exhaustis peri-
culis fidem suam domino approbauerint, quod-
que hac de causa magnis praemiis eos dignatus
sit rogabant, que tam ne omnino in contrarium
spem suas verteret, nunc enim qui periculum ab
hostibus euasissent, domi ab inimicis maestari
more pecudum, nemine opem ferente, aiebant-
que, si quidem contenti sint iam occisis adue-
sarij, propter innatum affectum quo dominos pro-
sequantur, patienter se laturos hanc calamita-
tem. quod si illi scire pergerent, petebant sibi
dari discedendi veniam. neque enim nisi ipsius Re-
ginæ permissu quæsituros sibi incolumitatem,
alioqui laturos ut ibidem in ipsa interficiantur
regia. Sed turpe esse tum sibi tum Reginæ, si il-
la dissimulante à mariti inimicis vexentur. Nihil
enim libentius audiretur an Aetam Arabem &
reliquos tyrannos, quam si ipsa se priuaret tali-
bus viris, quorum illis olim vel nomen auditum
et recte fuerit, quod si ne hoc quidem velis con-
cedere, & malis indulgere Pharisæorum cupi-
ditatibus, saltem per castella se distribueret. se
enim quandoquidē fortuna ita persequatur A-
lexandri familiares, contentos esse in humili sta-
tu vitæ reliquum exigere. Hæc & alia multa cum
dicerent, & iam miserationem tam casorum
quam periclitantium, manes Alexandri inuo-
carent, omnibus circumstantibus commote

Anno mun-
di 3890.

Ante Chri-
stianum 74.

a Aristobu-
lus cuiusque
affectu Pha-
risæorum ty-
rannidem
accusant.

An. mundi
3893. Ante
Chryſt. natū.
71.

a Alexan-
dra Iudeis
caſtellorum
conſidia ero-
dit.

b Ariſtobo-
lus Dama-
ſcum contra
Ptolemaum
miſſus.

c Tigranes
Syria inna-
dens, audito
Luculli per-
ſequentis

Mithridati
aduentu do-
mum redit.

ſunt lachrymæ : ſed maximè Ariſtobulus men-
tem ſuam declarabat, multis verbis matræ cor-
piens. Verùm illi ſibi ipſis cauſa fuerūt horæ me-
lorum, qui ſceminæ ambitione imperandi præ-
ter æquum commiſerunt regni habenas, quaſi
verò decſſent poſtèri. Tum^a illa inops melio-
ris conſilii cuſtodiam caſtelloꝝ eis credidit,
exceptis Hyrcania, Alexandrio & Machabæa-
te, in quibus res ſibi chariſſimas recondiderat.
Nec^b multo poſt Ariſtobulum filium cum exer-
citu miſit verſus Damalcum contra Ptolemæ-
dum Mennæum qui grauis erat vbi vicinus. Sed ille
nulla re memorabili geſta domum rediit. Per
e idem tempus nunciatum eſt Tigranem Arme-
niorū Regem cum D. militum millibus inuadiſ-
ſe Syriam, & breui in Iudæam eſſe venturum.
ea fama non immeritò Reginam & totam ge-
tem terruit: miſeruntque ad eum legatos cum
magni precij muneribus, obſidentem tunc Pro-
lemaidem. Regina enim Selene, aliàs Cleopatra
dicta, imperabat in Syria, & incolis eius auroꝝ re-
git, vt Tigranem excluderët. Ibi inuentum Re-
gem legati togauit, vt bene ſibi de Regina
ſua, deque tota gente Iudæoꝝ polliceretur. Il-
le verò collaudatos, quod è longinquo veniſ-
ſent ad exhibendum ſibi officiũ, iuſſit omnia
bona ſperate. Capta verò Prolemaide nunciatur
Tigrani, Lucullum, dum perſequitur Mithrida-
tem, illum quidem non aſſecutum qui iam in I-
beriam euaserat, ſed Armeniam ingreſſum va-
ſtare eam regionem: quo cognito ille ſtatim do-
mum reuerſus eſt. Poſt hæc cū Regina in mo-
tum diſſicilem incidiſſet, & vñum eſt Ariſtoba-
lo iam adeſſe tempus aggreſſendi negotium, ob-
ſtu egreſſus vno comitante famulo conſulit ſe
ad ea caſtella, quibus potèti amici erant, præ-
poſit. Iam dudum enim moleſtè ſetentque
mater

mater gerebat, totum verò longè magis timebat
 ne illa mortua totum suum genus veniret in
 potestatem Pharizorum & videbat quàm ine-
 prus erat administrationi frater, ad quem spe-
 ctabat successio, Conscia verò fuit eius conatus
 sola vxor, quam domi reliquit cum liberis, ac
 primùm venit Agaba, vbi Galæstes erat vnus è
 potentibus, à quo perlibenter exceptus est. Se-
 quenti verò luce Regina sensit Aristobuli ab-
 sentiam: nec tamen statim suspicata est illum
 ad res nouandas esse profectum. Verùm postea
 quam venerunt nuntij alij super alios, quòd is
 hoc illud castrum occupasset: nam vno inci-
 piencie statim reliqua omnia in eius potestatem
 se dederunt: tū demū in magna cōsternatione
 fuit, & ipsa Regina & vniuersa gēs: sciebat enim
 non multum abesse Aristobulum, quin sibi v-
 surparet gentis imperium: & vehementer time-
 bant ne pœnas exigeret ab illis qui in ipsius fa-
 miliâs debacchati fuerant. placuit igitur vt v-
 xor eius cum liberis custodiretur in castello
 quod templo erat appositum, ad b Aristobu-
 lum autem magnus fiebat confluxus, vt iam nec stre-
 pitus desisset, nec ornatus regius: nam intra quin-
 decim ferme dies occupauit castella viginti
 duo. in quibus habens receptaculum, collige-
 bat exercitum à monte Libano & Trachoni-
 de à tyrannis. homines enim semper pluribus
 se agglomerantes libenter obtemperabant,
 sperantes etiam nonnihil vtilitatis se perce-
 pturos ex eo quem ipsi ex insperato res nouas
 molientem euexissent ad dignitatis regis fasti-
 gium. Iudæorum autem seniores & Hyrcanus
 reginam conuenerunt, & rogabant vt præ-
 sentibus rebus aliquod expediret consilium. A-
 ristobulum enim iam penè totam dominatio-
 nem ad se traxisse, occupatis tot locorū oppor-
 tunitatibus.

An. mundi
 3897.
 Ante Chri.
 nat. 67.

a Mithras
 & Alexandra,
 & Aristobu-
 li conatus.

b Aristoba-
 lus multa ca-
 stella occu-
 pauit, & ma-
 gnus fit ad
 eum cōfluxus.

c Hyrcanus
 & seniores,
 & reginam cō-
 uenerunt, &
 Aristobulum
 accusant.

An. mundi tunitatibus, se autem non decere etiam si ma-
3890. Antio xime ipsa agrotet, ea superflue consultare ab-
Christ. natu que illius conscientia, periculum autem iam
65. esse penè pro fortibus, at illa iubebat eos *facere*
 quicquid putarent. Reipublicæ conducere ha-
 bere eos magnam facultatem, vires gentis in-
 tegras, milites, & in ætario multam pecuniam.
 sibi enim iam non admodum curæ esse rerum
 administrationem, nimirum deficienti tot-

a Mors Ale- puscule. his dictis non multo post extremum
xandra. halitum reddidit, exacto anno regni 800, vita

tertio supra septuagesimum, mulier supra æ-
 xum suum egregia, ut quæ mirum in modum
 honorum & imperandi cupida operibus dedi-
 raui suam industriam, quæ exprobrans viis
 inficiam, qui partem feliciter administrant
 Respublicas. semper enim præsenibus magis
 quam futuris intenta, & omnia posthabendo
 moderatæ gubernationi, neque ab honestate

b Alexandra neque à iustitia deduci voluit. familia *b* va-
 familia *ma* men in eius tale iniecit infortunium, ut po-
gnum infr. tentiam quam sibi multis sudoribus & peri-
sumum in- culis parauerat, propter huius non multo
suris. cupiditates paulo post amiserit: quia & cum i-
 nimicis familiæ suæ sensisse videtur, & rem-
 publicam orbasse præsidibus: quin & post obi-
 tum eius ex reliquiis malæ ipsius administra-
 tionis multæ turbulæ originem duxerunt in do-
 mo regia. attamen quandiu rebus præfuit,
 gentem in pace continuit, atque hic
 fuit serum Alexandræ Regi-
 næ exitus.

SUMMA CAPITVM LIBRI XIII.

ANTIQUITATVM

Iudaicarum.

- I. Post contentionem de regno inter fratres conuen-
tum est ut Aristobulus regnaret, Hyrcanus
privatam vitam degeret.
- II. Antipatri genus, & quomodo claritatem ac
potentiam sibi & suis liberis parauerit, &
fuga Hyrcani ad Aretam Regem Ara-
bum.
- III. Aristobulus proelio victus compellitur Hie-
rosolyma.
- IIII. Hyrcani & Aristobuli legationes, à Scuro
potentes auxilium.
- V. Quomodo Aristobulus & Hyrcanus apud Pomo-
pium de regno disceptauerint.
- VI. Quo stratagemate Pompeius castra occupa-
uerit.
- VII. Hierosolymitani portas Romanis claudunt.
- VIII. Pompeius templum cum inferiore urbis parte
vi expugnat.
- IX. Scurus bello aggressus Aretam, fœdus Anti-
patri suasi cum eo ferit.
- X. Alexander à Gabinio victus, in quodam ca-
stro oppugnatur.
- XI. Aristobulus Roma vinculis elapsus, rursus in
Iudaea captus, à Gabinio Romam remittitur.
- XII. Crassi contra Parthos ducentis per Iudaeam iter
& sacrilegium.
- XIII. Pompeii in Epirum, & Scipionis aduentus in
Syriam.
- XIII. Caesar in Egyptum expeditio, & quam fe-
deli Iudaeorum opera adiutus sit.
- XV. Antipatri res gesta & cum Caesare amicitia.

- XVI. *Casus littera & Senatusconsulta de Iudeorum amicis.*
- XVII. *Antipater ex filijs suis Herodi Galileo, Phasaelo Hierosolymorum regimen committit, & quod Sex. Caesar Herodem magnam ac illustrem reddidit.*
- XVIII. *Casus afflictus Iudaei insuper vellingenta lenta ab eis exigit.*
- XIX. *Malichus per infidias Antipatrum venens tollit.*
- XX. *Herodes insus Casij Malichum dolo interficit.*
- XXI. *Antigonum Aristobuli filium auxilio Tyrivum tyranni patrimonium regnum repetitum, Herodes prostigatum, & Iudaea pellic.*
- XXII. *Herodes in Bithynia occurrens Antonio pacem cum sibi conciliat, quo factum est, ut ille accusatores eius non admiserit.*
- XXIII. *Antonius in Syriam provincias veniens, Herodem cum Phasaelo tetrarchas constituit.*
- XXIII. *Parthi Antigonum Aristobuli filium in regnum reducant.*
- XXV. *Parthi Hyrcanum & Phasaelum captivos abducunt.*
- XXVI. *Herodes Roma a Senatu Iudaea Rex declaratur.*
- XXVII. *Herodes an Italia navigatio, & pugna adversus Antiochum.*
- XXVIII. *Antigonus a Sose & Herode opprimitur.*
- Post contentiorem de regno inter fratres contentum est, ut Aristobulus regnaret, Hyrcanus primum vitam degeret.*

CAP. I.

E Alexandria Regina rebus & obitu, in precedenti volumine diximus, nunc quae deinceps consecuta sunt, dicturi sumus, nihil magis studentes, quam

quàm ne quid, vel per ignorantiam, vel per o-
bluisionem prætermittamus. Namque historiam
& rerum propter antiquitatem obsecratum ex-
positionem scribere se proficiunt, debent qui-
dem non negligere orationis cultum, & elegan-
tem compositionem, tum quicquid lectioni
gratiam conciliat & adimit tedium: sed præci-
pua cura impendenda est veritatis studio, ne
sæpè fidem sequentes fallant, & inducant in er-
rorem aliquem. Cum² igitur pontificatum ac-
cepisset Hyrcanus, anno tertio septimæ & sep-
tuagesimæ supra centesimam Olympiadis, Q.
Hortensio, Q. Metello Cretico Coss. statim bel-
lum ei Aristobulus intulit: & commissio ad Hie-
richuntum prælio, multi ex eius militibus ad
fratrem transfugerunt, quo facto Hyrcanus in ar-
cem confugit, in quam custodiendi filij & vxor
Aristobuli à matre eius depositi fuerant, ut an-
te diximus. reliqui etiam eius factionis homi-
nes cum vidoris metu intra septum sani se re-
cepissent, breui deditiorem fecerunt. Cæptum b
est deinde agi inter fratres de pacis conditio-
nibus, in quibus obtinuit Aristobulus, ut regna-
ret, & fratrem sineret in ocio frui quæ illi ob-
uenerant facultatibus, & priuatam vitam agere.
Hoc fœdus istum est in ipso templo & data ac-
ceptæque fide, iunctisq. dexteris sancitum: & post
mutuos complexus in conspectu populi factos
digesti sunt, alter in regiam, alter priuatus in
ædes Aristobuli.

*Antipatri genus, & quomodo claritatem ac potentiam
sibi & suis liberis parauerit, & fuga Hyrcani ad Arætam Regem
Arabum.*

C A P. II:

A Micus autem quidam Hyrcani Idumæus,
nomine Antipater, vir pecuniosus, natura

*An. mundi
3899. Ante
Christ. nat.
65.*

*a Aristobu-
lus & Hyr-
canus de re-
gno contem-
dant.*

*b Aristobu-
li cum Hyr-
cano fœdus.*

*Hedio &
Ruffinus
Cap. II.
c Antipater
Idumæus
amicus
Hyrcani.*

An. mundi
3899.

Ante Chri.
nat. 65.

a Antipater
Iudeus, ut
refert Nico-
laus Damas-
cenus.

b Antipater
primum An-
tipas dictus.

c Antipater
Iudeorum
potentiores
in Aristobu-
lumi cecitas.

factiosus & industrius, infensus erat Aristobolo eo, quod ipse studeret Hyrcani partibus: quavis
 "Nicolaus Damascenus huius genus deducit à
 primariis Iudæorū, qui in Iudæam venerunt à
 Babylonia. Sed hoc dicit in gratiam Herodis e-
 ius filij, quem fortuna ad Iudæorum regnum e-
 venit, sicut suo loco dicitur. Hic igitur Antipa-
 ter primum vocabatur Antipater, eodem quo pa-
 ter ipsius nomine: quem ab Alexandro Rege &
 eius vxore, constitutum ducem totius Idumææ
 cerum amicitias Arabum & Gæeorum & Acla-
 lonitarum coluisse, multisque eos sibi concilia-
 se muneribus. Itaque junior Antipater suspi-
 tam habens Aristobuli potentiam, & timens ei
 propter mutuam similitudinem, clancularijs obre-
 ditionibus effecit, ut contra illum potentiores Iu-
 dæorum conspirarent, iniquum esse dictum
 finire Aristobulum incubare usurpato per ini-
 iuriam Imperio, ex quo ciecerat fratrem nam
 maiorem, eumque ætatis prærogatus spoliat-
 set. eisdem verbis etiam Hyrcanum obtende-
 bat assidue, addens ne vitam quidem illi esset
 tuto: nisi matura fuga saluti suæ prospiceret. Am-
 icos enim Aristobuli nunquam non consul-
 tare, quomodo eo sublato de medio, domina-
 tione alteri constabiliant. His sermonibus Hyr-
 canus volebat credere, quod esset natura bo-
 nus, & calumnias non libenter admitteret: quæ
 quidem animi lenitas & quietis amor paravit
 ei opinionem ignauiz: at Aristobulus plane con-
 trario fuit ingenio, industrius simul & magis
 nimis, cum igitur Antipater videret Hyrcanum
 nihil moueri suis monitis, non desistit tamen
 quotidie nouas de fratre criminationes fugen-
 do, quasi insidiaretur vitæ illius, tandem Ar-
 22 Regem Arabum, suum quoque pollicem
 23 Regem Arabum, suum quoque pollicem

Humidque eo facilius impetravit, quod Iudæz
confinis sit Arabia. permittitur itaque Antipa-
ter ad Regem acceptus ab eo fidem, quod ini-
micis non dediturus esset suum supplicem: quod
ubi ille interposita fide promissit, Antipater ad
Hyrcanum reuersus est Hierosolyma: & non
multo post assumpto eo noctu urbem egressus,
magno itinere peruenit in urbem quæ Petra di-
citur, apud quam erat Aræ Regia: & quod esset
Regi amicissimus, rogabat eum, ut Hyrcanum in
Iudæam restitueret: & instando quotidie dan-
doque munera tandem persuasit. Hyrcanus quo-
que pollicitus est, si ope eius reductus regnum
reciperet, redditurum se ei regionem cum duo-
decim oppidis, quæ pater ipsius Alexander de A-
rabibus ceperat. erant autem hæc Medaba, Na-
bello, Linias, Tharabasa, Agalla, Athone, Zoara,
Oronz, Marissa, Rydda, Lusa, Oryba.

Aristobulus praelio victus compellitur Hierosolyma.

CAP. III.

TAlibus promissis permotus Arætar expedi-
tionem suscepit contra Aristobulum, ducens
quingenta milia pedestris simul & equestris
exercitus: moxque vicit praelio post eam victoriâ
multis ad Hyrcanum transfugientibus, de-
fectu Aristobulus confugit Hierosolyma. Arabs
autem adducto secum toto exercitu, oppugna-
bat eum in templo adiuvante Hyrcanum et
iam populo, solis Sacerdotibus non deferenti-
bus Aristobulum. sed Arætas admotis tam Iu-
dæorum quam Arabum exercitibus acriter op-
pugnationi instabat. Dum hæc ita geruntur in-
stante Azymorum festo quod Pascha vocamus,
optimates Iudæorum selecta sua regione fuge-
runt in Ægyptum. Quidam autem Onias, vir

*Anno mundi
3900. Ante
Christum
nat. 64.*

*Hedio &
Ruffinus
cap. 3.*

*a Arætas cõ-
tra Aristobu-
lum expedi-
tionem sus-
cepit, eumq.
Hierosoly-
ma confuge-
re cogit.
b Aristobu-
lũ in templo
Arabs oppu-
gnat.
c Iudæi in
Ægyptum
fugiunt.*

An. mundi
3900. Ante
Christi. nat.
64.

lustus, & Deo carus, qui aliquando fecerat
tempore impetraverat pijs precibus pluviam,
tunc in latebras se addidit, civile bellum præsen-
tiens. hunc in castra adductum Iudæi roga-
bant, ut quemadmodum olim sterilitati aule-
rat remedium, ita tunc deuoveret diris Aristobu-
lum & quorquor eius factione sequebantur,
id cum diu recusans cogeretur à turba, stans in
medio eorū sic precatus est. Deus vniuersi hu-
ius mundi Rex, quoniam & hi, qui mecum sūc
tuus sunt populus, & qui oppugnantur, tui Sacri-
dotes sunt, precor, ut neque hos contra illos, ne-
que illos contra hos orantes exaudias. Post hæc
vota circumsteterunt eū quidā ex Iudæis, vini
perditi, & obruerunt lapidibus, quā crudeliter
Deus ultor est cōtinuū, ex dīsq. Oniaz pater e-
regit hunc in modū. Dum Aristobulus oppug-
natus cum Sacerdotibus, superuenit Pascha, in
quo festo nobis mos est, multis Deum honora-
re sacrificiis. quibus, quia cærebant obsessi, roga-
uerunt suos tribules, ut accepta quantam postula-
rent pecunia victimarum copiam sibi facerēt.
Illis verd pactis mille drachmas in singula capi-
ta, & representari sibi iubentibus, Aristobulus
& Sacerdotes libenter id fecerunt, & per fa-
nem è muro demiserunt precium, ac illi acce-
pta pecunia, non reddiderunt victimas, sed bed
progressi sunt impietatis, ut non seruata fide ho-
minibus, Deum etiā fraudarent debitis ho-
noribus. Sacerdotes autem quibus per pactu-
rum speciem illatum fuit, orauerunt Deum, ut
penas de tribulibus suis sumeret: nec dilata est
vindicta: sed procella vehemens immissa fecit
per totam eam regionem magnam vasta-
tionem fructuum, ita ut tritici
modius veniret drachmis
quindocim.

Violatio
fidei, & vi-
tio eam sub-
secuta.

Hyrcani & Aristobuli legationes à Scamro
petentes auxilium.

CAP. IIII.

INterea^a Pompeius Scamrum misit in Syriam
ipse in Armenia distentus bello quod adhuc
gerebat contra Tigranem. ille verò ubi Damas-
cum venit, recens captam à Metello & Lollio,
properavit in Iudæam continuato itinere, huic
legati facti sunt obviam, tam ab Hyrcano, quàm
ab Aristobulo, verique petentes societatem &
auxilium. & b cum Aristobulus polliceretur
c c c c. talenta, nec pauciora Hyrcanus, Scam-
rus Aristobuli promissa prætulit. Is enim libe-
ralis erat & abundans pecuniis, & rogabat offi-
cium præstari facilius, aliter verò pauper erat ac
tenax, & cum maiora quàm frater impetare cu-
peret, tamen non satis bona fide polliceri vide-
batur. Nam difficilius erat expugnare urbem, a-
dèd munitam & validam, quàm profugos repel-
lere & Nabathæorum turbam, præsertim non
valde ad id bellum gerendum animatam. Ob
has igitur causas accepta ab hoc pecunia obli-
dionem soluit, denūcians Aretæ, ut recederet, ni
pateat declarandus hostis Rom. po. Et Scamrus
quidem Damascum reuersus est: Aristobulus c
verò cum magno exercitu contra Aretæ & Hyr-
canum profectus est: & congressus cum eis apud
locum quem Papyronem nominant, prælio vi-
cis cæsis circiter septem millibus hostium, inter
quos etiam Cæphalio frater Antipatri cecidit.

*Quomodo Aristobulus & Hyrcanus apud Pompeium
de regno disceptauerint.*

CAP. V.

Non multo autem post, cum Pompeius Da-
mascum venisset, & obiret Cælesyriam:

Anno murr-
di 3900.

Ante Chri-
stum natum
64.

Hedio &
Rufinus
Cap. 4.
a Legati
Hyrcani &
Aristobuli
ad Scamrū.
b Dona
Scamro data

c Aristobu-
lus contra
Aretam &
Hyrcanum
proficiscitur.
d Pompeius
in Syriam
venit, & quæ
Aristobulus
insigne do-
num misit.

An. mundi
3902.
Ante Chri-
stum natum
61.

præstid fuerunt ei legati ex vniuersa Syria & E-
gypto atque Iudæa. milit enim ad eum insigne
donum Aristobulus, vitæ auream D. talento-
rum. meminit autē huius muneris etiā Strabo
Cappadox his verbis: Venit & ex Egipto lega-
tio, cum corona facta ex aureorū quatuor milli-
bus: & ex Iudæa, siue vitis, siue hortus, quod o-
pus Τισπωλῆς, id est delectamentum vocabatur.
hoc donū vidimus etiā nos Romæ dedicatū
in Iouis Capitolini templo, cum inscriptio-
ne Alexandri Regis Iudæorum: æstimabaturq;
quingentis talentis. fertur autem missum à dy-
nasta Iudæorum Aristobulo. Paulō * post he-
rū venerunt ad eum legati, Antipater pro Hyr-
cano, Nicodemus pro Aristobulo: qui etiam re-
cusabat eos, qui acceperant pecuniam, primum
legati ad Pō-
seum.
Medio &
Ruffinus
Cap. 5.
b *Arx in*
Apamia di-
cta.
c *Ptolemæus*
Mennæus pe-
cunia mul-
clatus.
d *Aristobu-*
lus & Hyr-
cannus à Iu-
daeis apud
Pompeium
accessati.
pærstid fuerunt ei legati ex vniuersa Syria & E-
gypto atque Iudæa. milit enim ad eum insigne
donum Aristobulus, vitæ auream D. talento-
rum. meminit autē huius muneris etiā Strabo
Cappadox his verbis: Venit & ex Egipto lega-
tio, cum corona facta ex aureorū quatuor milli-
bus: & ex Iudæa, siue vitis, siue hortus, quod o-
pus Τισπωλῆς, id est delectamentum vocabatur.
hoc donū vidimus etiā nos Romæ dedicatū
in Iouis Capitolini templo, cum inscriptio-
ne Alexandri Regis Iudæorum: æstimabaturq;
quingentis talentis. fertur autem missum à dy-
nasta Iudæorum Aristobulo. Paulō * post he-
rū venerunt ad eum legati, Antipater pro Hyr-
cano, Nicodemus pro Aristobulo: qui etiam re-
cusabat eos, qui acceperant pecuniam, primum
legati ad Pō-
seum.
Medio &
Ruffinus
Cap. 5.
b *Arx in*
Apamia di-
cta.
c *Ptolemæus*
Mennæus pe-
cunia mul-
clatus.
d *Aristobu-*
lus & Hyr-
cannus à Iu-
daeis apud
Pompeium
accessati.
cussus est. affinitate etiā ei coniunctus. mul-
tamen talentis iste redemit se à supplicio, quæ
Pompeius erogauit in stipendia militum. exci-
dit etiā castellum Lyfiada, cuius tyrannus erat
Silas Iudæus, transiens deinde per Heliopolim
& Chalcidem, superatōque medio monte in
Cælesyriam veniens, à Pella Damascus se con-
tulit, ibi & Iudæos audiuit & eorum principes,
qui inter se dissidebant Hyrcanus & Aristobu-
lus, sicut gens ipsa ab utroque. Aiebant de-
nim se nolle esse sub Regib. s, quod patrum sa-
ritutum habeant, vt sui Dei pareant sacerdoti-
bus

bus hos autem duos esse quidem è Sacerdotum genere, sed velle principatum gentis in aliam formam traducere, vt eam in seruitutem subigant. Hyrcanus autem querebatur, quod eum maior natus esset, priuaretur prerogativa ab Aristobulo: & minimam portionem regionis sibi relicta, cetera à fratre vsurpata per vim omnia. hunc etiam & terra incursare finitimos, & in mari habere piratarum receptacula. nec enim impulsuram fuisse gentem ad defectionem, nisi turbamur concitator esset, atque natus ad violentiam. Attestabanturque illi hæc dicenti plusquam mille ex Iudzorum optimatibus, quos Antipater ad hoc induxerat. Alter contra excludisse eum è principatu aiebat ob propriam ignauiam, quòd natura ad nihil esset minus idoneus. quam ad obeunda negocia, & ideo venisse eum in publicum contemptum apud suæ gentis homines: Se verò necessario principatum assumpsisse, metuentem ne is migraret in aliam familiam. appellatione verò uti, qua & pater ipsius Alexander vsus sit. & in testimonium citabat quosdam iuuenes fastuosos, exosos omnibus. propter purpureas vestes, capillitij curam, & phaleras ornamentaque cetera, qui hoc cultum tanquam ad pompam, & non ad iudicium venerant. Pompeius verò his cognitis, & improbatà Aristobuli violentia dimisit eos placide, promittens se venturum in eorum ditionem quam primum inspexisset res Nabathæorum. interim iussit eos quietos esse, comiter habens Aristobulum, ne is alienus intercluderet ei transitus. nec tamen vllam apud eum iniuit gratiam. non expectatis enim Pompeij promissis profectus est ad oppidum Deliam, & inde in Iudæam se contulit.

Ann mundi
3902.Ante Chry-
stum nat.

61.

a Aristobuli
coram Pom-
peio apolo-
gia.Hedio &
Ruffinus
Cap. 6.

An. mundi
3903. Ante
Christ. natū
61.

a Pompeius
in Aristobu-
lum movet.

b Aristob.
ex arce ad
Pompeium
descendit.

c Aristobu-
lus castella
Pompeio tra-
dit.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 7.
d Mitrida-
tes Rex Pō-
ti a Pharna-
ce filio occi-
dit.

Quo stratagemate Pompeius castella
occupaverit.

CAP. VI.

Q^U Va^a re offensus Pompeius, assumpto exer-
citu quem in Nabathæos paraverat, & ex-
citis à Damasco ceteraque Syria copiis auxilia-
ribus, aliisque Romanis legionibus quæ dudum
eius sequebantur, contra Aristobulum movit.
Vt verò præterita Pella & Scythopoli petue-
rit Cores, ubi Iudææ mediterranea versus est
initium, invenit elegantem arcem in montis
vertice sitam Alexandrium. eò quia refugisse
Aristobulum intellexerat, accersivit illum ad
seper nuncios. ille verò multis suadentibus, ut
caveret bellum à Romanis, descendit: & cum
de iure principatus cum fratre disceptasset,
permissu Pompeii rursum in arcem se recepit.
Idque iterum & tertio fecit, simul spe regni Pō-
peio obsecundans, & omnia eius imperata se
facturum simulans, simul redeundo in arcem se
muniens, & apparatus bellicos faciens, metu ne
ad Hyrcanum transsetetur dominium. Iuben-
te autem Pompeio, ut traderet sibi castella, &
præfectis de eæ ne propria manu scriberet, nos
traditoris alioquin paruit quidem, sed agrè se-
rens successit. Hierosolyma quasi ad certū bel-
lum se præparaturus. nec multo post Pompeio
ducenti contra eum exercitum in itinere venit
nuncius à Ponte, Mitridatem d à filio suo
Pharnacē occisum esse significans.

Hierosolymitani portas Romanis claudunt.

CAP. VII.

E^T cum prima castra habuisset apud Hiero-
schuntem, ubi palmeta sunt præstantissima,
& copo-

& opobalsanum prouenit inter vnguenta præcipuum, incisus acuto serupo fruticibus succi in modum scatens, mans sequētis mouit inde versus Hierosolyma. Tum verò Aristobulus ante actorum pœnitens obuiam ei venit: & oblati pecuniis etiam intra Hierosolyma eum admittens, rogabat vt omisso bello quicquid vellet pacatè ageret. Pompeius^a verò data petenti ve-
a Gabinio pe-
 nia, mittit Gabinum cum militibus in urbem *cuniam ab*
 ad accipiendam pecuniam: qui tamen re in se- *Aristobulo*
 & rediit, exclusus & vacuis manibus, militi *promissam*
 bus Aristobuli pactum irritum facientibus. Eab *exaltatio*
 res vehementer Pompeio mouit stomachum, *parta clam-*
 & additis Aristobulo custodibus ipse ad urbem *duntur.*
 properat, cætera quidem probè mun tam, tan Hedio & cum à septentrionali latere iniuriis expositam. Ruffinus
 Circuit enim ea parte vallis lata & profunda Cap. 8.
 templum ambiens, quod muro valido è saxo *b Pompeius*
 structo cingitur: *Hierosoly-*
ma oppu-
gnat.

*Pompeius templum cum inferiore urbis parte
 vi expugnat.*

CAP. VIII.

Neus autem erat dissidium, vrbani quid opus
 esset factio non consentientibus. nam quidam
 censabant urbem Pompeio dedendam: Aristobuli
 verò factio excludi eum iubebat & bellum
 parati, eo quòd illum haberet in vinculis.
 hi prœuenientes alteros templum occupant, &
 præciso ponte qui in urbem ferebat, ad bellum
 se expediunt. a: c illi in comisso exercitu tra-
 diderunt Pompeio urbem & regiam ille Piso-
 ni legato suo misso eò cum parte exercitus & *c Hierosoly-*
 vrbis & regiz commisit custodiam: ipse vicinas *ma, propri-*
 templo domos aliq̃ue propinqua ædificia mu- *partim tra-*
 nicbat. & primum condiciones pacis eis obtulit: *dis a partim*
obsessa.

An. mundi

3903.

Anno Chri.

mact. 61.

*a Pompeius
templum op-
pugnare pa-
uat.*

quas cum non admitterent, omnia quæ circum
erant oppugnationi paravit, Hyrcano alacriter
suppeditare quicquid usus posceret. Pompeius
verò à Septentrionali templi latere, quod ma-
ximè erat oppugnationi obnoxium, admoit
milites. erant autem hæc quoque pauciores
altæ, & fossa manu facta, præter profunda val-
lem quæ templum cingebat. nam etiam vestem
urbem abrupta erant omnia, sublato ponte, qua
parte Pompeius erat cum suo contubernio. eri-
gebantque quotidie magno labore aggerem Ro-
mani, cadentes circumquaque arbores, quod
opus ubi perfectum est, ægrè còpleta fossa pro-
pter immensam altitudinem, admotis machinis
à Tyro aduectis quatiebat templum saxis mil-
libus. sed nisi patrius nobis mos esset per octiduum
septimum quæque diem exigere, non potuis-
sent absolvere aggerem vetantibus aduersariis.
prohibere enim vim inferentes lex permittit,
sed opus facientem, hostem impedire nos non
sinit. quod ubi animaduertērunt Romani, Sab-
batis neque eminus incessebant telis ludæos,
neque manus cum eis conferebant: tantum eri-
gebant aggerem & turres, machinâque admo-
uebāt, ut eis posttridie aduersus nos uti possent.
Facile est autem vel hinc discere, quanta pietate
Deum colamus, & quàm obseruantes legum
simus, quandoquidem oppugnationis terrore ni-
hil obui, quominus^b solennia perageretur
lænnia sacra sacrificia, bis per singulos dies mane & circa no-
scia expedi-
nam horam super altari immolantibus nostris
Sacerdotibus, ac ne in extremo quidem disci-
tè peragant.
mine sacra intermittentibus. etenim^c capto ob-
c Templum
captum.
plo tertio demum mense, die ieiunij, s. x. x. x.
Olympiade, C Antonio, M. Tullio Cicerone
Coss. hostis quidem irrumpens iugulabat omnes
obuios: illi verò nihilominus sacris operaban-
tur,

ut, neque motu mortis, neque iam casorum
 multitudine absteriti, passuri quicquid liberet
 victori potius quam deserturi altaria, aut ali-
 quid omni fluri præscriptum patriis legibus, quod
 autem hæc non fabula sit in pietatis laudē con-
 ficta, sed rei veritas, attestantur omnes qui res à
 Pompeio gestas conscripserunt, & in his Strabo
 ac Nicolaus, Romanæque conditor historiz T.
 Livius. Nam cōcussa torri maxima crebris ari-
 etis ictibus, collapsaque & secum ruinam trahen-
 te muri proximi, certatim infuderunt se hostiū
 agmina. sed primus evasit per ruinas Corne-
 lius Faustus Syllæ filius, sequente cohorte mi-
 litum. mox alia parte Furius centurio cum suis
 manipularibus: & inter vtrunque Fabius & ipse
 centurio cum manu suorum valida. Omnia au-
 tem erant plena cadibus, & Iudæorum alij
 Romanis confossi cadebant, alij mutuis vulne-
 ribus. nonnulli per abrupta semetipsos iacta-
 bant, aut subiectis in ædes ignibus concrema-
 bantur, non sustinentes spectare quæ pattaban-
 tur ab hostibus. ceciderunt è Iudæis duodecim
 millia, Romanorum perpauci desiderati sunt.
 Caprus est Absalomus, patruus simul & socer
 Aristobuli. Læsa etiam est non mediocriter
 templi religio, humanis ante hac nec vestigiis
 penetrati nec oculis. Introgressus est enim in
 illud Pompeius, & enā cum eo non pauci alij,
 & inspexerunt quæ nefas est videre, nisi solis
 sacerdotibus, cumque intus essent ex auro
 mensa & candelabrum & pocula, & odoramen-
 torum magnacopia, præterea in thesauris sacræ
 Alias cap-
 pecuniz circiter talentorum duo millia, nihil
 horum præ pietate attingit, sed hic quoque sui
 similis fuit, & nihil commisit indignam cæteris
 virtutibus. Sequenti verò die iussu purgare tē
 plum ædificiis, & instauratis legitimis sacrificiis

An. mundi
 3901. Ante
 Christ. nat.
 61.

a E Iudæis
 duodecim
 millia ca-
 dunt.

b Pompeius
 templū in-
 gressus nihil
 attingit.

c Pompeius
 Hyrcano
 Pōnsficatum
 reddit.

Ann. mundi pontificatum Hyrcano reddidit, tum propter
 3903. *Ante* alia ipsius officia, tum quia tota regione habi-
Christi nat. tantibus Iudæis autor fuit, ne arma pro Aristobulo
 61. sumerent. deinde belli concitatores secari percussit: Fauftoque & aliis qui primum con-

a Hier. soly- scenderunt, digna præmia persoluit. Et Hiero-
ma Re. po. solyma quidem Pop. Rom. fecit stipendiaria, re-
stipendiaria. bes verò quas eorum ciues sibi subiugauerant in Cælesyria, ademptas illis iussit proprio pære prædidi: & totam gentem prius elatam rebus prospetis, contraxit intra veteres terminos. Ga-

b Gadara *instaurata.* dara *b* deinde paulo ante diruta instauravit in
c Urbes in- gratiam liberti sui Gadarensis Demetrii. reli-
quis adom- quas *c* verò, Hippon, Scytopolim, Pellam, Diô,
pta. Samariam, Matillam, Azorum, Iamnam, Aethusam suis restituit habitatoribus: easque in mediterraneis, præter variis bellis dirutas. Maritimas verò, Gazâ, Ioppen, Dara, Stratonis turrim, quæ ab Herode magnifice condita, & portibus atque tēplis exornata, Cæsarea mutato nomine appellata est: has omnes Pompeius liberâ esse iussit provincias contulit. Quorum omnium malorum causa fuisse Hierosolymitanis Hyrcanus & Aristobolus inter se dissidentes inuicem, nam tum primum libertatem amisimus, subiecti Romani imperio: & regione de Syria bello capta reddere ipsi coacti sumus: & insuper plus quàm decem millia talentorum breui tempore à nobis Romani exegerunt: & regnum quo prius pontificale genus non estabatur, ad plebeiōs translatum est homines. Sed de his loco dicemus. Ceterum *d* Pompeius Cælesyriamque ad Euphratem amnem & Egypti terminos Scauro tradita cum duabus Romanis legionibus, ipse in Ciliciam abiit. Romam properans abduxitque secum Aristobulum vincum cum duabus filiabus & totidem filiis.

d Scaurus
Cælesyria
profectus.

Scauro bello aggressus Aretam, sedam Antipa-
tri suasu cum eo fecit.

Anno muni-
di 3903.

Ante Christum natum

61.

CAP. IX.

Scauro autem ad Arabiz Petram profecto cū
exercitu, & quia difficilis ad eam aditus es-
set, circumuicinos agros populante, militi-
būque fame laborantibus, Antipater iussu
Hyrcani frumentum ex Iudza & alia necessa-
ria eis præbebat: missūque ad Aretam legatus
à Scauro, eo quod hospes esset, persuasit etiam
illi pecunia numerata vastationem agrorum
redimere sponsor factus pro trecentis talentis.
æque his conditionibus hoc bellum finitum
est, non minus à Scauri quàm ex Aretæ sen-
tentia.

Hedio &
Ruffinus.

Cap. 9.

Alexander à Gabinio victus, in quadam
castello oppugnatur.

CAP. X.

Aliquo tempore post Alexandro Aristobu-
li filio Iudæam incursionibus vexante, im-
perator Gabinus à Roma venit in Syriam, is &
alia multa memoratu digna gessit, & contra A-
lexandrum expeditionem suscepit, Hyrcano iā
non valente ei resistere, & de muris Hieroso-
lymorum reficiendis cogitante, quos Pompeius
deiecerat, sed ab hoc conatu per Romanos co-
hibitus est. At Alexander peruagando regionem
multos Iudæos attraxit: collectisque propere
decem armorum millibus, & mille quingētis
equitibus, munitioribus firmavit Alexandrium
castellum, iuxta Coreis situm, & Machærentem
in finibus Arabum. contra eum venit Gabinus,
præmissis M. Antonio cum aliis ducibus, atque
ita Romani coniuncti cum Iudæis in officio
manentibus, quorum duces erant Pitholaus &

Hedio &
Ruffinus

Cap. 10.

al. 11.

a Castello
munitior.

Ann. mundi
3904. *Ante*
Christum
nat. 60.

Malchus, assumptis etiam Antipatri auxiliis, occurrerunt Alexandro, sequente cum reliquo exercitu Gabinio. tum ille recepit se propius Hierosolyma, vbi conferto praelio Romani occiderunt hostium circiter tria milia: nec pauciores capti sunt. tum Gabinus veniens ad Alexandrium, inuitabat conclusos ad pacem, veniam præteritorum pollicendo. & cum multi hostium extra castrorum stationem haberent, Romani eos adorti sunt, vbi multis casibus egregiam operam nauauit M. Antonius. Itaque Gabinus relicta ad oppugnationem parte exercitus, ipse reliquam Iudæam perlustrabat & aliquot vrbes dirutas, iubebat. atque hoc pacto instantate sunt, Samaris, Azotus, Scythopolis, Anthedon, Raphia, Dora, Marissa, Gaza, & alix non paucæ: Idque mandante Gabinio, quarum posthac habitatio tuta permanfit, cum antè longo tempore desertæ fuissent. His ita per regionem dispositis, reuertitur ad Alexandrium: & cum intenderetur

u. Gabinus
aliquot vr-
bes dirutas,
iubebat.
atque hoc
pacto instan-
tate sunt,
Samaris,
Azotus,
Scythopolis,
Anthedon,
Raphia,
Dora,
Marissa,
Gaza,
& alix non
paucæ:
Idque man-
dante Gabi-
nio, quarum
posthac ha-
bitatio tuta
permanfit,
cum antè
longo tem-
pore deser-
te fuissent.

Hedio &
Rufinus
Cap. II. a.
12.
b. Alexan-
drium & a-
lia castella
diruta.

c. Quinque
conuentus
iuridici in
Iudæa.

oppugnatio, per legatos veniam petiit Alexander, offerens castella Hyrcaniam & Machabæ postremo Alexandrium: quæ Gabinus diruit. Cumque Alexandri mater ad eum venisset, quæ Romanis fauebat, marito eius & reliquis liberis Romæ assensu impetravit ab eo quicquid petiit. moxque dispositis eius rebus, deduxit Hyrcanum Hierosolyma, curatum templum & suum Sacerdotium, deinde constitutis quinque iuridicis conuentibus, in totidem æquales partes totam provinciam distribuit: ita ut alij iura peterent Hierosolyma, alij Gadara, Amathuntem alij quartæ verò Hierichuntem, quinti Saphoram, quod est Galilææ oppidum: sicque liberati dominis sub optimarum dominatione degabant.

Ant.

*Aristobulus Roma vinculo elapsus rursus in
Iudaa captus à Gabinio Romam
remititur.*

CAP. XI.

*Ann. mil. 3904. Ante
Christ. nat.
60.*

Cæterum cum Aristobulus Roma profu-
gus reversus esset in Iudæam, & conaretur
Alexandrinum recens dirutum, denuò munire,
Gabinus misit eò milites ducibus Sisenna, An-
tonio, & Serulio qui eum locum occupari non
sincerent, & darent opem ut ipsum comprehē-
derent. nam multi Iudæorum ad eum propter
nominis celebritatem confluebant, novarum re-
rum auditi. siquidem & Pitholaus Hierosolymo-
rū præfectus cum mille armatis ad eum. transfu-
git. alioqui in eo confluxu multi fuere non sa-
tis armis instructi. Aristobulus verò volens occu-
pare Machærentem, tales dimisit ut inutiles ad
moliendum aliquid, assumptisque tantum arma-
torum octo millibus, illuc cōtendit. quos bassecu-
ti Romanivicerunt egregiè. quamvis enim repu-
gnantes aliquantisper impressione facta coege-
runt terga vettere, occisis eorū circiter quinque
millibus, reliqui verò dissipati, ut quisque potuit
salutē sibi quaesiverunt. Aristobulus tamen plus
mille secū trahens, per fugit Machærentem: mu-
niobæque id castrū, & quāvis rebus afflictis, be-
ne sperare non destitit. Sed non ultra biduum
sustinere potuit oppugnationē, & multis acce-
ptis vulneribus captipus cū Antigono filio, qui
ei suæ comes fuerat, ad Gabieniū adductus est.
itaque ita resistente fortuna rursus remissus Ro-
mā in vinculis est habitus, postquā regno & pō-
tūcatu potitus est annis tribus cum dimidio,
vir in ea dignitate magnificus & magnanimus.
Liberos etiam eius dimisit senatus, cū ex Gabi-
nū literis cognovisset. promissum hoc eorum

*Hedio &
Ruffinus
ca. 12. al. 13.
a Aristobu-
lus Roma
reversus A-
lexandrium
denuò muni-
re conatur.*

*b Aristobu-
lus à Roma
nū vincitur
in prælio.*

*c Aristobu-
lus captivus
cum Antigo-
no filio Ro-
mam remis-
situr.
d Aristobu-
li liberi di-
missi.*

An. mundi
3904.
Ante Chri
stum natum
60.

a. Antipater
Gabinium
Ptolemaum
in Aegyptu
reducentem
adiunxit.
b. Alexander
Aristobuli
filium Princi
pum iuua
vit.

c. Alexander
a Gabinio
victus.

d. Nabathae
profigati.
e. Mithrida
tes, Orsanes.

matri, dum castella traderet: qui mox in Iudaeam
reuerſi ſunt. Porro Gabinio paranti expeditione
in Parthos, & in Euphratem traieciſſi, multa ſen
tentia vitum eſt Ptolemaum in Aegyptum reduce
re, ſicut alijs indicatum eſt. In hac quoque expedi
tione ab Antipatro adiutus eſt frumetorum, &
pecunias: & illius conſilio Iudaei qui Peluſum oc
culunt, cum cuſtodis Aegypti aditus, in ſocietate
pertraſſi ſunt. Caeterum reuerſus ex Aegyptode
prehendit Syriam laborare diſſidijs & umuli
bus. Ariſtobulus enim filius Alexander, denud
inuulo per vim Principatu multos Iudaeorum ad
duciſſet, & onem impulit: collectoque magno exerci
tu regionem obeundo, interficiebat Romanos
quosque ad ipſiſci potuit, reliquos in monte Ga
rizim compulſos obſedit. Gabinius vero hoc inſta
tu Syria offendens, Antipatrum propter notam non
prudentera praeſentis ad tumultuatores, ſi forte
poſſet ad ſanitate mentis reductus perſuadere, et
mellora ſequantur conſilia: quod ille ſedulo ſe
cit, & multos reduxit ad officium. Alexandro ve
ro potiri non potuit, is enim habens ſecum tri
ginta Iudaeorum millia, auſus eſt occurrere Ga
binio, & collatis ſignis decernere ad montem Na
byrium: quo praelio deſiderata ſunt ex acie Iu
daica decem millia. Tum victor conſtitutus Hiero
ſolymitanis rebus ex Antipatri ſententia, contra
d. Nabathaeos profectus hos quoque proſugatos uno
praelio. nobiles etiam Parthos e Mithridate & Or
sanes ad ſe proſugos remiſſis, ſparſo rumore quod
auſuſſent in patriam: tanſiſque rebus geſtis Ro
mae reuertens Craſſo provinciam tradidit. De his
autem Pompeij & Gabinij contra Iudaeos exerciti
onibus ſcribit Nicolaus Damascenus & Strabo
Cappadox, nihil ab altero diſcrepanſ. proſu

*Crassus contra Parthos ducentis per Iudæam
iter, & sacrilegium.*

C A P. XII.

*An mundus
3911. Antio
Christ. nat.*

CRASSUS aut expeditionem contra Parthos
parans in Iudæam peruenit, & pecuniâ sa-
cræ quâ Pompeius non attigerat, duo millia ta-
lento, quâ abstulit, totiq; reliquo auro, cuius sum-
ma accedebat ad octo talentorum millia templum
spoliavit. Tulit et trabem ex auro solidâ, trecentas
minas pendentem. Mina autem apud nos costat duab.
libris cum dimidia. Hanc trabem ei tradidit sacerdos
sacri thesauri custos Eleazarus, non propter malicia-
m erat vir bonus & iustus: sed cum concedi, habere
betet auxilium templi custodiam, ex hac trabe pen-
denti, quorum admiranda pulchritudo erat & ap-
paratus pretiosissimus: videretq; Crassum totum
esse in colligendo auro, timens omnibus templi orna-
mentis, trabem hanc redemptionem pro omnibus ei de-
dit: cum prius cum iureiurando obstringisset, nihil
aliud loco moturum, contentum eo quod ipse trade-
ret, & stimatum plurimis aureorum millibus. Hęc
trabs infesta erat trabi cauz lignæ, quod ceteris
omnibus, ignotus solus sciebat Eleazarus: Crassus ta-
men & hanc pro reliquo templi auro accepit, & b b Crassus in
mox violato iureiurando totum quantum intus erat raptum. da-
gressu: Nec uest mirandum ceteras divitias in nostro si violator.
templo fuisse, cuius Deus cum omnes ubiq; terra c Templi
et Iudæi veneretur accoleret, tam ex Europa quâ Hierosolymis
ex Asia longo tempore huc eas contulerat Nec tamen divitiarum
ad imitationem confecta est prædicta summa, nec unde:
caret testibus: sed cum alij multi, tum d Strabo d Strabo
Cappadox attestatur nobis his verbis: Mithridata Cappadox
res autem misit in Commageniam qui afferret sibi
inde pecuniâ quâ Cleopatra Regina ibi deposue-
rat, & Iudæorum octingenta talenta. Nobis autem
nulla est publica pecunia, præter hanc Deo sa-

53.
Hic dicit &
Rufinus
ca. 13. al. 14.
a Marcus
Crassus in
Parthos mo-
net, pecuniâ
Hierosolymis
est tem-
pla auferet.

Alex mundi
3911.
Ante Chri
met. 53.

eram: & facti apparet quod hanc Iudzi ex Asia
in Coom deportauerunt metu belli Mithrida-
tici. Non est enim verisimile eos qui Iudzam ha-
bitauerunt, habentes urbem aded muniam & re-
plum, pecunias in Coom misisse. Sed nec Alexan-
drinos Iudzos hoc fecisse est incredibile, qui-
bus nihil erat à Mithridate periculi. Idem Seta-
bo alibi testatur Syllam quo tempore in Graciam
traiecit gesturus bellum contra Mithridatem &
Lucullum, misisse Cyrenem agitatam seditioni-
bus gentis nostrae, quæ orbem terrarum reple-
rit, sic enim scribit: quatuor erant genera in Cy-
renensium urbe, ciues, agricolæ, inquilini, &
quattu Iudæi. hoc iam in omnes urbes subrepsit,
nec est facile inuenire locum in urbe habita-
bili, quem recepta semel non obuiet. nam &
Ægyptus & Cyrene, vixite eisdem solitæ pat-
te domimis, aliæque multæ regiones homin-
um admiserunt: aluntque congregationes Iudæo-
rum maximas tempore coalitas, & viuentes insti-
tis domesticis. Per Ægyptum sanè etiam coloniæ
sunt eius gentis, absq. eo quod Alexandria ur-
bis magna pars eis assignata est. habet etiam pro-
pria magistratam qui sue gentis res admini-
stret, & controuersias ex iure diuinit, & contra-
ctus atque pacta rata habeat, nō aliter quam si
in absoluta Republica. Inualuit itaque hæc gens
in Ægypto eo quod antiquitus originem inde
habeat, & facile migraret eo propter vicinitatem.
In Cyrenaicam verò regionem inde exantit
ceterminam quemadmodum etiam ¹ *idea est*
vel potius partem olim regi Ægyptij. Hæc Seta-
bo. Ceterum ² Crassus robis arbitari suorum
positis, Parthorum ditionem ingressi ubi cum o-
mnibus copiis perit: sicut aliis narrati-
bus autem in Syriam refugiens occu-
pauit: Parthi propriæ regionem vi-

a Crassus in
Parthia pe-
rit.
b Crassus
Parthia refu-
git.

curia

constantibus : & cum venisset Tyrum, inuista etiam Iudæam. Vbi Tarichæas primo impetu cepit, & ferme x x x. millia captiuorum abduxit. Pitholaum quoque qui Aristobuli partes fouebat, interfecit hortante Antipatro qui plurimū apud eum poterat, & maximam inter Idumæos auctoritatem habuit, apud^a quos duxit uxorem illustri inter Arabas loco natam, Cypron nomine, ex qua quatuor ei nati sunt filij. Phasaelus & Herodes qui postea regnavit, & Iosephus atque Pheroras, & filia Salome. Hic Antipater etiam alios dynastas hospitio sibi coniunxit & amicitia, sed maximè Arabem, apud quem & liberos deposuit, dum bellum contra Aristobulum gereret. At Cassius reparatis copiis ad Euphratem se contulit, ibique Parthis se opposuit, quem admodum & ab aliis scriptoribus est memoriz proditum.

Pompeij fuga in Epirum, & Scipionis aduentus in Syriam.

CAP. XIII.

Aliquanto autem post Cæsar occupata Roma, & Pompeio vnā cum senatu ultra mare Ionium fugato, solum^b vinculis Aristobulum decreuit in Syriam mittere, additis ei duabus legionibus, quod facilius ordinaret provinciam, sed is breui frustratus est sua spe quam ex accepta a Cæsare potestate conceperat, à Pompeianis veneno sublatus, & à Cæsarianis funeratus. Corpus autem eius diu melle curatum iacuit, donec Antonius id in Iudæam remissum mandauit reponi in Regum conditoriis. Scipio verò iussu Pompeij securi percussit^c Alexandrum Aristobuli filium, eo quod aliquando contra Romanos rebellauerat, & hic quidem apud Antiochiā affectus est supplicio, fratres verò eius ad se recepit Ptolemæus Mennæus dynasta Chalcidis

Ant. mundi 3917.

Ante Christum natum 47.

a Antipatri uxoris filij.

Hedio & Ruffinus ca. 14. al. 15.

b Aristobulus vinculis solutus veneno tollitur.

Hedio & Ruffi. ca. 15 al. 16.

c Cades filij Aristobuli.

An. mundi
3917.Ante Chri-
st. 47.

quæ sita est in monte Lybano. nam missio Phi-
lippione filio Alcalonem ad uxorem Aristobu-
li, iussit eam cum eo mittere ad se Antigonum
filium & filias, quarum alterius Alexandri amo-
re captus Philippio duxit eam coniugem. de in-
de verò occiso prius eo Ptolemæus ipse duxit
Alexandram, & germanorum eius curam habere
non destitit.

*Cæsari in Ægyptum expeditio, & quàm
fidei ludæorum opera ad-
iutus sit.*

CAP. XIII.

Medio & Post Pompeij autem obitum & victoriam
Rufinus Cæsaris bellum ei gerenti in Ægypto milis
ca. 61. al. 17. in rebus usus fuit Antipater ludæorum gubet-
a Antipater nator, idque mandato Hyrcani Mithridate.
Cæsari ex nim Pergameno adducente auxilia. nec valente
Syria multi- transire per Pelusium, & circa Alcalonem har-
tes conscri- te, Anti; ater ei se adiunxit cum armatis ludæo-
bit.
rum tribus milibus, egi- que cum Arabum pri-
maribus vi & ipsi venirent auxilio: eiusque po-
tissimum opera è tota Syria auxilia contracta
sunt. nam certatim opem tulerunt Cæsari lam-
blichus dynasta & Ptolemæus eius filius, &
Tholomæus Sohemi filius Libanum montem
b Antipater incolens, & vrbes penè vaiuerse. Mithrida-
tes verò motis è Syria castris pertuenit Pelu-
Mithridati sium, & non receptus ab eius loci hominibus
in capiende Peluso op- vrberem oppugnavit. Vbi b præcipuam operam
ram navat. navavit Antipater, primūque deici- & qua-
cludat. Egy- dam muri parte aditum cæteris irrumperibus
ptij in Onia in vrberem aperuit. & Pelusium quidem sic ca-
regione ab ptum est. Antipaterum c autem & Mithridatem
Antipatro properantes ad Cæsarem transi-ru areebant lu-
Cæsari conso dæi Egyptij, qui regionem quæ Oniz dicitur
ciati. incolunt. Hos Antipater vi tribules in partes
suas

suas traduxit. maximè cum ostendisset Hyrcani Pontificis literas, in quibus rogabantur, ut amicos se præberent Cæsari, eumque commeatibus iuarent & rebus exercitui necessariis. Qui moti auctoritate Antipatri ac Pontificis libenter paruerunt: quod ubi audiuerunt qui a Memphim accolunt, & ipsi Mithridatem accersuerunt, & ille eò profectus hoc quoque adiunxit suis partibus.

Antipatri res gestæ, & cum Cæsare amicitia.

C A P. XV.

POSTquam bautem ventum est ad Delta quod b Confluentem vocant, conflavit cum hoste circa locum quæ *Ægypti veteris castra Iudæorum dicitur.* Curabat autem dextrum & Mithridati cornu Mithridates, sinistram Antipater. In ea pugna Mithridatis cornu inclinatum est, videbaturque cladem accepturum, nisi maturè præter fluminis ripam accurrens cum suis Antipater, qui iam aduersarios profligauerat, exemptis suis periculo Ægyptios iam vincentes coegisset terga vertere: qui ad eò fugientibus institit, ut castra quoque hostium caperet: aduocato etiã in prædæ partem Mithridate, quem insectando hostem longè à tergo reliquerat. Is ex suis ostendit desiderauit, Antipater non plus quinquaginta, Mithridates vero de his Cæsarem apud rem per literas certiore reddidit, ingenuè Cæsarem laudat Hyrcanum. salus sibi causam fuisse & dat Hyrcanum. postea toto eo bello in rebus periculosis d Cæsari in simis eius fortiter opera usus sit: in quibus certa Pontificatus minibus etiã vulnera accepit. Quamobrem si co firmat, nito tandem bello classe deuectus in Syriam Antipatrum Cæsari magnos honores contulit, tam in Hyrcanum quem confirmavit in Pontificatu, tam in manu donat

An. mundi 3917. Ante Christum nat.

53. a Memphis in Ægypto.

Alia ca 18. c Mithridates Antipatrum apud Cæsarem laudat Hyrcanum.

d Cæsari in Pontificatu co firmat, Antipatrum Cæsari magnos honores contulit, tam in Hyrcanum quem confirmavit in Pontificatu, tam in manu donat

Ann. mundi
3919. *Ant.*
Christ. nat.
45.

a Strabo.
b Justinus.
c Hyppicra
tus.

d Antigonus
e Aristoboli
f filius
apud Cesa-
rem Hyrcanum
et Antipatrum ac
casat.

g Antipater
abiecit cri-
mina diluit.

h Antipater
iudaeae Pro-
curator de-
claratus.

Antipatrum quem ciuitate Romana & immu-
nitate donauit. Nonnulli verò aiunt Hyrcanum
ipsum huic expeditioni interfuisse, & in Agy-
ptum venisse. Attestatur mihi ^a Strabo Cappa-
dox rex autoritate ^b Asiis sic scribens: Postquam
Mithridates in Aegyptum inuasit, & cum eo
Hyrcanus Iudaeorum Pontifex. Idem Strabo a-
libi ex autoritate ^c Hyppicratis sic scribit: Mithri-
datem primò solum uenisse, accitum deinde ab
eo Alcalonem gubernatorem Iudaeae Antipatru-
m tria milia militum ei adiunxisse, & eundem
hortari ceteros dynastas sociam amicitiam con-
stare, in hisque Hyrcanum Pontificem. Hic ^d Strabo.
Eodem tempore etiam Antigonus Anti-
bali filius ad Caesarem ueniens, questus est de-
buli ^e patris infortunio, quòd propter ipsum reuero
extinctus esset Aristobulus, & frater suus à Se-
pione securi percussus, rogabatque ut suum mi-
serum ^f et Antipatrum accusabat & Antipatrum, quòd pet-
uim principatum gentis gererent, nec addime-
rent ab ipsius iniuriis. Antipater ^g uerò causam
suam egit diluens obiecta crimina: Antigonus
que seditionis & nouarum rerum studiosum esse
coarguit, commemorabat etiam quantum pro-
ximo bello laboreffet pro Caesare, ipsum verbo-
rum suorum testem adducens: Aristobolum an-
tem metù Romam uinctum petraetum, per-
petuum hostem & inimicum populi Romani.
Fratrem uerò huius conuictum latrocinij debi-
tas poenas Scipioni dedisse, & non per iniuriam
oppressum. Tum ^h Caesar, oratione Antipatri mo-
tus Hyrcanum Pontificem declarauit. An-
tipatro dynastiam quamcunque ⁱ optaret obtulit, & procurato-
rem insuper Iudaeae de-
clarauit.

*Cæsaris litera & Senatusconsultum de Iudeorum
amicitia.*

C A P. XVI.

*An. mundi
3911. Ante
Christum
nat. 33.*

HYrcano auctore etiam patris memoria restitue-
re permisit, roganti hanc gratiam. iacebāt Hedio &
enim usque ad id tempus, ex quo à Pópeio fue-
rant diruta. deditque hac de re in urbem literas ca. 17 al. 18.
ad consules, ut decretum hoc scriberetur in Ca. a Hyrcanus
pitolio: cuius senatusconsulti exēplum sic habet Hierosoly-
L. Valerius L. F. Pr. retulit ad senatum Idibus mē Casare
Decembribus in xde Concordiæ, præsente L. permissite,
Caponio L. F. & C. Papirio Quirino, de his quæ memoria resti-
tuit. Alexāder Iasonis, Numenius Antiochi, Alexan-
der Dorothæi legati Iudeorum viri optimi &
socij nostri perierunt, renouantes veterem erga
populum Rom. benevolentiam: qui phialam &
clypeū ex auro argumentū societatis attulerūt,
testimationis aureorū quinquaginta millium. &
literas petierunt ad liberas ciuitates ac Reges,
ut per regiones eorū atque portus securē pos-
sint iter facere. Placuit igitur senatui eos in
amicitiam & societatem recipere, & omnia quæ
petierant concedere, & alatum clypeum acci-
pere. Hæc acta sunt Hyrcani pontificatus & prin-
cipatus anno nono, mense panemo. Qui c & ab
Atheniensibus honor habitus est Hyrcano, quæ
illis beneficiis: miseruntque ad eum decretum
scriptum in hanc sententiam. Sub Iudice & sa-
cerdote Dionysio Asclepiadis, Panemi mensis
hana vigesima, oblatum est ductib. decretū Athe-
niensium, Agathode Principe: de quo Eucles Me-
nandri Alimnū scribe retulit Munychionis
vndecima, concilio Iudicum facto in theatro:
suffragia collegit Dorothæus summus sacerdos
& assessores ex populo. Dionysius Dionysij di-
xit: Quoniam Hyrcanus Alexandri Pōitēx Tu-

*b Senatuscō
sultum Ro-
manorū de
renouando
fœdere cum,
Iudeis.
c Ab Athe-
niensibus ho-
nor Hyrcano
habitus.*

An. mundi
3891. Ante
Christ. natū
55.

deorum ac ethnarcha perpetua tam publicè
quàm priuatim ciues nostros beneuolentiā pro-
sequitur, nullam bene merendi occasionē prae-
termittit: & quòtquot Atheniensium vel pro-
priet legat ones, vel propter priuata negotia ibi
hic deueniūt, acceptos comiter, deducendos eti-
am curat in reditu, idque multorum constat
testimonis: visum est nunc Theodosio Theo-
dori referente, & opulum de huius viri virtute
commonefaciente, quàm propensus sit ad bene
merendum de nostris ciuibz, honorare hunc
virum virtutis ergo corona aurea iuxta legem,
ponere ei effigiem auream in templo Demi &
Charitum, & praeconis voce promulgari eam
coronam in theatro Liberalibus dum nouae ita
gædiæ aguntur, & Panathenæis & Eleusiniis, &
in gymniciis certaminibus: curaque esse nostris
duobz, vt dum ille in amicitia nostra perseue-
rat, vt quicquid in honorem eius & gratiam pro
favore & meritis excogitauerimus, exsequan-
tur sedulo: quòd perspicua sit omnibus populi
nostri erga bonos viros gratitudo ac beneuolenti-
a, & huiusmodi honoribus plures ad bene me-
rendū de nobis inuitentur. Eligi etiam legatos i-
doneos ex omni Atheniensium numero qui ad
illum decretum hoc pers. sant, hactenusque vs
acceptis his honoribus ceter nobiscum bene-
ficiis, & hactenus de collatis à populo Romano
& Atheniensium in Hyrcanum honoribus.

Medio &
Ruffinus
Cap. 18.

in Caesar è Sy-
ria proficis-
se profectus est.

Antipater
per Pompeium
in Indaa no-
uorum rerū
scuit, tum
cupidos com-
peris.

Antipater autem deducto
Caesare in Syriam reuerſus ante omnia discessit
per Pompeium moenia restituit, & obeundo
in Indaa nouarum rerum cupidos compen-
sat, tum minis agens cum consiliis, Fore enim
vsq; Hyrcano contentū sint Principe, feliciter de-
gant fruendo suis quisque possessionibus: sup-
nomas

nouas sibi spes polliceantur, & lucra ex rebus
urbatis capere, & quidem pro praefide habitu-
ros dominum, Hyrcanum verò pro Rege ty-
rannum, tum Romanos atque Caesarem acer-
bos hostes pro Principibus. Hos enim nequa-
quam laturos mutari aliquid ex his quae ipsi co-
stituerint, atque his monitis ille regionem to-
tam composuit.

An. mundi
3917.
Ante Chri.
nat. 42.

Antipater ex filio suo Herodi Galilae, Phasaelo
Hierosolymorum regimen committit, & quod
Sex. Caesar Herodem magnum ac il-
lustrem reddidit.

C A P. XVII.

Alias. c. 30.

Ceterum cum Hyrcanum stupidum ac se-
cūm animaduerneret, Phasaelum ē liberis
suis natu maximum Hierosolymis & circumui-
cinæ regioni iacē constituit. Herodi secūdo Ga-
lilaeam curandam commisit, etiam tum admo-
dū adolescenti, nec excedēti annum quintum
decimum, quod tamen illi nihil obfuit, sed quia
fuit generoso ingenio praeditus, confestim oc-
casione inuenit. quomodo posset virtutem
suam ostendere. Comprehensum ē enim Eze-
chiam primatum latronem, & ceterorum du-
cē Syriæ fines incurfare ac praedare solitum: affe-
cit supplicio eū multis latrocinii sociis: quod socii Hero-
dius f. & tū magnā ei apud Syros conciliauit gra-
tia, nihil magis cupientes quā repurgari tan-
tā regionem à praedonibus. Decantabant igitur
eum hoc nomine per vicos & oppida, ut au-
torem pacis, & fruendi, securē possessionibus.
Quin & Sex. Caesar per hoc factum innotuit: admini-
strato magni Caesaris & tū administranti Sy-
ria. nam. quapropter etiam Phasaelus excitatus est d. Phasaeli
ad emulationem fraternæ gloriæ, nolens virtu-
tis laudem haberi inferior: nihilque magis studuit forma.

Antipater
Phasaelo
Hierosoly-
morum, He-
rod. Galilae-
regimen cō-
mittit.
b Ezechiam
primarium
latronem cō-
socii Hero-
di. des suppli-
cio afficit.

Sex. Caesar
administra-
tor Syria.

An. mundi

3911.

*Ante Ciri-
stum nat.*

42.

*a Antipater
et si in mag-
no honore ha-
bitus, Hyrcanus tam-
en si-
dem seruat
atque amici-
diam.**b Antipater
Hyrcani pe-
cunias Roma-
nos sibi de-
ditos, Iu-
daeos vero in-
stos reddit.**c Antipater
& Herodem
apud Hyrcanum Iudei
atque saui.*

quàm graciosus esse apud Hierosolymitanum
populum, omnia negotia publica per se obeun-
do, & in eis cum magna gratia versando, nec ab-
utendo potestate ad cuiusquam iniuriam, quo-
factum est, ut Antipater haud secus quàm si Rex
esset à tota gente coletetur, & in tali haberetur
honore, qualis non dederet dominum. Nec
tamen rebus tam secundis more ceterorum
hominum deprauatus est, quò minus Hyrcano si-
dem seruaret atque amicitiam. Ceterum b opri-
mates Iudæorum videntes eum cum filiis tan-
topere crescere, iam favore gentis, quàm Hyrcani
pecuniis & percipiendis ex Iudæa redditibus,
malignè erga eum affecti erant. iam enim ami-
citiā contraxerat cum Romanis imperatoribus,
& persuaso Hyrcano ut pecuniam eis mis-
teret, ipse huius muneris sibi usurpauit gratiam,
Misit enim tanquam de proptio, & non quasi
ab Hyrcano acceptam: Hæc Hyrcanus audiens
adèd nihil curabat, ut gaudere etiam facto videretur.
Sed c maxime terrebatur Iudæorum primates
violentum ac audax Herodis ingenium &
tyrannidis cupidum, adeuntique Hyrcanum a-
peritè iam incusabant Antipatrum. Quousque tam-
dem dissimulabis quæ geruntur. quotidie? an
non vides Antipatrum cum filiis succinctos prin-
cipatus opibus tibi verò præter ipse regni no-
men nihil fieri reliquum? Sed caue ista. nescias,
neve te securum putes, incolumitatis totæ atque
regni iuxta negligens. neque enim procurator-
es tuos amplius agunt: noli falli hæc opinionem
sed iam ex profectio dominationem exercent.
nam Herodes Ezeciam cum plerisque aliis inter-
fecit, contempus nostris legibus, quæ hominē
quantumvis scelestum non sinunt affici suppli-
cio, nisi prius damnatum ex sententia iudicum.
iste verò hoc ausus est, prius quàm à re publica
tem

tem hanc acciperet. Tandem Hyrcanus his auditis motus est. accenderunt autem eius iram matres etiam eorum quos Herodes necauerat. nam hæc per singulos dies in templo non desinebant precibus suis tum regem tum populum obtundere, rogantes ut Herodes coram confesso iudicum facti sui rationem cogeretur reddere. Permotus igitur his hominem ad iudicium & dicendam causam euocat. at ille præstò fuit præmonitus tamen à patre, ut non priuati more, sed cum comitatu ad seruendum idoneo veniret. Ergo ordinariis Galilææ rebus, quemadmodum existimabat sibi conducere, mediocrem sed tamen sufficientem sibi manum adiunxit in itinere, ne vel Hyrcanum terreret si plures adduceret, vel ipse sine tutela subiret iudicij periculis. Quin & Sex. Cæsar, præses Syriæ scripsit ad Hyrcanum ut eum absolueret, minis si contra fecisset, additis. Quod quidem facile ab illo impetratum est, ne qua tristiore iudicum sententia feriretur, quandoquidem amabat eum non secus atque filium. Cumque constitisset ante iudicium una cum suis, omnes sunt attoniti, nec quisquam eorum qui absentem accusauerat, ausus est hiscere: sed hærebant inopes consilij. Tum unus quispiam Sameas nomine, vir iustus, & ob hoc inuictus terroribus, assurgens sic exorsus est: Equidem iudices, tuque Rex, nec ipse unquam vili quenquam qui ad causam apud nos dicendam vocatus ad hunc modum comparuerit, nec vos puto posse proferte huiusmodi quempiam: sed quisquis hactenus apud hunc confessum iudicandum se præbuit, humilis venit & habitu vimentis periculum, ac captantis misericordiam, stratus & promisso capillitio. at & bonus iste Herodes cædis reus, & tam grauis obnoxius criminibus, ad ista hic purpuratus & crine bellè cõpos-

An. mundi
392.
Ante Chr.
nat. 42.

a Herodes
in ius vocatus cum comitatu cum patre.

b Sext. Cæsar ad Hyrcanum ut Herodem absolueret, scribit.

c Sameas iudicibus unus, Hyrcanus, reliquisque iudicibus. eadem ab Herode imminentem prædicat, cuius re. veritatē postea euentus comprobauit.

An mundi
392.
Ante Chri-
stum nat.
41.

to, cum armatis stipatoribus: ut si capitale fur-
ta leges sententiam in eum tulitimus, nobis ma-
gis ipse euadat illata vi legibus. Verum isti nō
succenseo quod maiorem incolumitatis suæ
quàm legum rationem habeat, sed vobis magis
& Regi qui hanc ei concessistis licentiam. Scito-
te tamen potentem esse Deum, & quoddam quæ
nunc in Hyrcani gratiam legibus eripitis, & vos
aliquando & Regem ipsum punies. Nec vanas
fuit vates. nam Herodes regnum adeptus om-
nes illos iudices & Regē quoque sustulit, exce-
pto vno Samea, hunc enim in honore habuit
propter iustitiam, & quia post obsessa verbe ab He-
rode ac Sosio, admittendi Herodē autor fuit po-
pulo, negans propter peccata eos posse domina-
tionē illius effugere: sicut suo loco dicitur. Por-
rō Hyrcanus animaduertens iudices propensio-
res ad damnandum Herodem, rem in sequen-
tē diem distulit, & clam eū admonuit, ut fuga
sibi consuleret, non enim esse remedium aliud.
Alii cap. suas in tuto collocasset, palam præ se tulit quoddam
22.
Sext. Caste
vi Herodes
pecunia na-
merat, Caste
syria præfe-
ctus Hiero-
solyma inu-
dit, sed An-
tigon patri-
æ Phaseli-
fratris hor-
catu obsidio
memoratis,

atque ita ille secessit Damascum, quasi Regē sa-
glens: cumque conuenisset Sex. Cæsarem, & rea-
nō esset compariturus si denuo citaretur ad iu-
dices. Illi verō indignabantur, & conabantur
Hyrcanum docere, quod in ipsius perniciē hæc
omnia tenderent: qui non ignorabat quidem
eos vera monere, sed nihil expedire poterat per
ignauiam & amentiam. Cæterum cum Sex. Cæ-
sar accepta pecunia Herodem præfecisset Cœ-
lesyriæ, vehementer timuit ne ille contra se du-
dit, sed Antigon ceteri, nec eum sua fefellerit opinio. Iratus enim
quoddam iussus sit causam dicere, veniebat cum exat-
tibus patriæ: sed patris ac fratris occursum & precibus co-
hibitus est quod minus inuaderet Hierosolyma,
ut placantium eum & rogantium, ut terruisse cōtem-
tus, & ipsa læderet neminem, nec vltius
aduersus

aduersus auctorē suę dignitatis procederet. De-
 bere etiā eum non tam meminisse quodd vitatur
 si, quā quodd absolutus etiā, & gratiā habe-
 re quodd nihil triste passus abierit incolumis.
 Cogitandū quoque quā periculosa sit belli a-
 lea, & quodd Deus arbitrato suo his vel illis an-
 nuat victoriam: atq. eō minus tum eam esse spe-
 randam, quando non solū contra Regē suū &
 altotem bellum moueat, verū etiā benē me-
 ritum, ipse nulla affectus iniuria. nā si quid illi
 nunc obiciat, non ipsius esse culpam sed con-
 sultorum non bonorum, qui ei opinionem cru-
 delitatis conciliant. Paruit his monitiis Herodes:
 ratus sufficere sibi ad futuras spes quodd poten-
 tiam genti declarauerit. atque eorū in statu res
 fuerunt Iudaicę. Ceterū Cæsar Romę reuer-
 sus expeditionem parabat in Africā contra Sci-
 pionē & Catonē. tum^a Hyrcanus per legatos eū
 rogauit, vt confirmaret cęptā societate & amici-
 tiam. Nunc videtur mihi operę precium per-
 censere omnes honores gēti nostrę à Romanis
 imperatoribus habitos, & inīta cum eis fœde-
 ra, vt vniuersis notum sit, quodd tam ab Europę
 quā ab Asię Regibus obseruari fuerimus pro-
 pter fidē ac fortitudinē. Quoniā autē multi nos
 odio habentes non credunt de nobis Persicarū
 vel Macedonicarum rerum scriptoribus, quodd
 ex monumenta non ita pernulgata sint, apud no-
 strates seruata & alios quosdam barbaros, certē
 Romanorum decretis contradicere non pote-
 rūt, nām hæc publicē dedicata sunt in
 ædificiis, etiā in Cyprioliis, & colūnis insculpta sunt
 in ædificiis. Quin^c & Iul. Cæsar apud Alexandriam
 testatur est Iudæis inscriptione columnę ætę, Alexandri-
 quodd Alexandrię ciuitatis ius habeant. qua
 re his argumentis vsus sum, apponam e-
 tiam senatusconsulta & decreta Iul. Cæsaris, quę
 testantur.

Ant. monum.
 392. 2.
Ante Chri-
stum natum
 42.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 19.

a Hyrcani
ad Cæsare
legati.
b Iudaia à
Rom. Asię
Europa Re-
gibus mag-
is bus
habitus.

Iul. Cæsar
apud Ale-
xan. inscri-
ptione colū-
na ætę.
quodd Iudæi
Alexandri-
cę ciuitatis
ius habeant
quę testantur.

*Ann. mun.
di 1922.
Ante Chri-
stum no-
strum 42.*

quæ ad Hyrcanum & nostram gentem attineat.
C. Iulius Cæsar. Imp. & Pont. max. dictator ite-
rum Sidoniorum magistratibus, senatui & popu-
lo salutem. Si valetis bene est, ego quidem & ex-
ercitus valemus. Mitto vobis exemplum tabu-
læ, quæ ad Hyrcanum Alexandri filium, Iudæo-
rum ethnarcham ac Pontificem attinet, ut in
publicis vestris monumentis reponatur. inscri-
ptum græcis & latinis literis in ærea tabula. E-
tiam autem hoc Iulius Cæsar Imp. iterum & Pont.
Max. de consilij sententia decrevit. Quoniam

*in Senatusco-
n-
sulta & de-
creta Iulij
Cæsaris de
honoribus,
privilegiis,
prærogativen-
tis, liberta-
tibus, & im-
munitatib.
Iudæorum.*

Hyrcanos Alexandri filius Iudæus & nunc & pri-
teritis temporibus tam pace quam bello bonæ
ac fidelem operam in nostris negotiis præstitit,
sicut ei multi Imperatores attestati sunt, & in
proximo Alexandrino bello in auxilium venit
cum 1500. militibus, & ad Mithridatem à me
missus virtute cessit nemini: has ob causas Hyrcanum
filium Alexandri, & eius liberos ethnarchas
Iudæorum esse iubeo, & pontificatum Iudæo-
rum perpetuo retinere more patrio, esseque
ipsam & filios eius nostros socios, & res am-
icorum nostrorum recipi numerum. Iura quo-
que omnia pontificalia habere ipsum: & filios
decerno. & si qua controversia exorta fuerit de
Iudaica disciplina, iudiciū penes ipsum esse. ad-
hæc nec hyberna milii debere, nec pecunias ab-
eo exigi. C. Cæsaris Consul. placita, cōcessa, de-
creta, sic habent: ut filij principatum gentis Iudæo-
rum, & donata sibi loca possideant: ut ponti-
fex ipse ac ethnarcha Iudæorum iniuriam passis
adfici: utque Hyrcanum Alexandri filium Iudæo-
rum Pontificem mittantur legati ad nos de so-
cietate & amicitia, dedicarique æream tabulam
hæc continentem in Capitolio, & apud Tyrum,
Sidonem, Ascalonem, in templis, inscri-
ptam Romanis atque Græcis literis, utque hoc
decretum

decretum apud omnes omnium urbium quaslo
res ac magistratus publicetur, quod pro amicis
habeantur, & legatis eorum hospitia præbean-
tur, & decreta hæc ad omnia loca mittantur. C.
Cæsar, imperator, dictator, consul, honoris, vir-
tutis, & benignitatis causa, concessit in com-
modum S. P. Q. Romani, Hyrcanum Alexandri fi-
lium, eiusque filios Pontifices ac Sacerdotes ef-
se Hierosolymorum totiusque gentis, iure quo
& maiores eorum hoc Sacerdotium gesserunt.
C. Cæsar quintum Coss. decrevit habere & mu-
nere Hierosolymorum urbem, & gubernare eā
Hyrcanum filium Alexandri pontificem Iudæo-
rum ac ethnarcham secundum suam volunta-
tem, & ut Iudæis secundo locationis anno de re-
ditibus eorum subducant, immunesque sint ab
Angariis & vectigalibus C. Cæsar imper. iterum,
statuit ut singulis annis tributa pendant Hiero-
solymitani pro sua ciuitate Ioppe excepta, ab-
sque anno septimo, quem Sabbaticum nomi-
nant, quoniam in eo, neque fructus arborum
colligunt, neque seminant: utque in Sidone secundo
quoque anno tributum reddant quartam parte
satorum: & ad hæc Hyrcano eiusque filij detimas
persoluant, sicut hæcenus eorum maioribus.
Vtque nullus vel præses, vel dux, vel legatus in
finibus Iudæorum auxilia colligat: neque militibus
liceat pecunias ab his exigere, vel hybernorum
vel quocunq. alio nomine: sed sint immunes
ab omnibus molestationibus. Quæcunq. etiam
postea parauerunt vel emerunt, his omnibus
frustratur. Ioppen præterea quam ab initio ha-
buerunt Iudæi, dum in populi Romani amicitia
reciperentur, placere ipsorum esse quem-
admodum antea. Tributa quoque eius oppidi
habere Hyrcanum Alexandri filium cum suis
filiis, tam ab eius agri antiquis, quam vectiga-

Anno m^o m^o
di 392.
ante Chr^{ist}.
nat 42.

lium portus nomine, & eorum quæ Sidoniam
exportantur annua Modiorum 10674. excepto
anno septimo, quæ vocant Sabbaticum; in quo
nèque arant, neq. de arboribus fructus colligunt. Vicos item quos in Magno campo Hyrcanus & sui maiores ante eum possederunt, placet Senatui eundem Hyrcanum & Iudæos etiam nunc habere, iure quo & antea habuerunt. Manere etiam iura quæ ab initio inter Iudæos & eorum pontifices fuerant, & quæcunque beneficis à S. P. Q. R. concessa. Præterea eodem iure licere illis vii & in Lydda. Loca etiam, agros, habitationes, quas pro amicitia Reges Syriæ ac Phœnices per donationem populi Romani possederant, placere senatui, ut Hyrcanus Iudæorum ethnarcha habeat. eisque ius Hyrcano eiusque filiis, & legatis ab eo missis ludos & gladiatores spectandi inter senatores sedentibus. Utque quotiescunque postulauerint à Dictatore aut Magistro equitum in Senatum introducantur, & responsum eis omnibus intra decem dies reddatur, si quid à senatu decretum fuerit. C. Cæsar Imp. Quartus. Cof. Quintus, perpetuus dictator, huiusmodi verba fecit de iure Hyrcani Alexandri filij Pontificis Iudæorum ac ethnarchæ. Quandoquidem mei antecessores imperatores testimonium reddiderunt Hyrcano Iudæorum pontifici Iudæisq. tam in provinciis quam apud S. P. Q. R. & hoc nomine S. P. Q. R. ei gratias egit, æquum est nos quoque horum meminisse, & dare operam, ut Hyrcano ac Iudæorum genti filiisque Hyrcani à S. P. Q. R. pro suo erga nos favore gratiæ referantur. C. Iul. Cof. Paetianorum magistratibus S. P. Q. R. Accesserunt me in Delo Iudæi & quidam de coloniis Iudæorum, præsentibus etiam vestris legatis, & indicauerunt mihi decretum, quo re-

tatis

Anno munda
3922. Ant
Christ. nat.
42.

his eos vii patris sacrificiis & ritibus mihi ve-
ro non placet talia decreta aduersus amicos no-
stros & socios fieri, vetariq. eos viuere suis mo-
rib., & conferre pecunias in epulas ac sacrificia,
quandoquidem nec Romæ hæc facere vetatur.
Nam C. Cæsar Coss. in edicto quo interdixit in
vibe sodalitia, hos solos neq. pecunias confer-
re, neque conuiuia parare vetuit. Ego quoque
cum alia sodalitia interdixerim, hos solos sinq.
iuxta patrios mores ac leges conuenire. Qua-
propter æquum est etiam vos, si quod decretum
fecistis contra amicos nostros & socios, id abro-
gare propter eorum virtutem & erga nos be-
neuolentiam. Post^a mortē autem Cæsaris Mar-
Antonius P. Dolabella Coss. aduocato senatu a Hyrcani
& introductis Hyrcani legatis, retulerunt de eo legatos M.
tum postulatis, & amicitiam cum eis renouaue-
runt, & quicquid petierunt senatusconsulto eis P. Dolabella
decretum est. Dolabella etiam acceptis ab Hyrcani Senatum
eius literis scripsit per vniuersam Asiam, & per introducunt.
mæ eius prouinciæ ciuitati Ephesiorum, in
hunc modum. Dolabella Imperator Ephesio- b Dolabella
rum magistratibus S. P. Q. R. S. Alexander filius Ephesiorum
Theodori, legatus Hyrcani pontificis ac ethnar ciuitati scri-
bit ludæorum mihi retulit de ciuib. suis quod bñ.
militare non possint, eo quod neq. arma gestare
neq. iter facere eis fas sit diebus Sabbathis, ne-
que victum more patrio possent sibi quærere.
Quamobrem ergo quoque quemadmodum alijs
ante me imperatores immunes eos volo à mi-
litijs, petmittibq. vt patriis viuantur moribus, con-
uenientes sacrorum causa, sicut leges eorum
postulant, & conferentes in offerenda templo c L. Lentu-
sacrifici a. volobq. vt hæc ipsa scribatis per vi-
bæ prouinciæ singulas. Atque Dolabella Hyrcano pro Iudæis
per litteras roganti gratificatus est. L. c. autem sententiam
Lentulus Coss. pro sententia dixit: ludæos ciues dicit.

*Ante man-
di 3922.*

*Ante Chri-
stum nat.*

42.

Romanos templa Iudaica habemus & faciemus
Ephesi pro tribunali religionis ergo esse im-
munes à militia pronunciaui duodecimo calen-
das octobreis. Multa itaque exstant & alia hu-
iusmodi senatusconsulta & imperatorum decre-
ta ad Hyrcanum & gentem nostram aliisq. vi-
bes, & rescripta de iure nostro ad provinciarum
praefides, de quib. propter haec, quae hoc loco inle-
tuimus, credere facile est his, qui nostra scripta
candidè lecturi sunt. Quando enim tam mani-
festa argumenta exhibuimus nostrae cum popu-
lo Romano amicitiae, ostensus æreis columnis &
tabulis in Capitolio nunc usque durantibus de-
naturisque in posterum, omnia hic apponere
superuacaneum ac molestum duximus, existi-
mantes neminem fore tam difficilem, ut de re
tor decretis comprobata dubitet, ac non potius
ex his etiam de cæteris coniecturam faciat nos
vera dicere. Satis ergo iam declarata sit quæ per
ea tempora nobis cum populo Romano interce-
cessit amicitia & societas. Incidit autem eisdem
temporibus tumultus in Syria ex causa huius-
modi. Cecilius Bassus vnus è Pompeianis per
insidias interfecit Sexto Cæsare ipse occupauit
provinciam cum legionibus. Quo facto ma-
gnum bellum exortum est circa Apamiam, Ce-
sarianis ductibus contra eum venientibus cum
equestribus ac pedestribus copiis: ad quos &
Antipater misit auxilia cum filiis, memor bene-
factorum acceptorum à Cæsare, ideoque repe-
tendas penas ab eius interfecitore iustum existi-
mans. Ide bellum dum trahitur, Marcus venit
Sexti successor, & interim Cæsar ab his qui cū
Cassio & Bruto coniurauerant in Senatu occi-
ditur, exactis in principatu suo tribus annis cum
dimidio, sicut & ab aliis scriptoribus memoria
proditum est.

*h Cecilius
Bassus Sex.
Cæsarem in-
terfecit.*

*e Marcus
Sex. suocuf-
sor in Syria.
d Cæsar a
Cassio &
Bruto occi-
ditur.*

*Cassius afflictiſſus Iudam inſuper obſingenta talenta
ab eis exigit.*

Ann. mundi

3923.

*Ante Chri-
ſtum natum,*

41.

CAP. XVIII.

Bello deinde ciuili poſt eadem Cæſaris exor-
to, conſularibus aliis aliò diſcurrentibus ad
parandos exercitus, Caſſius ^a in Syriam venit, oc-
cupaturus eum, qui circa Apamiã erat, exerci-
tum: ſolutaque obſidione tam Marcum quàm
Baſſum in ſuas partes pertraxit: obeundòque ci-
uitates comparabat arma & milites, tributa et-
iam exigendo grauiã, ſed maximè Iudæam af-
ſixit, plusquàm ſeptingentis argenti talentis im-
peratis. Tum Antipater res vbique turbatas vi-
dens, partem eius pecuniæ duobus filiis exigen-
dam committit, partem Malicho ſibi patrum a-
mico, partem quibuſdam aliis: & b primus He-
rodes ex Galilæa quantum imperatum erat offe-
rens, maximam apud Caſſium grãtiam inuit. pru-
dens enim illi videbatur conſilium iam tũ Ro-
manorum alieno ſumptu captare benignolen-
tiam. Sub aliis, autem procuratoribus ipſæ ci-
uitates venum dabantur vñã cum ſuis habi-
tatoribus: quarum quatuor erant præcipue, Go-
phna, Emaus, Lydda, Thamna. nam earum ple-
bes Caſſius haſte ſubiecit, adeò autem exacer-
batus erat, vt etiam Malichum interfecturus
fuſſet, niſi Hyrcanus per Antipatrum centum ta-
lentis de ſuo miſſis, fugorẽ eius leniſſet. Ac ille
poſt Caſſij diſceſſum maximè inſidiatus eſt An-
tipatro, per huius mortem Hyrcani dominationi
ac ſecurità eſe paraturũ exiſtimans. neceſſamẽ la-
uerunt Antipatrum eius conſilia, nã cũ hoc ſen-
ſiſſet ultra Iordanem profeſſus copias collige-
bat, tum ex indigenis, tum ex Arabibus. Verũ
Malichus vir callidus inſeiebatur inſidias, aſidem recon-
debat, apud Antipatrum & filios, quod, Phla-
ciliatur.

*Hedio &
Ruffinus*

Cap. 20.

*a Caſſium in
Syriam ve-
nit, & plus-
quàm ſep-
tingenta ar-
genti talenta à Iudæis
exigit.*

*b Herodes
Caſſium em
Galilæa pe-
cunia ſibi
deuincit.*

*c Malichus
Antipatro
inſidiatur,
deierat &
aſidem recon-
debat.*

In mundi
3923.
Ante natum
Christum
41.

saeto Hierosolymorum praedium venene, Herode vero habente armorum custodiam, ne in mentem quidem sibi unquam tale aliquid veniret. & videns non succedere quod propoſuerat, reconciliatus est Antipatro, Marco Syria praesidente: qui postquam intellexit res apud in Iudaea molitum Malichum, minimum abstinuit quin eum interficeret, quem tamen Antipatri precibus donavit incolumem.

Malichus per insidias Antipatrum veneno tollit.

CAP. XIX.

a Cassio & Marcus Herodem Caesariam ducunt.
Sed Antipater imprudens servavit Malichum, ut se perderet. nam & Cassius & Marcus toto exercitu Herodem totius Caesariæ ducem fecerunt, attributis ei navalibus, equestribus, & pedestribus copiis, regnum etiam polliciti post finitum bellum quod tum gerebant contra Antonium & iuniorem Caesarem. Malichus vero tum maxime timens Antipatrum, decrevit e medio tollere corruptoque pincerna Hyrcani, apud quem ambo epulabantur, veneno necavit hominem & assumpta armorum manu succit civitatis gubernacula. Ceterum postquam Herodias Phasaelo innotuerat Herodem in patrem insidias, indignatibus illis Malichus strenue pernegavit omnia, atque hic fuit suis Antipatri, viri iusti ac pii, & patrie amantissimi. Esu his autem alter Herodes confectum volebat patris mortem vicisci, & cum exercitu aggredi Malichum: sed Phasaelo grandiori magis placuit dolo circumvenire hominem, ne videretur civile bellum incipere: itaque accepta Malichi satisfactione simulavit se credere, non esse illum patris necis conscium: seque verum ad excusandum machinamentum, quod patri strenuas.

terat. Interim Herodes veniens Samariam, eam
que nimis afflictam offendens, & fouere eam
cepit, & iura reddendo controuersias ciuium
dirimere, non multo autem post instante Hie-
rosolymis festo, & ipse venit in urbem cum mi-
lilibus: quem Malichus metuens Hyrcano suasi-
t ne eum intrare permitteret: id quod Hyrcanus
fecit, praterens nefas esse sanctis populi cere-
moniis profanam turbam superinducere. At He-
rodes contempta obnunciatione noctu urbem
ingressus est, & Malichum vehementer perter-
ruit. at ille solitarum artium non immemores
palam lachrymabundus conquerebatur de An-
tipatri tanquam amici interitui, clam verò pa-
rabat sibi sacellitium. quare visum est: Herodis
amicis simulationem hanc non coarguere, sed
vitandam suspensionem vicissim comiter tratta-
re Malichum.

*Herodes in fessu Cassij Malichum dolo in-
terfecit.*

CAP. XX.

A Tramen Cassio de patris obitu significauit
aper litens: & ille qui nō ignorabat mores
Malichi, rescriptis vt viciisceretur parēti iniuriā
etiam etiam mandauit tribunis apud Tyrum a-
gentibus, vt adessent Herodis iussis conatibus.
Cumque cepta à Cassio Laodicia, simul ad eum
iter facerent afferentes coronas & pecuniam,
Herodes expectabat daturum esse illic pernas
Malichum, at ille circa Tyrum Phœnices suspi-
cione concepta, maiora moliri cogitauit: & quia
filius eius obses in ea vrbe seruabatur, decreuit
eam ingredi, & fortim illum in Iudzam ab-
ducere: & occupato contra Amonium Cassio,
gente ad defectionem concitata, subipsi princi-
pum eius acquirere. Sed consiliis eius forte

*Anno munda-
di 3923.
Ante Chri-
stum nat.
41.*

An. mundi
3914. Ant
Christum
nat. 40.

na aspirare noluit. & Herodes homo callidus intellecto eius proposito, præmissa famulo quasi ad parandam cenam, quia comites omnes intautauerat, te autem vera ad tribunos, iussit eos Malicho cum pagionibus occurrere. illi verò egressi, & nacti eum propè vibem in lietore confoderunt hominem, quo factò Hyrcanus adeo est attonitus, ut obmutuerit, tandem zgrè ad se reuocatus percontabatur Herodem, quid hoc rei esset, & quis interfecisset Malichum. & audio factum esse iussu Cassij, laudauit facinus. malum enim vitum fuisse, & insidiatorem patris. atque ita Malichus pro oppresso Antipatro penam persoluit dehitam. Postò Cassio profectò è Syria, apud Iudæam tumultus exoritur. Felix enim zelictus cum militibus Hierosolymis, in Phasaelum fecit Imperum, & populus arma corripuit. Herodes verò ad Fabium profectus est Damasci præsidem, & volens fratri succurrere, morbo

a Felix Hic
rosolymis
Phasaelum
adoritur,
a quo ta-
men supera-
tur.

præditus est: donec Phasaelus per se superato Felice, in totum primum compulsus, incolumitatem deinde pactum abire passus est. quã obrem mox cum Hyrcano exposulauit gratiter, quodd post accepta à se multa beneficia inimicis suis fauorem impenderet. nam frater Malichtunc non pauca castella occupauerat, & inter cætera Masadam longè munitissimum. Vt igitur conualuit Herodes contra hunc profectus, receptis omnibus castellis pactam incolumitatem dimisit.

Antigannum Aristobuli filium auxilio Tyrium tyrannipatrum regnum repetentem, Herodes prostigatum, è Iudæa pellit.

CAP. XXI.

b Antigannum
Aristobuli
filium Pro-
lemaus Mæ-
naus ado-
prat.

Aristobult autem filium Antigannum, qui conciliato sibi pecuniis Fabio exercitû cõpara-

præerat, Ptolemæus Mennæus, adoptat propter affinitatem. hunc etiam Mariou adiutorem, apud Tyrios ope Cassij tyrannidem adeptus, per Syriam quoque tyrannidem exercet, dispositis in ea præsidis, atque etiam in Galilæa contemnina occupatis tribus arcibus. Sed has omnes Herodes illud profectus recepit, & præsidarios Tyrios clementer dimisit, donatis ex his nonnullis propter benevolentiam quam ei em eorum prosequabatur. His peractis occurrit Antigono, cumque prælio superat, & a Herodes vix extremos Iudææ fines ingressu inde profugit. Quamobrem revertentem Hierosolyma coronis tam Hyrcanus honoravit quam populus expellit. Iam enim gener per sponsonem ascitus b Herodes erat in Hyrcani familiam, quò libentius eius Mariamem tutelam suscepit, ductores Alexandri Aristobulo geniti filiam. Hyrcani verò ex filia nepotem ducit, ptem, ex qua postea pater factus est filiorum trium & duarum filiarum. Duxerat autem c Dori, Herodiam ante vxorem & suis popularibus Dorem reddi vxor. homine, ex qua suscepit Antipatrum filiorum natu maximum.

Herodes in Bithynia occurrens Antonio pecunijs cum sibi concessit, quo factum est, ut ille accusatores eius non admiserit.

CAP. XXII.

Ceterum Cassio apud Philippos ab Antonio & Cætre deuictio, Cæsar inde in Galliam, Antonius in Asiam, proficiscitur. qui ubi peruenit in Bithyniam, omnium gentium legationes adiuit obulam. Aderant & Iudæorum primates, Phasaelum & Herodem accusaturi, quasi speciem solum regnaret Hyrcanus, re autem veratote potestas esset penes hos fratres.

Idem.

Et

Ann. mundi
3914. Ante
Christ. natu
40.

An. mundi
 3924.
Ante Chris-
tum nat.
 40.
a i'ecunia
corruptus
Iudeis.
b Hyrcani
& Iudae-
orum legatio
Antonio co-
ronam au-
ream offe-
rent, ut Iu-
daeos a Cas-
sio captos in
libertatem
vindicaret,
rogat.
c Antonius
Hyrcano de
Cassij & Bru-
ti rebus &
morte scri-
bit.

Hetodem verò Antonius in magno honore ha-
 buit, qui ad obiecta diluenda venerat, quo fa-
 ctum est, ut ne ad eum quivum quidem adver-
 sarios eius admiserit. id enim data pecunia
 Herodes impetrauerat. Progresso ^b autem E-
 phesum praesto fuit legatio missa Hyrcani pon-
 tificis & gentis nostrae publico nomine, asse-
 rens coronam auream, & rogans, ut quos Iu-
 dæos Cassius præter belli ius captivos abduxe-
 rat, scriptis per prouincias literis in libertatem
 vindicaret: & agros per Cassium ademptos gen-
 ti restitueret. Quorum ^c postulata Antonius ex-
 qua exultans, confestim scripsit Hyrcano &
 Iudæis, simulque ad Tyrios misit decretum
 hanc sententiam continens. M. Antonius Imp-
 Hyrcano pontifici ac ethnarum Iudæorum sa-
 lutem. Si valetis bene est, ego & exercitus va-
 lemus. Lyfimachus Pausaniz, Iosephus Men-
 nazi, Alexander Theodori, legati apud Ephe-
 sum me conuenientes, eandem quam prius
 Romæ legationem mihi exposuerunt, & noua
 hac tuo ac gentis nomine diligenter persundi
 sunt, declarantes quanta nos prosequaris be-
 nevolentia. quare cognitam non tam ex verbis
 quam operibus vestram amicitiam, & merces
 compositos ac pios, non complecti non pos-
 sum. Ergo quoniam totam Asiam aduersarij
 nostri ac populi Rom. incursauerunt, nec sa-
 cratis locis, nec ciuitatibus parcites, neque
 iusiurandum præstitum seruantes: nos non tam
 priuatum nostrum negotium agentes, quam su-
^dcepta de defensione Reipub. in disinni simul ac
 humani iuris violatores vindicauimus. Eorum
 enim facinus sol ipse auersatus videtur, & im-
 mitis oculis spectasse perpetratum scelus in Cæ-
 sare. Sed postquam impios eorum conatus
 excepit Macedonia, renouantes in eis locis pri-
 scam

leam gigantum audaciam, & agitatam furoribus
 maleficentiam quam circa Philippos exer-
 cuerunt, occupatis opportunis locis & vsque
 ad mare montium vallo permunitis, vt per vi-
 nicam ceu portam pateret aditus, diis ipsis co-
 rum iniusta molimina damnantibus vicimus.
 & Brutus compulsus intra mœnia Philippen-
 sium, obsessusque à nobis, addidit se Cassio so-
 cium exitij. qui postquam meritis pœnas dede-
 rant, pace nos in posterum fruituros spera-
 mus, & Asiam conquieturam à bellorum tu-
 multibus. Iam enim nostra opera vniuersum
 Asiz corpus velut è graui morbo recolligere se
 incipit. Cùm igitur etiam de te cum tua gente
 augendo ornandoque cogitem, curz mihi est,
 quicquid in rem vestram fuerit. edictum etiam
 oppidatim proposui, vt quotquot vel liberi, vel
 serui sub hasta à C. Cassio Cassianisve venunda-
 ti sunt, liberè dimittantur. Voloque vt quæ
 mea & Dolobellæ benignitate vobis concessa
 sunt, ea perpetuo rata sint. Tyrios quoque iu-
 beo, vt iniuriam à vobis abstineant, & quic-
 quid de Iudzorum finibus occupant, id to-
 tum restituant. Coronam autem quam misisti à M. Anto-
 accepimus. M. Antonius Imp. Tyriorum ma-
 gistratibus S.P.Q.S. Renunciatum est mihi E-
 rum Magi-
 phesi ab Hyrcani pontificis ac ethnarchæ le-
 gatis, agros ipsorum ditionis vos occupasse, & vt
 idque factum quo tempore nostri aduersarij ce-
 Hyrcano ac
 auerunt eam provinciam. Quoniam a igitur Iudæi regis
 pro imperio bello suscepto, iustitiæ pietatique nem, bona,
 prospicientes vindicauimus in ingratos ac per- & libertatē
 fidos, volo etiam vobis pacem esse cum nostris ademptam
 sociis: & quicquid ab aduersariis nostris accepi
 stis, habere vos non permittimus, sed iubemus iub t, saluū
 vos prioribus dominis reddere. nemo enim tamen sal-
 eorum neque provinciam à Senatu accepit ne-
 mandu.

An. mundi
3914.
Ante Chri.
nat. 40.

que exercitum, sed quæ per vim corripuerunt,
largiti sunt ministris suæ violentiæ. quando i-
gitur illi meritis penas dederunt, æquum cen-
semus, ut socij nostri ea quæ antè habuerunt,
nemine vetante retineant: vobisquæ si quos Hyr-
cani iudæorum ethnarchæ agros, postquam C.
Cassius bellum illicitum in nostra provincia
mouit, occupastis, eos reddatis: nève vllam vim
interponatis, quò minus ad pristinos dominos
redecant. quòd si aliquid iuris in eos prætendi-
tis, quàm primum ad ea loca veniemus integrum
vobis erit ius vestrum repetere, id quod etiam
socijs nostris per æquè integrum seruabimur. M.
Antonius Imp. Tyrionum magistratibus S. P. Q.
R. Edictum meum ad vos misi, quod volo cure-
tis referri in publicas tabulas literis Græcis &
Latinis: & in loco aliquo conspicuo proponi,
ut legi possit ab omnibus. M. Antonius Impera-
tor as triumphauit dixit: Quoniam C. Cassius hoc
perturbato rerum statu alienam provinciam &
militem præsidarium inuasit, & sociorum no-
strorum facultates diripuit, & vastauit Iudæo-
rum gentem amicam populi Romæ. insensitia e-
ius nostris armis perdomita, iudiciis atque edi-
ctis quæ ille perpetravit corrigimus, ut ablata
restituatur nostris socijs. & siue corpora Iu-
dæorum, siue bona diuendita sint, illa in liber-
tatem, hæc ad pristinos reuertantur dominos.
Qui verò contra edictum hoc nostrum fecerit,
penas daturus est: & qui inobedientiæ conui-
ctus fuerint, in eos pro rei dignitate animaduerte-
re curabimus. Eodem serè exemplo Sidonijs, An-
tiochenisibus, & Atadijs scripsit: visumque est
hoc loco etiam hæc inserere, argumento futu-
ra quanta providentia nos dignatus sit Roma-
nus populus.

Antonius

Antignus in Syriam prouinciam veniens, Herodem cum Phasaelo tetrarchas constituit.

*An. mundi
3924. Ante
Christum
nat. 40.*

CAP. XXIII.

*Hedio &
Ruffinus
Cap. 21.
a Cleopatra
in Ciliciam
ad Antonium
venit.
b Herodes a
centum Iu-
dæis apud
Antonium
accusatus.*

*c Antignus
Phasaelum
& Herodem
Tetrarchas
constituit.*

*d Mille Iu-
dæi Herodem
accusaturi.
Tyrum conu-
ntum animaduertit.*

*e partem tra-
uersum
partem tra-
uersum*

Post hæc autem in Syriam aduentante An-
tonio, Cleopatra in Cilicia facta illi obuiâ,
amoribus suis eum implicuit: quo tempore rur-
sum centum è Iudzorum gente potentissimi
venerunt ad eam, vt ^b accusarent Herodem vnâ
eum suis, electo ad hoc eloquentissimo quoque
è suo numero. Iuenum autem causam defen-
dendam Messala suscepit, assistente sibi etiam
Hyrcano, qui iam socer factus fuerat: Antonius
verò audita vtrique parte apud Daphnen, sci-
scitatus est ex Hyrcano, vtra pars melius admi-
nistraret rem publicam. Qui cum respondisset
Herodem in hoc præstantiorem esse, Anto-
nius qui iam antè familiariter diligebat Iuvenes
propter paternum hospitium, quo tempore dū
Gabinio agens patris eorum contraxerat amicit-
tiam, hos ^c ambos tetrarchas constituit, & Iu-
dzorum eis commisit gubernacula. Literas
quoque in hoc scripsit & ex eorum aduersariis
quindecim coniecit in vincula, occisuros etiam
nisi intercessisset Herodis deprecatione: quamvis
ne sic quidem cessauerunt à legatione reuerfi.
Sed & rursum mille venerunt Tyrum, Anto-
nium sibi præstolaturi, qui magna pecunia tam
corruptus à fratribus imperauit eis loci magi
stratus, vt in Iudzorum legatos nouatores re-
tum animaduerteteret. & Herodi adiutor esset prius, qui
ad principatum parandum. Herodes verò ante partem tra-
uerbem diuersantes in litore accedens, hosti-
tus est eos, vt se subducerent: nam & Hyrcanus cum eis aderat: admonens quantum illis
periculum, si contendere pergerent. quod fugantur.
illi contempserunt. moxque erumpentes in eos

Ann. mundi Iudæi cum indigenis, pacem uniantibus
 3925. *Ante* eos, partim sanciverunt: reliqui vero domum
Christum refugientes posthac quieverunt. Populo vero
 19. *nat. 19.* clamoribus agente contra Herodem, immo-
 tus ad iram Antonius iussit quos virescit lo-
 tifici. Altero deinde anno Syriam occupave-
 runt Pacorus Regis filius & Barzapharnes Pa-
 thorum Satrapa: quo tempore Ptolemæus Men-
 nai defunctus est. cuius in principatu successit
 filius Lyfantis amicus factus est Antigono Ad-
 robulli filio: conciliante Satrapa qui multum
 pud eum poterat.

*Parthi Antigoni Arifobuli filium in
 regnum reducunt.*

CAP. XXIIII.

Medio &
 Rufinus
 Cap. 22.

*a. Antigo-
 nus Parthi,
 si ab Hyrcano
 no in illum
 regnum tran-
 ferretur po-
 tuerant pol-
 licetur.
 b. Pacorus o-
 quies An-
 tigeno in lu-
 daam mittit.
 c. Iudæi Car-
 melum mon-
 tem incolen-
 tes. Antigoni
 de sese ad-
 iungunt.*

Deinde a mille talenta & quingentes molle-
 res Antigonus daturus se Parthis pollicetur
 est, si ab Hyrcano in illum regnum transfer-
 rent, & Herodem unâ cum suis interficerent.
 quæ tamen non dedit, sed Parthi nihilominus
 adferunt regnum Antigono, duxerunt versus
 Iudæam exercitum. Pacorus, per maritimam Sa-
 trapam per mediterranea. Pacorum exclusum
 Tyrij, sed Sidonij & Ptolemaidenses intromi-
 serunt. Ille aliam equitum in Iudæam specula-
 tum præmisit, iussam etiam adire Antigoni-
 num, eos ducebat pincernæ Regius, & ipse Pa-
 corus nomine. Adiungentibus autem se Anti-
 gono Iudæis Carmelum montem incolentibus,
 & paratis cum eo in hosticum invadere, ille
 spem concepit posse se horum opera parum
 quandam regionis in potestatem redigere, quæ
 Drymax vocabatur: & quibus idam eis occurren-
 tibus persuaserunt usque Hierosolyma. Vbi ad-
 iungentibus se aliis iam multum auxilii numero,
 aggressi sunt oppugnare regionem, morisque se-
 sentibus

rentibus opem his qui fratrum partes seque-
bantur, & pugna in foro conferta, repulerunt
hostem iuvenes: eoque in templum compulso,
miserunt armatos quosdam in propinquas æ-
des, ut eis essent præsidio. in quos coortus po-
pulus, destitutos auxilio cum ipsis concremauit
ædibus. quam iniuriam paulo post Herodes vi-
sus est, aduersarios adortus prælio, & multis
interfectis ex illorum numero. Cùmque quoti-
dianæ velitationes inter eos fierent, hostes ex-
pectabant cõuenturas à tota regione turbas ad
Pentecosten, quam vocant, festiuitatem. Quæ
dies postquam illuxit, multa hominum millia
circa templum congregata sunt, tam armato-
rum quàm inermium: qui & templum & urbem
occupauerunt, excepta regia. hanc enim Hero-
des seruabat cum paucis militibus. eius murum
Phasaelus custodiebat: Herodes^b verò cum suo-
rum cohortibus exiit in hostem agentem in
suburbio: & egregia pugna edita coegit multa
milia terga vertere, fugientia partim in urbem,
partim in templum, partim etiam intra vallum
quoddam in propinquo positum. in ea pugna &
Phasaelus adiuuit nonnihil. Pacorus autem Pa-
thorum dux cum paucis equitibus, rogante An-
tigono, in urbem ingressus est, prætexto quidem
quasi seditionis compescendæ gratia, sed re ve-
ra principatum illi astruere cupiens. quinc post-
quam à Phasaelo occurrente exceptus est ho-
pitio, suasis ei, ut legatus iret ad Barzapharnem,
insidias hoc pacto instruens. ille nihil suspi-
tus paruit, non probante hoc factum Herode
propter barbarorum perfidiam, hortantēque ut
potius Pacorum & alios ad se venientes oppri-
meret. Itaque profecti sunt in eam legatio-
nem Hyrcanus atque Phasaelus: & Pacorus re-
liquis apud Herodem ducentis equitibus, ac decē

An. mundi
3925. Ant.
Christ. nat.
39.

a Pentecoste.

b Herodes
cum hostibus
pugnans in
suburbio.

e Pacorus
Parthorum
dux iram
ingressus
Phasaelo ut
legatus iras
ad Barza-
pharnem

Anno mun
di 3925.
Ante Chri
stum nat.
39.

a Parthi
Hyrcano &
Phasaelo
insidias
struunt.

liberis quos vocant, legatos deduxit. Ut verò in
Galilzam ventum est, armati eis occurrunt, qui
illis oppidis prærant: & Barzapharnes pri-
mum alacriter eos excipit donatque muneribus:
deinde struere insidias incipit. Phasaelus
verò cum suo comitatu deductus est in pro-
pinquum iuxta mare diuersorium. Vbi audio
quod Antigonus mille talenta & quingentas
mulieres Parthis esset pollicitus, suspectos iam
habuerunt barbaros. quidam etiam nunciauit,
noctu illis parari insidias, & clam adhiberi cer-
tissimum. Et certe cepissent eos, nisi expectas-
sent donec reliqui Hierosolymis Parthi Hero-
dem caperent, ne his sublati ille presentiens
effugeret, id quod verum esse mox apparuit,
conspicis custodibus. quare non desuerunt
qui hortarentur Phasaelum, ut nihil amplius
expectans consensu equo se inde proticeret,
præcipue Osilius, qui id secretum cognoue-
rat à Saramalla Syroꝝ tunc diuissimo, & na-
tues ad fugam offerebat. nam non longe mare
aberat. at ille Hyrcanum & fratrem Herodem
nolebat in periculo relinquere: sed accedens
Barzapharnem negabat eum rectè facere, qui
agitaret eiusmodi consilia. Si enim pecunias
opus habeat, plures accepturum à sequam ab
Antigono: & alioquin turpe esse legatos suam
fidem secutos infontes interficere. At barba-
rus hæc audiens, deiebat non esse verum, &
inanibus eum turbati suspicionibus: moxque
ad Pacorum abiit.

Parthi Hyrcanum & Phasaelum capti-
uos abducunt.

b Hyrcanus
& Phasae-
lus à Par-
this capti.

CAP. XXV.

QVo inspecto statim Parthorum quidam
iniecerunt vincula Hyrcano & Phasaelo,
multumque

multam detestanti eorum peritiam ad Hero-
dem autē missus eunuchus mandatum habebat,
ut productū extra muros cōprehenderet. Pha-
saelus verō miserat nuncios, qui indicarent Par-
thorum perfidiam, quos quoniā hostes interce-
petant, Herodes, re cognita Pacorū adiit & Par-
thorum potentissimos, quasi aliorum dominos,
quēcum scirent omnia, dolose dissimulabat: acie-
bantque oportere eum cum ipsīs progressum ex-
tra regiam cōcurrere licetiam latoribus: non-
dum enim eos esse comprehensos ab aduersa-
riis: sed aduocare significatos quā bene
Phasaelo successerit, ad Herodes non credidit, ut
qui ex aliis de fratre capto audierat, quam eius
suspicionem augebat Hyrcani filia, cuius filia ip-
sū desponsa erat: huius monitis, licet aliis con-
temnentibus libenter parebat, utpote mulieris
cordatissimæ. Loquentem dum Parthi, quid facien-
tum sit cōsulerent, quod nō placeret appetere tam
viam viam aggredi, & rem in sequenti diem dis-
creturum. Herodes animaduersa eorum trepidatio-
ne, & maiestatem permotus nuncio de interce-
pto à Parthis fratre, utique negarent alij, ap-
petente velpera decreuit ad fugam. Vti hac op-
portunitate temporis, neque diutius in his ho-
stibus cunctari in rebus tam dubijs. Assumpto igitur
armato igni, quos circa se habebat, subsidio,
& impositis in iumenta mulieribus, matre & so-
nore, & sponsa sup. Alexandri filia nepie Aristobu-
li, matremque sponsam Hyrcani filio, & fratre na-
tu minimos, & mulieribusque reliqua turba comitū
properabat versus Idumæam infens hostibus: ex
quibus nemo erat tam ferreus, qui non alij terro-
re commotus fuisset ad misericordiam, & fo-
mini infantulos suos trahentibus, & cum lacry-
mis ac ciulatu tel. n. uenitibus patriam, & vi-
dos amicos, nec de se meliora sperantibus. Ve-

An mundi

39.5.

Anie Chri-
stum nat.

39.

a Parthi Ho

rodem quoq.

re cōprehēda

re cōstānti

ipse vero ru

cognitū ipso

rum mini-

bus effugit.

*An, mundi
3945.
Ante Chri-
stum natum
39.*

*a Herodes
suos in fuga
consulatur.
b Herodes
vehiculo in
quo mater
erat, everso
sibi ipsi vio-
lentius ma-
nus inferre
cogitat.*

*c Herodes.
Massadam
petens, in i-
tinerem a
Parthis im-
pugnatur.*

rūm a Herodes obdueto contra sciuientem
fortunam pectore, & ipse presenti erat animo,
& comites inter eundem lingillatim accedens
hortabatur ne morosi succumberent hunc e-
nim fugę officere, in qua sola salutis spes sit re-
posita quibus verbis accenti, conabantur calamit-
ati resistere. interim b minimum absque quin i-
pse sibi manus inferret, everso vehiculo & ma-
tre adducta in mortis periculum: aded & casus
hic eum terruit, & metus ne inter has moras
superueniret hostis iniequens, idque gladium
strinxerat volens se percutere, cum interuen-
tu proximorum est prohibitus, obstantium
ne suos inimicorum iniuriis relinqueret, neque
enim esse viri fortis, se vao in libertatem asser-
to amicos continere, partim igitur vi, partim
pudore coactus desistere ab incepto facinore,
refors mare, & pro tempore adhibitis reme-
diis, pergebat institutum cursum petens castel-
lum Massadam quā maximis compendijs
in c quo itinere non semel impugnatus a
Parthis persecutoribus, semper victor discessit.
Inde ne Iudæi quidem eo fugiente qui euerunt,
sed sexagesimo ab vrbe stadio illum aggressi in-
pugnam pertraxerunt, quibus victis & prostiga-
tis, quasi non ex necessitate, sed multo ante
præparatus conflixisset, in eo loco vbi Iudæos
vicit, postquam regno potitus est regiam condi-
dit cum primis memorabilem, adiuncto etiam
oppido, quod Herodium vocari voluit. Postea
verò quam ad Restam vicum Idumæa perue-
nit, occurrit ei frater Iosephus: vbi consultatum
est inter eos quid factu opus esset, cum tantam
turbam secum traherent, etiam absque milite
conductitlo. Massadā verò, ad quod castellū de-
cretum erat confugere, tantam multitudinem
non asperet. Maiorem igitur partem dimisit,
numero

numero supra nouem millia, iussis aliis aliis per
 Idumæam salutem sibi querere. additoque via-
 tico: expeditionibus autē quibusq. & suis in-
 mis necessitudinibus assumptis in castellum in-
 gressus est: depositisque ibi cum suo comitatu
 mulieribus, quorū omnium numerus ad octin-
 gentos pertingebat. quod ibi & frumentū & a-
 qua & reliqua omnia necessaria suppeteret, ipse
 properauit ad petra Arabiz. Cæterum ^a ubi dies
 illuxit, reliqua quidē omnia Hierosolymitanorū
 bona direpta sunt per Parthos vnā cū ipsa regia,
 sola Hyrcani pecunia circiter trecenta talenta,
 intacta remansit. Herodis etiam facultatum ma-
 gna pars euasit, præsertim quas ille maturē pro-
 uidens in Idumæam deportandas curauerat. Nec
 contenti Parthi vobis direptione, egressi agrum
 quoque late populati sunt, & Masifam urbem o-
 pulentiam euerterunt. atq. ita Antigonus in Iu-
 dæā a Rege Parthorum reductus, Hyrcanum &
 Phasaelum victos accepit. Vehementer autē
 tristatus est quod mulieres effugissent, quas Par-
 this tradere cōstituerat, & vnā cum pecunia da-
 turum se promiserat. Veritus ^b deinde ne popu-
 li fauore Hyrcanus in regnum restitueretur, qui ^a
 a Parthis afferuabatur, amputauit ei auriculas,
 Inducens re-
 hoc agens ne ille propter hoc vitium ad recipiē-
 dum Pontificatum esset idoneus, quando lex cano, ne in
 hunc honorem nō concedit nisi ei qui integro regnum resti-
 sit corpore. Sed maximē miranda est ^c Phasaeli
 generositas, qui ubi se neci destinatum cogno-
 uit, non tām mortem indignē ferens, quā mife-
 rabile ac turpe ducens inimici arbitratu cade-
 re, cum manus sibi inferre non posset propter
 vincula, alliso ad saxum capite vitam abruptit,
 quod illi tum in tali necessitate cōstituto, visum
 est honestissimum, adempta inimico potestate
 laudandū in se pro libidine. Fertus autem quod

Ann. mundi
 3925.
 Ante Chri.
 nat. 39.

a Parthi
 Hierosoly-
 mitanorum
 bona diri-
 piunt, &
 Masifam
 urbem euer-
 tunt.

b Antigonus
 a Parthi in
 Inducens re-
 hoc agens ne
 c Phasaeli
 generositas
 vincula, alliso
 ad saxum ca-
 pite vitam ab-
 ruptit.

An. mundi
3915.

Ante Chri.
nat. 39.

2. Phasaelo

Antigonus
pro remedio
venenum
misit.

b Herodes

ad Malchum

Arabum Re-

gem pecuniâ

accepit: urna

perquisita.

c Herodes

regna exco-

dere iussit.

in Aegyptum

abiit, dehinc

in mari diu

intrauit: tunc

dem Romam

peruenit, ubi

Antigono

qua ipsi con-

tingerant, re-

versos.

caucato vehementer capite, Antigonus submis-
sis Medicis, pro * remedio venenum in vulnus
indiderit, ante tamē quam exhalaret animum,
audito ex quadā muliercula quoddam Herodes fra-
ter hostē eum fuisse, valde tranquillo animo mor-
tem tulit, vltiorem suę necis post se relinquens,
qui possit ab inimicis pœnas exigere. At Hero-
des non fractus malorum se circumstantiū ma-
gnitudine, expediebat consilium ad molien-
tes arduas: ad b Arabum enim Regem Malchū,
multis suis beneficiis iam antē obligatum, profi-
ciscitur, cum maximē opus haberet, mutuā ope-
ram postulaturs, & accepturus pecuniā vel
munere vel sœnote ab homine sibi obnoxio. nō
dum enim certior factus de fratris interitu, da-
bat operam ut eum quamprimum ab hoste redi-
meret, vel trecenta talenta paratus expendere.
qua de causa etiam Phasaeli filium septennem
secum ducebat, oppignoraturus eum apud Ara-
bes. Sed cum occurrissent ei missi à Malcho qui
denunciarent ut amicus eius regni excederet,
sic Patribus iubenibus (prætexebat autē hoc sua
su optimatum suorum ne debitam pecuniā red-
deret, utque ille fraudaretur rebus quas Antipa-
ter penes eos deposuerat) respondit se non ve-
nisse ut molestus esset cuiquam, sed ut colloque-
retur cum Rege de rebus necessariis. dein se c-
cum consiliis videretur discedere, valde mose
stē abiit Aegyptum versus iter ingressus, & tunc
quidē in quoddam templum diuertit, ubi mul-
tos ex comitatu reliquerat. Sequenti verō die
cum venisset Rhinocura, ibi cognovit de fratris
obitu. Malchus autem penitentia mortis & cur-
sum infectus Herodē, nihil profecit, iam tñm
ille procul aberat versus Pelusium properans.
quod postquam peruenit, non recipitibus eum
nautis qui nauigaturi erant Alexandriam, magi-
stratus

fratris eius loci conuenit, à quibus ob pristinae fortunæ reuerentiam honorificè in eam urbem deductus, à Cleopatra detinebatur. quæ tamen efficere non potuit ne Romam properaret, licet hyberno tempore, & parum tranquilliss; nunciabatur, rebus Italiæ. Soluens igitur inde versus Pamphylia, & cum graui tempestate cõsiliatus, agrè in Rhodum euasit, iactura etiam sarcinarum facta. Vbi duo ex amicorum cohortes ei præstò fuerunt, Sappinas & Ptolemæus. Et cum inuenisset eam ciuitatem grauiser afflictâ bello quod contra Cassum gestum est, ne præfenti quidem inopia cohiberi potuit, quò minus vel supra vires eam refoueret. instructaque triremibus & cum amicis conscensa, in Italiam Brundisium appulit. Inde Romam profectus, ante omnes Antonio denarrauit ea quæ sibi in Iudæa contigerant: & quòd frater Phasaelus à Parthis captus occisus sit, & Hyrcanus apud eosdem captus detineatur, quòdque Antigonom Regem constituisent, pollicitum eis mille talenta, & quingenas mulieres, quas ex ipsius familia seligere destinauerat. & quòd eas noctu abspertas non sine labore, & agrè manus hostium euassisset. & post hæc omnia familiam in extremo periculo relictam oppugnari, ipso per in medias tempestates cõtemptis omnibus difficultatibus properante ad vnicum subsidium quod in illo haberet repositum.

Herodes Roma à Senatu Iudææ Rex declaratur.

CAP. XXVI.

Antonium^a verò mutata Herodis fortuna ac miseratio subiit. reputantem quod etiâ ab illo fastigio deuoluantur homines, non mediocriter mouente eam cum paterni hospitij memoria, tum pecuniâ quam Herodes polli-

An mundi
3925.
Ante Christi
natū 39.

Hedio &
Ruffinus
ca. 23. al. 25.
a Herodem
Antonini a-
more, Anti-
gonum v. r.
odio profa-
quuntur.

Ann. Madae
3925. Antio
Christ. nas.
 39.
 crebatur, si eius ope Rex fieret, quemadmodum
 ante possessionem tetrarchæ cōsecutus fuerat. sed
 præcipue huc impellebat odiū Antigoni, quem
 quod pro turbulento haberet ac Romanis in-
 festissimo, ad iuuandum Herodem erat propen-
 sior. Cæsar autem quoque partim propter Antipatri

2. Caesar Au
gustus Hero
dis studio su.

militiam in Ægypto cum patre ipsius toleratam,
 & hospitij ius ac reliquam beneuolentiā, partim
 ut Antonio gratificaretur, quem valde studio-
 sum Herodis sciebat, ad dignitatem ipsius tuen-
 dam & conatus promouendos erat paratissimus,
 conuocatōque senatu Messala ac deinde Attati-
 nus, commendarunt productum Herodem, tam
 patris quā ipsius beneficia & studium Roma-
 ni nominis commemorantes: simulque accusa-
 uerunt & hostem declarauerunt Antigonum, nō
 solum ob vetera crimina, verum etiam quod cō-
 temptis Romanis à Parthis accepisset imperium
 quibus rebus cum senatus esset offensus, tum An-

3. Herodes
Roma in se-
natum intro-
missus. Rex
declatur.
c. Herodes
Alexandro
coniugi sua
fratris regni
petiturus i-
psomet eo po-
nitur.
 toniusbeum docuit quod etiā ad Parthicū bellū
 plurimum conduceret regnare Herodē: idque
 mox omnium suffragiis approbatum est. Quo
 insignius fuit Antonij erga illum studium, non
 solum quia præter ipsius spē regnum ei parauit:
 nunquam enim putabat Romanos hoc sibi con-
 cessuros, solitos hunc honorem regio seruate
 generi: & ideo cōiugis suæ fratri id petiturus
 erat Alexandro nepoti ex patre Aristobuli, ex
 matre Hyrcanidis etiā quia intra septem dies
 insperata felicitate ornatum dimisit ex Italia.

Hunc adolescentem postea Herodes interfecit,
 ut suo loco indicabimus. Cæterum dimisso sena-
 tu, Antonius & Cæsar medium habentes Hero-
 dem exierunt, consulibus cæterisq. magistrati-
 bus deducentibus, ascenderuntque in Capito-
 lium, sacra ibi facturi & senatusconsulta deposi-
 turi: & nouus Rex primo regni sui die conuiuio
 exceptus

exceptus est ab Antonio, atque hoc pacto illere-
gium fastigium adeptus est CLXXXIII. Olympia
de, C. Domitio Caluino iterum, C. Asinio Pol-
lione COS. TORO^a autem eius absentia tem-
pore Antigonus familiam eius oppugnabat in
Masada, abundantem quidem cetero comēatu,
sed laborantem aquarum inopia, ita ut hac de
causa Iosephus frater cum ductis familiaribus
ad Arabas ind. fugere decreuerit. Audierat e-
nim Malchum iam penitere, quod parum offi-
ciosus in Herodem fuisset. id consilium mutauit
imbre noctu de caelo dimisso. cisternis enim a-
qua repletis, non amplius fuga opus habuit: sed
haud secus quam diuina ope hac difficultate le-
uati magno animo excurrerant, & conferentes
manus cum Antigonias, modò apertè, modò
clām multostruēdabant. Interea b Ventidius
Romanorū dux, missus ut Parthos ē Syria pell-
ret, post illorum abscessum in Iudzam venit, eo
prætextu, quasi Iosepho laturus auxiliū: sed re-
uera hoc consilio, ut pecuniam extorqueret ab
Antigono. Positis igitur castris propè Hierosoly-
ma, satis magnam pecuniaz vim exegit ab eo.
Quo facto ipse quidem cum maiore copia tum
parte recessit: ne tamen fraus deprehenderetur,
Silonem cum quadam militum parte ibi reli-
quit: quem & ipsum placandum habuit Antigo-
nus ne quid interim molestus esset, dum Partha
ut ipse sperabat, succurrerent.

*Herodu ex Italia navigatio & pugna ad-
uersus Antigonum.*

CAP. XXXII:

Interim^a Herodes ex Italia reuersus Ptolemai
Idem, collectis non mediocribus copiis tum ex
conductio tum ex suæ gentis milite, propera
bat per Galilzā contra Antigonum, adiutus à
copiis ductis.

An. mundi
3926.
Ante Chri.
nat. 38.

a Herodu fa-
milia ab An-
tigono in
Masada op-
pugnata.

b Ventidius
prætextu
quasi Iose-
pho laturus
auxiliū, sed
reuera uipe-
cuniam ex-
torqueret
Antigono in
Iudzam ue-
nit.

Herod. &
Ruffi. c. 24.
al 26.
c Herodes
ex Italia de-
mum reuer-
su contra
Antigonum
copias ducit.

An. mundi
3926.
Ante Chri
stus. 18.

Silone ac Ventidio, ad quos Gellius ab Antonio missus fuerat cum mandatis ut Herodem in suum regnum deducerent, quamvis Ventidius tum forte destitabatur componendis civitatum tumultibus, quos irruptio Parthorum excitaverat. Silo vero in Iudæa erat, sed et cuncta corruptus ab Antigono. Attamen Herodis veteris precedentis copiarum augebantur in dies, & tota Galilæa paucis exceptis stabat ab eius partibus. ducenti autem ei versus Masadam, quod necesse esset ferroare cognationem in eo castello obsesam, impedimento fuit Ioppe: quam occupatam ab hoste opus erat primum capere, ne quam hostilem munitionem a tergo relinqueret periturus Hierosolyma. qua occasione atcepta Silo movit exercitum: quem cum Iudæi persequerentur, Herodes cum modica manu eis occurrit, & Iudæis profligatis Silonem agrè repugnātem servavit. Capta^a deinde Ioppe properavit Masadam ad liberandos obsidione domesticos.

a Herodes
Ioppen oppu
gnat & ca
pto.

Ex b indigenis autem alij propter paternam amicitiam illi se adiungebant, alij propter ipsius gloriam, nonnulli quod amborum deinde essent beneficiis: sed maxima pars ob spes quas de confirmato iam rege conceperant. Augebatur autem valde exercitus, cui Antigonus in transitu locis opportunis struebat insidias, & tamē nihil aut parum hostem laedebat his artibus. nam c Herodes receptis ē Masada domesticis, & capto ~~castello~~ castello, petebat Hierosolyma sequentibus Silonis militib. & multis Hierosolymitanis eius potentia perterritis. Cūq. ad occidentalem urbem tractum castra posuisset, qui hac parte dispositi erant, custodes sagittis cum impetebant & missilibus, deinde quibusdam catervatim excurrentibus, & rationes hostium infestantibus,

e Multitudo
redes sese ad
ingunt.
a Herodes
Repta capto
& ē Mas
ada domesti
cis receptis.
Hierosoly
ma petto.

libris,

ubus, Herodes a caduceatorem clarigare iussit
 circa mœnia, se bono publico venisse, & ad sa-
 lutem vrbis, ne apertorum quidem inimicorū
 realiatorum iniurias, sed etiam inimicissimo-
 rum in se peccata obliuioni traditurū ad hanc
 Antigonus ita respondebat, verso sermone ad
 Silonem ac Rom. milites, iniquum eos facere
 qui Herodi regnum astruant, homini priuato
 & Idumæo, hoc est, semijudæo, cum id more gē-
 tis debeat successioni generis. nam si offensū
 quod ipse à Parthis regnum accepisset, ideo ve-
 lit hoc auferre, non deesse multos ex regio gē-
 nate, qui legitimè possint id accipere, nihil de
 pop. Rom. malè meriti, & sacerdotes insuper,
 quos iniquum sit priuari debitis honoribus. ad
 hunc modum ambobus inter se contendenti-
 bus, & vique conuicia prorumpentibus, Antigo-
 nus c. permisit suis vt arcerent hostes à mœnib.
 qui cum strenuè iacularentur è turribus, facile
 eos fugauerunt. Tum d. verò Silonem largitione
 corruptum esse patuit. subornatis enim aliquot
 milibus è suis familiaribus: qui clamoribus
 largiores commeatus & pecuniam in alimen-
 ta fugitarent, abducitque se in hyberna ad cō-
 modiora loca postularent, vastis circa urbem o-
 mnibus armibus, quod Antigoniāni amoliti essent vitæ
 necessaria: turbati cœpit exercitus & parare abi-
 tam contra e. Herodes rogabat Silonis tam du-
 ces quā milites ne se desererent, missum tum
 à Cæsare & Antonio, tum à senatu reliquo, sibi
 curæ futurum ne quid exercitus desideret, at-
 que etiam vt abundè ad sint quæcunque requi-
 rent. post quas preces continuò dimissis suis
 pet agros, nullam Siloni discendi ansam reli-
 quam fecit: maior enim quā quisquam specta-
 ac rerum necessariorum allata est copia: fami-
 liaribus etiam suis apud Samaritanos agentibus rat.

An. mundi
 3926. Ante
 Christum
 nat. 38.

a Herodes
 circa Hiero-
 solymorum
 mœnia, se
 bono publico
 & a salutē
 vrbis venis-
 se, clarigare
 iubet.

b Antigo-
 nus Herodi,
 quod non ex
 stirpe Regia
 pr. gnatus,
 sed semi lu-
 daus sit, ex-
 probrat.

c Herodis co-
 pias hostes à
 mœnibus ar-
 cent.

d Silo quos-
 damqui Hiero-
 solyma dis-
 cendi an-
 sam arripe-
 rent subor-
 nat.

e Herodes
 cibaria expro-
 citui procu-
 rat.

An. mundi
3927.
Ante Chri-
st. 37.

imperavit, ut framentum, vinum, oleum, pecora, & reliqua necessaria Hierichuntem coposarent, & ut in posterum inde suggeri possent militibus. Ea res non sefellit Antigonum, sed continuò dimisit per agros qui per insidias frumentatores intercepterent, qui acutius iussi sunt eo parata circa Hierichuntem armatorum multitudinem, infestisque montibus, intenti observabant eos qui commearus conueherent. Nec Herodes interim segnis erat: sed assumptis x. cohortibus, quarum v. è Romanis totidem è Iudæis constabant, ad uentis que mixti generis conductis & equitatu modico, Hierichuntem petiit: offendensque urbem relictam ab habitantibus, & D. ex his ad montium vertices confugisse cum familiaris, hos quidem captos dimisit. Romani verò invadentes urbem diripuerunt, repperitis intra ædes omne genus rebus preciosissimis. Rex igitur relictus in ea prædicio tenentis est, & Rom. exercitum hybernatum in recens deditas regiones dimisit, Idumæam, Galilæam & Samariam. Antigonus quoque pro largitione obtinuit à Silone ut partem Rom. exercitus intra Lyddâ acciperet, captans Antonij gratiam, at que ita Romani debebant in magna rerum copia, ab armis tantisper vagantes. Herodi verò odium non libuit, sed misso in Idumæam Iosepho stare cum M. peditibus & cccc. equitibus, ipse in Samariam profectus, & deposita ibi matre cognatisque aliis quos è Masada eduxerat, in Galilæam duxit, expugnaturus quædam loca ab Antigono infesta præditiis, cumque Sephorim monte peruenisset, Antigoniatis inde refugientibus, magnamactus est rerum necessarium copiam. Inde bin lastrones quosdam spelæarum recessus habitantes equinum aliam immisit, cum pedum tribus cohortibus, ut eos cederet à masæciis.

a Romanis
exercitus
hybernatum
dimissus.

lastrones.

maleficiis, aberant autem non longè à vico qui
Arbela dicitur. quadragesimo deinde die ipse
venit cum toto exercitu, & magna audacia ho-
ste occurrente, in sinistro aciei cornu labo-
ris corpus est, donec ipse armatorum manu
stipatus succurrat, & hostes iam vincentes
coegit terga vertere, suos verò fugientes gra-
dum sistere: nec hoc contentus profligatos &
palantes vsque Iordanem persecutus est. atque
ita uniuersam Galilæam in partes suas traduxit,
præter eos qui erant in speluncarum receptacu-
lis, numeratque virgum 150. drachmis, & pro-
portione centurionibus, suos in hyberna dimi-
sit. Interea Silo ad eum venit cum suis ducebus,
qui apud Antigonum in hybernis fuerant illo
volente eos post vnum mensem exactum am-
plius alere. nam & ad circumuectos miserat,
qui haberent eos sublati omnibus rebus ad vi-
ctum necessariis in montes refugere, vt Roma-
ni præ inopia fame perirent. at Herodes Phe-
lotæ fratrum minimo comitatum curam
commisit, iussu instaurare Alexandrium. Ille
verò breui & militibus magnam necessarium
setum abundantiam præbuit, & castellum illud
pius desertum denuò condidit. Eodem tem-
pore Antonius morabatur Athenis. In Syria
verò Ventidius Silonem accersens contra Par-
thos, iussit primùm Herodi nauare operâ, dein-
de ad proprium bellum excite provinciales
auxiliarios. At ille Silone ad eum missò, ipse
contra latrones in speluncis degentes duxit mi-
litum. Erant autem hæ speluncæ sitæ in prærup-
tis montibus, angustis tramkibus accessibiles, &
scutis cinctæ rupibus. in harum cauernis illi cū
votis habitabant familiis. Rex autem accas in
hanc vsum compactas de vertice montis per
machinas demurebat arenis ferreis, eo quod

An. mundi
3927.

Antio Chri-
stum natum
37.

a Herodes
in Galilæa
cum hostibus
pugnat, eos
vincit, ac
uniuersam
Galilæam in
suas partes
traduxit.

b Antigonus
Romanum
exercitum a-
lerare recusat.

c Ventidius
Silonem con-
tra Parthos
accersit.
Hedio &
Ruffinus
Cap. 23.

d Herodes
contra latro-
nes in spe-
luncis degen-
tes militem
ducit.

e Herodes
milites in ar-
cis de venti-
di montis de-
mittit.

in Samariam profectus est cum sexcentis equitibus, & tribus millibus peditum, ut armis Antigono rem decerneret. Sed Ptolemæo sua præfectura non bene cessit: nam inuasus ab his qui & ante Galilæa turbauerant, interfectus est. quo facto receperunt se in paludes & loca inaccessibilia. totum eum tractum rapinis infestantes, & excursionibus. Herodes autem reuersus poenas ab eis exegit latrocinij: & ex desertoribus alios mox interfecit, alios refugientes in loca munita expugnatos supplicio tradidit, & arces ipsas diruit: arque ita sublati rerum nouarum satoribus ciuitates centum talentis multauit. Interea & caso in pugna Pacaro, & Parthis profugatis Ventidius Herodi in auxilium mittit Macharam eum duabus legionibus & mille equitibus. Iubente hoc Antonio. Ille vocatus ab Antigono, & pecuniis corruptus, inuito Herode ad eum se contulit, tanquam inspecturus etus negotia. At Antigonus suspectum habens eius aduentum non admisit hominem, sed perfundit eum glandibus impetum arcuit, satis declaratum suum animum. Ille tum demum Herodem de se monuisse, & se obtemperantem errasse intelligens, in Emauntem urbem se recepit, & in eodem itinere quotquot Iudæorum ad manus ei uenerunt, interfecit, nullo amici aut hostis discrimine, iratus ob ea quæ sibi acciderant. quo facto Rex exacerbatus petebat Samariam. nam & decreuerat ea de causa adire Antonium, illis si bi opus dicerent, quàm his qui se magis quàm hostem læderent. alioqui sufficere vel seipsum ad opprimendum Antigoni. Machara uero eum rogabat ut maneret: aut si certum esset pergere, saltem Iosephum fratrem sibi attribueret, gerenti bellum contra Antigoni. Itaque reconciliatus Macharæ multum roganti, re-

*Antiochus
di 3927.
Ante Christ.
natum 37.*

*Herodes
cum Anti-
gono rō de-
corare in*

*proficiscitur.
b Herodes
a desertori-
bus in Gal-*

*laa pallas
exigit.*

*Antigonus
a caso in pu-
gna Pacaro
figat.*

*d Machara
multos lu-
das interfi-
cis.*

*e Herodes
Antonium
adire Ma-
charam ac-*

*cusaturus co-
gitat, eidem
reconcilia-*

*tur & Iose-
phum fra-
trem attri-
buit.*

An mundi
39:7. Ante
Christi. nat.
37.

a Herodes
ad Antonium
Samosatam
oppugnantem
properat, in
itinere mul-
tos barba-
ros truci-
dat.

b Herodes
ab Antonio
& exercitu
honorificè
exceptus.

lieto ibi Iosepho cum exercitu, præcepit ei ne rem totam in discrimen adduceret, néve cum Machabæa contenderet. Ipse vero properavit ad Antonium oppugnantem Samosatam sitam ad Euphratem fluvium, ducens auxiliares tam pedites quàm equites, postquam autem pervenit Antiochiam, ceptis ibi multis collectis qui cupientes adire Antonium, non audebant se committere itineri propter obsidentes vias barbaros & sævientes caudibus. bono animo esse iudicem se præbuit. Statione autè altera prociſa à Samosata insidiabatur barbarorum turba commeanſibus ad Antonium: ubi quæ exitus erat in campeſtria occultaverant se non pauci equites. non moturi se loco donec viatorum agmen perveniret in planiciem. Cùmque iam primi pertransiſſiſſent, Herodes qui præſidio erat extremo agmini, invaditur ferè à quingentis equitibus qui cùm primos sibi occurrentes in fugâ vertiſſent, Rex cum suis stipatoribus magno impetu in eos illæus hostis repulſit, & excitatis suorùm animis pugnam redintegravit, revertentibus qui paulò antè fugerant, ita ut ubique cæderentur barbari. Rex autem scire ferro non destitit, nec nisi receptis iumentis quas non paucas gerebant sarcinâs, simulq. mancipiis, corpû iter prosecutus est. Et cùm plures alij in propinquo capis saltu insidiantes in illos coorirentur hos quoque cum valida suorùm manu aggreſſus in fugâ compulſit: multiſque ex eo numero cæſis securû ſequentibus ſe iter præſtitit. illi verò ſervatorem eû & protectorem ſuû appellabant. Poſtquam bant propè Samosatâ ventum eſt exercitum inſtructû & ornatû ei honoris cauſa miſit obviam Antonius, propter adducta auxilia, & quia perſigatos ab eo barbaros audierat: multûque gaviſus eius adventu, & cognitis

cognitis quæ obiter gesserat, collaudata vi-
 nitate, complexus est eum, & salutavit comi-
 ter, in summoque honore habuit, ut Regem
 secens à se declaratum. Antiochus autem pau-
 lo post id castrum dedente, & hoc pacto fini-
 to bello, Seso provinciam Antonius cum exer-
 citu tradidit: commendatōque ei Herodis ne-
 gotio, in Ægyptum ipse profectus est. Tum So-
 sus duas legiones cum Rege præmisit in lu-
 dexam, ipse cum reliquo exercitu sequeba-
 tur. Interim absente fratre Iosephus in Iudæa
 perierat hoc modo. Iam memor mandatorū fra-
 tris quæ illi Antonium aditurus dederat, assu-
 ptis & à Machzra quinq. cohortibus versus Hie-
 richuntē profectus ad demetriadis eius agri fru-
 ges, in motibus castris locū cepit: & quia Rom. ^{per ab Anti-}
 cohortes constabant ē tyronibus non admodū ^{genu caput.}
 rei militaris peritis, quod plerique ē Syriabdele-
 cti essent, circumventus ab hoste inior locorum ^{Galilæi ab}
 difficultates, amisso exercitu & ipse fortiter pu-
 gnans occubuit. sex enim cohortes desiderata ^{Herode dei-}
 sunt. Antigonus verò potius cadaveribus, Iose-
 pho præcidit caput, 30. talentis à Phzroza fratre ^{Gittham}
 redimendum, quo facto Galilæi à suis præfectis ^{Macharam}
 deficientes, factionem Herodis in locū demet-
 riam necaverunt: & apud Iudæam multa novata ^{Herodes}
 sunt. Machzra ^{autem} Gittham castellum mu-
 niebat. Regi ^{verò} apud Daphnem Antiochiæ Antiochia
 suburbia fratris casus renunciatus est, iam ante ^{suburbio in}
 tale aliquid expectanti propter quædam in som-
 nia, quibus non obs. utē de fratris morte præ-
 monitus fuerat. Accelerato igitur itinere ppst-
 quam ad Libanum montem pervenit, assumptis tū ^{Galilæis}
 octingentis eius loci hominibus, ducens etiam ^{pugnat, cōse-}
 vnam Romanam legionem, p. ol. maide petiit: victos inca-
 vnde ^{noctu} profectus cum exercitu, per Ga-
 lileam progrediebatur, cui occurrentes ho-

Ant. mundo
3928.
Ante Chri-
stum nat.
76.
fles, praelio victi compulsi sunt in castris. unde
exiuerant pridie, quod primo mane oppugnare
adortus, vi repentinæ tempestatis coactus est:
infecta res, inde exercitum in proximos vicos
abducere. Superueniente autē ab Antonio le-
gione altera, qui castra tenebant, territi noctu
id deseruerunt. Rex quoque properans Hie-
richuntē velis vicisti fratris in castris, quod postquam
honoratissimū quemque adhibuit ad cō-
uiuium: praeterea comā dimissis conuiuiis re-
pit se in cubiculū. His videre licuit res Regis &

a Tristitia Deo non negligi. Tristitia enim illud in quo
in quo Hero
cōmātum fuerat, iam vacuum sine culis
desertum con-
quam noxa concidit, quo factum est, ut o-
mnis carna-
lites Herodent Deo earum exederent, ut
tus fuerat, qui miraculose seruatus videretur ē tanto pe-
vaccino suo
milia ad pugnam descendissent. A montium
omni q. noxa
coheruit.
vertivibus, Romanos terruerunt: eorumque ve-
lites procacitudo faculis & saxis feriebatur re-

b Herodes
ab hostibus
vulneratur.
c Antigonus
Pappum du-
cem Sappu-
riam misit.
gios, aded hinc ipsi quoque Regi quidam vulnus
in latus intulit. Porro c Antigonus misit Sa-
mariam ducenti quendam nomine Pappū, volens
videri ita abundare copiis, ut fors quoque posset
bellū gerere. Sed illi Machabæ se opposuit. He-
racles verō occupatis quinq. oppidis, praefidia-
riorū circiter 2000 in eis interfecit, & incensis
oppidis contra Pappū reuersus est, qui castra ha-
bebat ad vicū Ianas nomine: & cōuenibus ad
se multis Hienethonte ac Iudæis, ubi animaduert-
it hostē praedaudacia venire ad pugnam collatis
eundi eo signis vicit egregie, & accensus vicistē-
di fratris cupidine, sequendo instabat in vicū fu-

d Pugna in
castris.
gentibus. Repleti autē adib. milite, & qui bus
dā in tecta cōfugientibus, his superatis & relictis
dirutis vidit omnia referta & cōspicata mi-
litiibus, hos igitur saxis superatē impetentes
accutatis

seruatim conficiebantur: & fuit toto hoc bello
 spectaculū miserabilius, quā videre innume-
 ra cadavera cumūlata intra parietes, & hoc faci-
 nes maximē fregit hostium audaciā, ita vt non
 amplius sperarent aliquid latius. Videre enim
 erat eos agminatim diffugere, & nisi repentē va-
 lida tempestas interuenisset, Regij victores pe-
 tiissent confestim Hierosolyma, & bello finem
 imposuissent. Iam enim Antigonus de fuga dissi-
 cebat, cogitās urbem deserere. At Rex iam ves-
 pere iussis parare cenam militibus, ipse pugna
 lassus in quoddam cubiculum laetum abiit.
 vbi maximum discrimen adiit, quod tamen e-
 uasit Dei providentia. Cum enim esset nudus, in cubiculo
 & vnus tantum pueri ministerio lanaret, intus solus multus
 in eisdem sedibus latebant quidam hostiū ar-
 mati, iussu metus ed compulerat dūmq; ille se patu illa-
 bluit, primus prodicens stricto gladio per fores suas euadit.
 se proripit, deinde alter & tertius, armati simili-
 ter, ad ed attrōti vt illis Rege comēti esset si-
 bilis fuga salutē querere. Sequenti verō die b Herodes
 praeciso Pappi inter reliquos occisi capite, misit Pappi caput
 illud Pheroriz in vitionem fratris: nam is cū sua Pharoa fra-
 manu interfecerat. Post hanc vbi tempestas de-
 tri misit.
 scuit, motos inde exercitu venit Hierosolyma, c Herodis
 & castra prope urbem metatus est, anno tertio Hierosoly-
 postquam Romae declaratus Rex fuerat: quibus
 mox propius ad motis quā maximē oppugnatio
 ni obnoxia putabat moria, ante templū fixit tē-
 toria, volens sic ea quemadmodū olim Pom-
 peius aggredi, & tribus aggeribus ei loco circum-
 datis, turre crexit adiutus operarum multitudi-
 ne: & castra circumquaque materie, praepositisq;
 huius operi viris idoneis, durante etiam tōm
 obsidione Samariam ad nuptias profectus est,
 ducturus filiam Alexandri, neptem Aristobuli,
 quā ei desponsam fuisse iam diximus.

anno mundi
 3920. Anno
 Christum
 nat. 36.

a Herodes
 in cubiculo
 armati li-
 armatus
 b die b Herodes
 c Herodis
 Hierosoly-
 ma oppu-
 gnat.
 d Herodes
 ducturus
 Alexandri
 filiam Sama-
 riam profe-
 citur.

*Ann. mundi
3929. Ante
Christi. nat.
35.*

*Medio &
Ruffinus
cap. 26.*

*2 Sotus ex
Herodis co
giter copias
contra Iude
rosolytina de
cant.*

*b Herodes
annona pro
spicit.*

*c Iudei ob
fessi repugnā.*

FLAVII IOSEPHI
Antigenus à Sotia ex Herode oppressio.

CAP. XXVII.

Peractis^a verò nuplis venit per Phœnices
Sotius, præmissiſſique per mediterranea copias
mox & ipse affuit habens secū multos cum pedi
tes quàm equites. venit etiam Rex à Samaria,
ad veterem exercitum non mediocriter accio
nem addocens. erant enim circiter 30000. om
nes autem conſuebant ad Hierosolymorum me
nia, & affidebant septentrionali vrbis lateri, ut
vndecim legiones peditum, & sex equum
millia, præter auxiliares Syrorum copias. Par
tante autem duo cum imperio, Sotius ab im
mo missus in auxiliū, & Herodes pro seipſi
lum geras, ut deiecto Antigono hoste popu
lo. ipse pro eo ex senatusconsulto regnū acci
peret. Intus autē certatim resistebāt Iudei ex to
ta ea regione collecti & conclusi intra montes,
templū domini iactantes, & caussa populo omi
nantes, non deserturū Deū suos in periculo di
cepisseque extra urbē tam hominū quàm equo
rum alimentis, per clancularia etiam latrociniis
difficultatem annonz augebant obfessoribus
Cui brei Herodes ita prospexit, ut contra latro
cinantes opportuna loca præoccuparet insidiis
& com meatus additis præſidiis etiam ē longie
quo conueheret, ut breui necessaria victui abdi
darent in exercitu, ad hæc operatum frequentis
facile absoluri sunt tres illi aggeres. alios enim
erat, & opus fœuebat, nulla incertitudo ac
tis intemperie. machinis etiam murum quarte
bant, & nihil intentatū relinquebant, ut obſedi
intrepide repugnabant, conatus eorum eluden
tes variis artibus. excurrentes enim crebro, mo
dò incepta, modò iam perfecta operi innotan
bant, & conferentes pugnā cum Romanis nihi
lo erant

herant inferiores audacia, peritia tantum re-
 militaris cedebant, tum pro dillicto machinis
 muro intus recentem exstruebant, & cuniculis
 obutos agebant alios cuniculos, ut nonnunquā
 sub terra manus confererent, videntēque despe-
 ratione pro fortitudine ad extremum perdura-
 bant, idq. obsessi tam numeroſo exercitu, ipsi
 fame simul laborantes & inopia. nam in Sabbat-
 ricum annum inciderat oppugnatio. Tandem
 euaserunt in mœnia primura lectissimi viginti
 milites, deinde Sosij centurio. captus est enim
 primus murus die quadragesima, secundus verò
 quinta decima: & quedam porticus circa tem-
 plum exusta sunt, quas Herodes Antigoni in
 occidisse calumniabatur, volens in eum concita-
 re inuidiam populi. Capti verò exteriore tē-
 pli parte & ima vrbe, Iudæi ad interiora templi
 & superiorem vibem refugerunt: timentēque
 ne à Romanis impedirentur mactare Deo quo-
 tidianas victimas, per legatos potierunt, ut has
 tantum finerentur introducere. Rex verò an-
 nuit, sperans remissa tandem obstinatione ces-
 suros. Vt verò spem suam frustratam vidit, per-
 tinaciter pro Antigoni regno contendentibus,
 totis viribus adortus urbem expugnauit: mœx-
 que omnia repleta sunt cadibus, Romanis longa
 oppugnatione exacerbatis. Herodianis Iu-
 dæis constantibus aduersam factionem extirpa-
 re funditus: erantque continua cades per angipor-
 tus & domos, ne religione quidem templi tuen-
 te supplices. nō ætati ulli parcebatur, nō sexui,
 ne imbellis quidem & quamuis obſtare Rege &
 precibus intercedente, nemo tamen tempera-
 bat à manib. sed veluti furore perciti sauebant
 nullo ætatis discrimine. Antigonus quoque d Antigoni
 neq. veteris neq. recentis sue fortunæ ratione Sose
 suis habita descendit è turri, Sosioque ad ge-
 dedit.

An. mundi
 3929. Ante
 Christum
 nat. 35.

a Templi
 pars exte-
 rior & ima
 vrbs capta.

b Iudæi ad
 interiora
 templi, &
 superiorem
 urbem refu-
 giunt.

c Hierosoly-
 ma expugna-
 ta.

Anno mace
di 3929.

Ante Chri-
stum natum

35.

a Herodes
in compescē-
diu alienige-
narum auxi-
liu multum
negocij ha-
bet.

b Diripi-
tūa hope-
dita.

c Quando
Hierosoly-
ma expu-
gnata.

nua procidit, & ille nihil miseratus mutatam e-
ius fortunam, insultavit homini Antigonom ap-
pellans, non tamen intusmodiorem reliquit tan-
quam foeminam, sed victo custodes addidit,
Ceterum a Herodes densis hostibus, non mi-
nus negocij habuit in compescendis alienigena-
rum auxiliis, ruebat enim multitudo conducti-
tiorum ad visendum non famam solum, sed in-
cimum etiam adytum. Rex vero alios precibus
alios mints, nonnullos & armis reprimebas, mo-
lestiorem clade victoriam existimans, si quid
eorum quæ videri fas non est, veniret in conspe-
ctum profanae multitudinis. Prohibebat eam
rapinas per urbem fieri, identidem Sossium ro-
gans, solitudinis ne se Regem Romani factum
essent, exhausta urbe rapinis simul ac cadibuss
exiguūque dicens sibi videri tantæ civiū ca-
dis preclum, etiam si totius orbis dominium
contingeret. Hic vero refertente pro expugna-
tione urbis directionem merito permitti mili-
tis promissæ de suo mercedem numerantem
singulis, atque ita redempta civitate ab vicerio-
re vexatione, promissa persoluit. Liberaliter e-
nim militibus, & pro portione ducibus, Sossio
verò etiam regia dedit munera, ita ut omnes be-
ne nummati discederent. Hæc clades Hierosoly-
morum incidit in consularum M. Agrippæ &
Canidij Galli, c. lxxxv. Olympiade, mēse tertio,
feriis quibus solenne sit ieiunium, tanquam re-
currente in idem temporis momentum illata:
Iudæis à Pōpeio calamitate. Nam & ab illo ean-
dem die urbs capta fuerat ante annos viginti se-
ptem Sossius autem consecrata Deo corona au-
ræa profectus est Hierosolymis, Antigonom vin-
ctum ducens ad Antonium. Herodes autem ve-
ritus ne asseruatus Antigonos, & Romam perdu-
ctus ab Antonio, apud Senatum iure secum co-
tende-

tenderet, docens se regem natum sanguine. Herodem verò plebeum, & quod si ipse propter offensum Romæ populi indignus esset qui regnet, certe filius eius insontibus regnum debeatur: hæc inquam timens multis pecuniis induxit Antonium, ut Antigoni tolleretur. quo factum demum Herodes metu liberatus est, atque Assamonia principatus desit post annum centesimum vigesimum sextum: quæ domus illustis fuit & celebrata propter continuatum in ea gente honorem Sacerdotii, facinoræque maiorum egregia: quibus propugnauerunt Iudæorum rempublicam. Verum hæc familia intestinis seditionibus agitata amisit impetum. Administratio autem rerum peruenit ad Herodem Antipatri filium, plebeio natum genere & subiecto Regibus. Atque hunc Assamoniæ exitum à maioribus traditum accepimus.

*An. mundi. 3929.
Ante Christi, nat. 35.
a Herodes multis pecuniis Antonium ut Antigoni tolleretur, inducit h. Assamones Principatus & Pōtificatus finis.*

SVMMA CAPITVM LIBRI XV.

ANTIQUITATVM
Iudaicarum.

1. Expugnatis à Sefis, & Herode Hierosolymis, Antigoni ab Antonio securi percutitur, Herodes vero præcipuum quinquæ ex amicorum eius cohorie interimis.
21. Quomodo Hyrcanus à Partin dimissus ad Herodem reuersus est.
22. Herodes Aristobulum coniugis suæ Mariammas fratrem Pontificem declaratum non multo post necandum curauit.
23. Cleopatra Iudæorum & Arabum regni insidians, partem eorum ab Antonio impetrare cepit.

- An. mundi 3930 Ante Christ. natu 34.
- V. Cleopatra Regina in Iudam adveniens.
 VI. Herodes bellum Syria inferit, quo tempore Antipatrum a Casti Abiaco proelio victum ost.
 VII. De terra motu qui Iudam commotus.
 VIII. H. in concio ad exercitum.
 IX. Herodes ad Casarem profectum necessario Hyrcanum interfecit.
 X. Quomodo Herodes regnum etiam a Casare obtinuit.
 XI. Herodes Mariammen calumniam oppressam interfecit.
 XII. De fame que in Iudam terram incubuit.
 XIII. Casarea conditur.
 XIV. Herodes novum templum Hierosolymis edificat.

Expugnatio à: obo & Herodes Hierosolymis, Antigonus ab Ant. nio securi percussus, Herodes vero precipuum quemque ex amicorum eius cohorte interimit.

CAP. I.

IEROSOLYMOYUM expugnatio-
 re n Sossy ductu atq. Herodis, & capi-
 vitatem Antigoni, superiore volo
 mine diximus: nunc quæ deinceps
 contiguta sunt dicemus. Postquam tota Iudæa
 positus est Herodes, quantum a urbane plebis
 etiam nondum regnum adepti lauerat, eos vi-
 cissim promouebat: aduersæ autem factionis
 homines quotidianis absumebat suppliciis, in
 præcipuo honore apud eum erat Pollio Phari-
 sæus & Sameas huius discipulus, dum enim ob-
 siderentur Hierosolyma hi consulebant civibus
 ut Herodem in urbem recipere, eamq. obsecra-
 gratiam illi habuit. Pollio vero hic olim, capi-
 tis reo Herode, Hyrcano captivique Indicibus

a Herodes
 fautores pro
 mouet inimici
 eos tollit.
 b Pharisei
 in honore ha-
 biti.
 c Pollio He-
 rodu tyrannum
 eundem præ-
 dicit.

perdidit opprobrians, quod absolutus eorum
sententiis ab omnibus illis penas exiger, quam
predictionem procedente tempore Deus euen-
tu comprobavit. Tunc verò captis Hierosoly-
mis, omnem regiam suppellectilem in vnum co-
gessit: à diuitibus quoq. ablata & collecta magna
vi auri ac argenti, totum id Antonio eiusq. ami-
cis donavit. Interfecit etià quadraginta quinq. a
primates ex factione Antigoni, appositis ad por-
tas custodibus, qui etiam cadauera scrutabantur,
ne quis eorum efferretur pro mortuo. Et quic-
quid auri aut argenti inueniebatur, id totum ad
Regem referebatur. nec ullus finis malorum a-
derat. nam bona eorū avaritia domini egentis
absumebat: & agri insultu manebant propter rē-
pus anni Sabbatici, quo nobis non est fas sere-
re. Ceterum Antonius, accepto Antigono, vole-
bat eum victū servare ad triumphum: sed ubi
audivit gentem ad res novas spectare, & odio
Herodis favere Antigono, magis placuit apud
Antiochiā eum securi percutere. vix enim Iudæi
contineri poterant in officio. Testis est Strabo
sic scribens. Antonius Antigonū Iudæum per-
ductum Antiochiam securi subiecit: Romano-
rumq. primas affecit Regem hoc supplicio, ra-
tione non aliter posse adduci Iudæos, ut Herodem
pro illo Regē constitutum admitteret. nam ne
tormentis quidem adigi poterant, ut appellatio-
ne Regis eum dignarentur: tanta apud eos fuit
prioris Regis existimatio. quare visum est igno-
miniosa morte obscurare eius memoriam, &
lenire publicum Herodis odium. Hæc Strabo
Hyrcanus autem Pontifex captivus apud Par-
thos cognito quod Herodes regnum affecutus
sit, reversus est ad eum, in hunc modum dimis-
sus. Barzapharnes & Pacorus Parthorum duces,
Hyrcanum qui primo pontifex, deinde Rex

Ann. mundi
3930.

Ante Chri-
stum natum.

34.

a Cades fa-
tionis An-
tigoniæ.

b Antigonus
securi percus-
sus.

c Strabo de
Antigono.
Hedio &
Ruffinus
Cap. 2.

d Hyrcanus
cognito quod
Herodes re-
gnum affec-
tus sit, ad eū
revertitur.

*Annus romanus
de 1930.
Ante Christi
natus 30*

fuit, & fratrem Herodis Phasaelum, captiuos abduxerant: quorum Phasaelus non ferens captiuitatis dedecus, & turpi vite honestum mortem praeferens, seipse interfecit, sicut supra diximus.

Quomodo Hyrcanus a Parthis dimissus ad Herodem reuersus est.

CAP. II.

*a Hyrcano
Babylone a
Iudaeis ingre-
ssus honor habetur.*

HYrcanum^a autē ad se perductum Phraates^a Parthorum Rex propter claritatem generis comiter habuit, & vinculis solum petiuit: in Babylone degere, ubi magna erat Iudaeorum frequentia. hi non aliter quā pontifici ac Regi Hyrcano honorem habebant, nec hi solum, sed quātū Iudaeorum ultra Euphratem habitant: ita ut non admodum praesentis fortunae praeuideret hominem. Sed b postquam resequit Herodem ad

*b Hyrcanus
patria amans
gratiam ab
Herode ex-
pectat.*

Regiam dignitatem euectum, ad nouas se spes transtulit, iuuentutis suorum amans, & gratiam ab eis expectans, quod aliquando de capite periclitatē seruasset in iudicio. Coepit igitur de protectione consultare cum Iudaeis, & officij causa inuisere illum solitis: qui tamen, ut manerent, ei suadebant, commemorantes obsequia sua & honores quos exhiberent non aliter quā vel Regi vel pontifici: imo ne in patria quidem talem dignitatem eum obtinere posse, propter corporis ingratum ab Antigono, nec Reges sole re meminisse accepti in priuata vita beneficij, quandoquidem mores cum fortuna sint mutabiles: nec tamen his monitis Hyrcano potuerunt eximere patriae desiderij. Herodes quoque c scriptū, rogaret Phraatē & eius regni Iudaeos ne sibi inuiderent communem eum genero futuram potestatem. nunc enim adesse tempus referendae suo quondam & alicui & seruatori gratiae: simulque etiam ad ipsum Phraatem legatum

*c Samaritan
da Herodis
legatus ad
Phraatem
Parthorum
Regem.*

nam misit Saramallam cum multis muneribus, solanditutum ne obstarer cupienti referre gratiam homini de se optimè merito. Nec tamen re vera hoc agebat: sed quia ipse gravis esset princeps, cauens mutationis occasiones, quarebat Hyrcanum in potestatem suam redigere, aut etiam omnino tollere: id quod postea fecit. Tunc autem dimissum à Pattho, & ab illis Iudeis honorifice adiutum viatico cum excepisset, in summo honore habuit: primùmque in consuetibus locum ei tribuendo, & in conuiuiis semper honorationem cedendo, patrumque appellando, læstabat hominem, quò minus suspicaretur insidias. quia & aliis artibus procurabat quicquid putaret sibi ad stabilendam principatum conducibile, unde tamen demeritis seditionis data est occasio. Cauens enim ne quis illustrium crearetur pontifex, ac cito Babylone non obscuri generis b Sacerdos Ananelo, hunc summum Sacerdotium dedit. Mor c igitur Alexandra non tulit hanc contumeliam, Hyrcani filia, vxor Alexandri Aristobuli Regis filij, ex quo liberos habebat, alterum formosissimum, nomine Aristobulum, alteram Mariammen Herodis coniugem, insigni pulchritudine feminam. Hæc iniquissimè ferebat contemptum filium, quòd eo superstitie alieno de vocatus pontificatum vsurparet. Scribis petiit. igitur Cleopatraz per quandam fidicinem, vt pontificatum filio suo petat ab Antonio. Sed Antonio rem negligente, amicus eius Gellius ob quendam negocia in Iudæam profectus, vt vidit Aristobulum delectatus est eius forma, admixtos statratam adolescentis simul & pulchritudinem, nec minus Mariammen Regiam coniugem felicemque prole Alexandram prædicans: cum qua colloquutus persuasit, vt depictas

Ann. mundi
3950. Ante
Christum
nat. 34.

a Hyrcani
Herodes in
summo honore habet.

c Ananelo
Herodes dedit
summum sacerdotium.

c Alexandra per Cleopatra filio
Pontificatum
ab Antonio

Ann mundi

3930.

*Annæ Christi
brum nat.*

34.

*a Antonium
ab Herode
Aristobulū
petit.**b Causa non
missi Aristo-
buli.**c Herodes in
Alexandriā,
ut clam re-
gno suo infi-
diatum in-
vehetur.*

amborum effigies ad Antonium mitteret fore
enim ut his conspectis ille nihil non à se impe-
trari patiatur. his verbis excitata mulier eas ef-
figies ad illum transmissit. Gellius quoque rem
exaggerabat, affirmans eos sibi viſos non mor-
tali, sed plantè diuino natos genere, volens An-
tonium in amorem pellicere. qui indecorum
ratus puellam Herodi nuptam accersere, atque
etiam Cleopatraz suspiciones vitans, scripsit, ut
aliquo honesto prætextu filium ad se mitteret,
addens nisi moleſtum videatur. Quæ postquam
relata sunt Herodi, non putauit turis Aristobu-
lū in ipso flore ætatis, videlicet decimomensem
agentem annum, ad hæc genere nobilissimum
mittere ad Antonium, primum Romanorum
memini cedentem, deinde procliuem ad libidi-
nes, & huiusmodi voluptates vndeunque ve-
nantem impunè propter potentiam. Rescriptū
igitur, si vel pedem è regno suo moneret ado-
lescens, fore ut cuncta compleantur bellicis
tumultibus, Iudeis nouationem rerum (sub
tlio Rege sperantibus hoc pacto cum satisfecis-
set Antonio, deseruit non omnino adolescen-
tem & Alexandram spernere, vxore etiam Ma-
riamme assiduus precibus obtundente, ut fra-
tri debitum pontificatum redderet, dicente-
que ipsi quoque id fore commodum, à dempta
per honorem adolæcenti peregrinandi facul-
tate. Aduocato igitur amicorum concilio,
multis verbis in Alexandram inuectus est: eam
& clam regno suo insidiatam, & per Cleopa-
tram id agere ut ope Antonij ad se regimen
transferat in puerum. idque tanto iniustius
eam moliri, quod & filiam suam interim ho-
nore parto priuate conetur, & regnum pertur-
batione reipublicæ aliis parare, quod ipse qua-
sisset multis sudoribus ac periculis, se eam
petere.

præteritorum libenter obliuisci, nec desinere pietatem erga eam ceteralque necessitudines colere: & nunc eius filio pontificatum reddere, cui Ananelus hæcenus propter ætatem immaturam prælatus sit. Hæc postquam elocutus est verbis meditatiss quò magis tacum faceret mulieribus & amicorum consistorio, Alexandra a vix sui compos, tum præ gaudio, tum a *Alexandra* quòd se suspectam intelligeret, corripit cum la- *sestentus*, etymis pro se verba facere, falsa se pro Sacer- & *Herodi* dotio nihil non tentasse indignitatis & con- *reconcilia-* temptus impatientia: regnum autem negans se tur, dum vel ambisse vquam, vel etiam si vitro offerre- *Pontificatū* tur, admissuram fuisse. Satis honoris sibi videri *filio promiss-* quòd filium cum ipso regnare videat, satisque *tit.* ita consultum securitatis totius familiæ. Viæ igitur beneficiorum magnitudine accipere se honorem filij, futuramque posthac Regi obsequentiissimam: veniamque præteritorum petere si quid fiducia generis & necessitudinis propter indignitatem rei egisset immodestius. Post hoc colloquium ad reconciliationis fidem datis vicissim dexteris discesserunt, omni, utrum videbatur, suspitione sublata.

Herodes Aristobulum coniugis suæ Mariammaris fratrem pontificem declaratum non multò post necandum curauit.

CAP. III.

Tymb Rex concessim Pontificatum abrogat Hedio & Ananelo, viro peregrini generis, utpote na- *Ruffinus* rex ludæis olim vi- tra Euphratem traductis Cap. 3. per Assyrios ut antè diximus. Multa enim mil b *Ananelo* huius gentis Babyloniam incolunt, vnde & *Herodes Pō* hic erat, a pontificibus alloquin oriendus, & *rigatū ab-* Hecodi iam dudum notus familiariter. Eum *as-*

Ann. mundi
3990. *Ante*
Christū nat.
34.

3 Pontificatus
scribis abro-
gatus.

adeptus regnum cum autoritate sua pontificem fecisset, ipse postea deposuit quod familiā suam componeret perturbatam, propter neglectas leges patrias. alioquin honor hic semel assumptus solet esse perpetuus^a, primus Antiochus Euphphanes eam legem violauit, pro Iesu subrogato in hoc Sacerdotium fratre ipsius Onia. Secundo Aristobulus ab Hyrcano fratre in eum honorem in se transtulit. Tertius Herodes Aristobulum adolescentem viuo adhuc pontifici successorem dedit. atque ita tum visus est discordiæ domesticæ attulisse remedium. nec tamen ut decebat post reconciliationem vacavit suspitionibus, veritus Alexandram ne in posterum quidem quieturam, si daretur rerum nobis

b Alexandra uandaram occasio. iussit *b* igitur eam continere se intra regiam, & nihil pro potestate agere. *Herodi* *su-* *perbia obser-* *uatur.* ad hæc obseruabatur assidue, ita ut nihil Regem lateret, ne eorum quidem quæ ad quotidianam viuendi rationem attinent: quæ omnia exasperabant eam, & incitabant ad odium. plena enim muliebri superbia suspectam se obseruari indignissimè ferebat, *matens* quiduis potius pati, quàm amissa licètia, honoris specie in seruitute & timore vitæ degere. misit igitur ad Cleopatram literas, præsentem rerum suarū statim deplorans, & rogans, ut opem aliquam sibi afferat. illa iussu eam vnā cum filio-clam in Egyptum ad se confugere. quod consilium placuit, moxque

e Alexandra tale quiddam comminiscitur. Paratis duobus *in Egyptū* sandapiliū in has se & filium inclusit, iussit *fugere cogi-* multis consciis, ut noctu has efferrent. erat autem mare petendum, ubi paratum stabat nauigium quod eos in Egyptum deueheret. hæc apud Sabbionem amicū mulieris *Æli-* *pus* ipsius seruus effutit, putans eum non iocūm eius consilij, quæ cognito Sabbion, qui hæcenus inimicus

amicus Herodis erat, suspectus quasi socius
infidiarum, quibus Antipater veneno sublatu
est, arripuit occasionem conciliandæ sibi per
hoc iudicium regis benevolentia: & ad eum
insidias Alexandræ detulit. at ille passus eam
tentare negotium, in ipsa fuga deprehensam
terraxit. Veniam tamen erroris dedit, non au
sus ei mali quicquam facere. Verebatur enim
non cessaturam Cleopatram, odij tali ansa præ
bita. quare simulata magnanimitate, volebat
per elementiam videri indulgentior. statuit ra
men modis omnibus adolescentem tollere. sed
interponenda erat mora, quo magis laterent
insidiz. Iamque instabat Scenopægia, festum a
pud nos cum primis celebre, cuius solennitatis
dies decreuerat cum reliquo populo per hila
ritatem exigere. attamen hinc quoque data est
ocasio per invidiam, quod magis acceleraret,
quod semel statuerat. Postquam enim adole
scens annum tum egressus decimumseptimum,
factis iuxta legem operaturus ad altare ascen
dit ornatu pontificali, ceremoniasque decen
ter tractabat ipse eximia forma & statura quam
pro ætate procerior, tota facie generis dignitatem
præ se ferens, conuertit in se multitudinis ocu
los simul & studia, reputantis secum etiam aul
Aristobuli memoria digna facinora. Victi igitur
affectu paulatim se aperiebant, confusi ni
mio gaudio, nec continentes faustas voces ac
comprecationes, licentis quam sub tali Rege
decebat proferentes debitam familiaris benefi
ciorum tum memoriam tum gratiam. Hæc om
nia perpulerunt Herodem, ut, quod de adole
scente decreuerat, perficeret. Itaque peracta fe
stinitate dum apud Alexandram accipitur con
uiuio, comitate pertracto in opportunum lo
cum adolescente, ostendebat se paratum in eius

An. mundi
393.
Ante Chri
stum nat.
33.

a Aristobulo
Herodes in
fidiat.

Ann. mundi gratiam iuveniliter colludere: cumque loci eius
 3911. *Ante* natura esset æstuosior, cito defecsi relicto lusu,
Christ. nat. magnis piscinis quæ ibi circa aulam erant, im-
 33. minentes frigus captabant meridiano tempore. ac primum spectabant natantes quosdam de
 socijs & famulis: deinde postquam provocante
 Herode adolescente quoque eis se immiscent, a-
 micorum quibus hoc datum erat negotium, de-
 primentes eum natantem, & quasi per lufum ac
 petulantium mergentes non prius destiterunt
 a Aristobu- quam omnino aqua præfocatus sit. Hic fuit A-
 bu Herodis ristobuli exitus anno ætatis decimo octavo, pæ-
 dultu sub- tificatus primo, qui mox ad Ananellum rediit.
mergitur, hic b casus ubi mulieribus renunciatus est, ver-
ad Ananellu sa repente rerum facie lamentatio exoritur su-
Pontificatus pra cadaver iuuenis & luctus inebolabilis, to-
redus. tamque urbem rumore sparse moror occupat,
b Lullus ob nulla nō domo calamitatem desistente tanquam
mortem A- propriam. sed præcipuus fuit dolor Alexandræ,
ristobuli, quam etsi dolus non f. ellit, per peti tamen me-
 tu maioris mali necesse habuit: & sæpè ad infe-
 rendam sibi manum prænior, impetum tamen
 hunc animi repressit, si forte superesse posset
 extincto per summum nefas filio, & recta diu-
 itius vita nullam significationem dare quod da-
 ta opera necatam sensisset, donec aliquando se
 offerret vitionis facultas. quapropter dissimu-
 lantur hoc tulit, nullam suspicionem præ se
 ferens. At c Herodes modis omnibus curabat

c Animum
 Herodi ty-
 peritium.

fidem facere, se infcio casum hunc contigisse,
 non luctum solum fingens sed & lacrymas &
 mortitiam veræ simillimam. ac fortasse veræ e-
 tiam miserationis non nihil sentiebat ad con-
 spectum extincti in ipso flore ætatis ac pulcri-
 tudinis, tametsi mortem eius plurimum ad se-
 curitatem suam existimaret conducere: sed po-
 tissimum hoc agebat ut alienus videretur ab
 hoc

hoc crimine. Cæterum quod ad magnificentissimum funeris apparatus attinet, nihil sibi ad summam liberalitatem fecit reliquum, tam in ornando conditorio, quam in congerendis et aromatibus & aliis rebus preciosissimis, quod maius miseris mulieribus hoc pacto affertet solatium.

*Cleopatra Iudæarum & Arabum regni inhiant,
partem eorum ab Antonio impe-
trare conatur.*

CAP. IIII.

Alexandra^a tamen nullo modo emolliri po-
tuit, sed in dies magis ac magis exacerbante Cleopatra
mestitia, per luctum accendebatur ad vindictæ Herodis in-
desiderium. Per literas igitur insidias Herodis *fidias, & si*
Cleopatræ indicat, simulque filij sui miserabile *ty miserabi-*
interitum. Illa verò latrududum adiunandi eam *lem interi-*
cupida & tum etiam miserata mulieris infortu-
nium, non secus quam proprium curavit hoc
negocium: nec vnuquam destitit incitare An-
tonium ad vlciscendam necem iuuenis: indi-
gnum facinus distitans, Herodem ope eius a *profecturus*
licni iuris regno positum, in legitimam Regum *Iosepho, cui*
Asperem tam insolenter debacchari. His petmo *regnum in-*
tus Antonius postquam Laodiceam peruenit, *terim com-*
accerbuit ad se Herodem, dicturum causam de *mendat,*
obiecto necis Aristobuli crimine. factum enim *coniugii ne-*
improbabat, si quidem ipse Herodes autor eius *com mādāt.*
fuisse. At ille nec causæ suæ satis fidens, & Cle-
opatræ odia metuens, indefinenter Antonium
contra se litantem, decrevit quidem parere: ne-
que enim aliter facere poterat: sed commissæ re-
gi cura Iosepho patrio, clam ei mandauit, ut si
Antonius in se grauius aliquid statuisset, conse-
cium Mariam interficere. sic enim se affe-
ctum erga uxorem, ut etiam post ipsius mortem

An. mundi
3932. Ante
Christi nat.
32.

aliquem potiri contingat illius pulchritudine,
ad suam id iniuriam pertinere existimet. aie-
bātque totum hoc negotium exhiberi sibi pro-
pter eius formæ formam, in quam ille iam
pridem fama cognitam accensus sit atque his
mandatis, non admodum læta sperans de re-
rum suarum exitu, proficiscitur ad Antonium.
Porro Iosephus creditum sibi regni regimen
administrans, & sapientem Mariamocem conue-
niens, partim propter negotia, partim honoris
causa, dum crebra mentio sit coniugalis amo-
ris quo eam Herodes prosequeretur: irridean-
tibus hanc eius asseverationem mulieribus,
præsertim Alexandra, ille nimio studio ap-
probandi eius affectum Regis ed prouectus est,
ut mandatum illud proderet, ratus id certissi-
mum amoris argumentum, quod neque sine
ea vivere sustineret, neque vel morte ipsa ab
ea disungi. quæ Iosephi verba mulieres non
tam ut indubitatum Herodis amoris signum in-
terpretatæ sunt, quam exhortuerunt illius ty-
rannicum animum, si vel mortuus sculter in
earum capita. Interea^a per civitatem rumor
ab inimicis Regis sparsus est, exercitatum eum
ab Antonio neci traditum: qui cum reliquam
regiam turbavit, tum mulieres maximè. Ale-
xandra etiam Iosephum hortata est, ut assu-
mens eas ad signa legionis Romanæ confuge-
ret, quæ tum ad regni custodiam circa urbem
tendebat sub tribuno Iulio. sic enim primum si
quid turbatum in aulam incideret, ipsas in tuto
fore propter Romanorum benevolentiam. De-
inde sperandum esse consequuturam quidam
Mariammen si in Antonij conspectum venerit,
atque etiam regnum recepturam & quicquid
debetur regio generi. Tenente adhuc ea con-
sultatione literæ ab Herode superuegunt rumori

mori contrarij. quamprimum ^a enim venit ad Antonium, muneribus eum placavit, quæ in hoc Hierosolymis attulerat: & crebris colloquiis indignationem viri leniit, ut minus posthac ponderis apud eum haberet Cleopatraz instigatio, negabat enim Antonius oportere Regem facti sui rationem reddere, alioqui ne Regem quidē futurum. sed dato illi semel honore, etiam libertatem potestatem permittendam esse. idque ipsum etiam Cleopatraz aiebat conducibile, si non multum se misceret alienis imperiis. Hæc significabant Herodis literæ, reliquūque honorem quo se dignaretur Antonius ad concessum adhibens & ad quotidiana convivia, idque non cessante à criminationibus Cleopatraz: quæ capta eius regionis cupidine, quod regnum id sibi usurparet, omnibus modis quærebat illum perdere. Sed quia iustū se præberet Antonius, nihil posthac expectandum grauius, venturūque brevi constabilito tam regno quā amicitiā, nec reliqua Cleopatraz cupiditati vllam spem, quādo Antonius pro eius postulatis Cœlesyriam e. concessisset, hac conditione, ne posthac Iudæam peteret, & ut molesta esse desineret. His literis redditis voluntas confugiendi ad Romanos evanuit. non tamē lauit id consilium, sed quamprimum deducto aliquanti p̄r Antonio c. neta P̄thos eunte Herodes in Iudæam reuersus est, statim soror Salome & eius mater indicauerunt quid Alexandra cum suis voluerit. nec b hoc contenta Salome etiam maritū suum criminata est, Mariamnes consuetudinē obiiiciens. hoc autem fecit propter similitudinem veterem, quod Regina elati animi femina inter muliebres contentiones exprobari ei obscuritatem generis. Porro Herodes qui semper ardentem amauit Mariam, men conjugem, statim perturbatus est, nō ferēs

An mundi
3932. *Anto*
Christ. nat.
32.

a Antonium
Herodes muneribus placat, & amicis suis saluas esse scribit.

b Iosephus
& Mariam
me apud Herodem accusantur.

An. mundi 3932. *Ante Christi nat.* 32.
 zelotypic stimulus ægrè tamen se continens ne
 à recta ratione tranſuerſum raperetur inſanis
 affectibus ſeorſim Mariammen percunctatus
 eſt, æquid haberet cum Iosepho cõmercij. Illa
 a verò pernegante factum cum deierationibus,
 & quicquid inſons fœmina poſſet in deſenſione
 adducere, Rex paulatim aſſentiendo placari ſe
 ſinebat victus amore vxorio, ita vt poſtremò ve
 niam peteret, quòd temerè fidem habuiſſet ru
 moribus agebátque ei gratias pro ſeruata pud
 citiã, ſuum viciffim amorem commemorans. tã
 dem vt mos eſt amantiũ prorumpentibus la
 chrymis riuot in cõplexus mutuos cum tamen
 nondũ vxori amoris ſui fidem faceret, tantòque
 magis conaretur id efficere: tum illa, Non eſt, in
 quit, amantiũ mandare ſi quid ipſi humanitus ac
 cidat, vxorem innoxiam addi ſui cõmitè. Hoc
 verbo Rex velut iſtus præ dolore conſeſſim eſſe
 è complexu dimiſit: vociferabaturq. capillos ſi
 bi lacerans, tenere ſe manifeſto deprehenſam
 conſupratam à Iosepho coniugem, nunquam
 enim proditurũ fuiſſe data ſibi priuatim ac ſe
 creto mandata, niſi obſtriãta mutuum fide per
 ſtopri conſuetudine, atque ita parũ abſuit quin
 eam interficeret. Sed amore victus, licet ægrè,
 cohibuit ſe tamen. Verum tamen b Iosephum ne
 in conſpectũ quidem admiſſum iuſſit interimì,
 & Alexandrã vt malorum omnium cauſam,
 vindictam coniceit in euſtodiam.

b Iosephum
Herodes in
terfici, &
Alexandrã
in carcerem
reſciit iubet.
 Herito &
 Ruſſinus
 cap. 4.
 c *Cleopatra*
Regina alie
ni appetens.
 iſteſitũ ſuis amoribus, quòque natura eſſet alie
 ni appetens, nihil ſibi putabar illiteitum. primò
 fratreũ &
fratrem in
terfici.
 ſuſtulit, agentem annũ quinquãdecimũ, deinde
 Antiochen

Arfinoen sororem suam Ephesi in templo Dianę supplicem interfecit per Antonium. Pecunia
 rum etiã vbiçunque spectassulgeret, neque templum
 neque sepulchrum, neque asylum vllum
 vnquã violare dubitavit, modo ad illã redirent
 spolia quę sita vel sacrilegio: miscebátque sacra,
 profana, fas nefas, vt augeretur lucris vel iniquis
 sumis, ad summã nihil satis erat mulierisumpuo
 se & voluptatibus dedit, cuius cupiditates vix
 totius orbis expleri possent opibus. quamobrẽ
 & Antoniũ continuò sollicitabat, vt aliis ablata
 ipsi largiretur: & ingressa cum illo Syriã, statim
 cogitavit quomodo eam possessionẽ suam face
 ret. Nam ^a Lysaniam Ptolemæi filium interfe
 cit, causata eum studere rebus Parthicis. flagita
 bat etiã ab Antonio Iudæam simul & Arabiam
 sibi dari, ademptas suis Regibus. Verũ ille erat
 quidem adeo deditus ei mulieri, vt non illece
 bris solũ, sed etiam beneficiis eius captus vide
 retur: puduit tamen eum tam insignis iniustitię,
 ne videretur ad procacis forminz nutum liben
 ter peccare etiam in rebus maximis. ne igitur
 vel pernegando eam contristaret, vel imperata
 illius omnia faciens videretur mortalium om
 nium nequissimus, partes de vtriusq. regione a
 blatas ei largitus est, adhuc vrbes quotquot sunt
 intra fluvium Eleutherũ vsq. Egyptũ, præter Ty
 rum & Sidonem, quas iam inde à maiorum ata
 te sciebat liberas, quamvis has quoque illa mul
 tis precibus impetrare conata fuisset.

Cleopatra Regina in Iudæam advenit.

*b Cleopatra
 Antonius*

CAP. V.

Hęc assecuta ^b Cleopatra, & Antonium in partes de Iu
 Armeniam cum exercitu profectum vsque ad Euphratem
 profecta, reuertitur. obitẽq. ad ita ablatas
 Apamiam & Damascũ, etiam Iudæam ei libuit in
 largitur.

An. mundi
3932. Ante
Christ. natū.
32.

a Cleopatra
ad Antonium
peruenit,
qui Arabia
p. stem &
Hierichanti
ni agri redi-
tur ei locat-
b Mulier in-
temperans &
libidini do-
cta.

c Cleopatra
Herodes in-
terficere co-
natur, quod
eius amici
auertunt.

uifere: ubi^a excepta ab Herode, concessam sibi
Arabiz partē & Hierichuntini agri reditus ei lo-
cauit. Is & balsamum fert, quod vnguentorum
longē preciosissimum ibi tantum prouenit, & e-
rimiacum palmarum vim maximam per hanc
negocia contracta maiore cum Rege familiari-
tate concubitus eius appetiit, mulier^b natura
intemperans & dedita libidini, ac fortē etiam a-
more tacta nonnihil: quamuis verisimile sit pec-
stūprum quæsitam occasionem struendis insi-
diis. Sed illa amorem prætexebat. Herodes autē
iam antē ei parum amicus, quod nosset infestam
ex æquō omnibus: tum verō etiam abhorrens
eam prostratam impudentiam, & relicturus si
pētulantius pergeret, renuit. deinde^c cum ami-
cis consultauit, num habens eam in sua potesta-
te deberet occidere. sic enim multis molestiis
leuati posse eos quibus vel hætenus inuenta
fuerit, vel in posterū futura sit, quin & ipsi An-
tonio id fore utile, quandoquidem nec illi fida
facta sit, si in quam temporum difficultatem
delapsus opera eius opus habeat. Huc præcliuio
rem cohibuerunt amici, indignum cēsentēs ho-
minem in magnis versantem negociis, in mani-
festum se periculum conicere, & obsecrantes
ne quid ageret temerē. Non enim hoc laturum
Antonium, quantumuis ei hoc approbetur vei-
le, quin hoc ipso augendum eius desiderium,
quod per vim atq. insidias amisisse eam videbi-
tur, nec superesse vel mediocrem excusationē,
quando mulier sit omnium eius ætatis longē ho-
noratissima, & si quid utilitatis ex eius nece pos-
sit existere, coniunctū sit cum Antonij iniuria,
vnde facillē apparere quā magna & immedica-
bilia mala exoritura sint in regno & familia Re-
gis ipsius, cū nihil vetet recusata illius illicita po-
stulatione, res pro præsentī statu rectē dispone-
re. his

re his deterrentes, & periculum probabilibus rationibus ostendentes, cohibuerunt eū à tanto facinore. Ille placata muneribus Regina, verus Ægyptum eam deduxit. Cæterū Antonius subiugata Armenia Artabazem Tigranis filium cum filiis suis satrapis vinctum in Ægyptum misit, munus Cleopatraz, & quicquid preciosum de eo regno ceperat. Regnū autem Armeniæ potitus est Artaxias filiorum illius natu maximus, qui in eo tumultu effugerat: cui post Archelaus & Nero Cæsar per vim à se pulso iuniorē ipsius fratrem successorem dederunt. Quod autem attinet ad tributa regionum quas Regina ab Antonio dono acceperat, Herodes ea iuste reddebat, parum tutum putans præbere. Cleopatraz occasionem malevolentiz.

Arabs verò postquam eorum exactio ad Herodem spectare cœpit, aliquandiu soluebat ei ducenta talenta annua: deinde malignior factus & ad dandum segnior vix partes quasdam reddebat, ac ne eas quidem integras.

Herodes bellum Aræa infert, quo tempore

Antonius à Cæsare Asiatico prælio v. eius est.

CAP. VI.

QVam eius iniquitatē & iuris contemptum, nō ferens Herodes illaturus erat bellū, ni remoratus esset Romanorum contentioibus, eū enim expectaretur pugna Asiatica, quæ in CLXXXVII Olympiadē incidit, Cæsar de imperij summa decertaturus erat cum Antonio Herodes, verò multorū iam annorum possessor regionis pacatæ & refertæ pascuis ac pecoribus, nouis quoque abundans redditibus & opibus, delectus habendo magno apparatu expediebat auxilium Antonio. Sed ille hanc operam ei remisit, negans libi opus esse, verum quia tam ex ipso

*An. mundi
1934.
Ante Christi
sum nat.
30.*

*a Cleopatra
Antonius
versus Ægyptum deducit.*

*b Antonius
Armenia regno potitur.
Hedio &
Ruffinus
Cap. 5.*

*c Herodes
Antonius cum
tra Augustū
auxilio pul-
latur.*

An. mundi

3914.

An. e. Chri

nat. 30.

*a Herodes**ad bellū Ara**bicum macta**tur.**b Pugna &**viſtoria He**rodū.**c Cleopatra**dux fundis**Herodem.*

quā ex Cleopatra audierat de Arabis perfidia,
 iussit in illū bellum venire. nam & Regina hoc
 in rem suam fore existimabat, si alter ab altero
 mutus attereretur cladibus. Igitur Antonij ius
 su reuerſus Herodes domi continuit exercitū,
 cum ^a quo mox inuaſit Arabiam equitum simul
 & pedestribus copiis instructissimus, Dioſpo-
 litum petens quō occurruri erant Arabes. non e-
 nim eos latuit hæc expeditio. Post ^b acerrimū
 igitur conflictū penes Iudæos fuit victoria. Post
 hæc rursus magnus Arabum exercitus conſe-
 xit ad Cans, qui locus est in Cæſeſyria: quod per-
 sentiens Herodes duxit contra eos maximū ex-
 ercitus sui partē. cūque vellet multis vallo o-
 stris per occasionem deinde prælium commu-
 tere, imperanti hæc reclamabat multitudo, mi-
 teret moras & confectum in Arabas duceret. Fa-
 ciebat autem eis animos, cum quoddā pulchrē in-
 structam aciem habere se crederent, tum recentis
 memoria prioris pugnæ in qua egerent vicer-
 rant. cum igitur ardor eorum vix cohiberi pos-
 se videretur, decrevit Rex uti alacritate militū,
 & professus se non cessurum illis virore, arma-
 tus ante agmen ibat in hostem, subsequente in-
 structa acie quæ res attonitos reddidit Arabum.
 paulisper enim repugnare conati, ut viderent
 non posse ferri eorum audaciam maiore ex par-
 te in fugam verſi sunt. actūque de eis fuisset,
 ni Anthenio Herodem inuohisset eiūſque exer-
 citum. Hic ^c Cleopatræ dux erat in ea regione:
 & quia Herodē odetat, non imparatus pugnæ
 euentū expectabat, quieturus si Arabes vince-
 rent. Vbi verō vinci eos animaduertit, cū colle
 stitua manu indigenarum felloſ iam, & victoriā
 suam putantes ex improviso adortus magnā strā-
 gem e debat. Nā Iudæi vitibus in proſeſſos ho-
 ſtes abſumpti, tum verō etiam ob victoriā dif-
 ſolutores,

solutores faciliè hosti cedebant, multaque vulneta accipiebant in locis asperis & inæqualibus, quorum petitiore erant aduersarii. His igitur vehementer laborantibus Arabes resumptis animis reuersi in prælium trucidabant iam fugientes. Nec una erat exitij facies, paucique in castra euaserunt. Rex verò videns eos viribus impares, cuncto equo profectus est ad euocandos qui illis succurrerent. nec tamen licet sustinuit, affuit in tempore, sed Iudæorum castra capta sunt. Arabibus autem non mediocriter felicitas ex insperato contigit, dum & victoria potiuntur, à qua plurimum aberant, & hostium validum exercitum opprimunt. Ex illo tempore Herodes latrociniis cepit agere & excursionibus in Arabiam, castra ponendo in montibus: & cauebat quidem totum exercitum prælio committere, sed interim non mediocriter proficiebat suis labori assuefaciendis, & continuis exercitiis præparans ad abolendam eandem ignominiam.

De terra motu, qui Iudæam concussit.

CAP. VII.

Quo tempore dum maximè apud Actium Antonius conflictatur cū Cæsare, septimo regni Herodis anno, Iudæa terra quali nunquam antè motu concussa, magnam per totam eam regionem iacturam fecit pecudum: quin & hominum oppressa sunt turris ædium circiter decem millia, militaris tamen multitudo nihil deprimè accepit, utpote sub diuò agitans. Hæc clades in maius etiam aucta rumoribus, quos nunciij gentiliū odiorum non ignari dabant auribus Arabum, immane quantum extulit hostium animos, quasi subuersis Iudæorum urbibus, & ex multis hominibus, nulli iam superessent aduersarii, legatos, & itaque gentis, qui rebus afflictis

*An mundi
3935.*

*Ante Christi
natiū 29.*

*a Arabes in
prælium re-
uersi, fugien-
tes trucidant
& castra capiunt.*

*Hedio &
Ruffinus
cap. 6.*

*b Terram
tam in Iudæa
qui circiter
decem mil-
lia hominū
opprimis.*

*c Arabes
Iudæorum le-
gatos necant.*

Anno 3935. Ante
Christum
nat. 29.

a Indas pro
pter damnum
passum ma-
ros, Herodes
consolatur.

pacem petitori venerant, comprehensos neca-
verunt, moxque magna alacritate properave-
runt ad hostilem exercitum, ac illi non ausi ad-
ventum eorum prætolati, vipere deiecti animis
ob calamitatem, Rempubl. negligere, nec mul-
tum à desperatione abesse videbantur, quos ita
affectos Rex excitabat, duces eorum appella-
do, & quantum in se erat conando animum illis
addere, cumque generosiores quosdam in me-
liorem spem restituisset, tum demum ausus est
etiam exercitum alloqui, quem prius viderat in
recentibus cladibus nullam orationem admitte-
re, eos igitur his verbis consolatus simul & co-
hortatus est.

Herodis concio ad exercitum.

C A P. VIII.

b Herodes
consolatur &
cohortatur
milites.

Non b ignotamus viri fortissimi, multa hoc
tempore nostros conatus emodata infortu-
nia, quibus quantumvis audaces perterriti nul-
litum fuerit. Sed quoniam bellum est pro fomi-
bus, & quæ hæcenus acciderunt, talia sunt, ut ve-
stra virtute possint corrigi, cohortandi mihi es-
tis, & monendi quo pacto retinere possitis pri-
stinum robur animi, ac primum de bello verba
faciam, declaraboque nos id iustissimis de cau-
sis gerere, coactos inimicorum iniuriis: id quod
vel præcipue debet acueri vestram fortitudinē,
deinde ostendam, nec hæc, quæ nos contri-
stant, esse, tam gravia quam videntur, & magnā
nobis superesse spem victoriæ. ac primum de
eo disseram quod prius proposui, vobisq. ipsos re-
stes eorum quæ dicturus sum faciam. Nostis e-
nim ipsi Arabum iniustitiam, & quam sint ex-
tra alios quoque omnes perfidi, nimirum genus
hominū impium ac barbarū: sed nos præcipue
semper infestaverunt, ob avaritiam & invidiā
perpetuis iniuriis nos lacessentes. Et tamen
ne alia

c Causa bel-
li contra A-
rabes.

ne alia beneficia nostra in eam gentem collata
 commemorem, quis eos imminente Cleopatra
 de libertate periclitantes eripuit nisi nos? Mea
 enim cum Antonio coniunctio: & illius erga
 me benevolentia in causa fuit ne quid isti gra-
 tuius paterentur, dum ille cauet committere quod
 & nobis suspectum esse posset: deinde postquā
 precibus illa euicit, ut de utraque regione por-
 tiones quædam ei deciderentur. in his quoque
 dispensandis non cessauit mea industria: & da-
 tis de meo magnis muneribus securitatē ambo-
 bus acquisui meo vnus sumptu dū ducenta ta-
 lenta expendo, & pro aliis ducentis fideiubeo.
 pro reditibus eius ipsius tæxæ quā illi olim
 nostram occupat, atque æquum erat nos Iudæos
 & à tributis immunes esse, nec cuiquam vllum
 agrorum partem decidere. certè in Arabum gra-
 tiam qui nobis salutem suam debent, indignum
 erat quicquam expendere. Sed multò iniquius
 est eos, qui negare non possunt suam libertatem
 nostrum esse beneficium, & eam rem gratias no-
 bis egerunt, fraudare nos debetis, præsertim ami-
 cos & pacis tempore: quandoquidem fides e-
 tiam hosti seruanda, multo magis inter amicos
 locum habeat necesse est. at non inter tales quæ-
 les isti sunt, qui nihil honestum putant nisi cum
 lucro coniunctum, & iniuriarum impunitatem
 esse debere quæ lucri gratia committitur. Du-
 biumne igitur est, nostri officij esse iniustos
 iusto bello persequi, quod Deus ipse fieri vult,
 imòque nos semper vicisci vim & iniuriam,
 maxime in bello non solum iusto, verum etiam
 necessario: quod enim confessione omnium tam
 grecorum quàm barbarorum est crudelissimū,
 hos cæsis nostris legatis perpetraverunt. Nam
 & Greci caduceatores sacros atque inuolabi-
 les esse volumus, & nostri honestissima sanctuūq;

An. mundi
 3915.
 Ante Chri.
 nat. 19.

a Legati in
 inuolabiles.

An. mundi
3915. *Ante*
Christ. nat.
29.

legis præcepta per angelos, hoc est, nuncios Deo acceperant. hoc enim nomen & Deum in hominum noticiam adducere, & hostes hostibus conciliare potest. Quid igitur magis nefarium, quam legatos de iure agentes interficere, aut quæ illis post hoc facinus expectanda vel in bello prosperitas, vel in reliqua vita felicitas: ego sanè non video. Dixerit fortè aliquis: ius quidem & fas penè nos est, sed penes illos vires & maiores copię, verùm isthac oratio indigna Cum quib. est nostris hominibus, cum quibus enim iniustitia, cum tia est, cum illis etiam Deus, vbrauem Des illis etiam est, ibi nec multitudo nec fortitudo deesse potest. Sed age etiam per se vires nostras enumeramus. Prima pugna vicinus, in secunda primo congressu eos profligauimus non feram nostram impressionem. victores deinde nos Athenio non indicto bello sed ex insidiis aggressus est, verùm hæc fortitudo eorum dicenda est, an insidia potius & secunda iniquitas. Cur igitur nobis minus sit animi, quibus oportebat esse plus spei? aut cur nobis timendi sunt, qui quoties absque dolo certandum est semper succumbunt, quando verò vincere videntur per iniustitiam hoc faciunt? Quid quòd etiam si fortis quis eos existimet, hoc ipso magis ad virtutem excitari debet: non est enim generosi tantum infirmisimum quemque aggredi, sed posse etiam fortes deuincere. Quod si quem domesticæ clades terrent, & terræ motus proximus, periculum cogitet hoc ipsam esse quod Arabas docuit, putantes grauiorem quam se vera fuisse deinde non decere ut illis audacię, nobis timidię sit, eadem causa sit. Illi enim nunc audent non quòd alicuius boni sibi sint consci, sed quia non afflictos credunt calamitatibus. ubi autem nos viderint occurrere, collabentur eorum fiducia

& nobis hoc ipso crescit animi, quod iam cum
 non ita ferocientibus pugnabimus. nam neque
 admodum afflicti sumus, neque ut quidam pu-
 tant, irato Deo nobis hoc accidit, sed casus hi
 sunt fortuiti. Quod si Dei voluntate hoc factum
 est, mirum ni eiusdem voluntate cessauit cala-
 mitas, & hac castigatione contentus est. Quod
 verò præsens bellum ei probetur vniuersum, i-
 pse euidenter declarauit. Nonnullis enim per to-
 tam regionem terramotu oppressis, vestrū qui
 arma gestatis nemini quicquam mali contigit,
 sed omnes estis incolumes manifesto diuinæ
 voluntatis indicio, quod si populariter militas-
 setis vnā cum liberis & vxoribus, neminem ve-
 strum desideraretis. Hac cogitantes, & quod ma-
 ius est, habere vos Deum protectorem omni tē-
 pore, persequimini iusto bello gentem impiam,
 nec amicitia iura, nec foederum fidem seruan-
 tem, in occidendis legatis fortem, cum virtute
 res gerenda est. semper fugacem. His verbis Iu-
 dæorum animi non mediocriter accensa sunt
 ad prælium. Herodes autem sacris de more pe-
 ractis, properè aduxit eos vltra Iordanem con-
 tra Arabas; metatusque castra non procul hosti-
 bus decreuit castellum inter utrosque situm oc-
 cupare, commodum sibi id ratus, siue pugnandū
 esset, siue castra in tutiorē locum transferenda.
 cūque idem esset Arabum quoque cōsiliū,
 circa eū locum certamen contraxerunt. ac pri-
 mam telis velitati eminens, deinde manus con-
 ferunt, utrinque nonnullis cadentibus, donec
 Arabes victi discesserunt. Ea pugna Iudæis tan-
 tum monumentum ad bene sperandum fuit, ut
 quia hostes certamen detrectabant, ausi sint val-
 lem eorū diuellere ipsa castra expugnaturi. atq-
 ita coacti processerunt, non satis bene structa a-
 cid, ne tantillum quidem alacritatis aut spei ad
 nobis

An. mundi

3935.

Ante Chri.

nat. 29.

Arabes

ab Herodes

deuicti.

An. mundi
3935. Ante
Christ. natū
29.

pugnam afferentes: conseruerunt tamen manus
vel quia plures numero, vel quia necesse erat la-
cessenti hosti resistere. post diuinum igitur con-
sistum non paueis virisque cæsis, tandem Ara-
bes in fugam uersū sunt. Iā a autem strages im-
pulsis semel edebatur, vt non solum hostiū gla-
diis conficerentur, sed præ impetu fugientis in-
coaditæ multitudinis alij proculcatentur, alijs
suis ipsorum telis se induerent. itaque quinque
millia desiderata sunt, cætera turba refugit qui-
dē intra castra, sed nulla certæ salutis spe, non
tam cōmeatus quàm aquæ penuria. Porro Iudæi
quia non potuerunt vnā cū fugientibus irrūpe-
re, obsidione eos cinxerunt, & auxilijs aditus,
& fugam obfessis intercludendo. In hac rerum
compulsi, ab d. ssi. ultate Arabes legatos ad Herodē miserūt,
Herode pa- pprimū pacem petentes; deinde quia litis vi-
cem petunt, gebat præsentī necessitatī remedium. At ille nō
legatos, non pecuniā pro captiuis, nihil denique
æquum adnitebat, enixē cupiens facinorum in
suos parratorum poenās ab eis exigere. Itaque
coacti sibi inter alia mala prægrauante, progres-
si præbuerunt se vinciendos & in captiuitatem
abigendos, vt intra quintam diem capui sint ad
quatuor millia. Sexta verō omnes reliqui decre-
uerunt prodire, & hostem aggredi, vel certam
cladem n. alentes quàm ita paulatim ignominio-
sē opprimi. Quæ sententiā postquam placuit, eru-
perunt ē castris, sed parum idonei ad præliū,
fractis tam viribus, quàm animis, propter exte-
mum infortunū mortem in lucto reputantes.
Quare primo conflictu circiter septem millia ce-
ciderunt domitæque per hanc cladem genti, se-
rocia, in Herodis, quem suo malo bellatore in e-
gregium experti sunt, elicientem se dederunt.

Herodes

Herodes ad Casarem profecturus necessario Hyrcanum interficit.

CAP. IX.

Qua felicitate ille multum elatus domū re-
uerteretur, aucta ob rem benè gestam existi-
matione. Sed dū maximè res suas constabiliſſe
videretur, summū diſcrimen adit, Antonio a apud
Actium deuiſto armis Cæsaris. Tum enim actū a
de se putavit, non ipse solus, sed & amici eius Antonio de-
omnes & inimici, nemo enim credebat impunè
ei fore tantam Antonij amicitiam. quo factum *ſin.*
est ut amici quidem nihil diſſimularonū d: ſpe-
tationem, inimici verò condolere se fingentes,
clam gauderent, pollicentes ſibi in futurum me-
liorem ſtatum Reipublicæ. Ibi b Herodes vidēs
præter Hyrcanum neminem ſuperſeſſe regij ge-
neris, ſtatuit eum è medio tollere: ſive euafurus
eſſet periculum, tūpius ratus neminem extare
digniore imperio: ſive opprimendus eſſet à
Cæsare, ſucceſſionem illi inuidens. Hæc ſecum
voluntati, ab ipſius Hyrcani familia præbita eſt
occaſio. qui quòd eſſet miki ingenio toto vitæ
ſux tempore nullis ſe admixcuit negociis omnia
fortunæ permittens, & quamcunque illa condi-
tionem attuliſſet, ea benè contentus. Verùm c
Alexandra ambitioſa ſœmina, & mutationis ſpē
modèſte ferre neſciens, ſolicitavit patrem ne
vltierius ferret Herodem afflictiorem ſux fami-
liæ, ſed potius ſibi quoque cauere, ſequē ſpera-
tæ fortunæ ſeruare, cōſuluit deinde vi Malicho
Arabiam diſtione tenēti ſcriberet, peteretque ab
eo tutelā & hoſpitiū. Si enim contingat Hero-
dem malè mulſtari ab offeſſo Cæsare, dubio
procul ad ipſum rediturum imperio, propter
nobilitatem generis & fauorem populi. Talia
ſuadentem Hyrcanus primo repulit: deinde

An. mundi
3935. Ante
Chriſt. natū.

29.

Hedio &
Ruffinus
Cap. 7.

Herodes
Antonio de-
uiſto ſubtrā

b Hyrcanū
Herodes è
medio tolle-
re ſtatuit.

c Alexādra
Hyrcanum
patrem ſollē-
cit, & ve
à Malicho
tutelā pete-
ret, monet.

An. *mund.* de victus importunitate mulieris, interdiu no-
 3935. *Anp.* struque eandē camelienam de furoribus spe, de.
Christ. nat. que Herodis insidiis occinētis, ad Arabē liceras
 29. dat amico cuidam Dositheo: in quibus scriptū
 erat, ut equites mitteret, qui eum ad Asphalti-

2 Trecenta
stadia, non
milliaria
Germanica.
 idē Dositheo potissimum crediū sunt, quod
 & Hyrcani cliens erat & filiz, & exosum ei He-
 rodē non vna de causis videbatur verisimile, nā
 Iosephi ab eo necati cognatus erat, & aliquan-
 to ante fratres eius apud Tyrū inter alios ab An-
 tonio interfecti fuerant, nihil tamen magis ob
 hęc Hyrcano fides servata est. Pluris enim ille
 faciens presentis Regis gratiam, ostendit ei e-
 pistolam, qui actis primū gratis, vnum et-
 iam ab eo postulavit ministerium: ut compli-
 cata epistola & obfignata Malicho eam dede-
 ret, & responsum ab illo reciperet. multum e-
 nim sua referte, si etiam illius mentem intelli-
 gat. Quod ubi Dositheus sedulo executus est,
 Arabs rescripsit, paratum se & ipsū & fami-
 liam recipere, atque etiam omnes illius factio-
 nis ludzos: missurūque instructū manū
 quæ eos tutō deducere valeat, & volutati e-
 ius obsecuturum per omnia. Postquā autem
 etiam hanc epistolam Herodes accepit, accito
 Hyrcano, rogavit eum, ecquid haberet cum
 Malicho fœderis, quo inficiante, solatis in con-
 sistorio literis, occidi^b eum imperavit. Atque
 hęc ita in ipsius Herodis commentariis scripta
 habentur: nam ab aliis traduntur aliter, videli-
 cet non ob hoc crimē, sed quasi Regi insidiarū,
 necatum esse. Scribunt enim sic. In quodam con-
 uivio dissimulata suspicione quævisse ex Hyrcano,
 num quas liceras à Malicho accepisset,
 respondisse illum, accepisse quidem, sed ni-
 hil

b Hyrcanū
Herodes oc-
cidi impe-
rat.

hil præter officiosam salutationem continen-
tes. Alterum amplius interrogasse, num quod e-
tiam munus accepisset, cumque respondisset, ni-
hil præter quatuor iumenta quibus vectaretur:
Regem traxisse hoc in crimen corruptelæ
ac proditiõis, moxque hominem duoi iussisse.
Infantem ^a autem petisse argumentum affe-
runt mitissimum ipsius ingenium, vt qui ne iu-
uenis quidem vnquam vllam temeritatis aut au-
daciæ significationem dederit, ac ne tum quidẽ
cum ipse principatu potiretur: sed tũ quoq. ple-
runque omnia ex Antipatri administratiõis
sententia. Tunc verò iam octuagesimũ annum
excesserat, sciebãque opes Herodis in tuto es-
se: Euphrate etiam traiecto, relictiſque qui trans
eum annũ in summo honore habuerant, in pa-
trii postliminio rediit, vt sub illius potestate vi-
ueret, quò minus verisimile est eũ molitũ faci-
nus à sua natura alienissimũ, confictũque viden-
tur hæc ab Herode omnia. Hic finis fuit Hyrcani
post variam fortunam, qua tota vita circum-
datus est: nam viuente etiam tum matre Alexan-
dra pontifex Iudzorum creatus, per nouẽ an-
nos cum honorem obinuit: cui defunctæ cum
in regnum successisset, elapsis tribus mēsis ab
Antibulo fratre pulsus est, ac deinde Pom-
peij ope restitutus, receptisque omnibus hono-
ribus quadraginta annos in eis exegit. deinde i-
terũ ab Antigono pulsus, & mutilato corpore,
captiuus apud Parthos vixit. vnde aliquando
post domũ reuersus, quamuis multa sibi de Ho-
rode polliceretur, nihil tamen eorum consecutus
est post tantam fortunæ varietatem: & quod
omnium est maximè miserabile, vt modò dixi-
mus, in extrema senectute indigno sine absur-
pus est. Fuit enim æqui amantissimus, & perpe-
tua modestia, imperiũq. maxima ex parte per

An. mundi
3935. Ante
Christ. nat.
29.

^a Hyrcanus
infans peris.

Hyrcani
vita.

An. mundi
3935.

Ante Chri.
nat. 29.

a Herodis
ad Casarem
properantis
mandata.

alios administrabat, amore utij, & imperitiæ sibi conscius. Antipater certè atque Herodes huius bonitate ad tantas opes prouecti sunt: pro quibus meritis contra ius ac fas occisus est. Cæterum a Herodes Hyrcano sublato, ad Casarem properans, & nihil boni de se sperans propter amicitiam Antonij, suspectam habebat Alexandram, ne vsa hac temporis opportunitate ad defectionem concitaret populum, & intestinis seditionibus regnum perturbare. quare mandata regni cura Phetoræ suo fratri & matrem Cypron, & sororem, totam denique cognationem in Masada deposuit: iussitque fratrem ut si quid sibi accidisset durius, habenas regni retinere. Mariammen verò uxorem, quia propter similitudinem cum matre eius & sotore degere non poterat, in Alexandria cum Alexandra matre collocauit, commissa quæstori suo Iosepho & Sotemo Ituræo castelli custodia, viris & antè semper fidelissimis, & tunc honoris causa his mulieribus Regiis adhibitis. Verùm his quoque mandatum dederat, ut si quid quod nollet accidisse sibi cognoscerent, confectim ambas interficerent, regnumque pro viribus liberis eius ac Phetoræ fratri conseruarent.

b Herodes

ad Casarem
venti, eique

beneficia in
Antonium

collata præ
dicat, simi-

lia in eum col
laturus, si in

amicitiam
eum recipi-

ret.

Quomodo Herodes regnum etiam à Casare obtinuit.

C A P. X.

His mandatis properauit Rhodum, ut illie Cæsari occurreret. Quò postquam appulit, posito tantum diademate, de extero paratu regio nihil mutauit: admissusque ad colloquium, tum maximè ostendit animi sui magnitudinem, neque ad supplicationes (ut in tali fortuna mos est) verus, neque preces adhibens quasi rogando veniam, sed facti sui rationem reddens in replidè. Fatebatur enim apud Casarem & amicitiam

tiam sibi intercessisse maximam cum Antonio, & totis viribus se conatum, ut penes illum esset rerum imperium: non armis quidem coniunctis quòd tum destineretur bello Arabico, sed misso ad illum frumento simul atque pecuniis, nec tamen se hac parte sibi ipsi satisfecisse. professum enim & amicum pro bene de se merito nò opus solum, sed caput etiam & salutem debere obiectare periculis. Id quia non liquerit, certè hanc laudem suam esse, quòd ne post Actiacam quidem cladem illum deseruerit, neque fortuna iam apertè mutata ad novas spes se transtulerit. quo tempore si non auxilio, at consilio à se adiutum hominem, commòstrando quo vno modo seruari posset nec omnino in ordinem redigi, videlicet si Cleopatram interficeret. hoc enim maturè perpensato, licebat illi in eius opes succedere, atque ita faciliotes à te pacis conditiones impetrare. ille verò per incogitantiam consilium meum aspernatus est: atque hoc pacto tibi magis quàm sibi consuluit. Nunc igitur si odio Antonij meum quoque studium damnas, non negauerim ea quæ feci, neque vereor ingenuè fateri quanto illum amore persecutus sim. quod si amoro personarum respectu, hoc tantum in disquisitionem vocas, qualis sum amicus & quàm memor beneficiorum, licet tibi quoque hac experiri. mutato enim nomine nihilominus manebit amicitia, & laudem suam merebitur. His verbis cum magnam generositatem præ se ferret, non mediocriter allexit Cæsarem, virum liberalem ac magnificum: ut occasione dicendæ causæ paulatim insinualet se in illius amicitiam. Quare ad diademate restituto hortatus eum, ut non minus suam quam quondam Antonij amicitiam coleret, in summo honore habuit, addens scripsisse Capidit, quantum apud

Anno mundi 3935.

Ante Christum nat.

29.

Hedlo & Ruffinus Cap. 8. a Caesaris Herodis Principatum conformat.

An. mundi

3935.

*Ante Chri.**nat. 29.**a Herodes**Cæsarem**plurimum**veribus do-**natum in**Ægyptum**deducit.**b Herodes**Cæsarem &**exercitum**honorificè**excipit.**c Cæsarem**Herodes**300. salen-**tin donat.*

monarchas fauore Herodis adiutus sit. Ergo ubi præter spem acceptum se viderit Cæsari, & ope eius denuo confirmatum in regno, senatus-consulto quoque per illum impetrato, deduxit eum in Ægyptum, donatum plurimis muneribus, quibus etiam amicos eius sibi conciliauit, & animi declarauit magnitudinem. Conatus est etiam Alexandro Antonij amico impetrare veniam, quod tamen non potuit, quia Cæsar animaduertit eum se in idem iurauerat. Reuersus deinde in Iudæam auctus honore ac potestate, omnes contra expectauerant attonitos reddidit, quasi Dei benignitate semper illustrior è periculis euaderet. Mox igitur parauit se ad excipiendum redeuntem ex Ægypto Cæsarem, qui postquam venit, omni regia magnificentia eum accepit apud Ptolemaidem: exercitui quoque omnem hospitalitatem exhibuit, & rerum ad victum ac commodatum copiam quo factum est, ut in intimam familiaritatem reciperetur, una obsequiis re solitus de traducuntur copie, tractantque ipsum, ut amicos ministerio virorum clarissimi & sumptuosissimo cultu insignium. quin & squalida ac iniqua loca transeuntibus nihil deesse passus est, non viam, non aquam, quam miles tum magis etiam delectabatur. Ipsum quidem Cæsarem talentis 300. donauit: adeoque satisfactum est omnibus, ut luculentius etiam quam pro eius regni facultatibus tractatos se facerentur. quo magis amicitie promptaque ad bene merendum voluntatis fidem fecit, & usus opportunitate temporis egregiam opinionem magnanimitatis sibi parauit. rursumque ab Ægypto redeuntes alios Romanorum primates tot officiis profectus est, ut nemini mortaliū hac parte cederet.

Herode

Herodes Mariammem calumniis oppressam interfecit.

CAP. XI.

Sed cum primum in regnum reuersus est per-
turbatam familiam inuenit, infensamq; a sibi
uxorem Mariammem & socrum Alexandra-
ræ enim. id quod non immerito suspicaban-
tur, non securitatis causa se in id castellum con-
clusas, sed quasi in carcerem, ita, ut nec suis, nec
alienis bonis frui possent, ægerrimè ferebant.
Mariammem quoque maritum simulare amorem
credebat, quod id ei bonum esset atque com-
modum. sed nihil molestius ferebat, quàm quòd
ne illo quidem defuncto spes retinebatur ip-
sam fore superstitem: nec vnquam excidebant
mandata olim Iosepho data, ita ut omnib. mo-
dis demeteri conaretur custodes, præcipuè So-
hemum, non ignata incolamitatem suam sitam
in eius manibus. ille verò principio fidus erat,
non discedens ab Herodis præscripto: deinde
munusculis ac blanditiis muliebribus paulatim
mollius est: postremò effutit omnia mandata
Regia, præsertim quod non speraret eum cum
eadem potestate reuersurum. eà ob rem sic exi-
stimabat, nec ab illo sibi esse periculum, & à mu-
lieribus paratam gratiam, præsentem dignitatè,
& in posterum facillè retenturis. Quòd si Hero-
dem rebus ex sententia confectis tedire contin-
geret, nihil eum nisi vxoris arbitratu acturum.
kiebat enim quàm impotenter eam Rex ama-
ret. His ille de causis à mandatis discessit. Mariā-
mem verò iniquissimo animo tulit noua sibi sem-
per alia ex aliis ab Herode nasci pericula: vo-
tique faciebat, ne ille vnquam saluus reuerrere-
tur, cogitans vitam sibi cum eo fore intolerabi-
lem: id quod postea nec dissimulauit, apertè fa-

*Anno mudi
3935. Ante
Christum
nat. 29.*

*a Mariam-
me & Ale-
xandra He-
rodi infensa.*

*b Sohemus
mandata
Regia effu-
git.*

*c Herodes à
Mariamme
uxore non
blandè oc-
cupatus.*

*Anno mun-
di 3935.*

*Ante Chri-
stum natum
29.*

*a Herodes
inexpectatâ
& apertam
vxoꝝ aucto-
ritatem vi-
dens, contri-
statur.*

*b Herodis
mater ac so-
ror Mariâ-
men calum-
nia inſeſtan-
tur.*

*c Antonius
& Cleopa-
tra extingui-
ti.*

ſa quid ſe videret. Ille enim cum præter ſpem ma-
gna ornatus fortuna appuliſſet, primò, vi par-
erat, vxori lætum de hac re attulit nunciũ: cam-
que ſolam præ aliis vxoribus ob amorem ac ru-
cundiſſimam conſuetudinem ſalutauit & com-
plexus eſt. Mulier verò narrante eo ſuos ſucceſ-
ſus, ſuſq. deq. ferre videbatur, nec bellè ſuum af-
fectũ occultabat ſed vt erat ingenuis minimèq.
fucatis motibus, ad illius blandas appellationes
ingemiſcebat: narrationeq. eius contriſtati
magis quàm gaudere videbatur: vt iam Hero-
des non tam ſuſpicionibus quàm maieſtatis ſi-
gnis turbaretur. ang. batur enim videns inex-
pectatâ & apertam vxoris auctoritatem: quam
moieſtiam præ amore ferre non valēs, nec in I-
ta, nec in reconciliatione perdurare poterat, &
ſibi ipſe non conſtans iam hoc iam illo affectu
diſtrahebatur. adedò animus inter amorem & o-
dium ambigebat, vt cum ſæpè cuperet punire
mulieris ſuperbiã, intercedente amore vetare-
tur. Nihil autem magis timebat quàm ne ſum-
pto de ea ſupplicio, ſeipſum hoc pacto grauius
læderet ob defunctæ deſiderium. Talibus b eu-
tis aſſuauit & ſic erga Mariam affectum, vt
videre ſoror eius: & mater opportuniſſimum
tẽpus ſe naſcas putauerunt: imòq. aſiduus calum-
niis concitabant hominem accendentes eius o-
dium ac zelotypiam: quas ille nec reſiciebat, nec
tamen libebat credere, & ſequi in dilectam
coniugem. petus ramen in dies erga eam afficie-
batur. magisq. ac magis exaſperabatur, dum nec
illa curas ſuas occultat, & ipſe amorem vertit in
odium. Ac fortasſe iam tum ſauius in eam ali-
quid ſtatiſſet, ni commodum nunciatum eſſet
c Antonius extinctis Antonio & Cleopatra. Czſarem Egyp-
to potiri: cui obuiam properans familiam ſic vt
era extingui, erat reliquis. Diſcedenti Mariam com-
mendauit

donavit Sohemum, plurimum ei se debere propter habitam suam proficiens, & cuiusdam Iudaeae partis ei dominium impetrauit.

Ceterum Herodes in Aegypto cum Caesare congressus, liberius iam cum illo egit amicitia fructus, & magnis ab eo beneficiis ornatus est quodringentorum enim Gallorum Cleopatrae satellitum ei donavit, & regionis partem reddidit, quam illa prius occupauerat attribuit ei etiam eius regno Gadara, Hippon, & Samariam, & in maritimis Gazam, Anthedonem, Ioppen, Stratonisque turrim: quae illi non mediocriter fuit ad Regnum splendorem accessio. Deducto deinde vsque Antiochiam Caesare in regnum reuersus sensit fortunam quam foris propitiam, tam domi aduersam, maximè quod ad coniugium attinet, qua parte sibi ante videbatur felicissimus. Flagrabat enim legitimo coniugis Mariammes amore quam qui ardentissimè, ne illis quidem exceptis, de quibus à scriptoribus proditur, ea foemina cetera pudica & inuiolatae fidei, innatam habebat muliebrem quandam morositatem, improbius illudens obnoxij mariti patientiae, ita ut non habita Regum potentiae ratione, non ratò contumeliosius eum tractaret: quam tamen ille dissimulante & moderatè ferebat, licet solitam apertè & sorori eius & matri exprobrare humilitatem generis, quae causa fuit impropitiabilis inter eas mulieres odij, atque etiam calumniarum quoties daretur occasio: exque suspiciones paulatim crescentes durauerunt integrum annum post Herodis à Caesare reditum: tandem diu praemediatum odium in hunc modum erupit. cum meridianò tempore quietis causa in cubiculum se Rex contulisset, pro coniugali affectu Mariammen accersit. hac autem introgressa quidem

Anno mundi 3935.

ante Christ. nat. 29.

2 Caesare Aegypto potitur.

b Sohemus ab Herode beneficiis ornatus.

Hedio & Rufinus Cap. 11.

c Caesar Herodis ditionè ampliorem reddit.

d Mariamme morosa foemina.

Anno mun-
di 3935.

Ante Chri-
stum natum
29.

est, sed vna cubare noluit, rogantem contem-
nens, & insuper patris ac fratris sui necem op-
probrians. quo indignè ferente, & vix ab inferen-
dis mulieri manibus temperante, postquam ex
strepitu commotiorem eum sensit, soror, sub-
mittit iamdudum subornatum pincernam, quj
indicaret sollicitatum se à Mariamme, vt ei ope-
ram commodaret in propinando Regi amato-
rio poculo: & si amplius sciscitaretur quæ nã
id esset, diceret pharmacum penes ipsam esse,
à se requisitum tantum ministerium: quod si
Rex mentione amatorij nihil moueretur, tum
& ipse sileret. nihil enim illi fore periculi. hæc
prædictum illo ipso temporis articulo intro-
mittit ad eum alloquendum. atque is composi-
to vultu ingreditur, & quasi rem valde seriam af-
ferens, ait se largitione à Mariamme sollicita-
tum, vt amatorium Regi misceret. quo audito
eum ille perturbaretur, ait pharmacum quoddam
sui oblatum, cuius ipse vim ignoret. id eo que
id renūciare, quod hoc & regi & sibi tutius exi-
stimet. ad hæc verba Herodes, iam antè satis cō-
motus, cum magis etiam exasperatus esset, cu-
duchum Mariammæ fidissimum tormentis ex-
aminauit, sciens quod sine illo nihil nec ma-
gnum nec patuum tentatum sit. qui cruciatus
non ferens ad interrogata quidem nihil respon-
dit, hoc tantum prodidit, offensam esse mulie-
rem propter ea quæ Sohemus indicauerat. ad-
huc eo loquente exclamat Rex, Sohemum & fi-
bi antehac & regno fidissimum non fuisse hæc
proditurum, nisi aliquid commercij secretio-
ris inter ipsos intercessisset. moxq. a Sohemum
comprehensum imperat interfici, uxorem verò
consam suam iubet agere aduocato intimorum
amicorum consilio, accusationem accuratā exor-
sus, & confictum veneficij crimen inuenians e-

a Sohemus
propter Ma-
riammen
Herodi sus-
ceptus in-
terficiuntur.

ita autem verbis immodicus, & iracior quam
 decorum iudicij postulari: quo factum est, ut cu-
 tum ita velle videret, omnium^a qui aderant sus-
 fragiis damnata sit: qua sententia prolata visum
 tamen est tam ipsi quam aliis quibuscumque prae-
 sentibus, non esse eius supplicium praecipitan-
 dum, sed includendam in aliquem regis car-
 cerem. at Salome cum sua factione modis om-
 nibus dedit operam, ut mulier sine mora nece-
 tur: quo tanto facilius Regem perpulerunt, quod
 dicerent timendum esse aliquem motum in po-
 pulo, si sciretur vivam asseruari in carcere, atq. b
 ita Mariamme ducta est ad supplicium. Id con-
 spicata Alexandra, & intelligens similem exitu
 sibi expectandum ab Herode, omissa pristina
 ferocia valde indecorè mutata est. Volens enim
 ostendere se non esse cōsciam eius criminis, coe-
 pit filix convicium facere omnibus audientibus
 scelestissimam & ingratiā erga virum clāmitās,
 dignāque tali exitio quae causa sit tam imma-
 ne facinus. non enim pro merito tractatum ma-
 ritum a tantissimum. Hæc illa turpiter fingit,
 & insolaturā ut videbatur capillos miseræ, etiā
 alij merito damnabant ineptam eius simulatio-
 nem. sed in nemine hoc magis apparuit, quam
 in ipsa quæ ducebatur ad interitum. nam neque
 verbo vilo eam dignata est, neq. vel tantillam
 intemperitiis eius perturbata, excelso animo im-
 probare se illius turpem dementiam vultu si-
 gnificabat. ipsa intrepida specie ac ne colore qui-
 dem in eam mortis mutato ibat, generosā indo-
 lem extremo quoq. suo tempore præferens. Ad
 hunc modū perijt mulier, & temperans & ma-
 gnanima, sed non satis modesta, & paulo con-
 ferior. Cæterū formæ venustate, & comitate
 cum maiestate coniuncta dici non potest quan-
 tū omnes ætatis suæ feminæ superavertit, quæ

Anno mu-
 di 3936.

Ante Chri-
 nat. 18.

a Mariam-
 me ab Hero-
 de accusata,
 omnium suf-
 fragiis dam-
 nata in car-
 cerem conis-
 citur.

b Mariam-
 me Salome
 instigata ad
 supplicium
 ducitur.

c Alexan-
 dra indeco-
 rē se filia cri-
 minis non
 constans
 vult ostē-
 dere.

An. mundi
3936. Ante
Christ. nat.
28

a Herodas
propter uno
rum noxam
miserè affe-
ctus.

b Pestilen-
tia Hieroso-
lymæ grassa
tur.

c Herodas
grauem mor-
bum contra-
hit.

potissima causa fuit quo minus iucundè cum Rege vitam degeret. Obsequiis enim ob amorè ab eo culta, & nihil molestum expectans, licentiosius æquo se gerebat. molestè etià ferebat suo rum casus, idque apud ipsum quoq. *ferebatur.* Tandem effecit, ut exosa esset Regis & matri & sorori, atq. etiam illi ipsi, à quo solo nihil timebat. Ea petrempta impetratus etiam flagrate co- piam ante miserè affectus, sicut diximus, ne- que enim vulgari coniugum more amabat, sed cum pene ad insaniam vsq. indulgeret huic cupidini, ne licentioribus quidem vxoris motibus effici potuit, ne in dies magis ac magis eam dil- geret. Tum verò maxime sibi vilis est iusto Deo necasse Mariammen. sæpè inuocabat eius nomen, sæpè etiam indecore lamentabatur. ex- cogitabat autem oblectamenta quæcunque po- terat, apparandis conuiujs ac comotationibus nihil tamen proficiebat : quare & regni curam reliquit. ad: 6 iue dolori succubuit, ut sæpè mi- nistros iuberet vocare Mariammen, quasi illa adhuc viveret. Sic affecto superuenit pestilen- tia, quæ & plebis & purpuratorum maiorem partem abtulit, omnibus itato Deo hanc immisissam interpretantibus propter iniustum Reginz supplicium. ita aucta Regis ægritudi- ne postremo in solitudines se abdidit præter- tu venationis, vbi afflictaus se intra paucos dies grauem morbum contraxit. Is erat inflamma- tio & dolor cervicis, mente etiam mota non- nihil nec remedia quicquam proderant, sed cum exacerbare potius malum viderentur res, minimum à desperatione abfuit. itaque medi- ci partim propter morbi contumaciam, partim quia in tanta difficultate non erat libera dixtæ electio. permittēbant ei quicquid appetēret, in incertum euentum salutem fortunæ committē- tes. Quo

ms. Quo sic apud Samariam, nunc Sebastiam, decumbente, Alexandra^a habitans tū Hierosolymis re cognita conata est vrbis asces in suam potestatem redigere, alteri ā templo contiguam, alteram in ipsa vrbe sitam. nam qui has obtinent, totam gentem habent obnoxiam: quia nec sine his sacrificia quotidiana possunt peragi, neque Iudaei sine sacrificiis degere, quibus vita citius contemnatur quam religio. praefectos igitur tenet, ut sibi & genitis ex Herode ac filia pueris eas traderent, ne forte illo defuncto occuparentur ab aliis. quod si contingat eum sanitatem recipere, interim ā nemine tutius eas servari quā ā domesticis. Hae sollicitatio non est aqvis auribus accepta, sed cū essent alioquin etiam fidi, tum eo magis manebant in officio, quod & Alexandram oderant, nec fas putabant desperare de salute principis, amici enim erant veteres, vnus etiam nepos Regis, Achias nomine. quare^b continuo per nuncios de^b Herodia Alexandra significauerunt, ille^c sine mora eam consiliarij iussit interfici: superatōque tandem morbo affectus & corporis viribus & animi sic effectatus institutus est, ut quavis ex causa ad laeuendum esset propter nuncios penissimus, quam obrem ne ab intimis quidem significaret, amicis sanguinarias manus abstinuit, Costobaro videlicet, Lyfimacho, Antipatro cognomine interfecta. Gadiā, & Dositheo, occasione arrepta huiusmodi. Erat^d Costobarus vnus inter palmates Idumorum, penes cuius maiores olim erat sacerdotium Coze numinis, quod tum religiose ab Ironionum ea gente colebatur, priusquā sub Hyrcani principis Iudaicos ritus acciperet. hunc Herodes rē dederat, quamprimum regnum adeptus est, Idumae ac Idumae Graec praeposuit, data in matrimonium Salome principatum sua sorore, cuius maritum Iosephum ipse interfecerat, ut iam dictum est. ea felicitate praeter

Anno mundi
3936. Ante
Christum
nat. 28.

Alexandra
Herode ab-
sente, vrbis
arces in suā
potestatem
redigere co-
natur.

Herodia

consiliarij

Alexandra

institutus est

per nuncios

significat.

Alexandra

interfecta.

Costoba-

di.

Idumorum

in ma-

dotium

Coze

numinis

ab Ironionum

ea gente

colebatur

priusquā

sub Hyrcani

principis

Iudaicos

An munda
3916. Ante
Christ. natū
28.

spem oblata inflatus ille paulatim ad tantam insolentiam progressus est, ut Regis imperata detrectaret, indignum ratus Idumæos seruire hominibus quorum sacra & religionem acceperant: misitque legationem ad Cleopatram docens Idumæam semper maioribus eius Regina paruisse, proinde nunc quoque impetrandam esse regionem ab Antonio. Se enim paratum illi potius obsequi. Hæc autem moliebatur, non quod Cleopatram mallet habere dominam, sed ut accis Herodis opibus, eo facilius ipse Idumæorū dominationem inuaderet, nam spem ei faciebat tam generis claritas, quàm pecuniarum copias, quibus parandis ille nunquam non intentus, ne è turpibus quidem lucris abstinebat, nimirum nihil mediocri volutus in animo. Sed Cleopatra frustra tentato precibus Antonio, nihil impetrare potuit: & Herodes re cognita interfecturus erat hominem, nisi intercessissent pro eo tam mater quàm soror: ita tamen eum donauit illarum precibus, ut nunquam post hac illi fideret. Orto deinde inter coniuges dissidio, Salome libellum repudij marito mittit, præter legitimum morè patriæ. Lex enim nostra solis matris hoc ius permittit, mulieribus autem ne dimissis quidem fas est nubere, nisi prioris viri permisso. Verùm illa magis ex propria licentia quàm communi iure fecit diuortium, & ad fratrem se conferens, ait ^b se prætulisse fratrem, nam benevolentiam coniugali fœderi, conspirasse enim eū ad res nouas moliedas cū Lyfimacho, Antipatro, & Dositheo: suisque rebus fidem assestus apud Herodem accusati.

^b *Cleopatra, Lyfimachus, Antipater & Dositheus apud Herodem accusati.*

erat autē hoc vetū, & tum præter omnem opinionem, à Rege auditum vehementer eius animum perculit. Quod enim ad Babz liberos attinet, decreuerat eos ali-

aliquando tollere, aduersatos semper suis conati-
 bus, sed procedente tempore per obliuionem
 hoc omiserat. causa verò odiorum hæc fuit. Re-
 gnate Antigono dum Herodes obsideret Hie-
 rosolyma, in tantis rerum difficultatibus maior
 populi pars fessa propensa erat ad accipiendum
 Herodem intra mœnia, sed^a obfistebant Babz^a *Babalibe-
 ri à Costo-
 bari serua-
 ti.*
 Robarus destinatus ad obseruandos vrbis exi-
 tus, ne quis aduersæ factionis elaberetur, sciens
 magnam esse Babz filiorum apud vulgus auto-
 ritatem, & cogitans illos mutato rerum statu
 magnum momentum afferre posse suis conati-
 bus, subraetos clam in suis agris habuit. Ac tunc
 quidem licet suspectus Herodem periurio fe-
 sellit, negans se quicquam scire quò illi deue-
 nerint. Rege deinde per edicta præmium pro-
 mittente indici, & modis omnibus eos perqui-
 rente, ne tum quidē fateri voluit. Veritus enim
 non impunē sibi hoc fore post primam nega-
 tionem, pergebat eos occultare, iam necessitate
 etiam non modo beneuolentia. Hoc postquam
 sororis indicio Rex comperit, missis b quibusdā
 ad loca latebrarum, & illos interfecit, & quot
 in eodem hærebant crimine: vt nihil iam
 reliquum esset ex Hyrcani cognatione, sed sub
 latīs omnibus, quorum excellebat dignitas, ar-
 bitragi quicquid vellet agere, nemi-
 ne amplius resistente. Quo factum est, vt magis
 ac magis discederet à patriis ritibus, & peregri-
 nis studiis veterum instituta corrumpere inui-
 labilia: quorum tempore permagna facta est
 bonorum morum in deterius inclinatio, labate
 disciplina, qua antehac populus solebat conti-
 neri in officio. Ac d^o primum athletica certamina
 instituta.

*Ann. mundi
 3936. Ant
 Christi nat.
 18.*

*b Baba libe-
 ri aliisque
 accusati ab
 Herode in-
 terfelli.
 b Herodes
 plurima
 peregrina
 instituta in-
 trodudit.
 b Medio &
 Ruffinus
 Cap. 10.
 d Theatrum
 & Athleti-
 ca certami-
 na, aliâque
 ab Herode*

Ann. mundi
3919. *Ante*
Christum
nat. 25.

a Herodes
ex Ispolacu
is non me-
gna gratia
superat.

quinto quoque anne in honorem Cæsaris instituit theatrum Hierosolymis extructo: deinde in campo amphitheatrum, vtrumque sumptuoso opere conspicuum, sed alienum à Iudæis moribus, apud quos nullus est horum usus, nulla spectaculorum ostentatio. Ille tamen celebritatem hanc nobilissimam esse voluit, denunciatam circumvicinis atque etiam lóginquis gentibus: propositisque præmiis magnis vadique athletarum cæterorúmque certatorum concussus factus est, confluxeruntque exercitissimi quique in hoc genere evocabatur enim magni præmiis non hi tantum qui gymniciis cernimibus dant operam, sed musici etiam præfixi, & qui vocantur thymelici: nec non quadrigarii ac trigarii: & qui singulis equis cedentiores cursum peragant: magna contentione Regis, ne quid desideraretur, quod visquam in hoc genere sit spectabile. Theatrum ipsum per circuitum titulis erat ornatum Cæsaris, & trophæis divitiarum ab illo gentium, auro atque argento collucentibus. quoddam vero ad instrumentum & apparatus attinet, non vestes preciosissimæ, non gemmæ raritate insignes decerant in his spectaculis: conquistis etiam feris plurimis, leonibus cæterisque vel robore spectandis, vel aliquo naturæ miraculo. hæc modò inter se, modò cum damatis hominibus committebantur: per peregrinis quidem spectatoribus plurimè admirationis simul atque delectationis affectibus indigenis vero prorsus ad dissolutionem patriæ disciplinæ tendere videbantur. nihil enim magis impium existimabant, quàm ex spectandis hominibus cum bestiis comparatis volaptem in crudelem captivæ homines: absurdum atque imagines in peregrinis artibus mutare instituta domestica dei putare. Sed b nihil tam molestum fuit quam ut per

b Tropæa ar-
ma cetera
imagines in
dei putant.

que cum putarent armis contextas imagines, quarum usus interdictus est nostris legibus, indignissimè eas ferebant. à quibus cum eos sic abhorrere Herodes, animaduerneret, per vim nihil agere voluit, sed blandis alloquiis conabatur hanc superstitionem eximere. nihil tamen mouebantur, sed credentes eum gratiter peccare vno ore exclamant: etiam si reliqua omnia ferre oporteat, non laturos se intra urbem hominum imagines: sic tropæa vocabant: hoc enim nefas esse. Herodes verò videns eos turbatos, & sine satisfactione non facile cessuros, accitis ad se præcipuis, ex illo numero, & in theatrum adductis, rogabat eos, ostensis tropæis, quidnam hoc esse putarent. cumque reclamassent, hominum esse imagines, iubet detrahi ornatum appositivum, & ostendit nudos stipites. quo facto in risum vertit indignatio concepta ex suspitione imaginum. atque ita sedato multitudinis tumultu, plerique iam mutati æquo animo ferebant omnia. quidam tamen ne sic quidem destiterunt externos mores abominati, veriti ne ex hac mutatione sequeretur magnum aliquod reipub. incommodum: putaveruntque sui officij labanti disciplinæ publicæ vel capitis. periculo succurrere, nec pati Herodem quicquam contra receptos mores inducere, & pro Rege hostem agere. ex^a his decem cines coniurauerunt contempto a Decū viri periculo, fideisque vestibus texerunt: & in his contra Herodum con-
diat non tam paratus ad agendum aliquid, iurant.
quàm ad patiendum si quid assertoribus patrij moris accideret, cuius exemplo non mediocriter confirmati sunt ceteri. Hi communicatis consiliis in theatrum vadunt, sperantes nec ipsum Regem improvifum impetum suum eua-

Anno roma-
di 3939.
Ante Chri-
stum nat.
25.

An. mundi
3739. Ante
Christum
nat. 25.

a Herodes
coniurationi
expiscatur.

b Decem
conjurati ne-
cari, delator
eorum inter-
fectus frustra
tim concisus
est.

c Herodes iussit
Hierosoly-
mitas duas ar-
ces muniri.

furum, aut certe multos ex aulicis eius stipato-
ribus opprimendos: & vel hoc sibi fore mor-
tis solatium, si illum violatæ religionis ergo in
populi invidiam adducerent. Et illi quidem
quasi duces se cæteris præbentes hæc facere sta-
tuerant. quidam verò ex his quos Herodes ad
periscrutanda & indicanda talia disposuerat,
a Herodes rem totam^a expiscatus, Regi theatrum ingres-
suro aperit. is non ignavus quantum odiorum
sibi quotidie concitaret, recipit se in Regiam,
& nominatim coniuratos accersit: qui compre-
hensi in ipso facinore, & scientes nullum esse
effugium, decreverunt præsentem necessita-
tem ferre forti animo. nihil enim inficiati in-
territo vultu fidas protulerunt, prostiteres se
rectè ac piè coniurasse, non propter priuatos
affectus, aut sui commodi gratia, sed pro disci-
plina publica, quam nemo bonus violare ne
b Decem morte quidem sibi intentata sustineat. hæc b il-
li cum magna confidentia pro se attulissent, à
conjurati ne- Regis abducti per omnes cruciatus necati sunt.
cari, delator nec multo post delator eorum inuisus omni-
eorum inter- bus à quibusdam interfectus frustratim conscit-
fectus frustra sus est, & obiectus canibus, idque multis insep-
tim concisus tantibus: nemo tamen hoc factum prodidit,
est. donec post longas ac molestas Herodis inquisi-
tiones à conscis quibusdam mulierculis per
tormenta expressa est confessio. tam verò auro-
res eius facinoris cum totis familiis plethabari-
tur, plebe nihilominus interrita, & parata lege
quod anhmaduertens Rex omni ope obulam
c Herodes iussit eorum conatibus, ne fortè hæc rerum no-
Hierosoly- uitate ad apertam defectionem adducerentur.
mitas duas ar- cum c igitur duas arces munitas in vrbe habere-
ces muniri. ret, vnam in qua ipse erat Regia, alteram verò
d Antonia, iuxta templum d Antoniam à se communitam,
visum

visum est tertiam quoque munire ^a Samariam, mutato nomine Sebasten, quæ foris totam gentem contineret in officio. abest à Hierosolymis itinere vnus diei, ad vrbanos etiam tumultus compescendos opportuna. Aliam etiam toti genti ceu arcem imposuit, olim ^b Stratonis turrim dictam: ipse Casaream appellari maluit. In magno etiam quem vocant campo sorte lectis equitibus castellum condidit, & in Galilæa Gabalam, ^d Esthmonitum in Peræa. His arcibus ad tutelam regni per totam regionem opportunè dispositis, adempta est vulgo leuissimis quibusque causis mobili tumultuandi materia, patato ad quoscumque clancularios conatus remedio, dum in propinquo semper sunt qui vel præcaueant, vel recens ortos compescant. In ^c ^e Herodes primis autè Samariam cincturus mœnibus de-
dit operam, vt tam è milite auxiliari, quam è fi-
nitimis gentibus plurimos in eius ciuitatis cor-
pos cõgregaret, partem propter templum quod
ibi dedicare statuerat, partim quo illustriorè eâ
faceret, sed maxime quia prætextu magnificen-
tiæ securitatè rebus suis hoc pacto procurabat.
Vrbi, abrogato vetere, nouum nomen Sebastes
imposuit, agrisque eius natura feraces habita-
toribus diuinit, vt mox ab initiis essent locuple-
tes: firmissimum deinde murum circumdedit,
natura etiam accliuioris adiutus, & præter vete-
rem ambitum tantum spacij complexus, vt nul-
li celebrium vrbiu m cederet. erat enim viginti
stadiorum circuitus. in eius mediotullio sanum
seqluistadij amplitudine esse voluit, modis om-
nibus ornatissimum, in quo templum exstruxit
cum quouis alio pulchritudine & magnitudine
conferendum, reliquas etiam vrbis partes pro-
cedente tempore magis ac magis excolere stu-
duit, securitatè captans ex firmitate loci quo pro

An. mundi
3942.
Ante Chri.
nat. 22.

^a Samaria
vel Sebaste.
^b Stratonis
turris huc
Casarea.
^c Gabala.
^d Esthmoni-
th.

^e Herodes
ad sedisio-
compescendo
in arces pro
fidia collo-
cas.

Anno mæ-
di 3942.
Ante Chri-
stum natum
22.

arce uti voluit, pulchritudine verò loci suæ li-
beralitatis ac magnificentię monumentum re-
licturus ad posteros.

De fame quæ in Iudæam terram incubuit.

CAP. XII.

Hedio &
Ruffinus
Cap. II.
al. 10.
a Siccitas
diuturna &
Sterilitas in
Iudæa.
b Ammonæ ca-
vitas morbus
quoque in-
ducit.

Eodem anno qui fuit regni Herodis deci-
mus tertius, maximæ calamitates in eam re-
gionem ingruerunt, siue ea fuit vindicta irad-
numinis, siue ita ferebant strætæ temporum vi-
cissitudines. Primum a siccitas diuturna obi-
nit, inde infecuta est sterilitas, ne illis quidem
fructibus prouenientibus quos spontè sua ter-
ra solet edere. Postea b per inopiam mutata vi-
ctus ratione, morbi iam inualuerunt & pesti-
lentiæ, succedentibus aliis post alias calamitati-
bus. Nam hoc ipsum pestem exacerbabat, quod
ægroti in tanta penuria nec curam sibi conue-
nientem nec alimentum congruum habere po-
terant: & quotidie multis morientibus, etiam
superstites per desperationem curam suorum
relinquebant, non profuturam in tantis rerum
difficultatibus. itaque absumptis veteribus, &
nullis in earum vicem subnascētibz, nihil spei
reliquum erat, malo præter opinionem indies
crescente, dum non vno anno etiam semina
ipsa pereunt, terra non reddente debitum. qua-
propter necessitas multa ad præsentem usum
excogitare cogebat: ac ne Herodi quidem am-
plæ facultates suppetebant, dum fraudatur a-
grorum redditibus, absumpta in ædificationem
vrbium vetere pecunia: adeoque omnia variis
malis vastabantur, ut vix esset cui succurri pos-
set. ad hæc accedebat populare in Regem o-
dium, quod ferè solet calamitatum culpa in
eos delicti, penes quos est Regimen Reipub. Co-
gitabat.

gibat. tamen aliquam medelam afferre tam difficili tempore, sed modum vix expediebat, quod nec finitimi res ad victu necessarias venderent, eadem pressa inopia, nec pecuniarum tantum superesset, quantum posset omnibus sufficere, at tamen videns opus esse ut omnes ad ferendam opem consilia conferrent, quicquid erat in regia suppellectilis tam aureæ quam argenteæ, id totum concidit, nec laudatorum artificum parcens operibus, nec valis ad usum necessariis. Inde confectam pecuniam mittebat in Ægyptum, quam tum Petronius obtinebat pro Cæsare. Is licet obrutus multitudine ob talem necessitatem ad se confugientium, tamē quia priuatum amicus erat Herodi, & seruatos cupiebat eius subditos, præ aliis eis concessit frumenti exportationem, tam ipse emendo quàm in eueniendo adiuuans, ita ut maximum momentum ad gentis salutem in eo fuerit. Porro b Herodes aduecto frumento, & approbata populo sua diligentia, non solum mutauit auctorum à se animos, verum etiam eximiam laudem beneficentiae & providentiae retulit. Nam primum his qui sibi ipsi frumentum quaerere non poterant, diuisit omnibus accuratissime dispensans. Deinde quia multi erant qui propter sentum vel aliam debilitatem cibos parare non valebant, his quoque prouidit adhibitis pistoribus, ut in promptu alimenta haberent. Quin & aduersus hyemis asperitatem prouidit, ne qui periclitarentur inopia vestium absumptis pecoribus. & lanis aliisque tegmentis deficientibus. Vbi verò etiam huic necessitati prospectum est, propinquis quoque Syrorum urbibus sollicitudinem impendit, distributis ad seminem faciendam frugibus, quod sane & ipsi fuit commodum, terra mox vberem referente gratiam, ut omnibus alimenta

An. mundi

3942.

Ante Christum nat.

22.

a Herodes

ex aurea &

argentea sup

pell. & le pe

cuniam con

ficiens, fru

mentum pro

ea copulat.

b Herodes

aduecto fru

mentum po

pulo distri

buit.

Ann. mudi
3942. *Ante*
Christ. nat.
22.

suppeterent. & quam primum segetes messim^a
turae factae sunt ad L.M. hominum quos ipse a-
luerat dimisit per agros: atque ita res penè per-
ditas restituit sua diligentia non mediocriter
subleuatis etià sintimis qui eisdè laborabant dif-
ficultatibus, oemo enim eius opem implorauit,
quem non pro ipsius dignitate aduenerit: sed &
castella & vrbes, & ex plebe qui grauebantur nu-
merosiore familia, ad illum confugientes neces-
sitati inueniebant remedium: ita vt reuocatis ad
rationem què in exteris tantum insumperat, re-
perta sint frumenti cororum decem millia. co-
rus autem capit decem medimnos Atticos. intra
regni verò sui pomœria LXXX. millia cororum
expensa sunt, quæ quidem eius cura & tam op-
portunè collata gratia tantum apud ludæos va-
luit omnium sermone celebrata, vt positis odiis
quicquid hæcenus vel administrando regno,
vel transgrediendis patriis ritibus peccauerat li-
benter obliuiscerentur, benè compensatum pu-
tantes eius liberalitate, qua vsi sunt hoc difficilli-
mo tempore. nec minor vel gratia vel gloria
parua est apud exteros, vt per hæc mala non me-
diocriter nomen Regis illustratum sit, & quantū
damni domi acceptum est, tantum foris ad ce-
lebritatem nominis accreuerit. Cum^a enim in
alienis necessitatibus tantam ostēdisset magna-
nimitatem, omnes non qualis antè fuisset repu-
tabant, sed qualem tum recens experti fuerint.
Eodem^b tempore & auxilia misit Cæsari, quin-
gentos selectos è suo satellitio, quos A'lius Gal-
lus duxit in expeditionem Arabicam, eorumq;
sæpè fortis opera vsus est. Rebus igitur in pristi-
nam felicitatem restitutis, regiam^c in superiori
vrbis parte ædificauit, exstructis ædibus amplis-
simis, exornatisque auro & marmoribus & sub-
sellis, vt magnum virorum numerum possent
capere:

*a Iudæi He-
redi propter
beneficia fa-
uerent.
b Cæsari He-
redes quin-
gentos ex
suo satellitio
misit.
c Regia His-
rosolymis æ-
dificata.
Hedio &
Rustinus
cap. 12.*

capere : domibus etiam pro cuiusque dignitate
 appellatione indita, ut vna diceretur Cæsaris, A-
 grippæ altera. Coniugē deinde duxit amore cor-
 reptus, ne distraheretur vagis voluptatibus. oc-
 casio autem nouarum nuptiarum fuit hæc. Erat
 inter Hierosolymitanos ciues Simon Boethi A-
 lexandrini filius, sacerdos cum primis nobilis,
 habebatque filiam omnium ætatis pulcher-
 rimum: cuius forma cum vulgi sermonibus cele-
 braretur, primum summa illius Herodes permo-
 tus est. deinde conspectu amore captus, noluit
 vi sua potentia, ne tyrannicè videretur agere,
 maluitque in legitimum thorum puellam intro-
 ducere. Cumque Simon nec affinitate tali, nec
 tamen contemptu dignus videretur, quod cupi-
 ditati suæ satisfaceret, id quod æquius visum est
 elegit, ut videlicet honoris accessione cum orna-
 ret, mox^a igitur Iesu Phabetis filio Pontificatū
 abrogat, & successorem ei dat Simonem, atque
 ita affinitatem cum illo contrahit. Peractis dein-
 de nuptiis nouum castellum condit, quo loco lu-
 dzos olim profligauit, dum pelleretur armis An-
 tigonis. distat autem à Hierosolymis circiter 17.
 stadiis, natura firmum, & ad excolendum ido-
 neum. collis enim est leniter accliuus, attollens
 se in manufactam altitudinem, habens mamme
 specie circumferentiam: estque distinctus tere-
 tibus turribus, a sensu arduo, qui per cæ. gradus
 lapideos scanditur. intus autem diuersoria sunt
 regia, magnis impensis structa, tam ad firmitatē,
 quam ad pulchritudinem: & in pede collis ha-
 bitationes spectatu dignissimæ, tum propter
 alia, tum propter aquæ ductus egregios, magno
 sumptu è longinquo perductos. circumiacens
 planities ædificiis referta est ad instar urbis ma-
 gnitudinem, cui collis ille vice arcis imminet.
 ita omnibus ordinatis ex sententia, nullos

An. mundi
 3942.
 Ante Chri.
 nat. 12.

^a Herode s.
 Iesu à Ponti-
 ficatu remo-
 to, Simonem
 cuius etiam
 filiū duxit,
 subrogat.

An. mundi
3941.
Ante Chr.
nat. 22.

amplius in regno suo motus timuit, duobus potissimum modis subditos in officio continens, si more suppliciorum quæ æmini remittebat, & liberalitate qua providebat publicis necessitatibus: communiebatur. se accuratissimè, quasi incolumitas sua pertinaciter etiā ad Rempubicam. Civitatibus se comem & humanum præbebat, dyastas per occasionē colebat, ad conciliandam sibi eorum gratiam munificētissimus, quod innatam haberet magnanimitatē regiam. Ita factū est, ut cum apud omnes esset graciosus, magnis rerū suarum incrementis augetetur. Hęc ^a tamen ambitio itadūque demerendi Cæsarem cum Romanis potentioribus causa fuit ut multū à patris institutis decederet, & leges diuinas violaret, dum in honorē eorum vrbes condit & templā exstruit, licet non in solo Iudaico hoc enim illi nequaquam laturo erant, quod nefas sit nostris statuas ac effigies more Græcorum colere, quapropter extra eorum regionem tales vrbes collocabat, excusans se Iudeis, quod non spontē, sed potentiorū iussu hæc faceret: & interim Cæsarem Romanosque tanto magis sibi devinciens, quod in eorū honorem à patris consuetudinibus sustineret discedere. Sed præcipuus scopus erat utilitas propria, & studium memorie propagandæ ad posterorū, ita ut in condendis & exornandis urbibus nullis sumptibus parceret.

Cæsarea conditur.

CAP. XIII.

*b Stratonis
turris aliā
Cæsarea di-
cta, ab Hero-
de edificata.*

Ergo cum animadvertisset in matitimis locum condendæ urbi opportunitissimum, cui pridem Stratonis turris nomen fuerat, & formam eius magnificè descripsit: & ædificiis maritimois totam exornauit accuratissimè, tam regis palatii quàm priuatorum ciuium adibus & quod

quod fuit omnium operofiffimum, portum à tempeftatibus tutum addidit, magnitudine Pizzo parem, ftationibus inftitutum & diuerforiis, admirandum ftuctura, eò quòd propter loci naturam omnis materia tantę fabricę aliunde magno fumptu conuehenda fuerit. Sita eft hęc vrbs in Phœnice, qua in Ægyptum præternavigatur, Dora b iuer & Ioppen, littorales vrbeculas, non fatis portuofas quòd Africo fint opofitz. hic enim procellofis flatibus arenas inftitus prouoluens, nullam ftationem quietam effe patitur, ita vt plerunque naues mercibus onuftę in falo ancoras iacere necelfe habeant. Hęc locorũ incommoditatẽ correcturus circulum c portus circumduxit, quantum putaret magnę claffi recipiendę fufficere, & in viginti vinarum profundum prægrandis faxa demifit, quorũ pleaque pedum quinquaginta longitudinis, latitudinis verò octodecim, altitudine nouempedalis fuerunt, quędam etiam maiora, minora alia. Hęc moles in mare iacta brachium ducentos pedes longum efficit, cuius fpatij dimidium oppofitum eft frangendis fluctibus, inde præcymation Græcè dictum: reliquum fuflinebat murũ lapideum diftinctum turribus, quarum maximę & pulcherrimę nomen Drufus à Drufo Cęfariis priuigno immaturo fato defuncto. Inerant & crebri fornices nautarum diuerforia. Exfcenfus deinde lato ambitu totum portum cingebat, locus ad inambulandum animi caufa iucundiffimus. Os autem portus patet verfus feptentrionem ventorum ferendiffimum, crepido verò totius ambicus, à finiftra quidem portum intrantibus turris eft lato margini infiftens ad firmius refiftendum fluctibus à dextera autem duz columnę lapideę coniunctę turri ex aduerfo fite pares cellufudine. Circum portũ ædes cõtinuata

An. mundi
3942.

Ante Chri.
ftum natum
22.

a Pyram
Athenienfis
portus.

b Dora &
Ioppe nō por
tuofa.

c Cæfarea
portus.

An. mundi
3942.

Anie Christi
sum natum

22.

a Theatrum
& amphitheatrum.

b Herodes
Alexandri
& Aristobulum
Regem ad Ca
sarem mis
sit.

c Caesar Tra
chonicidis,
Batanae &
Auraniticidis
ditioni He
rodi donas.
d Zenodorus
ex captu vi
uit.

serie marmore politissimo exstructæ sunt, ex
stante in medio tumulo, in quo templum Cæsa
ris à longè conspicuum adnauigantibus, & in eo
statuæ Romæ altera, altera Cæsaris, vnde nomē
Cæsareæ, vbi tam materia quàm artificio stru
cturæ conspicuæ, cloacis etiam subterraneis non
minus mitandæ: quæ paribus distantes intersti
tiis in mare exeunt, vna transuersa dirimente,
vt imbrium & purgamentorum proluuiis faci
lius in mare deferantur, & marini ætus, quo
ties accedunt subintrare possint, & totam urbē
a Theatrum Exstruxit ^a etiam theatrum è saxo, &
à meridionali portus latere amphitheatrum ca
pacissimum. vnde laudè prospectus patet in ma
ria. Atque hæc omnia duodecim annorum spa
cio sunt absoluta, Regem nec labori parcente nec
sumptibus. Hæc iam altera urbe post Sebasten
condita, decreuit b Romam mittere filios Alexā
dri & Aristobulum, vt salutarē Cæsarem, e
rātque eis paratū hospitium apud Pollionem
Herodis studiosissimum, licebat tamen etiam
Cæsaris vti hospitio. Excepit enim adulescentes
summa humanitate, fecitque Herodi potestatem,
vt arbitratu suo è filiis quemcunque vellet hære
dem regni designaret, aucta c prius noua acce
ssione Trachonicidis, Batanae & Auraniticidis, ta
li de causa. Zenodorus d quidam conduxerat di
tionem Lysaniæ, nec contentus his prouentibus
in Trachone fovebat latrocinia, inde quoque
captans compendium. incolæ enim locorum eo
rum libèter rapto viuunt, assueti prædas ex Da
mascenis agere. eos Zenodorus aded non veta
bat, vt lucrorum etiā esset particeps ab his malè
vexati propinquorū agtorum coloni, Variū pro
uincię præsidem querelis obtundebant, postulā
tes vt Zenodori iniurias per literas significaret
Cæsari. Ille rescriptis expuganda esse latronum
receptacula

receptacula, & regionem eam diuioni Herodis contribuendam: sic enim fore ut eius prouidentia caueretur in posterum, ne Trachonitæ vicinis villas exhiberent molestias, alioquin difficile erat eos compescere iam assuetos his artibus. Quam quærere: ut qui nec oppida haberent nec agros, sed in speluncas ac cuniculos more ferarum refugia habebant autem paratâ aquâ & cibariorum copiam, ut externa vi petiti possent satis diu bellum in satebris trahere. Specus enim illi aditus habent angustos, nec nisi vnum post alium hominē admittentes, sed intus sunt amplissimi & supra quam credas capaces, plano solo desuper tecti. nā totus is locus consistit petra

Ann. mundi
3942.
Ante Chri.
nat. 22.

aspera & non facili meabilissimi aliquo ducen. te per semitas: quæ non per directum feruntur, sed multis mæandris flexuosæ sunt. incolæ quod Medio & Rusti. c. 13. tates propinquos populari non datur, ipsi inter se exercere latrocinia, nihil sibi non permittentes. b Agrippa Eam regionē postquam Herodes accepit a Cæ. in Asiam sate, adhibitis a ducibus ad eos penetrans male missus. c Gadaren- sibus Herodē accusaturus, Herodi postea possessionis permotus, Romam ad accusandum Herodem profectus est: nihil tam efficere potuit.

Interea b in Asiam Agrippa mittitur, administratorum transmarinas provincias pro Cæsare. cum, quoddam esset amicissimus, Herodes apud My d Aurantibus ditio a tilenem cum salutasset, in Iudæam reuersus est. Ceterum c Gadarenses quidam Agrippam ad eum, Herodem accusaturi, quos ille ne auditos Arabibus elocata & iam dudum in insen Herodi, tum aperte ceperunt inimicitias, idque de causa, ut tum videbatur satis probabili, Zenodorus d enim desperata est causa bellis.

An. mundi

3943.

Anno Christi

22.

*a Caesar in
Syriam ve-
nit, apud eū
Gadarenfes
Herodem ac-
cusant, qui
seipfos inglu-
bavit.*

illis elocauerat L. talentis annuis: quam quia
donatio Caesaris complectebatur, non patie-
bantur auferri, modò excursionibus ac vi
eam sibi vindicantes, modò contententes
de iure possessionis apud iudices, pelliciebant
etiam ad se egenos milites, qui miserorum mo-
re meliora sperant ex rerum nouitatibus. Hæc
cū mature Herodes cognouisset, maluit tamē
bonis rationibus occurrere quā hostiliter, ne
daret occasionem nouis moribus. Decimo septi-
mo demum eius regni anno^a Cæsar uenit in
Syriam: mōxque Gadarensum plurimi ce-
perant clamare in Herodem, grauium cum
stantes ac tyrannorum, instigati huc postu-
mum Xenodori criminationibus: qui interpo-
sito luteiurando pollicitus erat, non prius se de-
stiturum quā quouis modo efficeret, uilli à
dominatione regia liberati attribuerentur ad
prouinciam Cæsaris. ab hoc persuasi clamitabāt,
idque aliquanto audacius, quia ne illos quidem
pœnas dedisse uidebant, quos Rex deditos ab
Agrippa acceperat, erat enim si quis alius, ergo
suos inexorabilis, ab alienis uerò acceptas iniu-
rias libenter contemnebat ac remittebat. Cū
igitur de vi & rapinis eius, uolatisque ac dirutis
templis quererentur, Herodes quidem nihil ter-
ritus paratus erat causam suam dicere: Cæsar ue-
rò comiter illū tractabat, nihilo alienatior pro-
pter tumultuantem multitudinem, & prius qui-
dem diu qua congressi sunt, facta est horum ad-
tio, deinde uerò interruptum est hoc negotiū.
Gadarenfes enim uidentes quorsum Cæsar &
amici eius tenderent, & certis coniecturis timē-
tes ne dederentur Herodi, sequenti nocte alij
se iugularunt, alij præcipitauerunt tormento-
rum metu: quidam etiam in flumen se iacien-
tes necauerunt: atque ita cū se ipsi prædam-
nare

nare viderentur, sine mora Cæsar Herodem ab-
soluit. accessit huic & alia non mediocri felici-
tate. Zenodorus enim præcordiis ruptis san-
guine multo per sceffum profluente apud An-
tiochiam Syriæ periit. Cæsar verò & huius por-
tionem sanè non contemnendam, donauit He-
rodi: quæ sita Galilæam inter & Trachonem, cõ-
plectitur b Vlaham, Paneadem, & agros finiti-
mos, adiunxit eum deinde rectoribus Syriæ, mā-
dauitque vt omnia ex eius sententia fierent.
Denique eo tum felicitatis profectus est Hero-
des, vt cum in toto, quàm latè patet, Romano im-
perio duo essent omnium potentissimi Cæsar &
Agrippa. Cæsar c post Agrippam nemini maio-
rem quàm illi honorem haberet Agrippa item
post Cæsarem nemini qua mutua beneuolentia
fictus, Pheroræ suo fratri tetrarchiam impetra-
uit, de suo regno decisis decem talentorum re-
ditibus, vt etiam si quid fatale sibi accideret in
tuo essent res illius, neque subijceretur Hero-
dis filiorum imperio. Deducto inde ad mare Cæ-
sare in regnum reuersus, in terra Zenodori el-
gantissimū ei e templum construxit è marmore
candido, prope Panium quod vocant, id spelun-
ca est in monte amœnissima, ei que subiecta in
immensum hians terræ deuexitas, plena aquis
stagnantibus; ei mons valde magnus imminet.
sub spelunca autem scatent fontes Iordanis flu-
minis, hunc locum alioquin etiā celebrè or-
nauit templo exstructo in honorem Cæsaris.
Tunc f etiā tertiam tributorum partem remisit
regni sui subditis, prætextu quidem vt post steri-
litate se reficerent, re autē vera vt placaret eorū
animos, offensos talibus Regis operibus, quæ vi
debantur planè ad religionis & bonorum mo-
rum perniciem tendere, vt omnium iactaba-
tur sermonibus, cui rei & aliud ille remedium

Anno mun-
di 3946.

Ante Chri-
statum 22.

a Zenodorus
miseri pe-
rigit.

a Vlahas,
Panias alia
que regiones
Herodi do-
nata.

c Herodes à
Cæsare ex-
Agrippa, im-
magnò bono-
re habitus.

d Pheroræ
Herodis fra-
tri Cæsare
tetrarchiā cõ-
cedit.

e Herodes
propi Panium
templum æ-
dificat.

f Herodes
tertiam tri-
butorum partiē
remittit.

An. mundi
3946.

Anno Chri.
mat. 18.

attulit, occasiones turbelarum auferens, & lo-
bens sua quæque agere negotia, veritatis perver-
bem conuenticulis & frequentioribus consi-
liis, appositisque etiam speculatoribus, & gra-
uissimis poenis qui contra facerent propositis, ut
multi clam & propalam abducebantur in castel-
lum Hyrcaniam, ibique dabant supplicium; &
dispositi erant tam in vrbe quàm per iunera
qui obseruarent conuenientes cuiuscunque rei
gratia. adeo enim hanc curam non neglegebat,
ut sæpe ipse plebeio cultu noctu misceret se vul-
go, & experiretur quid de se sentiret populus; &
quocunque pertinaciter improbarent eius stu-
dia, in omnes inclementer animadvertebatur:
liquam^a verò multitudinem sacramento ob-
stringebat, iusiurandum exigens quod non dis-
cessuri essent à fide & officio. neque ita maior
pars metu cedebat & obsecundabat: qui verò li-
berius stomachabantur, & cogi se indignaban-
tur, eos quocunque pacto poterat tollebat de

b Pharisæi
propter Pol-
lionem & Sa-
meam Hero-
des Sacra-
mentum re-
mittit.

c Essai Py-
thagoreis non
affimiles.

medio. Requisiuit^b etiam iusiurandum à Pol-
lionis Pharisæi Samææque sectatoribus plerisque,
quod cum non impetrasset, non tamen in eos,
ut in ceteros tales scribit, Pollionis reuerentia.
remisit etiam hanc necessitatem his qui Essai^c
apud nos vocantur, genus est hominum Pythago-
reis Græcorum non abfimile de quibus alibi nat-
uræ prætorixius, nunc prætereundum non vide-
tur, nec alienum à proposita historia, cui reli-
giosam de his opinionem Rex habuerit. Erat
quidam Essenus Manahemus nomine, cum al-
lias vitæ honestæ & probatæ hominum testimo-
nio, tum verò diuinitus etiam concessum habes
donum fatidici spiritus, hic conspiciatur Herodé
etiam tunc cum ceteris pueris Iudæ litterariâ fre-
quentantem, Regé Iudæorum salutauit ille pu-
tans se aut idem, aut non satis notum esse ho-
mini,

mini, correxit eius verba, vnum de plebe se pro
ficiens. Tum a Manahemus subridens, & blando
plausu posteriora eius permulcens verius quam
seriens, in dē regnabis, inquit, & feliciter domi-
naberis: sic enim Deus vult: & memor esto Ma-
nahemi verborū, quā te fortunā mutabilis ad-
moneant. Nihil enim te magis cogitare decet,
quā de iustitia & pietatē, & aequitate erga ci-
nes subd tos sed scio te hoc non facturum, futu-
ri prae scius, eris enim tam diuini quā humani
sortis immemor, licet alioqui fortunatissimus, &
sempiterna dignus gloria. Nec tamen Deum la-
etabis, qui te extremo vitæ tempore graui casti-
gatione reprehensurus est. Hæc verba non ma-
gni fecit Herodes qui tum nihil tale sperabat.
prosperis deinde successibus ad regnum & tan-
tam felicitatem elatus, cum maximè vigeret Ma-
nahemum accersitum rogat de diuturnitate im-
perij. Ille nihil certi respondit, sed seicante Re-
ge num decem annos duraturum sit, & viginti
inquit, & triginta: atque ita indeterminatum fa-
talem finē reliquit. Herodesb verò vel hoc cō-
tencus Manahemum data dextera dimisit, & ex
eo semper Essenos in precio habuit. Hæc tamen
si fidem excedere videntur, vñ est tamen le-
giori indicare, quod multi sint in eo genere
quibus ob morum probitatem diuinitus sperire
dignatur sua decreta & consilia.

Herodes nouum templum Hierosolymis aedificat.

C A P. XIII.

Decimo octauo autem regni sui anno Hero-
des post tot præclara facinora, post absolu-
ta tot admiranda opera, eximium b aliud con-
cepit animo, Dei templū denuò construere, am-
pliore ambitu & huic cōueniente celsitudine, ra-
tus, id quod res erat, id fore omnium celeberrimo concipit.

An. mundi
3946.

Anto Chri-
stum natum
18.

a Manahem-
us regnū
futurum pra-
dicit.

b Herodes
Manahemū
de imperij
diuturnitate
rogat, & Es-
senos propter
eum in pre-
cio habes.
Hedio &
Ruffinus

*An mundi
3946. Ante
Christum
nat. 18.*

*a Herodes
populo se
templum ex
struendum,
expensis.*

num etiam ad posteritatis sempiternā memo-
riam. Ceterū veritus ne populum difficultatē
delectitū minus ad hoc obsequentem haberet
aduocata cōcione, sic cum allocutus est: Non
ē habeo necesse, viri tribules, vt vel gesta opera
mea cōmemorē, quæ ex quo regnare cōpi, plus
vobis vtilitatis & securitatis, quā mibi orna-
mēti & laudis attulerunt. scitis enim ipsi quodd
in maximis vestris difficultatibus nulla privati
commodi ratione vobis præsperit: & quæ opera
hactenus Deo iuuante absolui, vobis potissimū
feruiunt, per quæ factum est, vt res Iudæicæ nūc
magis quā antea floreat, quare, vt dicere cō-
pi, non opus est singulatim percerensere, vel vr-
bes vel alia ædificia quibus tum Iudæam ip-
sam, tam alias huic contributas regiones
excolimus: sed illud potius vobis nunc pro-
ponam, quod maximē vel ad regionis cultum
vel ad regionis ornatum attinet. Templo huic,
quod postliminio reuersi à captiuitate Babylo-
nica patres nostri instaurauerunt, desunt ad
priscam altitudinem 60. cubita, tanto enim cel-
sius erat vetus illud Solomonis ædificium. nec
hoc culpa maiorum nostrorum accidit, per
quos non stetit quin par illi pristinæ structura
surgeret: sed hanc mensuram præscripserunt Cy-
rus & Darius Hystaspis filius, sub quorum im-
perio quia illi tum vixerunt, sicut postea Mace-
donum, non potuerunt assequi primum illud
pietatis archetypum. Nunc quoniam Deo volen-
te ego rerum potior, cui otium, pecunia prom-
pta, magni reditus suppetunt, & quod maximū
est, Romanorum orbis dominorum amicitia,
dabo operam vt quod maiores sub alieno nutu
vientes non satis accurauerunt suppleam, &
quicquid deest ad honorem Dei, memor acce-
ptorum beneficiorum, gratē ac piē persoluam.

Hac

Hac tam inopinata oratione omnium animi sunt attoniti, quod supra spem polliceri videretur, & angebantur^a magna sollicitudine, ne forte demolitus vetus ædificium, nouum non posset absolueri, quare periculosum videbatur consilium, & conatus perdifficilis. Quod ubi animaduertit Rex, iussit eos bono animo esse. mansurum enim vetus templum integrum, nec demoliendum tantisper dum omnis materia compareretur, quæ sit ad futuram fabricam necessaria, neque eos fefellit. Mille^b enim plaustra parauit quæ lapides conueherent: & ex omni artificio copia peritissimos selegit ad decem millia, & insuper mille sacerdotes stolæ sacerdotilibus suo sumptu vestitos, partim cæmentariz, partim lignariz fabricæ non imperitos: hosq. omnes adhibuit operi, materiâ iam ante conuecta. Sublatis deinde veteribus fundamentis, & nouis repositis, desuper^c templum exstruebat, longitudine centum cubitorum, altitudine totidem & viginti amplius, qui viginti cubiti aliquanto post fideiæbus fundamentis decesserunt, eoque denuò addere decreuerunt nostri Neronis temporibus. Constabat autem structura è lapidibus candidis firmissimis, magnitudine viginti quinque cubitorum in longum octo in altum, latitudine verò cubitorum duodecim, habebatq. Basilicæ similitudinē, hinc & inde humillius, media sui parte excelsum, à multis stadiis conspicuum, maximè ex aduersa habitantibus aut aduentantibus. Ianua verò penè ipsi templo par, & superliminare aulæ variegatis ornabatur, floribus purpureis distinctis, & habentibus columnas intextas, sub quarum capitibus vitis expandebatur aurea dependentibus botryonibus, mirandum sanè opus tam manus quàm materiæ precio. Cir-

An. mun-
di 3947.
Anno Christi.
Ædificium na-
tum 17.

a Iudæi ve-
ris in He-
rodes de-
molitus ve-
tus adificiū
nouum ab-
soluere non
posset Hero-
des vetus il-
lud man-
surum, do-
nec ad nouū
materia cō-
pareretur, pro-
mittis.

b Materia
ad fabricā
templi neces-
saria.

c Templum
ab Herode
quomodo ex-
structum.

An. mundi
3947.

Ante Chri.
mas. 17.

xit etiam totum templum amplissimis porticibus, quæ responderent reliquæ magnificentiæ, & priores illas pulchritudine vincerent. harum duæ validis moris fulciebantur, opere vel in primis memorabili. Tumulus erat petriolosus, arduus à vertice sensim versus orientale vrbis latus resupinus, huius verticem primus Solomon Rex noster instinctu Dei muro circumdedit. Radices quoque eius alio muro cinxit, cui versus austrum subiecta est vallis profunda. Hic murus constat saxis grandibus plumbo inter se vinctis complectens interioris spatium & in profundum descendens, ut miranda sit magnitudo & altitudo structuræ forma quadrangulari. Saxorum enim magnitudo à fronte est conspicua, interiora ferro vincta iuncturas continent contra omnium temporum iniurias firmissimas. Hoc opus postquam equatum est vertici, cavitatis quæ intererat murum inter & tumulum expleta est, ut complanatis omnibus fieret area, & circum quadriporticus quatuor stadiorum circuitu, singulis lateribus inter duos angulos per stadia singula patentibus, interioris deinde ipsum verticem ambit alius murus lapideus cuius orientale latus quam longum est duplicem habet porticum, spectantem inuam templi siti in meditullio. Eam porticum priores Reges adornauerant. Circa templum affixa erant spolia barbarica, quæ omnia Herodes denuo dedicauit, additis etiam recentibus Arabicis. In septentrionalis lateris angulo arx erat firma & benè munita, opus Asamonæorum qui gentis sacerdotium simul & principatum tenuerunt, & turrim id vocauerunt, repositorium * stola Pontificiæ, quæ non promebatur, nisi Pontifice sacris operante. hanc Herodes in eo loco asseruauit, post cuius obtum

a Stola Pō-
tificiæ repō-
sitorium.

tem in Romanorum potestate fuit, vsque Tyberij Cæsaris tempora. Eius principatu Vitellius Syriz præfès à Hierosolymitis honorificentissimo hospitio receptus, quo gratiam eis referret, à Cæsare impetrauit: vt iuxta sua postulata ipsi haberent sacræ stolæ custodiam: fueruntq. Iudæi eius custodes vsque Agrippæ Regis obitu, post quem Cassius Longinus præfès Syriz, & Cuspius Fadus Iodææ procurator, iusserunt eos denuò stolâ in Antoniam deponere, dicitant; b Antonia debere eam in Romanorum potestate esse, quemadmodum & antea. Missi sunt hac de causa legati ad Claudium Cæsarem, deprecaturi talem necessitatem, vbi inuenerunt iuniorem Agrippam, cui petenti concessa est stolæ custodia, scripsit de hac re ad Vitellium literis. Olim autem fuerat sub sigillo Pontificis & præfectorû gazophylacio, qui pridie solennis festiuitatis adibant arcis & præsidij Romani præfectû, & recognito prius sigillo stolâ accipiebant: ac mox peracto festo, reportatam in eundem locum, & in conspectu arcis præfecti obsignatam deponebant: quod quidem hoc loco propter toties variatum morem admonere visum est. Sed tum Herodes hanc quoque turtam munitiorē reddidit ad tutelam templi, & in memoriam amici sui Romanorû Imperatoris Antonij vocauit Antoniam. Occidentalis autē porticus quatuor portas habebat, harum ab vna transitus erat in regiam per vallē in medio interiectâ, duo ferebantur in suburbia, postrema in urbem, gradibus multis vsque in eam vallem dispositis, & inde aliis sursum per accliu tendentibus. Vrbs enim sita erat è regione templi, theatriali specte, toto australi tractu c Porticus in profundam vallem desinens. Quartum per altia suantem latus meridianum etiam ipsum habebat per vallem portam ab utroque angulo æquē distantē, & tri.

An. mundi
3947: Ant
Christ. natū
17.

a Stola Pontificia in cuius potestate fuerit.

b Antonia

An. mundi

3947.

Ante Chri-
stum nat.

17.

plilem porticum basilicam longitudine ab orientali valle ad occidentalem pertinentem. Nec enim ulterius poterat. Ibi spectaculū erat, si villum aliud sub sole, memorabile. Nam quum vallis in immensum dehisceret, ita ut caligerent despicientium oculi, desuper exstructa erat praealta porticus: cuius tecto consensu si quis utramque altitudinem coniunctam contēplaretur, absque vertigine id non poterat, visu deficiente ob nimiam profunditatem, priusquam ad imum pertingeret. In eis porticibus stabant paribus intervallis quatuor columnarum ordines, quorum quatuor intertextum habebat lapideum parietem. Crassitudo autem cuiusque columnae, quantam possent tres homines conterriti inter se complecti brachiis, longitudo viginti septem pedum, subiecta spira duplici. Numerus uniuersarum fuit centum sexaginta duo, capitellis sculptis opere Corinthio pulchris usque ad miraculum. His quaternis ordinibus fiant per intervalla ternae porticus, ita, ut in vno quoque latere duae pariles, triginta pedum latitudinis, plus quinquaginta altitudinis stadij longitudine, claudant inter se mediam, cuius latitudo sequaliter, altitudo vero duplicata, tanto superabat utramque. Earum lucanaria ligneae, sculpturata figuris variis. Mediae vero conmixtae altius surgebat, excitato super epistylis pariete lapideo poltissimo, colūnis insertis distincto, mirabili artificio commissuris oculos fallentibus. Atque hoc modo se habebat primus ambitus. Interius autem verò non longo interstitio septum quod secundus, paucis gradibus scansilis, septem habundans modò bebat lapideum, cum inscriptione quae vetaret ingredi contra alienigenam, sub interminatione ostium vno. poenae capitis. hoc interius septum tam anstrino quam sepectionali latere patebat ternis angul-

æqui distantibus, ab oriẽte verò vnà magna, per
quem intrarent casti vnà cum vxoribus. Interio-
ra autem fani mulieribus nefas erat ingredi.
Tertium verò spacium intimum, solis sacerdo-
tibus accessibile in eo templum erat & ante il-
lud altare, in quo hostias immolare Deo soliti.
Herodes autem interiora à quibus profani lege
arcebantur non ausus ingredi, per Sacerdotes
curabat fabricam intimarum porticum: abso-
lutòque octo annis reliquo ædificio, tandem a
etiã templum ipsum eorundem sacerdotum
opera sequianno perfecit. Quo factò ingens
gaudium exortum est in populo omnibus gra-
tias agentibus Deo pro tam celeriter finito ope-
re, & Regi pro accurato tam alacriter negotio
fausta ominantibus, & instaurationem templi
magna festiuitate concelebrantibus. Ibi Rex tre-
centos boues Deo mactauit, & alij pro suis quis-
que facultatibus tantum victimarum, quantum
viz comprehendi possit numero, fallente veram
æstimationem earum multitudine. Incidit e-
nim in hanc celebritatem absolutæ templi fa-
bricæ etiã natalis regni, quem Herodes anni-
uersaria hilaritate solitus est colere, & hoc pa-
cto conduplicaretur læticia publica. Ceterum
Rex inter alia templi opera etiã cryptam fecit
subterraneam, ab Antonia ferentem ad oriẽ-
talem portam templi, cui turrim etiã impo-
suit, in eum vsum, vt occultè illuc posset ascen-
dere, si quid per tumultum contra Regem vel-
let nouare populus. Fertur toto tempore quo
templum struebatur nunquam interdiu pluuisse,
nostrum tantum imbribus descendentibus ne in-
tetrumperetur ædificatio: eaq. fama quasi per
manus tradita ad nos peruenit à maioribus, nec
est veri ab ãmille, si quis diuinam providentiam
respiciat. Et de templo instauratione hæc hæc.

Anno mudi
3955. Ante
Christ. nat.
9.

a Templum
dedicatum.

b Crypta
subterranea
ab Antonia

c Templi o-
dificatio dñ
durat inter-
diu nunquã
pluit.

SUMMA CAPITVM LIBRI XVI.

ANTIQUITATVM

Iudaicarum.

2. *Alexander & Aristobulus ad patrem venturi, Salomes ac Pherorae calumniae appetitur.*
11. *Herodes dat Alexandro & Aristobulo coniuges.*
111. *Herodes ad Agrippam navigat.*
1111. *Iudaici Iudaei gentiles apud Agrippam accusati, conatos sibi adimere privilegia per Romanos concessa.*
- V. *Herodes in Iudaeam reuertitur.*
- VI. *Domesticum dissidium inter Herodem & filios.*
- VII. *Antipatro Roma degente Herodes, Alexandrum & fratrem adductos ad Caesarem accusat.*
- VIII. *Alexandri defensio, & cum patre reconciliatio.*
- IX. *Herodes quinquennale certamen ob absolum Caesarem celebrat.*
- X. *Iudaearum Cyrenensium & Asiaticarum ad Caesarem legatio.*
- XI. *Herodes opus habens pecunia sepulchrum David subit.*
- XII. *Archelaus Cappadocum Rex Alexandrum patri reconciliat.*
- XIII. *Trachonitarum desectio.*
- XIII. *Expositio Herodi in Arabiam.*
- XV. *Syllae Herodem accusat apud Caesarem.*
- XVI. *Eurycli calumnia contra Herodem filium.*
- XVII. *Herodis filij damnantur apud Berogum in consilio.*

Alexan-

Nonnulli ceteras reipublicæ curas ad Herodionem se pertinere existimantes Rex etiam Ruffinus priuatas iniurias, tam in urbe quàm in Campis agris compescere, nouam legem tulit prioribus dissimilem, quam ipse sancit, ut aspersores parietum liceret vendere in seruitutem extra regni terminos: quod videbatur non tam ad poenam malefactorum tendere, quàm ad dissolutionem patriarum consuetudinum. Seruire enim apud externos & diuersam viuendi rationem habentes, & cogi ad faciendum quicquid illis Imperare libuerit, religionem magis lædebat, quàm ipsos conuictos sceleris. Quare satis cautum erat in pristinis legum sanctionibus: videlicet furem quadruplum reddere: quod si non sit soluendo, vendi, non tamen exteris, nec in seruitutem perpetuam, sed vindicandum in libertatem anno septimo. Quam ob rem sic vulgò interpretabantur, nouam illam legem iniquam poenam statuere, & tyrannicum quiddam magis quàm Regium sapere, non sine contemptu inueterati iam moris publici: traducebaturque hoc nomine Rex omnium criminatioribus inuidiosissimis. Per hæc idem tempus nauigauit in Italiam salutarum Cæsarem, & ad miserandos Romæ suos liberos. Ibi Cæsar humanissimè tractato filios reducos domum rediit, factis iam instructos disciplinis liberalibus. Qui postquàm reuersi sunt in patriam, statim excepti sunt magnis studiis multitudinis, quod essent conspicui cum statura tum multis ornamentis animi, & modis omnibus Regium quid-

An mundi
3956.

Ante natum
Christum

9.

a Salomo
& Asa He
rodis filios
calumniis
appetunt,
eisque paro
ti in sen sos
reddunt.

dam prae se ferrent ipsa specie. Monerunt haec ad invidiam Salomen sororem Regis, caterosque quorum calumniis Mariamme oppressa fuerat, metuentes suae potentiae, quum viderent non desere virores materni interitus. Hinc igitur occasione arrepta, illos quoque calumniis appetunt, dictantes parum iueundam eis esse patris consuetudinem, memoria supplicij de genitrice sumpti, quasi auersantibus pollutum materno sanguine. Videbant enim calumniatores esse causam odij, & hac una via expugnare se posse & abolere paternam beneuolentiam. Nec haec ad ipsum Regem perferebant, contenti in vulgum tales rumores spargere, quibus tandem ad illum perlatis facile diuinabant exoriturum tantum odium, ut de naturalibus quidem vinceretur affectibus.

b Bernice
Salomes fi
liam Aristo
buli, Glaphy
ram Archela
i Cappado
ciam Regi
siam Alex
andro He
rodis uxore
coniu
git.

Hedio &
Rufinus
Cap. 2.

c Marcus
Agrippa ab
Herode in
regno circū
uentum.

Herodes dat Alexandro & Aristobulo coniuges.

C A P. II.

Sed tum nondum scigefcente paterna pietate Rex nihil mali suspicans in eo quo pariter honoris illos habuit, & quod iam essent aucti, uxores, & eis coniunxit, Aristobulo Salomem filiam Berniceae, Alexandro Archelai Cappadocum Regis filiam Glaphyram.

Postea haec audito quod Marcus Agrippa ex Italia redisset in Asiam, profectus illud inquit aut eum in regnum suum, ut venire dignaretur ad amicum & hospitem, quo impetrato nihil praetermisit quod illi voluptatem asferre posse crederet, excipiens eum in recens conditis urbibus, & ostendens aedificia, ad haec omne genus deliciarum & magnificentiae tam ipsi quam amicis exhibens, apud Sebastem & Caesariensem portum, & in exstructis à se arcibus, Alexandrio, Herodio, Hyrcania. In urbem quoque Hierosolymitam

nam eum perduxit, occurrentibus populariter
omnibus amictu & cultu festiuo cum faustus ac
clamationibus. Agrippa^a autem Deo hecatom-
be immolata populo epulam præbuit: & quam-
uis libenter ibi diutius fuisset cōmoratus, appe-
tente tamen hyeme tempestatum metu matri-
tius abnauigauit in Ioniā, vñ eum amicis ma-
ximis honoratus muneribus.

Herodes ad Agrippam nauigat.

C A P. III.

REX autem exacta domi hyeme, instante ve-
rē rursus ad illū properauit, audito quod
eū exercitū Bosphorū peteret: factūque præter
Rhodum ac Coum nauigatione, Lesbū petit,
ratus se ibi eum inuenturum. Sed brepulsus ad-
uersis Boreæ flatibus, aliquot diebus apud Chiū
hæsit: vbi & priuatim multos salutariū venien-
tes, Regiis honorauit muneribus: & quum ani-
maduertisset porticum vrbis dirutam bello Mi-
thridatico iacentem adhuc quod propter ino-
piam reparari non posset ad pristinā pulchri-
tudinem & amplitudinem, tantum pecunia-
rum contulit in eius fabricam, quantum abun-
dē ab absoluendā sufficeret, hortatus vt quam
primum veterem ornatum vrbis redderent.
Mutato deinde vento primum Mitylenen, dein
de Byzantium allatus, vt audiuit Agrippam iam
vltra Cyaneos scopulos prouectum, quanta
potuit contentione secutus, apud
cum urbem eum offendit, ex insperato visus
cum classe appellere: fuitque gratissimus eius
aduentus, & singulari affectu se inuicem com-
plexi sunt: quod euideas esset argumentum si-
dei & amicitie, Regem intermissis propriis nego-
ciis præstō factum Agrippæ opportunissimo
tempore. Quamobrem indiuisus ei hærebat

*An. mundi
3996.*

*Ante Chri-
stum natum
8.*

*a Agrippa
Hierosoly-
mis Hecatō
bē immolat.*

*b Herodes
in it. nere ad
Agrippam
Ch. u. perue-
nit, et q. ingē-
tem pecunia-
rim ad por-
ticum vrbis
reparandam
confert.*

*c Agrippam
Herodes a-
pud Sinopē
Pentica vr-
bē offendit,
et ab eo ho-
norificē exci-
pitur.*

*d Herodes
ch. in diffici-
lib. in in-
cūdis reb. so-
lus Agrippæ
proximus.*

Ann. mundi
3956.

Ante Christi
sum natum.
8.

a Agrippa
terrestri itin-
ere Ephesum
peruenit.
Herodes
multos in iti-
neri adiu-
uas pecunia,
plurimorum
est apud A-
grip media-
tor.

c Agrippa
Illyenses re-
conciliati,
& Chii im-
munitatem
imp. trans-
d. Ionici lu-
dai apud
Agrippam
de indigena-
rum inu-
ris conque-
rentur.

Herodes in exercitu laborum socius, & consiliorum particeps. Nec minus aderat quam re-mittendus esset animus, solus adhibitus ex quo & in difficilibus propter beneuolentiam, & in iucundis honoris gratia. Confectis deinde Ponticis negociis, quorum causa illuc Agrippa venerat, placuit non reuerti nauigio: sed per Paphlagoniam, Cappadociam ac maiore Phrygiam^a terrestri itinere perueniunt Ephesum, & inde rursum Samum traiecerunt nauibus. Tobas autem eo itinere ferè per singulas ciuitates in multis Herodi gratificatus est, ad eius preces multorum subueniens necessitatibus. Solitus enim non solum pecunia largiter adiutare petentes, & magnos sumptus facere in hospites: verum etiam si cui mediatoris opus erat apud Agrippam, per neminem aliud facilius uolui copos factus est. Cumque etiam ipse magnanimus esset ac facilis ad concedendum ea quae neminem laedere, non leue erat momentum & in Rege, incitante vel sponte currentem ad beneficentiam. Pri-mum enim itatum Illyensibus reconciliauit, & pro Chiis debitam Caesaris procuratoribus pecuniam persoluit, immunitate impetrata: & aliis item, quacumque in re singulis opus esset, affuit.

Ionici Iudaei gentiles apud Agrippam accusant co-
natos suis adimere priuilegia per Roma-
nos concessa.

CAP. IIII.

Postquam autem ventum est in Ioniam, praestito fuit magna multitudo Iudaeorum, eius regionis uerbes incolentium: qui nacti opportunitatem, questi sunt de indigenarum iniuriis, quod nec legibus suis eos viuere sinerent, & festis diebus traherent ad tribunalia, & sacram pecuniam Hierosolyma mittere ueterent, adigerentque se ad expe-

expeditiones & munia publica conuertendam
que in eos sumptus factam pecuniam, contra cō
cessa per Romanos priuilegia. Has querelas, ut
Agrippa audiret, Herodes dedit operam, addi
to eis vno ex amicorum cohorte Nicolao, qui
causam eorum ageret: qui coram Agrippa assi
dentibus Romanorum honoratioribus, & Regi
bus aliquot ac dynastis, in hunc modum pro eis
verba fecit. Omnibus quidem qui aliquam in
iuriam patiuntur, Agrippa praestantissimē, con
sugiendi ad potestatem maiorum opem incum
bit necessitas, nobis verò etiam impetrandi quæ
petimus adest fiducia. Neq. enim aliud postula
mus, quàm quod iā ante vestra beneficentia cō
cessum est: quòd q. hi nobis adimere conantur,
qui æquē ac nos vestro subiecti sunt imperio,
Atqui si magnum est vestrum beneficium, digni
sumus qui id retineamus, hoc ipso quod nos di
gnos eo indicastis, sin paruum, turpe fuerit ne
parua quidem vos posse concedere. Quamobrē
satis apparet nobis illatam iniuriam ad vos quo
que pertinere, quorum isti & iudicia contemne
re non verentur, & gratiam irritam reddere.
Quòd si ipsos aliquis interroget, malint ne vira
carete, an patriis institutis, pompis, sacrificiis, se
stiuitatibus, quibus honores Deorum suorum
concelebrant, sat scio quiduis potius passuros
quàm diuelli à patriis ritib. Nam & bella pro re
ligionibus vindicandis sæpenumero suscipiun
tur, & huius qua per vos fruimur tranquillitatis
& felicitatis hoc maximum habetur præmium.
quod cuiq. licet suo more viuere & pietatem
colere. Quod igitur ipsi nullo pacto sustine
ant, hoc aliis inferre conantur: quasi verò non
perinde sit, vel tuam vel alienā pietatē impedi
re ac ledere. Quis & aliud consideremus. Estne
illa gens auiditas aut populus qui non sum-

An. mundi
3956. Ante
Christum
nat. 8.

a Nicolao
corā Agrip
pa pro lu
dau verba
facit.

AN. 1053 PH
retra. Admō fōi t
ps. Nec minū ad
admits, sōlū ab
leat propter be
otis grā. Cōst
Apotum quib
non tēre nū
ppadociam
ere perueni
mum traiecer
re ferē per
tracineatus
ens necessit
inta largit
tus, facere in
te opus erit
facilius vol
magnanimit
quæ nemin
tum & in Re
ad beneficent
enibus recon
aris proce
itate impetr
gulis opes
Agrippa
mōre per
cōf.

III.
est in
fudrōrū, cū
nāch oppon
um iniuriis
mōre & fē
& sacra
ad pēdāgō
cōp

Anno muen-

di 3956.

Anno Chri-

stum nat.

8.

FLAVII IOSEPHI

nam suæ felicitatis in vestro principatu & Romana potentia collocet: est he qui vestram gratiam velit esse irritam? Nemo sanè, qui modò sapiat. Nemo enim est, cuius id vel privatum vel publicè non referat. Atqui isti dum vestra nobis beneficia conantur auferre, ne sibi quidem ipsis vllum ius saluum relinquunt, eorum quæ vestra benignitas concessit, quæ tamen sunt inestimabilia. Quale enim vel illud est, quòd quum multæ illæ gentes Regibus parent, h' sub tutela Romanorum principum in libertate felicissimam vitam exiguunt? Nostræ autem res, etiam si nemo sit molestus, nullam tamen merentur invidiam. Cætera enim communi cum reliquis vestris subditis felicitate fruentes, nihil nobis eximium poscimus, nisi ut liceat patriam pietatem colere: quod nec per se ipsum est invidendum, & permittentibus etiam conducibile. Nā Deus & cultores suos semper amat, & eos qui talem cultum non prohibent. Quid enim est in nostris ritibus quòd quisquā merito offendi debeat: imò quid non coniunctum cum omni pietate ac iustitia? Neque enim celamus præcepta vitæ quæ sequimur, aut studia quæ exercemus: sed septimo quoque die ab omnibus aliis negotiis vacantes, per discendis legibus operam damus, indicantes hanc disciplinam plurimum conferte corrigentis moribus. Hi ritus nostri quum per se quoque in disquisitione vocati nihil habeat reprehensibile, nūc vetustate etiā, contra quā multi opinentur, consecrati sunt: ut ne possit non esse religio, tot secus sanctæ lancea deferere. Hæ sunt iniuriæ quæ isti nobis per vim inferunt, Deo dicatam pecuniam per sacrilegium diripientes, munibus tributa imponentes, festis diebus ad litæ & negotia profana perturbantes, nulla necessitate exigentes, sed tantū in religionis nostræ co-

tum.

Ann. mundi
3956. *Ante*
Christi natū
8.

temeliam, quam ipsi sciunt immerito se iniustis
aque illicitis odiis prosequi. Vestrum enim
imperium omnibus ex æquo consulens, & be-
nevolentiam mutuum subditorum alit, & obli-
viscit odiis. Has iniurias, Agrippa præstantissime,
rogamus, ut à nobis prohibeas, utque in poste-
rum quoque detur nostris vivere moribus,
quemadmodum antea, nec aduersariis plus in
nos liceat, quam nobis in illos. Id enim non so-
lum iustum est, sed concessum etiam vestra cle-
mentia: & exstant de hac re multa senatuscon-
sulta in Capitolio æreis tabulis consecrata, quæ
hodie quoque leguntur, dubio procul propter
expertam nostram fidem atque beneuolentiam,
& alioqui sacrosancta etiam si nullum nostrum
præcessisset meritum: quandoquidem non solum
nobis, sed ferme omnibus mortalibus, adeo ni-
hil de pristinis beneficiis d. trahitis, ut ea po-
teriorum indies præter omnem spem reddatis cumu-
liora: quæ quidem omnia percensere præsen-
tis temporis angustia non patitur. Sed ne vanè
iactare videamur nostra officia, omissis præte-
ritis satis testari potest vel Rex noster qui tibi
amidet, quod enim ille beneuolentiæ aut offi-
cij genus familiæ vestræ non exhibuit? ubi fides
viri desiderata est? quid non in honorem ve-
strum excogitauit? ad quam necessitatem non
primus præsto affuit? Quid igitur prohibet nos
quoque nonnihil gratiæ pro huius meritis ac-
cipere? Nec prætereunda est patris huius Anti-
patri fortitudo, qui bello quod Cæsar in Egy-
ptu gessit tam MM. militum auxiliorum as-
sum: in quo ita se gessit, ut tam terrestribus
quam naualibus præliis nulli vi tute cederet.
nec libet commemorare quantum tunc rebus
eius momentum attulerit, qualibus se quantis
ab eo muneribus auxilij suis: cum potius à princi-

An. mundi
3956. Aut
Chryf. nat.
8.

pio adducere debuerim literas quas ea de te
imperator ſcriptiſſe ſenatuſ, quibus à pop. Roma.
honores & ius ciuitatis impetravit Anſipatro.
poterat enim hoc ſolum argumentum ſufficere
ad declarandum non immerito nos dignatos
tanta gratia, & à te confirmationem eius petere:
à quo vel nouam ſperare debuimus, videntes
tantam tibi cum Rege noſtro amicitiam inter-
cedere: quandoquidem & à Iudæam habuisti
renunciatum eſt nobis, quantum victima-
rum obtuleris Deo, quibûſve votis illum ho-
noraueris: vtque populum epulo exceperis, &
mutuis hoſpitalitatis officiis delectatus ſis: quæ
quidem omnia debent argumenta haberi ami-
citiæ Iudæorum gentis & tanti Romanorum
principis, confirmatæ coràm ipſis Herodis pe-
natibus. Per hæc te obteſtamur in ipſius Regis
præſentia, nihil aliud quàm, vt quæ ipſi conceſ-
ſiſtis Iudæorum generi, aliorum fraude inter-
cipi non patiamini. Hiſ Nicolai verbis nemo
Græcorum ſe oppoſuit: quia non de iure cõten-
debat apud iudices, ſed ſupplicatio tantû of-
ferebatur iniuriæ deprecans. Nec illi inſicia-
bantur, ſed hoc ſolum factò prætexebant, quòd
onerofum ſibi eſſent inquilini Iudæi. At illi & in-
genuos ciues ſe approbauerunt, & ſine cuiuſquæ
iniuria patriis legibus viuere. Quamobrem A-
grippa intellecto quòd vim paterentur, ſic re-
ſpondit: ſe non ſolum propter Herodem ami-
cum illis grãtificari paratum, ſed etiam quia æ-
quum poſtulare videantur. quare etiam ſi plura
petiſſent, conceſſurum ſe fuiſſe quicquid ſalutis
popul. Roma. commodis concedi poſſet: nunc
quia id tantum poſſulent, vt quæ prius conceſſa
ſint ſata maneant, confirmaturum ſe populi
Romani beneficium, & daturam operã ne quis
illis moleſtus ſit amplius, iuxta inſtituta patriæ
vluen-

in Agrippa
Iudæorum
inimicis
tem confir-
mari.

mentibus. Hæc locutus dimisit conuentum. Tum Herodes assurgens ei gratias egit omnium nomine. Deinde post mutuos complexus ualedicto à Lesbo digressi sunt.

Herodes in Iudæam reuertitur.

CAP. V.

Ex igitur paucis post diebus secunda nauigatione usus Casarea appulit, & inde Hierosolyma petiit: ibi aduocata in concionem tanta multitudo, quam reliquis Iudæis qui tum forte aderant, rationem eis suæ peregrinationis exposuit, & impetratam immunitatem Iudæis per Asiam degentibus. Commemorauit deinde quantum felicitatis eis suus principatus attulisset, dum ipse nihil magis curaret, quam ne quid deesset subditis: & quò magis eos exhilararet, professus est quantam tributorum partem se remittere. Illi uero simul oratione simul munificentia Regis deliniti, cum maxima læticia discesserunt, omnia fulta Regi compercati.

Domesticum dissidium inter Herodem & filios.

CAP. VI.

Interim domesticum dissidium indies augebatur, Salome^c tanquam hæreditario odio adolescentem prosequente, atque ex præterito fauore quo matrem eorum opprimerat, audaciam assumente, & hoc agente, ne quis supersisteret qui posset uicisci mortem immittere. Nec deinceps quòd adolescentes non opineretur, ut patrem affectu uiderentur, partim memoria æterni interitus, partim dominandi cupidine. Rursum igitur uetera mala renouabatur, his inquit, Salomen ac Pheroram conuicta iactantibus, illis uicissim odia & insidias contra adolescentes

An. mundi
3956.
Ante Christi
nat. 8.

a Agrippa à
Lesbo digressus.

Al. cap. 6.
b Herodes Hierosolyma rediit, multitudinem in concionem aduocet, rationem eis suæ peregrinationis exponit, ac quantam tributorum partem remittit.

Hedio & Rufinus
Cap. 3.
al. 7.

c Salome hæreditario odio Mariamnes filios prosequitur.

Ann. mundi 3956. *Ante* *Christum* *nas.* 8.

exercentibus, & cum effect odium mutuum, non erat tamen simile: dum hi vel propter genus & mores ingenuos, vel propter ætatis imperitiam procaci lingua iram non dissimulant: illi contra malevolè ac astutè calumniis viam præstruunt, prouocantes adolescentum ferociam, quàm mos erat apud patrem eorum in suspicionem vocatur: voluntatem vindicandi maternam necem vel propria manu non deesse illis hoc argumēto colligentes, quodd nec puderet eos talis matris, & iniussè interfectam contenderent. Iamque fabula erant totius ciuitatis, cunctis simplicitatem adolescentum miserabilibus, nec cessante Salome occasiones verisimilis criminatiois et ipsis sumere: qui impatienter ferentes matris mortem, & iuueniliter contentiosi, non illius modò vicem, sed suam quoque sortem miserabantur, quodd necesse haberet cum infelicia parentis intersectoribus vitam degere, & se quodammodo contaminare illorum contubernio. atque huic dissidio magnum incrementum absentia Regis addidit. Qui postquæ reuersus est, & concione illam apud populum habuit, mox tum à Pherora tum à Salome est mōitus, imminere magnum peticulum ab adolescentibus palam instantibus non impunè lateros qui matrem inuexerant. his affixerunt, Archelaum Cappadocem eis spem facere, quodd ope illius peruenturi sint ad Cæsarem, & patrem occusaturi. quibus auditis Herodes turbatus est, tantò magis quodd eadem & ab aliis renunciabatur: & per hæc anteaكتورum admoneretur, quodd propter domesticorum dissidia nec amicis nec dilectissima coniuge diu frui poterit: futuramque ex præteritis colligens, & maiorem aliquam calamitatem secutorum timens, planè confusus erat animo. Reuera enim quem admodum foris

supra

Supra spem fortuna utebatur propitia, sic domi
præter opinionem omnia male cedebant: ut
merito ambigendum sit, possintne pensari tanta
felicitate externa eius calamitas domesticæ, an
sarius esset carere ex æquo utraque, & intra pri-
uatam fortunam consistere. Dum a talibus cu-
ris intra se fluctuat, visum est alium filium, qui
etiam cum priuatus erat, accersere, comprimen-
disque adolescentum ferocibus animis illum
opponere, & honoribus euehere: is dicebatur
Antipater: non quod vellet, sicut postea victus
affectu nimio fecit, omnia in illum cõferre, sed
tutus se filios Mariammes hoc pacto castigatio-
res redditurum, & minuendam eorum arro-
gantiam, si viderent non esse necesse, ut sibi so-
lis seruetur tanti regni successio. quapropter
hunc quasi succedaneum in domum induxit,
putans se iam prospexisse adolescentibus, ut po-
tius fastu tractabiles se patri præbeant. sed
longè aliter euenit, nam & illi factum hoc iniu-
riam suam interpretabantur: & b Antipater tali
eratingenio, ut præter spem nactus amplio-
rem libertatem, in hoc omni ope incumberet, ne
fratribus primo loco apud patrem cederet, & in-
fensum alienum iam ab illis per calumnias, & propen-
sum ad hoc, ut (quod ille vehementer cupiebat)
infernior etiam indies fieret. Quamobrem ni-
hil aliud cogitabat, hoc tamen cauens, ne ipse
videretur fratrum delator, sed per alios consi-
liorum socios rem ageret, qui neque suspecti
essent Regi, & fidem etiam propter amicitiam
verbis suis possent adstruere. iam enim com-
plices ad hunc noua spe inflatum colendum se
contrulerunt, & Herodem fucata specie bene-
uolentia caprabant: cumque per multas eadẽ
inter se fidas personas hæc ageretur fabula, ado-
lescentes magis etiam quàm ante occasionem

An. mundi
3956.

Ante Chri-
stum nat.
8.

a Herodes
Antipatrũ
ad minu-
endam filiorũ
arrogantiam
honoribus
euehit.

b Antipater
Herodẽ fra-
tribus magis
infernũ
reddidit.

Ann. mundi
3956. *Ante*
Christi nat.
8.

illis præbebant. nam & lacrymæ sapientis præ-
ruebant, non ferentibus iniurias ac contem-
lias, & matrem interdum inuocabant, patrem-
que iam apertè ut parum æquum amicis incolab-
bant. quæ omnia maliciôsè ab Antipatri conis-
ratis obseruabantur, mórque affingentes etiam
nonnihil Herodi renuñciabant, fouentes do-
mesticum diffidium. Rex enim agrè ferens, &
volens humiliare Mariammes filios, maioribus
semper Antipatrum augebat honoribus: cuius
precibus postremo victus, matrem² eius in regni
induxit, Cæsari etiam sæpe pro eo scribens, pri-
matum hunc diligentius commendabat: & cum
regiam in- nauigaret ad salutandum Agrippam, post de-
ducit, cõ- cennalem administrationem Asia decessum,
que Cæsari solum ex filiis Antipatrum secum duxit: quem³
commendat. ei cum multis muneribus tradidit Roman du-
b Agrippa cendum, & recipiendum in Cæsaris amicitiam:
Herodes ut iam viderentur omnia per hunc agi, protu-
Antipatrum sus à principatu adolescentibus.

Roman du-
erendum tra-
dit.

*Antipatra Roma degente Herodes Alexandrum &
fratrem adductos ad Cæsarem accusat.*

CAP. VIII.

e Antipater
Roma illu-
stri factus.
d Antipater
presens ca-
lumnias, &
absens per
hircos He-
rodem in fi-
lios exacer-
bat.

EAperegrinatio non mediocriter Antipatro
profuit ad honorem & primatum inter ir-
gios liberos. Illustris^c enim factus est Roman
paternis literis commendatus amicis omnibus.
Vnum moleste ferebat, quòd non potens fr-
tres continuis vexare calumniis, & verebatur
ne patris animus mutatus, auiorem se præbe-
ret erga Mariammes filios. Hæc^d assidue cogit
non desisteat à proposito, & absens quoque
per literas exacerbat patrem in eos, quasi de
incolumitate ipsius sollicitus, sed reuera ad spe-
ratam regni successionem malis artibus viam
abi

sibi praeconiis, donec ad tantam iram Herodem perduxit, ut inimicus esset adolescentibus. Sed cum repugnaret huic affectui, timeretque ne quid per iram ageret temere, decrevit^a Romam navigare, & ibi filios accusare apud Caesarem, ne propter indignationem videretur parum pius erga filios quò postquam peruenit, non inuentum ibi Caesarem Aquileiam usque persecutus est: & cum venisset in colloquium, rogassetque, ut de infortunio suo vellet cognoscere, adductos^b coràm filiis accusavit insolentiae tentatiq; veneficij, conquerens eò processisse illorum odia, ut per immane facinus paterno regno potiri cuperent: cum sibi per Caesarem libera potestas permissa sit relinquendi eum successorem qui in pietate erga patrem sit constantior. illos vero etiam si principatus non accedat, contentos esse patris exitio, idque etiam cum suae vitae periculo querere: tam immane ac sceleratum odium inveteratum esse in eorum animis. Eam calamitatem diu toleratam nunc demum se cogi aperire Caesari, & aures eius talibus inquinare sermonibus. & quo tandem suo merito? quæve iniuria? aut quomodo eos atquom putare, ut quem ipse principatum longo tempore per multa pericula quæssisset, eius non sinant esse dominum, nec liberam potestatem permittant relinquendi eius cuiuscunque per pietatem hunc honorem promerito, ut ad hoc præmium spectantibus maior fiat de pietatis officiis contentio: maxime cum saluo naturæ iure ne fas quidem sit illis cogitare tale aliquid. neminem enim posse affectare parentis regnum, nisi qui eiusdem optet interitum, quandoquidem viuo non

An. mundi
3956. *Ante*
Christum
nat. 8.

a Herodes
Roman
navigat, & Ca
sarem Aquile
iam usque
persequitur.
b Herodes
apud Cae
sarem filios
accusat.

Ann. mundi
3916. *Ante*
Christ. nat.
8.

detur succedere. Se quidem nihil passum illis
deesse eorum quæ Regiis liberis ab amantissi-
mo patre præstari conveniat, non ornamenta,
non ministerium, non delicias, coniugia quo-
que procurasse illustrissima, alteri suæ sororis,
alteri Alexandro Archelai Regis sitis colloca-
ta: & quod maximum sit, ne post talia qui-
dem ausa, patria se potestate in eos vsum, sed
ad communem beneficentem Cæsarem addu-
xisse, & decedentem ex iure vel patris violati
vel Regis per insidia appetiti, ex æquo secum
eis apud talem arbitrum disceptare. rogare ta-
men ne impune sit illis tantum facinus, nè
ipse cogatur in perpetuo metu vitam degere:
quando ne illis quidem expediat post tam ne-
farios conatus solem inspicere, & impunita-
tè auferre pro proculcata pietatis ac humanita-
tis iura omnia. Hæc et immina postquam Herodes
magna vehementia filius obiecit coram Cæsare,
adolescentes, qui ne loquente quidem illo con-
tinere lachrymas poterant, tum verò petora-
ta causa toti in fletus effusi sunt, nullius qui-
dem tantæ impietatis sibi conscij, gravem ta-
men accusatorem patrem sustinentes: quod ne-
que decorum esset contra eum liberè dicere,
neque tutum causam suam deferere. Quamob-
rem ^a hærebant accipites lachrymis ac gemit-
ibus miserationem sibi querentes, & hoc ipso
lusu omnes la-
chrymis etiã
parenti ac-
cusatorẽ ad
pedirentur: quod tamen Cæsaris prudentiam
misericordiã non latuit, adeoque omniun quotquot ade-
rant movebant misericordiam, ut ne præter
quidem accusator immortis hoc affectu perdu-
care potuisset.

Alexandri defenfio, & cum patre reconciliatio. *An. mundi*

CAP. VIII.

396. *Anto*
Christ. nat.
8.

Aliis ca. 9.

TVM iuvenes ubi obseruauerunt & illum in
flecti & Caesarem, ceterosque partim cōdo
lentes sibi, partim etiā non temperantes à lachry-
mis, alter illorum Alexander versa ad ipsum Pa-
tre. n oratione sic aggressus est obiecta diluere.
Pater a, quā beneuolo erga nos sis animo, sa a *Alexāder*
tis declarat hoc ipsum iudiciū. Si enim aliquid *suo & fratri*
triste de nobis statuisse, nunquam ad omnium *nemine pa-*
seruatorem nos adduxisses. poteras enim vel *rentu occu-*
pro regia, vel pro patria potestate in fontes a *sationem di-*
nimaduertere. ceterū adducere nos Romam, *luis.*
& hunc testem ac arbitrū facere, seruire volen-
tis argumentū est. nemo enim ad sana ac templa
adducit quem velit perdere. quod sanè causam
nostram aggrauat, qui quidem ipsi nos indignos
vita censemus, si sustinenda sit læsæ erga talem
parentem pietatis opinio. quāto enim satius mo-
ri innoxios, quā tanti sceleris suspectos viue-
re? Quare si veritati satis patrocinari poterimus,
felices nos vel tuo iudicio, vel euaso discrimi-
ne: quod si vincit calumnia, superuacaneū fuerit
non solem hunc cernere: quid enim hoc non
amota suspitione profuerit? Videtur quidem
in nostram a-tem affectari regni crimen com-
petere, & probabilius hoc facit infelicitis matris
calamitas. Sed vide obsecro an non idem crimē
in quemuis nostri similē torqueri possit? Nihil
enim prohibet quicumque Rex habeat liberos,
defunctæ matri superstites, eos in suspitionem
vocare, quasi patri struant insidias. Sed suspicio
non sufficit in impietatis crimine. age proferat,
qui potest, argumentum tentari facinoris, quod
aliquam fidem calumniæ valeat astruere. Potest
ne quisquam indicare venenum paratum, aut

An. mundi

3956.

*Anno Chri-
stiani nat.*

8.

conurbationem cum aequalibus, aut corruptos
 precio famulos, aut scriptas contra te literas: cū
 tamen horum singula interdum de nihilo sin-
 git calumnia. Grauis enim res est dissidens in-
 ter te regia: & spes Principatus, quem tu ais pie-
 tatis præmium, sæpè ad nefarios conatus prava
 ingenia perpulit. Nos certè nullius facinoris cō-
 uinci possumus, calumnias autem refellere apud
 obturatas aures qui possumus? Sed liberius quas-
 dam voces iecimus. At non in te pater, quod ne-
 fas esset, sed in eos qui quicquid audiunt effu-
 siunt. Matrem aliquis nostrum defleuit: at non
 quia mortua sit, sed quia etiam post mortē à qui-
 bus minime debuit, malè audiat. Principatum af-
 sectamus quem pater obtinet. Quid ita? Si nobis
 honores regij contigerunt, sicut te vera contige-
 runt, an non conatus noster est superuacuos? Sin-
 minus, certè sperare licet. An te interfecto ab
 his expectari posset successio, quos post tā atroc-
 facinus nec terræ latere sinit nec maria: Quid
 subditorū pietas, & totius gentis religio, tulisset
 scilicet patricidas scelere patto regno potiri, &
 sanctissimū à te instauratum templum ingredi?
 Quid, si cæteros contemneremus, posset ne quis-
 cunq. interfectos tuos poenā euade te incolam
 Cæsare? Non tā impios genuisti neq. tā stultos,
 sed infortunatiores fortè quā tuus etiam rebus
 est conueniēibile. Quod si neq. quod accusas ha-
 bes, neq. quicquā deprehendisti, quid tibi potest
 tantæ impietatis fide facere? Quia mater petiit.
 Sed illius fatum cautiōres nos potius quàm irri-
 tatiōres debuit reddere. Poqueramur plura pro
 nobis afferre, sed quid opus est excusare quæ nū-
 quam facta sunt? Quare ab omnī domino Cæ-
 sare, & nūc nostro arbitrio, hoc tantū petimus,
 ut si reuera de nobis suspiciones potes ponere
 mi pater, viuamus quantumuis infelices. quid
 enim

enim miserius quàm temerè insimulari et imi-
nis grauissimè? Sin à nobis timere tibi pergis, tua
pietate salua, nostramet sententià damnemur
nec enim vsq. aded cara nobis est vita, vt eà cū
autoris molestia retinere velimus. His verbis &
Cæsar ne antè quidè ad credendū calumniæ fa-
cilis, magis etiā flexus est, quod intētis in Hero-
dē oculis ipsum quoq. permoueri animaduerte-
ret: & quōtquot præsentes aderant sollicitudo
cepit de iuuenibus, non sine Regis inuidia apud
omnes aulicos, nam absurditas calumniæ, iuue-
nūq. in ipso flore ætatis periclitantium mise-
ratio, ad ferendā opem concitabat animos om-
nium: sed multo magis postquàm tam cordatè
Alexander accusationi patris respondit, manen-
tibus reïs in eodem habitu, & præsentiā hu-
mentes oculos in terram demittentibus. Tandē
alloxit spei nonnihil, vt videretur Rex ipse ex-
cōsationis egere, qui sine vllis cettis argumen-
tis tam temerè criminationem aggressus sit. Po-
stremò Cæsar baliquantisper deliberandus, hoc
ipso iuuenes alioqui insontes peccasse pronun-
ciavit, quod nō tales se parenti præsstitissent, vt
nulla posset in eos hære suspicio. Herodē autē
rogauit vt suspicari desineret, ac recōciliaretur
filiis. Periniquum enim esse habere eum fidem
talibus calumniis: & posse illos in posterū me-
dri offensis prioribus, & redin:egare mutuū
amorē pristinū, si ad abolendas suspensiones vere-
res, vtrinq. diligētius coleretur pietas. Post hæc
admonitionē iuuenibus innuit. Quibus iā pre-
ces parantibus pater has non expectans prior
flentes vnum post alium complectitur, compa-
tūtibz omnibus, qui aderāt tā ingenuis quàm
simulis. Tum igitur post actas Cæsari gratias vnā
discesserunt, & cū eis Antipater simulans se gra-
tulari reuertēs in gratiā. Sequētibz deinde die-

An. mundi
3956. Ante
Chr. H. nat.
8.

^a Inuenimus
miseratio
omniū ani-
mos concit-
tas.

^b Cæsar in
hoc iuuenes
peccasse pro-
nūciat, quod
se à suspicio-
ne inuictos
non seruau-
runt, ac parē
tem vt filiis
reconciliatur,
hortatur.

^c Herodes
filiis recon-
ciliatus.

^d Antipater
se reuersis in
gratiam, gra-
tulari simu-
lat.

^e Herodes
rōo. salūtē
Cæsarem do-
nat.

An. mundi
3956. *Ante*
Christi nat.
8.

a Caesar He
rodes dimi-
dium redi-
tuus à Cypru
metallu do
nat.

b Rebellos
domantur.

bus Herodes ccc. talentis Caesarem donavit, munera edentem Romæ & congiarium diuitentem populo. Caesars vicissim ei donavit dimidium redituum è metallis Cypris, & reliquum dimidium procuratori eius commisit: aliisque hospitalibus officiis honorato, liberam potestatem permittit eligendi successores quemcumque è filiis, aut si mallet distribuendi regni in singulos. quod cum ille iam pararet facere, negavit se commissurum quæ ille quamdiu viveret tam regnum haberet in potestate quam filios. His ita peractis Rex rursum Iudæam repetiit. Quo absente Trachonitæ, non parva ditioris pars, ab eo defecerant, sed opera ducum quos in regno reliquerat perdomiti, rursum coacti sunt imperata facere: Cæterum Herodes & filij nauigantes cum appulisset Eleusam oppidum Ciliciæ, quod Sebaste mutato nomine dicitur, offendunt ibi Archelaum Regem Cappadocum. Is excepto Rege perhumaniter, multum gaudius est ob reconciliatos filios, & quod Alexander eius gener egregie refellisset obiecta crimina: datisque vicissim regis muneribus digressi sunt. Post hæc Herodes in Iudæam reuersus aduocata in templum concione quid ea in peregrinatione egisset exposuit: denaratque humanitate Caesaris, & aliis rebus quas illos quoque scire voluit, extremam orationem vertit ad filios: aulicosque & cæteram multitudinem ad concordiam adhortatus est, pronuncians filios post se regnatos, primum Antipatrum, deinde ex Mariamne natos Alexandrum & Aristobulum. Interim debere omnes se vnum respicere, & pro Rege habere atque domino, non obstantem senectute quæ ad regendum propter longam experientiam magis est idonea, præsertim non deficientibus aliis facultatibus, quibus & subditi in officio continentur & liberi

milites

1956. *Ante*
Christum
nat. 8.

CAP. IX.

Per^a idem tempus perfecta est Cæsarea, de-
Hed^o &
cimo anno postquam zdificari coepa est, te
Rufinus
gni verò anno octauo supra vigeſimum, Olym-
ca. 5. al. 10.
piade cxcii. in eius dedicatione magna fuit ce
a Cæsarea
lebritas, & apparatus facti sunt sumptuosissimi
perfecta.
exciti enim sunt ad certamen artifices Musici,
& athletæ gymniconum certaminum. ad hæc
gladiatorum ac ferarum comparatus magnus
numerus, & quicquid huius generis in precio
est tam Romæ quàm apud gentes ceteras. Con-
secratum. b est autem hoc quoque certamen b
Cæsari, instaurandum per singula quinquennia.
Hunc omnè apparatus Rex suo sumptu magna
ambitione vndecunq. curauit conueni multa
In hoc conferentè etiam vxore Cæsaris Iulia, &
mitente permulta preciosa ex Italia, vt omni-
bus computatis sumptibus ad D. talenta accede-
ret. Congregata ingenti multitudine spectaculo-
sum graria, legationes quæ à diuersis populis
mittebantur ob accepta beneficia, omnes excep-
pit diuersorisi & mensis & continuè hilaritati-
bus, dum hominū frequentia spectaculis se ro-
tos dies oblectat, noctu verò conuluis & osten-
tatione magnificentiæ, cū insigni laude magna-
nimitatis regiæ. in omnibus enim studebat vt po-
steriora neque rationem admirationis sui faci-

An. mundi

3957.

*Ante Chri.**natus 7.**a Casar &**Agrippa He**rodus magne**nimitatem**celebrant.**b Antipatrum**extructa.**c Cyprum co-**ditum.*

rent: ferturque ^a ipsum sepe Casarem & Agrippam dixisse, quodd maior quam pro presenti ditione esset Herodis magnanimitas, qui dignus videretur totius Syriæ atque Aegypti imperio. Post ^b hanc celebritatē & festos dies aliud oppidum extruxit in campo qui dicitur Capharisaba, electo ad hoc agro aquoso & plantis idoneo, amne circumfluente ipsum oppidū, & luco circumdante pulcherrimarum arborum. hanc à suo patre Antipatro denominavit Antipatrida. deinde castellum matrem suā nomine referens supra Hierichuntē ^c condidit, cui Cypron vocabulū imposuit, eō munito egregiē & instructa armōnis domiciliis. nec fraterni affectus obliuio memorię illius dedicauit edificia pulcherrima, primum turrem Pharo non minorem in ipsa vrbe, in defuncti monumentum ^d Phasaelū vocatam, propugnaculum vrbls munitissimū. deinde eiusdem nominis oppidum circa vallem Hierichuntinam condidit. qua itur ad septentrionalia: quo factum est vt circumquaq. situs ager antea penē desertus diligentius coleretur ab habitatoribus. phasaeliticus inde appellatus. Quin & reliquam eius beneficentiam enarrare perdifficile fuerit. quanta contulit in vrbes tam Syriæ quā Græciæ, & vbicunq. illū peregrinari contigit, plurimas enim adiunxit, aut extructis publicis operibus, aut sicuti incœpta pendebant propter inopiam, pecuniis in aboluionem eorum erogatis. Inter ^e hæc præcipua sunt quodd Rhodiis Pythium templum suo sumptu exadificauit, & ad compingendas naues multa argenti tā lenta præbuit. Nicopolitanis vrbem ad Actium à Casare conditam habitantibus maiorem partem publicorum operum sua perfecit impendit. Antiochenis vrbem Syriæ maximam habitantibus, secante mediam eius longitudi-

nem

*e Pythium
templum ab
Herode ex-
tructum.*

sem platea, hanc ipsam utroque latere ornauit
porticibus, & viam eius subdiualem lapide poli-
to strauit, non tam ad ornamentum urbis quam
ad incolatum commoda. Iudos & etiam Olym-
pios non satis respondentes suæ celebritati pro-
pter inopiam, adiunxit attributis annuis rediti-
bus, quo splendidius & sacrificia fierent, & alia
quæ ad decorandum tam frequentem conuen-
tum pertinent: pro qua munificentia perpetuus
egonothera declaratus est. Hic alius quispiam
miretur in vno homine tantam diuersitatem
ingenij. Si enim spectemus eius liberalitatem
ac beneficentiam qua erga omnes usus est, non
possumus non dicere eum natura beneficentis-
simum. ediuerso si iniurias eius & seditiam in
subditos atque etiam coniunctissimos conside-
remus, fateri cogimur hominem fuisse durum,
inexorabilem, & ab omni alienum modestia. at-
que ita pugnantes inter se voluntates habuisse
videbitur. Ego verò aliter credo, & utrumque ab
vna causa profectum existimo. Eo enim quod
honoris esset cupidissimus, & totus huic affe-
ctui deditus, incitabatur ad magnificentiam, si-
cubi spes esset aut in præsens laudis, aut in po-
sterum memoriz: quare & quod esset supra fa-
cultates sumptuosius, cogebatur molestus esse
subditis. nam cum in alios erogaret plurimum
pecuniz, necesse erat eam aliquando male que-
rere. Deinde sciens se ob eas iniurias inuisum
subiectis, eas offensas lenire videbat difficile.
neque enim poterat nisi vellet reditus minvere
itaque abutebatur suorum odio in suum com-
modum. nam si quis illorum non per omnia serui-
tutem toleraret, aut videretur velle dominatio-
nem eius excutere, in tales impotenter sauebat
non aliter quàm in hostes, nullo cognatorum aut
amicorum discrimine, quod solus vellet honorari

An. mundi

3957.

Ante Chri.

nat. 7.

a Olympi lu
di.

b Herodes
cur in exte-
rior liberalis,
in suos auidus
fuerit.

An. mundi

3957.

*Ante Chri-**stum natum*

7.

*a Herodes**honori cupi-**dus.*

ab omnib. Quam autē honoris cupidus fuerit colligere licet ex his ipsis honoribus quos ille Cæsari & Agrippæ cæterisq.ue eius amicis exhibuit. Volebat enim exemplo esse suis, ut quē admodum ipse præstantiores coleret, sic etiam coleretur ab omnibus: & hoc pacto satis declarabat cuius rei natura esset appetentissimus. Sed Iudeis per leges patrias non licet hoc modo potentiores colere, quos necesse est maiorem rationem iusti & æqui habere quā officiorum talium: quibus satis incommodum erat quod non possent statuis & templis demereri Regis gratiam, & similibus adulationibus explere insānam cupiditatem gloriosi hominis. Atque hæc mihi causa videtur cur Herodes erga familiares & consiliorum particeps iniquior, erga externos & alienos tanto beneficentior fuerit.

*Iudeorum Cyrenensium & Asiaticorum ad
Cæsarem legatio.*

CAP. X.

Hedio & **A**siatici b autem & Cyrenenses Iudei multū
Ruffi, cap. affligebantur ab earum regionum ciuitati-
6. al. 11. bus, qui cum à priscis Regibus accepissent ius ci-
b Iudei A- uitaris ex quo cum cæteris, tunc multas iniu-
siatici & Cy- tias à Græcis patiebantur, quasi exportarent pec-
renenses as- cunias, & essent noxij reliquis ciuibus. Cūque
ficti, legati Græci nec finem nec modum iniuriarum face-
ad Cæsarem rent, coacti sunt per legatos de eis apud Cæsa-
missu immu- rem conqueri. is rescripsit ad prouincias, placere
nitatem con- ut Iudeis seruetur æquale ius cum aliis, cuius re-
sequuntur. scripti exemplar subiicimus, quō testatius fiat
quomodo erga nos affecti fuerint imperatores
veteres Cæsar Aug Pont. Max. Trib. potestatis i-
ta censet. Quoniam Iudeorum gens semper fida
& grata fuit Pop. Roman. non nunc tantum,
sed

sed superiori etiā tempore, præcipue patri meo
Imp. Cæsari, sub Hyrcano Pontifice: placet mihi
de communi iurati senatus sententia, Iudæos
vni propriis ritibus ac legibus, sicut viebantur
tempore Hyrcani Pont. Dei max. & fanis eorum
in asylis manere: licetque votiuam pecuniam
per certos homines mittere Hierosolyma: ne-
que cogi ad præstanda vadimonia sabbatis, aut
pridie sabbatorum post horam nonam in pa-
rasceae. Quod si quis deprehendatur furari sa-
ctos libros aut sacram pecuniam ex locis eo-
rum religiosiis, hunc teneri sacrilegij, & bona
eius addici ætati Roman. pop. Suggestionem
etiam eorum oblatam mihi per C. Marcium
Cælorinum, pro ea pietate qua omnes homines
complector, iubeo cum hoc decreto dedicari
in illustri loco, quem vniuersa Asia meo nomi-
ni consecrauit apud Argyram. quod si quis con-
tra decretum ausus fuerit, non mediocri pœna
multabitur. Inscriptum est columna in templo
Cæsaris. Cæsar Norbano Flacco S. Iudæis vbi-
cunque gentium degenibus sacram pecuniam
ex veteri instituto Hierosolyma mittere nemi-
ne prohibente liceat. Hæc a Cæsar Agrippa quo a

An. mundi
3957. Ante
Christ. natū.

Agrippa
Ephesiorum
magistratib.
Iudæi Sylla
no Cyrenao-
rum magi-
stratibus.

quo iure abstrahuntur sacrilegi. Syllano etiam
magistratui scripsit, ne Iudæi sabbatis cogantur
ad præstanda vadimonia. M. Agrippa Cyrenæo
rum magistratibus & senatui Salut. Iudæi Cyre-
nenses, pro quibus iam Augustus scripsit Flauio
Lybiæ prædidi, aliisque eius provincie magi-

*Anno muen-**di 3957.**Ante Chri-**stianum 7.**a C. Norba-**nus Flaccus**pro Iudeis**scribit.**b Iulius**Antonius**Romae.*

stratibus, non esse vetados mittere ex more sacram pecuniam Hierosolyma, conquesti sunt nunc apud me, vexari se improborum quorundam sycophantiis, & vetari hoc facere praetextu quorundam tributorum quae tamen non debentur, hos ego suo iuri suisque moribus relinqui iubeo, & si qualem vrbem pecunia sacra intercepta est, eam per electos ad hoc idoneos Iudeis restitui. C. a Norbanus Flaccus procos. Sardoniorum magistratibus S. Caesar mihi scripsit, iubere se neminem Iudeorum vetari iuxta patrium morem collectas pecunias Hierosolyma mittere, quare ego quoque vobis scribo de hac re, ne vos lateat tam mea voluntas quam Caesaris. Nec baliter Iulius Antonius procos. scripsit: Ephesiorum magistratibus senatui ac pop. S. Asiani habitantes Iudei Febr. Id. b redenti mihi ius ad Ephesum indicauerunt, Caesaris Aug. & Agrippam concessisse sibi uti patris legibus & moribus, primis atque suo quaeque arbitrata pietatis ergo conficere, deportandasque impedimento ad templum Dei maximi: rogaueruntque ut ab illis concessa mea consensu rata habeam. Quare scire vos volo, me quoque iuxta Caesaris & Agrippae decreta permittere, ut quicquid volunt iuxta patrium morem nemine prohibente faciant. Haec decreta in hoc apposuimus, ut, quoniam scripta nostra in Graecorum manus perueniunt sunt, ostenderem eis iam inde a maiorum aetate hunc honorem nobis habitum, ne prohiberemur per potestates uti patris moribus, imò illorum consensu religione concessa Deum coleremus, quae quidem eo crebrius inculco, ut festam gentes exertas, & odium nostri, cuius nullam rationem habent idoneam, eorum animis eximam, nam moribus nulla gens eisdem uti-

ut perpetuo, sed oppidatim ferè in his sit mutatio. Iustitia verò omnibus hominibus ex quo competit, res villissima tā Græcis quàm barbaris, cuius maxima in nostris legibus habetur ratio, nōque omnibus, modò eis inuiolatas seruemus, caros ac amicos potest reddere. quòb-tem rogatos omnes volumus, ut nō tām nos obdusum vitæ genus horreant, quā completan- tur ob virtutis studia. Hæc enim cōmunis est om- nibus, & sine hac non potest humana vita cō- sistere. Nunc ad historię contextum redeo.

*Herodes opus habens pecunia sepulchrum
Davidi suū.*

C A P. X I.

Herodes a multum pecuniarū domi foris que profundens, audito quòd Hyrcanus qui an- te eum regnavit, recluso Davidis sepulchro tria millia talentorū argenti extulisset, superestque multo plura quæ possint quantumvis magnis sumptibus sufficere, multo tempore animū ha- buit idem aggredi. Tunc verò noctu apertum sepulchrum ingreditur, cum prius accuratè ca- visset ne hoc reseiret populus, assumptis tantū amicorum fidissimis. Depositas tamen pecunias non inuenit sicut Hyrcanus, sed mundi preciosi & aureorum ornamentorum vim magnam in- de sustulit. his inuitatus ad diligentius scrutan- dam, interius processit, vsque ad conditoria cor- porū Solomonis ac Davidis: vbib' duos satellites amittit, erumpente (vt fertur) ex adytis flamma contra progreffos temerè, quo casu territus exiit, & tactus religione ad expiandum se in adiutū sepulchri monumentū è candido marmore con- didit sumptuosissimis impediis eius. *Operis & Nicolaus Hædæ Nicolaus illius temporis scriptor meminit, sed perierat ad rem de descensu Regis, præter decorum id phur.*

*An. mundi
3957.
Ante Chri-
stum natum
7.*

*Hedio &
Ruffinus
Cap. 7. al.
cap 12.*

*a Suri sa-
cre famet.*

*b Herodes
duos satelli-
tes in Davi-
dis monumē-
to amittit.*

*c Notatur
operis & Nicolaus Hædæ
Nicolaus illius temporis scriptor meminit, sed perierat*

An. num-
di 1957.

An. Christi
Sum. na-
tum 7.

a Iosephus
ex p̄ficali
Asamona-
rum genere.

factum existimans, idque more suo fecit. Viud enim Regis hæc auribus dedit, captans gratiam & ea tantum attingens, quæ ad gloriam illius pertinere visa sunt. quin & multa eius apertè iniusta facinora, aut alia specie afficta fucavit, aut, quantum potuit, occultare studuit: quandoquidem etiam crudelitati in Mariammen ac filios speciosam causam adstruere conatur, illam impudientiæ, hos insidiarum patri paratarum insimulans, & hoc totis operis facit perpetuò quæ rectè ac iustè Rex gessit nimis extollens laudibus, contraria verò, diligenter excusans. Sed illi ob quam dixi causam danda venia, non tam ad posteritatis cognitionem, quàm ad gratificandum suo Regi scribeni. Nos verò qui & a generis propinquitate Asamonæos Reges contingimus, & sacerdotij honore fungimur, turpe ducentes mendacium, incorruptè res gestas exponimus, salua reuerentiâ posterorū Regis illius, qui etiam nunc rerum potiuntur, maiorem tamen veritatis rationem habentes cum ipsorum quoq. venia. Cæterum Herodis domus post violatum sepulchrū cœpit labi in deterius: siue dixis vlticib. in eam partem incumbens quæ iā antè malè habebat: siue forte fortuna talis calamitas incidit in ea tempora, ut merito videri
in Dissidium possit impieatis præmiū. Dissidiū b enim erat in aula bello civili simile, & odia mutua cœcantia calumniis. Sed e inter omnes eminebat c Antipatri Antipatri contra fratres astutiosa machinatio, qui per alios inuoluens illos falsis & rimari onibus, ipse patrociniū eorū sepe simulabat, ut apertis astutiosa machinatio probata sua beneuolentiā facilius induceret clām posset opprimere: atque talib. versutis circūueniebat patrē, ut putares hūc solū in columbia-tis suæ curā gerere, quapropter etiam Ptolemæū procuratorem suum Rex Antipatro commendauit,

danit, & cum matre eius omnia communicauit
consilia, ad id vt nihil non horu arbitratu gere-
ret, & inensum eum redderent his quos exolos
Regi esse ipsorum intererat. Mariamnes verò
filij rem indies ferebant ægrius, propter nobili-
tatē indignantes suo loco se dimoueri ac de e-
riorib. cedere, & tantum non in ordinē redigi.
Quin & vxores ipsorum eisdē laborabant pas-
sionib. quarū altera Alexandro nupta Archelai
filia Glaphyra odio mutuo prosequabatur Salo-
men, tum propter mariti amorem, tum quodā
insolentius se erga filiam eius gereret. ea nupta
erat Aristobulo quam illa sibi honore æquari
ferebat muliebriter, atque hac altera contēti-
one accedente, ne Pheroras quidē Regis frater a-
lienus erat à discordia. habebat enim priuatam
causam suspicionis & odij, inciderat in amorē
ancillæ propriæ tam insatū, vt oblatā sibi à Re-
ge in coniugium filiam fastidiret, contentus an-
cillæ complexib. Id ægerimē tulit Herodes, vi-
dens germanū affectū à se tot beneficiis, & pe-
nē regni sociū, non respondere pietate mutua,
& infortunatū se fratrem existimans : & cū non
valeret Pheroram ad æquiorē mentē reducere,
puellam collocatū cū Phasaeli filio. proceden-
te deinde tempore ratus iam deserbuisse fratris
cupidines, conquestus de repulsā, alterius condi-
tionē ei detulit, quæ Cypros nomine dicta est.
Tū Ptolemæus Pheroræ consulit, ne pergat fra-
trem contemnere, & ab amore turpi resipiscat,
propter quem stultū sit priuare se Regis amici-
tiā, & in eius vicem odiū ac tranquillitatis iactu
tā incurrere. Ille intelligens hoc sibi vtile, quodā
iam antē calūniis appetitus veniā à Rege cōsecu-
tus fuerat, mulierē iam filij matre exi. se factā ab-
legat : & Regi pollicetur ducturū se filiā eius al-
teram : condixitque diem 30. ad celebrandas

An. mundi
3957. Ante
Christ. nas.
7.

2 Rix a non-
libres.

b Pherora
Herodis fi-
lia in coniu-
gium obla-
ta, festidit.

An. mundi
3917. Ante
Christ. natū
7.

nuptias, iureiurando interposito nihil sibi post-
hac cum ablegata fore commercij, elapso au-
tem præfinito tempore in tantum amori succo-
buit, ut non statet sollicitis, & eundem resolu-
veretur ad pristinam mulieris consuetudinem.
Ibi tum Herodes non amplius potuit iram te-
gere, sed sæpe iaciebat voces quasdam, signa a-
lienati à fratre animi: nec deerant multi qui
per occasionem huic eius affectum foverere
calumniis. Iamque nec dies abibat villa nec ho-
ra, quin aliquid ei novarū turbarum accideret,
commisisis inter se necessitudinib. quas namq.
volebat esse carissimas. Nam & Salome infans
Mariammæ filius ne filiam quidem nuptiam A-
ristobulo adolescentum aliter sinebat frui ci-
vitate motua, pelliciens^a ad effutienda & pro-
denda secreta coniugum colloquia: & si quid,
ut assolet, offensivuncularum incideret, exacer-
bans multis suspicionibus quo factum est ut se-
creta eorum explicaretur omnia, & puellæ quo-
que iuvenē exorsum redderet. illa verò in matris
gratiam sæpe narrabat, quodd illi, quovis soli es-
sent, crebram mentionem Mariammæ facerē,
& odiosè de patre loquerentur: minarenturque
si Principatus ipsis contingeret, reliquarum Re-
gis vxorum filios scribas se facturos in oppido-
lis ad hoc enim conducibilem illis fore licentiam,
cui tum darent operam. vxores etiam re-
gias, si quando viderent matris ornamenta videri
patre, pro præsentibus deliciis vestituros se solli-
citis, inclosas ubi ne solem quidem liceat aspi-
cere. Hæc mox Salomè regi renunciabat: quæ
ille tamen si permollesse ferret, emendare tamen
malebat quam punire, maxime autē exasperaba-
tur suspicionibus, & indies seipso peior, omnib.
omnium rumoribus credebat, at tamen tunc eb-
iurgatione filios castigare cōtentus & illorū re-
sponsione

a Salome fi-
liam ad ef-
futienda &
prodenda se-
creta coniu-
gū colloquia
pellicis.

sponte placatus aliquantisper quieuit. Sed
 mox malū reuoluit. Pheroras enim Alexan-
 drum conuenit matricum, ut diximus, Glaphy-
 rachelā filiz, atque se audisse ex Salome, He-
 rodem ardentem amare Glaphyram, nec posse
 hūc affectū exequere, hoc audito iuuenis zeloty-
 pus vehemēter excāuit: & quicquid honoris ac
 comitatus Herodes mulieri exhibebat in gratiā
 filij: quod quidē ferē quotidianum erat, in peio-
 re partem interpretabatur, suspitione concepta
 ex his quæ audierat. neque diutius potuit eam
 indignationem concōquere, sed adito patre cū
 lachrymis ei sermonem Pheroræ aperit. quam-
 obrē ille magis adhuc turbatus est, non ferens
 insimulari se falsō tā turpis criminis multa quæ
 rens de suorū malicia, à quibus pro beneficiis ta-
 lem reportaret gratiā. Moxque accersitum Phe-
 rotam, adortus iurgio, pessime, inquit, omnium
 mortalium, eōne ingratitudinis prolapsus es, ut
 talia de nobis vel dicas vel cogites? nonne de-
 prehendo tuum propositum, quod non cōuicio
 teus hæc dixisti filio, sed ut insidias & venefi-
 cia hoc pacto in caput meum strueres? Quis e-
 nim, nisi bono aliquo genio ductus ut iste, fi-
 lius pateret patre inspectum impune ferre ta-
 lem iniuriā? Verum tibi videris sermonē in ani-
 mū, an in dextram eius gladiū inseruisse, quo pa-
 rentē conficeret? aut quid tibi voluisti, cum & i-
 psum & fratrem oderis, in me tantū calumniando
 simulans beneuolētiā, & ea dicens quæ salua
 pietate ne cogitari quidē poterāt. apage te hinc
 post tam peruersum erga fratrem bene meritū
 animum. Et tu quidem quoad vixeris tua con-
 scientia frui: ego verò dabo operam ut sim
 meis melior, neque dignas pœnas exigens,
 & maioribus quàm digni sint beneficiis eos
 prosequens. sic destomachante Rege Pheroras

An. mundi
 3957.

Ante Chri.
 nat. 7.

a Pheroras
 Herodē, dū
 illum arden-
 ter amare
 Glaphyram
 dicit, vohē-
 menter com-
 mouet.

Ann. mundi
3957. Ante
Christi. nat.

7.

*Salome se
purgat.*

cum in manifesto crimine deprehensus te-
retur, Salome ait hoc esse commentum, & ab
ea prima hos sermones profectos esse. Quo au-
dito illa (nam forte aderat) composito ad verbo-
rum fidem vultu exclamat, non esse hæc sua, &
omnes hoc vnum agere, vt eam inuicem Regi
faciant, & de medio tollant Herodis amanissi-
mam, & precauentem ipsius pericula, nunc ve-
rò etiam maioribus se appeti insidiis, solam e-
nim autorem fuisse fracti, vt, abiecta qua se ob-
lectabat muliercula, filiam Regis duceret, &
hanc esse causam odij, hæc illa loquente, simili-
que capillos sibi vellente, & pectus plangens,
species quidem n. gantis erat verisimilis, sed
mala mens dissimulabatur gestu ficticio. Phero-
ras autem medius tenebatur, ne prætentum
quidem vltum sui facti inueniens, cum non in-
ficeretur se dixisse, & audisse eadem persuade-
re non posset, ea perturbatio non sine altera-
tione durauit aliquandiu. tandem Rex pertur-
sus & fratrem & sororem ablegauit: collauda-
tūque filij temperantia, & quod hos sermones
ad se detulisset, admodum se id ad eam corpo-
ris se contulit. Post hanc contentionem male
audiebat Salome, quod videretur auctor huius
calumniz & vxores Regiz male ei volebant,
quod dicerent morosam & variabilem, & pro
tempore nunc inimicam nunc beneuolā. Sem-
perigitur aliquid contra eam Herodi occine-
bant, arrepta occasione ex causa quodā fortuito,
Erat Arabum Rex Obodas, homo segnis & ocio
deditus: negocia verò eius administrabat Dyl-
lus vir callidus, & arte florēs & corporis specie,
hic cum propter quodā negocia ad Herodē ve-
nisset, contemplatus vnā cornam Salomen an-
te se ad eam adhibuit competitq. esse vidua,
venit cum ea in colloquium, illa eque detentius
quàm

*Effectus ea
summarum.*

C. Syllau

Arabo Salo

mō in vxor

rem petens

repulsum po

nitur.

quàm antè tractabatur à fratre, & nonnihil ta-
 dia forma iuuenis, nō abhorrebat à nuptiis : &
 cum per eos dies frequentarentur cōiuiua, exi-
 stebant multa non mediocria signa quòd con-
 sentius & mutus amor inter eos intercederet.
 Hæc vxores Regi non sine derisione terebāt.
 Herodes autem hoc contentus sciscitabatur ex
 Pherora, & iubebat eum inter cœnam observa-
 re, quomodo erga se inuicem affecti sint. ille
 renunciavit quòd nutibus & mutuis aspectibus
 satis indicaret quòd tenderent. Post hæc Arabs
 iam suspectus abiit, elapsis deinde duobus aut
 tribus mensib, hanc ipsam ob causam reuersus,
 & collocutus de hac re cū Herode, postulauit,
 vt Salomen sibi collocaret. fore enim ei hanc af-
 finitatem vtilem propter Arabum commercia,
 quorum principatum & deberi sibi, & iam ma-
 gna ex parte contigisse. De quo cū ille ad sororē
 retulisset, percontando an ei nubere sit asinus
 mulier facili assensum præbuit, postulātib, dein
 de vt Syllus accenseretur in Iudæorum religio-
 nem, & tum demum vxorem duceret, aliqui
 non esse licitum: ille facere hoc non sustinuit, la-
 pidandum se dicens à popularibus si faceret: at-
 que ita te infecta discessit. ex eo tempore Phe-
 roras Salomen insimulauit incontinentiæ, ac
 magis etiam vxores Regiæ, dicentes eam cōiue-
 uisse cum Arabe. Et puellam, quam fratri despō a Herode
 satam ille domesticæ mulierculæ illecebas vi-
 ctus recusauit ducere, Herodes in sororis gratiā rera filio dat
 collocaturus Salomes filio nato è Costabaro mu-
 tan sententiam persuasus à Pherora, negante b
 adolescentem amatorem talem socerū propter
 patris sui eadem, & æquius consente, vt ipsius si-
 lius eam ducat, successurus in tetrarchiæ domi-
 niū. quod vbi is persuasit, impetravit prioris of-
 fensæ veniam. Mutatis igitur sponsalibus puella

Anno munda-
 di 3957.

Ante Chris-
 tum nat.

7.

Utrum man-
di 1917.
Ante Chri-
mat. 7.

F. AVII IOSEPHI

data est nuptum adolescentulo, addita C. talentorum dote. Nec interim cessabant turbae domesticæ, imò augebantur etiam à turpibus iniuriis progressæ usque ad calamitates tristissimas. Erant in deliciis Herodi propter formam eunuchi tres, unus à poculis, alter ab epulis, tertius cubicularius, quorum opera etiam in letis regni negotiis vii est solitus: hoc quidā ad Regem deluli corruptos esse ab Alexandro filio accepti, e quid cum illo habuissent consuetudinis, rem fassi sunt: præterea nullius tentati contra partem facinoris se esse conficiis admotis deinde actoribus tormentis, victi necessitate, ministris magis magisque in gratiam Antipatri succulentibus, aiunt Alexandrum innatum contra parentem odium flere: hortarūmq. eos ut Herodem deferret iam inutilem, facientēque fucum ætati, & senium dissimulantem iuncto capillitio, quin potius ipsi adhiberent animum, potituro vel inuito patre regno debito, expedarēntq. breui dignitatem primariam: iā enim non tantum generis prerogatiuam sibi suffragari, sed instructa etiā ad inuadendam dominationem omnia, staturos pro se multos duces militum, multos amicos Regios. paratos quidvis vel agere vel pati in ipsius gratiam. His audis Herodem totum irā & timor occupat, quod filij verba contumeliosa viderentur, & minaci: utroq. igitur exacerbatus verebatur, nequid grauius contra se constatum esset, quam ut eodem temporis momento posset cauere & occurrere, quam obrem non ausus psalm inquirere per dimissos clancularios exploratores rem gerebat, omnes suspectos iuxta habens atque inuisos, & in suspicionibus etiam de immeritis securitatē suam collocans: quærum adeo nullus erat finis, ut quò

ut quod quisque ei coniunctior esset, eo magis timere-
retur, ut tanto ad nocendum potentior. Ca-
teros^a cum quibus ei nulla intercedebat fami-
liaritas, vel nominati à delatore sat erat, mór-
que ad suam securitatem pertinere putabat il-
lorum interitus. Postremo etiam domestician-
xij de incolumitate propria in seipso versis sunt
tutissimos rati, qui alios praevenirent calumniis,
certissimúmque hoc ad salutem remedium: qui
mox voti compotes hoc ipso aliorum in se conil-
erebant invidiam, videbanturq. merito retali-
a, & sic accipiendi, ut ipsi tractassent alios. Iámq.
etiam priuatas similitates hoc modo exercebát,
mórque deprehensi eadem patiebantur, occasio-
ne contra inimicos viuentes pro laqueo, quo pau-
lò póst ipsi comprehendebantur. Rex enim ve-
lox erat ad pœnitentiam, eo quòd multos conui-
ctos tolleret, quod tamen non in hoc prode-
rat, ne similia posthac faceret, sed contentus es-
sat delatores eorum pari multasse supplicio.
Tantum erat tunc in aula Regia perturbationum
ac formidinum. Multis etiam intimis amicis de-
nunciauit, ne vel in conspectum suum venirent,
vel intra limina palatii, maxime his qui fiducia
meritorum hactenus ei reuerendi fuerant. An-
dromacho^b enim & Gemello veteribus am-
icis, & qui plurimò Regem tam legationib. quam
consiliis iuuerant, filiosq. eius instruerát, & ma-
iorem ceteris habebant fiduciam, amicitiam re-
nunciauit: alteri quia Demetrio eius filio a Alexá-
der videbatur familiariter: Gemello verò quòd
ipsus sciret fauere inueni. nam & inter educa-
cho^c & Ge-
tores eius ac eruditores fuerat, & Romanæ pe-
reginationis comes haterat. Nec dubium est
quin grauius aliquid in eos libenter statuisset,
si obstarat virorum claritas: quare contentus
est dum ablegatis admississe auctoritatem, ut po-

Anno mun-
di 3957.

Ante Chri-
stum natum
7.

a Herodes
quibus sui ca-
lumniis fidei
adhibens
multos iniu-
stè interfecit.

Hedlo &
Ruffinus
Cap. 8.

b Herodes
Androma-
cho & Ge-
mello ami-
citiam re-
nunciat.

*Anno mun-
di 3957.*

*Ant. Chri-
stus natus*

7.

*a Antipa-
ter omnium
malorum
fax.*

*b Propter
Alexandri
multi tor-
menta exa-
minantur.*

sita proborum hominum reuerentia debaccha-
retur licentius. Horum^a porro omnium malo-
rum fax erat Antipater, qui ex quo primum
tempore patrem animaduertit formidinis
obnoxium, consiliorum ei socium se adiu-
gens accendebat hominis scitiam: & tunc vi-
debatur egregie fungi officio, si daret operam,
ut quicumq. teniti possent tolleretur de medio.
Tunc b. gitor pulso Andromacho & reliquis a-
micis libertiorib. primū Rex quotquoque putabat
Alexandro fidos examinavit tormentis, nam
cuius tentati contra se facinoris essent conscij,
illi verò immoriebantur cruciatibus, quod nihil
haberent dicere, atque hoc acris incumbeba-
tur quæstionibus quod præter opinionem nul-
lum deprehendi posset ne cogitatum quidem
maleficium. Et Antipater callidus artifex inter-
pretabatur tortos à veritate malle quàm à fide
erga dominos & amicos discedere, vergebaturq.
ut secreta perquirerentur apprehensis pluribus.
Tandem vnus è multis tormenta non ferens,
ait se nō semel audisse iuuenem dicere, quoties
laudaretur à proceritate statutz, sui sagittandi
pericia, cæterisque virtutibus eximilis, hæc à na-
tura ornamenta sibi magis concessa quàm be-
neficia, patrem enim præ inuidia his offendi om-
nibus, quapropter quando simul inambulent
contrahi se de industria & submitti, ne appareat
procerior, & in venatoriis iaculationibus illo
præfente destinata non ferire, quod non sit geni-
toris ingenium non ferentis laudari filium. Hæc
verba dum expenduntur inuensis tormentis
adiecit, conspirasse eum cum fratre Aristobulo,
ut in venatione patri insidias sterneret, quibus si
ille esset oppressus, tum regnum postularurus
Romam perfugeret. Inuenta sunt etiam iuue-
nis lixæ ad fratrem scriptæ, conquerentis de
patre,

patre, non recte factum, quod Antipatro addi-
xisset agros, ex quibus ad eum redirent. CC. ta-
lenta annua. Tum verò Herodes probabili ut i-
psi videbatur, argumento confirmatus in suspi-
cione, Alexandro comprehenso iubet iniici vin-
cula: & rursum incipit scire, quamvis ne ipse
quidem auditis satis crederet, neq. enim excogi-
tare poterat, cur deberet ab illis per insidias ap-
peti: & querelæ illæ pueriles contentiones vide-
bantur, nec verisimile post manifestum parti-
cidium voluisse eos Romam petere. quamobrâ
volens maius aliquod impietatis argumentum
invenire, sollicitèq. cauens, ne videretur filium
temerè damnasse ad vincula, & quæstioni subii-
ciens honoratiores Alexandri amicos, non pau-
cos eorum nihil tale confessos interfecit. Cum-
que tota Regia tumultu, terrore, ac tormentis
perstreperet, iuuenis quidam in tali necessitate
constitutus dixit Alexandrū Romam ad amicos
litteras misisse, rogantē, ut curarent se accersiri: à
Cæsare indicaturum de quibusdam contra illū
conspirationib. quando pater societati Romano-
rum prætulit Mithridatis Parthorū Regis ami-
citiam. addidit habere eum venenum, quod apud
Ascalonem paratum sit. His auditis Hero-
des credidit, consolantibus eum in calamitate
adulatoribus, quod non temerè quidquam fa-
ceret. venenum tamen summa cura quæsitum
ausquā inuentū est. Cæterum Alexander oppres-
sus malis adeo non cessit, neque inficiatus est, ut
patrem exasperaret amplius: siue volens pude-
facere facilitatem eius ad credendum calūniis: siue
ut, si forte crederet, inuolueret eum cum ei facinorū
tota Regia magnis calamitatib. Quatuor enim
libellos à se conscriptos ei in sit negans opus es-
se tormentis plurib. structas enim insidias, par-
ticipesq. eorū esse Phetoram & amicorum fide-

Anno mun-
di 3957.
ante Christ.
nat. 7.

a Alexan-
dri in vinem
la coniecti
amici qua-
stioni subii-
ciuntur.

b Alexan-
dri quidā
quod Romā
contra paren-
tem ad ami-
cos, litteras
miserit, re-
cusat.

c Alexan-
der indica-
tū etiam so-
lue ut, si forte crederet, inuolueret eum cum ei facinorū
tota Regia magnis calamitatib. Quatuor enim
libellos à se conscriptos ei in sit negans opus es-
se tormentis plurib. structas enim insidias, par-
ticipesq. eorū esse Phetoram & amicorum fide-

Anno mdcii
1957. *Ante
Christum
nat. 7.*

lissimos: Quin & Salomen obrepentem ne-
ctu cum inuito se esse congressam, omnesque
eo tendere, vultu sublato, optatam affeque-
rentur licentiam, eiusdem conspirationis ar-
guebantur & Ptolemæus & Sappianus, præcon-
dis Regi fidissimi. nec aliter quàm rabie qua-
dam occupati in se inuicem efferebantur homi-
nes pridem amicissimi, non detensione, non
coargutione expectata transire dum veritas
pateret, indicium præueniente supplicio. alij
vinciebantur, alij necabantur, alij nihil latius
expectantes moras ipsas quàm representationem
malorum ægrius ferebant: ingensque mor-
tor ac corporis fœdabat pristinam felicitatem Re-
glæ. Ne Herodem quidem ipsum viar in tali
perturbatione non uidere poterat, cui, quod
nemini se auderet credere, pro totumēno etz
futuri exitus expectatio: sæpèque illi obuersaba-
tor terrens gladio stricto filius, noctes atque dies
nihil aliud volutanti, vtiam minimum abesset
ab infamia.

a Herodes
in aula ca-
luminis &
cadib. refer-
ta vita sua
pædet.

*Archelaus Cappadocum Rex Alexandrum patri
reconciliat.*

CAP. XII

Hedio &

Rustinus

Cap. 9. at. 13

b Archelaus

Cappadocum

Rex, Hero-

des, Hero-

des, Hero-

des, Hero-

des, Hero-

des, Hero-

des, Hero-

des, Hero-

des, Hero-

des, Hero-

des, Hero-

des, Hero-

des, Hero-

des, Hero-

des, Hero-

des, Hero-

des, Hero-

des, Hero-

Um ita Herodes animo anghur, Archelaus
Cappadocum Rex de filia & iuvene gene-
ro sollicitus, tum amici quoque vicem miserans in
Cappadocum uoluit tam perplexis & turbatis negociis, officij
Rex, Hero- sui petauit protectionem ad eum suscipere. Quod
du indigna- ubi sicut audierat affectum inuenit, importuna-
tionem in ge- rem putauit sibi argueret ac temeritatis & ni-
nerum firmi- mixtæ sedulitatis argueret. fore enim ut ille ex-
bat, cumque aduerio contendens & excusare se studens exacer-
ad paterno- baretur amplius. Quapropter aliam rationem
affilius ro- commentus est qua re affectas componeret, in-
ducit, dignatione versa in iuvenem, afferens Regem
nihil

nihil præter æquitatem, sed omnia rectè fecisset. *An. mundi*
 se quoque dirempturum illud coniugium, ac ne *3957. Ante*
 filiz quidem parsurum, si sceletis conscia nõ fe- *Christ. nat.*
 cisset iudiciũ. Tum Herodes ubi præter opinio- *7.*
 nem vidit hominẽ pro se læso tam grauitè ex-
 candescere, asperitatẽ remissa, & factum suũ iu-
 sti æstimatione volens expendere, paulatim ad
 pæternos affectus rediit. Iamque vtroque flexo
 ad misericordiã, quoties aliquis obiecta à iuue-
 ne crimina refelleret, ad iram commouebatur.
 Rex: postquàm verò Archelaum quoque accusa-
 tionem aggredi vidit, lacrymis affectũ prodens,
 rogabat illum ne nimium indulgeret iræ, nèue
 propter iuuenis erratum coniugium dirimeret.
 Tum Cappadox nactus eum iam mitiorem, cœ-
 pit crimina transferre in amicos, qui depraua- *Archelus*
 rent hominem iuuenem & rudem omnis ma- *Alexandri*
 liciz, præcipuè fratrem Regis, virgès suspicionib. *crimina in*
 Nam bẽum & Pheroras in Herodis indignatio- *amicos, præ*
 nem incurrisset, intelligens reconciliatorem ne *cupit verè im*
 minem Archelao magis idoneum, araturus illi, *Pheroram*
 adiit, alia quoq. desperantis de salute signa præ *transfert.*
 ferens, qui non despexit preces supplicis, negas *bPheroras*
 tamen sibi faciliẽ tam citò rectese offensum Re *Herodi se*
 gnum. Satius esse, ut ipse à fratre veniã pe- *causam per-*
 teret, prius confessus se fuisse causam horum o- *turbationũ*
 rum. eam confessionem profore multum fuisse inge- *nos fatetur,*
 as leniendã iracundiam, ac tum demum se quo *ex fratri*
 que opportunius deprecatorem accessurum, pa- *Alexandro*
 tuit ille consilio, quod vtrique cessit feliciter. nã *reconciliatur.*
 & iuuenis præter opinionem exemptus est cri-
 minationibus, & Pherotam Archelaus repo-
 suit in fratris gratiam: ipse quoque in ita maxi-
 ma gratia apud Regem in tam difficili ipsius tẽ-
 pore lætus in Cappadociam profectus est. nam
 & cum muneribus dimissus est preciosissimis, & fa-
 cile primũ inter amicos locũ obtinuit. Cõuenit

An. mundi etiam inter eos, ut Herodes Romam peteret
 3958. *Anno* quandoquidem de hoc negotio Cæsari scripte-
Christ. mas. rat: feceruntq. simul iter vsq.ue Antiochiam. I-
 6. bi prædum Syriæ Titum reconciliavit Arche-
 lao, atque ita in Iudæam reuersus est.

a Herodes
cum Arche-
lao Anto-
chiam vsq.
iter facit.

Trachonitarum desectio.

CAPVT XIII.

b Arabici
belli causa.
c Trachoni-
tu Herodi
donatus à
Cæsare.

alias ca. 14
d Rebelles
Arabes à
ducibus He-
rodus perdo-
mantur.
e Latrones
capti & pu-
niti.

Ille verò dum Romam profectus interim à re-
 gno abest, bellū Arabicum ex hac causa exor-
 tum est. Incolæ Trachonis, quam regionem Ze-
 nodoro ademptam Cæsar Herodi attribuerat,
 vctiti exercere latrocinia, cogebantur in studiis
 agriculturæ nullus degere. hoc vitæ genus nec
 ipsos delectabat, neque terra respondebat labo-
 ribus tamen à principio coercente Rege absti-
 nebant iniuriam ab æcolis. non sine laude He-
 rodus dthgentiz. Sed quando Rex nauigauit in
 Italiam Alexandrū accusaturus & comme-
 daturus Antipatrum Cæsari, Trachonitæ sparsō
 rūtūre de eius intentū defecerunt reuersi ad
 pristina latrocinia. tunc tamen absente Rege à
 ducibus eius sunt perdomiti. ceterū XL. ex his
 latronum principes captorum exemplo territi,
 relicto patrio solo fugerunt in Arabiam, reci-
 piente eos Syllæo propter non impetratū Salō-
 nis coniugium. à quo cū munitū quendam lo-
 cum acceperant habitandum, incursionibus
 non Iudæam tantum infestabant, sed totam
 Cœlesyriam, abigebantque prædis in sua reco-
 ptacula, Syllæo præbente impunitatem & securi-
 tatem maleficiis. Herodes autem reuersus à Ro-
 mana peregrinatione, compertis multa damna
 illata suis à latronibus, cūque non posset eos
 in potestatem suā redigere, quòd essent sub tu-
 tela Arabum, nec tamen iniuriā acceptā conco-
 queret,

queret, perillustrata Thracione interfecit illo-
rum domesticos. quo facto illi irritiores, ma-
xime quod legem haberent quæ iuberet dome-
sticorum eadem inultam non finire, contem-
pto periculo totam Herodis ditionem agendo
& ferendo perpetuis vexabant incurfionibus.
Tum Rex ad Persides à Cesare missos Saturni-
um & Voluminium rem detulit, latrones a de-
posceris ad supplicium. illi hoc audito maiori
manu se communit, perturbare omnia repen-
tinis insultibus, agros simul & vicos populari,
iugulare quotquot in manus eorum incideret,
ut bello quam latrocinio res esset similior. iam
enim usque ad mille accreuerant. Quare Hero-
des & latrones fini dedi postulabat, & mutuum
credendum repetebat exacto iam præstituto tem-
pore, sexaginta illa talenta quæ Oboda per
Syllzum commodauerat. Syllzus verò qui de-
truso à regimine Oboda ipse administrabat o-
mnia, inficiabatur eos latrones esse in Arabia,
& pecuniam differebat reddere, de qua disce-
prabatur apud Saturninum & Voluminium Sy-
tiz præfides. Tandem illis autoribus convenit,
ut intra triginta dierum spacium & debitum red-
deretur, & ex utroque regno restituerentur
perfugæ. Sed apud Herodem profusus nemo A-
rabum inuentus, vel ob maleficium, vel qua-
cunque de causa profugus: verum Arabes con-
uicti sunt latrones ad se recipere.

Expeditio Herodi in Arabiam.

CAP. XIII.

Cæterum postquam aduenit præstitutus ter-
minus, Syllzus nolens stare conuentis Ro-
mam profectus est: Herodes vero exsequen-
tur restitutionem pecuniarum ac latronum, Sa-
turnino & Voluminio permittentibus ei contu-

*Ann. mundi
3958. Ante
Christum
nat. 6.*

Alias ca. 15.

*a Herodes
ab Arabibus
latrones sibi
dedi postu-
lat, & mu-
tuum credi-
tum repetit.*

*b Saturni-
nus & Vo-
lumnium Sy-
tiz Præfides
Herodi Ara-
bes recomi-
liant.*

*c Herodes
Saturnino
& Voluminio
permittentib.
cui exercitu
Arabiam in-
dit & Rapti
castellum
diruit.*

Tom. j.

Na

An mundi maces armis persequi: collectoque exercitu in-
3918. Ante uasit Arabiam, septem mansiones emensis tri-
Christ. natu duo. cumque peruenisset ad castellum, in quo
6. se latrones continebant, primo impetu id ce-
 pit, ipsamque munitionem nomine Raptam di-
 ruit, nullo alio damno dato regionis incolis. Et

a Nacebus cum viginti pauci ex Herodianis, Arabum verò xxv. cum ipso
quinque A- duce ceciderunt: reliqui in fugam copulsi sunt.
rabu casus. Hoc modo latrones vitus Idumæorum tria
b Herodes millia in Trachonem deduxit, ut coererent ibi
Idumæorum latrocinia: & ad duces Romanos agentes in
3. milia in Phœnicia dedit literas, quibus eos certiores fe-
Trachonem cit, quod in contumaces tantum Arabas con-
deducit. cesso ab eis iure usus sit, nihilque egerit præ-
 terea: idque ipsorum inquisitione postea verum
 compettum est.

Syllam Herodem accusat apud Cæsarem.

CAP. XV.

Hedio &
 Rufinus

Cap. 10.

al. 16.

Syllam
Herodem
apud Cæsarem
accusat.

SED aliter Romam properatis nunciis Syllæ
 relatum est, suo more exaggeratibus omnia.
 is etiam ante insinuat in notitiam Cæsaris, for-
 titum circa palatium obuersans, his auditis cō-
 festum mutata veste atata cum adiit, denarrans
 ut bello afflicta sit Arabia, totumque regnum
 euersum ab Herode ingresso cum exercitu. ad
 hæc lacrymans querebatur cecidisse duo mil-
 lia & quingentos Arabum primates, & in his a-
 micum ac cognatum suum Nacebum, direptas
 que magnas opes apud Raptam repositas. at-
 que hæc facta per contemptum Obodæ, qui nec
 copias paratas habuerit, nec ducem, se absentem,
 idoneum. Hæc dicente Syllæ, addidit quæd
 nec ipse hanc professionem suscepturus erat, ni
 crederet Cæsari curæ esse pacem publicam om-
 nium,

niam, neque, se domi præsente, Herodes nisi suo malo eam pacem violaturus. Cæsar hac querela commotus percontatus est ex Herodis amicis, qui tum aderant, & ex suorum quibuidā recens reuersus è Syria, hoc tantum, an Herodes illum exercitum extra Regni sui fines eduxerit: Id cum illi fateri necesse haberent, nec Cæsar causam expeditionis audire dignaretur, magis etiam iratus Herodi scripsit minaciter, se hactenus illo usum tanquam amico, posthac habiturum eum pro subdito. Syllæus quoque ea de re scripsit ad Arabas. His literis illi elati neque latrones qui effugerant voluerunt dedere, neque acceptam mutuo pecuniam persolvere, neque scientes Herodi pro pascuis quæ conducerebant, quicquam numerare, strenti eo quod Rex offenderet Cæsarem. Quin & Trachonitæ hac occasione vti insurrexerunt in Idumæorum custodiam, & iuncti Arabicis latronibus qui illorum regionem diripiebant, non tam suis lucris quàm vindictæ studentes miris modis in eos sæuebant. Hæc omnia Herodes ferrebat, offenso Cæsare minus iam habens vel fiducia vel audacia. legatos enim eius ad agendam Regis sui causam missos primum

Ann. mundi 3958. Ant. Christi. nat. 6.

Arabes & Trachonitæ scientes Herodi Cæsarem iratum, illi insultant.

b Cæsar ab Herode offensus.

c Oboda defuncto Abtate in Arabum regnum successit.

ne admisit quidē iterum venientes dimisit infecto negotio. Quamobrem vehementer anxio metum augebat Syllæus, Romæ præsens credulo Cæsari quidvis persuadens, & iam maioribus rebus inhians. Defuncto enim Oboda in Arabum regnum successit Aneas, dictus Aretas multo nomine. hunc ille per calumnias pellere conabatur, & sibi principatum usurpare, multam pecuniam partitus in aulicos, multa etiam Cæsari daturum se pollicitus: quem iratum sciebat Aretæ quod se inconsulto ausus esset regni habenas suscipere. Tandem & ille literas cum muneribus misit ad Cæsarem,

An. mundi

3960.

Ante Chri-

stump nat.

4.

a *Cæsar A-*
rabum lega-
tos non au-
*det.*b *Nicolaus*
Damascen-
us ab He-
rode ad Cæ-
sarem mis-
*sus.*Medio &
Raffinus
Cap. 11. al.
27.c *Eurycles*
Lacedæmo-
nium in He-
rodis amic-
itiam sese
insinuat.
d *Eurycles*
apud Alexan-
drum sese
insinuat.

& in his multorum talentorum coronam ad-
ream. in his literis accusabat Syhæzum, quodd ne-
quissimus seruus veneno sustulisset Obodam,
quo etiam viuo inuasisset rerum administratio-
nem, vxores Arabum adulterans, & conftrato æ-
re alieno viam sibi ad occupandum principa-
tum muniens. Cæsar^a autem ne hos quidem
legatos audire dignatus, aspernat^{us}que eorum
munera, infecta re illos abire passus est. Interim
Iudæorum res ac Arabum indies se habebant
deterius, turbatis omnibus, & componente ne-
mine, nam Regum alter nondum principatum
suum constabilerat, & proinde suos coercere
non poterat. Herodes autem veritus ne, si se
defenderet, eo magis irritaret Cæsarem, co-
gebatur perferre omnes iniurias. Postremo
nullum finem vrgentibus malis inueniens, de-
ciuit denuo Romam legatos mittere, si quid
æquius per amicos impetrare posset à Cæsare
in b eam legationem Nicolaus Damascenus
profectus est.

Euryclis calumniæ contra Herodum filio.

CAP. XVI.

P^{er} idem tempus dissidium cum filiis dōme-
sticum multo magis exacerbatum est. quam-
uis enim etiam ante nunquam prorsus vacante
c suspitione, malo pernicioso Regibus, tunc ta-
men id maxime ob talem causam inualuit. Eu-
rycles^c quidam Lacedæmonius, vtr domi nobi-
lis, sed ingenio pessimo, adulator & deliciis pet-
ditus, sed vitæque vitium egregie dissimulans,
vtriusque Herodis hospitio^d, daris muneribus & ma-
ioribus acceptis, ad gratiam cum eo cōuersatus
effectus, vt recipetur inter amicos præcipuos. Is
diuertebatur apud Antipatrum, Alexandro^e quo-
que propter crebros congressus familiaris. at-
bat

bat enim sibi cum Archelao Cappadocæ amici-
tiam intercedere, & ideo simulabat se Glaphy-
ram obsequiis colere cūque videretur omni-
bus ex æquo deditus, obseruabat quæcūque vel
dicerentur vel fierent, vnde cūque captans
gratificandi per calumnias materiam. denique
ad se blādis colloquiis insinuant vnicuique,
nulli soli fidus videretur, ceteros ita tractare,
prout amico esset commodum his artibus ita
sibi deuinxit Alexandrum, vt iuuenis putaret ei
soli turd se posse querelas suas concedere. spe-
riebat igitur ei dolorem suum quod pater esset
à se alienatior, casumque matris narrabat: &
quod Antipater præcepta fratribus dignitate
solus posset omnia. Hæc diutius ferenda non
esse, potte iam talibus imbuto odiis, vt cum i-
pſis nec conuiuia nec colloquia communicare
sustineat. Hæc ille, dolorem suum in sinum a-
mici, vt tum videbatur, deponens. at ille omnia
referebat Antipatro, negans ad se hæc pertine-
re, tacere tamen non posse ob periculi magni-
tudinem, & consultum ei velle, vt caueret ab
Alexandri insidiis. non enim eum dissimulare
animum, sed ipsis verbis præferre cupiditatem
particidij. Post hoc beneuolentiz pignus ma-
xima ab Antipatro accipiebat munera, & ad vi-
timum ab eo persuasus est, vt ad Herodem re-
ferret de hoc negotio. Rex narranti de Ale-
xandri odio facilem aurem præbuit, & eo de-
ductus est verborum ambagibus, vt implicabi-
lem iram in filium conciperet: id quod sine
mora declarauit. Eurycli enim quinquaginta
talenta donauit: quibus ille acceptis ad Ar-
chelauum se contulit, & multum Alexandrum
prædicans, operam etiam suam commemorauit
quæ quam vtilis ei fuerit ad conciliandam pa-
tris gratiam: & ab eo quoque accepta pecunia,

Ann. mundi
3960. Ante
Christ. natū
4.

a Eurycles
Alexandri
dilectus, & fa-
lia obseruans
Antipatro
& Herodē
expulſit.

b Eurycles
astutia ab
Archelao pe-
cuniam ex-
torquet.

Ann mundi
3960.

Ante Chri-
stum nat.

4.

a Herodes
Alexandri
& Aristobuli
crimi-
natoribus
aureum pra-
bet.

*b Incun-
du*
lites, b
Lucundus
& Tyrannus
robore
ac proceritate
corporum.
hi propter
se sollicitas
quandam
offensam
pulsi è
Regia, & inter
equi-
ab Alexan-
tes Alexan-
dri stipato-
res recepti,
quòd essent
exercitatis-
simi hono-
rabantur
pecuniis
alisque
municibus.
Mox igitur
Rex de his
etiam suspi-
cione conce-
*pta, tor-
menta*
eis admo-
nuit. ergo
post tolera-
tos diu cru-
ciatus, tan-
dem aiunt
se sollicitos
ab Alexan-
dro, ut inter
venandum
Herodem
interfecerit,
fatentur.

prius quàm deprehenderetur hominis malicia discessit. Reversus deinde in patriam, cum ibi quoque similibus artibus viceretur, Lacedæmone pulsus est in exilium. Porro^a Iudæorum Rex non iam ut antè contentus aurem præbere criminatōribus Alexandri & Aristobuli, proprio serviebat odio, etiam nemine accusante observans singula & sciscitans, & permittens omnibus quicquid vellent contra eos dicere: & inter cætera Euaratum Coum communicasse cum Alexandro consilia. videbatūque nullos sermones audire libentius. Oblatum est deinde iuuenibus maius infortunium, calumniis nunquam cessantibus, & omnibus certatim aliquid mali de eis ad Regem deferentibus, scilicet incolumitatis eius studio. Erāt Herōdi duo satellites, b Lucundus & Tyrannus, grati illi propter & Tyrannus robur ac proceritatem corporum. hi propter se sollicitas quandam offensam pulsi è Regia, & inter equi- ab Alexantes Alexandri stipatores recepti, quòd essent exercitatisimi honorabantur pecuniis alisque municibus. Mox igitur Rex de his etiam suspicione concepta, tormenta eis admonuit. ergo post toleratos diu cruciatus, tandem aiunt se sollicitos ab Alexandro, ut inter venandum Herodem feras persequentem interfecerent. facile enim conungi posse, præcipitatum ab equo suffmes telis transfixum esse. nam & antè penè simile quiddam ei acciderat. Simulque indicaverunt aurum defossum in equorum stabulo, & præfectum venatorum arguebant, quòd c Alexander eis præbuisset lanceas regias, & arma, ipso ita ad Præfectū bente, Alexandri famulis. Post hos præfectus arcis Alexandrij correptus similiter examinatus, ut si reus est: huc obiectum est quod eos intra caperet, scilicet stellum reciperet, pollicitusque eis esset pecuniam regiam ibi resonantiam. Sed illo perterritus

gante

gaze filius eius accedens, vera esse dixit omnia: protulitque referentem manum Alexandri literas in hanc sententiam. Quam primum Deo faciente perfecimus quæ decreuimus, ad vos veniemus. curate igitur, ut quemadmodum estis polliciti, nos in castrum recipiatis. His literis visis Herodes posthac pro indubitato autem dicebat ^a Diophantum scribam imitatum suum charactere, esseque Antipatri malicia excogitatum illam schedulam. Diophantus enim habebatur magnus talium artifex, & post in similibus deprehensus dedit supplicium: eos verò qui torri sunt Rex apud Hierichuntem produxit ad populum, ut accusarent filios; ubi facti sunt obruti. cumque vulgus concitum simili poena Alexandrum cum fratre vellet afficere, Herodes per Ptolemaum & Pheroram eos cohibuit: & ^b iuvenes in carcere afferuando tradidit. eò nemo admittebatur, adhibitis ^c Aristobulus qui explorarent eorū dicta & facta omnia. iam illi in carcere que pro condemnatis habebantur, tum aliorum rem cunctis opinione, tum sua. eorum alter ^c Aristobulus præ anxietate etiam amitam suam ac socrum ad miserationem præsentis calamitatis, eiusque autoris odium inuitans, An non tibi quoque, inquit, periculum imminet delatæ, quod spe nuptiarum Syllæum de omnibus quæ hic sunt per literas significes. quæ verba mulier statim fratri resuit. ille non amplius se continens vinciri eos iubet, & seorsum quenque quid contra patrem moliti sint scripto prodere. hoc iussu facere, scripserunt, insidias quidem nec parasse, nec cogitasse: sed conatos fugere, quod non possent amplius ad hunc modum suspecti & solliciti vivere. Eodem tempore cum venisset à Cappadocia ab Archelao legatus Meia

FRATRI TITULI

cris quia deprehendens locum
 deinde. Arctus deinde in primum
 quæque inimicis artibus etiam
 de patris est in collum. Porro
 hoc non vni conueniens autem
 Herodes Alexandri & Antipatri
 inter se odio, etiam inimice
 amas si quis & scelerum, & per
 quicquid vellet contra eos
 ter carere Lamentum Coen commo
 Alexandro confissa. videlicet quæ
 mores audire libens. Obsecro
 ius eorum in ius infortium, quæ
 quam cessantibus, & omnibus
 mali de eis ad Regem de ferentibus
 cohumitatis eius Herodes. Erat Herodes
 lucundus & Tyrannus prauus
 Tyrannus robor ac proceritas corporis
 quædam offensa postea Regis
 Alexandri stipendiorum recepti
 Herodes: honorebantur præcipue
 Max igitur Rex de herede
 monentibus. tormenta ei ad
 cone concepta, tormenta
 post toleratos diu cruciatus, tandem
 sollicitus ab Alexandro, in ius
 Herodem ferat persequenti iurisdictione
 illi enim confingi polles, præcipuum
 finimet telis transiitum esse. non &
 simile quiddam ei acciderat. Similiter
 aurum defolium in equorum
 conerunt aurum arpentum
 lo, & præfectum venatorum arpentum
 in præbuisse lancens regias, & armis
 deinde, Alexandri famulus. Post hoc
 arcis Alexandri correptas famulatus
 as est: hunc obiectum est quod
 ellum recipiet, polliceturque
 regium ibi resonantiam. Sed illo

An. mundi
 3960.
 Anno Chri.
 nat. 4.

a Diophan-
 tus scriba
 aliorum cha-
 racteres imi-
 tatur.

b Alexander
 & Aristobu-
 lus in carce-
 rem cunctis
 Aristobulus
 amica suam
 ac socrum

An. mundi vnus è dynastarum illius numero, volens He-
3960. Ante rodes declarare eius malevolentiam, acciuit ad
Christi nat. se Alexandrum. è vinculis: & ² rursum interro-
 4. gavit de fuga, quònam & quomodo decreuif-
a Alexan- sent discedere, ad Archelaum, ille respondit,
der Herodi- pollicitum quòd inde Romam nos mitteret.
quod ad Ar- Ceterum contra parentem nihil durius aut pa-
chelaum di- rum pietati conueniens se machinatos esse, ne-
scdere de- que quicquam veritatis inesse confictis aduer-
cremis, fate- tariorum criminationibus. cupiuisse etiam vt
tur. Tyrannus cum sociis examinaretur cautius: sed
b Melam, Ar- illis appropere tam mortem per Antipatrũ, qui
chelai Cap- admixtis suis vulgum in eos concitauerit. His
padocum Re- dictis Rex iussit & ipsum & Melam duci ad Gla-
gu filia. phytam Archelai filiam, vt interrogaretur: cum
c Glaphyra, ignorasset paratas Herodi insidias, quò vt ven-
Alexandri tum est, continuò mulier vindictam conspicata
coniunx, nũ maritum, caput sibi plangens, & prae miseratione
paratas He- attonita clarè ingemuit: Iuueni quoque ma-
rodi insidias nantibus lachrymis, qui aderant miserabili hoc
ignorasset, spectaculo turbati, diu nihil mandatorum po-
interroga- terant vel dicere vel facere. Tandem Ptolemæo,
tur. cui commissus erat iuuenis, iubente dicere,
 num & vxor fuerit consilij conscia: qui porulit,
 inquit, non esse, carior mihi vita, & parens li-
 berorum communium: ad hæc illa exclamauit,
 nullius mali se esse consciam. quod si id aliquid
 ad salutem eius conferat, paratam se mentiri
 vel in suam perniciem, & nihil omnino nega-
 turam. Tum Alexander, impium quidem, si-
 cet suspicantur quos minimè oportuit, nihil
 nec cogitauit, nec tu et conscia: sed quòd ad Ar-
 chelaum abire, & inde Romam decreuimus.
 Hoc & illa fatente, Herodes ratus consuetum
 à se Archelaum malevolentiz, dedit Olympo
 & Volumato litteras, iussit vt inter nauigan-
 dum appellerent ad Eleusam oppidum Ciliciæ,
 & Ar-

& Archelao scripta de his redderent : & post
 expostulationem quòd filiis conatum fuisset
 particeps, Romam inde nauigare pergerent.
 & si inuenerint à Nicolao placatum Cæsarem,
 redderent ei literas, & argumenta quæ ad con-
 uincendos iuuenes scripta mittebantur. Igitur
 a Archelaus pro se attulit, voluisse quidem ex-
 cipere iuuenes, quòd & ipsis & patri eorum pu-
 tatet uile, ne quid ob suspiciones & dissidia du-
 rius in eos statuerit: non tamen missurum fuisse
 ad Cæsarem, nec confirmaturum eos in male
 uolentia : Romam b autem delati inuenerunt
 iam Herodi reconciliatum Cæsarem, eique hie
 ras reddiderunt. Nam Nicolai legatio ad hunc
 modum se habuit: quamprimum Romam venit
 & in palatium, præter ea mandata quæ habebat,
 Syllzum accusandum suscepit. animaduertit e-
 nim dissidere inter se Arabas, quorum aliquot
 eius omnia facinora indicauerunt, & hoc auto-
 re necatos pleròsque cognatos Obodæ manife-
 stè coarguerunt ex ipsius literis interceptis per
 aduersarios.

An. mundi
 3960.
 Ante Chri
 nat. 4.

a Archelaus
 Herodi sese
 excusat.

b Herodes
 Cæsari reconciliatus.

Qua fortuita occasione Nicolaus uel non ne-
 glexit, studens Herodem reducere in gratiam
 Cæsaris. Sciebat enim si defensionem Regis ordi
 retur, difficilem se habiturum iudicem : quòd si c
 Nicolaus
 accusaret Syllzum, non desore occasione pro
 suo Rege satisfaciendi, contestata igitur lre, & c
 præstituta ad agendum die, Nicolaus c
 assistenti
 bus sibi Aretæ legatis acriter accusauit Syllzum
 Interfectorem asseuerans domini ac Regis sui
 multorumque Arabum, pecuniam etiam mutua-
 tum ad perturbandam quietem publicam, ma-
 tronasque arguens corruisse tam Romæ quàm
 in Arabia. addidit his grauissimum crimen, cir-
 cumuentum mendaciis eius Cæsarem, quem ni-
 hil veri de gestis ab Herode docuerit. ad hunc

rodem excu-
 sat, & He

An. mundi

3960.

*Ante Chri-**nat. 3.**a. Expeditio**belli Arabi**ci, & pecu-**nia mutuo**accepta.**b. Tracheni**in latrones.*

accusationis locum postquam ventum est, Cæsar interlocutus iussit eum, omnis ceteris, hoc tantum de Herode dicere, an non exercitum in Arabiam duxerit, neque duo millia & quingentos illic interfecerit, neque captivis abductis regionem prædatus sit. Ad hæc Nicolaus, de his se vel maxime ait docere posse, nihil horum aut certe minimam partem ita se habere, quemadmodum ab illo relata sint, neque vllam mereri indignationem. His præter opinionem auditis cum Cæsar attentius auscultaret, ille primum indicavit ei de D. talentis mutuo sumptis, deque syngrapha in qua ascriptum erat, licet post elapsum præsitutum tempus pignora ex vniuersa regione capere: deinde non expeditionem hostilem hanc fuisse, sed executionem iuris & repetitionem debiti. Idque non propter actum quanquam permittente syngrapha, sed appellans prius de hac re Saturninus & Volumnio Syriæ præsidibus: postremò apud Berytum in horum præsentia Syllæ per Cæsaris fortunam iurato, omnino intra triginta dies exhibiturum se & pecuniam, & Herodis per fugas, & cum horum nihil Syllæ præstitisset, aditos rursum præsides Herodi permisisse pignora capere, atque ita demum illum profectum in Arabiam hoc est, inquit, illud bellum quod aduersarij tam tragicè exaggerauerunt, quod tamè qui potest bellum vocari, permisso præsidum & ex pacto illatum post periurio violatos tamen alios deos, tum in primis nomen Cæsaris restat de captivis iam dicere. Latrones *b* Trachoniarum primum, mox plures, fugientes Herodem metu supplicij, ree præcæculum sibi fecerunt Arabiam. hos Syllæ fovit & aluit in omnium hominum iniuriam, agrisque eis dedit, & prædatorum fuit particeps: quos tamen ipsos eodem iureiurando tenebatur retinere cum mutuatitia pecunia ad præscriptum

præscriptum terminum. nec potest ostendere
 quenuquam præter hos captum in Arabia: immo
 ex his ipsi aliquot euaserunt. Nunc confutata
 etiã de captiuis inuidiosa sycophantia, audi Cæ-
 sar mendacissimum figmentum quod ad prouo-
 candã iram tuam commētus est. Affirmo enim
 quod cum Arabum manus nos inuasisset, & v-
 nus atque alter è nostris cecidisset tum demũ,
 Herodes repugnare coactus Nacebũ & cum eo
 xxv. non amplius occidit, quorum singulis centu-
 plicatis iste bis mille & quingentos cecidisse re-
 tulit. His motus Cæsar, vultu irato ad Syllã ver-
 sus, rogauit quot Arabes ex pugna desiderati
 sint. Hæsitante illo, & erratũ in numero fatente,
 lectæ sunt syngrapharum conditiones & rescri-
 pta præsidũ, literæque vrbiũ continententes que
 relas de latrocinis. Ad ultimum eò res deue-
 nit, vt Cæsar damnato capitis Syllæ, Herodem
 in gratiã receperit: & pœnitens quod calumniis
 permotus durius scripssisset, hoc quoque Syllæ
 opprobrauerit, illius mendaciis impulsus se
 discessisse ab officiis amicitiz. In summa, remi-
 sit eum in prouinciam, vt postquam satisfecisset
 creditoribus, daret suppliciũ. Cæterũ Aretæ in
 dignari pergebat, quod regiã dignitatẽ ac pore-
 statem usurparet, priusquã à se acciperet: vole-
 bantque Arabiã quoq; Herodi tradere: sed hoc
 consiliũ mutauerũt reddi: ipsius literæ. Olym-
 pus enim & Volumnius cognito placatũ esse Cæ-
 sare, mox ita vt mandatũ erat obtulerunt ei li-
 teras, continententes argumenta quibus filios im-
 pietatis conuicerat: quibus lectis visum est non
 onerare insuper alio regno senem & infortuna-
 tũ circa filios: admissũq; legatis Aretæ, & hæc
 nus obiurgatis, quod Rex eorũ temerariẽ Princi-
 patũ sumpssisset, nõ expectata sua sententiã, admi-
 sit munera & regnũ ei auctoritate sua cõfirmavit.

*Ann. mūdũ
 3960. Ante
 Christ. nat.
 3.*

*a Syllæ ca-
 pitũ damna-
 tum.*

*b Herodi
 Augustus
 Arabiam
 quoque vult
 tradere,
 quod consiliũ
 ipsius litera
 reddita mu-
 tant.*

*c Aretæ
 ad Arabum
 Regem lega-
 tum.*

*Hedio &
 Ruffi. c. 13
 al. 19.*

Ann mundi fuerint:quem deinceps maior pars secuta est,
 3961. ut omnino viderentur additi ad supplicium.
Anto Chri. Moxque^a inde Herodes Tyrum eos secum du-
nat. 3. xit: quò cum Nicolaus appulisset à Roma ve-
a Nicolaum niens, Rex prius expositis quæ apud Beryum
Herodes acta fuerant, percontatus est quid Romæ amici
quid Roma sentirent de eius filijs. Ille respondit videri con-
amici senti- filia iuuenem impia, coniciendisque vindictos
rent de eius in carcerem: deinde pensitato diligentius ne-
filij interro- gotio, si ita videatur, occidendos, ne putetur
gat. plus itæ quàm rationi tribuere: sin contrarium
 placeat, absolvendos, ne aliquid committatur
 immedicabile, eam esse Romæ plebs omni-
 umque amicorum sententiam. Tum Rex diu multum-
 que tacitus secum cogitavit, & illum secum na-
 vigare iussit. Postquam autem Cæsaream ven-
 tum est, mox omnes fuerunt de filijs solliciti,
 veniunt expectantes, valde enim metuebant ne
 propter inueteratum dissidium immineret eis
 exitium, cumque dolerent eorum vicem, tamen
 nec loqui temerè, nec audire dictum, aliquod li-
 betius vacabat periculo: sed in sinu misericor-
 diam celantes, taciti dolore dissimulabant. Vnus
 omnium vetus Regis miles nomine Tiro, filium
 habens Alexandri equalem & amicum, quic-
 quid alij quieti occultabant, ipse liberè eloque-
 batur, & sæpe exclamare cogebatur in turba,
 perisisse veritatem & iustitiam in rebus huma-
 nis, & pro his regnare cum mendacijs maliciam:
 goque tantam caliginem inductam negotiis, ut
 ne grauissima quidem errata sua homines ani-
 maduerterent, hæc loquendi libertas quamuis
 non abesset à periculo, omnes tamen mouebat
 quod non sine ratione fortiter se gereret tali
 tempore libenterque hæc audiebant singuli, &
 cum sibi cauere silentio, eius tamen non im-
 probabant licentiam, nam tanti mali expectatio
 potuisset

FLAVII IOSEPHI

quem deinceps maior pars fecit
non videremus addidit ad iuramentum
et inde Herodes Terum postulat
et cum Nicolaus appellatus
et prius expositus quod apud
et sperconatus est quid hanc
de eius filio. Ille respondit
enim impia, considerans
em: deinde pensato dignum
et videatur, occidendos, et
etiam rationi tribuere: hunc
et diuendos, ne aliquid
abile, eam esse Romæ plac
sententiam. Tum Rex
et secum cogitavit, et illum
et. Postquam autem Cr
et omnes fuerunt de
expectantes, unde enim me
et etatarum diudivum
etque dolerent eorum
temerè, nec audire dictum
canat periculo: sed in hoc
et, utinam dolore diffimul
et Regis miles homines
Alexandri equalem & amicam
et et occubant, ipse libere
et exclamare cogitavit
et etiam in rebus
his regnare cum mendacibus
etiam caliginem indocum
et: hanc loquendi liberis
et periculo, omnes tamen
non sine ratione foriter se gerunt
et etque hanc audiebant
et etiam silentio eius tamen
etiam licentiam nam iam
possit

posuisset à quouis commiserationis voces expro
mere. Ille verò etiam ad Regem magna liberta
te se ingerens, postulauit solus cum solo collo
qui: quod vbi concessum est. Non a possum, in
quit, Rex diutius ferre hanc anxietatem ani
mi, quæ me cogit audaces voces & mihi pericu
losas promerere, sed ibi, si velis, vules. Vbi nunc
est tua mens? vbi animus ille semper hactenus
quantuuis arduis par negociis? quæ hæc est tā
ta amicorum ac cognatorū penuria? neque enim
tibi hos cognatos aut amicos existimam, qui tantū
scelus sustinent in quodam felici regia. quid
tu? quid agatur non dī spicies? occidēne duos in
uenies ē Regina vxore susceptos, & in omni vir
tute eximios, te ipsum hac ætate cōmissurus vni
filio aleni spes improbas, & cognatis quos ipse
toties iudicasti dignos supplicio? An non anim
aduertis tacitum vulgus simul & tuum errorem
damnare, & miserari calamitatem iuuenum? ad
hęc cum militatis turba, tum ipsi duces illis com
patiuntur, & execrantur autores huius fortun
ni. Hęc prius sibi equis auribus accipiebat
Rex, admonitus tā suæ calamitatis, quā dome
sticorum perdidit. Sed illo immodeste ac milita
riter instante, & per implicitate non habente ra
tionē temporis, turbatior iam & opprobationē
hanc magis quā admonitionem amicam exis
timans, sciscitatus quidnam essent illi egrē ferē
tes duces aut milites, nominam indicatos om
nes cum ipso Titone victos iussit seruari in car
cere. Huius facti occasione Trypho quidā ton
sor Regis accedens eū ait se non semel à Tiro
ne sollicitatum, vt inter curandum guttur ei no
uacula præcideret, ostentata spe magnorum
munerum, & primi loci inter Alexandri ami
cos. Hęc locutum iubet corripī: mōxq; e tortus
est & tonsor & Tyro cum filio, qui videns pa

An. mundi
3961.

Ante Chri
stum natum

3.

a Tiro Hero
dem alloqui
tur, & dum
immodestum
stat cum du
cibus & mi
litis in
carcerem
coniciuntur.

b Tiro a Re
ge tonsore &
proprio filio
se Regi infi
dus frustis
se, accusaturo

FLAVII IOSEPHI

An mundi
3961.

Ance Chri-
stum nat.

3.

Alias cap.
30.

a Tiro cū tre-
centis ducto-
ribus militū
apud popu-
lū accusa-
tus, interfici-
tur.

b Alexander
& Aristobu-
lus Seba-
stia strangu-
lati, in Ale-
xandrio sepe-
suntur.

c Causa ba-
rum calamita-
tionum.

erē sœuissimè tractatum obstinatè cruciatus per-
ferre, ne tamen superesse vllā spem salutis ex
crudelitate Regis coniciens, ait se indicaturum
veritatē, si tormenta sibi ac parenti remitteren-
tur: acceptaq; in hoc fide, dicebat convenisse in-
ter eos vt Tiro sua manu Regē interficeret. pa-
tere enim ei aditum soli ad solum, atque ita per
petraro facinore libenter quiduis passurum in
Alexandri gratiā His dictis patrē exemit crucia-
tibus, innotum veritate expressa an vt se ac ge-
nitorē hoc pacto à diuturniore vexatione redi-
meret. Herodes autē eiecta ex pectore omni, si
qua prius inerat, dubitatione de filiorū suppli-
cio, nec vllum relinquens locum resipiscenz,
properauit exsequi suum propositum: & produ-
ctis in cōcionē trecentis ductoribus militū vnā
cum Tirone ac filio, tonsorēq; indice, omnes ac-
cusauit apud populum, in quos multitudo quic-
quid ad manum veniret coniciens, ad vnum
eos interfecit. Alexander baurē & Aristobulus
ducti Sebastē, ibi iussu patris sunt strangulati: &
corpora eorum in Alexandria recōdita sunt,
vt maternus eorum auus & plerique ex proge-
nitorum serie sibi sunt. Et forsasse alicui mirum
non videbitur, talitum tanto tempore odium
ad eō exercuisse, vt modum excedens ipsam na-
turam vicerit. Illud c̄ merito dubitari possit, in
adolescentes ne ea culpa conferenda. qui patre
longo tempore exasperatum tandem in odium
coniecerint, immedicabile an in ipsius duri-
ciem & cupiditatem tam gloriæ quā dominati-
onis immodicam, qui nullum ferrea socium,
malens omnia suo arbitratu facere: an potius in
fortunam, cuius potentiz nullis humanis ratio-
nibus resistere licet, ne sapientissimis quidem.
Vnde persuasum habemus eam omnes huma-
nas actiones præsanxisse, vt necessariò conse-
quantur:

quantur: eamque vim fatum vocamus, quod nihil sit quod illa non efficiat. sed hunc sermonem ut arduum leuiter attigisse sufficet, qui & nostris studiis nonnihil tribuit, & varietatis actionum causas examinat: quæ quidem contemplatio iam olim inclusa est legis nostræ voluminibus. Cæterum ex duab. reliquis causis quod ad filios attinet, accusare quis posset eorum iuuenem arrogantiam, & fastum regium, quod nimium tribuerint, patris calumniatoribus, & in acta eius ac vitam parum æqui inquisitores fuerint, maliciosè suspicaces, & linguæ temperare nescij, ac per hoc geminas ansas præbentes suis obseruatoribus, & ad ineundam Regis gratiam delatoribus. Patris autem planè pudendus error est & inexcusabilis, quod neque insidias structurarum conuictos, neque villis huius conatus argumentis deprehensis, permisit sibi ex se genitos interficere, egregio corpore iuuenes, nec apud suos solum gratiosos, non in venationibus segnes, non in militaribus exercitiis contemnendos, aut ciuilibus facundia studiis. hocum enim omnium non erant rudes, præsertim Alexander natu grandior. Satis erat, etiam si damnare libuisset, aut vinculis eos cohibere, aut procul à regno ablegare, eum securum faceret Romana potentia, sub cuius tutela positus ne apertam quidem vim, adeo non insidias extimescere debuerat. nunc tam cito eos occidere in impotentis affectus gratiam, quid aliud est quam argumentum impiæ licentiæ maximè cum esset ea ætate in quam excusatio ignorantia vel imperitia non comprit, neque enim mora & dilatio facit eum excusatiorem. Minus enim peccatum erat, amonitum nouo aliquo casu irritatum esse ad atrocius facinus, post longa verò cunctationes, & deliberationes

An. mundi
3961.Ante Christ.
nat. 3.a Fatum &
providentia
diuina.b Alexan-
der & Ari-
stobulus in
quib. pecca-
uerint.c Herodis
error puden-
dus & inexcusabilis.

An. mundi
3961.
Ante Chri.
nat. 3.

postremo tale quippiam aggredi & perpetrare sanguinarij animi est & obitinati in deterius: qualem sibi esse etiam postea declarauit, nec reliquis parens qui ante videbantur charissimi. qui tamen minus miserabiles erant, quod merito perirent, tamen scuitiam arguebant simplicem, nec ab illorum temperantem sibi exdibus, qua de re dicturi sumus in sequentibus.

SVMMA CAPITVM LIBRI XVII.

ANTIQUITATVM
Indicarum.

- I. De Antipatri Herodis filij malitia.
- II. De Zamari Iudae Babylonico.
- III. Antipatri contra Herodem infidia.
- IIII. Herodes Antipatrum mittit ad Caesarem.
- V. Pherera obitus.
- VI. Pherera viua accusatur vnicuique, & Herodes cognoscit Antipatri infidias.
- VII. Antipater capitis damnatus in vincula conisitur.
- VIII. Herodis morbus & Iudaeorum seditio.
- IX. Antipatri exitium.
- X. Herodis mors, testamentum & funeratio.
- XI. Populus seditionem mouet contra Archelauum.
- XII. Seditio Iudaeorum contra Sabinum, & quomodo P. arui autores eius puniunt.
- XIII. Caesar Herodis testamentum confirmat.
- XIIII. De Psudalexandro.
- XV. Archelaus iterum accusatus P. ierum re-
legatus est.

CAP. I.

ANTIPATER autē sublatiis fra-
 tribus agitatis diris gradu iam ad ex-
 tremam contra patrem impietatem
 facto, nondum improbe spei satis fa-
 ciebat & in futurum auidē. Liberatus enim a
 mulorū metu qui possent in principatus socie-
 tatē venire, in aliam maiorem difficultatē pa-
 randi sibi regni incidit, v. delict, odium quo po-
 pulariter inuisus erat. omnibus. huc accedebat
 quod illum magis etiā haberet sollicitum, alie-
 nati militū animi à quibus pendebat Regū secu-
 ritas, si quando gens ipsa videretur nouarū rerū
 cupida. quæ mala suamet culpa sibi germanis
 oppressis conciliauit: & tamen haud aliter quā
 Rex cū patre administrabat res ludæorū, credē-
 te se Herode eius fidei, & id factū quo suplicis
 crebatur, interpretante argumentū beneuo-
 lentiz, quasi salutē Regis cōsulens illos prodidis-
 set, non morē gerens odio, quo tam illos quā
 patrem prosequabatur: quandoquidem & illos
 propter patrem oderat totus infensus furis: da-
 bātque operā, vt nulli essent qui insidias eius de-
 tegerent, aut ad quos Herodes aperta vi petitus
 refugere, sed tum longē magis stimulabatur cœ-
 ptos conatus persequi. Nam eo defuncto propo-
 nebat sibi certum imperium: quod si diutius vi-
 tam protraheret, periculum videbat, ne proditi-
 tis aliquo modo suis technis patrem haberet in-
 sensissimū. Idēd nullis parebat sumptibus in-
 demerendis paternis amicis hominum odia
 beneficiis volens obstruere, præcipuē quotquot
 Romæ erant magnificentissimis muneribus si-
 bi concilians, & ante omnes Saturninum qui
 iam Syriæ præerat. Spes etiam erat fratrem

An mundi
 3961. Antio
 Christ. nasc.
 3.

Hedio &
 Ruffinus
 Cap. 1.

a Antipater
 fratribus
 sublati po-
 pulo & milit
 sibis inui-
 sus.

b Antipater
 cū patre res
 ludæorum
 administrat.
 629

c Antipater
 parentū ul-
 timum diem
 optas.

d Antipater
 in demeren-
 dis paternis
 amicis, mul-
 ti sumptibus
 parcis.

An. mundi
3961.

Ante Chri-
stum nat.

3.

a Antipater
amicam sal-
lere non po-
teſt.

b Salomen
Herodes ad
Alexa con-
iugium com-
pellit.

c Glaphyra
quondam v-
xor Alexan-
dri Arche-
lao Cappa-
docum Regi
remiſſa.
Hedio &
Ruffinus
Cap. 2.

d Herodes
ſuorum libe-
ros educat.

amplius corrumpi poſſe donorum magnitudi-
ne, pariterque Regis ſororem. nuptam viro in-
ter amicos Regis primario. erat enim callidiſſi-
mus ad deſuiciendos per beneuolentia ſpecieſ
hominum animos, & diſſimulandi odij ſummus
artifex. Non tamen fallebat amitam, quæ iam
ante perſpectum habebat eius ingenium, nec
decipi poterat, & deſ machinis omnibus occur-
rebat eius malitiæ: quamuis filiam habebat nu-
ptam eius auunculo, quam ipſe Antipater poſt
Ariſtobuli mortem ei iungendam curauerat.
Nam alteram mariti matris filius Callias vx-
orem duxerat, ſed nec affinitas hæc effecit. quod
minus cognosceretur eius malicia, ſicut nec
prior illa conſanguinitas extinguere meritum
odium potuit. Salomen autem adamato Syllæ
cupientem nubere Herodes compulſit ad Ale-
xæ coniugium, adiuuante Iulia, & ne recuſaret
perſuadente, ne aperte inimica fratri fieret, iu-
rationi conſenſum præberet alienaturum ſe ab
ea beneuolentiam, quare illa paruit autoritati
vxoꝝ Cæſaræ, alioquin etiam vtile danti con-
ſilium. Per e idem tempus remiſſa eſt ad patrem
Cappadocum Regis Archelai filia, quondam v-
xor Alexandri, reddita etiam dote ex fiſco re-
gio, ne quid ea de cauſa exoriretur controuerſiæ
Ipſe d autem filiorum liberos educabat magna
diligentia. Alexander enim & Glaphyra duos ma-
res ſuſceperat, Ariſtobulus & Bernice. Salomen
filia tres, & duas feminas. Eos aliquando præſen-
tibus amicis commendans, & filiorum deplorâs
infortuniū, Deum precatus eſt ne quid ſimile
contingeret eorum liberis, ſed potius virtuti-
bus cum ætate aucti, gratiam ſibi nutritionis
reponerent. deſponſauit etiam futuras adultæ
vxores, maiori ex Alexandri filiis Pheroræ fi-
liam: Ariſtobuli verò filiam Antipatri: & eius-
dem

De li

An. mundi
3961.

Ante Chri-
stum natum

3.

quarum coniugium Pheroras contempserat, alteram Antipatro sororis suæ filio collocavit, alteram Phasaelo fratris sui filio. atque hæc fuit Herodis progenies.

De Samariæ Iudææ Babylonico.

CAP. II.

2 Herodes in Trachonitarum regione castellum condidit, etq; Samaritaniam in Iudæam Babylonicum præfuit.

VOlens deinde à Trachonitis tuta esse omnia, vicum Iudæis magnitudine urbis decrevit in eius regionis medio cedere, qui & suis esset præsidio, & unde hostes facilius ex propinquo posset inuadere. Cumque intellexisset fortè fortuna virum Iudæum è Babylonia cum quingentis equitibus sagittariis & centum ferme cognatis Euphrate trajecto circa Antiochiâ quæ sita est ad Daphnen degere, ubi à Saturnino Præfide Valattam castellum ad habitandum acceperat, acceperunt eum unâ cum suis, pollicitus ei agros in præfectura Batanza, quæ Trachonitidi confinis est, ut ibi opponeretur infestatoribus: omnium etiam tributorum ac vectigalium immunitatem promissit tam agris quam hominibus. His conditionibus allectus Babylonius venit, acceptoque agro castella ibi condidit, & vicum nomine Bathyræ, etæque hic vitæ pro obice contra Trachonitas indigenis, simulque Iudæis à Babylone Hierosolyma religionis ergo petentibus, quò tutiores essent à lateocinis: multisque undique ad eum confluerunt Iudæi observatores legis patris: & facta est ea regio valde populosa propter immunitatemque illis mansit Herode incolumi. Philippus deinde qui successit, pauca & non diu ab eis exegit. porro magnus Agrippa & eodem nomine filius, licet multis gravatos exactionibus, libertate tamen frui permiserunt: quibus succedentes Romani & ipsi gravibus tributis eos opprimebant, sed salva libertate: de quo alias suo tempore dicemus

dicemus

FLAVII JOSEPHI

horum coniugium Pheroras concupiscens
 Antipatro fororis iussu colloca-
 tum Phario fratri sui filio. neque
 de his progredere.

De Iudæis ad Babylonia

CAP. II.

Oportet deinde à Trachonitis transire
 in viam Iudæis magnitudine ter-
 ræ eius regionis medio cedere, quod
 præsidio, & vnde hostes facili-
 ter inuadere. Cumque interfectis
 Antipatro virum Iudæum è Babylonia
 equitibus sagittariis & centum fere
 Euphrate traiecit circa Antiochiam
 ad Diphnam degere, ubi à Sarracenis
 de Valatram castellum ad habitandum
 accersisse cum vna cum suis
 in prefectura Batana, que Tra-
 chonitis est, ubi opponeretur
 eum etiam eributorum & rapina-
 rum promissis tam agnis quo locum
 his conditionibus allectus
 accepit: quæ agro castella ibi con-
 nomine Bithyram, eique
 contra Trachonites indigenis
 Babylone Hierosolymæ religionis
 quod totiores essent à latrociniis
 vndeque ad eum confluxerant Iude-
 res legis patriæ: & facta est ei res
 ulosa propter immunitatem
 Herode incolunt. Philippus
 filius, pauci & non diu ab eis
 Agrippæ & eodem nomine
 grauius exactionibus, libere
 emiserunt: quibus opprimis
 grauius tribuit eos opprimis
 bertate: de quo alias suo tempore
 dicemus

dicemus prolixius. Zamaris autem Babylonius
 qui hanc regionem possidendam accepit ab
 Herode, exacta cum virtute vita moritur egre-
 giis liberis superstitibus, & in his Iaciano equi-
 te insignis fortitudinis, qui cum ala Babyloniz
 Reges stipare est solitus, in extrema senectute
 decedens, filium reliquit Philippum, virum ma-
 nu promptum, & virtutis, si quis alius, deditum
 regi que Agrippæ ob hæc gratum: & amicissi-
 mum: qui ab eo vniuersis suis copiis excen-
 dis ac ductandis est præpositus.

Antipatri contra Herodem insidia.

CAP. III.

Cæterum in eo rerum Herodis statu quem
 diximus, omnia pendebant ab Antipatro, Hedio
 postquam semel prospiciendi suis commodis
 potestatem accepit à patre, bene sperante de si-
 de ipsius tamen ac beneuolentia: qua tamen po-
 testate ille audacius abutebatur, callide tegens
 suam maliciam: & in omnibus facile fidem à paren-
 te impetrans: erantque omnibus formidabilis ob
 versutiam magis etiam quam ob potestatem. Sed
 præcipue Pheroras illum colebat, & ab eo vicis-
 sim colebatur, circumuentus à mulieribus Anti-
 patro fauentibus, obnoxius enim erat Pheroras
 & uxori & sorori, quibus exosas eas ha-
 beret propter iniurias illatas filiabus suis virgi-
 nibus, atamen ferendæ erant, & absq. illis nihil
 facere poterat, res eius peruestigantibus, & mu-
 tuo se iniucem adiutantibus, quibus etiam
 Antipater erat deditissimus, tum per se, tum per
 matrem: nam hæc quatuor mulieres consentiebant
 in omnibus. Sed Pheroræ cum Antipatro propter
 leues quasdam res non satis conueniebat, diu-
 lente eos Regis sorore: quæ iam dudum ex-
 olorabat omnia, sciens eos in Regis tantum

Ann. mundi
3961. Ante
Christ. nat.3.
Iacimus
& Philipo
pus Zamaris
filius.Hedio &
Ruffinus
Cap. 3.b Pheroras
à mulieri-
bus decep-
tus.

An. mundi
3961. Ant.
Christum
nat. 3.

perniciē conspirare, & parata eius rei indicium
facere, qui ut cognouerunt mutuā suam amici-
tiā suspectā hoc nomine Regi & inuisā, hoc cō-
trā excogitauerūt ut non cōgredereut in pro-
patulo, fictisque conuiciis simularent dissidium,
maximē præsente Herode, aut alio quopiā qui
ei renunciaturus id videretur: clam autem ale-
rent & consimulare mutuum beneuolentiam:
atque ita etiam fecerunt. Hoc autem Salomea
non latuit, nec cum primō excogitātū est, nec
postea eūm cōcepit fieri. omnia enim peruesti-
gabat, moxque ad fratrem affingens aliquid de-
ferebat, videlicet occulta eorum cōuenticula &
clabularias consultationes, mirum nī euasura
in ipsius perniciem, si maturē sibi non prospice-
ret. In aliorum enim conspectu dissidentes & ia-
stantes inter se conuicia, celare artificiam: dein
de quando solī sint consentire, dubio procul cō-
spirantes in eos quibus occultum velint esse
suam amicitiam. Hæc & illa peruestigabat dili-
genter, & ad fratrem mox deferebat, iam & per
se non nihil intelligentem, sed cohibentem se
adhuc, quod suspectum haberet etiam sororis
proclue ad calumnias ingenio. Erat enim quæ-
dam Iudæorum secta exactiorem patriæ legis
cognitionem sibi vindicans, quibus tanquam
Deo, ut videri volebat caris, additum erat hoc
mulierum sodalitiū. Hi b̄ pharisei vocantur
genus hominum astutum, arrogans, & interdum
Regibus quoque infestum, ut eos etiam aperit
impugnare non veretur. nam & eum tota gens
Iudæorum fidem suam iureiurando obligasset
Regi & Cæsari, hi solum non iurauerunt: ex-
cēdentes sex millium numerum, quibus hoc no-
mine a Rege multatis, Pheroræ vxor pro eis
multā imposuit, cui reponentes gratiam, quo-
niā credebantur futura præsente ex Dei collo-
quis,

a Salome He-
rodi mulie-
rū aliorū-
que consilia
aperis.

b Pharisei
astuti & ar-
rogantes.
c Pharisei
Regi nō in-
uas, proprie-
tea multati.
d Pherora
vxor pro eis
multā per-
soluit, ob
quod benefi-
cium regnū
petebantur.

ANTIQ. IVD. AIG. LII.

prædicabant, decretum esse
ab Herode & eius proge-
nibus & matrum Pheroram ac
Sed hoc quoque Regi per
tribus & quod alicorum quosdam
arbitrorum aliquos deprehensos
recipuos & autores huius consilij, cū
legam eunachum, & suas delicias Ca-
storum formæ gratia sibi commē-
taret hæc quoscunque ē domesticā
Pharizæis cōspirasse ipsorum indic-
perat. Nam Bagoas in eam speciem suble-
quom destinarent vaticinis, prospere
vixit novo Regi omnia, constabillende
Pharizæis ac supplicio traditis amicis
advocat, & apud eos Pheroræ
incolationem instituit, quod ipsius in-
ter cōditionem Regiarum virginum sp-
ritū crimen ad suam etiam iniuriam per-
tinet, quod mulier ruptis legibus n-
on verbis, quā oporibus, multā q-
uam maxime a se impossitam istius peric-
tū impendit, & in summa consciam
tū recentis conspirationis. Recte igitur
tam Pheroram, & non expectatis tra-
sione sponē talem mulierem ablegat, fra-
re se committentem mutui odij: quan-
tum ei, & tot huius vxoris iactura facie
ne nī illa relictā mensuram sit integ-
ritatis vineulam. Pheroræ autem
reuerenti Regis oratione gravaretur
nobis se & fratrem pietatis luce peti-

quibus, prædicebant, decretum esse Deo regnum
ablatum ab Herode & eius progenie, trāsferre
in ipsam & maritum Pheroram ac communes
liberos. Sed hoc quoque Regi per Salomen in-
notuit, & quoddam aulicorum quosdam sollicitarent
muneribus atque corrumpere, qua in culpa
Pharisæorum aliquot deprehensos interfecit,
præcipuos autores huius consilij, cūmque his a Bagoas
Bagoam eunuchum, & suas delicias Carum præ-
stantissimæ formæ gratia sibi commendatum: sibi ab Hero-
de præter hæc quoscunque è domestica familia de necati-
cum Pharisæis conspexerat ipsorum indicio cō-
Hedio & peterat. Nam Bagoas in eam spem sublatu-
sat, quasi parens & benefactor appellandus Re-
Cap. 4.

gis, quem destinarent vaticiniis, prosperè enim
cessura novo Regi omnia, constabillendo suc-
cessionem prolis legitimæ. Herodes potro conui-
dit Pharisæis ac supplicio traditis amicorum
consilium advocat, & apud eos Pheroræ vxor-
is accusationem instituit, quod ipsius impulsu
frater cōditionem Regiarum virginum spreue-
rit id crimen ad suam etiam iniuriam pertinere
affirmans, quod mulier ruptis legibus naturæ
inter fratres ferat dissidia quibuscunque velet,
tam verbis, quàm operibus. multam quoque
contumacibus à se impositam illius perfolutam
esse impendit, & in summa consciam esse to-
tius recentis conspirationis. Rectè igitur sa-
rum Pheroram, h non expectatis fratris preci-
bus spontè talem mulierem ablegat, fratres in-
ter se committentem mutuis odiis: quandoquid-
dem ei, aut huius vxoris iactura facienda sit,
aut fraternæ coniunctionis ac benevolentiz,
nec nisi illa reiecta mansurum sit integrum gerere Pheroræ
manitatis vinculum. Pheroræ autem quamvis vxo-
rem di-
vehementi Regis oratione gravaretur, tamen
aiebat se & fraternæ pietatis iura persciscere cul-
cufas.

Anno mūdī
3961. Antē
Chrīst. nat.
3.

b Herodes
Pherora v-
xorē accu-
sat, cūmque
vtilitā able-
get iubet.

An. mundi
3961.

Ante Chri.
nat. 3.

a Herod. An
tipatro Pha
vora consue
tutine, &
mulierū cō
uenticulis
interdicit.

tutū, & à coniugali caritate haudquaquam dis
cessurum: morisque se malle, quàm sine dile
cta vxore vivere. Tum^a Herodes, licet graui se
iniuria existimaret affici, irasci tamen fratri di
stulit, contentus Antipatro & eius matri inter
dixisse Pheroræ consuetudine, & vetuisse mu
lierum tegiarum conuenticula. illi facturos se
iussa Regis polliciti, per latentes quoties daba
tur comellationes conveniebant, præcipuè
Pheroras & Antipater. quin rumor erat Phero
ræ vxorem cum Antipatro quoque stupri ha
bere consuetudinem, conciliante matre ipsius
Antipatri.

Herodes Antipatrum mittit ad Cæsarem.

C A P. IIII.

b Antipatrū
Herodes ad
Cæsarem
mittit.

c Syllaum
Antipater
Roma apud
Cæsarem ac
cusat.

d Aretas Syl
laum, quod
Fabatum
alijsque in
terfecerit,
accusat.

e Infidiator
vita Regia
deprehendi
tur.

Q Vapropter b suspectum habens patrem, &
veritus ne vterius serpsit eius odia ad se
quoq. perveniret, scribit amicis Romæ degenti
bus rogans admoncant Herodē per litteras, vt
quàm primum se ad Cæsarem mitteret. Quo fa
cto Antipatrum Herodes misit: cū preciosissimis
muneribus & testamento, in quo ipsum Anti
patrū Regem declarabat, aut, si ille prior vita de
cederet, Herodem natum sibi è filia summi
pontificis eodem tempore etiam Syllaus Arabs
Romam profectus est, non factis imperatis Cæ
saris: quem e Antipater eorundem criminum
reum egit apud ipsum Cæsarem, quorum Nico
laus antea accedebat d & alter accusator Aretas,
multorum honoratorum czdes apud Petram
se invito patratas obliciēs, maximè Sohemi ho
minis in omni virtute præstantissimi. quin &
Cæsaris seruum Fabatum ab illo interfectum
fuisse ob talem quandam causam. Erat in satel
lito Herodis Corinthus, cui fidei Rex plurimū
tribuere solitus est. Hunc^e Syllaus pecuniis cor
ruptum

Anno mun-
di 3961.

Ante Chri-
stum nat.

*Pharora vxor accusatur veneficę, & Hero-
des cognoscit Antipatri in-
fidias.*

CAP. VI.

3.
Hedio &
Ruffinus
Cap. 5.
a *Pharora
liberti vxo-
rem venefi-
cę accusant.*

Pharora^a mortuo Taphnitze duo è libertis
eius carissimi Herodem adeunt, rogantes ne
inultam pateretur fratris mortem, vtiq; inquirere-
ret in miserum eius & iniustum interitum. Quo
attentius autem simul ac fidem prębente illo-
rum sermonibus, aiunt eum apud vxorem co-
nasse ea die quę morbi fuit initiũ, venenũq;
oblatum ei mixtum nouo cuidam cibi generi,
quod gustatum pernitiem attulerit homini. id
venenum allatum ab Arabissa quadam mulier-
cula, nomine quidem amatorum, re autem ve-
ra Pherorę lethiferum. sunt enim Arabum mu-
lieres veneficę maximę. hæc autem quę tũ in-
simulabatur, dicebatur amicę Syllæ familiarissi-
ma. ad eam comparandi veneni causa profectę
fuerant vxoris i herorę mater & soror, & cum
illa reuersę sunt pridie quàm ille cœnam lethi-
feramsumeret. His auditis Rex ad iram concita-
tus torfit ancillas earũ & quasdam etiam inge-
nuas: & cum nulla quicquam fateretur, aut de-
tegeret, postrema quzdam dolore victa nihil a-
liud protulit quàm quod imprecata est Antipa-
tri matri cruciatus similes, quandoquidem ipsa
causa esset pręsentium tormentorum omnib.
Hęc vox ad diligentiolem inquisitionem He-
rodem permonuit, ita vt extorqueret earam se-
creta omnia, comestationesq; illas & occulta cõ-
uenticula, tum sermones patris cum Antipatro
priuatim habitos, prolatos inter Pherorę mu-
lierculas: ac id quidem reticente, centum talen-
ta se accepisse ab eo, vt abstineret Pherorę collo-
quiis. Addebant ancillę quanto patrem pro-
seque-

b *Herodes
Antipatri
& mulierũ
secreta om-
nia extor-
ques,*

Pherox^a mortuo Taphnaz de
eius carnisu Herodem adeunt, ut
in iudicio pateretur fratri mortem, et
et in iudicio eius & in iudicio
attentius autem simul ac fidem pater
rum sermonibus, sicut cum apud
se de ea die quæ morbi fuit initium, et
quod gustum bono cibus
venenam allatum ab Arabibus quod
eius, nomine quidem amato, morte
ra Pheroxæ lethiferum fuit: cum
et res venenæ maximæ, hæc autem
um labatur, dicebatur amica Syllæ
ad eam comparandi venenæ
eratæ uxoris. Pheroxæ mater & om
la reueris fuit præ die quæ illæ erat
fumeret. His auditis & ex alia
coris ancillas earū & quidam eam
s: & cum nulla quiescam dolore rida
ret, postea quædam dolore rida
promittit quædam quod impetrat
ari cruciatus similes, quandoquidem
elles præsentium tormentorum
vox ad diligentiorem inquisitionem
permonuit, habet extorquet eam
mnia, comminationesq. illas & omnia
ula, tum sermones patris cum Antipatri
im habebat, prolatis inter Pheroxæ
tunc id quidem venenæ, comminatio
acceptisse ab eorum absterret Pheroxæ
ia. Addebat ancilla quædam paterem

sequeretur odio, vsq. sæpenumero apud matrē
de eius longevitate quæreretur, dum interim
etiam ipse consentiret, ut non multum se iu
uare posset tam særa successio, ad hæc simul nu
triti multos fratres ac fratrum filios, ut ne spera
re quidem tuto liceat, quandoquidem iā nunc,
si fatale quid sibi accideret, fratri destinata sit
successio, non filiorum addere his solitū accusationē
suntque non temperantis, nec à filiis cuius mem
Romam sibi discedendum esset. Pheroxæ verō
in suam tetrarchiam. Hæc quia probè congrue
bant cum illis quæ ex sorore antea Rex audie
rat, exempta est omnis dubitatio: deprehē. am
que in tam maliciosis conatibus.
a Doridem matrem Antipatri, spoliata multorum talentorū
ornamentis eiecit à Regia: & mulieribus ex domo
Pheroxæ propter hoc indicium factus est place
rior. Sed nihil magis eius contra filiū indigna
tionem commouit quàm Samarita Antipater,
Antipatri filij procurator, qui in tormentis in
ter cætera de eo confessus est, quod lethale ve
nenū Pheroxæ tradidisset, quo se absente ac pe
hoc minime suspecto, patre tollerere. id venenū
allatum ex Ægypto per Antiphilum vnum ex
amicis Antipatri, missum deinde à Theudione
avunculo ipsius Antipatri, fratre Doridis: habet
riq. apud Pheroxæ uxorem, à marito ad asseruā
dum acceptum. De quo rogata per Regem mu
lier, habere se fassa est: & mox quasi ad afferen
dum id properans, de recto seipsam deiecit, nec
tamen lethalis fuit casus, quia foris in pedes ce
cidit, ex quo postquam se recollegit, Rege pol
licito incolumitatem & ipsi & familiz, si totam
rei veritatem promeret, contra extremos cru
ciatus minato si quid per obstinationem celate
pergeret, intrauit se omnia dicturam ita ut æta
liq. & ut multoties tum fuit opinio, nihil om

An mundi
3961.
Ante natum
Christum
3

a Doridem
Antipatri
matrem He
rodis iussit
à Regia.
b Antipater
Samarita
Herodis An
tipatrum,
filium vene
num paratū
habere ex
ponit.
c Pheroxa
uxor vene
num se ha
beret, faceret
& seipsam
de recto de
iussit.

a Mariam tractare vellet durius, posset ei necessitati omen Hero currere. Hæc elocuta venenum quoque una des abiicit, cum pyxide in medium protulit. Post hæc alter filium eius è Antiphili frater & communis eorum mater per testamento tormenta idem fateri coacti sunt, pyxidem ededer, facere iam agnoscendo. Accusabatur autem etiam pon Simoni Boetificis filia Regis vxor, quasi secretorum horum thi filio sa- omnium particeps, sed conscientiam dissimu- cerdotis pri- lans. quapropter & ipsam Rex abiicit, & filium nato Mat- eius è testamento deleuit, vbi successor destina- thiam Theo- tus fuerat. Socero quoq. Simoni Boethi filio sa- phiili filium cerdotis priuato surrogauit Matthiã Theophi- surrogat. li filium Hierosolymitani genere. Interim Ro- b Archelaus ma venit Bathyllas libertus Antipatri, & subie- & Philip- tus quæstionibus fuffus est attulisse se venenũ, tus infans quod daret patroni sui matri & Pheroræ, vi- Antipatri prius illud parum fuisset efficax, hoc posteriore accusantur. Hierodem aggredientur. Simulq. Hyecuruntad

Regem

Regem ab amicis Romæ degentibus literæ, in-
 ductu Antipatri scriptæ, in quibus Archelaus &
 Philippus accusabantur, quod crebro crimen
 patris resciscerent de eadē Alexandri & Aristobu-
 li, miserarenturq. fatum germanorum inno-
 centissimo iam enim & ipsi reuocabantur in pa-
 triam, non ob aliud quàm ut euocati fratrum
 interitus accessio fierent. hæc autem amici in
 Antipatri gratiam faciebant, magnis ab eo cor-
 rupti mercedibus: qui etiam per se patri scriptis
 de adolescentibus, quasi eos excusans, & verba
 eorum atati impotans. Ipse interim decertabat
 contra Syllam & pugnatum colebat amicitias,
 comparatis variis ornamentis ducentorum ta-
 lentorum precio. Mirum autē est, quod, cum per
 septem menses ante eius reditum tam multa co-
 tra eam in Iudæa mora sint, nihil eorum ad eius
 noticiam perlatum sit. In causa erat partim dili-
 gens itinerum observatio & viarum custodia,
 partim populare hominum in Antipatrum or-
 dium. nemo enim erat qui suo periculo illius
 incolumitatem vellet quærere,

Antipater capiti damnatus in vincula con-
icitur.

CAP. VII.

Ceterum Herodes ad Antipatri literas, qui-
 bus significauerat rebus ex sententia pera-
 ctis breui se rediturum in patriâ, dissimulata ira
 insidiosè descriptis, properat, ne quid sibi per
 eius absentiam quod nollet accideret. Simul-
 que modicè de matre eius questus est, pollicen-
 do remissurum se querelas post aduentum il-
 lius: modisq. omnib. magnam caritatem præ se
 ferebat, veritus ne ille suspicione aliqua tactus
 differret ad se reditum, & moras Romæ trahens
 regno insidias strueret & in se moliretur ali-

An. mundi
3962. Anno
Christ. nasci
2.

Hedio &
Ruffinus.
cap. 6.
a Herodes.
Antipatro
amicis li-
teras, ut eū
Roma domū
retrahat
scribit.

An. mundi
3942.

Ante Chri-
stum nat.

2.

^a Celenderis
in Cilicia.

^b Sebastum
portū Hero-
des in hono-
rem Cæsaris
edificat.

^c Antipater
domum re-
versus a no-
mine excipi-
tur.

^d Quintilius
Varus Sy-
ria Præfe-
ctus.

^e Herodes
Quintilio
Varo iudice
filium in ius
vocat.

quid. Has literas in itinere accepit in Ciliciam
verò quæ Pheroræ mortē nunciabant prius iam
Tarenti acceperat tristi animo, non tam quòd
Pheroram amaret, quàm quòd ille morte præ-
uentus pollicita de patre veneno tollendo non
præstiterat. Iam^a ad Celenderim oppidum Cili-
ciæ peruenerat, cùm dubitare cœpit de reditu,
vehementer contristatus matris ignominia: &
amicorum quoque variabant sententiæ, aliis e-
uentum alicubi expectare, aliis sine mora domū
navigare consulentibus. facile enim dissolutorū
criminationes omnium, quandoquidem nunc
quoque non aliunde quàm ex illius absentia ad-
versariis audacia virisq; ad calumniandū cre-
uissent. Ab his persuasus navigare pergit, appel-
litq; bad portū Sebastum, quē Herodes magno
sumptu constructum sic appellavit in honorem
Cæsaris. Iamq; manifestum erat incidisse^c Anti-
pateris in infortunium, nemine salutare aut
accedente hominem, quem prius votis & fau-
oribus acclamationibus discedentē prosecuti fue-
rant: tunc verò contrariis votis licebat eum de-
nouere diris fraterni sanguinis vtericibus. For-
tè & per idem tempus Hierosolymis erat Quinti-
lius Varus, successor Saturnino missus in Syriā,
tunc verò ab Herode in consilium de rebus a-
gendis adhibitus. Quibus vnā sedentibus super-
uenit Antipater omnium inscius, & ita ut erat
purpuratus in Regiā ingressus est. quo mox ad-
missis amicorum comitatus per ianitores exclu-
sus est. Id primum menē eius perculit, iam sen-
tientem quò deuenisset: quando etiam pater ac-
cedentem à complexu repulit, perpetratū fra-
atricidium & cogitatum patricidiū opprobrians,
& Varum cognitorē ac iudicem in crastinū de-
nunciāns. Ille tam inopinato malo velut ictus a-
biit attonitus: moxq; obuias inuenit matrem
& uxorem

& uxorem: hæc erat Antigoni filia, qui ante Herodem Iudæorum Rex fuerat. ab eis edoctus de omnibus, parabat se, vt in iudicio subisteret. Sequenti^a deinde luce præfidente Varo ac Regibus adhibitisque in consessum vtriusque amicis, acciti sunt etiam cognati Regis & Salome, cum illi qui secreta consilia prolaturi erant, quisque tormentis examinati fuerant: nouissimæque Letiæ matris Antipatri capti paulò antequam ipse rediret in patriam. apud hos deprehensæ fuerant literæ, quarum hæc erat summa: ne reuertetur, quando in patris notitiam peruenerint consilia omnia, vnicūque ei refugium superesse Cæsarem, & si caueat, ne in patris manus deueniat. Tum Antipater procumbens patri ad genua supplex orabat, ne de causa sua prius decerneret quàm cognosceret, sed defensionem integram seruaret: Rex verò postquam iussit eum in medium listi, deploauit infelicitatem suam in procreandis talibus liberis, quòdque senecta ætate incidisset in Antipatrum: enumerauit deinde curas educationis & institutionis, quàmque benignè suggessisset illi ex opibus quantum ipse cuperet: quibus rebus omnibus nihil se profecisse quo minus capitalibus appeteretur insidiis, vt regnum quod iure & patris voluntate contingere poterat, ante tempus in impietatis præmium cederet. Mirarique se Antipatrum quam spe elatus in tantam peruenisset audaciam. Successorem enim principatus iam scripto testamēto designatum fuisse: viuenci quoque sibi ex æquo participem dignitatis, splendoris, potestatis. Habuisse quinquagena talenta reditus annui: Romam proficiscentem instructum fuisse ccc. talentorum viatico. Obiciebat deinde fratrum accusationem, quorum siue fontium idem accusator at-

An. mundi
3962.

Anto Christi
sum nat.

2.

a Antipater
ab Herode
accusatus.

Ann. mundi
 3962. *Ante*
Christ. natū
 2.

a Antipater
parentis ac-
cusationem
dilatat.

que imitator, siue innoxiorum circumuentor ac patricida fuerit. se enim nec comperisse de eis quicquam nisi hoc indice, nec in eos statuisse, nisi ex huius sententia. eam nunc per ipsum irritam quodammodo fieri, qui quasi hæres in patricidium illis succederet. Hæc dicentis lacrymarum obortæ orationem cum abrupissent, rogauit Nicolaum Damascenum amicitia & domestica consuetudine coniunctissimum, & pulchrè eius negocij gnatum, ut prosequeretur quæ attineret ad examinatos conscios, & ad conuincendum filium. Sed^a ille præueniens, causamque suam exorsus dicere, hæc ipsa exempla paternæ benevolentia pro se adducebat, nimirum pietatis suæ meritis reddita. Se enim & prospexisse solemter quid facto opus esset, & sicubi res operam suam postulasset, confecta dedisse omnia: nec æquum esse, ut qui patrem eripuerit ab aliorum insidiis, ipse nunc eiusdem reus agatur criminis, & testatæ iamdudum pietatis nouam apud homines rerum imperitos maculam contrahat. Quam enim sibi fuisse causam sceleris, cum successionem designatus Rex haberet magis quam speraret, & nemine vetante bonorum esset particeps? neque enim probabile esse, affectatum cum periculo quod iam pro virtute contigerat, & ob incertam spem contemptam certam infamiam, maximè cum is conatus fratribus non successerit, quorum ipse & delator fuisset, & conuictorum de impietate punitor etiam. nec se pænitere gestorum, quæ argumento sint quàm incorruptè parentem diligat. Quæ verò in vrbe per se acta sint, testem esse Cæsarem, cui non secus ac numini nemo possis imponere: extarèque eius de hoc literas, quas periniquum sit inimicorum & improborum hominum posthaberi calumniis, quibus nihil

magis

magis sit cordi, quàm regiam familiam inter se
committere nactis commiscendi ocium per
nam ab entiam, quod se præsente nunquam
habere potuerint. Sub finem dicendi fidem ab-
roptat quæstionibus, per quas nec sillas ex-
primeretur loquendi ad torquentis gratiam, &
postremo se quosque torquendum offerebat
nil deprecans. His cum nonnihil moueretur
consilium, miserabiliter lacrymante Antipa-
tro & sibi met conuerberante faciem, ut vel ini-
licos subiret misratio, Herodésque ipse quã-
tumvis dissimulans fieret mitior: Nicolaus ² ut
negatus fuerat accusationem à Rege ceptam
prosequens, exaggerabat singula, proferebat
que testimonia, & indicia criminis collecta ex
quæstioni subiectorum confessionibus, ad hæc
excollebat Regis de eo merita in educandis ac
instituendis filiis, pro quibus tam malam re-
porteret gratiam. Nec tamen æquè mirandum
fuisse priorum temerariam stultitiam, qui rudi-
tate corrupti à malis consiliariis naturales af-
fectus pietatis aboleuissent, ambitione princi-
patus magis quàm opum cupidine. Sed Antipa-
tri stupendam esse tam sceleratam audaciam,
qui feruor nocentissimis bestiis, à benefa-
ctoribus tamen iniuriam abstinere, nihil
mollius sit tanta parentis indulgentia, ne fra-
trum quidem calamitate deterritus, quò mi-
nus crudelitatis eorum æmulator fieret. At qui
ipse, inquit, ô Antipater, iudex fuisti tentati
per illos facinoris, te inquirente coartati sunt,
in is comidos animaduertisti. nec improba-
mus quòd eos iusta indignatione persecutus
fuimus: imò miramur te imitatum eorum intempe-
rantiam: & facillè colligimus illa quoque te non
ad securitatem patris, sed ad fratrum fecisse per-
niciem, ut detestando eorum facinorositatem

*Ann. mundi
3962. Antio
Christi. natu
2.*

*a Nicolaus
Damascus-
nus accusa-
tionem à Re-
ge ceptam
prosequitur.*

Anno mundi
3961. *Ante*
Christi. natu
2.

erga communem parentem opinionē tibi quæ-
reret, & deinde ipse in eum scire posses im-
punitus, quod idem facere aggressus es. Dum
enim fratres fontes addicis supplicio, & parcis
eorum sociis, omnibus facis perspicuum bene
convenire tibi cum eis, quorū posthac uti pos-
sis in opprimendo patre opera. itaque duplicem
voluptatem cepisti tuis dignā moribus: alteram
palam quasi re bene gesta gloriabundus sublati
fratribus; alteram clam maiore facinore per oc-
culas insidias conando patrem subvertere, &
cuius modo vindicē videri volueras. Si enim verē
detestatus esses illorum maliciam, nunquā imi-
tandam tibi proposuisses. Nimirum hoc agebas
istis artibus, ut dignioribus soblatis nullo ha-
beres successione amulos, & tum demum fra-
tricidio necem patris adderes, ut in occulto ma-
nerent insidiz, quibus oppugasti germanorum
capita, & non solum ipse meritum supplicium
effugeret, verum etiam miserum parentē poenæ
tuæ vicarium supponeret, inaudito ad hoc xui
patricidio, & qualis nullum exemplum extat in
omni hūminum memoria. non enim qualicun-
que patri infidiatus es, sed antichristo simul &
indulgentissimo, iam Regis potestatis particeps,
iam successor designatus, tum præsenti fruendi
voluptate ante tempus permitta, tum in futurū
spe testamenti patris confirmata. Tu verō cupi-
ditatibus tuis modum non ex illius bonitate,
sed ex tua malitia statuebas, non contentus so-
cietate patris indulgentissimi, nisi illi quoque
suam partem præripes: & cuius te servatorem
verbis præferebas, eum re vera quærebas per-
dere, non ipse tantum scelestus, sed matri quo-
que inurens eiusdem notam sceleris, & fratrum
disturbans benevolentiam, dissidiisque miscens
omnia: & post hæc ausus es patrem vocare be-
nignum,

TIQ. IYDAIC. LIB. XVII. 48,
se venatissimis quibusque bestia no-
piscipio veneno abutens in coniunctis
nimis de te meritis, muniensque te
ac variis tam virorum quam mulie-
rum contrarium senem, quasi non tua
bella mens satis esset ad explendum o-
mnia post tortos tua causa viros & mu-
lieros & ingenuos, post aperta coniura-
tione, audes veritati contradicere: &
tam patre sperasti te rebus humanis tol-
erare quantum in te est conatis legē quo-
rum tui similes scriptam abolere, simul
iniquitatem, omnemque, quanta est in
re, iusticiam, an ideo mentitos dice-
re examinatoris, ut fidem abroges patris
verbum est. Non liberabis Regem Vire-
ntium iniuriis & non dabis neque hanc pe-
ccatam, pietatem erga genitorem simi-
lem in fratrum perniciem, ac deinde ut
deprehensum in struendis illi ca-
m infidus: Seis patricidium non priuat-
em, sed publicam vitæ ac naturæ in-
a, quod cogitatum etiam non minus in-
teritum contaminet: imò quod qui nō
et ipse in naturam parentem est inio-
hæc matris eius quædam adiecit, quæ
multat muliebri effutierat: consultos
regno, & sacris exitialibus impetum
zantium libidinosas & ebriofas Antipa-
tiones cum Phæoræ mulieribus: quæ
testimonium pertinet per tormenta
multa & varia, partim præmeditata,
partim necessitate expressa, atque h
cipari silentio terebant, post ver
tiam videntes accusationibus iniu-
P p ii

erga eorum matrem parentem opprobriis
crederet, & deinde ipse in eam fecerat
unius, quod eadem facere aggre-
retur, fratres sorsites addidit supplicis, &
eorum fecit, omnibus fecit perire
convenire tibi cum eis, quod ipse
in te opprimendo patre speras, in
ve' optatem cepisti tuis digni mon-
palam quasi re bene gesta gloriam
tribus alteram clam maiore faciem
causis inu'as conando patrem labor
tas modo vindex videri volueris. Si
crederetur esset illorum malitiam, non
tandem tibi proposuisset. Nimirum
is artibus, vt dignioribus solum
eres successione annulos, & tunc
indio necem patris adderes, vt in
rem inuidia, quibus oppugnat
a, & non solum ipse meritis
eres, verum etiam miserum per-
vicarium supponeret, inasulo & de
cidio, & qualis nullum exemplum
hominum memoria non eum quic-
patri infidias es, sed amantissimo
getissimo, iam Regis potestate pui-
cessor designatus, tunc pernici
ante tempus permittit, cum in
tamento patris confirmata. Tu vero
us tuis modum non ex illis bono
tua malicia staretbas, non concu-
patri indulgentissimi, nil, & super
patrem praeperes: & ceteris videretur
fererebas, cum te vera quibus per-
n ipse tantum sceleris, sed etiam
ens eiusdem notam sceleris, & fac-
s benevolentiam, diffiditque mite-
post has animas es pati con vocat

siam, ipse venatissimis quibusque bestiis no-
centior, proprio veneno abutens in coniunctis-
simos opprimere de te meritis, munitione te
custodibus ac variis tam virorum quam mulie-
ram technis contra vnum senem, quasi non tua
sola scelesti mens satis esset ad explendum o-
dium. Et nunc post tortos tua causa viros & mu-
lieres, seruos & ingenuos, post aperta coniura-
torum indicia, audes veritati contradicere: &
qui dudum patre sperasti de rebus humanis tol-
lere, nunc quantum in te est conaris legē quo-
que contra tui similes scriptam abolere, simul-
que Vari æquitatem, omnemque, quanta est in
rerum natura, iustitiam, an ideo mentitos dices
tormenis examinatos, vt fidem abroges patris
tui seruatoribus? tibi scilicet in tormentis plus
credendum est. Non liberabis Regem Vate à
cognatorum iniuriis? non dabis neci hanc pes-
simam bestiam, pietatem erga genitorem simu-
lantem in fratrurn perniciem, ac deinde vt so-
lus regnet deprehensum in struendis illi capi-
talibus insidiis? Seis patricidium non priuatum
esse crimen, sed publicam vitæ ac naturæ iniu-
riam, quod cogitatum etiam non minus quam
perpetratum contaminet: imò quod qui nō pun-
nit, & ipse in naturam parentem est iniurius.
Post hæc matris eius quædam adiecit, quæ illa
garrulitate muliebris effutierat: consultos vates
de regno, & sacris exitalibus impetum Regis
caput: tum libidinosas & ebrias Antipatri vo-
lutationes cum Pheroræ mulieribus: quæque
ad testimonia pertinerent per tormenta elici-
ta, multa & varia, partim præmeditata, partim
repentina necessitate expressa, atque hoc ipso
certiora. Homines enim quicquid antea metu
Antipatri silentio tlexerant, post versam eius
fortunam videntes: accusationibus inimicorum

An. mundi

3962.

*Ante hri
sum nas.*

2.

*2. Antipater
a cunctis ac
casatur.**h. Varus An
tipatro dicē
di pro se po
testatem fa
cit.
e Antipater
innocentiam
suam preci
bus ad Deū
testatem fa
cere com
tur.*

obnoxiam, odia in eum sua exsaturabant. Ang-
men² non ita aliorum odiis grauabatur, vt pro-
prieis sceleribus, hostili in patrem animo, distur-
bata fratrum concordia, commissis inter se do-
mesticis omnibus: vt qui nunquā nec odia iusta
exerceret, nec amicitiz fidem coleret, nisi qua-
tenus sibi videretur commodum. Idque cū iam-
dudū à multis esset obseruatum, quo quisque e-
rat æquitatis amantior, eo grauior illi fuit ad-
uersarius: & quāprimū tutū licuit, magnis vo-
ciferationibus eū vrgebant, quicquid sciret cer-
tatim prodentes: cūque variorum criminum
proferrentur indicia, nihil tamen fingi appare-
bat, quod neque ad Regis gratiam loquerentur,
neque periculi metu silentio quicquā tegerent,
sed damnarent omnes scelestos conatus Anti-
patri, cūque non tam ob patris securitatem,
quā suomet ipsius merito de medio tollendū
censerent & tradendū supplicio. nec hi soli qui
interrogabantur eum accusabant, verū etiam
spontanei delatores plerique aderāt: ita vt licet
callidissimus esset mendaciōū artifex & frontis
perfictissimæ, tamen ne hiscere quidem contrā
valeret. Postquā autem Nicolaus accusare eū &
conuincere destitit, tum^b Varus potestatis ei di-
cedendi pro se fecit, si quid haberet quo declara-
ret suā innocentiam. Se enim nihil magis opra-
re, & idē patrem quoque eius optare scire, quā
ne ille in villo obiecto deprehenderetur crimi-
ne. At^c ille pronus in facie & supplicibus deo
humili iacens, Deum cōscientiæ suæ inspectorem
obtestabatur, vt euidenti aliquo signo probaret
alienū se ab omni culpa, nec quicquam vnquā
molitū in patris perniciem. Is enim est mos ma-
iorū omnium, vt quoties nefarii aliquod faci-
nus aggrediantur, nihil nō sibi permittant, nul-
lo respectu diuini numinis: cū autem suis sceleribus

ribus inciderunt in peticulum, tum demū illis
in mentē venit Deus, per cuius inuocationem
& testimonium volunt eripi, fingentes se cūcta
illius arbitrio permittere: Id quod tum quoque
Antipatro vsu euenit: qui cū autē omnia sic gef-
fisset quasi nullū numen interesset rebus mortali-
bus, imminēte vltione destitutus iuris præsidiis.
ad diuinam confugiebat potentiā, se in hoc di-
uinitus seruatum asseuerās, vt pro incolumitate
parris excubias ageret. Tum Varus cum crebris
interrogationibus nihil eliceret, illo Deū tantū
inuocante, videns alioqui nullū fore finem, iu-
bet proferri venenū in medium, vt quānam vi
præditū sit experimento posset colligere: quod
mox allatum, & ad bibendū datum cuidam dā-
nato capitis, sine mora necauit hominē quo fa-
cto surgens abiit ē concilio, & sequenti die An-
tiochiā profectus est, vbi plurimum solebat de-
gere, quod illic esset Syrorū regia. Herodes ve-
rō confestim vixit filium, omnibus ignorantibus
quæ nā fuissent eius cum Varo ante disces-
sum colloquia cōiectura tamen erat cuncta Re-
gē facere ex illius sententia. cōiecto deinde in
carcerem, Romā Cæsari de eo significauit per
litteras, missis etiā qui coram eloquerentur mā-
data, docerētque quā scelerata sit hominis
malicia. Per eosdē porro dies interceptæ sunt
Antiphili ad Antipatrum ex Ægypto missæ lite-
ræ: quibus solutis hæc in eis scripta Rex ipse cō-
perit. Missi ad te Acmes litteras, etiam cum vitæ
meæ periculo, scis enim quod si deprehēderet,
infestas mihi duas potentes familias redderem.
Tu dabis operam, vt rem geras feliciter. Atque
hoc fuit argumentū huius epistolæ: Rex autem
diligēter requisitū etiam alterā. ea tamen nus-
quam cōparebat, & feruus Antiphili negabat se
attulisse illā præterea & cum diutius hęrerent,

An. mundi
1962. Ante
Christū nat.
2.

a Penitus
capito dano
nato ad bi-
bendum dan-
tum sine ma-
ra cum ne-
cat.

Hedio &
Ruffinus

Cap. 7.
b Antipater
in carcerem
coniectus.

c Herodes
legatos ad
Cæsarē mit-
tu.

d Antiphilū
litteras ad
Antipatrum.

Ann. mundi
 3962. *Ante*
Christum
nat. 2.

a Acmes li-
tera ad An-
tipatrum.

b Acmes li-
tera ad He-
rodem.

c Herodes
odio in filiū
flagrat.

vnus ex amicis Regiis animaduersa quadam futura in interiore serui tunica (nam duabus erat indutus) suspicatus est in ea plica celatas literas: nec eum sua sefellit opinio: de promptaque est inde epistola hæc ferè continens. Acme ^a Antipatro. Scripsi patri tuo, quales iussisti literas: & adieci confictum exemplar epistolæ quasi à Salome ad dominam meam missæ: qua lecta scito, quod penas ab ea, tanquàm ab insidiatrice exiget. Ea verò quam à Salome scriptam videri volebant, Antipatri commentum erat supposito Salomes nomine, ipsius arbitratu & commode scripta, sed Acmes ministerio. Eadem & Regi scripsit in hanc sententiam. Acme ^b Regi Herodi. Cùm mihi sit curæ, ne quid tē lateat ad salutem tuam pertinens, inuentam Salomes epistolam, contra te scriptam, ad meam dominam, nō sine periculo transscripsi, & ad te misi: in qua postulabat, vt sibi liceret Syllæo nubere hanc tu lacerabis, nequando propter eam vitæ discrimen adeam. Sed hoc commentum prouidebant quæ ad ipsum Antipatrum scripserat, significans se voluntati eius obsecratam & literas ad Herodem misisse & insertum his exemplar fictitiarum Salomes literarum ad suam dominā, quæ insidias Herodi tenderent. Erat autem hæc Acme Iudæa genere, agens in aucillatu Iulie uxoris Cæsaris, operamque hanc Antipatro magna pecunia vendiderat, qua cōtra amitam simul & patrem vteretur. Cæterum ^c Herodes cognita hinc filij malicia, minimum absuit quin illum euestigio tolletet, vt concitatore turbelarum omnium, qui non solum suam & sororis salutē in periculum adduxisset, sed disciplinam etiam corrupisset domus Cæsaris. eodem incitabat eum & Salomē, pectus plangens & mori non secutus, si vllug extaret violatæ à se fidei

argu-

argumentum idoneum. Rex autem accersito filio iubet illum cum fiducia promere, si quid haberet quod pro se afferre posset: qui cum adhuc ne hiscere quidem valeret, rogatus ut quando medius teneretur deprehensus in maleficio, saltem socios sceleris proderet, omnem a culpam conferebat in Antipilum, alium præterea nominabat neminē. ibi Herodes vehemēti dolore animi saucijs cogitavit eum Roman mittere, ut apud Cæsaris tribunal patricidij causam diceret. Deinde verius ne amicorum ope eriperetur periculum, ipsum quidem in vinculis ut ante retinuit: legatos autem & literas accusatrices misit ad Cæsarem, simul indicans adiutum eum Aemes opera, epistolarum quoque adiunctis exemplaribus.

Herodis morbus, & Iudeorum seditio.

CAP. VIII.

Interea dum legati instructi mandatis ac literis Romam properant, Rex morbo correptus testamentum condidit, successionē regni relinquens natorum minimo, exasperatus in Archelaum & Philippum calumniis Antipatri. Cæsari quoque legavit mille talenta, & uxori Iulij liberisque eius & amicis atque libertis talenta quingenta. Suis quoque filiis distribuit pecunias & agros ac redditus, similiter etiam nepotibus. Salomes etiam ratio est habita, quā propter perpetuam inconcussam benevolentiam ditavit egregie. Desperata deinde salute, quod iam ad septuagesimum ætatis annū accederet, mitum in modū effertus est, itque impatiens & amarulentus in rebus omnibus. in causa erat opinio cōtemptus, quod que existimaret gentem lætari suis infortunis: in senio inquam opinionem confirmavit quorundā apud populum gratiorum seditio, mora ex causa tali. Iudas Saxiphi filius & Mathias Margalothi cum.

*An. mundi
3962. Ante
Christ. natū.
2.*

*a Antipater
omnem in
Antipilum
culpam com-
fert.*

*Hedio &
Rufinus
cap. 8.*

*b Herodes
morbo cor-
reptus testa-
mentum con-
dit, ac regni
successionem
& filijs, nepoti-
bus ac ami-
civ relinquit.*

*c Herodes
in senio im-
paciens, &
amarulentus.*

An. mundi

3963.

*A Christo
nato 11**a Aquila au-
rea super
maiorem te-
pli portam.
b Contem-
ptus mortis.*

doctissimi erant Iudeorum, & interpretes patrie
legis praestantissimi, ob idque cari populo quod
iudentum disciplinis instituerent, totis enim
diebus eis dabant operam quotquot cupiebant
in virtute proficere. Hi postquam cognouerunt
morbum Regis esse incurabilem, concitauerunt
iuuentutem, ut sublati operibus quae Rex prae-
ter patriam consuetudinem fecerat, propugna-
tores pietatis se ostenderent, debitum inde ex-
pectantes praemium. Nam hanc esse Regi cau-
sam cum calamitatum domesticarum, tum po-
stremo praesentis morbi, videlicet, quod contem-
ptis legibus multa novare ausus sit: nam hac parte
multis in rebus pietatem Regis hi doctores desi-
derabant. Inter cetera supra maiorem portam
templi dedicauerat donum preciosum, aquilam
auream magni ponderis, cum lex nostros ho-
mines vetet imagines statuere, aut consecrare
animantium effigies. quam obrem doctores hi au-
tores erant suis discipulis, ut aquilam illam de-
traherent. Etsi benim res videatur non exere pe-
riculo, tamen etiam iucundae vitae praeposendum
esse honestum obitum, si contemnatur propter
tuendas leges patrias, quandoquidem semper
nam fama nullo seculo passura sit gloriam eorum
intermori, & alioquin ignavos iuxta ac fortes
eundem manere interitum: proinde recte fa-
cturos virtutis cultores, qui ex com nuni necessi-
tate honorem sibi decerperent, & cum hoc so-
lacio praesentis vitae discederent. Magnum enim
levamen esse honestis conatibus immori, & pe-
riculi non contemnendam praemium laudem
transmissam ad nepotes ac posteros, cuius im-
partem tota cognatio tam viri quam foeminae
veniant, quo quid esse possit operabilius? Hae
exhortatione accensis iuuentibus rumor super-
venit extinctum Regem nuncians, & propensos
iam

tam ad facinus perpulit. itaq. ^a claro meridie a-
 scendentes detractam aquilam considerunt se-
 curibus inspecte inter congregata in templi mul-
 titudine Quod ut renuntiati cognouit dux regi-
 us, maiorem aliquam conspiratione metuens,
 occurrat eò cum valida suorum manu. cohibeu-
 rus demolitores aquile: & irruens in vulgù ru-
 dem & imparatum ac conglobatum temerè. fa-
 cile ^b reliquis disiectis & cedentibus circiter XL.
 iuvenes resistere ausos comprehendit, cumque
 his autores facinoris Iudas & Mathiam turpe
 putates cedere: omnesque ad Regem perduxit.
 Quo rogante quo freti ausi sint sacratam imagi-
 nem demere, aiunt se & deliberasse id multò
 antea, & deliberatum exsecutos, ut fortes viros
 decuit. Nā & honori diuino, inquit, succurti-
 mus, & legem cuius discipuli sumus vindicaui-
 mus. Nec est quod mireris, si tuis decretis leges
 preponimus, quas nobis Moses autore & docto-
 re Deo pertulit: nec recusamus mortem ac sup-
 plicium quodcumq. nobis intuleris, consēj nos
 non ob maleficū, sed pietatis causa hæc perpe-
 ti. Hęc illi non minorem animo quam verbis
 præferentes fortitudinē, æquē tum ad cōstanter
 patiēdum alacres, atque antè ad fortiter agendū
 fuerant. Eos ^c Rex victos misit Hierichuntē:
 mōxque accitis Iudæorum primoribus in con-
 elonem eorum lætica ob imbecillitatem dela-
 tus, copit commemorare labores suos exha-
 uros pro Republ. tum in statutum templum im-
 pendis ingentibus, quale opus per cxxv. annos
 nemo Asamonæorum Regum ad honorem Dei
 valuisset perficere. nec exstructum id tantum ad
 se, verum etiam ornatum votuius muneribus ac
 donariis tali tēplo dignissimis. ob hæc facta spe-
 rasse se vel post obitum sempiternam & me-
 moriam & gloriam, nunt proh nefas viuo eū-

An. mundi
 3963. A
 Christo nato
 I.

^a Aquilam
 aureā detra-
 ctam. iuge-
 nes securi-
 bus concē-
 dunt.

^b Iudas &
 Mathiam
 cum 40. iu-
 uenib. ad Re-
 gem perdu-
 ctos quantos
 sese excu-
 sant, cōsquo
 victos Rex
 Hierichuntē
 mittit.

^c Herodes
 Iudæorum
 Primores cō-
 vocat, cūque
 facinus hoc
 commemo-
 rat.

*An mundi
3963. A
Christo nato
1.*

ac superstiti pro beneficiis reponi iniuriam: & medio die inspectante multitudine sua dona sacra violari ac detrahi: quę iniuria licet in ipsū intentata, re tamen vera ad Deum magis pertineat, cuius sacra compilata sint. Tum honoratiores quiq. veriti crudelitatem eius, ne fortē effectus in se quoque gravius animaduerteret, negauerunt hęc facta ex ipsorum sententia, viderique sibi, admissam esse rem dignam supplicio.

*a Matthia
sacerdotium
adimitur, in
cuius locum
Iozarus sur-
rogatur.*

Ille ^a in ceteros mitior, Matthiæ Pontifici ademit sacerdotium, quasi non alieno ab hoc consilio, ei que successorem dedit fratrē vxoris suæ Iozarum. Huius Matthiæ Pontificatu accidit etiam alium Pontificem ad vnam diem substitui, quæ Iudæi populariter ieiunium celebrant. Nā Matthias ea nocte quæ præcedebant diem ieiunij, visus est sibi per somnum cum vxore congregari: & cum ob hoc ad rem diuinam faciendam non esset idoneus, Iosephus ^b Ellemi filius adiutor vicarius propter cognationē ei datus est. Cæterum Herodes post mulctatū Matthiam sacerdotio, alterum Matthiā seditionis autorem eiusq. socios viuos exussit: in quam noctem etiam ^d defectus lunæ incidit. Regi ^e verò morbus factus est grauior poenam impietatis exigente numine. lento enim calore torrebatur, qui non tam externo tactu deprehenderetur, quàm intus popularetur viscera: aderat & vehemens voracitas, cui necesse esset continuò cibos suggerere: simulque vexabatur intestinorum exulceratione & colicis passionibus: pedes tumebant phlegmate humido & pellucido, similiterq. inguina. ipsa quoque verē da putrefacta scatebant vermiculis accedente foeda nec minus molesta tentigine, non sine fœtore gravissimo. super hęc omnia neruorum cōtractione laborabat & difficultate anhelitus. Quamobrem constans erat inter viros diuinos & fatidi-

*b Iosephus
Ellemi per
vnum diem
Pontifex.
c Iudas Sa-
riphei &
Matthias
Margalothi
exusti.
d Defectus
lunæ.
Hedio &
Ruffinus
cap. 9.
e Herodis
morbus hor-
rendus.*

& fatidicos opinio, Regem læsa tot modis pietatis Deo pœnas expendere. Qui tamen grauius affligeretur, quàm vt videretur posse morbo perferendo sufficere, tamen euasurum se sperabat, accersendis medicis intentus & medicamentis cõquirendis vndiq. profectus & etiam vltra Iordanem fluuiũ, calidis aquis se fouebat apud Caliroen, quæ præter vim medicam potu quoque iucundæ sunt. Hæ aquæ in lacum bituminis feracem effluunt, ibi de medicorum consilio immisissus fouendus in resertum oleo solius, visus est illis iam agere animam. quare exorta comploratione familiarũ excitatus & ad se reuersus, nullamque amplius salutis spẽ superesse intelligens, donatiũ b militibus quinquagenas drachmas b Herodes iussit distribui: magna deinde liberalitate vsus in daces atque amicos, rursus Hierichuntẽ reuersus est: vbi atrabile prægauante eõ immanitatis struibunt et. prolapsus est, vt facinus animo conciperet longè atrocissimum. Nam cum è tora ditione nobiliores Iudæorum ad eum conuenissent, euocati minaci edicto pœnam capitis intentante nõ parentibus, insensu ex æquo siue fontibus seu in noxiis, vniuersos coneluxit in Circo: accitã deinde Salome sorore maritõque eius Alexã, ait instare sibi terminum vitæ, succubenti tantis doloribus: quod quidem ferendum esse, quãdo luxta communẽ mortaliũ sortem accidat, illud permolestum esse, si carendum sit extremo honore luctus qui debeatur Regibus. non enim ignotã sibi esse Iudæorum mentem, quõd optatam suã mortem lætis accepturi sint animis, quandoquidem vel à vivente etiam iam non abstinuissent contumelias, sed illorum esse officij, leuamen aliquod præsentis huius doloris decernere, nã si assensum consilio suo præbeant, fore suum futurum longè quàm aliorum Regum honoratius,

An. mundi
3963.
A Chri.
sto nato r.

a Aqua calida
da apud Caliroen
qua
in lacum bituminis
fora
em effluit.

b Herodes
donatiuum
militibus d
sribuunt et.

ac spedit: pro beneficiis reponere
seruo die in pectore mactare in
tra viciari ac detrahi: quæ inuicem
extenuatæ tamē vera ad Deum mag
nem, ac in sacra compilata sunt. Tum
res quoque veris, cõdelatatem eius, p
tates in se quoque grauius animant
pænerunt: hæc tacta ex ipsorum sermo
neque ubi, admissam esse rem dignam
Iob & in ceteros mortior, Martha Pont
macerdo quum, quali non aieno ab
loqueretur succellorem de dicitur me
arum. Huius Martiæ Pontificis ac
aliam Pontificem ad vnam diem l
adæ populariter ieiunium celebra
tas ea nocte quæ præcedebat dū
tas est sibi per iomnam cum vix
A. cum ob hoc ad rem diuinam fac
et iohannis, Iosephus b Ellem filius
anos propter cognationẽ ei datus
Herodes post multatũ Martiæ
et cum Martiã seditionis auoc
uos exstitit quam noctem cum
z incidit. Regi vērò morbus huius
pœnam impietatis exigente natus
in calore correbatur, qui non tunc
cepte henderetur, quàm inus popu
ra aderat & vehemens pœna
et continuo cibos suggerere cõm
ur inestimatorum exultatione & c
bus, pedes comebant phlegmate hanc
cido, similiq. inguina. ipsa quoque
tercista scabebant vermiculis natus
nec minus molesta tæntigine, non h
rauisimo. Super hæc omnia neruor
ne laborabat & difficultate an
brem constantem erat inter viros diuit
& fuit

An. mundi

3964.

*A Christo
nato 1.**a Herodes
nobiliores Im-
peratorum post
obitum suum
trucidari
mandat.*

& manibus suis gratius, omnibus per totam di-
tione[m] non fictè lugentibus. Ergo^a quamprimum
vider. ut se exhalasse animā, debere eos
clausam circo nobilium multitudinem cingere
militibus, ignorantibus etiam tum suum obitū,
non prius vulgandum quā[m] mandatum execu-
ti sint, iubere deinde ut circumuentos vna om-
nes iaculis conficerent. Quibus hoc modo cæcis
duplicem se eis habiturum gratiam, vel quod
mandatorum fuerint memores, vel quod obitū
suum publico luctu honorauerint. Hæc ille cū
lacrymis lamentabundus cognatos per mutuam
fidem ac benivolentiam perque omnia sacra
obtestabatur, ne se extremo hoc honore frau-
datum vellent eis contra pollicentibus daturos
se operam ut cuncta iuxta ipsius mandatum fie-
rent. Hic sanè etiam si quis præteritam eius in co-
gnatos sænitiam tribuere vellet pro incolumita-
te & securitate sollicitudini, ex hac certè nouissi-
ma eius voluntate deprehendere pot. si quā[m]
inhumano animo præditus fuerit: quandoqui-
dem iam iam è viæ discessurus, curabat ut ex sin-
gulis familiis vno aliquo sublato, totam gen-
tem in luctum & carissimorum desiderium con-
liceret, nec læsus à quoquam eorum nec valens
eis quicquam oblicere, cum hi quibus vllum est
virtutis studium, etiam inimicis tali suo tempo-
re odia remittere soleant.

*b Herod. à
Roma litera
venit, qua
Acmen a Ca-
sare occisam
& Herodi ti-
beram pote-
statem An-
tipatri pu-
niendi volu-
erat esse,
ostendunt.**Antipatri exitium.*

CAP. IX.

DUm hæc mandata cognatis dat, supervene-
runt^a à Roma literæ, à legatis missis ad Cæ-
sarem: quarum summa erat Acmen ab icato Cæ-
sare occisam esse, propter locatam Antipatro o-
peram: ipsū[m]que Antipatrum relinqui arbitrio
& Regis & patris: siue in exilium vellet eum
pellere,

*Anno mñ.
3963. A
Christo nato
1.*

*a Cafari &
Iulia Casa
ris uxori ab
Herode lega
tum.*

*b Herodes
moritur.*

*c Herodes
varia fortu
na vñs.*

*d Salome &
Alexas in
circo clausos
Iudaos do
mum dimis
sunt.*

*Hedio &
Ruffinus
ca. 11.*

*e Herodu
ad milites
gratiarum
actio. & so
llementum
lctum.*

Gauloniticam, Bataneam, & Pancada regiones
tetrarchiz nomine assignavit Philippo filio, ger
mano fratri Archelai. Iamnam autem, Azotum
& Phasaelida Salome sorori suæ attribuit, & ar
genti signati quingenta millia. habita est & cæ
terorum cognatorum ratio abundeque prospe
ctum singulis leganda pecunia & redditibus an
nuis. Cafari quoque legavit argenti signati centies
centena millia, præterque vasa tam aurea quàm
argentea, magnūq. vestis pretiosæ numerum.
Iuliz autem Cesaris uxori, & quibusdam amicis
quingagies centena millia. ^a His ita ordinatis
quinta die postquam Antipatrum filium occidit,
vita ^b defunctus est, post detrusum regno Anti
gonum anno 34. ex quo autem à Romanis Rex de
claratus est, anno trigesimo septimo, vir in om
nes ex æquo sequus, rex servus, iuris dominus,
fortuna ^c autem propitia vsus, si quis alius. ex
privatis enim natus regnū assecutus est, & in nu
meris circumdatus periculis semper evasit feli
citer, vixitque longissimo tempore. quantū autē
ad domesticos & filios attinet, hic quoque felix
fuit sua sententia, oppressus inimicis & aduersa
riis, sed infelicissimis meo iudicio. Ceterum ^d Sa
lome & Alexas priusquam Regis mors innotesce
ret, in circo clausos domum suam quenque di
miserunt, dicentes ipsum ita iubere, vt in agros
digressi curarent suam et ipsorum negocia: atque
hoc pacto magno beneficio vniuersam gentem
sibi dextinxerunt. Indicata deinde Regis morte,
congregatæque in Hierichuntinum amphithea
trum omni militia primum legerunt literas e
ius scriptas ad milites, in ^e quibus gratias eis
agebat pro fide ac beneuolentia, rogabatque vt
eamdem seruarent & Archelao filio, quem re
gni successorem sibi substitueret. Deinde Ptole
maus, cui anulus Regis signatorius credens fue

rat, testamentum perlegit, quod non alias ratum
habendum esset, quam accedente consensu Cz-
saris, moxque ^a acclamatum est Regi Archelao
& milites cateruatim vnâ cum suis ducibus pol-
lcebantur eandem quam patri hætenus præ-
stitissent fidem atque operam, lætis ominationi-
bus Deum illi fautorem eomprecantes. Post
hæc funus parabatur Regi, Archelao curante
ut exsequiæ patri fierent quàm splendidissimæ, &
omnē ornatum proferente ut in pompa comita-
retur mortuū. Ferebatur autem in lectica aurea,
distincta variis gemmis preciosis, & instrata pur-
pura, corpus quoque amictū erat purpura impo-
sito capiti diademate, & desuper corona aurea,
scæprōque in manu dextra. lecticam stipabant
filij & cognatorum numerus. Hos sequebantur
milites distributi per nationū genera: primū
satellites, deinde Thraces, post c hos Germani,
& deinceps Galli, omnes instructi velut ad præ-
lium: reliqua deinde exercitus multitudo arma-
ta sub suis ducebus ac centurionibus, hos seque-
bantur quingenti famuli, ferentes aromata, ea
pompa processit Herodium vsque per octo sta-
dia, ubi quemadmodum antè mandauerat, sepul-
tus est. Et Herodes quidem sic defunctus est. Ar-
chelæus ^d autē per septem dies iuxta patriam le-
gē luctu parentis, celebrato, & in fine luctus fune-
ri epulo multitudini præbito: in templum ascē-
dit: & quacūque transiret excipiebatur gratula-
tionibus ac faustis acclamationibus. Tum con-
senso suggesto sublimis in aureo solio residēs,
accipiebat lætus gratulatrices voces fauoris in-
dices, & ipse vicissim omni comitate responde-
bat multitudini, agebatque grates quod obli-
patri sui duriciæ, nihilo deterius erga ipsum
affecti essent, pollicebatūrque parem pro eo-
rum studiis gratiam, adhuc tamē abstinere se à

An. mundi
3963. A
Christo nato
1.

a Archelao
Regi accla-
matur.

Alias ca. 12.
b Herodis
cadaver ma-
gna pompa
Herodium.
deferretur.

c Germani
& Galli sub
Herode stipē
dia fecerūt.

d Archelæus
epulum mul-
titudini præ-
bet.

An. mundi
3963. A
Christo nato
1.

Regis nomine, quod ab autoritate & assensu
Cæsaris pendeat, penes quem sit testamenti à
patre scripti confirmatio. quamobrem ne ab
exercitu quidem apud Hierichuntem ultro of-
ferente ambitiosum diadematis honorem se
accipere voluisse, cum nondum contaret de le-

gitiimi collatoris animo, cæterum quàm pri-
mum constabilitus esset in imperio, curæ sibi
fore ut benevolentia omnium videatur dignif-
icabilis: daturumque operam, ut per omnia pa-
tre suo sit illis commodior. Illi verò, sicut vul-
gus solet, ratiprimis diebus aperit mentem
huiusmodi potestatis inuentum, quo man-
omnium vi-
suetus & officiosus eos alloquebatur. Arche-
laus, eò maioribus eum sequebantur laudibus, po-
nissimus pol-
licetur.

Hedio &
Ruffinus
cap. 12.

Alii 13.

Matthiam

sedit osi

socios quos

Herodes af-

fecerat sup-

plicio de-

flent: Hero-

di caros n

vindicta ab

Archelao de

poscunt, &

Pontifici sa-

cerdotiū ab-

regari possu-

dant.

in his plerosque diu in carcere detinuerat: non-
nulli vectigalium immunitatem, quibus graua-
batur forum rerum venalium, magnis flagita-
bant vociferationibus. Horum nihil ille nega-
bat, hoc agens, ut conciliaret sibi multitudinis
animos, non leue in eo momentum rerum sua-
rum situm existimans. postremo re diuina pera-
cta conuiuium cum amicis iniit.

Populus seditionem mouet contra Archelauum.

C A P. XI.

Interea Iudæorum quidam nouarum rerum
cupidi per conuenticula deflebant Matthiam
& socios quos Herodes affecerat supplicio. Hi
quoniam metu coerciti non ausi fuerant luctu
honorate aquila aureæ violatores recens neci
traditos, tunc cum clamoribus & ciulatu in de-
functum Regem iactabant conuicia, quasi in
mortuorum solatium congregatique in vnum
in vin-

In vindictam eorum ab Archelao deposcebant
 ad penam quosdam ex his qui cari Herodi fuerant
 & ante omnia postulabant sacerdotum abro-
 pti creato ab illo pontifici, & subrogati hoc ho-
 more digniorem alium. Archelaus autem licet
 importunitatem eorum indignè ferret, compe-
 lere tamen placidè conabatur, quod pararet
 protectionem ad Cæsarem, ut sententiam Cæsaris
 cognosceret. Itaque misso ad eos magistro mili-
 tum, per eum hortatus est, ut omisso vindictæ
 studio, cōsideratent legibus pœnas dedisse quo-
 tum molestè ferrent interitum: ad hæc postu-
 lata eorum non carere iniuria, & tempus hoc a-
 lia consilia poscere, opusque esse concordia, do-
 nec ad ipsos reverteretur confirmatus Rex as-
 sensu Cæsaris. tum demum dispiciendum super
 his rebus, & statuendū de cōmuni sententia in-
 terim quiescerent, ne seditionis crimine incurre-
 rent. Hæc mandata exponēti reclamatum est stre-
 nos, periculum inrentantibus quicumque cona-
 teretur verbis eos ad saniores mētem reducere:
 quod plus sibi voluntati tribuerent, quàm auto-
 ritati præsentium & indignū ducerent si ami-
 corum, quos vivo Herode amiserant, ne mor-
 tuo quidem illo impetraretur ultio. adeo enim
 concitati erant, ut id tantum ius & fas putarēt,
 quod ipsis voluptatem allaturum videbatur, ne
 sui quidem periculi memores dum inimicos læ-
 dere cupiunt: & cum multi ad eos à Rege mitte-
 rentur, qui partim ipsius nomine, partim ex sua
 persona verbis sudarent turbidos, neminē audi-
 re sustinebant, sed ad maiore irā accendebantur,
 ausuri aliquid si maior accessisset numerus. Cū-
 que festum instaret, quo patrum Iudæis est ve-
 sci non fermentatis panibus (Pascha vocat mo-
 numentum veteris ex Ægypto effugij, quo sum-
 ma alacritate maiorū solito populus mactat vi-

An. mundi
 3964.

A Christo
 nato 2.

a Seditione in-
 Paschatis
 festo.

An. mundi
3957. A
Christo nato
7.

a Tria mil
lia Iudaoru
cassa.

h Archelaus
Romā pro
ficiscitur,
multique ei
obnixi
vi cum comi
passur.

stimarum numerum, & infinita turba, nonnul-
lique etiam extra regionis terminos habitantes
confluunt religionis gratia) seditiosi deplorantes
legis doctorum Iudæ ac Matthiæ conglobati in tem-
plo permanebant: non deficiente victu. quem
illos non pudebat medicato quærere. Tum Ar-
chelaus veritus ne ad grauius aliquid eorum inso-
lencia procederet mittit tribunum cum cohor-
te qui compescerent homines, priusquam ce-
tera turba huius turoris inficeretur contagio. &
si quorum emineret in concienda seditione fe-
rocia, illos ut ad se adducerent. In hoc turbato-
res illi clamoribus & hortatibus plebæ exaspera-
uerunt, & ferientes saxis plerosque occiderunt:
tribunus cum paucis effugerunt sauci: quo perpe-
trato rursum sacris operati sunt. Archelaus porro
de rerum summa periclitari sibi visus est, ni ple-
bis imperum illum retunderet. itaque totum e-
xercitum in eos immittit, simulque equites, qui
& aduenas prohiberent occupantibus templum
succurrere, & quorquor ex eis peditum vim e-
uassissent, iam in tuto se existimantes ferro exci-
perent, ab his equitibus ad tria millia virorum
caesa sunt, reliqui fuga se in proximos montes
receperunt. Archelaus autem per præconem e-
dixit, ut omnes in sua discederent illi metu gra-
uioris mali festiuitate relicta abierunt. quamuis
audaces & sine disciplina homines. Tum Archelaus
ad mare descendit una cum matre sua,
ducens secum Nicolaum & Ptolemaum mul-
tisque ei totisque ex amicis alios, & familia & regno com-
missis Philippi fratris sui fidei. Simul etiam pro-
fecta est Salome Herodis soror, ducens secum
suam progeniem. alij quoque ex cognatis se-
quebantur multi, quasi collaboraturi pro paran-
da regia dignitate Archelao, re autem vera ob-
nixuri ei potius, & precipue perpetratum in
templo

templo factus incusaturus. Cum hoc comitatu
eunti occurrit apud Cæsareā Sabinus procurator
Cæsaris in Syria, in Iudæam properans ad asser-
vandam Herodis pecuniam, quem Varus com-
modum interueniens retinuit, aderat enim ab
Archelao accersitus per Ptolemyum. ita ille
in præsidis gratiam neque arces occupauit in Iu-
dæa, neque thesauros obſignauit regio. omnia Hedio &
relinquens in potestate Archelai, tanisper do-
nec Cæsar de his aliquid statueret: & hæc polli-
citus mansit Cæsar. Sed postquam alter Ro-
mam nauiganit, alter versus Antiochiam profe-
ctus est, ipse Hierosolyma petiit, & occupauit
regiam accitis deinde præfectis arcium & regis
procuratoribus, rationes reposcebat ab eis, &
arces sibi committi postulabat. Præfecti tamen
non discesserunt à mandatis Archelai, sed o-
mnia seruabant in ipsius aduentum integra,
prætexentes ea se seruare Cæsari. Eodem tem-
pore etiam Antipas Herodis filius Romā naui-
gat, parandi sibi regni spe, ad quam excitatus e-
rat per Salomen: quasi Archelao præferendus,
eo quod prioribus testamenti tabulis successor
regni destinatus fuerit, quæ validiores debe-
rent esse quàm illæ scriptæ posterius. Ducebat
autem secum matrem suam, & fratrem Nico-
lai Ptolemyum, inter amicos olim Herodis
præcipuum, & tunc suis fauentem patribus:
sed maximè illum ad affectandum regnum
mouit Irenæus orator, vir eloquens, & diu
versatus in regis negociis. quapropter suaden-
tibus quibusdam, ut fratri cederet natu gran-
diori, & hæredi regni scripto in testamenti pa-
terni tabulis, noluit parere huic consilio, qui
postquam Romam peruenit, omnes cognati ad
eum defecerunt: non tam ipsius amore quàm
Archelai odio, libertatem, maximè cupientes,

An. mundi
3994. A
Christo nato
2.

b Antipas
Herodis fi-
lius paran-
tæ sibi regnæ
spe Romam
nauigat.

An. mundi
 3964. *A*
Christo nato
 2.

& degere sub Romano præsidente : quod si patrum
 succederet: commodiorem sperantes Antipam
 quam Archelaum, studebant illius partibus. quin
 & Sabinus scripsit Cæsari literas, in quibus accu-
 sabatur Archelaus, at ille per Ptolemaeum Cæsa-
 ri libellum obtulit, continentem ius suum, & te-
 stamentum patris, simulque rationes pecuniarum
 Herodis obsignatas cum ipso anulo, atque ita e-
 ventum expectabat, qui perlectis his omnibus
 Varique ac Sabini literis, tum quantum pecunia-
 rum esset, ac annuorum redditum, præterea quæ
 Antipas sibi regnum vindicans scripserat, ami-
 cos in consilium aduocat, & in his Caium A-
 grippæ & Iuliz filiz suæ filium, iam à se adopta-
 tum, primum ei locum in consistorio tribuens:
 moxque potestatem facit dicere volentibus de præ-
 senti negotio. Ibi tunc primus exoritur Antipater
 Salomes filius, vir fecundissimus & insensissi-
 mus Archelao, dicens eum per ludibrium nunc de
 regno agere, cuius potestatem iam dudum inua-
 sisset, non expectato assensu Cæsaris, dum festo
 die tam multos interimeret, qui etiam si essent
 hanc penam promeriti, eius tamen exigendæ
 ius seruandum fuisse potestati legitimæ, non ipsi
 usurpandum, siue Regi cum iniuria Cæsaris, cu-
 ius contempsisset suffragium, siue privato, quod
 esset peius etiam. quare immerito nunc eum ab
 ipso hunc sperare calculum, quem iam quantum
 in se fuit, ferendi eius iure priuauerit. Ad hæc
 obliuebat ei mutatos auctoritate propria quos-
 dam duces militiæ: quodque sedisset in regio
 solio, & tanquam Rex ad quasdam causas deter-
 minasset, annuissetque postularis populi, deniq.
 nihil non fecisset quod per Cæsarem confirma-
 tus posset facere, ab illo quoque dimissos, ac-
 bat eos, qui in circo inclusi fuerant, multaque af-
 ferebat alia, partim vera, partim verisimilia pro-
 pter

Antipater
Salomes fi-
lius apud Au-
gustum Cæsa-
rem Arche-
laum accusat.

FLAVII JOSEPHI

Sub Romano p[re]sbe: quod q[ui] p[er]
commodiorem sperantes Amic[os]
in eadem, Archelao illius patris, ex
scrip[si]t: C[uius] literar[um] quidam
Archelao, at ille per Proleum
am obulit, continentes in sua
um patris, similesque rationes p[er]
obligatas tam ipso amolo, ac
expectabat, qui periculis ha
que ac Sabini literis, cum quodam p[er]
fuerit, ac annuorum reditu, p[er]tenu
pas h[oc] regnum vindicans scrip[si]t: e
a consilium admo[n]et, & in his Cae
& Julia filix sux filium, iam i[n] t[em]
rimum ei hoc in consilio
que potestate facit dicere velle
negocio. Ibi t[ame]n primus error
omnes filius, vii facundissimus & i[n] t[em]
Archelao, dicens e[ss]e per h[oc] i[n] t[em]
no agere, cuius potestatem iam d[omi]n[us] au
non expectato assensu C[ai]saris, d[omi]n[us] h[oc]
tam multos interrimere, qui cum d[omi]n[us]
pernam promitti, eius tamen exequi
servand[um] fuisse potesta[tem] legitima[m], non
oprandum, siue Regi cum i[n] i[n] t[em] C[ai]saris
contempnisset suffragium, suu[m] primo q[ui]
fuerit peius etiam. quare inmemor[is] nunc ei u
hunc sperare calculum, quem iam quid
fuerit, ferendi eius iure p[er]uenerit. Ad
i[n] t[em] d[omi]n[us] militia: quodque sedisset in e
d[omi]n[us] & tanqu[am] Rex ad quidam causa
inisset, annuillique postulat[is] populi
non e[ss]et quod per C[ai]sarem commo[n]
posset fuisse, ab illo quoque dimissis, ite
os qui in circo inclasi fuerant, annuillique
ue alia partem vera, partem rectissimam p[er]
p[er]

pter iuuenilem ambitionem hominis recens e
uerti ad tantum potestatis fastigium. p[re]terea
neglectum patris luctum, & commellationes
insequenti mox post eius obitum nocte cele
bratas, qua indignitate motum ad seditionem
populum, videntem pro tantis beneficiis mor
tuo patris talem ab eo referri gratiam, vt inter
diu tanquam personatus lachrymas fingeret,
per singulas autem noctes delitiois frueretur
regis, qui cum tam prauo ingenio sit p[re]ditus, ni
hilo gratiorem fore erga C[ai]sarem, si ab eo re
gnum acceperit, qu[am] hactenus fuisset erga pa
rentem amantissimum. Cantu enim se oblecta
re & choreis tanquam in morte inimici non
patris, haudquaquam abesse ab immani sceler
e, nunc venire ad C[ai]sarem vt annutu eius re
gnum accipias, cum iam ante non aliter se ges
sisset, qu[am] si constabilis Rex fuisset autorita
te ipsius. maxime autem exaggerabatur in sacra
to loco perpetrata cades impia, adque die festo,
quando tam hospites qu[am] indigenz victima
rum more mactati sint, & sanum secretum ca
daveribus, non ab externo quopiam, sed ab eo
qui legitimam Regis appellationem p[re]tuleret
quod facilius tyrannicum suum ingenium ex
pleret exercendis passim in omnes iniuriis.
Quare n[on] per somnum quidem vaquam patre[m],
dum sanus esset, de hoc sibi post obitum sub
stituendo Principe cogitasse, vt cuius mores ha
beret cognitos immo in potioribus tabulis eius
aduersarium successorem destinatum Anti
pam. hunc enim a patre ad regnum vocatum
non animo ante corpus p[re]mortuo, sed integ
ris etiam tum & rationis & corporis viribus.
Immo etiam iam t[ame]n tale de Archelao fuisset pa
tris iudicium, quale in posterioribus tabulis, i
plum tamen iam satis declarasse qualisna Rex

An. mundi
3964: A
Christo nato
2.

An. mundi

3964.

Christo nato

4.

*a Archelaum**Nicolaus ex**causat.*

futurus sit, qui autoritatem Cæsaris in confirmando regno contempserit, & priuatus adhuc ciues in templo iugulare non dubitauerit. His dictis Antipater, & ad faciendam verbis suis fidem plutimis ex ipsius cognatione testibus adhibitis, finem orationi imposuit. Tum Nicolaus contra afferebat pro Archelao eadem illam circa commissam ipsorum improbitati imputandam, qui non prius a tumultuando destiterint, quam ille coactus sit eos vi cōpescere hoc magis culpabiles, quod non solum maliciam suam exercissent: verum aliis etiam necessitatē fecissent audendi tale facinus. Insolentia enim eorum in speciem quidem infestatum Archelaum: sed reuera contumaciam hanc ad ipsius Cæsaris pertinuisse iniuriam, missos enim ab eo qui tumultuantes sedarent, facto ab ipsis impetu contra ius & fas necatos, nulla fecti reuerentia: quibus patroninari non pudere Antipatrum, sine equitatis respectu, dum modo odio, quo prosequeretur Archelaum, morē gereret, eorum igitur esse culpam, qui priores iniuria non abstinuerint, & aliorum arma ad defensionem sumpta in se proritauerint. Cætera quoque de quibus Archelaum accusauerant, in eos ipsos accusatores referebat, dicens, nihil horum, nisi ex illorum sententia gestum, nec ea tam iniusta esse quam ipsi videri velint, dum per hoc aliquid Archelao nocent. Tantam illis inesse cupidinem lædendi cognatum hominem cum de patre bene meritum, tum ipsos omnibus semper prosecutum officiis. Testamentum certè a Rege mentis com-pote esse scriptum, & posteriores semper potiores esse tabulas, has verò tanto magis quod Cæsari rerum domino autoritatem confirmandi relinquant. Nec Cæsarem iniquitatem istorum imitaturum, qui cum maximis ab Herode

vitio affecti sunt beneficiis, nunc extremam eius voluntatem violare conentur: quin potius viri amici ac socij, & omnia fidei suæ permittentis, testamentum ratum habiturum. multum enim interesse debere inter horum maliciam, & Caesaris virtutem atque fidem toti orbi cognitam, quapropter non iudicaturum parum sanz mentis decretum eius, qui probo filio successionem reliquerit, & insuper ad ipsius fidem confugerie quandoquidem verisimile non sit in deligendo successore errasse, qui tam prudenter sententia Caesaris subiecisset omnia. In hunc modum Nicolaus quoque dicendi finem fecit. Tum ^a a Caesar Archelauum ad genua sibi accidentem e-
rexit humanissimè, dignum esse regno pronun-
cians: præ se ferens nihil se facturum, nisi testa-
mento præscriptum & Archelao ipsi commo-
dum: vidensque hac promissione confirmatum
in spe iuuenem, nihil tum amplius super ea sta-
tuit, & dimisso concilio, solus secum dispicie-
bat, vñine regnum ratum faceret, an commune
fineret Herodis generi, præsertim cum omnes
eius ope indigeant.

*Seditio Iudeorum contra Sabinum, & quomo-
do Varus auctores eius
pungit.*

CAP. XII.

SEd priusquam quicquam certi de hac re de-
terminatum sit, Marthace ^b Archelai mater ^b Marthace
morbo vitam finit, & à Varo Syriæ præside ve-
nerunt literæ defectionem Iudeorum signifi-
cantes. Nam discessum inde Archelai secuti sūt
magni in ea gente tumultus: ad quos compescē
dos cum Varus venisset, auctoribus eius motus
affectis supplicio, & maxima ex parte seditione
compressa, reuertens Antiochiam legionem v. ^c *pescit.*

*Ann. mundi
3964.
A Christo
nato 2.*

*a Caesar Ar-
chelauum re-
gno dignum
pronunciat.
Hedio &
dum: vidensque hac promissione confirmatum
Ruffinus
Cap. 14.*

*b Marthace
Archelai
mater mori-
tur.*

*c Varus sedē
tiosos Hie-
ro
solymis com-
pescit.*

Ann. mundi
 3964. *A*
nate Christo
 2.

nam reliquit Hierosolymis, ut Iudæis novanda-
 rum rerum facultatem præstaret. nec tamen
 quicquam hac ratione profecit, quamprimum
 enim Varus abiit, Sabinus Cæsaris procurator
 ibi subsistens vexabat Iudæos, fretus relictis il-
 lic copiis, & parem se iam putans populo. nam
 armatis multis satellitibus, contra Iudæos his v-
 tebatur, molestans eos & ad defectionem irri-
 tans: ut qui & arces occupare conaretur, & vio-
 lentas pecuniarum Regiæ scrutationes faceret, pri-
 vari lucri & prædæ cupidine. Igitur instante
 pentecoste, sicut nos vocamus celebritatem
 quandam patriam, confluerunt undique mul-
 ta millia non solum religionis gratia, verum
 etiam indignè ferentes Sabini intemperias, nec
 tantum ex Iudæa gravius offensa, sed & Galilæa
 quoque ac Idumæa, tum à Hierichunte & trans
 Iordanem sitis oppidis, omnes cupientes pœnas
 à Sabino expectere, patriq. trisariam hoc modo
 castra faciunt: pars una circum occupat, reli-
 quarum duarum altera templum à septentri-
 onali & orientali regione circumfudet: ab occi-
 dentali altera, quæ sita erat domus Regia. Ita in-
 clusos undique Romanos oppugnare etiam pa-
 rabant. Tum Sabinus exitus audacia hominum
 quibus decretum esset, aut mori, aut vincere, sta-
 tim ad Varum misit literas, hortans ut prope-
 ret, relictamque legionem præsentis periculo e-
 mpiat, alioqui breui contrucidandam. ipse con-
 censa castelli turre celsissima, quæ in honorem
 Herodis fratris à Patribus extincti Phasaelus ap-
 pellabatur, manu Romanis innuebat, ut in Iu-
 dæos eruptionem faceret: & cum ne amicis qui-
 dem se auderet committere, postulabat, ut alij
 propter eius avariciam mortis periculo se obice-
 rent. qui postquam progredi ausi sunt, confli-
 ctus fuit acerrimus, & quamvis strenuè milites

Aliæ. c. 15.
a Sabini a-
varitia Hier-
osolymis in-
gentem se-
ditionem in
posito Pente-
costes con-
citat.

b Iudæorum
cum Roma-
nis acerr-
imus confi-
ctus circa
templum.

Anno m^o
di 3964. A
nato Christo

2.

rem gererent, nō tamen frangebantur Iudxorū animi, sicut multis cadentibus: sed circumducta suorum parte ascenderunt porticus quæ erant in extremo templi ambitu: unde in aduersarios pugnantes vel manu mittebant, vel fundis intorquebant lapides, non tantum adiutores suorum, sed spectatores etiam totius prælii. quin & sagittarij è superiore loco impetebant expositos ictibus, nec valentes contra missilibus ad se perringere, eoque facilius vincebant. atq; hæc pugnæ conditio diu durauit. deinde Romani indignitate rei moti ignem clam subiciunt porticibus: qui multis accendentibus & fomentis aggerentibus breui ad tectum emicuit: eius materies quod esset pice ac cera ob inaurationem peruncta, faciliè correpta est incendio, quo lucanaria illa preciosa & magnifica absumpta sunt, & quotquot illuc ascenderant improviso perierunt exitio, pars enim cum tecto ruente vna præcipitata sunt, pars à circumstantibus telis confixi: nonnulli desperatione salutis & virili attoniti, aut in flammis sese dederunt, aut fuissent gladiis confecti sunt. quod si aliqui refugientes quā ascenderant in tutum se recipere volebant, hos omnes Romani contrucidauerunt, quod inermibus nihil prodesset ferocia, ita, vt ne vnus quidem ex his qui tectum ascenderent incolumis euaderet. Tum Romani quā se incendium remisit alij ab alijs protrusi, peccatauerunt ad sacræ pecuniæ conditorium, cui b *Sacra pecunia bona* bona pars furto militum dispersit, ad Sabinnam autem propalam quadringenta talenta ex ea præda relata sunt. Iudæi verò duplici calamitate affecti sunt, desideratis in ea pugna carorū amicorū plurimis, & insuper spoliato sacro cratio. s. s. t. tamen globo è pugnacissimis circumdederunt Regiam, incensatos se eam & fossa.

a Iudæi per
multis in la-
cunariis per-
reunt.

b *Sacra pecunia bona*
c *Regia ab*
d *Iudæi ob-*

*Anno mun-
di 3964.*

*A Christo
nato 2.*

*a Rufus &
Gratu He-
rodis exer-
citus Prase-
tis in Roma-
norum par-
tes se trans-
ferunt.*

*Medio &
Ruffinus,
Cap. 15.*

*b Tumultus
in Iudaea va-
rijs.*

*c Duo mil-
lia Herodis
militum
bello regi
impetunt.*

*d Iudas Eze-
chia latronum
duktoris fi-
lius.*

omnes intus occisuros minitantes, nisi quam-
primum discederent: quòd si mox abirent, im-
punitatem Sabino vnà cum suis pollicentes: pro-
quibus etiam aulicorum maxima pars stabat. Ru-
fus^a quoq. & Gratus, qui sub se habebāt tria mil-
lia bellicosissimorum & strenuissimorum viro-
rum ex Herodis exercitu, in partes Romanorū
se transtulerunt: simulque equitatus qui Ruso
duci parebat, non mediocris sanè ad rem Roma-
nam accessio. Interim Iudæi nihilo segnius in-
stabant oppugnationi, muros suffodientes cuni-
culis, & aduersarios hortantes, vt abirent, neue
diutius vindicantibus se in libertatem à maio-
ribus acceptam obstitarent. At Sabinus libenter
quidem inde abduxisset milites, sed fidem pro-
missis habere non poterat, propter ea quæ per-
petrauerat, nimiam etiam æquitatem hostium
suspectam habebat, & expectabat à Varo sub-
sidium. In hoc rerum statu etiam alibi per Iu-
dzam diuersis in locis^b innumeri tumultus ex-
oriebantur, vt quemque, aut lucri, aut vindictæ
concitabat cupiditas. Duo^c enim virorum mil-
lia, qui aliquando sub Herode meruerant, tunc
verò dimissi domi agebant, in vnum collecti
bello impetebant regiones, resistentes sibi du-
ctu nepotis Herodis Achiabi: qui nusquā æquo
loco eos sustinere ausus, vt veteranos & bellan-
di peritissimos, tuebatur se & sua quantum pote-
rat asperitatibus accessu difficilibus. Quind^d & Iu-
das Ezechia^e latronum ductoris olim per Hero-
dem magno labore expugnati filius, apud Se-
phorim urbem Galilææ collecta circa se homi-
num desperatorum manu incurabat Regis di-
cionem: & potitus eius armamentario, armatisq.
inde suis ad vnum omnibus, pecuniam quoque
Regiam in illis locis occupauit: iamque formi-
dandus accolis spoliabat in quoscunque incide-

ter, aspirans ad regnum, affe&ansque hoc fasti-
gium non bonis artibus quarum imperitus erat
sed nocendi licentia. Dum ita vbique turbatur,
etiam^a Simon Hierodis Regis seruus, vir aliqui
& forma & statura & robore egregius imprimis
habitus, ausus est diadema sumere: stiparúsque
numerosis copiis, & Rex consalutatus ab insana
multitudine, placebat sibi p̄r quouis alio, auspi-
catus potestatem diripienda ac incendenda Hie-
richunrina Regia: passimque crematis aliis Re-
gis palatiis, & prada concessa suæ factionis ho-
minibus, maiora etiam ausurus videbatur, ni ma-
ture occursum fuisset nam Gratus regionum
militum dux, tum Romanorum partes fouens,
suas copias contra Simonem duxit: vbi post a-
cerimum conflictum transamnani homines in-
compositi, & ferociter magis quàm petite pu-
gnantes deleti sunt: ipsum^c Simonem per angu-
stias quasdam fugientem Gratus asscetus obi-
truncauit. Apud Amatha quoque Iordani flumi-
ni apposita palatium Regum incensum est à
quadam hominum colluue, qualis & circa Si-
monem fuerat. Tantus^d etiam furor per totam
gètem grassabatur, eò quòd proprium Regem
non haberet, qui multitudinem bonis rationib.
contineret in officio: qui verò externi ad casti-
gandos seditiones venerant, malum potius exa-
cerbarent, grauis superbia simul & auaritia.
Quandoquidem^e & Athronges, vir nec maiori-
bus clavis prognatus, nec virtute aut opibus sub-
nixus, sed pastor hætenus obscurissimus, vasto
tantum corpore & manuum robore insignis, at-
tentauit dignitatem Regiam, paratus animæ pe-
riculo depascisci nocendi licentiam. huic erant
quatuor fratres, & ipsi grandi statura & manu
prompti ad quoduis arduum facinus, instrumē-
tum, vt iplis videbatur, idoneum ad occupan-

Anno mun-
di 3964.

A Christo
nato 2.

a Simon Ho-
rodi seruus.

b Grati cū
Simone con-
flictus.

c Simon ob-
truncatur.

d Iudæi in
seditionibus
quasi furiosi.

e Athronges
vir corpore
& manuum
robore infi-
gnis dignita-
tem regiam
attentat.

*Anno milii
3965. A
Christo nato
3.*

dam tyrannidem, quod eorum quisque ducta-
ret cohortem militum. magna enim ad eos tur-
ba confluxerat, quam in fratres quasi legatos di-
stributam obire iubebat praelia: ipse diademate.
ornatus consultabat de rebus agendis, quarum
penes se seruabat arbitrium: durauitque diu po-
testas huius, & non inanis Regis appellatio,
dum quicquid colluisset exsequitur, maximè
in Romanos cadib. sauiens & milites Regios,
vtrisque ex æquo infensus: his propter licentiam
qua sub Herode vsi fuerant, Romanis propter
recentem iniuriam. Id odium in dies magis ex-
asperabatur, imminébantq. vbiq. omnibus, vel
lucris cupidine, vel in consuetudinem iam ver-
sa occidendæ libidine. Circa Emauentem etiam
Romanam cohortem frumenta & arma in ex-
ercitum portantem insidiis exceperunt: ducto-
remque eius Arium centurionem cum qua-
draginta fortissimis peditibus telis confixe-
runt: reliquos nihilo meliora iam expectantes
superueniens cum Regio milite Gratus serua-
uit, relictis cæforum cadaueribus. In hunc mo-
dum longo tempore praelia per occasionem
conferentes, & Romanos non leuibus affecerunt
incommodis, & suam gentem maioribus etiam
inuoluerunt calamitatibus. tandem & ipsi ca-
pti sunt, vnus à Grato pugna victus, alter à Ptole-
maeo. maximo nato deinde in Archelai potesta-
tem redacto, vltimus qui supererat, fratris casa-
territus, & nullam videns salutis spem reliquã,
quod eius copiarum exhaustæ essent vel morbo vel
continuis laboribus, accepta fide & iure torando
ipse quoq. Archelao se dedit, sed id aliquando
post factum est. Tunc verò ludæa plena erat latio-
ciniis, & vt quisque seditiosorum cortex coiuerat,
passim Reges creabantur in Reipublicæ perni-
ciem, quod minima eius mali pars sediret ad
Roma-

*a. Archonget
cum fratrib.
captus.*

Roma-

Romanos ipsi verò inter se diuturnis conflicta-
rentur cadibus. Cæterum Varus cognito ex Sa-
bini literis periculo, timens tertiz legioni, af-
sumptis duabus reliquis (nam tres in vniuersum
erant in Syria) & quatuor turmis equitum au-
xiliiſque Regum ac tetrarcharum properabat
in Iudæam vt obſeſſis succurreret, iuſſis qui præ-
miſſebantur conuenire Ptolamidem Berytio-
rum etiam urbem prætereundo, mille quingen-
tos auxiliares ab eis accepit. Aretas quoque Pe-
træus, amicus Romanis factus propter Herodis
inimicitias non paruam manum miſiſſi tam pe-
ditum quàm equitum. poſtquam autem apud
Ptolamida in vnum conuenit totus exercitus,
partem eius filio & amicorum vni tradidit du-
cendam contra Galilæos eius urbis agro finiti-
mos. qui regionem eorum ingreſſus, proſtigatis
quorquor auſi ſunt cum armis occurrere, Sepho-
rimb cæpit. & venditis ſub haſta incolis, urbem
abſumpſit incendio. Ipſe Varus verſus Sama-
riam progreſſuſcum exercitu, à ciuitate quidem
abſtinuit, quam ſciebat immunem à ſeditioſo-
rum contagio: caſtra autem poſuit in quodam
vico, qui erat Ptolemæi poſſeſſio, Arus nomine.
cum Arabes incenderunt, propter Herodem
amicis quoque eius inſenſis. inde progreſſiſampho-
alium vicum ſidem Arabes diripiunt, mōxq. in-
cendunt quamuis munitiſſimum. quin toto illo
itinere nihil eos effugit, omnia miſcentes flam-
mis ac cædib. Nam & Emmaus cremata eſt Va-
u iuſſus, in vindictam cæſorum ibi militum, de-
ſerta tamen ab habitatoribus. Inde cum appro-
pinquarent Hieroſolymis, Iudæi qui legionē ab
ea parte obſidebant, ad primum venientis exer-
citus conſpectum territi diſſugerunt, oppugna-
tione, quam inſpectabant, reſiſta. Hieroſolymita-
ni autē Iudæi grauitèr à Varo increpti, excuſa

Anna mudi
1965. *A*
Chriſto nato
3.

Hedio &
Rufinus
Cap. 16.
a Varus Sa
bino ſuccur-
rit.

b Sopheris
capta eiſq.
incola ſub
haſta vediti.

c Arus ab
Arabibus
incenſus.
d Sampho
& Emmaus
cremata.
e Hannus
Hieroſoly-
ma peruenit
ad legionem
obſeſſam
liberat.

An. mundi
3966. A
Christo. nato
4

a In defe-
ctionis ante
res animad-
uertitur.
Medio &
Rufinus
ca. 17. al. 16.

b Iudaeorum
legatio Ro-
ma.
c Archelaus
& Iudaeorū
Legati corā
Caesare com-
parent.

tionem afferbant, populum quidem propter
festum confluisse, bellum verò non ex sua sen-
tentia sed ex conuenarum audacia susceptum:
& se ad eò non oppugnasse Romanos, vt potius
vnà cum illis oppugnati fuerint. & iam ante ob-
uiam ei processerant, Iosephus Herodis Re-
gis nepos, Gratusq. ac Rufus cum suis militib.
& Romani qui obsidionem tulerāt. Sabinus e-
nim in eius conspectum non venit, sed subdu-
cens se clam ex urbe, ad mare profectus est. Tū
Varus dimissa per totā regionem parte exerci-
tus, perquirebat defectionis autores: & indicio
reptos, alios vt fontes puniit, nonnullos dimi-
sit incolumes: actique sunt in cruces ea de cau-
sa circiter duo millia. Post hęc ablegato exercitu
cuius non erat vsus amplius, quique contra eius
voluntatē lucri studio multa maleficia patraue-
rat, ipse audito decem millia Iudaeorum in vnū
confluxisse, properauit vt eos deprehenderet. Il-
li non ausi manus cōserere, deditionē fecerunt
arbitratu Archibi. Varus autem data seditionis
vulgo defectionis venia, duces eorum mi-
sit ad Caesarem. Ille ceteris ignouit, in solos ali-
quot Regis Herodis necessarios animaduertit,
quod nec cognationis nec iustitiae respectu à ne-
fariis armis abstinerint. Itaque Varus rebus
compositis, & relicta Hierosolymis eadem le-
gione in praesidio, reuersus est Antiochiam. Ar-
chelao autē Romae aliud negotium exhibitum
est tali de causa. Venit eò Vari permissus Iudae-
orū legatio, postulans, vt eis liceat suis legib. viue-
re: erantq. legati quinquaginta, quibus aderant
Iudaeorum urbem incolentium plus quàm octo
millia. cumq. Caesar conuocasset in aedem Apol-
linis magno sumptu à se exstructam concilium
amicorum & primatiorum ciuium, venerūt eò
& legati, prosequente Iudaeorū turba, & Arche-
laus

laos cum amicorum comitatu. cognati autē Regis, neque ab Archelao stabant propter ipsius odium, & tamen legatis suffragari grauebantur, quod puderet eos coram Cæsare aduersari nominari tam propinqua coniuncto necessitudine. Aderat & ^a Philippus à Syria Vari hortatu veniens, ea potissimum de causa, ut fratris aduocum ageret, cui Varus bene cupiebat: deinde non nihil sperans, si impetrarent Iudæi potestatem viuendi suis legibus, forte ut, diuiso in Herodis progeniem regno, ad ipsum quoque rediret pars aliqua. Data ^b igitur Iudæorum legatis dicendi copia, postulantes non esse vltimius sub Regibus, ab accusanda Herodis iniquitate orsi sunt. Regem illum fuisse nomine testem, alioquin omnibus omnium tyrannorum sanis iniquitatibus usum ad subiectæ gentis perniciem, nec his contentum quasdam nouas ex suo commedum esse ingenio. Nec opus esse commemorare quàm multis vitam ademisset, cum longè deterior fuerit conditio superstitum, quos non modò perpetua truculentia & asperitate tenuerit, sed bonis etiam eorum rapaces manus non abstinuerit. Itaque vicinas vrbes ab exterritis habitatas illum ornamentis excoluisse, quò magis in suo regno sitas exhauriret exactio-
nibus: adegissetque gentem suam ad extremam paupertatem, quam cum primis florentem acceperit, dum nobiles ex causis parum probabilibus damnatos capitis insuper bonis spoliatur, aut facta viuendi gratia, nudat eos possessionibus. deinde cum annua tributa imposita sint per singulos, seorsum tamen placandam fuisse auiditatem amicorum eius & aulicorum, atque etiam seruorū, qui huiusmodi exigendis præssent, ut hoc pacto iniuriosam vexationem redimerent. Silentio enim prætereundas constuprationes

An. mundi
3966. A

nato Christo

4.

a Philippus

Herodu filius.

b Iudæorum

Legati Her-

odis & Ar-

chelai accu-

sant iniqui-

tatem.

An. mundi
3966. A
nato Christo

4

virginum, & per contumeliam ereptam matronis pudicitiam: quandoquidem hæc patientibus maximam sit solatium, si à quàm paucissimis sciatur suum dedecus. in summa non aliter præfuisse Herodem, quàm si scruissimæ bestię in eos commissum fuisset imperium. Itaque cum multis olim ea gens oppressa sit cladibus, nullum tamen exstare in rerum monumentis exemplum, cum quo confecti possit præsens per Herodem illata calamitas. Quapropter meritò ab eis Archelaum promptis studiis Regem consalutatum, quòd ita putarent, fieri non posse, quin quicumque tandem Herodi succederet, moderatius multò tractaret subditos: & in eius gratiam patrem honoratum luctu publico, libenter gratificariis & in ceteris ad conciliandam sibi eius benevolentiam. At illum, quasi timeret ne non videret germana parentis sui soboles, sine dilatione declarasse popularibus quid de se sentiendum sit, idque priusquam confirmatus esset in potentia, cum totum negotium etiam tum penderet ex arbitrio Cæsaris: editumque mox subditis futuræ virtutis ac modestiæ & æquitatis specimen, dum tria milia suæ tribus ciuium Deo in ipso templo pro victimis iugulat. An non igitur omnes iustissimo illum prosequi odio, qui post tam crudele facinus, adhuc seditionis reos se conetur peragere. & ius regni sibi vendicet? Postremo summa postulatorum hæc fuit, ut mutata reipub. forma, posthac sine Regibus agerent, & contributi prouinciæ Syriæ, Romanis parenter potestatibus. Sic enim fore perspicuum, vtrum seditionibus delecentur & rerum nouationibus, an obedire sciant præsidibus legitimis. His² peroratis à legatis Iudzorum, Nicolaus utrique patrocinatus est, dicens Herodem

à Nicolaus
Herodem &
Archelaum
excusat.

rodem quidem, quoad vixerit, nunquam fuisse accusatum, nec esse æquum eos qui, si iustam viventis accusationem attulissent, castigationem eius sperare poterant, nunc defuncti manes criminibus lacerare. Quæ verò obiciantur Archelao, ipsorum imputanda esse violentæ contumaciæ: qui cum affectassent res concessas legibus, & pacatores ferro ac saxis aggressi essent, nunc vitio verterent eisdem rationibus se esse cohibitos. Versa deinde in accusatores criminatione, aiebant eos libenter agitari seditionibus, quod nesciant parere legibus, esseque gentem omnium pericacissimam. Hæc Nicolaus.

Cæsar Herodis testamentum confirmat.

CAP. XIII.

Cæsar verò his auditis, dimisit concilium. Paucis deinde post diebus Archelaum non Regem declarat, sed, dimidia parte ditionis quæ Herodis fuerat ei concessa, ethnarcham eum constituit, regnum quoque pollicitus, quamprimum ille se tali honore dignum redderet. Alterum dimidium partitus est in alios duos Herodis filios, Philippum, & Antipatrum qui cum Archelao de toto regno contenderat. Huic transamnana regio cessit cum Galilea, & c. c. talenta annua. Batanæa verò cum Trachonitide, & Auranitis cum parte quadam Zenodori (ut vocant) domus obtigit Philippo, & centum talenta annui redditus, Archelao vero Iudæa & Idumæa præterque has Samaria, cui ex autoritate Cæsaris tributorum quarta pars remissa est, eod quod cæteris tumultuantibus soli quieti manserant in officio. in eius dispo-
sitione comprehendebantur vrbes, Stratonis

Re ij

*Ann. mundi
3966. A
nato Christo
4.*

*a Archelao
Cæsar eth-
narcham co-
stituit, re-
gnique dimi-
dit in duos
Herodis fi-
lios Philip-
pum & An-
tipatrum par-
titur.*

An. mundi 3966. *A* turris, Sebaste, Ioppe, Hierosolyma. nā Gazam, Gadara & Hippon græcanici instituti vrbes Cæsar ob id separatas à regni terminis Syriæ contribuit. D. C. autem talenta quotannis redibant è sua ditione ad Archelaum, atque hoc fuit Herodis filiorum patrimonium. * Salome autem præter legatas à fratre vrbes Iamnam, Azorum & Phasaelida, argenti que signati quingenta milia, Cæsar largitus est in Ascalone palatium: percipiebātque ex subiectis sibi locis sexaginta talenta annua, habitans in ditione Archelai. redita sunt etiam cæteris Regis cognatis legata,

4.
a Saleme.

b Herodis
dua filia vir
gines Phe-
rona filijs e-
locata.

ita vt testamento cauerat. Dux ^b deinde eius filiz virgines præter relictas sibi à patre, acceptæ ex Cæsaris munificentia ducenta quinquagena signati argenti millia, & elocatz sunt Pheronæ filiis. imò totum etiam Regis legatum mille quingentorum talentorum æstimatione cessit ipsius filiis, paucis aliquot vasis sibi retentis, non tam ob precium caris, quàm ob amici memoriam.

De Pseudalexandro.

C A P. XIII.

Medio &
Ruffinus
Cap. 18. al.
17.
c Pseuda-
lexander.

HIs ita ordinatis per Cæsarem, iuuenis quidam Iudæus genere, educatus Sidone apud quendam Romanū ciuis libertum, adoptauit semetipsum in Herodis familiam, per occasionem similitudinis, quæ referebat Alexandri ab illo extincti effigiem, attestantibus omnium quot quorū vitæque viderant oculis: atque via graßari cœpit ad Regium fastigium: itaque ascitque tribuli quodam fraudis socio, qui totius Regiæ rerum gnarus, alioquin etiam astutus erat, & natus ad excitandas turbas egregias, illius institutione fingeat se Alexandrum illum Herodis filium, morti subtractum cuiusdam beneficium,

An. mundi
3966. A
nato Christo.

4.

aficio, cui demandatum sit eius interficiendi negocium, suppositis enim necis ipsorum vicariis, & se creptum & fratrem Aristobulum. His nugis inflatus, aliis quoque non desinebat fucum facere: cumque Cretam appulisset, quorquor Iudzorum venerunt in eius colloquium, omnibus rem persuasit, & auctus ab eis pecunia, traiecit in Melum insulam: vbi magnam pecuniaz vim quæsiuit prætextu Regiz profapiz. Et iam sperans recepturum se paternum principatum, remuneraturumque beneficos, Romam properat suis hospitibus deducentibus. cumque adnauigasset Puteolos, ibi quoque à deceptis Iudzis simili favore exceptus est, concurrentibus tanquam ad Regem, qui Herodi vel hospitij iure coniuncti, vel aliquo erant obstricti beneficio in causa fult hominum natura ramorum auida, præsertim conciliante formæ similitudine. nam etiam illis qui valde familiares Alexandro fuerant, persuasum erat hunc ipsum esse, non alium, idque aliis non dubitabant asseuerare iureiurando interposito. Quod postquam Romam perlatus est, vniuersa Iudzorum illic agentium multitudo profecta est obuiam, tam insperatam salutem ad Dei referentes gratiam, & publico applausu propter maternum genus excipientes hominem lætica gestatum per vias. nihil enim ei ad Regium cultum decet, suppeditantibus sumptum hospitibus: affluenteque certatim multitudine, acclamabatur faustis ominantibus, vt fieri solet in re præter spem incolumi. Id vbi allatum est ad Cæsarem, nolebat fidem habere nuncio, quod sciret Herodem non facile potuisse decipi in re tam seria: nonnihil tamen spe motus, Celadum vnum è suis libertis familiariter

a Pseudalexander Romanum peruenit.

R r iij

De Pseudalexandro

Cap. XIII

His ita ordinatis per Cæsarem, inter alios quosdam Romanos cuiuslibet generis, etiam solentem in Herodis familiaribus, etiam in eius familia ordinis, quæ referat Alexandri similitudinem, etiam in oculis, ut quædam viri quoque viderant oculis: ut quædam viri corpi ad Regium colligunt: nonnulli quodam transis socio, qui nonnulli rerum gaudeat, alioquin etiam ad hoc natus ad excitandas carbas egregius, et in actione fingebat se Alexandrum illum filium, mori subactum oculum habentem.

Ann. mundi olim versatum cum adolescentibus illo mit-
3966. A tit, iussum ut Alexandrum in conspectum
nato Christo suum adduceret: quod ille fecit, nihilo in-
 dignoscendo alij sagacior. Non^a tamen im-
 poni potuit Cæsari, quod non tanta esset si-
 militudo, ut etiam prudenter considerantes
 falleret. Pseudalexander enim & manus ha-
 bebat duratas opere, & corporis illa gratia ca-
 re nō potest.

4.
a Pseudale-
xander Cæ-
sari impone-
re nō potest.
 rebus, quæ solet benè natis & educatis con-
 tingere, quod ipse non vixisset in tanta de-
 licia. Postquam igitur rimaduerit conspi-
 xasse in mendacia præceptorem atque disci-
 pulum, & ex composito loquentibus adesse
 fiduciam, percontabatur quid factum esset si-
 mul erepto Aristobulo, aut cur nam ille non
 venisset, ut vnâ cum fratre iustam præclaris
 natalibus debitum reposceret: Responsum est
 in Cypro eum mansisse, metu periculorum,
 quibus mare nauigantes expositi sunt: ut si quid
 ipsis contigisset durius non omninò Mariam-
 mes genus intercideret, sed superesset saltem
 Aristobulus. Hæc illo asseuerante, simulque
 concinente autore huius fabulæ, Cæsar sedu-
 cto adolescente: Tibi, inquit, si non me quo-
 que coneris fallere, merces erit impunitas,
 quod ad tuam salutem attinet, nunc age di-
 cito quisnam sis, & quis te ad hæc auden-
 da impulerit: neque enim istius ætatis est tam
 insidiosa malicia. Ibi ille, cum non posset al-
 liud, totum commentum indicat, quibus mo-
 dis, & à quo sit compositum. Cæsar autem b
b Pseudale-
mandrū Cæ-
sar in remi-
gū ordinem
allegis.
 Pseudalexandrum, ut pollicita seruaret in re-
 migum ordinem allegit, quod esset valido
 corpore: doctorem verò eius affecit suppli-
 cio. cæterum Meliis abundè magna mulcta fuit,
 quæ in fictitium Alexandrum frustra impen-
 derant: atque ita coeptum Pseudalexandri te-
 merarium

Anno m^{di}di
3966. A
nato Christo
4.

Archelaus iterum accusatus Viennam
relegatus est.

CAP. XV.

Cæterum Archelaus iam ethnarcha in Iu-
dzam reuersus, loazarum a Boethi filio pon-
tificatum abrogat, insimulato quoddam seditionis
consenserit: eamque dignitatem in Eleazarum
illius fratrem collocat. apud Hierichuntem de-
inde regiam magnificè refecit, aquarum quibus
Nearta vicus inundabatur, dimidio deriuato in
palmetum recens à se in subiecto campum con-
stituit. nouum etiam vicum conditum à se de-
nominauit Archelaida: & contempto more pa-
trio, Glaphyram Archelai Regis filiam, olim A-
lexandri fratris sui coniugem, & liberorum ex
illo susceptorum matrem, duxit: quamuis Iudzi
lege verentur fratrum uxores ducere. Nec E-
leazarus diu sacerdotie potitus est, subrogato
in viuentis locum Iesu Sizz filio. Decimo au-
tem principatus Archelai anno primates tam
Iudæorum quam Samaritarum non ferentes e-
ius tyrannidem, detulerunt eum ad Cæsarem,
maximè cum scirent eum contra ipsius manda-
tum fecisse, à quo iussus fuerat ex æquo ac bo-
no præesse subditis. Hoc audito Cæsar ita com-
motus accersit procuratorem eius Romæ agen-
tem, & ipsum Archelaum nomine: nec di-
gnatus quicquam scribere, Vade, inquit, &
quamprimum illum ad nos adducito. qui acce-
lerata navigatione in Iudæam delatus, repe-
rit eum cum amicis in conuiuio: indicatque
voluntate Cæsaris, ad professionem hortatus est.
Mox ubi venit, Cæsar auditis eius accusatoribus
& ipsius defensione, misit eum Viennam in

Hedie &
Ruffinus
Cap. 19.
a Pontifica-
tus loaza-
ro abrogatus
transfertur
in Eleaza-
rum, ab hoc
in Iesum
b Archelaim
condita.
c Archelaim
in milium
missus.

Ann. mundi
3973. *A*
nato Christo
11.

exilium, quæ est urbs Galliz, multatum prius
omni pecunia. Sed priusquam Romam euoca-
tus est, amicis tale narravit somnium. Visus est
sibi videre decem spicas maturas tritico plenas
à bobus absumi: expectatusque non contem-
nendam visionem ratus, coniectores diuinos
super ea consuluit. quibus dissidentibus cum
variaret interpretatio, Simon vir Essæus præ-
fatus veniam, ait hanc visionem Archelao si-
gnificare mutationem in deterius, boues enim
significare miseriam, quod in perpetuis labo-
ribus degat hoc animal. præterea rerum muta-
tionem, quia terra horum opera versata nec
locum eundem retineat nec faciem. cæterum
decem illas spicas totidem annorum præfinire
numerum. eas enim redire annuis vscibus, iam-
que instare Archelao dominationis terminum.

a Archelai Sic² ille hoc somnium interpretatus est: post
visionem Si cuius visionem, quinta die venit in Iudæam
mon vir Es- procurator Archelaus, ad euocandum illum
sens inter- missus à Cæsare. Simile quiddam & Glaphyræ
pretatur. eius uxori accidit, Archelai Regis filiz. hæc, ut

iam diximus, virgo nupserat Alexandro He-
rododis filio, fratri huius Archelai: quo à patre
occiso, iterum nupsit Iubæ Regi Mauritaniz.
hoc quoque defuncto viduam apud patrem æ-
gentem in Cappadocia duxit Archelaus, repu-
diata Mariamne priore coniuge, tanto arde-
bat amore Glaphyræ. huic degenti cum Arche-
lao^b tale somnium obuersatum est. Visa sibi
est Alexandrum venientem complexu excipere
præ gaudio. Illum verò expositulantem dicere,
Confirmasti Glaphyra vulgare illud dictum,
non esse fidendum mulieribus, quæ virgo mihi
coniuncta matrimonio, & communium libe-
rorum parens, oblita nostri amoris capta et se-
cundarum nuptiarum desiderio. ac ne ea quidem
contu-

b Glaphyra
somnium.

contumelia contenta, ausa es cum tertio cubare
 sponso, turpiter & impudenter ingressa meam
 familiam, & nupta Archelao, fratrem meum ha-
 bere maritum sustinens. At ego non obliuiscar
 veteris tuę beneuolentię, teque liberabo ab hoc
 opprobrio, mihi que te meam vindicabo. hoc
 somnium cum illa exposuisset apud quasdam fa-
 miliars sibi mulieres, post paucos dies vita fun-
 cta est. quod ego ideo hic referendum putauī,
 quod sermo sit mihi de illis Regibus: & alioqui
 res magni exempli videtur, certissimum immor-
 talitatis animorum & diuinę prouidentię argu-
 mentum continens. Cui verò hæc videntur in-
 credibilia, fruatur opinione suā, & aliis non ob-
 strepar qui talibus excitantur ad virtutis studia.
 Caterum a ditione Archelai contributa Syriz,
 missus est illud à Cesare vir consularis Quirinius
 qui censum ageret per Syriam, & ipsius Arche-
 lai domum venderet.

An. mundi
 3973. A
 Christo nato
 11.

a Quirinius
 Syria cen-
 sor.

SVMMA CAPITVM LIBRI XVIII.

ANTIQUITATVM

Iudaicarum.

- I. Quirinius ad censendam Syriam & Iudaam
 mittitur à Cesare, & procurator eiusdem
 Cesaris in Iudaam venit Coponius: & quo-
 modo Iudas Galilæus res nouas molitus est.
- II. Quę & quot sectę apud Iudæos fuerint.
- III. Vrbes ab Herode & Philippo tetrarchis in ho-
 norem Cesaris condita.
- IIII. Iudæorum contra Pontium Pilatum seditio.
- V. Quid Iudæi Roma degentibus acciderit, & de
 Pilato.
- VI. Vitellij aduentus, Hierosolyma, & quomodo

An. mundi

3973.

A Chri.

sto nato II.

à Tiberio mandata acceperit, ut impetra-
re ab Artabano obsidione bellum contra
Aretam susciperet.

VII. Herodi bellum quo ab Areta superatus est.

VIII. Navigatio Agrippa ad Tiberium, & quomo-
do accusatus victus sit, utque post excessum
Tiberij à Caio eius successore solatus sit.

IX. Quomodo Herodes tetrarcha in exilium mis-
sus est.

X. Iudaorum & Græcorum apud Alexandriam
seditio.

XI. Caius in Syriam mittit Petronium iussu Iu-
dæi bellum inferre, nisi malint recipere i-
psius statum.

XII. Quæ in staturos Iudaorum apud Babylonem
fuerint, & de Asinas ac Annas fratribus.

Quirinius ad censendam Syriam & Iudæam mitti-
tur à Casare, & procurator eiusdem Ca-
sari in Iudæam venit Coponius:
& quomodo Indus Galis.

Ipsæ res novas mo-
litus est.

CAP. I.

Hedio &
Rufinus
cap. i.

a Quirinius

in Syriam à

Casare ut in

ra populū

redderet,

mittitur.

b Coponius

Præfectus

Syria.

NTERRA^a Quirinius senator Roma-
nus per omnes honorum gradus ad
consulatum usque prouectus, & in pri-
mis clatus, à Casare mittitur in Syriā
ut iura populis redderet: facultatesque censeret
omnium: & cum eo venit, b Coponius, præfe-
ctus turmæ equitum, penes quem esset totius
Iudææ rerum administratio. Quin & ipse Quiri-
nus in Iudæam venit iam attributam provinciæ
Syriæ, ut per censeret facultates eius regionis ci-
uium, & Archelai pecuniās in potestatem suam
redigeret. Illi verò tamen si primum agrè ferrēt
mentionem descriptionis, non sunt tamē relu-
ctati

Etati pertinaciter, parèdo auctoritati Pontificis
 loazari, qui Boethi fuit filius. atq. ita illius suafu
 sine controuersia ^a census peractus est. Exstitit
 tamè post quidã Iudas Gaulanites, ortus ex oppi
 dō Gamala, qui adiūcto sibi Pharifzo Saddoco,
 sollicitabat ad defectionem populos censum n
 hil aliud quàm manifestā seruitutis professionē
 esse dictitans, & vniuersam gentem ad tuendam
 libertatē adhortans. Fore enim vt re benè gesta
 fortunis suis fruantur feliciter, & confirmati in
 earum possessione laudem quoque rebus suis
 consulant. Accipiebantur hæc pronis vulgi auri
 bus, ita vt accenderentur ad audiendum aliquid.
 atque ita dici vix potest, quantum hi viri totam
 gentem conturbauerint, dum ^b omnia miscent ^b Cades: la-
 cidibus & latrocinis, promiscuisque nullo ami
 corum aut inimicorū respectu prædationibus, ^c ditio & sa-
 & insignium virorum cadibus: prætexita quidē
 propugnandę libertatis publicę, sed reuera pri
 uatorum lucrorum studio. Itaque cōscientibus
 se maruō ciuibus, & furiosissima contentione
 certantibus, ne externus quidem hostis cessabat
 interim, ac ne extrema quidē fames fortè super
 veniens potuit eos compescere, quò minus fœni
 rent expugnandis oppidis, & fundendo ciuili
 sanguine, donec postremo malum eo progres
 sum est, vt hostilis flamma Dei templū inuade
 ret. Adcō periculosum est patrios ritus labefacta
 re & conuellere. Siquidem ^d Iudas & Saddocus
 omnium harum calamitatum autores fuere, dū
 super tres pristinas sectas nouam quārtam indu
 cunt, & nouitarum cupidus affatim ad se contra
 hunt: id quod non in præsens tantum turbauit
 Rempublicam, sed futurarum etiam cladiū fuit
 seminatium. Quamobrem conueniens videtur
 paucis de eorum placitis differere, propter quas
 tot mala gentem nostram inundauerunt.

Anno m. d.
 1597. A
 Christo nato
 11.

a Censui po
 puli Iudaici
 Aliis ca. 3.

b Cades: la-
 trocinia: se-
 ditio & sa-
 mes in lu-
 daa.

c Templum
 Hierosoly-
 tan incensum

d Iudas &
 Saddocus
 quatuor sectas
 auctores.

An mundi
3973.

A Christo
nato 11.

H dno &
Ruffinus
Cap. 11.

Alias Cap.
1.

a Tres In-
daorum se-
ctæ, de qui-
bus lib. 2. de
bello Iudaico

Cap 12.
b Phariseo-
rum dogma.

c Sadduceo-
rum opinio.

Iudei^a patriz sapiëntiz studiosi iam inde à mul-
tis retro seculis in tres sectas erant diuisi, Esse
norum, Sadduceorum, & eorum quæ Phariseo-
rum vocata est. De his licet nonnihil in secun-
do Iudaici belli volumine à nobis dictum sit, ta-
men nunc quoque paucis dicere non abs re fue-
rit. Ergo bPhariseorū victus simplex est, nullis
molitus deliciis: & quicquid his ratio dictauit,
id sequuntur peruiaciter, maiores natu vene-
rantur, nec audent eos responsare monentibus
aut obloqui. Fato quæcunque geruntur tribuit,
nec tamen homini voluntatis assensum adi-
munt, hoc temperamento Deum vti dicentes,
vt cū omnia fiant ex ipsius consilio, in homi-
ne tamen sit voluntas accedendi ad virtutē aut
vitiū. Animas credunt esse immortales, & sub
terris earum iudicia fieri: ut præmia cuique cō-
tingere ex virtutis aut maliciæ merito: & has
perpetuis damnari carceribus, illis facilem esse
ad vitam rediū, per hæc placita magnam si-
bi auctoritatem parauerunt apud populum, &
quicquid ad solennes preces ac cultum di-
uinum attinet, iuxta horum interpretationem
ac præscriptum solet fieri. Tantam habent à
ciuitatibus sapientiz, temperantiz & vitæ ho-
nestioris testimonium. At Sadduceorum c opi-
nio cum corpore extinguit simul & animas: nec
aliud quicquā præter legem seruandum existi-
mant. nam de sapientia cum præceptoribus di-
scepsare ad virtutē reputant. huius sectæ pauci
sunt, sed ferè dignitate præcipui. ex horum ta-
men sententia vix quicquam agitur. nam quo-
ties magistratus licet inuiti suscipiunt, Phariseo-
rū decretis assentiunt, ni facerent non ferendi à
plebeiis

c Plisliapud
Dacos.
d Indas Ga
lilae quar
ta secta an
ter.

[illegible]

An. mundi
3973. A
Christo nato
11.

plurimum in gente nostra crevit accensa a acer-
bissimis Gessij Flori iniuriis, quibus postremo ef-
fectum ut deficerent a Rom. pop. Et de Iudæo-
rum sectis hæc sufficerent.

a Gessij Flo-
ri iniuria.
Hedio &
Ruffinus

*Urbes ab Herode & Philippo tetrarchis in hono-
rem Cesaris condita.*

CAP. III.

cap. 1.

Aliàs ca. 6.
b Ananum
Sethi filium,
in Ioazari
Pontificu lo-
cum surroga-
tus.

Q Virinius autem venditis & confiscatis Ar-
chelai facultatibus, peractoque censu, qui
incidit in annum trigessimum septimum post vi-
ctum a Cesare in Actiaca pugna Antonium, cum
b mota esset contra Ioazarum Pontificæ plebis
sedicio, priuauit eum hac dignitate, & Ananum
Sethi filium substituit. Herodes verò & Philip-
pus suæ quisq. tetrarchiæ res ordinauit & cõpo-
suit: quorum Herodes Sephoris cincta mœnibus

c Sephoris
Galilæa ca-
pit.

fecit eam totius Galilææ caput & defensaculum.
aliud deinde oppidum quod tunc d Betaramph-

d Betaraph
tha Iulias
appellata.
e Paneas.
f Bethsaida

Iuliada ab vxore Imperatoris appellauit. Philip-
pus quoq; e Paneada sitam ad Iordanis fontes,
instruxit ædificiis, indito Cesareꝝ nomine. Vico
etiã f Bethsaidæ in ripa lacus Genesarethini vr-
bis speciem addidit, frequenter incolis & aucto-
ribus, quem Iuliæ Cesaris filiæ cognominem
esse voluit. Cæterum Coponio, quem cum Qui-
rinio missum diximus, Iudæam administrante
huiusmodi quiddam accidit. In festo azymorū
quod Pascha vocamus, mos est sacerdotibus
post mediam noctem aperire templi ianuas. tunc
igitur quamprimū apertæ sunt, Samaritani
quidem clam ingressi Hierosolyma, sparserunt

g Ossa huma-
na p er tem-
plū parsa.

& ossa humana per porticus & per totum tem-
plum: quo factum est ut post hac sacerdotes so-
lito diligentiores custodias agerent. Paulo post
Coponius

VIS JOSEPHI
 ante nostra creuit accessit a
 or. in iuriis quibus politiora ei
 creuit a Rom. pop. Ex de Iudæa
 iustitiam.

re de Philippo tetrarcha in
 rem Casari causa.

CAP. III

us eam venditis & confectis
 fiscalibus, peractoque
 annu trigentesimo septuaginta
 lare in Attica pugna Antonii
 et contra Iozarum Pontificis
 erat cum hac dignitate, & vultu
 um sollicitum Herodes vero & tetrarchiz
 res ordinavit
 tum Herodes Sephoris cinda
 in teris Galilee capite de se
 inde oppidum quod tunc dicitur
 harum, communium, domus
 ab vultu Imperatoris appellata
 que paneada sitam ad Iordanis
 et distinctis, indito Casaree
 et hildæ in ripa lacus Genesareth
 erem addidit, frequenter incolis &
 quem Iulij Caris filij cognovit
 ut. Ceterum Coponio, quem
 missam diximus, Iudæam administrare
 mendi quiddam accidit. In festo
 quidam vocamus, mos est
 mediam noctem aperire templi
 e quam primis aperire sunt, Iordanis
 am clam ingressi Hierosolymam
 a humis per porticus & per
 quo factum est ut post hac
 diligatioribus custodibus
 Coponio

Coponius Romam reuertitur, successore accepto M Ambiuo:culus tempore Salome Herodis Regis vxor vitæ decedens Iuliz Iamnam cum sua toparchia reliquit, & sitam in campo Phasaelidem, Archelaidemque plurimis palmetis consistam, quorum fructus est præstantissimus. Huic successit Annius Rufus, quo præside Cæsar factus functus est, qui secundus fuit Romanorum Imperator, præfuitque Reipublicæ annos quinquaginta septem. sex mensibus amplius & diebus duobus: in quo numero quatuordecim sunt anni, quibus Antonius ei fuit imperij socius & particeps. Vixit autem annos septuaginta septem. Et Tiberius Nero priuignus successit, Iuliz filius Romanorum imperator tertius: à quo quintus Iudæorum præses missus est in Annij Rufi locum Valerius Gratus. Hic adempto Anano sacerdotio Ismaelem Fabij filium iussit esse Pontificem: quo paulo post deiecto, in Eleazarum Anani Pontificis filium eum honorem transtulit. Elapso deinde anno & hunc redegit in ordinem, & Simoni Camithi filio Pontificatum tribuit. huic quoque anno in hac dignitate exacto, iussus est eam cedere Iosepho qui cognominabatur Caiaphas. His ita gestis Gratus Romam repetit, in Iudæa exactis annis vndecim: cui deinde Pontius Pilatus successor missus est. Herodes porro tetrarcha receptus in amicitiam Tiberij de ipsius nomine urbem à se conditam vocauit Tiberiadæ, electo ad hoc optimo agro Galilee in ora lacus Genesarethici: vnde non longè apud Emmauntem vicum sunt aque calidæ. hæc partim à conuenis, partim à Galileis habitata est: quorum nonnulli emigrare coacti sunt, quidam etiam nobilitate sedes illic sibi optauerunt. quæq. maior esset frequenter recepti sunt ad incolendum etiam tenuissimi quique vnde-

An mundi
 3974. A
 Christo nato
 12.

Hedio &
 Ruffinus
 ca. 4.

a Tiberius
 condita.

An. mundi
3990. A
Christo nato
28.

cunque confluentes, & in his aliquot quos non
satis constabat esse liberos hos magnis immuni-
tatibus ac beneficiis prosecutus adstrinxit ad ha-
bitandum, alij domos, alij agros largitus: quò mu-
nus horrent ædificatam præter ritum patriũ
solo multis sepulcris referto: cum iuxta nostras

a Phraates talibus locis habitet. Eodem a tempore Phraa-
Parthorum tes Parthorum Rex per insidias sublatus est à
Rex, per in- Phraatace filio, huiusmodi de causa, Phraates ha-
fidias à bens legitimos liberos, ancillam Italici generis
Phraatace b Thermusam nomine, inter cætera dona à Cz-
filio sublatus sare missam, primum in cõcubinarum numero
b Thermu- habuit. procedente deinde tempore obstupefa-
sa Phraata ctus præcellenti mulieris forma, suscepto iam
en mater. ex ea Phraatace filio legitimo thoro etiam sibi

cõiunxit. Quæ cum quicquid vellet Regi persua-
deret, cogitans filio suo Parthorũ regnum astrue-
re, intellexit n. hil se effecturũ nisi ablegarẽtur
legitimi Phraatis filij. Persuasit igitur marito, ve
Romam eos obfides mitteret: quod illis sine cõ-
tatione faciendum fuit, patre voluntati Ther-
musæ ita obnoxio. Interea Phraataces solus do-
mi ad regnum educabatur: qui tædiosum ratus
expectare dum à patre decedente Principatum
a ciperet, cũ matre contra eum, conspiravit, cum
qua creditus est etiam stupri habere consuetu-
dinem. Ergo c particidio simul & incesto exosus
popularibus, prius quàm confirmaret suas opes
per tumultum pulsus interit. Tum verò nobilif-
simi Parthorum animadvertentes non posse si-
ne Rege consistere. ipsorum Rempublicam, nec
tamen volentes eligere alienum ab Arsacidarũ
sanguine: putantẽsque satis esse semel violatam
regiam maiestatem Italicæ mulieris libidinibus,
Herodem per legatos acciuerunt. Is erat qui-
dem regij generis, sed inuisus multitudini
propter

e Phraata-
ces interfe-
ctus.

propter nimiam crudelitatem, quod intra stabili-
 lis esset & ad iram pronissimus, hunc a conu-
 ratum aliquot interfecerunt, ut quidam tradunt,
 in conuiuio, solent enim perpetuo gestare gla-
 dios. Ut vero à pluribus fectur, in venatione
 occisus est. Legatione deinde missa Romam pe-
 tierunt Regem vnum ex obsidibus, praelatusque
 est Vonones ceteris fratribus. Videbatur enim
 capax eius fortunæ, quam ei duo maximi in ter-
 ris offerebant imperium, externum simul &
 domesticum. Sed brevis poenitentia subiit
 barbaros, natura mutabiles, & indignitatum im-
 patientissimos. Indedigabantur enim facere im-
 perata mancipij, sic vocantes obsidem, & hac
 appellatione exaggerantes ignominiam. non e-
 nim belluine sibi Regem impositum, sed quod
 turpius sit per pacis contumeliam. moxque vo-
 eant Artabanum in Media regnantem, Arsa-
 cidam genere, ille paruit libenter, & praelatus
 fuit cum exercitu: cui cum occurrisset Vonon-
 es, primum manente etiam tum in officio vul-
 go à Parthorum, praelio victus Artabanus retro
 in Mediam repulsus est, sed paulo post instaura-
 tis copiis Vononem ausum confingere vici-
 tregidæ, ita ut cum paucis equitibus in Seleu-
 ciam confugeret. Artabanus autem magna
 caede grassatus in prostratos barbaros & clade
 attonitos, in Ctesiphontem se recepit cum vi-
 cticibus copiis. Ille igitur hoc modo regnum
 adeptus est. Vonones autem aufugit in Arme-
 niam, & à principio quidem afftauit eius re-
 gionis dominium, missis Romam legatis super
 hoc negotio. Ut vero re, ussam passus est à
 Tiberio, petaso ignauiam hominis, & mo-
 ti Parthi comminationibus bellum iam in-
 tentantis: destitutus omni spe tergendæ, quod
 potentior Armeniorum Niphatem accolen-

An. mundi
3990. A
Christo nato
18.

a Herodes à
Parthis acci-
sus in venatione occidi-
tur.

b Vonones
Parthorum
Rex ab Ar-
tabano pul-
sus.

*Ann. mundi
3990. A
Christo nato
28.*

*a Venozes
Syllano Sy-
ria Praefecto
fese tradit.
b Oros
Rex Arme-
nia.
c Antiochus
Rex Coma-
gena.
d Germani-
us Pisonis
opera subla-
tus.*

*Hedio &
Ruffinus
ca. 5. al. c. 8.
e Pilatus si-
gna cū Ca-
rise effigie in
urbē inferre,
qua dū po-
pulus acri-
ter instat,
Caesaream
transfert.*

tes sequerentur factionem Artabani: Syllano
a Syria praefecti se dedit, is respectu educatio-
nis quae illi Romae contigerat, hominem apud
se asseruauit in Syria. Armenis b autem Oro-
dem unum de suis filius Artabanus Regem impo-
suit. Per idem tempus cum c Antiochus quoque
Comagenae Rex factus concessit, contentio nata
est inter plebeios & nobiles, his regnum in pro-
uinciae formam redigi postulantibus, plebe con-
tra cupiente sub Rege ut antè viuere quapro-
pter Germanicus ex S. Ca. ad res orientis compo-
nendas missus est, fortuna occasionem quaren-
te illius exitio. post redactam enim in meliorem
statum Syriam, Pisonis d opera veneno subla-
tus est, sicut dicitur aliàs.

Iudaeorum contra Pontium Pilatum seditio.

CAP. IIII.

Pilatus e autem Iudaeae Praefectus a Caesare Hierosolyma traducto in hyberna milite, signa
cum effigie Caesaris in urbem intulit ad legis no-
stre contumeliam, quae cautum est ne habeamus
huiusmodi effigies, & ideo qui ante hunc fuerat
praefectus, cum signis aliter insignitis solebant
urbem ingredi. primus Pilatus ignatis omnibus
noctu illatas effigies Hierosolymis statuit quod
ubi cognitum est ciuibz, magno agmine petie-
runt Caesaream, ubi per multos dies supplices
orauerunt praefectum, ut transferret illas imagi-
nes aliò. Pilato verò pernegante se facturum,
quod coniunctum esset cum iniuria Caesaris,
cum Iudaei precari non desinerent, sexto post
die iussis clam in armis esse militibus, sedat pro
tribunali in stadio, captata loci opportunitate,
quod aptissimus esset insidiis. ibi compellatur i-
terum de eodem negotio, signum dat militi-
bus, ut eos circumueniant, mortem minitap-
tis

VIA JOSEPHI
fugionem Arabum Syriae
re dedidit, is respectu educat
re conuenerat, hominem
in Syria. Arabum dux
Arabum Regem
pus cum Antiocho
recessio concessit, comitatus
re nobilibus, his regibus
nam redigi postulamus
ente sub Rege vt ante rege
anicus ex S. Cadetes
m illa est fortuna occasione
is exilio post redactam enim in
Syriam, Prisonis d opera
fieri dicitur aliis.

Antiochum cum Rege Ponticum Pilatus

CAP. III.

Antiochus autem Iudaeam Praefectus
Ierusalem traducto in hiberniam
effugie Caesaris in videri in
contumelia in qua autem
modi effugie, & ideo qui
audes, cum signis aliter
nem ingredi, primus Pilatus
et illas effugies Hierosolymis
onem est ciuitibus, magno
onem, vbi per molles
Caesarem, vt transiret
uerunt praesidem, vt
es. Pilatus vero per
pod conuictum esse
um Iudaei peccati non
de iustis etiam in am
e uod apertum esset
erum de eodem negotio,
us, vt possent

nisi quamprimum quiescerent, & suam quisque
domum discederent. at illi procidentes humi,
& exteros praebentes iugulos, manifestè prae se
ferebant, vita suae cariorum esse obseruationem
legis patris. Tum Pilatus admiratus tam constans
legum studium, continuò reportauit eas ima-
gines Caesarum à Hierosolymis, deinde aqua
ductum struere, aggressus est ex sacro arario, in-
ducitur aquas Hierosolyma à ducentesimo sta-
dio, id ægerimine tulit populus, & congregati per
coetus numerosos vsque ad multa hominum
millia, vociferationibus conabantur eum deter-
rere à proposito. nonnulli verò ita vt sit apud
inconducibilem multitudinem, etiam conuiciis la-
cessabant praesidem. at ille milites sub populari
habitu clam armatos fustibus, iussit reliquam
multitudinem corona cingere: & quamprimum
vulgus cepit iacere conuictis, dedit illis signum
ex composito. illi supra quàm mandatum erat
vsi sunt fustibus, tumultuatores & quietos ce-
dentes nullo discrimine. Ibi tam incolementer
accepti inermes ab instructis, pars occisi sunt,
pars discesserunt saucij: atque hoc modo com-
pressa est seditio.

Eodem tempore fuit Iesus vir sapiens, si tamē
vitam eum fas est dicere. Erat enim mirabiliū
operum patrator, & doctor eorum qui libenter
Cap. 6. vera suscipiunt: plurimòsque tam de Iudaeis al. cap. 9.
quàm de gentibus sectatores habuit. Christus
hic erat: quem accusatum à nostrae gentis prin-
cipibus, Pilatus cum addidisset cruci, nihilomi-
nus non destiterunt eum diligere qui ab initio
ceperant. Apparuit enim eis tertia die viuus, Hedio &
ita vt diuinitus de eo vates hoc & alia multa Rufinus
miranda praedixerunt: & vsque in hodiernum
Christianorum genus ab hoc denominatum cap. 10.
non desinit. Circa eadem tempora etiam aliud

An. mundi
3997. A
Christo nato
36.

a Pilatus in
ducentis a-
quam Hiero-
solyma, sed
tionem con-
citas.

Christus à Pilato

An. mundi
3996. A
Chrisenato
34.

Iudæos turbavit incommodum, & Romæ in sacris Iſidis summa turpitudine deprehensa est. Dicam igitur prius de Iſiacorum nefando scelere, ac tum demum res Iudæorum prosequar. Erat Romæ Paulina, mulier non minus probitate morum quàm natalium claritate illustis, adhuc opulenta & formosa ut quæ esset in ipso ætatis flore, sed in primis ornata pudicitia. Nupta autem erat Saturnino, viro tali coniuge dignissimo. huius amore captus est Decius Mundus iuuenis non obscurus in equestri ordine: & quia maior erat fœmina quàm quæ posset corrumpi numeribus, eò magis accendebatur amanti insania, ita ut offerret ei pro vnica nocte ducenta drachmarum millia. ac ne sic quidem valens eam flectere, non ferens amoris impotentiam, decreuit morbum simul & vitam finire inedia. hoc eius propositum non fefellit. Idem libertam Mundi paternam variis instructam sed non probatis artibus, quæ indignè ferens obstinationem iuuenis, blanda oratione conuentum animare conata est, spem ei faciès effecturam se ut poriarur Paulinæ complexibus. Cùmque ille preces eius libenter acciperet, ait sibi opus quinquaginta tantum drachmarum millibus ad expugnandam mulieris pudiciam. Ita refocillato iuvene & accepta quantam petierat pecunia, nouam doli viam ingressa est, videntes Paulinam non capi pecuniis. Sciens porro eam vehementer addictam Iſidis cultui, tale quiddam comminiscitur. Conuentis aliquot ex eius sacerdotibus accepta fide silentij, & quod efficacissimum, ostentato præmio, in præsens viginti quinque millibus, & alteris totidem post nauatam operam, indicat eis amorem iuuenis, rogans ut omnibus modis adniterentur eum reddere voti compotem. Illi auri cupidine ta-

At, benignè sunt polliciti, quorum natu-
mus properè se ad Paulinam consulit, & admis-
sus impetratque absque arbitris colloquio, ve-
nirè se ait missum ab Anubide caprum ipsius
forma, & iubente ut ad se veniat. Illa libenti a-
nimo accepit nuncium, mórque iactabat se ap-
ud familiariter notas mulieres, quòd dignata
amore Anubidis: marito quoque indicat, condi-
ctam sibi cœnam & cubile Anubidis. id ed facti-
lius concessum est, quod cognita & probata es-
set viro pudicitia coniugis. Itaque in templum
proficiscitur, & post cœnam instante somni tem-
pore inclusa per sacerdotem, tenebris conciliâ-
tibus in latentem ibi Mundum incidit: totâmq;
eam noctem obsecuta est iuveni, Deo se gra-
tificari existimans. Eo deinde abeunte prius-
quam sacerdotes doli conscii surgerent, Pauli-
na mane ad maritum reuersa congressum cum
Anubide prædicat, & idem apud amicas quoq;
magnificis verbis exaggerat. Illis nec credere
libebat rei naturam considerantibus, non mira-
ri tamen non poterant ob insignem mulieris
pudicitiam. Die deinde post rem paratam ter-
tia Mundus adamata forè fortuna obuius, & fa-
ctum benè Paulina, inquit, quòd & ducenta illa
millia mihi seruasti, quæ potuisti tuis fœcultati-
bus addere, & morem nihilominus meæ volun-
tati gessisti. Nihil enim mea refert, quòd Mun-
dum contempnisti, quandoquidem prætextu
Anubidis optata voluptate expletus sum: atque
his dictis abiit. At mulier tum primùm depre-
henso flagitio, vestem sibi lacerat, & re tota ad
maritum delata, obsecrat ne tam insigne ludi-
brium impunitum sinat. maritus porro impera-
tor totum significat. Tiberius postquam accu-
ratissima inquisitione didicit omnia, sacrificos
illos impostores in crucem egit, vnâque idem

An. mundi
5996. A
Christo nato
34.

Tiberius
Isidis sacrifici
eos & idem
in crucem a-
tor totum
ratissima
inquisitione
didicit omnia,
sacrificos
dum in exi-
lium ablegat.

An. mundi
 3996. *A*
Christo nato
 34.

Inuentricem huius sceleris, cuius præcipua o-
 pera fuit in corrumpenda pudicitia mulieris: di-
 turboque templo statuam Iſidis iuſſe mergi in
 Tyberim. Mundum autem mitiøre pœna exiliij
 caſtigari contentus eſt, crimē eius in Cupidi-
 nis impotentiam referens. Et Iſiacorum quidē
 facinus huiusmodi exiit. Nunc quod promiſſi
 reddetur, de Iudzorum per id tempus Romæ
 degentium aduerſitatibus.

*Quid Iudei Roma degentibus acciderit, &
 de Pilato.*

CAP. V.

a Fulvia,
Saturnini
coniunx Ro-
ma quatuor
Iudei per-
puram & aurum
in Hiero-
solymitanum
deponerent,
tradit, ipſi
verò in pro-
prios uſus
conuertunt,
quod dñ Tiberius
recognos-
cit, uniuersos
Iudeos
ex urbe pel-
li iubet.

ERat quidam Iudeus, qui ne legibus pœnas
 daret, metu ſolum verterat, vit modis omni-
 bus peſſimus. Iſ autem Romæ agens gerebat ſe-
 pro Moſaicæ legis interprete, aſcitis in ſocietate
 tribus alijs per omnia ſui ſimilibus, his cum ſe
 in diſciplinam dediſſet Fulvia mulier nobilis.
 Iudei per- amplexa legem Iudaicam, perſuaſerūt ei vt per-
 puram & aurum in Hieroſolymitanum templū
 mitteret: quæ accepta in proprios uſus verte-
 runt, quo iam antè deſtinauerant. Id poſtquam
 Tiberius ex amico ſuo Saturnino ipſius Fulviæ
 deponerent, matito de iniuria coniugi facta queſto cogno-
 uit, iuſſe vniuerſos Iudzos ex vrbe pelli. Ex
 quibus Conſules delectu habiti quatuor millia
 militum miſerunt in Sardiniam, plurimos etiā
 qui patria religione detreſtabant militiam affe-
 cerunt pœnis grauiffimis. Ita propter quatuor
 ſceleratos omnes Iudæi coacti ſunt vrbe cede-
 re. Interea ne Samaritani quidem tumultu ca-
 ruere. Concitaſcit enim eos impoſtor quidam
 pro nihilo ducens mendacium, & omnia com-
 minifcens ad plebē gratiam, iubens vt conueni-
 rent in montē Garizim apud eam gentē ſanctiſ-
 ſimum, aſſeuerans ſe illic eis oſenſurum ſacra
 vaſa

vafa refossa, quæ ibi Moſes depoſuerit. Illi cre-
duli ſumptis armis Tirathaba vicum inſede-
runt, expectantes ibi. conſuentes cæteros ve ma-
gno agmine montem aſcenderent. Sed Pilatus
pior clauum montis occupat equibus ſuis &
pedibus, qui prelio congreſſi cum Samaritis apud
vicum collectis, alios fuderunt, alios in fu-
gam compulerunt: multos etiam viuos captos
abdaxerunt, quorum præcipuos & potentiores
Pilatus multauit capite. Tum primates ad eum
Vitellium virum conſularem & Syriæ Præſi-
dem, Pilarumque cædis accuſant, negantes defe-
ctionem fuiſſe à Romanis illum concurſum in
Tirathaba, ſed refugium contra Piratæ violen-
tiam. At Vitellius Marcello amico ad procura-
tionem Iudææ miſſo, Pilatum inſtit Romæ pro-
ficiſci, reſponſurum apud Cæſarem ad obſecta
per Iudæos crimina. Ita ille decem annis ex-
cis in ſua prouincia quum neceſſe haberet pa-
tere Vitellio, ad urbem iter ſuſcepit: quod prius
quàm perueniret, vita exceſſit Tiberius.

*Vitellij aduentus Hieroſolyma, & quomodo
à Tiberio mandata accepit, ut impetra-
tis ab Artabano obſidibus bellum
contra Aretam ſuſci-
peret.*

CAP. VI.

Vitellius autem in Iudæam profectus perue-
nit Hieroſolyma, in ipſa feſtiuitate quam Iudæi
Paſcha dicimus: vbi exceptus honorificentiffimè,
remiſit ciuibus torum vectigal fructuum vena-
tium, & ſcolæcum omni ornatu Pontificio pet-
miſit in templo aſſeruati à ſacerdotibus, quem
admodum & olim hoc ius habuerant. Sed deo
tempore deponebatur in caſtello Antonia, ob
hanc cauſa Hyrcanus Pontifex eius nominis pri-
depoſita.

ſſi illj

An. mundi

1999.

*A Chriſto
nato 37.*

*Samarita-
ni Tiratha-
ba Garizim
occupaturi
conueniunt,
quos Pila-
tus vincit,
ſundis, ac in
fugam com-
pellit.*

*Aliaſ ca. 11.
Pilatus a-
pud Vitel-
accuſatus
Romæ miſ-
ſitur.*

*Hedio &
Ruffinus
Cap 8. aliaſ
cap. 12.*

*Vitellius
Hieroſoly-
ma peruenit*

*Iudæis re-
miſit, eiſq;
ſcolam ſacer-
dotalem red-
dit.*

*Stola Pōiſſ
cia in Caſtel
Antonia*

An. mundi
 3999. *A*
Christe nato
 37.

mus exstructa prope templum turri degebat in ea maiorem temporis partem, & quoniam hæc stolam habebat in sua custodia, qua nemo præter illum utebatur, recepturus priuatum habitum, eo loci illam deponebat. Idem mos fuit etiam successoribus ipsorum posteris. Herodes autem regnum adeptus, turtim hanc opportuno loco sitam magno sumptu exadificatam denominauit ab amico Antonio & stolam, ita ut ibi reperta est, detinuit, ratus eó magis obnoxium se habiturum populum. Idem fecit Archelaus filius eius & successor, cuius regno in prouinciam mutato, Romani simul & Pontificiæ stolæ possessionem nacti sunt, in cella ad hoc ipsum structa repositæ, & obsignatæ sigillo Pontificum atque custodum sacri ætarij præfecto in stelli accedente ibi lucernam quotidie. Hanc septimo ante festum die præfectus exhibebat Pontifici: qua purificata indutus sacrorum tempore, sequenti die rursum eam reponebat in cellam ubi antea condita fuerat. Id fiebat singulis annis ter ieiunij tempore. Vitellius autem in nostrorum sacerdotum potestatem eam stolam tradidit, iubens secutum esse præfectum quoniam illa reponatur, aut quando proferatur

a Vitellius in locum Iosephi Caiaphæ Pontificis
Jonathæ Anani filium
surrogat.
b Gesta inter Vitellium & Artabannum.

in usum Pontificum. Hoc gratificatus genti: & in locum Iosephi Caiaphæ Pontificis subrogato Ionatha Anani Pontificis filio, iter fecit versus Antiochiam. Eodem tempore à Tiberio literas accepit, mandante ut eum Artabano foedus & amicitiam faceret. Verebatur enim ne occupata Armenia, maiora damna inferret imperio. Quam amicitiam ita demum ratam fore, si ille obsolesceret traderet, maxime si regum filium His b ita ad Vitellium scriptis simul Herodorum & Alanorum Reges magnis præmiis sollicitauit ad inferendum quam priuim bellum

Ann mundi
4000.
A Christo
nato 38.

Cæsar rescripsit, omnia sibi iam antè esse cognita ex Herodis nunciis. Quo ille grauitè offensus, & factum in deteriotem partem accipiens, itam celabat in pectore, donec ad Caium peruenit rerum regimen. Tunc etiam Philippus Herodis frater diem suum obiit, anno Tiberij principatus vigesimo, quum ipse præfuisset triginta septem annis Trachonitidi & Gaulanitidi ac Batanzæ, vir perpetuo modestus, & amator quietis ac ocij. Degebat enim semper in sua ditione. Quoties domos progrediretur iter faciebat cum paucis selectis comitibus, subsequente sella, in qua sedens solitus est iura reddere: & si quis ex occurso opem eius inuocaret, sine dilatione mox ibi sella posita residens causam cognoscebat, aut fontem damna urus, aut absolutus innoxium. Obiit autem Iulide, & illatus in monumentum quod iam antè sibi construxerat, magnificè ac sumptuosè funeratus est. Et quia sine liberis decesserat, ditionem eius Tiberius prouinciæ Syriæ attribuit, ita tamen ut tributa in ea tetrarchia collecta seruariantur intra ipsius regionis terminos.

Herodis bellum quo ab Areta superatus est.

CAP. VII.

*¶ Herodes
tetrarcha
uxorem A-
reta filiam
eiicit, &
Herodiadē
Herodis fra-
tris uxorem
abducit.*

Interea Herodem inter & Aretam Regem Petraz bellum tali de causa exoritur. Herodes tetrarcha uxorem habebat Aretæ filiam, cū qua iam multo tempore conuixerat. Romam deinde iter faciens diuertit ad Herodem fratrem, sed genitrice natum alia, Simonis pōtificis filia. Huius uxoris Herodiadis amore captus, quæ erat Aristobuli cōmunis fratris filia, & Agrippæ maioris soror, ausus est de impetando eius cōiugio mentionem facere. Qua assentiente, conuenit inter eos, ut quàm primum ille Roma re-

uer-

uerteretur in patriam, mulier migraret in eius domicilium. Intercessit autem & hoc pactū, vt Aretz filiam eiiciat. Post hæc Romam nauigat. Vbi postquam expediuit negotia propter quæ venerat, domum reuersum vxor, comperito quid pactus sit cum Herodiade, dissimulat rogat, vt se mittat Machæruntem, castrum situm in confiniis regionis Aretz subditæ, quantum poterat celans suum propositum. Morem gessit Herodes mulieri, putans eam nihil sensisse. Illa quæ iam antè carauerat apud Machæruntem, patri suo tunc obnoxiam, ad iter omnia, parari, à præfecto eius accepta deducuntibus Arabibus magnæ celeritate peruenit in ædes patris: eique indicauit Herodis animum. Vnde similitate nata sequuta est de Gamalitici agri finib. contentio: & contractis vtrinq. copiis bellum per legatos gestum est, commissq. prælio Herodis exercitus internecione periit, proditus à quibusdā exulibus, qui pulsī ē terrarchia Philippi ecē merebant Herodis stipendia. Hæc Herodes per litteras Tiberio significat. Ille verò indignè ferēs Aretz audaciam, scribit Vitellio, vt eibellum inferat, & aut viuū captum abducatur, aut occisi caput ad se mittat. Atque hæc fuerunt mandata Tiberij. Apud Iudæos autē fuit opinio, iusta vltione numinis delictum Herodis exercitum, propter Ioannē, qui Baptista cognominatus est. Hunc enim terrarcha necauit virum optimum, Iudæos excitantem ad virtutum studia, & in primis pietatis ac iustitiæ, si nūq. ad baptis- mi laueriū: quod ita demum Deo gratum aiebat fore, si non ab vno tantum alioque peccato abstineant, sed animis per iustitiā prius mundatis addant & puritatem corporis. Quumq. magni concursus ad eum fierent, plebe talis doctri- næ audita, Herodes velut, ne tanta hominis

An. mundi.
4000. A
Christo nato
38

a Herodiu-
corin patris
ades perue-
nit.

b Herodis
exercitus ab
Arabibus
casus.

c Tiberius
Vitellio vs
Areta bel-
lum inferat
scribit.
Hedio &
Rufinus
ca. 10. al. 14
d Ioannes
Baptista ab
Herode ne-
catus.

Anno mudi
4001. A
Christo nato
39.

Hedio &
Rufinus
Cap. 11.
a Vitellius
in Arabia
Regem mo-
net.
b Vitellius
Hierosoly-
ma perue-
nit, & a Io-
natha in fra-
trem eius
pontificatum
transfert.

c Caius Cali-
gula post Ti-
berij obitum
Princeps Ro-
mae.
d Aretas ex
auguriis, im-
possibile esse
exercitum
ad Petram
peruenire
colligit.

autoritas defectionem aliquam pateret, quod vi-
derentur nihil non facturi ex eius consilio, iudi-
cauit satius esse, prius, quam noui aliquid exo-
raretur, illum tollere, quam rebus turbatis, serā
pœnitentiam agere. itaque vinctum missum in
Machæruntem supra dictam, illic occidi impe-
rat, quod factum sequuta est Iudæorum existi-
matio, ab irato Deo perditum esse Herodis ex-
ercitum. Vitellius autem ad bellum paratus A-
rabicum, assumptis duabus legionibus, & leuis
armaturæ atque equitum auxiliis missis à sociis
Regibus properas versus Petram peruenit Pro-
lermaidem. Quumque vellet per Iudæam exer-
citum ducere, occurrerunt eius regionis princi-
pes, deprecantes transitum. Neque enim pa-
trios ritus permittere, vt inferantur vllæ imagi-
nes, quales Romana signa habebant pleraque.
Quorum precibus flexus mutauit sententiam
de itinere proposito: missoque per magnam cā-
pum exercitu, ipse cum Herode tetrarcha & a-
micis, ascendit Hierosolyma, sacrificaturus Deo,
in festiuitate. quæ tum instabat, publica. Quò
postquam ventum est, honore summo exceptus
à populo, hæsit ibi triduo: & interim à Ionatha
in fratrem eius Theophilum pontificatum tran-
stulit. Quartæ autem die, literis acceptis, de obi-
tu Tiberij, populum sacramento adegit, in fidē
Caij noui principis: reuocatasque ex itinere co-
pias in hyberna dimisit, omisso bello propter
delatum in alium imperium. Ferunt Aretam ac-
cepto expeditionis Vitellij nuncio collegisse ex
auguriis, impossibile esse ad Petram peruenire
illum exercitum. Vnum enim ē duobus prius
moriturum, vel qui bellum paret, vel cuius iussu
paretur, vel eum contra quem mouendum sit.
Ita Vitellius Antiochiam repetiit. Agrippa au-
tem Aristobuli filius ante vnum annum Romā
venerat,

Anno mundi
4001. A
Christo nato
36.

venerat, ut propter negocia quzdam conveniret Cæsarem. Sed prius quam de hoc dicam explicabo Herodis progeniem, vel quò ad præsentem narrationem id pertineat: vel quò magis appareat, quatum valeat diuina providentia quandoquidem absque pietate nihil prodest. nunc numerosa soboles, nec vlla humana potentia, ut licet videre in Herode, cuius intra centum annos tam copiosa proles exceptis paucis periiit: quòd sanè exemplo potest esse hominib. ad retundendam insolentiam: simulque in primis videtur memorabile, quomodo Agrippa ex priuata fortuna, præter oranium, i quibus notus erat opinione ad tantam potentiam peruectus sit. Et quamuis iam ante de ea re facta sit mentio, dicemus tamen hic quoque diligentius Herodis magno ex Mariammæ Hyrcani filia nate sunt duæ filiæ, harum altera Salampso nomine nupsit Phasaelo Regis ex fratre Phasaelo ne poti, idq. ex ipsius patris auctoritate: altera verò dicta Cypros Antipatro, & ipsi nepoti Herodis ex sorore Salome. Phasaelus è Salapsone genuit quinque liberos, Antipatrum, Herodem, Alexandrum, & filias Alexandram ac Cypron, quæ nupsit Agrippæ Aristobuli filio Alexandram verò duxit Timius Cyprius vir nobili, in quem matrimonio absque liberis defuncta est Cypros Agrippæ duos filios peperit, tres filias: Bernicen, Mariammem, Drusillam. filij verò Agrippa, & Drusus dicti sunt: quorum Drusus ante pubertatis annos obiit. Cum horū patre etiam reliqui germani educabantur apud auct. Herodes & Aristobulus, simulq. Bernice hi nepotes Herodis magni ex filio, Bernice verò neptis è Salome sorore & Costobaro nata est. Orbati enim erant infantes adhuc patre Aristobulo, quem vnà cū Alexandro ab Herode occisum diximus.

*Anno mun-
di 4001.*

*A Christo
nato 36.*

Postquam autem per ætatem maturuerunt, Herodes hic Agrippæ frater duxit Mariammen filiam Olympiadis Herodis Regis filiz, prognatâ ex Iosepho, qui Regis frater fuerat: & ex ea suscepit Aristobulum. Tertio fratri Agrippæ Aristobulo nupsit Iotapæ Sampfigerami Emesenorum Regis filia, ex quibus nata est filia surda, & ipsa Iotapæ nomine. & hi quidem ex tribus fratribus sunt progeniti. Herodias verò soror eorum nupsit Herodi magni Herodis filio, quem susceperat è Mariamme filia Simonis Pontificis, ex quibus prognata est Salome: postquam natam Herodias in contemptum legis patriæ, denuð nupsit Herodi mariti germano eodem patre genito, relicto priore adhuc superstite. Is fuit Galilæorum tetrarcha Salome autem filia Philippe nupsit Herodis filio tetrarchiam habenti Trachonitidis. Quo sine liberis defuncto Aristobulus eam duxit filius Herodis, eius qui Agrippæ fuit frater. Ex hoc posteriore matrimonio nati sunt filij tres, Herodes, Agrippa, Aristobulus. atque hæc est Phasaeli & Salampsonis progenies, Cypros autem Antipatro filiam Cypron peperit, quam duxit Alexas Selcius Alexæ filius, & ex ea filiam item Cypron genuit. Herodes autem & Alexander, quos dixi fuisse fratres Antipatri, sine prole decesserunt. Cæterum Alexander Herodis Regis filius qui à patre necatus est, Alexandrum & Tigranem filios suscepit è Glaphyta Archelæi Cappadocum Regis filia. ex his Tigranes apud Armenios regnans, cum apud Romanos delatus esset, sine liberis obiit. Alexander autem Tigranem fratri cognominem filium habuit, qui Armenis per Neronem Rex Impositus, Alexandrum filium genuit. hic Antiochi Comagenorum Regis filiam duxit Iotapen, & Leſidis in Cilicia Rex à Vespasiano constitutus est.

*Iane mun
di 4001. A
Christo nato
39.*

*a Cypro A-
grippa uxor
ad Herodia
dem sororem
eius scribit,
& auxilium
petit.
b Agrippa
Tiberiade
habitat.*

*c Herodes
Agrippa ino-
piam expro-
brat.*

*d Agrippa
ad Flaccum
Syria prae-
fem se con-
fert.*

*e Aristobu-
lus Flaccum
Agrippa
fratri in sen-
sum redit.*

aliquo pacto abrumpere. Quod^a eius proposi-
tum ubi Cypros uxor persequitur omnibus modis
id impedire conata est: ad sororem quoque e-
ius Herodiadē scripsit, significans & quid Agrip-
pa decreuerit, & qua necessitate adactus: hotta-
tāque est eam, ut pro iure cognationis afferret,
auxilium, & se in hoc imitaretur, quā quantum
posset subleuaret eius miseriam, quamvis in lō-
gē minoribus facultatibus. Accersitus^b igitur à
sorore eiusque coniuge, iussus est habitare Ti-
beriade, assignata certa pecunia unde viueret, &
magistratu eius ciuitatis in eum collato, quo es-
set honoratior. Nectamen diu Herodes in
ea voluntate persistit, quamvis ne sic quidem
satis fieret propinqui necessitatibus. Cū enim
apud Tyrum in conuiuio largius indulissent
poculis, non tulit Agrippa contumeliam, expro-
brante^c Herode inopiam, & quod suo sumptu
hominem aleret, quate^d ad Flaccum virum con-
sularem & tum Syriæ, præsidem se consulit,
cū quo Romæ amicitiam contraxerat. à quo
receptus cum eo vivebat, iam antè habente, a-
pud se Aristobulum, fratrem quidem Agrippæ,
sed inimicum, non obstante tamen hac simul-
tate, quo minus ex æquo verumque complecte-
retur proconsul. Sed^e Aristobulus nihil reman-
tebat de odib^{us} nec prius quieuit, quā & Flac-
cum in senfurā fratri redderet, ex occasione hu-
iusmodi Damasceni cum Sidoniis contenden-
tes de finibus, disceptaturi apud Flaccum, cogno-
to quōd Agrippa multum apud eū posset, roga-
uerunt ut adesset ipsorum partibus, polliciti ma-
gnā pecuniam: qui mox paratus fuit omnia pro
Damascenis facere. Aristobulus autem, quia pa-
ctos de pecunia senserat, fratrem apud Flaccum
detulit. Et facta inquisitione ac deprehenso cri-
mine, Agrippa excidit amicitia præsidis: rur-
sumque

sumque ad extremam egestatem relapsus venit
 Ptolemaida, & quod non haberet unde alias
 viveret, decrevit navigare in Italiam. Sed quum
 declesset pecunia, iussit Marfiam suum libertum,
 ut quavis arte a fœneratoribus eam sumeret. Il-
 le Protum Bernicz Agrippæ matris libertum,
 qui defunctæ patronæ testamento in Antoniz
 clientelam venerat, rogat, ut accepta fide sub
 syngrapha daret mutuum. Alter^a iam antè de
 bere sibi non nihil Agrippinam asseuerans, ex-
 portit Marfya syngra. hæ viginti milliū drach-
 marum Atticarum, detractis sibi de ea summa
 duobus millibus & quingētis, eò facilius, quod
 non poterat Agrippa aliter facere. Recepta igitur
 pecunia profectus Anthedonem, & ibi na-
 uem nactus, parabat se itineri. Id^b ubi comperit
 Herennius Capito procurator Iamnicz, misit eò
 milites ex ætugos argenti trecenta millia, quo-
 rum debitor Cæsaris fisco factus est, dum ad
 huc Romæ ageret: atque ita imposita est illi
 manendi necessitas. & tunc quidem fœdum
 se iussa simulat: sed quamprimum nox terrens in-
 cubuit, præcisus navis retinaculis navigat Ale-
 xandriam. Ibi ab Alexandro Alabarcha popo-
 scit mutuo ducenta argenti millia. Ille non ipsi
 se mutuaturum professus est: sed Cypro, con-
 iugalem amorem in ea demiratus & virtutes
 ceteras. fideiussit mulier: & mox Alexander
 quinque talentis trep̄sentatis Alexandriæ, re-
 liquum summam exhibiturum se promissit. Pu-
 teolus, profusionem Agrippæ verius. Itaq̃ Cy-
 pro expedita mariti navigatione in Italiam, in
 ipsa cum liberis in Iudæam itinere pedestri te-
 uersa est. Cæterum Agrippa, postquam Puteo-
 lapulis, scripsit ad Tiberium Cæsarem de
 gentem Capreis, venisse se officij causa signifi-
 care, & potestatem accedendi eam insulam po-

An. mundi
 4091. A
 nato Christo
 39.

a Agrippa
 per Mar-
 fiam a Pro-
 to pecuniam
 mutuatur.
 b Agrippa
 dum Helen-
 nis Capito
 pecuniā ab
 eo extorquet
 noctu Ale-
 xandriam
 navigat.

c Agrippa
 Alexandria
 pecuniam
 mutuatur.
 d Agrippa
 inde ad Ti-
 berium Ca-
 sarem per-
 venit.

Ann mundi
4001. *A*
nato Christo
39.

a Agrippa
ab Antonia
Germanici
& Claudij
matre trece
ta millia
centum petis.

stulans. Tiberius nil cunctatus humanissime re-
scripsit, gratulans etiam ei reditum ad Capreas
incolumem. Nec minore alacritate presentem
excepit & amplexu & hospitio. Postridie Ca-
sar receptis literis ab Herennio, quod Agrippa
trecentis millibus mutuo sumptis, nec ad con-
stitutum tempus persolutis, de reddendo admo-
nitus, fuga se de subiectis ipsius procuratori locis
protipiens, exigendi facultatem admisisset,
zgre tulit: mandavitque cubicularis non prius
admitti hominem quam persoluto debito. Ille
nequaquam ira Caesaris attonitus, ab Antonia
Germanici & Claudij postea principis matre pe-
titi mutuo trecenta millia, ne periclitaretur de
amicitia Caesaris. quæ memor Bernices huius
maris consuetudinis, familiariter enim ea fue-
rat usa, similique educatum fuisse ipsum cum
suo Claudio, præbuit ei pecuniam illam: & red-
dito debito, nemine prohibente fruebatur ami-
citiæ principis: adeoque conciliatus est Caesari,

h Caium A-
grippa com-
mendatus.

c Allus Casa-
riu libertus
Agrippam
ob patris memoriam.
erat sibi forte Allus: Sa-
turnus dat pe-
ccatiam.
Hedio &
Ruffinus
Cap. 13.

d Eurychus,
Agrippa li-
bertus heri-
tiæ accusa-
us de legat.

ut is nepotem suum commendaret Agrippæ,
mandaretque ut progredientem semper comi-
taretur officij gratia. hoc beneficio devinctus &
deditus Antonie, cepit Caium nepotem eius
colere: gratiosum apud omnes, & honoratum
ob patris memoriam. Erat sibi forte Allus: Sa-
turnus dat peccatiam. libertus Caesaris ab eo mutuatus decies
centena millia: debito Antonie reddidit: reli-
quum materiam habuit. Memerendi Caium of-
ficiosus. A quo receptus in intimam amicitiam,
quodam die dum videretur incidit in con-

ANTIQ. IVDÆIC. LIB. XV
subdurerat, & ex fuga retractus,
indus esset ad Pisonem urbi præfecto
fuge causam, ait se habere secretam
coperet indicare Caesari, ad salutem
mentia: quapropter vincens missus
fuit. hunc Tiberius more suo, de
vinctis, quod esset cunctator, si qui-
bus aut Rex aut tyrannus. nam ne-
mes sine mora admittebat, & prædi-
catorum vel procuratoribus successe-
rebat, nisi mortuis. Proinde vin-
cens negligebat audire, moræ hanc
rebus amicis scitantibus: legatos qui
admitti tardius, ne illis citò di-
tento creati redeant, atque ita obru-
ant excipiendis & dimittendis lega-
tis. autem semel constitutas
re, ut parcat subditis. cum enim
eis magistratus ad avaritiam sit pro-
prium cui nullus certus sit præstitur-
us, eo magis ad rapinam sollicitare
que si diutius eo fruantur, exsati-
que imminet, non suffectores cor-
um provinciales, dum decessor tan-
quod, quanto minus temporis ad
seculum sibi putat reliquum. Vtebat-
ur agminatim ingruentem operue-
ntem languidiorem quam ut illas
cedere. orante autem facio, ut sic
it. quæ fuit alter causam, ut sic
ad molestia negligeret. tum ille: ita
ad maiorem molestiam mihi fac-
tam futuræ sanguine remiseru-

vera subduxerat, & ex fuga retractus, cum per-
ductus esset ad Pisonem vrbi præfectum, roga-
tus fugæ causam, ait se habere secreta quædam,
quæ cuperet indicare Cæsari, ad salutem ipsius
pertinentia: quapropter victus missus est Ca-
preas. hunc Tiberius more suo, detinebat in
vinculis, quod esset cunctator, si quis vnquam
alius aut Rex aut tyrannus, nam neque lega-
tiones sine mora admittebat, & præsidibus pro-
vinciarum vel procuratoribus successorem nõ
mittebat, nisi mortuis. Proinde victos quæ-
que negligebat audire, moræ hanc rationem
reddens amicis scitantibus: legatos quidem i-
deo admitti tardius, ne illis citò dimissis ali-
j denuo creati redeant, atque ita obtruatur con-
tinuò excipiendis & dimittendis legationibus.

Potestates autem semel constitutas ideo se si-
nere, vt parcatur subditis. cum enim natura o-
mnis magistratus ad auaritiã sit pronior, ex-
sternum cui nullus certus sit præstitutus termi-
nos, eò magis ad rapinam sollicitare homines.
itaque si diutius eo fruantur, exsatiatos lucris
segiõres ad rapiendum fieri. quod sic succes-
sor immineat, non suffecturos eorum audi-
tari provinciales, dum decessor tantò magis
spoliæ, quanto minus temporis ad hoc fa-
ciendum sibi putat reliquum. Vtebaturque hac
similitudine. Consauciati cuiusdam vulnera
muscæ agminatim ingruentes operuerant: cum
quidam fortè fortuna præteriens miseratus esset,
putans languidiorem quam vt illas posset ar-
cere: accedensque propius, parabat eas de-
pellere. orante autem saucio, vt sic eum sine-
ret. quæsiuit alter causam, cur ita liberati ab
hac molestia negligeret. tum ille: imò his ab-
actis maiorem molestiam mihi faceres: nam
hæ iam saturata sanguine remiserunt nõ nihil,

Ann. mundi
4001. A.
nato Christo
39.

a Quare Ti-
berius pote-
stas semel
constitutas
non facile
mutauerit.

An mundi quòd si recentes accederet & famelica, me iam
4001. A antè pessimè affectum facillè perderent. quare se
nato Christo quoque aiebat hac ratione providere subditis,
32. multorum rapacitate vexatis, qui more musca-
 rum eos infestarent, maximè si ad innatam cupi-
 ditatem metus citò desinendi accederet. quòd

autem vera narrèm de ingenio Tiberij, testatur
 mihi factum ipsius. nam cum duobus supra vi-
 ginti annis obtinuerit imperium, duos in vni-
 versum Iudæis misit gubernatores, Gratum &
 successorem eius Pilatū. nec aliter se gessit circa
 ceteros impetio subditos. Victorum^a quoque
 causas ideo se aiebat serius cognoscere, ne affe-
 cti supplicio citò leventor malis, quæ merue-
 rint antea actis sceleribus, nunc dum longiores
 moras terunt, multò gravius reddi illorum in-
 fortunium. Sanè hæc fuit causa cur Eutychus tã
 diu egerit in vineulis, prius quàm Cæsari aures
 ei præbere sit collibitum. Procedente deinde
 tempore à Capreis venit Tusculanum, stadiis fa-
 tē centum ab vrbe distitum, & Agrippa rogavit

Antoniam, efficeret ut tandem audiretur Euty-
 chus, cognoscereturque cuius accusaret patro-
 num criminis. nam^c Antonia in magno hono-
 re habebatur apud Tiberium, vel propter affi-
 nitatem, quòd Drusi fratris vxor fuerat: vel pro-
 pter continentiam, quòd florente etiam tum æ-
 tate vidua recusavit alteras nuptias, licet horten-
 te Augusto ad iterandum coniugium, in eoque
 vitæ genere omnem cauerit infamiam. huc ac-
 cedebat priuatum beneficium, quo maximè de-
 tinxerat hominem. Cum enim res novas con-
 tra eum moliretur Selanus amicorum vnus, vir
 valdè potens, propter præfecturam prætoria-
 norum militum, conspirantibus multis senato-
 ribus & libertis Cæsaris & viris militatibus,
 tantum illi conflatum erat periculum, ut mini-

b Antoniam
Agrippa, ef-
ficeret, ut
tandem au-
diretur, Eu-
tychus, ro-
gat.
c Antonia
in magno
apud Tibe-
rium honore
habita.

mum quin opprimeretur abfuerit: quo tempo-
 re illius opera fuit Antoniz, per quam occur-
 sum Seidani maliciz. quamprimum enim intel-
 lexit infidias compositas in principem, rem co-
 tam ei perscripsit accuratissimè: tradi: isque liti-
 tis Polanti seruorum suorum fidissimo, misit eū
 Capreas ad Tiberium. quibus ille cognitis Seia-
 num occidit & socios consilij: Antonizque iam
 ante habitæ in precio, maiorem etiam in poste-
 rum fidem habuit per omnia. Hac igitur hor-
 tante ad audiendum Eutychem, respondit Ti-
 berius: Huic quidem si quid contra Agrippam
 mentitus sit, præsentem pœnam sufficere: sed
 videndum illi esse, ne dum inconsultius à liber-
 to pœnas expetit, inquisitione facta, malū quod
 alteri molitur sibi ipse conciliet. quod ubi A-
 grippa audiuit ex Antonia, tantò magis urgebat
 inquiri de hoc negotio: & cum nullum orandi
 suum faceret, nō ita opportunitatem Antonia,
 videns Tiberium à prandio lectica gestari,
 precedente ipsius nepote Caio vnà cum Agrip-
 pa accessit propius: & pedibus eum comitata,
 petiit vocari & examinari Eutychem. Ad quam
 ille: Deos testor Antonia, quod non sponte, sed
 tuis coactus precibus faciam quod facturus
 sum. quo dicto Macroni Seiani successorī im-
 perat Eutychem adducere quo sine mora ve-
 niente, rogat eum Cæsar, quid nam contra eum
 afferat, à quo libertatem acceperit: qui re-
 spondit: Domine, vestabatur in curtu Caius
 iste & Agrippa, me sedente illis ad pedes: ubi
 post multos sermones vtrò citròque habitos,
 Agrippa his verbis ad Caium vltus est: O si iam
 tandem dies illa veniat, qua senex iste dece-
 dens te orbi relinquat principem. nihil enim
 huic voto obesse posset nepos eius Tiberius,
 quem tu facile opprimeres. Tum verò ad publi-

Ann mundi
 4001. A
 nato Christo
 39.

a Seiani con-
 spirationem
 Antonia
 Cæsari pa-
 refacti.

b Agrippa
 ad audien-
 dum Euty-
 chum instat,
 quo factus
 propter ver-
 ba quadam
 ei vincula
 sunt iniectum,

*An mandatus
4001. A
nato Christo
39.*

ca orbis felicitatem mea quoque privatim accederet. His verbis Tiberius facile credens, non nil etiam veteri offensa motus, quod Agrippa iussus colere Tiberium ipsius ex Druso nepotem, neglecto hoc mandato totus in Caium erat propensior: versus ad Maconem, huic, inquit, iniice vincula. At Macro non satis intelligens quemnam ille diceret (neque enim de Agrippa suspicari tale quid poterat) cunctabatur donec exactius rem perciperet. interim Cæsar aliquantisper gestatus per circum, denuò Maconem appellans, an non, inquit, iussi, ut huic vincula iniicias? quo scitante cui tãdem, Agrippa, inquam, ille respondit. Agrippa verò ad preces versus per memoriam filij, cuius consuetudine simul educatus familiarissimè usus fuerat, & per collata in adolescentem Tiberium officia rogabat veniam. sed frustra, prætorianis ita ut erat purpuratum in vincula trahentibus. eumque æstus esset vehemens, & præ inopie vini sitis eum vreret, conspicatus a quendam è Caij servis, nomine Thaumastum, gerentem hydriam poposcit potum: & cum libenter oblatum hausisset, inquit, certè tuo bono puer exhibuisti mihi hoc ministerium: quamprimum enim hanc necessitatem euasero, impetrabo tibi libertatem à Caio, quãdoquidem etiam victo mihi non es grauatus ministrare: ut antea dum pristina mihi fortuna maneret integra nec fefellit hominem, sed gratiam ei reposuit. nam regnum adeptus Thaumastum à Caio impetratum manu misit, & bonorum suorum dispensatorem constituit. quin & moriens hunc Agrippæ filio Bernicæque filiz reliquit eadem ministerij conditione, apud quos in precio usque ad extremum diem habitus consensuit. Sed id postea contigit. Tunc verò Agrippa victus

*a Thaumastus Caij, ser-
uus Agrippæ
potũ affert,
cui hic li-
bertatem
impetrat.*

ante

ante Regiam stabat inter alios quosdam æque
 victos, incumbens præ mœnore in quandam
 arbores, cui cum infedisset bubo, vnus è
 ctis natione Germanus alitem conspicatus, sci-
 tatus est è milite quisnam esset ille purpuratus:
 & cognito Agrippam esse Iudæorum nobilis-
 simum, rogauit militem vt liceret sibi propius
 ad eum accedere, cupere enim se quædam de ip-
 sius patria cognoscere. quo impetrato, & ad-
 hibito interprete, ô iuuenis, inquit, contristat
 te quidem tam repentina & improuisa fortunæ
 mutatio: nec facile credes prope esse effugium,
 sic consulente tibus tuis diuina prouideria. Sed
 restor a patris Deos, & qui huic regioni præsi-
 dent, & qui nos perduxerunt in hæc vincula,
 quod nihil auribus tuis daturus sum, neque te
 inani cōsolatione lactaturus, non ignarus quod
 horusmodi prædictiones siue ventus frustretur,
 maiorem afferant mœlitiæ cumulum, quàm si
 namquam omnino audire fuissent itaque æquū
 duxi vel cum meo periculo interpretari tibi cit.
 quid Diportendant manifestis auspiciis. Fieri
 non potest quin confestim euadas ex his vincu-
 lis, & mutatis rerum vicibus ad amplissimam di-
 gnitatem simul atque potentiam peruenias, vs-
 que ad eorum inuidiam, quibus nunc videris
 miserabilis. Felicem quoque habiturus es vitam
 exitum, relicta in opū successionem liberis. Me-
 mento autem quando hanc alitem itequm videris.
 Hæc sunt quæ tibi cœlestes missa hac aue nū-
 ciant: cuius rei cum habeam præscientiam, vi-
 sum est impartiri te hac lætitiâ, quod sp̃e futuri
 commodi leuius feras præsens infortunium.
 proinde rogo, vt quàm primum felicitatem
 istam repræsentari tibi senties, des operam,
 vt nos quoque exilamus ex his aduersitatibus.

An. mundi
 4001. A
 nato Christo
 39.

a Agrippa
 Germanus
 quidam, for-
 tunam flo-
 rentem &
 vita termi-
 num prædi-
 cit.

Ann. mundi
4001. *A*
nato Christo
39.

hoc Germani præsagium tam videbatur Agrippæ ridiculum, quam postea maximam admirationem est promeritum. At Antonia grauiter ferens calamitatem iuuenis, Tiberium quidem pro eo deprecari putabat non solum difficile, sed præpter repulsam inutile etiam, apud Macronem tamen obtinuit, ut in custodia seruaretur à militibus cõmodis moribus præditis, conuictorẽque haberet cõtutionem ei curæ præpositum, & quotidianis vteretur lauacris, & pateret ad eum libertis atque amicis aditus, quorum subleuaretur officiis admittebanturque ad eum, Silas amicus, & è libertis Marsyas atque Stichus, inferentes ei cibos quibus delectabatur: & stragula quasi venalia circumferentes, noctu substernebant permissu militum iam ante præmonhorum Macronis imperio. atque in hunc modum sex menses exegit in custodia. Cæterum Tiberius Capreas reuersus primum languore modicè tentatus est: inualecente deinde morbo iam malè de se sperans, per Euodũ libertorum suorum carissimum accersit filios, quasi ad extremum colloquium. erant autem ei non naturales, sed adoptiui. nam Drusum unicũ filium amiserat. supererat huius filius Tiberius cognomine Gemellus, & Cæius ex Germanico fratre natus, iam adultus & disciplinis liberalibus pulchrè excoltus. adhuc gratiosus apud populum propter paternarum virtutum memoriã. ille enim apud omnes in maximo honore habitus est, quod esset modestissimis moribus, comis in alloquijs, & nemini se præferens. quibus artibus non senatus modo ac populi fauorem sibi parauit, verum etiam quotquot vbique sunt prouincialium, quos partim affabilitate partim officiis deuinxerat. quam ob rem defunctum omnes non honoris

Amu-

simulatione luxerunt, sed veris lachrymis pro-
secuti, tanquam in priuata quisque mœstitia, a-
deducta omnem omnium offensam vixerat:
quod & filio eius plurimū profuit, cum apud ce-
teros, tum maximè apud militarem multitudi-
nē, quæ pro ipsius dignitate tuenda nullū pericu-
lum non adici videbatur. at Tiberius cum E-
nodum iussisset in crastinum summo manē fi-
lios adducere, precatus est Deos patrios, vt ma-
nifesto aliquo indicio designarent futurum suc-
cessorem in imperio, cupiens quidem id nepo-
ti ex filio relinquere, sed non ausus rem tam ar-
duam tentare inconsultis numinibus. Itaque au-
gurium concepit, eum sibi successurum, qui se-
quenti mane prior ad salutandum se venirit.
quare pædagogum nepotis præmonuit, vt mox
prima hora adolescentem adduceret, ratus Deū
huic principatū annuere sed aliter visum est ec-
celesti numini. nam cū imperator hæc volutans di-
luculo iussisset Enodum cum filiis introvocare,
qui prior aduenisset, egressus ille Caium offen-
dit pro cubiculi foribus. nam Tiberius auit pro-
positi ignarus spectaculo remoratus est. Tum E-
nodus, vocat te, inquit, pater: simulque introdu-
xit iuuentē. Quo viso imperator, cogitare cepit
diuinā providentiā, per quam sibi adempta sit
potestas statuendi, quæ decreuerat: sentiensque
diuersum cordi esse superis, non tam suā volun-
tatem irritam doluit quā vicem infelicitis nepo-
tis, cui non satis esset principatū adimi, nisi etiā
incolumitas in vltimum discrimē venial: quan-
do quidem alio potentiore futuro, parum cum
tutatura videbatur sanguinis propinquitas in
amulatione potentiz, altero non ante securum
putante suum principatū, quā si insidiis præoc-
cuparet alterum. erat enim Mathematicorum Principatū
quoque disciplinis addictior, iuxta quorū consi-

Ann. m. m. d. s.
4001. A
Christo nato.
39.

a Tiberius
ex augurio
ante obitum
Caium sibi
successurum
intelligit.

b Tiberius
mathemati-
corum disci-
plinis addi-
ctior Galba
Romanorū
Principatū
prædicat.

An. mundi
4001. A
Christo nato
39.

lia, in tota vita pleraque agere est solitus. nam & Galbam olim venientem cōspicatus versus ad intimos quosdā amicos, En, inquit, virum, futurū aliquando Romanorum principem. In summa nemo Caesarum vaquam tantam fidem habuit, diuinationibus, non vanas expertus aliquoties. Tunc quoque magno mœrore affectus est ob id quod acciderat, non secus ac si nepotem iam extinctum cerneret: seque ipsum culpabat, qui cōfugisset ad huiusmodi omnia, cum enim liceret ei securo ē vita excedere, nunc corruptam sibi hanc felicitatem præsencia futuri charissimorum infortunij. Itaque quamvis turbatus inopinata principatus sui successionē, inuitus & reclamante animo sic Caium alloquitur. Fili, etiam si Tiberius propiore consanguinitate me contingat, tamen cum meū de te iudicium, tum verò deorū immortalium suffragium securus, tibi^a in manu tradō Romanum imperium. rogo autem ut hoc adeptus non sis inmemor benevolentie nostræ, quæ tibi sum tantæ felicitatis autor: & quā poteris gratiam mihi referas, amore complectendo fratrem Tiberium: quandoquidem mihi nihil gratius pro hoc beneficio, quod post deos totū meum est, potes reponere, quàm si illi non desis, quem tibi natura voluit esse coniunctissimum. nam alioquin etiā scire te oportet, illo superstite stabilius fore tuum imperiū: extincto verò, infelicitatis tibi adesse exordium. Periculosa enim est solitudo dignitatis, culmen obtinentibus: & qui in consanguinitatis iura peccāt, nunquam diuinam vltionem effugiunt. Hæc Caius extrema mandata dedit Tiberius, omnia quidem pollicentī, sed fidē. Quamprimum enim Principatum assecutus est, fratrem iuxta illius præsagium sustulit: & ipse quoque aliquanto post coniuratorum insidiis oppressus est. At^b Tiberius

a Tiberius
Caium Roma-
num impe-
rium, ac Ti-
berium fra-
trem com-
mendat.

b Caius Ti-
berium fra-
trem tollit.

berius Caio successore sibi designato post paucos dies obiit, cum vixisset in imperio annis viginti duobus, mensibus quinque, diebus tredecim. post^a quem Caius Reipub. praeiuit, quartus in Imperatorū serie. Romani verò nūciato eius obitu vehementer quidē gausi sunt, non tamen audebāt credere: non quod verū esse nuncium non cuperent, quod iam dudū magno redemissent libenter: sed quōd vererēt ne tentati falsis nunciis, si inexpectatū gaudium suum detegerent, delatorum opera in certissimā perniciem incurrerent. Nemo enim ante eum patriciorum ordinem grauius affixerat, quōd esset iracundus & implacabilis, etiam sine causa odio plerōsque prosequēs, & pro innata saevitia mortem leuissimā pœnam existimans, quā propter optatissimā hanc famā non sunt ausi fronte hilari excipere, intelligentes quantū subesset spei frustrata periculū. Marcius^c verò Agrippa liber tus cognita morte Tiberij, curiculo ad patronū properauit, lætissimū ei nūcium afferens. quem cum offendisset petentem balneum, admoto ca pite sermone Hebraico, mortuus est, inquit, leo, id ille satis intelligens, inopinatūque perusus gaudio, at tibi, inquit, tum pro ceteris officiis tū pro hoc nuncio, quam tandem dignam gratiam referam, si modō vera nuncia: tum centurio qui custodiz praeerat, animaduertens tam Marci festinum aduentum, quā insecutam illius verba hilaritatem Agrippę, suspicatusque accidisse noui aliquid, rogauit qua de re inter se conferrent. quibus primo, cunctantibus, cum ille vrgere non desineret, tandem Agrippa vt iam familiariter aperuit omnia. ibi centurio gratulatus ei plurimum hanc felicitatem, cenam lautam apposuit. Sed dum epulis simul indulgetur & columen poculi, ecce ibi quidam superueniens affert

Ann. mundi
4001. *A*
Christo nato
39.

a Caius Ca-
ligula qua-
ritus Romae
rū Imper-
ator.

b Tiberius
Tyrannus.

c Marcius
Agrippa Ti-
berij mortū
nunciat.

d Romanū
mor Tibe-
rium esse in
columen
stargius.

Ann. mundi
4001. A
Christo m-
to 19.

incolumem, esse Tiberium, & breui in urbem
reuersurum, quibus verbis territus grauer cen-
turio, capitalis culpa sibi conscius, quod cū vi-
cto laeum conuiuium inuississet nunciatō impe-
ratoris obitu, proturbat Agrippam de lectulo,
hæc insuper innotas. Tu me impudē salles men-
tius, mortem Cæsaris, non capite lues hanc
linguæ petulantiam? Et cum dicto vinciri iubet,
solutum hæcenus, & accuratius impofterum eu-
stodiri cum imperatorumque eam noctem in
his malis Agrippa exegit. postea verò die rum-
mor de Tiberij morte increbuit, palam id iacta-
tibus hominibus, quibudam etiam sacra hac
de causa facientibus: mōxque a allata sunt a
Caio binæ literæ, alteræ, quibus senatui signifi-
cabat successisse se in defuncti imperium, alte-
ræ ad Pisonem vrbis præfectum, id eò indican-
tes, mandantesque vt Agrippam è castris dimis-
sum restitueret in id quod antè habitauerat do-
micilium, quapropter bono animo vixit postea:
nā licet custodiretur tamen suo visitabat arbi-
trio. Cæterum Caius Romanus reuersus, Tiberij
simul corpus referens, more bisolenni funus ce-
lebravit sumptuosissimè: & cū vellet Agrippā
eadem die solutum dimittere, monitu Anton-
iæ superedit: non quod ea malè vellet homi-
ni, sed negabat decorā hanc festinationē, ne vi-
deretur hoc odio Tiberij facere, si confestim
solueret quem ille vinxerat, elapsis tamen non
multis diebus, accessitum ei se domum conderi
vestemque mutare præcipit. imposito deinde
in eius caput diademate, tetrarchiæ quæ Philip-
pi fuerat, Regē constituit, adiecit Lysaniæ quo-
que tetrarchiæ, & pro ferrea catena dedit ei au-
ream pari pondere: in Iudæam autem Maru-
lum misit præsidem. Altero deinde anno Prin-
cipatus Caij Cæsaris Agrippa petiit ventam nau-
gandī

a Caius Se-
natui ac Pi-
soni vrbis
Præfecto so-
in imperiū
defuncti sue-
cessisse signi-
ficat, & vt
Agrippam è
castris a di-
mitterent,
mandat.
b Tiberij su-
mus.

c Agrippam
Caius tetrar-
chiæ Regē
constituit.
d Agrippa
in sui regnū
maneat.

ANTIQUITATIS
nd. in suum regnum ordi-
natorum se hoc peracto po-
terat annuit, & ceter omni-
bus insigni exemplo quantū
eius fortunæ potentia, reputa-
tū erat & egestatis pristinae.
num prædicabant qui spes tuas
conspicer, alij vix credebant, tan-
to nominis.

Quomodo Herodes tetrarcha in
missus est.
CAP. IX.

Herodias autem Agrippæ soror, n-
Herodis tetrarchæ Galilææ atque Pera-
eæ fratris hanc potentiam, quem in-
maritum cerneret fastigio: vrebatur
quod qui profugerat non valens
deserere: tum reuersus erat auctus digni-
tate tam splendida: hæcque mu-
tatione quissimo ferebat animo, præsertim
in vrbis, adeo quæ non poterat impetra-
re seditionibus, vt maritum assiduè hono-
rare speranda, & suscepta transmuta-
tione apud urbem ambienda erigeret
viam ferendam diuinis, si Agrippa
tali a parte supplicio traditi filius, & ob-
tineam inopiam metu creditorū profugus
in regno fuatur: ipse verò filius Regis
statim ad regnum inuitatus, per delicta
de ass. & ceter, priuata vita contentus.
ne misinquit, si ubi an- hac molesti-
tudinē minore quā olim patet digri-
tate, non saltem honorem familiæ debi-
tū: neque ferendum puta existimationem
quo qui raris quondam sustentatus
neque per tuam patiaris ignauiam, vt

gandī in suum regnum ordinandi elus gratia,
reuerſurum se hoc peracto pollicitus. Quod ubi
imperator annuit, ceter omnium ſpem Rex ap-
paruit, inſigni exemplo quanta ſit in rebus hu-
manis fortunæ potentia, reputatione præſentis
fœlicitatis & egeſtatis priſtinæ. & alij quidam
beatum prædicabant qui ſpes ſuas ſecutus eſſet
pertinaciter, alij vix credebant tantam felicitate
tem hominis.

*Quomodo Herodes tetrarcha in exilium
miſſus eſt.*

CAP. IX.

Herodias autem Agrippæ ſoror, nupta He-
rodi tetrarchæ Galilææ atque Perææ, inui-
debat fratri hanc potentiam, quem in celſiore
quàm maritum cerneret ſaſtigio: vrebatur eam ri-
mum quoddam qui profugerat non valens debita
diſſoluere: tum reuerſus erat auctus dignitate ac
fortuna tam ſplendida: hancque mutationem
iniquiſſimo ferebat animo, præſertim quonies
illum videret ornatum regiis inſignibus per tur-
bas inuehi, adeoque non poterat imperare ſuis
affectuionibus, ut maritum aſſidu's hortatibus ad
ſimilia ſperanda, & ſuſcepta tranſmarina peregrina-
tione apud urbem ambienda erigeret: negis
ſibi vitam ferendam diutius, ſi Agrippa Ariſto-
buli à patre ſupplicio traditi filius, & ob extre-
mam inopiam metu creditorū profugus, reuerſus
regno fruatur: ipſe verò filius Regis, & à co-
gnatis ad regnum inuitatus, per deſidiam nihil
tale aff. & taret: priuata vita contentius. Atq. ma-
rite miſ, inquit, ſi tibi an e hac moleſtum non
fuit, in minore quàm olim pater dignitate age-
re, nunc ſaltem honorem ſimiliter debitum appe-
te: neque ferendum puta exiſtimatione cedere
viro qui tuis quondam ſuſtentatus ſit opibus:
neque per tuam paupertatis ignauiam, ut illi videret.

An. mundi
4002. A
Chriſto nato
40.

Hedio &
Ruffi. cap.
14. al. 16.
a Herodias
Agrippa ſo-
ror ſuavi po-
tentiam an-
ticipet, ac He-
rodem mari-
tum ad titu-
lum regium
ambiendum
hortatur.

An mundi
4002. *A*
Christe nato
40.

a Herodes
cum Hero
diade Romā
proficiscitur.
b Agrippa
Fortunatū
libertum cū
muneribus
& litteris cō
tra Herodē
ad Impera
torē mittit.
c Baia sunt
therma Cā
pania, non
procul à Pu
teolū.

tur plus in paupertate superfluisse ad querendā
ampliores fortunam industriz, quā tibi in tā
opimis facultatibus: quasi non pudendum sit re
nunc ab eo secundum censerī qui paulo ante ni
si tua misericordia non potuit vivere. Ergo Ro
mā eamus non parcentes nec labori, nec auri at
gentiue impendiis, quandoquidem non tā hzc
seruare sit optabile, quā parando regno insu
mere. at ille resistebat aliquandiu quietis amo
re, & suspecta habens Romana negocia: conaba
tūque eā in diuersam sententiā traducere. mu
lier contra quanto magis eum tergiuersari vide
bat, tanto vrgebat improbius, nihil non tentan
dum censens regni cupidine: nec prius destitit
quam mariti extorqueret consensum non valen
tis aliās eius importunitatem excutere. itaque si
ne parsimonia facto apparatu exquisitissimo,
vnā^a eum Herodiade Romam proficiscitur. A
grippa porro cognita eorum mēte ac apparatu,
ipse quoque se accinxit ad resistendum: & quam
primū eos ē portu soluisse didicit, etiam^b ipse
Romam misit Fortunatum suum libertū ad Im
peratorem cum muneribus, & litteris scriptis cō
tra Herodem: simulque mandauit vt per occasio
nem amplius cum principe super hoc negocio
differeret. Qui subsequens Herodem, & secunda
nauigatione vsus, tantummodō à tergo relictus
est, quod tum primū à Cēsare admissio super
uenit, literasque reddidit, vterq; enim Puteolos
appulit, & Caius tum fortē apud^c Baias repertus
est. id oppidulum est Campaniæ, quinque ferme
stadiis à Puteolis distitum: vbi palatia sunt
splendidissima, dum Imperatorum quisque su
periores vincere contendit magnificentia: in
uitantibus eo luacris calidis spontē ē terra sca
turientibus, tam ad satiendam corporum va
letudinem, quā ad animos ocio relaxandos
commodis.

commodis. Itaque Caius simul ab Herode salu-
tatus est; priorem enim eum ad miserat: simul
Agrippæ perlegit literas, accusantes Herodem,
quod prius cū Seiano cōspirasset in Tiberium,
& nūc iterum Artabano Partho faueret con-
tra Caij nouū imper. ū. argumento erat ipsius
tetrarchæ apparatus, qui in armamentariis suis
haberet tantum armorū, quantum instruendis
viroꝝ septuaginta millibus sufficeret. Quare
Cæsar commotus percontatus est Herodem, ve-
ra de eſent quæ nunciarentur de armorum nu-
mero. quo annuente, neque enim vera negare
poterat: satis approbatam putans defectionē, ad-
emptam illi tetrarchiam ad Agrippæ regnū ad-
iecit, pecuniā quoq. eius donans Agrippæ indi-
ci. Herodem b̄ verò perpetuò damnauit exilio
apud Lugdunum urbem Galliz. Cognito dein
de sororem Agrippæ esse Herodiadem, pecuniā
ei propriam concessit: & ratus non libenter fore
marito calamitatis sociam, in Agrippæ gratiam
se illi parsurū promisit. ad hæc illa: tu quidē Im-
perator, vt tua maiestate dignum est loqueris:
sed mihi coniugalī amorī impedimento est quod
minus fruat hac indulgentia. non enim æquum
est vt cui secundæ fortunæ sui sociā, cum
nunc in aduersa deferam. at ille indignè ferens
tam excelsum animum in foemina, ipsam quo-
que cum Herode expulit, & bonā eius Agrippæ
largitus est. atque hæc fuit vindicta, quā Deus
tum intulit Herodiadi, fratris successibus inui-
dē ferenti, tum Herodi ad obsequendū vanilo-
quenti vxoris nimis facili. Caius c̄ porro pri-
mo ac sequenti sui Principatus anno, Republi-
cam administravit egregie: moderatēque se ge-
rens, & Romanorū sibi fauorem conciliauit &
provinciarū, procedēte verò tempore infla-
tus potentie magnitudinē, oblitus est se esse

An. mundi
4002.

A Christi
nato 40.

a Herodes.
quod Artabano Partho
faueret, ac-
cusatur.

b Herodes
exilio perpe-
tuo, apud
Lugdunum
Gallia vr-
bem damna-
tur, eiusque
bona Agrip-
pæ tradun-
tur.

c Caius pri-
mo & regio
Repub. ad-
ministrat,
postea diui-
nos quoque
honores usur-
pare audet.

An. mundi
4002.
A Christo
nato 40.

Medio &
Roffi. c. 15.
al. 17. al. 18.

a Apion A-
lexandrino-
rum legatio
nu Princeps
Iudeos quod
Cæsarem de-
bitu honori-
bus non pro-
sequerentur
accusat.
b Philo Iu-
daeorum lega-
tus à Cæsa-
re repulsus
causam Deo
commisit.
Aliis cap.
19.

c Petroniū
Caius in Sy-
riam mittit,
vique ut Iu-
dam adit.
d ei sui sta-
tuam in tem-
plo Dei col-
locare ab-
nuentes ex-
ercitū mu-
dat, mōdat.

hominem, & contumeliosus in superos, ad reli-
quam insaniam diuinos etiam honores vsurpa-
re ausus est.

*Iudeorum & Græcorum apud Alexan-
driam seditio.*

CAP. X.

Cumque inter Iudeos & Græcos Alexandria
habitantes exorta esset seditio, terui ab v-
traque parte legati delecti ad Caium missi sunt.
Apion a verò Alexandrinorum legationis prin-
ceps multa in Iudeos iactauit crimina, interque
cetera quod Cæsarem non prosequerentur de-
bitis honoribus, nam cum quàm late patet orbis
Romanus Caio extruantur templa & altaria,
& pari honore colatur cum cæteris numini-
bus, solos istos turpe putare dedicare illi statuas,
aut iurare per nomen Cæsaris. His b acerbe in-
uecto Apione, multisque aliis quæ ad exasperan-
dum Caium facerent, Philo è Iudeorum legatis
potior, vir per omnia clarissimus, Alexandri A-
labarchæ frater, & non imperitus philosophiæ,
parabat causam suæ gentis agere. Sed repulsi
est à Cæsare iubente illum abire, & per iracun-
diam vix temperante ab inuidia. quapropter è-
iectus conuicio, versus ad Iudeos affectatores.

Nunc, inquit, oportet bono esse animo, quando
Caius iratus est, nunc enim Deus nobis contra
eumque ut Iu-
dam adit.

*Caius in Syriam mittit Petronium iussu Iudeis
inferre, nisi malint recipere ipsius
statuam.*

CAP. XI.

Caius porro indignè ferens à solis Iudeis in-
spici, legatum in Syriam mittit Petro-
nium

An. mundi
4032. A
Christi nato
40.

FLAVIR IOSTPH

Index of Grasses and Forbs

C. P. L.

... .. & Co., Ltd.

Confirmation of the diagnosis is made by:

...the more the better.

[Faint, illegible handwritten notes]

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific requirements of the task.

சென்னை, 15-04-2019

...Căci și înaintea lui Dumnezeu...

...HONORABLE COMMISSIONER OF THE ...
...unrecorded at ...

... ..
... ..

... ..

Ch. m. taceren, Philo. 1821

20. 11. 2010 20.11.2010

... were 5000

...are present in the ...

temperament ab initio

conciencia, veritas ad vitam.

...A. ...

[illegible]

...minit' *Falsomicrogaster* ad

...наблюдает восприятие

10/10/10

2003

...digne ferens i solis ...

...ci lectione in Syria...

المعنى: لا يملك الإنسان نفسه ولا غيره، بل هو مملوك لله تعالى.

nium successurum Vitellio, iubetque ut cum valido exercitu inuadat Iudæam: & si sponte id admittant: statuâ eius in templo Dei collocet quod si detrectent bello deuictos imperata facere adigat. is assumpta administratione rerum Syria, dedit operam ut exsequeretur mandata Cæsaris: contra quosque quantum poterat auxiliis cum duabus Romanis legionibus hybernauit apud Ptolemaidem, primo vere bellum illaturus: quod & Cæsar significauit per literas, qui collaudata eius industria, hortatus est eum ad agendum gnauiter, & frangendam bello gentis contumaciâ.

Interim a Iudzorum multa millia venerunt
Prolemaidem ad Petronium, deprecaturi ne
quid facere cogerentur contra leges patrias.
Quòd si omnino decretum sit statuum in fano
ponere, ipsos primùm interficeret, actum de-
mum suo arbitrata rem perageret. nam quanti-
per superessent, non posse ferre violari legisla-
toris sui decreta, tot retrò seculis observata ab
optimis patribus. Ad hæc Petronius commo-
tione, Hæc, inquit, quæ affertis fortè valent ap-
ud me aliquid, si meis ipsius consiliis & auspi-
ciis rem gererem. nunc necesse est me subserui-
re decretis Cæsaris, quibus contrà venire impu-
nè non licet. Ad hæc Iudæi. Si tibi Petroni cer-
tum est à præscripto Caji non discedere, neque
nos transgrediemur legis nostræ mandata, fresti-
dinina potentia & maiorum nostrorum virtuti-
bus æmuli: neque enim sumus adeò pusillani-
mes, ut quæ nobis coeleste numen imperauit
proposito felicitatis præmio; ea prævaricemur
intempestiva vitæ cupidine. quapropter fere-
mus fortunâ quamlibet, dummodò patriæ legis
religio maneat incolumis, & parati sumus subire
pericula, sperantes Deum nobis non defore,
propter cuius honorem nò reformidamus an-

a Iudaei Pto-
lemaidē ad
Petronium
perueniunt,
deprecaturū
ne quid con-
tra leges pa-
trias facere
cogerentur.

CAP. XI.

...indigne ferens: 3. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844.

Epilobium angustifolium L.

1

100

An. mundi
4002. A
Christo nato
40.

a Petronio
Iudas Tibe-
riadem oc-
currunt. sup
plicantes, ne
sacratâ vr-
bem vestitis
imaginibus
pollueret.

b Aristobu-
lus Agrip-
pæ Regis fra-
ter, & El-
cias, Ma-
gnus apud
Petroniû lu-
dæorû cau-
sam agunt.

capitem fortunæ æream. Hoc malum quàm ti-
bi per ignaviam parendo incurrere perpetuam
ignominiam, simulque ob neglectas leges indi-
gnationem numinis, cuius vel te iudice potior
quàm Caij habenda est ratio. Ibi Petronius ani-
maduertens eorum obstinatam perniciam,
neque se posse sine certamine & cæde statuam
dedicare Cæsaris, cum amicis & famulitio pro-
peravit Tiberiadē, ut ex propinquo melius res
Iudæorū despiceret. Iudæi verò magnum timē-
tes è Romano bello periculum, sed maius ex-
violatis legibus, iterum multorum millium nu-
mero occurrunt Petronio Tiberiadem, suppli-
cantes ne se ad eam necessitatem cogeret, ne
sacratam urbem pollueret vestitis imaginibus.
Tum Petronius: pugnabitis igitur cum Cæsare,
nec illius opes, nec vestram imbecillitatem ad-
hibentis in consilium? Non pugnabimus, in-
quiunt, sed moriemur citius quàm discedamus
à legibus. simulque procumbentes ac nudantes
ingulos, paratos se aiebant ad excipiendos gla-
dios. atque hoc pacto perduratum est per qua-
draginta dies continuos, neglectis interim agri-
culturæ operibus, cum maximè sementis effici-
tempora, quandoquidem certissimum illis erat
propositū mortem potius quàm statuam illam
admittere. In hoc rerum statu Aristobulus A-
grippæ Regis frater, & Elcias Magnus cognomi-
ne, cum optimatibus cæsaricius familiz, Iu-
dæorūque primatibus accedunt Petroniū ro-
gantes ut consideraret obstinationē populī, ne
illis desperandi ansam præberet: quia potius
Caio scribat quanta pernicia reclametur dedi-
cationi statuarum: utque relicto agriculturæ studio,
de bello quidem nulla virium fiducia non cogi-
tent: sed parati sint mori potius quàm tantā re-
ligionis labem in se admittere. ad hæc semente

omissa instare latrocinia, dum non est unde possint perfolui vectigalia, forte enim flecti posset Cæsarem ne quid saevius in eam gentem statuat, neve illi rebellandi materiam præbeat. Quod si non moueatur ab inferendi belli proposito, tum demum aggrediendum esse negotium, atque hæc fuerunt preces Aristoboni. Petronius vero patrum deprecatoris respectu enixè ergentis, & ipsius rei magnitudinis, partim contentiosi Iudæorum propositi, ratus indignum tam multa hominum millia in gratiam insipientis Caii perdere, & coeleste numen suamque ipsius conscientiam reueritus, maluit absurditatem rei per literas docere imperatorem vel suo periculo, non ignarus quam ille esset itacundo ingenio, & ad vindicandum pronus, nisi quis quam primum furenti morem gesserit. Sic enim existimabat, etiam si ille non decedat de sententia, & fortasse indignationem in ipsam veritat cunctantius mandata exsequentem: esse tamen viri boni officium, pro incolumitate insontis tam numerosi populi vel certum interitum non refugere. Ergo indicto Iudæis conventu ad Tiberiadem, postquam adesse vidit multam millia, progressus in concionem, ait expeditionem eam non à se vltro susceptam, sed mandata Cæsaris, cuius executionem differri periculosum esse, propter indignationem summæ potestatis, & alioqui conveniens esse ut ab auctoritate illius pendeat per quæ ad eam dignitatis fastigium euectus sit. at tamen vestra, inquit, saluti meam securitatem aut existimationem non præferam, quos scio metum pro patris legibus contendere immò ne mihi quidem probatur, summi Dei templum temerari principum licentia. quamobrem legatos ad Caium missurus sum, per quos cognoscat vestram

An. mundi
4002. A
Christo nato
40.

a Petronius
Iudæis, se
Caii scribere
velle pol-
licetur, eos-
que ad agr-
culturam
adhortatur.

*In mundi
4001. A
Christo nato
40.*

irreuocabilem sententiam, quantumque in me
erit, hortabor ut honestissimæ vestræ volūtati af-
fensum suum præbeat. Deus cuius potentia su-
perior est omnibus humanis conatibus, faxit ut
& religio vestra integra ac inuiolata maneat,
& ille per immodicam honoris cupiditatem
nullum sibi contrahat piaculum. Quod si of-
fensus iram omnē in me verterit, patiar quod-
uis periculum, siue in corpus siue in vitam sa-
nite illi libeat, modō ne tam ingentem vestram
multitudinem propter constantem bonam vo-
luntatem perire videam. Abite igitur quo suū
quenque vocat negotium, & terram labore ve-
stro colite. Legationem autem ipse in urbem
missurus sum, & quicquid in rem vestram po-
teto, tam per me agam quā per amicos meos
& necessarios. His dictis concionem dimisit,
hortatus ut agros colerent interim, & bono ef-
sent animo. & ille quidem sic populum pro sua
virili consolatus est. Deus autem manifestē o-
stendit Petronio suam providentiam, quodque
omnibus iustē atque honestē ceptis propiti-
us faueat. Vix enim orationem finierat, cum re-
pente imber præter omnium opinionem deci-
dit, nullā tam serena die signis præmonstratus,
& hominibus propter diurnam ac continuam
siccitatem cœlis pluviam penē desperanti-
bus, etiam si nubes viderent, quæ toties spem eo-
rum frustrata fuerant. Quapropter terra tum
præter solitum præterque expectationem riga-
ta largis imbribus, Iudæis spes facta est non ir-
ritas fore preces Petronij. Quin & ipse præses
magis etiam obstupescit, euidenter cō-
suetis curæ esse Deo res Iudæicas, auctante tam
insigni prodigio, ut nemo nisi impudens posset
contradicere, eūque accuratē super hoc ne-
gocio scripsisse ad Caium, de hocque ne tam
multa

*a Post diu-
urnam ac
continuam
siccitatē re-
pente imber
decidit.*

*b Petronius
ad Caium
scribit,*

quantumque in me
 vestigia vestigia
 Deum cuius potest
 conatibus, fac
 integra ac inuolans mare
 eam honoris cupiditatem
 rationis piaculum. Quod est
 in me veretur, patitur
 in corpore siue in vultu
 modo ne tam ingratum sit
 propter constantem bonam
 videam. Abne igitur quod
 negotium, & terram laboris
 legationem autem ipse in
 & quicquid in te vestigia
 me agam quam per amicitiam
 os. Huiusmodi concionem
 nos coherere interum, & de
 & ille quidem sic populum
 solutus est. Deus autem
 tonio suam providentiam
 & ite atque honeste
 & enim orationem
 per omnia
 serena die signis
 propter diuinitatem
 celitus plurimum
 nobis viderentur
 fuerant. Quapropter
 praeque expectatio
 moribus, ludis spes
 precibus. Quod & ipse
 etiam oblitus est, cuius
 esse Deo res ludas, autem
 ut nemo nisi impudens
 & accurate super
 ad Caium, de bonis
 multa

multa millia in extremam desperationem atque perniciem adduceret, neque enim nisi bello compulso de scelluros à religione patria neque seipse mularet luculentis ex ea gente prouentibus, æternumque apud eam sibi pararet improperium: id quoque adiecit, quàm carus sit Deo populus, quàmque manifestis signis declararet suam erga illos beneuolentiam: Hæc Petro nius. Rex autem Agrippa, qui tum fortè Romæ a Caium A-
 degebat, indies Cajo reddebatur familiarior: *grippa Ro-*
 quando etiam conuiuium tale illi exhibuit, de *ma honorat,*
 industria procurato apparatu sumptuosissimo, in cuius re-
 adhibitoque omni exquisitissimarum ac lauticia- *tributionem*
 tum ac voluptatum genere, ut omnes à tergo re- *Caius ali-*
 linqueret in hoc certamine, atque ipsum etiam *quid petere*
 Cæsarem, tantum illi studium fuit demerendi *inbet, qui ni*
 Principis per omne imperium. is demitatus e- *hil aliud*
 ius iam animum quàm magnificentiam, quæ e- *quàm ut m-*
 tiam supra vires ac facultates placere sibi con- *datum Pe-*
 tenderet, volensque cum eo certare mutuis of- *tronio datu*
 ficiis, iam vino quoque factus hiator, Agrip- *reuoct, & o,*
 pam ad laticiam provocantem sic allocutus est. *gat.*
 Equidem & ante expertus sum tuam beneuo-
 lentiam, quando viuo etiam tum Tiberio ne
 periculis quidem à me colendo deteritis es, &
 nunc video te, modò mihi gratificeris: nulli rei
 parcere, ne facultatum quidem tuarum ratione
 habita. quare cum turpe mihi sit à te vinci offi-
 cils, quicquid hætenus per me cessatum est, iā
 pensabitur: tantumque ad pristinam meam erga
 te liberalitatem accedit enixè dabo operam,
 ut maximum ad futuram tuam felicitatem mo-
 mentum allaturum sit. Sic ille benignè pro-
 mixtebat, ratus ampla laudanda postulatorem,
 aut urbium aliquarum vestigia, ille verò
 quamuis iam pridem preces paraquerat, tamen
 hætenus dissimulata sum demum per occasio-

An mundi
4001. A
Christo nato
40.

nem spernit, dicens neque olim propter priuatum commodum præter mandatum Tiberij se illum coluisse & nunc nihil aliud captare præter ipsius gratiam. nam & priorem munificentiam vberentem fuisse quàm vnquam spe concipere potuisset, quantumvis improba. *erit enim tu, inquit, maiora præstare valeas, meis tamen non solum meritis, sed cupiditatibus etiam abunde satisfactum est.* ibi Caius attonitus hominis modestia, magis urgere coepit, ut vellet vii sua beneficentia, nihil non polliceri perseverans. Tum Agrippa, quandoquidem domine liberalitatem tuam tam benignè mihi offers, equidè petam, sed nihil quod ad diuitias attineat, quibus iam per tuam gratiam abundo: Illud potius postulabo, quod impetratum & pietatis opinionem, & perpetuum fauorem nominis tui concillet. Mihi quoque gloriosam erit, si post innumeras alias, hanc vnā etiam mihi feceris gratiam. Rogo igitur ut mandatum reuocet, quod Petronio dedisti, de statua in Iudæorum templo ponenda. hæc ille velut aleam iaciens, non ignarus, quantum subesset periculum, quòdque capitale esset placitis Caij contradicere. Imperator autem simul officiosa liberalitate delinitus, simul pudendam vanitatem decens, si coràm tot testibus ultro ad petendum prouocato, repente mutatus denegasset gratiam: suspiciens etiam virtutem hominis, qui pluri faceret pietatem, suæque gentis tranquillitatem, quam incrementum dominationis ac reddituum, fecit eum voti compotem. Scripsit igitur Petronio, collaudans eius industriam in comparando exercitu, & in exsequendis mandatis quæ acceperat. quod autē ad statuam attineat, siquidē dedicata sit & posita, sinēdā esse. si minus, non esse cur in eo negotio plus laboris

boris capiat: sed debere eū soluto exercitu reuer-
ti ad intermissa officia. Remissum enim esse hoc
Iudæis in Agrippæ gratiam, cui tantum honoris
à se haberi, vt non possit voluntati eius contra-
dicere. In hunc modum Caius scripsit Petronio,
priusquam ad defectionē spectare Iudæos co-
gnosceret, allatis postea de rebellionē rumo-
ribus, indignē ferens gentis audaciam, & consē-
ptum imperij, homo omni dedecori obnoxius,
nullamque rationem honestatis habens, & im-
petu iracundiæ quouis abripi solitus, quem re-
frenare nunquam studuit, imò ad felicitatem
suam pertinere putans, si quàm maximē affe-

ctioni huic indulgeret, denudat scribit eidem in a Caii Pe-
tronic sententiam. Quoniam plus apud te valuerunt Iudæorum munera quàm mea mandata, data impe-
quibus neglectis omnia illis gratificatus es, te- ratoria no-
met iudicem facio, quid de tēplo statuere de- gligenti, ut
beas, semel indignationem meam meritus. Vo- sibi ipsi ma-
lo enim te exemplum fieri & præsensibus & po- nus inferas
steris, nullo modo irrita habenda mandata im- scribis.
peratoria. Hæc epistola missa quidē est ad præsi-
dē, non tamē Cæsare viuo reddita, qui perferre
bant tardius nauigantibus, ita vt prius ille alijs
acceperit literas, nunciantes de Caij exitio.
Deus enim non immemor fuit Petronij, & pe-
riculorum quæ propter ipsius honorem atque
Iudæorū religionem subiit: sed amoto à Reip.
habenis Caius propter impiè affectatos diuinos
honores, tāto maior habita est illi gratia tam à
Romanis quàm à prouincialibus, maximo fau-
re præcipuis senatoribus eū prosequentibus, in
quos potissimū Caius debacchari est solitus. Is
extinctus est non multo post quàm Petronio
scripserat illam mortis denūciatricem epistolā.
Causam autē propter quam Caius sublatu est,
& quæ modum comparatæ sint in eum infi-

An. mundi
4003. A
Christo nato
43.

An. mundi
4003. A
Christo na-
to 41.

^a Petronius
prius de
Caij morte
litteras, quā
de nece sibi
ipfi inferen-
da accipit.

Hedio &
Ruffinus

Cap. 16.

aliās ca. 20.

^b Iudaeorum

apud Meso-

potamiam

^c Babylō

niam graues

motus.

^e Nearda,

Nisidi Ba-

bylonia vr-

bis.

^a Asinaus

^c Anilgus

Neerdenfes

patriam lo-

cum quindā

se conferunt,

ad rexrini opificium

ad quos in-

corum habetur

illis gentibus,

vbi & viri exer-

gēs multum

cent lanificium.

dia, procedente stilo significabimus. ceterū^a
Petronio prius redditz sunt literæ de eade im-
peratoris ac tum demum superuenerunt illz,
quibus iubebatur mortem sibi consciscere. qua
re lætatus fortuito tyranni interitu, admiratus
est Dei prouidentiam, qui sine dilatione merce-
dem habiti sibi honoris persoluerit, & Iudæis
præsentem opem attulerit. Et ille quidem miro
hoc modo euasit mortis periculum.

Quo in statu res Iudaeorum apud Babylonem
fuerint: & de Asinao ac Anilao
fratribus.

CAP. XII.

Inciderunt ^b in ea tempora graues motus Iu-
dæorum apud Mesopotamiam ac Babylonis
habitantiū, eadēque ac calamitates quales nos
quam memorantur in superioribus narrationi-
bus: de quibus accuratè tractaturus, causas e-
tiam ab origine repetam. Nearda^c dicitur vrbs
Babyloniz, frequens populo, & agro fertili,
qui tantam multitudinem possit alere. ad hæc
non pater hostium assultibus, cinctæ fluentis Eu-
phratis & firmissimis mœnibus. eidem flumini
est & Nisibis apposita: quare Iudæi freti loca-
rum natura, sacrum didragma quod Deo ex mo-
re solent offerre, ceterāque votiuam pecu-
niam, in his vrbibus deponebant tanquam in
communi æratio, inde suo tēpore transmitten-
dam Hierosolyma: quæ deinde à multis homi-
nū illò deducebatur, metuentē ū latrocinia Par-
Neerdenfes thorū, quorū ditioni tum suberat Babylonia.
Ex & his Iudæis erant Asinæus & Anilæus fra-
trum quindā tres. Neerdenfes patria, orbatū patre, & à matre
se conferunt, ad rexrini opificium adhibiti, quod non inde-
ad quos in-
corum habetur
illis gentibus,
vbi & viri exer-
gēs multum
cent lanificium.
hos officinæ magister apud
do confuit. quem arce didicerant, quod serius aliquando ad
operan-

operandum accessissent, castigauit verberibus. illi credentes se affectos iniuria, detractis armis quæ se tuabantur in eius domus pariete, conulerunt se in quendam locum, ubi fluuius scinditur, vberem pascuis, & frugum fertilem cæterorūmq; fructuum qui reponuntur in hyemem ad eos mox confluit iuuenum quisque egentissimus, quorum armis stipati pro duabus se gerebant, nemine cohibente maleficia: cū enim facti essent in expugnabiles, & arcem si cōstruxissent, dimissis exactoribus tributa colligebant ab incolis, certum videlicet pectoris numerum, & quantum in alimenta eorum sat erat, promittentes amicitiam morem sibi gerentibus, & propugnationem contra externam vim si qua ingrueret: contra occisionem gregum ac pastorum, si detrectarent imperata facere. Quapropter necessitate coacti, mittebant eis quantumcūq; poscerent, quo factum est ut aucta eorum potentia, validi essent ad incursum quoslibet, nemōq; vicinorum auderet eos offendere, aut armis cum illis congregari: adeo ut ad Parthorum quoque Regem rumor hæc detulerit. Satrapa autē Babyloniz postquā hæc audiuit, volens crescens adhuc malum opprimere, priusquam malus aliquid inde proueniret incommodum, collecto quantum poterat à Parthis ac Babylonis exercitu, properauit contra eos cupiens ex improviso opprimere, obsessaque palude suos iussit aliquidisper quiescere. post die vero iudæis sabbaricas ferias ocio publico celebrantibus, ratus non ausurum hostem in certamen descendere, sed nullo negotio victos se abducturum, paulatim præcedebat, ut de repente in eos irrueret. Antæus verò qui tum fortè positus propè se armis cum sociis desidebat in ocio, Viri, inquit, hianthes equorum mihi aures per cūlū non quæ

An. mundi
4003. A
Christo nato
41.

A. Antiochus
cum sociis à
Babylonia
Satrapia ex
improviso
oppresso

Anno mudi
4003. A
Christo nato
41.

lis est passim pascentium, sed qui sessorem ter-
go vehant: nam & frenorum sonitum sentio, ve-
reor ne circumuenti simus ab hostib. sed pro-
currat aliquis speculatu, qui nobis quid immi-
neat certo renunciet. optarim autem vana esse quæ
diximus moxq. quidam profecti visum, celeriter
redeunt, non falsam suspicionem fuisse referentes:
adesse ultores acceptæ injuriæ. ex insidiis se ob-
tutos equitatu copioso velut pecora, ne ad repu-
gnandū quidē paratos, vetante propter ferias pa-
tria consuetudine. at Asinæus longē aliter quā
speculatori videbatur statuit, non concedendam
censens hanc voluptatem hostibus, ut per oculū
in se grassarentur cædibus: quin potius virtutis &
præsentis necessitatis memores committi debere,
ut si ita fors ferat, non inulti pereant: primū-
que b correptis armis suos exemplo ad similem
exciuit audaciam. ad conferendas cū hoste ma-
nus eos animans, & quia contemptim venie-
bant rem factam se habere putantes, multis cæsis
reliqua coegit terga vertere. Eius pugne post-
quam ad Parthorum Regem fama peruenit, ad
miratus fratrum audaciam, concupivit beorum
aspectum & colloquiū: confestimq. ad eos misit
fidissimum ē satellitibus qui hæc verba illis re-
ferat: Regē Artabanū tametsi injuriam eorū vio-
lentiā in suo regno acceperit, indignationem ta-
men virtuti ipsorum remittere: misissq. se qui
fide data impunitatem & securitatem itinerum
eis offerret ipsius nomine quod amicitiam eorū
cuperet, sine fraude omni & insidiis. paratam es-
se Regis munificentiam, foreq. ut hac sua virtute
posthac Rege fauente utantur melius. Tum Asi-
næus ipse quidem profectiōem distulit, fratre
verō Anilzum misit cum quibus potuit mune-
ribus. Iuit ille ad Regem, & facile admissus est.
Artabanus autem videns Anilzum solum ve-
nisse,

Anno mun-
di 4003. A
nato Christo
41.

nisse, rogavit carnem domi reliquisset Asinū.
cognitūque metu illum se continere intra palu-
stria: per patrios Deos deieravit, nihil eos se la-
surum in fidem venientes: idque potrecta iuveni
dextera sancit, quod apud barbaros conven-
toros certissimum est argumentum fiducie, nā
post datam dextrā apud eos nec fallere fas est,
nec diffidere, cessantibus omnino suspicionib.
Tum quoque Artabanus hoc pacto remisit Ani-
lazum, persuasurum fratri, ut simul veniat. Hoc
autem agebat Rex, volens conciliatis sibi his fra-
tribus per Iudzorū virtutem illas satrapias
continere in officio, quæ videbantur ad defe-
ctionem spectare occupato Rege alibi. Vere-
batur enim, ne dum ipse rebelles perdomat. A-
sinus audis apud Babyloniam viribus, suæ vo-
lentibus provincialibus, siue inuitis non tempe-
raret à maleficiis. Hoc igitur consilio illū ac-
cessit. Asinus verò facili à fratre in eam sen-
tentiam inductus est, præsertim commemoran-
te quā luculenti erga ipsos Rex affectus sit,
quodque ad firmandam fidem iusiurandum in-
terposuerit quare primo quōq. tempore ad Ac-
tabanū ambo perueniunt. ille perlibenter eos
excepit, imprimis miratus generosum Asinæ a-
nimū, quod videret breui statura hominem,
& primo aspectus contemnenda specie, quāsi nul-
lius precij, apud amicos dictitans, nihil esse in
tantillo corpore, quod tam vasto animo respō-
deat. & inier epulas ostensō magistrō militū
Abdagasi prædicauit, denarrans quanta fortitu-
dine bella gerere soleat. Is cūm rogasset, ut bō suū Asinū
na Regis venia liceret illū interficere, pœnāq. interficere
tot malefactorū de eo sumere, quibus Parthos
intererat: negauit se hoc permissurū in homi-
nem, qui se credidisset suæ fidei, data dextera cō-
firmata & iureiuratio adhibito: Quod si inquit,

a Abdaga-
dine bella gerere soleat. Is cūm rogasset, ut bō suū Asinū
na Regis venia liceret illū interficere, pœnāq. interficere
tot malefactorū de eo sumere, quibus Parthos
intererat: negauit se hoc permissurū in homi-
nem, qui se credidisset suæ fidei, data dextera cō-
firmata & iureiuratio adhibito: Quod si inquit,

An mundi
4003. A
Christo nato
41.

vir bellicosus haberi vis, nihil opus habes meo
periurio ad abolendam Parthorum ignomi-
niam: sed redeuntem aggressus per vim absque,
meo cōsensu opprime. Mane deinde accito Afi-
nzo, Tempus tibi est, inquit, iuvenis domū re-
verti, ne diutius hic ducum in te odia prouocēs,
qui te fortassis etiam me invito conarentur in-
terficere. commendo autem tibi terram Baby-
loniam, ut eam tua cura tutam à latrociniis & il-
laram custodias. mihi vicissim cordi erit tua in-
columitas, quando quidem tuum caput non du-
bitasti meæ fidei committere hæc locutus, datis
max muneribus Afinzum dimittit, ille domum
reuersus castella partim noua condidit, partim
quæ prius habuerat firmauit munitionibus: bre-
uīq. in tantū auctus est, quantum ante eum ne-
mo alius, à talibus exorsus initiis: nec contentus
honorib. Babyloniorum, à Parthorum quoque
obseruabatur ducibus, qui in vicinas prouincias
mittebantur cum imperio. Ad eò creuit eius au-
toritas vnà cum potentia, ut Mesopotamia tota
ab ipsius penderet nutib. In hac felicitate florēt-
ior indies exegit annos quindecim: quæ non
prius cœpit in deterius vergere, quàm neglecto
pristino virtutis studio, contēptisq. institutis pa-
triis, voluptate victi dediderunt se externis libi-
dinib. Venerat fortè in eas regiones Parthorum
quidam dux cum coninge, tam aliis dotibus,
quàm insigni forma laudita vsq. ad miraculum:
hanc siue aspectu, siue fama cognitam adama-
uit Afinzi frater Anilæus: & cū neque suis
imperare posset cupidinibus: neq. vlla alia spes
esset potiendi muliere, bello maritum eius pe-
cūit: primòq. b. conflictu ex se Partho, vxor in vi-
cinitat. eiusq. Etoris potestatem & thalamum peruenit: quod
quidem magnarum calamitatum quàm ipsi tam
fratri fuit principium. cum enim amisso priore
marito

a Artaba-
nus Afinao
terram Ba-
byloniam cō-
mendat, da-
tisq. muni-
bus cum di-
mittit.

b Anilæus
Parthorum
Ducem tru-
ciat, eiusq.
uxorem du-
cit.

marito captiva duceretur, simulacra patiorum
 aominum quæ gentilitio ritu & domi secum
 habere solebat & in itinere clam inter ceteram
 suppellectilem aduxerat, ea primum colebat
 sine arbitris. Deinde in thorū recepta, & nacta
 fiduciam, propalam operabatur sacris quæ à de
 sancto acceperat, id à factum obiurgabatur ab
 amicis veriusq; fratris primariis, indignum faci
 nus distitanti. cōtra Hebraicæ gentis ritus ac le
 ges ductam vxorem barbaram, dedicam impiis
 patris suæ superstitionibus, quare videndum ne
 dum nimium indulgent voluptati corporis, à
 principatu excidant, quem diuino favore con
 secuti sint. Sed adeò nihil prof. Atum est his ad
 monitionibus, vt præcipuus quidam confusus
 sit dum liberius inuehitur, qui moriens iracum
 numen imprecatus est fratribus eorūque so
 ciis, vlturum læsam & religionem & amicitiam,
 quæ simili & ipsi ab inimicis asicerentur exi
 tio: illi quidem quod auctores iniuriæ fuerint,
 hi quod patrocinatorum legum p' sumnum
 nefas opprimi passi sint, quamvis enim mole
 stæ ferrent talia, plus tamen apud eos valebat
 præteritæ virtutis memoria, cui acce; tam fere
 bant præsentem felicitatem, sed indignationem.
 eorum accendit mulieris impietas, non feren
 tium pertinaciter amplexam sacra Parthica: fa
 ctūque b concursu ad Asinū voc. ferabantur
 in Anilzum: dicentes oportere eum, si prius pa
 rum potuit quid vile sit dispicere, nunc certe
 erratum corrigere, priusquam id publica expie
 tur perniciē. nam & connubium illud nemini
 probari, vt patrum conueniens patriis ritibus
 & superstitionum numinum cultum quem mu
 ligr sibi permittat, pertinere ad Dei veritatem
 iam. at ille quamvis agnosceret peccatum fra
 tris allatum sibi ac suis magnam aliquod in

An. mundi
 4003. A
 Christo nato
 41.

a Anilaus
 ob vxorem I
 dololatram
 à iudeis ob
 iurgatus
 quædam cō
 fedit.

b Anilaus
 apud Asi
 nam fra
 trem accu
 satus, qui
 primum con
 uincit, dein
 de dum eum
 reprehendit,
 Anilai vxor
 veneno eum
 tollit.

An mundi
4003. A
nato Christo

41.

a An. Iam
in Mithri-
di in vicos
cum exerci-
tu impetum
facit cuiusq.
noctu oppre-
mit, & ca-
ptum secum
abducit.

commodum, victus tamen germanitatis affectu facile ignoscebat succumbenti tam indomitis cupidinibus. Sed cum maiores Indies concussus ad eum & vociferationes fierent, tandem super ea re fratrem admonuit, antea cta obiurgans, & iubens ut resipiscat in posterum, mulieremque domum ad cognatos ipsius remittat inibitam hac admonitione effectum est: quia mulier sentiens propter se murmur esse in populo, & verita ne Anilzo propter amorem sibi dorus aliquid accideret, veneno Aginzeum sustulit, secuta quod sub amatore iudice impune auferret hoc facinus. Ceterum ² Anilzus ad se vnum iam principatu redacto, cum exercitu fecit impetum in vicos Mithridatis viri apud Parthos nobilissimi, qui in matrimonio habebat Artabani filiam: eosque magna preda abacta populus effecit. nam & pecuniam multam & mancipia reperit: pecoraque & res alias quibus fortunae possunt auctiores fieri. Mithridates vero qui forte num non procul aberat, audita victorum expositione, indignè ferens ultro se ab Anilzo laqueum iniuria, habitamque ludibris suam dignitatem iudicans, excita iuuenum manus, collectoque equitatu quam potuit maximo, obuiam profectus est conficturus cum Anilzo: & cum ad vicum quandam ex suis peruenisset, ibi quieuit: quod decreuisset postridie Iudzos aggredi, sabbato instante quod illis religio sacro colitur: qua de re praemonitus Anilzus a barbaro natione Syro alterius cuiusdam vici iacob, & inter cetera diligenter edoctus quo loco Mithridates celebraturus esset cum suis consuetu: iusso curare corpus milite, noctu contra hostes properauit, ut inopinus opprimeret. quod delatus circa quartam vigiliam, partim sopnos occidit, partim attentos fuga coegit salaremque

re. Mithridatem etiam v
aduxit, nudum super alin
aud Parthos grauissima
nem cum sic ad syluam q
stantibus amicis, vtili
latum visum est, negi
genere apud Parthos
tum & finitate regia. prae
sele impetrare veniam q
si sit Mithridates, habitu
etia incoluntate gratiam
nem consulans, non quiet
pis exdibus in Iudzos Ba
dec, quibus parcendum
bossem sanguinis, & ut ac
tyrannus, si qua clades acci
truces eam sententiam a
merta, atq. ² ita Mithridat
nem reuersus ab vxore e
quod Regis gener post ad
signes iniurias, nunc ca
bere sustineret precari
pudicam virtutem reig
ne cur est Regum digni
non vltam posses. ille p
adianam opprobrium, p
clatam animum ne diuo
quidem, coegit tamen
indignū seipse vita existi
ludis victoriā cederet.
posuit aduenare illū cū
dace ut continere se int
onā contra hostes prior
te iam assuetu vincere,
piacui praefer veteranc
de cupidine se adiunuc
hostem quamprimam

tere. Mithridatem etiam vinum captum secum
 abduxit, nudum super asinum impositum, quæ
 apud Parthos gravissima habetur contumelia.
 quem cum sic ad sylvam quandam perduxisset,
 hortantibus amicis, ut illum interficeret. ipsi
 diversum visum est, neganti occidendum vi-
 rum genere apud Parthos præcipuum, & hono-
 ratum æfinitate regia. præteritis enim iniurias
 posse impetrare veniam quamvis enim offen-
 sus sit Mithridates, habiturum tamen pro con-
 cessa incolomitate gratiam. quod si grauius in
 eum consulans, non quieretur Regem, nisi ma-
 gnis cadibus in Iudæos Babylone degentes vin-
 dicet, quibus parcendam esse propter coniu-
 ctionem sanguinis, & ut ad illos sibi pateat re-
 fugium, si qua clades accidat, ut sunt belli vici-
 tudines eam sententiam approbavit multitudo
 cetera, atq. ita Mithridates dimittitur, qui do-
 mum reuersus ab vxore exceptus est conuicio,
 quod Regis gener post acceptas à Iudæis tot tā
 insignes iniurias, nunc captiuus etiam vitam eis
 debere sustineret precariam Antiochus, inquit,
 pristinam virtutem recipe aut Deos testor, qui-
 bus curæ est Regum dignitas, me tua conditione
 non vsuram posses. ille partim non ferens quo-
 tidianum opprobrium, partim timens mulieris
 elatum animum ne diuortium faceret, inuitus
 quidem, coegit tamen quantas potuit copias,
 indignū seipse vita existimans si homo Parthus
 Iudæis victoriā cederet. Anilius verò vbi co-
 gnouit aduenire illū cū valido exercitu, timpe-
 ducens continere se intra palustria, & speras for-
 tunā contra hostes priori similem, fretusq. mili-
 te iam assueto vincere, & ipse contrā eduxit eo-
 piarum cui prætes veteranos multum etiam præ-
 dz cupidine se adiunxerant, rati profligandum
 hostem quamprimum in conspectum venire,

Anno mūdī
 4003. A
 Christo nato
 41.

a Mithrida-
 tem Anilius
 dimittit.
 b Mithrida-
 tes ab vxore
 re, ut Ani-
 lium bello
 impetas, ac
 census.

An. mundi 4003. *Christo nato* 41. progressos autem meridiano tempore per regionem in aquosam ad nonaginta stadia Mithridates adoritur, aestu & sui laboréque itineris adeo fessos, ut arma xgrè sustinerent, ipse recentibus viribus: confestimque in fugam versis tanta celeritate secuta est, ut multa virorum millia caderent. An-

Anilæus à Mithridate fugatus. Anilæus autem stipatus globo iuvenum effusissimam fugam se in quandam sylvam recepit, relicta Mithridate latissima victoria. Verum had Anilæus

Ad Anilæum ingens perditorum hominum multitudo confluxit. Anilæus brevi confluit magna multitudo perditorum hominum, qui licentiam pluris quam propriam salutem facerent: itaque detrimentum quod acceperat in prælio, suppletum est duntaxat multitudo commero. neque enim conferendi erant cum his qui ceciderant, eo quod essent rudes militum. Duxit tamen eos contra Babyloniorum castella lateque vastabant omnia: Tum Babylonij, reliquæ

Anilæum Babylonij ad supplicium deposcunt. Anilæum deposceret ad supplicium. quod cum non impetrarent: neque enim illis integrum erat hominem dedere: ad pacem eos invitaverunt. quibus tractationem de conditionibus pacis admittentibus, missi sunt tam ab illis quam à Babylonijis legati ad Anilæum. tum Babylonij perillustrato diligenter loco in quo se ille continebat, clam noctu irruunt in sopitos & grauios crapula: & impunè quotquot adepti sunt interficiunt, & ipsum Anilæum inter ceteros. Tum verò hoc metu exoneratus Babylonius populus, qui antehac non ausus erat odium effundere in nostros homines, cum quibus illi propter diuersos ritus perpetuum est dissidium, nunc his

Indei à Babylonijis afflicti sententiam migrant. Indei autem nunc illis prævalentibus sublato inquam Anilæi sodalicio, in Iudæos undique coortus est. Itaque non ferentes eorum violentiam, & sententiam mittentes se ad configendam impares, nolentes cum eis habitare amplius, migrarunt: Solouciâ ut

hem eius regionis præcipuâ, à Seleuco Nica-
re olim conditam. hæc commune est Macedo-
nam, Græcorum, & Syrorum domicilium. eò
postquam confugerunt Iudæi, per quinquen-
nium nulla affecti sunt iniuria. sexto autem an-
no peste apud Babylonem grassante denuò in-
de migratum est, quam multitudinem excepi-
te Seleucia, secuta est Iudæos maior calamitas
ex huiusmodi causa. in hac vrbe semper Græcis
malè cum Syris conuenit, Græcorum tamen fa-
ctione præponderante, quo postquam à Iudæis
migratum est, eorum favore condito Syro-
rum cœpit esse potior, aucta viris bellicosis &
periculorum contemptoribus. quare Græci suc-
cumbentes, & videntes se non posse recupe-
rare dignitatem pristinam manente Iudæorum
& Syrorum consensu, suos quisque familiares
Syros appellauerunt de pace & amicitia, id
quod faciliè impetratum est. nam cum vtrinque
primatibus commissum esset negocium, secuta
est reconciliatio, quam ita demum ratam fore
placuit, si vtrique Iudæos communibus prose-
querentur odiis: eosque ^a ex improviso aggres-
si, occiderunt supra quinquaginta virorum mil-
lia: nec ullus euasit, nisi si quem amici aut vi-
cini seruauit misericordia. hi ^b deinde seces-
serunt Ctesiphontem urbem Græcicam vici-
nam Seleuciæ, ubi quotannis Rex hybernare
est solitus, habens ibi maiorem supellectilis
partem repositam: ibique sedes fixerunt, tu-
tos se rati Regiæ maiestatis reuerentia. Græ-
corum Babyloniorum ac Seleucensium terror o-
mnes e us tractus Iudæos peruagatus est: quan-
do quicquid erat Syrorum in illis regionibus,
cum Seleucensibus conspirauit in eorum per-
niciem. quo factum est, ut ^c plerique in Neer-
dam & Nisibim se receperint, securitatem suam

Ann. mundi
4003. *A*
nato Christo
41.

*a Quinquaginta Iudæo-
rum millia
Seleucia oc-
cisi.*

*b Iudæi ser-
uati Ctesi-
phontem se-
cedunt.*

*c Iudæi in
Neerdam
& Nisibim
se recipiunt.*

reponentes in earum munitionibus, quæ alio-
quin etiam habitanturà viris bellicosissimis.
Atque ita se tunc habuerunt res Iudzorum per
Babyloniam.

SVMMA CAPITVM LIBRI XIX.

ANTIQUITATVM

Iudaicarum.

- i. *Quomodo Caius à Charea casus est.*
- ii. *Quomodo Claudius principatum adeptus sit.*
- iii. *Disidium inter Senatum & plebem.*
- iiii. *Quomodo Claudius Agrippa paternū regnum reddidit, & edicta eius in Iudæam gra-
tiam.*
- v. *Agrippa in Iudæam reditus.*
- vi. *Epistola Petronij ad Doritæ pro Iudæis scripta.*
- vii. *Gesta Agrippa vsque ad ipsius obitum.*

Quomodo Caius à Charea casus est.

CAP. I.

An. mundi
4004. A
nate Christo
42.

Hedio &
Ruffinus
Cap. i.
a Caij in Iu-
deos tyrann-
ni.
b Caij in Se-
natores ac
patricios sa-
uitia.

At vs^a porro non in soles Iudæos
Hierosolymis & in vicinis regionib.
degentes debacchatus est, sed terra
marique quàm latè Romanum patet
imperium, quod maioribus repleuit calamita-
tibus, quàm quæ inquam veterum monumentis
sunt proditiæ. Sed maximè Roma ipsa eius se-
uitiam experta est, nihilo hac parte meliori
conditione quàm vrbes ceteræ, præsertim b
Senatores ac patricij ceteraque nobilitas innu-
merisq; iniuriis vexabantur qui vocantur e-
quites, opibus & dignitate senatoribus proxi-
mi, vtpote ex quorum ordine senatorū habea-
tur delectus: hi enim ignominiiis afficiebantur
& exi-

Ann. mundi
4004. A
nato Christo
42.

a Caius Io-
nis fratrem
se appellas.

b Caius tem-
plorū Gra-
canicorum
nullum in-
spoliatum
relinquit.

c Iouem O-
lympium
Caius Mem-
mum Re-
gulum Ro-
mam trans-
ferre iubet.

d Caius Iou-
is se copulat.

& exiliis exdibūque & confiscationibus, quæ
tum ferè exdis accedebant præmium. Severò
pro Deo gerebat, non contentus humanis ho-
noribus coli à subditis, & Capitolium frequen-
tans templorum omnium in vrbe celeberrimū,
Iouem^a eius præsidem appellatione fratris sa-
lorare ausus est. Aliis quoque operibus suam
declarabat infantiam, quando à Putcolis vrbe
Campaniæ ad Misenum alterum matricimū op-
pidum graucustremitraicere, & alioqui ad
suam dominationem pertinere existimans, si à
mari eadem quæ à terra obsequia exigeret, ab
vno promontorio ad alterum ponte iuncto me-
dio sine spacio, curru vitro cutrōq. vectatus esse.
id enim demum iter dignum esse maiestate sui
numinis. Templorum^b etiam Græcanicorum
nullum inspoliatum reliquit, & omnes insignis
artificij tabulas atque statuas edicto ad se com-
portari imperavit, quicquid vbiq. terrarum
pulchri esset, in pulcherrimo loco, hoc est, Ro-
mana vrbe spectari debere distitans. his spoliis
palatium suum, & hortos exornauit, aliōsque
suos secessus per Italiam. ad hæc Iouem, qui à
loco, in quo vniuersis Græcis colitur, cognomi-
natura Olympius, opus Phidix Atheniensis sta-
tuarij, ausus est iubere in Vrbem transferri:
quod tamen factum non est, architectis apud
Memmium Regulum, cui demandatum erat
hoc negocium, negantibus loco moueri posse
illud simulacrum & abique vitio aiunt etiam
predigiis fidem excedentibus Memmium veti-
tum, distulisse impetrata facere: quæ ipse infes-
uit excusantibus cessationem suam literis. cum-
que capite luendum esset neglectum manda-
tum, interitus Caij hominem exemit periculo.
Eò denique Caij prouectus est, vt natam si
bi filiam in Capitolium delatam, in simulacri
se copulat.

SVMMA CAPITVM LIBRI

ANTIQUITATVM
Iudæarum.

- I. Quomodo Caius à Choro regit
- II. Quomodo Caius à Choro regit
- III. Quomodo Caius à Choro regit
- IV. Quomodo Caius à Choro regit
- V. Quomodo Caius à Choro regit
- VI. Quomodo Caius à Choro regit
- VII. Quomodo Caius à Choro regit
- VIII. Quomodo Caius à Choro regit
- IX. Quomodo Caius à Choro regit
- X. Quomodo Caius à Choro regit
- XI. Quomodo Caius à Choro regit
- XII. Quomodo Caius à Choro regit
- XIII. Quomodo Caius à Choro regit
- XIV. Quomodo Caius à Choro regit
- XV. Quomodo Caius à Choro regit
- XVI. Quomodo Caius à Choro regit
- XVII. Quomodo Caius à Choro regit
- XVIII. Quomodo Caius à Choro regit
- XIX. Quomodo Caius à Choro regit
- XX. Quomodo Caius à Choro regit

Quomodo Caius à Choro regit

CAP. I.

Aius^a porro non in his
Hierosolymis & in vicinis
degentes debachantur
marque quam Iudæi
imperium, quod maius
tribus, quæ inquam egerant
prodiit. Sed maxime Roma
antiqua experta est, nihil hæc
condicione quæ vrbes exerce-
sens res ætatisque nobilitate
meque iustitiam vixitque
que res, opibus & dignitate
i, vixit ex quorum ordine
delectus: bi enim ignominia

An. mundi 4004. *A*ntio. Iud. a. i. c. 1. *Antio. Iud. a. i. c. 1.*
Antio. Iud. a. i. c. 1. genus deponeret, quali communem sibi cum
 loue prole in medio se relinquere dicens iudi-
 cium, vitra maiore parente sit genita, atque has
 agerem tolerabant tamen homines. Permissi
 etiam seruis licentiam deferendi suos dominos
 qualicunque crimine: quod eo grauius erat,
 quia ex ipsius Cæsaris auctoritate, & in eius gra-
 tiam gerebantur omnia: adeo vt Claudium aus-
 sus sit Pollux mancipium ipsius reum facere: &
 Caius sustinuit inter iudices audire patrum
 dicentem causam capitis, sperans sumptuorum
 se de illo supplicium: quod tamen ei non li-
 cuit. Itaque cum totum suæ ditionis orbem re-
 plessit scyphanthiis, & seruus erexisset contra
 dominos, passim b illi tendebantur insidiaz, a
 lios ita stimulante ad vindictam acceptæ ini-
 riaz, aliis ipsius cæde imminentem sibi peri-
 cium, nisi illo sublato saluum manere non po-
 tuit, præcipue, nostra gens eius cæde erepta est
 ex ipsis interitus faucibus, quapropter libet mi-
 hi accuratè denarrare totum negotium, vel id
 ed vt argumentum sit diuinæ potentiz, quod &
 in aduersis soletur homines, & modestiaz for-
 tunatos admonest, ne opinione diuina felici-
 tatis falsi, neglecta virtute in perpetuum cor-
 rumpant miseriam. Tres in illius necem conspi-
 rationes factæ sunt, quarum singulæ autores habe-
 bant viros fortissimos. nam d. *Emilius Regulus*
 a Corduba Hispaniæ ciuitate oriundus manum
 d. *Emilius* coniuratorum circa se habebat, quorum opera
 illum tolleret. alterius c. *Cassius Chærea* inibi-
 nus erat caput. Annius quoque *Minucianus*
 non paucos ad opprimendum tyrannum con-
 ciuerat. His Caius inuisus erat, Regulo quidem
 quod is natura omnem iniquitatem oderat. e-
 rat enim magnanimus, & liberali ingenio præ-
 dium

Antio. Iud. a. i. c. 1. in vtr non dissimularet
 multis communicant, ve
 ritis strenuis. Minucianus
 cum vlciscendi cupidine, q
 am & ciuem cum primis eg
 gerat: partim metu, quod
 aper esse exosis capitalia, d
 moadere. Chæreas nō fere
 a Calo mollitiem, & alioq
 ula quibus propter familia
 posius, optime se putabat
 m. Comune autem omni
 posuim, superbo ac imp
 roni finem imponere. Spe
 lum negotium, & re bene
 pelus rempublicam, cuius s
 vel ritam impendere. Sec
 minor ceteris, tum cupidita
 minis, tum quod prop'e
 necem accessum habebat ad
 am. interion b. *Circenser* Lu
 ras impendio delectatur. Re
 acriter in circū concurren
 te ab imperatoribus flagitaz
 us perlibenter indulgent. t
 done magna rogabant, vtr
 palium releuaret onera. illa
 rocerationes, dimissis mi
 tores illos passim correpto
 multique hoc pacto capite
 ic populus, & cessauit a cla
 dus maiorem vitz ratione
 peruenit, quod viderent
 thadio multis representatu
 magis etiam Chæream in
 diendum facilius, & comp
 Caij sexocis. Et sæpe quide

Tres in
Caij necem
conspiratio-
nes factæ.
a Corduba
Emilius
Regulus.
c. Cassius
Chærea.

ditus, ita ut non dissimularet sua consilia: quæ cum multis communicavit, vel amicis, vel aliqui viris strenuis. Minucianus^a verò partim Lepidum vlciscendi cupidine, quem illi amicitium & civem cum primis egregiam Caius occiderat: partim metu, quòd videret eius odia semper esse exosis capitalia, decrevit illum ferro invadere. Chæreas nō ferebat exprobratam sibi à Calo mollitiem, & alioqui quotidiana pericula quibus propter familiaritatem eius erat expostus, optimè se putabat nece ipsius evasurum. Comatune autem omnium illorum erat propositum, superbar ac impotenti eius dominationi finem imponere, spes enim erat futurum negotium, & re bene gesta servandam opem suam rempublicam, cuius saluti honestum esse vel vitam impendere. Sed Chæreas tuit feruentior cæteris, tum cupiditate paradi sibi clari nominis, tum quòd propter tribunatum faciliorem accessum habebat ad perpetrandum facinus. interim b Circenses ludi agebantur, quibus impendio delectatur Romanus populus, & alacriter in circū concurrens, quicquid desiderat ab imperatoribus flagitat, & illi postularis eius perlibenter indulgent. tūc quoque contentione magna rogabant, ut tributorum ac vestigalium relevarer onera. ille non ferens eorum vociferationes, dimissis militibus iubet clamatores illos passim correptos ducti ad supplicium: multique hoc pacto capite plexi sunt. idque tulit populus, & cessavit à clamoribus, exemplo doctus maiorem vitæ rationem habendam quam pecuniæ, quòd viderent pro importuno eius d Chæreas studio multis representatum interitum. Hæc d mulas ex magis etiam Chæream incitauerunt ad aggrediendū facinus, & compescendam immanem Caii ferociam. Ex sæpè quidē epulantem invadere

An. mundi
4004. A
nato Christo
42.

a Annus Mi
nucianus.

b Circenses
ludi.

c Caius mul
tor tributo
rum ac ve
stigalium
relevationē
petentes ca
pite plecti

d Chæreas
mulas ex
causa in
ratum inhi
tatur.

Ann. mundi
4004. A
nate Christo
42.

decreuerat, testis tamen rationibus id distulit:
non quodd dubius esset propositi, sed quia ca-
pitabatur occasio commodior, ut non irrita co-
nata rem ad effectum deduceret. iam autem nō
modicum tempus exegerat in pratoriana mili-
tia, tum verō exactionibus prappositus, & debi-
tis in fiscum redigendis, quorum quædam dila-
tione solutionis duplicata fuerant: dum in
exigendo terit tempus, & afflicta fortunæ ho-
minum miseratione exsequitur mandata negli-
gentius, concuiat in se itam Cæsaris, non sine
probrio effrenati ac segnīs animi, nec hoc co-
tentes, quoties ille redeuntibus vicibus signum
ad se peteret, formineum aliquid & probrosum
dabat vocabulum. atque hæc faciebat, cū ipsum
non videret in quibusdam a se institutis sacris
viti amictu muliebri, Cincinnisque & alio or-
nato quo sexum mentiretur: & post hæc aude-
bat exprobrare Chærez turpitudinem qui &
quoties talia signa acciperet ferebat indignissi-
mè, & magis etiam cum rideretur tradens ea mi-
lilibus, essetque cæteris tribunis ludibrio. nam
allaturo eo signum ad Cæsare, prædicebant fore
ut afferret tale aliquid ludicrum. quapropter

ad Popedius ausus est sibi aliquot addiscere, iustam iræ cau-
sam præferens. in^a his erat Popedius vir ordi-
nem à Timiⁿis senatorij, omnibus fere perfunctus honori-
bus, delatus. bus, alioquin Epicureus & tum sectator oij-
b Quintiliã hunc detulerat inimicus eius Timidius, quod
Caius tor- in Caium iecisset conuicia: & testem adhibe-
bat Quintiliam mimam, propter formam ada-
matam cum aliis multis tum Popedio. quæ cum
tetur, sed nollet amatorem suum falso, ut erat, testimo-
nariis nio grauare in causa capitis, Timidius virgebat
offensa Po- tormentis eam subiici. Tum^b Caius exaspera-
pedius ab- tus Chæream iubet sine mora torquere quin-
soluitur. tillam, ideo potissimum ei solitus cades &
quæstio-

ANTIQUA IUDÆICA. LIB. XIX. 333
ditiones iniungere, quod putaret hæc execo-
lantes inclementius, quod mollitiz notam effu-
deret. Quintilia porro cum torquenda duceretur,
consciorum cuiusdam obiter pedem calcata,
inuenit ut bono esset animo, nèvad tot
obstinato animo. itaque crudeliter ea
examinavit Chærea, non sponte, sed necessitate
peracta. cūque illa perduraret, duxit eam
Caj conspectum, affectam modis miserabilibus
tam miseratione indignè lacerata impera-
trix solatus, Popedium absoluit, & pe-
nitentem est mulieris calamitatem, quam
ut æque ac feliciter tolerauerat. Id verò
passim tulit Chærea, si tradaci putans
zariam, quasi tam immodicam, ut ipsam
remedium eius adhibere oporteat. quan-
tum sic Clementem & Papinium alloqu-
notum hic & ipse tribunus erat, ille pri-
or in tuendo imperatore nunquam
nosco desumus. nam nostra opera & in-
conjuratorum alij necati sunt, alij tor-
mentum lacerati, ut ipsi visi sint miser-
sed hæcine sunt nostræ militiæ mun-
tente ad hæc Clemente, sed vultus rube-
dorem fatente ministeriorum talium
tum vrbis non auso fugillare insaniam
Chærea iam confidentius infamiam
calamitates vrbis & impetij. harum
causa vulgi sermonibus in Caium refer-
æ rei disciquatur veritas, ego mi Clem-
Papinius, & ante nos tu Romanis imo
mano generi horum malorum caus-
qui mandata eius exsequimur: & cur
ponere possimus eius tum in ciues, tu
quos subditos debachationibus, per
X

quæstiones iniungere, quod putaret hæc executurum inclementius, quod mollitiz notam effugeret. Quintilia porro cum torquenda ducetur, consciorum cuiusdam obiter pedem calcavit, innuens ut bono esset animo, neve ad tormenta ipsius expauesceret: se enim ea perlaturam obfirmato animo. itaque crudeliter eam examinavit Chærea, non sponte, sed necessitate coactus. cumque illa perduraret, duxit eam in Caij conspectum, affectam modis miserabilibus. Cuius miseratione indignè laceratæ imperator non nihil flexus, Popedium absoluit, & pecuniis solatus est mulieris calamitatem, quam fortiter æquè ac feliciter tolerauerat. Id vero indignissime tulit Chærea, sic traduci putans suam scuitiam, quasi tam immodicam, ut ipsam Caij remedium eius adhibere oporteat. quamobrem^a sic Clementem & Papinium alloquitur, quorum hic & ipse tribunus erat, ille præfectus urbanarum cohortium. Nos quidem Clemens in tuendo imperatore nunquam officio nostro defuimus. nam nostra opera & industria coniuratorum alij necati sunt, alij tormentis intantum lacerati, ut ipsi visi sint miserrabiles. Sed hæcine sunt nostræ militiz munia? Tacente ad hæc Clemente, sed vultus rubore pudorem fatente ministeriorum talium, ceterum urbis non auso sugillare insaniam Cæsaris, Chærea iam confidentius commemorare cœpit calamitates urbis & imperij. harum, inquit, causa vulgi sermonibus in Caium refertur: sed si rei disquiratur veritas, ego mi Clemens, & hic Papinius, & antè nos tu Romanis imò toti humano generi horum malorum causa sumus, qui mandata eius exsequimur: & cum finè imponere possimus eius tum in ciues, tum in reliquos subditos debachationibus, per tam fœda

Ann. mundi
4004. *A*
nato Christo
42.

*a Chæreo
Clementem
& Papiniū
alloquitur,*

An. mundi
4004. A
nato Christo
42.

ministeria facti sumus ex milicibus satellites ac
carnifices, non pro libertate Romanorum, aut
impetio gestantes arma, sed pro eius incolu-
mitate, qui eorum tam animos, quam corpora,
in servitutem redigit, contaminantisque nos
quotidie cruore castrorum & atrocissimis qua-
stionibus, donec ipsius iussa ab aliis pari modo
tractabimur. non enim hoc modo catiores ei
reddimur, sed suspectiores potius: & alioqui as-
fuetus cadibus, quas libidine moderatur non
iudicio, nequaquam conquiret prius quam
nos quoque ceteris adiiciat: nimirum iam de-
stribatos exitio, nisi maturè prospicimus & cò-
muni libertati, & nostris periculis. Clemens
autem etiam approbare Chæreæ sententiam, ta-
cere tamen cum iussit, ne sparsus in plures his
sermonibus, & evulgato ante effectum consi-
lio, repereretur ad supplicium expectandum es-
se optabilem occasionem, fortuito alicunde
offerendam. sibi quidem ob ingrauescentem
iam ætatem non satis esse animi: & habere se
tutiora còsilia: nam honestiora ne cogitati qui-
dem posse. His dictis Clemens domum se rece-
pit, secum agitans, quæ audierat, quæque ipse
dixerat. Chæreas autem non nihil timere inci-
piens, ad ^a Cornelium Sabinum & ipsum tribu-
num properat, quem virum quod non còtem-
nendū nosset libertatisque amatorem eximium,
& ferentem agrè præsentem statum reipubli-
cæ, expeditum aliquid ab eo expectans consi-
lium, decrevit ei rem proponere, sollicitus etiam
ne per Clementem rei proderetur, & omnem
moram periculosa existimans in tanto nego-
cio. hunc postquam libenter id accipere intelle-
xit, ut qui iam antè pari modo animatus, ideo
tutum hæcenus siluerat, quod cum nemine au-
deret communicare suam sententiam: tunc verò
opem

a Cornelio
Sabinus.

rem etiam polliceri nō modo solentium m-
per etiam constitutus est in proposito. itaq. t-
am amplius cunctandum, ambo ^a ad M. nuci-
um se conferant, magnitudine animi ipsius
Clem. & eodem accensum virtutis studio, C-
erò suspectum propter necem Lepidi hor-
Minuciano coniunctissimi, & insuper com-
obnoxtum periculo omnib. enim hono-
Clem erat terribilis, præ ceteris in tales se-
bitur: & ipse autè significationem aliquan-
te se dederant, quæ tã agebantur iniquo s-
re animo, quamvis enim metus periculi no-
tæ eos manifestè proferre odium quo
prosequerentur, tamen occultus quidam
et sentus murmur inter illos benevolenti-
pluerat. Ex quoniam Minucianus dig-
parabat, homo cum primis ciuium nob-
namque laudè meritis, soliti etiam an-
rum illi deferre, in eo quoque congreg-
balabant, ut ipse initium sermonum fac-
e rogavit Chæream, quod nam signum
ob imperatore accepisset, vulgatum enim la-
per videret, quomodo ei soleret dandis sig-
dere ibi Chæreas. cupidè arrepta occasio-
nis Minuciani fide, at tu m. h. inquit, libe-
signum dæci gratias habeo, quod me v-
perantem excitas, neque mihi ampliori
atione opus est, si quidem tibi quoque
tere video, & priusquã conveniremus
còsensum gladius hic quo accinctus
bobus sufficere quare age aggrediamur
more, sequidem volens ac libens sequi
que iussit, adiutus tua prudentia. nec
tardare ferri inopia, dum animus in
redignus superest, à quo etiam ferrum
faciam sumere. ipse centè totus se
negocium, sequens quid mihi pos-

opem etiam polliceri nō modo solentium magis etiam confirmatus est in proposito. itaq. rati non amplius cunctandum, ambo ² ad Minucianum se conferant, magnitudine animi ipsius similem, & eodem accensum virtutis studio, Caio verò suspectum propter necem Lepidi homini Minuciano coniunctissimi, & insuper communi obnoxium periculo omnib. enim honoratis Caius erat terribilis, prę ceteris in tales scire solitus: & ipse autē significationem aliquam inter se dederant, quātū agebantur iniquo se ferre animo, quamvis enim metus periculi non sinneret eos manifestē proferre odium quo Caii prosequerentur, tamen occultus quidam eius rei sensus mutnam inter illos benevolentia conciliauerat. Et quoniam Minucianus dignitate præstabat, homo cum primis ciuium nobilis, omnemque laudē meritis, soliti etiam antea plurimum illi deferre, in eo quoque congressu. postulabant, vt ipse initium sermonum faceret ille rogauit Chzream, quod nam signum ea die ab imperatore accepisset. vulgatū enim iam erat per urbē, quomodo ei soleret dandis signis illudere ibi Chzreas. cupidē arrepta occasione, fretus Minuciani fide, at tu m. hi, inquit, libertatem signū dā: cui gratias habeo, quod me vltro proferantem excitas, neque mihi ampliori adhortatione opus est, siquidem tibi quoque idē placere video, & priusquā conueniremus iam antē cōsensimus gladius hic quo accinctus sum, ambobus sufficiet. quare age aggrediamur opus te auctore, equidem volens ac libens sequar quocūque iusseris, adiutus tua prudentia. nec te debet tardare ferri inopia, dum animus tanto facinore dignus superest, a quo etiam ferrum solet efficaciam sumere. ipse certē totus ferox in hoc negotium, secutus quid mihi post eueniant

An. mundi
4004.
A Christo
nato 42.
a Annus
Minucia-
nus.

An. mundi
4004. A
Christo na-
to 41.

quandoquidē nec libet nec vacat de me priu-
tim dispicere in publica seruitute patriæ, subla-
tis legibus, & omnibus imminere à Caio peri-
cie & dignus sum opinor vel te iudice cui cre-
datur hoc ministeriū, quando & tibi eadem pro-
bati video. Tū Minucianus sic animatū sentiens,
cōplexus hominē collaudatū hortatus est, ut per-
geret, apprecatus ut superi conatus eius ratos ha-
berāt: atq. ita mutuū cōfirmati diuerſi abeunt. Fe-
runt hoc consiliū quodā omine fuisse firmatū.
Nā ingrediente curiā Chzrea, vox cuiusdā tur-
ba audita est iubens eū Diis iuuantibus destina-
ta perficere. & primo suspicatus est rē ab aliquo
ē cōiuratis proditam: deinde intellexit incitari
se, aut à quopiā confilio, aut voce Dei. cui curæ
sunt res mortalium iamq. multiparticipes insidia-
rū armati aderant & senatores & equites, simul
que milia quotquot erant conscij. nemo enim
erat, qui nō putaret necē Caij pertinere ad sala-
tē publicā, & idē pro se quisq. dabant operam,
ne quis in hoc facinore ceteris virtute cederet,
cunctis tam verbis quàm opere in exitū tyran-
ni conspiratibus. Nā & Callistus his se adiūxit
Caij libertus: qui vnus plurimū apud eū poterat
socius quodammodo tyrannidis, & formidatus
omnibus, abundansq. pecuniis quas ex munerū
corruptelis parauerat: utebaturque immodicē
hac potētia, suspectū nihilominus habēs priaci-
pē, cuius ingeniū norat implacabile, & in semel
destinatis pertinax: ipsū autē inter alias periculi
causas hæc erat nō postrema, quod esset pecu-
niosus nimium. quare ad Claudiū clā desciscēbat,
colens eū, quod speraret successurū in imperiū,
& iā tum obsequiis captans eius gratiā, quo tādē
apud illum quoq. esset in precio. nā & iactauit
apud eum, iussu se, ut veneno ipsum tolle-
ret, & hæcenus semper commētum differendi
causas

a Chareas
cū aliis qui
busdā Caiū
tollere sta-
nt.

b Callistus,
Caij liber-
tus, Claudio
à Caio se ut
ipsum vene-
no tolleret,
iussu, signi-
ficat.

causas innumeras. Videtur autē mihi hoc fixis-
 se in gratiam Claudij. nec enim ille si patrū ne-
 care voluisset, tulisset excusationes Callisti: & li-
 berto cessanti imperata facere mox repræsentatum
 fuisset meritum premium. Claudius tamē
 qui diuino quodā fauore Caij furorem euasit,
 gratiam Callisto persuasus habuit pro nunquam
 accepto beneficio. Cæterum Chæree conatus dif-
 ferebantur in dies consciorum quorundā segni-
 cie. nam² ipse inuitus cunctabatur, omne tēpus
 patrando huic facinori opportunum iudicans.
 etenim aggrediendi ascendentem in Capitoliū
 ad mactandas pro filiæ salute victimas sæpē da-
 batur occasio: vel præcipitandi in forum ē fasti-
 gio basilicæ, nummos inde aureos & argenteos
 spargentem populo: vel opprimendi celebrantē
 arcana sacra quæ ipse instituera. nam ipse Ca-
 ius incautus erat propter securitatem, licet ver-
 saretur inter continuē præparatos ad insidias.
 Iaque inter suos iactabat Chærea, si putarent il-
 lum à diis seruari, sibi b vni & animum esse & fa-
 cultatem vel absq. ferro conficiendi hominem:
 adedō insensus erat coniuratis, timens ne elabe-
 retur occasio, at illi videbant quidem eū pro cō-
 muni libertate sollicitū. postulabant tamē paulif-
 per differri negociū, ne, si parū succederet, tur-
 baretur tota ciuitas, & factis inquisitionibus præ-
 cluderetur vitis fortibus ad opprimendū tyran-
 num aditus. Satiū igitur esse dum ludi agūtur in
 palatio adoriri facinus. hi celebrantur in honorē
 Cæsaris, qui primus dominationē à populo in se
 transtulit & exstructa ante regiam scena, conue-
 niunt eō spectatum Romanoū nobiles vnā cū
 vxoribus ac liberis, præsentē etiā Principe. ibi
 conclusis tam multis millibus intra modicū spa-
 tium, conatum facillē successurum, non valenti-
 bus etiā velint succurrere protectorib. domesti-

An. mundi
 4005. A
 Christo nato
 43.

a Chæreas
 occasione ag-
 grediendi
 Caium expe-
 ctas.

b Finale cō-
 federatorū
 de Cais tot-
 lendo dege-
 tum.

An. mundi
4005. A
C hystorico
43.

cis. Assensit Chæreas, de retumque est primo la-
dorum die rem aggredi: sed plus fortuna potuit
quàm consilium, ita ut vix tertio statuta perege-
rim, qui fuit lodorum dies ultimus cum Chæreas
sociis convocatis: multum inquit, elapsum est te-
poris quod nobis segniciem exprobrat in hone-
stis consiliis: quæ verendum est ne prodita in ni-
hilum recidant, & Caius exasperatus magis etiã
seuiat. An non videris quod ad hunc modum ni-
hil aliud sit quàm libertatis detrimentum & ty-
rannidis accessio: cum debeamus nobis primum
securitatem parare, deinde aliis perpetuam felici-
tatem, vade ad nos & gloria maxima reditu-
ra sit illis verò tam honesto proposito non con-
tradicientibus, cunctantibus tamen adhuc & per-
stuporem silentibus: quid, inquit, boni viri disse-
simus? an ne scitis hunc esse spectaculorum diem
ultimum, post quæ peracta Caium esse nauiga-
turum? Decrevit enim navigare Alexandriam
Ægypti visendæ gratia. pulchrum verò fuerit si
emittamus è manibus hoc propudium hominis
terra marique triumphaturum de Romanorum
ignavia, an non ignominiosum sit nos Ægyptio
cuiuslibet libertatem oppressam non ferenti hæc
gloriam cedere? ego certè deliberationes ve-
stras non expectabo amplius, sed periculum fa-
ciam hodie, ita ut fortem virum decet, quic-
quid fors ferat libentius perpeffurus, quum ut
me viuo alius laudem tyrannicidæ occupet. his
dictis & seipsum accendit, & cæteris animum
addidit, ut omnes sine dilatione rem aggredi cu-
perent: moxque palatium armatus gladio petit,
quod ita mos sit accinctos tribunos signum ab im-
peratore petere & fortè ea die vices petendi ad
ipsum redierant. Et iam confluebat multitudo
ad palatium, magno tumultu se inducem pertru-
dendo, dum quisque locum spectandi præcipe-
re ni-

re nititur, magna volupate hanc cōtentionem spectante Caio: quod nec senatoribus assignata essent loca nec equitibus. sed promiscuè sedebant viri cum mulieribus, & serui confusi cum ingenuis. progressus a deinde imperator rē diuinam fecit Augusto Cēsari, ad cuius tum honorē ludi celebrabantur: & cadente victima contigit respergi cruore togam Asprenatis vnus ē senatorum numero, quod ominosum ei fuit, licet uersu exceptum à Cēsare. nam & ipse in eotumuku occisus est. Ferrur Caium ea die præternaturam fuisse affabilem, ita ut insueta comitate omnibus fuerit miraculo. Peracto sacro consedit inter amicos in c theatro, quod compactile instaurabatur per singulos annos hoc modo. duas habebat ianuas, alteram versus subdualē aream, alteram versus porticum, per quam actores ingrediebantur & egrediebantur, non turbato spectatōrū confessu: qua parte erat cella quædam tabulatis intersepta, ubi mimi versabantur & Musici. cūque iam & multitudo cætera sederet, & Chærea cum reliquis tribunis non procul à Cēsare, qui dextrum theatri cornu tenebat: Batibius d vir prætorius submissa voce rogauit affidentem sibi Clunitum consularem, ecquid noui audisset. quo negante, ergo, inquit, scito instare hodie certamen tyrannicidij, tum c Clui e Cluius. tus, tace, inquit, bone vir, ne quis hæc Achinorū exaudiat: alludens Homericō carmine, sparsis deinde in spectatores missilibus, iuxta pomis cōstabant & auius propter raritatem gratis, Caius delectabatur diripiente hæc extatim populo: mōxque duo quædam ominosa secuta sunt. Nā mimus inductus est in quo iudex deprehensus in crucem suffigitur: & fabula acta est Cynera, in qua & ipse & eius filia Mirra occiditur: multumque ficticij cruoris fufum est tam circa cru-

Ann. mōdo
4005. A
Christo nato
43.

a Augusto
Cēsari Cæ
ius rem diu
nam facit.
b Asprenas

c Theatrum

d Batibius.

e Cluius.

Annus mil.
404. A
Christo nato
42.

crucifixum, quam circa Cinyram. quin & eundem diem fuisse aiunt, quo olim Philippus Amyntæ filius Rex Macedonum ab amico Pausania cæsus est dum theatrum introgrederetur. Cæterum Caio dubitante, permaneret ne usque finem spectaculi, præsertim cum dies esset ultimus: an lotus & cibo sumpto reuertetetur ut erat solitus: Minucianus supra Caium affidens, veritus ne periret occasio, iam enim Chærea egressum videbat, surrexit iturus ad confirmandum hominem. eum imperator comiter apprehendens lacinia, quod nam, inquit, bone vir? quæ ille reueritus sedit denique, sed vicit timor: & paulo post rursus surrexit: Caio non amplius retinente, quod cum putaret abire ad aliquid necessarium. Tū Asprenas etiam hortatus est Cæsarem, ut more solito lotus & pransus tum demum reuertetetur: cupiebat enim, ut conscius quod statutum erat petagi. Et iam Chærea coniuratos disposuerat, ut suo quisque loco nauaret operam: agrèque moras ferebant, quod iam esset hora nona diei: & Chæreas volebat in theatrum reuerti, atque in sedentem irruere. quamvis enim intelligeret id sine multa equitum qui aderant ad senatorum cæde non posse fieri, existimabat tamen eam bene rependi libertate publica iamque redebat in theatrum, cum subito strepitu significatur surrexisse Cæsarem. Tum coniurati turbam dimouent, quasi Caio hoc volente: te autem vera captantes solitudinem quò facilius possent eandem perficere. præcedebant autem eum Claudius patrus, & M. Minucianus sororis eius maritus, & Valerius Asiaticus, quos dimoueri vetabat sua dignitas. eos ipse sequebatur cum Paulo Aruntio, mor ubi regiam ingressi sunt, relicta re & a via per quam eum præstolabantur seruorum ministeria, & quæ Claudius cum aliis præcesserat deflexit ad infre-

infrequentem quandam cryptam ducentem ad balineas, pueros etiam eo loco visurus qui venerant ex Asia, partim ad concinnandos hymnos sacrorum domesticorū, partim ad saltandā pyrrichen in theatro. ibi occurrens ei Chæreas signum postulat. & illo probrosum quiddam dante, conuicio simul ac ferro eum adortus ferit graniter, non tam lethali vulnere: quod quidem data opera factum putant, ut multis ictibus confluctus periret cruciabilius: mihi non sit verisimile, quia tale facinus non admittit lenta consilia, quod si hoc animo id fecit Chæreas, videtur mihi fuisse omnium stultissimus, qui maluerit indulgere iracundiz, quā celeriter se ac suos eximere periculo: maximè quando non deerāt qui a Caio possent succurrere, nisi quamprimū exhalaret animam. alioqui videbitur se & amicos potius quam illum affligere voluisse, cum posset re bene gesta clam se vltoribus eius subducere, non perdendo temerè tempus, vel seipsum potius. Verū hæc quisque vltibuerit æstimet. Caius porro præ dolore vulneris, quod humerum inter & collum impactum ne vltius procederet esse iuguli retentum est, neque exclamauit attonitus, neq; inuocauit opē amici vltius, siue quod nemini satis fideret, siue præ superbia: gemitu tantū edito, fuga se proripiebat, vltius. quē paratus in hoc Cornelius Sabinus impulit ut in genu procideret: innoxq; circumstantiū vna vox erat, repete, atq; ita cōfecerunt eum illaris certatim crebris ictibus extremū aurē inflixisse fertur Aquila, qui vltimū exitiū illi attulit. autor autē facinoris merito Chæreas dicendus est. quāuis enim adhibuerit socios, omnium tamen primus id concepit animo, & mox dū perficēdi inuenit, primūsq. ausus est cōsiliū cōmunicare cū aliis, quod vbi probati sensu, cō-

An. mundi
4005.
A Chæreas
f. nato 43.

a Caius tra-
cidatur.

b Aquila
Caius extre-
mum ictum
inflixit, Chæ-
reas verò sa-
cinoris autor
dicendus.

An. mundi
4005. A
Chorso nato
43.

a Chores
cum sociis in
Germanici
ades foreci-
pis.

b Germani
Casarii sa-
tellites.

c Sabini
Germani sa-
tellitibus Ce-
saris interse-
ctores qua-
ris.

juratos in vnum contraxit vsus eximia pruden-
tia, & ad audendum accendit crebris adhorta-
tionibus: eumque res operâ posceret, hic quoy.
primus in eum irrult, & sua virtute eadem exor-
sus, trucidatus cadaver proculcandum aliis præ-
buit. quapropter merito quicquid & à sociis per-
petratum est, ipsius prudentiæ, industriæ, atque
virtuti, acceptum ferendum est. Sic Caius finit mul-
tis confossus vulneribus Quo^a interfecto Chæ-
reas cum sociis recipere se quâ venerant, vide-
bat impossibile: siue ætoniti magnitudine faci-
noris, quod non leue esset periculum occidisse
imperatorē gratiosum apud insanam multitudi-
nē, paratis ad vitionem militibus, siue quod an-
gustix erant viz ubi patrata est cædes & refectæ
famulis ac custodibus, qui omnes ea die præstō
erant ad officium proinde per aliam viā conta-
lerunt se ad cedes Germanici, cuius filium Caiū
tum necauerant hæ fuerunt contigux palatio:
quod ita vnum erat, vt tamen exculum esset æ-
dificiis per partes à singulis imperatoribus, quo-
rum appellationē retinebant. iamque elapsi è
turba satis tuti erant pro tempore, tantisper dū
in occulto esset casus Cæsaris. primi b autē Ger-
manici senserunt eius interitum, cohors satellitū
ex ea gente lektorum ad Principis custodiā: ho-
mines natura itacundi, vt quibus alij barbari,
quod plerunq; quid fiat non intelligant, robusti
corpore & primos hostium impetus excipere
soliti, & magnam ad victoriam momentum
afferre in quamcunque partem incubuerint. hi
cognita morte Caij vehementer indoluerunt,
non ipsius virtutibus sed merentes, sed suis com-
modis, quod grauius apud illos fuerat crebris
largitiombus beacuoletiam eorum sibi com-
parans: mæq; c duce Sabino (is nō sua aut maio-
rū virtute, vt qui gladiator fuerat, sed insigni ro-
bore

ANTIQUARIUM
cread tribunalum prouectus
is discurrebant per domos
uilerent interfectores Cæsa-
re oblatū Asprenasē frustrati
eius togam cruore victimæ
rimus, insensito sanè auspicio.
urbanum nacti sunt eum nobili-
tus ducentem à multis imperato-
ribus apud furentes fieri suam digni-
tatem, homo validus extorsit gladium
qui primus se inuasera: videbatū
alios monitos, nictum datus m-
tal obtrere tot scitibus. tertius è
Anteius cum paucis male fortu-
tiores in Germanos incidit. pertractus
vidē visendi Caij cadaueris, quem vehi-
ter oderat. eius enim patrem eodem no-
appellatum non contentus egisse in exi-
cidit postremo missis illō militibus. pass-
etur oculos gratissimo spectaculo: verū
suo temulo latebras queritans, non effi-
Germanorum diligenter perquisitionem, et
sunt fontes iuxta atque in fontes trucidanti-
b illi quidem tali fato absumpti sunt. ceteri
postquam in theatrum rumor est, ceteri
peritus est, plus demitationis iuuentū quā
dei, quidam senum et peribent interitū
iam acciperent, quem iam dudum optau-
pe timore tamen credere non audebant.
contrā idē non libebat credere, quia veri-
olebant, atque etiam maius putabant, quā
homina virtute posse effici, tu ferē erant
ac famuli atque mancipia, tum nōnulli
libus: quod eius stipendia merentes sim-
toret tyrannidem. ministri superbia:
uientes optumum queneque clauum, & p-
participi mulieres autē & iuuenus de
Tom. j
Yy

bore ad tribunatum prouectus est) strictis gladiis discurrebant per domos scrutabundi v-
binā laterent interfectores Cæsaris: & primum
sorte oblatū Asprenatē frustatim lacerauerūt,
eum cuius togam cruore victimæ respersam
diximus, insausto sanè auspicio. post hunc
Norbanum nacti sunt cinem nobilissimum, &
genus ducentem à multis imperatoribus: qui
nihil apud futentes fieri suam dignitatem vi-
dens, homo validus extorsit gladium reluctanti
ei qui primus se inuaserat: videbatūque non
inultus moriturus, ni circumdatus multorum
simul obrueretur ictibus. tertius è senatori-
bus^c Antei^cus cum paucis mala fortuna sicut
prior^ces in Germanos incidit. pertractus è cu-
pidine visendi Caij cadaueris, quem vehemen-
ter oderat. eius enim patrem eodem nomine
appellatum non contentus egisse in exilium,
occidit postremò missis illò militibus. pascebat
igitur oculos gratissimo spectaculo: verū au-
dito tumultu latebras queritans, non effugit
Germanorum diligentem perquisitionem, per
itam fontes iuxta atque insontes trucidantium,
& illi quidem tali fato absumpti sunt. ceterum
postquam in theatrum rumor de morte Caij
perlatus est, plus demirationis inuenit quàm fi-
dei, quidam enim etsi perlibenter interitum ei-
us acciperent, quem iamdudum optauerant,
præ timore tamen credere non audebant. aliis
contrà idè non libebat credere, quia verū esse
nolebant, atque etiam maius putabant, quàm ut
humana virtute posset effici, hi ferè erant pueri
ac feminae atque mancipia, tum nonnulli ex mi-
litibus: quod eius stipendia merentes simul ex-
ercerent tyrannidem ministri superbiæ, concu-
tientes optimum quenque cinium, & prædatū
participes mulieres autè & inuentus delinij, ve

An. mundi
4004

A Christo
nato 43.

^a Asprenas
frustatim
laceratus.

^b Norbanus

^c Antei^cus.

^d Qui homi-
nes Caij ne-
cem iniquo
animo inle-
ring.

An. mundi
4004.
Christo nato
43.

solet vulgus, spectaculis, muneribus gladiatorum, viscerationibus, oblectamentisque id genus aliiis: quorum prætextus erat voluptas populi, re autem vera serviebant crudelitati & insaniz. Principis apud servos item gratiofus fuerat propter licentiam contemnendi dominos contra quos in eo paratum habebant præsidium. Facile enim erat fidem impetrare confictæ calumpniæ, & indicata herili pecunia non libertatem solum assequi, sed & divitiis, quod delatoribus octava conficatorum bonorum esset decreta. nobilius autem etiam si quibus credibile fieret, vel quod aliqui præficerant, vel quod verum esse miseret cupiebant, adeo non proferebant gaudium, ut ne audivisse quidem se fingerent, alij ne spe frustrata proditæ voluntatis poenas luerent, insidiarum alij conscij, & tanto magis præ se ferentes ignorantiam, ne fortè suspecti his quibus expeditat tyrannum vivere, deponerentur ad

a Demetrio supplicium. nam & diversus rumor sparsus est, esse quidem laucium, non tamen occisum, verum esse diligenter curati à Medicis, quo factum est, ut nemo audientium declararet suum animum: aut enim amici eius erant, qui nuntiabant, & hoc ipso suspecti quasi fautores tyrannidis aut contra infensij homini, & idem nimis cupidè etiâ falsa pro veris credita communicare cum alijs perabatur, accessit & alius rumor, qui maxime mobilitatis obsecravit gaudium: cum contempto vulnere periculo, sic ut erat crucientium procutrisse in forum, atque ibi concionari apud populum. ita illi in diversos affectus distractebantur rumore accipiti: non tamen loco se movere ausi sunt metu calumpniæ, scientes non tam

b Germani milites in theatrum veniunt. Sed b postquam Germani stridis gladiis circumdedit

ANTIQUA IUDÆICA LIB. 2.
sed dedere theatrum, nemo spectabat de se actus, & ad cuiusvis ingressum clamor quasi iam iam contructum inopes consilij, ut quibus nomen esset, nec egredi. tandem iterum clamor toto theatro collecti deprecantur, & excusantium importunitatem, siue infidiz illæ fuerint. tandem addabant & planctus & lachrymas innocentiz testes inuocabant, & tantum vitæ periculum. His flexa est ira: quid durius in spectatores quandoquidem hoc ipsum quamvis firmum videbatur: circumlata celsospectu nihil miserabilis visum est quibus: dignitatem eorum & infelicitatem etiamnum an omnino periculum. itaque etiam qui iustissimis odiorum prosequerentur, non tamen sine rubore gaudium, timentes ne auctarium fierent, nulla certa spe ostendente. Tandem a Arcontius homo gratiofus, cuius erat virpote præco rerum venalium perit potest. theatrum ingreditur habitum maxime ad luctum composito. quamvis infensissimus esset Cato, tamen virgenterens insignia ad dissimulandam læticiam, non passus multitudinem diuturnam, non passus multitudinem diuturnam quæ acciderant, deinde cepit recondere, significantes im-

cum dedere theatrum, nemo spectatorem non putabat de se actū, & ad cuiusvis ingressum expauescebant: quasi iam iam contrucidandi: hrebantque inopes consilij, ut quibus nec manere tutum esset, nec egredi. tandem irruentibus militibus clamor toto theatro tollitur suppliciter deprecantium, & excusantium insidiarum ignorantiam, siue insidiz illa fuerint, siue quid aliud addebant & planctus & lachrymas, deestque innocentiz testes inuocabant, & alia faciebant ac dicebant quæ eos docebat presentaneum vitæ periculum. His flexa est ira militum ne quid durius in spectatores consulerent: quandoquidem hoc ipsum quamuis furentibus immane videbatur: circumlata cætorum cum Asprenate capita, & in ara deposita, quorum aspectu nihil miserabilius visum est spectatori- bus: dignitatem eorum & infelicitatem reputantibus, & de se quoque sollicitis, quod incerti essent etiamnum an omnino periculum euaserint. itaque etiam qui iustissimis odiis Caium prosequerantur, non tamen sincrum capiebant gaudium, timentes ne auctarium eius exdis fierent, nulla certa spe ostendente se miseris. Tandem Aruntius homo graciosus, qui vocalis erat virote præco rerum venalium, paraueratque sibi ex eo quæstui diuilius ingentes cum pari potetia. theatrum ingreditur habitu quam maximè ad luctum composito. quamuis enim infensissimus esset Cato, tamen vigente presenti discretimine ad dissimulandam læticiam, præferens insignia mororū omnia quibus uti mos est in carissimorum desiderio, nuntiat eius mortem, non passus multitudine diutius ignorare quæ acciderant, deinde cæpit reuocare Germanorum impetum, simulque tribuni iubebant gladios recondere, significantes imperatoris

An. mundi
4005. A
Christo nato
43.

a Aruntius
in theatro
imperatoris
interitum
nuntiat.

An. nouis
4009. A
Christo nato
43.

intetitur: quæ quidem certissima salus fuit com-
stipata in theatro multitudinis, & eorū qui quo-
modocunque inciderent in Germanos: qui si
aliquam spem incolunitatis illius habuissent,
à nullo abstinuissent maleficio. adeo illum dili-
gebant, ut suarum animarum incerta redempti-
salutem eius cuperent nullo respectu calamita-
tis Reipub. itaque tum demū cognita eius mor-
te. cohibuerunt impetum, quo in vindictam
suebant, vel quod iam non amplius erat tem-
pus declarandæ beneuolentiæ, aut referendæ
gratiæ: vel quia timebant non impunè sibi fore
tantam violentiam, senatu in se animaduerso-
si fore ad eum redire rerum regimen. Sic
tandē Germanorū tabies sedata est, per Caij
cadem paulò antè excita. Ceterū Chæreas qui
valde timebat Minuciano, ne periret in furen-
tes Germanos incidens, singulos militum pren-
abat, de eo cogitans, præcibusque commedans
eius salutem hominis: quo factum est ut ille vnā
cum Clemēte ad eum perductus collaudarit: ita
egregium facinus, testatus id esse à Republica,
eique senatus nomine gratias egerit, quod nec
in deliberando consiliū, nec in peragendo ani-
mus illi defuerit: dicens hanc esse naturā tyrannidis,
ut elata breui voluptate ex impotentis &
iniquæ dominationis licentia, infelicem sortia-
tur vitæ exitū, ut inuisa bonis omnibus: quod
& Caio tunc accidisse: qui iam tum antè conspi-
rationem initam legum contemptū & non fe-
rendis iniuriis etiam amicissimos à se aliena-
uerit, à quibus nunc peremptus videatur, cum re-
ueria ipse sibi exitij causa fuerit. Itaque & in
theatro spectatores tumultuabundi cōsurrexerant,
huiusmodi occasione diffugiendi præbita.

c Atcyon
Medicus
quosdam di-
misit.

Atcyon c medicus correptus ut curaret quos-
dam sacros, prætextu parandorum remediōrū
dimisit

ARTIC. IV D A I C. L I B. X

dimisit proximos: re autem vera ut se-
periculo eximerent. Interea senatus
conuenit, populūque in comitiis
trucidatores Caij quærebat, & is
senatus verò tantum in speciem
Valerius Asiaticus vir consularis
ad tumultuantes & indignantes
sefectores Cæsaris, multis eum ro-
gationem esset eius cædis autor, Vtinam
quis. Consules autem edictum proposuerunt
quo consinebatur Caij accusatio, iubentem
redirent tam populū quàm militi-
um quidem magnam relaxationem pollicem
multibus verò præmia si modò nihil tu-
abstinerent ab iniuriis. nam metus
exasperati clade aliqua ciuitatem afficeret
ad rapinas verterentur & sacrilegia, i-
tem locus senatorum ordo conueniant,
pæ qui cædis erant confcij: audebant qu-
tate aliquid, quasi ad se deuoluto rerum
mandatum arbitrio.

Quomodo Claudius principatum adeptus

C A P. II.

IN hoc rerum statu repente Claudius d-
cipitur. Conuenienter in vnum milites
latis de rebus gerendis consiliis, videba-
pulum non sufficere tot videntibus
eis si ad ipsum rediret rerum admini-
nec sibi eam vilen fore, si definerent e-
nistri principatus & quodammodo soc-
mum e igitur visum est rebus adhuc
Principem eligere Claudium, defuncti
nemini eorum qui tum in senatum c-
non præferendum, siue natalium clari-
liberalitas eruditionis habenda esset te-
constitutis in rerum fastigio præmia

Xy liij

dimisit proximos: re autem vera ut sese præsenti periculo eximerent. Interea a senatus in curiam conuenit, populûsque in comitium confluens trucidatores Caij quærebat, & is quidem serio, senatus verò tantum in speciem: cumque Valerius Asiaticus vir consularis progreffus esset ad tumultuantes & indignantes latere inter se sectores Cæsaris, multis eum rogitantibus quisnam esset eius cædis autor, Utinam ego, inquit. Consules autem edictum proposuerunt, in quo continebatur Caij accusatio, iubentes ut domum redirent tam populus quam milites, populo quidem magnam relaxationem pollicendo, militibus verò præmia si modò nihil turbarent & abstinerent ab iniurijs. nam metus erat ne exasperati clade aliqua ciuitatem afficerent, neue ad rapinas verterentur & sacrilegia, iam autem totus senatorum ordo conuenerant, præcipue qui cædis erant conscij: audebantque spectare aliquid, quasi ad se deuoluto rerum moderandum arbitrio.

An. mundi
4005. A
Christo nato
43.

a Senatus populusque Caij trucidatores quærit.

b Valerium Asiaticum se Caij cædis autorem optat.

Quomodo Claudius principatum adeptus sit.

C A P. II.

IN hoc rerum statu repente Claudius domi arripitur. Conuenientes in vnum milites, & collatis de rebus gerendis consilijs, videbant populum non suffectum tor vigentibus negocijs si ad ipsum rediret rerum administratio, nec sibi eam utilem fore, si desinerent esse ministri principatus & quodammodo socij. optimum igitur visum est rebus adhuc turbatis Principem eligere Claudium, defuncti patrum nemini eorum qui tum in senatum conuerant non præferendum, siue natalium claritatis, siue liberalitas eruditionis habenda esset ratio: qui constitutus in rerum fastigio præmia cuique pro

Hedio & Ruffinus cap. 2.

c Claudium milites in Principem elegunt.

*An. mundi
4005. A
Christo nato*

47

*a Cn. Sennius
Saturninus
in Senatus
rationem ha
bet.*

*b Libertas
res preciosa.*

*c Libertas
virtute pa
ratur.*

*d Tyranni
des multa
mala in ciui
tates inue
niunt.*

meritis decernat. hanc sententia simul approba
ta est, & Claudius correptus à militibus. In a se
nato autem Cn. Sennius Saturninus non nescit
Claudium raptum, & instare virtutis certamen,
quasi protusus, nec tamen inuitus, intrepidè o
rationem dignam ingenuis & generosis audito
ribus exorsus est in hanc ferme sententiam. Est
incredibile videtur Quirites quod præter o
mnem spem nobis offertur post tam longum
temporis spatium, tenemus tamen libertatem,
Incertum quidem quandiu mansurà & in pote
state deorum sitam quorum hoc munus est: sed
quæ in præsens certè exhilarare nos valeat, quæ
cunque sequatur exitus. bonis b enim viris in
cundum est vel vnam horam liberos in libera
patria vivere, veterisque illius & florentis Rei
publicæ aliquem gustum capere. equidem præ
ter illius libertatis non memini, ut post eam sub
latam natus, præsentis sanè sum cupidissimus,
& felices existimo quibus datum est in illa nas
ci atque institui honestis studiis: proximumque
post deos immortales honorem his viris ha
bendum censeo, quorum c virtute vel serò tan
dem hac ætate nobis eam degustare contigit
quæ felicitas vtinà perpetua propagetur ad po
steros. nam nobis vel hæc dies sufficit, tam in
rioribus nostrum quam senioribus: his quia non
omnino ignari bonorum libertatis morientur
libentius: illis quia virtutis exemplum recens
propositum est, quod æmulari sit longè pulcher
rimum, & non degenerare à claris maioribus:
quamobrem nihil nobis magis curandum est,
quàm ut cum virtute viuamus, quæ sola libera
tatem parit suis cultoribus. mihi res veterum au
ditu tantum sunt cognitæ. ex d his vero quæ ipsi
videre licuit, satis intellexi quantum malorum
in ciuitates inuehant tyrannides, virtutem o
mnem

innem de medio tollentes, & opprimentes ingenuos spiritus, merum contrā atque adulationem docentes, quando non iuxta legum prudentiam, sed ad arbitratum principum administrantur omnia. Ex quo enim Iulius Cæsar potestatem populi diminuit, & proculcatis legibus subuertit Rempublicam, oppresso iure seruans suis cupiditatibus, nullum malorum genus est quo non attrita sit ciuitas, dum inter successores eius posterior quisque præcedentem studet vincere in abolendis patriæ moribus, & exhaustis urbē generosis ciuibus, quod existimarent hoc ad suam pertinere securitatem, si rem habeant cum deprauatis hominibus, & optimorum virorum non solum magnanimitatem premant, sed ipsos etiam perdant nō vno mortis genere: idque cum multi iam deinceps in potestatis fastigio collocati fuerint, & singuli non ferendis grauaminibus onerauerint Rempublicam. Quorum vau Caius qui hodie *b Caius* fato suo functus est, grauiora patrauit quam ceteri, non in ciues solum, sed & cognatos & amicos pariter immitens indomitam suam iracundiam: & iniustas pœnas eis infligens, infensus diis simul & hominibus. Tyrannis enim non sufficit voluptatis studium & superbia. neque rapina & adulteria, sed præcipuum commodum ducunt, si inimicorum totas excindant familias. pro inimicis autem habent omnes liberos, nec ad placandos eos vlla iniuriarum potentia est efficax. etenim conscij sibi quā multis malis oppleuerint homines subditos, etiam si illi contemptim ferant suum infortunium, ipsi tamen maleficentiæ suæ memores, *c Adberta* ita demum securitatem sibi pollicentur, si illos *tio ad liber* possint omnino tollere. His & malis leuati, & *tatem tuen* ac minime vobis iniucem obnoxij, id quod & *dew.*

An. mundi
4005. A
Christo nato
43.

præsentis cōcordiæ & futuræ securitatis certis-
simum pignus est, instaurare collapsum ciuita-
tis decus, & iusta cura Rempublicam in pristi-
nam integritatem restituite. Liberum est senes-
cias proferre de his quæ displicent, quando nul-
lus dominus cercicibus imminet, cui potestas
sit in earum autores animaduertere. quid enim
aliud auper crescentem tyrānidem aluit, quā
istorum segnicies qui nulli in re libidini eius
refragati sunt? quietis enim voluptate victi, &
assueti mancipiorum more viuere, dum hone-
stæ morti turpem vitam præferunt, conce-
runt ciuitatem in calamitates non ferendas,
quas partim audiuius, partim vidimus. Ante
omnia verò tyranni interfectoribus honores
quāmaximos decernite, Chæreæ præcipite:
qui vir diis fauentibus tum consilio, tum manu
nobis libertatem peperit: cuius rationem ha-
beri decet: ut pro adito libertatis amore peti-
culo, à libertatis digna præmia recipiat, hone-
rissimum enim est benefactoribus gratiam re-
ponere, qualis & vir hic habendus est, Brutor-
um ac Cassiorum æmulus, interfectorum Iulij
Cæsaris: & hac parte anteferendus, quod illo-
rum opera bellis ciuilibus perturbatum est to-
tum Romanum imperium: hic verò cæso ty-
ranno omnibus malis ciuitatem eripuit. Hæc
Senius, senatu magna cum voluptate audiente,
& quotquot equitum aderant, tum exurgens
Trebellius Maximus, annulum ei detrahit, in
quo lapillus erat inclusus insculptā habens Cæ-
sariæ effigiem: quod ille tum intentus aliò non ani-
maduvertebat, statimque ea contracta est. Etiam

b Chæreæ nox processerat, cū Chæreas signum à consu-
etudine libus perit: atque illi libertatem dederunt, a-
signum præ deò antea mutatas res mirabantur, ut ipsis hoi-
vixdant crediderunt. tunc enim primum ex quo
Reipub.

Anno mōdi
4005. A
Christo nato
43.

Reipub. administratio populo est adempta, &gni dandi mos ad consules rediit, penes quos ante Cæsares imperium fuit in milites. id acceptum Chæreas militibus tradidit his qui à senatu stabant, videlicet quatuor cohortes amantiores Imperij legitimi quàm tyrannidis. hi mox abierunt cum suis tribunis, paulòq. post etiam populus lætus ac spei plenus, multum sibi placens ob reuersum in pristinum statum Rempub. & Chærez nihil non tribuens. Is à indignè ferens superesse vxotem Caij & filiam, misit vnum è tribunis Iulium Lupum, qui vtranq. interficiat: idè potissimum illi demandato hoc negotio, quò Clementis esset cognatus, & dignus vt in partem veniret tyrannicidij, quasi totius consilij à principio conscius, non deerant tamen è coniuratis quidam, quibus crudele videretur scire in mulierem, quando Caius non ipsa incitante, sed suapte morem gerens ingenio ciuitatem affligerat, & florem nobilitatis extirperat: alij contra illam potissimum malorum omnium causam assueverant, à qua amatorio potionatus inciderat in insaniam, atq. ita vnam veneficam attulisse toti Romano orbi calamitates maximas. quorum sententia postremò vicit, & Lupus properauit ad hoc ministerium, ne quid moraretur publicum commodum. cumq. venisset in palatium offendit Cæsoniam humi stratam iuxta mariti cadauer inopem omnium quæ solent exhiberi mortuis, & fordatis etuore vulnerum, afflicta se cum iacente simul filia. necd alia vox eius audiebatur quàm Caij accusatio, quòd amantissimæ vxori non paruisset præmonenti toties. quod quidem cum ambiguum visum est, sicut nunc quoque duplicem interpretationem recipit: alijs sic intelligentib. consuliisse eā. vt rediret ad sanioerem mentè, & in ci-

a Chæreas
Iulium Lupum, vt Caij
vxotem &
filiam inter-
ficiat, mis-
sit.

b Cæsonia
Caium quod
uxori præ-
monenti non
paruisset, ac-
cusat.

Reipub.

An. mundi
 4005. *A*
Christo nato
 43.

nes sequere defineret, moderatūq. Principē ageret ne fortē provocati eius crudelitate, patem ei vicem reponerent aliis contrā, instigasse eam matrum vi sine mora coniuratos plecteret, & quivis nihil comperti haberet quod animadversione dignum sit, suæ tamen securitati prospiceret. Idq. cum exprobratum illi, quod etiam admonitus segnior fuerit. ad eod. in diversum sensum trahebantur verba mulieris, quæ dum advenientem Lupum animadverteret, ostenso iacentis cadavere, cum lacrymis & lamēis rogabat ut propius accederet. utq. sensu cordis causam eū venisse, non magni pendente verba nihil ad suum propositum facientia, confestim nudatū iugulum præbuit, miserabiliter suam conditionem deplorans, & urgens ne differret inceptæ à sociis fabulæ extremum actum addere. ac que ita magno animo necem petuli, cuius comitem habuit etiam filiam infantulum: quod mox ipse factum renūciavit Chærez. Ita^a Caius quarto sui principatus anno finiit, vir & ante principatum maleficus, voluptatibus deditus & fautor delatorum, periculorumque metuens atque ea de causa sanguinarius, unicum fructum potentie existimans si abuteretur ea contra im meritos, & prædas ex iniustis cædibus ac rapinis ageret: attollens se supra humanum fastigium, & divinitatis opinionem affectans, popularique assentatione depravatissimus: legum cæcellos non secus quam virtutis impedimenta abominans, & ne intimam quidem amicitiam pili faciens, quoties ira stimularetur ad vindictam & supplicia: osor bonorum virorum omnium, quicquid collibuisse citra omnem contradictionē licere sibi postulans. quare ne à sororis quidē germanæ stupro abstinuit, ex quo illi maxima apud ciues exorta est invidia, propter

incredi.

a Caius vir
maleficus.

b Caius libi
diosus.

incredibilē & multis retrò seculis inauditam li-
 bidinis licentiam, opus autem eius regale aut
 magnificum nullum est memorabile, aut exegi-
 tatum ad utilitatem hominum, propter recepta-
 cula exstructa circa Rhegium & Siciliam naui-
 bus frumentariis ex Ægypto venientibus. hoc
 enim citra controuersiam maximū opus est, &
 vtilissimum nauigantibus. ac ne id quidem absolu-
 tū est: sed imperfectum mansit remissa conten-
 tione operantium. In causa fuit studium rerum
 inutilium, & quod pecuniā in priuatas suas volu-
 ptates insumere maluit, quā in publicam ma-
 gnificentiam alioquin orator facundus, & peri-
 tus utriusque literaturæ, tam Græcicæ, quā
 patriæ: faciliēq; intelligebat omnia, ad quorum
 uis orationes respondens ex tempore: & vel in
 maximis negociis suadendi facultate præditus
 si quis alius, quā vel ingenij felicitate, vel diu-
 turna exercitatione sibi parauerat, ad cuius lau-
 dis æmulationem magnos stimulos ei pater ad-
 diderat, Tiberij qui ante hunc imperauit ex fra-
 tre nepos, eximius in hoc studiorum genere, à
 quo degenerare in hac parte erubuit, quæ ceteros
 ciues à tergo reliquerat, nec tamen ei bona
 institutio profuit, quo minus licentiam adeptus
 perniciem sibi accerseret: in tantum ardua res
 est eos sapere, quibus adest quiduis facientibus
 impunitas. Usus enim honestissimis amicis à
 principio, quod facilius bonam opinionem sibi
 pararet, tandem eos à se alienauit vsurpanda im-
 modica licentia, quorum odiis indies gliscentibus.
 postremo per insidias eorundem oppressus est.
 Cæterum Claudius, ut suprā dixi, cognito Caij
 casu, & hac de causa perturbatione totius pala-
 tij, de sua salute anxius latebat in quodam angu-
 lo, nullam periculi causam habens præter clari-
 tatem nataliū. nam priuatam vitā agēs per mode-

Anno mūdi
 4005. A
 Christo nato
 43.

a Caius re-
 ceptacula
 nauibus ex-
 truit.

b Caius ora-
 tor facundus.

Hedio &
 Ruffinus
 Cap. 3.
 c Claudius
 serenienti
 obtruditur
 Casarea di-
 gnitas.

Annus mundi
4005.
Christo nato
41.

Ita se gesserat, vel mediocri statu contentus, interisq. se oblectabat Græcis maximè, omnem negotiorum deuitans strepitum. cum verò attenta vulgi multitudine, regia referta discursantibus, cum furore ac consternatione militibus, plebe quasi metu dominationis soluta vltro citroque ruente temerè, prætoriani qui potiores habentur inter reliquos milites, consultare cœperunt quid agendum sit, non tam solliciti de nece principis, quem iure cæsum existimabant, quam quomodo rebus suis prospicerent, Germanis in interfectores sauientibus, suimet respectu magis quam vtilitatis publicæ quæ omnia magis augebant trepidationem Claudij, maximè cum videret circumferri Asprenatis & vnâ cum eo cæsarum capita. stabat enim in quodam loco gradibus aliquot accessibili, obscuritate eius se occultans ibi Gratus vnus è palatinis militibus, non valens satis vultum eius discernere præ tenebris, hominem tamen esse videns, qui latere cupiat, propius accessit, licet rogatus ut discederet, & tandem protractum agnouit, inclamans alios sequentes, profectò hunc esse Germanicum, dignum qui vacantem imperatoris locum occupet. Tum Claudius videns eos paratos, ut se rapiant, metuensq. ne iubete Caio plederetur capite, rogabat, ut sibi parcerent, innocentiam suam commemorans, & excusans se in seium regum omnium. ad quæ Gratus subridens dextra prehensum sic alloquitur. Desine de incolumitate esse sollicitus, cum potius debeat animum ad principatum erigere, quem Dij Caio sublatæ suæ virtuti offerunt, orbè terrarum tandem respicientes fessum calamitatibus. quare age maiorum tuorum solium recipe. moxque attollunt eum in humeros nõ valentem præ metu simul ac gaudio pedibus insistere. iam enim compla-

res pratoriani circa Gratum versabatur, ita vt quidam putantes Claudium rapi ad supplicium, miserarentur, vt hominem innoxium, & qui totam ætatem exegisset in ocio, ac sæpè sub Gaio adductus esset in vicæ periculum: quidam etiam distitarent, ad consules pertinere de eius causa iudicium. Verùm militibus magis ac magis affluentibus, & diffugiente inermi multitudine, Claudium non procedebat propter imbecillitatem corporis, quando etiam ipsius leuicassij fugerant, desperantes de salute domini quem raptum viderant. itaque cum hi soli tenerent palatium, partem vrbis, vt ferunt antiquissimam, & iam attentarent curam reipublicæ, maiora etiam fiebat confluxus cæterorum militum, Claudium libenter videntium, & magno studio conantium eum ad principatum euehere, etiam ob Germanici fratris memoriam, cuius gloria hærebat adhuc in animis hominum. ad hæc succurrebant præcipuorum senatorum cupiditates immodicæ, & quantum per eas peccatū sit ante mutarum statum reipublicæ, quem quia in pristinum restitui iudicabant impossibile, rursus non esse in rem suam. videbant, si vnusquispiam citra ipsorum operam potiretur imperio, cum liceat prouecto Claudio dignam ab eo pro meritis gratiam recipere: has & alias inter se conferentes consultationes, cum aliis quoq. affluenteibus communicabant, cumque ibidem omnibus probaretur, armatis cinctum sublimem in castra pettulerunt, vt ibi sine impedimento reliqua peragerent. dissidium autem inter senatum & plebem inciderat: dum illi ad pristinam redire dignitatem, & inducta à tyrannis seruitutē effugere cupiunt: plebs contrà hanc felicitatem eis inuidens, & frenum eorum cupiditatibus imperatoriam potestatem esse existi-

Anno mundi 4005. A Christo nato 43.

a Causa milites impellentes, vt Claudium in Imperatore eligerent.

b Claudium sublimem in castra pettulerunt.

*Anno mem-
br 4005.*

*A Christo
nato 43.*

*a Dissidio
inter plebē
& senatum.*

*b Senatus
Claudio sua
det ut impe-
rium delatū
resignat.*

mans, sibiq. aduersus potentiorum iniurias præ-
sidium, gaudet auditis quæ Claudio conuigenti,
sperans huius opera caritatem se bellis ciuili-
bus, & aliis malis quæ olim Pompeianis tempo-
ribus ciuitatem afflixerant. Senatus^a porro co-
gnito, quod milites Claudium in castra transpor-
tauerint, lectos sui ordinis viros illò miserant,
qui cum doceant non esse per violentiam affe-
ctandum imperium: præstare ut senatui permit-
taturam Reipublicæ, & vnus sit è senatoribus,
iuxta leges prouisurus cum aliis quomodo res
administrari debeant: memineritq. quàm mise-
rè tractata sit ciuitas, vel à prioribus dominis,
vel nuper Caio principe, sub quo ipse in com-
muni fuisset periculo: neque decere, ut, qui ty-
rannidem in alio detestatus sit, nunc patriam
sponte intemperis eius subiciat. quapropter^b
senatui pareat, & cum laude ad præstinum reuer-
tatur oculum solitam virtutem retinens, fore ut
maximis cumuletur honoribus à liberis ciuib.
& opinionem optimi viri lucrifaciat, qui non
grauetur sub legibus per vices nunc præesse a-
liis, nunc subiici. quod si nihil motus Caij exitu
pergat in propositis, se certè obnixuros eius co-
nariibus. nam & non contemnendam militum
manum stare à suis partibus, & armorum supe-
resse copiam seruitiorum. i. multitudinem, quo-
rum opera in promptu sit. Sed præcipuam spem
esse in Deorsu auxilio, qui pro recto & honesto
certantes adiuuare soleant: nihil autem honestius
quàm pugnare pro libertate patriæ. Hæc le-
gati Veranius & Broccus, ambo tribuni plebis
procumbentesq. ad eius genua suppliciter ora-
bant, ne ciuitatē in bellum ciuile conliceret. Ea
cum viderent eum septum magna frequentia
militum, & nihil esse collatos ad hunc consule-
res, rogabant, ut si principatum ambiret, mallet
eum

eum à senatu accipere. hoc enim æquius fore
& felicius, si absque violentia, cum bona offe-
rentium gratia habenas imperij capefferet.

Disi. diuini inter senatum & plebem.

C A P. III.

PORRÒ Claudius sciens senatus arrogantiam, a
modeste legatis respondit pro tempore: sed
parum tutum ratus se in eorum fidem commit-
tere. fretus hortatibus militum operam impi-
gram pollicentiū, incitante etiam Agrippa de-
creuit. principatū vtrò oblatum non dimittere
è manibus. Is enim postquam suæ dignitatis au-
torem Caium exanimem collocaisset in lectu-
lo, & cōposuisset, vt tum poterat, perfunctus hoc
officio prodijt ad eius satellites, nuncios viue-
re quidem eum, sed quia crucietur vulneribus,
nunc se medicos ea de causa petere. Cæterum
vbi cognouit raptū esse à militibus Claudiū, æ-
grè dimota turba ad eum peruasus, & nactus eū
turbatum, pronūmque ad cedendam potestatē,
senatui, confirmauit b hortatus, vt magno ani-
mo in retinendo principatu pergeret. Iamque
vnus erat è fautoribus Claudij, cum accersitus à
senatu, ignarū se omnium simulans, & vnguen-
tatus tanquam à computatione veniens, ex se-
natoribus quæsiuit quid de Claudio factum sit,
quibus id quod verum erat respondentibus, &
insuper ipsius sententiam de præsentī statu po-
stulantibus: se c quidem aiebat pro senatus di-
gnitate nullum recusare periculum. suadere ta-
men, vt magis spectent vilitatem reipublicæ,
quàm quæ in præsens gratia videantur auribus
contententibus enim de principatu opus esse
armis & militibus, ne imparatis in certamē de-
scendentibus aliquid aduersū accadat. illis & ar-
ma sibi superesse dicentibus, & collaturos se po-

*An. mundi
4005. A
Christo na-
to 43.*

*Claudius
Principatū
vtrò obla-
tum depo-
nere recu-
sat.
Hedio &
Ruffinus
cap. 4. al. 23.*

*b Claudius
in proposito
suo ab A-
grippa com-
firmatus.*

*c Agrippa
senatus sen-
tentiam
exponit.*

An. mundi
4005. A
Christi nato
43.

a Agrippa
cum aliis
aliquot ad
Claudium
mittitur.
b Claudij
ad Legatos
responsio.

c Sacramen-
tum militare.

d Milites
vnum Im-
peratorem &
Senatu cre-
ari possunt.

cuniam: nec deesse militum, & posse armari ser-
uitia vocata ad pileum: subiunxit Rex: vtinam
P. C. conatus vester succedat: non dubitabo ta-
men quicquid in rem vestram puto promere. scitis
qui à Claudio stant veteranos esse & rei mili-
tariis longo usu peritissimos: pro nobis autem e-
rit mancipiorum præter omnem opinionem li-
beratorum colluies intractabilis, quos ne gla-
dium quidem satis scientes stringere, opponemus
viris exercitatisimis, quamobrem mihi
placet mitti ad Claudium qui ei deponere princi-
patum suadeant, & ad eam legationem meipsum
offerò. hinc ubi persuasit cum aliis aliquot mit-
titur, & Claudio seorsum trepidatione senatus
indicat: atque fuit, ut responderet, sicut decet
ad summum potestatem euectum principem.
Respondit: dignetur, mirum non videri quod senatus
agere ferat subesse vnus arbitrio. expetitus ali-
quot principum scuitiam. nunc verò degustatu-
rum cum etià æquam ac moderatam dominatio-
nem, quæ nomen quiddam principatus habeat, sed
re vera omnia gerat de communi sententia,
quare non esse cur de eius fide dubitent, quem
in varia temporum conditione nunquā ab ho-
nesto discessisse suis ipsis oculis viderint. cum
his mandatis legati dimissi sunt: moxque concio-
nem apud prætorianos habuit, sacramento cada-
ctos, ut in fide manerent, virisq. diuisit quina
drachmarum millia. sub diluculum autem Coss.
senatum vocauerunt in capitolini Iouis ædem:
quorum alij delinuerunt in urbem, ne irent: alij
res mature sunt profecti, prævidentes quo nam
res euasura esset, optatèq. tutam seruitutem cū
ocio potius, quam accipiemus alcam reparandam
dignitatis pristinae. conuenerunt tamen cen-
tum non amplius, quibus consulantibus de
præsentis negotio, repente clamor militum pro
foribus

scribis stantium tollitur, vnum imperator
senatu creati postulantium, ne quod de
mentum patiatur imperium communicatū
bus, & suam quidem sententiam profereb
vni alicui committendū imperio, in illor
tatem potestate sinebant delectum eius qui
teretur principatu dignior: quod senatus
de incommodum accidit, in locum sperata
betatis succedente metu à Claudio. nec
non deerant qui affectarent rerum fastigiu
propter nobilitate generis, affinitatemque c
notam cum Caesaribus. nam M. Minucianus
cum primis clarus, & in matrimonio habens
torum Caij Iuliam, seipsum offerebat, cons
bus aliam ex alia causationem nescientibus.
teretior etiam Asiaticum alter Minucianus.
terfector Caij colubuit, fuissetque cædes qui
ta vix vnquam aliis edita, si quis permissus
set cum Claudio de principatu cōtenderet.
to enim erat gladiatorum non cōtenderet.
conuerus, & cohortes vigilum, cum magna
na cernigum vitro confluentium, cum magna
mule metu ab ambiendo sunt deteriti, qui
vel sibi ipsis timerent, vel populo. Deinde
petente iam die Chæreas cum sociis ad eam
locuturi milites: quos illi cum viderent n
silentium inuocare, concionari non passi su
maibus vnus imperatorem idque sine di
ne poscentibus. Tum verò minime senatu
terat expedire constitutionem reipubl. n
bus auctoritatem eius contemnentibus, &
fectoribus Caij amplissimum ordinem m
insolentia cedere non patientibus. Ta
Chæreas non continens iram quod impe
petenter, daturum se ait, si quis signum
ab Eutycho. is erat auriga Prasinus Ca
dissimus, cuius equio stabulis exstrues
Tom. j.

foribus stantium tollitur, vnum imperatorem à senatu creati postulantium, ne quod detrimentum patiatur imperium communicatū pluribus. & suam quidem sententiam proferebant de vni alicui committendo imperio, in illorum autem potestate sinebant delectum eius qui videretur principatu dignior: quod senatui valde incommodum accidit, in locum speratæ libertatis succedente metu à Claudio. nec tamē deerant qui affectarent rerum fastigium, propter nobilitatē generis, affinitatēque coniunctam cum Cæsaribus. nam M. Minucianus vir cum primis clarus, & in matrimonio habens sororem Caij Iuliam, seipsum offerebat, consuli- bus aliam ex alia causationem neſtentibus. Valerium etiam Asiaticum alter Minucianus interfecto Caij cohibuit, fuissetque exdes quanta vix vnquam aliàs edita, si quis permissus fuisset cum Claudio de principatu contendere. præsto enim erat gladiatorum non contemnendus numerus, & cohortes vigilum, cum magna manu remigum vltro confluentium. quapropter multi metu ab ambiendo sunt deterriti, quod vel sibi ipsis simerent, vel populo. Deinde appetente iam die Chæreas cum sociis aderant allocuturi milites: quos illi cum viderent manu silentium innuere, concionari non passi sunt, omnibus vnum imperatorem idque sine dilatione poscentibus. Tum verò minimè senatus poterat expedire constitutionem reipubl. militibus auctoritatem eius contemnentibus, & interfecto Caij amplissimum ordinem militari insolentiz cedere non patientibus. Tandem Chæreas non continens iram quod imperatorē peterent, daturum se ait, si quis signum afferret ab Eutycho. is erat auriga Prasinus Caio dilectissimus, cuius equitio stabulis extruendis ille

An. mundi
4005. A
nato Christo
43.

a Quidā rerum fastigiū affectant.

*An mundi
4005. A
mato Libris
43.*

*a Milites
sublati si-
gnis ad Clau-
dium con-
ducunt.*

*b Sabinus
citius se co-
trucidatu-
rum omnes,
quam passu-
rum, ut im-
perium com-
mittatur
Claudio, ait.*

*c Q Pompeius
Consul cum
alijs quibus
dā ad Clau-
dium perue-
nit.
d Claudio
Agrippa, ut
mitius se er-
ga senatores
gereret, suade-
bat.*

viles operas exegerat à militibus: idque tum eo dicto exprobrabat eis Chzreas, multaq. alia, alaturum se Claudij caput minitans, indignum enim esse si post insanum stulto principatum committant. At^a illi verbis eius nil moti, strictis gladijs & sublati signis tendebāt ad Claudium, adfuncturi se his qui iam sacramento ipsius se obligauerant. ita senatus desertus est à suis propugnatoribus, & consules se in primatorum redacti ordinem, mortificia stuporeque occupatis omnibus, nec scientibus quid nam agendum post irritatum in se Claudium. iamque pœnitentes alius in alium iacebant convulsia. Tum b Sabinus è tyrannicidis vnus in medium progressus, citius se eos omnes contrucidaturum ait, quam passutum, vt se insepeliat imperium committatur Claudio, & adsciscatur vitronica seruitus: simulque Chzream obiurgabat, quod cum primus contempnisset Caium, nunc metu mortis videatur publicam libertatem prodere, quasi verò sine hac vlla voluptas vitæ possit esse viris fortibus. ille contra hac amissa sibi certum ait mortis propositum, velle tamen prius tentare mentem Claudij. Interim in castris multi senatorum per confertos militibus enitebantur ad officium exhibendum Claudio, & inter ceteros alter Consul Q Pompeius, eo magis inuisus militibus, quod senatum ad libertatem hortatus fuerat. quomobrem strictis eum inuadentes gladijs perpetrassent cadē, nisi fuissent à Claudio cohibiti, qui ereptum periculum aspidere iussu suo lateri. sed non idē honor habitus est reliquis senatoribus: qui cum eo simul venerant. aliquot enim etiam plagas accepturunt, repulsi dum illum salutare properant: Aponius verò discessit laucius, & eorum nemo non periclitatus est. Rex^d Agrippa etiā autor fuit Clau-

ANTIQ. IVD. 16. 218. XIX.
audito, vt mitius se erga senatores gereret:
nim sublati non habiturum quibus imper-
at in palatium, quò ipse per medium urbem
delatus est, dedecentibus militibus non
decebat plebeiz multitudinis. è tyranni-
cis autem Chzreas & Sabinus conspicui pro-
pulerant in publicum contra edictum Polli-
onem Claudius paulo ante Prætorianis pro-
terat. Ipse perlatos in palatium conuocatis
eius capitalem sententiam in Chzream pro-
t. Quomnis enim facinus per se videbatur mo-
publicum, perfidia tamen crimen obiectum es-
et exemplum erat statuendum securitati futu-
rum principum. ductus^a est igitur ad supplicium vna cum Lupo alijsque compluribus. Fe-
cit Chzream magno animo tulisse id infortu-
num, nihil mutato vultu ad indecorum habitu-
aque etiam Lupo exprobrantē lacrymas. cū-
que in detracta veste quæretur de frigore.
aspiciente corona eorū qui deduxerant, ro-
git milites, num exercitatus esset agades &
vnum haberet gladium: postulatque est q-
ipse Caiū interfecerat. denique vno ictu fel-
ter perit. Lupus autem deiecto vno animo parū
tuer cervicē præbens pluribus ictibus dem-
confectus est. Paucis post diebus, quando
lenne parentandi tempus rediit, pop. Rom.
horum quique manes honoraret, eadem
etiam Chzreæ suam partem in ignem
necabant, apprecati vt propitiis non iras-
tur ipsorum ingratitudini. atque hic fuit
Chzreæ. Sabinus b autem non solum at-
tus à Claudio, verum etiam permissus es-
que ante prædictam gerere, iniquan-
ti à sēde coniurationis data desisteret, in-
72 ij

Claudio, ut mitius se erga senatores gereret: his enim sublatis non habiturum quibus Imperet. Cui ille libenter paruit, insitque eos conuenire in palatium, quod ipse per mediam urbem lectica delatus est, deducentibus militibus non sine vexatione plebeæ multitudinis. à tyrannicidis autem Chæreas & Sabinus conspicui processerant in publicum contra edictum Pollionis, quem Claudius paulo ante Prætorianis præfecerat. Ipse perlatus in palatium conuocatis amicis capitalem sententiam in Chæream protulit. Quamuis enim facinus per se videbatur magnificum, perfidiæ tamen crimen obiectum est, & exemplum erat statuendum securitati futurorum principum. ductus^a est igitur ad supplicium vnà cum Lupo aliisque compluribus. Fertur Chæream magno animo tulisse id infortunium, nihil mutato vultu ad indecorum habitum, atque etiam Lupo exprobrantē lacrymas. cūque is detracta veste quereretur de frigore, ille cauillatus est, lupum nunquam offendi frigore. Et inspectante corona eorū qui deduxerant, rogauit militē, num exercitatus esset ad cædes & nū acutum haberet gladium: postulauitque est quo ipse Caiū interfecerat. denique vno ictu feliciter periit. Lupus autem deiecto animo parū fortiter ceruicē præbens pluribus ictibus demum confectus est. Paucis post diebus, quando solenne parentandi tempus rediit, pop. Rom. dum suorum quisque manes honoraret, eadem opera etiam Chæreæ suam partem in ignem conciciebant, apprecati ut propitius non irasceretur ipsorum ingratitude. atque hic fuit exitus Chæreæ. Sabinus^b autem non solum absolutus à Claudio, verum etiam permissus eandem quam antè præfecturam gerere, iniquum ratus si à fide coniuratis data desisteret, in corpus

Ann. man dē
4005. A
nate Christo
43.

a In Caſſ
interfecto-
res animad-
verſum.

1. bSabina si-
m bi ipfi me-
as nus infert.

Ann. mundi 4005. *A* adacto capulo tenus gladio suamet manu optatum quæsiuit interitum.

nato Christo

43.

Quomodo Claudius Agrippa paternum regnum reddidit, & edicta eius in Iudeorum gratiam.

CAP. IIII.

Hedio & Ruffinus **C**laudius potro à legatis militibus quicumque suspecti esse poterant, edictum proposuit, quo Agrippam in regno per Caium antea concessio confirmabat, collaudans simul eius operam & industriam: addita insuper Iudææ & Samaria, quod olim ad eius aui Herodis regnum pertinuissent. has igitur velut familie debitas restituit. Abilam autem & finitimam eius ditionem in Libano, quæ Lyfaniz fuerat, adiunxit de suo. Fœdus deinde Regis cum Rom. pop. in æs incisum est in urbis foro medio. Antiochum b autem suo regno priuatum, Comagena donauit & parte quadam Ciliciæ, dimisit etiam Alexandrum Lyfimachum Alabarcham veterem amicum, & olim procuratorem suæ matris Antoniz, quem Caius iratus vinxerat: cuius filio Marco Bernice desponsa fuit Agrippæ filia: quod Herodes, defuncto ante nuptias, Rex virginem Herodi Agrippæ fratri eam collocauit, impetrato d illi regno ter, Rex in Chalcidis à Claudio. Per e idem tempus apud Chalcide. Alexandriam inter Iudæos & Græcos exorta est e Seditio seditio. Occiso enim Caio gens Iudæorum sub Alexandria eius imperio vehementer oppressa, & multis inter Iudæos iniuriis ab Alexandrinis affecta, cepit animos e Græcos. resumere: moxque ad arma ventum est. Tum f Claudius pro Claudius per epistolam mandat Egypti præb Alexandri di, ut seditionem illam compescat: & f ad prænt Iudæis e ces Agrippæ ac Herodis Regum edictum Alexandriam & in Syriam mittit scriptum in hunc sen-

fermentiam. Tiberius Claudius Cæs. Aug. Germanicus, trib. pot. edicit. Quoniam cognitū habemus Alexandrinos Iudæos iam inde ab insitio ius eius ciuitatis ex æquo cum Alexandrinis cæteris consecutos à Regibus, sicut patet ex instrumentis super hoc conscriptis & constitutionibus Regiis, post adiectamque imperio nostro per Augustum Alexandriam mansisse illis sua iura integra conseruata per missos illò diuersis temporibus præfides, nullamque de eorum iure controuersiam extitisse etiam cum Aquila præfuit Alexandriæ: permissumque eis ab Augusto, vt in defuncti ethnarchæ locū alium suis suffragiis subtituerent: vtque quisque in suis ritibus maneat, neque cogatur religionem patriam deserere: cæterum Alexandrinos concitatos contra conciuēs suos Iudæos C. Cæs. temporibus, propter insolentem illius insaniam, dum contra patriam gentis religionem pro Deo coli ab eis postulat, & recusantib. insensus est: volo inconcussa esse iura eorum à Caij insania: eisque ius esse perseverandi in patriis ritibus iubeoque vtramque partem, quoad fieri potest, dare operam ne quid turbarum commoueatur, idque proposito hoc edicto ita statuo. atque hæc erant quæ in illo edicto continebantur. in reliquum autem orbem Romanum tale missum est: Tiberius^a Claudius Cæsar Augustus Germanicus, Pont. Max. trib. pot. Cæs. designatus

Ann. mundi
4005. A
nato Christo
43.

Claudij
pro Iudæis
per Romanum orbem
editum.

Anno mudi

4005. A

nato Christo

43.

mano fidem & amicitiam. Equissimum igitur
 cenſeo, nullam ne Græcam quidem urbem ne-
 gare illis ius suum, quandoquidem & sub D.
 Augusti principatu conſervatum eis fuit inte-
 grum: licebitque in poſterum Iudæis per totum
 noſtrum imperium ſparſim habitatibus vi ma-
 iorum ſuorum moribus, quos iam nunc mo-
 neo, ut hac noſtra gratia contenti modèſtius ſe-
 gerant, neque conſpiciant religionis externarum
 gentium: ſuis autem ſuo arbitratu vivant legi-
 bus. atque hoc meum edictum civitatibus colo-
 niis & municipiis Italicis ac provincialibus per
 magiſtratus publicari volo, ad Reges quoque
 atque dynaſtas transmitti, non minus triginta
 continuis diebus iſa proponendum, ut ab om-
 nibus humi ſtantibus poſſit perlegi.

Agrippa in Iudæam rediit.

CAP. V.

*Agrippam
 Claudius in
 regnum ſuum
 miſiſit.*

His edictis Alexandriam, & per totum im-
 perium dimiſiſſis Claudius Cæſar declaravit,
 quomodo in Iudæos animatus fuerit: moxque
 Agrippam ad curam ſui Regni miſit auſum
 maioribus honoribus, commendatumque per
 literas præſidiis provinciæ ſimul & pro-
 curatoribus omnibus. at ille, ut re bene geſta
 magna celeritate reverſus eſt: & quamprimum
 peruenit Hieroſolyma, vota ſacriſicia perſol-
 vit, nihil omittens eorum quæ lege præſcripta
 ſunt. unde & multos Nazareos tonderi manda-
 vit: & b catenam auream ad Caio donatam pon-
 tificem ferre dedit parem illi ferreæ quæ Regiæ manus vin-
 dere poterat, monumentum adverſæ fortunæ mutata
 rem in ſa- in proſperam ſuſpendi in ſacratio ſupra gazo-
 crario ſuſpẽ phylacium: quæ doceret ſpectatores & ſubli-
 mia poſſe currere, & Deum valere illa erige-
 re denovo.

ANTIQUA IUDÆICA LIB. XIX.

denovo. omnes enim admonebantur per
 moſſectatam catenam, quod Agrippa le-
 nitas priuatus dignitate ſit victus, paulo
 poſt compediſſus ſolutus ſplendidiorem que
 principatum adeptus ſit: eam eſſe natu-
 ram humanarum omnium ut celſiſſima que
 ne prolabantur facile, ruſſumque incli-
 natiſſimum in priſtinum faſtigium. Rite igitur
 totis Deo redditis Agrippa Theophilum
 ſiſilium ſubmovit ad ſummo Sacerdotio,
 Boethi filium Simonem cognomine Can-
 tam in eius locum ſubſtituit. erant autem
 moni fratres duo, & Boethus pater, cuius ſi-
 Herodes Rex uxorem duxerat, ſicut dixi-
 dem igitur, quod fratres & pater, ſacerdo-
 Simon adeptus eſt: quemadmodum olim
 imperio Macedonum idem contigit tribu-
 lis Simonis pontificis, eius qui Onia patre
 gnatus eſt, ut ſuprà meminimus. Conſtitu-
 inde pontificatu Rex Hieroſolymitis be-
 lentiz gratiam retulit, remiſſo b eis tri-
 quod ſoliti erant in ſingular ædes pender-
 eorum putans ſi non pateretur ſe vinci a
 muno. Magiſtrum autem præfecit tot
 militum Silam, quem multorum & diſſi-
 laborum in diuiduum ſocium habuerat. Po-
 poſt Doritiz quidam iuvenes natura tem-
 religionis ſpecie poſuerunt in Iudæorum
 gogæ ſtatuum Cæſari, quod Agrippam
 menter commouit ad iracundiam, quod
 perditum iret inſtituta patriæ. Quare ſi-
 ra ad Petronium Syriæ præſidem per-
 queſtus eſt de Doritarum audacia, qui
 non minus ægrè ſerens hoc facinus, ut i-
 nouatoribus illis aſpectus ſcriptis in h
 me ſententiam.

re denuo. omnes enim admonebantur per hanc consecratam catenam, quod Agrippa leui de causa priuatus dignitate sit victus, pauloque post compedibus solutus splendidiorem quam antè principatum adeptus sit: eam esse naturam rerum humanarum omnium vt celsissima quæque prolabantur facilè, rursùmque inclinata restituantur in pristinum fastigium. Rite igitur votis Deo redditis Agrippa Theophilum Ananiam filium submouit à summo Sacerdotio, & a Boethi filium Simonem cognomine Canthanum in eius locum substituit. erant autem Simonis fratres duo, & Boethus pater, cuius filiam Herodes Rex vxorem duxerat, sicut diximus. idem igitur, quod fratres & pater, sacerdotium Simon adeptus est: quemadmodum olim sub imperio Macedonum idem contigit tribus filiis Simonis pontificis, eius qui Onis patre prognatus est, vt suprà meminimus. Constituto deinde pontificatu Rex Hierosolymitis beneuolentiæ gratiam retulit, remisso b eis tributo quod soliti erant in singulas ædes pendere, decorum putans si non pateretur se vinci amore mutuo. Magistrum autem præfecit toti fuz militiæ c Silam, quem multorum & difficilium laborum indiuiduum socium habuerat. Paulod post Doritæ quidam iuuenes natura temerarij religionis specie posuerunt in Iudæorum synagoga statuam Cæsari, quod Agrippam vehementer commouit ad iracundiam, quod ea res perditum iret instituta patriæ. Quare sine mora ad Petronium Syriæ præsidem profectus questus est de Doritarum audacia. qui & ipse non minus agrè ferens hoc facinus, vt impium, nouatoribus illis asperius scriptis in hanc ferme sententiam,

*Ann mundi
4005. A
nate Christo
43*

*a Simon Boethi filius in
Theophili
Pontificis lo
cum surro
gatur.*

*b Agrippa
Iudæi ad
tributū re
mittit.*

*c Silas.
Hedio &
Ruffinus
Cap. 6.*

*d Dorita in
Iudæorum
synagoga Cæ
sari statuam
ponit, quod
Agrippa &
Petronium
vehementer
ad iracun
diam commo
uat.*

An. mundi
4005. A
nato Christo

43.
Alias ca. 5.
a Publius Pe-
tronius Do-
riensibus, ut
eos qui Ca-
sari statua
posuerint fe-
bi mittant,
scribis.

Publius^a Petronius, legatus Tibertij Claudij
Cæsar Aug. Germanici, magistratibus Dori-
ensium. Quoniam tam audax es, quorundam ve-
strum insolentia, ut etiam contra edictū Claudij
Cæsar. Augusti. Germanici, quo Iudæi permittun-
tur suis legibus vivere, synagogam eorum pro-
fanauerint, illata Cæsari statua, quod religioni
ipsorum non est licitum, & atque hoc facto non
Iudæorum tantum pietas læsa est, sed nomen e-
stiam Cæsaris, cui rectius in proprio templo sta-
tua poneretur quàm in alieno, maxime in syna-
goga, cum iustum sit & imperatoris iudicio cõ-
probatur ut sui quisque loci sit dominus: ne
mea decreta commemorem post contemptam
autoritatem Cæsaris, qui Iudæis non religio-
nem tantum permisit, verum etiam æquum ci-
uitatis ius cum Græcis cohabitantibus: his ergo
de causis eos qui contra edictum Augusti ausi
sunt talia, indignis etiam propriis magi-
stratibus, hæc furere populi, non suo consen-
su facta asseuerantibus, iubeo per centurionem
Vitellium Proculum ad me adduci rationem
reddituros. Magistratus autem hortor, ut si
videri volunt his consensum suum non acce-
sisse, centurioni fontes indicent, dentque ope-
ram ne quid turbæ aut rixæ exoriat, quam
quidam captare videntur: cum contra ego &
mibi carissimus Rex Agrippa nihil æquè core-
mus, quàm ne vlla Iudæis detur occasio exci-
tandi tumultus defensionis prætextu. Quo au-
tem melius cognoscatis; quoniam fit super hoc
negocio volūtas Augusti, adiunximus eius edi-
ctum apud Alexandrinos propositum: quod iam
antè factis notum omnia, carissimus Rex
Agrippa

Agrippa mihi sedenti pro tribunali recitans
eum postulans, & ut suis beneficium Cæsaris
maneat incolume. Quamobrem Iudæo
posterior nullam quæstus seditionum m-
tam & cælesti numen suis quisque cola-
mus. Ita tum Petronius rem curauit, ut & ad-
eam erratum corrigeretur, & in posteriori
rem, ne quis tale quippiam audeat. Rex a-
grippa Simonem Cantharam pontificatu
magis, quem Ionathæ Anani filio reddere vo-
luerat, hunc tali sacerdotio existimans
ille recipere noluit sic excusans: Equidem tan-
ti beneficii libenter amplector, con-
tuita voluntate qua mihi tantus honor o-
tus est, est me Deus indignum iudicauit sum-
pontificio. sed mihi sacrum illud amicum
mel sumpsi: satis est: tunc enim sanctius il-
accepit quàm nunc recipere, quod si qua-
ostendim qui honore hoc sit longè dignior
mibi frater, & apud Deum, & apud te Rex
nocentior ab omni peccati labe mun-
quem autem tibi commendare, ut idoneus
dio pontificis, qua hominis modestia dele-
Rex, omisso Ionatha iuxta ipsius consiliu
tri eius Matthiæ sacerdotium id tulit: ne
multo post Petronio Marsus in admini-
provincia Syria successit.

Gesta Agrippa usque ad ipsius obitum

CAP. VII.

Silac autem magister militum Regis
omnem fortunam ei fidus nullius
periculi socios esse detrectaret, sed
cillimos labores pro eo sæpè suscepit
micitia possulabat etiam parisi honor
illept. quapropter grauabatur Regi a-
do cedere, semperque licentius ager

Agrippa mihi sedenti pro tribunali recitauit, ius suum postulans, & vi suis beneficium Caesaris maneat incolume. Quamobrem iubeo ut in posterum nullam quæstus seditionum materiam & caeleste numen his quisque colat titibus. Ita tum Petronius rem curauit, ut & admissum erratum corrigeretur, & in posterum caueretur, ne quis tale quippiam audeat. Rex autem Agrippa Simonem Cantharam pontificatu priuauit, quem Ionathæ Anani filio reddere voluit, digniorem hunc tali sacerdotio existimans. Sed ille recipere noluit sic excusans: Equidem tuam Rex beneficentiam libenter amplector, contentus tua voluntate qua mihi tantus honor oblatus est, etsi me Deus indignum iudicauit summo pontificio. sed mihi sacrum illum amictum semel sumplisse satis est: tunc enim sanctius illum accepi quam nunc recipere, quod si quæris, ostendam qui honore hoc sit longè dignior, est mihi frater, & apud Deum, & apud te Rex innocentior ab omnique peccati labe mundior, quem ausim tibi commendare, ut idoneum officio pontificis, qua hominis modestia delectatus Rex, omisso Ionatha iuxta ipsius consilium fratris eius Matthiæ sacerdotium id tulit: nec bi ita multo post Petronio Marfus in administranda prouincia Syria successit.

Gesta Agrippa usque ad ipsius obitum.

C A P. VII.

Sila autem magister militum Regis, quia per ueniam, cum Somnem fortunam ei fidus nullius unquam periculi socius esse decretauerat, sed vel difficillimos labores pro eo sæpè suscepèrat, stertens in ipsius pamicitiis postulat etiam paris honoris esse partem adserticeps. quapropter grauabatur Regi aliquo modo cedere, semperque licentius agebat cum eo. *Seris.*

An. mundi
4005. A
Christo nato.
43.

Ionatha A.
nani filio Pō
tificatus re-
stituitur,
quem ille re
cipere recu-
sat, & Ma-
thia frater
deserri ro-
gat.

b Marfus
Syria prae-
fuit.
Hedio &
Ruffinus
cap. 7.

c Silas A-
grippa prio-
ris fortuna
aduersitates
in memoria

reuocans, cum
ita offondit,
ut uinctum
et in ipsius pa-
miciis adser-
ticeps. quapropter
grauabatur
Regi aliquo
modo cedere,
semperque
licentius agebat
cum eo.

*Ann. mundi
4005. A
Christi nato
43.*

Et in familiaribus colloquiis molestus erat inter
dum extollens se immodicè, & sæpè prioris for-
tunæ aduersitatis in memoriâ reuocâs, ut offen-
taret quâ studiosus ipsius cultor fuerit, non quâ
nô labores in eius gratiam exhaustos memoriâs
quæ cum sine modo repeteret, opprobriare vide-
batur, ita, ut Rex tandè offenderetur immodica
libertate hominis. iniucunda enim est temporis
in gloriâ acti memoria, & stultum est indefinen-
ter exprobrare debitum. postremò in tantû ex-
asperatus est Regis animus, ut ira plus quàm ra-
tioni tribuens nò contentus sit ademisse illi præ-
fecturam, verumetiâ ænctum in ipsius patriam
adservandam miserit. Elapso deinde aliquanto
tempore lenita iam ira, & ratione defecata in
consiliû adhibita, reputauit quantû laborum vis
ille pro se pertulisset: cûq. nataliæ suæ ce-
lebraret, omnib. occupatis circa hilaritates ac e-
pulas, accersiuit Silam, ut mox interesse velis Re-
gio conuiuio. ille ut erat moribus ingenuis nò
dissimulauit indignationem, cuius iustam cau-
sam habere videbatur, vocantibus se respondens,
ad quem honorè me Rex reuocat, paulo post eo
priuaturnus? neque enim prius beneuolentiæ præ-
mium mihi diuturnum esse passus est, sed ipso-
liauit eo me affectum contumelia nisi fortè pu-
tat linguam mihi post hæc fortè minus liberam:
imò fretus conscientia nunquam clamare desi-
nam, è quantis eum eripuerim calamitatibus,
quantum laborè tulerim, ut illi incolumitatem
& honores parerem: pro quibus officiis nunc
præmiû reuli vincula & obscurû carcerem. ego
certè horum nunquam obliuiscar, sed etiam apud
manes manebit mihi huius iniuriæ memo-
ria. Hæc ille vociferabatur, iubens, ut eadem Re-
gi referrent: qui cum videret immedicabilem,
reliquit eum in custodia. Conuersus t. autem
ad Hicro-

*a Silam A-
grippæ ex
carcere ac-
cessit, qui in
degradatione
non desinens
in castro
relin-
quitur.*

*b Agrippa
Hierosolymus
cum muris
permanet.*

ad Hierosolymorum curam, muros nouæ quæ
 vocatur ciuitatis permuniit sumptu publico, la-
 tiioresque & altiores quàm ante fuerant reddi-
 dit: & fecisset aduersus omnem humanam vim
 inexpugnabiles, ni Marcus Syriæ præses Clau-
 dio Cæs. significasset eam rem per literas. ^a
 suspicatus molituros aliquid noui, diligenter
 scripsit Agrippæ, ut à munienda vrbe desiste-
 ret: atque ille mox paruit. Erat autè is Rex a-
 dedò natus ad liberalitatem ac beneficiis deme-
 rendos populos, ut magnis sumptibus pararet
 sibi celebritatem nominis, pro magna volupta-
 te ducens quæsitam munificentia gloriam, longè
 alius quàm Herodes, qui ante eum regnauerat.
 ille enim maliciosus erat ac procliuvis ad inui-
 diam: & propter mutuum odium manifestè præ-
 ferens erga Græcos maiorem quam erga Iudæos
 beneuolentiam: ut qui externas vrbes ornaret
 pecuniarum largitionibus, aliàs balnea & thea-
 tra, aliàs templa & porticus extruens: Iudæorum
 autè nullum oppidum ornatum aliquo dignatus
 est memorabili, nec vlla liberalitate prosecutus
 est. Agrippa contrà mitissimo fuit ingenio, in
 exteros omnes ex æquo beneficus, liberalis &
 humanus, in suæ gentis homines benignus, &
 promptus ad iuuandos præ cæteris in aduersita-
 tibus, quas propter libenter & continnè debebat
 Hierosolymis, institutorum ac rituum patriæ
 seruator religiosissimus: purus enim erat à con-
 taminamentis omnibus, nec vlla dies ei præteri-
 bat absque sacrificio. Accidit ^b aliquando ut
 quidam Hierosolymita legisperitus nomine Si-
 mon aduocata concione per Regis absentiam
 agentis tum Cæsare, etiminaretur illum ut im-
 purum & arcendum templi aditu, quod non ni-
 si dignis pateat, id ubi præfectus vrbi illi signifi-
 cauit per literas confestim accessit hominem:

An. mundi
 4001. A
 Christo nato
 43.

a Marcus
 Claudio,
 Agrippa
 scriberet, ut
 à munienda
 vrbe desistas
 suadet.

b Simon le-
 gisperitus
 Regem cri-
 minatur,
 quidam ve-
 niam preca-
 tur, ridet re-
 conciliatur.

An. mundi
405. A
Christo nato
43.

Aliis ca. 6.
a Agrippa
Berytum ci-
uitatem ex-
tra m. orna-
mentis hono-
rat.

à quo fortè fortuna repertus in theatro, affide-
re sibi eum iussit, mórque sedata voce & placi-
dè, dic mihi, inquit, quid tibi non probatur ex
his quæ facimus. qui cum nihil haberet quod
diceret, precatum est veniam, tum Rex citius quàm
quisquam opíaretur reconciliatus est, clemen-
tiam magis quàm, itam decere Reges existimás,
& lenitatem animi magis quàm celsitudiném,
itaque illum dimisit non sine munere. Inter
alias autem molas eximis ornamenti honora-
uit ciuitatem Berytum, magnis sumptibus ex-
structo ibi theatro pulcherrimo, simúlque equé
magnifico amphitheatro, & ad hæc balineis ac
porticibus, nullis parcens impendis modò ab-
solutam operibus pulcritudinem adderet. de-
dicatio quoque horum celebrata est splendidis-
simè, exhibitis in theatro spectaculis & musico-
rum omne genus certaminibus: aliæque volu-
ptatum varietate: in amphitheatrum verò ad
officiandam magnificentiam inductis plurimis
gladiatorum paribus, volens deinde spectato-
res oblectare etiam cateruatim commissis pu-
gnatoribus, ex mal. ficiis in hoc destinatis duas
cohortes fecit septingentorum quàmque ho-
minum, ut illis per imaginem belli decernen-
tibus, pœna noxiorum in pacis voluptatem ver-
teret, æque ita omnes mutuis absumpti sunt
voluctibus. Post hæc apud Berytum peracta
migravit in urbem Galilææ Tiberiada. suspicie-
batur autem ab aliis Regibus: venitque ad
eum Antiochus Comagenæ Rex, Eraseseno-
rum Samphigeranus, Corys qui regnabat in
minore Armeniâ, Polemonæ Ponti regulus
& præter hos Herodes frater Rex Chalcidis. hos
omnes summa hospitalitate excipiebat osten-
dens per hoc animi sui magnitudinem, ne vide-
retur indignus qui expectaretur à tot Regibus.
quibus

Medio &
Ruffinus
cap. 8.

ANTIO. IVD. A. C. L. I. B. XIX.

quibus adhuc apud eum morantibus Mari-
tiz præses superuenit. Seruans igitur de
Romanis reuerentiam vsque ad septiman-
dem illi obuiam processit: quandoquidè
tatis cum Marfo initium factum est, dum
cum hospitibus curru vectus, suspectam pa-
redderet tantam Regum concordiam. pa-
dim id non esse à Republica, per idoneos
cios mandauit singulis ut sine mora di-
quare Agrippa vehementer offensus est,
tam quidem hac de causa exofum habuit
thiz verò ad præpo Pontificatu successit
Elioneum Cithzi filium. Iamque ter-
dez totius regni annum exegerat, cum
nu in urbem Casarem, quæ prius Strato-
nisticta est: ubi solennes ludos celebra-
salute Casaris: ad quæ festiuitatem mag-
tudo nobilium ac procerum conuer-
tota prouincia. eius celebratis die fecit
celist mane in theatrum amicus veste
argento mirabili opere cõtexta, quæ ra-
tificationis solis percussa, & diuinum quon-
gorem emittens. venerationem cum
excitabat spectantibus: mórque. Cadula
niciofi alius alunde acclamantes Deum
tabant, togantes ut faueret propitius.
enim ut hominè reueritis, nunc agr-
fieri in eo quiddam mortali natura-
tius, hanc impiâ adulationem ille ne-
uit, nec repulit: pauloque d post suspit-
supra caput suum bubonè funi exten-
tem: mórque ut sensisset hunc esse cal-
cium qui olim felicitatis fuerat, ex i-
cordus indoluit, secuta sunt veni-
statim à principio vehementia, ec-
tur in amicos oculis: En, inquit, eg-
appellatione Deus viua celi quere:

quibus adhuc apud eum morantibus Marſus Sy-
 riaz praefes ſuperuenit. Seruans igitur debitam
 Romanis reuerſentiam uſque ad ſeptimum lapi-
 dem illi obuiam proceſſit: quandoquidē ſimul-
 tatis cum Marſo initium factum eſt, dum eodē
 cum hoſpitibus curru vectus, ſuſpectam praefidi-
 redderet tantam Regum concordiam. ratus e-
 nim id non eſſe ē Republica, per idoneos nun-
 tios mandauit ſingulis vt ſine mora diſcederēt:
 qua re Agrippa vehementer offeſus eſt, & Mar-
 ſum quidem hac de cauſa exoſum habuit. Ma-
 thias uerō adēpto Pontificatu ſucceſſorē dedit
 Elioneum Cithxi filium. Iamque tertium lu-
 ſceſſe totius regni annum exegerat, cū perue-
 nit in urbem Caſarem, quā prius Stratonis tur-
 xiſiſſima eſt: ubi ſolennes ludos celebrauit pro
 ſalute Caſaris: ad quā feſtiuitatem magna mul-
 tudo nobilium ac procerum conuenerat ex
 tota prouincia: eius celebritatis die ſecūda pro-
 ceſſit mane in theatrum amictus veſte tota ex
 argento mirabili opere cōtexta, quā radiis exo-
 riantis ſolis percuſſa, & diuinum quendam ſul-
 gorem emittens. uenerationem cum horrore
 excutiebat ſpectantibus: mōxq; ſadulatores per
 nicioſi alius aliunde acclamantes Deū conſalu-
 tabant, rogantes vt faueret propitius. haecenus
 enim vt hominē reueritos, nunc agnoſcere &
 ſaceri in eo quiddam mortali natura excellen-
 tius, hanc impiā adulationem ille nec caſtiga-
 uit, nec repulit: paulōque poſt ſuſcipiens uidit
 ſupra caput ſuum bubonē funi extenſo inſiden-
 tem: mōxque vt ſenſit hunc eſſe calamitatis nū-
 cium qui olim felicitatis fuerat, ex intimis pra-
 cordius indoluit, ſecuta ſunt ventris tormina,
 ſtatim a principio uoluntaria, conuerſis igitur
 in amicis oculis: En, inquit, ego ille ueſtra
 appellatione Deus uirā relinquerē lubeor, ſatelli

Ann. mundi
 4005. A
 Chriſto na-
 to 43.

^a Agrippa
 Marſo Sy-
 riaz Praefidi,
 dū quinque
 Reges ad ſe
 uenientes di-
 ſcedere in-
 bat, inſerſus.
 Aliās ca. 7.
^b Elioneus
 Cithxi filius
 Pontifex.

^c Agrippa in
 theatro
 Deus conſa-
 lutatur.

^d Bubonē vi-
 det, & vt
 Germanus
 praedixerat,
 quinto d. e
 moritur.

An. mundi necessitate coarguente vestrum mendacium: &
4005. quem immortalem salutastis, ad mortē raptor.
A Christo Sed ferenda est voluntas celestis numinis. neq-
nato 43. enim malē viximus, immo tanta felicitate v' om-
 nes me beatū pradicent. hæc locutus crescente
 dolore discruciabatur propter igitur relato in
 regiam rumor sparsus est breui esse moriturum
 quamobrem confestim totus populus vnā cum
 vxoribus atque liberis saccum indutus more pa-
 tris supplicabat Deo pro salute Regis, omnia
 miscens lamentis & ciuiatibus. Rex autē in cel-
 siore decubens cubiculo, & in faciem stratos
 humi prospiciens, non temperabat sibi à lacry-
 mis. eructu a deinde per continuos quinque
 dies nihil se remittente confectus vitā finit, an-
 nus natus quartum supra quinquagesimū, post
 quā regnasset per septennium. quatuor enim an-
 nos sub Caio Cæsare obtinuit regnum. primum
 in Philippi tetrarchia per triennium, cui quar-
 to demum anno accessit & Herodis tetrarchia,
 tribus deinde annis sub Claudio Cæsare præter
 iamdictam ditionem in Iudæa quoque regna-
 uit & Samaria simulq. Cæsarea: ex annis autē
 reditibus percipiebat eum plurimū b 1200. my-
 riadas. nec his contentus mutuum accipiebat
 pecunias. Cum enim esset munificus, impensis
 exerceat sine parsimonia. Cæterū c prius quā
 euulgaretur Regis obitus, Herodes dynasta
 Chalcidis & Chelcias magister regis militiis
 conspirantes simul Aristonem miserunt, qui Si-
 lam communem amborum inimicum interfice-
 ret. quasi hoc à Rege mandatum acceperit.

a Agrippa
quandū vi-
uerit & re-
gnauerit.
b Mille &
ducenta My-
riades quin-
decim tenna-
uri.
c Herodes
Chalcidus
naſſa &
Chelcias Si-
lam interfi-
ciunt.
Hedio &
Ruffinus
ca. 9. al. 8.
d Agrippa
liberi super-
stites.

ANTIQ. IYDAIC. LIB. X
 tro, nata annos sexdecim: reliquæ d-
 virgines erant Mariamme & Drusil-
 lenis à patre desponsata Iulio Arch-
 eiz filio, illa decennis Epiphani filio
 tam Regis Antiochi. postquam a au-
 tum est excessisse Agrippam, Cæsari-
 bateni beneficiorum eius obliui pesti-
 uerunt gratiam, conuicia non dicen-
 tes in defunctum militum quoque vi-
 tam fortē aderant, protractas ē palatio
 statuas vnanimititer detulerunt in lupan-
 que vt poterant illudebant modis q-
 ue eloqui: instructisq. per loca publi-
 conuicia celebrabant coronis redimiti-
 bus inguentis, libantes interim Charo-
 laicem propinantes præ gaudio quod
 to Regis conceperant. Atque hæc agent
 Agrippæ recentia merita succurrebāt,
 eius Herodes urbium illarū conditor, q-
 tubus & templis magnificentiſſimē or-
 natus b porro defuncti Agrippa Romæ
 tempore, educebaturq. apud Claudium
 tem: qui audito Agrippæ obitu, & con-
 quibus eum Cæsariēſes ac Sebasteni po-
 tem affecerant. Ibi quidem causa indol-
 gratis autem populis vehementer iratus
 festum b igitur voluit succensorem patere
 Agrippam iuniorem mittere, simul vt iu-
 do laisfaceret. Sed liberi & amici qui
 apud eum poterant dissuaserunt, negan-
 tiā tantum regnum committere, cu-
 strando sit impar, quodque etiam vile
 possit humeros. cūque visi essent za-
 te Cæsare præsidem Iudæa totūsq. ue-
 sit Cuspium Fadum, defuncto ho-
 tribuens, ne Marium inimicum in re-

truo, nata annos sexdecim: reliquæ duæ tûm etiã
 virgines erant Mariamme & Drusilla, hæc sep-
 tennis à patre desponsata Iulio Archelao Chel-
 ciz filio, illa decennis Epiphani filio Comageno
 rum Regis Antiochi. postquam autem cogni-
 tum est excessisse Agrippam, Cæsarienses & Se-
 basteni beneficiorum eius obliti pessimam ei re-
 tulerunt gratiam, conuicia non dicenda iactan-
 tes in defunctum militum quoque vulgus qui
 tum fortè aderant, protractas è palatio filiarum
 statuas vnanimiter detulerunt in lupanaria, eis-
 que vt poterant illudebant modis quos turpe
 sit eloqui: instructisque per loca publica epulis
 conuiuia celebrabant coronis redimiti & deli-
 buci vnguentis, libantes interim Charoni, & sibi
 inuicem propinantes præ gaudio quod ex obi-
 tu Regis conceperant. Atque hæc agentibus nec
 Agrippæ recentia merita succurrebãt, nec aus
 eius Herodes vrbium illarû conditor, quas por-
 tubus & templis magnificentissimè ornauerat.
 Filius b porrò defuncti Agrippa Romæ erat eo
 tempore, educabaturque apud Claudium Cæsa-
 rem: qui audito Agrippæ obitu, & contumeliis
 quibus eum Cæsarienses ac Sebasteni post mor-
 tem affecerant. illius quidem causa indoluit, in
 gratis autem populis vehementer iratus est. con-
 festim b igitur voluit successorem paterni regni
 Agrippam iuniorem mittere, simul vt iureiurã-
 do satisfaceret. Sed liberti & amici qui multum
 apud eum poterant dissuaserunt, negantes turû
 admodum adolescenti & vix dum egresso pue-
 ritiam tantum regnum committere, cui admini-
 strando sit impar, quòdque etiam viles grauare
 possit humeros. cùmque visi essent æquum dice-
 re Cæsar præsidem Iudææ totiusque regni mi-
 sit Cuspium Fadum, defuncto hoc honoris
 tribuens, ne Marsum inimicum in regnum eius

An mundi
 4009. A
 Christo nato
 47.

a In Agrip-
 pam defun-
 ctum Cæsa-
 rientes & Se-
 basteni con-
 uicia iactant.

b Agrippa
 Agrippa fi-
 lius
 Aliàs ca. 9.

c Claudius
 Agrippa in
 regnum pa-
 ternum mit-
 tere cogitat,
 quod alij dis-
 suadent, &
 Cuspium Fa-
 dum Iudææ
 Præsidem,
 & regni to-
 tius decla-
 rat.

An. mundi
4009.
A Christo
nato 47.

induceret. Ante omnia autem Fado iniunxit, vt
Cæsarienses & Sebastenios acriter castigaret pro
pter inflicitam mortuo iniuriam, contumeliā
que illatas adhuc iuuenibus. Alam verò Cæsani-
um & Sebastenorū cum quinque illis cohorti-
bus ablegaret in Pontum illic militaturas: mi-
litesque è Romanis legionibus Syriam tucuti-
bus delectos in eorum locum substitueret, nec
tamen ei iussioni satisfactum est. Missa enim
legatione flexerunt Claudium vt manere eos in
Iudæa permitteret: qui sequentibus temporibus
maximarum calamitatum Iudæis fuerunt initiū
& seminaculum belli exortu Flori præfide, quā-
obrem Vespasianus victor, vt paulo post dicitur,
eos ex illa regione aliō transiulit.

• Belli-
dæici Præ-
fide Floro ex
ortu ipsi Iu-
dæis instium
& semina-
rium.

SYMMA CAPITVM LIBRI XX.

ANTIQUITATVM

Iudaicarum.

1. Philadelphenſium & Iudaorū diſſidium, de quo
ſolaſacerdotali.
- II. Quomodo Hel. na Adiabenorū Regina &
eius filij religionem Iudaicam cōplexi ſunt.
- III. Quomodo Tiberius Alexander procurator ſi-
lios Iuda Galilæa punit.
- IIII. Quomodo plurimi Iudaorum circa templum
oppreſſi ſunt.
- V. Seditio inter Samaritanos & Iudæos orta.
- VI. Gaſia Fellex Iudææ Præſidus.
- VII. De Procuratore Porcio Feſto, & de ſicariis.
- VIII. De Procuratore Albino.
- IX. Quomodo Florus Albini ſuccoſſor tantis Iudæos
aſſecris iniuriis, vt conſtitit ſine arma ſu-
mere.

P hilad el-

ANTIQUITAIC. LIB.
Philadelphensium & Iudaorum diſſidium
ſolaſacerdotali.

CAP. I.

EVNCTO Rege Agrippa
ſuperiore volumine diximus
dius Cæſar miſit ſucceſſorem
Cæſium Longinum memo-
ris amici, hoc tribuens, à quo viuo adhuc
ſæpe rogatus fuerat: vt Marſum am-
bi adminiſtratione rerum Syriæ. Fadus
qui procurator Cæſaris, in Iudæam venit
Iudæos trans amnem Iordanem ha-
tes, contendere cum Philadelphenſi-
bus vici finibus, reſerti vitis bellicoſiſſi-
perant autem arma tranſamnenſes ſine
ſenſu primacum & magiſtratum, multo
Philadelphensium interſecercant. His cog-
ſſant vehementer iratos eſt, quod non e-
ſſent ſuum iudicium, ſi putabant ſibi ſac-
ad arma conueniſſent. Comprehenſiſſigitur
bus præcipuis ſeditionis autoribus vinciri
mandauit. horum: vnum Annibam nomi-
ſecit ſupplicio, reliquos duos Amaram &
leazarum exilio punit. Nec ita multo poſt
pitis damnauit & Tholomæum latronum
cipem vincum ad ſe perductum, qui plu-
damna intulerat Iudæis & Arabibus, de
operam, vt tota Iudæa purgaretur à latro-
Acritis & deinde Pontificibus & Hieroſo-
læorum primatibus, mandatum Cæſaris e-
poſuit, vt talarem tunicam & ſacerdotale
lam, quam ſolum ſummum Pontificem
re ſus eſt, in caſtellum Antoniam depo-
re eſſet in Romanorum poteſtate, quæ
dam olim fuerat. Illi non audientes con-
Tom. I.

Philadelphensium & Iudeorum dissidium, deque
stola sacerdotali.

CAP. I.

An. mundi
4009. A
Christo nato
47.

DEFUNCTO Rege Agrippa, sicut
superiore volumine diximus. Clau-
dus Cæsar misit successorem Marso
a Cassium Longinum memoriz Re-
gis amici, hoc tribuens, à quo viuo adhuc per li-
teras sæpe rogatus fuerat: vt Marsum amoueret
ab administratione rerum Syriæ. Fadus b autem
qui procurator Cæsaris, in Iudæam venit, offen-
dit Iudæos trans amnem Iordanem habitan-
tes, contendere cum Philadelphensibus de
Mizæ vici finibus, referti viris bellicosissimis. Ce-
perant autem arma transamnenes sine con-
sensu primatum & magistratum, multosque
Philadelphensium interfecerant. His cognitis c
Fadus vehementer iratus est, quod non expe-
ctassent suum iudicium. si putabant sibi factum
à Philadelphensibus iniuriam, sed ita temerè
ad arma concurrissent. Comprehensus igitur tri-
bus præcipuis seditionis autoribus vinciri eos
mandauit. horum e vnum Annibam nomine af-
fecit supplicio, reliquos duos Amaramum & E-
leazarum exilio puniit. Nec ita multo post ca-
pitis damnauit d Tholomæum latronum prin-
cipem victum ad se perductum, qui plurima
damna intulerat Idumæis & Arabibus, dediq;
operam, vt tota Iudæa purgaretur à latrociniiis.
Accitis e deinde Pontificibus & Hierosolymita-
norum primatibus, mandatum Cæsaris eis ex-
posuit, vt calicem tunicam & sacerdotalem sto-
lam, quam solum summum Pontificem indu-
re fas est, in castellum Antoniam deponerent,
vt esset in Romanorum potestate po-
testas, sicut.

nem Theudionis, Dorotheum, Nathanaelis, & Ioannem Ioannis filium. Datæ quarto calendæ Iulias. Rufo & Pompeio Syluano coss. Eodem tempore & Herodes dynasta Chalcidis defuncti Agrippæ frater, petit à Cæsare potestatem in templum & sacrum ærarium, iussuque eligendorum summorum Pontificum: impetratusque hæc omnia, ita ut etiam posteris eius idemius manserit usque ad belli Iudaici exitum. Ipse Herodes Canthara in ordinem reducto, Iosepho Canei summum Pontificatum contulit.

*Quomodo Helena Adiabenorum Regina
et eius filij religionem Iudaicam
complexi sint.*

CAP. II.

PERIDEM tempus Adiabenorum Regina Helena, & Izates eius filius, ad religionem Iudæorum se transfulerunt propter causam talē. Monobazus b Adiabenorum Rex, cognomine Bazeos, sororis amore captus, in vxorem ductam grauidam reddidit. Accidit deinde ut vnā cubans, & manum reclinatam habens in vxoris vterum, vocem quandam sibi videtur audire, iubentem ut manum à ventre tolleret, néve premeret fortum, qui ut non sine diuina prouidentia inchoatus sit, ita finem habiturus esset fortunatissimum. Hac voce ille territus, mox ut excitatus est, rem vxori indicauit: & natum eo paritū filium Izaten nominauit. susceperat autem iam ante Monobazum hoc seniores ex Helena, & alios filios ex aliis vxoribus, manifestè tamen omnem caritatem in hunc vnum contulit: vnde exorta est germanorum inuidia, indies magis ac magis crescentibus illorum odiis, Izatem sibi præferri dolentibus. Hæc

Ata ij.

*An mundi
4009
A Christo
nato 47.*

*Aliàs ca. 9.
Herod dynasta Chalcidis iussu eligendorum summorum Pontificum potis.*

*Hedio &
Ruffinus
Cap. 2.
Aliàs ca. 5.
Monobazus Adiabenorū Rex, cognomine Bazeos ex Helena sorore duos filios Monobazum & Izatem suscepit.*

An. mundi
4009. A
Christo nato

47.

a Izates
ad Abime-
rigum Spasi
m Regi mis-
sum, eius filia
Samacham
ducit.

b Caron, a-
momi fere-
cissima in
qua Noe, ar-
ca reliquia
servantur.
c Izates ab
Helenama-
tre & ma-
gnatib. Rex
creatur, &
Monobazus
Rempub. de
veniat, ad-
ministrare
cubetur.

pater licet intelligeret, ignoscebat tamen filium quod is affectus non à malitia procederet, sed quod itaque cupiebat patri esse quam carissimus. Izates^a verò cui valdè timebat à fraternis odiis, cumularum magnis muneribus misit ad Abimerigum, regnantem tunc apud castrum quod Spasini vocant accolz, commendans ei salutem filiis. Is libenter accepit adolescentem, quem complexus singulari benevolentia, filiam ei collocavit, cui nomē fuit Samacho: addita nomine dantis quadam regione, vnde luculentos reditus percipiebat. Porro Monobazus iam admodum senex, videns sibi superesse modicum vitæ spacium, concupiscit videre ante suam mortem filium. Accessit igitur filium, magno affectu excepit, etque donavit regionem quæ b dicitur Caron, amomi feracissimam. in ea servantur atqz reliquæ, quæ Noe fectur evasisse diluvium, ostenditurque ibi hodie quoque. videre volentibus. In hac regione Izates vixit, usque ad patris obitum. Qui c postquam raro functus est, Helena Regina accitit eadem die magnatibus suis & satrapis, ac præfēis militum. Non ignoratis, inquit, quod maritus meus hæredē sui regni Izatē optavit, eūque hoc honore iudicavit dignissimū, ut amem vestrū quoq. super hac re iudiciū expecto. Beatus enim est nō qui ab vno, sed qui plurimū consensu principatū accipit, hæc illa, ut experiretur voluntatem concilij. Quibus auditis proceres primū more suo Reginam adoraverunt, deinde probari sibi sententiam Reginæ dixerunt, libenterque parituros Izatæ, quē sciret meritō & ex communi popularium voto, patrique iudicio prælatum cæteris fratribus, offerrebantque suam operā ut primū fratres eius atque cognatos occideret, quo securus novo Regi parareus imperium, sic enim liberū fore

à metu,

metu, in quo esse posset propter illorū diā & odia. ad hæc Helena gratias egit benevolentia, differendam tamen necem consuit in adventum filij, standā ipsius sententiam. Tum proceres fuerunt ut saltem victos afferuaret, dicerent, quō magis in tuto sit regnum Izatæ, utrum aliquem cui maximè Regina fidei curatorem regni constituendum. Paruit Helena, & protregem fecit grandiorē filium, imposito ei diademate, & dianaulo signatorio, simūq. sampsera vinctis, cantibusque eum administrare Rempublicis veniat. Is autē celeriter venit patris obitu, & vltro cedenti Monobazo in Principatū successit. Cæterum a eo tempore quo Izates apud Spasini castrum agebat, quidam mercator Ananias nomine, famulatus nactus regiarū mulierem, docuerit Dei cultum ritu Iudaico, per has deinde huius innotuisset, ipsum quoque in eadem opinionem traduxit: accitūque à patre diabenam comitatus est magnus precibus tractus, sortē autem acciderat ut etiam ab alio quodam Iudæo instituta leges diceratū cōpleteretur. Izates porro novitres & cognatos in vinculis, tulit id exoptatū, cum occidere hos aut victos servatū pietas, contrā affectos iniuria dimisit, utrum viderentur ne quando de vinculis Romam ad Claudium Cæsarem mitteret. cognitū deinde quōd mater multo cæteris Iudæorū moribus, dedit ope ipse ad eam religionem transiret. cur

à metu, in quo esse posset propter illorum inuidiam & odia, ad hæc Helena gratias egit pro tanta benevolentia, differendam tamen fratrum eius necem censuit in aduentum filij, & expectandâ ipsius sententiam. Tum proceres consuluerunt ut saltem victos asseruaret, donec ille veniat, quod magis in tuto sit regnum Izatæ: interim aliquem cui maximè Regina fideret, procuratorem regni constituendum. Paruit his Helena, & pro regem fecit grandiorẽ filiũ Monobazum, imposito ei diademate, & dato patris annulo signatorio, simulq. sampsera vt ipsi vocant: insitque eum administrare Rempub. donec frater veniat. Is autè celeriter venit audito patris obitu, & vltro cedenti Monobazo fratri in Principatũ successit. Caterũ eo tempore quo Izates apud Spasini castrum agebat, Iudæus quidam mercator Ananias nomine, familiaritatem nactus regiarum mulierum, docebat eas veri Dei cultum ritu Iudaico. per has deinde cũ Izathæ innotuisset, ipsum quoque in eandem opinionem traduxit: accitumque à patre in Adiabenam comitatus est magnis precibus pertractus. fortè autem acciderat vt etiam Helena ab alio quodam Iudæo instituta leges diuinitus traditas cõplecteretur. Izates porro nouus Rex postquam in Adiabenam reuersus offendit fratres & cognatos in vinculis, tulit id ægerimè, & cùm occidere hos aut victos seruare videret pietas, contrà affectos iniuria dimittere parum tutum videretur ne quando de vindicta cogitarent, partem ^b eorum vnã cum propriis filiis Romam ad Claudium Cæsarem misit, partẽ ad Artabanum Parthum, futuros vtrobique obides. cognito deinde quod mater multum delectaretur Iudæorũ moribus, dedit operam vt & ipse ad eam religionem transiret. cùmque exi-

An. mundi
4009. A
Christo nato
47.

a Izates &
Helena veri
Dei cultum
ritu Iudaico
discunt.

b Izates fra-
tres ad Clau-
dium Cæsa-
rẽ & Artaba-
num misit

An. mundi
4009. A
Christo nato
47.

timere se non esse perfectum Iudzum, nisi circumcideretur, paratus erat & hoc facere. quod postquam mater rescivit, conabatur impedire, periculosum esse dicitans, multum enim eam rem à Rege alienaturam subditorum animos, si cum ad externos ritus disciscere cognoscerent: neque villo pacto laturos Iudzum in regio solio. sic illa aliquantisper cupiditatem eius retinuit. Rex autem cum Anania comulit consilium, qui matris sententiam comprobans, minatus est se eum relicturum nisi ab hoc proposito desisteret. timere enim se ne, si oculus proferrentur in vulgus, ipse arriperetur daturus penas ut auctor omnium, qui non docenda Regem docuerit. Licetq; autem ei etiam absque circumcisione Deum p̄colere, si Iudzorū instituta placeant. in hoc enim magis sciam religionem quam in circumcisione corporis: daturūque Deum veniam si necessitate coactus signaculum id omitteret, metu ne qua exortatur subditorum defeccio. his verbis tum Regi persuasit quod voluit. Aliquanto autem post, nondum enim omnino hæc cupiditas exciderat, alius quidam Iudzus è Galilæa profectus, Eleazarus nomine, legis valdè peritus habitus, eum ad rem perficiendam impulit. ad salutandum enim Regem admissus, cum eum offendisset legentem sacra Moysi volumina: nescis, inquit, Rex quantam iniuriam legi & per hanc Deo facias. nec enim satis est decreta eius nosse, sed præstat imperata facere. Quādiu manebis incircumcissus: si nondū legisti legē circumcidi iubentem: nunc cense lege, ut scias quanta sit impietas hanc omittere. His auditis Rex non distulit negotium, sed secedens in aliud cubiculum, accito chirurgo fecit quod iussus est, deinde accersita matre & præceptore Anania, indica-

à leatem d
circumciso.
ne Helapa
& Anania
dehortatur.

hæc ita E.
leazarus ut
se circumci-
deret, per-
suadet.

ANTIQU
ut eis quid actu
metus non me
veniret ad vulg
mitteret, non
viri alienis relig
debant imminere
toribus eius co
tueniret quod
periculis & ipsu
ros, in rebus
tem eis expedi
respicientibus,
fructus integer
tabimus. He
res regni pacat
tam domestico
divina fauente
visendi Hiero
omnes mortali
doraret votiu
facile comme
quam magno
fecisset, inst
Hierosolym
dierum alio
portunè ei
id tempus
multi peris
lena ex sui
turos vim
copiam sic
bus & om
tribuit,
mortalen
Filius d q
me labor
fuit Hiero

ut eis quid actum sit. quos continuo stupor ac
metus non in medio corripuit, ne si res per-
ueniret ad vulgi notitiam, Rex Principatum
amitteret, non ferentibus populis Imperium
viri alienis religionibus dediti. sibi quoque vi-
debant imminere periculum, vt consens & au-
toribus eius consilij. Sed Deus prouidit ne
eueniret quod illi timerant. nam ex multis
periculis & ipsum Izatem eripuit & eius libe-
ros, in rebus dubiis & desperatis incolumita-
tem eis expediens, & ostendens quod = ad se
respicientibus, sibi que vni fidentibus, pietatis
fructus integer maneat. Sed de his postea nar-
rabimus. Helena^b porro mater Regis videns
res regni pacatas, & filium opinione omnium
tam domesticorum quam exteriorum beatum
diuina fauente prouidentia, desiderio capta est
visendi Hierosolyma tempusque illud apud
omnes mortales famosissimum, vt ibi Deum a-
doraret votiuasque victimas redderet. Et quia
facile comitatum impetrauit a filio, post-
quam magnos apparatus in eam profectioem
fecisset, instructa copioso viatico descendit in
Hierosolymitanam urbem, deducente filio
dierum aliquot itinere. accidit autem perop-
portunè eius aduentus ciuib. cum enim per
id tempus ciuitas graui fame premeretur, &
multi perirent alimentorum inopia, Regina He-
lena ex suis alios misit Alexandriam compara-
turos vim magnam tritici, alios in Cyprum, qui e
copiam sicuum passuram inde adueherent. qui
omnibus breui reuersis, cibos egenis di-
tribuit, atque hoc beneficio memoriam im-
mortalem sibi apud nostram gentem peperit.
Filius^d quoque eius Izates comperto quanta sa-
me laboret ille populus, multum pecuniae mi-
si Hierosolymitanorum primatibus. Sed horu

An. mundi
4009. A
Christo nato
47.

Ad Deum
respicienti-
bus, & vni
fidentibus,
pietatis
fructus inte-
ger manet.
Helena
Adiabeneru
Regina. Hie
rosolyma pro
fectuatur.
Alia ca. 6.

Helena
Hierosoly-
mis cibos e-
genis distri-
buit.
Izates Im-
perat. pecu-
nia mittit.

An. mundi
4009. A
Christo nato
47.

Hedro &
Ruffinus
Cap 3.
a Artaba-
nus ad Iz-
atē se cōfert,
auxiliūq.
ab eo petit.

h Izatē
Artabanum
consolatur,
eiūq; auxi-
lium polli-
cetur.

Regum beneficia quibus nostram ciuitatem in-
 uerunt, dicentur postea. Cæterum Parthorum
 Rex Artabanus, cum sensisset struētas sibi in-
 dias à sarrapis, nec putaret tutū manere in suo
 regno diutius. decreuit ad Izatem se conferte,
 eius consilio quæsiturus salutem, & si fieri pos-
 set etiam reditum in patriam. assumptis igitur
 cognatis & familiaribus circiter mille nu-
 mero, incidit in Izatem itinere, ex regio strepi-
 tu sibi cognitum, ipse non notus ei de facie. ad
 quem propius accedens primum adorauit mo-
 re patrio, deinde in hæc verba erupit: ne despi-
 cias me Rex tuum supplicem, neue contemnas
 opis indigum. Deiectus enim in priuatam
 fortunam ē regio fastigio ad tuum auxilium
 confugi. Quamobrem ad instabilitatem huma-
 næ felicitatis respiciens, tuis quoque rebus pro-
 spice, cum intelligas quibus omnes sumus ob-
 noxij casibus. Si enim me inultumaueris ani-
 mabitur in cæteros quoque Reges audacia in-
 conditæ multitudinis. Hæc ille demisso vultu
 lachrymans. Izates b autem audito eius no-
 mine, vidensque astare supplicem Artabanum,
 ab equo desiliit, & bono, inquit, animo esto
 Rex, nec turberis præsentī calamitate quasi
 immedicabili. breui enim finem habebis tua
 mœstitia: inueniesque amicam & socium me-
 liorem quàm fortè sperasti hætenus. aut enim
 te in Parthorum regnum restituarā, aut meum
 tibi cedam. hæc loquutus imposito in equum
 Artabano, ipse eum comitabatur pedibus, &
 maiori Regi hunc honorem exhibens. Id Par-
 thus Rex tulit permolestè, iurauitque per sum-
 mam suam fortunam ac dignitatem, descensu-
 rum se nisi ille rursus ascenderet & præcede-
 ret. Tum alter morem ei gesturus in equum in-
 siluit, & perducto in suam regiam omne hono-
 rem

sem habuit, in confediis ac conuiujs homora
torem locum ei cedens, habita ratione non
presentis eius status, sed dignitatis pristinae,
reputansque eadem posse cuius mortalium ac
cidere. Scripsit^a etiam ad Parthos suadens ut
suum Regem reciperent, fidem suam interpo
nens non fore eum iniuriarum memorem, pa
ratus & iureiurando omnem illis dubitatio
nem eximere. Parthi verò non recusabant eum
recipere, sed posse se negabant, quòd iam prin
cipatum dedissent alteri, nomine Cinnamo, pe
riculum enim esse ne altero reuocato omnia
flagrarent bellis ciuilibus. Cinnamus autem vo
luntate procerum cognita, cum esset alumnus
Artabani, & alioqui honesto ingenio prae
ditus, scribit ei ut accepta à se fide reuertetetur re
cepturus amissum dignitatis fastigium: à quo
ille persuasus rediit. Cinnamus autem obuiam
profectus, adorato & Regis appellatione salu
tato diadema suo capiti detractum imposuit.
Sic Artabanus Izates opera in regnum suum re
stitutus est, vnde eiectus fuerat à magnatibus.
Nec fuit beneficiorum immemor, sed affecit I
zatem maximis qui apud ipsos habentur hono
ribus. nam & tiam rectam ei gestare permisit,
& in aureo lecto cubare, quae honoris insignia
concessa sunt solis Parthorum Regibus. dona
uitque ei regionem magnam ac bonam, adem
ptam ditioni Regum Armeniae, cui nomen est
Nisibis. In ea olim Macedones condiderant
urbem Antiochiam & Mygdoniam cognomi
ne. atque hos honores Izates accepit à Par
thorum Rege praeium. Non multò post Artaba
nus moriens regnum reliquit Vardani suo fi
lio. hic ad Izatem profectus, suauis ei ut vellet
sibi belli aduersus Romanos gerendi esse so
cius, quòd tamen impetrare non peruit, Adia

An. mundi
4009. A
Christo nato
47.

^a Izates ad
Parthos scri
bit, & ut
suum Regē
reciperent,
suadet.

^b Izates ab
Artabano
maximi ho
noribus &
donis affe
ctus.

^d Antiochia
& Mygdo
nia à Mace
donibus con
dita.

^e Vardanes
post patris
Artabani o
bitu Roma
nos bello im
petere cogi
tat, id quod
Izates dif
ficilius, quòd tamen impetrare non peruit, Adia

Ann mundi
4009.
A Christo
nato 47.

nus enim non ignorans quanta esset Romano-
rum fortuna ac potentia, censebat illum tēte
impossibilis. adhuc quia quinque adolescen-
tes filios miserat ut linguam nostram & discipli-
nas diligenter discerent, simulque matrem a-
doraturam in templo sicut diximus: segnior e-
rat, & Vardanem quoque conabatur deducere à
proposito, continenter denarrans ei Romano-
rum gesta & potentiam, ratus se hoc modo ab-
sterriturum eum à laessendi eos cupidine. Par-
thus autem his offensus continuo bellum indi-
xit Izate, ex quo tamen nullum retulit operis
præmium, Deo frustrante spes eius vanissimas.
Parthi enim postquam cognoverunt mentem
Vardanis, & quòd Romanis bellum inferre sta-

a Vardane
caso princi-
pali Gotar-
is eius fra-
tri commu-
nis.

b Vologesus
Parthorum
Rex.

c Monoba-
tes & co-
gnati Iudæ-

cam religio-
nem assume-
re cogitant.

d Adiabeno
Arabum Re-
ge contra I-

zatem sus-
ciunt fac-
ilem.

uerit, illo casu principatum eius fratri Gotar-
is commiserunt. huic quoque paulo post subla-
to per insidias b Vologesus frater successit, qui
duobus germanis eodē secum patre genitis te-
guna distribuit, Pacoro grandiori Mediam, Ti-
ridati minori Armeniam. Porro c Monobazes
Regis frater & cognati ceteri videntes Izate
propter eximiam erga Deum pietatem res
prosperè succedere, prædicarique eum passim
tantæ felicitatis nomine, coeperunt & ipsi cogi-
tare de relinquenda religione patria, & assu-
mendis Iudaicis ritibus. id ubi olfecerunt eius
regni magnates, agrè ferentes dissimulaverunt
tamen indignationem, opportunitatem expe-
re cogitant. Etantes per quam ab eis pœnas repeterent. Scri-
d Adiabeno bunt igitur Abiaz Regi Arabum, magnam pecu-
niam ei pollicentes, si expeditionem contra
suum Regem susceperet, promittebantque pri-
mo statim conflictu se eum deserturos. Esse o-
nim sibi animum pœnas de eo sumere propter
contemptum ritus patrii, & quòd cum Arabe
fordere, hortabantur ne differret negotium,

Paruit

Paruit ille, & cum magno exercitu contra Izatē venit. Cūque iam hostes in conspectu essent inituri prælium, priusquam ad manus veniretur omnes sui ex composito eum deserunt: tergaque vertentes hostibus, tanquam panico terrore perciti fugam celetiter ineunt. Nec tamen Izatē animus concidit: sed sensiens se à magnatibus proditum, ipse quinq. intra castra sese recipit, ubi inquisitione facta in autores ignominiz, postquam deprehendit quosdam defugatos cum Arabe, hic supplicio deditis, postera die cum hoste confluit, celsisque plurimis reliquos veram fugam coegit capessere. ipsum Regem acriter persecutus in castrum Arsamum compulsi: imperūque facto in mœnia, vi illud cepit. eo direpto ingenti præda potitus in Adiabenam triumphabundus reuersus est, quamuis Abiam viuum in suam potestatem redigere non valuerit, quia captiuitatem voluntaria morte prauocauerat. Proceres autem Adiabenum primo conatu frustrati, & à Deo in manus sui Regis traditi, ne sic quidem quiescebant: sed denuò scribunt Vologeso Regi Parthorum, rogantes vt Izatem interficiat, & dynastam alium quempiam genere Parthum sibi præficiat. exosum enim suum Regem aiebāt, eò quod patriæ religioni externam prætulerit. His auditis Parthus ad bellandum excitus cū nullam haberet iustam occasionem, honores quos ipsius pater ei concesserat, repetiit: bellum interminatus si imperatis contradiceret. Quo nuncio Izates supra modum est territus, turpe ducens honoris gratia sibi concessis per metum cedere: sciensque quod etiamsi ipse imperata faceret, Parthus tamen non quiesceret, decreuit totam rem Deo committere iacturus extremam de capite aleā: fretusque huius auxilio li-

An mundi
4009. A
nato. Christo
47.

a Vologesum
Parthorum
Regem Pro
ceres, vt I-
zatem inter
ficiat, rogāt.

An. mundi
4009. *A*
Christo nato
47.

beres & vxores in munitissimum quoddam ca-
stellum deposuit, trumentum autem in arce:
quo facto fenum omne flammis corruptis & pa-
bulum: atque ita paratus expectabat adven-
tum hostium. Cūque Parthus numerosas e-
quitum atq. peditum secum properè trahens co-
piis opinione citius venisset, posuissēque castra
ad fluvium, qui Adiabenam à Media dirimit: I-
zates quoque non longè inde castra metatus
est, habens circa se equitum sex millia. in ea ca-
stra Vologesus prēmisit nuntium, qui hosti in-
dicaret quantis ipse stiparetur copiis, contractis
de toto imperiō quā laetè pater Bactra inter &
Euphratem fluvium. minabaturque datarum
eum pœnas ingrati tudinis erga dominos: ac ne
Deum quidem quem coleret, posse eum è suis
manibus eripere. hæc referente nuncio, Izates
respondit, scire quidem se nullo modo confe-
rendum esse Parthorum viribus, nec tamen igno-
rare Deum esse longè potentiorē vniuersis
mortalibus, atque ita dimisso nuncio supplex
humi ante Deum proci dit, cinere caput turpa-
tus, & indicto sibi vna cum vxore ac liberis iu-
rā, his precibus Deum innocens: Si non fru-
stra me dominator domine tuæ bonitati dedi-
di, tēque merito solum & primum habeo domi-
num, veni in auxilium, non tam me defensorus
ab hostibus, quā illorum repressurus audacis,
qui nefaria lingua immanes voces non hor-
ruerunt iacere contra tuam potentiam. Sic im-
plorantem & lamentantem exaudiuit Deus: nā-
lāque ipsa nocte Vologes receptis licetis, si-
gnificatibus Daharum & Sacarum validā ma-
num contempta Regis absentia, populari regio-
nem Parthicam, infecto negotio terrorum cū
exercitu abiit, ita vt euidenter apparet Izates
cum seruatum diuina prouidentia: Nō mul-

a Izates
Deum in-
uocat, qui
Dahar &
Sacar in Par-
thicam re-
gionem mis-
it, itaq. Vo-
loges cum
exercitu oc-
currit.
b Izates,
Monobaz
fratri regni
successione
relictā mo-
ritur.

to autem post exacto ztatis anno quinto sex-
tinguagesimum, regni vigesimo quarto, sup-
stibus quatuor liberis masculis, successione
amen regni reliquit fratri Monobazo, refe-
ntiam bona fide seruati sibi absentis p-
cipis olim post communis patris obitum.
et porro Helena mortem eius compertam
a grauitate, vt par erat orbatam amantissimo
homagnum tamen consolationem habuit e-
audiret successisse suum maiorem natu fili-
ad quem conueniendū sine mora profecta
reuerſa, in Adiabenam, non multo tempo-
re superuixit. Monabazos autem ossa ei-
fratris sui misit Hierosolyma, condenda in-
stradis ab ipsa pyramidibus tribus numero-
tio ab vrbē Hierosolymitana stadio distitis
quæ Monabazos regni sui tempore gesti-
dicemus postea.

Fado porro procuratore apud Iudæa pro-
gator quidam nomine Theudas persuasit
guz volg. multitudini, vi assumptis suis fac-
tibus frequenter se ad Iordanem fluvium
phram enim se iactabat, pollicens scissuram
verbo fluvium, & facilem præbiturum
fluvium, talique promissione per multis impos-
Fadus effectit, vt nihil lucrificerent ex sua
pientia, immisſis in eos turmis equitum: c-
improvisi ieruentes ex his multis inter-
runt, multos viuos ceperunt, & in ipsum
dam, cuius caput abscissum reportauerunt
Hierosolyma. atq. hæc sunt quæ Iudæis conti-
administratōnis Cuspji Fadi tempore.

Quomodo Tiberius Alexander procurator
da Galilæa pugn.

Fado autem successu: b Tiberius Ale-
xander filius, qui Alabarch

An. mundi
4010. *A*
Christo nato
48.

tò autem post exacto ætatis anno quinto supra quinquagesimum, regni vigesimo quarto, superstitibus quatuor liberis masculis, successionem tamen regni reliquit fratri Monobazo, referens ei gratiam bona fide seruati sibi absenti principatus olim post communis patris obitum. Mater porro Helena mortem eius compertam tulit grauiter, ut pat erat orbatam amantissimo filio: magnam tamen consolationem habuit cum audiret successisse suum maiorem natu filium, ad quem conueniendū sine morâ profecta est. reuersâ. in Adiabenam, non multo tempore Iazatz superuixit. Monabazus autem ossa eius & fratris sui misit Hierosolyma, condenda in exstructis ab ipsa pyramidibus tribus numero: tertio ab vrbe Hierosolymitana stadio diffitis. Sed quæ Monabazus regni sui tempore gesserit, dicemus postea.

Fado porro procuratore apud Iudæâ præsti. Hedio & giator quidam nomine Theudas persuasit magnæ vulg. multitudini. vi assumptis suis facultatibus sequerentur se ad Iordanem fluuium. pro phetam enim se iactabat, pollicens scissurum se a Iordane verbo fluuium, & facile præbiturum transitum, taliq. promissione permultis imposuit. At Fadus effecit, ut nihil lucrifacerent ex sua insipientia, immisissis in eos turmis equitum: qui ex improviso intruentes ex his multos interemerunt, multos viuos ceperunt, & in ipsum Theudam, cuius caput abscissum reportauerunt Hierosolyma. atq. hæc sunt quæ Iudæis contigerunt administrationis Cuspij Fadi tempore.

Quomodo Tiberius Alexander procurator filius Iuda Galilæi punit.

CAP. VI.

Fado autem successit Tiberius Alexander, Iudææ Præfatus Alexander filius. qui Alabarchæ magister.

Anno mudi
4011. A
Christo nato
49.

a Iacobus &
Simon Iuda
Galilai filij,
cruci supplicio
eis affecti.
alias cap. 9.
Medio &
Rufinus
ca. 19. al. 10

stratum gessit Alexandriae, omnium in ea urbe
suo tempore diuissimi, qui etiam erga Deum
pietate superauit filium, desertorem religionis
patris. horum tempore magna illa fames Iudae
tenuit, quando Regina Helena frumentum in-
genti sumptu ex Aegypto comparatum in ege-
nos distribuit, ut iam dictum est. eodem tempo-
re etiam filij Galilae, Iuda Iacobus & Simon su-
blati sunt de medio, eius qui agente Syriae cen-
sum Quirinio Iudaeos sollicitabat ad defectionem
a Rom. populo: hos enim Alexander crucis affe-
cit supplicio. Herodes autem Rex Chalcidis Io-
sephum Camydae filium priuauit summo pon-
tificio, et quod succedere iussit Ananiam Nebedae
filium Tiberio Alexandri successit Eumanus,
quo tempore idem Herodes Agrippae magni
frater vita excessit. octauo anno principatus
Claudij, superstitibus tribus filiis: quorum Ari-
stobulus ex priore uxore natus est, & Bernice ve-
ro fratris filia Bernicianus & Hyrcanuseius prin-
cipatum Claudius Caesar Agrippae iuniori dona-
uit. Sub eodem Cumano exorta seditione Hiero-
solyms multi Iudaeorum desiderati sunt, cuius
causam primum explicabimus.

*Quomodo plurimi Iudaeorum circa templum op-
pressi sunt.*

CAP. IIII.

In Pascha
festo miles
genitalia
nudans sedi
tionem con-
ciat, in qua
viginti mil-
lia Iudaeorum
sunt extin-
cti.

Instante Paschae festo per quod nostris homi-
nibus vesci panibus infermentatis mos est,
concurrentibus undique ad solennitatem turbis pla-
timis, veritus Cumanus ne inde nasceretur mo-
tus aliquis, iussit cohortem unam armatam sta-
re supra templi porticus cohabituram tumultu-
m si quis forte existeret. nam idem & alij ante
illum praesides fecerunt festivitatum tem-
poribus eius festi die quarta miles quidam o-

Rendit

Anno mundi
4011. A
nato Christo
49.

stendit populo nudata genitalia: qua contume-
lia furentes vociferabantur non se affectos sed
ipsum Deum quem honoraret ea celebritas &
quidam audaciores in Cumanum iactabant con-
necia, dicentes ab illo submissum petulantem
illum militem. his auditis Cumanus & ipse non
mediocriter irritatus est: rogabat tamen, ut de-
finerent mouere seditionem festo tempore,
cūq; illi ad eū non parerent, ut maioribus et-
iam impeterent eum conuiciis, iubet totum ex-
ercitum cum armis conuenire in Antoniam ca-
stellum templo imminens. ut suprad. docuimus
vulgaris autem multitudo vno aduentu militū
territa, cepit magno impetu fugere & cum es-
sent angusti viarum exitus, rati à tergo hostem
insequi, comprimebant se inuicem inter fugiē-
dum, & conculcabant in angustiis, ita ut peri-
rent plurimi. viginti enim millia extinctorum
illo tumultu numerata sunt: versaq; in luctū fe-
sta læticia, omnes sacrificiorum & precationum a Stephanis
obliti, dediderūt se lamentis ac etulantib. tantā Iudæorum
eladem intulit vnus militis impudētia. Vix hic seruum à lu-
luctus desierat, cum aliud malum accidit. Qui-
dam enim qui ex illa turba fugientes euaserāt, nero spolia-
in publica via centesimo ab vrbe stadio Stephanis tur, qua oco-
num Cæsaris seruū iter faciēte aggressi sunt la-
truncinio, omnesq; eius dirupuerūt sarcinas, quo Cumanus ubi
audito Cumanus, confestim eō misit milites, iussos propin-
sos, ut vicos loco propinquos diriperent, in b quos diripe-
hac populatione miles quidam libros Mosaiscos re. iubes.
in quodam vico inuentos protulit, eosq; lacera- b Mosaiscos
uit in conspectu omnium, multis debacchatus, libros miles
& in legem & ingentem toram conuiciis. Hoc quidem la-
vbi ad Iudæos perlatum est, facto concursu ag-
minemagno petunt Cæsaream, in qua tū Cuma pte rea Cur-
nus agebat, supplicantes, ut non suam sed læ-
manus secun-
si naminis vltisceretur iniuriam. Tum præses r. cum spirit.

Anno mae
di 4014.
A Christo
nato 52.

veritas defectionem populi, de amicorum con
silio militem illū violatorem legis secuti, feritū,
atque hoc modo tumultum iam repullulantem
sedavit.

Seditio Samaritanis inter & Iudaeos orta.

CAP. V.

c Samaritana
aliquot Gali
laas Hiero
solyma po
tentes, inter
ficiunt.

Post hæc inter Samaritanas & Iudæos oritur
dissidium in iustis talibus. Mos erat Galilæis,
per dies festos, Hierosolyman petentibus, iter face
re per Samariam. Aliquando igitur, cum transi
rent vicum Samaritarum diuisionis, qui Nais di
citur, in Magno campo situs, commissa inter vi
tores & vicinos pugna multi Galilæorum de
siderati sunt. Id indignè ferentes eorum pri
mates Iudæos ad arma concitauerunt, hortantes,
ut se in libertatem assererent. Seruitutem enim
etiam per se molestam, tum verò fieri intolera
bilem. si cum subditorum iniuriis coniuncta sit.
Cumq; magistratus lenire eos conarentur, pol
licerenturq; se Cumanos persuasuros, ut pœnas
de cadis auctoribus fumeret: vulgus contemptis
pacificatoribus, arma corripit, ad se in auxi
lium Eleazaro Dinzii filio. Is rex professo latro
multis iam annis in montibus errans vicos Sama
ritanorum incēdis & rapinis vastauerat. At Cu
manus cognitis, quæ gesta fuerant, assumit Se
bastienorum aliam & quatuor cohortes peditū:
armatisq; etiam Samaritanis contra Iudæos pro
ficiscitur: quos affectus, multos perimit, plures
vivos captos abducit. Tum verò Hierosolymani
tanorum primi genere atque honoribus, ut vi
derunt ad quantam calamitatē ventum sit, indu
ti sacros & capita sparsi cinere, modis omnibus
conabantur fletere multitudinem, præ oculis
eis ponentes diruendā patriam, & templi incen
dium, liberōsq; cum vxoribus captiuos abdu
cendos

b Galilæi
se vindic
antes Sa
maritanorū
vicos incen
diū & rapi
nā vastant.

ANTIQUA IUDÆICA.
cendos, ut profanis nationib;
baturq; ut mutato consilio
quiescerent in posterum, & su
repererent. His verbis tandem
sunt, latrones verò ad loca mu
denno. Atque ex eo tempore
repleta est laironum receptacu
maritanorum primates Numidi
Syriæ præsidem tunc Tyri deg
& Iudæos accusant, quod vicos e
rior ac incenderint, addentes no
sette propriam iniuriam, quam co
manorum potestatem, ad quorum
spectaret de iniuriis provincialium
nunc istos, quasi nulli vsum esse
rum magistratus, vicinos infestis
bus quamobrem nunc se venisse, ut
impetrent à præside Hæb fuerun
gentis Samaritanæ. Iudæi contra & se
pogri causam in Samaritanas refereban
tunc in Cumanum, qui muneribus in
raptis tantā eadem dissimulante vol
auditis Quadratus iudicium distulit, d
prolaturum sententiam, postquam præ
pod Iudæam rei veritatem exactius cog
rit. Ita cum infecto negotio discessum ei
lo verò post Quadratus venit in Samarian
quom iussisset reos causam suam d. cere, ce
rit Samaritanorum culpa tumultum ille
citatum. Cognito deinde quod & Iud
quidam res novas moliri sint, in cruce
quos Cumanos vivos cepert. Inde profe
vicum Lyddam instat vrbis amplius, sed
tribunali & iterum Samaritanorum cau
diens, didicit & quodam Samaritanorum cau
dorum primatem cum aliis quatuor se
dæos ad defectionem sollicitasse: quos p
Tom. j.

tendos, vt profanis nationibus seruiant: cog-
 bantque, vt mutato consilio, & abiectis armis
 quiescerent in posterum, & suas quisque domos
 repeterent. His verbis tandem persuasi dilapsi
 sunt, latrones verò ad loca munita reuersi sunt
 denuo. Atque ex eo tempore vniuersa Iudæa
 repleta est latronum receptaculis. Porro ^a Sa-
 maritanorum primates Numidium Quadratum
 Syriæ præsidem tunc Tyri degentē conueniūt,
 & Iudæos accusant, quòd vicos eorum diripue-
 rint ac incenderint, addentes non tam se agre
 ferre propriam iniuriam, quàm contemptā Ro-
 manorum potestatem, ad quorum cognitionem
 spectaret de iniuriis provincialium decernere:
 tunc istos quasi nulli vsquam essent Romano-
 rum magistratus, vicinos infestasse excursioni-
 bus quamobrem nunc se venisse, vt vindictam
 impetrarent à præside. Hæc b fuerunt querelæ b Iudæi sedi-
 gentis Samariticæ. Iudæi contrā & seditionis & pug-
 næ causam in Samaritas referebant, sed ma-
 ximè in Cumanum, qui muneribus illorum cor-
 ruptus tantā eadem dissimulanter tolerit. His c & Lu-
 auditis Quadratus iudicium distulit, dicens se
 prolaturum sententiam, postquam præsens a-
 pud Iudæam rei veritatem exactius cognoue-
 rit. Ita tum infecto negotio discessum est. Pau-
 lo verò post Quadratus venit in Samariam, vbi
 quum iussisset reos causam suam dicere, compe-
 rit Samaritanorum culpa tumultum illum ex-
 citatum. Cognito deinde quòd & Iudæorum
 quidam res nouas moliti sint, in crucem egie-
 quos Cumanus viuos ceperat. Inde profectus in
 vicum Lyddam instar vrbis amplum, sedens pro
 tribunali & iterum Samaritanorum causam au-
 diens, didicit è quodam Samarita, Dortum ^c Iu-
 dæorum primatem cum aliis quatuor sociis Lu-
 dæos ad defectionem sollicitasse: quos præses af-

An. mundi
 4014. A
 nato Ibriso
 52.

Hedio &
 Rufinus
 cap. 8. al.
 12.

a Samarita
 Iudæos apud
 Numidium,
 Quadratum
 accusant.

b Iudæi sedi-
 gentis & pu-
 gnae causam
 in Samaritas
 referunt.

c Dortum
 quatuor so-
 cios Iudæos
 ad defectionem
 sollicitasse.

Ann. mundi
4014. *A*
nno Christo
52.
a Ananiam,
Ananiam, Cu
manum, Ce
ler alique
mondi Ro
man misi.
Alias cap.
13.

fecit supplicio. Ananiam ^a verò summum pontificem & Ananum ducem vinctos Romam misit, vt apud Claudium Cæsarem facti sui rationem redderent. Primores etiam Samaritanorum atque Iudæorum, simulque Cumanum procuratorem & tribunum Celerem ire in Italiam iussit ad imperatorem, vt sub eo iudice decerneretur de his quas inter se habebant controversis. Ipse veritus ne nouū aliquid Iudæi molirentur adiit Hierosolyma: vbi pacata inuenit omnia, populūque occupatum patrio festo & operantem sacrificiis. Credens igitur nihil no-
nauros, reliquit agentes festa, & Antiochiam repetiit. Cumanus porro & Samaritæ Romam missi statuta die iubentur causam suam dicere. Comparuerant autem sibi fauorem liberto-
rum & amicorum Cæsaris: quorum opera vicerent aduersarios Iudæos, nisi ^b Agrippa iunior
tum Romæ degens, & Iudæorum primores premi fauore potentum videns, multis precibus obtinisset ab Agrippina vxore Claudij, vt marito persuaderet legitimè causam cognoscere, & in deprehenso tumultus autores iustam proferre sententiam. Claudius igitur his precibus premollitus, auditis partibus, vt comperit à Samaritanis factum tumultus principium, eos qui
tum ad iudicium venerant supplicio tradidit. Cumanum verò multauit exilio. Celerem verò tribunum iussit perductum Hierosolymam inspectante toto populo raptari per vias, atque
ita enecari hominem. Procuratorem ^d deinde
in Iudæam misit Claudium Felicem, fratre Pallantis. Post hæc anno imperij sui duodecimo Agrippam donauit Philippi tetrarchia & Bauxia, adiuncta his Trachonitide cum Abila: quæ tetrarchia Lysaniæ fuerat. Chalcidem verò ^e abstulit, cum iam dynasta illius fuisset quadrien-

mo. His donationibus ornatus à Cæsare iuue-
nis collocavit Azize Emefenorum Regi cir-
cumciso sororem^a Drusillam. Epiphastes enim
Antiochi Regis filius recusavit eius nuptias,
quòd mutata sententia Iudzorum religionem
amplecti nollret, vt erat pollicitus pueliz pa-
rentibus. ^b Mariammen quoque matrimonio
coniunxit Archelao Chelciz filio, cui ab A-
grippa patre iam ante desponsata fuerat: ex qui-
bus nata est filia Bernice nomine. Drusilla au-
tem non multò post dimissa est ab Azizo ex
causa huiusmodi. Felix^c cum esset Iudæz pro-
curator, visa hac fœminarum omnium pulcher-
rima amore eius captus, Simonem amicum
suum, Iudæum genere Cyprium, pro magno
se gerentem ad eam misit, qui mulierem soli-
cicaret, vt relicto priore marito ipsi nuberet,
beatam fore pollicens si non fastidiret homi-
nem illa malè consultà volens eundem mole-
stationes sororis Bernices, invidentes sibi for-
mæ præcellentiam, consensit calcata religio-
ne patria Felici nubere: natòque ex hoc marito
filio nomen Agrippæ imposuit: qui iam adul-
tus quomodo cū vxore perierit Vesuviani cla-
de incendijs tempore Titî Cæsaris, dicemus po-
stea. Porro^d Bernice post Hetodis obitum, qui
idem maritus eius & patruus fuerat, aliquanto
tempore vita in viduitate acta, cum spargeretur
rumor cum fratre eam congregi, suavit Pole-
moni Regi Ciliciæ, vt circumcisis prius se da-
ceret, rata sic se coarguturam mendacium. Nec
recusavit. Polemon inductus maximè mulieris
diuitiis: id tamen coniugium diuturnum non
fuit, propter intemperantiam, vt fertur disce-
dente ab eo Bernice: qui mox desertus ab v-
xore, & ipse Iudaicæ religionis defector factus
est. Eodémque^e tempore etiam Mariammæ de-

Ann. mundi
4015. *A*
nato Christo
53.

a Drusilla.
b Mariam-
me.

c Felix Dru-
fillam à pri-
ore marito
abducit.

d Polemoni
Cilicia Re-
gi in matr-
monium col-
locatur Be-
rice.

e Mariam-
me Arché-
laum dedi-
gnata in De-
metrii thala-
mō migrat.

Ann. m. m. t. d. i.
4018. *A*
nato Christo
56.

Medio &
Ruffinus
cap. 10. al.
35.

a Agrippi-
na, Messali-
na & Pati-
na Claudij
vuxores.

b Nero Im-
perator.

c Nero Ty-
vannus.

Signata Archelaum migravit in thalamum Do-
metrijs, primi inter Alexandrinos Iudæos, im-
opibus quam genere, & tum Alabarchiz magi-
stratum gerentis, ex quo filium nomine Agrip-
pinum genuit. Sed de horum singulis post di-
cemus diligentijs. Ceterum Claudius Cæsar
exactis in imperio tredecim annis & octo men-
sibus, diebusque viginti fato functus est, assen-
santibus quibusdam sublatum esse vxoris vene-
ficio, huius molietis pater fuit Germanicus im-
peratoris frater, maritus verò Domitius Eno-
barbus vnus ex Romanis illustrioribus: post cuius
mortem diu viduam tandem Claudius do-
xit, adducentem in familiam filium patri co-
gnominem Domitium: priorem ^a autem vxor-
tem Messalinam ob zelotypiam occiderat, ma-
trem communium filiorum Britannici & Octa-
uij. nam Octaviam omnium suorum liberorum
natu maximam ex Patina prima vxore sustule-
rat: quam Neroni collocauit. sic enim nomen
priuigno adoptato mutauerat. Agrippina autem
verita ne Britannicus adultus à patre acciperet
successionem imperij, volensque principatum
suo filio quærere, procurata, vt fertur, morte
Claudij, confestim ad prætorianus milites misit
præfectum eorum Burrum cum tribunis & li-
bertorum potentissimis, qui Neronem ad eos
perductum Imperatore consularent. At
Nero principatum sic adeptus Britanicum clam
veneno sustulit, nec multo post Agrippinam
matrem suam ferro propalam, hanc illi gra-
tiam non pro natiuitate solum referens, ve-
rumetiam quodd eius artibus ad imperium pro-
nectus sit. Occidit ^c & vxorem Octaviam, mul-
toque viros illustrissimos, quasi consensatos in
suam perneciem. Sed de his rebus scribere su-
perfedo. nō desunt enim qui res Neronis scri-
pserunt:

ANTIO. IVDÆIC. LIB. XX
pserunt: quorum aliqui in gratiam eius, v-
de se meriti, veritatem neglexerunt: alij
gentes suis odiis, tam impudentibus me-
in eius famam debacchati sunt, vt meriti
nandi sint in historia. quos equidem na-
tor de Nerone mentitos, quādo ne super-
quidem imperatorum gesta scribentes
nem veritatis habuerunt, quos tanto pa-
nulla iusta de causa odisse poterant. sed
ritatis contemptoribus licet vt libet se
quando delectari videntur hac licentia.
tō quibus propositum est à veritate na-
discedere, quz à nostro argumento ali-
paucis attingimus: quz verò nobis Iuda-
derunt, ea non tanquam obiter trañan-
calamitatum quidem ac erratorum com-
ratione vitata.

Ergo ad res nostras narrandas reue-
Primo Neronis principis anno, Regi-
rum Azizo defuncto frater in princip-
cessit: minoris autem Armeniz dominus
ristobulus Herodis Regis Chalcidis fili-
rone accepit. Agrippæ quoque idem p-
partem Galliz donauit, iubens Tibe-
Tarchizæ parere eius imperio: additi
Iulide trans Iordanem sita, agroque
bitato vicis 14.

Gesta Felici Iudææ præfidis.

CAP. VI.

Ceterum Iudææ res prolabebantur
receptaculis, & magis præstigiatorum
etisque vulgi seductoribus, quorum
cut & lacrones, Felix quotidie com-
afflictebat supplicijs: & in his Eleaza
Bbb

perunt: quorum aliqui in gratiam eius, ut bene de se meriti, veritatem neglexerunt: alij indulgentes suis odiis, tam impudentibus mendaciis in eius famam debacchati sunt, ut merito damnandi sint in historia. quos equidem non miror de Nerone mentitos, quādo ne superiorum quidem imperatorum gesta scribentes rationem veritatis habuerunt, quos tanto post nati nulla iusta de causa odisse poterant. sed istis veritatis contemptoribus liceat ut libet scribere, quando delectari videntur hac licentia. nos verò quibus propositum est à veritate nusquam discedere, quæ à nostro argumento aliena sunt paucis attingimus: quæ verò nobis Iudæis acciderunt, ea non tanquam obiter tractamus, ne calamitatum quidem ac errorum commemoratione vitata.

Ergo ad res nostras narrandas reuertamur. Hedio & Primo Neronis principis anno, Regi Eusebio Azizo defuncto frater in principatu successit: minoris autem Armeniæ dominum a Aristobulus Herodis Regis Chalcidis filius à Nerone accepit. Agrippæ quoque idem princeps partem Galiliæ donauit, iubens Tiberiada & Tarichzas parere eius imperio: addita b his & Iulide trans Iordanem sita, agròque eius habitato vicis 14.

Ann mundi
4019. A
nato Christi
57.

Gesta Felicis Iudææ profidij.

CAP. VI.

Alias cap.
16.

Ceterum Iudææ res prolabeantur usque c Felix la- cin deterius tota enim referta erat latronū tronis, Ma- receptaculis, & magicis præstigiatoribus impe- gos vulgiq. ritique vulgi seductoribus. quorum c multos si- seductores cur & latrones, Felix quotidie comprehensos supplicie afflicebat suppliciiis: & in his Eleazarum Dinarum afflicis.

Ann. iudeo
4010. *A*

nato Christo

57.

a Eleazar
Dyna. filius
Romanus
fur.

b Felix Io-
nathae inf-
clatur.

c Impostores
an. 24. 172.

filium qui non mediocrem latronum globum
circa se habebat dolo vitium in potestate suam
tedegit: data enim ei fide quod nihil mali esset
passurus, persuasit, ut ad se veniret. moxque
vinculum Romam transmisit. cumque odio pro-
sequeretur Ionatham summum pontificem, ut
admonitus ab eo sepe de administrandis melius
rebus Iudaicis, ne omnium erratorum invidia
publica in ipsum recideret, ad cuius preces Cæ-
sar hunc procuratorem miserat, rationem exco-
gitavit, qua liberaretur ab eius molestis inter-
pellationibus. Graue enim est nocendi cupidis,
si admoneantur crebrius. Quia b de causa Felix
amicum Ionathæ fidissimum Doram Hieroso-
lymitam genere induxit promissa pecunia, ut si-
carios ipsi pontifici inmitteret: quod ille in
gratiam præsidis perfecit his artibus. Quidam
quasi religionis ergo in urbem ascenderunt si-
cis clam succincti sub vestibus, qui permixti Io-
nathæ famulicio peremerunt hominem. cuius
facinoris, quia nemo ultor extitit, Inuitati hæc
licentia sicarij per singula festa ventitantes, &
tela celantes pari modo immixti turbis, alios
confodiebant propter priuatas inimicitias, alios
conducti pecunia, idque non modo in reliquis
urbis partibus, sed in ipso templo etiam. nam &
ibi interdum ausi sunt cædes patrare, ac si nihil
hoc modo pietatem læderent. unde fas est cre-
dere Deum tanta impietate offensum auersu-
tum esse Hierosolyma: temploque, ut non
amplius puro domicilio, Romanos induxisse
purificaturos id flammis iustralibus: gentique
cum liberis simul & vxoribus seruitutis iugum
imposuisse, quo castigatiores redderentur hoc
infortunio. Et urbs quidem talibus incestaba-
tur latrocinij. Impostores c autem & Magi,
urbem illectas post se trahebant in solitudines,
polli-

pollicentes se diuinitus offensuros eis clarissima signa & prodigia: persuasâque multitudo mox pœnas luit dementiz. retractos enim eos Felix neci dedit. Eodem^a tempore quidam ex Aegypto venit Hierosolyma vatem se esse profitens & plebi suadens, vt secuta se in montem Oliueti ascenderet. qui è regione vrbis ad quintum abest stadium, illic enim visuros suo influxu cadere Hierosolymorum mœnia, ita vt per eorum ruinas aditus in ciuitatem pateat. Quo cognito Felix iubet milites arma sumere stipatusque multis equitibus ac peditibus erumpens inuadit turbam seductam ab Aegypto: quorum quadringentis occisis, ducentos viuos cepit: Aegyptius ipse pugna elapsus disparuit. Post hæc latrones rursus ad rebellandum Romanis incitabant populum, distitantes excutiendum illorum imperium, & non assentientium viuos direptos absumentes incendiis. Apud^b Casaream quoque inter Iudæos habitatores & Syros de pari iure ciuitatis rixa exorta est. nam Iudæi potiore conditione volebant esse, quodd vrbis eius conditor Herodes Rex fuerit Iudæus genere. id Syri non inficiebantur quidem, sed aiebant urbem turrim Stratonis dictam à principio, quo tempore nullum Iudæum habitasse inibi. Quæ res post peruenit ad cognitionem præsidum, correptisque ex utraque parte tumultus autoribus affecerunt eos verberibus, atque hoc modo seditionem compresserunt aliquandiu. rursus enim oppidant Iudæi freti diuitiis per contumeliam Syros laessebant conuicio. qui tamen inferiores quod ad facultates attinet, ferocientes tamè ed quodd plurimi Romanis per ea loca militantium Casarienses essent & Sebasteni patria, aliquantisper & ipsi regerebât in Iudæos educia. deinde

Ad. mundi
4019. *A*
nato Christo
57.

Hedio &
Ruffinus
cap. 12. al.
cap. 17.
a Pseudopha
pheta ex
Aegypto Iu
daos in Oli
ueti monte
prodit.
Hedio &
Ruffinus
cap. 13. al.
cap. 18.
b Casarea
inter Iu
daos & Sy
ros, de pari
iure ciuita
ta rixa.

Ann. mundi
4020. A
nato Christo
18.

a Ismael
Phabei fi-
lius Ponti-
ficis.
b Pontificum
et Sacer-
dotum dis-
fidium.

ad lapides ventum est, ita ut multi utrinque vel
 sauciarentur vel caderent. penes Iudæos tamen
 fuit victoria. Felix autem, ut vidit contentionem
 progreſſam vsque ad belli speciem, proſiliens
 rogabat Iudæos, ut desinerent: quibus non pa-
 rentibus immiſit armatos milites: multisque cr-
 ſis, plures captiuos fecit: & multas eorum domos
 diuitiis reſectas in prædam conceſſit militibus.
 Iudæorum verò honor. tiores ac modeltiores
 ſibiipſis timentes rogauerunt Felicem ut militi-
 bus receptui caneret, parceretque iam & reſpi-
 ſcendi facultatem concederet: id quod præſes
 indulſit eorum precibus. Per idem tempus A-
 grippa Rex ſummum Sacerdotium Iſmaeli con-
 tulit Phabei filio: & hiſi ſummi pontifices di-
 ſidere cœperunt à ſacerdotibus & primatibus
 Hieroſolymitanorum ciuium, ſingulique ince-
 debant ſtipati manu audaciſſimorum & ſedi-
 tioſorum hominum, conſtictantesque inter ſe
 mutuis certabāt conuiciis & lapidationibus: nec
 erat qui compelleret, quaſi vacante vrbe magi-
 ſtratibus. In tantum autem exarſit ſummarum
 pontificum impudentia, ut auderēt ſeruos ſuos
 in areas mittere, qui auferrent debitas Sacerdo-
 tibus decimas, aliquotque pauperiores è ſacer-
 dotum ordine alimentorum inopia fame de-
 ſicerent. Tanto plus tum pollebat violentia ſedi-
 tioſorum quàm iuſticia.

De Procuratore Porcio Feſto, & de ſicarijs.

C A P. VII.

Aliàs cap.
19.

c. Felix ac-
cuſatur.

Cæterum poſtquàm Felici ſucceſſor Porcius
 Feſtus à Nerone miſſus eſt, primores Iu-
 dæorum Czſaream incolentium Romam pro-
 ſecti ſunt c Felicem accuſatori: dediſſetque om-
 nino pœnas iniuriarū quibus Iudæos affecerat,
 niſi

nisi Nero eum donasset Pallantis fratris precibus, qui cum in precio erat apud principem.

An. mundi
4020. A
Christo nato
58.

Cæsariensium etiam Syrorum duo præcipui, Bryllum qui pædagogus Neronis fuerat, tunc verò Græcis epistolis scribendis præerat, magna pecuniâ corruerunt, ut impetraret ab impera-

tore literas, quibus abrogaretur Iudæis eius ciuitatis ius, hætenus commune ex æquo cum Sy-

Hed & Ruf
finus ca. 14

ris cohabitatoribus, id quod ille facile obtinuit.

ex his literis postea calamitatum nostrarum om-

a Seditio Iu
daeorum.

nium causæ ortæ sunt. Iudæi enim Cæsarien-

ses ubi cognouerunt, quæ scripta sunt, magis et-

tiam perstabant in seditionibus, donec initium

belli constatum est. Cum autem venisset in Iu-

dæam Festus, offendit totam afflictam à latroni-

b Sicarij.

bus vicos passim populantibus. quorū b ferocis-

simi appellati sicarij tunc ad maximum nume-

rum excreuerant, videntes gladiolis instar acina-

cis Perfici, incuruis quales sicas Romani nomi-

nant, vnde latronibus ipsis cognomen est indi-

tum, multorum ex de infamibus: qui, ut iam di-

ctum est, festis diebus admixti turbæ undique

in urbem confluenti religionis gratia, nullo ne-

gocio quorquor coll. buisset tollebat de medio.

aliquando etiam armati inuadebant inimicorū

vicos, direptorūque tradebant incendio. Festus c

c Festus im
pistorem ma
gum cum as
sectis oppri
mis.

autem equestres & pedestres copias misit contra

quendam impostorem magum, qui homines

post se trahebant in solitudinem, deceptos vanis

promissis, quasi ope eius incolentes euasuri es-

sent à malis omnibus. hi vniuersi vnà cum sedu-

ctore ab immissis militibus oppressi sunt. Eodē

tempore Agrippa Rex extruxit insigni ampli-

tudine domū prope porticum in regia Hiero-

Hed. & Ruf
finus ca. 15.
Alias ca 20
d Domus ab
Agrippa ex
structa pro
spectu præ
uadit à Iu
dæis.

solymitana quæ Assamongoorum fuerat, sitam in-

edita Iaco vnde amœnissimus prospectus pate-

bat contemplari urbem volentibus, calus volu-

An. mundi
4010. A
Christo nato
58.

præstis Rex cupidus è cubiculo spectabat quicquid circa templum fieret. id ubi viderunt Hierosolymitani proceres tulerunt indignissimè æque enim leges nostræ concedunt spectari quod agatur in templo, præsertim sacrificia. quæ ob rem altum parietem excitauerunt supra exhedram, quæ erat in interiore templo versa ad sollem occiduum. hæc non solum Regij triclinij prospectu arcebat opposita, verum etiam occidentalibus extra templum sitæ porricus, ubi festis diebus Romani stationes habebant ad templi custodiam, quo factò tam Rex offensus est, quàm Festus præses provincie. qui etiam iussit patientem diruic. ciues autem rogauerunt, ut liceret si bi legatos ea de re ad Neronem mittere, negantes se posse viuere, si quid demoliretur de templi ædificiis. quo impetrato miserunt ad imperatorem decem ciues eximios, & Ismaelem summum pontificem, & Chelciam custodem sacri ærarij. Qui audita legatione non solum ignorit, sed permisit etiam sic manere parietem, gratificatus in hoc vxori suæ Poppeæ piæ femine, quæ pro Iudæis deprecatrix fuerat: quæ decem illos viros redire permisit, Chelciam verò & Ismaelem apud se detinuit tanquam obides. Id² postquam Agrippa rescuit, pontificatum detulit Iosepho cognomine Cabi, Simonis quondam summi Pont. filio.

a Iosephus
Cabi Simonis
filii Pont.

De Procuratore Albino.

C A P. VIII.

b Albinus
Iudææ Pro-
curator.
a Ananias,
Ananias filius,
Pontifex.

Cæsar autem de Festi morte accepto nuncio, Albinum *b* in Iudæam misit præsidem. Rex verò Iosepho, iussu privatam vitam agere, Sacerdotium *c* eius dedit Anani filio, & ipsi vocato Ananò eodem quo pater nomine Seniore*m* istum

istum Ananū aiunt fuisse omnium felicissimū,
 ut² qui filios habuerit quinque, omnes positos
 summi Dei pontificio, cum prius ipse ad satiera-
 tem hac dignitate esset perfunctus: quod ad eā
 aetatem nulli antē summorum pontificum con-
 tingerat. Junior autē Ananus, is quē nunc summū
 pontificatum accepisse diximus, audax erat & fe-
 rox ingenio, secta Sadducæus, quod hominum
 genus apud Iudæos in iudicando est seuerissi-
 mum, ut antē docuimus. Talis igitur cum esset,
 tempus opportunum se nactum ratus, mortuo
 Festo, Albino adhuc agente in itinere conciliū
 iudicum aduocat: statutūmq. b coram eo fratre
 Iesu Christi Iacobum nomine, & vnā quosdam
 alios, reos impietatis peractos lapidandos tradi-
 dit: quod factum omnibus in ea ciuitate bonis
 & legum studiosis vehemēter displicuit: missis-
 que ad Regem clam nunciis rogauerunt manda-
 ret Anano, ne quid tale posthac ageret. nam ne
 nunc quidem rectē egisse. Quidam etiam Albi-
 no occurrentes venienti ab Alexandria, docue-
 runt eum non licuisse Anano sine ipsius consen-
 su aduocare concilium. horum verbis ille per-
 suasus iracundē scripsit pontifici, daturū sibi pœ-
 nas ininitans & Agrippa Rex eā ob causam post
 tertium mensem ablatum ab eo pontificatum d
 Iesu Dāmnei filio concessit. Albinus porro, ut ve-
 nit Hierosolyma, omnem curam & diligentiam
 adhibuit, ut pacaret prouinciam, interfectis mul-
 tis sicariis. Ananias autem Pontifex in dies apud
 populum celebrior fiebat & carior, honoraba-
 tūrq. ob liberalitatem ab omnibus: quotidieq.
 Albinum donis venerabatur & summum pon-
 tificem. Sed habebat seruos pessimos, qui adiun-
 cto sibi audacissimo quoque obeuntes areas vi-
 auferebant sacerdotum decimas, pulsantes eos,
 qui cunctarentur reddere, alij quoque ponti-

An. mundi
 4025. A
 Christo nato
 63.

a Ananus
 quinque fi-
 lios summi
 Dei Pontifi-
 cio positos
 habet.

Hed. & Ruf
 finus ca. 16.

Alias ca. 22.

b Iacobus
 frater De-
 mini lapida-
 tur.

c Ananiam
 apud Albi-
 num accusa-
 uit.

d Iesus Dā
 nei Anano
 Pontifici sue
 cedis.

*Ann. mundi
4026. A
Christo nato
64.*

*2 Sacerdoti
decimas
quidem au-
ferunt.*

*b Latrones
Anania co-
gnatos ca-
plant.*

*c Caesarea
Philippi ab
Agrippa
Neronius ap-
pellatus.
d Beritij ab
Agrippa
multis donis
affecti.*

fices faciebant similia, nemine valente com-
pescere: multique a sacerdotum quibus ante ex de-
cimis alimenta fuerant, tunc absumebantur in-
edia. At sicutij die festo, qui tum superuenerat
noctu urbem ingressi viuum ceperunt scribam
ducis Eleazari, is erat Ananias pontificis filius.
hunc vincum abduxerunt, ac deinde miserunt
ad Ananiam, qui eorum nomine promitteret
scribam dimittendum, si pater Albino per-
suaaderet, ut ex eorum numero decem captiuos sol-
ueret. tum Ananias urgente necessitate ab Albi-
no impetravit quæ latrones illi postulauerant,
id quod malorum calamitatum fuit initium. La-
trones enim semper aliquam artem communi-
scabantur, quæ ex Ananias cognatis quempiam in-
tercipere, nec prius dimittebant quam è suis
aliquot reciperent: audiq. denuo magno nume-
ro & recepta audacia, totam eam regionem vassa-
bant. Hoc tēpore Agrippa Rex proleis pom-
ptis Caesarex quæ Philippi dicitur, mutato nomi-
ne in Neronis honorem vocauit eam Neronia-
da: & theatrū apud Beritios impenditis magnis
exadificatum ornauit spectaculis annis, assi-
gnata in eum vsum ingenti vi pecuniæ. Frumentū
enim donauit ei populo, & oleum viritum distri-
buit: totamq. eam urbem ornauit statuis pas-
sim dispositis atq. expressis ad antiqua clarorū
artificum archetypa imaginibus: & omnia penē
sui regni ornamenta in eam ciuitate transfudit:
vnde magnū sibi apud subditos parauit inuidiā,
quod suos spolians externam urbem excoletet.
eodem Rege iubente Iesus Gamallielis filius in
summo Pontificatu successit Iesu Damnei filo
non libenter sibi cedenti, vnde natum est inter
vtrunq. dissidium, adscitis enim globis auda-
ciū iuuenū spē à conuiciis prorumpēbant ad la-
pides. Sed inter alios eminebat Ananias ex
amplis

amplis facultatib. largitione plurimos si-
cilians. Costobarus quoque & Saulus tu-
que circa se manū habebat secleratorum
nū. orti genere regio, & propter Agrippa
tionē fauorabiles, alioqui violenti & ad-
dos infirmiores propitissimi, atque ex illis
nē tempore labare cepit nostra Respu-
dies in deterius ruere. Porro b Albinus
Gessū Florū sibi successurum venire, v-
lens gratificatus Hierosolymitanis ciuib.
dudis victis, quorū quædam in manu
tali culpa, iussu interim: reliquos qui le-
de causis coniecti erant in vincula, red-
cæceterum pecuniis multatos dimitteb-
post alium, atque in hunc modum vacu-
tis carere Iudæa repleta est latronib.
rea: Leuiticæ tribus homines quorū ex
hymnos in templo canere, adito Rege i-
runt eis precibus, ut aduocato concilio
ter eis vsum stolæ lineæ, quæ tum solis
eēt sacerdotibus. hanc enim nouationē
nere ad perpetuam ipsius regni memor-
futura fuit eorum postulatione. Rex enim
eiliij sententia permisit hymnorū cantō-
deposito priore habitu, lineam ut volu-
meret. Aliam etiam eiusdem tribus par-
tē templi ministris, ipsorum precibu
permisit sacros hymnos canendos edific-
omnia fiebant contra instituta legis par-
quam violat absque piaculo. Iam abi-
erat & templi adificium. Populus igitur
videret esse in ocio circiter octodecim
millia, solitorū hactenus in templo ex
mercedibus victum quærere, nolēsq.
pecuniam repositam habere, ne quand-
Romanis fieret, simulque opificibus, in-
sum cupiens: quod vel vna hora opere-

amplis facultatib. largitione plurimos sibi recō-
 cilians. Costobarus^a quoque & Saulus suam quif
 que circa se manū habebat sceleratorum homi-
 nū, orti genere regio, & propter Agrippæ cogna-
 tionē fauorabiles, alioqui violenti & ad spolian-
 dos infirmiores prōptissimi, atque ex illo maxi-
 mē tempore labare cœpit nostra Respubl. & in-
 dies in deterius ruere. Porro b Albinus audito
 Gessū Florū sibi successurum venire, videri vo-
 lens gratificatus Hierosolymitanis ciuibus, pro-
 ductis vinētis, quorū quædam in manifestē capi-
 tali culpa, iussu interim reliquos qui leuioribus
 de causis coniecti erant in vincula, reductos in
 carcerem pecuniis multatos dimittebat alium
 post alium, atque in hunc modum vacuato vin-
 ctis carcere Iudæa repleta est latronibus. Inte-
 rea^c Leuiticæ tribus homines quorū erat sacros
 hymnos in templo canere, adito Rege induxe-
 runt eū precibus, vt aduocato concilio decerne-
 ret eis vsum stola lineæ, quæ tum solis erat con-
 cessa sacerdotibus. hanc enim nouationē pertu-
 nere ad perpetuam ipsius regni memoriā. neq.
 frustra fuit eorum postulatio. Rex enim de con-
 ciliij sententiā permisit hymnorū canoribus, vt
 deposito priore habitu, lineum vt voluerant su-
 merēt. Aliam etiam eiusdem tribus partē addi-
 ctā templi ministeriis, ipsorum precibus motus
 permisit sacros hymnos canendos edificere: quæ
 omnia fiebant contra instituta legis patriæ, nun-
 quam violatæ absque piaculo. Iam absolutum
 erat & templi ædificium. Populus igitur cum
 videret esse in ocio circiter octodecim opificū
 millia, solitorū hactenus in templo ex operarū
 mercedibus victum quærere, nolēsq; sacram
 pecuniam repositam habere, ne quando præda
 Romanis fieret, simulque opificibus, inde proui-
 sum cupiens: quod vel vna hora operato statim

An. mundo
 4026. A
 Christo na-
 to 72.

^a Anan' de
 Costobarus
 & Saulus
 ad spoliam-
 dos infir-
 miores prō-
 ptissimi.

Hedio &
 Rufinus
 Cap. 17.
 alias 22.

^b Albinus
 vinctos in-
 terimit.

^c Leuitica
 tribus homi-
 nibus Agrip-
 pa lineæ sto-
 la vsum de-
 carnit.

^d Templi mi-
 nistris A-
 grippa hym-
 nos sacros
 canere pro-
 mittit.

^e Iudæus
 populus Re-
 gi vt orienta-
 lem instaura-
 ret, portici,
 suad. 8.

An. mundi
4016. A
Christonatus
64.

merces representaretur suavitati Regi ut orientalem instrueret porticum, ea templi extrema claudat profundæ valli & angustæ imminens, ac proinde iuxta muro quadringentos alto cubitos, saxi constructo quadratis valde candidis: et atque cuiusque saxi longitudo cubitorum viginti, sex verò altitudo: opus Solomonis Regis qui primus integrum templum condidit. Rex autem cuius curæ Claudius Cæsar fabricam templi commiserat, reputans quodcumque opus demoliri facile, reparari difficile, maxime talem porticum egentem & tempore longo & pecuniis plurimis, non annuit populi precibus, sed urbem candido saxo consternere si liberet non vetuit. Post hæc Iesus Gamaliele filio Pontificatum abrogatum commisit

a Matthias Theophili cedit *a Matthias Theophili* filio, quo Pontificatus Iudaicum bellum habuit initium.

Conueniens videtur præsentis historię narrare de Pontificibus, quæ origo eorū, & qui ad hunc honorē admittantur, & quot vsque ad finē eius belli fuerint. Primus igitur omnium hoc Dei sacerdotium gessisse fertur Moyses germanus Aaron Pontifex: quo defuncto successisse mox filios, ac deinde illorum posteritati mansisse hunc honorem perpetuum. vnde cōsuetudo obtinuit accepta à maioribus, neminē Dei Pontificē fieri nisi descendente ab Aaronis sanguine, nec eam dignitatem concedi vel Regibus oriundis alio

b Pontificū genere. Fuerunt igitur vniuersi à primo Aaron in populo Iude vsque Phanaſam, quem belli tempore seditioſi declarauerunt Pontificem, LXXXIII. numero, horum XIII. præfuerunt sacris ab eo tempore quo primum in deserto Moyses erexit Deus tabernaculum, vsq. dum in Iudeam ventum est, vbi Deo templum ædificauit Rex Solomon. nā à principio pontificibus non succedebatur nisi mortuis: de Iude viuentibus etiam subrogari ceperunt

perunt alij. aq. hi xiii. a cum essent duorum
 Aaronis filiorum postea, per continuatas succes-
 siones hoc honore potius sunt: sub his primo pe-
 nes optimatos administratio fuit Reipublicæ,
 post ad monarchas, postremò ad Reges transiit.
 ex quo autè die patres nostri ductu Moysis Egy-
 ptum sunt egressi, vsq. ad templum à Solomonæ
 Rege conditum, elapsi sunt anni DCCXII. post
 xiii. illos Pontifices alij xviii. secuti sunt à tēpo-
 re Solomoniis Regis sibi succedentes vsque dum
 Nabuchodonosor Babyloniorū Rex contra no-
 stram urbem expeditione facta templum incen-
 dit, & translata tota gente Babylonem, Iosedecū
 quoque Pontificem illo abduxit. horum Ponti-
 ficatus tempus CCCCLXVI. annorum fuit, men-
 sum sex, dierum decem, Rempublicam Iudæo-
 rum gubernantibus Regibus. post septuage-
 simum autem Babylonice captiuitatis annū Cy-
 rus Persarum Rex dimissis Babylone Iudæis, &
 reuersis in antiquam patriam permisit templū
 denuo condere, quando Iesus Iosedeci filius as-
 sumpsit summum sacerdotium. Hic & eius po-
 steri quindecim vniuersi vsque ad Regem An-
 tiochum Eupatori statum Reipub. popularē rex-
 erunt per annos CCCXIII. Ceterum iam di-
 ctus Antiochus cum suo duce Lysia primus O-
 niam cognomento Menelaum apud Berytum
 vita simul priuauit & sacerdotio, repulsoque à
 successione eius filio, Isacimum constituit sum-
 mum Pontificem, natum quidem ex Aaronis
 progenie, sed non ex eadem familia, quamobrè
 Onias defuncti Oniz Pontificis filius nomine
 patrem referens, in Egyptum profectus & in-
 nuatus in Ptolemæi Philometoris ac Cleopatæ
 eius coniugis amicitiam, persuasit eis vt in He-
 liopolitica præfectura Deo templum instar Hic
 Iosolymitani extruerent, scq. illic Pontificem

An. mundi
 4026.
 A Christo
 nato 64.

Aaron &
 iusque proge-
 nies.

Ann. mundi
4026 A
Christo nato
64.

constituerent: de quo tēplo sepē aliās diximus.
Iacimus autē triennio in Pontificatu exacto
mortuus neminem successorem habuit, sed per
septennium sine Pontifice mansit ciuitas. De
postquam Assamozorum familæ Principatus
nostræ gentis est creditus, rebellantes Macedo-
nibus Ionathan creauerunt summum Pontificē,
qui septēnio toto præfuit, quo per insidias Try-
phonis sublato ē viuis, frater eius Simon obti-
nit id sacerdotium: cui dolo generi oppresso
inter epulas filius Hyrcanus in honore succel-
sit, cum cum per vnum & triginta annos gessis-
set, iam decrepitus successori Iudæ reliquit suo
filio, qui alio nomine Aristobulus est dictus, huius
frater heres fuit tā regni quā sacerdotij, post-
quam ille sumpto cum primum diademate vni
annum vtraque dignitate potitus est. Is nomine
Alexander & ipse regnum coniungens Pontifi-
catui cum viginti septem annis præfuisse rebus
Iudaicis moriens Alexandræ vxori permisit de-
ligendi Pontificis arbitrium, illa Hyrcano id ad-
dixit, exactōque in regia potestate nouennio ē
viuis excessit: quo toto tempore Hyrcanus eius
filius Pontificatum tenuit. nam post matris obi-
tum Aristobulus frater mōto bello victum Pon-
tificem ad priuatam vitā redegit, & sibi ipsi re-
gnum simul vsurpauit ac sacerdotium: exactiq.
in vtraq. dignitate tribus annis & totidem me-
sibus, cum superueniens Pompeius vi cepisset
Hierosolyma, d. victore victus Romam missus
est cum liberis: & Hyrcanus restitutus in Ponti-
ficatum, principatum quoq. suæ gentis accepit,
sed absq. diademate: præterq. priores illos no-
uē, per alios xxiii. annos summum sacerdotiū
obtinuit. Post quos completos Barzapharnes &
Pacorus dynastæ Parthorum traiecto Euphrate
bellum Hyrcano inferunt, eoque viuo abducto
Aristobulū

Aristobuli filium Antigonum Regem constituunt: qui 2 post tres annos & totidem menses expugnatus ab Herode & Sosio, apud Antiochiam iussu Antonij dedit supplicium. Herodes autem accepto à Romanis regno non amplius ex Asamonzo genere creauit Pontifices, sed eum honorem quibusuis ex sacerdotum ordine concessit etiam obscuris, absque vno Aristobulo. hunc enim Hyrcani à Parthis capti nepotem, & Mariammes suæ vxoris fratrem, ob famorem populi & Hyrcani aui memoriam summo sacerdotio dignatus est, deinde veritus ne omnes in illum essent propensiores, apud Hierichuntem arte necauit natantem in piscina vt supra diximus: neque postea vlli ex Asamonzorum posteritate hoc sacerdotium committere voluit. idem fecit in ordinandis Pontificibus Archelaus eius filius, & Romani qui post illum cum potestate præfuerunt provincie. Sunt igitur qui ab Herodis principatu vsque in diem qua templum & vrbs, incendente Tito, conflagruit, Pontificatum gesserunt, in vniuersum numero viginti octo: tempusque eorum sacerdotij centum anni & septem insuper: quorum aliqui sub Herode fuerunt & Archelao huius filio: defunctis autem his penes optimates fuit Respub. collocatis in eius fastigio Pontificibus de quibus hætenus dixisse sufficit.

*Quomodo Florus Albinus successit tantis Iudæis
affecit iniuriis vt coacti sint
arma sumere.*

CAP. IX.

Gessius 6 autem Florus Albinus successit à Nerone missus plurimis Iudæos repleuit calamitatibus. is Elazomenius erat genere, adduxitque secum Cleopatram coniugem nō minus

Tom. j.

Ccc

*An. mundi
4026. A
Christo nato
64.*

*a Aristobu-
lus ab Hero-
de interfe-
ctus, supra
lib. 15. ca. 3.*

*6 Gessius Flo-
rus Iudææ
 prætor.*

An. mundi
4028. *A*
Christo nato
66.

a Gessio Flo
rus puer Al
bine.

improbam, per quam vt Poppeæ Augustæ
amicam, Iudææ administrationem impetra-
uerat. adeo verò potestate violenter abu-
sus est, vt Albinum Iudæi desiderarent quisi
beneficium: nam ille quantum poterat clam e-
rat malus & nocens. Florus contra quasi ad ostē-
tandam nullus maliciam: publicè iraducebat
nostræ gentis iniurias, nihil sibi ad summam in-
rapinis & suppliciis iniquitatem reliquum fa-
ciens. erat enim inflexibilis ad misericordiam,
nullis vnquam lucris satiabilis, vndecunque par-
ua æquè captans ac magna, vt etiam latronum
esset particeps, multū enim illi quæstum exer-
cebant securi de incolumitate, quam ab eo redi-
mebant decisis prædæ paribus: adeoq. nul-
lus erat iniuriarum vel modus vel finis, vt mise-
si Iudæi non ferentes rapacem latronum insolē-
tiam cogerentur latibus relictis & patriis cere-
moniis ad externos fugere, iudicantes vbiuis e-
tiam apud barbaros se viuere posse cōmodius.

In Florus bel
li Iudæici
causa.

a Iulio bel
li Iudæici.

Et quid multis verbis opus est? Bellum b contra
Romanos suscipere solus Florus nos compulsi-
t, malens semel vniuersos, quàm paulatim perde-
re. Itaque secundo anno postquam is venit pro-
curator in prouinciam, duodecimo c verò Ne-
ronis imperij, bellum id coëptum est: quo tem-
pore quanta vel coacti fecimus, vel perpetrati su-
stinuimus, exactè cognoscere poterunt qui di-
gnabuntur legere libros à nobis conscriptos de
bello Iudæico, atque d hic dicendi finem faciam

d Antiq. in
dæcarum
epilogus.

de antiquitatibus, quas belli argumentum se-
quitur. Præsentis autem operis textus continet
totum illud tempus inter primam creationem
hominis & annum Neronis principis duodeci-
mum, quæque per tot secula Iudæis vel in Egi-
pto obuenerunt vel in Palæstina cæteraque Sy-
riæ, tum quas clades ab Assyriis & Babylonis

accep-

accepimus, quò se modo in Antiochia
& Macedonibus, & postea in Romanis
his enim omnibus acceperunt
Pontificum successiones recitamus
tas per annorum duo milia passim
gum quoque res ordine tradimus. b
Reipublice monarchiarum que per
omnia fecuti auctoritatem habuerunt
ita vt à principio sumus pollicati aut
dere quòd nemo alius scripserit. Iudæi
nūme potuisset hoc arguerentur
eis hominibus proferre. ego enim te
rum confessione d scripsimus patrias et
leo, Græcicæ a quoque literaturæ ob
fescu dedi operam, quamuis ex quibus
ciandi rationem assequi per patriam co-
dinem non licuit. nostri enim homines
spiciunt eos qui multas perdidicerunt
quod studium profanum apud eos ha-
seruis commune cum ingenius. solos a
pientes suo suffragio pronuntiant, qui
erazum literarum tantam assecuti sunt
vt eas etiam interpretari valeant, ual-
multi collocati operam, vix vni su-
que alteri, quibus mox dignum conti-
tassi autem nulla inuidia prohibet
meo genere gestisque per totam vi-
pauca exponere dum adhuc supersu-
atelsari possunt vel coarguere: atque
eludetur hatum antiquitatum tractat
hensia viginti voluminibus, versum
gina multis. Quod si Deus concessi-
pendio restum referam belli casus
bis in præsentem vsque diem eueni-
incidit in decimum tertium annur-
tus Domitiani Cæsaris, ætatis verò
& quinquagesimum. Promissi etiam

accepimus, quæue modo tractati sumus à Persis
 & Macedonibus, & postremo à Romano popu-
 lo. his enim omnibus accuratè descriptis etiam
 Pontificum successiones recensuimus continua-
 tas per annorum duo millia. pari diligentia Re-
 gum quoque res ordine tradidimus, & status
 Reipublicæ monarcharumque potentiam, per
 omnia secuti auctoritatem sacrorum voluminū,
 ita vt à principio sumus polliciti, ausimque ad-
 dere quod nemo alius scriptor, Iudæus, exter-
 nusve potuisset hoc argumentū tanta fide Græ-
 cis hominibus prodere. ego enim tribulū meo-
 rum confessione disciplinas patrias egregiè cal-
 leo, Græcicæ quoque literaturæ nō sine pro-
 fectu dedi operam, quamuis exquisitā pronun-
 ciandi rationem assequi per patriam consuetu-
 dinem non licuit. nostri enim homines non su-
 spiciunt eos qui multas perdidicerunt linguas,
 quod studium profanum apud eos habetur &
 seruis commune cum ingenuis. solos autem sa-
 pientes suo suffragio pronunciant, qui legis & sa-
 crarum literarum tantam assecuti sunt peritiā,
 vt eas etiam interpretari valeant, qua in re cum
 multi collocarint operam, vix vni successit at-
 que alteri, quibus mox dignum contigit. For-
 tassis autem nulla inuidia prohibet etiam de
 meo genere gestisque per totam vitam rebus
 pauca exponere dum adhuc supersunt qui vel
 attestari possunt vel coarguere: atque b ita con-
 cludetur huius antiquitatum tractatio compre-
 hensa viginti voluminibus, versuum vero sexa-
 ginta millibus. Quod si Deus concesserit, com-
 pendio rursus referam belli casus & quæ no-
 bis in præsentem vsque diem euenerunt, quæ
 incidit in decimum tertium annum Principa-
 tus Domitiani Cæsaris, ætatis verò meæ sextum
 & quinquagesimum. Promisi etiam scripturum

An. mundi
 4030. *A*
Christo nato
 68.

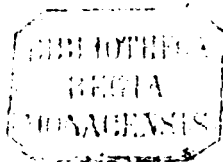
a Iosephus
Hebraice &
Græcicæ
literaturæ
peritus.

b Hoc volum
men scriptū
est anno mō
di 4057. à
Christo nato
 25.

FRAT. IOS. ANT. IV D. LIB. XX.

~~An. mundi~~ me quatuor libros de Iudaeorum opinionibus,
4010. ~~An.~~ quas habent de Deo eiusque essentia, &
Christo nato de legibus, quare per eas alia li-
68. ceat nobis facere, alia non
liceat.

FLAVII IOSEPHI ANTI-
quitatum Iudaicarum libri viginti
FINIS.

INDEX

INDEX RERVM ET VER-
BORVM IN HOC FLAVII
IOSEPHI PRIMO VO-
lumine memorabilium fide-
lissimus ac locuple-
rissimus.

Numerus folium, a, b, paginam indicant.

- A**ronis sacerdo-
tium 74. a
Aronis filij
74. b
Aronis virga
germinat. 90. b
Aron eiusq. progenies 567. b
Aronis mors 92. a
Abel à Cain interfectus 8. a
Aldom Index Israelitarum
131. b
Abimelech amore Sara ca-
pitur 20. b
Abimelech 79. fratres in-
terfecit 119. b expellitur à
Sicemita 130. a. In illos
mouet 130. b
Abigail uxorem ducit David
166. b
Abiathar sacerdotali honore
privatur 209. a
Abias contra Ieroboamum &
zerobabam ducit 235. b vestro-
ria posuit 232. b Illius uxor
& succ. ffir 233. a
Abnerum David d. flet 177. a
Abnerus lebanthum populive-
gem constituit 174. a Con-
tra Iuda tribum copias du-
cit ibid. b In fugam conuer-
titur 174. b
Abnerus ad Davidem l. gatos
mittit ut fœdus cum illo fe-
rere 175. a
Abrahami genealogia 15. b
Abrahami domicilium 170. a
Abrahamus Egyptios reli-
gientem & artes docuit. 17. b
Abrahami obedientia 22. a
Abrahami sapientia 15. b Pri-
mus concionator verbi Dô-
mini 22. b

- Abrahami obitus* 25. a
Abrahamus vincit 5. reges So-
domitarum 18. a *Lothum*
captivum reducit 18. b
Abrahamus egregius astrono-
mus 17. b
Absalonum patrē ac fratres
ad solemne convivium trahi-
t & *Ammonem vino se-*
gultū trucidari curat 189. a
Absalonis exercitus frages
194. b
Absalonus revocatur ad v-
bem & reconciliatur pa-
tri 189. b & *seqq.* illiusq.
regnum affectat 190. b
Rex ab universis saluta-
tur *ibid. b*
Absalonus Iordanē transiit.
193. b *prælium inter Ab-*
salonum & Iobabum 194. a
Absalonis mors 194. b
Achabi victoria in Adabum
240. b
Achabi liberi 70. trucidati
255. a
Achabi mors & finis iuxta
Elie prædictionem 244. a
Achar furti reus punitur
115. a
Achab Rex Israelis 235. a
Achab Eliam quærit 236. b
Propheta illum accusat im-
pietatis 237. a
Achab & Iosaphatus in
Syros monens 243. b
Achaze successoris Iothani
impietas 264. b *mors* 266. a
Achus secum Danidem con-
tra Hebræos ducit 170. b
Adabi bellum contra Acha-
bum 239. a
Adadus Rex vincitur à Da-
nide 182. b
Adami pœna 7. b
Adami & Eva lapsus *ibid.*
Adhortatio de libertate tnen-
da 540. a
Adiabenorū magnates cum
Abia Arabum Rege cōtra
Isatem fœdus faciūt 557. b
Adonias affectat regnū 203. b
Adonias interficitur 209. a
Adoniborū capitur 221. a
Ador mensis 346. a
Adulterij leges & xelotypia
80. a
Ægyptiorum libido 17. a
in Ægypto annona caritas
19. a & 46. a
Ægyptiorum erga Hebræos
invidia 47. a
Ægyptiorum rex in Æthio-
pes 50. a
Ægyptiorum plaga decem
15. a
Ægyptij in mari rubro immol-
nuntur 58. b
Ægyptiorum reges cum Pha-
raones d. Æti 221. b & 222. a
Emilius Regulus 130. b
de Altari extruendo manda-
tum 201. a
Enaas Arabum rex 468. a
Æthio-

INDEX.

- Ethiopia Regina Salomo-*
nis sapientiam stupet 122. b
illi munera donat 123. a
luc liberalitatem Salomon
remunerat ibid.
Agar contemnit Seram 19. a
Aggeus & Zacharias prophe-
ta 298. b
Agrippa res gesta 512. a
Agrippa in Iudaam reditus
547. b
Agrippa catenam aureā ser-
uā pondere parem in sacra-
rio suspendit ibid. b
Agrippa Iudaic adium tribu-
sum remisit 548. a
Agrippa Berytum civitatem
eximio ornamentis honorat
350. b
Agrippa quandiu vixerit &
regnauerit 551. b
Agrippa babonem videt, &
quinto die moritur vt Ger-
mans praedixerat 551. a
Agrippa in theatro Deus con-
salutatur ibid. a
Agrippina Messalina & Pp-
tina Claudij uxores 562. b
Agrippa ditio ampliata 563. a
Abias Roboamo succedit
230. b
Abimelechus Thebas capit
131. a
Abimelechi cum tota familia
caedes 162. b
Albinus Iudae procurator
563. b
Alcimi Pötificis gesta 344. a
Alexandri Macedonum regis
in Iudaeos beneficia 313. a
Alexandri magni victoria im-
Dariū 314. a. *Mors* 317. a
Alexander Rex Syriae Cleopa-
tram ducit 354. b
Alexandri Indgorū Regis res
geste 372. a. *clades* 373. b
Alexander ad 800. crucibus
infixis iubes 377. b
Alexandri morbus 377. b
mors 378. a
Alexandra in regnum succed-
it Alexandro 378. *Eius*
mors 380. a
Alexander à Gabinio victus
389. b
Alexander Lyfimachus Ala-
barcha 546. b
Ambitiosorum audacia 176. b
Amalecita arma mouent in
Israelitas 63. a
Amalecitas Israelita fugant
63. b. illorum spolia 64. b
Amalecita victi à Saulo
151. b
Amalecitarum gens expugna-
ta 171. a
Ammonites in Danidē copias
parant 184. b
Ammon sororem per vim op-
primunt 188. b
Amos Rex Iudae, Manasse
successor impius 273. a
Amarinus Rex Israelis 252. a
Amasias Rex Hierosolymita
Ccc liij

INDEX.

- was suffultus Iosef* 269. a
Ananias, Ananias, Cumanus,
Celer, aliiq; nonnulli Romā
mittuntur 561. b
Ananias Anani filius Pontifex
465. b
Ananias supplicio officitur, A-
maranus, & Eleazarus in
exilium mittuntur 551. a
Anilans à Mithridate fuga-
tus 528. b
Annona caritas principatu
Clandij 84. b
Annus lobelus 81. a
Annius Minucianus 531. a
Annius 537. a
de Antiocho Epiph. ne historia
333. b urbem spoliat 334. a
Antiochus magnus Iudeos ve-
xat 326. a *Illius in homo-*
rem templi dictum 327. a
Antiochi Epiphani interitus
341. b
Antiochus Eupator fatus inis-
cum Iudeis 344. a
Antiochi Dionysii in Iudeam
expeditio 377. a. *mors* 378. b
Antiochus Rex Comageno
346. b
Antiochi & Myzdonia à Ma-
cedonibus condita 557. a
Antipatrigenus 482. a
Antipatri res gestæ cum Cu-
sare amicitia 392. a
Antipatri uxoreno sublatius
399. b
Antipatri Marcii filij malitia

- 477. a & seqq.*
Antipatri exitium 487. b
Aquila aurea super maiorum
templi portans 481. b
Ara fumigatoria 71. a
Arabii Iudeorum legatos ne-
cant 424. a
Arabes ab Herode deniciti
426. a
Arca Noe 10. a
de Arca sacra Deo 70. b
Arca faderis in acie prolata
138. b In hostium potestatem
denenit 139. a *Azotii propter*
illā expiam cruciatur 140. a
Bethsana peruenit 141. a
Arca in urbem reducta in ta-
bernaculum reponitur 181. a
Arca Dei in templum tran-
sportatur 217. a
Archelaus Cappadocum Rex
463. b
Archelaus Viennam relegatus
500. a
Architophol ad Abesalonum
deficit 191. a
Architopheli consilia 192. a
Architophel suo consilio exple-
so laqueo sibi vitā finis 193. b
Argenti copia Salomonu tem-
pore 224. b
Aristobulus Hyrcani filius
diadema sibi imponit 370. b
Aristobulus fratricida perna
371. b.
Aristobuli cum Hyrcano fa-
ctus 382. a
Ari-

INDEX

- Aristobulus ab Herode inter-*
fectus 569. a
Aristocratia 203. a
Aruncius in theatro impera-
tore interitum nuntiatus.
558. a
Asenus rex Iuda Abia suc-
cedit 233. a *Illum pietas.*
ib. a. vincit Ethiopis ibid
illius mors 235. a
Asprema 535. a
Asprema frustratum lacertatur
537. a
Asperus Vastii uxorem re-
puat 305. a
Asyrium Imperium dissolu-
tum 272. a
Athmii filius, seu Goniz, ne ve-
gnat in Iudaa 125. b
Auxilij Divini tempus 58. a
Azotii propter Arcam eru-
pum graviter cruciatur
140. a
Azymorum festum 57. a
B
Baalitarū mactatio 256. a
Bacchides Demetrii Ducis
344. b pugnat cum Iuda
347. a
Balaci ad Balannum legatio.
94. a
Balaamus obviatur ab An-
gelo 94. b
Balaam de Israelitico populo
vaticinium *ibid.*
Balibasar Babilonia Rex
287. b.

INDEX.

Aristobulus ab Herode inter-
fectus 569. a
Aristocratia 303. a
Aruncius in theatro impera-
toris interitum nunciat.
538. a
Asanur rex Iuda *Abia* suc-
cedit 233. a *Illius* pietas.
ib. a. vincit *Ethiopes* ibid
Illius mors 235. a
Asprenas 535. a
Asprenas frustratim laceratur
537. a
Assuerus *Vashti* uxorem re-
pudiat 305. a
Affirium Imperium dissolu-
tum 272. a
Athniel filius, seu *Goniz* re-
gnat in Iudaa 125. b
Auxilij Divini tempus 58. a
Azoth propter Arcam ero-
ptum graniter cruciatur
140. a
Azymorum festum 57. a

B

Baalitarum massatio 356. a
Bacchides *Demetrij* Duc
344. b pugnat cum Iuda
347. a
Balaci ad *Balamum* legatio-
nes 94. a
Balaamus obviatur ab An-
gelo 94. b
Balaami de *Israelitico* populo
vaticinium ibid.
Balthasar *Babylonia* Rex
287. b.

Baracus & *Delera* in hostes
mouens 117. a
Baracus contra hostes *Iudeo-
rum* Imperator designatus
127. a
Batibius 535. a
Basani regis *Israelitarum* Im-
pietas 234. a *Mors* ibid b
Bazofes multi iniurijs Iudaeos
afficit 312. b
Belli leges & consuetudines
81 b
Belli leges 108. a
Belli Iudaici initium 569. b
Bellum inter *Asaclem* &
Ieum 258. a
Beniamin utrens à *Iosepho*
capitur 42. a. Iuda ad *Iose-
phum* pro *Beniamino* ora-
tio 42. b
Beniamitarum magna clades
124. a
Berity ab *Agrippa* multi do-
ni afficiuntur 566. b
Bethel occupata ab *Ephraimi-
tis* 121. b
Bethsabe se gravidam esse Re-
gi nunciat 186. b
Boz ex *Ruth* genuit *Obe-
dem* 137. a
Bibliorum translatio in gra-
ecam linguam 324. a
Booz amicus *Naami* 136. b

C

Cesaris Germani fatal-
is error 386. b

I N D E X.

Caesar in Egyptum expe-
dito 391.b

Caesarea condita ab Herode
438.b

Caesari littera de Iudaeorum
amicitia 393.a

Cain & Abel 8.a

Cain & Abel sacrificiū *ibid.*

Cain regione extorris 8.b

Caini filij *ibid.*

Cain sceleratorum parcus 9.a

Caini Iouem Olympium Mē-

minum Regulum Romam

transferrē iubet 530.a

Caini templorum Gracanicorum

nullum in spoliatum re-

linquit. *ibid.*

Caini Iouis fratrem se appel-

lat. *ibid.*

Caini Iouis se comparat *ibid.*

Caini trucidatur 536

Caini vir maleficus 540.

b libidinosus *ibid.*

Caini receptacula nauibus

extruxit 542.a. *orator fa-*

cundus *ibid.*

Caius in Syriam mittit 520.

b. & seqq.

Cham filij eorumq; progenies

14.b

Chananaeorum magnus exer-

citus in Hebraeos 116.b

Chananaeorum reges cāsi *ibid.*

Chananaeorum regio tota de-

vastatur à Iosua 157.a

Chananaeorum decem millia

trucidantur 128.a

Chananaeorum seruitus tempo-
re Salomonis 222.a

Chananaeorum progenies 14.b
15.a

Cambyses Iudaeos ab adifican-

do templo prohibet 193.b

Cherubin 70.b

Chereas cum aliis quibusdā

Caiū tollere statuit 533.b

Cherea Minuciani & Cle-

mētis de Caesaris nece collo-

quium 538.b

Calumniarum effectus 460.b

Candelabrum aureum 71.a

Cassius Loginus Syria praeses

553.a

Cassius in Syriam venit & in

super octingenta talenta à

Iudaeis exigit 399.a

Castrorum dispositio 81.b

Cassius Cherea 530.b

Captiuitas Babylonica pradi-

ta 272.a

Captiuitas Babylonica 281.a.

eiusdem finis 291.b

Claudius à militibus in prin-

cipem eligitur 539.a

Claudius Principatum ultra

oblatus deponere recusat

544.a

Claudij pro Alexandrinis Iu-

daeis editum 546. b. *eius-*

dem pro Iudaeis per Roma-

num orbem editum 547. d

Claudius Felix Iudaeae Procu-

rator 561.b

Cleopatra 354.b

Cleopa-

Cleopatra fratrem & sororem interficit 421. b
Cluuitus 535. a
Circuncisio instituta 19. b
Circenſes ludſ 531. a
Ciuili belli initium inter Hebræos 175. a
Columna dua à Setho & ſuis excitata. 9. b
Concupiſcentia ſepulchra 82. b
Cores factio & ſeditio 86. b.
illum cū ſuis ignis conſumit 90. a
Cornelius Sabinus 531. b
Cofobarus Idumæ principatum inuadit. 433. a
Contemptus Dei in quibus conſiſtat 152. b
Coturnices Deus immittit in caſtra Iſraelitarum 62. a
Craſſi contra Parthos ducentis per Iudeam iter ſacri-legium 390. a
Creatio mundi ſex diebus 6. a
Cyrenenſium legatio ad Caſarem 456. b
Cyrus Perſarum Rex Iudaïs reditum in patriam, urbis & templi adificationem permittit 292. a & 299. a

D

Dana urbs extruſta 125. a
Danielis & ſociorum eius in Chaldaica diſciplina in-ſtructio 284. a

Daniel ſomnium regi interpretatur 284. b. & 285. a. b. ad ſummos honores cum ſociis euectus 285. b
Daniel in Leonū ſoucā conſicitur nec deuoratur 289. b
Danielis viſiones & prædictiones 290. a
Darius Hyſtaſpis uafa Hieroſolyma ſe redditurum uouet 294. a
Darius voti admonitus templi reſtaurationē mādāt 256. a
Dathan & Abiram contumaces 88. b abſorbet terra 89. b
Dauid ungitur in Regē 154. a. illum Saul in ſatellitium aſſumit ibid. b
Dauid ſumptis lapidibus in Goliath properat 155. b illum alloquitur 156. a. illum obtruncat ibid.
Dauid à Saulo variè affligitur 156. a
Dauidē Saul odio habet ibid.
Dauidem Saul à medio tollere conatur 157. b
Dauid filiam Regis in uxorē ducit ibid.
Dauid Palæſtinos vincit magna edita ſtrage 158. a
Dauid à Michol ſeruatus 159. a
Dauid Nabab peruenit in Gittam ſe conſert 161. a. Anchum timens furorē ac rabiem ſimulat ibid.

INDEX.

David lacrimam regij patij
precidit 164.b	David de Abesalomi comatib.
certior Iordanem transit 193.b
David bigeam ducit 166.b	David restituitur in regnum
195.a & 196.a
David castra Sauli penetrat
& speculum regis aufert
167.b	David concubina à filio stu-
rata alio traducatur
198.a
David Sauli innocentiam suam
declarat 167.b	David heroes 199.b
David in Hebrone Rem de-
claratur 174.a	David in vista discrimen voca-
tus ab Absao liberatur
ibid.
David filij 175.a	David populum numerari in-
bet 200.a
David occupat partem inferio-
rem Hierosolyma 179.a.	David poeta 200.a Illius in-
strumenti musica ibid.
Iobus ex arce eicit ibid.	David Salomonem hortatur
203.a
illamque H. brum habitan-
dam tradit ibid.	David Levitas numerat co-
rumque officia distrahit
205.a
David mandatum de trans-
portanda Archa 180.a	David ad Salomonem postre-
ma colloquia 207.a Davi-
di mors & sepultura ibid.
David Syriam subigit 181.a	Davidis generis Reges qui
fuerint & quando regna-
verint 280.b
David finitimas gentes subigit
ibid.	Decalogus 67.a
David Legatos mittit ad Am-
monitarum Regem 184.a.	Decima 101.b 104.a
qui illos indignissime tractat
ibid.	Defectus Luna Christi tem-
pe 486.b
David Iobum mittit contra
Ammonitas ibid.b	Debera prophetissa 127.a
David adulterium 185.a	Demetrius in Alexandrum
monet; 311.a. Vincitur ab
Alexandro 352.b
David Iobo ut in Priam ani-
madvertat scribit 186.b	Diluvium 9.b
David Bethsaba coniugem fi-
bi asciscit ex qua puer nasei-
tur 186.b	Diffidium inter Senatum &
plebem 543.i
David peccata sua confuetur
187.a	
David Hierosolymis excedit,
& à filio regno pellitur 191.a	

INDEX.

Deus Saulo significat se vi-
disse **Dauidem** in **Naba**
16. a
Delabella Ephesorum ciuitati
scribit 398. a
Dorita in Iudaorum synagoga
Casari statum ponunt, quod
Agrippam & Petronium ve-
hementer ad iracundiam
commouet 548. a
Dorus cum quatuor sociis sup-
plicio afficitur 561. a
Drusilla 562. a

E

Eglon Rex Moabitarum
Israelitas subingat 126.
a. trucidatur ab Ehd ibid.
Eleazar ari mors 120. b
Eliam cornus cibis 235. b vi-
dua Sareptana excipit 235. a
accusat regem Achabum
237. a
Eliā miracula & cetera gesta
237. & seqq
Eliā Pontificis filij nesarij
237. b
Eliā raptus 249. a
Eliāus 247. a. plurimam ven-
turam & victoriam predi-
cit 247. b
Eliā ai vocatio 238. b
Eliā i gesta & miracula 249.
a & seqq Mors 260. a
Eli Pontificis genealogia
239. a

Elioneus Cithai filius Pontificis
551. a
Enechi finis in sacris litteris
non scriptus 10. b
Ephod 72. b
Ephraimitibus mouet in Ia-
phthes 132. b ex illa tribu
quadraginta duo milia ca-
duntur ibid.
Epil-gus Antiquitatum Iu-
daicarum 569. b
Esaui uxores 26. a. Venatum
mittitur 26. a
Esaui primogenitus ius ob leuici-
culam cedit 32. b
Esaui seu Edm filij ibid.
Esaui Iudaos conuocat 301. a
populum Hierosolym. regis
ibid
Essenorum vita & mores
503. a
Ester puella fit Regina vxor
Assueri 306. a
Eua mater omnium vinen-
tium 7. a
Eua penna 7. b
Euerctis calumnia contra filios
Herodis 466. b
Exploratores terra Chanaan
mittit Moses 83. a
Ezechia Regi Iuda, post A-
chazam, pater 266. a Ie-
lius uictima 267. a. vincit
Palastinos ibi.
Ezechia morbus 271. b mors
272. a

I N D E X.

F

Fœdus Dei cū Noe 11. a
 Fames qua in Iudæam
 incubuit 437. a
 Felix Iouatha infidiator 569. b
 Folin larrones, Magor vulgi-
 que seductores supplicio af-
 ficit ibid.
 Felix Drusillam à priore ma-
 rito abduxit 561. a
 Festa iudeorum 78. a
 Festum Azymorum ibid. b
 Florus Albius successor tantu
 Iudæos affecit inuicem, ut con-
 trisus arma sumere 569. a
 Finale confederatorum de Caio
 tollendo decretum 534. a
 de Furto 106. b

G

Gabarnitarum legatio ad
 Iesum 115. b
 Gabarnorum facinus detectū
 dum 122. b
 Galgal 114. a
 Galata olim Gomarenfes à
 Gornar 13. b
 Galli & Germani sub Herode
 stipendia fecerunt 439. a
 Galilæi sese vindicantes Sa-
 maritanorum vias inuadū
 & rapinis uasant 560. b
 Gaza oppugnata 374. b
 Gedeon historia 128. a
 Gedeon ad liberandos Iudæos
 à Deo missus 128. a
 Gedeon cum 300. viris pug-
 nam aduersus 128. b Madia-

nitæ vincit & illorum re-
 ges duos occidit ibid.
 Gedeon regnat per 40. an-
 nos 129. b
 Gemma in Pontificali orna-
 tu 76. a
 Germani milites in theatrum
 veniunt 537. b
 Germanorum rabies per Cai
 cadem excitata sedatur
 538. b
 Cades Agrippa vsque ad i-
 psius obitum 549. a
 Gessius Florus Iudææ procu-
 rator 569. a prior Albini i-
 bideum b. Belli Iudæici cau-
 sa ibid.
 Goliath singulare certamen
 Hebrais denunciat 155. a
 David illum alloquitur, cer-
 tat & vincit 156. a. &
 seqq.
 Godolia clades 282. b
 Gomari filiorum progenies
 14. a
 Gotholia Rex per Iovannem
 omnes semen regium tollit, ex-
 cepto uno Ioseph 256. b
 Gubernationis mutatio in po-
 pulo Israelitico 147. b

H

Hebræorum origo 15. b
 Hebræorum afflictiones
 in Ægypto per 400. an-
 nos 47. a
 Hebræo-

I N D E X.

- Hebraeorum masculos necari iubet* 47. b
Hebraeorum seruitus 47. b
Hebraeorum, inscio Mose, cum Chananaei pugna & clades 85. b
Hebraeorum pugna & victoria contra Amorrhæos 93. a
Hebraeorum de Madianitu victoria 98. a
Hebraeorum libertas tempore Salomonis 222. a
Hebraeorum contra Moabitas victoria 248. a
Hebraeorum ingens strages ob pestem à Deo immisam 301. b
Heli index Israelitarum 332. b.
Herodes accusatur à Iudæis 395. b. *fuga sibi consulit* 395. b
Herodes Malichum dolo interficit 400. a. *Antigonom ex Iudæa expellit* 402. a. *Tetrarcha cum Phasaelo ab Antonio constituitur* 403. a. *Accusatus à Iudæis ex illis multos cruciat ibid. cum hostibus pugnat in suburbio* 404. a
Herodes venit Romam 406. *ubi à Senatu Iudæa Rex declaratur* 407. a. *pugnat cum Antigono* 408. a. *leporem oppugnat ibid. pugnat cum hostibus in Galilæa, eamque in suas partes tra-*
ducit 410. a. *reliquas res gestas vide pag. 411. & seq.*
Hierosolyma oppugnat 413. a
Herodis pugna & victoria 422. b
Herodis concio ad exercitum 424. b
Herodes regnum obtinet à Casare 429. a
Herodis morbus 432. b
Herodes novum templum Hierosolymis adificat 442. a
Herodes Pythium templum adificat 455. b
Herodes Davidis sepulchrum subit 458. a
Herodis expeditio in Arabiam 465. a
Herodis novem uxores 475. a
Herodis morbus 485. a. & 486. b. *mors* 488. a
Herodis progenies 511. a
Herodes ex illo apud Lugdunum Gallia urbem damatur 520. a
Herodes Agrippa frater, rex in Chalcide 546. b
Hiericho. 93. b
Hierichuntis mania sponte sua collapsa 133. b. *urbs capitur & incenditur ibid.*
Hierosolymitarum rex in Gabonitas movet 116. a
Hierosolymitanos fundis fugatque Iesus 136. a

INDEX.

Hierosolymę pars capta 121. a
*Hierosolyma partem inferio-
 rem* David occupat 179. a
*Hierosolyma à Saisa spolia-
 ta* 183. a
Hierosolyma obsessa à Saisa
co 230. a *diradata* &
templum ibid.
Hierosolyma diruta & *tem-
 plum spoliatum* 261. b
*Hierosolyma obsessa à Baby-
 loniorum rege* 178. b. fame
 & pestilentia intus oppres-
 sa ibid. tandem post 18. men-
 ses capitur à Nabuchodonoso-
 re 179. b & *Iudei in ca-
 ptivitate Babylon traduntur*
ibid. vrbis, templi, Regia
Saisa incensa & *diruta* 280. b
*Hierosolymorum murum abso-
 luta* 304. b
Hierosolymis dolo captis à
Ptolemao Lagi, Iudei in E-
gyptum adducuntur 317. b
Hierosolyma & templum spo-
liata ab Antiocho Epipha-
ne 334. a
Hierosolymitanum templum
lustratur 339. a
Hierosolymitana arx muni-
ta 349. b
Hierosolymitana arx expug-
nata à Simone 364. a
Hierosolyma & templum à
Pompeio expugnata 386. a
Hierosolyma Rom. pop. Hi-
pendiaria 387. b

Hierosolyma oppugnata ab
Herode 413. & 414. a
Hierosolymis Regia adifi-
cata 417. b
Hierosolymorum muri ab A-
grippa permuniti 549. b
Historia libri Exodi 47. a
Historia de Balami Vate 93. b
Historia Deuteronomij 99. b
Historia Iosphi veritas 123. a
Historia de uxore Lenita 123.
 a & 123. a
Historiarum Biblicarum fi-
nis 365. b
Holocautoma 77. a
de Homicidio ammissio 102. b
Homicida lex 107. a
Honores mutant mores 162. b
Humana vita terminus an-
ni 120. pag. 16. a
Hyrcani ortus & indoles 329.
 & seqq. Mors violenta 333. a
Hyrcanus principatu potitur
 365. b. sedus facit cum An-
 tiocho 366. a. b. Samaritan
 obsides 368. b. capis illan.
 369. a. moritur 370. b.
Hyrcanus Pontifex 378. b &
 417. & 428. a.

I

Iabin rex Chananeorum
Ilexaolitas subingas 126. b
Iacob matris sua hortatu fra-
tris benedictionem antecur-
tit 26. a
Iacob metu fratris ad Mosopo-
tamiam profugit 26. b videt
 (scalp)

INDEX.

- Scalam ibid.* votum Deo fa-
 cit *ibid.* pervenit Carras ad
 cognationem matris *ibid.*
 colloquitur cū Rachel 26. b
 cum Labano 28. a. mercedis
 loco petit Rachelis coniu-
 gium *ibid.* illi adducitur in
 thalamum Lea Rachelis lo-
 co 28. b
 Iacobi filiorum nomina 28. b
 Iacobi ad Esau fratrem suū
 nūcios communera mittit 30. b
 Iacob luctatur cum spī Etro &
 vocatur Israel *ibid.*
 Iacob Esau fratrē accedit 31. a
 Iacob pervenit ad Scemas *ib.*
 Iacob Bethel proficiscitur 32. b
 Iacobus in Agyptū filios suos
 frumentatum mittit 39. b
 Iacob filios suos cum muneribus
 iterum mittit in Aegy-
 ptum 41. a
 Iacobus dum Iosephi statum
 ex filiis cognoscit, maximo
 gaudio perfunditur 44. b
 Iacobus cum tota progenie ad
 filium in Agyptum migrat
 45. a Deus illi apparet *ibid.*
 Iacobi progenies 45. b
 Iacobus alloquitur regē 46. a
 Iacobi mors & sepultura *ib.*
 Iacobus & Simon, Iuda Gali-
 lai filij crucis supplicio affi-
 ciuntur 559 b
 Iaddus Pontifex Hierosoly-
 mis 381. a
 Iair regnat 131. b
- Iale Sisaram clavo interficit
 127. b
 Iapheti progenies 13. b
 Iaphibes dux Israelitarum
 131. b. Illius votum 131. a
 Ammanias fundis fugat-
 que 132. a. filiam suam ma-
 ritat *ibid.*
 Iaphibes moritur 132. b
 Ianani filiorū progenies 14. a
 Idumaei ab Hyrcano subinga-
 ti ritus Iudaicos admittunt
 367. b
 Iechobus occiditur 177. b
 Iehus Rex Israelis 253. b
 Ieremias in carcere 278. b
 Ieroboamus in Agyptum pro-
 fugit 226. a
 Ieroboami mors 233. a
 Ieroboamus Salomonem infe-
 stat 225. b
 Ieroboamo idololatria suaser
 227. b. impietas eius 231. a
 Ieroboami mors 262. b
 IESVS CHRISTVS d Pē-
 lato crucifixus 506. a
 Iesus Hebræorum imperator
 exploratores mittit in Hie-
 richuntem 111. b
 Iesus rex Israelis 238. a
 Immunda res 79. b
 Impietatis pœna 264. b
 Impostores & Magi 564. a
 In Causā interfectores animad-
 vertitur 546. a
 Incredulitatis pœna 252. a
 In Hebræos magna clades o-

dita 123. b. & seq.
 Interpretes 70. Alexandriam
 veniant 323. a
 Invidia vis & natura 289. a
 Ioab persequitur Abnerum
 175. a
 Ioab victoria 185. a
 Ioabus Absalomum interimit
 194. b
 Ioabus mittitur contra Sa-
 bannu 198. a
 Ioabus Amasem ingulas
 198. b
 Ioabus interficitur 209. b
 Ioacimus, seu Eliacimus suc-
 cessor Ioab: in regno Iuda
 276. a
 Ioachimus, seu Iechonia, succes-
 sor Ioacimi in regno Iuda
 277. a
 Ioasus Zachariã occidit 259. a
 Ioasi sublatio ibid.
 Ioas Israelitarum & Sama-
 ria Rex 259. b. Illius victo-
 ria 260. a
 Ioasus in regem creatur post
 Gotholiam 256. b
 Ioasi vinete Ioado, pietas 558. a
 illo mortuo impietas ib. b
 Ioasus successit Iosia in regno
 Iuda 276. a
 Iohannes Baptista ab Herodo
 necatus 510. a
 Iona historia 262. a
 Ionathas castra Palestinarum
 ingreditur. 349. b. quosdam
 occidit 350. a. Regis edictum
 insciens violat 150. a
 Ionathas amat Davidẽ 197. b
 illi animum regis declarat
 160. b
 Ionathas succedit Iuda in ad-
 ministracione Reip. Iud.
 349. a. Illum adorant Bac-
 chides ibid. b. & tandem
 sedes cum illo inuit 350. b
 Ionathas vincit Apollonium
 cum suis Dagonis sanum co-
 cremat & in eo 8000. ho-
 minum 356. a. reliqua eius
 facta 357. & seqq. renouat
 amicitiam cum Romanis
 & Lacedæmonijs 360. a. re-
 scit Hierosolymam & ar-
 cem 361. b
 Ionathas mors 361. a. 364. a
 Iorannus successit Iosaphati
 247. & 248. a
 Iorannus Elisæo mortem mi-
 natu 250. a
 Iorami impietas 252. b. Mors
 253
 Iorami cades 254. a
 Ieremias quãdovixerit 275. b
 Iosaphatus vincit Ammoni-
 tas & Moabitas 213. a
 Iosaphatus Rex succedit Aša-
 no 239. a
 Iosaphati pietas 241. b. Illius
 exercitus 242. a
 Iosaphati mors 249. a
 Iosephi historia 33. a. Somnium
 ibi fratres eius in illum com-
 spiciant 33. b. In pentem com-
 munitu

uctitur, venditur suasu Ru-
 ben 34. a
 Iosephi fratres cum à seris de-
 morati patri persuadent 35. a
 Iacob cum Iuges ibidem
 Iosephus in Egypto Potipha-
 ri venditur ibid.
 Regis vxor Iosephum de com-
 cubitu sollicitat 35. b
 Iosephi castitas 36. a
 Iosephus accusatus in carcere
 comicitur 36. b. somnia que
 dam interpretatur 37. a
 Liberatur à vinculis 38. a
 somnium regis exponit 38. b
 magnis honorib. rex illum
 dicit 39. a. vxorem ducit ex
 qua liberos habet duos ib.
 Iosephus fratres tentat 39. b
 illos in carcerem includit
 40. a. illos remittit Simeoni
 retento 40. b
 Iosephus fratribus incognitus
 eos salutat. 41. b. illos ten-
 tat iterum. illiprehenden-
 tur in itinere, ibid. furti
 accusantur 42. a
 Iosephus à fratribus agnoscitur
 44. a. illos dimittit cum
 merib. ad patrem ibid.
 Iosephum cum quinque fratribus
 regem adijt 46. a
 Iosephi mors. 47. a. eius ossa
 in Chananaam delata.
 ibid.
 Iosaphatus cultum verum re-
 novat & magistratus com-

- citatur, venditur suasu Ru-
 ben 34. a
 Iosephi fratres cum à seris de-
 norati patri persuadēt 35. a
 Iacob eum laget ibidem
 Iosephus in Ægypto Potipha-
 ri venditur ibid.
 Regis vxor Iosephum de con-
 cubitu sollicitat 35. b
 Iosephi castitas 36. a
 Iosephus accusatus in carcere
 conijcitur 36. b. somnia que
 dam interpretatur 37. a
 Liberatur à vinculis 38. a
 somnium regis exponit 38. b
 magnis honorib. rex illum
 dicit 39. a. vxorem ducit ex
 qua liberos habet duos ib.
 Iosephus fratres tentat 39. b
 illos in carcerem includit
 40. a. illos remittit Simeoni
 vetēto 40. b
 Iosephus fratribus incognitis
 eos salutat. 41. b. illos ten-
 tat iterum, illiprehendun-
 tur in itinere, ibid. furti
 accusantur 42. a
 Iosephus à fratribus agnoscit-
 ur 44. a. illos dimittit cū
 munerib. ad patrem ibid.
 Iosephus cū quinque fratribus
 regem adiit 46. a
 Iosephi mors 47. a. eius ossa
 in Chananaam delata.
 ibid.
 Iosaphatus cultum verum re-
 nūciat & magistratus com-
 stituit & Indices 245. a
 Iosephi cuiusdam beneficia in
 Indæos 328. a. & seq.
 Iosephus ex Pontificali Asa-
 monæorum genere 458. b
 Iosephus Cabi Simonis filius
 Pontifex 565. b
 Iosephus Hebraica & Græca
 nica literatura peritus
 570. a
 Iosias, Amos successor, Rex
 Indæ 273. a. cultum Dei re-
 staurat ibid. b
 Iosua Israelitarum dux desi-
 gnatur 64. a
 Iosiam Moses sibi successorem
 designat 98. b
 Iosue Moses hortatur 110. a
 Iosue Iordanem traiciis cum
 copijs 112. b
 Iosua ad metiendam terram
 quosdam mittit 117. b
 Iosua Chananaeorum regionē
 nouem tribubus & dimi-
 dia Manassis diuidit ib.
 Iosua ad eos qui ex regione vl-
 tra Iordanem militabant
 oratio 118. b
 Iosue mors 120. b
 Irami legati ad Salomonem
 212. b. Irami illi promittit
 ligna 213. a
 Isaac promissus Abrahamo
 19. b
 Isaac nascitur 21. a
 de Isaac legitimo Abrahami
 filio 22. a

INDEX.

- Isaac mandatus* *ibid.* b
Isaac Rebecca uxorem da-
cat 23. b
Isaac filij Esau & Iacobus
25. a
Isaac venit Garza 25. b ex-
pellitur ab Abimelech. ib.
qui renouat amicitiam cum
illo *ibid.*
Isaci mors & sepultura 32. a
Isaci filij habitationem par-
tiantur *ibid.*
Ismaelem Deus exaudit 19. a
Ismaelis pueri Arabes 21. b
Ismael Phabri filius Pontifex
564 b
Ismaelis clades à Ioanne ac-
cepta 282. b
Israelita ex Aegypto disce-
dunt 56. b *Illorum numerus*
57. a
Israelitas Aegyptij persequu-
tur 57. a
Israelita ad mare rubrum ab
Aegyptiis cinguntur, illo-
rumque anxietas 57. b
Israelita incolumes mare tran-
figunt 586
Israelita in deserto aquarum
penuria laborant 60. a
Israelita murmur excitant in
Mosem in Elym *ibid.*
Israelita in Raphidim siti la-
borant 62. b
Israelita ab Ainetis fusi fu-
gasque 114. a
Israelitarum in acie 22000.
- cadunt* 123 b *isidernum altera*
magna clades *ibid.*
Israelita propter impietatem
in seruitutem Assyriorum
à Deo traditi 125. b *Liber-*
tas illorum 125. b *isidernum*
subacti 126. a
Israelita sub Chanaanarum
imperium redacti 126 b &
in libertatē repositi *ibid.*
Israelita victi à Midianitis
& Amalecitis 127 b
Israelita ab Ammonitis op-
pressi 131 b
Israelita à Palaestinis supera-
ti 133 a
Israelitarum 400. trucidati à
Palaestinis 138. b
Israelitarum penitentia. Iei-
nium & preces 141. b
Israelita regem petunt 141. a
Israelitarum translatio 264. a
alia 265. b
Iudas fœdus facit cum Iudais
346. b
Iudas in praelio à Bacchide in-
terficitur 347. b
Iudaici populi strages 265 a
Iudaorum libertas è captini-
tate Babylonica 292. a 296. b
illorum numerus *ibid.* b
Iudaorum Reipublica forma
post captivitatem Babyl. 300. a
Iudaorum ieiunium ob Af-
sueri edictum 308. a
Iudei ieiunio affecti à Ba-
gose 312. b
Iudei

INDEX.

Iudai in Egyptum à Ptolomæo Lagi adducuntur 317. b
Iudai immunitates à Nicano re accipiunt 325. a
Iudai vexantur ab Antiocho magno 326. a
Iudæos Samaritæ infestant 327. b
Iudæi sabbatho opprimuntur 316. a
Iudæi offensi à Macedonibus 342. b
Iudæi in Egyptum fugiunt 383. a
Iudæorum 12000. ceduntur 387. a
Iudæi servati Ctesiphontem fecerunt 529. a
Iudæorum seditio contra Sabinum 493. a
Iudæorum secta 360. b
Iudæorum contra Pontium Pilatum seditio 505. b
Iudæorum quinquaginta milia Seleucæ occisi 529. a
in Iudæos Cæsar tyrannus 529. b
in senatores & patricios eiusdem sententia ibid.
Iudæorum apud Mesopotamiam & Babyloniam graves motus 524. b & seqq.
Iudicium officiarum 102. a
Iulius Cæsar 540. a
Iuramentum quando & quomodo servandum 124. b
ab Iuramentum violatum famæ Israelitis immittit 199. a

Iurandi mos veteribus 240.
Izates ab Helena matre & magnatibus rex creatur 554. b
Izates & Helena veri Dei cultum ritu Iudæico discunt 555. a
Izates ab Artabano maximis honoribus & donis afficitur 557. a
Izates Monobazæ fratri regni successionem relicta moritur 558. b

L

Labanus Iacobum discidentem persequitur 29. b
Lea 29. a
Leges, Instituta & Ceremonias populo Moses tradidit 100. b
de Leprosos 79. b
Leni tribus cultui sacra 79. b
Lex Dei seu Decalogus 67. a
Libertas res preciosa 539. b
virtute paratur ibid.
Linguarum confusio 13. a
Lothius captus 18. a *reductus ab Abrahamo* 13. b *servatus ab Deo* 20. a
Lutius triginta dies 105. b
Lugdunum urbs Gallia 520. a
Lustrandi populum mos 91. b
Lybia sine Africa 14. b
Lyfias & Gorgias in Iudæam prout peregrinantes vin-
ddd lii

cantur

338. b

M

Madianitarum filia He-
braos ad idolatriā
perducunt 96. a. b

Madianita Israelitas magno
prelio vincunt 127. b

Madianita & confederati
multis vulneribus cadunt
129. a

Madianitarum 20000. truci-
datis 129. a

Manna Deus cibis Israelitas
62. a. Manna quid sit 62. b

Manna deficit inter Indas
& frugibus terra fruuntur
113. a

Manasses Rex Israelis
263. b

Manassa, successoris Ezechia
impietas & crudelitas
272. b urbem lustrat & tē-
plum denuo consecrat 273. a
eius mors ibid.

Mar amaror est 60. a

Mardochai historia 306. a

Mare rubrum scinditur
58. b

Marianne vxor Herodis
431. a

Marianne 562. a

Marsus Syria praefectus
549. a

Matthia & eius filiorum
pietas 335. b mors 336. b

Matthias & baptista filius Pā-
zifon 567. b

Melchisedech rex iustus 18. b

Memphibestus donatus ani-
tis bonis mensa Davidi
adhibetur 183. b

Memphibestus à calumnijs
Siba se purgat 197. a

Mensa à Mose structa
70. b

Merces meretricis 101. b

Michaas verus propheta
243. b

Moabus & Ammon quid si-
gnificent 20. b

Moabitis à Iudais fusi fuga-
tique 126. b

Monobaxus Adiatenorum
Rex, cognomine Baxos
ex Helena sorore duos fi-
lios, Monobaxum & Ixa-
ten suscepit 554. a

Mosis & aliorum legistato-
rum comparatio 5. b

de Mose profugium 47. b

Moses natus 48. b in flumen
alūcitur 49. a. extrahitur
à filia Regis ibid. ado-
ptatur in filium 49. b Di-
uina providentia mortem
ripitur 50. a

Mosis & Hebraeorum in Ae-
thiopes victoria 51. a

Mosi insidiantur Aegyptij
51. b Ille aufugit ib.

Moses Raguelis filiabus fert
opem contra Pastores 52. a
ex illis vnam ducit in v-
xorum 58. a

Maf

Mos Deus in rubo ardenti ap-
paret 51. b
Mosis virgo in draconem mu-
rata 53. a
Mosis mittitur in Egyptum
ad liberandos Israelitas 51. a
ubi miracula exhibet ibid. b
hortatur Regē ut dimittat
populum Dei ibid. Regi pro-
digia exhibet 54. a
Moses iterum regem horta-
tur ut dimittat populum 54. a
Mosis & Israelitarum carnē
eucharisticā pro liberatione
populi 59. a
Moses virga petram ferit &
proflit unda larga 62. b
Mosis ad Israelitas oratio 66. b
Mosis mansio in morte per 40.
dies & 40. noctes 67. b
Moses ieiunat ibid.
Moses in Madianitis mo-
uet 97. b
Mosis ad populum ante obitum
oratio 99. b
Mosis carmen & benedictio
109. a
Moses ablatas 111. a Hebrao-
rum ad illius obitum pla-
tus 110. a
Mosaicos libros miles quidam
lacerat, propterea Cumanus
securi eum ferit 560. a
Murmur populi cōtra Moysen
83. b. & 86. a & 87. a. &
90. b
de Mutuo & pignore 106. b

N Abali historia. Illius
David parvis gregibus
165. b. Ille victum Davidi de-
negat 166. a. David ad illum
tendit iratus ibid. Abigail
illum munerib. placat. ibid.
Nabothi historia 238. b. & seq.
Nabuchodonosorus cōtra E-
gyptum 276. a eius savitia
in urbem 277. a
Nabuchodonosori mors 286. b
successores eius 287. a
Nadab & Abin cōbusti 75. b
Nathan Davidem accusat
186. b
de Nazareis 91. a
Neemias Iudeos hortatur ad
reificandos urbis muros
303. b
Neemia mors 304. b
Nēbrod primus tyrannus 13. a
Nero Imperator 562. b Ty-
rannus ibid.
Nicaula Egypti & Ethio-
pia regina ad Solomonem vo-
nit 222. a
No'a urbs à Saulo incensa
162. b
Noe in aliam regionem mi-
grat 10. a
Noe genealogia ibid.
Noe egreditur ex arca 11. a
Noe Deum propitium red-
dit ibid. b
Noe inebriatur & ludibrio ha-
betur 15. a

INDEX.

Nomina regionum & gen-
tium 13.b

Nominum mutatio unde or-
ta 14.a

Norbanus 337.a

Nubes super tabernaculum
82.a

Numerus & ordo pontificum
in populo Iudaico 567.b

O

Ochozias Achabi filius
& successor Rex Israe-
lis 214.a

Ochozia milites igne consum-
pti 246.b

Ochozia regis Hierosolymita-
ni mors 254.b

Orias Pontifex à rege abdu-
citur 344.a

Orias Pontifex Hierosoly-
mita 316.a

Orias filius in Aegypto tem-
plum Hierosolymitano simi-
le extruit 144.a & 353.a

Orias lapidatur 383.b

Oppida refugij 99.a

Oreb & Zebai reges occi-
si 129.a

Osea impietas & pena 266.a

Oza Dei arca manum admo-
uens expirat 181.a

Oza rex Amorraeorum inter-
fectus 93.a

Ozias Rex Iuda post Ama-
siam 262.b. urbem instaur-
at ibid.b

Oza dimittit & exercitus
263.a

P

Palastina unde dicta 15.a
Palastini superant Iudeos

133.a

Palastinorum 3000. cum Sam-
sone moriuntur 136.a

Palastini Iudaeorum agros po-
pulantur 149.b

Palastinorum castra Saula-
deritur 150.a

Palastinorum nova expeditio
contra Hebraeos 154.b

Palastinorum 30000. cadun-
tur Goliatho caso 156.b

Palastini in Danidem signa
monentes fugantur 180.a

Panes propositissimi 79.a

Paradisus 7.a

Pascha Iudaorum 56.b

Pascha 78.b

Pascha celebrant Israelita
113.a

Paschatu celebratio 275.a

Pascha celebratur post tem-
plum extructum 299.b

Pentecostes sacrificium 79.a

Pharao graviter premit Iu-
daeos 54.b

Pharao Moysen propellit 56.a

Pharisaeorum in populo licen-
tia 378.a.

Phasaeli Republica forma
394.a

Philippus Herodis filius 497.a
Phineas

I N D E X.

Phinices Zambriam & Chos-
bi uno ſcitu tranſſigit 97. b
Phrurca feſta 312. b
Pompeij bellum in Ariſtobu-
lum 385. b
Pompeius templum expugnat
385. a. quomodo ſe geris
387. a
Pontifici ornatus 72. a. eiſq.
ſignificatio 73. b
Pontius Pilatus ſeditionem
excitat 506. a. Chriſtum
crucifigit ibid. Romam
mittitur 508. a
Popedius apud Caſarem à Ti-
midio deſertur 531. b
Principi p̃ij viua imago
274. b
Primitia frugum 79. a
Proœmium totius operis 4. a
Ptolemai Philadelphi biblio-
theca 118. a. largitas & beni-
gnitas erga captiuos Iudaos
320. a & ſeq.
Ptolemai à Cleopatra obſeſ-
ſa 374. a
Publius Petronius Doriensib.
ut eos qui Caſari ſtatnam
poſuerint ſibi mittant ſcri-
bit 348. b
Puerpera leges 80. a
Pythoniſſa tempore Sauli 169.
a. quomodo Samuelis ani-
mam excitat. ibid.

Q Virum Syria Cenſor
501. a

Qui homines Caij necem inſi-
quo animo tulerint 537. a
Quidam rerum faſtigium af-
ſant 545. a
Quo anno ſcriptum fuerit hoc
volumen 570. a
Q. Pompeius Conſul cum aliis
quibuſdam ad Claudium
peruenit 545. b

R

R Abſaces 269. b
Rachab exploratores con-
regit 112. a
Rachel uxor Iacobi 28. a. pa-
rentis deos auferit 29. b
Rachel obitus 31. b
Raguel unam ex filiabus
Moſi nuptum tradit 52. a
Rebecca uxor Iſaaci 23. b
Rebecca colloquia cum ſeruo
Abrahami 24. a
Regi electio 103. a
Roboamus Salomonis filius &
ſucceſſor 226. a. populus ab
illo deſicit 227. a. p̃ij Iſraeli-
ta ad illum redeunt 229. b
Roboami mors & ſucceſſor
230. b
Ruth hiſtoria 136. a

S

S Abbaſhum 6. b
Sabau ſeditioſus auertit
Iſraelitas à Davide 198. a
de Sabao ſupplicium ſumptum
199. a
Sabinus 491. a
Sabinus cum Germaniſſatol-

INDEX.

- litibus Caesaris interfectores quatuor 336. b
- Sabinus citius se contrucidaturum omnes, quam passurum ut imperium committeretur Claudio, ait 345. b
- Sabinus sibi ipsi manus intulit 346. a
- Sacerdotium Aaronis 74. a
- Sacerdotum uxores 80. a
- Sacerdotum medicus 91. a
- Sacerdotum decimas vi quidam auferunt 366. b
- Sacrificia 75. a
- De Sacrificiis 77. a. consuetudo in illis observata ibid.
- Sacrificium verum ac placens Deo 153. a
- Sacramentum militare 344. b
- Sadecus & Abiatharus filios ad Davidem mittunt 193. a
- Sadoci Pontificis genealogia 209. b
- Saducæi 361. a & 302. b
- Salomon Davidis ex Bethsaba natus 187. b
- Salomon in regem unctus in solio paterno collocatur 204. b
- Salomon post obitum Davidis Rex Israelis 208. b
- Salomon Egyptiorum regis filiam uxorem ducit 210. a
- Salomonis iudicium de duabus mulieribus 210. b. & seq.
- Salomonis duces & profecti 211. b. Illius sumptus quotidiani ibid. Item currus & equites 212. a. Salomonis consuetudinem modi conscripti 212. a. b.
- Salomonis sapientia & opera 210. b. & 212. a
- Salomon iramo frumentum, oleum &c. mittit 213. b
- Salomonis ad Deum oratio pro templo extructo conservando 218. a
- Salomonis vittima 218. b. & 219. a. Salomoni Deus iterum apparet. 219. a. Salomonis regia 219. b. & 220. a. b. Salomonis gratitudo erga iramum 220. b. Salomon Hierosolymis muros instaurat 221. a. Urbes aliquas condidit 221. b
- Salomonis classis 222. b. 223. b
- Salomoni Reges machera mittunt 224. a
- Salomon externos matrimonio sibi iungens ab illis seducitur 224. b. Mors Salomonis 226. a
- Salome 459. b & seq.
- Samaria à syris obseffa 250. a. & ames gravis ibid. a quem liberata 251. a
- Samaria obseffa ab Hircano 368. b capitur 369. a
- Samsonis natiuitas 133. a
- Samson Leonem nudis manibus discepit 134. a. Palæstinorum fruges cumburis 134. b.

INDEX.

- 134.b. *Palastinu traditur.*
ibid. *Afini maxilla mille*
viros interficit 135.a. *decipitur à Dalila* 135 a.b. *moritur cum 3000.* *Palastinorum* 136.a
- Samuelem Anna genuit* 138.a
- Samuel dux Israelitarum* 141.a *Hofes vincit* 142.b. & *Iudaorum agros armis recuperat* *ibid.*
- Samuelis filij* 143.a
- Samuel leges & iuridicos conuentus per vrbes instituit* 143.a
- Samuel vngit Saulum in regem* 145.a
- Samuel populo peccata exprobrat* 148.a
- Samuelem Deus ad Davidẽ vngendum mittit* 153.b
- Samueli mors & sepultura* 165.a
- Senacheribi Regis Assyriorum expeditio Hierosolyma* 269. b. *eius iuramentum & violatio* *ibid.* *puna eiusdem* 271.a
- Sanctum Sanctorum* 69.b
- Sanctuarium* 69.b
- Sara adducitur Abrahamo in thalamum Agar* 19.a
- Sara obitus* 23.a
- Sauli historia* 144.a. *Afinas patris sui quarit ib.* *Samuelem accedit* *ibid.* *ab illo vngitur in Regem* 145.a. *Rem declaratur à populo* 146.a. *contemnitur à quibusdam dum alij illum sequuntur* 146.a
- Sauli contra Ammanitas bellum* 146.a. *victoria* 147. a *Saul laudatur à populo* *ibid.* *litterum vngitur in Regem* 147.b
- Saul Palastinorum castra pugnat* 148. & 152.a
- Saul contra Dei mandatum victimas ad altare offert* 149.a
- Saul semper victor* 151. a. *Sauli victoria contra Amalecitas* 151.b
- Saul Amalecitarum vrbes expugnat* 151.b
- Saul hostium regem contra Dei mandatum seruat* 152. a. *obiurgatur à Samuele* 152.b. *Rex Amal. interficitur* 153.b
- Saulo Samuel iram Dei & regni amissionem denunciat* 153.a
- Saul odit & persequitur Davidem* 157.b. & *seqq.*
- Saul Davidem persequitur* 164.a & *seqq.*
- Saul suam malitiam & Davidis innocentiam cognoscit* 165.a
- Saulus à regno ariolos eicit* 168.b. *ad oraculum Dei* 168.

INDEX.

confugit ibid. ad mulierem
 fatidicam proficiscitur ib.
 Saul cum filiis in Palaestino-
 rum pugna occumbens 112. a
 Saulus s. ipsum interficere co-
 natur 172. b
 Sauli filiorumq. corpora cru-
 cebus assignant 172. b
 Sauli & Jonathan neces deple-
 rat David 173. b
 Scaurus Calesyria praefectus
 387. b
 Sedecias, Rex Iuda succedit
 Ioachim 277. b. Ieremiam
 non audit ibid. ad Egy-
 ptum deficit 278. a. a Pseu-
 dopropheta seductus ibid.
 Sedecias fugiens à Babylonia
 capitur 280. a
 Sedecia mors 281. b
 Seditio contra Moson 82. b
 Seditio Alexandria inter Iu-
 daeos & Gracos 146. b
 Seditio inter Samaritanos & Iu-
 daeos orta 560. b
 Seditio Iudaorum 565. a
 Seleuci bellum cum Antiocho
 375. a
 Semi progenies 15. a
 Semei in Davidem iniuria
 191. a. David illum occidi
 vetat ibid. veniam obtinet
 196. b
 Semei pona & mors 209. b
 Senatus populiq. Caij truci-
 datores quarit. 539. a
 Serpens pona 8. a

de Servo 106. b
 Seth Adams filius optimus
 6. a
 Sicarij 565. a
 Siclus 74. b
 Sicimite trucidati à Simcon
 & Leni 31. b
 Sicima urbs capta & solo a-
 quata 131. a
 Silas interfectus ab Herode
 Chalcidis dynasta & Chel-
 cia 551. b
 Simcon liberatur à Iosepho
 41. a
 Simon succedit Ionatha in
 Rep. Iudaica 363. a
 Simonis gesta 364. & segg.
 arcem expugnat ibid.
 Simon à generoso in commu-
 nis occiditur 365. b
 Simon Boethi filius in Theo-
 phili Pontificis locum surro-
 gatur 548. a
 Sissara cum suo exercitu truci-
 cidatus 127. b
 Sol immotus consistit 116. b
 Sodomitarum flagitia 19. b
 Sodomitae à Deo deleti ibid.
 Spadones 108. a
 Stupri pona 105. a
 Sybilla de turri Babylonica
 Vaticinium 13. a
 Syria subacta à Davide 182. a

T

Tabernaculi structura 68.
 a divisionis significatio
 69. b & 73. b

Taber.

I N D E X.

<i>Tabernaculi atrium primum</i>	<i>Thola</i> 23. annos regnat 131. a
68. b	<i>Tharsus</i> Pauli patria 14. a
<i>Tabernaculi dedicatio</i> 75. a	<i>Tiberius Alexander</i> Iudae
<i>Tabernaculorum festum</i> 7. 8. a	Præses 519. a
<i>Tabula una legum</i> 68. a	<i>Tiberius condita</i> 504. a
<i>Templi extructio Salomoni</i>	<i>Tiberius</i> 516. b. & seqq.
mandatur 202. b	<i>Tholemeus latronum prin-</i>
<i>Templi forma Salomonis tra-</i>	ceps 513. a
dita 206. a	<i>Troglodytarum origo à Cha-</i>
<i>Templi edificatio quando in-</i>	tura 23. b
cepta 213. b. dispositio & dis-	<i>Tryphon interficit Ionatham</i>
missio templi 214. b & instru-	364. a Imperio potitur 364. a
menta 215. b. & seqq. conse-	<i>tyllius cades</i> 365. a
cratio 217. a. b	<i>Turru Babylonica à Nem-</i>
<i>Templi extructi causa</i>	brod edificata 13. a
217. b	<i>Tyrannides multa mala in</i>
<i>Templum & urbs Hierosol.</i>	ciuitates inuadunt 539. b
degradantur 230. b	V
<i>Templi inauguratio</i> 258. a	<i>Valerius Asiaticus se</i>
<i>Templi edificatio prohibetur</i>	Caÿ cada autem op-
à Samaritis 293. a	rat 539. a
<i>Templum à Nabuchodonos.</i>	<i>Vestitus sacerdotum</i> 71. b
dirutum cum urbe 280. a	<i>Vita priscorum cur prouo-</i>
<i>Templum adificari captum</i>	ta 12. a
297. b. absolutum dedica-	<i>Vitellij aduentus Hierosoly-</i>
tur 299. b	ma 508. a
<i>Templum Hierosol. obassum</i>	<i>Vittoria Deo tribuenda</i>
ab Antiocho Eupat. 343. b	128. a
<i>Templum captum</i> 386. b	<i>Vittoria mira Maccabæ</i>
<i>Templum Hierosolymis in-</i>	341. a
consum 502. 2	<i>Vienna urbs in Gallia</i> 500. a
<i>Templum nouum Hierosoly-</i>	<i>Vindicta diuina exemplum</i>
um ab Herode adificatum	in sceleratores 166. b
442. a & seqq.	<i>Vltionis diuina exemplum</i>
<i>Terramotus in Iudæa qui</i>	insigne 355. a
millia hominum opprimis	<i>Vnguentum sanctum</i> 75. a
424. a	<i>Vologesus Parthorum rex</i> 537. b

100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200

INDEX.

<i>Via mors</i>	127.a	<i>Zacharia regis cales</i>	263.b
<i>de V sura prohibita</i>	106.a	<i>Zambrias aduersus Moscm</i>	
<i>de V scrisbus ducendū</i>	104.b	<i>oratio</i>	97.a
X		<i>Zebus rex occisus</i>	126.a
X <i>Anticus mensis</i> 10. a &		<i>Zelotypia leges</i>	80.a
56.b		<i>Zenodori mors</i>	441.a
<i>Xerxes ludai faues</i>	300.b	<i>Zeilus tyrannus captus</i>	
Z		373.a	
Z <i>Acharias lapidatur</i>		<i>Zerobabel</i>	294.a.
259.a		297.a	

FINIS INDICIS.

